

1	ויקרא
129	צו
179	שמיני
213	תזריע
267	מצורע
288	אחרי מות
319	קדושים
344	אמור
393	בהר
418	בחקתי
439	הערות של סוף הספר

ב/א	
פרשת ויקרא	
ויקרא רבי אלעזר פתח (ישעיה ז יא) שאל לך אות מעם יהוה אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה ¹ אסתכלנא בדרין קדמאין ודרין בתראין מה בין דרין קדמאין לדרין בתראין דרין קדמאין הוו ידעין ומסתכלין בחכמתא עלאה וידעין לצרפא אתוון דאתיהיבו ליה למשה בסני ² ואפילו חייבין דבהון בישראל ³ הוו ידעין ⁴ גו אתוון חכמתא עלאה וידעין גו אתוון עלאין וגו אתוון תתאין ⁵ חכמתא לאנהגא עובדין בהאי עלמא	ויקרא, רבי אלעזר פתח שאל לך אות מעם ה' אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה, הסתכלתי בדורות ראשונים ודורות אחרונים, מה בין דורות ראשונים לדורות אחרונים. הדורות הראשונים היו יודעים ומסתכלים בחכמה העליונה ויודעים לצרף האותיות שנתנו למשה בסני, ואפילו הרשעים שבישראל היו יודעים בתוך האותיות את החכמה העליונה, ויודעים בתוך האותיות העליונות, ותוך האותיות התחתונות חכמה להנהיג את המעשים בעולם הזה.
בגין דכל את ואת דאתמסר ליה למשה הוו מתעטרין ⁶ וסלקין על רישיהו דחיוון ⁷ עלאין	משום שכל אות ואות שנמסרה למשה היו מתעטרות ועולות על ראשי החיות

¹ עי' בזר"ח שיה"ש מאמר אליהו על אותיות ותבין משם (יהל אור). עי' זר"ח סח ע"ג: והא תשעה הוו אלא תלת אתוון מצטרפין גו צירופא חדא בהאי סטרא ובהאי סטרא תלת תיבין בלקין ונחתין ואינון טמירין ברזא יה"ו גליפו דשמא קדישא מחקקא יה"ו יה"ו יה"ו אלין גניזין בעמודא קדמא דאיהו עמודא דימינא יה"ו יה"ו יה"ו אלין גניזין בעמודא דשמאלא למהוי כורסייא שלימא ברזא דעשרין ותרין אתוון דאלפא ביתא ההוא קים קדישא כניש ונטיל בגוויה ברזא בך וע"ד נגילה ונשמחה בך. תרגום: והרי תשע היו אלא שלש אותיות מצטרפות תוך צרוף אחד בצד הזה ובצד הזה שלש תבות עולים ויורדים והם טמונים בסוד של יה"ו החקיקה של השם הקדוש חקוקה יה"ו יה"ו יה"ו אלו גנוזים בעמוד הראשון שהוא עמוד הימין יה"ו יה"ו יה"ו (ס"א גריס בזה האופן יהוי יהו יהויה) אלו גנוזים בעמוד של השמאל להיות כסא שלם בסוד של עשרים ושתיים אותיות של האלפא ביתא שאותו ברית קדש כונס ונוטל בתוכו בסוד של בך ועל זה נגילה ונשמחה בך.

² בזמן בית המקדש היו הרבה נשמות חדשות נמשכות מזוהר האצילות, ולכן היו יודעים חכמתא עילאה, היא המדרגה העליונה שבחכמת הקבלה לדעת תוכיות הסודות בסתרי ההשתלשלות וסתרי האותיות וצירופיהם עד שהיו יודעים להשתמש בהם (רמ"ז). עי' שעה"ג הק' ו: אין בנו כח בכל הזמן הזה רק להמשיך אלו הנשמות החדשות, אותם שהם מן הבי"ע, שהם סוד נשמה רוח נפש כנודע. אבל לעתיד לבא אחר התחיה, יבואו נשמות חדשות יותר מעולות, שהם מעולם האצילות והם מבחי' הנשמה דאצילות שהיה לאדה"ר, הנקראת בשם זיהרא עילאה, וכו' וז"ס מ"ש בס"ה פרשת פקודי (דף רנג ע"א), שמיום שנחרב בית המקדש, לא נכנסו נשמות בהיכל האהבה. כי אלו החדשות דפנים בפנים מן עולם האצילות, לא נכנסו שם. אבל הנשמות שמן הבי"ע החדשות, אפשר שיבואו אפילו בזמן שלאחר החרבן.

³ כגון אחז וחביריו (אור יקר).

⁴ אצל הצדיקים איתא "ידעין ומסתכלין" ע"ד הד' שנכנסו לפרדס (חגיגה יד ע"ב זהר ח"ב רנד ע"ב), מה שלא אמר כך בחייבין, שלא אמר כי אם הוו ידעין (רמ"ז).

⁵ אלו מעולם העליון בינה ואלו מעולם התחתון מלכות (שער מאמרי רשב"י בראשית ג ע"ב). מפרש לקמן (יהל אור).

⁶ עי' רח"ו לקמן קמט ע"ב ש"מתעטר" בכל מקום בזהר ר"ל מזדווג.

⁷ כי כל חיה תחת אות א' כמ"ש למטה ובכמה מקומות (יהל אור).

<p>קדישין⁸ וכלהו חיוון הוו מתעטרי בהו⁹ ופרחין גו אוירא דנחתא¹⁰ מגו אוירא עלאה דקיק דלא ידיע¹¹ וסלקין ונחתין¹² אתוון רברבין ואתוון דקיקין אתוון רברבין נחתין מגו היכלא עלאה¹³ טמירא דכלא ואתוון דקיקין הוו נחתין מגו היכלא אהרא תתאה¹⁴</p>	<p>העליונות הקדושות, וכל החיות היו מתעטרות בהן, ופורחות לתוך האויר, שיורד מתוך האויר העליון דקיק ולא ידוע, ועולות ויורדות אותיות גדולות ואותיות דקות. האותיות הגדולות יורדות מתוך ההיכל העליון הטמיר של הכל, והאותיות הדקות היו יורדות מתוך היכל אחר תחתון.</p>
<p>ואלין ואלין¹⁵ אתמסרו ליה למשה בסיני וחבורא דאתוון¹⁶ דאינון מתחבראן בטמירו בכל את ואת כגון א' את יחידא מתחבראן עמה בטמירו¹⁷ תרין אחרנין ל' פ' ¹⁸ וכן כלהו אתמסרו ליה למשה בסיני וכלהו טמירין גו חבריא זכאין</p>	<p>ואלה ואלה נמסרו למשה בסיני, וחבור האותיות שמתחברות בסתר בכל אות ואות, כמו א' אות יחידה מתחברות עמה בסתר שתי אחרות ל' פ', וכן כולן נמסרו למשה בסיני, וכולן נסתרות בתוך החברים אשריהם. שאל לך אות, אות ממש, שכולם היו נוסעים {מתנהגים} בסוד האותיות.</p>

⁸ פי' י"ב מלאכים הנושאים הכסא (מ"מ). קודם מסירתם למשה היו נעלמות סתומות למעלה, ולא היו מלאכי מרום יודעים תלייתם בשרשם העליונים וכו', ובהגיע תור נתינת התורה, האירו האותיות על ראשי החיות ונתעטרו החיות בשרשיהם העליונים (אור יקר).

⁹ האותיות הם נכללות מכל הענפים, דהיינו התפשטות החיות, כדרך כל עלה שהיא כוללת את עלוליו, וכך העלולים נכללים מעלתם מפני שהם יוצאים ממנה, וכ"ז שלא נתנה תורה, היו העלולים בהבדל מעלתם והעלה בהדל מהעלולים, ולא האירו האותיות באותם המציאות הכלולים בהם, והחיות מאור האותיות, וכיון שנתנו האותיות למשה, מיד ירדו האותיות מהסתרם והעלמן והאירו האותיות בחיות, והחיות באותיות (אור יקר).

¹⁰ דהיינו ליסוד דנוק' הנק' אוירא (מ"מ).

¹¹ פי' יסוד דאימא, שכל היסודות נק' אוירא (מ"מ). מבראשית עד ויכולו דל"ת תיבות, ואם נקבה תל"ד גימ' ב"פ אויר, שאויר הוא זיווג עילאה אחע"ה גיכ"ק גימ' אויר וזיווג תחתון יוצא מזיווג עליון, וז"ס בזהר ויקרא ב ע"א "ופרחין גו אוירא וכו' דלא ידיע" והנה ב' אויר הנ"ל שהם ב' זיווגים הנ"ל הם שתיים שהן ארבע כמנין דל"ת שהוא ארבע וכן מספר ב"פ אויר כנ"ל. והנה תל"ד באלב"ם הוא כסא כונן למשפט כסאו וזהו עד ויכולו וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כו' וז"ס המשנה אמרה הדל"ת הריני נזירה אם נפתחת אני (יהל אור).

¹² כל האותיות היו מעלות מ"ן למעלה לקבל תוספת אורן (רמ"ז).

¹³ בינה, ששם אותיות גדולות (יהל אור)

¹⁴ עי' ח"ב קז ע"א שהיכלא עלאה היא אפרסמון והיכלא תתאה היא אפריון, ועי' שעה"פ איכה שהם בינה ומלכות. עי' יהל אור: מלכות ששם אותיות קטנות בסוד אחות לנו קטנה כידוע ה' זעירא א' זעירא.

¹⁵ עי' בזו"ח במתניתין דטעמים, תרין גלגלין סחרין (יהל אור).

¹⁶ שהן ע"ב פרקי המרכבה שבהן התנועה דידים ורגלים ועיקרן כ"ב כ' אצבעות, ועינים א' ומ"ש בס"י ברית המעור (חסר) בעינים כמ"ש ברית כרתי לעיני כו' וראייתה לזכור ברית וכו', ופה וצואר א', כי התחלת הפה מהצואר, וראשית הרוח וקול ודבור משם, ולכן ו' אותיות הן משנים שנים, והי"ב אע"פ שהן מה', נכללים בד', כי הה"א עיקרו ד' גוונין שנעשין ה' גוונין, וזהו שם י"ב דפרח בהו אליהו בידים ורגלים, שבהם מעופף האדם, י"ב בקר דתחתה שבהן סלקא והוא אדני' במילואו, וכמ"ש כאן "ופרחין גו אוירא וכו'", וזה ענין החיות והאופנים וקרא זה אל זה, כי החיות של הפנים מתגליון וג"כ מתפרדין, לבד אדם שמחוברין ומכוסין, ולכן בפרצוף אדם זר"נ, וזהו שנא"ן, שבדרך הילוכין הקדם של כולם שור מימין, וכסדר הנ"ל, והאחרונה אדם מקדם, ולכן י"ב פרצופים, כי אדם מכוסה, וכל האדם א', לכן בכללן י"ג. וכ"ה באופנים, שכ"א אופן בתוך האופן, והיה צריך לד' גלגלים, אלא שהפנימי א"צ רק א', ושם חיבורן כנ"ל, והן י"ב, והילוכין בשם י"ב הנ"ל, ושל חיות בג' היות היודעים דמלך כו', שהן מנצפ"ך (הן בספ' משולשים) ואדם של האופנים בארץ, ולכן היחוד ע"י אדם אשר בארץ, והוא אופן א' בארץ, כי אינו בגלגלים כנ"ל, והוא א' ועי' בזו"ח נ ע"ב (יהל אור).

¹⁷ ר"ל במילואו כמו שמפרש והולך (יהל אור).

¹⁸ כמ"ש שאל"ף אינו בחשבון האותיות, רק הוא כלל של כל האותיות, כידוע וכמ"ש בס"י, ואל"ף מעיד על יחודו של עולם, שהוא ראשון כמ"ש בפ' בראשית דף ג ע"ב, כל יחודי בך כו', אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו'. וכ"ז מעיד האלף, כי ה' מוצאות אחע"ה מוצא הראשון, ומוצא האחרון בומ"ף והאמצעי דטלנ"ת, וראשון של ראשון א', ואמצעי של דטלנ"ת ל', וסופו של בומ"ף פ', וזהו אל"ף. וכן בכולם יש סוד בכל צירוף ומילוי, והן שתין אתוון, ששים גבורים מסוד בוצד"ק דגניז בגו אמא עטרא דגבורה, ועם י"ב אתוון דמנצפ"ך ע"ב, כמ"ש בזו"ח שיה"ש ע"ש. וכל ע"ב שייפין דגופא, נטלין בהון, וכן ע"ב פרקי המרכבה, וכן של העולם (יהל אור).

<p>אינון שאל לך אות אות ממש דכלהו הוו נטלין ברוא דאתוון¹⁹</p>	
<p>וכן ברחב מה כתיב (יהושע ב יב) ונתתם לי אות אמת דא את ו²⁰ דדא אקרי אות אמת ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אמת אין אלא אות דא²¹ אות אמת אקרי העמק שאלה²² דא אות ה' בתראה דבשמא קדישא²³ או הגבה למעלה²⁴ דא את יו"ד רישא דבשמא קדישא ודא איהו רוא דכתיב שאל לך אות מעם יהו"ה אלהיך אות משמא קדישא משמע דכתיב מעם יהו"ה דדא איהו שמא דקודשא ברוך הוא את חד דביה ומשכנא קאים על דא²⁵</p>	<p>וכן ברחב, מה כתוב "ונתתם לי אות אמת", זו אות ו', שזו נקראת אות אמת. ואם תאמר ששאר האותיות אינן אמת. כן, אלא האות הזו נקראת אות אמת. "העמק שאלה" זו אות ה' אחרונה שבשם הקדוש. או הגבה למעלה, זו אות יו"ד, הראש שבשם הקדוש, וזהו סוד הכתוב שאל לך אות מעם ה' אלהיך, אות מן השם הקדוש משמע, שכתוב מעם ה', שזהו שמו של הקדוש ברוך הוא, אות אחת שבו והמשכן עומד על זה.</p>
<p>תא חזי כד סליק עננא על משכנא ושרא עלוי כל אינון רתיכין וכל</p>	<p>בא וראה כשעלה הענן על המשכן ושרה עליו כל אותן המרכבות וכל</p>
<p>ב/ב</p>	
<p>אינון מאני משכנא דלעיל כלהו הוו גו עננא²⁶ מה כתיב (שמות מ לה) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכתוב (שם כד יח) ויבא משה בתוך הענן</p>	<p>אותם כלי המשכן שלמעלה, כולם היו בתוך הענן. מה כתוב ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכתוב ויבא משה בתוך הענן.</p>
<p>ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה (שמות כד יח) אי משה לא הוה יכול לאעלא למשכנא אמאי הוה יתיב בטורא כל אינון ארבעין יומין אלא (ס"א אינו) (בגין לקבלא אורייתא זמנא אחרא דהא תריין לוחין אתברו בקדמיתא והשתא הוה בטורא כמלקדמין</p>	<p>ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, אם משה לא היה יכול להיכנס למשכן, למה היה יושב בהר כל אותם ארבעים הימים, אלא (אינו) (כדי לקבל התורה בפעם אחרת, שהרי שני לוחות נשברו בראשונה, ועתה היה בהר כבראשונה.</p>
<p>אמר רבי יוסי אי הכי והא כתיב (שם מ יח) ויקם משה את המשכן וגו' וכתוב ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד וכתוב ויהי משה בהר ארבעים יום</p>	<p>אמר רבי יוסי אם כן והרי כתוב (שמות מ) ויקם משה את המשכן וכו' וכתוב ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד, וכתוב ויהי משה בהר ארבעים יום וגו', וכתוב ויקרא</p>

¹⁹ כל העולמות כולם וכל הנפלאות נעשים על ידיהן, ולכן הנסים נקראו אותיות כמ"ש הגידו האותיות
לאחור (יהל אור).

²⁰ כל נפשות הגרים הם מן המלכות נקבה, בסוד גר צדק [ע' תיקו"ז יט ע"א ולקמן ח"ג קח ע"א שצדק כינוי
למדת המלכות], והיא שאלה מהם, שיעלו אותה על הת"ת הזכר, הנקרא אמת, אשר משם נשמות בני ישראל
(שעה"ג הק' לו).

²¹ ר"ל אות הוא סימן על דבר, וכן האותיות הן סימן על המדות, כמו ד' אותיות הו"ה ב"ה (ומדתו) [ו' מדתו]
של עיקב, ו"ק אמת, כמ"ש תתן אמת ליעקב, וא"ו הוא ע"ב, סימן ואות על מדת אמתו (יהל אור).

²² היינו אותיות קטנות (אור יקר).

²³ ישעיה אמר לאחז: ל לך אות מעם ה' אלהיך העמק. לה או הג' למעלה. הנביא היה כוונתו להחזירו
בתשובה ולהבדילו מע"ז והיה אומר לו מה לך לרדוף אחרי הבעלים מפני תועלת עניני ע"ז בגשמיות ומעשה
התולים אשר לעובדי ע"ז, הבדל ממנה ולענין מה שאתה חומד מעשה העולם ותעתועיו אני אתן לך אות
מידו של הקב"ה אם חפצך להשיג עניינים גשמיים בעולם הזה שאל לך מאותיות קטנות, ותהנה בה מענייני
הגשמיים ואפם חפצך להשיג ענייני הרוחניים לעולם הבא שאל לך מאותיות גדולות (אור יקר). ה' אחרונה
מלכות, י' אבא (מ"מ).

²⁴ היינו אותיות גדולות (אור יקר).

²⁵ משכן שהוא רומז למט"ט קאים על הו"ה א"נ משכן שבעולם הזה קאים על הו"ה זו (מ"מ).

²⁶ כד סליק עננא וכו' - הכוונה להורות יחוד העולמות בהשתלשלותם, ואמר שמקדש של מעלה ירד ושרא
ונתייחד עם מקדש של מטה, וזה רמוז בפסוק (שם מ לד) ויכס הענן את אהל מועד, הוא התחתון, וכבוד ה',
שהוא כל אותן הרתיכין ומאני מקדשא דלעיל, מלא את המשכן, העליון שהיה שם בתוך הענן (רמ"ז).

<p>וגו' וכתוב (ויקרא א א) ויקרא אל משה וגו' משמע דמשה בטורא הוה בהווא זמנא דקרא ליה וכתוב (שם) מאהל מועד ואהל מועד לא הוה בטורא דסיני דהא בנייהו דישראל הוה אמר ליה בהווא זמנא אשתלימו ארבעין יומין וארבעין יומין הוה משה בטורא ועננא אחרא עלאה הוה מתקן משכנא ותקין פתורי מכל אינון רוחין קדישין לאתתקנא אתר דהא) תרי ענני הוון²⁷ (ס"א ענן דנהיר וענן דחשיך) חד דעאל ביה משה²⁸ וחד דשאר עיל משכנא²⁹</p>	<p>אל משה וגו'. משמע שמושה היה בהר באותו זמן שקרא לו, וכתוב מאהל מועד, ואהל מועד לא היה בהר סיני, שהרי בתוך (מחנה) של ישראל היה. אמר לו באותו זמן נשלמו ארבעים ימים, וארבעים ימים היה משה בהר, וענן אחר עליון היה מתקן את המשכן ומתקן את השלחנות, מכל אותן רוחות קדושות להתקין מקום, שהרי) שני עננים היו (ס"א ענן המאיר וענן המחשיך), אחד שנכנס בו משה, ואחד ששרוי היה על המשכן.</p>
<p>תא חזי מה כתוב (שמות מ לד) וכבוד יהוה מלא את המשכן מלא לא כתוב אלא מלא דהוה שלים לעילא ותתא עם משכנא דלתתא³⁰ תקונא טמירא דנחת לתתא ואתתקנת שכינתא³¹ ארבע סטרין דמשריין אתגניזו³² תקונא קדמאה³³ דחד משמרה מאינון ארבע משריין כלא עד דאתתקנו³⁴ רישא לסטר ימינא צדקיא"ל רב ממנא רב משריין דאיהו תחות שולטנא דמיכאל ועמיה³⁵ הוון מתתקנן כל אינון משריין תחות ידיה וחד ממנא אתקם על ארבע תלת³⁶ ארבע לתתא בנין דכל³⁷ אינון משריין עלאין כד נחתין לתתא משניין שמא דלהון בשמהן אחרנין כד³⁸ אינון עלאין לא משתניין</p>	<p>בא וראה מה כתוב וכבוד ה' מלא את המשכן, לא כתוב מלא אלא מלא, שהיה שלם למעלה ולמטה עם המשכן שלמטה, תיקון טמיר שירד למטה ונתקנה השכינה. ארבעה צדדים של מחנות נגנזו, תקון ראשון של משמרה אחת מאותן ארבע מחנות, הכל עד שהתקנו הראש לצד ימין, צדקיא"ל הממונה הגדול, גדול המחנות, שהוא תחת שלטונו של מיכאל"ל, ועמו היו מתתקנים כל אותם המחנות תחת ידו. וממונה אחד הוקם על ארבע שלש ארבע למטה, לפי שכל אותם המחנות העליונים, כשיררדים למטה</p>

²⁷ הן שכינה של אצילות ושל בריאה, שבהר סיני של בריאה שם עאל משה ושם ניתן התורה מצד אימא דמקנן בכורסייא ושם הוא הפה כמ"ש בזו"ח שה"ש שהוא בינה כידוע, ושם יצירת הולד במ' יום, ולכן ניתן התורה למי יום. וענן המשכן של אצילות לא יכול משה לבא שלא היה במדרגתו אלא בבריאה שמשם התורה כידוע בהרבה מקומות (יהל אור).

²⁸ סוד ענן מלכות (רח"ו).

²⁹ בינה (רח"ו). ר"ל שענן שהיה בהר שנכנס בו משה היה ענן של מלכות, וענן שהיה במשכן דכתיב ביה ולא יכול משה לבוא הוא ענן הבינה (מ"מ).

³⁰ פי' דאי כפשטיה דקרא שכבוד ה' שהוא מלכות מלא למשכן, א"כ מלא מבעי ליה ומדכתיב מלא ש"מ שכבוד ה' שהיא מלכות נשלמה ונתמלאת מן הבינה. ואח"כ באה למשכן שבעולם הזה, וז"ש דהוה שלים לעילא ותתא עם משכנא דלתתא (מ"מ).

³¹ פי' הארת הבינה שירדה למלכות ומשם נתקנה (מ"מ).

³² בהיכל הרצון (רח"ו). עי' אריכות בזהר הרקיע

³³ עי' יהל אור.

³⁴ פי' תיקון הראשון מאותם ד' מחנות כולם אחר שנתקנו הוא צדקיא"ל (מ"מ).

³⁵ פי' עמיה דצדקיא"ל (מ"מ).

³⁶ ד"פ שלשה שהם י"ב (מ"מ).

³⁷ פי' דקשה ליה למה לא הזכיר שם הד' כמו מיכאל"ל ורזיא"ל. ותירץ שד' שהם לתתא משתנה שמם לכך לא הזכיר שמם אבל רזיא"ל ומיכאל שאין שמם משתנה לכך הזכירם (מ"מ).

³⁸ צ"ל בר אינון כו' וכן הוא בב"ר ר"פ עח [ויאמר שלחני כי עלה השחר כתיב (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך וכו' ר' חלבו בשם ר' שמואל בר נחמן אמר לעולם אין כת של מעלה מקלסת ושונה אלא בכל יום בורא הקב"ה כת של מלאכים חדשה והן אומרים שירה חדשה לפניו והולכין להם א"ר ברכיה השבתי את ר' חלבו והא כתוב ויאמר שלחני כי עלה השחר והגיע זמני לומר שירה אמר לי חנוקא סברת למחנקני אמרית מה הוא דין דכתיב ויאמר שלחני כי עלה השחר אמר לי זה מיכאל וגבריאל שהן שרים של מעלה דכולא מתחלפין ואינון לא מתחלפין], ועי' לעיל פרשת בראשית לד רע"ב (לש"ו). מבואר בזוה"ק (בראשית לד סע"א) כי יש ב' מיני מלאכים שנבראו ביום ה', והם זולת אותן שנבראו ביום ב' המתבטלין ומתחדשים בכל יום והם נזכרים בזוה"ק (בראשית יז ע"ב, ויח ע"ב) וכנ"ל ענ"ט, כי הם קטנים מכולם. אבל אותן שנבראו ביום ה' הם גדולים מהם, והם ב' מינים: אחד, הנאמר עליהם (בראשית א כ) ועוף יעופף על הארץ ולא נאמר בהם למינהו, והשני הוא מה שנאמר עליהם (שם כא) ואת כל עוף כנף למינהו. וכו' [ואיתא] בזוה"ק שם,

<p>לעלמין והאי ממנא עלאה צדקיא"ל קאים עלייהו לנו את חד נציין על רישייהו ואיהו א' זעירא³⁹ כד האי את נציין כלהו נטלין לההוא אתר דנציין האי נציצו</p>	<p>משנים את השם שלהם בשמות אחרים, כשהם עליונים לא משתנים לעולמים. והממונה העליון הזה צדקיא"ל עומד עליהם לפנים, אות אחת נוצצת על ראשיהם, והיא א' קטנה, כשהאות הזו נוצצת כולם נוסעים לאותו מקום שנוצצת ההתנוצצות הזו.</p>
<p>לנו מנייהו רזיא"ל רב ממנא רב משריין דקיימא לנו תחות שלטנותא דמיכאל ועמיה כל אינון משריין דתחות ידיה וחד ממנא קאים עלייהו בתרעא דאתקרי רומיא"ל וסחרין ליה י"ב ממנן תלת תלת ארבע זמנין ורזיא"ל רב ממנא קיימא על כלהו דלא אשתני שמיה את חד נציין על רישייהו דכל אינון משריין ואיהי את ר'י⁴⁰ כד האי נציין⁴¹ נטלין כלהו לההוא סטרא דההוא נציצו האי את קיימא על עונשא דמגלה רזין וסימניך (משלי יג יח) ריש וקלון</p>	<p>לפנים מהם רזיא"ל הממונה הגדול, גדול המחנות שעומד לפנים, תחת שלטונו של מיכאל"ל, ועמו כל אותם מחנות שתחת ידו, וממונה אחד עומד עליהם בשער שנקרא רומיא"ל, וסובבים אותו י"ב ממונים, שלש שלש ארבע פעמים, ורזיא"ל הממונה הגדול עומד על כולם, שלא השתנה שמו. אות אחת נוצצת על ראשם של כל אותם המחנות, והיא אות ר', כשזו נוצצת כולם נוסעים לאותו הצד של אותה התנוצצות. האות הזו עומדת על העונש של מגלה הסודות וסימנך ריש וקלון.</p>
<p>לנו מנייהו יופיא"ל רב ממנא רב משריין תחות שלטנותא דמיכאל ועמיה הוו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה ולא אתגליין הכא בחושבנא בנין דלא אשתלימו הכא עד דאתו לבית עולמים דתמן אשתלימו כלהו ואסגו משריין בשלימו ומה דאמרן הכא כל אינון משריין דתחות ידיה דאתמסרו בההוא שעתא לאעלא עמיה וחד ממנא קיימא עלייהו וחכמיא"ל שמיה וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר תלת תלת כמה דאמרן ויופיא"ל רב ממנא קיימא על כלהו דלא אשתני שמיה</p>	<p>לפנים מהם יופיא"ל הממונה הגדול, גדול המחנות תחת שלטונו של מיכאל"ל, ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות שתחת ידו, ולא התגלו כאן בחשבון משום שלא נשלמו כאן, עד שבאו לבית עולמים, ששם כולם נשלמו והתרבו המחנות בשלמות. ומה שאמרנו כאן כל אותם המחנות שתחת ידו שנמסרו באותה שעה להיכנס עמו, וממונה אחד עומד עליהם ושמו חכמיא"ל, וי"ב ממונים סובבים אותו, לכל צד שלש שלש, כמו שאמרנו. ויופיא"ל הממונה הגדול עומד על כולם, שלא משתנה שמו.</p>
<p>את חד נציין על רישייהו דכל אילין משריין ואיהי את ק' וכד נציין⁴² דא נטלין כלהו לההוא סטרא דההוא נציצו האי את ק' תלייא באוירא ואכפיא תלת זמנין ביומא וסלקא ונחתא תריין</p>	<p>אות אחת נוצצת על ראשיהם של כל המחנות הללו, והיא האות ק', כשזו נוצצת כולם נוסעים לאותו הצד של אותה התנוצצות. האות הזו ק' תלויה באויר, נכנעת שלש פעמים ביום, ועולה</p>

ועוף יעופף על הארץ אליו שליחי עלאין דאתחזון לבני נשא בחיזו דבר נש³⁸, ולכך נאמר בהם יעופף על הארץ, והרי הם משתנים ומתלבשים בגוף כגוונא בהאי עלמא, וכמ"ש בפ' תולדות (קמד ע"א) ופ' וירא (קא ע"א) וע' פ' יתרו (צד ע"א). אבל אותן שנאמר בהם למינהו, הם אינם משתנים לעולם ואינם מתגלים לבני אדם אלא רק בבחי' השגה ושכל ולא בחוש, [והם נתגלו להרשב"י זללה"ה וזיע"א בעת שחיבר את התיקונים, וזהו שאמר שם בתחילתו ולכל מלאכיא באתכסיא ובארח שכל. ור"ל שגם אותן המלאכים אשר הם אינם מתלבשים ואינם מתגלים בחוש אלא רק בהשגה ושכל, הנה גם הם נתגלו לו להרשב"י ז"ל בהשגתו בעת שחיבר את התיקונים.] המשך לשונו הובא בסוף הספר (דע"ה ח"ב כט ע"א).

³⁹ כי צדק היא המלכות ולכך נק' צדקיא"ל וא' זעירא (רח"ו). עי' לקמן נג ע"ב ובח"א רלד ע"ב רלט ע"א ועי' ח"ב נח ע"א (לש"ו).

⁴⁰ צ"ל ש' (יהל אור).

⁴¹ היא ר' של רזיאל (רח"ו).

⁴² ק' של קדומיא"ל (רח"ו).

<p>אתון אילין ק' ר' אינון אתון דקיימין באמצעיתא חד דחפי לאת א' וחד דחפיא על י' דאיהי לבתר</p>	<p>ויורדת. שתי האותיות הללו ק' ר' הן אותיות שעומדות באמצע, אחת המכסה על אות א', ואחת שמכסה על אות י' שהיא אחר כך.</p>
<p>לגו מנייהו קדומיא"ל רב ממנא רב משריין תחות שולטנותא דמיכאל ועמיה הוו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה וחד ממנא קיימא עלייהו בתרעא דאתקרי אריא"ל וי"ב ממנן סחרין ליה תלת תלת לכל סטר והאי ממנא קדומיא"ל קיימא עלייהו דלא אשתני שמיה לעלמין חד את קיימא נציין על רישייהו והוא את י'⁴³</p>	<p>לפנים מהם קדומיא"ל הממונה הגדול, גדול המחנות תחת שלטונו של מיכאל, ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות שתחת ידו, וממונה אחד עומד עליהם בשער שנקרא אריא"ל, וי"ב ממונים סובבים אותו, שלש שלש לכל צד. והממונה הזה קדומיא"ל עומד עליהם, שלא משתנה שמו לעולמים. אות אחת עומדת ונוצצת על ראשיהם, והיא האות י',</p>
<p>ג/א</p>	
<p>כד האי נציין נטלין כלהו להווא נציצו דנציין</p>	<p>כשזו נוצצת כולם נוסעים לאותה התנוצצות שנוצצת.</p>
<p>אות ק'⁴⁴ דקאמרן חפיא על האי את י'⁴⁵ ר'⁴⁶ חפיא על א'⁴⁷ לגו לגו⁴⁸ באתר דאקרי קדש⁴⁹ נציין חד את בטמיר⁵⁰ ובגניזו ואיהו את ו' והאי את ו' נציין בנציצו על כלהו אתון וקלא נפיק⁵¹ מבינייהו דאלין אתון כדין בטש נציצו דאת ו' לנציצו דאת</p>	<p>האות ק' כפי שאמרנו. מכסה על האות הזו י', ר' מכסה על א' לפני ולפנים, במקום שנקרא קדש. נוצצת אות אחת בסתר ובגניזה, והיא האות ו'. והאות ו' הזו נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, וקול יוצא מביניהן של האותיות הללו, ואז מכה ההתנוצצות של האות ו' להתנוצצות של האות י', ויוצאת אותה התנוצצות מתוך מקום (שנקרא קדש)</p>

⁴³ י' דיפיא"ל (רח"ו).

⁴⁴ דהיינו בינה לבוש והיכל החכמה, וכן הוא סוד אות ר' שהוא במקום וא"ו, שמכסה על אל"ף, והטעם שסוד אל"ף צריכה העלם כדפי' (אור יקר). קדומיא"ל (רח"ו).

⁴⁵ יופיאל (רח"ו).

⁴⁶ רזיאל (רח"ו). ולפי זה הגדול חופה על הקטן לשומרו, לפי שהם מתחילים ממטה למעלה, צדקיא"ל הוא הקטן, והגדול לפנים ממנו, הוא רזיאל, וכן האחרים, כמ"ש הזהר לגו מניה רזיאל וכו', לגו מניה יופיא"ל. הרי בהדיא שהם עולים ממטה למעלה, ולכך ר' חופה על א' שהוא רזיאל"ל על צדקיא"ל, וכן ק' קדומיא"ל חופה על י' שהוא יופיא"ל, שהגדול חופה על הקטן (מ"מ).

⁴⁷ וסוד האותיות ה"ו, וכאשר יקדם ו' של ויקרא, יהיה יסוד זה וה"ו כאשר נבאר (אור יקר). צדקיא"ל (רח"ו).

⁴⁸ מפני שסוד יקרא היינו סוד יה"ה, ושם זה הוא בת"ת כנודע, ולבוש הוא שם יה"ה שבת"ת לסוד אות ו' עיקרית לשמות הספירות כדפי' בספר פרדס רמונים בשער שם בן ד' ושער השמות, ועם כן ימצא שאות ו' נשמה לאותיות יה"ה, וכיוצא בזה ויקרא"א יקרא"א שם יה"ה, ו' היא נשמה בתוכם (אור יקר).

⁴⁹ היינו עצם הפנימיות הספירה (אור יקר).

⁵⁰ היא הנותנת הנהגה לכל האותיות הנזכרות, והיא אל שאר האותיות כנשמה בתוך הגוף שמתנוצצת ופועלת בהם, ואין ספק שאלו האותיות לבוש לאצילות וכינוי לשם ההו"ה בהעלם, בסוד הבריאה המתנוצצת ביצירה, כענין סוד נשמת היצירה, שהוא ניצוץ עליון מתפשט ומתלבש. ומקור הנצוצות מספירת הת"ת, לכן עניינו כענין הת"ת, דהיינו סוד ויקרא"א, כענין ו' יה"ה ממש (אור יקר). כי הפרטים דומה לכלל כמו בד' החיות, א' על גביהם, שהן נגד ד' ספירות חג"ת מלכות, וע"ג נגד בינה, הכסא שע"ג החיות, שד"ס אות הד' שבה"א, ד' חיוון ונקודה שבתוך הה"א, הוא שע"ג. ועי' בזו"ח סתרי אותיות דף ה' ע"ג [א ע"ג] רזא דה' אינון ד' כו' ע"ש כל המאמר, וכן כאן באותיות שהן חגת"ם, אות חמישי מסט' דקדש בינה (יהל אור).

⁵¹ שהרי סוד קו"ל הוא בת"ת, ולכך קול מתהווה לנבואת מרע"ה מסוד ספירת אספקלריא המאירה, שסוד נבואת מרע"ה צומחת מסוד נשמת הת"ת, דהיינו מחלק ו' מההויה הכוללת עשר הספירות כולם. וכיון שהיא דקה כנשמה בתוך הגוף, כך אות ו' יסוד שם יה"ה שבת"ת, והיא פועלת בתוך יה"ה. והנה כשיבא שם יה"ה לקבל הפעולות מאות ו', נשמתא תקבל ראשונה על ידי י' שבו, כענין המוח שהוא מקבל ראשונה הכח מן הנשמה על ידי כלי השכל הרוחני שבו, ולכך י' של יקרא, דהיינו י' של יה"ה, מקבל ראשונה מאות ו' שהיא נשמתא (אור יקר).

<p>52^י ונפק ההוא נציצו מגו אתר⁵³ (ס"א דאקרי קדש)^א דקדש ובטש לגו נציצו דאת⁵⁴ וכדין נציצו דאת⁵⁵</p>	<p>הקדש, ומכה לתוך ההתנוצצות של האות י', ואז התנוצצות האות י'.</p>
<p>56^ב בטש לגו נציצו דאת ק'⁵⁷ (וקלא הוה נפיק) ונפקא נציצו דאת ק' ובטש לגו נציצו דאת ר' ונפקי נציצין כלהו ומתחברין לגו נציצו דאת א' דקיימא וקלא הוה נפיק ובטש בכל אינון נציצין דאתון כחדא נציצו דאת ו' ב' נציצו די' בק' נציצו דק' בר' נציצו דר' בא' ומתחברן גליפין דנציצין ונפקי לבתר</p>	<p>מכה לפנים התנוצצות האות ק' (וקול יוצא) ויוצאת התנוצצות האות ק' ומכה לתוך התנוצצות האות ר', ויוצאים כל הניצוצות, ומתחברים לתוך התנוצצות דאות א' שעומדת, והקול היה יוצא ומכה בכל אותם הניצוצות של האותיות כאחד. התנוצצות האות ו' ב' ד', התנוצצות של יו"ד בק', התנוצצות של ק' בר', והתנוצצות של ר' בא'. ומתחברים חקוקי הניצוצות, ואחר כך יוצאים.</p>
<p>ובתר דמתחברין בניצוציהון נפיק קלא מביניהון ומתחברן ברזא דא (ויקרא א א) ויקרא אל משה⁵⁸ ומשה הוה מסתכל כל אינון יומין דלא עאל לבתר אתהדרו אתון והוה מתגלגלין בקולפוי בצרופין דאתון דאתמסרו לאדם בגנתא דעדן</p>	<p>ואחר שמתחברים בניצוצותיהם, יוצא קול מביניהם ומתחברים בסוד זה, ויקרא אל משה. ומשה היה מסתכל כל אותם הימים שלא נכנס, אחר כך חזרו האותיות והיו מתגלגלות במקלו בצרופי האותיות שנמסרו לאדם בגן עדן.</p>
<p>את א' ודא לעאלא בגו טמירא לאתר דאקרי קדש ונפק ו' ויהיב דוכתא לאת א' ואתחבר א' לגו ו' דבתריה קר וי' עאל בין ק' ור' ואשתכח קיר ואתגליפו ואתנציצו כמלקדמין וקלא נפיק מביניהו ומתחברן נציצין דאתון ונפקי לבר ואתגליין לגבי כל אינון משריין דהו נטלין אינון אתון וכד מתחברן נציצין דאתון קלא בטש ביניהו ואתחזון בגלופייהו לכל אינון רתיכין אוקיר וקלא אהדר מביניהו וקרי בין אינון רתיכין (ישעיה יג יב) אוקיר אנוש⁵⁹ מפז ואדם מכתם אופיר</p>	<p>האות א' להיכנס לתוך הסתר למקום שנקרא קודש, ויוצאת ו' ונותנת מקום לאות א', ומתחברת א' לתוך ו' שאחריה, קר וי' נכנסת בין ק' ור', ונמצא קיר, ונחקקות ומתנוצצות כמו מקדס, וקול יוצא מביניהן ומתחברים הניצוצות של האותיות ויוצאות החוצה ומתגלות אל כל אותם המחנות שהיו לוקחים האותיות הללו, וכשמתחברים הניצוצות של האותיות, מכה קול ביניהם, הם נראים בחקיקותיהם לכל אותן המרכבות "אוקיר", וקול חוזר מביניהם וקורא בין אותן המרכבות, (ישעיה יג) אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר.</p>
<p>זכאה חולקיה דמשה דחמי כל דא אבל צרופא דא לא אתחמי לעינוי דמשה אלא צרופא קדמאה דאיהו ויקרא דא הוה חמי משה הדא הוא דכתיב</p>	<p>אשרי חלקו של משה שראה את כל זה, אבל הצירוף הזה לא נראה לעיני משה אלא הצירוף הראשון, שהוא ויקרא, את</p>

52 הנה עד כאן נעלם פעולת הנשמה בשכל, דהיינו שהכל סוד קדש, המורה על החכמה הנעלמה, ותוכיות פנימי ופעולה הרוחנית דקה, ויוצא מתוכיות זה, דהיינו ו' אל סוד י', דהיינו עצם שם יהו"ה, שהוא יציאת ההשפעה מן הכח הדק לפועל, בערך שם יהו"ה דהיינו יקרא (אור יקר).

53 מלכות דאצילות (רח"ו).

54 והרי יצאו ההנהגות והנבואה והקול, שהכל ענין א', אל מציאות שם יהו"ה, אל בחינה ראשונה דהיינו י' דקה ודאי (אור יקר).

55 דהיינו חכמה מחשבה בערך אל הו"ה הנשארים (אור יקר).

56 האור יקר מחלק את הפיסקא כאן, וצ"ע אם זה צריך להיות אחר "לגו". ##*

57 דהיינו אותה בחינה הנגדיית לה' ראשונה, דהיינו הבינה, כדפי'. ועד כאן היה נשמה ומחשבה דקה, ואין להתפשטות הנבואה ולא להוות שם קול אלא רוח בחשאי נביע בתוכיות החיך כנודע, אמנם כשבא אל סוד ק' דהיינו בינה כדפי' אז נתהווה הויה נגלת והיה סודה קול (אור יקר).

58 ר"ל צירוף ויקרא, זהו שנתגלה אל משה, שבעוד צירוף הראשון ויקרא מתנוצץ, לא יכול משה לבא אל אהל מועד כמש"ו, ואח"כ ויקרא אז אל משה, וקראו שיכנס בתוכו (יהל אור).

59 ר"ל משה רבינו ע"ה, כמ"ש עליו המלאכים, מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כו' (יהל אור).

<p>ויקרא אל משה וצרופא דא אחרא לא גליין ליה בנין דשבחא דבר נש לא מודעין לקמיה וסימניך (במדבר יב ד) צאו שלשתכם וכתוב (במדבר יב ה) ויקרא אהרן ומרים וכתוב (שם ח) פה אל פה אדבר בו וכתוב (שם ז) לא כן עבדי משה בנין דלא מודעין שבחיה דבר נש לקמיה סלקין אתוון ואתהדרו בכל אינון משריין כנוונא דא בצרופא דא אוקיר וקלא נפיק ואכריז ואמר אוקיר אנוש מפז וגו' לבתר אתמשכו אתוון והוון נציצין על רישייהו דכל אינון רתיכין ואשתככו עד דאתתקנו לדוכתיהו</p>	<p>זה משה היה רואה, זהו שכתוב ויקרא אל משה, וצירוף אלה האחרות לא גלויים לו, משום ששבחו של אדם לא מודיעים לפניו, וסימניך (במדבר יב) צאו שלשתכם, וכתוב ויקרא אהרן ומרים, וכתוב פה אל פה אדבר בו, וכתוב לא כן עבדי משה, משום שלא מודיעים שבחו של אדם לפניו. עלו האותיות וחזרו בכל אותם המחנות כדוגמא זה, בצרוף הזה, אוקיר, וקול יוצא והכריז ואמר אוקיר אנוש מפז וגו'. אחר כך נמשכו האותיות, והיו נוצצות על ראשי כל אותן המרכבות, ונשקטו עד שהתקנו למקומותיהן.</p>
<p>רישא לסטר שמאלא חזקיא"ל רב ממנא רב משריין לכל אינון דקיימי לתרעא דמשכנא⁶⁰ תחות שלטנותא דגבריא"ל ועמיה מתתקנון בההוא תרעא כל אינון משריין דתחות ידיה וחד ממנא אתקם על תרעא לבר וגזריא"ל שמיה ועמיה י"ב ממנן דסחרין ליה תלת תלת לכל סטר לד' סטריין ואלין שננא דלהטא דחרבא דמתהפכא בידייהו</p>	<p>הראש לצד שמאל חזקיא"ל, הממונה הגדול, גדול המחנות לכל אותם שעומדים לשער המשכן תחת שלטונו של גבריא"ל, ועמו מתתקנים באותו השער את כל אותם המחנות שתחת ידו, וממונה אחד העומד על השער בחוץ ושמך גזריא"ל, ועמו י"ב ממונים שסובבים אותו, שלש שלש לכל צד לארבעה צדדים, ואלו שנינות של להט החרב המתהפכת בידיהם,</p>
<p>והאי ממנא חזקיא"ל קאים עלייהו לעילא לעילא לגו את חד נציץ על רישייהו ואיהי את א' דהא לא קיימי אלין ולא (ס"א נטלי) שיילי אלא ברזא דא' דאיהי ימינא בנין דשמאלא לא נטיל אלא בימינא ימינא נטיל תדיר לשמאלא דא' את נציץ ונפיק מן ימינא כדין נטלין לההוא אתר דנציץ ההוא נציצו</p>	<p>והממונה הזה חזקיא"ל עומד עליהם למעלה למעלה בפנים, אות אחת נוצצת על ראשם והיא האות א', שהרי אלה לא עומדים ולא שואלים (נוסעים {מתנהגים}) אלא בסוד של א' שהיא ימין, משום ששמאל אין נוסעת אלא בימין. הימין תמיד נוסעת לשמאל, שא' אות נוצצת ויוצאת מימין, ואז נוסעים לאותו מקום שנוצצת אותה התנוצצות.</p>
<p>לגו מניה רהטיא"ל רב משריין דקיימא לגו תחות שלטנותא דגבריא"ל ועמיה כל אינון משריין תחות ידיה וחד ממנא קאים עלייהו בתרעא דאתקרי קדשיא"ל וסחרין ליה י"ב ממנן תלת תלת ד' זמנין וההוא ממנא רהטיא"ל קיימא על כלהו דלא אשתני שמיה את חד נציץ על רישייהו דכל אלין משריין ואת דא איהו ז' ואיהו אתחלף גו תקונא דמשכנא באת ל' האי אתחלף ברזא (שם כד ז) דיזל מים⁶¹ מדליו ואתחלף</p>	<p>לפנים ממנו רהטיא"ל, גדול המחנות שעומד בפנים תחת שלטונו של גבריא"ל, ועמו כל אותם מחנות תחת ידו, וממונה אחד עומד עליהם בשער שנקרא קדשיא"ל, וסובבים אותו י"ב ממונים, שלש שלש ארבע פעמים, ואותו הממונה רהטיא"ל עומד על כולם, שלא משתנה שמו. אות אחת נוצצת על ראשיהם של כל המחנות הללו, והאות הזו היא ז', והיא מתחלפת בתוך תקון המשכן באות ל', זו מתחלפת בסוד של (במדבר כד) יזל מים מדליו, ומתחלפת</p>
<p>ג/ב</p>	

⁶⁰ כי המשכן בריאה, ושם משכן השכינה, ומאירים תוך המשכן. והמלאיכם שיש שם ימיניים כהנים, ושמאלים לויים, ופתח המשכן סוד פתח היסוד, והשוערים שומרים הגבורות שלא יצאו (רח"ו).
⁶¹ מיסוד גבורות גשמים (יהל אור).

<p>בגלופי אתוון ואקרי חלופא ל' כד האי נציץ על רישיהו דכל אלין משריין כדין כלהו נטלין לההוא סטרא דההוא נציצו</p>	<p>בחקיקות של האותיות, ונקרא חלוף ל'. כשזו נוצצת על ראשם של כל המחנות הללו, אז כולם נוסעים לאותו צד של אותה התנוצצות.</p>
<p>לגו מן דא קפציא"ל רב ממנא רב משריין תחות שלטניה דגבריאל ועמיה הוו מתקנין כל אינון משריין דתחות ידיה אינון דאתמסרו ליה בההוא שעתא וחד ממנא קאים עלייהו עזא"ל שמיה וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר תלת תלת כמה דאוקימנא וקפציא"ל רב ממנא קיימא על כלהו את חד נציץ על רישיהו דכל אינון משריין ואיהי את ד"ב וכלהו נטלי לההוא נציצו דההוא את האי את תלייא גו אוירא על תרין אתוון אחרנין</p>	<p>לפנים מזה קפציא"ל, הממונה הגדול, גדול המחנות תחת שלטונו של גבריאל"ל, ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות שתחת ידו, הם נמסרו לו באותה שעה, וממונה אחד עומד עליהם ששמו עזא"ל, וי"ב ממונים סובבים אותו בכל צד, שלש שלש כפי שבארנו, וקפציא"ל הממונה הגדול עומד על כולם. אות אחת נוצצת על ראשם של כל המחנות הללו, והיא האות ד', וכולם נוסעים לאותה התנוצצות של אותה האות, האות הזו תלויה בתוך האויר על שתי אותיות אחרות.</p>
<p>לגו מן דא שמעיא"ל רב ממנא האי אתחלף לד' שמחן בגין דלא קיימא בגלפוי זמנין לסטר ימינא וזמנין לסטר שמאלא ועמיה י"ב ממנן דסחרין ליה לכל עיבר תלת תלת כמה דאוקימנא ורגשיא"ל רב ממנא על אלין י"ב תחותיה דההוא ממנא אחרא ואת חד נציץ על רישיהו לעילא ואת דא איהי את ה' ודא תליא באוירא על כל שאר אתוון בההוא את ד"ב דקאמרן ד' אלין תרין סליקו לעילא על כל שאר אחרנין וכלהו נטלין לההוא נציצו דתליא מההוא את</p>	<p>לפנים מזו שמעיא"ל הממונה הגדול, זה מתחלף לארבעה שמות, בגלל שלא עומד בחקיקותיו, לפעמים לצד ימין ולפעמים לצד שמאל. ועמו י"ב ממונים שסובבים אותו לכל צד שלש שלש כמו שבארנו. ורגשיא"ל הממונה הגדול על אלה הי"ב, תחת אותו הממונה האחר, ואות אחת נוצצת על ראשיהם למעלה, והאות הזו היא האות ה', וזו תלויה באויר על כל שאר האותיות. באותה האות ד' שאמרנו, ארבע אלו, שנים עולות מעל כל שאר האחרות, וכולם נוסעים לאותה התנוצצות שתלויה מאותה האות.</p>
<p>לגו לגו באתר דאקרי קדש נציץ את חד גו ממירו דקדש ואיהי את ס' סתימא האי נציץ בנציצו על כלהו אתוון וקלא הוה נפיק מבינייהו דאלין אתוון כדין בטש נציצו דהאי את ונטיל תרין אתוון אחרנין נציצין דתליין באוירא ואינון דה' ואשתאר א"ל ואתחברן באלין אחרנין דסטר ימינא ובטשו אלין באלין ונטלי כלהו ואתהדרן קדמאי כמלקדמין ונפקי לבר וכדין אקרן ויקרא⁶² אל משה (ויקרא א א)</p>	<p>לפני ולפנים במקום שנקרא קדש נוצצת אות אחת בתוך סתר הקודש, והיא האות ס' הסתומה זו, נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, ויוצא קול מבין האותיות הללו, אז מכה התנוצצות האות הזו ונוטלת שתי אותיות אחרות נוצצות, שתלויות באויר, והן ד' ה', ונשאר א' ל' ומתחברות באחרות, הללו של צד ימין ומכות אלו באלו, וכולן נוסעות וחוזרות, הראשונות כבראשונה ויוצאות החוצה, ואז נקראות ויקרא אל משה.</p>
<p>ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (ויקרא א א) רבי חייא פתח ואמר (שיר ה א) באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו' האי</p>	<p>ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, רבי חייא פתח ואמר (שיר ה) באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו', הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. כתוב אכלתי יערי עם</p>

⁶² שהן אותיות הנ"ל (יהל אור).

<p>קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה⁶³ כתיב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי לבתר (שיר ה'א) אכלו רעים מאן דמזמן לאחרא כד מזונא מתתקן קמיה בתר דאיהו אכל היאך יזמין לאחרא אלא זכאין אינון ישראל⁶⁴ דקב"ה בעא לדכאה להון ואתרעי בהון⁶⁵ מכל שאר עמין ומדאתרעי בהון⁶⁶ בעא לסלקא להון מכל מקטרגי עלמא</p>	<p>דבשי שתיתי ייני עם חלבי, אחר כך אכלו רעים, מי שמזמין את האחר, כשמזון מתוקן לפניו, אחר שאכל, איך יזמין את האחר. אלא אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רצה לטהר אותם, ורוצה בהם מכל שאר העמים, ומשהתרצה בהם רצה להעלותם מכל המקטרגים של העולם.</p>
<p>תא חזי (ס"א בתר דאתעבד משכנא⁶⁷) ביומא דאתקם משכנא לתתא בההוא יומא אתתקם משכנא אחרא לעילא עמיה⁶⁸ דכתיב (שמות מ'ז) הוקם המשכן⁶⁹ סתם וההוא יומא חרוותא דקודשא בריך הוא⁷⁰ הוה כיון דאתקם משכנא מה כתיב (שם לה) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כד חמא קודשא בריך הוא כך אמר ומה על ידא דמשה אתקם ואיהו לבר מיד ויקרא אל משה אמר ליה משה הנוכח דביתא במאי הוה בסעודתא (ויקרא א' ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה הדא הוא דכתיב באתי לגני אחותי כלה וגו', והרי בארנו קרא</p>	<p>בא וראה (אחר שנעשה המשכן) ביום שהוקם המשכן למטה, באותו יום הוקם משכן אחר למעלה עמו, שכתוב (שמות מ) הוקם המשכן סתם, ואותו יום היה שמחתו של הקדוש ברוך הוא. כיון שהוקם המשכן, מה כתוב (שם) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כשראה הקדוש ברוך הוא כך אמר, ומה על ידי משה הוקם והוא בחוץ, מיד ויקרא אל משה אמר לו משה חנוכת הבית במה היא, בסעודה. אדם כי יקריב מכם קרבן לה', זהו שכתוב באתי לגני אחותי כלה וגו', והרי בארנו הפסוק הזה.</p>
<p>אבל באתי לגני דא גן עדן דלעילא אחותי כלה דא כנסת ישראל⁷¹ דבההוא יומא אזדווגו זוונין</p>	<p>אבל באתי לגני זה גן עדן שלמעלה, אחותי כלה זו כנסת ישראל, שבאותו יום</p>

⁶³ שתיים הנה קושיותיו שהן ארבע. האחת שמתחיל לדבר עם כלתו בראש הפסוק ואחר כך מסיים בסוף בדברו לאחרים, וזה לאו רישיה סיפיה. והשניה שבסוף מזמין רעים ודודים לאכול ואת הכלה לא יזמין, וזהו לאו סיפיה רישיה, שענין ההזמנה שהיא בסוף לא ישנו בראש. ועוד יש שתי קושיות אחרות מן האמצע אל הסוף, וז"ש כתיב אכלתי וגו', וכלומר הבט לסדר הפסוק שאומר אכלתי ולבסוף אכלו שהוא מצד ב' השקפות קשה, האחת מאן דמזמן, פי' דרך הארץ לזמן האורחים קודם האכילה, והשניה שאם אמר שאכל הכל איך יזמין אחרים כי מה נשאר להם לאכול (רמ"ז).

⁶⁴ זו הצעה כוללת לסוד הקרבנות שתכלית כוונתם להעלות ניצוצי טהרה המתבררים מפנימיות הטוב שבקלי' נוגה ועולים בסוד מ"ן, וזהו אומרו בעא לדכאה להון, שה"ס הבירור שמתברר מסיגי הטומאה ומתעלה לקדושה ממטה למעלה ומתעוררים האורות העליונים להשפיע למטה (רמ"ז).

⁶⁵ פי' ממשיך שפע הרצון העליון ששם מקור השפע, וזה דוקא בישראל מכל שאר אומות העולם, שנשמת ישראל מהפנימיות ויש לה כח לעורר ולקבל אור הקודש, מה שאין כן שאר הגוים שנפשותם הוא מחיצוניות (רמ"ז).

⁶⁶ ירצה כיון שהוא יתברך משפיע בהם שפע רצונו לכן משתדל שלא ידבקו בהם החיצונים ולא יקבלו חלילה מאור המושפע על ישראל, וזה נעשה ע"י הקרבנות וכוונתם, שמקשרים העולמות והתחתון מתעלה לעליון והעליון לעליון ממנו עד אין סוף כנודע (רמ"ז).

⁶⁷ ואחר שהציע ענין זה הכולל נמשך לפרש אותו בפרטות, ואמר "תא חזי בתר דאתעביד וכו'", איתא בספר זוהר הרקיע פרשת כי תשא שהמשכן סודו בבריאה, והענין שקודם לכן היה השפע בא ע"י התלבשות בריאה ביצירה אבל כשנעשה המשכן בעוה"ז שה"ס ה' אחרונה שבשם אז נתקן עולם הבריאה ה' ראשונה, וכדי להרבות האור והקדושה האיר אור הבריאה על המשכן התחתון שלא ע"י אמצעות היצירה (רמ"ז).

⁶⁸ דייקא עמיה שר"ל שאור המאיר במשכן היה של המשכן העליון, והוא על דרך מה שאנו מכוונים במוצאי שבת במלת כוננהו כונ"ן ה"ו, שהה' היא למעלה מהו', וידוע שאז תקן משה מזמור (תהלים צ' ז) ויהי נועם הנקרא שיר של פגעים, שהרי בהמשך אור הבריאה על האדם כל החיצונים נכנעים דיש בה רוב טוב על הרע, וכמ"ש ענין זה במ"א, שבפסוק ויהי נועם יש ה' פעמים נ"ו שהוא סנדלפון, וסמך ליה יושב בסת"ר גי' אכתריא"ל שהוא בבריאה (רמ"ז).

⁶⁹ סוד פרצוף הנוק' נשלמה עתה מן פגם העגל (רח"ו).

⁷⁰ הנה כשהיו ישראל במדבר היו ז"נו א"בא שהם ב' ריבוע אלה"ם וריבוע אלה"ם גימ' ר' וב"פ ר' גימ' משכ"ן שהוא המלכות שהוקמה עם ז"א בסוד פרצוף א"בא כי עד עתה היתה בסוד נקודה. (זהר הרקיע).

⁷¹ הנה לעיל אמר האי קרא לאו רישא סיפא כי לכאורה נראה שהגן הוא מלכות וא"כ היינו אחותי כלה וא"כ על מה אמר באתי לגני אבל לפי דברי הזוהר ניחא שאמר באתי לגני דא ג"ע דלעילא כי גן נקר' אימא

<p>בכלא⁷² אזדווגו זווגין בההוא גן עדן דאתברכו כלהו משקיו דנחלא⁷³ ואתקשרו כל חד בחבריה הדא הוא דכתיב אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי</p>	<p>הזדווגו זווגים בכל, הזדווגו זווגים באותו גן עדן, משום שכולם התברכו מהשקאת הנחל, ונקשרו כל אחד בחבירו, זהו שכתוב אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>פתח ואמר באתי לגני אחותי כלה איהי מלכות אדנ"י אריתי מורי דא חסד דרגא דאברהם דאתמר עליה (שה"ש ד ו) אלך לי אל הר המור⁷⁴ עם בשמי דא נצח דרגא דאהרן דכתיב ביה (שמות ל כג) ואתה קח לך בשמים ראש⁷⁵ ואינון דרועא ימינא בירכא ימינא ורזא דמלה (תהלים טז יא) נעימות בימנך⁷⁶ נצח ואינון תרין ברכאן לקבליה חד מגן אברהם ותניינא עבודה⁷⁷ דהוא</p>	<p>פתח ואמר באתי לגני אחותי כלה, היא מלכות אדנ"י, אריתי מורי זה חסד, הדרגה של אברהם, שנאמר עליו אלך לי אל הר המור. עם בשמי, זה נצח הדרגה של אהרן, שכתוב בו ואתה קח לך בשמים ראש, והם זרוע ימין בירך ימין. וסוד הדבר נעימות בימנך נצח, ואותן שתי הברכות כנגדו אחת מגן אברהם, והשניה עבודה שהיא</p>
<p>ד/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי כלהון אתשקיון ואתרוו ממבועא דנחלא אכלו רעים⁷⁸ שתו ושכרו דודים (שיר ה ב) כל אינון דלתתא וכלהו ענפינ (נ"א עלמין) כלהו אתברכו ואתזנו כד אלין אתברכו</p>	<p>עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, כולם השקו והתרוו ממעיין הנחל. אכלו רעים שתו ושכרו דודים, כל אותם שלמטה, וכולם ענפים (עולמות), כולם התברכו</p>

ולכן גני גימ' ס"ג ואבא נק' עדן והנה נודע כי לאה היא בחי' קשר של תפילין דריש' דז"א והארת א"ווא מתפשטת ובוקעת בראש הז"א ונעשה לו מוחין וזהו באתי לגני הוא דברי החתן ז"א שעולה ומקבל מוח מצד א"ווא הנקר' ג"ע כנזכר. והנה ו"ק דלאה הם בגופא דז"א ואז הוא סוד (ש"ה ש ה א) אריתי מורי א' עם בשמי ב' אכלתי יערי ג' עם דבשי ד' שתיתי ייני ה' עם חלבי ו' והם ו' דברים שהם ו' מדות שלאה תופסת בו ואח"כ (ש"ה ש ה א) שתו ושכרו דודים שהם ז"ו חתן וכלה וגם כי יעקב באין לו מוחין מלאה כי קשר של תפילין הוא ברישא דז"א ושם עולה יעקב וכשמזדווג יעקב עם רחל שהיא כלתו אמיתית אז הוא אומר לה אחותי כלה. דע כי באתי לגני ועליתי שם בגני שהיא לאה מלכות דתבונה כי גני גימ' ס"ג ומספר לה איך שכבר נזדווג עם לאה. שם בר"מ (ש"ה ש ה א) באתי לגני אחותי כלה איהי מלכות אדנ"י וכו'. דע כי הוא מפרש מלת לגני היא מל' אדנ"י היינו מל' שירדה בבריאה בסוד לכי ומעטי את עצמך והיא נק' אדנ"י שדנה את העולם והיא ג"ן פרשיות ואחותי כלה הוא נוקבא דאצ"י (זהר הרקיע). רחל (רח"ו).

⁷² בלאה ורחל (רח"ו).

⁷³ מיסוד הבינה (רח"ו).

⁷⁴ המוריה (יהל אור).

⁷⁵ כמ"ש (אסת"ר הק' אות י') אהרן ראש לכל הנמשכחים (יהל אור).

⁷⁶ ר"ל חסד (יהל אור).

⁷⁷ שהיא דווקא באהרן (יהל אור).

⁷⁸ זווג אר"א ע"י חיך וגרון בסוד אכלו רעים (שעה"כ צה ע"א), אכלו רעים באבא ואמא ושתו דודים לתתא בזר"ן שהיא בחי' השתייה (פע"ח שבת יח), ודע כי ב' אכילות הם למעלה וב' שתיות הם למטה והנה מן עתיק יומין דבגולגלתא דא"א נמשך סוד אכילה ומזון לתתא עד הפה של א"א ואח"כ יצא משם ולחוץ כי אינו יכול להיות מוגבל לכנוס בפנים ואז יוצא דרך הפה לחוץ ומשם נמשך דרך הדיקנא למטה עד נגד הפה של אר"א והוא מקיף אותן בסוד הבל ומשם שואבים אר"א וניזונים ממנו ע"י שאיבה לבד והוא מזון של ג"ר שלהם ועוד יש אכילה שנייה הנמשכת ממוח דא"א עצמו אל פיו ומשם נכנס בפנימותו דרך הגרון שהוא כתר דאר"א כנודע ומתפשט עד הפה של אר"א ואז יורד בפנימית גרונו עד הו"ק שלהם ואלו הם סוד ה' קולות הפנימים שאמרנו לעיל שהמלכות ניזונית מהם ביה"כ ושנים אלו הם סוד אכילה כנ"ל. אך מהבינה נמשכת ב' מיני שתייה לזר"ן ע"ד הנ"ל כי משם ולמטה הוא סוד המים והנה ממה שיוורד אל הבינה מלמעלה מא"א דרך המוח שלה עד פה שלה הנה יורד דרך גרון דרך פנימית ומשם ניזונים ג"ר דזר"ן וממה שיוורד מבינה ממוח שלה ממש נמשך עד פה שלה ומשם יוצא לחוץ ויורד עד ו"ק של זר"ן וניזונים ממנה והנה זהו היפך מן הפה דא"א כי שם היותר עליון יוצא לחוץ ובכאן הוא היותר עליון הוא יורד בפנים וכו' (פע"ח יוה"כ ג). ועי' דע"ה ח"ב לד ע"ב: ובאמת הנה נמצא באדם ג"כ בחי' האכילה הזה, והוא ביום התענית, כמ"ש בזוה"ק (תרומה קנג ע"א) ובדברי הרב בשער רוח הקודש (בכוונת תענית דף ז סע"ב ושם ע"א), כי אז נמשך המזון מעילא לתתא מן המוח אל הלב ומהלב לכל האברים, והוא מזון רוחני. וכן המן שאכלו ישראל במדבר היה ג"כ מעילא לתתא.

<p>לעילא⁷⁹ ובמה מתברכאן ומתבסמאן כלהו בריחא דקרנא</p>	<p>ונזונו כשאלה התברכו למעלה, ובמה מתברכים ומתבשמים כולם בריח הקרבן.</p>
<p>תא חזי בשעתא דנחתת כנסת ישראל לאשרהא דיורהא בארעא קודשא בריך הוא אמר ליה להאי קרא בגין דאשתכחו ברכאן וחדוה בכלהו עלמין ואתבסמת היא לנפקא מינה ברכאן לכלא דכד אלין שית אתברכאן כדין כלהו עלמין אתברכאן כחדא לתתא ומתברכאן לעילא (ס"א וכנסת ישראל) וישראל אתברכו מכלהו</p>	<p>בא וראה בשעה שירדה כנסת ישראל להשרות דיורה בארץ, הקדוש ברוך הוא אמר לה את הפסוק הזה, משום שנמצאו ברכות ושמחה בכל העולמות, והיא התבשמה לצאת ממנה ברכות לכל. כשאלו הששה מתברכים, אז כל העולמות מתברכים כאחד למטה, ומתברכים למעלה (וכנסת ישראל), וישראל ומתברכים מכלם.</p>
<p>דבר אחר באתי לגני אחותי כלה רבי יצחק אמר לא אזדווג קודשא בריך הוא (ס"א ישראל) בכנסת ישראל אלא בזמנא דאלין שית אתרוון משקיו דנחלא⁸⁰ דלא פסק רבי יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלין כל מארי דיבבא ויללה דאתבסמו כלהו ואתברכו כחדא דהא מסעודתא דמלכא מתהניין כלא ואימתי אכלי כלהו בשעתא דמלכא אתחדי ועל דא מלכא אתחדי וחדי למטרוניתא בקדמיתא לבתר כלהו אכלן וחדאן</p>	<p>דבר אחר באתי לגני אחותי כלה, רבי יצחק אמר אין הקדוש ברוך הוא (ישראל) מזדווג עם כנסת ישראל אלא בזמן שאלו הששה מתרווים מהשקאת הנחל שלא פוסק. רבי יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלו כל בעלי היבבה והיללה, שכולם התבשמו והתברכו כאחד, שהרי מסעודת המלך כולם נהנים, ומתי כולם אוכלים, בשעה שהמלך בשמחה, ולכן המלך שמח ומשמח את המלכה בתחילה, ואחר כך כולם אוכלים ושמחים.</p>
<p>רבי אבא אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלין אינון שית דקאמרן ואלין אינון דכתיב בהו (שיר א ד) הביאני המלך חדריו וגו' שתו ושכרו מההוא יין⁸¹ דרוי לכלא רבי אלעזר אמר כל אינון דלתתא דכיון דאינון שית אתברכאן כלהו דלתתא מתברכאן</p>	<p>רבי אבא אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלו הם הששה שאמרנו, ואלו הם שכתוב בהם (שיר א) הביאני המלך חדריו וגו', שתו ושכרו מאותו היין המרוה את הכל. רבי אלעזר אמר כל אותם שלמטה, כיון שאותם הששה התברכו, אז כל אלו שלמטה מתברכים.</p>
<p>רבי שמעון אמר כלא שפיר אבל רזא דמלה (שיר ה א) אכלו רעים לעילא⁸² שתו ושכרו דודים לתתא⁸³ אמר ליה רבי אלעזר מאן אינון לעילא ומאן אינון לתתא אמר ליה יאות שאילתא דא אתר עלאה דאינון באחדותא בחדוותא דלא מתפרשין לעלמין אלין אקרון רעים הדא הוא דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן ועדן וההוא נהר לא מתפרשן לעלמין ואשתכחו לעלמין ברעותא באחדותא בחדוותא⁸⁴ שתו ושכרו דודים אלין אינון לתתא דאקרון דודים לזמנין ידיען והא אוקימנא</p>	<p>רבי שמעון אמר הכל יפה אבל סוד הדבר אכלו רעים למעלה, שתו ושכרו דודים למטה. אמר לו רבי אלעזר מי הם למעלה ומי הם למטה. אמר לו יפה שאלת, זה המקום העליון שהם באחדות ובשמחה שאין נפרדים לעולמים, אלו נקראים רעים, זהו שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן, ועדן ואותו נהר אין נפרדים לעולמים, ונמצאים לעולמים ברצון ובאחדות ובשמחה. שתו ושכרו דודים, אלה הם למטה שנקראים דודים, לזמנים ידועים, והרי בארנו.</p>

⁷⁹ אר"א (רח"ו).

⁸⁰ יסוד הבינה (רח"ו).

⁸¹ יין המשומר בענביו יסוד הבינה (רח"ו).

⁸² דא אר"א (ע"ח שער הכללים פרק ב, ושעה"ק מ ע"א).

⁸³ דא זר"נ (ע"ח שער הכללים פרק ב, ושעה"ק מ ע"א).

⁸⁴ ח"ב נה ע"א ולקמן סא ע"ב (לש"ו).

<p>תא חזי באינזן עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה מאי טעמא מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא ובגין דתמן שריא חמרא דמנטרא כתיב בהו אכילה ובאינזן תתאי דבעיין שקיו כתיב בהו שתיה דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא ועל דא באלין אכילה ובאלין שתיה אלין רעים ואלין דודים אמר ליה רבי אלעזר אתחזי דהא דודים חביבותא אינזן אמאי אינזן תתאי אמר ליה אינזן דתאבין דא לדא ולא משתכחין תדיר אקרי דודים ואינזן דמשתכחי תדיר ולא מתכסיין ולא מתפרשין דא מן דא אקרו רעים⁸⁵ ועל דא אלין דודים ואלין רעים אלין ברעותא באחדותא תדיר ואלין בתיאובתא לזמנין ודא הוא שלימותא דכלא בגין דתתברך כנסת ישראל וכדין הדוותא בכלהו עלמין</p>	<p>בא וראה, באותם עליונים כתוב בהם אכילה בלא שתיה, למה. מי שיש לו נודות יין צריך אכילה, ומשום ששם שרוי היין המשומר, כתוב בהם אכילה. ובאותם התחתונים שצריכים השקיה, בהם כתוב שתיה, שהרי כל הנטיעות צריכות השקיה מהנחל העמוק, ולכן באלו אכילה ובאלו שתיה, אלו רעים ואלו דודים. אמר לו רבי אלעזר נראה שהדודים הם חביבות. למה הם תחתונים. אמר לו אלו שמשתוקקים זה לזה ולא תמיד נמצאים נקראו דודים, ואלו שנמצאים תמיד ולא מתכסים ולא נפרדים זה מזה נקראו רעים, ולכן אלו דודים ואלו רעים, אלו ברצון ובאחדות תמיד, ואלה בתשוקה לפעמים, וזוהי שלמות הכל, כדי שתתברך כנסת ישראל ואז שמחה בכל העולמות.</p>
<p>רבי חזקיה אוקים האי קרא בקרבנין בגין דאינזן סעודתא דמלכא לקרבא קמיה ומתהניין מיניה מאריהון דדינין ומתבסמן כלהו ואשתכח הדוותא בכלא רבי אחא אוקים האי קרא בשעתא דעאלת שכינתא למשכנא דאשתכחו ברכאן וחדוון בכלא ועאלת שכינתא ככלה לחופה וכדין אשתלימו (ס"א אשתכחו) ישראל לתתא ואתאחדו ביה</p>	<p>רבי חזקיה באר את הפסוק הזה בקרבנות, משום שהם סעודת המלך להקריב לפניו, ונהנים ממנה בעלי הדינים, וכולם מתבשמים, ונמצאת שמחה בכל. רבי אחא באר את הפסוק הזה בשעה שנכנסה שכינה למשכן, כשנמצאו ברכות ושמחות בכל, ונכנסה השכינה כמו כלה לחופה, ואז נשלמו (נמצאו) ישראל למטה ונאחזו</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>רצה אכלתי יערי⁸⁶ דא גבורה פחד יצחק עם דבשי⁸⁷ הוד דרגא דרוד והיינו דרועא שמאלא עם ירכא שמאלא שתיתי ייני עם חלבי גוף וברית⁸⁸ יעקב עם שלמה לבתר (שיר ה' א) אכלו רעים שתו ושכרו דודים י"ב שבטים ב"ב ברכאן תוספת</p>	<p>רצה. אכלתי יערי זו גבורה פחד יצחק. עם דבשי הוד, הדרגה של דוד, והיינו זרוע שמאל עם ירך שמאל. שתיתי ייני עם חלבי גוף וברית, יעקב עם שלמה. אחר כך אכלו רעים שתו ושכרו דודים, י"ב שבטים ב"ב ברכות תוספת. ברכת המינים מי אוכל אותה, אותו שנאמר בו באתי לגני אחותי כלה. ויש מי שמחלק אותם בסוד</p>

⁸⁵ אר"א הם כחדא נפקין וכחדא שריין, והם תרין ריעין דלא מתפרשין (וכמ"ש בספד"צ פ"א יד ע"א), ובאד"ז ר"צ ע"ב, ופ' ויקרא דף ד' ע"א) וע' בשער אר"א (סוף פרק ז') ה' חילוקים בין אר"א לזרין (הקדו"ש נו ע"ד), אחר שנתקן עולם האצילות נקראו אר"א ריעים דלא מתפרשין דא מן דא וכמ"ש בזוה"ק (ויקרא דף ד ע"א), וע' בע"ח (שער אר"א ספ"ז) (שער הפונה קדים פג ע"א), קבלת אר"א ויניקתם הנה הוא מהמזלין אשר האר"א כלולים בהם והמזלין הם הדעת עלאה אשר על ידיהם מתייחדים האר"א והם עי"ז תרין ריעין דלא מתפרשין דא מן דא כמ"ש באד"ז רצ ע"ב (וכן הוא בפ' בשלח נ ע"ב, נה ע"א, ופ' ויקרא ד ע"א, סא ע"ב) וכ"ז הוא ע"י כלילותם בהמזלין שהם הדעת עלאה דכללית האצילות והם מהמקור והשורש דכל בחי' דעת וכן הוא כ"ז במכל שכן בהאר"א שבא"ק ע"י כלילותם בהעקודים שהוא סוד הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס (כללים ח"ב קכב ע"א).

⁸⁶ יע"ר גימ' פ"ר גבורות מנצפ"ך (יהל אור).

⁸⁷ דשופר הוא בשמאל כידוע קרן היובל, והוא שם אלהים במילואו ופשוטו וריבועו וכשתקח ממנו פ"ר הנ"ל נשאר ש"ו גימ' דב"ש, והן אתה גבור עם מודים הוד (יהל אור)

⁸⁸ כמ"ש (מגילה טז ע"ב) שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו, ור"ל ישראל סבא ת"ת, ע' ענפין, בסוד ע' נפש דיעקב והוא יינא דמנטרא דגדלות דאימא, אבל יוסף יסוד בסוד נער, וכן שלמה והוא בסוד חלב לפי שבגדלות נשאר יסוד יתום מאמו ונשאר ביניקה, והן אתה קדוש עם שים שלום יסוד (יהל אור).

<p>ברכת המינין⁸⁹ מאן אכיל לה ההוא דאתמר ביה⁹⁰ באתי לגני אחותי כלה⁹¹ ואית דפליג לון ברוא אחרא (שיר ה א) אריתי מורי עם בשמי⁹² גוף וברית יערי עם דבשי שוקא ימינא עם שמאלא ייני עם חלבי דרועא שמאלא בימינא דאינון ייני גבורה חלבי חסד (ע"כ)</p>	<p>אחר, אריתי מורי עם בשמי גוף וברית, יערי עם דבשי שוק ימין עם שמאל, ייני עם חלבי זרוע שמאל עם ימין, שהם ייני גבורה, חלבי חסד.</p>
<p>ד/ב</p>	
<p>בקודשא בריך הוא בארעא הדא הוא דכתיב (שמות כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם⁹³ וכדין עלאי ותתאי אתבסמו</p>	<p>בקדוש ברוך הוא בארץ, זהו שכתוב (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ואז התבשמו עליונים ותחתונים.</p>
<p>ויקרא אל משה (ויקרא א א) רבי שמעון פתח (שיר ביב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו האי קרא אית ביה לאסתכלא כיון דכתיב נראו בארץ מהו דכתיב נשמע בארצנו⁹⁴ דהא בחד ארץ סגינא אלא הנצנים אלין אינון נטיעין⁹⁵ דעקרן קודשא בריך הוא ושתיל לון באתרא אחרא ואתרביאו⁹⁶ כנטיעתא כד אפיק פרחין⁹⁷ נראו בארץ דהאי ארץ⁹⁸ מתברכא מנייהו⁹⁹ כדקא הוי ומאי אייהו ארץ קדישא ארץ עלאה¹⁰⁰ ארץ ודאי¹⁰¹</p>	<p>ויקרא אל משה, רבי שמעון פתח (שיר ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו, בפסוק זה יש להתבונן, כיון שכתוב נראו בארץ מה זה שכתוב נשמע בארצנו, שהרי בארץ אחת מספיק. אלא "הנצנים" אלו אותן הנטיעות שהקדוש ברוך הוא עקר אותן ושתל אותן במקום אחר, וגדלו כנטיעה. כשמוציאה פרחים נראו בארץ, שהארץ הזו מתברכת מהם כראוי. ומיהו הארץ הקדושה, הארץ העליונה, ארץ ודאי.</p>

⁸⁹ בכאן אמר פי' על הגמ' ל"ש אלא נחש, אבל עקרב פוסק, כי כל עבירות אינן חמורים כמו כופר בעקר, ע"כ משעמדו המינין שכפר בעק"ר, הוא עקרב, פוסק, ותקנו ברכה באמצע התפלה (יהל אור).

⁹⁰ ר"ל מלכות, ששם סביב רשעים כו' רגליה כו' (יהל אור).

⁹¹ עי' יהל אור בשם תלמידי הגר"א.

⁹² מורי כמ"ש צרור המור דודי כו', בשמי יסוד מבשם לנוק', יער ודבש הן ב' קרנות של היובל כמ"ש בסוד ב' רצועות של תפילין של ראש, שהן נו"ה שופר כנ"ל (יהל אור).

⁹³ עי' בהגר"א על תיקו"ז קו ע"ג בשם זהר תרומה קמו ע"א ז"ל, אמר קב"ה רעותי לדיירא בינייהו אבל לא יכלנא עד דתתקון ההוא רוחא דילי דשריא בגוייהו הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כו', ור"ל דושכנתי בתוכם, הכוונה בתוך כל אחד ואחד מישראל.

⁹⁴ דמשמע שארץ אחרא הוי מדקאמר לעיל ארץ והשתא קאמר ארצנו (אור יקר).

⁹⁵ אנו צריכים לפרש ארץ למעלה, ונצנים לאו נצנים ממש גשמיים אלא הספירות שמציאותם בבינה ושם הם זרועים זריעה ראשונה, ואח"כ עקרן הקב"ה משם ושתלן במקום אחר, דהיינו במקום הראוי להם. וא"ת מה צורך לנטיעה ואח"כ לשתילה, יהיה מיד נטיעתם במקום, הענין, כי בהמצאם מחכמה הם דקים בתכלית דקות, אי אפשר להמציאם משם אל הגילוי העצמי לצורך הנהגת הנמצאים למטה, לכך הם נטועים בבינה ושם מקבלים גילוי קצת, ועדיין אותו גילוי אינו מספיק להנהגת התחתונים, שאי אפשר להיות הנטיעות משם פעולות למטה דהיינו פירותיהם (אור יקר). פי' ו"ק דז"א שעקרם א"ס מאבא ושתלם באימא כמ"ש בפרשת בראשית (מ"מ).

⁹⁶ דהיינו שנתגלו גילוי עצמי להיותם עושות פירות שהם הפעולות כנודע, ומלת הנצנים אפשר לפרשו על ב' דרכים: או תחלת צמיחת האילנות, והיינו נטיעתן מהחכמה אל הבינה, או נ"ץ הנטיעות השתולות דהיינו ציץ הפירות בעצמן, והיינו פעולתם המתגלות מו"ק במלכות (אור יקר).

⁹⁷ כי אותו המציאות הנעלם אשר בבינה אינו מתגלה במלכות, והכרח לזה באומרו אח"כ, וקול התור, שהוא אחר כמה עניינים כדמסיק, אם כן נצנים, היינו נצני הספירות, ופרחי פירותיהם ופעולותיהם למטה במלכות (אור יקר).

⁹⁸ נשמר שלא לפרש נראו בארץ אל היותם נמצאים במלכות ממש מן הטעם הנזכר (אור יקר).

⁹⁹ ולא שיהיה ממש מציאותם בה, אלא דהאי ארץ אתברכא וזהו נראו, פי' פירות העליונות, דהיינו הברכה והשפע נראו בארץ, שהיא מבורכת מהם (אור יקר).

¹⁰⁰ וכפל ארץ קדישא וכו', פי' ארץ קדישא מצד קבלתה מאבא הנקרא קדש, כך המלכות נקרא קדש תתאה. ארץ עילאה, מצד קבלתה מאימא הנקרא עילאה (מ"מ).

¹⁰¹ פי' שכתב הרב שאה"ה דאלפי"ן גימ' ארץ, ומצד אה"ה דאלפי"ן שבאימא נקרא המלכות ארץ. וז"ש ארץ ודאי, דא ארץ דלתתא, פי' א"י. ובזה מתורץ הכפל דמ"ש ברישא הנצנים נראו בארץ, היינו ו"ק נראו

<p>עת הזמיר הגיע עידן לאעקרא שולמנותא דרב רבי עמין דלא ישלטון בהו בישראל בשעתא דאתקם משכנא וקול התור נשמע בארצנו דא ארץ דלתתא דאחסנו ישראל על ידא דיהושע מאן הוא קול התור דא הוא תייר עלאה דאזדווג עמה כד בנה שלמה בי מקדשא לתתא וכדין אתעטר קודשא בריך הוא בעטרו¹⁰² כחתן בכלה כמה דאת אמר (שם ג יא) צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה וגו'</p>	<p>עת הזמיר, הגיע העת לעקור את שלטון, גדולי העמים, שלא ישלטו על ישראל בשעה שהוקם המשכן. וקול התור נשמע בארצנו, זו הארץ שלמטה שירשו ישראל על ידי יהושע. מי הוא קול התור, זהו התייר העליון שהזדווג עמה כשבנה שלמה את בית המקדש למטה, ואז התעטר הקדוש ברוך הוא בעטרותיו כמו חתן עם כלה, כמו שנאמר (שם ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.</p>
<p>בספרא דאגדתא אמר קול התור דא תורה שבעל פה¹⁰³ דתורה שבכתב אקרי תורה סתם תורה שבעל פה אקרי תור כמה דאת אמר ויקר ויקרא דא שלימו ודא לאו הכי¹⁰⁴ ואנא אוקימנא¹⁰⁴ כמה דאתמר והכי הוא¹⁰⁵ תא חזי כד נחתת שכינתא למשכנא כתיב (במדבר ז א) כלת משה חסר ו¹⁰⁶ כלת משה ודאי ואוקמוה אבל רזא דמלה¹⁰⁷ כלת משה דא כנסת ישראל וכלא חד מלה ולמלכא עלאה אתמר כיון דאתקם משכנא קאים משה לבר אמר לא אתחזי למיעל אלא ברשותא מיד ויקרא אל משה מאן ויקרא דא היא דביתא דילה היא היא כלה דכל ביתא ברשותא דילה וידבר יהוה אליו (ויקרא א א) ההוא דאקרי קול ההוא דאחיד ביה משה</p>	<p>בספר האגדה אמר, קול התור זו תורה שבעל פה, שתורה שבכתב נקראת סתם תורה, תורה שבעל פה נקראת תור, כמו שנאמר ויקר ויקרא, זו שלמות וזו לא. ואני בארתי כמו שנתבאר, וכך זה. בא וראה כשירדה שכינה למשכן, כתוב כלת משה חסר ו', כלת משה ודאי ופרשוה. אבל סוד הדבר כלת משה זו כנסת ישראל והכל דבר אחד. ולמלך העליון, זה נאמר כיון שהוקם המשכן, עמד משה בחוץ ואמר לא ראוי להיכנס אלא ברשות. מיד ויקרא אל משה, מי זה "ויקרא" זו אותה שהבית שלה, היא אותה כלה שכל הבית ברשותה, וידבר ה' אליו אותו שנקרא קול, אותו שאחוז בו משה.</p>
<p>ויקרא אל משה (ויקרא א א) רבי אלעזר פתח (ישעיה נ ב) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצר קצרה ידי מפדות זכאין אינון ישראל דבכל אתר דאשתכחו קודשא בריך הוא אשתכח עמהון וקודשא בריך הוא אשתכח ביניהון ומתפאר בהו בישראל הדא הוא דכתיב (שם מט ג) ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>ויקרא אל משה, רבי אלעזר פתח (ישעיה נ) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה, הקצור קצרה ידי מפדות, אשריהם ישראל שבכל מקום שנמצאו הקדוש ברוך הוא נמצא עמהם, והקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם ומתפאר בהם בישראל, זהו שכתוב ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>ולא עוד אלא דישראל אשלימו מהימנותא בארעא¹⁰⁸ וישראל שלימו דשמא קדישא אינון¹⁰⁹</p>	<p>ולא עוד אלא שישראל משלימים את האמונה בארץ, וישראל הם שלמות השם</p>

במלכות, עת הזמיר הגיע, שהגיע עת כריתת ממשלת ע' שרים, והיינו כשהוקם המשכן. ומ"ש בסיפא, וקול התור, בא להשיענו כשנכנסו לארץ ובנה שלמה המלך ע"ה בהמ"ק, נתגלית הארת ז"א ביתר שאת, יותר מבראשונה, עד שהגיעה לארץ ישראל התחתונה (מ"מ).

¹⁰² פי' ז"א קבל מוחין מאימא (מ"מ).

¹⁰³ פי' ספרא דאגדתא פליג עם רשב"י, וס"ל קול התור, היא המלכות (מ"מ).

¹⁰⁴ ר"ל אנא ס"ל הפך זה, ולעולם "וקול התור", היינו ז"א כמ"ש לעיל (מ"מ).

¹⁰⁵ ור"ל כמו שיש הפרש בין ויקרא לויקר, כן יש הפרש בין תור ובין תורה (מ"מ).

¹⁰⁶ פ' והיא בחול"ם לבד, ומפרש למה היא חסרה, ואמר כלת משה ודאי, דהיינו השכינה, היא כלת משה רבינו ע"ה (מ"מ). עי' לקמן רנד ע"א ברע"מ (לש"ו).

¹⁰⁷ ר"ל כלת משה היא כלת ז"א הנק' משה (מ"מ).

¹⁰⁸ פי' שע"י ישראל נתגלית אמונתו ית' בעולם (מ"מ).

¹⁰⁹ פי' שע"י מעשיהם הטובים גורמים יחוד בין ז'ין. ונודע שיה"ו הוא ז"א, וה' אחרונה היא מלכות. נמצא שעל ידם נשלם שם הוי"ה. וז"ש בסמוך דא סליק ודא נחית, ישראל לעילא סליק וכו', אשתאר כביכול שמא קדישא בלא שלימות, והיינו כמ"ש, שהמלכות שהיא ה' אחרונה של שם, נפרדה מז"א, שהוא יה"ו, ונמצא

<p>וכד ישראל אשתלימו בעובדיהו כביכול שמא קדישא אשתלים וכד ישראל לא אשתלימו לתתא בעובדיהו ואתחייבו גלותא כביכול שמא קדישא לא שלים לעילא דתנן דא סליק ודא נחית ישראל דלעילא סליק לעילא כנסת ישראל נחיתת לתתא אתרחקו דא מן דא כביכול אשתאר שמא קדישא בלא שלימו וכלא בגין דכנסת ישראל בגלותא ואף על גב דישאל בגלותא קודשא בריך הוא אשתכה בינייהו</p>	<p>הקדוש. וכשישראל נשלמים במעשיהם, כביכול השם הקדוש נשלם. וכשישראל לא נשלמים למטה במעשיהם ומתחייבים גלות, כביכול השם הקדוש לא שלם למעלה. ששינו זה עולה וזה יורד, ישראל שלמעלה עולה למעלה, כנסת ישראל יורדת למטה, התרחקו זה מזו, כביכול נשאר השם הקדוש בלי שלמות, והכל משום שכנסת ישראל בגלות. ואף על גב שישאל בגלות, הקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם.</p>
<p>ואתי ואקדים לבי כנישתא וקרי ואמר (ירמיה ג כב) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם ולית מאן דיתער רוחיה כדין קודשא בריך הוא אמר מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה אקדמית ואין איש ולית מאן דיתער רוחיה</p>	<p>ובא ומקדים לבית הכנסת וקורא ואומר (ירמיה ג) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם, ואין מי שיעיר את רוחו, ואז הקדוש ברוך הוא אומר, מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקדמית ואין איש מי שיעיר את רוחו.</p>
<p>תא חזי בההוא יומא דאשתכלל בי משכנא קודשא בריך הוא אקדים ושאר ביה מיד ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר וידבר יהוה אליו ואודע ליה דזמינין ישראל למיחב קמיה ולא תמשכנא האי אהל מועד בחובייהו ולא יתקיים בידיהו (ס"א בהדיהו) הדא הוא דכתיב (ויקרא א א) וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר מאי אמר ליה מאהל מועד מעסקי אהל מועד דזמין לאתמשכנא בחובייהו דישראל ולא יתקיים בקיומיה אבל אסוותא להאי (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה הרי לך קרבנין דאגין על כלא</p>	<p>בא וראה באותו יום שנתקן בית המשכן, הקדוש ברוך הוא הקדים ושרה בו, מיד ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, וידבר ה' אליו והודיע לו שעתידים ישראל לחטא לפניו, ושיתמשכן אהל מועד הזה בחטאיהם ולא יתקיים בידיהם (איתם), זהו שכתוב וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, מה אמר לו מאהל מועד, מעסקי אהל מועד, שעתיד להתמשכן בחטאי ישראל ולא יעמוד בקיומו. אבל הרפואה לזה, אדם כי יקריב מכם קרבן לה', הרי לך הקרבנות שמגנים על הכל.</p>
<p>רבי חזקיה הוה שכיח קמיה דרבי שמעון אמר ליה</p>	<p>רבי חזקיה היה מצוי לפני רבי שמעון, אמר לו</p>
<p>ה/א</p>	
<p>האי דאקרי קרבן קירוב מבעי ליה או קריבות מאי קרבן אמר ליה הא ידיע הוא לגבי חבריאי קרבן מאינן כתרין קדישין¹¹⁰ דמתקרבי כלהו</p>	<p>זה שנקרא קרבן היה צריך להיות קירוב או קריבות, מה זה קרבן. אמר לו הרי זה ידוע לחברים, קרבן הוא מאותם הכתרים הקדושים שנקרבים כולם כאחד ונקשרים זה עם זה, עד שכולם נעשים אחד ביחוד</p>

שם הו"ה ח"ו לא שלים (מ"מ). ע"י שמירת התורה והמצוה הם מעמידים שמו יתברך למעלה (דע"ה ח"א נו ע"ב, ע"ש אריכות), ישראל אחידן בהשם הויה ב"ה עצמו השורה בו בפנימיותו, ע' פ' בראשית (יג סע"א) ופ' ויקרא (ד ע"ב ז ע"א ע"ב) ופ' אחרי (עג ע"א), ולכן אמרו סנהדרין (לח ע"ב) הימנותא בידן דאפי' בפרוונקא נמי לא קבילניה (דע"ה ח"ב צא ע"ג), ע"י זהר בפ' יתרו (דף פז רע"א), ובפ' תרומה (קמו ע"א), וע' בהגר"א בתיקונים (תיקון לח דף פז ע"ד) שאמר שם דאנן איברים דהשכינה, וכן שם (דף מח ע"ג ע"ד) דהשכינה היא כלל ישראל (כללים ח"א סו ע"א), וע"י לקמן ז ע"א הערה בשם לש"ו דע"ה ח"ב צב ע"ד.

¹¹⁰ פ"י לקמן דף ח ע"א אמר קרבן דקריב עלמא עילאה בעלמא תתאה וכולא חד, ונודע שנו"ן פשוטה היא בבניה כמ"ש בשם הרב ז"ל בפ' פקודי דף רנד ע"ב. וכן זר"ן הם נו"ן פשוטה כמ"ש הרב ז"ל, נמצא שהנו"ן של קרבן היא לרמוז, שבינה הנק' נו"ן פשוטה, ואבא כלול עמה, בסוד נה"י דאבא תוך נה"י דאימא, מתקשרים עם זר"ן להביא להם מוחין. וז"ש מאינן כתרין קדישין, שהם אר"א וזר"ן, דמתקרבין כולהו כחדא, ומתקשרן דא בדא עד דאתעבידו כולהו חד ביחודא שלים, דהיינו שאר"א בתוך זר"ן, ועשו יחוד אחד (מ"מ).

<p>כחדא¹¹¹ ומתקשרן דא בדא עד דאתעבידו כלהו חד ביהודא שלים לאתקנא שמא קדישא כדקא חזי¹¹² הדא הוא דכתיב (ויקרא א ב) קרבן ליהוה קרבן דאינון כתרין קדישין ליהוה הוא לאתקנא שמא קדישא וליחדא ליה כדקא יאות בגין דישתכחו רחמין בכלהו עלמין ושמא קדישא יתעטר בעטרוי לאתבסמא כלא¹¹³</p>	<p>שלם, לתקן את השם הקדוש כראוי, זהו שכתוב קרבן לה', קרבן של אותם כתרים קדושים לה' הוא לתקן השם הקדוש ולייחדו כראוי, כדי שימצאו רחמים בכל העולמות, והשם הקדוש יתעטר בעטרותיו לבשם את הכל.</p>
<p>וכל דא בגין לאתערא רחמי ולא לאתערא דינא ובגין כך ליהוה הוא ולא לאלהים ליהוה אנן צריכין לאתערא רחמי ולא לאלהים רחמי בעינן ולא דינא אמר זכאה חולקי דשאלנא ורווחנא מלין אלין ודא ברירו דמלה</p>	<p>וכל זה כדי לעורר רחמים ולא לעורר דין, ולכן לה' הוא ולא לאלהים, לה' אנו צריכים לעורר רחמים ולא לאלהים, שאנו רוצים רחמים ולא דין. אמר אשרי חלקי ששאלתי והרווחתי את הדברים הללו, וזהו ברור הדבר.</p>
<p>אבל הא כתיב (תהלים נא יט) זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה זבחי אלהים כתיב¹¹⁴ ולא זבחי יהוה אמר ליה ודאי הכי הוא קרבן אלהים לא כתיב אלא זבחי אלהים ועל דא שחישתן בצפון דהא זביחה הוא בגין אלהים ההוא סטר גבורה דיתבסם ויתבר רוחא דדינא ויתחלש דינא ויתגברון רחמי על דינא ועל דא זבחי אלהים לתברא חילא ותוקפא דדינא קשיא דכתיב רוח נשברה למהוי ההוא רוחא תקיפא נשברה ולא יתגבר רוחיה וחיליה ותקפיה ובר נש בעי כדין למיקם על מדבחא ברוח נשברה ויכסף מעובדוי בגין דיהוי ההוא רוחא תקיפא תבירא וכלא בגין דדינא יתבסם ויתגברון רחמי על דינא</p>	<p>אבל הרי כתוב (תהלים נא) זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה, זבחי אלהים כתוב ולא זבחי ה'. אמר לו ודאי כך זה, קרבן אלהים לא כתוב אלא זבחי אלהים, ולכן שחישתן בצפון, שהרי זביחה היא בשביל אלהים, אותו הצד של הגבורה שיתבשם, וישבר את רוח הדין, ויחלש הדין ויתגברו רחמים על דין, ועל כן זבחי אלהים לשבור את הכח והתוקף של הדין הקשה, שכתוב רוח נשברה, שתהיה אותה רוח התקיפה נשברה ולא יתגבר רוחה וכחה ותוקפה, ואז אדם צריך לעמוד על המזבח ברוח נשברה ויתבייש במעשיו {ממעשיו}, כדי שתהיה אותה רוח תקיפה שבורה, והכל</p>

¹¹¹ לשון מתקרבן לא יצדק אלא על התרחקות, ולזה צריך שנבין ענין רחוקם זו מזו, ומשם נבין ענין קרובם. והענין הוא, כי בהיות הספירות בלתי מסכימות אל פעולה אחת, יאמר ריחוק בהם, כי אחר שזו לפעול דין וזו לפעול רחמים ואין פעולתם מתייחסת, הרי הם רחוקות זו מזו, זו לימין, וזו לשמאל. וענין קרובם הוא היותם מתלבשות במדה אחת לפעול פעולה אחת, ומפני שגם הדין לא יפעל מלמעלה, אם לא יסכימו הימין והשמאל כאחד, ולזה יקשה, כי מאי נפקא לן מקורבתם יחד, אחר שבדין הנפעל יתקרב. לזה דקדק בלשונו ואמר "דמתקרבן כולהו", והענין שלא ישתוה קורבתם לדין לקורבתם לרחמים, שקורבתם לדין יסכים הימין בשמאל, אמנם יסתלק הכתר בהסתר פנים, אף אם הדין הנפעל יהיה מועט, כאומרו "ואני הסתר אסתר פני". ואם הדין חזק מאד, יסתיר אפילו הת"ת, כאומרו "ה' למבול ישב". אמנם ברחמים, יתקרבו כולהו, שלא תשאר מדה שלא תשתתף בעצם בפעולות הרחמים ההיא. ועוד, ישתנה קורבתם לרחמים מקורבתם לדין, אפילו לאותם המדות המסכימות בפעולה ההיא, כי הדין בעצם יפעול הדין, והחסד תסכים לסבת עון עם השמאל. אמנם לא תתיחד בפעולה, מפני שאי אפשר החסד לשנות פעולתם ולהיות גבורה ודין חזק ח"ו. אמנם ברחמים, בעצם תשתנה הגבורה לחסד, והדין תתיחד בעצם עם הרחמים, מפני שיש פעולה אל הדין לשמח וכיוצא, שהיא פעולת דין טוב ורחמים, אם כן אין ההכרעה לטוב שוה עם הכרעה להפך, וזה דקדק בלשונו באומרו "כולהו כחדא", כקורבת החסד כן קורבת הגבורה (אור יקר).

¹¹² ר"ל, תכלית היחוד הזה שאנו עושים, הוא לתקן ז"א, שהוא שם הו"ה, ולהביא לו מוחין מאו"א, וז"ש קרבן דאינון כתרין קדישין, לה', הוא לאתקנא שמא קדישא (מ"מ).
¹¹³ פי' שבאים לו מוחין מאו"א (מ"מ).

¹¹⁴ בסבא דמשפטים תירץ תירוץ אחר זולת זה, למיקם על מדבחא ברוח נשברה, פי' רוח נשברה דקרא דרשינן ליה להכא ולהכא, דהיינו רוח האדם תהא נשברת, ובזה ההוא רוחא תקיפא תהא תבירא, דהיינו תוקף הדינים יומתקו ע"ז, לאפוקי אדה"ר וכו', פי' לרמוז שאדה"ר, גם הוא הקריב קרבן, לכך אמר "מכם", לומר שכבר היה אדם שלא היה מכם אלא יציר כפיו ית', וגם הוא הקריב קרבן, וז"ש לאפוקי אדם אחרא, דלא הוה מכם (מ"מ).

	<p>כדי שהדין יתבשם ויתגברו הרחמים על הדין.</p>
<p>אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה (ויקרא א ב) אמר רבי אלעזר האי קרא הכי הוה ליה למכתב אדם כי יקריב קרבן ליהוה מהו מכם אלא לאפוקי אדם הראשון דהוא אקריב קרבנא כד ברא קודשא בריך הוא עלמא והא אוקמוה והכא מכם כתיב האי אדם לאפוקי אדם אחרא דלא הוה מכם אמר ליה רבי שמעון שפיר קאמרת והכי הוא</p>	<p>אדם כי יקריב מכם קרבן לה', אמר רבי אלעזר כך היה לו לכתוב הפסוק הזה, אדם כי יקריב קרבן לה', מה זה מכם, להוציא את אדם הראשון שהקריב קרבן כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, והרי פרשוה. וכאן כתוב מכם, האדם הזה, להוציא אדם אחר שלא היה מכם, ¹¹⁵אמר לו רבי שמעון יפה אמרת וכך זה.</p>
<p>רבי אבא פתח (שם מח א) שיר מזמור לבני קרח האי שיר תושבחתא מעליא הוא על כל שאר תושבחן דזכו לשבחה ליה בני קרח שיר מזמור תושבחתא על תושבחתא תושבחתא דאתפלג לתרין תושבחן וזכו בני קרח לשבחה לה לכנסת ישראל¹¹⁶ ושבחה דכנסת ישראל קא אמרי ומאי הוא דכתיב (שם ב) גדול יהוה ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו אימתי אקרי קודשא בריך הוא גדול בזמנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה הדא הוא דכתיב בעיר אלהינו הוא גדול בעיר אלהינו¹¹⁷ עם עיר אלהינו</p>	<p>רבי אבא פתח (שם מח) שיר מזמור לבני קרח, השיר הזה היא תישבחות למעלה על כל שאר התשבחות שזכו לשבח אותו בני קרח, שיר מזמור תישבחות על תישבחות, תישבחות שמתחלקת לשתי תשבחות, וזכו בני קרח לשבח את כנסת ישראל, והשבח של כנסת ישראל הם אומרים, ומה הוא שכתוב (שם) גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו הר קדשו. מתי נקרא הקדוש ברוך הוא גדול, בזמן שכנסת ישראל נמצאת עמו, זהו שכתוב בעיר אלהינו הוא גדול, בעיר אלהינו עם עיר אלהינו.</p>
<p>אמר ליה רבי יהודה אלהינו מאי בעי הכא¹¹⁸ אמר ליה הכי הוא ודאי האי עיר דחלא אלהינו¹¹⁹ (ס"א חילא) ותושבחתא דישראל הוא מאי משמע¹²⁰ אשתמע דמלכא בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא ולא הוא גדול ולא מהולל ובנין כך כל מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא כל שבחה אעדיו מניה ולא הוא בכללא דאדם ולא עוד אלא דלאו איהו כדאי לאתברכא</p>	<p>אמר לו רבי יהודה מה עושה כאן "אלהינו", אמר לו כך זה ודאי, העיר הזו היא יראת אלהינו (כחה) ותושבחתה של ישראל היא. מה משמע, נשמע שמלך בלי מלכה אינו מלך, ואינו גדול, ואינו מהולל. ולכן כל מי שלא נמצא זכר ונקבה, כל השבח מסירים ממנו, ואינו בכלל של אדם, ולא עוד אלא שאינו כדאי להתברך.</p>
<p>כתיב (איוב א ג) ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם ותנינן בספרא דרב המנונא סבא דבת זוגו בדחילו דקודשא בריך הוא הות כותיה ומספרא דאתתיה אקרי גדול אוף הכא גדול יהוה ומהולל מאד ובמה הוא גדול הדר ואמר בעיר אלהינו הר</p>	<p>כתוב (איוב א) ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם. שנינו בספרו של רב המנונא סבא, שבת זוגו היתה כמוהו ביראת הקדוש ברוך הוא, ומהצד של אשתו נקרא גדול. כמו כן כאן גדול ה' ומהולל מאד, ובמה הוא גדול, חזר ואמר בעיר אלהינו הר קדשו, ולכן התישבחות הזו בשני. ואם תאמר למה לא כתוב "כי</p>

¹¹⁵ אולי הפיסוק צריך להיות כאן*##.

¹¹⁶ נקרא 'שכינה', משום שהיא שוכן למטה, וכמ"ש (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם, הנה היא נקראת בשם רחל והיא כנסת ישראל (כמ"ש בפ' ויקרא ה' ע"א ופ' בלק קצז ע"א ובכ"מ) כי היא שורש כל נשמת ישראל, וכל ה"ב שבטים הם מושרשים בה, ועל ידם מצא השכינה מקום ומעון לשכון למטה לעולם, והיא שורש רחל אשת יעקב אם ישראל (הקדר"ש מה ע"א).

¹¹⁷ עיר היא מלכות, וכמ"ש בפ' ויקרא (דף ה ע"א) וכן בפ' אחרי (דף סח ע"ב) (ביאורים ח"א סא ע"ג).

¹¹⁸ פי' שאלהינו הוא בבינה, והכא הכתוב מדבר במלכות, ותירץ האי עיר וכו' (מ"מ).

¹¹⁹ שר"ל, האי דכתיב אלהינו, לפי שצריכים אנו ליירא ממנה (מ"מ).

¹²⁰ פי' מאי קמ"ל קרא בהאי דאמר גדול ה' ומהולל מאד, דהיינו אימתי אקרי גדול אם עיר אלהינו, ותירץ אשתמע דמלכא וכו', שר"ל השמיענו הכתוב טובא דמלכא וכו' (מ"מ).

<p>קדשו ובגין כך תושבחתא דא בשני¹²¹ ואי תימא אמאי לא כתיב כי טוב בשני בגין דזמינין לאתפרשא¹²² ורזא דמלה (בראשית ב יט) לא טוב היות האדם לבדו בזמנא דאיהו לבדו לא טוב כתיב ועל דא לא כתיב כי טוב בשני</p>	<p>טוב" בשני, משום שעתידים להפרד, וסוד הדבר (בראשית ב) לא טוב היות האדם לבדו, בזמן שהוא לבדו כתוב לא טוב, ולכן לא כתוב כי טוב בשני.</p>
<p>גדול יהוה ומהלל כדקאמרן (תהלים מח ג) יפה נוף משוש כל הארץ תושבחתא דזווגא דילהון יפה נוף דא קודשא בריך הוא ודא צדיק¹²³ משוש כל הארץ כדין הוא חדוותא דכלא וכנסת ישראל מתברכא אלהים בארמנותיה נודע למשגב וגו' (שם ד) אלין אינון נצ"ח והו"ד¹²⁴</p>	<p>גדול ה' ומהולל, כפי שאמרנו. יפה נוף משוש כל הארץ, התישבחות של הזוג שלהם, יפה נוף זה הקדוש ברוך הוא, וזה צדיק. משוש כל הארץ, אז היא שמחת הכל, וכנסת ישראל מתברכת. אלהים בארמנותיה נודע למשגב וגו' אלו הם נצח והוד,</p>
<p>ה/ב</p>	
<p>דתמן כנישואת דכל ברכא¹²⁵ כנישואת דחדוותא¹²⁶ מתמן נפקא על ידא דהאי דרגא דאקרי צדיק¹²⁷ ותמן אתכנשו ברכא¹²⁸ לבסמא¹²⁸ להאי עיר קדישא¹²⁹ ולא תברכא מתמן¹³⁰ כי הנה המלכים נועדו (תהלים מח ה) אלין כל כתרי מלכא בכללא דהא¹³¹ ולא תר אהרא¹³² מלין אלין סלקין</p>	<p>שם כינוס של כל הברכות, התכנסות של שמחה, משם יוצאת על ידי הדרגה הזו שנקראת צדיק, ושם התכנסו הברכות לבשם את העיר הקדושה הזו ולהתברך משם, כי הנה המלכים נועדו, אלו כל כתרי המלך בכלל אחד, ולמקום אחר הדברים הללו עולים.</p>

¹²¹ פי' שיום שני הוא בחי' נוק', ויום ראשון הוא בחי' דוכרא, לפי שז"א נבנה מהחסדים, שהם יום א', והמלכות מהגבורות, שהם יום שני (מ"מ).

¹²² פי' להנסר, וכל זמן שלא ננסרו, כאלו אין כאן נקבה, ויקרא ז"א לבדו, וז"ש הזהר, רזא דמלה "לא טוב היות אדם לבדו", ועי' בפרשת תזריע דף מד ע"א, שאמר כן ר' אבא בעצמו בהדיא (מ"מ).

¹²³ פי' כאלו אמר נוף יפה, בסוד ויהי יוסף יפה תואר (מ"מ).

¹²⁴ פי' נו"ה דז"א, שמהם מקבלת המלכות הטיפה, ע"י יסוד דז"א. ושיעור הכתוב, אלהים, שהיא המלכות, בכח ארמנותיה, שהם הנו"ה דז"א, נשגבת ונבדלת (מ"מ).

¹²⁵ מצד הימין (אור יקר).

¹²⁶ מצד השמאל, ואמר ארמנותה דידה יובן בענין נודע למשגב, שפי' אלהים שהיא מלכות בארמנותיה, שהם נו"ה, נודע ומייחד בסוד האדם ידע למשגב לו לעיר הזאת (אור יקר).

¹²⁷ דהיינו אומרו נודע, ולזה נקראים ארמנותיה, משום דמתמן אתכנשו ברכא¹²⁸ מן הימין (אור יקר).

¹²⁸ למתק דין המלכות (אור יקר).

¹²⁹ זהו ארמנותיה שלה, של העיר (אור יקר).

¹³⁰ סוד חדוותא שאמר, וא"ת אמאי קאמר אלהים שהיא מדת המלכות בארמנותיה, אחר שעיקרה ביסוד, והיסוד מושך לה מהארמנות. לזה אמר, ומתמן נפקין על ידו דהאי צדיק, אחר שבישול הברכות הוא מקום כנוסן, והצדיק צנור למוצאם לבד, לכך ראוי שיאמר אלהים בארמנותיה, ולא תחשב היסוד, שאינו ממש אלא למעבר בעלמא (אור יקר).

¹³¹ והנה אלו ההיכלות נקראים בנות ובנו"ת ירושלים ובנות ציון בשיר השירים, ובנות נקראות למטה, ולזה נאמר רבות בנות עשו חיל. אמנם אינם נכללות במלכות, אלא המלכות רובצת עליהם. והיינו אומרו, ואת עלית על כולנה. וכשהם נכללים במלכות, שהיא הנקראת ירושלים, אז הם נקראות בנות ירושלים, והיא מעלה יותר גדולה אליהם. וכשהם נכנסות יותר בפנימיות, בסוד המלכות בסוד בחי' האמצעית, שהיא מקום קשרה וייחודה ביסוד, שהיא סוד נקודת ציון, הם נקראות בנות ציון. ושם מרוב הדקות, הם מתבטלות מכח השגתם לרוב הדקות המתעלם בייחוד, ולזה נאמר עליהם "צאנה וראינה בנות ציון", שבצאתם משם, משיגות קצת. אמנם בפנימיות, שם מתבטלות, כאומרו "כי שם קברו את העם המתאווים", כדפי' בספר ברית מנוחה, בסוד קברות התאוה. וזהו שאמר "כי הנה המלכים נועדו" ובויעוד עולים למעלה בסוד קשר הייחוד, והיינו המלאך מטטרון העולה ללמד זכותם של ישראל, כדפי' בפרק"י מרכב"ה. והיינו מה שפי' בזהר תרומה בפסוק, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, והיינו סוד אהבת תפלתם של ישראל, העולה דרך העולמות בסוד אכתריאל, ועם כל זה, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה (אור יקר). פי' י"ס דז"א עם י"ס דנוק' נתקשרו יחד כדי להזדווג (מ"מ).

¹³² דהיינו שיהיה המקריב גם כן שלם בכללא דאדם וכדמסיק, ולכולהו פירושי, קשה לי טובא, דהא קראי "דהנה המלכים נועדו עברו יחדיו וגו'", לא מתיישבן כלל, ומה לו לפרש "כי הנה המלכים נועדו" אחר דסיפי דקרא לא מתיישבא, ואמאי אצטריך ליה (אור יקר).

<p>תא חזי בשעתא דבר נש מתקן עובדוי¹³³ על ידי דקרנא כלא אתבסס¹³⁴ ואתקריב ואתקשר דא בדא ביחודא שלים הדא הוא דכתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם כי יקריב לקשרא מלין כדקא חזי¹³⁵</p>	<p>בא וראה בשעה שאדם מתקן את מעשיו על ידי קרבן, הכל מתבשם ונקרב, ונקשר זה בזה ביחוד שלם, זהו שכתוב אדם כי יקריב מכם, כי יקריב לקשר את הדברים כראוי.</p>
<p>תא חזי אדם¹³⁶ כי יקריב לאפוקי מאן דלא אתנסיב¹³⁷ דהא קרבניה לאו קרבן וברכאן לא משתכחן לגביה (ס"א על ידיה) לא לעילא ולא לתתא ממשמע דכתיב אדם כי יקריב שאני הכי דלאו איהו אדם ולא בכללא דאדם הוא ושכינתא לא שריא עלוהי בנין דאיהו פנים ואקרי בעל מום ומארי דמומא אתרחקא מכלא כל שכן למדבחא לקרבא קרבנא ונדב ואביהוא אוכחן דכתיב (ויקרא י ב) ותצא אש מלפני יהוה ובגיני כך כתיב אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה אדם דאשתכחו דכר ונוקבא האי חזי לקרבא קרבנא דא ולא אחרא</p>	<p>בא וראה אדם כי יקריב להוציא את מי שלא נשא {נשוי}, שהרי קרבנו אינו קרבן, וברכות לא נמצאות אצלו (על ידו), לא למעלה ולא למטה. ממשמע שכתוב אדם כי יקריב שונה כאן, שאינו אדם ואינו בכלל של אדם, ושכינה אינה שורה עליו, משום שהוא פגום ונקרא בעל מום, ובעל מום מרוחק מן הכל, כל שכן למזבח להקריב קרבן, ונדב ואביהוא מוכיחים שכתוב (ויקרא י) ותצא אש מלפני ה', ולכן כתוב אדם כי יקריב מכם קרבן לה', אדם שנמצאו זכר ונקבה, זה ראוי להקריב את הקרבן הזה ולא אחר.</p>
<p>ואמר רבי אבא אף על גב דאוקמוה לנדב ואביהוא במלה אחרא¹³⁸ הכי הוא ודאי¹³⁹ אבל קטרת עלאה הוא מכל קרבנין דעלמא דעליה אתברכן עלאי ותתאי וקרנא דא דאיהו לעילא מכל קרבנין לא אתחזון אינון לקרבנא דהא לא אתנסיבו לקרבנא לא אתחזון כל שכן למלין עלאין דיתברכון על ידיהו</p>	<p>ואמר רבי אבא, אף על גב שבארוה את נדב ואביהוא בדבר אחר כך הוא ודאי, אבל קטורת היא עליונה מכל הקרבנות של העולם, שעליה מתברכים עליונים ותחתונים, והקרבן הזה שהוא מעל לכל הקרבנות לא ראויים הם לקרבו שהרי לא נשאו, לקרבן לא היו ראויים כל שכן לדברים עליונים שיתברכו על ידם.</p>
<p>ואי תימא ותצא אש¹⁴⁰ מלפני יהוה ותאכל אותם אמאי לבר נש דאתא קמי מטרוניתא לבשרא לה דהא מלכא אתי לביתה וישרי בה במטרוניתא למחדי עמה אתא לקמי מלכא חמא מלכא ההוא בר נש דאיהו מארי דמומין אמר מלכא לאו הוא יקרא דילי דעל ידוי דהאי פנים איעול למטרוניתא</p>	<p>ואם תאמר ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם, למה (משל) לאדם שבא לפני המלכה לבשר לה שהמלך בא לביתה וישרה עם המלכה לשמח עמה, בא לפני המלך, ראה המלך שאותו אדם הוא בעל מומים, אמר המלך אין זה כבודי שעל ידי הפגום הזה אכנס אל המלכה.</p>
<p>אדהכי אתקנת מטרוניתא ביתא למלכא כיון דחמאת דמלכא הוה זמין למיתי לגבה וההוא בר נש גרים לאסתלקא מלכא מינה כדין פקידת מטרוניתא לקטלא לההוא בר נש כך בזמנא דעאלו נדב ואביהוא וקטרת בידיהו חדת מטרוניתא</p>	<p>בין כך התקינה המלכה את הבית למלך, כיון שראתה שהמלך היה מזומן לבא אליה, ואותו אדם גרם שהמלך יסתלק ממנה, אז צותה המלכה להרוג את אותו אדם. כך בזמן שנכנסו נדב ואביהוא</p>

¹³³ ששב בתשובה על ידי הקרבן, או ירצה שהמקריב מתקן מעשיו, נשוי אשה וכיוצא (אור יקר).
¹³⁴ היינו המתקת הדין וטהרתם מאדמימותם (אור יקר).
¹³⁵ היינו קשר הספירות וייחודם, וכן שר העולמות ממטה למעלה (אור יקר).
¹³⁶ כנ"ל דאדם נכלל מז', ג' שלו יה"ו, וד' שלמה ה', ובחיבורא כנ"ל, וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא את כו' (יהל אור).
¹³⁷ במלת אדם הוציא מאן דלא אנסיב, שנאמר ז'נ בראם, ושניהם יחד, ויקרא את שמם אדם (אור יקר).
פ' הכהן המקריב קרבן, אם הוא בחור אינו משמש (מ"מ).
¹³⁸ פ' שרבותינו נחלקו למה מתו וכל א' נותן טעם לדבר (מ"מ).
¹³⁹ פ' שכולם אמת, אבל טעם העיקרי הוא זה שמפרש (מ"מ).
¹⁴⁰ פ' אמאי המלכות הרגה אותם, ותירץ "לבר נש וכו'" (מ"מ).

<p>ואתתקנת לקבלא למלכא כיון דחמא מלכא אינון פנימין מארי דמומין לא בעא מלכא דעל ידיהו ייתי למשרי עמה ואסתלק מלכא מינה חמת מטרוניתא דבגינהון אסתלק מלכא מינה מיד (ויקרא י ב) ותצא איש מלפני יהוה ותאכל אותם</p>	<p>וקטורת בידיהם, שמחה המלכה והתתקנה לקבל את המלך, כיון שראה המלך אותם אנשים פגומים בעלי מומים, לא רצה המלך שעל ידם יבא לשרות עמה והסתלק ממנה המלך, כשראתה המלכה שבגללם הסתלק המלך ממנה, מיד ותצא איש מלפני ה' ותאכל אותם.</p>
<p>וכל דא בגין דמאן דלא אתנסיב הוא פנים מאריה דמומין קדם מלכא קדושה דמלכא אסתליק מניה ולא שריא בפנימו ועל דא כתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן מאן דאקרי אדם יקריב ומאן דלא אקרי אדם לא יקריב מן הבהמה כלל¹⁴¹ מן הבקר ומן הצאן פרט לבתר אלין דכשרין למיכל ודלא כשרין למיכל אסיר לקרבא ולאחר אחרא אסתלקו¹⁴² אינון דכשרין ואינון דלא כשרין</p>	<p>וכל זה משום שמי שלא נשא {נשוי} הוא פגום, בעלי מומים לפני המלך, קדושת המלך מסתלקת ממנו, ולא שורה בפגם. ולכן כתוב אדם כי יקריב מכם קרבן, מי שנקרא אדם יקריב, ומי שלא נקרא אדם לא יקריב. מן הבהמה כלל, מן הבקר ומן הצאן פרט, אחר כך אלו שכשרים לאכול ושלא כשרים לאכילה אסור להקריב, ולמקום אחר הסתלקו אותם שכשרים ואותם שלא כשרים.</p>
<p>אם עולה קרבנו (ויקרא א ג) רבי חייה פתח (ישעיה נה ח) כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי לא מחשבתי מחשבותיכם מחשבתי כתיב חסר בלא ו' תא חזי מחשבה דקודשא בריך הוא¹⁴⁴ היא עלאה ורישא דכלא ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין¹⁴⁵ לאשתכחא שמא קדישא¹⁴⁶ ולאשתקנא ליה בתקונוי כדקא יאות ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק שקיו דגנתא דעדן¹⁴⁷ לאשקאה כלא ומההיא מחשבה קיימין עלאין ותתאין¹⁴⁸ ומההיא מחשבה משתכח תורה שבכתב ותורה שבעל פה¹⁴⁹</p>	<p>אם עולה קרבנו, רבי חייה פתח (ישעיה נה) כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. כי לא מחשבתי מחשבותיכם, מחשבתי כתוב חסר בלא ו'. בא וראה מחשבת הקדוש ברוך הוא היא עליונה וראש של הכל, ומאותה מחשבה התפשטו דרכים ושבילים להימצא השם הקדוש, ולתקנו בתקונוי כראוי. ומאותה מחשבה נמשכת ויוצאת השקאת גן העדן להשקות את הכל, ומאותה מחשבה קיימים עליונים ותחתונים, ומאותה מחשבה נמצאת תורה שבכתב ותורה שבעל פה.</p>
<p>מחשבה דבר נש היא רישא דכלא ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאסטאה ארחוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי ומההיא מחשבה</p>	<p>מחשבת האדם היא הראש של הכל, ומאותה מחשבה מתפשטים דרכים ושבילים להסיט את דרכיו בעולם הזה ובעולם הבא, ומאותה מחשבה נמשכת</p>

¹⁴¹ פי' אלו כתיב מן הבהמה ולא כתיב מן הבקר ומן הצאן, שהוא פרט, הוה אמינא אפילו בהמה טמאה תהיה ראויה לקרבן, כמו החלב שעולה על המזבח, שאסור באכילה, מקריבין אותו לגבוה, לכך חזר ופרט מן הבקר ומן הצאן, לומר דדוקא אלו שהם טהורים (מ"מ).

¹⁴² כמ"ש הרב, שבהמות טהורות ונפש בהמיות דישראל הם מקלי' נוגה, ובהמות טמאות ונפש דא"ה הם מג' קלי' האחרות. ונודע שאין בירור אלא בקלי' נוגה, שיש בה טו"ר, וז"ש "ולאתר אחרא וכו'". א"נ י"ל, מן הבהמה כלל, פי' אלו כתיב מן הבהמה לחוד, הוה אמינא אפילו חיה, שהיא בכלל בהמה, ראויה לקרבן. לכך פרט מן הבקר וכו' ומעט חיה, וז"ש לבתר בין אלין דכשראן כו', ירצה לאמר, שפירט הכתוב בקר וצאן, אם כן, בין אלין דכשראן למיכל כגון חיה, בין דלא כשרין למיכל, שהם הטמאות, אסור לקרבא. ומ"ש ולאתר אחרא, הוא כמ"ש בפ"ה הא' (מ"מ).

¹⁴³ פי' בפרשת ויגש ביאר אלו הפסוקים באריכות, שכתב שם, כשמזדווגים זר"ן שהם המלכים, אזי עברו יחדיו, דהיינו שמוחלים עונות בני אדם עיי"ש (מ"מ).

¹⁴⁴ פי' אבא (מ"מ).

¹⁴⁵ פי' ל"ב נתיבות חכמה (מ"מ).

¹⁴⁶ ז"א (מ"מ).

¹⁴⁷ אימא (רח"ו).

¹⁴⁸ פי' פרצופי האצילות ופרצופי בי"ע, כולם קיימין על ידי הארות אבא (מ"מ).

¹⁴⁹ זר"ן והם ר"ד דיר"ד (רח"ו במ"מ).

<p>אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר הרע לאבאשא ליה ולכלא ומההיא מחשבה אשתכחו עבירות חטאות וזדונות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים ועל דא כי</p>	<p>ויוצאת זוהמת היצר הרע להרע לו ולכל, ומאותה מחשבה נמצאות עבירות חטאות וזדונות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים, ועל זה כי</p>
<p>ו/א</p>	
<p>לא מחשבתי מחשבותיכם ובגין כך רישא דכלא כתיב (ויקרא א ג) אם עולה קרבנו מן הבקר ולא בקר ומאן איהו פר בן בקר איהו דאיהו דכר</p>	<p>לא מחשבתי מחשבותיכם, ולכן בראש הכל כתוב אם עלה קרבנו מן הבקר ולא בקר, ומיהו, הוא פר בן בקר שהוא זכר.</p>
<p>רבי יצחק אמר מן הבקר¹⁵⁰ סתם¹⁵¹ וחזר ופירש זכר תמים יקריבנו זכר ולא נקבה דהא דכר אשתמודע לעילא¹⁵² ונוקבא אשתמודעא לתתא¹⁵³ וכן מן הצאן מן הכבשים ומן העזים¹⁵⁴ מאן דאתי לעולה¹⁵⁵ כלהו דכר ולא נוקבא בגין דעולה עולה על הלב ודאי ואשתמודע מאן דקאים על הלב¹⁵⁶ ובגין כך סלקא לעילא וכלהו דכרין ועל דא פתח קרא ברישא¹⁵⁷ בעולה יתיר מכל שאר קרבנין דהא מחשבה רישא דכלא</p>	<p>רבי יצחק אמר מן הבקר סתם, וחזר ופרש זכר תמים יקריבנו, זכר ולא נקבה, שהרי זכר נודע למעלה ונקבה נודעת למטה. וכן מן הצאן ומן הכבשים ומן העזים, מי שבא לעולה כולם זכר ולא נקבה, משום שעולה עולה על הלב, על הלב ודאי, ונודע מי שעומד על הלב, ולכן עולה למעלה וכולם זכרים, ולכן פתח הכתוב בראש בעולה יותר מכל שאר הקרבנות, שהרי המחשבה היא הראש של הכל.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי הכי¹⁵⁸ באתר דמחשבה דלעילא¹⁵⁹ בעי לקרבא אמאי לתתא יתיר לא הוה בידיה אתא לקמיה דרבי שמעון אמר ליה רישא דכלא מחשבה הוא¹⁶⁰ וסיומא דההיא מחשבה</p>	<p>אמר רבי יהודה אם כך, במקום של מחשבה של מעלה צריך להקריב, למה למטה יותר, לא היה בידו. בא לפני רבי שמעון, אמר לו הראש של הכל הוא</p>

¹⁵⁰ ר' יצחק פליג אדר' חייא, דאי הכי מאי תו, זכר תמים, הא אתכליל במן הבקר. אלא אין ראוי לדקדק מלת מן, שלא פירש אלא ממה יהיה הקרבן, מן וכו', ממין פלוני, וירצה באומרו מן הבקר, מן הנמשך מהבינה, דהיינו בקר. אמנם לא פירש בו אם זכר אם נקבה, ואפשר זכר או נקבה, כי המלכות גם כן נמשכת מהבינה. ואחר כך פי' הכתוב ואמר, זכר תמים דווקא, דהיינו יסוד, כדכתיב איש צדיק תמים (אור יקר). פי' מקצת בקר ראוי לקרבן עולה, לאפוקי נקבה כמ"ש זכר תמים, רבי יצחק אמר לא פליג אר' חייא, אלא מפרש הענין היטב (מ"מ).

¹⁵¹ ר"ל יסוד, שבגינה הוא דכר, והוא על הלב, מלכות. והוא התחלת היום, והוא סליק למחשבה, ובו נגמר סיום המחשבה של טפת הזרע שיוצא במחשבת אדם, וביסוד נוק', שם סיום המעשה, והוא סוף הלילה, ולכן הזיווג באילת השחר, וז"ש וסיום עובדא וכו' (יהל אור).

¹⁵² דהיינו יסוד שבו ניכר הזכר (אור יקר).

¹⁵³ לא אשתמודעא לעילא - בבינה כדפי' ר' חייא אלא לתתא, וזה במה שפי' בזהר ויצא, כי עלמא עילאה דכורא איהו, ועד היסוד נדון בעלמא עילאה, ולכך נוק' מלכות (אור יקר).

¹⁵⁴ הוקשה לו, סוף סוף הא אפשר להעלות נקבה והיה הכוונה בבינה, והיינו דווקא פר"ה שהיא בבינה (אור יקר).

¹⁵⁵ לב הוא בינה, ועל הלב היא חכמה, ולכך צריך זכר, ונקבה אינה ראויה בשום ענין (אור יקר).

¹⁵⁶ הלב נוק' והזכר עליה (רח"ו).

¹⁵⁷ היינו השתא ניחא מאי דפתח בעולה, משום דתמן מחשבה, דאי לר' חייא, כיון דמן הבקר, הכוונה על דמתמן אתמשך זוהמא דיצר הרע, דהיינו סוד הגבורה כדפי'. אם כן, מעשה ומחשבה שוים, שהכל הם מסט' דיצר הרע, אם כן עולה ולא חטאת אמאי (אור יקר).

¹⁵⁸ בשלמא לר' חייא דקאמר, דמה דאתמשך ממחשבה הוא יצר הרע, דהיינו בגבורה, והיינו מן בקר, כדפי' לעיל ניחא. אלא לדידיך דאמרת "דאמחשבה דלעילא בעיא לקרבא" דהיינו בחכמה, "אמאי לתתא יתיר" דהיינו דכורא שהוא יסוד כדפרשת זכר תמים (אור יקר).

¹⁵⁹ פי' כיון שהעולה היא רומזת למחשבה שהוא אבא, א"כ היה ראוי להקריב דבר שרומז לאבא, שהוא מחשבה, ואמאי מקריבין מן הבקר, שהוא רומז ליסוד (מ"מ).

¹⁶⁰ כתר כדפי' וסיומא דההוא מחשבה, דהיינו סוף האצילות, יסוד סיומא דגופא, שהוא נקרא "בקר", דהיינו הבקר אור, בקר דיוסף (אור יקר). פי' ששואל אמאי פר בן בקר לעולה, אמר פר לעולה, שהוא שהקשר הוא ע"י הפר. והענין, שאין זיווג למעלה להשפיע עד שעולה מ"נ, שהם פ"ר דינים שמעוררם הזווג ויש ב' מיני גבורות שהם מנצפ"ך העולים פ"ר א' בבינה שמעורר זיווג א"ווא ומנצפ"ך אחר שנותנת אימא לנוק' להזדווג

<p>אתר דאקרי בקר¹⁶¹ ומאי איהו ההוא סיומא דגופא דמבסס לנוקבא (כך) מחשבה דבר נש רישא דכלא סיומא דההיא מחשבה כד אתעביד עובדא אימתי בבקר הדא הוא דכתיב (מיכה ב א) הוי חושבי און ופועלי רע אימתי על משכבותם באור הבקר יעשוה ועל דא לההוא אתר דמחשבה¹⁶² מחשבה אסתליק ועובדא מתקרבא לסיומא דמחשבה ודאי</p>	<p>מחשבה, וסיום של אותה מחשבה מקום שנקרא בקר, ומיהו, אותו סיום הגוף שמבשם את הנקבה. (כך) מחשבה של אדם ראש של הכל, הסיום של אותה מחשבה כשנעשה מעשה, מתי בבוקר, זהו שכתוב (מיכה ב) הוי חשבי און ופועלי רע אימתי על משכבותם באור הבוקר יעשוה, ועל כן לאותו מקום של מחשבה המחשבה עולה והמעשה מתקרב לסיום המחשבה ודאי.</p>
<p>רבי אחא הוה אזיל בארחא והוה עמיה רבי יהודה עד דהוי אזלי אמר רבי יהודה הא דתנינן בתולת ישראל בתולה דאתברכא מן שבע¹⁶³ (ס"א מישראל) דאקרי בת שבע ואוקמוה בכמה אתר ובתולה לתתא ירתא שבע ברכות בנינה והא כתיב (יחזקאל כו ב) ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל ודאי עלה אתמר על כנסת ישראל ודא קשיא מכלא דכתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל והאי דקא אמרי בלהו חבריא¹⁶⁴ במלה דא שפיר הוא אבל אי פרשתא אתמר בארה נחמה הוינן אמרי הכי אבל בהאי קינה אתמר והא קרא אוכה הכי</p>	<p>רבי אחא היה הולך בדרך, והיו עמו רבי יהודה. בעוד שהיו הולכים אמר רבי יהודה, זה ששינינו בתולת ישראל, בתולה שהתברכה מן שבע (מישראל) שנקראת בת שבע, ופרשוה בכמה מקומות, ובתולה למטה יורשת שבע ברכות בגללה, והרי כתוב ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל ודאי, עליה נאמר על כנסת ישראל, וזה קשה מהכל, שכתוב "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל", וזה שאמרו כל החברים בדבר זה הוא יפה, אבל אם הפרשה נאמרה בדרך של נחמה, היינו אומרים כך, אבל הזו נאמר בקינה, והרי הכתוב מוכיח כך.</p>
<p>אמר ליה ודאי הכי הוא והא הוה קשיא ל¹⁶⁵ ההוא מלה יתיר מכלא ואתינן לגבי דרבי שמעון בחשוכן דאנפין אמר לי מחיזו דאנפך אשתמודע מה דבלבך אמינא ליה ודאי דאנפי ולבי שוינן אמר לי אימא לי מילך אמינא ליה כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל מאן דאית ליה רוגזא בדבייתהו ונפקא מניה לא תהדר לעלמין אי הכי ווי לבנין דאתתרכו עמה</p>	<p>אמר לו ודאי כך זה, והרי היה קשה לי אותו דבר יותר מהכל, ובאנו אל רבי שמעון בחשכות פנים, אמר לי ממראה פניך נודע מה שבלבך. אמרתי לו ודאי שפני ולבי שויים. אמר לי אמור לי דברך, אמרתי לו כתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, מי שיש לו רוגז באשתו ויצאה ממנו לא תחזור לעולמים, אם כך אוי לבנים שגרשו עמה.</p>

עם בעלה. ופי' הענין שהפ"ר דינים באמרו בן בקר שמעורר הזווג מצד הבקר שהם פ"ר היורדים מן היסוד הנק' בקר אבל של הבקר היא הדרגא ונראה שביסוד יש ב' בחי' א' מצד הזכר וא' מצד הנוקבא שכן ב"פ קנ"א גימ' בקר שמורה שהוא מצד שבו נתינה אלו הפ"ר לה וזה שהקשה אמאי יהיה זה לתתא יתיר מהפר של הבינה אלא שהפר יתעורר מצד הבקר שהוא עטרת היסוד מאחר שאין כוונת זה הפר אלא לעורר המחשבה ובזה יובן תירוץ של רשב"י והט אזנך והבן (זהר הרקיע).

¹⁶¹ פי' יסוד דז"א שבו נסתים היסוד דאבא כמ"ש הרב זלה"ה שייסוד דאבא מסתיים ביסוד דז"א (מ"מ). הענין הוא כמ"ש כי ה"ס נחלקים לג' אות' אחד א' ע"ק ח' ז"א דדכו' מחכמ' עד היסוד ד' מלכות הרי שהיסוד נק' בקרו של אברהם סיום ז"א דכורא מתחיל מן חכמה (זהר הרקיע).

¹⁶² ור"ל כיון שאבא שהוא מחשבה נעלם וסיומא דיליה הוא ביסוד, לכך אנו מקריבין עולה מן הבקר, שהוא רומז ליסוד ומחשבה, שמחשבין על הקרבן ההיא, מחשבה עולה לאבא, והקרבן עצמו שהוא סיום עובדא, עולה ליסוד, שהוא סיומא דמחשבה (מ"מ).

¹⁶³ פי' מלכות מתברכת מז"ק דז"א (מ"מ).
¹⁶⁴ פי' שרז"ל אמרו דפסקינן לקרא, וה"ק נפלה לא תוסיף, אלא קום בתולת ישראל, ולכך הקשה ר"י, כיון שהכתוב אומר, שא קינה וכו', א"כ פי' זה אין מתיישב (מ"מ).

¹⁶⁵ פי' ר' אחא אמר לר' יהודה, שקושיא זו כבר הקשיתי אותה אני, והלכתי לרשב"י, ואמר לי "מחיזו דאנפך וכו'" נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתיב, ולפי זה שפיר קאמר, שא קינה, על שלא תוסיף קום מאליה (מ"מ).

<p>אמר לי ולא סני לך מה דאמרו כלהו חברייא אמינא הא שמענא מלייהו דהוה מרחמי ולא מתישבן בלבאי אמר כל מה דאמרו חברייא כלא שפיר ויאות אבל ווי לדרא כד רעיין לא משתכחין וענא סאטן ואזלין ולא ידעין לאן אתר אזלי לא לימינא ולא לשמאלא ודאי האי קרא בעיא למנדע ובלהו גליין לאינן דחמאן בארחה דאורייתא בארה קשוט תא חזי בכלהו גלוותא דגלו ישראל לכלהו שוי זמנא וקצא ובכלהו הוי ישראל תייבין לקודשא בריך הוא ובתולת ישראל הות תבת לאתרהא</p>	<p>אמר לי ולא מספיק לך מה שאמרו כל החברים, אמרתי הרי שמעתי דבריהם שהיו מאהבה ולא מתיישרים בלבי. אמר כל מה שאמרו החברים הכל יפה ונאה, אבל אוי לדור כשהרועים אין נמצאים והצאן סוטים והולכים ולא יודעים לאיזה מקום הולכים, לא ימינה ולא שמאלה. ודאי שפסוק זה צריך להכיר וכולם גלויים לאותם שרואים בדרך התורה בדרך אמת. בא וראה בכל הגליות שגלו ישראל לכולן שם זמן וקץ, ובכולן היו ישראל שבים לקדוש ברוך הוא, ובתולת ישראל היתה שבה למקומה.</p>
<p>בההוא זמנא דגזר עליה והשתא בגלותא דא בתראה לאו הכי דהא היא לא תיתוב הכי בזמנין אחרנין והאי קרא אוכח דכתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתיב מתל למלכא דרגו על מטרוניתא ואשדי לה מהיכליה לזמנא ידיעא כד הוה מטי ההוא זמנא מיד מטרוניתא הות עאלת ותבת קמי מלכא וכן זמנא חד ותרין ותלת זמנין לזמנא בתרייתא אתרחקת מהיכלא דמלכא ואשדי לה מלכא מהיכליה לזמנא רחיקא</p>	<p>באותו זמן שגזר עליה ועכשיו בגלות האחרונה הזו אינו כך, שהרי היא לא תשוב כך, כמו כפעמים האחרות. והפסוק הזה מוכיח, שכתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתוב. משל למלך שרגז על המלכה וזרק אותה מהיכלו, לזמן ידוע כשהיה מגיע אותו זמן מיד המלכה היתה נכנסת ושבה לפני המלך, וכן פעם אחת ושתיים ושלש פעמים, לפעם האחרונה התרחקה מהיכל המלך והשליך אותה המלך מהיכלו לזמן רחוק,</p>
<p>אמר מלכא האי זמנא לאו הוא כשאר זמנין דהיא תיתי קמאי הכי אלא אנא איזיל עם כל בני היכלי ואתבע עליה כד מטא לגבה חמא לה דהוה שכיבת לעפרא מאן חמא יקרא דמטרוניתא בההוא</p>	<p>אמר המלך הפעם הזו אינה כשאר הפעמים שהיא תחזור לפני כן, אלא אני אלך עם כל בני היכלי ואבקש אותה, כשהגיע אליה ראה אותה שהיתה שוכבת בעפר, מי ראה את כבוד המלכה באותו</p>
<p>ו/ב</p>	
<p>זימנא ובעותין דמלכא לקבלה עד דאחיד לה מלכא בידוי ואוקים לה ואייתי לה להיכליה ואומי לה דלא יתפרש מינה לעלמין ולא יתרחיק מינה</p>	<p>זמן ואת בקשות המלך כנגדה, עד שהמלך אוחז אותה בידו ומקיים אותה ומביא אותה להיכלו, ונשבע לה שלא יפרד ממנה לעולמים, ולא יתרחק ממנו.</p>
<p>כך קודשא בריך הוא כל זמנין דכנסת ישראל בגלותא כד הוה מטי זמנא היא אתיאת והדרת קמי מלכא והשתא בגלותא דא לאו הכי אלא קודשא ברוך הוא יוחד בידהא ויוקים לה ויתפייס בהדה ויתיב לה להיכליה ותא חזי דהכי הוא דהא כתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום ועל דא כתיב (עמוס ט יא) ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת היא לא תוסיף קום כזמנין אחרנין אבל אנא אוקים לה ועל דא כתיב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת אני אקים את סוכת דוד מאן סוכת דוד דא בתולת ישראל הנופלת כמה דכתיב</p>	<p>כך הקדוש ברוך הוא, כל זמן שכנסת ישראל בגלות, כשהיה מגיע הזמן היא באה וחוזרת לפני המלך, ועכשיו בגלות הזו לא כך, אלא הקדוש ברוך הוא יאחז בידיה ויקיים אותה ויתפייס עמה וישיב אותה להיכלו. ובא וראה שכך זה, שהרי כתוב נפלה לא תוסיף קום, ועל זה כתוב (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, היא לא תוסיף קום כמו בפעמים האחרות, אבל אני אקים אותה, ועל זה כתוב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, אני אקים את סוכת דוד. מי זו סוכת דוד, זו בתולת ישראל. הנופלת כמו</p>

<p>נפלה ודא היא יקרא דבתולת ישראל ותושבתתא דילה ודא אוליפנא בההיא שעתא</p>	<p>שכתוב נפלה, וזהו כבודה של בתולת ישראל ותישבחתה, ואת זה למדנו באותה שעה.</p>
<p>אמר רבי יהודה ודאי מלילתא על לבאי ואתישבא ודא ברירו דמלה ואולא האי כמלה חדא דשמענא ושכחנא והשתא רווחנא לה דתנינן אמר רבי יוסי זמין קודשא בריך הוא לאכרוא על כנסת ישראל ויימא (ישעיה נב ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם כמאן דאחיד בידא דחבריה ויימא התנער קום כך קודשא בריך הוא יחיד בה ויימא התנערי קומי</p>	<p>אמר רבי יהודה ודאי דברת על לבי והתיישב וזהו בריר דמלה, וזה הולך כמו דבר אחד ששמעתי ושכחתי, ועכשיו הרווחתי אותו, ששנינו אמר רבי יוסי עתיד הקדוש ברוך הוא להכריז על כנסת ישראל ויאמר (ישעיה נב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם, כמי שאוחז בידי חבירו ויאמר התנער קום, כך הקדוש ברוך הוא יאחז בה ויאמר התנערי קומי.</p>
<p>אמר ליה רבי אחא וכן כל אינון בני היכלא דמלכא בלישנא דא פתחין הדא הוא דכתיב (שם ס א) קומי אורי כי בא אורך הא מלכא הכא ודאי כדין הוא יקרא דילה וחדוותא דכלא כד מלכא אתפייס בהדה (כתיב מ"א א טו) ותבא בת שבע¹⁶⁶ אל המלך החדרה¹⁶⁷ כגוונא דא) בכל אינון זמנין איהי אתת לגבי דמלכא וקמת קמיה הדא הוא דכתיב (שם כח) ותבא לפני המלך ותעמוד לפני המלך אבל בזמנא דא לאו הכי אלא מלכא ייתי לגבה ויתפייס בהדה ויתיב לה להיכליה הדא הוא דכתיב (זכריה ט ט) הנה מלכך יבא לך ודאי ולא אנת לגביה יבא לך לפייסא לך¹⁶⁸ יבא לך לאקמא לך¹⁶⁹ יבא לך לאשלמא לך בכללא¹⁷⁰ יבא לך לאעלאה לך להיכליה¹⁷¹ ולאודוונא עמך זוונא דעלמין כמה דאת אמר (הושע ב כב) וארשתיך לי באמונה</p>	<p>אמר לו רבי אחא, וכך כל אותם בני היכל המלך פותחים בלשון זה, זהו שכתוב קומי אורי כי בא אורך. הרי המלך כאן ודאי, שאז הוא הכבוד שלה, ושמחת הכל כשהמלך מתפייס עמה. (כתוב מלכים א א) ותבא בת שבע אל המלך החדרה, כדוגמא זה) בכל אותן הפעמים היא באה אל המלך ועומדת לפניו, זהו שכתוב (מלכים א א) ותבא לפני המלך ותעמוד לפני המלך. אבל בפעם הזו לא כך, אלא המלך ילך אליה ויתפייס עמה וישיב אותה להיכלו, זהו שכתוב הנה מלכך יבא לך ודאי, ולא את אליו יבא לך לפייס אותך, יבא לך להקים אותך, יבא לך להשלים אותך בכל, יבא לך להכניס אותך להיכלו ולהזדווג עמך זווג עולמים, כמו שנאמר וארשתיך לי באמונה.</p>
<p>עד דהוו אזלי פגע בהו רבי אבא אמרו הא מאריה דחכמתא אתי נקבל אנפי שכינתא¹⁷² כד קריבו בהדיה אשתמיט מקסטורא דקופטרא ונחת גבון</p>	<p>בעוד שהיו הולכים פגש בהם רבי אבא, אמרו הרי בעל החכמה בא נקבל פני השכינה, כשקרבו אליו השתמט מהאוכף וירד אליהם.</p>
<p>פתח ואמר (שמות יט יט) ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו' ויהי קול השופר הכא אפליגו ספרי קדמאי וכלהו בחד מלה אתתקעו אית מאן דאמר קול השופר תרי קול חד השופר תרי¹⁷³ ודייק לה מדלא כתיב (שמות יט יט) ויהי השופר הולך וחזק</p>	<p>פתח ואמר (שמות יט) ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו', ויהי קול השופר כאן נחלקו ספרי הראשונים וכולם בדבר אחד נתקעו, יש מי שאומר קול השופר שנים, קול אחד, השופר שנים, וזה מדוייק משלא כתוב ויהי השופר הולך וחזק, אלא</p>

¹⁶⁶ מלכות (מ"מ).

¹⁶⁷ שנכנסה אצל ז"א כדי להזדווג עמו (מ"מ).

¹⁶⁸ פי' מהגלות שסבלה השכינה עם ישראל (מ"מ).

¹⁶⁹ פי' בסוד הקמת פרצופה כמ"ש הזהר לעיל, הוקם המשכן סתם (מ"מ).

¹⁷⁰ פי' מהמוחין דא"א (מ"מ).

¹⁷¹ פי' כדי להזווג כמ"ש הזהר כמד"א, וארשתיך לי באמונה, פי' הז"א אומר למלכות, וארשתיך לי באמונה, ורדיש באמונה כמו ותקעתי יחד במקום נאמן, דהיינו זווגא דלא פסיק, וז"ש זווגא דלעמין כמ"ש כו' (מ"מ).

¹⁷² עי' פירושו בפרשת תרומה דף קסג (מ"מ).

¹⁷³ פי' ז"א שיצא מן הבינה הנק' שופר (מ"מ).

<p>אלא קול השופר קול דנפיק משופר¹⁷⁴ דודאי שופר אקרי כמה דאת אמר (ישעיה כז יג) יתקע בשופר גדול והאי איהו שופר גדול דביה נפקין עבדין לחירות עלמין¹⁷⁵ והא אוקמוה</p>	<p>קול השופר קול שיוצא מהשופר, שודאי נקרא שופר, כמו שנאמר (ישעיה כז) יתקע בשופר גדול, וזהו שופר גדול, שבו יוצאים העבדים לחירות עולמים והרי פרשוה.</p>
<p>ואית מאן דתני ודייק דכלא חד¹⁷⁶ בנין דכתיב קול השופר קול דאקרי שופר¹⁷⁷ ומנלן דאקרי קול ממה דכתיב (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף¹⁷⁸ והאי קול גדול אקרי שופר¹⁷⁹ ועל דא קול השופר הולך לאן הולך אי תימא להר סיני או לישראל יורד מבעי ליה אלא אורייתא מהכא נפקא¹⁸⁰ ומאתר דא דאיהו כללא דכל שאר קלין¹⁸¹ אתיהיבת וכד יסתכלון מלי כללא חד ועל דא לוחי קדמאי רשימין מהאי אתר הוו ודא הוא רוא דמלה דכתיב (שמות לב טז) חרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות חירות ממש אתר דכל חירו ביה תליא</p>	<p>ויש מי ששונה ומדייק שהכל אחד, משום שכתוב קול השופר, הקול שנקרא שופר. ומנין לנו שנקרא קול, ממה שכתוב (דברים ה) קול גדול ולא יסף, והקול הגדול הזה נקרא שופר, ועל כן קול השופר הולך. לאן הולך, אם תאמר להר סיני או לישראל, היה צריך לכתוב אז יורד, אלא התורה יצאה מכאן, ומהמקום הזה שהוא הכלל של כל שאר הקולות נתנה. וכשיסתכלו בדברים הכל אחד, ולכן הלוחות הראשונים היו רשומים מהמקום הזה, וזהו סוד הדבר שכתוב (שמות לב) חרות על הלחת, אל תקרי חרות אלא חירות, חירות ממש. מקום שכל החירות תלויה בו.</p>
<p>ותא חזי לית לך¹⁸² מלה באורייתא דאמרין כלהו חבריא דא הכי ודא הכי דלא אזיל כלא לאתר חד ולמבועא חד אתכנש הולך כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים וכתוב</p>	<p>ובא וראה אין לך דבר בתורה שאומרים כל החברים זה כך וזה כך שלא הולך הכל למקום אחד, ונכנס למעיין אחד. הולך כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים, וכתוב הכל הולך אל מקום אחד.</p>

¹⁷⁴ אמר הכתוב ענינו ומקום מוצאו, והכריחם לפירוש זה, דודאי שופר עיקרי בהכרח הבינה הנקראת שופר, דכתיב יתקע בשופר גדול, וזה בהכרח בבינה (אור יקר).

¹⁷⁵ כאומרו תקע בשופר גדול לחירותינו, ומשם דאית לתתא חירות דשמיטה, שבה חופשיות, כאומרו ובשביעית יצא לחפשי, פי' ואמר "נפקי עבדין לחירו לעלמין", שחירות עולם אינו אלא מבינה, ולכך הגאולה העתידה שהיא גאולת עולם, הוא על ידי בינה שהיא שופר גדול, וכיון שהוכרחנו לומר שופר בינה, ממילא דקול ת"ת, שא"א לומר שיהא עצמה הקול, והיא עצמה השופר המוציאה הקול, בהכרח זו סבה וזו מסובבת, ועוד דעיקר קול בת"ת, וזה פשוט (אור יקר).

¹⁷⁶ דלאידך פירושא לא כתיב ויהי השופר, כיון שבמלת קול אינו נודע. והוצרך הכתוב לפרש איזה קול, ואמר השופר. אבל לפירושם, שהוא תרי ניחא, דהכי קאמר, ויהיה קול השופר, פי' הת"ת הנק' קול ונפיק מבינה שהוא שופר (אור יקר). פי' כמ"ש קול הוא ז"א, ושופר היא בינה, והאי דקאמר ומאן דדייק, אע"פ שהוא הפי' הראשון, מ"מ כיון שרצה ר' אבא לומר ומאן דדייק בסיפא, נקט נמי ברישא מאן דדייק (מ"מ).

¹⁷⁷ פי' בינה שנק' קול גדול ונק' שופר (מ"מ).

¹⁷⁸ הא לא שייך אלא בבינה, דאיהי נהר דנגיד ונפיק ולא פסיק מימיו לעלמין, והיינו גדול ולא יסף (אור יקר).

¹⁷⁹ קשיא ליה אם כן, שהיא קול עם היותו גדול אינו צודק בה שופר שהם נגדיים, לזה אמר "והאי קול" בחי' קול, זה יצדק אומרו בה שהיא "שופר", ולא יתנגד מפני שהיא קול בבחינת עצמה, והיא שופר בבחינת היוצאים ממנה, ועל דא אמר הכתוב, קול השופר ולא שופר סתם ולא קול סתם (אור יקר).

¹⁸⁰ לכולהו פירושי, והיינו מוצא הדעת להגלות מבינה ב"ן י"ה, ומשום דנמי מוצא התורה דעת מחכמה, כנודע נובלת חכמה של מעלה תורה, אם כן אמאי לא אדכר הכא חכמה (אור יקר). פי' ז"א יצא מהבינה כד"א כל הנחלים הולכים אל הים, וא"כ לפי זה פי' הכתוב כך הוא, ויהי קול השופר, דהיינו לכל חד כדאית ליה, הולך אל המלכות (מ"מ).

¹⁸¹ דהיינו ג"ר כלולות בבינה, ושבע תחתונות נמי כלולים בה, ובה דבקות אלו באלו, בסוד העליה אל חיק אמם, אם כן זו ראויה להזכר לבד ומשם התורה יורדת ומתפשטת למטה, והיינו "הולך" דאזיל עד המלכות כדמסיק לקמיה (אור יקר).

¹⁸² כוונת הענין כי כמו הדרשא שדורשים החברים בתורה, עם היות שזה אומר בכה וזה אומר בכה, עם כל זה הכל הולך אל מקום אחד. כן גם התורה, עם היות שמבינה מתפשט הנהר אל הימין, ואל השמאל עם כל זה, הכל הולך אל מקום אחד, דהיינו יסוד האוסף ימין ושמאל ואמצע, כדי להיכנס למלכות (אור יקר). פי' הוא כמו ד"א (מ"מ).

<p>(שם ג ב) הכל הולך אל מקום אחד וחזק מאד כמה דתנינן כלי מחזיק¹⁸³ ארבעים סאה¹⁸⁴ וחזק מאד דלית לך מלה באורייתא חלשא או תבירא דכר תסתכל ותנדע בה דלא תשכח לה תקיפא כפטישא דמתבר טינרין ואי איהי חלשא מינדך הוא כמה דאוקמוה דכתיב (דברים לב מז) כי לא דבר רק הוא ואם רק הוא מכס איהו ועל דא וחזק מאד</p>	<p>וחזק מאד כמו ששנינו, כלי מחזיק ארבעים סאה, וחזק מאד שאין לך דבר בתורה חלש או שבור שכאשר תסתכל ותכיר אותו, שלא תמצא אותו חזק כפטיש ששבור סלעים. ואם זה חלש זה ממך, כמו שבארוה שכתוב (דברים לב) כי לא דבר רק הוא, ואם רק הוא מכס הוא, ועל זה וחזק מאד.</p>
<p>כתיב</p>	<p>כתוב</p>
<p>ז/א</p>	<p></p>
<p>משה ידבר והאלהים יעננו בקול (שמות יט יט) באתר דא אתכללו מלין עלאין הא אוקמוה והאלהים יעננו בקול בקולו של משה בהוא קול דאחיד ביה משה¹⁸⁵ הכא אית לאסתכלא דהא אפכא הוה דכתיב (שם כ א) וידבר אלהים¹⁸⁶ והכא כתיב משה ידבר אלא אית דאמרי בגין דכתיב (שם מז) ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים ועל דא משה ידבר והאלהים יעננו בגין דלא אשתכח מלה באורייתא מפומא דמשה בלחודוי¹⁸⁷ ודא הוא דאוקמוה קללות שבמשנה תורה משה מפי עצמו אמרן מעצמו לא תנינן אלא מפי עצמו הללו מפי הגבורה¹⁸⁸ והללו מפי עצמו מפי ההוא קול דאחיד ביה¹⁸⁹ דאקרי הכי ושפיר מלה</p>	<p>משה ידבר והאלהים יעננו בקול, במקום הזה נכללו דברים עליונים, הרי פרשוה והאלהים יעננו בקול, בקולו של משה, באותו קול שאוחז בו משה. כאן יש להתבונן, שהרי הפוך היה, שכתוב (שם כ) וידבר אלהים, וכאן כתוב משה ידבר. אלא יש אומרים משום שכתוב ויאמרו אל משה, דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים, ועל זה משה ידבר והאלהים יעננו, משום שלא נמצא דבר בתורה מפי משה לבדו, וזהו שבארוה, קללות שבמשנה תורה משה מפי עצמו אמר, אותן מעצמו לא שנינו, אלא מפי עצמו, הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו. מפי אותו קול שאחז בו שנקרא כך והדבר יפה.</p>
<p>ובספרא דאגדתא דבי רב אמרי¹⁹⁰ אף על גב דאורייתא מפי הגבורה אתמר כולה מפי עצמו של משה כמו כן אתמר ומאי איהו כגון קללות שבמשנה תורה ולבתר אתכלילין בגבורה הדא הוא דכתיב משה ידבר והאלהים יעננו בקול משה ידבר דא קולו של משה¹⁹¹ והאלהים יעננו בקול דא גבורה דאודי ליה לההוא קלא הדא הוא דכתיב</p>	<p>ובספר האגדה של בית רב אומרים, אף על גב שתורה נאמרה כולה מפי הגבורה, כמו כן נאמרה מפי עצמו של משה, ומיהו, כמו קללות שבמשנה תורה ואחר כך נכללו בגבורה, זהו שכתוב משה ידבר והאלהים יעננו בקול. משה ידבר זה קולו של משה, והאלהים יעננו בקול זו גבורה שמודה לאותו הקול, זהו שכתוב יעננו</p>

¹⁸³ פי' מ"ש וחזק מאד מלשון כלי מחזיק (מ"מ).

¹⁸⁴ והלווחות משקלם מ' סאה ס סתומה שאז היו מכח הבינה הנק' ס כד"א מעש האלהים המה (רח"ו).

¹⁸⁵ פי' ז"א (מ"מ).

¹⁸⁶ פי' אלמא שהמלכות הנק' אלהים היתה מדבר, וכמ"ש הזהר בפ' וארא דף כה והכא כתיב משה ידבר (מ"מ).

¹⁸⁷ פי' שתחלה וידבר אלהים, שהיא המלכות, ואחר שאמרו לו ישראל דבר אתה עמנו, אזי משה ידבר, ובשביל שלא יהיה נראה שהתורה נאמרה מפי משה לבדו, לכך והאלהים, שהיא מלכות, יעננו בקול, שהוא ז"א שהיה מתחבר קול ז"א עם הקול של מרע"ה (מ"מ).

¹⁸⁸ פי' של תורת כהנים הם ממלכות הנקרא אלהים ונק' גבורה תתאה, ולכך הם קשים יותר משל משנה תורה כמרד"ל (מ"מ).

¹⁸⁹ פי' הוא ז"א ששם אחוז מרע"ה (מ"מ).

¹⁹⁰ לפי מ"ש בשם הרב בפ' בשלח שר' אבא הוא רב, צ"ל מ"ש ר' אבא הכא דבי רב, הם בעלי הישיבה כולה, מפי עצמו של משה כמו כן אתמר, פי' גם של ת"כ שהם מפי הגבורה ג"כ נאמר מפי ז"א (מ"מ).

¹⁹¹ פי' זה תירוץ אחר לקושיא דלעיל, ופי' הכתוב, משה ידבר, היינו ז"א. והאלהים, שהיא גבורה תתאה, שהיא מלכות, נכללה עמו. ולפי זה מ"ש וידבר אלהים, ומ"ש משה ידבר, הכל א'. וידבר אלהים היא גבורה תתאה, שלפי שאורייתא מסטרא דגבורה אתייהבת כמ"ש בפ' יתרו, לכך וידבר אלהים, אבל נכללה עם הז"א שנמתקה, וזהו משה שהוא ז"א ידבר (מ"מ).

<p>יעננו בקול בהוא קול דמשה והשתא מאן דפתח במלי דאורייתא (אנן אחדי נודן ליה אמרו נתיב ומאן דפתח) ליפתח ויימא יתבו</p>	<p>בקול, באותו קול של משה. ועכשיו מי שפתח בדברי תורה (אנחנו נחזיק תודות {?} לו אמרו נשב ומי שפתח) יפתח ויאמר ישבו.</p>
<p>פתח רבי אבא ואמר כתיב (ויקרא כב יב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו' זכאה חולקיהון דישראל מכל עמין דהא קודשא בריך הוא כד ברא עלמא לא ברא ליה אלא בגיניהון דישראל בגין דיקבלון אורייתא בטורא דסיני ויתדכון בכלא וישתכחון זכאין קמיה</p>	<p>פתח רבי אבא ואמר, כתוב (ויקרא כב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו', אשרי חלקם של ישראל מכל העמים, שהרי כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא ברא אותו אלא בשביל ישראל כדי שיקבלו תורה בהר סיני ויטהרו בכל וימצאו צדיקים לפניו.</p>
<p>תא חזי כד אשתלים האי עלמא בהו בישראל כגוונא דלעילא¹⁹³ וההוא אדם אתנעיין בארעא ורומיה מטי עד צית שמיא בעא קודשא בריך הוא לאשלמא (ס"א לאשלפא) נשמתא קדישא מעילא לתתא בגין דיתאחיד ויתקשר דא בדא¹⁹⁴ הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) וייצר יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו' למהוי קשיר דא בדא וישתכח שלים כגוונא דלעילא וישתלם ויתקן גרמיה הכי ובגין כך ברא ליה דכר ונוקבא למהוי שלים¹⁹⁵</p>	<p>בא וראה כשנשלם העולם הזה בישראל כדוגמא שלמעלה, ואותו אדם ננעץ בארץ ורומו מגיע עד לב¹⁹² השמים, רצה הקדוש ברוך הוא להשלים (להוציא) את הנשמה הקדושה ממעלה למטה, כדי שיתאחז ויתקשר זה בזה, זהו שכתוב (בראשית ב) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו' להיות קשור זה בזה, וימצא שלם כדוגמא שלמעלה, וישלים ויתקן עצמו כך, ולכן ברא אותו זכר ונקבה, להיות שלם.</p>
<p>ואימתי אקרי בר נש שלים כגוונא דלעילא בשעתא דאזדווג בבת זוגיה באחדותא בחדוותא ברעותא ויפיק מניה ומנוקביה בן ובת¹⁹⁶ וכדין הוא בר נש שלים כגוונא דלעילא¹⁹⁷ ואשלים הוא לתתא כגוונא דשמא קדישא עלאה וכדין אתקרי (ס"א אתקיים) שמא קדישא עלאה עליה ובר נש דלא בעי לאשלמא שמא קדישא לתתא טב ליה דלא אתברי דהא לית ליה חולקא כלל בשמא</p>	<p>ומתי נקרא אדם שלם כדוגמא שלמעלה, בשעה שמזדווג עם בת זוגו באחדות ובשמחה וברצון, ויוציא ממנו ומנקבתו בן ובת, ואז הוא אדם שלם כדוגמא שלמעלה, ומשלים הוא למטה כדוגמא שהשם הקדוש העליון, ואז נקרא (יתקיים) השם הקדוש העליון עליו, ואדם שלא רוצה להשלים את השם הקדוש למטה, טוב לו שלא נברא, שהרי אין לו</p>

¹⁹² צית עי' תרגום אונקלוס דברים ד יא.

¹⁹³ פי' שיש בהם י"ב שבטים נגד י"ב בקר, וע' נפש נגד ע' חסדים המגולים, וס' רבוא נגד ו"ק כל קצה כלול וכו' ומ"ש וההוא אדם וכו', פי' התחיל מאדה"ר שהוא ראשית תיקון "ישראל שלים כגוונא דלעילא", פי' כמו שלמעלה יש בכל פרצוף פנימיות שהיא בחי' הנשמה וחיצוניות שהם בחי' הגוף, כך האדם יש בו גוף ונשמה (מ"מ).

¹⁹⁴ עי' הערה לעיל דף ד ע"ב בשם לש"ו דע"ה ח"ב צא ע"ג. כל גשם וחומר הרי הוא אינו חי בעצמו רק מזולתו, שהוא מאור נשמתו המחיה אותו. והנשמה הרי היא ג"כ אינה חי בעצמה, אלא מאורו ית"ש המחיה אותה. ויש שהוא מאיר בה ומתלבש בה מבפנים, ויש שהוא מאיר עליה רק מבחוץ, ובסוד (יחזקאל א ד) ונוגה לו סביב וכמ"ש בזוה"ק (פ' יתרו סט ע"א), וע' בדברי הרב (שער המלכים פ"י) ובזוה"ק תרומה (קסד ע"ב). והנה כל אינון אשר אור חיותם הוא רק מבחוץ, הם יתבטלו בביטול גמור, הם ונשמתם. אבל כל אלו אשר אור חיותם מתלבש בהם מבפנים, הרי נעשו הם משכן ומעון לאור שכינתו ית"ש, כי עליהם נאמר (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם, הנה מתקיים נשמתם בחיות נצחי, כי אורו ית"ש אינו נפסק מהם לעולם, ונעשה החיות לעצם בהם. והעיקר הוא כי גם נשמתם גופה הוא ג"כ רק ממנו עצמו ית"ש וכמ"ש בפ' ויקרא (ז ע"א) ע"ש, ולכן שוכן בתוכם גם בעוה"ז, ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם. והרי הם מעצמות החיים גופה, ולכן הם נשארים לחיי עולם, ור"ל שלא שייך בהם מיתה כלל, יען שהם מעצם החיים, ולכן הם עומדים וקיימים תמיד בחיים (דע"ה ח"ב צב ע"ד).

¹⁹⁵ פי' כמו שהז"א, המלכות משלימתו, כמ"ש הרב זל"ה"ה כן באדם התחתון נוק' דיליה משלימתו (מ"מ).

¹⁹⁶ פי' שכתב בר"מ שאדם ואשתו אחר שמולידים בן ובת, נעשים הם בחי' אר"א, ובן ובת שלהם בחי' זר"ן, וז"ש "וכדין הוא ב"נ" וכו' (מ"מ).

¹⁹⁷ דהיינו כשם שיש לעילא אר"א זר"ן, כן הוא האדם ואשתו ובן ובת שהולידו, שהם בחי' אר"א זר"ן (מ"מ).

<p>קדישא וכד נפיק נשמתיה מניה לא אתאחדא ביה כלל דהא אזערת דיוקנא דמאריה עד דאתקשרא (ס"א דאתהדרת) ואתתקנת בכלא</p>	<p>כלל חלק בשם הקדוש. וכשיוצאת נשמתו ממנו, לא נאחזת בו כלל, שהרי הקטין את דיוקן רבונו, עד שיתקשר (שיחזור) ויתקן בכל.</p>
<p>הדא הוא דכתיב (ויקרא כב יב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וגו' ובת כהן דא נשמתא קדישא דאתקרי ברתא דמלכא דהא אוקמוה דנשמתא קדישא¹⁹⁸ מזווגא דמלכא ומטרוניתא נפקת¹⁹⁹ ובגיני כך היך גופא דלתתא מדכר ונוקבא אוף הכי נשמתא לעילא כי תהיה אלמנה מההוא גופא דאזדוונת ביה ומית וגרושה דאתרכת מההוא חולקא דשמא קדישא וכל כך למה בגין דזרע אין לה לאשתכחא כגוונא דלעילא ולא תקשרא בשמא קדישא</p>	<p>זהו שכתוב (ויקרא כב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וגו'. ובת כהן זו הנשמה הקדושה שנקראת בת המלך, שהרי פרשוה שהנשמה הקדושה היא מזווג של המלך והמלכה יוצאת, ולכן איך שהגוף שלמטה הוא מזכר ונקבה, אף כך הנשמה למעלה, כי תהיה אלמנה מאותו הגוף שהזדווגה בו ומת, וגרושה שגרשה מאותו החלק של השם הקדוש, וכל כך למה, משום שזרע אין לה, להימצא כדוגמא שלמעלה ולהתקשר בשם הקדוש.</p>
<p>ושבה אל בית אביה מאן ושבה ושבה סתם לאתתקנא כמלקדמין וכדין ושבה אל בית אביה דא קודשא בריך הוא כנעוריה כקדמיתא מלחם אביה תאכל לאתענגא בענוגא דמלכא מכאן ולהלאה (ויקרא כב י) וכל זר לא יאכל קדש מאן הוא זר ההוא דלא (ס"א אוקיר) אוקים שמא קדישא לתתא ולית ליה ביה חולקא לא יאכל קדש לית ביה חולקא מענוגא דלעילא דאית ביה אכילה דכתיב (שיר ה א) אכלו רעים אכילה דלעילא ענוגא</p>	<p>ושבה אל בית אביה, מי "ושבה", ושבה סתם להתתקן כמו מקדם, ואז ושבה אל בית אביה, זה הקדוש ברוך הוא כנעוריה כבראשונה מלחם אביה תאכל, להתענג בענוג של המלך, מכאן והלאה (שם) וכל זר לא יאכל קדש. מי הוא הזר, אותו שלא (כיבד) הקים את השם הקדוש למטה, ואין לו בו חלק, לא יאכל קדש. אין בו חלק מהעונג שלמעלה שיש בו אכילה, שכתוב (שיר ה) אכלו רעים, אכילה שלמעלה היא העונג</p>
<p>ז/ב</p>	
<p>דקודשא בריך הוא הוא והאי ענוגא שריא באתר דשריא²⁰⁰ כד ריחא דקרבנא הוה סליק</p>	<p>של הקדוש ברוך הוא, והעונג הזה שרוי במקום ששרוי כאשר ריח הקרבן היה עולה.</p>
<p>תא חזי בשעתא דאשתכח מזוונא לתתא²⁰¹ אשתכח מזוונא לעילא למלכא דאתקין סעודתא דיליה ולא אתקין לעבדוהי כד אתקין לעבדוהי אכיל הוא סעודתא דיליה ואינון אכלי סעודתייהו הדא הוא דכתיב (שיה"ש ה א) אכלתי יערי עם דבשי דא סעודתא דמלכא אכלו רעים שתו ושכרו</p>	<p>בא וראה, בשעה שנמצא מזון למטה נמצא מזון למעלה, (משל) למלך שתיקן את סעודתו ולא תיקן לעבדיו, כשתקן לעבדיו הוא אכל את סעודתו והם אכלו את סעודתם, זהו שכתוב (שם) אכלתי יערי עם דבשי זו סעודת המלך, אכלו רעים שתו ושכרו דודים זו סעודתם. מריח</p>

¹⁹⁸ כל הנשמות כולן הם מ"ן דהמלכות, ומהמוחין פנימים שבה שהיא כנסת ישראל וכמ"ש בזה"ק (שמות יב ע"א וכן בפ' ויקרא ז ע"א ובכ"מ) (דע"ה ח"ב צו ע"א), והנה בענין מה שאמרו בתיקונים (תיקון ו דף כד רע"ב) דאימא עלאה מקננא בכרסייא בתלת ספירן עלאין, הנה מבאר הרב ז"ל על כמה פנים: א', הוא על המלכות דאצילות שכינת עוזו ית"ש והיא אימא אם ישראל כנסת ישראל, וכמו שאמרו בפ' שמות (יב ע"א) ופ' שלח (קעד ע"ב) ופ' ויקרא (ז ע"א) תזריע (מג ע"ב), ונקרא אימא עלאה כי עיקרה הוא לעולם באצילות (דע"ה ח"ב קטז ע"א), נולדים ויוצאים מהיסוד דהנוק' כי משם הוא כל הנשמות (כמ"ש בזה"ק ח"א י"ג סע"א וח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א קעד ע"ב) (כללים ח"א קו ע"ג), אותן הבי"ע שבו [שבז"א], הנה הם השורשים דכל הנשמות והעולמות אשר לבי"ע ממש שיצאו ונבראו אח"כ מהמלכות דאצילות ע"י זווגא בז"א (ע' זה"ק ח"א כב ע"א כט ע"ב ובח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב וע' עוד ח"א יג סע"א וח"ב נה ע"א) (כללים ח"א קח ע"ג).

¹⁹⁹ שמות יב ע"א ולקמן יט ע"א מג ע"ב קעד ע"ב ועי' ח"א יג סע"א (לש"ו).

²⁰⁰ פי' הארת אר"א מגעת עד המלכות (מ"מ).

²⁰¹ פי' ע"י הקרבן שעושים ישראל מטה גורמים שימשך שפע גם למעלה (מ"מ).

<p>דודים דא סעודתא דידהו מריחא דקרבנא²⁰² כד ריחא דקרבנא הוה סליק בגיני כך אקרי ריח ניחוח ליהויה (במדבר כח כז) ריח לעבדויה ניחוח ליהויה</p>	<p>הקרבן כשריח הקרבן היה עולה, ולכן נקרא ריח ניחוח לה', ריח לעבדיו, ניחוח לה'.</p>
<p>(מאתר דענוגא דעתיקא אשתכח²⁰³) ועל דא סעודתא דמלכא אתעכב בגין סעודתא דעבדויה ובגין כך ישראל מפרנסי לאביהן שבשמים²⁰⁴ תנינן ומסעודתא דמלכא מאן אכיל אלא אינון נשמתין דצדיקייא תו פתח ואמר (תהלים קלג א) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד זכאין אינון ישראל דלא יהב לון קודשא בריך הוא לרברבא או לשליחא אלא ישראל אחידן ביה והוא אחיד בהו²⁰⁵</p>	<p>(ממקום העונג של העתיק נמצא) ולכן סעודת המלך מתעכבת בגלל סעודתם של עבדיו, ולכן ישראל מפרנסים את אביהם שבשמים שנינו. ומסעודת המלך מי אוכל, אלא אותן נשמות הצדיקים. עוד פתח ואמר (תהלים קלג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, אשריהם ישראל שלא נתן אותם הקדוש ברוך הוא לשר או לשליח אלא ישראל אחוזים בו, והוא אחוז בהם.</p>
<p>ומחביבותא דלהון קרא לון קודשא בריך הוא עבדין²⁰⁶ הדא הוא דכתיב (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם לבתר קרא לון בנימ²⁰⁷ הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנימ אתם ליהויה אלהיכם לבתר קרא לון אחים הדא הוא דכתיב (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי וגו' ובגין דקרא לון אחים בעא לשוואה מדוריה בהו ולא יעדי מגייהו כדין כתיב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד²⁰⁸</p>	<p>ומחביבותם קרא להם הקדוש ברוך הוא עבדים, זהו שכתוב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם, אחר כך קרא להם בנימ, זהו שכתוב בנימ אתם לה' אלהיכם, אחר כך קרא להם אחים, זהו שכתוב למען אחי ורעי וגו', ומשום שקרא להם אחים רצה לשים את מדורו בהם ולא יסור מהם, ואז כתוב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.</p>
<p>ובוצינא קדישא²⁰⁹ הכי אמר הנה מה טוב ומה נעים וגו' כמה דאת אמר (ויקרא כ יז) ואיש אשר יקח את אחותו²¹⁰ ובספרא דרב ייבא סבא ואיש דא קודשא בריך הוא אשר יקח את אחותו דא כנסת ישראל וכל כך למה חסד הוא חסד הוא ודאי²¹¹ והא אוקמוה ועל דא הנה מה טוב ומה נעים</p>	<p>והנר הקדוש כך אמר, הנה מה טוב ומה נעים וגו', כמו שנאמר (ויקרא כ) ואיש אשר יקח את אחותו. ובספרו של רב ייבא סבא, ואיש זה הקדוש ברוך הוא, אשר יקח את אחותו, זו כנסת ישראל. וכל כך למה, חסד הוא. חסד הוא ודאי, והרי</p>

²⁰² פי' שע"י הקרבן גורמים ישראל מזון למעלה, וכשמתקן המלך מזונא דיליה גם לישראל מתקן מזון, נמצא שהקרבן גרם הכל, וז"ש בסמוך ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים (מ"מ).

²⁰³ פי' שגם מאריך ממשיכים הארה על ידי הקרבן, ואריך נק' עתיקא, כנודע קרא לון קב"ה עבדיו, פי' מצד מט"ט הנק' עבד (מ"מ).

²⁰⁴ והכוונה הוא על הרצון הפשוט והתשוקה הפנימית אשר נמשך מהעובד בלב ונפש נוסף על הכוונה, הנה זה לבד אשר עולה באצילות ממש והוא כח הפנימי של האדם, וזה אשר עולה למעלה לקרבן אשה ריח ניחוח לה' (ויקרא א ט), והוא אכילה דלעילא עינוגה דקוב"ה כו' (דע"ה ח"ב לח ע"ד).

²⁰⁵ עי' לעיל ד ע"ב בשם לש"ו דע"ה ח"ב צא ע"ג.

²⁰⁶ עי' פע"ח שער עולם הבריאה שער ק"ש פרק יב: שמה לנשמה היא באה מאבא ונשמה מאמא ורוח מת"ת ונפש ממלכות הרי כי נשמה לנשמה ונשמה של אדם הם בנימ של או"א ואחים גמורים של הת"ת ומלכות אמנם הרוח והנפש הם בנימ גמורים של ז"ל וזהו סוד למען אחי ורעי כי קראם הקב"ה לישראל אחים ורעים נגד הנשמות ובנימ אתם לה' אלהיכם נגד רוח ונפש.

²⁰⁷ פי' מצד רוח ונפש שיש בהם, ולכך נק' בנימ דז"ל כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ).

²⁰⁸ פי' אימתי טוב ונעים הדבר כששבת אחים גם יחד, שהם הקב"ה עם ישראל שנק' אחים (מ"מ).

²⁰⁹ ובוצד"ק רש"י מפרש הנה מה טוב הם החסדים ומה נעים הם הגבורות כמ"ש בפ' אחרי מות דף נט וכן פי' שם הרח"ו ז"ל בהגהותיו ואחים הם ז"ל (מ"מ).

²¹⁰ פי' איש הוא ז"א, אחותו היא מלכות (מ"מ).

²¹¹ ז"ל הרב בסה"כ ואמנם עיקר הנסירה היא, כי הלא כשנדבקו הדינים יחד, הנה כדי להחזירם פב"פ, היה צריך להמשיך כל הדינים בנקבה, כדי שתוכל להפרד מן הזכר. וכל אותם הדינים שבאחוריו, כולם ננסרו ונתנו לה, והוא נשאר בסוד החסד והיא בסוד דינים. ואמנם כדי לדחות אותם הדינים שבאחורי הזכר, ליתנם אל הנקבה, זה נעשה בכח החסד העליון של הבינה, וז"ס כי יקח את אחותו חסד הוא, ובזוהר אחרי מות דף

<p>שבת אחים גם יחד קודשא בריך הוא וכנסת ישראל גם לרבות ישראל דלתתא כדאמרין דהא בשעתא דכנסת ישראל (ס"א באהוותא) באחדותא בקודשא בריך הוא ישראל דלתתא שריין בחדוותא גם אינון בקודשא בריך הוא ובגין כך גם יחד כתיב</p>	<p>פרשוה, ולכן הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, גם לרבות ישראל שלמטה, כמו שאמרנו, שהרי בשעה שכנסת ישראל (באחה) באחדות עם הקדוש ברוך הוא, ישראל שלמטה שרוים בשמחה גם הם עם הקדוש ברוך הוא, ולכן כתוב גם יחד.</p>
<p>ובספרא דרב המנונא סבא²¹² גם יחד לרבות צדיק בה כנסת ישראל דאינון זווגא חד וכלא מלה חד ותניין בפרשתא דשמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד (דברים ו ד) מהו אחד דא כנסת ישראל דאחיד ביה בקודשא בריך הוא דאמר רבי שמעון זווגא דדכר ונוקבא אקרי אחד באתר דנוקבא שריא אחד אקרי מאי טעמא בגין דדכר בלא נוקבא פלג גופא אקרי ופלג לאו הוא חד וכד מתהברן כחדא תרי פלגי אתעבידו חד גופא וכדין אקרי אחד והשתא קודשא בריך הוא לא אקרי אחד</p>	<p>ובספרו של רב המנונא סבא, "גם יחד" לרבות צדיק בה כנסת ישראל, שהם זווג אחד והכל דבר אחד. ושנינו בפרשת שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, מהו אחד זו כנסת ישראל, שאחזה בקדוש ברוך הוא. שאמר רבי שמעון זווג של זכר ונקבה נקרא אחד, במקום שהנקבה שורה אחד נקרא. למה, בגלל שזכר בלי נקבה נקרא חצי גוף, וחצי אינו אחד. וכשמתחברים כאחד שני חצאי נעשים גוף אחד, ואז נקרא אחד, ועכשיו הקדוש ברוך הוא לא נקרא אחד.</p>
<p>ורוא דמלה כנסת ישראל בגלותא וקודשא בריך הוא סליק לעילא לעילא וזווגא אתפרש ושמא קדישא לא אשתכח שלים ואחד לא אקרי ואימתי יתקרי אחד בשעתא דמטרוניתא תשתכח ביה במלכא ויזדווגון כחדא הדא הוא דכתיב (עובדיה א כה) והיתה ליהוה המלוכה מאן מלוכה דא כנסת ישראל דמלכו בה אתקשר כדין (זכריה יד ד) ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד ועל דא (תהלים קלג א) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד</p>	<p>וסוד הדבר, כנסת ישראל בגלות והקדוש ברוך הוא עולה למעלה למעלה, והזווג נפרד, והשם הקדוש לא נמצא שלם, ולא נקרא אחד. ומתי יקרא אחד, בשעה שהמלכה תמצא עם המלך ויזדווגו כאחד, זהו שכתוב (עובדיה א) והיתה לה' המלוכה, מי המלוכה זו כנסת ישראל, שהמלכות קשורה בה, אז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועל זה הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.</p>
<p>(שם ב) כשמן הטוב על הראש מאן שמן הטוב דא משח רבות קודשא דנגיד ונפיק מעתיקא קדישא²¹³ דאשתכח²¹⁴ בההוא נהר עלאה דינקא לבנין לאדלקא בוצינין וההוא משח נגיד ברישא</p>	<p>כשמן הטוב על הראש, מי שמן הטוב, זה שמן משחת קודש ששופע ויוצא מהעתיק הקדוש שנמצא באותו נהר עליון שמניק את הבנים להדליק מנורות, ואותו שמן שופע על ראש המלך, ומראשו לכבוד</p>

עז ע"ב פי' כי ע"י החסד אתפרשו גזעין שהוא סוד האחרים שלהם ואז לקחה לאשה, ופי' הדבר כי הלא כבר ידענו שאע"פ שהאדם ישן, עכ"ז נשמתו מושכת לו חיים וחסד מלמעלה, אל אותו הכח קיסטא דחיותא הנשאר בגופו. והנה אע"פ שעתה הז"א נרדם בשינה, עכ"ז נשמתו מושכת אליו מסוד החסד של הבינה, ונתפשט בכולו, ואז הדינים שבאחוריו היו נדחים מאליהם ונדבקים באחורי הנקבה, וז"ש באדרא דף קמב ע"ב ובאתרה' שקיע רחמי וחסד והענין כי הלא כאשר היה נמשך בו החסד היה נחדה הדין ונשאר החסד שקוע במקום הדין וז"ש ובאתרהא שקע רחמי וחסד עכ"ל. ובזה תבין לשון זה, וע"ד הנה מה טוב וכו'. ושיעור הכתוב אימתי מתחברים טוב שהם החסדים, עם נעים שהם הגבורות, כששבת אחים יחד, שהם ז"ן, לפי שהז"א נבנה מהחסדים, ומלכות מהגבורות. וכשמתחברים ז"ן, אזי גם החו"ג מתחברים ישראל דלתתא שריין בחדותא, גם אינון בקב"ה, פי' שנפשם ורוחם של ישראל עולים בסוד מ"ן למלכות, נמצא בשעה שהמלכות מזדווגת עם ז"א, והיא שמחה, גם ישראל יש להם שמחה, שגם הם מזומנים לאותו זווג (מ"מ).

²¹² רב יבא סבא ביאר הענין היטב, וכן הוא דעת הרשב"י ע"ה, ששניהם לדבר א' נתכוונו (מ"מ).

²¹³ פי' הענין שמן הם המוחין דאבא וירדו מע"ק דרך המזלא ומשם נכנס באבא (זהר הרקיע).

²¹⁴ בהאי נהר האיר ולא מצדה רק מצד אבא ואי משתכח הוי להניק הבנים כי היניקה היא להגדיל הכלים לעשותם בחי' י' וז"ש לאדלקא בוצינין ואמר עוד ענין אחר כי משערות דיקנא גופא דא"א נוזלים הטיפות בתוך רישא דז"א (זהר הרקיע).

<p>דמלכא ומרישיה ליקירו דדיקנא קדישא ומתמן נגיד לכל אינון לבושי יקר דמלכא אתלבש בהו²¹⁵ הדא הוא דכתיב (תהלים קלג ב) שיורד על פי מדותיו על פי מדותיו ממש ואלין אינון כתרי מלכא דשמיא קדישא אשתכח בהו</p>	<p>של הזקן הקדוש, ומשם שופע לכל אותם לבושי כבוד שהמלך מתלבש בהם, זהו שכתוב שיורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ממש. ואלו הם כתרי המלך שהשם הקדוש נמצא בהם.</p>
<p>תא חזי כל נגידו וכל חידו דעלמין לא נחית לברכא אלא על ידא דאלין כתריין קדישין דאינון שמא דמלכא קדישא ובגין כך שיורד על פי מדותיו על פי מדותיו ודאי כמה דאת אמר (במדבר ד כז) על פי אהרן ובניו תהיה כך על פי מדותיו נחית ונגיד לכלהו עלמין לאשתכחא ברכאן לכלא ותא חזי האי שמן</p>	<p>בא וראה כל השפע וכל שמחת העולמות לא יורדים לברך אלא על ידי הכתרים הקדושים הללו, שהם שמו של המלך הקדוש, ולכן שיורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ודאי. כמו שנאמר (במדבר ד) על פי אהרן ובניו תהיה, כך על פי מדותיו יורד ומשפיע לכל העולמות להמציא ברכות לכלם. ובא וראה השמן הטוב הזה</p>
<p>ח/א</p>	
<p>טוב לא זמין עד ההוא זמנא דפולחנא דלתתא הוה סליק²¹⁶ ואתערען דא בדא הדא הוא דכתיב (משלי כז ט) שמן וקטרת ישמח לב²¹⁷ שמן לעילא וקטרת לתתא²¹⁸ כדין הוא חדוותא דכלא רבי אחא ורבי יהודה זקיפו ידין ואודו לרבי אבא</p>	<p>אינו זמין {מוכן}, עד אותו זמן שהעבודה שלמטה היתה עולה ונפגשים זה בזה, זהו שכתוב (משלי כז) שמן למעלה וקטרת ישמח לב, שמן למעלה {מלמעלה} וקטרת למטה {מלמטה}, אזי זו שמחת הכל. רבי אחא ורבי יהודה זקפו ידים והודו לרבי אבא.</p>
<p>רבי אחא פתח (בראשית כג) ויבא אלהי"ם אל אבימלך בחלום הלילה וכתיב (שם ו) ויאמר אליו האלהי"ם בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת האי ויבא אלהי"ם אל אבימלך מאי שנא²¹⁹ באומות העולם ויבא אלהי"ם ולישראל לא²²⁰</p>	<p>רבי אחא פתח (בראשית כ) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה, וכתוב ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת. ויבא אלהים אל אבימלך הזה, מה שונה באומות העולם, ויבא אלהים, ולישראל לא.</p>
<p>(אלא דא הוא רזא דאלהי"ם אחרים ואית לך למנדע דשמא דקודשא בריך הוא (ישעיה נז טו) רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו והיא בלחודוי מלכא על כל מה דאשתכח בין לעילא בין לתתא והיכלא קדישא דיליה באמצעיתא אתתקן וסחרניה אית שבעין כתריין²²¹ ומנהון אתמשכו שבעין רברבין ואתמנו על שבעין עמין דעלמא למהוי כל חד וחד</p>	<p>(אלא זהו סוד של אלהים אחרים, ויש לך לדעת שהשם של הקדוש ברוך הוא (ישעיה נז) רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו, והוא לבדו מלך על כל מה שנמצא, בין למעלה בין למטה, וההיכל הקדוש שלו באמצע נתקן, וסביבו יש שבעים כתרים, ומהם נמשכו שבעים שרים ונפקדו על</p>

²¹⁵ פי' כי מלכא נק' פנימ' האור דז"א וז"ש ומתמן נגיד וכו' אמר על שערות דדיק' שהוא לבוש לאור שבתוכם או יאמר ומן המוח' יורד דרך פנימ' לכל אינון לבושי יקר שהם ז' כלים דז"א וז"ש ואלין אינון כתרי דמלכא שהם כלי האצו' (זהר הרקיע).

²¹⁶ פ' קטורת שהיו עושים למטה (מ"מ).

²¹⁷ פי' שמן שהוא אבא, וקטרת שהיא אימא, ישמח לב שהוא ז"א, וכן פי' הרב בליקוטים (מ"מ).

²¹⁸ קטורת דסליק מלמטה ושמן דנחית מאבא אל אימא דפגעין זה בזה כמ"ש בזוהר ישמח לב אימא ונחתין בשכינה תתאה כמו דסליק הריח ממנה (בהגר"א על תז"ח מג ע"ד).

²¹⁹ כי "ויבא" מורה מעלה שבא אליו למטה (אור יקר).

²²⁰ כלומר, לא נמצא דרך זה לנביאי ישראל, עם היות דכתיב, הנני בא אליך, זהו פרטי (אור יקר).

²²¹ ע' מלאכים סובבים הכסא, והם ע' שרי או"ה, וכמ"ש בפדר"א (פרק כד) וע' זוה"ק ויקרא (דף ח ע"א), וכתב בספר קהלת יעקב ערך ס"מ בשם מהר"ו ז"ל, כי כל הע' שרים הם תחת רשות ס"מ ורהב, שהם שרי עשיו ושמעאל וכמ"ש ברע"מ (פנחס רמו ע"ב), כי כן הוא עשו ושמעאל הם השורש של כל הע' כמ"ש הגר"א בתיקונים (תיקון לב דף פד ע"ג) (דע"ה ח"ב קיז ע"א).

<p>שליט על עמיה ועל ארעיה וקודשא בריך הוא יהב לישראל רזא דשמיה בלחודיהון והוא שליט על ישראל וירושלם הדא הוא דכתיב (דניאל ט יט) כי שמך נקרא על עירך ועל עמך ולית לעמא אחרא חולקא ביה בקודשא בריך הוא דכתיב (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך וכתיב (מיכה ד ה) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו²²² וגו' וכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהוה עמו וגו'²²³</p>	<p>שבעים עמי העולם, להיות כל אחד ואחד שולט על עמו ועל ארצו, והקדוש ברוך הוא נתן לישראל סוד של שמו, להם בלבד, והוא שולט על ישראל וירושלים, זהו שכתוב (דניאל ט') כי שמך נקרא על עירך ועל עמך, ואין לעם אחר חלק בו בקדוש ברוך הוא, שכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך, וכתוב (מיכה ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו', וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו'.</p>
<p>אלא הכי תנינן כל אלהי"ם דהכא²²⁴ ההוא חילא רברבא דממנא עלייהו הוה כנוונא דא²²⁵ (במדבר כב כ) ויבא אלהי"ם אל בלעם לילה ההוא חילא דאתפקד עליה²²⁶ ואי תימא ויאמר אליו האלהי"ם בחלום הכי הוא ודאי גם אנכי ידעתי גם אמאי הכא אלא לרבות קא אתא דאף על גב דלעילא מנאי ידיע גם אנכי ידעתי ואחשוך גם אנכי גם לרבות אותך²²⁷</p>	<p>אלא כך שנינו, כל אלהים של כאן, היה אותו כח גדול שממונה עליהם, כדוגמא זה ויבא אלהים אל בלעם לילה, אותו כח שנפקד עליו. ואם תאמר ויאמר אליו האלהים בחלום, כך זה ודאי, גם אנכי ידעתי למה כאן גם, אלא שבא לרבות, שאף על גב שלמעלה ממני ידוע, גם אנכי ידעתי, ואחשוך גם אנכי, גם לרבות אותך.</p>
<p>מחטו לי²²⁸ מחטו חסר אל"ף כתיב מאי קאמר בנין דהטאה לאו בחילא²²⁹ קיימא אלא הכי אוליפנא בחוביהון דעמא דלתתא אתפנים לעילא²³⁰ בחובי עמא דלתתא אתעבר רברבא דלהון דלעילא משולטניה הדא הוא דכתיב ואחשוך גם אנכי אותך דאף על גב דלעילא מנאי תליא מלתא גם אנכי לרבות לגרמיה</p>	<p>"מחטו לי" מחטו חסר אל"ף כתיב, מה אמר, משום שחטא אינו עומד בכח, אלא כך למדנו בחטאי העם שלמטה נפגם למעלה, בחטאי העם שלמטה מעבר {מעבירים} השר שלהם שלמעלה משלטונו, זהו שכתוב ואחשוך גם אנכי אותך, שאף על גב שלמעלה ממני תלוי הדבר, "גם אנכי" לרבות לעצמו.</p>

²²² מעשיהם אינם גורמים אלא רק עד השר שלהם לבד, ולכן אמר היטיב אליהוא לאיוב (שם לה ה) הבט שמים וראה ושור שחקים גבהו ממך, [ור"ל באותן העולמות אשר למעלה משרשך, ובפרט בעולם האצילות אשר שם אין חלק כלל לשום אומה ולשון אלא רק לזרע אברהם יצחק ויעקב לבד.] [דע"ה ח"ב ב ע"ד].
²²³ הגה"ה מבחוץ ולא גרסי ליה ברוב הספרים, וכוונתו לפרש ענין השר וכבר ביארנו בו כל הצורך לעיל (אור יקר).

²²⁴ שלא זכה לנבואה (אור יקר).

²²⁵ נמי מתרצינן אומרו "ויבא", שהיה השר, ועליו יצדק ויבא. אמנם הנביאים מזדככים ועולים (אור יקר).
²²⁶ כשידודק דבריו, ירצה השר עליון גבוה, וממנו כח נמשך באומתו, נקשר הכח ההוא במלך. ולהכי לעיל קאמר "הוא חילא רברבא דממנא ביה", וכאן אמר, כי הביאה לא יצדק בכל השר, אלא דווקא בבחינתו השורה על מלך האומה. ולהכי שינה ולא אמר "רברבא" כדקאמר לעיל, אלא "ההוא חילא דאתפקד עליה, מאי טעמא", כלומר מאי זה הכרח. פירשו כך בעלי הברייתא, כיון שלא הקשו מלת "יבא", לזה אמר "אי תימא", שהוקשה להם בחלום אל אבימלך, בלי ספק שהיה שרו, בזולת הטעם הנזכר, והיינו לשון אי תימא, שהם ב' טעמים (אור יקר).

²²⁷ "גם לרבות" את עצמו, כי עיקר ידיעה למעלה, "גם לרבות", ולזה ועתה, לפי פירושו קשה, כי עיקר חטא אינו תלוי אלא במצוה המצות, שהוא הבורא שצוה שבע מצות בני נח, אם כן איך אמר "מחטו לי" (אור יקר).
²²⁸ ש"מ שהקב"ה הוא שאמר לו כן, שמנעו כדי שלא יחטא לפניו, ואם נפרש אלהים הוא ס"א, אין הכתוב מתיישב. ולכן מקשה "ואי תימא וכו'", ותירץ הכי הוא ודאי, ר"ל לעולם על הס"א מדבר, כמו אלהים הנאמר בבלעם, וכל הפסוק מפרשו על הס"א (מ"מ).

²²⁹ ור"ל ששני הכרחים יש שלא נפרש מחטוא לשון חטא, כי הוא חסר א'. ועוד "בגין דחטאה וכו'", דהיינו כיון שהס"א הוא המדבר, איך יאמר מחטוא לי לשון חטא, דהא לאו ביה קיימא, א"כ, ע"כ שאינו לשון חטא אלא הכי אוליפנא שהוא לשון מחט (מ"מ).
²³⁰ הנשמות לאומה מהשר ובו פוגמים (אור יקר).

<p>מחטו לי בגין דלא ישתכחו גבאי כהאי מחט דנעיץ בבשרא דלא תגרום לי את בחובך לאעברא לי משולטני ויקוצון בי דלא תקוץ לי במחטך כמה דאת אמר (ויקרא כ כג) ואקץ בם כהני קוצין דנעיצין בבשרא מאי משמע²³¹ משמע דבחובי בני אנשא עבדין פנימו לעילא²³² מאי איהו כמה דאת אמר (ישעיה נ א) ובפשעכם שלחה אמכם ועל דא קרבן אתקריב מאי קרבן האי דקאמרן דכתיב ובפשעכם שלחה אמכם דהא חטא גרים פירווא בחוביה קרבן קריב עלמא עלאה בעלמא תתאה ואתעביד כלא חד אתו רבי אבא ורבי יהודה ואודו ליה לרבי אחא</p>	<p>"מחטו לי" כדי שלא ימצאו אצלי כמו המחט הזו הנעוצה בבשר, שלא תגרום לי אתה בחטאך להעביר אותי משלטוני ויקוצו בי, שלא תקץ אותי במחטך, כמו שנאמר (ויקרא כ) ואקץ בם, כמו הקוצים הללו שנעוצים בבשר, מה משמיע {פירוש, פירוש} משמיע שבחטאי בני אדם נעשים פגמים למעלה. מה הוא, כמו שנאמר (ישעיה נ) ובפשעכם שולחה אמכם, ועל כן נקרב קרבן. איזה קרבן, זה שאמרנו, שכתוב ובפשעכם שלחה אמכם, שהרי החטא גורם פרוד בחטאו, הקרבן מקרב את העולם העליון לעולם התחתון, והכל נעשה אחד. באו רבי אבא ורבי יהודה והודו לו לרבי אחא.</p>
<p>פתח רבי יהודה ואמר (תהלים ק ב) עבדו את יהוה בשמחה וגו' עבדו את יהוה בשמחה הכי אוליפנא דכל פולחנא דבעי בר נש למפלה לקודשא בריך הוא בעי כהדוותא ברעותא דלבא בגין דישתכח פולחניה בשלימו ואי תימא פולחנא דקרבנא הכי הוא לא אפשר דהא ההוא בר נש דעבר על פקודא דמאריה על פקודא דאורייתא ותב לקמי דמאריה במאן אנפין יקום קמיה הא ודאי ברוח תבירא ברוח עציב אן הוא שמחה אן הוא רננה²³³</p>	<p>פתח רבי יהודה ואמר (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה כך למדנו, שכל עבודה שצריך אדם לעבוד את הקדוש ברוך הוא צריך להיות בשמחה וברצון הלב, כדי שתמצא עבודתו בשלמות. ואם תאמר שעבודת הקרבן כך היא, אי אפשר, שהרי אותו אדם שעבר על מצות רבונו ועל מצות התורה ושב לפני רבונו, באיזה פנים יעמד לפניו, הרי ודאי ברוח שבורה ברוח עצובה, איפה השמחה איפה הרננה.</p>
<p>אלא תמן תנינן ההוא בר נש דחטי קמי מאריה ועבר על פקודי ואתי לקרבא קרבנא ולתקנא גרמיה ברוח תבירא ברוח עציבא בעי לאשתכחא ואי בכי שפיר מכלא הא שמחה הא רננה לא אשתכחא אלא במאי אתתקן בהנהו כהני וליואי דהא אינון אשלימו שמחה ורננה בגיניה שמחה בכהנא אתקיים בגין דהוא רחיקא מן דינא תדיר²³⁴ וכנהנא בעי לאשתכחא תדיר באנפין נהירין חדאן יתיר מכל עמא דהא כתרוא דיליה גרים רננה בליואי²³⁵ והכי הוא דהא ליואי משתכחי על שיר לעלמין כמה דאוקמוה ואלין קיימין</p>	<p>אלא שם שנינו, אותו אדם שחוטא לפני רבונו ועבר על מצוותיו ובא להקריב קרבן ולתקן את עצמו ברוח שבורה, צריך להמצא ברוח עצובה, ואם הוא בוכה זה יפה מהכל, הרי שמחה והרי רננה אין נמצאים. אלא במה מתתקן, באותם כהנים ולוים שהרי הם משלימים שמחה ורננה בשבילו, השמחה מתקיימת בכהן, משום שהוא תמיד רחוק מן הדין, והכהנים צריכים תמיד להמצא בפנים מאירות, שמחים יותר מכל העם, שהרי הכתר שלו גורם הרננה בלוים, וכך זה שהרי הלוים נמצאים תמיד על השיר כמו שבארוה, ואלו עומדים</p>

²³¹ כלומר הכלל, כי התחתונים הגשמיים פוגמים במקום התלותם בעליונים וכו' (אור יקר). פי' מה תועלת למדנו מזה, ומאי קמ"ל (מ"מ).

²³² ר"ל דאשמועינן טובא, כמ"ש מחטוא לי, שהוא לשון מחט ללמדנו שבחובין דלתתא פוגמים לעילא במקום שהם אחוזים בו, כגון אבימלך שאחוז בסט"א, היזק לסט"א, וישראל פוגמים ח"ו בקדושה (מ"מ).

²³³ פי' שמחה בחסד, רננה בגבורה (מ"מ).

²³⁴ פי' שהכהן אינו עושה רק דברים שגורמים הרחמים כקרבנות וכדומה, אבל הדין רחוק ממנו, כמ"ש הזהר בפרשת נשא, שאפילו שחטת הקרבן זר שוחט, וכהנא אסיר ליה למיעבד דינא, ולכך שמחה שהוא חסד כהנא אתקיים (מ"מ).

²³⁵ פי' מלבד טעם הראשון עוד מפני שמדתו חסד לכך שמחה היא בכהנא (מ"מ).

ח/ב	
<p>עליה²³⁶ וביה אשתלים פולחנא לקודשא בריך הוא כהנא קאים עליה וכוון²³⁷ מילין בחדוותא ברעותא ליחדא שמא קדישא כדקא יאות וליואי בשיר כדין כתיב (תהלים ק ג) דעו כי יהו"ה הוא אלהי²³⁸ם דא הוא קרבן לקרבא רחמי בדינא ומתבסם כלא²³⁹</p>	<p>עליו, ובהם נשלמת העבודה לקדוש ברוך הוא, הכהן עומד עליו ומכוון דברים בשמחה וברצון לייחד את השם הקדוש כראוי, והלויים בשיר, אז כתוב דעו כי ה' הוא אלהים, זהו קרבן לקרב רחמים לדין, והכל מתבסם.</p>
<p>השתא דלא אשתכח קרבנא מאן דחטי קמי מאריה ותב לגביה ודאי במרירו דנפשא בעציבו בבכיה ברוח תבירא היאך אוקים שמחה ורננה²⁴⁰ הא לא אשתכחו גביה אלא הכי אוקמוה דתושבחן דמאריה וחדוותא דאורייתא²⁴¹ ורננה דאורייתא דא הוא שמחה ורננה והא תנינן²⁴² ולא מתוך עצבות וכו' דלא יקום בר נש קמי מאריה בעציבו והא לא יכיל ומאי תקנתיה²⁴³</p>	<p>עכשיו שלא נמצא קרבן, מי שחוטא לפני רבונו ושב אליו ודאי במרירות הנפש בעצב בבכיה ברוח שבורה, איך מקיים שמחה ורננה, הרי אין הם נמצאים אצלו. אלא כך פרשוה, שתשבחות רבונו ושמחת התורה ורננות התורה, זוהי שמחה ורננה. והרי שנינו ולא מתוך עצבות וכו', שלא יעמוד אדם לפני רבונו בעצבות, והרי לא יכול, אז מה תקנתו.</p>
<p>אלא רוא דמלה הא תנינן לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים וכו' ויצלי צלותיה דרא הוא דכתיב (משלי ח לד) לשמור מזוזות פתחי שני פתחים סלקא דעתך²⁴⁴ אלא אימא שיעור שני פתחים²⁴⁵ כאן רמז למה שאמר דוד (תהלים כד ז) שאו שערים ראשיכם אינן מעון ומכוון דאינון גו לגו שירותא דדרגין חסד ופחד²⁴⁶ ואינון פתחין דעלמא על דא אצטריך בר נש דיתכוין בצלותיה לקבל קדש קודשין דאינון שמא קדישא ויצלי צלותיה והנהו אלין שיעור תריין פתחין תריין כתרין</p>	<p>אלא סוד הדבר הרי שנינו (ברכות ח ע"א) לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים וכו' ויתפלל תפלתו, זהו שכתוב "לשמור מזוזות פתחי". החשבת שני פתחים, אלא אמור שיעור שני פתחים, כאן רמז למה שאמר דוד (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם, הם מעון ומכוון, שהם לפני ולפנים. ראשית הדרגות חסד ופחד, והם הפתחים של העולם, על כן צריך אדם שיתכוון בתפלתו כנגד קדש הקדשים, שהם השם הקדוש, ויתפלל תפלתו, ואלה הם שיעור שני פתחים, שני כתרים.</p>

²³⁶ כהנים ולוים על קרבנו, ונתקן ונשלם על ידם, שמחה ורננה בקרבן (אור יקר).
²³⁷ קשיא ליה, בשלמא הלוי ממש משורר, אמנם הכהן מה ענין שמחתו הנה, לזה אמר, שמטיב את לבו לכוון בסוד הקרבן, לייחד למעלה בשמחה במעמקי לבו (אור יקר).
²³⁸ לא אמר האלהים הוא ה', שיורה לקרב השכינה אל הת"ת, אלא ה' הוא האלהים, דהיינו לקרבא רחמי בדינא (אור יקר). פי' למתק גבורה שהיא אלהים על ידי החסד שהוא הו"ה (מ"מ).
²³⁹ כי צורך הרחמים לדין כצורך הדין לרחמים, כענין שפירשנו לעיל, שכינה בתחתונים צורך גבוה, והיינו סוד ה' הוא האלהים, יחוד ת"ת ומלכות (אור יקר).
²⁴⁰ תשובה אחת ממצות עשה שבתורה, וכמו ששאר המצות צריכות שמחה, גם מצות התשובה היא צריכה שמחה, ועיקר המצוה היא לדאוג ולהתעצב על עוונותיו, אם כן איך יהיה במצוה זו שמחה, וזהו שאמר "היך אוקים וכו'" (אור יקר).
²⁴¹ כלומר לעולם יהא לבו דואג בקרבנו על רוע מעלליו, אמנם בהיותו עוסק בתורה ומנגן בה, יקיים שמחה ורננה בשמחת לבו בתורה (אור יקר).
²⁴² אם כן גם בתפלתו, צריך שלא יהא מתוך עצבות, וזה בוכה ועצב בתפלתו ומתחנן על חטאיו, ולא זו בלבד אלא משם למדנו שלהקביל שכינה עליו צריך שלא יהא עצב אם כן בזה איך יתוקן (אור יקר).
²⁴³ אסור לאדם להתפלל תפילתו בעצבון, ואם נעשה כך אין נפשו יכול לקבל האור העליון הנמשך עליו בעת התפילה. אמנם בעת שמתודה הוידוי, ומפרט חטאיו, אז טוב להתעצב בלבד, אבל בשאר התפילה נמשך לו נזק נפלא גדול על ידי עצבותו (שעה"כ א ע"ב).
²⁴⁴ והלא כמה בתי הכנסיות יש שאין לה אלא פתח א' (מ"מ).
²⁴⁵ פי' שלא ישב סמוך לפתח אלא יכנס שיעור ב' פתחים (מ"מ).
²⁴⁶ פי' כמ"ש הרב ששני שלישי החסד נעשו חכמה דז"א, וב' שלישי הגבורה נעשו בינה, ונודע שכתר אינו מן המנין, נמצא שחסד וגבורה הם שירותא דדרגין (מ"מ).

<p>ואית דמתני²⁴⁷ הכי שמחה דא כנסת ישראל ושמחה הא אוקמוה דכתיב (ישעיה נה יב) כי בשמחה תצאו וגו' וזמינין ישראל לנפקא מן גלותא בהאי שמחה ומאן איהי כנסת ישראל ועל דא עבדו את יהו"ה בשמחה (תהלים ק ב) כמה דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל הקדש וכלא חד באו לפניו ברננה (תהלים שם) דא שלימו דילה²⁴⁸ דשמחה בלב ורננה בפה²⁴⁹ ודא הוא שלימו יתיר ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא והא ידיעא ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה כדין (תהלים ק ג) דעו כי יהו"ה הוא אלהים²⁵⁰</p>	<p>ויש ששונה כך, שמחה זו כנסת ישראל, ושמחה הרי פרשוה ככתוב (ישעיה נה) כי בשמחה תצאו וגו', ועתידין ישראל לצאת מהגלות בשמחה הזו. ומי זו, כנסת ישראל, ולכן עבדו את ה' בשמחה, כמו שכתוב (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש, והכל אחד. באו לפניו ברננה, זו השלמות שלה, של שמחה בלב, ורננה בפה, וזוהי שלמות יתרה, והשלמות של השמחה הזו הרי ידועה ונודעת, וזהו התקון של האדם לפני רבונו, ואז דעו כי ה' הוא האלהים,</p>
<p>וכלא בחד מלה אתיא דבעי לבתר ליחדא שמא קדישא כדקא יאות ולקשרא דא בדא²⁵¹ למהוי כלא חד ודא הוא פולחנא דקודשא בריך הוא אמרו ליה רבי אחא ורבי אבא ודאי הכי הוא זכאה חולקיהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא וידעי ארחוי דקודשא בריך הוא קמו ואזלו אבתריה דרבי אבא תלת מילין</p>	<p>והכל בא בדבר אחד, שצריך אחר כך לייחד את השם הקדוש כראוי, ולקשר זה בזה, להיות הכל אחד, וזוהי עבודת הקדוש ברוך הוא. אמרו לו רבי אחא ורבי אבא ודאי כך הוא, אשרי חלקם של הצדיקים שעוסקים בתורה ויודעים דרכי הקדוש ברוך הוא, קמו והלכו אחרי רבי אבא שלשה מילין.</p>
<p>פתח רבי אבא ואמר (תהלים ה ח) ואני ברוב חסדך אבא ביתך הכי אוקמוה דלא לבעי ליה לבר נש למיעל לבי כנישתא אלא אי אימלך בקדמיתא באברהם ויצחק ויעקב בגין דאינון תקינו צלותא לקמי דקודשא בריך הוא דא הוא דכתיב ואני ברוב חסדך אבא ביתך הכי דא אברהם אשתחוה אל היכל קדשך דא יצחק ביראתך דא יעקב (ס"א ואני ברוב חסדך דא אברהם אבא ביתך דא יעקב אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך</p>	<p>פתח רבי אבא ואמר (תהלים ה) ואני ברוב חסדך אבוא ביתך, כך פרשוה שלא צריך אדם להיכנס לבית הכנסת אלא אם נמלך בראשונה באברהם ויצחק ויעקב, משום שהם תקנו את התפלה לפני הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ואני ברב חסדך אבוא ביתך. אבוא ביתך, זה אברהם, אשתחוה אל היכל קדשך, זה יצחק, ביראתך, זה יעקב. (ואני ברוב חסדך זה אברהם, אבא ביתך זה יעקב,</p>

²⁴⁷ ממש"כ "שני פתחים וכו' עד כאן" נראה מתוך לשונו שהוא הגה"ה מבחוץ, ורוב הספרים המדויקים לא גרסי ליה. והוא מפרש ב' פתחים, חסד וגבורה, דהיינו שמחה ורננה מצד הכהן והלוי, והתפלה בבינה בסוד היכל קדש הקדשים, והאמת אין פירוש זה מכוון עם מה שפירש הרשב"י בזהר. ועוד מי הכניסו הפתחים האחרים דקאמר יכנס ב' פתחים, דהא אשתארו חמש, הוה ליה למימר יכנס שבעה פתחים (דהא אשתארו חמש), ועד השתא בכניסתו קא מיירי, והוא חוץ מכולם. לכך ודאי דהאי פי' לא דייק שפיר, ומה שפי' בזהר פרשת פקודי, שהתפלה בהיכל קדש הקדשים, מפני שכבר נכנס שיעור ההיכלות כולם בתפלה מיושב כדפי' התם, ושיעור ב' פתחים לאו בהכי עסקא, אלא בנכנס סתם להתפלל, שיכנס ב' פתחים כדמסיק, שהם מלכות שמח"ה, ורננ"ה מהיסוד כדכתיב רננו צדיקים, והמלכות מצד היסוד נקראת רננה, והכוונה שלא ייחד בשיעור פתח אחד שאין שם יחוד גמור, אלא יכנס שיעור ב' פתחים שהם מלכות ויסוד, ולמעלה מהם הת"ת ושם יתפלל, רוצה לומר ייחד עמהם, דהיינו קשר האמיתי, ואל ענין הפסוק עבדו את ה' בשמחה, ירצה שלא יהיה העבודה אל הת"ת בלי כניסתו עם המלכות שחס ושלום זה מפריד אלוף וחייב מיתה (אור יקר). והנה ענין קדושה דיוצר הוא הששה קצוות דבמטטרון וכו' ואח"כ בשמע ישראל נקראת יחודה דיליה, וכו' אח"כ עולה בהיכל ק"ק דתמן מתייחד עלמא עילאה בינה וחכמה וכתר שהם בכסא הכבוד, ומתייחדים עם הז' [הו'] קצוות בהיכל ז', ואז העמידה לקבל עלמא עילאה. ואז יכנס שיעור שני פתחים דעלמא עילאה והם גבורה וחסד (עולת תמיד יב ע"א).

²⁴⁸ פי' שהמלכות בניינה מהגבורות הנק' רננה (מ"מ).

²⁴⁹ פי' שמחה היא במלכות והיא בלב שיוצאת נגד לב של ז"א, כמ"ש הרב ז"ל בכמה דוכתי, ורננה, שהם הגבורות, הם בפה, כמ"ש הרב בליקוטים, שהגבורות הם ה' מוצאות הפה דז"א (מ"מ).

²⁵⁰ פי' לזווג ז"א הנק' הו"ה, עם המלכות הנק' אלהים (מ"מ).

²⁵¹ דהיינו לייחד יה"ו שהוא ז"א עם ה' אחרונה, שהיא המלכות, ולכן אמר "ולייחדא שמא קדישא", "ולקשר דא בדא" פי' לקשר מלכות עם ז"א (מ"מ).

<p>דא יצחק) ובעא לאכללא לון ברישא ויעול לבי כנישתא ויצלי עלותיה כדין כתיב (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך זה יצחק). וצריך להכלילם בתחלה ויכנס לבית הכנסת ויתפלל תפלתו, אז כתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>אם עולה קרבנו מן הבקר (ויקרא א ג) אמר רבי יוסי מאי שנא מן הבקר לעולה ומן הצאן לעולה ומן העוף לעולה אי כלא חד אמאי שנייא דא מן דא²⁵² דהא מן כלא אתעביד חד מלה אלא מאן דאדבק ידיה לדא מקריב מן הבקר ואי לא יכיל מן הצאן ואי לא יכיל מן העוף דהא כתיב (ויקרא יד כא) ואם דל הוא ואין ידו משגת דהא קודשא בריך הוא לא אפרח עליה דבר נש יתיר במלה דלא יכיל</p>	<p>אם עולה קרבנו מן הבקר, אמר רבי יוסי מה שונה מן הבקר לעולה ומן הצאן לעולה ומן העוף לעולה, אם הכל אחד, מפני מה שונים זה מזה, שהרי מהכל נעשה דבר אחד. אלא מי שהשיגה ידו את זה מקריב מן הבקר, ואם לא יכול אז מן הצאן, ואם לא יכול אז מן העוף, שהרי כתוב (ויקרא יד) ואם דל הוא ואין ידו משגת, שהרי הקדוש ברוך הוא אין מטריח על האדם יותר בדבר שלא יכול.</p>
<p>אמר רבי אלעזר כמה דהוה חטאה²⁵³ הכי הוה מקריב עתירא דזמנין דלביה גס ביה הוה מקריב תורא בגין דלביה השיב יתיר למחטי קמי מאריה בינוני מקריב מן הצאן בגין דרעותיה לאו גס ביה כל כך למחטי מסכנא דלביה לא גס ביה רעותיה נמוך מכלא מקריב מההוא קליל מכלא ואשתמודען קרבניהון דכלהו כל חד וחד בלחודיהו וקודשא בריך הוא דאין דינא כל חד וחד במתקלא ישרה</p>	<p>אמר רבי אלעזר כמו שהיה החטא כך היה מקריב, עשיר שלבו גס בו לפעמים היה מקריב שור, משום שלבו חושב יותר לחטא לפני רבונו. הבינוני מקריב מן הצאן, משום שרצונו אינו גס בו כל כך לחטא. העני שלבו לא גס בו רצונו נמוך מהכל מקריב מאותו הקל מהכל. ונודעו הקרבנות שלהם לכלם, כל אחד ואחד לבדם, והקדוש ברוך הוא דן דינו של כל אחד ואחד במשקל ישר.</p>
<p>רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוהי אמר ליה הא תנינן דעל תלת חובי עלמא רעב בא לעולם וכלהו חובי לא משתכחי אלא בעתירי בגין דלבייהו גס בהו ולא משתכחי במסכני מה דינא</p>	<p>רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, אמר לו הרי שנינו שעל שלשה חטאי העולם הרעב בא לעולם, וכל החטאים אינם נמצאים אלא רק בעשירים, משום שלבם גס בהם, ולא נמצאים בעניים. מה הדין</p>
<p>ט/א</p>	
<p>הוא דקודשא בריך הוא קטיל למסכני וקאים לעתירי דהא מהשתא יוספון למחטי קמיה²⁵⁴ אמר ליה יאות שאלת והא אוקמוה חברייא ואמרו כד בעא קודשא בריך הוא לאתפרעא מן רשיעיא ולאובדא להו מן עלמא כדין יהיב להו שלום²⁵⁵ ואשלים להו בכלא²⁵⁶</p>	<p>שהקדוש ברוך הוא יהרג את העניים ויעמיד את העשירים, שהרי מעכשיו יוסיפו לחטא לפניו. אמר לו יפה שאלת, והרי פרשוה החברים ואמרו, כשרוצה הקדוש ברוך הוא להפרע מהרשעים</p>

²⁵² פי' אם כל אדם, בין עני בין עשיר יכול להקריב אפילו מן עוף לעולה, למה עשתה התורה ג' פרשיות, מן הבקר ומן הצאן, ומן העוף, כיון שאפילו עשיר יכול להקריב אפילו מן העוף, ותיירץ שהעשיר מן הבקר דווקא, ומינה מן הצאן לבינוני, ומן העוף לעני (מ"מ).

²⁵³ פי' ר"א פליג אר' יוסי שאמר שהתורה צוותה לפי הממון, אלא הטעם לפי החטא כדמפרש (מ"מ).

²⁵⁴ בראותם שהם בשלוח, ועובדי ה' מתגוללים ברעב, יאמרו דינו רמה, ושוא עבוד אלהים (אור יקר).

²⁵⁵ לפורעם כל טובה שעשו כדי שיהיו אבודים מכל וכל, והצדיקים נותן להם רעה בעולם הזה, לפורעם איזה חטא שעשו בגוף זה, או קודם בסוד הגלגולים, ולהטיב להם לעולם הבא (אור יקר).

²⁵⁶ אמרו רז"ל ארורים הרשעים שמהפכים מדה"ר למדה"ד שנא' וה' המטיר וכו', והיינו שבעת שנפרע הוא ית' מן האומה כי נתמלא סאתה אז מעבירה מן העולם, והוא הטוב לעולם כדי שלא ילמדו מעשיהם וכענין שציוה הוא ית' לא תחי' כל נשמה, וכן עונש דור המבול ואנשי סדום וכו' והוא העברת הסט"א ורוח הטומאה

	<p>ולאבדם מן העולם, אזי נותן להם שלום ומשלים להם בכל.</p>
<p>אבל תא חזי דכל בני עלמא לא משתכחין קריבין למלכא עלאה כאלין מאנין דאיהו אשתמש בהו²⁵⁷ ומאן אינון (תהלים נא יט) לב נשבר ונדכה (ישעיה נז טו) ואת דכא ושפל רוח אלין אינון מאני דמלכא²⁵⁸ וכד אשתכח בצורת בעלמא וכפנא ודינא אתתקף על מסכני כדין בכאן וגעאן קמי מלכא וקודשא בריך הוא קריב לון יתיר מכלא הדא הוא דכתיב (תהלים כב כה) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני²⁵⁹</p>	<p>אבל בא וראה, שכל בני העולם לא נמצאים קרובים למלך העליון ככלים הללו שהוא משתמש בהם, ומי הם לב נשבר ונדכה, ואת דכא ושפל רוח, אלו הם כלי המלך. וכשנמצאת בצרת בעולם והרעב והדין מתחזקים על העניים, אזי בוכים וגועים לפני המלך, והקדוש ברוך הוא מקרב אותם יותר מהכל, זהו שכתוב (תהלים כב) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני.</p>
<p>וכדין קודשא בריך הוא פקיד על (עלמא ואתיא מותנא²⁶⁰ לעלמא או') <מה אתיא> כפנא לעלמא²⁶¹ ווי לאינון חייביא דגרמי האי כד אתער מלכא לאשגחא בעלמא על קלא דמסכני²⁶² רחמנא לישזבן מנייהו ומעולבנייהו כדין כתיב (שמות כב כב) שמוע אשמע צעקתו שמוע אשמע תרי זמני חד לאשגחא בקליהון וחד לאתפרעא מן אינון דגרמין לון האי הדא הוא דכתיב (שם פסוק כו) ושמעתי כי חנון אני (שם פסוק כג) וחרה אפי וגו' ועל דא בשעתא דכפנא אשתכח בעלמא ווי לאינון עתירי חייביא בקליהון דמסכני לקמי קודשא בריך הוא</p>	<p>ואז הקדוש ברוך הוא פוקד על מה בא הרעב לעולם, אוי לאותם הרשעים שגרמו לזה, כשמתעורר המלך להשגיח בעולם על קולות העניים, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם. אז כתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו, שמוע אשמע שתי פעמים, אחת להשגיח על קולם, ואחת להפרע מאותם שגורמים להם את זה, זהו שכתוב ושמעתי כי חנון אני, וחרה אפי וגו', ולכן בשעה שרעב נמצא בעולם אוי לאותם העשירים הרשעים, משום {מחמת} קולם של העניים לפני הקדוש ברוך הוא.</p>

מן העולם, ונמצא שלזה מסכים גם מדת החסד שבו הכח בשלימות (אפיקי ים ע"ז ד ע"א). צ"ע אם כלול בזה, שעצם הטבה שה' נותן להם היא סיבה לדין, ולכלייתם.

²⁵⁷ הענין כי השכינה היא השוכנת בעולם התחתון, והיא הפועלת הנהגתה בתחתונים, ומרכבתה בבית העניים לשתי סבות: האחת, שהיא עניה, והם עניים, היא רוכבת עליהם והם מרכבתה ולבם נשבר בקרבם, יצר הרע והחצונות רחוקים מהם, והיא רודפת אחר הטהרה ולב הנשבר לשכון בו, מפני שאין אל זר בקרבו, ולכך הם העניים כלי תשמישה. השנית, שהיא עניה וכל פגם שיש בה אינה סובלת אותו, אלא מיד מורידו, ולמי מורידו, אל אותם בני אדם שיש להם יסורים, והיינו סוד יסורים של אהבה, ירצה יסורין שהשכינה שהיא נקראת אהבה, שהיא אוהבת אותם, ומתוך אהבתה עמהם, מייסרת אותם, אם ישובו מאון, והיא מטהרת עצמה מהפגם ההוא, והם מדוגכאים מהפגם הנשפע עליהם, ולכך היא קרבה אליהם ושוכנת בהם כדפירשנו (אור יקר).

²⁵⁸ העניים שנולדו בחסרון הלבנה (אור יקר ח"א י ע"ב). היו בשעבוד למצרים, שהסט"א שלטה על הקדושה עד שבא משה רבע"ה הוא סוד הארת שם מ"ה שנכנס לתקן הכלים הנשברים ולהוציאם מן הסט"א, והם מאנין תבירין דקוב"ה שנקראים עניים כמ"ש (שמות ג יז) אעלה אתכם מעני מצרים וגו' (פת"ש פנימיות וחיצוניות ז). צ"ע אם נכלל בדבריו, שהאדם יעמיד את עצמו כשבר כלי, שהוא בכלל הז' מלכין קמדאין המצפים לתיקון.

²⁵⁹ עי' ח"א קסח ע"ב: צלותא דעני [אקדימת] (אקדימו) קמי קב"ה מכל צלותין דעלמא בגין (כך) [ד]כתיב (שם כב כה) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו'.

²⁶⁰ פי' שאחר מיתת העניים ברעב, ממית העשירים שגורמים מיתת העניים (מ"מ).

²⁶¹ רעב של כלייה שמכלה גם העשירים, ובזהוהר מדויק גריס "וכדין קב"ה פקיד על מה אתי כפנא לעלמא" ור"ל שהקב"ה פוקד על העשירים עונם שהם גרמו לבא רעב לעולם (מ"מ).

²⁶² למעלה ולמטה, למעלה השכינה כאומרו שמעו הרים את ריב ה' כדפי' בתיקונים, שהשכינה בהיותה עניה, היא ריב ה', וכתוב יחזק במעוזי יעשה שלום לי וכו'. ולמטה אותם העניים הנזכרים, שהם מרכבה אליה, וכיון שהשפע הוא מסתלק בעון הרשעים מהשכינה, מיד רעה באה, לעולם מאנין דאשתמש בהו מקבלין הרעה ההיא, והקב"ה שומע קול עליון, ותחתון מיד מתעורר בדין על הגורמין ואין להם תקנה אלא לשוב בתשובה ולרחם על העניים בממונם, והיינו תשובה וצדקה וצעקה לרחם, תשובה בבינה, צדקה במלכות, צעקה קול תחנונים ודוים לקשרם (אור יקר).

<p>תא חזי דההוא קרבנא דמסכנא קליל²⁶³ >ג"א קריב< מכלא בגין דלביה תביר ואף על גב דחשיב למחטי אתעבר מניה דהא די ליה בצעריה ודאנשי ביתיה ועל דא כל קרבנא וקרבנא כל חד וחד בלהודוי אשתמודען כלהו לגבי כהנא</p>	<p>בא וראה שאותו קרבן של העני קל (קרוב) מהכל משום שלבו שבור, ואף על גב שחשב לחטוא, זה עבר ממנו, שהרי די לו בצערו ושל אנשי ביתו, ולכן כל קרבן וקרבן כל אחד ואחד לבדו כולם ידועים אצל הכהן.</p>
<p>עובדא בההוא עתירא דקריב קמי כהנא תרין יונין בד חמא ליה כהנא אמר ליה לאו דידך הוא האי קרבנא אתא לביתיה והוה עציב אמרו ליה אחוי אמאי את עציב אמר להו דלא קריב לי כהנא קרבנא דילי אמרו ליה ומאי איהו אמר להו תרין יונין אמרו ליה והא מן מסכנא איהו ולא דידך דהא כתיב (ויקרא יד כא) ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו' אלא קריב קרבנך אמר להו מאי איהו אמרו ליה חד תורא אמר להו ומה? כל כך חמירא מחשבה דהטאה²⁶⁴ נדרנא דלא אסתלק על לבאי מחשבה דהטאה</p>	<p>מעשה באותו עשיר שהקריב לפני הכהן שני יונים, כשראה אותו הכהן, אמר לו הקרבן הזה אינו שלך. הלך לביתו והיה עצוב, אמרו לו אחיו למה אתה עצוב, אמר להם שהכהן לא הקריב את קרבני. אמרו לו ומה הוא. אמר להם שני יונים. אמרו לו, והרי זה של עני ולא שלך, שהרי כתוב ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו', אלא הקרב קרבנך. אמר לה ומה הוא. אמרו לו שור אחד. אמר להם ומה כל כך חמורה מחשבת החטא, נדרתי שלא אעלה על לבי מחשבת חטא.</p>
<p>מתמן ולהלאה מה עבד כל יומא אשתדל בסחורתא ובליליא הוה נאים בד אתער הוה קרי לאחוי ואוליפו ליה מלי דאורייתא והוה לעי עד דסליק יממא ואשתכח דאוליף אורייתא והוה קארו ליה יהודה אחרא</p>	<p>משם והלאה, מה עשה כל יום התעסק בסחורה ובלילה היה ישן, כשהתעורר היה קורא לאחיו ולימדו אותו דברי תורה, והיה לומד עד שיעלה היום, ונמצא שלמד תורה והיו קוראים לו יהודה האחר.</p>
<p>יומא חד איערע ביה רבי ייסא סבא והוה פריש נכסוי פלגו למסכני ופלגו לסחורתא על ימא באינון גברין פרישי ימין והוה יתיב ולעי באורייתא פתח ואמר (ש"א טו ו) ויאמר שאול אל הקני מאן הוא קני אלין בני יתרו חמוי דמשה דעבדו קנא במדברא²⁶⁴ כהאי דרור כמה דאת אמר (תהלים פד ד) ודרור קן לה בגין למלעי באורייתא דאורייתא לא בעיית תפנוקין ולא סחורתא אלא לאעמלא בה יממא ולילי בגין כך נטלו למדברא מעינוגא דיריחו דהא הוא דכתיב (שופטים א טז) ובני קני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו'</p>	<p>יום אחד פגש בו רבי ייסא סבא, והיה מפריש נכסיו חצי לעניים וחצי לסחורה על הים עם אותם אנשים שפורשים לימים והיה יושב ולומד תורה. פתח ואמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני, מי הוא הקיני, אלו בני יתרו, חמיו של משה, שעשו קן במדבר כמו הדרור הזה, כמו שנאמר (תהלים פב) ודרור קן לה, כדי ללמד תורה, שתורה לא צריכה תפנוקים ולא סחורה אלא לעמול בה יומם ולילה, לכן נסעו למדבר מהעונג של יריחו, זהו שכתוב (שופטים א) ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו'.</p>
<p>ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל (שמואל א' טו ו) בגין דאהני למשה בביתיה ומשה כללא דכל ישראל הוה²⁶⁵ ותו בגין דאוליף פרשתא דהא יתיר</p>	<p>ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל, משום שנתן למשה להנות בביתו, ומשה היה כלל של כל ישראל. ועוד משום שלימד עוד פרשה אחת בתורה, ובזה</p>

²⁶³ עי' לעיל ח ע"ב, וכן לקמן ט ע"ב, וצ"ע שאין שם נ"א.

²⁶⁴ פ' מדבר יהודה וכדמפרש שהניחו דושנה של יריחו ועלו למדבר יהודה אצל יעבץ ללמוד תורה כמשרז"ל וז"ש בסמוך "נטלו למדברא מיריחו אמאי קא אתא הכא מלה דא", פ' מדכתיב ואתה עשית חסד וכו', משמע בשביל זה הוא שניצול. והלא בלאו הכי אינו חייב מיתה, כי הם צדיקים, ואין צריך לטעם חסד שעשה עם משה, ועד שיתר פרשה אחת בתורה, ותירץ ד"עשית חסד" לא קאי לטעם פן אוסיפך, אלא על לכו סורו וכו', וקאמר להו שאול אין אתם ראויים להיות שכנים לעמלק, דהוא עבד ביש לישראל ואנת אקדימת להו שלם, ועבדת חסד עם כולהו, ואינך ראוי להתחבר בהם (מ"מ).

²⁶⁵ כל מי שעושה חסד עם א' מגדולי ישראל [תלמיד חכם – מדרש שמואל יח] מעלין עליו כאלו עושה חסד עם כל ישראל (ויק"ר פל"ד סי' ח).

<p>באורייתא ובדא עביד חסד עם ישראל אמאי קא אתא הכא מלה דא במלחמתא דעמלק אלא אמר שאול כד נפקו ישראל ממצרים מכל שאר אומין דעלמא לא הוה מאן דאזדווג להו לישראל לקטרגא להו אלא עמלק והוא עבד ביש לישראל ואנת קרבא בהו ואנת אקדמת להו שלם ועבדת חסד עם כלהו²⁶⁶ ובגיני כך לית אנת כדאי לאתחברא בהו ולא עוד אלא מה כתיב ביה ביתרו (שמות יח יב) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהי'ם דהוא אקריב קרבנא לקודשא בריך הוא ואתא לאתגיירא</p>	<p>עשה חסד עם ישראל. למה בא הדבר הזה כאן במלחמת עמלק, אלא אמר שאול כשיצאו ישראל ממצרים לא היה מי שיזדווג עם ישראל לקטרג להם מכל שאר אומות העולם אלא רק עמלק, והוא עשה רע לישראל ולחם בהם קרב, ואתה הקדמת להם שלום ועשית חסד עם כולם, ולכן אין אתה כדאי להתחבר עמהם {עם עמלק}. ולא עוד אלא מה כתוב ביתרו (שמות יח) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים, שהוא הקריב קרבן לקדוש ברוך הוא ובא להתגייר.</p>
<p>מאי קא מיירי דקרבניה</p>	<p>במה מדובר, שקרבנו</p>
<p>ט/ב</p>	
<p>חשיב קמי קודשא בריך הוא ובגין דאיהו אקריב קרבנא לקודשא בריך הוא כתיב (שמות יח יב) ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהי'ם לפני דייקא מכאן אוליפנא דכל מאן דאקריב קרבנא ברעותא דלבא קודשא בריך הוא אודמן לקבליה</p>	<p>חשוב לפני הקדוש ברוך הוא, ומשום שהוא הקריב קרבן לקדוש ברוך הוא, כתוב ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה לפני האלהים, לפני האלהים דווקא. מכאן למדנו שכל מי שמקריב קרבן ברצון הלב, הקדוש ברוך הוא מזדמן לעומתו.</p>
<p>תא חזי קרבנא דמסכנא חשיב קמי קודשא בריך הוא דהא הוא קריב תרי קרבנין לקמיה חד חלביה ודמיה וחד ההוא דקריב דהא לית ליה למיכל והוא אייתי קרבנא דעני קליל מכלא תרינ תורין או תרי בני יונה ואי לאו זעיר קמחא ומתכפר ביה ובהיא שעתא מכריזין ואמרי (תהלים כב כה) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני כלי' כך למה בגין דקרבנא דעני עדיף מכלא דהא הוא גרים לי למהוי בעדביה דקודשא בריך הוא הוא גרים לי למהוי בחולקא דאורייתא בגין כך פליגנא כל נכסי (ס"א פליגנא נכסי פלגא) למסכני דהא אינון גרמו לי כולי האי</p>	<p>בא וראה, קרבן העני חשוב לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי הוא הקריב שני קרבנות לפניו, אחד חלבו ודמו, ואחד אותו שהקריב, שהרי אין לו לאכול, והוא הביא קרבן. קרבן העני קל מהכל, שני תורים או שני בני יונה, ואם לא, מעט קמח ומתכפר בו, ובאותה שעה מכריזים ואומרים, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני, כל כך למה, כי קרבן העני עדיף מהכל, שהרי הוא גרם לי להיות בגורלו של הקדוש ברוך הוא, והוא גורם לי להיות בחלק של התורה, לכן חלקתי כל נכסי (חלקתי נכסי, חצי) לעניים, שהרי הם גרמו לי כל זה.</p>
<p>כמה דמסכנא ארתח חלביה ודמיה כך ההוא קמחא מרתחין ליה במשה רבות והכא אוליפנא דאפילו כל בר נש מקריב האי מנחה על המחבת ומנחת מרחשת בגין דכמה דחטאה ארתח חלביה ודמיה באשא דיצר הרע וכל שייפוי רתחי באשא כך קרבנא דא כהאי גוונא ממש</p>	<p>כמו שהעני הרתיח חלבו ודמו, כך אותו הקמח מרתיחים בשמן משחה. וכך למדנו, שאפילו כל אדם מקריב את המנחה הזו על המחבת ומנחת מרחשת, משום שכמו שהחטא הרתיח את חלבו ודמו באש היצר הרע, וכל איבריו רתחו באש, כך הקרבן הזה כדוגמא זה ממש.</p>
<p>ועיקרא דקרבנא כנוונא דחטאה ולקרבא קמי קודשא בריך הוא רעותא דלביה ורוחיה ונפשיה דהאי חביבא מן כלא קמיה זכאה חולקיהון דצדיקייא דאינון מקרבין בכל יומא ויומא האי</p>	<p>ועיקר הקרבן כדוגמת החטא, ולהקריב לפני הקדוש ברוך הוא רצון לבו ורוחו ונפשו, שזה חביב מהכל לפניו, אשרי חלקם של הצדיקים שמקריבים בכל יום ויום את הקרבן הזה לפני הקדוש ברוך</p>

²⁶⁶ עי' הערה בסוף הספר.

<p>קרבנא לקמי קודשא בריך הוא ומאי איהו גרמייהו ונפשייהו דמקרבין קמיה ואנא" בעינא לקרבא האי קרבנא (ממש) 267 ודא בעי קודשא בריך הוא מבר נש בהאי עלמא ועם כל דא קרבנא דכלא (ס"א ממש) 268 עדיף 269 בגין דיתברכון עלמין בלהו 269</p>	<p>הוא, ומהו, עצמם ונפשם שמקריבים לפניו, ואני רוצה להקריב את הקרבן הזה (ממש), וזה רוצה הקדוש ברוך הוא מאדם בעולם הזה, ועם כל זה קרבן של הכל (ממש) עדיף כדי שיתברכו כל העולמות.</p>
<p>תו פתח ואמר (תהלים קלה כא) ברוך יהו"ה מציון שוכן ירושלם הללויה וכי מציון הוא ברוך 270 והא"י מנהרא" עמיקא עלאה 271 איהו ברוך 272 אלא ברוך יהו"ה כד נהיר סיהרא 273 מנהירו דשמשא ומתקרבי דא בדא 274 ולא עדיאו 275 נהורא דא מן דא ולזמנין דסיהרא אתקרי בשמא דמלכא כמה דאיהו איקרי יהו"ה כך היא נקראת יהו"ה כמה דאת אמר (בראשית יט כד) ויהו"ה 276 המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יהו"ה 277 מן השמים ולא דא בלהודויה אלא אפילו חד שליחא לזמנין (ממש) אתקרי בשמא דמלכא</p>	<p>עוד פתח ואמר (תהלים קלה) ברוך ה' מציון שוכן ירושלים הללויה, וכי מציון הוא ברוך והרי מהנהר העומק העליון הוא ברוך, אלא ברוך ה' כשמאירה הלבנה מאור השמש ומתקרבים זה לזו, ולא מ סר {ואינו מסיר} האור הזה מזה, ולפעמים שהלבנה נקראת בשם המלך, כמו שהוא נקרא יהו"ה, כך היא נקראת יהו"ה, כמו שנאמר (בראשית יט) וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. ולא זה לבדו, אלא אפילו שליח אחד לפעמים (ממש) נקרא בשם המלך.</p>
<p>דבר אחר ברוך יהו"ה מציון מאן אתר אשתמודע דקודשא בריך הוא הוא ברוך הדר ואמר מציון דמציון אשתמודע דהוא ברוך מאי טעמא בגין דכתיב (תהלים קלג ג) כי שם צוה יהו"ה את הברכה וגו' אמר ליה רבי ייסא זכאה חולקך דוכית לכולי האי זכאין אינון דמשתדלין באורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אחיד בקודשא בריך הוא 278 דא הוא דכתיב</p>	<p>דבר אחר ברוך ה' מציון, מאיזה מקום נודע הקדוש ברוך הוא שהוא ברוך, חזר ואמר מציון, שמציון נודע שהוא ברוך, למה, משום שכתוב (תהלים קלד) כי שם צוה ה' את הברכה וגו'. אמר לו רבי ייסא, אשרי חלקך שזכית לכל זה, אשרי אותם שעוסקים בתורה, שכל מי שעוסק בתורה כאילו אוחז בקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב</p>

267 פי' קרבן זה שהוא גרמינו ונפשייהו (מ"מ).

268 עם היות שפירשתי שהמקריב עצמו בתורה משובח, עכ"ז קרבן כלל התורה ומעשה הקרבן יחד משובח יותר, ולכך צוה ה' תורה וקרבנות. או ירצה, עם היות שפי' שקרבן המנחה מורה ממש על הרתחת יצר הרע, ועל הכל קרבן האדם גופו ונפשו על ידי התקרבו להקב"ה ותורתו, אם כן יקשה שנמצאו שאר קרבנות לבטלה, לזה אמר כי עכ"ז "קרבנא דכולא עדיף", פי' בחינת הקרבן עשיר לעשיר ובנוני לבנוני (אור יקר). פי' הקרבן ממש (מ"מ).

269 לכל קרבן וקרבן יש בחי' לעצמו בעולמות העליונים (אור יקר).

270 פי' קס"ד ברוך ה' הוא הז"א הנק' הו"ה, ולכך מקשי, וכי מציון שהוא היסוד, הוא ברוך (מ"מ).

271 שהוא יסוד דאימא, איהו ברוך. ותירץ, אלא ברוך ה' וכו', ור"ל שה' דקרא היא המלכות, ולכך אמר ברוך ה', שהיא מלכות, מציון שהוא יסוד (מ"מ).

272 השתא מפרש ה' תפארת, שם בן ארבע כמשמעו, ולהכי קשיא ליה, שאינו ברוך אלא מבינה. ולעתים ממנה ומחכמה, ושפע החכמה עובר דרך בה, וזהו שאמר "דעמיקא" שעומקי הנהר היא חכמה, ולעתים מכתר, ועובר דרך חכמה ובינה, וזה רמז באומרו "עילאה", בענין שבשלש מלות אלו כלולות ג' ראשונות אחוזות זו בזו וזו בזו ממטה למעלה, וזהו שאמר "מנחלא" בינה, "עמיקא" האחוזת עם החכמה, "עילאה" אחוזה עם הכתר (אור יקר).

273 תירוץ הקושיא, כי טעם ברכת הת"ת, הוא מפני שמברך המלכות, כי בסבת השפעתו בה משפיעים בו, ודקדק אל ג' ענינים באומרו "כד סיהרא אתנהיר משמשא", דהיינו השפעת הת"ת במלכות (אור יקר).

274 השנית אמר "ומתקרבין דא בדא", היינו יחודם עוד על ידי היסוד (אור יקר).

275 השלישית "ולא אעדיו וכו'" היינו היות יחודם תדיר. והוצרך לפרש ג' אלו, לרמוז אל מלת ציון, שהוא יסוד ומלכות בחי' נקודה האמצעית, ששניהם דבוקים בה, במה שיהיו בה עם הת"ת ג' (אור יקר).

276 היא מלכות (מ"מ).

277 היא ז"א (מ"מ).

278 מפני ששכינה רודפת לידבק בו (אור יקר).

<p>(דברים ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום.²⁷⁹</p>	<p>(דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.</p>
<p>אם זבח שלמים קרבנו (ויקרא ג א) רבי יהודה פתח (בראשית א ו) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו' תא חזי בשעתא דברא קודשא בריך הוא עלמא ברא שבעה רקיעין לעילא²⁸⁰ ברא שבעה ארצות לתתא שבעה ימים שבעה נהרות שבעה יומין שבעה שבועות שבעה שנים שבעה פעמים שבעה אלפי שנין דהוי עלמא קודשא בריך הוא בשביעאה דכלא²⁸¹</p>	<p>אם זבח שלמים קרבנו, רבי יהודה פתח (בראשית א) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו', בא וראה בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא שבעה רקיעים למעלה, ברא שבע ארצות למטה, שבעה ימים, שבעה נהרות, שבעה ימים, שבעה שבועות, שבע שנים, שבע פעמים, שבעה אלפי שנים יהיה העולם, והקדוש ברוך הוא בשביעי של הכל.</p>
<p>שבעה שחקים (ס"א רקיעין) לעילא בכל חד וחד כוכבים ומזלות ושמשים דמשמשין בכל רקיעא ורקיעא ובכלהו מאלין רתיבין אלין על אלין לקבלא עליהו עול מלכותא דמאריהון ובכלהו רקיעין אית רתיבין ושמשין משניין דא מן דא אלין על אלין מנהון בשית גרפיין ומנהון בארבע גרפיין²⁸² מנהון בארבע פנים ומנהון בתריין פנים ומנהון בחד מנהון אשא דלהיט מנהון מייא מנהון רוחא הדא הוא דכתיב (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט וכלהו רקיעין אלין על אלין כגלדי בצלים אלין לתתא ואלין לעילא²⁸³ וכל רקיעא ורקיעא אזלא ורעשא מאימתא דמאריהון</p>	<p>שבעה שחקים (רקיעים) למעלה, ובכל אחד ואחד כוכבים ומזלות ושמשים שמשמשים בכל רקיע ורקיע, ובכולם מאלו מרכבות אלו על אלו לקבל עליהם עול מלכות רבונם, ובכל הרקיעים יש מרכבות ושמשים משונים זה מזה אלו על אלו, מהם בשש כנפים ומהם בארבע כנפים, מהם בארבע פנים ומהם בשתי פנים ומהם באחת, מהם אש לוחט ומהם מים, מהם רוח זהו שכתוב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט, וכל הרקיעים אלו על אלו כגלדי בצלים, אלו למטה ואלו למעלה, וכל רקיע ורקיע הולך ורועש מאימת רבונם.</p>
<p>על פומיה נטלין ועל פומיה קיימיין ועילא מכלהו קודשא בריך הוא דנטיל כלא בחיליה ותוקפיה כגוונא דא שבעה ארצות לתתא וכלהו בישובא בר למטה, וכולם בישוב, רק</p>	<p>על פיו נוסעים ועל פיו עומדים, ולמעלה מכולם הקדוש ברוך הוא שנושא הכל בכחו ותקפו, כדוגמא זה שבע ארצות למטה, וכולם בישוב, רק</p>
<p>א/י</p>	
<p>דאלין עלאין ואלין תתאין וארץ ישראל עלאה מכלא וירושלם עלאה מכל ישובא וחברנא יתבי דרומא חמו בספרי קדמאי ובספרא דאדם דהכי מחלק כל אינון ארצות דכלהו משתכחי לתתא</p>	<p>שאלה עליונים ואלה תחתונים, וארץ ישראל עליונה מהכל, וירושלים עליונה מכל ישוב, וחברנו יושבי הדרום ראו בספרי הקדמונים ובספרו של אדם שכך</p>

²⁷⁹ מצד הבינה, ומשם מושכים נפש ורוח ונשמה (אור יקר).

²⁸⁰ פי' רקיעים שבעולם הזה (מ"מ).

²⁸¹ ערבות (מ"מ).

²⁸² הקשו בגמ' חגיגה (יג ע"ב): כתוב אחד אומר שש כנפים שש כנפים לאחד וכתוב אחד אומר וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם לא קשיא כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות. ובתנחומא (אמור טז): כתיב וארבעה פנים לאחת וד' כנפים לאחת להם (יחזקאל א) מה כתיב שם ורגליהם רגל ישרה וכף רגליהם ככף רגל עגל ובשביל כפרתן של ישראל הוסיף להם עוד שתי כנפים שנאמר (ישעיה ו) שש כנפים לאחד, ולפי מ"ש כאן יש שמלאכים בו' גרפים ויש בד' לא קשה מדי (מ"מ).

²⁸³ דע כי כל העולמות הם בבחי' עיגולים זה בוך זה כגלדי בצלים, וכל הקרב אל הא"ס ב"ה הוא עליון ומשובח יותר מחבירו. עד שנמצא כי עולם הזה החומרי היא תיכונה תוך כל העיגולים כולם, והוא מרוחק מן הא"ס הרבה. וזה נזכר בזהר ויקרא דף ט וכן בפרשת בראשית טו ז"ל, וכולא מוחא לגו וכמה קליפין חפיין על מוחא וכו', ואע"פ שמשם נראה שיותר פנימי הוא המוח, והחופף עליו הוא הגרוע ממנו, י"ל כי שם מדבר בערכנו אנחנו, אשר היותר קרוב אלינו נקרא קליפה בערך המוח אשר לפניו ממנו. וכעד"ז אשר נמצא, כי הא"ס ב"ה לפני ולפנים, והוא המוח הפנימי לכולם. אבל בבחי' העולמות בעצם, הפנימי שכולם היא הקלי', והסובב עליו היא המוח (מ"מ).

<p>כגוונא דאינון רקיעין דלעילא אלין על אלין ואלין על אלין ובין כל ארעא וארעא רקיע דמפריש בין דא לדא ועל דא כלהו ארצות פרישן בשמהן²⁸⁴ ובינייהו גן עדן וגיהנם²⁸⁵ ואית בינייהו בריין משניין אלין מן אלין כגוונא דלעילא מנהון בתרין אנפין ומנהון בארבע ומנהון בחד וחיו דאלין לאו כאלין</p>	<p>מחלקים כל הארצות הללו, שכולם נמצאים למטה כדוגמת אותם הרקיעים שלמעלה, אלו על אלו, ואלו על אלו, ובין כל ארץ וארץ רקיע מפריד בין זה לזה, ולכן כל הארצות מפורשים בשמותם, וביניהן גן עדן וגיהנם, ויש ביניהן בריות משונות אלו מאלו, כדוגמא שלמעלה מהן בשתי פנים, ומהן בארבע ומהן באחת, ומראה של אלה אינו כאלה.</p>
<p>ואי תימא²⁸⁶ הא כל בני עלמא מאדם נפקו (לאו הכי דלא) וכי נחית אדם הראשון לכלהו ארצות ואוליד בנין וכמה נשין הוו ליה²⁸⁷ אלא אדם לא אשתכח אלא בהאי עלמא עלאה מכלהו דאקרי תבל²⁸⁸ כדאמרינן דכתיב (משלי ח לא) משחקת בתבל ארצו והאי תבל אחידא ברקיע דלעילא²⁸⁹ ואתאחידא בשמא עלאה²⁹⁰ הדא הוא דכתיב (תהלים ט ט) והוא ישפוט תבל בצדק ודאי בנין כך בנוי דאדם אשתכחו בהאי ארעא עלאה דאקרי תבל ואינון עלאין על כלא כגוונא דלעילא</p>	<p>ואם תאמר הרי כל בני העולם יצאו מאדם, (אינו כך שלא) וכי ירד אדם הראשון לכל הארצות והוליד בנים וכמה נשים היו לו. אלא אדם לא נמצא אלא בעולם העליון הזה מכלם שנקרא תבל, כמו שאמרנו שכתוב (משלי ח) משחקת בתבל ארצו, והתבל הזו אחוזה ברקיע שלמעלה, ונאחזת בשם העליון, זהו שכתוב (תהלים ט) והוא ישפוט תבל בצדק, בצדק ודאי. לכן בניו של אדם נמצאים בארץ העליונה הזו שנקראת תבל, והם עליונים על הכל, כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>מאי טעמא כמה דלעילא לכלהו רקיעים אית רקיע עלאה מכלהו ולעילא אשתכח כסא דקב"ה²⁹¹ כמה דאת אמר (יחזקאל א י) כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה אוף הכא בהאי תבל אשתכח מלכא דכלא ומאן איהו אדם מה דלא אשתכח בכלהו תתאין ואינון תתאין מאן אתו אלא מקסטורא²⁹² (נ"א מקטורא) דארעא²⁹² וסיועא</p>	<p>למה כדוגמא שלמעלה, לכל הרקיעים יש רקיע עליון מכלם, ולמעלה נמצא כסאו של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר כמראה אבן ספיר דמות כסא, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. אף כאן בתבל הזו נמצא המלך של הכל, ומיהו אדם, מה שלא נמצא בכל התחתונים, ואותם תחתונים מאיפה באו, אלא מלחות האדים (מעשן) של הארץ</p>

²⁸⁴ ארקא גיא נשיה חרב וכו', משמות אלו מוכרח שאין כוונתם על ז' אקלימין אלא ממש ז' ארצות כגלדי בצלים (אור יקר).

²⁸⁵ לא ידעתי עניינו, אם לא שנאמר גיהנם למטה ונראה לעין, וכן פירשו רז"ל, וגן עדן למעלה במזרחו של עולם, ונמצא גן עדן וגיהנם בין הארצות והרקיעים כגלדי בצלים (אור יקר). נראה שכל ארץ וארץ יש לה ג"כ וגיהנם לאותם היושבים בארץ ההיא (מ"מ).

²⁸⁶ יש בזוהר מקומות רבים תירוץ לקושיא זו, יש מקום שמפרש דמשא אדם הראשון בעון חטאו הורידו הקב"ה לכולם, והיה מוליד מלילית וכדומה בארצות הם, שבהם נמצאים שדים וחייבים כריתות, ומזיקין שהם הרשעים שנכרת נפשם מכל וכל. ואותם שמתו בלא בנים ברשעתם כדפי' וכו', שבארקא הם בני בניו של קין. ואפשר שכנגד אותה סברא שאמרנו, שירדו אדם או קין שם בעונם הקשה (אור יקר).

²⁸⁷ כלומר אף אם נאמר שירד, דוחק לומר שירדה אשתו עמו להוליד שם, ולומר שהיתה אשה אחרת (אור יקר).

²⁸⁸ עי' ז"ח בראשית [ט ע"ב] בסתרי אותיות בארוכה בזה (לש"ו). ועי' כללים ח"ב נב ע"ב.

²⁸⁹ בז' רקיעים שפי', מה שאין כן בו' הנשארות, שאין עליהם אלא רקיע א' בין ארץ לארץ כדפי' לעיל (אור יקר). פי' בערבות, לפי שתבל היא עליונה שבארצות, וערבות היא עליון ברקיעים (מ"מ).

²⁹⁰ כי ארץ זו היא נגד המלכות, צדק. וצדק דן אותה ומשפיעה, והרקיע נגד הת"ת, מה שאין כן בשאר ארצות, שהם חצונות, ואין צדק דן אותן (אור יקר). פי' מלכות, וז"ש הה"ד והוא ישפוט תבל בצדק (מ"מ).

²⁹¹ ולתתא הוא ירושלים שהוא כסא ושם הן ישראל אחד כמש"ל צג ע"ב (יהל אור), פי' מלכות דאצילות (מ"מ).

²⁹² פי' מתנועת הגלגל וד' יסודות שתחתיו גורם הרכבתם, ואינם הווים מזכר ונקבה אלא מתקיימין כך, או אפשר שכוונתו שהם מזכר ונקבה, אלא קיום הרכבתם הוא מתנועת הגלגל והרכבת ד' יסודות, וחיותם מעט,

<p>דרקיעא דלעילא נפקין בריין משניין אלין מן אלין מנהון בלבושין מנהון בקליפין כאלין תולעין דמשתכחי בארעא מנהון בקליפין סומקין אוכמין חזירין ומנהון מכל גוונין כך כל בריין כגוונא דא ולא אשתכחו בקיומא בר עשר שנין (או יתיר ס"א מעט או פחות מעט)</p>	<p>והסיוע של הרקיע שלמעלה יוצאים בריות משונות אלו מאלו, מהם בלבושים, מהם בקליפות כתולעים הללו שנמצאות בארץ, מהן בקליפות אדומות שחורות ולבנות, ומהן מכל הצבעים, כך כל הבריות כדוגמא זה, ולא נמצאים בקיום רק עשר שנים (או יותר ס"א מעט או פחות מעט).</p>
<p>ובספרא דרב המנונא סבא פריש יתיר דהא כל ישובא מתגלגלא בעיגולא ככדור אלן לתתא ואלין לעילא²⁹³ וכל אינון בריין משניין בחווייהו משינויא דאורא כפום כל אתר ואתר וקיימין בקיומיהו כשאר בני נשא ועל דא אית אתר בישובא כד נהיר לאלין חשיך לאלין לאלין יממא ולאלין ליליא</p>	<p>ובספרו של רב המנונא סבא פרש יותר, שהרי כל הישוב מתגלגל בעיגול כמו כדור, אלה למטה ואלו למעלה, וכל אותן בריות משונות במראיהן משנוי האויר, כפי כל מקום ומקום, ועומדות בקיומן כמו שאר בני אדם, ולכן יש מקום בישוב כשמאיר לאלה, חשוך לאלה, לאלה יום ולאלה לילה.</p>
<p>ואית אתר דכוליה יממא²⁹⁴ ולא אשתכח ביה ליליא בר בשעתא דהא זעירא והאי דאמר בספרי קדמאי ובספרא דאדם הראשון הכי הוא דהכי כתיב (תהלים קל"ט יד) אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך וכתוב (שם קד) מה רבו מעשיך ה' ועל דא כלא שפיר ורזא דא אתמסר למאריהון דחכמתא ולא למפלגי תחומין²⁹⁵ בגין דאיהו רזא עמיקא דאורייתא כגוונא דא אית בימא דאית ביה כמה בריין משניין דא מן דא דהא הוא דכתיב (שם כה) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות שם אניות יהלכון לויתן וגו' וכלא תליא דא בדא (ומתקשרא דא בדא) וכלא כגוונא דלעילא ובכלהו עלמין לא שלטא בכלא בר אדם וקב"ה עליה</p>	<p>ויש מקום שכולו יום ולא נמצא בו לילה פרט לשעה אחת קטנה, וזה שאמר בספרי הקדמונים ובספרו של אדם הראשון כך הוא, שכך כתוב (תהלים קלט) אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך, וכתוב (שם קד) מה רבו מעשיך ה', ולכן הכל יפה. וסוד זה נמסר לבעלי החכמה, ולא למחלקי תחומים, משום שהוא סוד עמוק של התורה, כדוגמא זה יש בים שיש בו כמה בריות משונות זו מזו, זהו שכתוב (שם) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות שם אניות יהלכון לויתן וגו', והכל תלוי זה בזה, (ומתקשר זה בזה), והכל כדוגמא שלמעלה, ובכל העולמות אין שולט בכל רק אדם והקדוש ברוך הוא מעליו.</p>

כענין הרחשים ורמשים המתהווים באשפות והנבלות וכיוצא, וסברא זו פליגא אההיא עובדא דפרשת ויצא, דהתם מוכרח דממש אית בני נשא בידיעה וחכמה ובארץ שנית, בעלי ב' ראשים. והשלישית בעלי שלשה ראשים, וברביעית בעלי ד' וכן כולם (אור יקר). פי' מלחות הארץ יוצאים כמו תולעים (מ"מ).

²⁹³ בדעת הטבעיים, שהארץ כודרית, ובני אדם הולכים ראשם לרקעים ורגליהם לארץ, בענין שהם רגלים עם רגלים, וסברא זו דרב המנונא אזלא כההיא דלעיל, דז' ארצות אינון ז' חלקים בכדור הארץ, ואתייה כר' יהודה דקאמר לעיל, ולא כדעת חכמי הדרום, ור' שמעון מיושבי הדרום הוא כדפי', שהלך ר' עקיבא לדרום ולימד ה' תלמידים, וא' מהם ר' שמעון, ולפיכך בכל הזהר דעתו מסכים כדעת חכמי הדרום. ומעשה חבירו ר' ישמעאל ור' עקיבא וכן אזלא מיושבי הדרום, ומעשים רבים נראים כן, ומעובדא דר' נהוראי אין להוכיח כלל שאפשר שיצא מהים לצד היושב הב' שהים סובב הארץ, והקיף חצי העולם דרך מטה ממזרח למערב או מצפון לדרום, או אפשר שירד אל בטן הארץ מקום שאר ארצות לדעת אחר ואין הכרע (אור יקר).

²⁹⁴ לצד דרום העולם ויהיה כולו יום בזמן החורף אלינו, שהחכמה מתקרבת לדרום בתקופת טבת, ואז לצד צפון "כולא ליליא", וכמעט שמאיר השמש כחצי שעה, וימצא מקום בעולם שכל ו' חדשים לא יאיר להם היום כלל כדפי' בזה בעלי התכונה. וכן הולך היום וגדל עד התקרבו אל צד צפון קצת, ואחר שנודע שחשך הלילה הוא מצל הארץ ימצא השמש סובב בכ"ד שעות הכדור על ידי הגלגל היומי, והלילה סובבת כדרך סיבוב הצל עם השמש (אור יקר).

²⁹⁵ שמחלקים העולם לז' חלקים, ואינו כן כ"א זה על גבי זה, ובז"ח פרשת בראשית דף טו ע"ב [טו ע"א] במדרש הנעלם דעלמא גלגל הוא ככדורא דא וכד נפיק שמשא מזרח איזל בסגלגלותא עד דמטה לתחת כו' ע"ש שבליה נהיר לאינון דדרים תחות לן לפי כדור הישוב (רח"ו).

<p>רבי נהוראי סבא פריש לימא רבא ואתרניש ימא ואתאבידו כל אינון דהוו בארבא ואתרחיש ליה ניסא ונחת בשבילין ידיען בלבא דימא ונפק תחות ימא לישובא חדא וחמא מאינון בריין כלהו זעירין והוו מצלי עלותא ולא ידע מאי קא אמרי אתרחיש ליה ניסא וסליק אמר זכאין אינון צדיקיא דמשתדלי באורייתא וידעין סתימין דרוי עלאי ווי לאינון דאפלינו על מליהון ולא מהימני מההוא יומא כד הוה אתי לבי רב ואמרי מלתא דאורייתא הוה בכי אמרי ליה אמאי קא בכית אמר לון בגין דעברנא על מהימנותא דמלי דרבנן ומסתפינא מדינא דההוא עלמא</p>	<p>רבי נהוראי סבא פרש לים הגדול, והתרעש הים ונאבדו כל אותם שהיו בספינה, והתרחש לו נס וירד בשבילים ידועים בלב הים, ויצא תחת הים לישוב אחד, וראה מאותן הבריות כולן קטנות, והיו מתפללים תפלה ולא ידע מה אומרים. התרחש לו נס ועלה, אמר אשריהם הצדיקים שעוסקים בתורה ויודעים סתרי הסודות העליונים, או לאותם שחולקים על דבריהם ולא מאמינים. מאותו יום כשהיה בא לבית רב ואומרים דבר תורה, היה בוכה, אמרו לו למה אתה בוכה, אמר להם משום שעברתי על אמונת דברי חכמים ופוחד מהדין של אותו העולם.</p>
<p>ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים (בראשית א ו) רבי יהודה אמר אלמלא ההוא רקיעא²⁹⁶ דאפריש בין מיין עלאי²⁹⁷ לתתאי²⁹⁸ הוה פליגו בעלמא מנייהו²⁹⁹ אבל</p>	<p>ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים (בראשית א), רבי יהודה אמר אלמלא אותו רקיע שמפריד בין מים העליונים למים התחתונים היתה מחלוקת בעולם בגללם, אבל</p>
<p>י/ב</p>	
<p>האי רקיע עביד שלמא בנייהו ועלמא לא מתקיימא אלא על שלום תא חזי קב"ה אקרי שלום הוא שלום ושמיה שלום ואתקשר כלא בשלום</p>	<p>הרקיע הזה עושה שלום ביניהם, והעולם אינו מתקיים אלא על שלום. בא וראה הקדוש ברוך הוא נקרא שלום, הוא שלום ושמו שלום, והכל נקשר בשלום.</p>
<p>רבי אבא אמר חמינא דהאי שמא קדישא עלאה כלא הוא שלום וכלא חד וארחן מתפרשן להאי סטרא ולהאי סטרא (ס"א כאן חסר התחלת המאמר) יו"ד דשמא קדישא אתקשר בתלת קשרין בגין דא האי י' קוצא חד לעילא³⁰⁰ וקוצא חד לתתא וחד באמצעיתא בגין דתלת קשרין³⁰¹ אשתלשלו (נ"א אתקשרו) בה חד קוצא לעילא כתרא עלאה³⁰² דהוא עלאה מכל עלאין רישא דכל רישין והוא קאים על כלא</p>	<p>רבי אבא אמר ראיתי שהשם העליון הקדוש הכל הוא שלום, והכל אחד, והדרכים נפרדות לצד הזה ולצד הזה. יו"ד של השם הקדוש קשורה בשלשה קשרים, משום זה הי' הזו קוץ אחד למעלה וקוץ אחד למטה ואחד באמצע, משום ששלשה קשרים השתלשלו (התקשרו) בה קוץ אחד למעלה, כתר עליון, שהוא עליון מעל כל העליונים, הראש של כל הראשים, והוא עומד על הכל.</p>
<p>חד קוצא באמצעיתא דהוא רישא אחרא בגין דתלת רישין הוו וכל חד וחד רישא בלחודוי ועל</p>	<p>קוץ אחד באמצע שהוא ראש אחר, משום שהם שלשה ראשים וכל אחד ואחד</p>

²⁹⁶ פי' יסוד דז"א (מ"מ).

²⁹⁷ פי' מיין עילאין הם החסדים שיורדים עד היסוד בו, ועולים בסוד אור חוזר להגדיל ז"א (מ"מ).

²⁹⁸ הם הגבורות שיורדות ליסוד ויוצאות ממנו, אל הנוק' דרך נקב שבחזה דז"א, נמצא שע"י היסוד נפרשים מיין עילאין מתתאין (מ"מ).

²⁹⁹ לפי שמנגדים זה לזה אלו חסדים ואלו גבורות (מ"מ).

³⁰⁰ האות י' שבשם שהוא המציאות הראשון והכנה לכל האותיות, וישנו בהי' ג' קוצין (כמ"ש בזוה"ק (ויקרא י' ע"ב וי"א ע"ב) ופע"ח (שער התפילין פ' ט"ו ט"ז בארוכה)) חד לעילא שהוא כתר אשר מקומו הוא בקוצו העליון של י', וחד באמצעיתא שהוא גוף הי' עצמו, שהוא החכמה, וקוצא חד לתתא שהוא בינה הכלולה בחכמה, והרי מיוחד החכמה בכתר ע"י קוץ העליון (הקדו"ש לה ע"ד), עי' לקמן סה ע"ב (ביאורים ח"ב סד ע"א).

³⁰¹ כח"ב, וחכמה נקרא יראה, וכן לתתא ומקדשי תיראו, חכמת שלמה, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז, את שבתותי כו', וז"ש בכל מקום בדחילו וברחימו, י"ה, אבל כאן קאי על כתר כמ"ש למטה חד דחילו כו' (יהל אור).

³⁰² כתר (רח"ו).

<p>דא קוצא דאמצעיתא³⁰³ דא הוא רישא אחרא דנפיק מקוצא דלעילא והוא רישא לכל שאר רישין לאתבנאה שמא קדישא והאי רישא סתימא דכלא רישא אחרא תתאה³⁰⁴ הוא רישא לאשקאה לגנתא והוא מבוע דמיין דכל נטיעין אשתקיין מניה ודא הוא " בתלת קשריין³⁰⁵ ועל דא שלשלת איקרי כהאי שלשלת דאתקשר דא בדא וכלא חד</p>	<p>ראש לבדו, ולכן הקוץ של האמצע זהו ראש אחר שיוצא מהקוץ שלמעלה, והוא ראש של כל שאר הראשים, שיבנה (ממנו) השם הקדוש, והראש הזה הוא סתום מהכל. ראש אחר תחתון הוא ראש להשקות את הגן, והוא מעיין המים שכל הנטיעות נשקות ממנו, וזהו 'י' בשלשה קשרים, ולכן נקראת שלשלת, כמו השלשלת הזו שנקשרה זה בזה והכל אחד.</p>
<p>תאנא בספרא דחנוך בשעתא דאחזיאו ליה חכמתא דרוין עלאין וחמא אילנא דגנתא דעדן אחזיו ליה חכמתא ברוא עלאה וחמא דכלהו³⁰⁶ עלמין הוו מתקשראין דא בדא שאיל לון על מה קיימין אמרו ליה על 'י' קיימי כלהו ומניה אתבניאו ואשתלשלו³⁰⁷ (נ"א אתבריאיו ואשתכללו) דכתיב (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית וחמא דכלהו מזדעזעו מדחילו דמאריהון ועל שמיה אתקרון כלהו</p>	<p>שינינו בספרו של חנוך, בשעה שהראו לו חכמת הסודות העליונים, וראה את האילן של גן עדן, הראו לו חכמה בסוד עליון, וראה שכל העולמות היו נקשרים זה בזה. שאל אותם על מה קיימים, אמרו לו כולם עומדים על 'י', ממנה נבנו והשתלשלו (נבראו ונתקנו), שכתוב (תהלים קד) כולם בחכמה עשית, וראה שכולם מזדעזעים מאימת רבונם, ועל שמו כולם נקראו.</p>
<p>ובספרא דשלמה מלכא אמר מטון די בקטפורא דתלתא דכלילין בקוטפא דגופיה³⁰⁸ חד דחילו (ס"א שלימו) דכלא³⁰⁹ וחד סתים שבילין חד נהר עמיקא³¹⁰ לבתר פריט³¹¹ באתוון (דאלפא) ביתא בשכלוליה יו"ד ה"א בנינא דכולא (חד סתים שבילין וחד נהר עמיקא לכל) שלימו דשמא קדישא</p>	<p>ובספרו של שלמה המלך אמר ההגעה היא בשלשלת של שלשה שכוללים בדבק וקשר של גופו, אחד פחד (שלמות) של הכל, אחד סותם שבילים, ואחד נהר עמוק. אחר כך פרט באותיות (של אלף) הבית בשכלולו, יו"ד ה"א הבנין של הכל, (אחד סתום השבילים ואחד נהר עמוק לכל) שלמות השם הקדוש.</p>
<p>'י' רישא דכלא אב לכלא ו' בן דאוליד ונפק מניה ומניה אשתכח ד' בת מטרוניתא דכל דינין (ס"א דינין) בידהא אשתכחו טמירא בכלהו עלמין (ס"א עלאין נפקין ועלאין ותתאין) דעלאין נפקין ותתאין מנה אתזני הא יו"ד שלימו³¹² דכלא ושמא קדישא אשתכלל ביה³¹³ ואשתכח סתים בגויה לבתר יו"ד אפיק כלא ושלשל כלא בקשורא חדא דא בדא והא אוקמיה בוצינא קדישא 'י' אפיק ההוא</p>	<p>'י' ראש של הכל, אב לכל. ו' הבן שהוליד, ויצא ממנו, וממנו נמצא ד', בת המלכה, שכל הדינים (הדיינים) בידיה נמצאים, טמירה בכל העולמות (עליונים יוצאים ועליונים ותחתונים), שעליונים יוצאים ועליונים ותחתונים נזונים ממנה, הרי יו"ד שלמות הכל, והשם הקדוש נתקן בו, ונמצא נסתם בתוכו. אחר כך יו"ד הוציאה הכל, ושלשלה הכל בקשר אחד</p>

³⁰³ חכמה (רח"ו).

³⁰⁴ דעת (רח"ו).

³⁰⁵ וזהו עצמו סוד קוצא גזעא ושבילא (רח"ו).

³⁰⁶ שכל העולמות הם בד' אותיות הוי"ה וכמ"ש "ועל שמי' וכו'", ובחי' תחתונה של עולם שלמעלה הוא כתר שלהן, והוא אלקות שבכל עולם, וכן יחידה באדם ועל אלהים וכו' (יהל אור).

³⁰⁷ כל גילוי שמותיו ית"ש הוא רק ע"י פעולותיו וכמ"ש בשמו"ר (פרק ג סימן ו) שאמר הקב"ה למשרבע"ה שמי אתה מבקש לידע לפי מעשי אני נקרא וע' זוה"ק ויקרא דף י' וי"א ופ' פינחס דף רנ"ז ע"ב (כללים ח"ב קג ע"ד).

³⁰⁸ כתר עליון (רח"ו).

³⁰⁹ חכמה בנתיבותיה (רח"ו).

³¹⁰ יסוד דאבא (רח"ו).

³¹¹ ובה נכלל הכל, ג"ר זור"נ ג"ר בעצמותו, זור"נ במילואו שהן טיפה דמוחא (יהל אור).

³¹² יו"ד במילואה (רח"ו).

³¹³ כל ההוי"ה (רח"ו).

<p>נהר דכתיב ביה (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן</p>	<p>זה עם זה, והרי בארה הנר הקדוש י' הוציאה אותו הנהר שכתוב בו, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.</p>
<p>(ד"א ל"ג כגוונא) דא ה' רוא דבינה והיא אימא עלאה וההוא נהר אפיק תרין³¹⁴ בנין כמה דאתמר ומנה אתזנו לבתר נפקין תרין בנין וברתא אתזנת מבן דא ו' הא בן האי מלכא דשלמא כלא דיליה רוא דתפארת ולבתר אשתכח ה' דאתזנת מן ו' והא אוקמוה (ס"א לבתר נפקין תרין ברא וברתא ו"ה האי ברא מלכא דשלמא כלא דיליה והאי ה' ברתא אתזנת מן ו' והא אוקמוה) אשתכח די' עיקרא ושרשא ושלמו דכלא הדא הוא דכתיב (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית</p>	<p>(כדוגמא) זו ה' סוד הבינה, והיא האם העליונה, ואותו נהר מוציא שני בנים כמו שנתבאר, וממנה נזונים, אחר כך יוצאים שני בנים, והבת נזונית מבן, זה ו', הרי בן המלך הזה שהשלום כולו שלו, סוד של תפארת. ואחר כך נמצאת ה' שנזונית מן ו', והרי פרשוה (אחר כך יוצאים שנים בן ובת ו"ה, זה בן המלך ששלמות הכל שלו, וזו ה' הבת נזונה מן ו' והרי פרשוה) נמצא שי' עיקר ושורש ושלמות הכל, זהו מה שכתוב (משלי כב) בחכמה יבנה בית.</p>
<p>תנן עשרה שמות אשתכללו ונפקו מהאי יו"ד י' דהיא עשיראה דאתוון וכלהו אעיל לון לההוא נהר קדישא כד אתעברא ועשרה שמיהן כלהו סתימין בחד וכלהו סתימין בי' י' כליל לון י' אפיק לון הוא אב לכלא אב לאבהן מניה נפקו (ביה עשר תבין) ו"ד רמו לעשרה בחשבון אתוון יו"ד כליל לון ו"ד³¹⁵ (ס"א יו"ד) שלימו דכלא ו"ד דכר ונוקבא דו קרינן לון תרין ועל דא אדם דו פרצופין אתברי ואינון פרצופין דכר ונוקבא הוו כגוונא דלעילא ו"ד מעילא לתתא די' מתתא לעילא³¹⁶ וכלא חד מלה י"ג מכילין³¹⁷ תליין ביה ועל דא יו"ד כליל ו"ד כמה דאתמר והא אוקמוה</p>	<p>שנינו עשרה שמות השתכללו ויצאו מהיו"ד הזו, י' שהיא העשירית של האותיות, ואת כולם הכניסה לאותו נהר קדוש כשהתעברה. ועשרה שמות סתומים באחד, וכולם סתומים בי', י' כוללת אותם, י' מוציאה אותם הוא אב לכל, אב לאבות, ממנו יצאו (בו עשר תבות) ו"ד, רמז לעשרה בחשבון אותיות יו"ד, כוללות להן ו"ד (יו"ד) שלמות, הכל ו"ד, זכר ונקבה, דו קוראים להם, שנים. ולכן אדם נברא דו פרצופים, ואותם פרצופים זכר ונקבה היו, כדוגמא שלמעלה. ו"ד ממעלה למטה, ד"ו ממטה למעלה, והכל דבר אחד. י"ג מדות תלויים בו, ועל כן יו"ד כולל ו"ד כמו שנתבאר, והרי פרשוה.</p>
<p>ותא הזי עשרה שמהן³¹⁸ אינון לקבל עשר אתוון ובספרא דרב המנונא סבא תמניא אינון ותרין דרגין לקבל תרין רקיעין ומשתניין שמהן עשרה ותשעה ותמניא ושביעאה קדמאה י"ה³¹⁹ בגין די'</p>	<p>ובא וראה עשרה שמות הם כנגד עשר אותיות, ובספרו של רב המנונא סבא הם שמונה, ושתי דרגות כנגד שני רקיעים, ומשתנים השמות עשרה ותשעה ושמונה</p>

³¹⁴ ה"ד דמילוי יו"ד שבאבא הם שורש הזו"ן שבאבא, והה' ראשונה דהאימא שהוא צורת ד"ו הם שורש הזו"ן שבאימא, וכמ"ש בספד"צ (פרק ד כט ע"ב), ובזוה"ק ויקרא (דף י ע"ב) ובאד"ז (דף רצא רצ ע"ב) (כללים ח"ב נ ע"ד).

³¹⁵ גם בחכמה ובינה יש רפ"ח מצד הז"ת הכלולים בהם, כי בחכמה הם כלילן בו"ד דמילוי יו"ד, וכמ"ש בספד"צ (פ"ד ל ע"א) יו"ד נפקין מניה דכר ונוקבא ו"ד כו', ע"ש ובזוה"ק (ויקרא י ע"ב), וכן בבינה הם כלילן בה' שהוא ד' ו', אמנם כלילותם בחר"ב הוא רק בכח ובהעלם אבל ישנם שם עכ"פ (דע"ה ח"ב קמא ע"ב).

³¹⁶ נתבאר באדרת האזינו בדרפ"ט ע"ב וע"ש גם נתבאר בפ' נשא בר"מ בדקמ"ו ע"ב (שער מאמרי רשב"י).

³¹⁷ וענינם כי בז"א בן בעצמו ע"ס ועם ג"ר עצמם שהן נכללים בו, לפעמים הן י"ג ולכן נעשה בו י"ג תיקונים משא"כ בלא ג"ר ונוק' הוא ט' לבדו וג"ר לא שריין ביה בלא נוק' וז"ס תתן אמת כו' שהן לבד, והן ג' אבהן למעלה וימי קדם דסלקא למעלה למעלה הנוק' ששם שרשה ברדל"א וכן ישוב ירחמנו כו' שהוא ג"ר שלו וכ"ה בכל ע"ס בכללן עם או"א וא"א עשר ועם ג"ר של רדל"א י"ג וכן בכולם והכל ביו"ד י' שהוא עשר, ובמילואו ו"ד הן עשר כי הוא ו"ק והיא ד' בג' מוחין כנ"ל ויו"ד ג' קשרים הנ"ל וז"ש "וע"ד יו"ד כליל ו"ד כו' ות"ח י' שמהן" מכאן שהן כולן בז"א, וז"ש וכלהו אעיל כו' כד אתעברא (יהל אור).

³¹⁸ ע"י הערה בסוף הספר אות א'.

³¹⁹ כל אלו השמות הם בסוד הבלים שהם הספירות אבל היות בנקודות פתח וקמץ הם הנשמה שלהם (רמ"ז).

<p>ושבעה. הראשון י"ה משום שי' כוללת ה', וה' יוצאת מי', לכן חכמה נקרא י"ה.</p>	<p>כליל ה' 320 וה' נפקא מן י"ה 321 בגין כך חכמה י"ה אקרי 322</p>
<p>השני יהו"ה שנקרא אלהים, משום שאותו נהר רחמים ומשום שדינים מתעוררים ממנו, (אלהים ויצאו) כתובות אותיות הרחמים עם נקוד של אלהים, ולא אלהים דין.</p>	<p>תנינא יהו"ה דאקרי אלהים 323 בגין דההוא נהר רחמי ובגין דדינין מתערי מניה 324 (נפקו אלהים) אתון דרחמי כתיב ונקוד אלהים ולא אלהים דינא</p>
<p>האל הגדול.</p>	<p>יא/א</p>
<p>הרביעי אלהים שדינים מתעוררים בו, והוא הדין הקשה.</p>	<p>תליתאה א"ל והוא גדולה והוא אקרי הא"ל הגדול</p>
<p>החמישי יהו"ה הכלל של כל שלמות האמונה, וזהו רחמים בשלמות, וזהו תפארת.</p>	<p>רביעאה אלהים דדינין ביה אתערן והוא דינא תקיפא</p>
<p>ששי ושביעי צבאות נקראים.</p>	<p>חמישי יהו"ה כלל של כל שלמות האמונה, וזהו רחמים בשלמות, וזהו תפארת.</p>
<p>השמיני א"ל ח"י כמו שנאמר (תהלים קלו) כי שם צוה ה' את הברכה חיים וגו', וזה צדיק, שכל החיים יוצאים משם, ונקרא יהו"ה כמו שנאמר (משלי כז) ה' צדיק יבחן, וזוהי ו' קטנה של השם הקדוש, לכן ו' שני ווי"ם.</p>	<p>שתי תאה ושביעאה צבאות אקרין</p>
<p>התשיעי אדנ"י, וזו מלכות הקדושה, שדינים יוצאים משם לעולם, וזהו הכתר האחרון של כל השמות. ושם אהי"ה הכלל והסתום שבראשונה, וזהו כתר עליון, הראש של כל הראשים, שמו סתום ולא נגלה, ונתבאר. ובספר האגדה עשרה שמות כתובים בצורה אחר, ואנו לא שנינו כד.</p>	<p>תמינאה א"ל חי כמה דאת אמר (תהלים קלג ג) כי שם צוה יהו"ה את הברכה חיים וגו' ודא צדיק דכל חיים נפקין מתמן ואקרי יהו"ה כמה דאת אמר (שם יא ה) יהו"ה צדיק יבחן ודא היא ו' זעירא דשמא קדישא בגין כך ו' ווי"ן תרין</p>
<p>רבי אבא פתח (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו עורי צפון אלין עולות דנשחטות בצפון בגין דאינון מחשבות בצפוני לבא ובאתר דדינא בגין דמחשבה אשתכח בליליא בזמנא דדינא אשתכח רוח צפון מנשבא בפלגותא דליליא כד מתערי אנשי וכנור דדוד מנגן מאליו ומחשבתן דבני נשא מתערי</p>	<p>תשיעאה אדנ"י ודא מלכות קדישא דדינין נפקין מתמן לעלמא ודא הוא כתר א בתראה דכלהו שמהן ושם אהי"ה כלל וסתימא דקדמיתא ודא הוא כתר עלאה רישא דכל רישין שמה סתים ולא אתגליא ואתמר ובספרא דאגדתא עשר שמהן כתיבן בגוונא אחרא ואנא לא תנינא הכי</p>
<p>ובאי תימן, אלו שלמים שנשחטים בדרום, משום שהם השלום של הכל, שלום העליונים והתחתונים, ואלו הם</p>	<p>ובאי תימן אלין שלמים דנשחטין בדרום בגין דאינון שלמא דכלא שלמא דעלאי ודתתאי ואלין שלימו דסמרי עלמא שלימו דכלא מסטרא</p>

³²⁰ ה"ס יר"ד שבתוך ה' נכלל ו"ד שהוא ה' (רמ"ז).

³²¹ הוא הנזכר לקמן בציור ה' שתחילה כותב י' ואחר כך ה' יוצא ממנו, והוא סוד הבן בחכמה וחכם בנינה (רמ"ז).

³²² עי' הערה בסוף הספר ב'.

³²³ עי' הערה בסוף הספר ג'.

³²⁴ ח"ב סד סע"א ולקמן סה ע"א (לש"ו).

<p>דמהימנותא ושלמים בגין דאינון שלמא דכלא בעלים אכלין מנייהו ומתהניין מנייהו דהא שלמא הוא ליה ולכל עלמא בדרגא חדא</p>	<p>השלמות של צדדי העולם, השלמות של הכל מצד האמונה. ושלמים משום שהם השלום של הכל, הבעלים אוכלים מהם ונהנים מהם, שהרי שלום הוא לו ולכל העולם בדרגה אחת.</p>
<p>חטאות ואשמות נאכלין לכהני בגין דאינון זמינין לכפרא עלייהו ולאעברא חובייהו ומכל קרבני לא חביבין קמי קודשא בריך הוא כמו שלמים בגין דאשתכח שלמא בעלאי ותתאי ועילא מכלהו קפרת דאיהו שלים מכלא ולא אתיא לא על חטא ולא על אשם ולא על עון אלא על שמחה כמה דאת אמר (משלי כז ט) שמן וקפרת ישמח לב והא אוקמוה</p>	<p>חטאות ואשמות נאכלים לכהנים, משום שהם עתידים לכפר עליהם, ולהעביר את חטאיהם, ומכל הקרבנות אין חביבים לפני הקדוש ברוך הוא כמו שלמים, משום שנמצא שלום בעליונים ובתחתונים. ומעל כולם קטורת, שהיא שלימה מהכל, ולא באה לא על חטא ולא על אשם ולא על עון, אלא על שמחה, כמו שנאמר (משלי כז) שמן וקטורת ישמח לב והרי פרשוה.</p>
<p>ועל דא קפרת לא מתקרב אלא בזמנא דשמן מתקרב הדא הוא דכתיב (שמות ל ז) והקטיר עליו אהרן קפרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה וכתיב (שם ח) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה בגין דישתכחו שמן וקפרת כחדא תא חזי שלמים בכלא הוא שלמא וקפמא וקפמא לא אתער בעלמא אבל קפרת קשיר קשירו דמהימנותא</p>	<p>ולכן קטורת לא קרבה אלא בזמן ששמן קרב, זהו שכתוב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה, וכתוב (שם) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה, משום שנמצאים שמן וקטורת כאחד. בא וראה שלמים הוא שלום בכל, וקטטה וקטרוג לא מתעוררים בעולם, אבל קטורת קושרת את קשר האמונה.</p>
<p>רבי אלעזר אמר³²⁵ כלחו עשרה שמהן כתיבי ואנן תנינן קדמאה אהיה דא סתימא עלאה כמאן דאמר אנא מאן דאנא ולא אתיידע מאן הוא לבתר אשר אהיה³²⁶ אנא דזמין לאתגליא³²⁷ באינון</p>	<p>רבי אלעזר אמר כל עשרת השמות כתובים, ואנו שנינו שהראשון אהיה זה הסתום העליון, כמי שאומר אני מי שאני ולא נודע מי הוא. אחר כך אשר אהיה, אני</p>

³²⁵ ר"ל מ"ש הראשון שי' שמות מתחילין מן י"ה ואהי"ה הוא כללא שהוא רומז בכל העולמות ובכל התורה לא מצינו שנזכר א"א כלל כמ"ש באד"ר ולזה אמר כל הי' שמות הם כתובי' בתורה והראשון הוא אהי"ה אבל אינו רומז לא"א אלא רומז למציאות ז"א בתחילת מציאותו בסוד המתקלא בא"א. והנה זה המאמר הוא ג"כ בפ' אמור (נ"א: אחרי) ונראה (זהר הרקיע). אהי"ה אשר אהי"ה כח"ב, אהי"ה ב' דז"א, ומחכמה ולמטה הוי"ה ושלמה [אפשר דז"ל שלימו (רד"ל), ועי' זר"ח שיה"ש נב ע"א] פירש הכל ז"א בעודו סתום במוח אבא, ובשעת זווג ובשעת עיבור אהי"ה אשר אהי"ה ובשעת לידה הג'. ואח"כ שנוולד כולו הוי"ה וז"ש בגמ' (ברכות ט ע"ב) אני הייתי במצרים כו' בשעבוד מלכיות, כי כן הוא בגלות. ובמצרים היה סתום יותר בלא תורה ושיעבוד גדול, אבל בשעת התחלת הגאולה, אז היתה לידה, וז"ש ואמרת אליהם כו' ואח"כ ביציאת מצרים וה' הולך כו' (יהל אור).

³²⁶ עי' הערה בסוף הספר.

³²⁷ ולזה זמין לאתגלי' ר"ל עד עתה היה סתים אבל עתה שהתחיל להוציא ו"ד מן י' מזומן הוא להתגלות שתכלית זאת ההתחלה הוא להתגלות וזה ע"י התחברותו באי' ומזדווג עמה ומתעברת ממנו בז"ון ותכלית הדברים הוא מ"ש כאן ושם הוא שבמ' אשר אהי"ה הוא שמתעברת אימא וכו' כך פי' שם לבתר נפיק מניה שירותא שרומז לו"ד הנז' והוא מלת אשר שהוא ראש והוא שירותא. (זהר הרקיע). מה שנתעברה דאל"כ איך יאמר מזומן להתגלו' אלא וודאי שנתעברה במלת אשר אהי"ה כמ"ש שם וכלל העולה במלה א' שאמר בלשון זמין לאתגלי' ר"ל כבר הוא מזומן להתגלות בה שלא היה עד עתה שהכל סתים ולפי שנתקשה לו כיון שאמר במלת אשר אהי"ה מוכן ומזומן לא יש זה אלא אחר גילוי ואיך קרא לו אהי"ה לזה תירץ ואמר שאמת הוא שאהי"ה הב' הוא פרטי שבערך אהי"ה הראשון הנק' כללא דכולא זה פרטי שהראשון הוא א"א וזה מציאות הז"א אלא שהז"א בעודו באימא ואפי' כשמתחיל לצאת הגולגול' כמ"ש שם כל שלא יצא מציאותו ומתיישבין מדרגותיו כל א' במקומו אינו נק' הויה לפי שהויה מורה על שכבר נתהווה ולזה אמר כד אימא מתעברה ועדיין הז"א סתום ועדיין היא מעוברת יקרא סתום. וזהו מה שנלע"ד בכללות המאמר דוק ותשכח א"כ שם הא' הוא אהי"ה כתר דז"א שאלו הי' שמות הם בז"א שהוא כללות כל האצי' שחכמה שלו נעשה ע"י אבא ובינה שלו נעשה ע"י אימ' וכתר שלו נעשה ע"י א"א שבינה שלו יורדת ועושה לו כתר נמצ' כל האצי' בכללו

<p>כתרין (אחרנין) דהא בקדמיתא סתים ולבתר שרי לאתגליא³²⁸ עד דמטי לגלוייא דשמא (ס"א דשלימו) קדישא וכך כתיב במשה אהיה בקדמיתא סתימו דכלא אנא הוא מאן דאנא לבתר אשר אהיה אנא זמין לאתגליא לבתר אהיה בתראה ודא כד אימא מתעברא ועדיין הוא סתים אימתי אתגליא בזמנא דכתיב (שמות ג טז) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם יהוה אלהי אבותיכם וגו' דא שלימו דכלא והכא הוא גלוייא וקשורא דשמא קדישא בגין כך קדמא דכלא אהיה</p>	<p>שעתיד להתגלות באותם הכתרים (האחרים), שהרי בראשונה סתום ואחר כך מתחיל להתגלות, עד שמגיע לגלוי של השם (של שלמות) הקדוש, וכך כתוב במשה אהיה בראשונה הסתום של הכל אני הוא מי שאני. אחר כך אשר אהיה, אני עתיד להתגלות אחר כך. אהיה אחרון וזה כשהאם מתעברת ועדיין הוא סתום, מתי מתגלה, בזמן שכתוב (שמות ג) לך ואספת את זקני ישראל, ואמרת אליהם ה' אלהי אבותיכם וגו', זו שלמות הכל, וכאן הוא הגלוי והקשר של השם הקדוש, לכן הראשון של הכל אהיה.</p>
<p>תניינא י"ה בגין דחכמה אפיק ה' וסתים ביה ולא אתפרשא לעלמין מניה³²⁹ והא אוקמוה דכתיב (בראשית ב ז) ונהר יוצא מעדן כהאי גוונא א והכי אוליפנא מאבא י' כמה דאתמר לבתר יה דלא מתפרשן לעלמין י' אפיק ה' כהאי גוונא א הרי י' וההוא נהר דנפיק מניה ואתמשך מניה ולתתא תרין בנין דנפקין מנייהו מסטרא דאבא י' נפיק בן דהא אחיד ביה ב' ואחיד בההוא נהר ומסטרא דאימא נפקת בת דאיהו נהר תתאה והאי בן אתמשך לבתר ונפיק מנייהו</p>	<p>השני יה, משום שחכמה מוציאה ה' ונסתמת בה, ולא נפרדת ממנה לעולמים, והרי פרשוה שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן, כדוגמא זה ה'. וכך למדתי, מאבא י' כמו שנתבאר, אחר כך י"ה שלא נפרדים לעולמים, י' מוציאה ה', כדוגמא זה ה' הרי י', ואותו נהר שיוצא ממנו ונמשך ממנו, ולמטה שני בניו שיוצאים מהם מצד האב, י' יוצא בן, שהרי אוחד בו ב', ואוחד באותו נהר. ומצד האם יוצאת בת, שהיא הנהר התחתון. והבן הזה נמשך אחר כך ויוצא מהם,</p>
<p>יא/ב</p>	
<p>והוא ו' ודא ירית לאבא ולאמא ואתקשר ביה מהימנותא דכלא ומניה אתזנת בריתא מההוא יריתא דאיהו ירית</p>	<p>והוא ו', וזה יורש את האב, והאם ונקשרת בו אמונת הכל, וממנו נזונית הבת, מאותה ירושה שהוא יורש.</p>

הוא בז"א דוק ותשכח וזה הכתר דז"א שאמרנו הוא אה"ה בתראה (זהר הרקיע). עיקר כל הגילוי דאצילות הוא רק בז"א שיצא ממנה (הקדר"ש לח ע"ד).

³²⁸ וזהו מ"ש לבתר שארי לאולדא ולא כתיב אשר השתא יפוק ויתתקן כולא. פי' אחר שיצא נתקן הכל ונתגלה לבתר דנפיק כולא אתתקין וכו' שנק' כולא. ואמר הויה וכו'. פי' עד עתה שלא התחיל לצאת אלא גולגולת שלו אינו נקר' גילוי ועדיין אני אומר אה"ה ואחר שיצא הכל אינו נק' עוד אה"ה אלא הויה. (זהר הרקיע).

³²⁹ תנינא י"ה בגין דחכמה אפיק ה' וסתים ביה ולא אתפרש לעלמא מניה וכו'. פי' מציאות הבינה יצאת ע"י החכמה שנאמר (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן שה' נבנית משל יוד כמ"ש עתה שהכותב שם הויה כשמגיע לאות ה' צריך לכתוב תחלה אות י' ואח"כ ממשיך ממנה הנהר שהוא הבינה ולפי שאמר יוצא ולא אמר יצא הורה לנו שאעפ"י שבנה אותה חוזר ומתלבש ונסתם בה שנעשית לו היכל ולא מתפרשין לעלמין שלעולם אור החכמה הוא סתום בבינה וכבר ידעת שהמוחין של ז"א מקבלין ע"י אימא ממש פי' שהחכמה מתלבש בבינה ואח"כ נעשה חכמה לז"א נמצינו למדין ש"ה הם מחכמה שהיוד כוללת ה"ה וג"כ מתלבשת בתוכה וגם למעלה בתחילה יציאת אבא מחו"ס היתה כוללת עמו. וזהו פי' כחדא נפקין שיצאה הבינה כלולה בתוך חכמה ולזה אנו אומרים חכמה י"ה פי' נון י' של שם נעשה ה' ולבתר כותבין י' אחרת וממשיך ממנה הנהר שהוא גג העליון של הה' ונקרא (בראשית ב י) נהר יוצא מעדן שלעולם יוצא מן ה' דלא מתפרשין לעלמין א"כ מ"ש לבתר י"ה אין פי' שם י"ה אלא פי' מן י' נעשה י"ה כזה ה' וזהו י' אפיק ה' כהאי גוונא ר"ל מציאות ה' בשלימות ולזה אמר הרי יוד והנהר שהמשיך ממנה והשנים פי' שיוצאין מהם מצד א"ו יוצא הזכר להורות שרגל ימין של הה' יוצא מעוקץ י' ומהנהר שנמשך ממנה שהוא הגג אמנם הנוק' נמשכת מן הנהר שהוא בינה וקרא למלכות נהר תתאה לפי שבה' אחרונה יש גג ג"כ ואותו הגג נקר' מלכות והרגל של ימין הוא הת"ת שבנה אותה ונבנית ממנו וכן ו' שבתוכה רומז לר"ק דבריאה (זהר הרקיע).

<p>ועל דא מאן דבעיבא למכתב שמא קדישא י' בקדמיתא קוצא חד לעילא וקוצא חד באמצעיתא וקוצא חד לתתא³³⁰ והא אתמר³³¹ לבתר י"ה דלא מתפרשן דא מן דא לעלמין כגוונא דא ד' בגין דישתכחו תרווייהו בשלימו דכלא אב ואם בן ובת³³² כגוונא דא י"ה (ס"א ו"ה) הרי לך כל שלימו דמהימנותא</p>	<p>ולכן צריך לכתוב את השם הקדוש י' בראשונה קוץ אחד למעלה, וקוץ אחד באמצע, וקוץ אחד למטה, והרי נתבאר. אחר כך י'ה, שאין נפרדים זה מזו לעולמים, כמו כן ה, כדי שימצאו שניהם בשלמות הכל, אב ואם בן ובת, כדוגמא זה י"ה (ו"ה). הרי לך כל שלמות האמונה.</p>
<p>לבתר אתפשט מהימנותא³³³ ונפקין תרין בנין מכללא חד בארחהו בן נפיק מתרווייהו והוא ו' דשמא קדישא בת נפקת מסטרא דאימא והיא ה' בתראה דשמא קדישא ולא אשתלימת אלא עם ו' בגין דמניה אתזנת ועל דא בעי למכתב ו' ולבתר ה'³³⁴ כגוונא דא ד' הרי ו' וההוא אתפשטותא דנפיק מניה כגוונא דההוא נהר דנפיק מן י' בגין דמניה אתזנת ו' הרי בן דנפיק מניה לתתא³³⁵</p>	<p>אחר כך מתפשטת האמונה ויוצאים שני בנינים מכלל אחד בדרכיהם, הבן יוצא משניהם, והוא ו' של השם הקדוש, הבת יוצאת מצד האם, והיא ה' אחרונה של השם הקדוש, ואין נשלמת אלא עם ו', משום שממנו היא נזונית, ולכן צריך לכתוב ו', ואחר כך ה'. כדוגמא זה ה' הרי ו', ואותה ההתפשטות שיוצאת ממנו, כדוגמת אותו נהר שיוצא מ', משום שממנו נזונית ו', הרי בן שיוצא ממנו למטה.</p>
<p>והא מלין אלין אוקים לון אבא והא אתמרו ואנא כד מטינא למלין אלין אימא לון בגין דפקדונא דאבא הכי והכי בעי בר נש לאזדהרא בשמא קדישא דיכתוב שמא קדישא כגוונא דא ודא איהו כדקא חזי ואי לאו לא אקרי שמא קדישא ואקרי פנים ומאן דפנים שמא קדישא טב ליה דלא אתברי</p>	<p>והדברים הללו באר אותם אבי, והרי נתבארו, ואני כשמגיע לדברים הללו אומר אותם, משום שצוואת אבי כך, וכך צריך אדם להזהר בשם הקדוש, שיכתוב את השם הקדוש. כדוגמא זה, וזהו כראוי, ואם לא אינו נקרא שם קדוש ונקרא פגום, ומי שפוגם את השם הקדוש טוב לו שלא נברא.</p>

³³⁰ סדר הכתיבה היא כך כי בתחילה יכתוב אות ה' של הו"ה ויעשה תחילה קוץ העליון ואח"כ קוץ אמצעי הנקרא גוף הו"ד ואח"כ קוץ השלישי התחתון וטעם הדבר הוא לרמוז כי באות הו"ד כלולו ג' ראשונות בשלשה קוצין שבה גם רומזין אל שלשה אותיות שיש במילוי אות יו"ד אשר הם כוללין כל עשר ספירות כנודע כי אות יו"ד עם ג' קוציה כוללים כתר חכמה ובינה ואות ו' כוללת שש קצוות ואות ד' היא המלכות גם יוד בגימט' עשרים שהם בחינת עשר ספירות ממעלה למטה וממטה למעלה ואח"כ יכתוב אות הא ראשונה באופן זה ה כי תחילה יכתוב אותה הנקודה שעומדת באחורי הה"א שהיא כעין י' ואח"כ יכתוב קו וגג העליון של הה"א וימשיכנה וידבקנה עם יוד הנז' ואח"כ ישלים לכתוב קו הימין שמעומד ואח"כ יכתוב קו השמאלי שמעומד אבל לא ידביקנו עם הגג רק ישאר תלוי ועומד כנודע, עי' המשך לשונו בהערה בסוף הספר (שער מאמרי רשב"י).

³³¹ פי' כבר כתוב למעלה לבתר י"ה פי' שיעשה י' וימשך הנהר ממנה רמז לאבא הבא להזדווג עם אימא ולתת לה מה שנעלם בו דהיינו ו"ד מילוי היוד וזהו ונהר יוצא מעדן ואח"כ ימשיך רגל ימין של הה' ויכוין שהוא ת"ת כליל מו"ק היוצא מאבא ומלכות העולם הד' שהגג העליון משמש לבינה ולמלכות שגם הוא נהר כנזכר ורגל ימין שאמרנו שהוא רמז לת"ת משמש ג"כ למלכות שממנה נבנית (זהר הרקיע).

³³² כולם בה' שאבא בא להזדווג עם אימ' כנזכר (זהר הרקיע).

³³³ ר"ל שאור העצמו' הולך ומתפשט בכל המדריגות מתחלת בחכמה ועושה אותה פרצוף בכח בוצינא דקרדינותא ואח"כ לבינה מתפשט עוד ומתקן עוד למטה שיוצאין הב' בנינים מבינה הבן היוצא משניהם כנזכר והמלכות מאימא וז"ש בפ' אחרי וזהו הו' של השם דירת ב' חולקין ומלכות ה' אחרונה ולהורות שניזונון ממנה צריך לכתוב ו' אחת רגל הימין שלה ואח"כ ימשיך ממנה הגג העליון שהוא מלכות שהת"ת בא להזדווג עמה וזן אותה וזהו פי' בעי למכתב ו' ואח"כ וה' פי' שיכתוב ו' ויעשנה ה' הרי בן שיוצא ממנה למטה לרמוז לו' קצוות דבריה (זהר הרקיע).

³³⁴ כזה ד' (רח"ו).

³³⁵ הוא סוד בנימין אבל בקו ימין הוא יוסף והוא בנה (כבעלה) וע"י מזדווגת בחול והוא מט"ט בשרשו והשני לתתא סנדל ב' כרובים משא"כ בשבת שהוא"ו של שם עצמו מזדווג בה וז"ש דאשתאר לה חד כרוב (יהל אור).

<p>תליתאה יהו"ה דאקרי אלהי"ם כמה דאתמר רחמי ונפיק מניה דינא ודא הוא ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן רביעאה א"ל גדול והא אתמר ודא גדולה חמישאה אלהי"ם ובכל אתר הוא גבורה שתיתאה יהו"ה רחמי שלימו דכלא עקרא דכלא קשרא די מהימנותא אחיד לכל סטרין ודא תפארת ישראל³³⁶</p>	<p>השלישי יהו"ה שנקרא אלהים, כמו שנאמר רחמים ויוצא ממנו דין, וזהו אותו נהר ששופע ויוצא מעדן. הרביעי אל גדול, והרי נאמר וזו גדולה. החמישי אלהים, ובכל מקום הוא גבורה. השישי יהו"ה רחמים שלמות הכל, העיקר של הכל, קשר האמונה אחוז לכל הצדדים, וזו תפארת ישראל.</p>
<p>שביעאה ותמינאה צבאות ועל דא יהו"ה קריב בכלא אחיד בכל סטרין לזמנין יהו"ה אלהי"ם דהא קריבין אינון תפארת לגבי גבורה לזמנין יהו"ה צבאות דהא קריבין אינון תפארת לגבי נצח והוד דאקרון צבאות והא אתמר דאשתמודען מילי נביאי מהימני מפומייהו כד אמרי כה אמר יהו"ה אלהי"ם וכד אמרי כה אמר יהו"ה צבאות והווי ידעין מאן אתר אתיין מלין</p>	<p>השביעי והשמיני צבאות, ולכן יהו"ה קרוב בכל אחוז בכל הצדדים, לפעמים ה' אלהים, שהרי הם קרובים תפארת לגבורה, לפעמים ה' צבאות שהרי הם קרובים תפארת לנצח והוד שנקראים צבאות, והרי נתבאר שנודעים דברי הנביאים הנאמנים מפיהם, כשאומרים כה אמר ה' אלהים, וכשאומרים כה אמר ה' צבאות, והיו יודעים מאיזה מקום באים הדברים.</p>
<p>תשיעאה (נ"א א"ל) שדי דאמר לעלמא די דהא די ספוקא הוא וספוקא לא אתי לעלמא אלא מן צדיק דאיהו יסוד עולם דאמר לעולם די עשיראה אדנ"י³³⁷ דהא דינא דמלכותא דינא³³⁸ ודאי והאי לאגחא קריבין דמלכא בעלמא ודא גבורה תתאה³³⁹ ודא איהו צדק ואלין אינון עשרה שמהן³⁴⁰ דקודשא בריך הוא אקרי בהו מתקשרן דא בדא ביחודא שלים ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו ואינון שמיה והוא אינון³⁴¹ וכד מתקשרן בלהו כחדא על ריחא דקטרת כדין אקרי קטרת קשורא דמתקשרין כחדא זכאה חולקיהון דצדיקייא דידעין ארחין דאורייתא וידעין לאשתמודעא ביקרא דמאריהון עליהו כתיב (ישעיה סו יח) ובאו וראו את כבודי</p>	<p>התשיעי (א"ל) שדי, שאמר לעולם די, שהרי די סיפוק הוא, והסיפוק לא בא לעולם אלא מצדיק, שהוא יסוד העולם, שאמר לעולם די. העשירי אדנ"י, שהרי דין המלכות דין ודאי, וזה ללחום את קרבות המלך בעולם, וזו גבורה תחתונה, וזהו צדק. ואלו הם העשרה שמות שבהם נקרא הקדוש ברוך הוא, קשורים זה בזה ביחוד שלם, ואלו הם הכתרים הקדושים של המלך, שהוא נודע בהם, והם שמו, והוא הם. וכשנקשרים כולם כאחד על ריח הקטורת, אז נקראת קטורת הקשר שנקשרים כאחד. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים את דרכי התורה, ויודעים להכיר בכבוד רבונם, עליהם כתוב (ישעיה סו) ובאו וראו את כבודי.</p>

³³⁶ צריך לדעת מה נשתנה ספי' הת"ת משאר העשר ספירות להיות בה שם ההוי"ה בשלימותא. הנה נודע כי יש הוי"ה אחת כוללת כל הי"ס וספירת הת"ת נרמז באות ו' של ההוי"ה היא כנודע והנה המלכות שהיא ה' אחרונה שבהוי"ה הנז' היא דבוקה באחורי זו הו' הנקראת ת"ת והרי איך הת"ת כולל שתי אותיות ו"ה של ההוי"ה. גם נתבאר אצלינו כי ז"א בהיותו בן ששה קצוות בלי מוחין וכאשר הגדיל עלו חג"ת שבו ונעשו חכמה ובינה ודעת שבו והנה"י שבו ענו במדרגת חג"ת שבו אחר ההגדלה ואח"כ נתוספו לו נה"י מחדש בסוד כונן שמים בתבונה ונמצא כי בשליש העליון של הת"ת דגדלות יש בו בחינת היסוד הראשון אשר בו מזדווג עם לאה בתפלת המנחה דחול כמבואר במקומו (שער מאמרי רשב"י).

³³⁷ עי' לעיל ח"א סד ע"ב (הקדו"ש כז ע"ד).

³³⁸ הנה שמעתי ממורי זלה"ה כי שם אדנ"י מדריגתו למעלה מאלהי"ם כי שם אדנ"י הוא כתר דמלכות והא' הוא משם אה"ה החופה על דין מאדנ"י וצ"ע כאן משמע להיפך (זהר הרקיע).

³³⁹ עי' ח"ב קנט ע"ב (הקדו"ש נא ע"ג).

³⁴⁰ עי' הערות בסוף הספר לדף י ע"ב אות א'. האצילות כולו הנה הוא עצם כל השמות כולם גופה, והם שמו של המאציל, וכ"ז הוא מעת התיקון דיציאת השם מ"ה אשר מאז ולהלאה התייחד המאציל באצילות ונעשה חד עמהם ונקרא בשמם, וכמ"ש ברע"מ פנחס רנז ע"ב, וכן הוא ג"כ ברע"מ פ' בא מב ע"ב (דע"ה ח"א נה ע"ד), עי' ח"ב פו ע"א ודף צ ע"ב (דע"ה ח"א עט ע"ב).

³⁴¹ ח"ב פו ע"א ד ע"ב ולקמן צג ע"ב (לש"ו).

<p>ואם זבח שלמים קרבנו (ויקרא ג א) רבי שמעון אומר כתיב (במדבר ז פו) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש עשרה עשרה למאי קא אתיא אלא עשרה למעשה בראשית ועשרה למתן תורה עשרה מאמרות³⁴² במעשה בראשית ועשרה מאמרות במתן תורה³⁴³ במאי קא מיירי בגין דעלמא לא אתברי אלא בגין אורייתא וכל זמנא דישראל מתעסקי באורייתא עלמא מתקיימא וכל זמנא דישראל מתבטלי מאורייתא מה כתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי</p>	<p>ואם זבח שלמים קרבנו, רבי שמעון אומר כתוב (במדבר ז) עשרה עשרה הכף בשקל הקודש. עשרה עשרה למה זה בא, אלא עשרה למעשה בראשית, ועשרה למתן תורה. עשרה מאמרות במעשה בראשית, ועשרה מאמרות במתן תורה. במה זה מדובר, משום שהעולם לא נברא אלא בשביל התורה, וכל זמן שישראל עוסקים בתורה העולם מתקיים, וכל זמן שישראל מתבטלים מהתורה, מה כתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי.</p>
<p>תא חזי עשרה מאמרות³⁴⁴ למעשה בראשית כדתנן בעשרה מאמרות נברא העולם עשרה מאמרות למתן תורה אלו עשרת הדברות כתיב (שמות כ ב) אנכי ה' אלהיך וכתוב במעשה בראשית (בראשית א ג) יהי אור ויהי אור³⁴⁶ דא מהימנותא דקודשא בריך הוא</p>	<p>בא וראה עשרה מאמרות למעשה בראשית כפי ששינונו, בעשרה מאמרות נברא העולם, עשרה מאמרות למתן תורה, אלו עשרת הדברות כתוב (שמות ב) אנכי ה' אלהיך, וכתוב במעשה בראשית (בראשית א) יהי אור ויהי אור, זו אמונת הקדוש ברוך הוא</p>
<p>יב/א</p>	
<p>אור אקרי דכתיב (תהלים כז א) יהוה אורי וישעי ממי אירא וגו' כתיב (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני וכתוב במעשה בראשית (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים וגו' יהי רקיע אלין ישראל דאינון חולקא דקודשא בריך הוא דאחדין בההוא אתרא דאקרי שמים³⁴⁷</p>	<p>נקראת אור, שכתוב (תהלים כז) ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. כתוב (שמות כ) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, וכתוב במעשה בראשית (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו', יהי רקיע אלו ישראל שהם חלקו של הקדוש ברוך הוא, שאוחזים באותו מקום שנקרא שמים.</p>
<p>והיינו רוא דזמנא חדא שאל רבי ייסא סבא לרבי אלעאי אמר הא שאר עמיין יהב לון קודשא בריך הוא לרברבין ממנן שליטין ישראל באן אתר יהב לון³⁴⁸ שלח ליה (שם יז) ויתן אתם אלהים ברקיע השמים³⁴⁹ ושפיר שלח ליה בתוך המים בין</p>	<p>והיינו הסוד שפעם אחת שאל רבי ייסא סבא לרבי אלעאי, אמר הרי את שאר העמים נתן הקדוש ברוך הוא לשרים ממונים שליטים, ישראל באיזה מקום נתן אותם. שלח לו, ויתן אותם אלהים ברקיע השמים, ויפה שלח לו. בתוך המים בין דיבורי התורה. והי מבדיל בין מים למים, בין הקדוש ברוך הוא שנקרא באר מים חיים, ובין עבודה זרה שנקראת (ירמיה ב) בארות נשברים וגו', שהם מים המרים, מים עכורים מכוונסים סרוחים ומטונפים,</p>

³⁴² ע' עוד בחשבון הי' מאמרות בתז"ח (דף לה ע"ג) ובב"ר (ר"פ יז סי' א) (כללים ח"א מט ע"ב).

³⁴³ עי' ח"ב צג סע"ב (ביאורים ח"א עב ע"ב).

³⁴⁴ ר"ל זר"ן שניהם בעשרה והן ב' השקל אבל לחוד הוא מחצית השקל עשרה גרה (יהל אור).

³⁴⁵ אבל לפי' גמ' שלנו בראשית מאמר ראשון וע' פנים לתורה ובראשית הוא אנכי שהוא יחוד אנכי נוטה שמים כו' יהי אור ויבדל כו' לא יהיה לך וכן כולם וכמ"ש במז"ר וש"מ (יהל אור).

³⁴⁶ פרקי דר"א פ"ג עי' רד"ל שם (לש"ו).

³⁴⁷ פי' ולכן נק' ישראל רקיע (מ"מ).

³⁴⁸ ואם תאמר מאי קא מבעיא ליה, והא כתיב "כי חלק ה' עמו". וי"ל, באי זו ספירה פרטית קא מבעיא ליה, ופשיט ליה בת"ת, המתפשט מחכמה, בענין שהם אחוזים בת"ת, בסוד תורה הנמשכת מחכמה (אור יקר).

³⁴⁹ רקיע מצד חכמה, השמים מצד בינה (אור יקר).

<p>מלולי אורייתא³⁵⁰ ויהי מבדיל³⁵¹ בין מים למים³⁵² בין קודשא בריך הוא דאקרי באר מים חיים ובין עבודה זרה דאקרי (ירמיה ב יג) בורות נשברים וגו' דאינון מים המרים מים עכורין מכונסים סרוחים ומטונפים ועל דא ישראל קדושין מבדילין בין מים למים³⁵³</p>	<p>ועל כן ישראל הקדושים מבדילים בין מים למים.</p>
<p>כתיב (שמות כ ז) לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא וכתוב במעשה בראשית (בראשית א ט) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד תא חזי כל מאן דאומי בשמא קדישא לשקרא כאילו פריש אימא מאתרה לעילא וכתרין קדישין לא מתיישבי בדוכתייהו כמה דאת אמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף ואין אלוף אלא קודשא בריך³⁵⁴ הוא וכתוב יקוו המים מתחת השמים³⁵⁵ אל מקום אחד³⁵⁶ לא תשוי פרודא בגין אומאה דשקרא אל מקום אחד כדקא חזי³⁵⁷ באתר דקשוט ולא באתר אחרא לשקרא ומאי שקרא הוא דאזלין מיא לאתר אחרא דלאו איהו דיליה</p>	<p>כתוב (שמות כ) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא, וכתוב במעשה בראשית (בראשית א) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. בא וראה כל מי שנשבע בשם הקדוש ברוך הוא לשקר, כאילו הפריד את האם ממקומה למעלה, והכתרים הקדושים אינם מתיישבים במקומם, כמו שנאמר (משלי טז) ונרגן מפריד אלוף, ואין אלוף אלא הקדוש ברוך הוא. וכתוב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, אל תשים פרוד בגלל שבעת שקר אל מקום אחד, כראוי במקום אמת, ולא במקום אחר לשקר, ומהו השקר, שהולכים המים למקום אחר שאינו שלהם.</p>
<p>כתיב (שמות כ ח) זכור את יום השבת לקדשו וכתוב במעשה בראשית (בראשית א יא) תדשא הארץ דשא עשב אימתי אתרביאת ארעא קדישא ואתעטרת בעטרתה הוי אומר ביום השבת דהא</p>	<p>כתוב זכור את יום השבת לקדשו, וכתוב במעשה בראשית תדשא הארץ דשא עשב. מתי מתגדלת הארץ הקדושה ומתעטרת בעטרתיה, הוי אומר ביום</p>

³⁵⁰ ירצה שהרקיע מתפשט והולך בתוך דברי תורה, שהם סוד הת"ת ומלכות, וסוד הדעת נשמה אליהם, ומתפשט באורו בהם, וישראל הם ממש בסוד נשמתם מהרקיע הזה, שמשם נמצאו (אור יקר).

³⁵¹ בתיקו"ז פירוש שהת"ת יש בו כח לייחד הימין והשמאל, ואגב אורחיה מפריש בין סטרא שמאלא דטומאה אל הקדושה, וכך הוא ודאי, כי בהיות הת"ת אוחו הגבורה ומכריעה לחד, נמצא נוטלתה מלהשפיע בחצונים, והם נבדלים מהקדושה (אור יקר). ג' עניינים נעשה ע"י ספי' הגבורה דיום ב': אחד הוא ענין התיקון, והוא מה שביירר את כל המציאויות דיום א' מחלאת הרע והתוהו שבהם, ונברר הטוב שבהם בפנ"ע והרע נדחה למטה. והוא סוד ההבדלה הנאמר ביום ב', כי אז נפרד ונבדל הטוב בפנ"ע והרע בפנ"ע, וכמ"ש בזוה"ק (ויקרא יב ע"א) ויהי מבדיל בין מים למים, בין קב"ה כו' ובין עבו"ז כו', וע' תרומה (קמט ע"ב) וויקהל (קצח ע"ב), וכן הוא בתיקונים בכ"מ, בסוף תיקון ל' (פג ע"ב) ויהי מבדיל בין מים למים, בין מים דדכיו דטהרה כו' ובין מים דמסאבו כו', ועלייהו אתמר לא יהיה לך אלהים אחרים כו', וכן בתיקון מ' (צ ע"א) בין מין מתיקין לבין מין מרירן כו' ע"ש, וכן בסוף תיקון ס"ז (קיד ע"א) בין מי דכינא למי נדה ע"ש, וכן בתיקון ע' (קמ ע"א) סמוך לתחילתו היכלא תניינא כו', ע"ש ובהגר"א (דע"ה ח"ב סה ע"ד). השפע הנמשך מצד הגבורות, הוא מתפשט להחיצונים ג"כ, וע"י זוהמת הנחש הקדמוני הנתערב בהמציאות, הנה נעשה השפע הנמשך להם למים עכורים, מים המרים סרוחים ומטונפים, ועל זה נאמר (בראשית א ו) ויהי מבדיל בין מים למים, כי צריך לזהר מאד לאפרשא ביניהון ולהבחין ולהבדיל בין זה לזה, וכמ"ש בזוה"ק ויקרא (יב ע"א) ע"ש וכן בתיקונים (תיקון ל סמוך לסופו פג ע"ב ובתיקון מ פט ע"ב ובסוף תיקון סז קיד ע"א), וכאן הוא הסכנה עצום ונורא מאד, שלא להחליף ח"ו וכנ"ל (דע"ה ח"ב צב ע"א) וע"י דע"ה ח"ב קלג ע"ב.

³⁵² ע"י ח"א פ ע"א סו ע"א (לש"ו).

³⁵³ שהם ישראל מבדילים בפעולת הת"ת מצד החכמה, והיינו לא יהיה לך מצד החכמה, וכן יהי רקיע (אור יקר).

³⁵⁴ פי' בינה (מ"מ).

³⁵⁵ פי' הם החסדים שבאים מיסוד, שהוא תחת הת"ת, הנק' שמים (מ"מ).

³⁵⁶ היא המלכות (מ"מ).

³⁵⁷ פי' אל מלכות דווקא ולא לסט"א, וזהו "לא תשא את שם וכו'", ר"ל לא תשא הארות של שם ה' אלקים, שהיא המלכות, לשוא, שהיא הסט"א (מ"מ).

<p>כדין אתחברת כלה (ג"א מטרוניתא) במלכא לאפקא דשאין וברכאן לעלמא</p>	<p>השבת, שהרי אז מתחברת הכלה (המלכה) עם המלך, להוציא דשאים וברכות לעולם.</p>
<p>כתיב (שמות כ יב) כבד את אביך ואת אמך וכתיב במעשה בראשית (בראשית א יד) יהי מארת ברקיע השמים³⁵⁸ מאי קא מיירי אלא אלין מאורות דא הוא אביך ואמך אביך דא שמשא אמך דא סיהרא ואין שמשא אלא קודשא בריך הוא³⁵⁹ דכתיב (תהלים פד יב) כי שמש ומגן יהוה אלהים ולית סיהרא אלא כנסת ישראל דכתיב (ישעיה ס ב) וירחך לא יאסף ועל דא כלא חד</p>	<p>כתוב כבד את אביך ואת אמך, וכתוב במעשה בראשית יהי מאורות ברקיע השמים. במה מדובר, אלא אלו המאורות זהו אביך ואמך, אביך זה השמש אמך זו הלבנה, ואין שמש אלא הקדוש ברוך הוא, שכתוב (תהלים פד) כי שמש ומגן ה' אלהים, ואין לבנה אלא כנסת ישראל שכתוב (ישעיה ס) וירחך לא יאסף, ועל כן הכל אחד.</p>
<p>כתיב (שמות כ יג) לא תרצה וכתיב במעשה בראשית (בראשית א כ) ישרצו המים³⁶⁰ שרץ נפש חיה ואתה אל תהרג אדם שנקרא כן, שכתוב ויהי האדם לנפש חיה. ואל תהיה כדגים הללו שגדולים בולעים את הקטנים.</p>	<p>כתוב לא תרצה וכתוב במעשה בראשית ישרצו המים שרץ נפש חיה, ואתה אל תהרג אדם שנקרא כן, שכתוב ויהי האדם לנפש חיה. ואל תהיה כדגים הללו שגדולים בולעים את הקטנים.</p>
<p>כתיב (שמות כ יג) לא תנאף וכתיב במעשה בראשית (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה מכאן אוליפנא דלא ישקר בר נש באנתו אחרא דלאו איהי בת זוגיה ועל דא כתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה דלא תוליד אתתא אלא ממינה ומאן איהו מינה דא בן זוגה</p>	<p>כתוב לא תנאף, וכתוב במעשה בראשית תוצא הארץ נפש חיה למינה, מכאן למדנו שלא ישקר אדם באשה אחרת שאינה בת זוגו, ולכן כתוב תוצא הארץ נפש חיה למינה, שלא תוליד אשה אלא ממינה ומיהו מינה זה בן זוגה.</p>
<p>כתיב (שמות שם) לא תגנוב וכתיב במעשה בראשית (בראשית א כט) ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע, מה שנתתי לכם וצויתי לכם יהיה לכם, ואל תגנובו מה שהוא של אחר.</p>	<p>כתוב לא תגנוב, וכתוב במעשה בראשית ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע, מה שנתתי לכם וצויתי לכם יהיה לכם, ואל תגנובו מה שהוא של אחר.</p>
<p>כתיב (שמות שם) לא תענה ברעך עד שקר וכתיב במעשה בראשית (בראשית א כו) ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו מאן דהוא בדיוקנא דמלכא לא תסהיד בו שקר ומאן דאסהיד שקר בחבריה כאילו אסהיד לעילא</p>	<p>כתוב לא תענה ברעך עד שקר, וכתוב במעשה בראשית ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו, מי שהוא בדיוקן המלך אל תעיד בו שקר, ומי שמעיד שקר בחבירו כאלו העיד למעלה.</p>
<p>כתיב (שמות כ יד) לא תחמוד אשת רעך וכתיב במעשה בראשית (בראשית ב יח) לא טוב היות האדם לבדו וגו' הרי בת זוגך לקבלך ועל דא לא תחמוד אשת רעך</p>	<p>כתוב לא תחמוד אשת רעך, וכתוב במעשה בראשית לא טוב היות האדם לבדו וגו', הרי בת זוגך כנגדך ולכן לא תחמוד אשת רעך.</p>
<p>והיינו עשרה מאמרות³⁶¹ למעשה בראשית ועשרה מאמרות למתן תורה והיינו דכתיב</p>	<p>והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה,</p>

³⁵⁸ הוא יסוד דז"א, שעל ידו מתחברים זרין (מ"מ).

³⁵⁹ את המאור הגדול לממשלת היום, שהוא באצילות [כי שם הנה הוא שליטת המ"ה כמ"ש אליהו זל"ט מלגאו איהו יר"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אציל] ואת המאור הקטן לממשלת הלילה שהוא בעולמות ב"ע (ע' פע"ח בכוונת מה נשתנה וע' זוה"ק ח"א לד ע"א ובח"ג י"ב א' ובכ"מ וכן הוא בתיקונים תיקון מ"ד) והרי העיד הכתוב על שליטת הזרין שהוא שליטת דהמ"ה וב"ן כנז' (כללים ח"ב קלה ע"ב).

³⁶⁰ פי' החסדים יהיו ממשיכים רחש של נפש חיה שהם הנשמות דישראל (מ"מ).
³⁶¹ העשרה מאמרות דמעשה בראשית (ע' סדרן בפדר"א (פרק ג וב"ר ר"פ י"ז ובזוה"ק ויקרא י"ב ע"א ובתז"ח ל"ה ע"ב ובהגר"א בפ"י אבות רפ"ה) הנאמר בכל א' ויאמר אלהים (כללים ח"ב קלז ע"ב).

<p>(במדבר ז פו) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש אתקלו כחדא בשקולא חדא ובנין כך קאים עלמא ואשתכח ביה שלמא ועל דא (ויקרא ג א) ואם זבח שלמים קרבנו לקיימא עלמא בשלמא ולא עוד אלא דמכפר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה בנין לאטלא שלום על כלא</p>	<p>והיינו שכתוב (במדבר ז) עשרה עשרה הכף בשקל הקודש, נשקלו כאחד במשקל אחד, ולכן עומד העולם ונמצא בו שלום, ועל כן אם זבח שלמים קרבנו, להעמיד העולם בשלום. ולא עוד אלא שמכפר על מצוות עשה ועל מצוות לא תעשה כדי להטיל שלום על הכל,</p>
<p>כתיב (איוב כה ב) המשל ופחד עמו עושה שלום במרומוי האי קרא אוקמוה חברייא אבל המשל דא</p>	<p>כתוב (איוב כה) המשל ופחד עמו עושה שלום במרומוי. הפסוק הזה פרשוהו החברים, אבל המשל זה</p>
<p>יב/ב</p>	
<p>אברהם דכתיב ביה (בראשית כג ו) נשיא אלהים אתה בתוכנו וכתיב (שם יב ב) ואברכך ואגדלה שמך ופחד דא יצחק דכתיב (שם לא מב) ופחד יצחק היה לי (איוב כה ב) עושה שלום במרומוי דא יעקב דכתיב (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב וכתיב (זכריה ח יט) והאמת והשלום אהבו³⁶² דאמת ושלום קשיר דא בדא ועל דא הוא שלימותא דכלא</p>	<p>אברהם שכתוב בו (בראשית כג) נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתוב (שם יב) ואברכך ואגדלה שמך. ופחד זה יצחק שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי. עושה שלום במרומוי זה יעקב שכתוב (מיכה ז) תתן אמת ליעקב, וכתוב והאמת והשלום אהבו, שאמת ושלום קשורים זה עם זה, ולכן הוא שלמות הכל.</p>
<p>ושלמים שלימותא הוא ושלמא דכלא ומאן דאקריב שלמים אסגי שלמא בעלמא יעקב איהו עביד שלום כמה דאמרן בנין דאחיד להאי ולהאי ושלמים אחידן במצות עשה ובמצות לא תעשה³⁶³ בהאי סטרא ובהאי סטרא ועל דא אקרי שלמים ורזא דמלה דכתיב (בראשית כה כז) ויעקב איש תם גבר שלים שלים לעילא ושלים לתתא³⁶⁴ דבר אחר המשל דא מיכאל ופחד דא גבריאל דא יסודא דיליה ממיא ודא יסודא דיליה מאשא וקודשא בריך הוא עביד שלמא בנייהו דכתיב עושה שלום במרומוי</p>	<p>ושלמים הוא שלמות והשלום של הכל, ומי שמקריב שלמים מרבה שלום בעולם. יעקב עשה שלום כמו שאמרנו, משום שאחז את זה ואת זה, ושלמים אחוזים במצוות עשה ובמצוות לא תעשה, בצד הזה ובצד הזה, ועל כן נקרא שלמים. וסוד הדבר שכתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם, איש שלם, שלם למעלה ושלם למטה. דבר אחר, "המשל" זה מיכאל, "ופחד" זה גבריאל, זה יסודו ממים וזה יסודו מאש, והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם, שכתוב (שם) עשה שלום במרומוי.</p>

³⁶² עיקר עבודה לקשור שלום באמת, כאומרו "אהבו". והטעם, מפני שעיקר קשר ושלום הספירות על ידי שלום, שהם עולים וקושרים כל שלשה ימיני הספירות עם ג' שמאליים, וקושר נקבות וזכרים ומכריעים ההכרעות, נמצא הכל תלוי, באהבת אמת ושלום (אור יקר).

³⁶³ שפי' שלמים הוא תשלומין, שכל הקרבנות באים על חטא. עולה ומנחה, על מצות עשה. ועי' לעיל ט ע"ב. וחטאת ואשם על מצות לא תעשה, כל א' במקומו. אלא שג' נה"י, הן של נוק', לכן מנחה נאמר היא וכן חטאת. שלמים אינן באים רק לתשלום הנדר, כמ"ש ואם נדר הוא נדבה, וע"ז נאמר כי תדור נדר כו' מוצא שפתיך. ולכן לא נאמר שם רק שלמים, וכולהו אתי מדרשא בפ"ק דר"ה. וז"ש אחידן ב', והוא יעקב ויוסף, שלמים ותודה בנוק'. ולכן בה ד' מינין הנכללין בה, וכולהו מעשר, ורביעי שלה, הוא מחמץ, וגדולה ככל הג' מינין, כמ"ש בז"ח נ ע"ב בהאי פן אתכלילו כו'. ורבוכה שמן כשניהם, שהוא הג' באמצע, וימין בלולות, ושמאל משוחות, והן להט כו', שהן בידא דנער, כמ"ש ל ס ע"א. והן מ' חלות. ועי' בז"ח ה ע"ג, רזא דה"א אינון ד', ואלין ד' דלתתא כו', אשתכח האי נקודה דאשלים לכל סטר לעשרה כו'. ויצר הרע אינו שולט אלא באדם אשר בארץ, ושם מגיע פגם, ובפשעכם כו', ולכן הוא לחם חמץ. והתודה נקראת בפ' זאת התורה, ולמלואים, שהיא אשלים ה' אחרונה להו"ה, ועי' רע"מ טז ע"א, והיא בעצמה החמישית דקיימא על הד' (הוא) [ה"א – שמואל לוריא] מהתודה, ושלמים שנים, נדר ונדבה, ונכללין כא', דגוף וברית כחדא כו'. והענין שבין רגלים הוא הפסק משא"כ כאן, וענין תודה על חטא, כמ"ש אוילים מדרך פשעם, וכנגד הד' ד' צריכין להודות, וכל א' לפני עשרה (יהל אור). דאפריד ו' מינה – כמ"ש למעלה מצת וחלת כתיב חסר כו' (יהל אור) – מיקום ???

³⁶⁴ פי' מכריע בין בינה ובין מלכות (מ"מ).

<p>רבי אחא אמר כתיב (ויקרא ז יב) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו' מאי קא מיירי כמה דאת אמר (שם ה ה) והתודה אשר הטא עליה עליה דייקא³⁶⁵ ועל דא (ויקרא ב ד) חלת מצות וגו' וחלות מצות הא אוקמוה ועל מה אתיא מצת³⁶⁶ וחלת כתיב חסר³⁶⁷ בגין דחטא עליה תאני רבי חייא כתיב (ויקרא ז יג) על זבח תודת שלמיו דא שלימו דכלא שלמיו תרי תודה אתידעבי אמר ליה רבי יהודה תודה ידיע שלמיו מהו תרי אמר ליה תרי וויין ו' ו' דהיינו שלמיו שלמא דכלא אמר רבי יצחק תודת שלמיו דאטיל שלמא בכלא ואתער רחמי בכלהו עלמין תודת שלמיו רבי יוסי אמר הא דאמר רבי חייא שפיר דכנסת ישראל אתברכא מאינן תרי דאינן³⁶⁸ שלמא דכלא רבי יוסי אמר לחם חמין הא ידיע והא אתמר כמה דהוה חטאה כך הוה מקרב בההוא גוונא ממש</p>	<p>רבי אחא אמר כתוב (ויקרא ז) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו', במה מדובר, כמו שנאמר (שם ה) והתודה אשר חטא עליה, עליה דווקא. ועל זה חלות מצות וגו' וחלות מצות הרי פרשוה, ועל מה באה מצת וחלת כתובים חסר, משום שחטא עליה. שנה רבי חייא, כתוב על זבח תודת שלמיו זו שלמות הכל, שלמיו שנים, תודה נודע. אמר לו רבי יהודה תודה ידוע, שלמיו למה זה שנים. אמר לו שני וו"ם, ו' ו', שהיינו שלמיו השלום של הכל. אמר רבי יצחק תודת שלמיו, שמטיל שלום בכל, ומתעוררים רחמים בכל העולמות. תודת שלמיו, אמר רבי יוסי מה שאמר רבי חייא יפה, שכנסת ישראל מתברכת מאותם שנים שהם השלום של הכל. רבי יוסי אמר, לחם חמין הרי ידוע, והרי נתבאר, כמו שהיה חטא כך היה מקריב באותו צורה ממש.</p>
<p>תא חזי חלת מצת חסר כמה דאתמר בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן למאי קא רמיזא³⁶⁹ אמר רבי שמעון הני אינן (בראשית ג כד) להט החרב המתהפכת³⁷⁰ וגו' בגין דכלהו אתמנן על ארחייהו דבני נשא על אינן דעברין על פקודי אורייתא ועל דא כולא סלת בלולה בשמן³⁷¹ לאמשכא משח רבות מאתר עלאה לתתא ויתברכון כלהו כחדא מההוא משח רבות קודשא ודא הוא יין לנסך³⁷² והא אוקימנא רביעית ההין³⁷³</p>	<p>בא וראה חלת מצת חסר כמו שנאמר, בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן, למה זה רומז. אמר רבי שמעון הרי הם (בראשית ג) להט החרב המתהפכת וגו', משום שכולם התמנו על דרכי בני אדם, על אותם שעוברים על מצוות התורה, ועל כן הכל סולת בלולה בשמן, להמשיך שמן משחה מהמקום העליון למטה, ויתברכו כולם כאחד מאותו שמן משחת קדש, וזהו יין לנסך, והרי בארנו רביעית ההין.</p>

³⁶⁵ פי' בשביל שפגם במלכות (מ"מ).

³⁶⁶ פי' מצה היא במלכות (מ"מ).

³⁶⁷ פי' למה היא חסירה בשביל שפגם בה (מ"מ).

³⁶⁸ ר"ל דתודה בכ"י הוא (יהל אור).

³⁶⁹ פי' רקיקין דקרא (מ"מ).

³⁷⁰ ויובן ע"פ מה שכתוב בתיקון ס"ח, דמט"ט שהוא כלל ד' החיות, הוא להט החרב המתהפכת כו', והם אלו הד' מינין: חלות מצות ורקיקין ורבוכה על חלות, לחם חמין חלות ורקיקין (בלולות משוחים [חלות] בלולות רקיקים משוחים), הם אריה שור ורבוכה הוא נשר אמצעי, טעון שמן (בהע"א כשניהם), ולחם חמין הוא פני אדם, וזהו על לחם חמין, וצריך שמן למתקן והבן (יהל אור). ובביאור הגר"א על אגדות ברכות במאמר ד' צריכים להודות: ור"ל דאינן ד' חיות, והן חסר ו' דאינן בנוק', וכד איהי מלאה מצוה כו', וג' הן בשמים דאין יצר הרע שם, וד' באדם לכס לחם חמין. ובהאי פן אתכלילו כולא, לכן בו עשרונים נגד כולא דהיא פני אדם, נוק', דכלילא כולא, וג' מינים דמצה נגד שמא סתים ל' חלות, וי' דחמין נגד שמא מפרש, ואינן ג' כו'. ומ"ש דהוי חטאים כך כו', ר"ל כמ"ש ברע"מ, כפום ההוא חטא כו', לא חמין אי זריק טפין באתר דלאו דיליה, ועל אינן דאחמיצו וזריק לון בארת דלא איצטריך כו', ואינן לחמי תודה כו'. ור"ל בנשג"ז (נדה שפחה גויה זונה) ג' דלאו כו', ואינן לא אחמיצו כו', עיי"ש באריכות (יהל אור).

³⁷¹ פי' מביאים מאבא למלכות ולמתק (מ"מ).

³⁷² פי' שאו"א, הם כחדא שריין, ולכך יין ושמן הם באו"א, בשניהם, ולכך אע"פ שמדבר באבא, שהוא משח רבות, אמר, ודא הוא יין לנסך (מ"מ).

³⁷³ פי' לתיקון המלכות, שהיא רגל רביעי (מ"מ).

<p>ובאתר חד³⁷⁴ תלי יין ושמן³⁷⁵ ומים לנסוך והא אוקימנא מלי מים לאשקאה גנתא וכל אינון נטיען ועל דא אית מים ואית מים יין אית אתר דאיהו טוב ואית אתר דאיהו לאענשא דאיהו דינא על דא מאן דחמי יין בחלמיה אית למאן דאיהו טב ואית למאן דאיהו דינא אי תלמיד חכם הוא כתיב (תהלים קד טו) ויין ישמח לבב אנוש וכתיב (שיר א ב) כי טובים דודיך מיין ודא הוא יין דמנטרי דחדי לכלהו ואי לאו (משלי לא ג) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש אית יין אחרא דאיהו דינא ועל דא יאות לקרבא אלין מלין בקרבניה בגין דיתעבר דינא ויתער רחמי אעבר יין ואייתי יין וכן בכלא</p>	<p>ובמקום אחד תלוי יין ושמן ומים לנסוך והרי בארנו (את הדברים), מים להשקות את הגן ואת כל אותן הנטיעות, ועל כן יש מים ויש מים. יין יש מקום שהוא טוב, ויש מקום שהוא להעניש, שהוא דין, על כן מי שרואה יין בחלומו, יש למי שהוא טוב ויש למי שהוא דין. אם תלמיד חכם הוא כתוב (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש, וכתוב (שיר א) כי טובים דודיך מיין, וזהו יין המשומר, שמשמח את הכל. ואם לא (משלי לא) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש, יש יין אחר שהוא דין, ועל כן נאה להקריב את הדברים הללו בקרבנו כדי שיעבור הדין ויתעוררו רחמים, עובר יין ובא יין, וכן בכל.</p>
<p>ושמן לא אעד³⁷⁶ מקרבניה לעלמין בר ממנחת קנאות דכתיב (במדבר ה יא) לא יצוק עליו שמן וגו' דהא הכא לא בעיא רחמי דהא כלא דינא דכתיב (שם כז) וצבתה בטנה ונפלה ירכה וכתיב (שם כא) יתן יהויה וגו' ועל דא וזאת תורת זבח השלמים אם על תודה יקריבנו</p>	<p>ושמן אינו סר מקרבנות לעולמים פרט למנחת קנאות, שכתוב (במדבר ה) לא יצוק עליו שמן וגו', שהרי כאן לא צריכים רחמים שהרי הכל דין, שכתוב וצבתה בטנה ונפלה ירכה, וכתוב יתן ה' וגו', ועל זה, וזאת תורת זבח השלמים, אם על תודה יקריבנו.</p>
<p>רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי יצחק קמו בפלגות לילא למלעי באורייתא פתח רבי יצחק ואמר (תהלים קלד א) הנה ברכו את יהויה כל עבדי יהויה וגו' האי קרא הא אוקמוה חברייא והא אתמר אבל האי שבחא הוא דכל אינון בני מהימנותא ומאן אינון בני מהימנותא אינון דמשתדלי באורייתא וידעיין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות ושבחא דאינון בני מהימנותא אינון דקיימין בפלגו ליליא למלעי</p>	<p>רבי חזקיה היה יושב לפני רבי יצחק, קמו בחצות הלילה ללמוד תורה. פתח רבי יצחק ואמר (תהלים קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו', הפסוק הזה הרי פרשוהו החברים, והרי נתבאר. אבל השבח הזה הוא של כל בני האמונה, ומי הם בני האמונה, אותם שעוסקים בתורה ויודעים לייחד את השם הקדוש כראוי, והשבח של אותם בני האמונה, אותם שעומדים בחצות הלילה לעסוק בתורה</p>
<p>יג/א</p>	
<p>באורייתא ומתדבקו בה בכנסת ישראל³⁷⁷ לשבחא ליה לקודשא בריך הוא במלי דאורייתא</p>	<p>ונדבקים בכנסת ישראל לשבח את הקדוש ברוך הוא בדברי תורה.</p>
<p>תא חזי בשעתא דבר נש קם בפלגות ליליא למלעי באורייתא ורוח צפון³⁷⁸ אתער³⁷⁹ בפלגות ליליא³⁸⁰ היא אילתא³⁸¹ קיימא ומשבחא ליה</p>	<p>בא וראה בשעה שאדם קם בחצות הלילה לעסוק בתורה, ורוח צפון מתעוררת בחצות הלילה, אותה אילה</p>

³⁷⁴ דכולהו מה' עילאה ומתחלק בספלי, וי' מה' תתאה, ומתחלק בעולמתאן, ג"כ מים כו' (יהל אור).

³⁷⁵ פי' באור"א הם מינים אלו (מ"מ).

³⁷⁶ ששמן אינו יכול להתערב בו שום פסולת, ולעולם הוא טוב, וכמ"ש במד"ר שיה"ש, ולכן ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום ועליו נאמר משכני כו' שקודם לזה נארמ לריח שמניך כו' (יהל אור).

³⁷⁷ פי' רחל שהיא משבחת בלילה, אבל לאה היא מזדווגת עם יעקב (מ"מ).

³⁷⁸ ת"ת מצד הגבורה (אור יקר).

³⁷⁹ פי' ה"ג דאימא (מ"מ).

³⁸⁰ שהלילה היא נחצת על ידי התורה לשני חצאים, חציה ליל, חשך ודין מעורבת בחצונים, חמור נוער וכלבים צועקים, וחציה לילה, דהיינו שהיא מתאחדת ברוח צפון, ומנגנת בסוד שיר שבח (אור יקר).

³⁸¹ כאומרו אילת השחר בחינתה הימנית שהיא מצד הנצח "קיימא" משכיבתה בתוך החצונים להשפיעם עד חצות, ועתה קמה מביניהם למעלה אל הנהגת הקדושים (אור יקר). פי' רחל (מ"מ).

<p>לקודשא בריך הוא³⁸² ובשעתא דהיא קיימא כמה אלה וכמה רבבן קיימין עמה בקיומיהו וכלהו שארין לשבחה למלכא³⁸³ קדישא³⁸⁴</p>	<p>עומדת ומשבחת את הקדוש ברוך הוא, ובשעה שהיא עומדת כמה אלפים וכמה רבבות עומדים עמה במקומם, וכולם מתחילים לשבח את המלך הקדוש.</p>
<p>ההוא מאן דוכי וקם בפלגות ליליא למלעי באורייתא קודשא בריך הוא אצית ליה כמה דאוקמוה דכתיב (שיר ח יב) היושבת בגנים³⁸⁵ חברים³⁸⁶ מקשיבים לקולך³⁸⁷ השמיעני וכל אינון אוכלוסין לעילא וכל בני תושבחתא דמזמרין למאריהון כלהו משתככי בגין תושבחתא דאינון דלעו באורייתא ומכרוזי ואמרי (תהלים קלד א) הנה ברכו את יהוה כל עבדי יהוה אתון ברכו את יהוה אתון שבחו למלכא קדישא³⁸⁸ אתון אעטרוכי ליה³⁸⁹ למלכא וההיא איילתא מתעטרא ביה³⁹⁰ בההוא בר נש וקמת קמי מלכא ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך במאי ברא אתערנא לגבך</p>	<p>אותו מי שזכה וקם בחצות הלילה לעסוק בתורה, הקדוש ברוך הוא מקשיב לו כמו שבארוה, שכתוב (שיר ח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, וכל אותם אוכלוסים של מעלה, וכל בני התישבחות שמזמרים לרבונם, כולם נשקטים בשביל התישבחות של אותם שעסקו בתורה, ומכריזים ואומרים (תהלים קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה', אתם ברכו את ה', אתם שבחו את המלך הקדוש, אתם עטרו את המלך, ואותה האילה מתעטרת באותו אדם, ועומדת לפני המלך ואומרת ראה באיזה בן באתי לפניך, באיזה בן התעוררתי אליך.</p>
<p>ומאן אינון דשבחה כלא דלהון קמי מלכא הדר ואמר העומדים בבית יהוה בלילות אלין אקרונן עבדי יהוה אלין אתחווון לברכא למלכא וברכתא דלהון ברכתא הדא הוא דכתיב (שם ב) שאו ידיכם קדש וברכו את יהוה וגו' אתון אתחווון דמלכא קדישא יתברך על ידיכו וברכתא דעל ידיכו ברכתא היא</p>	<p>ומי הם שהשבח כולו שלהם לפני המלך, וחוזר ואומר העומדים בבית ה' בלילות, אלו נקראים עבדי ה', אלו ראויים לברך את המלך, וברכתם ברכה, זהו שכתוב (שם) שאו ידיכם קודש וברכו את ה' וגו', אתם ראויים שהמלך הקדוש יתברך על ידיכם, והברכה שעל ידיכם ברכה היא.</p>
<p>שאו ידיכם קדש מהו קדש אתר עלאה³⁹¹ דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מיניה³⁹² דכתיב</p>	<p>שאו ידיכם קודש מהו קודש, המקום העליון שמעיין הנחל העמוק יוצא ממנו,</p>

³⁸² בסוד "למען יזמרך כבוד ולא ידום", והיינו סוד ההתעוררות שהיא מעורר חכמה לייחד בינה וחכמה כדפי' בזהר שיה"ש, ומכאן אני אומר שיחוד חצות לילה היא אל הת"ת והמלכות למטה בגן עדן תחתון, מפני שהם מתרחקים למטה לעורר משם היחוד בין בינה וחכמה, שזהו תכלית שבחה כדפי' (אור יקר).
³⁸³ בינה (מ"מ).

³⁸⁴ מיוחד עם חכמה בסוד שיר השירים אשר לשלמה (אור יקר).

³⁸⁵ פי' רחל היושבת בשני גנים גן עליון וגן תחתון (אור יקר ומ"מ), שהם בריאה ועשייה והצדיקים שבעולם הזה, גם הם משבחים עמה (מ"מ).

³⁸⁶ צדיקים שבגנים שהם חברים עם השכינה כולם (אור יקר).

³⁸⁷ אותה העוסק בתורה (אור יקר). הם הקב"ה ומלאכי השרת כדמפרש (מ"מ).

³⁸⁸ ז"א (מ"מ).

³⁸⁹ פי' שע"י תורתם ממשיכים מוחין לז"א (מ"מ).

³⁹⁰ פי' בסוד מ"ן (מ"מ).

³⁹¹ פי' אבא (מ"מ).

³⁹² הנה בחצות הלילה נעשה זיווג א"ו א ליתן מוחין לבניהם ז' ונ, להזדווג גם הם. ו"שאו ידיכם" הוא כתר גומו (נ"א: שתרגומו) שאמא תעלה מ"נ, שהם הידים שלה, שהם הה"ג, ה' אצבעות כנודע, לקודש, שהוא אבא. וז"ש אתר עילאה אבא שהוא המקום דמבוע דנחלא יסוד דאבא ונחלא עמיקא נפיק מניה שהיא אימא לכן לא הזכיר הכתוב אימא כי אבא עיקר ואימא מאבא יצאת לכן לא הזכיר אלא העיקר. ובר נש הזוכה לעשות זיווג זה דא"ו א ומכריזין עליו (תהילים קכח ה) יברכך יי מציון אחר שהוא גרם ברכה ומוחין לז' ונ גם הוא יבורך מציון יסוד ז"א וגם מגיע לו מטוב ירושלים שהוא יסוד דנוקב' ויזכה לב' שולחנות וכשם שגרם זיווג לז' ונ שהם בנים לא"ו א והם הוציאו נשמות שנקר' בני בנים כן יזכה לבני בנים וכשם שגרם שלום דהיינו זיווג לא"ו א ולזעיר ונוק' שהם עילא ותתא כן תהיה גורם שלו לעילא בזעיר אנפין ושלוש לתתא בישראל (זהר הרקיע). פי' בינה (מ"מ).

<p>(בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות ועדן הוא דאקרי קדש עלאה בגין כך שאו ידיכם קדש ובר נש דעביד בן זוכי להאי מאי קא מכרוזי עליה (תהלים קכח ה) יברכך יהו"ה מציון את תברך לקודשא בריך הוא מאתר דאקרי קדש עלאה והוא יברך לך מאתר דאקרי ציון דאת ומטרוניתא תתברכון כחדא כמה דזווגא דילכון הוה כחדא לשבחה למלכא כך מההוא אתר דמתברכא כנסת ישראל מההוא אתר יזמין לך ברכאן הדא הוא דכתיב יברכך יהו"ה מציון (ולא עוד אלא) (תהלים קכח ה) וראה בטוב ירושלם³⁹³</p>	<p>שכתוב ונהר יוצא מעדן להשקות, ועדן הוא שנקרא קדש עליון, לכן שאו ידיכם קודש. ואדם שעושה כן וזוכה לזה, מה מכריזים עליו יברכך ה' מציון, אתה תברך את הקדוש ברוך הוא ממקום שנקרא קדש עליון, והוא יברך אותך ממקום שנקרא ציון, שאתה והמלכה תתברכו כאחד, כמו שהזוג שלכם היה כאחד, לשבח את המלך, כך מאותו מקום שמתברכת כנסת ישראל, מאותו מקום יזמין לך ברכות, זהו שכתוב יברכך ה' מציון, (ולא עוד אלא) וראה בטוב ירושלים.</p>
<p>מאן הוא טוב ירושלם אינון ברכאן דנפקא לה ממלכא על ידא דההוא דרגא קדישא דצדיק ועל דא יברכך יהו"ה מציון וראה בטוב ירושלם וכלא חד מלא (ולא עוד אלא) (שם ו) וראה בנים לבניך³⁹⁴ וגו' וראה בנים לבניך שפיר מהו שלום על ישראל מאי קא בעי הכא על ישראל אלא בגין דאסני שלמא לעילא דכד הוא זכי לכולי האי אסני שלמא לעילא ותתא³⁹⁵ שלום על ישראל סתם³⁹⁶ ושלום שבהא הוא דעלאי ותתאי שבהא הוא דכל עלמין ומילי דאורייתא אסניאו שלמא בעלמא דכתיב (שם כט יא) יהו"ה עוז לעמו יתן יהו"ה יברך את עמו בשלום</p>	<p>מי הוא טוב ירושלים, אותן ברכות שיוצאות לה מהמלך על ידי אותה דרגת צדיק הקדוש, ועל כן יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים, והכל דבר אחד. (ולא עוד אלא) וראה בנים לבניך וגו', וראה בנים לבניך יפה, מה זה שלום על ישראל, מה צריך כאן "על ישראל", אלא משום שמרבה שלום למעלה, שכאשר הוא זוכה לכל זה מרבה שלום למעלה ולמטה, שלום על ישראל סתם. והשלום הוא שבחם של עליונים ותחתונים, שבח הוא של כל העולמות, ודברי תורה מרבים שלום בעולם, שכתוב (שם כט) ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.</p>
<p>נפש כי תחטא (ויקרא ד ב) רבי יוסי פתח (שיר ב יז) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו' כמה אית להו לבני נשא לאזדהרא מחוביהון דלא למחטי קמי מאריהון דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקארי אתערו בני עלמא לבייכו לקמי מלכא קדישא אתערו לאזדהרא מחובייכו אתערו נשמתא קדישא דיהב בגווייכו מאתר קדישא עלאה דתנינן בשעתא דקודשא בריך הוא אפיק נשמתא לנחתא בבני נשא אסחיד בה בכמה יעודין בכמה קסטורין בגין לנטרא פקודוי ולא עוד אלא</p>	<p>נפש כי תחטא, רבי יוסי פתח (שיר ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', כמה יש להם לבני אדם להזהר מחטאיהם שלא לחטא לפני רבונם, שהרי בכל יום ויום יוצא כרוז וקורא העירו בני העולם את לבכם לפני המלך הקדוש, העירו להזהר מחטאיכם, העירו את הנשמה הקדושה שנתן בתוכם מהמקום העליון הקדוש, ששנינו בשעה שמוציא הקדוש ברוך הוא נשמה להורידה לבני אדם, הוא מעיד בה בכמה תוכחות בכמה שוטרים כדי לשמור</p>

³⁹³ פי' מלבד שיקבלו הארה מציון שהוא יסוד דז"א, עוד יקבלו הארה מחלק שקבלה מלכות לעצמה מיסוד דז"א (מ"מ).

³⁹⁴ בודאי נדע שכבר היה שלום על ישראל באלף וח' עלמין, אלף הם חו"ג שהם ת"ק ות"ק כנודע, והם עשה ול"ת. ותמניא הם שורש ה' חסדים וה' גבורות, שהם ב' הויר"ת, שבהם ח' אותיות. נמצא שעולמות אלו הם נגד תרי"ג מצות התורה, ולכך אעבר בהו כדי לראות מעלת התורה. א"נ י"ל באלף היא בריאה, שיש בה אל שד"י שבמילואו גימ' אלף, וח' הם יצירה ועשיה, שהם ז"א ומלכות, שבהם הויר"ה אדנ"י, והם ח' עולמות הנשאים (מ"מ).

³⁹⁵ וסוד הענין שכתב הרב ז"ל, שנה"י נק' בני בנים, ואינם באים אלא ע"י תוספת המוחין, ולכן כשיהיו המוחין לז"א ונתקנו נה"י דידיה, שהם בני בנים, גם למטה יזכו לבני בנים (מ"מ).

³⁹⁶ פי' שיסוד דאימא נק' שלום כמ"ש הרב, ושלום על ישראל, היינו שנמשכו המוחין לז"א הנק' ישראל, ושיעור הכתוב, וראה בנים לבניך, ואז ודאי שלום נמשך על ישראל, שהוא ז"א, שע"י ריבוי המוחין, נתרבו הרחמים ואריכות ימים בעולם, עד שרואה בנים לבניו (מ"מ).

<p>דאעבר לה באלף ותמניא עלמיין³⁹⁷ לאשתעשעא ולמחמי בהו יקרא דאינון דמשתדלי באורייתא (נפקא) כי וקיימא קמי מלכא בלבוש יקר³⁹⁸ בדיוקנא דהאי עלמא³⁹⁹ בלבוש יקר עלאה אסתכלת ביקרא דמלכא כל יומא ואעטר לה בכמה עטרין</p>	<p>את מצוותיו, ולא עוד אלא שמעביר אותה באלף ושמונה עולמות להשתעשע ולראות בהם את כבוד אותם שעוסקים בתורה, (יוצאת) ועומדת לפני המלך בלבוש נכבד בדמות של העולם הזה, בלבוש נכבד עליון, מסתכלת בכבוד המלך בכל יום, ומעטר אותה בכמה עטרות.</p>
<p>בשעתא דמטי זמנא לנחתא לעלמא עבדת מדורהא בננתא דעדן דארעא תלתין יומין למחמי יקרא דמאריהון דצדיקייא וסלקא לאתרהא לעילא ובתר דא נחתת לעלמא</p>	<p>בשעה שמגיע זמנה לרדת לעולם, הוא עושה מדורה בגן עדן של הארץ שלשים ימים לראות את כבוד רבונם של הצדיקים, ועולה למקומה למעלה, ואחר כך יורדת לעולם,</p>
<p>יג/ב</p>	
<p>אעטר לה מלכא⁴⁰⁰ קדישא בשבע עטרין⁴⁰¹ עד דאתת ועאלת בנו גופא דבר נש וכד איהי בגופא דבר נש וחבת בהאי עלמא ואשתדלת בחשוכהא אורייתא תוהא עלה ואמרת ומה כל יקרא דא וכל אשלמותא אשלים לנפשתא מלכא עלאה והיא חבאת קמיה</p>	<p>והמלך הקדוש מעטר אותה בשבע עטרות, עד שבאה ונכנסת לתוך גוף של אדם, וכשהיא בגוף של אדם וחוטאת בעולם הזה ומתעסקת בחושך שלה, התורה תמהה עליה ואמרת ומה כל הכבוד הזה וכל השלמות שהשלים לנפש (הזו) המלך העליון והיא חוטאת לפניו.</p>
<p>נפש כי תחטא (ויקרא ד ב) מה דיין הוא דתחטא אמר רבי יוסי נפש כי תחטא אהדרנא לקרא עד דיפוח היום⁴⁰² (שיר ב יז) עימא להאי נפש לאזדהרא מחובהא ותיתוב לאתדכאה עד שיפוח היום עד שלא יפוח יומא דהאי עלמא וייתי ההוא יומא תקיפא דיתבע לה מלכא דינא לנפקא מהאי עלמא ונסו הצללים⁴⁰³ דא הוא רזא בין חברייא דקא אמרי דבשעתא דמטי זמנא דבר נש לנפקא</p>	<p>נפש כי תחטא, מה הדין הוא שתחטא. אמר רבי יוסי נפש כי תחטא, חזרנו לכתוב עד שיפוח היום העצה לנפש הזו להזהר מחטאיה ותשוב להטהר עד שיפוח היום, עד שלא יפוח היום של העולם הזה, ויבא אותו היום הקשה שיתבענה המלך דין לצאת מהעולם הזה ונסו הצללים, זהו סוד שאומרים בין החברים שבשעה שמגיע זמנו של אדם לצאת מן העולם,</p>

³⁹⁷ הוא ט"פ ע"ב בט"ש (צ"ל ט"פ קי"ב דג' שמות (ר"ל אהי"ה יהו"ה אדני גימ' יב"ק) – ש"ל), והוא ג' שמות הנז' בזר"ח שיה"ש העולים תתר"ו במילואן, וא' כוללן שהיא הרביעית, והעשירית הכוללן הג'ן, ר"ל הג' שמות פשוטים גימ' ג'ן עד"ן. וסוד תתר"ו סימן שירו חמשה ואלף, כי הדעת הוא כלל ופרט וכלל כידוע, והן ה"ח וכלילתן ביסוד א', וכן א' בדעת, אלא ששם אלף רבתי, סוד אלף, וביסוד א' זעירא (יהל אור).
³⁹⁸ ר"ל נפקא מאותם העולמות הנז' (מ"מ).

³⁹⁹ דהיינו שעומדת אחר שיצאה מאותו עולם בלבו שיקר שהוא בדיוקנא דהאי עלמא (מ"מ).

⁴⁰⁰ היינו בת שבע, שכינה, הכלולה משבע מדות למעלה מראשותיו (אור יקר).

⁴⁰¹ הם ד' מוחין שהם ד' הויר"ת דעסמ"ב, ולבושיהם הם ג' אהי"ה כנדוע, והם ז' עטרין. א"נ הם ז' ק דז"א (מ"מ). כתר שלו [דז"א] הוא מת"ת דרדל"א שהוא שורש של כל הפרצופים ונדוע כי ת"ת כולל כל ר"ק וכן כאן ת"ת דרדל"א שהוא כתר דע"ק הוא כולל כל ז"ת דרדל"א ונמצא שכולל ז' עטרין ביחד לזה קראו עטרא דעטרין ואמר עוד עטרין דכל עטרין (ב"ע קא ע"ב).

⁴⁰² עי' ח"א צט ע"ב, רכ ע"א, ח"ב יז ע"א, ושעה"כ סוכות ז'.

⁴⁰³ עד שיפוח היום ונסו הצללים, ר"ל, בעה"ז, צריך האדם לעשות תשובה ולחזור לשי"ת קודם מותו, עד שיפוח היום ונסו הצללים, שהם הרוח והנשמה (ספר הליקוטים וזאת הברכה ב). והנה ל' יום קודם פטירת האדם מסתלקים מעל ראשו בחינת המקיפים שהם בחינת צ"ל על ראשו של אדם בסוד עד שיפוח היום ונסו הצללים כנזכר בזוהר פרשת ויחי. ואמר צללים בלשון רבים לפי שיש ב' בחינות בזה הצלם והם צלם דאבא וצלם דאימא כנדוע וכולם הם צלם אחד כי שניהם הם מקיפים זב"ז, ובהגיע עת פטירת האדם אז חוזרין המקיפין למקומם כבתחלה כדי שכולם ירגישו צער המיתה ועונשה וז"ס תוסף רוחם יגועון וכו' (שעה"מ ויחי). הגוף הפנימי נקרא באמת צלם, הנה הוא נעשה מהארת נה"י דאמא תוך היסוד של הנוקבא דז"א, והוא הנקרא חותם המלכות. והם ב', חותם תוך חותם, שהוא חותם ביסוד שבה, וחותם במלכות שבה. ומאלו החותמים נעשין תרין דיוקנין אל הנפשות, אחד רב ואחד זעיר כנזכר בהרבה מקומות בזוהר (והם פ' תזריע דף מג ע"א, אמור קד ע"א, וכאן, ויקהל דף רי) והם הגדול מיסוד והקטן ממלכות (ע"ח שער כו פרק ב).

<p>מן עלמא צולמא דבר נש אתעבר מניה הדא הוא דכתיב עד שיפוח היום עד דלא ינשוף יומא לנפקא מהאי עלמא ונסו הצללים דאתעבר צולמא יתוב קמיה מאריה</p>	<p>צלם האדם מעבר {עוברת} ממנו, זהו שכתוב עד שיפוח היום, טרם שינשוף היום לצאת מהעולם הזה, ונסו הצללים שיעבור הצלם, ישוב לפני רבונו.</p>
<p>רבי אלעזר אמר תרינ צולמין אית ליה לבר נש כד איהו בקיומיה חד רברבא וחד זעירא⁴⁰⁴ דכתיב הצללים תרי וכד משתכחי כחדא כדין הוא בר נש בקיומיה ועל דא ונסו הצללים כתיב כדין בעי⁴⁰⁵ בר נש לאסתכלא בעובדוי ולתקנא לון קמי מאריה ויודי עלייהו בנין דקודשא בריך הוא אקרי רחום וחנון ומקבל לאינון דתבין קמיה ודא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים דכיון דאינון צללים מתעברין מיניה ואיהו תפיס בקולרא תשובה היא אבל לא מעליא כל כך כזמנא דקאים איהו בקיומיה</p>	<p>רבי אלעזר אמר שני צלמים יש לאדם כשהוא בקיומו, אחד גדול ואחד קטן, שכתוב הצללים, שנים. וכשנמצאים כאחד, אזי האדם בקיומו, ועל זה כתוב ונסו הצללים, אזי צריך אדם להסתכל במעשיו ולתקנם לפני אדונו ויודה עליהם, משום שהקדוש ברוך הוא נקרא רחום וחנון ומקבל את אותם ששבים לפניו, וזהו עד שיפוח היום ונסו הצללים, שכיון שאותם צללים עברו ממנו והוא תפוס בקולר, זו תשובה, אבל לא כל כך מעולה, כמו בזמן שהוא עומד בקיומו.</p>
<p>ושלמה מלכא אכריז ואמר (קהלת יב א) וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו' ועל דא עד שיפוח היום דבעי בר נש לאתקנא עובדוי דכד מטון יומוי לאסתלקא מן עלמא קודשא בריך הוא תוהא עליה ואומר ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והא אומינא לה באומאה דשמי דלא לשקרא בי ואסהדית בה כד נחתת לעלמא והוא עד ודאי מכמה זמנין דאסהדית בה לנטרא פקודי בגין כך הואיל ובר נש הוא עד בשעתא דיתוב קמי מלכא</p>	<p>ושלמה המלך מכריז ואומר (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו', ועל זה עד שיפוח היום, שצריך אדם לתקן מעשיו, שכשמגיעים ימיו להסתלק מהעולם הקדוש ברוך הוא תוהא עליו ואומר, ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה, והרי השבעתי אותה בשבועה של שמי שלא לשקר בי, והעדותי בה כשירדה לעולם, והוא עד ודאי מכמה פעמים שהעדותי בה לשמור מצוותי, לכן הואיל והאדם הוא עד בשעה שישוב לפני המלך.</p>
<p>או ראה⁴⁰⁶ או ידע⁴⁰⁷ או ראה אינון חובין דעבד ואסתכל בהו או ידע בבירורא דמלה דעבר על פקודא דמאריה אם לא יניד⁴⁰⁸ אם לא יודי עלייהו קמי מאריה (מה כתיב) כד יפוק מהאי עלמא ונשא עונו (ויקרא ה יז) וכד ישא עונו היאך פתחין ליה פתחא⁴⁰⁹ והאיך יקום קמי מאריה⁴¹⁰ ועל דא נפש כי תחטא כתיב</p>	<p>או ראה או ידע, או ראה אותם חטאים שעשה והתבונן בהם, או ידע בברור הדבר שעבר על מצות רבונו, אם לוא יגיד אם לא יודה עליהם לפני רבונו, (מה כתוב) כשיצא מן העולם הזה ונשא עונו, וכשישא עונו איך יפתחו לו פתח, ואיך יעמד לפני רבונו, ועל זה כתוב נפש כי תחטא.</p>
<p>נפש כי תחטא (ויקרא ד ב) רבי אבא פתח (תהלים מד יח) כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא</p>	<p>נפש כי תחטא, רבי אבא פתח (תהלים מד) כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך. כל זאת באתנו, היה צריך</p>

⁴⁰⁴ חותם בתוך חותם הם יסוד ומלכות שבה, ומאלו החותמות נעשים תרינ דיקונין אל הנפשות, א' רב וא' זעיר, הגדול מיסוד דנוק', והקטן ממלכות שבה (מ"מ).
⁴⁰⁵ היינו שלשים יום קודם פטירתו (אור יקר).
⁴⁰⁶ שעבר במזיד (אור יקר).
⁴⁰⁷ שעבר בשוגג ואח"כ נתברר לו (אור יקר).
⁴⁰⁸ כדי שעל ידי וידוי יורידם מנשמתו לתוך מצולות ים (אור יקר).
⁴⁰⁹ היכלות (אור יקר).
⁴¹⁰ עד ימרק עונו בגיהנם (אור יקר).
⁴¹¹ היא נקבה, ובה כל דינין תלויים, כאומרו והוא ישפוט תבל בצדק, ולפי זה הם בפסוק ג' מדות "כל זאת" כל בחינת המלכות דהיינו כל צדדי דיניה "באתנו" ועכ"ז "לא שכחנוך" ת"ת שהוא תורה (אור יקר).

<p>שקרנו בבריתך⁴¹² כל זאת באתנו כל אלו באו עלינו⁴¹³ מבעי ליה אלא כל דינין דלעילא⁴¹⁴ אתו עלנא ולא שכחנוך ולא אנשינא מילולי אורייתך מכאן אוליפנא כל מאן דאנשי מילולי אורייתא ולא בעי למלעי בה כאלו אנשי לקודשא בריך הוא דהא אורייתא כולה שמא דקודשא בריך הוא הוי⁴¹⁵</p>	<p>להיות כל אלו באו עלינו, אלא כל הדינים שלמעלה באו עלינו ולא שכחנוך, ולא שכחנו דברי תורתך, מכאן למדנו כל מי ששוכח דברי תורה ולא רוצה לעסוק בה, כאלו שכח את הקדוש ברוך הוא, שהרי כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ולא שקרנו בבריתך (תהלים מד יח) דכל מאן דמשקר ביה בהאי את קיימא קדישא דרשים ביה כאלו משקר בשמא דמלכא⁴¹⁶ בגין דשמא דמלכא אתרשים ביה בבר נש וקרא אהרא אורי ביה בהאי קרא דכתיב (שם כא) אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר אם שכחנו שם אלהינו כמה דאת אמר ולא שכחנוך (ודא היא אורייתא דאיהי שם אלהינו) ונפרוש כפינו לאל זר כמה דאת אמר ולא שקרנו בבריתך וכלא חד מלה מאי שקרא הכא דפריש כפיו לרשותא אחרא⁴¹⁷ ומשקר בהאי ברית ועל דא אורייתא אחידת בהאי דכל מאן דנטיר האי ברית כאלו נטיר אורייתא כולה ומאן דמשקר בהאי כאלו משקר באורייתא כולה</p>	<p>ולא שקרנו בבריתך, שכל מי שמשקר באות ברית הקדש הזו שרשומה בו, כאלו משקר בשמו של המלך, משום ששמו של המלך רשום באדם. ומקרא אחר מודה בפסוק זה שכתוב (שם) אם שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר, אם שכחנו שם אלהינו כמו שנאמר ולא שכחנוך (וזוהי התורה שהיא שם אלהינו), ונפרש כפינו לאל זר כמו שנאמר ולא שקרנו בבריתך, והכל דבר אחד, מה השקר כאן שפרש כפיו לרשות אחרת ומשקר בברית הזו, ולכן התורה אוחזת בזה, שכל מי ששומר את הברית הזו כאילו שומר את כל התורה, ומי שמשקר בזה כאלו משקר בכל התורה.</p>
<p>תא חזי אברהם עד לא אתגור הא לא אתמר דאיהו נטיר אורייתא כיון דאתגור מה כתיב (בראשית כו ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי חקותי ותורתי וכלא בגין דאתגור ואתרשים ביה רשימא קדישא ונטיר ליה כדקא יאות סליק ליה כאלו נטר אורייתא כולה⁴¹⁸ יצחק</p>	<p>בא וראה טרם שנמול אברהם הרי לא נאמר שהוא שמר את התורה, כיון שנמול מה כתוב (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצוותי חוקותי ותורותי, והכל משום שנמול, ונרשם בו הרושם הקדוש, ושמר אותו כראוי, מעלה עליו כאלו שמר את כל התורה. אף ביצחק</p>
<p>יד/א</p>	

⁴¹² יסוד השקול כתורה (אור יקר).

⁴¹³ פי' כל דינים של מדת "זאת" הנקבה, באתנו, והשתא א"ש דנקט באתנו לשון נקבה (רח"ו).

⁴¹⁴ היינו זא"ת שהיא מדת המלכות (אור יקר).

⁴¹⁵ עי' ח"ב צ ע"ב. ברמב"ן (הקדמה לפירוש על התורה) נאמר "שמותיו" כלומר בלשון רבים, ללמדך שכל מילה ואות הם שמותיו של הקב"ה. אמנם עי' במקורות האחרים שמביא רבינו כאן, הזהר יתרו ומשפטים, וכן עי' בבהגר"א על ס"י פ"א מ"א ריש אופן ג' שזה שמו של הקב"ה בלשון יחיד, משמע שכל התורה היא התפרטות שם הוי"ה ב"ה בלבד. עי' בבהגר"א על ס"י ג ע"א ז"ל, כל השמות והתורה הכל בשם הוי"ה ב"ה והוא שם המפורש, ע"כ. ועי' בבהגר"א על ספד"צ כח ע"ג ד"ה וז"ש באתון, שאפילו אה"ה היא עתידה להתגלות בשם הוי"ה. אמנם עי' יונת אלם פרק א', ז"ל, כאן כל התורה כלה שם א' בסוד אצילות נעלם אין עסק בה לזולתו ית', ע"כ. משמע שאה"נ באצילות הכל נכלל בגילוי א' אמנם מה שנתגלה לנו למטה הוא שכל התורה כולה כלולה משמותיו ית' וצ"ע.

⁴¹⁶ דהיינו שם יהו"ה ת"ת דהיינו כל התורה כולה (אור יקר).

⁴¹⁷ כופר באלוה ומשקר חותמו שהוא מהול וקורא עצמו גוי ערל (אור יקר). "אל זר" נוק' דקלי', והפורש כפיו היינו בוועל נכרית, כפיו הם ה"ח וה"ג ונותנם לאל זר (רח"ו).

⁴¹⁸ כל מה שעסק במצות, היו אותם המאורות חשוכים מפני הערלה, ואח"כ כשנמול העלה עליו כאלו קיימם מחדש מפני שהאירם והעירם מחשך ערלתם (אור יקר).

<p>אוף הכי כתיב (שם יז כא) ואת בריתי⁴¹⁹ אקים את יצחק ועל דא אורייתא אקרי ברית תא חזי יוסף בנין דנטר ליה להאי ברית ולא בעא לשקרא ביה זכה ליקרא בהאי עלמא⁴²⁰ וליקרא לעלמא דאתי ולא עוד אלא דקודשא בריך הוא⁴²¹ אשרי שמיה⁴²² בגויה דכתיב (תהלים פא ו) עדות ביהוסף שמו וזכה לברכתא⁴²³ דהאי עלמא ולברכתא דעלמא דאתי</p>	<p>כך כתוב (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק, ועל זה נקראת התורה ברית. בא וראה משום שיוסף שמר את הברית הזו ולא רצה לשקר בה, זכה לכבוד בעולם הזה ולכבוד בעולם הבא. ולא עוד אלא שהקדוש ברוך הוא השרה את שמו בתוכו, שכתוב (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו, וזכה לברכת העולם הזה ולברכת העולם הבא.</p>
<p>אמר רבי יצחק כתיב (דברים לג יז) בכור שורו הדר לו וגו' יוסף בנין דנטיר להאי ברית זכה בשור דאיהו קדמאה לקרבנא אמר ליה רבי יהודה אי הכי אמאי אתברך במלה דאיהי שמאלא בימינא מבעי ליה דהא כתיב (יחזקאל א י) ופני שור מהשמאל אמר ליה בנין דיגין על חובי דירבעם⁴²⁴ אמר ליה רוא אוליפנא בהאי קרא דכיון דיוסף נטר ליה להאי ברית דהאי ברית⁴²⁵ אחיד בתרין דרגין⁴²⁶ ואינון תרין דרגין לעילא בשמהן אתקרין ואוליפנא בפרשת פרה אדומה דהאי פרה חד דרגא מאינון תרין דרגין עילאין הוי וזוונא דפרה שור אקרי⁴²⁷ ודא הוא בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו הדר לו ודאי⁴²⁸ ולא האי כשור דעלמא אלא וקרני ראם קרניו קרנא עלאה⁴²⁹ הוא על כל אחרנין ועל דא בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ</p>	<p>אמר רבי יצחק כתוב בכור שורו הדר לו וגו', משום שיוסף שמר את הברית הזו זכה בשור שהוא ראשון לקרבן. אמר לו רבי יהודה אם כך למה התברך בדבר שהוא שמאל, היה צריך להיות בימין שהרי כתוב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר לו כדי שיגן על חטאי ירבעם. אמר לו סוד למדנו בכתוב הזה, שכיון שיוסף שמר את הברית הזו, שהברית הזו אחוזה בשתי דרגות, ואותן שתי דרגות למעלה נקראו בשמות, ולמדנו בפרשת פרה אדומה, שהפרה הזו היא דרגה אחת מאותן שתי דרגות עליונות, והזווג של פרה נקרא שור, וזהו בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו, הדר לו ודאי. ולא כמו השור הזה של העולם, אלא וקרני ראם קרניו, קרן עליונה היא על כל האחרות, ועל כן בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ.</p>
<p>אמר רבי אבא משמע דכל מאן דנטיר להאי את רשימא קדישא אינון תרין דרגין עלאין⁴³⁰ אתקשרן ביה לנטרא ליה בכלא ולאעטרא ליה ביקרא עלאה ועל דא זכה בתרין מלכו חד הוא וחד בנו⁴³¹ דכיון</p>	<p>אמר רבי אבא משמע שכל מי ששומר את אות הרושם הקדוש, אותן שתי דרגות עליונות נקשרות בו, לשמור אותו בכל, ולעטרו בכבוד עליון. ולכן זכה בשתי</p>

⁴¹⁹ פי', דריש בריתי להאי גיסא ולהאי גיסא בשביל בריתי שעם יצחק, וג"כ בריתי שהיא התורה אקים את יצחק, וז"ש וע"ד אורייתא איקרי ברית (מ"מ).

⁴²⁰ מלכות בעולם הזה ומלכות לעולם הבא, כדכתיב וצדיקים ירשו ארץ (אור יקר).

⁴²¹ בינה (אור יקר).

⁴²² יה"ו דהיינו בינה, בן י"ה, יה"ו כדפי' ברע"מ (אור יקר).

⁴²³ היינו על ידי הת"ת הקושר מבינה עד המלכות, יוסף זכה מפני זכות הברית, זכה אל השור ראשון לקרבנות ולזה הקשה, אי הכי מעיקרא סליק אדעתין דברכת בכור שורו, אינה בזכות הברית אלא שכל השבטים משולים לחיות ויוסף לשור, השתא דאמרת זכה אם כן למה שור ולא אריה שהוא ימין, שהיסוד בימין נאחז כנודע, לזה אמר שזכה למעלה ולא עלה עד הימין כדי שיהיה שם להגין, יבא שור דיוסף יסוד נטיל לשמאלא ויבטל שור נגח שהחטיא ירבעם לישראל (אור יקר).

⁴²⁴ כי הדינים אינם מתמתקים אלא בשרשם (רח"ו).

⁴²⁵ פי' יסוד (מ"מ).

⁴²⁶ יסוד ומלכות (אור יקר), נו"ה (רח"ו במ"מ).

⁴²⁷ יסוד (רח"ו).

⁴²⁸ כי הסריס אין לו זקן והוא יש לו הדרו (רח"ו).

⁴²⁹ דרגא עלאה - פי' יסוד שעולה עד הדעת יורת מכל הספירות כולם (מ"מ).

⁴³⁰ נו"ה (מ"מ).

⁴³¹ פי' ירבעם כדמפרש, והאי דלא קאמר הזהר יהושע בן נון, לפי שירבעם נמשכה מלכותו הוא ובנו ובן בנו, ועוד יהושע נביא היה ורבן של ישראל ולא מלך, ומלך הראשון של ישראל הוא שאול (מ"מ).

<p>דשלמה מלכא אתדבק בנשים נכריות אתיהיב מלכותא לירבעם ועל דא ברית חביב מכלא בגין כך אמר רבי שמעון האי בר נש דאוליד בר אתקשר בשכינתא דהיא פתחא דכל פתחין (ס"א) והאי רביא דאתגור אתקשר בשכינתא דהיא פתחא דכל כתרין) עלאין פתחא דאתקשר בשמא קדישא (דאמר רבי שמעון) וההוא דמא דנפיק מההוא רביא נטיר קמי קודשא בריך הוא ובשעתא דדינין מתערין בעלמא אשגח קודשא בריך הוא בההוא דמא ושזיב עלמא⁴³² ובגין כך כתיב (בראשית יז יב) ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר וגו' וכתיב (תהלים צ י) ואם בגבורות שמנים שנה⁴³³ וכלא בחד מתקלא סלקא תאנא בההוא דמא זכי עלמא לאתבסמא בחד וקיימין בלהו עלמין דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ וגו' אם לא בריתי תינה יומם ולילה למה</p>	<p>מלכיות, אחת הוא ואחת בנו, שכיון ששלמה המלך נדבק בנשים נכריות, נתנה המלכות לירבעם, ולכן הברית חביבה מהכל, לכן אמר רבי שמעון האדם הזה שמוליד בן נקשר לשכינה, שהיא הפתח של כל הפתחים. (והתינוק הזה שנמול נקשר בשכינה שהיא פתח של כל הכתרים) העליונים. הפתח שנקשר בשם הקדוש, (שאמר רבי שמעון) ואותו דם שיוצא מאותו תינוק שמור לפני הקדוש ברוך הוא, ובשעה שמתעוררים דינים בעולם משגיח הקדוש ברוך הוא באותו דם ומציל את העולם, ולכן כתוב (בראשית יז) ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר וכו', וכתוב (תהלים צ) ואם בגבורות שמונים שנה, והכל עולה במשקל אחד. שנינו באותו הדם זוכה העולם להתבשם בחד, וכל העולמות עומדים, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ וגו', אם לא בריתי ניחא, אבל למה יומם ולילה.</p>
<p>אמר רבי שמעון תנינן תרין כתרין⁴³⁴ אתאחדן כהדא ואינון פתחא דכל שאר כתרין⁴³⁵ ותאנא חד דינא⁴³⁶ וחד רחמי⁴³⁷ ומתבסמא⁴³⁸ דא בדא⁴³⁸ דכר ונוקבא (ס"א) ותאנא חד דכר וחד נוקבא חד דינא וחד רחמי) בסטרא דדכורא שריא חסד בסטרא דנוקבא שריא דינא (ובגין כך) חד חוורא וחד סומקא ובגין לאתבסמא דא בדא (בגין כך) מתקשרן דא בדא והאי ברית אחיד בהו ביומם ולילה⁴³⁹ בדינא וחסד בדינא בקדמיתא⁴⁴⁰ ולבתר שריא ביה בחסד⁴⁴¹ ואתבסם בכלא ודא הוא ברית דאקרי יומם ולילה דאחיד בתרוייהו ומאן דוכי לנטרא להאי ברית כדקא יאות ולא חטי ביה כל יומיו אחיד בהו ביומם ולילה וזכי לתרין עלמין עלמא דא ועלמא דאתי ועל דא אקרי אברהם</p>	<p>אמר רבי שמעון שנינו, שני כתרין מתאחדים כאחד, והם הפתח של כל הכתרים אחרים, ושנינו אחד דין ואחד רחמים, ומתבשמים זה עם זה, זכר ונקבה. (ושנינו אחד זכר ואחד נקבה, אחד דין ואחד רחמים). בצד הזכר שרוי חסד, ובצד הנקבה שרוי דין, (ולכן) אחד לבן ואחד אדום, וכדי להתבשם זה עם זה (לכן) הם מתקשרים זה בזה, והברית הזו אוחזת בהם ביומם ולילה, בדין וחסד. בדין בראשונה ואחר כך שורה בחסד ומתבשם בכל, וזוהי הברית שנקראת יומם ולילה, שאוחזת בשניהם. ומי שזוכה לשמור את אות הברית הזו כראוי ולא חוטא בה כל ימיו, הוא אוחז ביומם ולילה, וזוכה לשני</p>

⁴³² המכוון בפסוקים אלו לומר ע"י מילה, שהיא בן שמנת ימים ניצול העולם מהגבורות של הבינה, שהיא שמינית ממטה למעלה, ומהגבורות של המלכות, שהיא שמינית מלמעלה למטה (מ"מ).

⁴³³ פי' מביא ראיה למ"ש אתקשר בשכינתא מפסוקים אלו דכתיב ואם בגבורות וכו', והיא הבינה דדינים מתערין מינה, וממנה עד המלכות ח' ספירות, ולכן רמז לנו הכתוב ובן שמנת ימים וכו', דהיינו כשימול לח' ימים יזכה למלכות שהיא שמירת מהבינה (מ"מ).

⁴³⁴ זר"ן (מ"מ).

⁴³⁵ פי' ששם מתגלים א"א ואו"א (מ"מ).

⁴³⁶ פי' מלכות שבניינה מהגבורות (מ"מ).

⁴³⁷ פי' ז"א שבניינו מהחסדים (מ"מ).

⁴³⁸ פי' שכתב הרב כי סוד הזווג למתק הגבורות דנוק' ע"י החסדים דז"א (מ"מ).

⁴³⁹ פי' שע"י מתחברים זר"ן, נמצא שאחיד בשניהם (מ"מ).

⁴⁴⁰ פי' שהמלכות מעלה הגבורות בסוד מ"ן תחילה, א"נ י"ל שהיסוד לצד הגבורות, כמ"ש הרב, נמצא שהדין היה ביסוד תחלה, ואח"כ קיבל החסדים שנכללים בו, וז"ש "לבתר שרייא ביה בחסד" (מ"מ).

⁴⁴¹ היינו אח"כ יורדים החסדים בסוד מ"ד ליסוד, ונותנם אל המלכות (מ"מ).

<p>שלים דכתיב (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים ואימתי אקרי שלים כד זכה בתרווייהו ביומם ולילה דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהוה חסדו ובלילה שירה עמי ותרווייהו אחסין אברהם ולא אתקיימא ביה חסד בקיומא שלים עד דאתגזר כיון דאתגזר אתקיים ביה וזכה לתרווייהו ואקרי שלים</p>	<p>עולמות, העולם הזה והעולם הבא. ולכן אברהם נקרא שלם שכתוב (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים, ואימתי נקרא שלם, כשזכה בשניהם ביומם ולילה, שכתוב יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי, ושניהם ירש אברהם ולא התקיים בו החסד בקיום שלם עד שנמול, כיון שנמול התקיים בו וזכה לשניהם ונקרא שלם.</p>
<p>כמה דתנינן דכתיב (בראשית יח א) והוא יושב פתח האהל כחום היום פתח האהל דא הוא כתר א עשיראה דמלכא דאיהו פתחא לכל משכנא קדישא דשאר כתרין וקרייה דוד מלכא (להאי) פתחא (נ"א צדק) דכתיב (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק וכתיב זה השער ליהוה כחום היום כד נהרא נהירו"כ דחסד חולק עדביה כמה דיתיב בהאי⁴⁴² יתיב בהאי⁴⁴³ אימתי אתקיימו ביה כד אתגזר ובגין כך אקרי ברית יומם ולילה תאנא כתיב (שמות יב כג) ופסח יהוה על הפתח⁴⁴⁴ ומאי ופסח יהוה על הפתח דשריא על האי פתחא חסד לאתבסמא ובגיני כך (שמות יב כג) ולא יתן המשחית וגו'</p>	<p>כמו ששנינו שכתוב (בראשית יח) והוא יושב פתח האהל כחם היום, פתח האהל זהו הכתר העשירי של המלך, שהיא פתח לכל המשכן הקדוש של שאר הכתרים. ודוד המלך קורא (לזה) פתח (צדק), שכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, וכתוב זה השער לה'. כחום היום, כשמאיר האור של החסד חולק גורלו, כמו שישב בזה ישב בזה, מתי התקיימו בו, כשנמול, ולכן נקראת ברית יומם ולילה. שנינו כתוב (שמות יב) ופסח ה' על הפתח, מה זה ופסח ה' על הפתח, ששורה על הפתח הזה, חסד להתבשם, ולכן ולא יתן המשחית וגו'.</p>
<p>אמר רבי אלעזר הא תנינן גיורא כד אתגזר ועייל תחות גדפי דשכינתא אקרי גר צדק ולא יתיר גר צדק ודאי זכי למיעל בההוא</p>	<p>אמר רבי אלעזר הרי שנינו כשגר נמול ונכנס תחת כנפי השכינה, הוא נקרא גר צדק, ולא יותר. גר צדק ודאי זוכה להיכנס לאותו</p>
<p>יד/ב</p>	
<p>כתרא דצדק ואת אמרת יומם ולילה דזכו לתרווייהו אמר ליה רבי שמעון אלעזר ברי לא דמי⁴⁴⁵ מאן דאתי משרשא קדישא ומגזעא דקשוט למאן דאתי מגזעא בישא ומשרשא דגעלי בישין תקיפין בישראל כתיב בהו (ירמיה ב כא) ואנכי נטעתיך שורק⁴⁴⁶ כלה זרע אמת⁴⁴⁷ באומות כתיב (יחזקאל כג כה) אשר בשר חמורים בשרם⁴⁴⁸ וזרמת סוסים זרמתם וזרמתם וזרמתם ובגין כך ישראל קדישין⁴⁴⁹</p>	<p>כתר של צדק, ואתה אומר יומם ולילה, שזכו לשניהם. אמר לו רבי שמעון, אלעזר בני אינו דומה מי שבא משורש קדוש ומגזע אמת, למי שבא מגזע רע ומשורש של גיעולים רעים קשים. בישראל כתוב בהם (ירמיה ב) ואנכי נטעתיך שורק כולה זרע אמת, באומות כתוב (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם, ולכן ישראל קדושים זרע של</p>

⁴⁴² ור"ל, כמו שאברהם חסד דז"א הוא מדתו (מ"מ).

⁴⁴³ היא המלכות שנותן לה החסדים לבסמה ודריש כ' של כחום כף הדמיון (מ"מ).

⁴⁴⁴ פי' פתיחה לשון רחמים ויתגלה פסח זה על הפתח (רח"ו).

⁴⁴⁵ ואם תאמר, תינח לבן ישראל הנולד, אברהם שהיה אב לגרים ונולד שלא בקדושה מאי איכא למימר. וכבר פרשו בזה, שאברהם גר היה, ומדתו במלכות. אמנם עם כל זה לפי דבריו הוא בסוד מילתו נכנס במדת יומם ולילה, והדרא קושיא לדוכתין. ויש לומר, שמילת הגר הוא פתח כניסתו לעבודה ולידת בן ישראל, הוא ג"כ פתח כניסתו, ולזה הגר עולה בשכינה ובן ישראל ביסוד, אמנם אברהם לא היה פתח כניסתו לעבודה במצות המילה, אלא מקודם היה אוהבו של הקב"ה, וכבר פסק זוהמתו באור כשדים ובכמה נסיונות, ולזה במילה נכנס במדרגה עליונה כעליית עם בני ישראל (אור יקר).

⁴⁴⁶ ביסוד (אור יקר).

⁴⁴⁷ מהת"ת (אור יקר)

⁴⁴⁸ הם החצונים, והטעם לזה הם שלשה עניינים המקדשים זרע קדוש, האחת קדושת אביו במאכלו ומשתהו (אור יקר).

⁴⁴⁹ קדושתם בזווגם על ידי טהרת הדנה קידושין שבע ברכות (אור יקר).

<p>זרעא דקשומ⁴⁵⁰ גזעא דאתבסמו⁴⁵¹ בטורא דסיני ואתפסק מנייהו כל זוהמא כלוה מתבסמין⁴⁵² וכלוה עיילי בקיימא קדישא דיומם ולילה למהו שלמים בכלא אבל באומות קשיא למעבר מנייהו זוהמא ואפילו עד תלת דרין ובגין כך תנינן טוב שבגוים וכו' ובגין כך גר צדק ודאי</p>	<p>אמת גזע שהתבשמו בהר סיני ופסקה מהם כל הזוהמא, כולם מתבשמים וכולם נכנסים בברית הקדושה של יומם ולילה להיות שלמים בכל. אבל באומות, קשה להעביר מהם את הזוהמא, ואפילו עד שלשה דורות, ולכן שנינו טוב שבגוים וכו', ולכן גר צדק ודאי.</p>
<p>דאמר רב המנונא סבא אומות עד לא אתגזרו שריין בכתרין תתאין דלא קדישין ורוח מסבא⁴⁵³ שריא עליהו כיון דאתגזרו ואתגזרו שריין בכתרא קדישא (דשכינתא) דשריא על שאר כתרין תתאין ורוחא קדישא שריא עליהו⁴⁵⁴ אבל ישראל קדישין בני קדישין דגזעין ושרשין ואתבסמו בטורא דסיני ועאלו במהימנותא שלימתא קדישתא בשעתא דאתגזרו שריא בכלא דכתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם היים כלכם היום</p>	<p>שאמר רב המנונא סבא אומות טרם שנמולו שרויים הם בכתרים תחתונים שאינם קדושים, ורוח טומאה שורה עליהם. כיון שהתגזרו ונמולו הם שורים בכתר הקדוש (של השכינה), ששורה על שאר הכתרים התחתונים, ורוח קדושה שורה עליהם. אבל ישראל קדושים בני קדושים של גזעים ושרשים, והתבשמו בהר סיני, ונכנסו לאמונה השלמה הקדושה, בשעה שנמולים הם שורים בכל, שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.</p>
<p>והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגולה וגו' (ויקרא ה כג) רבי יוסי אמר (ישעיה נד ט) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח האי קרא קשיא כתיב (בראשית ז י) ומי המבול היו על הארץ וכתיב (שם ט יא) ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול מי המבול כתיב ולא מי נח והכא כתיב כי מי נח זאת לי זאת לי הם לי מבעי ליה</p>	<p>והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגולה וגו', רבי יוסי אמר (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח. הפסוק הזה קשה, כתוב (בראשית ז) ומי המבול היו על הארץ, וכתוב (שם ט) ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול. כתוב מי המבול ולא מי נח, וכאן כתוב כי מי נח זאת לי. זאת לי, היה צריך להיות "הם לי".</p>
<p>אלא הכי תאנא כד זכאין סניאו בעלמא קודשא בריך הוא חדי ומשתבחה בהו דתנינן כד שארי זכאה בעלמא ואשתכח ביה כביכול אמיל שלמא</p>	<p>אלא כך שנינו, כשצדיקים מתרבים בעולם, הקדוש ברוך הוא שמח ומשתבח בהם, ששנינו כששרוי צדיק בעולם, ונמצא בו, כביכול הוא מטיל שלום</p>

⁴⁵⁰ מהתורה וחוקותיה, שורש טהור מאבות אבותם שעמדו בהר סיני ופסקה זוהמתן דהיינו טומאת הנחש (אור יקר).

⁴⁵¹ לכן הם בדין הנמתק בחסד (אור יקר).

⁴⁵² ומצד המתקתם שהטבע בעצמו רחמן שזה מדת ישראל רחמנים בני רחמנים והיינו המתקת הדין, ביישנים בני ביישנים והיינו העברת הקלי' שהוא עזות פנים, לזה אמר הם נכנסים במקום המתקת הדין, וזהו שאמר עאלין בקיימא קדישא דיומם ולילה, דהיינו המתקת הדינים, אבל אומות העולם וכו' העיקר בדברי רב המנונא סבא, שאם כפי פשוטי דבריו קשה, אם כן לא יכנסו אפילו במלכות, שכיון שאין זוהמתן נפסקת, מי התיר לערב קודש בחול, וטמא בטהור, נימא שהם בחוץ, אלא כדמפרש רב המנונא ואמר, שהענין הוא בהדרגה כיון שאומות העולם הם שואבים רוח אליהם ממדרגות הטומאה, מפני שאחיזתן בהם (אור יקר).

⁴⁵³ בטהרתם עולים ומחליפים שניהם (אור יקר).

⁴⁵⁴ ופתח כניסתם בזה הוא מצד המלכות, שהוא בית שורש לכל הבחינות שבעולם, והחצונים יש להם שורש מתוק שתול בלגי מימי הטהרה והקדושה כדפי' בפרשת שלח לך בפסח שני עיי"ש. ולכך יש באומות העולם ג' בחינות: הא', הטמאים, והם כענפים. והב', חסידי אומות העולם, והם נכנסים דרך גזעם פנימה יותר ועדיין בקלי'. הג', הגרים, והם נאחזים במדת המלכות מצד שורש אשר לחצונים בה, כי ממנה יצוא והם מושרשים בה בטהרה וקדושה, וז"ש "שכינתא דשליטא וכו' דלא קדישין". ודרך אותה בחינה אשר לה, היא שולטת עליהם, הם נכנסים בה, מה שאי אפשר למעלה שאין הענין הזה, וזה עד שלשה דורות שהם משתלשלים ועולים מדרגה אחר מדרגה. אמנם ישראל הם בעצמם קדישים, ומצד אבותם בני קדישין, ואבות אבותם גזעין כבר נכנסו, וקושי הטורח הזה היה לשלשה אבות, אברהם יצחק ויעקב, כמה טרחו עד עלותם מלכות אברהם יצחק יסוד יעקב ת"ת כדפי' בסבא, לכן "בשעתא דאתגזרו" היינו היום ממש ביומם חיים (אור יקר).

<p>בעלמא⁴⁵⁵ וכל עלמא מתברכא בניניה⁴⁵⁶ ואמיל שלמא בפמליא של מעלה</p>	<p>בעולם, וכל העולם מתברך בגללו, ומטיל שלום בפמליא של מעלה.</p>
<p>מנא לן דכתיב (ישעיה כו ה) או יחזיק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי תריז שלמין אמאי הכא אלא יעשה שלום לי דאשרי דכר ונוקבא שלום יעשה לי דמתברכאן אבהן מאי איכא בניניהו אמר רבי יוסי כד מתברכאן אבהן שלום יעשה לי דאקדים שלמא בכלא ובגין כך שלום קדים⁴⁵⁷ יעשה שלום לי מאי טעמא לא אקדים שלום הכא אלא בגין דיתעבר הוויא דשריא בנוקבא בקדמיתא וייתי דכורא למשרי באתריה ובגין כך יעשה אקדים⁴⁵⁸ ולבתר שלום</p>	<p>מנין לנו, שכתוב (ישעיה כז) או יחזיק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, שני שלומות כאן למה. אלא יעשה שלום לי, שמשרה זכר ונקבה, שלום יעשה לי שהאבות מתברכים, מה יש ביניהם. אמר רבי יוסי כשהאבות מתברכים, שלום יעשה לי, שמקדים שלום בכל, ולכן שלום קודם יעשה, "שלום לי" למה לא הקדים כאן שלום, אלא כדי שיעבר הנחש ששרוי בנקבה בראשונה, ויבא הזכר לשרות במקומו, ולכן הקדים יעשה ואחר כך שלום.</p>
<p>תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא דינין לא מתערין ולא שלמין בעלמא משום דההוא בר נש זכאה הוא אות בעלמא וקודשא בריך הוא בעי ביקריה ועלמא מתקיים בניניה תניא אמר רבי יוסי בזמנא דבני עלמא אשתכחו חיבין קמי קודשא בריך הוא ההוא זכאה דאשתכח בעלמא (בעי) קודשא בריך הוא לאשתעי בהדיה בגין דיבעי רחמין על עלמא ויתפיים בהדיהו מה עבד קודשא בריך הוא אשתעי בהדיה על אינון חיבי עלמא אמר ליה לאוטבא ליה בלחודוי ולשיצאה לכלהו מה ארחיה דההוא בר נש זכאה שביק דידיה ונסיב לדכולי עלמא בדיל דיתפיים קודשא בריך הוא בהדיהו</p>	<p>שנינו בזמן שצדיק שרוי בעולם הדינים לא מתעוררים ולא שולטים בעולם, משום שאותו איש צדיק הוא אות בעולם, והקדוש ברוך הוא רוצה בכבודו, והעולם מתקיים בשבילו. שנינו אמר רבי יוסי, בזמן שבני העולם נמצאים רשעים לפני הקדוש ברוך הוא, אותו הצדיק שנמצא בעולם, (רוצה) הקדוש ברוך הוא מדבר עמו כדי שיבקש רחמים על העולם ויתפייס עמו. מה עושה הקדוש ברוך הוא, מדבר עמו על אותם הרשעים של העולם, אומר לו להיטיב עמו לבדו ולהשמיד את כולם. מהי דרכו של אותו צדיק, עוזב את שלו ולוקח את של כל העולם, כדי שיתפייס הקדוש ברוך הוא עמו.</p>
<p>מנא לן ממשה דאמר ליה קודשא בריך הוא האבו ישראל (שמות לב ח) עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו וגו' תו אמר ליה (דברים ט יד) הרף ממני ואשמידם וגו' בהאי שעתא אמר משה אי בגין יקרא דידי ישתעון ישראל מעלמא טב לי מותא ולא יימרון דשביקנא האי דכולי עלמא בגין יקרא דידי מיד (שמות לב יא) ויחל משה את פני יהוה אלהיו ואושיט גרמיה למיתה בכמה אתרי</p>	<p>מנין לנו, ממשה, שאמר לו הקדוש ברוך הוא חטאו ישראל, (שמות לב) עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו וגו', עוד אמר לו, הרף ממני ואשמידם וגו'. באותה שעה אמר משה, אם בשביל כבודי ישמדו ישראל מן העולם, טוב לי מות ולא יאמרו שעזבתי את זה של כל העולם בשביל כבודי, מיד ויחל משה את פני ה' אלהיו והושיט עצמו למיתה בכמה מקומות בשביל ישראל, שכתוב ועתה אם תשא</p>

⁴⁵⁵ מפני שהוא מרכבה לצדיק הנק' שלום והוא משלים בין ב' הקצוות ומייחדם כדפי' לעיל בפסוק אם לא בריתי ובענין שלמים ובזה מבטל הדין ומגביר הרחמים (אור יקר).

⁴⁵⁶ בשפע הנפשע על ידה (אור יקר).
⁴⁵⁷ פי' כשמתברכים חג"ת ויורדת הטיפה מהמוח לחג"ת צריך שיקדים שלום שהוא היסוד תחלה לפי שהוא עולה בסוד הדעת והוא מושך הטיפה (מ"מ).

⁴⁵⁸ ר"ל כשנכרת הערלה ונראית ראש העטרה אזי יעשה שלום לי ר"ל יתקן הברית ואזי שלם לי (רח"ו). ור"ל שקודם המילה החסדים סתומים בתוך הדעת ולא ירדו ליסוד הנק' שלום. ואחר המילה, אזי יורדים החסדים ליסוד ונותנם למלכות. ושיעור הכתוב אומרת המלכות יעשה שלום לי, דהיינו כשמתקן הברית, אזי שלם לי, שהחסדים ירדו ליסוד ונותנה לי, ומ"ש "שלם יעשה לי", היינו בשעת הזווג שמתברכים חג"ת כבר שלום קדים שהמשך הטיפה מהמוח לחג"ת (מ"מ).

<p>בניניהון דישראל דכתיב (שמות לב לב) ועתה אם תשא הטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו' ותאנא לא זו משה מתמן עד דמחל קודשא בריך הוא לישראל הדא הוא דכתיב (שם יד) וינחם יהוה על הרעה אשר דבר לעשות לעמו, וכתוב (במדבר יד) ויאמר יהוה סלחתי כדברך</p>	<p>חטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו', ושנינו לא זז משה משם עד שמחל הקדוש ברוך הוא לישראל, זהו שכתוב וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו, וכתוב (במדבר יד) ויאמר ה' סלחתי כדברך.</p>
<p>ואלו בנה כתיב (בראשית ו יג) ויאמר אלהים לנה קץ כל בשר בא</p>	<p>ואלו בנה כתוב ויאמר אלהים לנה קץ כל בשר בא</p>
<p>טו/א</p>	
<p>לפני וגו' אמר ליה נח ולי מה את עביד אמר ליה (שם יח) והקימותי את בריתי אתך וגו' (שם יד) עשה לך תבת עצי גפר ולא בעי רחמי על עלמא ונחיתו מיא ואובידו בני עלמא ובגין כך מי נח כתיב (ישעיה נד ט) מי נח ודאי דביה הוה תליין דלא בעא רחמי על עלמא מכאן אמר רבי יוסי מאי דכתיב (בראשית ט כ) ויחל נח איש האדמה ויחל כמה דאת אמר (במדבר ל ג) לא יחל דברו דאת עביד חול איש האדמה דבניניה אשתציאו בני עלמא דלא בעא רחמי עליהו דבר אחר איש האדמה דבניניה אתקיימת לבתר דאשתציאו קדמאי דכתיב (בראשית ח כא) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם וגו'</p>	<p>לפני וגו', אמר לו נח ולי מה אתה עושה. אמר לו והקימותי את בריתי אתך וגו', עשה לך תבת עצי גפר, ולא בקש רחמים על העולם, וירדו המים והאבידו את בני העולם, ולכן כתוב מי נח, מי נח ודאי, שבו הם היו תלויים, שלא בקש רחמים על העולם. מכאן אמר רבי יוסי מה שכתוב (בראשית ט) ויחל נח איש האדמה, ויחל כמו שנאמר (במדבר ל) לא יחל דברו, שנעשה חול. איש האדמה, שבגללו השמידו בני העולם, כי לא בקש עליהם רחמים. דבר אחר, איש האדמה, שבשבילו התקיימה לאחר שהשמידו הראשונים, שכתוב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם וגו'.</p>
<p>תאנא מי נח אקרון דהוא גרים דאקרון על שמיה אמר רבי יוסי זאת לי מאי קא מיירי אלא אמר קודשא בריך הוא מי נח גרמו לי דאנלי זאת בעלמא דכתיב (ישעיה נט כא) ואני זאת בריתי אותם (בראשית ט יב) זאת אות הברית וגו' (שם יג) את קשתי נתתי בענן כלומר לית מאן דאשגח אלא ליקרא דשמי דרמיזא בזאת ומאן גרים לי מי נח מכאן סימנא להסידא זכאה דלא אתגלייא האי קשת ביומי ולא אצטריך עלמא ביומי להאי (זאת) אות ומאן איהו ההוא דבעי רחמי על עלמא ואתחזי לאננא עלוי כגון רבי שמעון בר יוחאי דלא אצטריך עלמא ביומי להאי אות דהא הוא אות סימנא בעלמא הוה דלא הוה גזרה דאתגזר על עלמא לעילא דלא מבטל לה והיינו דכתיב (ש"ב כג ג) מושל באדם קודשא בריך הוא מושל באדם ומי מושל בקודשא בריך הוא כביכול צדיק דקודשא בריך הוא גזיר ואיהו מבטל</p>	<p>שנינו הם נקראו מי נח, שהוא גרם שנקראו על שמו. אמר רבי יוסי "זאת לי" במה מדובר, אלא אמר הקדוש ברוך הוא, מי נח גרמו לי שאגלה זאת בעולם, שכתוב ואני זאת בריתי אותם, זאת אות הברית וגו', את קשתי נתתי בענן, כלומר אין מי שמשגיח אלא לכבוד שמי שרמוז בזאת. ומי גרם לו, מי נח. מכאן סימן לחסיד צדיק שלא מתגלה הקשת הזו בימיו, ולא צריך העולם בימיו לאות זו (הזאת). ומי הוא אותו שמבקש רחמים על העולם וראוי להגן עליו כמו רבי שמעון בן יוחאי, שלא צריך העולם בימיו את האות הזאת, שהרי הוא היה אות סימן בעולם, שלא היתה גזרה שנגזרה על העולם למעלה שלא מבטל אותה. והיינו מה שכתוב (שמואל ב כג) מושל באדם, הקדוש ברוך הוא מושל באדם, ומי מושל בקדוש ברוך הוא כביכול צדיק, שהקדוש ברוך הוא גוזר והוא מבטל.</p>
<p>כגון רבי שמעון בר יוחאי דיומא חד הוה יתיב אבבא דתרעא (נ"א דמערתא) דלוד זקף עיניו חזא שמשא דנהיר ואסתים נהורא תלת זמנין אדהכי</p>	<p>כמו רבי שמעון בן יוחאי, שיום אחד היה יושב על הדלת של שער (מערות) לוד, הרים עיניו וראה שהשמש מאירה והסתירה אורה שלש פעמים, בינתיים</p>

<p>אתחשך נהורא ואתחזי ביה בשמשא אוכמא וירוקא אמר ליה לרבי אלעזר בריה תא אבתראי ברי ונחמי דהא ודאי גזרה אתגזר לעילא וקודשא בריך הוא בעי לאודעא לי דודאי תלתין יומין תליא ההוא מלתא דאתגזר לעילא ולא עביד קודשא בריך הוא עד דאודעיה לצדיקיא דהא הוא דכתיב (עמוס ג ז) כי לא יעשה יהוה אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים</p>	<p>נחשך האור ונראה בשמש שחור וירוק. אמר לו לרבי אלעזר בנו בא אחרי בני, ונראה שהרי ודאי נגזרה גזרה למעלה והקדוש ברוך הוא רוצה להודיע לי, שודאי שלשים יום תלוי אותו הדבר שנגזר למעלה, והקדוש ברוך הוא אינו עושה עד שמודיע לצדיקים, זהו שכתוב (עמוס ג) כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.</p>
<p>עד דהוו אזלי עאלו בההוא כרם חמו חד חויא דהוה אתי ופומיה פתיחא (נ"א והוה לחיש בלישניה) ומלהטא בארעא בעפרא אשתניק רבי שמעון וקטפר ידוי ברישיה דחויא שכך חויא מאיך פומיה וחמא לישניה מרחיש אמר ליה חויא חויא זיל ואימא לההוא חויא עילאה דהא רבי שמעון בר יוחאי בעלמא שכיח עייליה לרישיה לחד נוקבא דעפרא אמר גוזר אנא כשם דתתאה אתחזר לנוקבא דעפרא כן עלאה יתחזר לנוקבא דתהומא רבא</p>	<p>בעוד שהיו הולכים נכנסו לאותו כרם ראו נחש אחד שהיה בא ופיו פתוח, (והיה לוחש בלשונו) ומלהט בארץ בעפר, רבי שמעון נערר בבגדיו והכה בידיו לראש הנחש, ושכך הנחש והשפיל את פיו וראה לשונו רוחשת. אמר לו נחש נחש לך ואמור לאותו הנחש העליון שרבי שמעון בן יוחאי מצוי בעולם, הכניס את ראשו לנקב של עפר אחד, ואמר גוזר אני כשם שהתחתון חזר לנקב העפר כך העליון יחזר לנקב תהום רבה.</p>
<p>רחיש רבי שמעון בצלותא עד דהוו מצלי שמעו חד קלא פותקרא דקיטפא עולו לאתריכו קטפירא דבורייני לא שראן בעלמא דהא רבי שמעון בר יוחאי בטיל לון זכאה אנת רבי שמעון דמארך בעי ביקרך על כל בני עלמא במשה כתיב (שמות לב יב) ויחל משה וגו' דמשמע דאחיד ליה פרגודא ואנת רבי שמעון גוזר וקודשא בריך הוא מקיים הוא גוזר ואנת מבטל</p>	<p>רחיש { לשון ממלל כגון (סנהדרין דף צ ע"ב) מרחשן שפוותיה } רבי שמעון בתפלה, בעוד שהיו מתפללים שמעו קול אחד של א' הממונים על הכריתה וההיזק, הכנסו למקומכם הקשר של הפריצים ע"אנשים רקים לא שורות בעולם, שהרי רבי שמעון בן יוחאי ביטל אותן. אשריך רבי שמעון שרבוך רוצה בכבודך מעל כל בני העולם, במשה כתוב (שמות לב) ויחל משה וגו', שמשמע שאחז אותו פרגוד, ואתה רבי שמעון גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים. הוא גוזר ואתה מבטל.</p>
<p>אדהכי חמא דנהיר שמשא ואתעבר ההוא אוכמא אמר רבי שמעון ודאי הא עלמא אתבסם עאל לביתיה ודרש (תהלים יא ז) כי צדיק יהוה צדקות אהב ישר יחזו פנימו מאי טעמא כי צדיק יהוה צדקות אהב משום דישר יחזו פנימו מאי פנימו פנים עלאין דבני עלמא בעיין למבעי רחמי מניה על כל מה דאצטריכן אמר ליה רבי אלעזר בריה אי הכי⁴⁵⁹ ישר יחזו פנימו מבעי ליה או ישרים יחזו מאי ישר יחזו אמר ליה רזא עלאה⁴⁶⁰</p>	<p>בין כך ראה שהאיר השמש ועבר אותו השחור, אמר רבי שמעון ודאי שהעולם התבשם. נכנס לביתו ודרש (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו, למה, כי צדיק ה' צדקות אהב, משום שישר יחזו פנימו. מה זה פנימו, הפנים העליונים של בני העולם, שצריכים לבקש רחמים ממנו על כל מה שצריכים. אמר לו רבי אלעזר בנו, אם כך היה צריך להיות ישר יחזו פנימו או ישרים יחזו, מה זה ישר יחזו, אמר לו סוד עליון שאותם ימי</p>

⁴⁵⁹ אי אמרת בשלמא כדאמרן פרשת בראשית נג ע"א וז"ל, (תהלים יא, ז) ישר, איהו ישר, כד"א (דברים לב, ד) צדיק וישר, וע"ד יחזו פנימו כל בני עלמא ויתקנו ארחייהו למיהך בארמ מישר. ור"ל שכולם יביטו את פניהם אם הם רשומים בעונות ויתקנו דרכיהם לישא פניהם ממום, ואתי שפיר יחזו פנימו, אבל לפי דבריך הניחא פנימו שנוכל לפרשו כמו פניו וכדכתב הר"ק, אבל ישר יחזו קשה דהול"ל ישר יחזו או ישרים יחזו (רמ"ז).
⁴⁶⁰ כל בחינת פנים של תחתון הוא מסוד יסוד העליון ממנו, וז"ש לשון רזא, שסתמו ביסוד (רמ"ז).

<p>דאינון ימי קדם⁴⁶¹ דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין וימי עולם דזעיר אנפין⁴⁶² דאינון אקרונ פנימו (דאינון) חמאן בארע מישר מה דאצטריך למחמי⁴⁶³</p>	<p>קדם של העתיק הקדוש סתום כל הסתומים, וימי עולם של ז"א, שהם נקראים פנימו, (שהם) רואים בדרך ישר מה שצריך לראות.</p>
<p>דתאנא בשעתא דקודשא בריך הוא אשגח בעלמא⁴⁶⁴ וחמא דמתכשרן עובדיה⁴⁶⁵ דבני נשא לתתא אתגלייא עתיקא קדישא בזעיר אנפין ומסתכלין⁴⁶⁶ כל אינון אנפין⁴⁶⁷ באנפין סתימין⁴⁶⁸ ומתברכן כלהו⁴⁶⁹ מאי טעמא מתברכן משום דמסתכלן אלין באלין בארע מישר⁴⁷⁰ דלא סטאן לימינא ולשמאלא הדא הוא דכתיב</p>	<p>שנינו, בשעה שהקדוש ברוך הוא משגיח בעולם ורואה שכשרים מעשיהם של בני האדם למטה, מתגלה העתיק הקדוש בזעיר אנפין, ומסתכלים כל אותם הפנים בפנים סתומים, וכולם מתברכים. למה מתברכים משום שמסתכלים אלו באלו בדרך ישר, שלא סוטים ימינה ושמאלה. זהו שכתוב</p>
<p>טו/ב</p>	
<p>ישר יחזו פנימו⁴⁷¹ (תהלים יא ז) ומתברכן כלהו ומשקיין דא לדא עד דאתברכן כלהו עלמין ומשתכחי כלהו עלמין כחד וכדין אתקרי (זכריה יד</p>	<p>ישר יחזו פנימו, וכולם מתברכים ומשקים זה את זה, עד שמתברכים כל העולמות, וכל העולמות נמצאים כאחד,</p>

⁴⁶¹ ה"ס ז' תיקוני גולגלתא הנתקנים מעתיק יומין שהוא ימי קדם, ולהיותו סוף עולם א"ס לכך קראו סתימא דכל סתימין, שהוא סותם בתוכו כל הסתומים העליונים שלמעלה ממנו. וז' התחתונות שלו נקראים ימי קדם (רמ"ז).

⁴⁶² הם סוד אור ז' תיקוני עתיק המשתלשל ממדרגה למדרגה עד שיכנס ויאיר בז' דגולגלתא דזעיר, ובין בעתיק ובין בז"א ז' התיקונים של הגולגלתא מאירים בפניהם בדיקנא שלהם, ואלה אקרונ פנימו. ונראה שאמר פנימו ולא אמר פניהם, כי פנימו הוא לשון יותר מיוחד ויותר נודע, וכן בכאן אלו הפנים היותר מיוחדים ועיקרים בעולמות שבהאירם אז כולם מאירים וכמ"ש בסמוך (רמ"ז).

⁴⁶³ ה"ס אור ישר המתפשט בעולמות הקדושה שהם צריכין להשגחתו יתברך לאפוקי עולמות החיצונים. ולפי זה אמר הפסוק כי צדיק ה' צדקות אהב, ירצה חפץ ורוצה במעשה הצדיקים שכולם צדקות וזכויות, ולכך עליהם ישגיח, ובאמת וביושר יחזו פנימו, פי' הפנים הנעלמים (נ"א העליונים) המה יביטו יחזו אותם להיטיב להם, והוא על דרך (כו, ט) ופניתי אליכם וגו' והרבתי אתכם, שנראה שהפניה לבד היא דבר גדול, כי על כן לא אמר להרבות אתכם, ודוק (רמ"ז).

⁴⁶⁴ היא המלכות, אבל מעשי ישראל עולים לה (רמ"ז).

⁴⁶⁵ פי' (נ"א מפני) שנעשים רק לשם שמים, וכל שכן אם יש להם כוונות אמיתיות, כי אז אעפ"י שבני אדם הם למטה בעוה"ז החומרי הם מתהוים רוחניים ופנימיים (רמ"ז).

⁴⁶⁶ נראה שה"ס הסתכלות המצחים הנזכר בייחוד דיודין והוויין, והוא שאור בינה דעתיק מאיר במצחא דאריך שה"ס דעת שבגולגלתא דיליה ושם נגזר יסוד דעתיק, ואותו האור הגדול נמשך למצחא דאור"א ונמשך לז"א, ואז יש כח לזעיר להסתכל במצחא דאריך (רמ"ז).

⁴⁶⁷ פי' דאור"א ודזעיר (רמ"ז)

⁴⁶⁸ מצחא דעתיק המאיר במצחא דאריך (רמ"ז).

⁴⁶⁹ ה"ס הזווגים הנעשים באור"א וזו"ן. אי נמי זיווגי המצחים שכל מצח סוד יסוד ודעת (רמ"ז).

⁴⁷⁰ שכל זה הוא בקו האמצעי ולא מן הצדדין, וידוע שעיקר השפע הוא של האמצעי. וז"ש דלא סטאן לימינא ולשמאלא, כי הימין והשמאל שהם חר"ב אין אורם עצמי רק הארה נמשכת אליהם, וכמו שנזכר בסוד אחסנתא דאור"א. וגם סוף התפשטותם הם עד הרגלים נ"ה ששם יש סתימא, מה שאין כן באור האמצעי מהמצח שבו יסוד העליון ממנו שהוא פתוח וחלול בסוף התפשטותו, וגם בו מתקבצים אורות חר"ב וחר"ג, כנודע מד' פרשיות דתפילין הנתונים במצח וכו' שכשמסתכלים אור"א או ז"א במצח דאריך אז הזווגים שלהם שלימים והם שלימים ושויים בקומתם, וכשמסתכלים בפנים ולא במצח אז אין זווגם שלם, ולכן אמר בכאן מסתכלן בארע מישר, דהיינו מצחא במצחא, דלא סטאן לימינא ולשמאלא, היינו לשני הפנים. וז"ש כי צדיק ה', שכל קו האמצעי נקרא צדיק, כי בראשו יסוד אור"א ובאמצעיתו יסוד דישראל ובסופו יסוד ז"א. צדקות אהב, שמחבר שתי הצדקות לאה ורחל שנעשות פרצוף אחד ואז היא שוה לו, וטעמו מפני שיש יחזו פנימו (רמ"ז).

⁴⁷¹ אינו יכול לומר ישר יחזה או ישרים יחזו, כי אין ישר הנזכר כאן איש ישר שהוא יראה פניו, אלא הראיה והמחזה מוסב אל הפנים שהם ישר ביושר ובמישור. ואמנם בהסתכלות פנים של זה בפנים של זה, נתון של זה בזה ושל זה בזה, ואם כן כל הפנים כפולים. וזהו (משלי כז יט) כמים הפנים לפנים, ירצה הפנים המתראים במים שפני האדם מתראים בהם, וגם הם חוזרים ומתראים בפני האדם, באופן שבכל אחד מהם יש שני פנים, והם ממש כמים שכלולים זכרים ונקבות, וכן מים מ"ם יר"ד מ"ם גם המילוי עולה מ"ם ושניהם גי' פני"ם (רמ"ז).

<p>(ט) יהו"ה אחד ושמו אחד וכד⁴⁷² חובי עלמא סניאו אסתים עתיקא קדישא ולא משגחין אנפין באנפין וכדין דינין מתערי בעלמא וכרסון רמיו ועתיק יומין אסתים ולא אתגלייא הדא הוא דכתיב (דניאל ז ט) חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב עד די כרסון רמיו דאינון כתרין עלאין דמשקיין לכלהו אחרנין לאוקומי בקיומייהו ומאן אינון אבהן ועתיק יומין יתיב ולא אתגלייא וכדין מהפכין חייבי עלמין רחמי לדינא</p>	<p>ואז נקרא ה' אחד ושמו אחד. וכשחטאי העולם מתרבים, (אז) העתיק הקדוש נסתר ואין משגיחים פנים בפנים, ואז מתעוררים הדינים בעולם, והכסאות מושלכים, ועתיק הימים סתום ולא מתגלה, זהו שכתוב חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב עד די כרסון רמיו [הייתי רואה עד שהכסאות מושלכים ועתיק הימים יושב עד שהכסאות מושלכים] שאותם הכתרים העליונים שמשקים את כל האחרים להעמידם בקיומם, ומי הם האבות, ועתיק הימים יושב ולא מתגלה, ואז הרשעים של העולם מהפכים את הרחמים לדין.</p>
<p>תאנא מסטרא דאימא נפקין גרדינין נימוסין קליפין⁴⁷³ ואחדון בקולפוי דגבורה⁴⁷⁴ ושלטין על רחמי כמה דאת אמר (במדבר טז לה) הנועדים על יהו"ה על יהו"ה ממש וכדין אשתכחו עלמין חסרין (ס"א קטירין) דלא שלמין וקטמותא אתער בכלהו⁴⁷⁵ וכד בני עלמא מכשרין עובדיהון לתתא מתבסמן דינין ומתעברן ומתערי רחמי ושלטן על ההוא בישא דאתער מן דינא קשיא וכד מתערן רחמי חדוה וניחומין משתכחן משום דשליטין על ההוא בישא הדא הוא דכתיב (שמות לב יד) וינחם יהו"ה על הרעה וינחם משום (דשלטא על הרעה) דאתכפיא דינא קשיא ושלטין רחמי</p>	<p>שנינו מצד האם יוצאים שומרי החוקים הקליפות, ואוחזים במקל של הגבורה ושולטים על הרחמים, כמו שנאמר (במדבר טו) הנועדים על ה', על ה' ממש. ואז נמצאים העולמות חסרים (קשורים), שאינם שלמים ומתעוררת בכלם קטטה. וכשבני אדם מכשירים מעשיהם למטה, אזי מתבשמים הדינים ועוברים ומתעוררים רחמים ושולטים על אותו הרע שמתעורר מן הדין הקשה. וכשמתעוררים רחמים נמצאים שמחה וניחומים, משום ששולטים על אותו הרע, זהו שכתוב וינחם ה' על הרעה. וינחם משום (ששולט על הרעה) שנכנע הדין הקשה ושולטים הרחמים.</p>
<p>תאנא בשעתא דמתבסמן דינין ושלטין רחמי כל כתרא וכתרא תב בקיומיה ומתברכאן כלהו כחדא וכד תייבין כל חד וחד לאתריה ומתברכאן כלהו כחדא ומתבסמא אימא בקלדיטי גליפין⁴⁷⁶</p>	<p>שנינו בשעה שהדינים מתבשמים, ושולטים הרחמים, כל כתר וכתר שב לקיומו, וכולם מתברכים כאחד. וכששבים כל אחד ואחד למקומו וכולם מתברכים כאחד, והאם מתבשמת במפתחות, החקוקים ושבים לצדה, אז</p>

⁴⁷² ע"י מעשי הרשעים נעשה עבודת כל צבאות העליונים בעמל ויגיעה רבה מצד כח הבחירה שנעשה אז גם בהם וכנז', ומזה נפיק הנהר דינור אשר על ראש רשעים יחול, וכמ"ש בזה"ק (ויקרא טו ע"ב) כד חובי עלמא וכו' (דע"ה ח"א עה ע"א).

⁴⁷³ שיוצאים קליפות מינים ממינים שונים (דע"ה ח"א עה ע"א).

⁴⁷⁴ סטרא דאמא היינו יסוד דאמא ונק' סטר' שהוא סוף וסיום דילה ומשם יוצאין כחות הטומאה מאחור דז"א ונאחזין באחור דגבורה דהיינו אחור אה"ה העולה דם כי ה"ג כולם הם והאחור הלבוש שעליהם משם יונקים כל הכחות הנז'. וז"ש ואחדין בקולפי דגבורה. פי' לבוש הב' אחור הלבוש דשמא קליפא וזהו קולפ"י. (זהר הרקיע). שנאחזים במטה ושבט הגבורות שהם קוי הדין (דע"ה ח"א עה ע"א).

⁴⁷⁵ שנעשה קטטות ומריבות בכל העולמות ע"י התקרבות וכניסת הרע בהם, ועי"ז הוה עבודתם בעמל ויגיעה רבה, ומזה הוא ג"כ זיעתן של חיות ונפיק מזה הנהר דינור אשר על ראש רשעים יחול (דע"ה ח"א עה ע"א).

⁴⁷⁶ פי' כי הנה הכסף התפשטותו למטה טוב והזהב כל עוד שמתפשט למטה מתחזק הדין דהיינו ה"ג לכן צריך לזהב ארמאה וזהו התנופה ארמותא כי צריך להעלותו לשרשו ביסוד אימ' ששם הדינין מתבסמ' וביסוד אימ' שהם נ' שערים שהם ה"ג כ"א כלולה מ' וזהו קלדיטי. פי' מפתחות השערים גליפין אותן שערים שהם חקוקים ביסוד שלה כי אלו השערים הם שורש ה"ג ושם הדינין ומתבסמים כד תייבין לסטראה ואמר בלשון רבים משום שביסוד שלה הם הנ' שערים שאמרנו (זהר הרקיע).

<p>ותייבין לסמרהא כדין אקרי תשובה שלימא⁴⁷⁷ ואתכפר עלמא דהא אימא בחדוותא שלימתא יתבא דכתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה וכדין אתקרי יום הכפורים דכתיב ביה (ויקרא טז ל) לטהר אתכם מכל הטאתיכם ומתפתחין המשיין תרעין דסטרין גליפין</p>	<p>נקראת תשובה שלימה, והעולם מתכפר. שהרי האם יושבת בשמחה שלימה, שכתוב אם הבנים שמחה, ואז נקרא יום הכפורים, שכתוב בו "לטהר אתכם מכל חטאתיכם", ונפתחים חמשים שערים של צדדים חקוקים.</p>
<p>תאנא כתיב (ויקרא ה כג) והיה כי יחטא ואשם מהו כי יחטא ולבסוף ואשם אלא הכי תאנא כי יחטא מאינון חובין דאקרון חטא דכתיב (במדבר ה ו) מכל הטאות האדם ואשם כמה דאת אמר (במדבר ה ח) האשם המושב ליהויה ואשם ויתקן כלומר אם יתקן עובדוי והשיב את הגזלה אשר גזל (ויקרא ה כג) אמר רבי יוסי ממשמע דכתיב והשיב וישיב לא כתיב אלא והשיב וישיב דייקא</p>	<p>שנינו, כתוב והיה כי יחטא ואשם, מה זה כי יחטא ולבסוף ואשם, אלא כך שנינו, כי יחטא מאותם חטאים שנקראו חטא, שכתוב מכל חטאת האדם. ואשם, כמו שנאמר האשם המושב לה' ואשם ויתקן, כלומר אם יתקן את מעשיו והשיב את הגזלה אשר גזל, אמר רבי יוסי ממשמע שכתוב והשיב לא כתוב וישיב אלא והשיב, והשיב דווקא.</p>
<p>תניא בארבע תקופין דשתא קלא אתפסק ודינין מתערין ותשובה תליא עד דאתתקן וכד דינין מתערין קלא נפיק וארבע זווין (ס"א זמנין) דעלמא סלקין ונחתין כרוזא קרי ולית מאן דישגח ויתער וקודשא בריך הוא זמין אם יתובון יתוב ואי לאו כלא (ס"א קלא) אתפסק ודינין אתעבידו וכדין אתקרי ויתעצב ויתעצב בבתי בראי⁴⁷⁸ אמר רבי יהודה תנינן מן יומא דאתחרב בי מקדשא לית יומא דלא אשתכח ביה רתחא בישא מאי טעמא משום דתנינן אמר רבי יודאי אמר רבי ייסא נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלם דלעילא עד שיכנסו ישראל בירושלם דלתתא⁴⁷⁹ ובנין כך רתחא אשתכחת בעלמא</p>	<p>שנינו בארבע תקופות השנה הקול נפסק ומתעוררים הדינים והתשובה תלויה, עד שמתתקן, וכשהדינים מתעוררים יוצא קול וארבע זוויות (פעמים) העולם עולים ויורדים. הכרוז קורא ואין מי שישגיח ויתעורר, והקדוש ברוך הוא מזמון, אם ישובו ישוב, ואם לא הכל (ס"א הקול) נפסק, והדינים נעשים, ואז נקרא ויתעצב, ויתעצב בבתי החיצונים. אמר רבי יהודה שנינו, מיום שנחרב בית המקדש אין יום שלא נמצא בו כעס רע. למה, משום ששנינו, אמר רבי יודאי אמר רבי ייסא נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלים של מטה, ולכן נמצאת רתחא בעולם.</p>
<p>אמר רבי יוסי כתיב (ויקרא יח ו) ערות אביך וערות אמך לא תגלה וכתיב אמך היא לא תגלה ערותה ותנינן אמך היא ודאי הא אם גלה ערייתה למאן בעי לאתבא לה ודאי לתקנא מאי דגלי דתניא כד סניא יצרא בישא בבר נש לא סניא אלא באינון עריין וכלהו חובי אחידן בההוא ערייא</p>	<p>אמר רבי יוסי כתוב ערות אביך וערות אמך לא תגלה, וכתוב אמך היא לא תגלה ערותה, ושנינו אמך היא ודאי, הרי אם גלה ערוותה מי צריך להשיב אותה, ודאי לתקן את מה שגלה. ששנינו כשמתגבר יצר הרע באדם, אינו מתגבר אלא באותן</p>

⁴⁷⁷ ר"ל תשובה ה' כי אימ' היא ה' ותשוב היינו שיחזרו ה"ג לעלות לה' עילאה שהיא אימ' וגם תשוב ה' שהם הה"ג שחוזרים שם וכאשר אין תשובתו שלימה גורם להחזיר ה"ג לנוקב' דז"א או לאיזה בחי' פחות או יותר הכל לפי מה שהגיע תשובתו וממתקת ה"ג בחזרם אבל אין המיתוק שלם אלא דווקא כשהיה תשובתו שלימה שגורם להחזיר ה"ג ליסוד דאימ' כי שם מתבסמין היטב מאחר ששרשם שם ואז מתכפר העולם דהא אימא בחדוותא שלימתא בסוד יין המשמח אבל כשה"ג מתפשטות ואינם חוזרים לשרשם אז הוא בסוד יין המשכר וזהו שאמר בחדוותא ואז הוא יום הכיפורים שהוא באימ' שאז חוזר' הגבורות להתבסם באימא (זהר הרקיע).
⁴⁷⁸ עי' פרשת שמות יח רע"א ופרשת נח סא ע"ב ויחי רמח ע"ב ופרשת ויצא קסג ע"א ועי' עוד לקמן קמד ע"א (לש"ו). ועי' הקדו"ש כד ע"ד, כז ע"ד.

⁴⁷⁹ נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה, וה"ס זווג אבא באימא הנקרא ירושלם של מעלה, עד שיכנס בירושלם של מטה, וה"ס זווג ז"א בנוק' הנק' ירושלם שלמטה. ומצינו בזו במ"א דלעילא באר"א לא מתפרשן לעלמין וזווגיהו תדיר, בסוד ונהר יוצא מעדן יוצא תדיר ולא פסיק. אך אמנם זה הזווג דלא פסיק הוא זווג חיות העולמות כנ"ל (שעה"כ כג ע"א).

<p>וכתיב לא תגלה כד אתתקן אתתקן לקבל ההוא דגלי ודא אקרי תשובה</p>	<p>ערוה, וכתוב לא תגלה. כשמתקן מתקן כנגד אותו שגלה, וזו נקראת תשובה.</p>
<p>אמר רבי יצחק כל חובי עלמא אחידין דא בדא עד דאימא אתגליא בניניהון וכד איהי אתגלייא כל אינון בנין אתגליין (בנינה) וכתיב (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים וכד אתתקן עלמא לתתא אתתקן כלא עד דסלקא תקונא לאימא קדישא ומתתקנא ואתכסייא ממה דאתגליא ובנין כך כתיב (תהלים לב א) אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכדין אקרי תשובה ודאי וכדין יום הכפורים אתקרי כמה דכתיב (ויקרא טז ל) מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. אמר רבי</p>	<p>אמר רבי יצחק כל חטאי העולם אחוזים זה בזה, עד שהאם מתגלה בגללם, וכשהיא מתגלה, כל אותם הבנים מתגלים (בשבילה), וכתוב לא תקח האם על הבנים. וכשנתקן העולם למטה הכל מתתקן, עד שעולה התיקון לאם הקדושה ומתתקנת ומתכסית ממה שהתגלתה, ולכן כתוב אשרי נשוי פשע כסוי חטאה, ואז נקראת תשובה, תשובה ודאי. ואז נקרא יום הכפורים, כמו שכתוב מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. אמר רבי</p>
<p>טז/א</p>	
<p>יהודה אימתי אתקרי תשובה⁴⁸⁰ כד אימא מתכסייא וקיימא בחדוה על בנין דכתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה ותבאת בקיומא ומאן דהוה סגיר תב לאתריה וכלהו תבין חד לחד ומתברכאן כל חד וחד וכדין אתקרי תשובה (שלימתא) תשובה סתם לאכללא כלא</p>	<p>יהודה מתי נקראת תשובה, כשהאם מתכסה ועומדת בשמחה על הבנים, שכתוב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה, ושבה לקיום. ומי שהיה סגור, שב למקומו, וכולם שבים אחד לאחד, ומתברכים כל אחד ואחד, ואז נקראת תשובה (שלימה), תשובה סתם להכליל הכל.</p>
<p>אמר רבי יצחק כד מתכשר עלמא כוליה מתכשר כחדא כתיב (שם קח ה) כי גדול מעל שמים חסדך מעל שמים דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים ומאי איהו דא איהי אימא והיינו דאקרי תשובה רבי יהודה אמר דיקא דכתיב מעל שמים אלמלא כתיב על שמים משמע ההוא אתר דקיימא על שמים ולא יתיר כיון דאמר מעל שמים משמע ההוא אתר דקיימא על השמים לעילא לעילא ומאי איהו איהי אימא והיינו דאקרי תשובה דתאנא בהווא זמנא דמתכשרן עובדין לתתא ואימא בחדוותא אתגלייא עתיקא קדישא ותב נהורא לזעיר אנפין וכדין כלא בחדוותא כלא בשלימו כלא אשתכחו בברכאן ורחמין זמינין ועלמין כלהו בחדוותא הדא הוא דכתיב (מיכה ז יט) ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו מאן ישוב ישוב עתיקא קדישא לאתגלייא בזעירא ישוב לאתגלייא דהוה סתים בקדמיתא וכלא אתקרי תשובה⁴⁸¹</p>	<p>אמר רבי יצחק כשמשכר העולם, כלו מתכשר כאחד. כתוב כי גדול מעל שמים חסדך, מעל שמים, שעולה למעלה מהמקום שנקרא שמים, ומיהו, זוהי האם, והיינו שנקראת תשובה. רבי יהודה אומר מדיוק שכתוב מעל שמים, אלמלא כתוב על שמים משמע אותו מקום שעומד על שמים ולא יותר, כיון שאמר מעל שמים משמע אותו מקום שעומד על השמים למעלה למעלה. ומהי היא אמא, וזהו שנקרא תשובה, ששנינו באותו זמן שמכשרים המעשים למטה והאם בשמחה, מתגלה העתיק הקדוש, ושב האור לזעיר אנפין, ואז הכל בשמחה, הכל בשלמות, הכל נמצאים בברכות, והרחמים מזומנים, וכל העולמות בשמחה, זהו שכתוב (מיכה ז) ישוב ירחמנו יכבוש עוונותינו, מי ישוב ישוב העתיק הקדוש להתגלות בזעיר, ישוב</p>

⁴⁸⁰ ע"י ה"ג מדות הרחמים מתקבל התשובה, ונקרא ע"ז הבינה בשם תשובה כנודע, וכמש"כ בזה"ק ויקרא (טז ע"א) ע"ש וברע"מ (פ' נשא דף קכב וקכג). וכן כל ה"ג תיקונים הם נפקין מהבינה דהמ"ס וכמ"ש בשער א"א (פרק י), ובהם מתקיים העולם, והוא מדת התשובה שאמר הפרד"א שעל ידו נתקן הכל. והכוונה הוא על האור הדעת עלאה אשר ממנו הוא השם מ"ה אשר יצא בעת התיקון (דע"ה ח"ב ג ע"ד).

⁴⁸¹ אמרו בזה"ק (פרשת ויקרא טז ע"א) על ה"ג תיקונים, וכלא אתקרי תשובה ע"ש, ומהם נתקנו כל המלכין קדמאין כנודע בספד"צ פ"א). והרי אמר הפרד"א ג"כ כי יסודות כל הבריאה הנה הם נעשו קודם שנברא העולם והוא בסוד כל דברינו הנז' (דע"ה ח"א א ע"ג).

	<p>להתגלות שהיה סתום בראשונה, והכל נקרא תשובה.</p>
<p>אמר רבי יהודה כלא בכלל כלא סתם וכתוב (דברים יג יח) למען ישוב יהו"ה מחרון אפו ונתן לך רחמים אמר רבי יצחק כלא הוא ודאי והא אוקימנא מלי קמי דרבי שמעון והשיב את הגזלה (ויקרא ה כג) תמן שאילו חברייא מפני מה בגזלה כתיב והשיב את הגזלה ולא יתיר אלא הא אוקימנא דא שוי דחילו עלאה כתתאה ודא דגניב שוי דחילו תתאה לקבליה ולא דחילו עלאה מה כתיב לעילא נפש כי תחטא⁴⁸² (ויקרא ד ב) כדקאמרן דאורייתא וקודשא בריך הוא תוהין עליה ואמרי נפש כי תחטא וגו' וכתוב (ויקרא ה טו) נפש כי תמעול מעל וגו' או (שם ד) נפש כי תשבע וגו'</p>	<p>אמר רבי יהודה הכל בכלל, הכל סתם, וכתוב (דברים יג) למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים. אמר רבי יצחק הכל הוא ודאי, והרי בארנו את הדברים לפני רבי שמעון. והשיב את הגזלה, שם שאלו החברים מפני מה בגזלה, כתוב והשיב את הגזלה ולא יותר. אלא הרי בארנו שזה שם יראה העליונה כמו התחתונה, וזה שגונב שם את היראה התחתונה כנגדו ולא היראה העליונה. מה כתוב למעלה, נפש כי תחטא כמו שאמרנו שהתורה והקדוש ברוך הוא תמהים עליו, ואומרים נפש כי תחטא וגו', וכתוב נפש כי תמעול מעל וגו', או נפש כי תשבע וגו'.</p>
<p>אמר רבי יצחק נפש⁴⁸³ כתיב ולא רוח ולא נשמה והכא גופא (ס"א רוחא) ונפש דכתיב (ויקרא ה כג) והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה מאן דבעי לתקנא עובדוי כמה דאמרן והשיב מאי והשיב אלא כמאן דיתקן עובדין בנין דיתבי מבועי מייא לאתרייהו לאשקאה נטיעין דהא הוא גרים בחובוי לאתמנעא מנייהו ועל דא והשיב את הגזלה וגו' כמה דאתמר (ע"כ)</p>	<p>אמר רבי יצחק כתוב נפש ולא רוח ולא נשמה, וכאן גוף (רוח) ונפש, שנאמר והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה, מי שרוצה לתקן את מעשיו כמו שאמרנו. והשיב, מי זה והשיב, אלא כמי שיתקן מעשים כדי שישביב מעיינות המים למקומם, להשקות את הנטיעות, שהרי הוא גרם בחטאיו למנוע מהם, ועל זה והשיב את הגזלה וגו' כמו שנתבאר.</p>
<p>רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון עאל רבי אלעזר בריה אמר רבי שמעון כתיב (תהלים צב יג) צדיק כתמר יפרח וגו' צדיק כתמר מאי כתמר דהא מכל אילני עלמא לית דמתעכב לאפרחא כמו תמר דסליק לשבעין שנין מאי טעמא כתמר אלא אף על גב דקרא אסחיד חברייא כלהו לא בעו לנלאה אבל צדיק כתמר יפרח על גלותא דבבל אתמר דהא לא תבת שכינתא לאתרהא אלא בסוף שבעין שנין דהא הוא דכתיב (ירמיה כט י) כי לפי</p>	<p>רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון, נכנס רבי אלעזר בנו, אמר רבי שמעון כתוב (תהלים צב) צדיק כתמר יפרח וגו', צדיק כתמר, מה זה כתמר, שהרי מכל האילנות של העולם אין מי שמתעכב לפרוח כמו תמר, שעולה לשבעים שנים. למה כתמר, אלא אף על גב שהכתוב מעיד, החברים כולם אין רוצים לגלות, אבל צדיק כתמר יפרח, זה נאמר על גלות בבל, שהרי לא שבה שכינה למקומה, אלא לסוף שבעים שנה, זהו שכתוב (ירמיה כט) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד</p>

⁴⁸² הנפש היא קרובה להקליפה, ובסוד (ויקרא ד ב) נפש כי תחטא (כמ"ש הרב בשער עקודים (פרק ב) וכן הגר"א בספד"צ (פ"ד דף כט ע"א) והוא בזוה"ק ויקרא טז ע"א) שכל החטאים הם בנפש וכן כל העונשים הם בנפש משום שהיא בעץ הדעת טו"ר, והיא קרובה אל הקליפה (דע"ה ח"ב ע"ג).

⁴⁸³ אחר כך יתודה סדר הוידוי על עונותיו וצריך להתודות מעומד כנודע וכו' כשאתה מתודה, צריך שתכוין שאתה עומד בעולם העשיה, ונודע שהנפש הוא מעולם העשיה. גם נודע שהנפש היא החוטאת, בסוד ונפש כי תחטא. והנה בחי' נפשך היא האומרת עתה הוידוי הזה, וסוד הענין הוא לפי שעתה רוצה האדם לישן, והשינה היא אחד מס' במיתה. ובפרט עתה שכונתך היא להעלות נפשך בסוד מ"ן למעלה כנז' בדרושים שקדמו, ולכן צריך שתחשוב בעצמך כאלו עתה אתה נפטר מן העולם, ורצונך להעלות נפשך למעלה כנז'. והנה בהיות החטאים מצויים בנפש הקלי' דביקים בה ואינן מניחי' אותה לעלות, ולכן באמרך הוידוי בלב שלם, מתפרדין הקלי' מנפשך אשר בעולם העשיה, ואז עי"כ תוכל לעלות לעולמות העליונים, ותכוין בלב שלם כאלו אתה עומד לפני ב"ד ונידון לפנייהם ונתחייב מיתה, ואתה מוסר עצמך לקבל מיתה בסבר פנים יפות עי"ב ל"ד לכפר עונות וכו' (שעה"כ נה ע"א). ועי' עוד פי' הרמב"ן על התורה (ויקרא ד ב). לקמן כה ע"ב (לש"ו), ועי' פרדס רמונים - שער לא פרק י.

<p>מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם ודא הוא צדיק כתמר יפרח דסליק דכר ונוקבא לשבעין שנין</p>	<p>אתכם, וזהו צדיק כתמר יפרח, שעולה זכר ונקבה לשבעים שנה.</p>
<p>צדיק דא קודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (תהלים יא ז) כי צדיק ה' צדקות אהב וכתיב (שמות ט כז) יהו"ה הצדיק וכתיב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב (תהלים צב יג) כארו בלבנון ישנא מהו ארו דא קודשא בריך הוא דכתיב (שה"ש ה טו) בחור כארזים (דיתוב על כרסייא דיעקב שלימא) בלבנון ישנא בלבנון ודאי ודא הוא עדן דלעילא⁴⁸⁴ דעליה כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים וזולתך והאי ארו בהווא אתר עלאה ישנא ודא בגלותא בתראה הוא כהאי ארו דאתעכב לסלקאה ומשעתא דסליק⁴⁸⁵ עד דקאים בקיומיה הוא יומא ושירותא דיומא אחרינא עד דעביד על בנהורא דיממא וארו לא סליק אלא בעדונא דמיא כמה דאת אמר (במדבר כד ו) כארזים עלי מים כך ארו בלבנון ישנא דמתמן נפיק מבועא ונהרא דמיא לאשקאה וארו דא קודשא בריך הוא דכתיב (שיר ה טו) בחור כארזים שתולים בבית יהו"ה לזמנא דמלכא משיחא</p>	<p>צדיק זה הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב, וכתוב (שמות ה) ה' הצדיק, וכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב. כארו בלבנון ישגה, מה זה ארו, זה הקדוש ברוך הוא, שכתוב בחור כארזים (שיושב על כסא של יעקב השלם). בלבנון ישגה, בלבנון ודאי, וזהו העדן שלמעלה, שעליו כתוב (שם סד) עין לא ראתה אלהים וזולתך, והארז הזה באותו מקום עליון ישגה, וזה בגלות האחרונה הוא כמו הארז הזה שמתעכב לעלות, ומשעה שעולה עד שעומד בקיומו הוא יום, ותחילת היום האחר, עד שעושה צל באור היום, והארז לא עולה אלא בעדון של המים, כמו שנאמר (במדבר כד) כארזים עלי מים כך ארו בלבנון ישגה, שמשם יוצא מעיין ונהר של המים להשקות, וארו זה הקדוש ברוך הוא, שכתוב (שיר ה) בחור כארזים שתולים בבית ה', לזמנו של מלך המשיח.</p>
<p>בחצרות אלהינו יפריחו בתחיית המתים עוד ינובון בשיבה בהווא יומא דישתכח עלמא חרוב דשנים ורעננים יהיו לבתר דכתיב (ישעיה סו כב) השמים החדשים⁴⁸⁶ והארץ החדשה וכדין (תהלים קד לא) ישמח יהו"ה במעשיו כתיב וכל כך</p>	<p>בחצרות אלהינו יפריחו, בתחיית המתים. עוד ינובון בשיבה, באותו יום שהעולם ימצא חרוב דשנים. ורעננים יהיו, לאחר שכתוב (ישעיה סו) השמים החדשים והארץ החדשה, ואז (תהלים קד) ישמח ה' במעשיו כתוב, וכל כך</p>
<p>טז/ב</p>	
<p>זהר</p>	
<p>למה להגיד כי ישר יהו"ה צורי ולא עולתה בו (תהלים צב טז)</p>	<p>למה (תהלים צב) להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו.</p>
<p>תו פתח ואמר (משלי טז כח) איש תהפוכות⁴⁸⁷ ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף⁴⁸⁸ איש תהפוכות</p>	<p>עוד פתח ואמר, (משלי טז) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף.</p>

⁴⁸⁴ אבא, ואמר "עילאה" לאפוקי חכמה דז"א (יהל אור).

⁴⁸⁵ ר"ל, אלף שנה של הגלות ועוד חצי היום עד חצי שעה אחר חצות, שאז מתחיל היום להעריב (יהל אור).
⁴⁸⁶ משורש הדינין אשר בהמלכות, הנה הוא כל סוד הצמצום אשר מזה נמשך כל תכונת העביות, שהוא כל ענין דגוף וכלים. וע"י השתלשלות המדרגות של המלכיות אשר מפרצוף לפרצוף ומעולם לעולם, הנה נתגלמו שרשי הדינין שבה להוציא מהם כל תכונת העביות וגוף וכלים הראוי לכל עולם. אך ע"י המתקת הדינין אשר ע"י התיקונים דלעתיד. [והתיקונים הנה הם ע"י אחד מב' דברים, אם ע"י התורה והמצוה, אם ע"י כל המאורעות והעונשים אשר בעוה"ז ובעולם הנפשות, וכנודע כ"ז בדברינו בספר הקדו"ש ובספר הדע"ה, אך ע"י אלו ב' דברים הנה יושלם התיקון עכ"פ.] ויתמתקו ויתבסמו כל הדינין, ואז הנה יתוקן ג"כ כי יתבטל ויזדכך כל העביות, ויתוקן ויתעלה כל חומר לצורה וכל גוף לנשמה, והוא חידוש העולם דלעתיד, ע' זוה"ק ויקרא (טז סע"א) ובסוף פ' ואתחנן (דף ער ע"ב), ובפדר"א (פרק נא) (כללים ח"ב נ ע"א).

⁴⁸⁷ הוא הבלתי קיים בעבודת ה' והמתהפך מטוב לרע ותוהא על מעשים טובים שעשה, והוא מהפך סדרו של עולם שהוא שהקדושה תגבר על החיצונים (רמ"ז).

⁴⁸⁸ המשתמשים בקבלה מעשיית בלי כוונת וידיעת יחודי השמות למעלה, הנה הם מקצצים בנטיעות, ועליהם נאמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף (כמ"ש בזוה"ק ויקרא טז ע"ב, ופ' צו לא ע"א, ופ' אחרי עד ע"א, וכן בהשמטות זוהר בראשית רסב ע"א) (הקדו"ש נב ע"ד), בכח הבחירה הניתן בהבריאה שהיא מסוד

<p>ישלח מדון כמה דאמרן חייביא עבדי פנימו לעילא⁴⁸⁹ ונרגן מפריד אלוף מפריד אלופו של עולם ודא קודשא בריך הוא דבר אחר איש תהפוכות ישלח מדון מהו ישלח ישלח לאינון נטיען מדון דינקן מסטרא דדינא ונרגן מפריד אלוף כמה דאמרן חייביא עבדין פנימו לעילא מפריד דיחודא לא אשתכח מפריד למטרוניתא ממלכא ולמלכא ממטרוניתא</p>	<p>איש תהפכות ישלח מדון, כמו שאמרנו הרשעים עושים פגם למעלה, ונרגן מפריד אלוף, מפריד אלופו של עולם, וזה הקדוש ברוך הוא. דבר אחר איש תהפכות ישלח מדון, מה זה ישלח, ישלח את אותן נטיעות מדון שיונקים מן הצד של הדין. ונרגן מפריד אלוף, כמו שאמרנו הרשעים עושים פגם למעלה, מפריד שהיחוד לא נמצא, מפריד את המלכה מהמלך, ואת המלך מהמלכה.</p>
<p>ובנין כך לא אקרי אחד דאחד לא אקרי אלא כד אינון בזווגא חדא ווי לאינון חייביא דעבדין פרודא לעילא זכאין אינון צדיקיא דאינון מקיימין קיומא דלעילא וזכאין אינון מאריהון דתשובה דתייבין בלא לאתרייהו ועל דא תנינן אתר דבעלי תשובה יתבי צדיקים גמורים לא יתבי ביה מאי טעמא אלא אינון אתתקנו באתר עלאה⁴⁹⁰ באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן ודא הוא תשובה ועל דא אקרין בעלי תשובה</p>	<p>ולכן לא נקרא אחד, שאחד אינו נקרא אלא כשהם בזווג אחד, אוי לאותם הרשעים שעושים פירוד למעלה, אשרי אותם הצדיקים שמעמידים את הקיום שלמעלה, ואשרי בעלי התשובה שמשיבים הכל למקומם. ועל זה שנינו, המקום שבעלי תשובה יושבים צדיקים גמורים לא יושבים בו. למה, אלא ההם התתקנו במקום עליון, במקום משם נמצאת השקאת הגן, וזוהי תשובה, ועל זה נקראים בעלי תשובה.</p>
<p>ואלין אתתקנו באתר אחרא דאקרי צדיק ועל דא אלין יתבין באתר עלאה ואלין יתבין באתר זוטרא מאי טעמא אלין תייבין מיא לאתרייהו מאתר עלאה דנהרא עמיקא⁴⁹¹ עד ההוא אתר דאקרי צדיק וצדיקים גמורים נגדין לון מההוא אתר⁴⁹² דאינון יתבי להאי עלמא ועל דא אלין עלאין ואלין תתאין זכאה חולקיהון דמארי תשובה וזכאה חולקיהון דצדיקיא דבגיניהון עלמא מתקיימא הדא הוא דכתיב (ויקרא ה כג) והיה כי יחטא ואשם וגו' מה כתיב לעילא (ויקרא ה כב) או</p>	<p>ואלו מתתקנים במקום אחר שנקרא צדיק, ועל זה אלה יושבים במקום עליון, ואלה יושבים במקום קטן. למה, אלו משיבים מים למקומם מהמקום העליון של הנהר העמוק, עד אותו מקום שנקרא צדיק, וצדיקים גמורים נמשכים מאותו מקום שהם יושבים לעולם הזה, ועל כן אלו עליונים ואלו תחתונים, אשרי חלקם של בעלי התשובה, ואשרי חלקם של הצדיקים, שבגללם העולם עומד, זהו שכתוב והיה כי יחטא ואשם וגו', מה כתוב למעלה, או מצא אבדה וכחש בה</p>

הפירוד, ובסוד שנאמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף (ע' זוהר ח"א לד ע"א וח"ג טז ע"ב, לא ע"א, עד ע"א), והנה יוצא ע"ז מציאות הרע אשר מסוד עולם התווה מן הכח אל הפועל תמיד בכל תוקפו (כללים ח"א לה ע"ג).

⁴⁸⁹ שמחסיר משם כל אותו האור והשפע של המעשים הטובים שעשה, ומורידו למטה ומגביר כח הקליפות להעיז ולהתגרות על הקדושה. והענין הוא שמתחילה כשנתהוו הקליפות הושפע בהן די חיותן בצמצום ובזה היו נכנעות אל הקדושה כי כן היה רצונו של מקום, אבל כדי שתהיה בחירה ושכר ועונש המציא בהם כח תאוה וחשק לפתות את בני אדם ולהחטיאו, והוא ממש ענין המשל שהמשיל בזוהר פרשת תרומה קס"ג א' מאותה זונה שצוה אותה המלך לפתות את בנו וכו', (רמ"ז).

⁴⁹⁰ פי' בינה וז"ש באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן דהיינו בינה שהז"א השקאתו היא משם (מ"מ). וז"ש (ברכות ל"ד ע"ב) במקום שבע"ת עומדים שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כי הצדיקים הגמורים הם בסוד מדריגת הרוח שתלוי בעבודה בסטרא דכורא, אבל בע"ת צריכים לעלות לבינה בבחינת סיוע עליון בסוד מ"ש שחותר חתירה מתחת כסה"כ מקום ששם אין בחירה ועבודה ואינו תלוי ביד האדם, ומשם הוא תיקונו, וכן הוא בסוד אלף הז' שאז מלכות סלקא לבינה, הוא ג"כ בסוד התשובה למקום שאין שם עבודה, ובינה מעברת ממנה כל הקלקולים שהיו דבוקים בה בסוד דנפקא מאתלטייא, ונותנת בה אורות חדשים מה שלא היה בתחילה, והיינו סוד הגדרים וסייגים שצריך בע"ת מה שאינו לפי הגבול של התורה בחיוב העבודה, וז"ס ההפרש שבין תיקוני גלגלתא ובין תיקוני הדיקנא, והענין סוד נורא מאד (פת"ש א"א לא).

⁴⁹¹ ע"ל י ע"ב חד נהרא עמיקא כו' (יהל אור).

⁴⁹² מצדיק (יהל אור).

<p>מצא אבדה וכחש בה וגו' דהא בגין דא אסתלק קודשא בריך הוא מכלא</p>	<p>וגו', שהרי בשביל זה מסתלק הקדוש ברוך הוא מהכל.</p>
<p>כביכול קודשא בריך הוא לא אשתכח בקיומיה דהא כנסת ישראל אתפרשא מאתרהא דהא הוא דכתיב (ירמיה ז כח) אבדה האמונה מאי אמונה דא כנסת ישראל⁴⁹³ כמה דאת אמר (תהלים צב ג) ואמונתך בלילות אבדה האמונה כמה דאת אמר (ירמיה ט יא) על מה אבדה הארץ וכלא חד והא אוקימנא אבדה ולא נאבדת⁴⁹⁴ ולא אבודת כגוונא דא (ישעיה נז א) הצדיק אבד אבוד או נאבד לא כתיב אלא אבד הדא הוא דכתיב (ירמיה ז כח) אבדה האמונה בגין כך והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'</p>	<p>כביכול הקדוש ברוך הוא לא נמצא בקיומו, שהרי כנסת ישראל נפרדה ממקומה, זהו שכתוב אבדה האמונה, מה זו האמונה, זו כנסת ישראל כמו שנאמר ואמונתך בלילות. אבדה האמונה, כמו שנאמר על מה אבדה הארץ, והכל אחד. והרי בארנו אבדה ולא נאבדת ולא אבודה, כדוגמא זה הצדיק אבד, לא כתוב אבוד או נאבד אלא אבד, זהו שכתוב אבדה האמונה, בשביל כך והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>אמר רעיא מהימנא דוכתינ אית בגיהנם רשימין למחללי שבתות בפרהסיא ולא חזרין בתיובתא מאותו חלול וממנן עליהו</p>	<p>אמר הרועה הנאמן, מקומות יש בגיהנם רשומים למחללי שבתות בפרהסיא ולא חוזרים בתשובה מאותו חלול, וממונים עליהם.</p>
<p>ואוף הכי דוכתינ אית בגיהנם לאינן דמגלי עריין⁴⁹⁵ ולאינן דמגליין פנים בתורה שלא כהלכה ולאינן דשפכין דם נקי ולאינן דאומין לשיקרא ולאינן דשכבין עם נדה או בת אל נכר או זונה או שפחה ואוף הכי לעובר על שס"ה לא תעשה לכל חובא אית דוכתא בגיהנם וממנא עליה ושטן יצר הרע דיליה ממנא על כלהו חובין ודוכתינ וממנן דיליה</p>	<p>וכמו כן כאן יש מקומות בגיהנם לאותם שמגלים עריות, ולאותם שמגלים פנים בתורה שלא כהלכה, ולאותם ששופכים דם נקי, ולאותם שנשבעים לשקר, ולאותם ששוכבים עם נדה או בת אל נכר או זונה או שפחה. וכמו כן כאן למי שעובר על שס"ה לא תעשה, לכל חטא יש מקום בגיהנם וממונה עליו, ושטן יצר הרע שלו ממונה על כל החטאים, והמקומות והממונים שלו.</p>
<p>ואי הדר בתיובתא מה כתיב (ישעיה מד כב) מחיתי כעב פשעיך אתמחו רשימין דרשיעיא דדוכתא דגיהנם מכל חובה וחובה ואית חובין רשימין לעילא⁴⁹⁶ ולא לתתא⁴⁹⁷ ואית דרשימין לתתא ולא לעילא ואית דרשימין לתתא ולעילא אתמחון לתתא אתמחון לעילא בתר דאהדר בתיובתא ועוד אוקמוה מארי מתניתין רשע</p>	<p>ואם חוזר בתשובה, מה כתוב מחיתי כעב פשעיך, נמחו הרשומים של הרשעים של המקום של הגיהנם מכל חטא וחטא, ויש חטאים רשומים למעלה ולא למטה, ויש שרשומים למטה ולא למעלה, ויש שרשומים למטה ולמעלה. נמחו למטה ועוד נמחו למעלה, אחר שחזר בתשובה. ועוד בארו בעלי המשנה, רשע עוונותיו חקוקים לו על עצמותיו, צדיקים זכיותיו</p>

⁴⁹³ אור קדושתו ית"ש המתפשט ושורה אצל כותל מערבי, הנה זה עומד אחר כתלנו (כמ"ש בשמו"ר פ"ב סי' ב'), ומשם מתפשט ושוכן בישראל, והוא השכינה הקדושה אמונת ישראל כנסת ישראל, כי היא כלל ישראל כנ"ל, והיא נקרא אמונה (כמ"ש בפ' ויקרא טז ע"ב, ופ' בהר קי ע"ב, ופ' בלק קצח ע"ב) (דע"ה ח"א פא ע"א).

⁴⁹⁴ פי' שאבדה לבעלה שאינו מזדווג עמה א"נ אבד השפע שהיה בא לו תחלה (מ"מ).

⁴⁹⁵ חשיב כאן ה' עבירות חמורות דהיינו ע"ז ג"ע ש"ד חילול שבת ושבועת שקר, שהן ה' עבירות שכנגדן ה' של השטן החמורות מכלם, ובכאן אמר עמ"ש רז"ל השטן עולה שס"ד דביוה"כ לית ליה רשום וכו', והנה יש שס"ה ל"ת עם הל"ת שיש ביוה"כ רק לא נאמר בלשון ל"ת משום טעם רז"ל ודו"ק (יהל אור).

⁴⁹⁶ ר"ל לעילא בגיהנם של מעלה (יהל אור).

⁴⁹⁷ בגיהנם של מטה בארץ, והן כנגד הפגמים אם בשמים ת"ת או בארץ מלכות או בשניהן כמ"ש יגלו שמים כו' (יהל אור).

<p>עונותיו חקוקים לו על עצמותיו⁴⁹⁸ צדיקים זכויותיו חקוקים לו על עצמותיו אמאי בגין למהוי רשימין בין בעלי חוביהון לאשתמודעא בהו</p>	<p>חקוקים לו על עצמותיו, למה כדי להיות רשומים בין בעלי החטאים שלהם, להודיע בהם.</p>
<p>וקלא נפיק עליה האי רשע איהו ישרפו עצמותיו בניהנם ואוקימנא נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם ודינא דלהון אוקמוה עליהו מארי מתניתין דנשמתהון נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים ובמאי אתוקדון באש דכרסייא דאתמר ביה (דניאל ז ט) כרסייה שביבין די נור גלגלוהי נור דליק (ונהר דינור נגיד ונפיק) מארבע חיון דאשא דסחרין לכורסייא דדין דאיהי אדנ"י דינא דמלכותא דינא</p>	<p>וקול יוצא עליו, זהו רשע ישרפו עצמותיו בגיהנם, ובארנו נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם, והדין שלהם בארו עליהם בעלי המשנה, שנשמתם נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים, ובמה נשרפים באש הכסא, שנאמר בו (דניאל ז) כרסייה שביבין די נור גלגלוהי נור דלק [כסא ניצוצים של אש גלגליו אש דולק] (ונהר דינור שופע ויוצא) מארבע חיות של אש שסובבים את כסא הדין, שהוא אדנ"י, דין של המלכות דין.</p>
<p>וההוא נהר⁴⁹⁹ אתמר ביה נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי נשמתהון דצדיקייא טבלין⁵⁰⁰ ומתדכין ביה ונשמתהון דרשיעי נידונין ביה ואתבעירו קמיה בקש לפני אש והיינו אש אוכלת אש יהו"ה איהי חמה⁵⁰¹ נרתיקה דיליה אדנ"י</p>	<p>ואותו נהר, נאמר בו (שם) נהר דינור שופע ויוצא מלפניו, נשמות הצדיקים טובלות ונטהרות בו, ונשמות הרשעים נדונים בו, ובויערים לפניו כמו קש לפני אש, והיינו אש אוכלת אש יהו"ה הוא חמה, ונרתיקו אדנ"י</p>
<p>יזא</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>והיינו רוא דאוקמוה לעתיד לבא מוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה ורשעים נדונין בה</p>	<p>והיינו הסוד שפרשוהו לעתיד לבא מוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נדונים בה.</p>
<p>ומחיוון דכרסייא דדינא הוה נחית אריה דאשא למיכל קרבנין אינון דממנן על כל אבר דחב מחבל קמיגור אחד כמה דאוקמוה עשה עבירה אחת קנה לו קמיגור אחד ומיד דנחת אש של גבוה ואוקיד לון לאלין אברים ופדרין ואמורין דפרים וכבשים ועתודים⁵⁰² ועזים יהו"ה דנחית כאריה דאשא לאוקדא לון אתוקדון אברים דלהון אתוקדון מחבלן דממנן עליהו ומתכפרין חובין דישראל דאינון אברים דשכינתא</p>	<p>ומהחיות של כסא הדין היה יורד אריה של אש לאכול את הקרבנות, אותם הממונים על כל אבר שחטא מחבל קטגור אחד. כמו שבארוה עשה עבירה אחת קנה לו קטגור אחד, ומיד שיורדת אש של גבוה ושורפת את אותם איברים ופדרים ואמורים של פרים וכבשים, ועתודים ועזים, יהו"ה שיורד כאריה של אש לשרוף אותם נשרפים, האיברים שלהם נשרפים המשחיתים שממונים עליהם ומתכפרים חטאי ישראל, שהם אברי השכינה.</p>
<p>בההוא זמנא חיוון מתקרבין דממנן על זכוון דאינון מכרסייא דרחמי דאיהו תשובה אימא עלאה ובמה מתקרבין בשם יהו"ה דעאל בהון ובגין דא קרבן ליהו"ה דלית מאן דיכיל לקרב חיוון</p>	<p>באותו זמן מתקרבות החיות הממונות על הזכויות שהם מכסא הרחמים שהיא תשובה, האם העליונה, ובמה מתקרבים, בשם יהו"ה שנכנס בהם, ולכן הקרבן ליהו"ה, שאין מי שיכול לקרב חיות</p>

⁴⁹⁸ משום דאחר כליון הבשר נשאר העצמות ושל צדיק יש לו מנוחה משא"כ ברשע (יהל אור).

⁴⁹⁹ ר"ל שהוא ג"כ אש (יהל אור).

⁵⁰⁰ כמ"ש שהטבילה באש שנאמר כ"ד אשר כו' (יהל אור).

⁵⁰¹ דשני כסאות הן, כסא רחמים וכסא דין, והן בינה ומלכות וכל א' כלול בשני' ובמלכות הן נוקבין חמה ולבנה ובבינה הן דכורין שמש וירח כמ"ש בתיקו"ז (יהל אור).

⁵⁰² כנגד ד' אותיות השם, וכצ"ל [אלים] ולא עתודים כי הם עזים ודוק (יהל אור).

<p>ויסודין⁵⁰³ לאעלאה שלם בנייהו אלא שמיה דקריב בשמיה מים לאש ולא מכבה דא לדא וקריב רוחא לעפרא ולא מפריד ליה בההוא זמנא אינון שלמים⁵⁰⁴ חיון ויסודין ואתקריאו קדשים דלית טמאים בנייהו⁵⁰⁵</p>	<p>ויסודות להכניס שלום ביניהם, אלא שמו שמקרב בשמו, מים לאש, ולא מכבים זה את זה, ומקרב רוח לעפר ולא מפריד אותן. באותו זמן אלו השלמים חיות ויסודות ונקראים קדשים שאין טמאים ביניהם.</p>
<p>ועוד שלמים דא ה' בתראה דאיהו שלימו דעמודא דאמצעיתא בכל הויות דכלילן ביה לכל שית סטרין דיליה דאינון שית ספיראן ורוא דמלה חתם רום ופנה למעלה ביה"ו לימינא דחסד⁵⁰⁶ בהו"י לשמאלא דגבורה וה"י בעמודא דאמצעיתא יו"ה בנצח בהוד הי"ו ביסוד וי"ה אילנא דאחיד לון כללה תפארת עץ עושה פרי (בראשית א יא) ובגין דא (קהלת יא ג) מקום שיפול העץ שם יה"ו</p>	<p>ועוד שלמים זו ה' האחרונה, שהיא שלמותו של העמוד האמצעי בכל ההויות שכלולות בו, לכל ששת הצדדים שלו, שהן שש ספירות. וסוד הדבר חתם רום ופנה למעלה ביה"ו לימין של חסד, בה"י לשמאל של גבורה, וה"י בעמוד האמצעי, יו"ה בנצח, בהוד הי"ו, ביסוד וי"ה. האילן שאוחז את כולם תפארת עץ עושה פרי, ולכן מקום שיפול העץ שם יה"ו.</p>
<p>ואוף הכי בכל הויה"ה בתראה שלמים לה ולכל הוויין דאחידן בה כגוונא דא יה"ו עם ה' יהו"ה הו"י עם ה' הויה"ה וה"י עם ה' והי"ה ואוף הכי שאר הוויין ואינון ח"י אתוון דשית סטרין דכלילן בצדיק חי עלמין⁵⁰⁷ ועם ה' אתעביד חי"ה ורוא דמלה איהי ה' כגון תיבת נח⁵⁰⁸ דאתכניש בה מכל מין ומין דאינון שנים שנים⁵⁰⁹ שבעה שבעה לקרבנא שנים שנים ארבעה שבעה ארבעה עשר הא י"ח והתיבה ה' בה אשתלים חיה</p>	<p>וכמו כן כאן בכל הויה ה' אחרונה שלמים לה, ולכל ההויות שאחוזים בה, כדוגמא זה יה"ו עם ה' יהו"ה, הו"י עם ה' הויה, וה"י עם ה' והי"ה, וכמו כן כאן שאר ההויות, והם ח"י אותיות של ששת הצדדים שכלולים בצדיק חי העולמים, ועם ה' נעשה חי"ה. וסוד הדבר היא ה', כמו תבת נח, שכנס בה מכל מין ומין, שהם שנים שנים, שבעה שבעה לקרבן, שנים שנים ארבעה, שבעה שבעה ארבעה עשר, הרי י"ח, ותיבה ה', בה נשלמת חיה.</p>
<p>(ס"א פתח ואמר (שיה"ש ה א) באתי לגני וגו') וצדיק איהו כליל ו' דרגין ובגין דא תקינו למפתר ביה חלמא בתלת שלומות בתלת פדיונות דאיהו ו' בחושבן ו' ואיהו סלם דחלמא דיעקב כליל ו' ספיראן מוצב ארצה (בראשית כח יב) שכניתא תתאה ודא ה' תתאה וראשו דא י' ביה איהו צדיק שביעי⁵¹⁰ מגיע השמימה דא אימא עלאה ודא ה'</p>	<p>(פתח ואמר באתי לגני וגו') והצדיק כולל שש דרגות, ולכן תקנו לפתור בו חלום בשלשה שלומות, בשלשה פדיונות, שהוא ו', בחשבון ו', והוא הסולם של חלום יעקב, כולל שש ספירות. מוצב ארצה שכינה תחתונה, וזו ה' התחתונה, וראשו זה י', בו הוא צדיק שביעי מגיע השמימה, זו האם העליונה, וזו ה'</p>

⁵⁰³ שהן בשם הויה"ה כמש"ו (יהל אור).

⁵⁰⁴ ר"ל לשון שלום ולשון שלימים (יהל אור).

⁵⁰⁵ דלא מפריד הסט"א ביניהן (יהל אור).

⁵⁰⁶ למעלה בנצח – כצ"ל, והשמות מוטעין כאן ועי' בספר יצירה [(פ"א מ"ג) בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ"ש, וקבעם בשמו הגדול, וחתם בהם ששה קצוות. חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה"ו, שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בה"ו, שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בו"ה, שמונה חתם מערב ופנה לאחוריו וחתמו בוה"י, תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו בו"ה, עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו"י], והכלל דבימין מתחילין בי' ובשמאל בה' ובאמצע בו' והצירופין (יהל אור). עי' לקמן רמג ע"ב (לש"ו), שם איתא שוה"י ביסוד, ועי' שביבי נוגה. ועי' הערה א' בסוף הספר.

⁵⁰⁷ שמעתי בשם מורי הרב זלה"ה על ענין זה כי ששה צרופי שם יה"ו אשר בשית סטרין אם תחבר בכל הויה מהם אות ה' אחרונה יהיו ששה הויות שהם בגימטריא יוס"ף שהוא ביסוד חי עלמין (שער מאמרי רשב"י). וכל אלו השמות דח"י אותיות הם כלולים בהיסוד, שלכן נקרא היסוד ח"י עלמין, כמ"ש הגר"א בספר יצירה שם (פרק א משנה י"ג סוף אופן א' יב ע"ב) וכן הוא בזוה"ק (פרשת ויקרא יז ע"א ופ' פנחס רמג ע"ב ובתיקונים טז ע"ב). ושורש כל אלו ה"ח הוא הח"י משחתין דשם הויה"ה דעיינין (ביאורים ח"ב פ ע"ד).

⁵⁰⁸ שתיבה היא מלכות ונח יסוד (יהל אור).

⁵⁰⁹ שהוא הויה"ה פשוטה י"ה עם ו"ה שנים שנים ועוד פשוטו עם מלואו שהן ז' ז' כידוע (יהל אור).

⁵¹⁰ ר"ל י' על הו' הוא ז' ולכן נקרא צדיק שבת שביעי והוא מסט' דגא דס"ת כמש"ל (יהל אור).

<p>עלאה דמסמרא⁵¹¹ דחלמא ה' שלמא על י' דאיהו רישא דסולמא ה"י מן אלהי"ם⁵¹² ובגין דא (בראשית כח יב) והנה מלאכי אלהי"ם עולים וגו'⁵¹³ ולא מלאכי יהו"ה אתוון כסדרן עולים בחולם⁵¹⁴ דאיהו כתר על ד' אתוון דאתפשטותא דלהון מחכמה עד מלכות קדישא בגין דחכמה איהי י' בינה ה' שית ספיראן ו' מלכות ה' בתראה חולם כתר על כל אתוון (ע"כ הרעיא מהימנא)</p>	<p>העליונה, שמצד החלום ה' שולטת על י', שהוא ראש הסולם, ה"י מן אלהים, ולכן והנה מלאכי אלהים עולים וגו'. ולא מלאכי יהו"ה, האותיות כסדרן עולות בחלום, שהוא כתר על ארבע אותיות שהתפשטות שלהן מחכמה עד המלכות הקדושה, משום שחכמה היא י', בינה ה', שש ספירות ו', מלכות ה' אחרונה, חולם כתר על כל האותיות. (ע"כ רעיא מהימנא)</p>
<p>זהר</p>	
<p>אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם רבי אבא פתח (שיר א ז) הגידה לי שאהבה נפשי וגו' אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו' הני קראי אוקמוה חבריא במשה⁵¹⁵ בשעתא דהוה סליק מעלמא דאמר (במדבר כז טז) יפקוד יהו"ה אלהי הרוחות לכל בשר וגו' אשר יצא לפניהם וגו' ותנינן דעל גלותא אתמר⁵¹⁶</p>	<p>אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, רבי אבא פתח (שיר א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו'. את הפסוקים הללו בארו החברים במשה בשעה שהיה עולה מן העולם, שאמר (במדבר כז) יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר וגו', אשר יצא לפניהם וגו', ושנינו שזה נאמר על הגלות.</p>
<p>ותא חזי הני קראי כנסת ישראל אמרן למלכא קדישא הגידה לי שאהבה נפשי כמה דאת אמר (שיר ג ג) את שאהבה נפשי ראיתם ולמלכא קדישא אתמר אנת שאהבה נפשי איכה תרעה בספרא דרב המנונא סבא אמר כל זמנא דכנסת ישראל אשתכח ביה בקודשא בריך הוא⁵¹⁷ כביכול קודשא בריך הוא בשלימו ורעי ברעותא ליה (ולאחרנין זן ליה) ל"א לגרמיה מההוא יניקו דחלבא לב (ס"א דמלכא) דאימא עלאה ומההוא יניקו דאיהו יניק אשקי לכל שאר אחרנין ויניק לון</p>	<p>ובא וראה הפסוקים הללו אמרה אותם כנסת ישראל למלך הקדוש, הגידה לי שאהבה נפשי, כמו שנאמר (שיר ג) את שאהבה נפשי ראיתם, ולמלך הקדוש נאמר, אתה שאהבה נפשי איכה תרעה. בספרו של רב המנונא סבא אומר כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, כביכול הקדוש ברוך הוא בשלמות ורועה ברצון אותו, (ואת האחרים הוא זן) את עצמו מאותה יניקת החלב (של המלך) של האם העליונה, ומאותה יניקה שהוא יונק משקה את כל שאר האחרים ומניק אותם.</p>
<p>ואוליפנא דאמר רבי שמעון כל זמנא דכנסת ישראל אשתכחת בקודשא בריך הוא קודשא בריך הוא בשלימו בחדווה ברכאן ביה שריין ונפקין מניה לכל שאר אחרנין וכל זמנא דכנסת ישראל לא אשתכחת ביה בקודשא בריך הוא⁵¹⁸ כביכול ברכאן אתמנעו מניה ומכל שאר אחרנין ורזא דמלתא בכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא</p>	<p>ולמדנו שאמר רבי שמעון כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא בשלמות בשמחה, שריות בו ברכות, ויוצאות ממנו לכל שאר האחרים, וכל זמן שאין כנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, כביכול הברכות נמנעות ממנו ומכל שאר האחרים. וסוד הדבר בכל מקום שאין</p>

⁵¹¹ והו"ה שבכאן הוא היר"ה (יהל אור).

⁵¹² א' בכתר פלא, ל' חכמה, ה' בינה, י' יסוד כנ"ל, מ' מלכות (יהל אור).

⁵¹³ עי' הערה ב' בסוף הספר.

⁵¹⁴ ר"ל יסוד (יהל אור).

⁵¹⁵ פי' שמשה רבינו ע"ה אמר להקב"ה הגידה לי אתה שאהבה נפשי אותך איכה תרעה, דהיינו מי הוא שאתה ממנה אותו פרנס על הציבור (מ"מ).

⁵¹⁶ פי' כדמפרש, ות"ח דהניא קראי וכו' (מ"מ).

⁵¹⁷ עי' כל הענין בארוכה לקמן עד ע"ב (לש"ו).

⁵¹⁸ מ"ש הרב [מטי ולא מטי פרק ד] בסוד הצדיק אבד, הוא בזוה"ק בראשית (נה ע"ב) נח (סז ע"א) ופ' שמות (ט ע"ב יא ע"א) פ' בשלח (נז סע"א) פ' בהעלותך (קנ ע"ב), ועי' פ' ויקרא (יז ע"א) ופ' אחרי (עד ע"ב) (ביאורים ח"ב סח ע"ג).

<p>ברכאן לא שראן עלוי ועל דא קודשא בריך הוא געי ובכי כמה דאת אמר (ירמיה כה ל) שאג ישאג על נוהו⁵¹⁹ ומאי אומר אוי שהחרבתי את ביתי⁵²⁰ ושרפתי את היכלי וכו'</p>	<p>נמצאים זכר ונקבה אין ברכות שורות עליו, ולכן הקדוש ברוך הוא גועה ובוכה, כמו שנאמר (ירמיה כח) שאג ישאג על נוהו, ומהו אומר, אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.</p>
<p>ובשעתא</p>	<p>ובשעה</p>
<p>יז/ב</p> <p>דכנסת ישראל נפקת בגלותא אמרת קמיה הגידה לי שאהבה נפשי אנת רחימא דנפשא⁵²¹ אנת דכל רחימו דנפשי בך איכה תרעה איך תזון גרמך מעמיקא דנחלא⁵²² דלא פסיק איך תזון גרמך מנהירו דעדן עלאה⁵²³ איכה תרביץ⁵²⁴ בצהרים איך תזון לכל אינון אחרניץ⁵²⁵ דאשתקיין מנך תדירא⁵²⁶ ואנא הוינא אתונא⁵²⁷ מנך בכל יומא ומתשקיא ואשקינא⁵²⁸ לכל אינון תתאי⁵²⁹ וישראל אתונא בי⁵³⁰</p>	<p>שכנסת ישראל יצאה לגלות, אמרה לפניו הגידה לי שאהבה נפשי, אתה אהוב נפשי, אתה שכל אהבת נפשי בך, איכה תרעה, איך תזון את עצמך מעומק הנחל שלא פוסק, איך תזון את עצמך מהאור של העדן העליון, איכה תרביץ בצהרים, איך תזון את כל אלו האחרים שנשקים ממך תמיד, ואני הייתי נזונית ממך בכל יום ונשקית, ומשקה את כל אותם התחתונים, וישראל נזונו בי.</p>
<p>והשתא שלמה אהיה כעוטיה איך אהוי מתעטפא בלא ברכאן כד יצטרכון⁵³¹ אינון ברכאן ולא ישתכחון בידי על עדרי חבריך האיך איקום עליהו⁵³² ולא אהיה רעיא להו וזנא להו עדרי חבריך אלין אינון ישראל דאינון בני אבהן דאינון רתיכא קדישא לעילא</p>	<p>ועכשיו מה אהיה עוטיה, איך אהיה מתעטפת בלי ברכות, כשיצטרכו אותן ברכות ולא ימצאו בידי על עדרי חבריך, איך אעמוד עליהם, ולא אהיה רועה להם וזנה אותם, עדרי חבריך אלו הם ישראל, שהם בני האבות, שהם המרכבה הקדושה למעלה.</p>

⁵¹⁹ פי' שואג על המלכות שהיא נוהו (מ"מ).

⁵²⁰ פי' בחי' ירושלים נק' ביתי, ובחי' ציון נק' היכלי, והם יסוד ומלכות דנוק' כנודע (מ"מ).

⁵²¹ ואם תאמר, למה בחינת נפש ולא בחינת גוף. אמר אנת "דכל רחימו דנפשא", פי' באותה בחינה יש חשק לו ולשאר הספירות, מפני שמקבלת מכולם. אמנם בחי' נפש אינה מקבלת מזולתו, ולכך "כל רחימו דנפשי בך" ולא לספירה אחרת כלל (אור יקר).

⁵²² היינו הבינה האחוזת בחכמה (אור יקר), פי' בינה (מ"מ).

⁵²³ היינו מה שמאיר הכתר בחכמה, והכתר "עדן עילאה" בבחינת חכמה הנעלמה בו, שהוא נמשך לחכמה בסוד חכמות בחוץ תרונה, עדן עילאה ועדן תתאה, תרי מוחי (אור יקר). אבא (מ"מ).

⁵²⁴ לשון תרבע החצר, לשון רביבי מים המשקים מקום היבש הצמא, וזהו שאמר "איך תזון לכל אינון כו". ומלת "צהרים" לשון אורות, שהם שאר הספירות למטה ממנו. ואפשר שהת"ת נקרא צהרים, שהוא בין בוקר דאברהם וערב דיצחק, ועל שם שיונקים ממנו נקראים על שמו צהרים, וז"ש "לכל אינון וכו'" (אור יקר).

⁵²⁵ ולפי זה, איכה תרביץ, דהיינו כמו המכבד ומרבע, דהיינו שממתיק הדינים שמתעוררים בצהרים, ובזה ממשיך ז"א שפע לכל הספירות ולמלכות ולבלי"ע (מ"מ).

⁵²⁶ שאין להם מקום אלא ממך, ונקראים צהרים על שמך, עוד דייק לשון "תדירא", שהם מאירים תדיר כצהרים, איך יעמדו עתה אפילו רגע אחד בלי אור, אחר שהיו צהרים מאירים תדיר (אור יקר).

⁵²⁷ היינו בחי' שפע מזונה ממש, שע"י היא מתפרנסת ומעמדת עצמה, שלא תהיה סוכת דוד הנופלת. ואפשר שבחי' זו נכללת באומר "שלמה אהיה כעוטיה" (אור יקר).

⁵²⁸ "אתונא" הוא מזון, "ומתשקיא" הוא שפע המתרבה לה להשקות נטיעות הגן שבה, והוא תוספת על המזון. ואפשר שתי בחינות בסוד אכלו רעים שתו ושכרו, אכילה ושתייה (אור יקר).

⁵²⁹ נטיעות הגן, ובכללם השרים הממונים על פקודת העולם, ובכללם שרי האומות מקבלים ממנה, כל א' לזון ולפרנס אומה שלו, ולכך כנה אותו בשם השקאה, לא בשם מזון, מפני שהוא יוצא לשני (אור יקר).

⁵³⁰ שאינם נזונים מהשרים אלא מהשכינה, ולא נקט בהו אשתקיין, מפני שאינם נותנים לאחרים אלא זנים עצמם (אור יקר).

⁵³¹ לתקן מלת אהיה, ולא אמר שלמה אני, עם היות שכבר היתה יוצאת בגלות, אלא אהיה (אור יקר).

⁵³² היינו מלת על עדרי, ועניינו שולחה אמכם, גלו לבבל שכינה עמהם וכו', והם עדרים שצריכים רעיה והיינו מילת "עדר" (אור יקר).

<p>אמר ליה קודשא בריך הוא שבוק אנת דידי דהא דידי מלה טמירא הוא לאתידע אבל אם לא תדעי לך לגרמך הרי לך עיטא היפה בנשים כמה דאת אמר (שיר א טו) הנך יפה רעיתי צאי לך בעקבי הצאן אלין אינון צדיקייא דאינון נדשין בין עקבין ובגיניהון יהיב לך חילא לקיימא (ועל כל דא) ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים (שיה"ש א ח) אלין אינון תנוקות של בית רבן דעלמא מתקיימא בגיניהון ויהיבין חילא לכנסת ישראל בגלותא משכנות הרועים אלין בתי רבין⁵³³ אתר בית מדרשא דאשתכח אורייתא בהון תדירא</p>	<p>אמר לה הקדוש ברוך הוא, תעזבי ת אַת שלי, שהרי שלי הוא דבר סתום מלהודע, אבל אם לא תדעי לך לעצמך, הרי לך עצה, היפה בנשים, כמו שנאמר הנך יפה רעיתי, צאי לך בעקבי הצאן, אלה הם הצדיקים שהם נדשים בין העקבים, ובשבילם נתן לך כח לעמוד, (ועם כל זה) ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אלו הם תינוקות של בית רבן, שהעולם מתקיים בשבילם, ונותנים כח לכנסת ישראל בגלות. משכנות הרועים אלו בתי רבן, מקום בית המדרש שתמיד נמצאת בהם התורה.</p>
<p>דבר אחר אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו' (שם) תא חזי בשעתא דצדיקייא אשתכחו בעלמא ואינון תנוקות של בית רבן משתכחי ולעאן באורייתא יכלא כנסת ישראל לקיימא עמהון בגלותא ואי לאו כביכול היא ואינון לא יכלי לאתקיימא בעלמא ואי זכאין אשתכחו אינון אתפסן בקדמיתא ואי לאו אינון גדיין דעלמא מתקיימא בגיניהון מתפסין בקדמיתא וקודשא בריך הוא סליק לון מעלמא אף על גב דלא אשתכח בהו חובה</p>	<p>דבר אחר אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו', בא וראה בשעה שצדיקים נמצאים בעולם, ואותם תינוקות של בית רבן נמצאים ועוסקים בתורה, כנסת ישראל יכולה לעמוד עמם בגלות, ואם לא כביכול היא והם אין יכולים להתקיים בעולם, ואם נמצאים צדיקים, אז הם נתפסים בראשונה, ואם לא אותם הגדיים שהעולם מתקיים בשבילם נתפסים בראשונה, והקדוש ברוך הוא מסלק אותם מן העולם, אף על גב שאין נמצא בהם חטא.</p>
<p>ולא דא בלחודוי אלא רחיק מניה לכנסת ישראל ואתגליא בגלותא הדא הוא דכתיב (ויקרא ד ג) אם הכהן המשיח⁵³⁴ יחטא לאשמת העם אמאי יחטא לאשמת העם בגין חובי עלמי דגרמו האי לאשמת העם ודאי⁵³⁵ ולא לאשמה דיליה⁵³⁶ יחטא יגרע טוביה ודאין דיניה בכלא כמה דאת אמר (מ"א א כא) והייתי אני ובני שלמה חטאים דבר אחר אם הכהן המשיח דא קודשא בריך הוא⁵³⁷ כדקאמרן יחטא יגרע מן כנסת ישראל⁵³⁸ ומעלמא דלא יהיב לון ספוק ברכאן אמאי איהו לאשמת העם ודאי בגין חובה דעמא היא</p>	<p>ולא זה בלבד אלא מרחיק ממנו את כנסת ישראל, וגולה לגלות, זהו שכתוב אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, למה יחטא לאשמת העם, משום חטאי העולם שגרמו את זה. לאשמת העם ודאי, ולא לאשמתו. יחטא, יגרע טובו ודן דין בכל, כמו שנאמר (מלכים א א) והייתי אני ובני שלמה חטאים. דבר אחר אם הכהן המשיח, זה הקדוש ברוך הוא כפי שאמרנו, יחטא יחסר מכנסת ישראל ומהעולם, שלא נותן להם סיפוק {מספיק} הברכות, למה זהו לאשמת העם ודאי, זה בשביל החטא של העם.</p>
<p>אם הכהן המשיח יחטא (ויקרא ד ג) רבי יצחק פתח (שמות לב יג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך האי קרא קשיא הכי מבעי ליה למכתב זכור לאברהם וליצחק ולישראל מאי ליצחק אלא הכי</p>	<p>אם הכהן המשיח יחטא, רבי יצחק פתח (שמות לב) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך, הפסוק הזה קשה, כך היה צריך לכתוב זכור לאברהם וליצחק</p>

⁵³³ ולפי זה פי' הכתוב "ורעי את גדיותיך", ורעי בשביל תינוקות של בית רבן שעוסקים בתורה, שהם יהיבין חילא לכנסת ישראל בגלותא, ועוד ורעי על משכנות הרועים, החכמים הגדולים הרועים בהוראות (מ"מ).

⁵³⁴ פי' מלכות (מ"מ).

⁵³⁵ פי' אם הכהן שהוא מלכות נגרע ממנה הארותיה, וזהו יחטא, היינו בשביל אשמת העם (מ"מ).

⁵³⁶ ר"ל אינו כמו קטרוג הלבנה, שהיא גרמה לעצמה לשיגרע אורה (מ"מ).

⁵³⁷ ז"א (מ"מ).

⁵³⁸ פי' שהז"א סלק הארתו ממלכות ובי"ע (מ"מ).

<p>תנינן בכל אתר שמאלא אתכליל בימינא ובכללא דימינא הוא דהאי ימינא אתתקנת לעלמין לאכללא ביה שמאלא ועל דא לא פליג⁵³⁹ בגין לאכללא ליה ביה באברהם ובגין כך לאברהם ליצחק (דייקא) כללא חד (אבל) ולישראל דהא בתרויהו אחיד לון בגדפוי (ס"א בכתפוי) והוא שלים בכלא</p>	<p>ולישראל, מה זה "ליצחק", אלא כך שנינו, בכל מקום השמאל נכלל בימין, והוא בכלל של הימין, שהימין הזה מתוקן לעולמים להכליל בו את השמאל, ועל כן לא חילק כדי להכליל אותו באברהם, ולכן לאברהם ליצחק (דוקא) כלל אחד, (אבל) ולישראל שהרי הוא אוחז אותם בכנפיו (בכתפוי), והוא שלם בכל.</p>
<p>אשר נשבעת להם כך (שמות לב יג) אומאה אומי קודשא בריך הוא לאבהן באבהן דלעילא⁵⁴⁰ הדא הוא דכתיב אשר נשבעת להם כך באינון דלעילא באינון דשראן כך ותדבר אליהם ארבה את זרעכם וגו' אשר אמרתי אשר אמרת מבעי ליה⁵⁴¹ אלא קודשא בריך הוא אמר כך לאבהן זמנא ותרין זמנין אשר אמרתי דצביתי ברעו נפשי דהא אמירה רעותא הוא הדא הוא דכתיב (מ"א ח יב) אדני אמר לשכון בערפל ועוד (ש"ב כ ד) מה תאמר נפשך ואעשה לך ונחלו לעולם מאי לעולם עולם דלעילא דאחידא⁵⁴² ביה⁵⁴³ ההיא ארץ ואתונת מההיא עולם ואי האי ארץ אתרכת⁵⁴³ לה במאי הוא לאשמת העם הוא דהוי</p>	<p>אשר נשבעת להם כך, שבועה נשבע הקדוש ברוך הוא לאבות באבות שלמעלה, זהו שכתוב אשר נשבעת להם כך, באותם שלמעלה, באותם ששורים כך. ותדבר אליהם ארבה את זרעכם וגו', "אשר אמרתי" היה צריך להיות "אשר אמרתי", אלא הקדוש ברוך הוא אמר כך לאבות פעם ופעמיים אשר אמרתי שרציתי, ברצון נפשי, שהרי אמירה זהו רצון, זהו שכתוב (מלכים א ח) אדני אמר לשכון בערפל, ועוד מה תאמר נפשך ואעשה לך ונחלו לעולם. מה זה "לעולם", העולם שלמעלה שאחזה בו אותה ארץ, ונזונית מאותו עולם, ואם הארץ הזו מתגרשת, במה זה, לאשמת העם הוא נהיה.</p>
<p>רבי יצחק אמר אם הכהן המשיח יחטא דא כהן דלתתא דאתתקן לעבודה ואשתכח ביה חטאה לאשמת העם הוא דהוי ודאי ווי לאינון דסמיכין עליה</p>	<p>רבי יצחק אמר אם הכהן המשיח יחטא, זה הכהן שלמטה שנתקן לעבודה ונמצא בו חטא, זה ודאי לאשמת העם, אוי לאותם שסומכים עליו.</p>
<p>יה/א</p>	
<p>כגוונא דא שליחא דצבורא דאשתכח ביה חטאה (בגין דעמא לא אשתכחו זכאין קמי קודשא בריך הוא) ווי לאינון דסמיכין עליה אמר רבי יהודה וכל שכן כהנא דכל ישראל ועלאין ותתאין בלהו אחידן (נ"א מחכאן) ומצפאן לאתברכא על ידוי דהא תנינן בשעתא דכהנא שארי לכיונא מלין ולקרבא קרבנא עלאה כלא אשתכחו בברכתא ובחווטא ימינא שארי לאתערא שמאלא אתכליל</p>	<p>כדוגמא זה שליח צבור שנמצא בו חטא, (משום שהעם לא נמצאו צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא), אוי לאותם שסומכים עליו. אמר רבי יהודה וכל שכן הכהן, שכל ישראל והעליונים והתחתונים כולם אחוזים (מחכים) ומצפים להתברך על ידו, שהרי שנינו בשעה שהכהן מתחיל לכוון דברים ולהקריב קרבן עליון, הכל נמצאים בברכה ובשמחה, הימין מתחיל</p>

⁵³⁹ פי' לא אמר "וליצחק" בו', דהיינו שיצחק אינו נכלל באברהם, אלא תמיד כלולה הגבורה עם החסד (מ"מ).

⁵⁴⁰ פי' הם אבות העולם, שנשבע להם הקב"ה בחג"ת דז"א כדמפרש, והאי דאמר דלעילא, לפי שהם עליונים על כל הצדיקים, שהם ראשית האמונה. א"נ לאבהן דלעילא הם חג"ת, ונשבע להם בחב"ד, וז"ש באינון דלעילא באינון דעמך (מ"מ).

⁵⁴¹ פי' קס"ד שהם דברי משה רבינו ע"ה, שאמר להקב"ה וכל הארץ וכו', וא"כ אשר אמרת מבעי ליה. ותירק, אלא הקב"ה אמר, דהיינו מ"ש וכל הארץ הזאת אשר אמרתי, משה אומר נוסח דבריו של הקב"ה, שהיה אומר לאבות העולם בלשון הזה, וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אליכם כמה פעמים אתן לזרעכם (מ"מ).

⁵⁴² והיינו ז"א הנק' עולם, ומלכות אחוזה בו וניזונת ממנו, ושיעור הכתוב "ונחלו לעולם", היינו ארץ הנזכר, שרומזת למלכות מחברים ומאחזים אותה עם הז"א הנק' עולם, וזהו ונחלו לעולם (מ"מ).

⁵⁴³ פי' רבי יצחק ס"ל אם הכהן המשיח היא מלכות, כפירושא קמא דלעילא (מ"מ).

<p>בימינא וכלא אתאחיד ואתקשר דא בדא ואתברכן כלהו כהדא אשתכת דעל ידא דכהנא מתברכאן עלאי ותתאי והא אוקמוה ובגין כך בעי לקרבא קרבנא עליה בגין דיתכפר חוביה</p>	<p>להתעורר, השמאל נכלל לימין, והכל נאמר ונקשר זה עם זה, וכולם מתברכים כאחד. נמצא שעל ידי הכהן מתברכים העליונים והתחתונים, והרי פרשוה, ולכן צריך להקריב קרבן עליו כדי שיתכפר חטאו.</p>
<p>אמר רבי יוסי הא תנינן דעל ידא דכהנא אתכפר חובא דבר נש כד קריב קרבנא השתא דאיהו חטי מאן מקריב עליה ומאן יכפר עליה אי תימא דאיהו מקריב על נפשיה הא איהו אתקלקל ולא איהו כדאי דיתברכון עליה עילאי ותתאי תתאי לא יתברכון על ידיה כל שכן עלאי</p>	<p>אמר רבי יוסי הרי שנינו שעל ידי הכהן מתכפר חטאו של אדם כשמקריב קרבן, עכשיו כשהוא חוטא מי מקריב עליו ומי יכפר עליו. אם תאמר שהוא מקריב על נפשו, הרי הוא התקלקל ואינו כדאי שיתברכו עליו עליונים ותחתונים, התחתונים לא יתברכו על ידו כל שכן העליונים.</p>
<p>אמר רבי יהודה ולא והא כתיב (ויקרא טז ו) וכפר בעדו ובעד ביתו אמאי בעיא לכפרא עליה בגין דאיהו חב יכפר על גרמיה דכתיב וכפר בעדו אמר רבי חייא הא ידיע באן אתר אתקשר כהנא רבא ובאן אתר אתקשר כהנא אחרא וההוא דאקרי סגן ידיעא בגין כך כהן אחרא קא מקריב קרבניה בקדמיתא וסליק ליה עד ההוא אתר דאתקשר ביה בתר דכהנא סליק לההוא אתר לא מעכבין ליה לסלקא לאתריה ולא תכפרא חוביה ועל דא אחרא קא מקריב עליה קרבניה כיון דאחרא הוא מקריב ולא מסתפקין כל כך על ידיה לבתר איהו מקריב ואינון עלאין כלהו מתחברין לכפרא חוביה ומלכא קדישא אסתכם על ידיהו כגוונא דא המתפלל וטעה יעמוד אחר תחתיו</p>	<p>אמר רבי יהודה ולא, והרי כתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו. למה צריך לכפר עליו, משום שהוא חטא, יכפר על עצמו, שכתוב וכפר בעדו. אמר רבי חייא הרי ידוע באיזה מקום נקשר הכהן הגדול ובאיזה מקום נקשר כהן אחר, ואותו שנקרא סגן ידוע, לכן כהן אחר כשמקריב את קרבנו בראשונה, ומעלה אותו עד אותו מקום שנקשר בו, ואחר שהכהן עלה לאותו מקום, לא מעכבים אותו לעלות למקומו ולכפר על חטאו. ולכן אחר מקריב עליו את קרבנו. כיון שאחר הוא המקריב, ולא מסתפקים כל כך על ידו, אחר כך הוא מקריב, ואותם העליונים כולם מתחברים לכפר את חטאו, והמלך הקדוש מסכים על ידם, כדוגמא זה המתפלל וטעה יעמוד אחר תחתיו.</p>
<p>רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי אמר רבי אלעזר חמינא לאבא ביומי דראש השנה ויום הכפורים דלא בעי למשמע צלותא מכל בר נש⁵⁴⁴ אלא אי קאים עליה תלתא יומין קודם לרכאה ליה⁵⁴⁵ דרבי שמעון הוה אמר הכי בצלותא דהאי בר נש דאנא</p>	<p>רבי אלעזר ורבי אבא היו יושבים. אמר רבי אלעזר ראיתי את אבא ביום ראש השנה ויום הכפורים שאינו רוצה לשמוע תפלה מכל אדם, אלא אם עמד עליו שלשה ימים קודם לטהר אותו, שרבי שמעון היה אומר כך, בתפלת האדם הזה שאני מטהר מתכפר העולם, וכל שכן בתקיעת השופר, שאינו מקבל תקיעה של אדם שאינו חכם לתקוע בסוד התקיעה, ששנינו רבי ייסא סבא אומר התקיעות הללו כסדרן, הראשונה כלולה מהכל, השניה אחת כסדר ואחת כסדר, גבורה</p>

⁵⁴⁴ אפילו שיהיה השליח צבור עצמו או חכם גדול, קאים עליה, רשב"י, תלת יומין, השליח צבור היה עומד עליו. וג' ימים הם בסוד נה"י, שהם סוד מלכויות זכרונות ושופרות, שהם תיקון הנוק' וכדאיתא בריש מאמר הפסיעות (רמ"ז).

⁵⁴⁵ וענין הטהרה היה מפני שידוע שאלה הימים הם ימי דין, וצריך להתעצם שלא יתאחזו ח"ו החיצונים ולגרשם מעל הקדושה, וזה בין בוידויים ותשובה ובין בייחודים שהיה מוסר להם, כעין דנוצר חסד לאלפים, וכעין דב' אלקים בנקודותם וכיוצא בהם (רמ"ז).

<p>מדיכניא⁵⁴⁶ אתכפר עלמא וכל שכן בתקיעה⁵⁴⁷ דשופרא דלא מקבל תקיעתא דבר נש דלאו איהו חכים למתקע ברזא דתקיעה דתנינן רבי ייסא סבא אמר הני תקיעתא כסדרן⁵⁴⁸ קדמאה כלילא מכלא⁵⁴⁹ תניינא חדא כסדרא וחדא כסדרא⁵⁵⁰ גבורה גדולה בינייהו תליתאה חד הכא וחד הכא גבורה בינייהו⁵⁵¹</p>	<p>גדולה, ביניהם שלישית אחת כאן ואחת כאן וגבורה ביניהם.</p>
<p>פוסקא סלקא⁵⁵² קומטרא לי נחתא⁵⁵³ חד תקיפא⁵⁵⁴ וחד רפיא⁵⁵⁵ והא אוקמוה⁵⁵⁶ ואינן עשרה ואינן תשע חד כללא דכלא ובהאי יומא מתעטרא יצחק והוא רישא לאבהן בהאי יומא כתיב (ישעיה לג יד) פחדו בציון חטאים בהאי יומא יצחק אתעקד ועקיד כלא ושרה מלילת (ס"א מיללת) וקול שופרא תקיף לחדא זכאה חולקיה מאן דעבר בינייהו ואשתזיב מנייהו</p>	<p>ההפסק עולה והקימוט יורדת, אחת קשה ואחת רפה, והרי פרשוה, והן עשר, והן תשע כלל אחד של הכל. וביום הזה מתעטר יצחק, והוא הראש לאבות, ביום הזה כתוב (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים, ביום הזה יצחק נעקד, ועקד הכל, ושרה מדברת (מִילַלַת) וקול שופר חזק מאד, אשרי חלקו של מי שעובר ביניהם וניצל מהם.</p>
<p>אמר רבי אבא בגין כך קרינן פרשתא דיצחק בהאי יומא דבהאי יומא אתעקד יצחק לתתא</p>	<p>אמר רבי אבא, לכן קוראים פרשת יצחק ביום הזה, שביום הזה נעקד יצחק</p>

⁵⁴⁶ ידוע שיש נשמות מקוריות שהן כוללות כללות גדול ולכן תיקון שלהם מועיל לכל העולם, ויש נשמות פרטיות שצריכות לתיקון פרטי השייך להם, וכנודע אצלנו שהרב זלה"ה היה מוסר כוונות פרטיות לכמה מתלמידיו, אבל קבלנו שכל אותן שמסר לרח"ו זלה"ה מועילות לכל אחד ואחד, וזה להיותו מבחינת היסוד שהוא כולל הכל, דכל אקרי, וכל שכן הרשב"י שהיה בסוד כוללות הדעת, ולזה היה מטהר בתחילה לאותו השליח ציבור בייחודים פרטיים השייכים לו ואחר כך היה מלמדו יחודים כוללים משלו, ולכן היה אומר האי בר נש דאנא מדיכנא, הרי פרט וכלל, ובזה אתכפר עלמא כולו (רמ"ז).

⁵⁴⁷ משום שבשופר יש כוונה פרטית למלכות וכמ"ש בסמוך גבי ואינן עשרה וכו'. ויש כוונות כוללות לזעיר ולאח ורחל וליחוד או"א, וכנגד זה אמר ברזא דתקיעה, כי הנה תכלית התקיעה בקיצור הוא לזווג או"א בסוד תק"ע י"ה. ועוד להמשיך הז' הבלים אל יסוד אימא שהיא עצמות השופר, וכל זה נרמז ברזא שה"ס זווג וייחוד (רמ"ז).

⁵⁴⁸ זהו סדר התקיעות בדרך יושר וכללות ליודעים (רמ"ז).

⁵⁴⁹ הרי זה כלל גדול דקיימא לן תשר"ת היא בראש זעיר שבו מושפעים כחב"ד (נ"א משפיעים בחב"ד) דידיה כל הד' מוחין כנודע אצלנו, וזה אחר שעשינו זווג לאו"א, וגם נמשכות אורות למלכות בשברים. ועוד כי שברים ה"ס דיני לאה ותרועה דיני רחל והוא כוללם, והרי בשלימות כלילא מכלא (רמ"ז).

⁵⁵⁰ זהו סי' תש"ת שהוא להמתיק דיני לאה שהיא כנגד חג"ת שמשם היא נבנית, וחג"ת ה"ס א"ל אלקי"ם הו"ה, ולכן שתי הפשוטות משני קצוות הגבורה שהיא בינייהו (רמ"ז).

⁵⁵¹ היינו תר"ת, שהוא להמתיק דיני רחל ולתת לה מוחין שהם חב"ד דילה, וחוב"ב הם מאירים מנ"ה שהם חסדי דוד, ולכן ממתיקים דעת שלה שהוא גבורה כנודע, ולפי שאין הוד חסד ורחמים מטבעו אלא מפני החסד המתפשט בו, לכן לא אמר כאן כסדרא כמ"ש בחג"ת שסדרם הוא כן, א"ל מצד זה והו"ה מצד זה ואלקי"ם באמצע (רמ"ז).

⁵⁵² מצאתי כתוב, ממונה, ובזוהר הרקיע גריס פיסקא, דהיינו לשון שברים ופסקי. ואמר "סלקא", משום דגופא דלאה נבנית מחג"ת ומוחיה מכנגד חב"ד דזעיר בסוד נשיאות כפיים, אבל תר"ת נחתא, שכן מתחלת (נ"א מתחלקת) מנה"י ויורדת משם ולמטה (רמ"ז). הוא שברים דתש"ת שהם פיסקי פיסקי. ואמר "סלקא", מפני ששרש לאה הוא בעורף קשר של תפילין (רמ"ז).

⁵⁵³ היא התרועה דסי' תר"ת והיא יורדת לנה"י. קוטרא לשון קשר, שכן התרועה הטרמוטין שלה הם מקושרים זה בזה בלי הפסק, וכן בתיקונים נה ע"ב אמר, תרועה שלשלת (רמ"ז).

⁵⁵⁴ שברים, דינא קשיא, היא לאה כידוע, ולכן פסקיה ולא במהירות (נ"א באריכות) (רמ"ז).

⁵⁵⁵ היא תרועה דינא רפיא ולכן היא במהירות (רמ"ז).

⁵⁵⁶ רוצה לומר כמה טעמים יש למה שדינים לאה תקיפים ושל רחל רפים, כי לאה במקום החסדים המכוסים ורחל במקום הנגלים, וגם לאה היא מאחורי בינה שנפלו בעת השבירה (נ"א השברים) ורחל נקודה עיקרית. באופן שקיצור הדברים הוא שבתחילה אמר סוד סדרן תשר"ת כלל ותש"ת ותר"ת פרט, אחר כך אמר פוסקא וכו', והוא ענין המוחין שמקבלות שתי הנקבות, כי לאה היא עולה לקבלם אחר שנבנה מגופה מחג"ת, ורחל יורדת, פי' שהוא בדרך אור ישר מתחלת מן הראש ומתפשטת עד סיום כל פרצופה. וגם זה טעם אחר למה שדיני לאה תקיפין, שהוא על דרך אור חוזר ממטה למעלה, ורחל אור ישר (רמ"ז).

<p>ואתקשר בהוא דלעילא (נ"א באברהם) אימתי אתקשר בשעתא דכתיב (בראשית כב ט) ויעקוד את יצחק בנו וגו' אמר רבי אלעזר בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם דכתיב (שם א) והאלהים נסה את אברהם מאי נסה כמה דאת אמר (ישעיה מט כב) ואל עמים ארים נסי (שמות יז טז) ויקרא שמו יהו"ה נסי מאי קמשמע לן בגין דאשתכליל ימינא ואשתלים הדא הוא דכתיב (בראשית כ בא) והאלהים נסה את אברהם והאלהים דייקא ודא הוא (בראשית לא מב) ופחד יצחק</p>	<p>למטה, ונקשר באותו שלמעלה (באברהם). מתי נקשר בשעה שכתוב (בראשית כב) ויעקוד את יצחק בנו וגו', אמר רבי אלעזר ביום הזה מעטר יצחק את אברהם, שכתוב והאלהים נסה את אברהם, מה זה נסה, כמו שנאמר (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי, (שמות יז) ויקרא שמו ה' נסי. מה בא להשמיענו, משום שהימין נתקן ונשלם, זהו שכתוב והאלהים נסה את אברהם, והאלהים בדיק, וזהו (בראשית לא) ופחד יצחק.</p>
<p>רבי אבא אמר כתיב (תהלים עה ח) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים כי אלהים שופט אלמלא דאעבר דינא דיצחק באתר דיעקב שארי (ס"א ואתסי) ואתכסי (ס"א ואתסחי) (ס"א ואתבסם) תמן ווי לעלמא דיערע בדיניה ורוא דמלה (ישעיה סו יז) כי באש יהו"ה נשפט ודא הוא אתבסמותא דעלמא וכיון דעאל באתרא דיעקב ויעקב אחיד</p>	<p>רבי אבא אמר כתוב (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים, כי אלהים שופט, אלמלא שעבר הדין של יצחק במקום שיעקב שורה (ונרפא) והתכסה (ורוחץ) (והתבשם) שם אוי לעולם שיפגש בדינו, וסוד הדבר (ישעיה סו) כי באש ה' נשפט, וזוהי התבשמות של העולם. וכיון שנכנס למקומו של יעקב, ויעקב אוחז</p>
<p>יח/ב</p>	
<p>ביה כדין שכיך אשא⁵⁵⁷ ואצטננו גומריה⁵⁵⁸ לבר נש דהוה רגני⁵⁵⁹ וחגר וזיין גרמיה⁵⁶⁰ ונפק ברוגזיה⁵⁶¹ לקטלא לבני נשא⁵⁶²</p>	<p>בו, אזי האש שוככת {נשקט}, והגחלים מצטננים. (משל) לאדם שהיה רוגז וחגר ושם עליו כלי זין {זיין את עצמו}, ויצא ברוגז להרוג אנשים.</p>
<p>חד הכימא⁵⁶³ קם על פתחא⁵⁶⁴ ואחיד ביה אמר אלמלא⁵⁶⁵ לא אחיד בי ואתתקף בי הא קשולא בבני נשא⁵⁶⁶ אשתכה בעוד דאתתקפו דא בדא⁵⁶⁷ ואחיד דא בדא⁵⁶⁸ אצטנן⁵⁶⁹ רוגזיה על דנפק</p>	<p>חכם אחד עמד על הפתח ואחז בו, אמר אלמלא לא החזיק בי ותפס אותי הרי היה נמצא הרג של אנשים. בעוד שהחזיקו זה בזה ואחזו זה בזה, הצטנן רגזו, על שיצא להרוג, יצא להוכיח. מי סובל את הרוגז וחוזק הדין של אותו אדם, הוה אומר זה שעמד על הפתח.</p>

⁵⁵⁷ שהוא דין הגבורה (אור יקר).

⁵⁵⁸ שהם כחות הדין הנדלקים מאש הגבורה, וכיון שהאש הנשפע אליהן אש נחה מצננות מחוזק דין פעולתם, והם הם מארי דיללה ומארי דיבבא דקאמרן בכמה מקומות (אור יקר).

⁵⁵⁹ סוד הגבורה (אור יקר).

⁵⁶⁰ היינו כחות הדין שהם ג"כ מתעוררים לפעול על ידי אשא (אור יקר).

⁵⁶¹ בתוקף הדין שבה (אור יקר).

⁵⁶² מפני שאינם זכאים והדין מחייבם (אור יקר).

⁵⁶³ ת"ת (אור יקר).

⁵⁶⁴ שהוא על המלכות, שדרך בה מוצא הדינים מהגבורה, ואינו נותן כח אל הגבורה לפעול על ידו, שהוא בעל הפתח, בעל המלכות, ואינו רוצה שיפעול על ידו, ויצא בפתחו עד שיתרצה. והגבורה מוכרחת לקיים גזרתו, וזהו שאמר "קם על פתחא" (אור יקר).

⁵⁶⁵ שאין ענין זה אלא דווקא בהיות הגזרה קשה יותר מדאי, אבל דין רפה מתנהג העולם בו (אור יקר).

⁵⁶⁶ סתם הורג רעים וטובים ח"ו, כדפי' רז"ל משנתן רשות וכו' (אור יקר).

⁵⁶⁷ בתחלה מקטרגין דין ורחמים, אח"כ נכללים (אור יקר).

⁵⁶⁸ ואח"כ (אור יקר).

⁵⁶⁹ שנמזג ברחמי הת"ת ולא שמתבטל הדין מכל וכל, אלא שמצטנן כמו שהוכיח לעיל אלהים שופט (אור יקר).

<p>לקטלא נפק לאוכחא⁵⁷⁰ מאן סביל רוגזא⁵⁷¹ ותוקפא דדינא דההוא בר נש הוי אימא דא דקאים אפתחא</p>	
<p>כך אמר קודשא בריך הוא⁵⁷² לישראל⁵⁷³ בני לא תדחלון הא אנא קאים על פתחא אבל אזדרו בהאי יומא והבו לי חילא⁵⁷⁴ ובמה בשופר דאי אשתכח קול שופר⁵⁷⁵ בדקא יאות ומכווני ביה לתתא⁵⁷⁶ ההוא קלא סליק וביה מתעטרי אבהן⁵⁷⁷ וקיימי במשכניה דיעקב⁵⁷⁸ ועל דא בעי לאזדהרא⁵⁷⁹ בשופרא ולמנדע⁵⁸⁰ בההוא קלא ולכונא (ביה) ולית לך קלא⁵⁸¹ בשופרא דלא סליק רקיעא חד⁵⁸²</p>	<p>כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני אל תפחדו, הרי אני עומד על הפתח, אבל הזדרו ביום הזה, ותנו לי כח. במה, בשופר. שאם נמצא קול השופר כראוי ומכוונים בו למטה, אותו הקול עולה ובו מתעטרים האבות ועומדים במשכנו של יעקב, ולכן צריך להזהר בשופר, ולדעת את אותו הקול ולכוון (בו), ואין לך קול בשופר שלא עולה רקיע אחד.</p>
<p>וכל אינון אוכלוסיין⁵⁸³ דההוא רקיעא יהבין אתר לההוא קלא ומאי קא אמרי (יואל ב יא) ויהו"ה נתן קול⁵⁸⁴ לפני חילו וגו' וקאים ההוא קלא בההוא רקיע עד דאתי קלא אחרא⁵⁸⁵ ואתעתדו (ס"א ואתער) כחדא וסלקין בזווגא⁵⁸⁶ לרקיעא אחרא ועל דא תנינן אית קול דסליק קול ומאי איהו ההוא קלא דתקיעתא דישראל דתתא וכיון דמתחברן כל אינון קלין דלתתא וסלקין לההוא רקיעא עלאה⁵⁸⁷ דמלכא⁵⁸⁸ קדישא⁵⁸⁹ שארי ביה מתעטרן (ס"א</p>	<p>וכל אותם האוכלוסים של אותו רקיע נותנים מקום לאותו קול. ומה אומרים, (יואל ב) וה' נתן קולו לפני חילו וגו', ועומד אותו הקול באותו הרקיע עד שבא קול אחר ונועדו {ונפגשו} (והתעוררו) יחדיו, ועולים בזווג לרקיע אחר. ועל זה שנינו יש קול שמעלה קול, ומהו. אותו הקול של תקיעתם של ישראל שלמטה, וכיון שמתחברים כל הקולות הללו שלמטה, ועולים לאותו רקיע עליון שהמלך הקדוש שורה בו, מתעטרים</p>

⁵⁷⁰ סוף סוף מוכיח יסודין במקום מיתה, ובזה פליגא עליה, דר' אלעזר סבירא ליה שהמתקת הדין בחסד מתבטל מכל וכל, ואין הנהגת העולם אלא בחסד כדפירש ר' אלעזר. ור' אבא סבירא ליה שהמתקת הדין בת"ת, לכך אינו מתבטל מכל וכל, אלא נמתק מעט כדפי' (אור יקר).

⁵⁷¹ עם היות שהחסד מצנן, וזהו שאמר אדהכי אצטנן, עכ"ז לא יתייחס ענין אלא לההוא דקאים על פתחא, שהוא מעכב שלא יצא בתוקפו כדפי' (אור יקר).

⁵⁷² ת"ת (אור יקר).

⁵⁷³ בתורה (אור יקר).

⁵⁷⁴ כענין צור ילדך תשי, וכענין רוכב שמים בעזרך, שהמדות תלויות תגבורת אחת על חברתה במעשה התחתונים (אור יקר).

⁵⁷⁵ קול שופרא כחדא – ירצה קדושת היום ותקיעת שופר ותיקוני התוקעים בתשובה (אור יקר).

⁵⁷⁶ ירצה כוונת אל המדות כפי הראוי (אור יקר).

⁵⁷⁷ מבינה וסוד העיטור אל המדות (אור יקר).

⁵⁷⁸ ירצה מתייחדים ומתועדים במלכות, וזה להכרח שיעקב עיקר סוד הקול, והוא נושא דגל התקיעות (אור יקר).

⁵⁷⁹ לאזדהרא לרדוף אחר השופר (אור יקר).

⁵⁸⁰ בסוד התקיעות ולכוון בהם בעת תקיעתם (אור יקר).

⁵⁸¹ תקיעה ספירה אחת, שברים ספירה אחרת, תרועה ספירה אחרת, תקיעה ספירה אחרת, על דרך שפי' לעיל, או על דרך שפי' בפרשת אמור, והכל בסוד קר"ל שהוא ת"ת נושא הדגל כדפי' (אור יקר).

⁵⁸² ספירה אחת, ובהתקבץ הקול, כן יתקבצו המדות ויוקשרו זה בזה ממטה למעלה (אור יקר). היינו שכל קול וקול עולה למדה אחת, והקול ההוא עומד בספירה היא, פועלת בה ומקשטת בה (אור יקר).

⁵⁸³ הם חיילי הספירות בהיכלות כנודע, היכל וחייליו למדה מדה (אור יקר).

⁵⁸⁴ לייחד הקול לבעל הקולות על ידי שם (אור יקר).

⁵⁸⁵ שהוא בספירה למעלה מאותה ספירה הקודמת, ומעלה אותו קול עמו כדי לקשר מדה במדה זו בזו וזו בזו, כדרך קשרם ומציאותם זו בזו, יסוד במלכות, ומלכות ויסוד בהוד, ושלשתם בנצח וכן כולם (אור יקר).

⁵⁸⁶ מתחברין כולהו רקיען בת"ת בעל הקולות (אור יקר).

⁵⁸⁷ סוד הדעת, דהיינו קול דנפיק מגו שופר בינה (אור יקר). פי' בינה, שהז"א הוא שורה שם (מ"מ).

⁵⁸⁸ בינה (אור יקר).

⁵⁸⁹ על ידי חכמה (אור יקר).

<p>מתעתדן⁵⁹⁰ ל' בלהו קמי⁵⁹⁰ מלכא וכדין כורסוון רמיו⁵⁹¹ וכורסייא אחרא דיעקב קאים ואתתקן</p>	<p>(נועדים {נפשגים}) כולם לפני המלך, ואז הכסאות עולים, וכסא אחר של יעקב עומד ומתתקן.</p>
<p>על דא אשכתנא בספרא דרב המנונא סבא באינון צלותי דראש השנה דהוה אמר צלותא וקל שופרא⁵⁹² (דההוא קול) דאפיק ההוא זכאה דאשתכח מרוחיה ומנפשיה בההוא שופרא דההוא קול סליק לעילא ובההוא יומא קיימין ומשתכחי מקטרגין לעילא וכד סליק ההוא קלא דשופרא בלהו אתדחיין קמיה ולא יכלין לקיימא זכאה חולקיהון דצדיקייא דידעין לכוונא רעותא לקמי מאריהון וידעין לתקנא עלמא בהאי יומא בקל שופרא ועל דא כתיב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה יודעי ולא תוקעי</p>	<p>ועל זה מצאנו בספרו של רב המנונא סבא, באותן תפלות של ראש השנה שהיה אומר, התפלה וקול השופר (שאותו קול) שמוציא אותו הצדיק שנמצא מרוחו ונפשו באותו השופר, של אותו הקול שעולה למעלה, ובאותו יום עומדים ונמצאים מקטרגים למעלה, וכשעולה אותו קול השופר, כולם נדחים לפניו ולא יכולים לעמוד. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים לכוון את הרצון לפני רבונם, ויודעים לתקן עולם ביום הזה בקול שופר, ועל זה כתוב (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי ולא תוקעי.</p>
<p>בהאי יומא בעי עמא לאסתכלא בכר נש שלים מכלא דידע ארחוי דמלכא קדישא דידע ביקרא דמלכא⁵⁹³ דיבעי עליהו בעותא⁵⁹⁴ בהאי יומא ולזמנא קל שופרא בכלהו עלמין בכוונה דלבא⁵⁹⁵ בחכמתא⁵⁹⁶ ברעותא⁵⁹⁷ בשלימו⁵⁹⁸ בגין דיסתלק דינא על ידוי מן עלמא ווי לאינון דשליחא דלהון לא אשתכח⁵⁹⁹ כדקא יאות דהא חובי עלמא (ג"א עמא) אתיין לאדכרא בגיניה דהא הוא דכתיב (ויקרא ד ג) אם הכהן המשיח יחטא דהוא שליחא דכל ישראל לאשמת העם הוא בגין דדינא שריא עליהו וכד שליחא הוא זכאה כדקא יאות זכאין אינון עמא דכל דינין מסתלקין מנייהו על ידיה כל שכן כהנא דעליה מתברכאן עלאי ותתאי</p>	<p>ביום הזה צריך העם להסתכל באדם שלם מכל, שיודע את דרכי המלך הקדוש, שיודע בכבוד המלך שיבקש עליהם בקשה ביום הזה, ולזמן קול שופר בכל העולמות בכוונת הלב, בחכמה ברצון בשלמות, כדי שיסתלק הדין מן העולם על ידו. אוי לאותם שהשליח שלהם לא נמצא כראוי, שהרי חטאי העולם (העם) באים להיזכר בגללו, זהו שכתוב אם הכהן המשיח יחטא, שהוא שליח של כל ישראל. לאשמת העם הוא, משום שהדין שורה עליהם, וכשהשליח הוא צדיק כראוי, אשרי העם שעל ידו כל הדינים מסתלקים מהם, כל שכן הכהן שעליו מתברכים עליונים ותחתונים.</p>
<p>אמר רבי אלעזר ועל דא כהן ולוי עד לא יסלק לפולחנא בדקין אבתריה וידעין ארחוי ועובדוי ואי לא לא סליק לפולחנא וכן בסנהדרין למידן דינא ואי אשתכח כדקא יאות יהבין עליה חומרא דמקדשא ואי לא לא סליק לפולחנא דהא הוא</p>	<p>אמר רבי אלעזר ועל זה כהן ולוי טרם שיעלה לעבודה בודקים אחריו ויודעים דרכיו ומעשיו, ואם לא אינו עולה לעבודה. וכן בסנהדרין כדי לדון דין, ואם נמצא כראוי נותנים עליו חומרות המקדש, ואם לא אינו עולה לעבודה, זהו</p>

⁵⁹⁰ קשר הספירות בבינה וייחודם (אור יקר).

⁵⁹¹ היינו כסא דין, והכוונה שעומד מכסא דין, והדין מתבטל. וכורסוון רמיו הם הנאחזים בכחות הדין, שמשליכם אותם מכחם, ומי גם החצונים, רמו ודאי, ויושב על כסא רחמים, ת"ת, והנאחזים בו (אור יקר). פ' כסאות של הדין (מ"מ).

⁵⁹² דקל שופרא – פ' שבתוך סדרים של שופר יש תפלות עם וידויים שתיקן הרב לאומרם בין סימן תשר"ת לתש"ת וכו' (מ"מ).

⁵⁹³ במציאות הספירות בעצמם (אור יקר).

⁵⁹⁴ להתפלל ט' ברכות (אור יקר).

⁵⁹⁵ כמשמעו הכוונה שלא יטרידיהו מחשבה (אור יקר).

⁵⁹⁶ שידע לכוון (אור יקר).

⁵⁹⁷ שיהיה הכוונה מכוונת אל הענין מלב ומנפש (אור יקר).

⁵⁹⁸ שיהיה בעל מעשים וכל זה הכנה (אור יקר).

⁵⁹⁹ מוציא ידי חובתו הגון וראוי (אור יקר).

<p>דכתיב (דברים לג ה) וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך מפני מה זכה (אהרן) לאורים ולתומים ולמפלה פולחנא הוי אומר (דברים לג ה) אשר נסיתו וגו' האומר לאביו ולאמו לא ראיתו וגו' (שם ט) וכיון דאשתכחו באלין דרגין כדין יורו משפטיך ליעקב וגו' ישימו קטורה וגו' (שם י) לשכבא רוגזא ולזמנא שלמא וכליל על מזבחך בגין דיתבסמון כלא וישתכחון ברכאן בכלהו עלמין כדין (שם יא) בריך יהוה חילו וגו'</p>	<p>שכתוב (דברים לג) וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך, למה זכה (אהרן) לאורים ולתומים ולעבוד עבודה, הוי אומר אשר נסיתו וגו' האומר לאביו ולאמו לא ראיתו וגו', וכיון שנמצאו בדרגות הללו, אז יורו משפטיך ליעקב וגו' ישימו קטורה וגו', לשכך את הרוגז ולזמן שלום. וכליל על מזבחך, כדי שהכל יתבשמו וימצאו ברכות בכל העולמות אז בריך ה' חילו וגו'.</p>
<p>ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם וגו' (ויקרא ד יג) רבי שמעון פתח (ישעיה לב ט) נשים שאננות קומנה שמענה קולי וגו' כמה אית ליה לבר נש לאסתכלא ביקרא דמאריה בגין דישתכח בריה שלים קמי קודשא בריך הוא דכר ברא קודשא בריך הוא לבר נש</p>	<p>ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם וגו', רבי שמעון פתח (ישעיה לב) נשים שאננות קומנה שמענה קולי וגו', כמה יש לו לאדם להתבונן בכבוד רבונו, כדי שימצא בריה שלימה לפני הקדוש ברוך הוא, שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את האדם,</p>
<p>י"א</p>	
<p>ברא ליה שלים כמה דאתמר (קהלת ז כט) אשר עשה האלהים את האדם ישר וגו' את האדם דכר ונוקבא ונוקבא אתכלילת בדכורא וכדין ישר כתיב לבתר והמה בקשו השבונות רבים</p>	<p>הוא ברא אותו שלם, כמו שנאמר (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר וגו', את האדם זכר ונקבה, ונקבה נכללת בזכר, ואז כתוב ישר, אחר כך והמה בקשו חשבונות רבים.</p>
<p>תא חזי מנוקבא דתהומא רבא⁶⁰⁰ עלאה אשתכחת חד נוקבא רוחתא⁶⁰¹ דכל רוחין⁶⁰² והא אוקימנא לילית שמה⁶⁰³ והיא אשתכחת בקדמיתא לגבי אדם⁶⁰⁴ ובשעתא דאתברי אדם ואשתלים גופיה⁶⁰⁵ אזדמנו על⁶⁰⁶ ההוא גופא אלף רוחין⁶⁰⁷ מסטרא דשמאלא דא בעא לאעלא ביה ודא בעא לאעלא ביה ולא הוי יכלי עד דגער בהו קודשא</p>	<p>בא וראה מנקב תהום רבה עליון נמצאת נקבה א', רוח של כל הרוחות. ובארנו שמה לילית, והיא נמצאה לראשונה אצל אדם, ובשעה שנברא אדם ונשלם גופו, הזדמנו על אותו הגוף אלף רוחות מצד השמאל, זה רצה להיכנס בו, וזה רצה להיכנס בו, ולא היו יכולים עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא, ואדם היה שוכב גוף בלי רוח ומראהו היה ירוק, וכל אותן רוחות סובבות אותו.</p>

⁶⁰⁰ מדור הקלי', מקום שבו תה"ו בה"ו וחש"ך על פני תה"ם (אור יקר). פי' בינה דבריאה דקלי' כמ"ש הרב ז"ל בכמה דוכתי (מ"מ).

⁶⁰¹ החוה ראשונה הנז', משום שהיא נוקבא אשר בה גובר הדין לעולם, לכן נקראת היא בזוהר (בראשית לד ע"ב) וכן בפ' ויקרא (יט ע"א) בשם לילית, משום שהיא היתה יותר קרובה לקליפה מאדם קדמאה בעלה, ולכן לא נקרא הוא בשם סמ' לעולם (דע"ה ח"ב כ ע"ב).

⁶⁰² אימא דשידי, כמו שמהנקבה העליונה יוצאים המלאכים הקדושים, כן מזו יוצאים מלאכי חבלה ושדים, ודע ששתי לילות הם האחת עליונה שהיא בחצונים, כמו מלכות בקדושה, והיינו גם את זו לעומת זו עשה האלקים, והשנית לילת קטנה למטה, שהיא אימא דשדי, והנראה שעל לילית תתאה קאמר (אור יקר).

⁶⁰³ לשון לילה שהיא שולטת באשון לילה ואפלה כדרך השדים, והגאונים פירשו לשון יללה שהיא לעולם מיללת (אור יקר).

⁶⁰⁴ בראשית לד ע"ב פקודי רלא ע"ב (לש"ו).

⁶⁰⁵ מפני שלא היתה בריאתו ברגע כענין יהי כך ויהי כך, אלא שעה ראשונה שעה כך וכך, כדפי' רז"ל בבראשית רבה, וזהו שאמר דאתברי אדם ונשלמה בריאתו (אור יקר).

⁶⁰⁶ מטעם דסטרא דשמאלא רודפים להיותם נכללים בדמות גוף שאין להם, ואינם נכללים אלא בשם אדם ולא בשם איש, והיינו טעמא דטומאת מת (אור יקר).

⁶⁰⁷ בסוד יפול מצדך אלף, ולהפך איכה ירדוף אחד אלף (אור יקר). שיונקים מאלהים דהה"ן באחוריים לכך הם אלף (מ"מ).

<p>ברוך הוא⁶⁰⁸ ואדם הוה שכיב גופא בלא רוחא⁶⁰⁹ וחיזו דיליה ירוקא הוה וכל אינון רוחין סחרן עליה</p>	
<p>בההיא שעתא נחית עננא חד ודחה (ווריק) לכל אינון רוחין ובשעתא דא כתיב (בראשית א כד) ויאמר אלהי"ם תוצא הארץ נפש חיה והא אוקימנא דנוקבא אתעברת מן דכורא⁶¹⁰ מן ההוא נפש דאדם והיא אפיקת ההוא רוחא לנשבא ביה באדם כליל מתרין סטרין כדקא חזי הדא הוא דכתיב (שם ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה לנפש חיה ממש⁶¹¹ ומאן דאסתפק בהאי בגין דלא ידע אי חיה זו היא חיה תתאה או חיה דשמה ישראל או מדכורא או מנוקבא אבל לא כתיב לנפש החיה אלא לנפש חיה סתם דמשמע כלא</p>	<p>באותה שעה ירד ענן אחד ודחה (וזרק) את כל אותן הרוחות, ובשעה הזו כתוב (בראשית א) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה. והרי בארנו שנקבה מתעברת מן הזכר, מן אותה נפש של אדם, והיא מוציאה אותה הרוח לנשב אותה באדם, כלולה משני צדדים כראוי, זהו שכתוב (שם ב) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה, לנפש חיה ממש. ומי שמסתפק בזה כי אינו יודע אם החיה הזו היא החיה התחתונה או החיה ששמה ישראל, או מהזכר או מהנקבה, אבל לא כתוב לנפש החיה אלא לנפש חיה סתם שמשמע הכל.</p>
<p>וכד קם אדם הות נוקבתי תקועה בסטריו וההיא נשמתא קדישא דביה הוה אסגי להאי סטרא ולהאי סטרא וסגי להאי ולהאי בגין דהכי אתכלילת לבתר נסר קודשא בריך הוא לאדם ותקין לנוקביה הדא הוא דכתיב (שם כב) ויבן יהו"ה אלהי"ם את הצלע וגו' את הצלע הא אוקימנא⁶¹² כמה דאת אמר (שמות כו כ) ולצלע המשכן ויביאה אל האדם בתקונהא ככלה לחופה⁶¹³ כיון דחמת לילית דא ערקת⁶¹⁴ והיא בכרכי ימא ועד כען איהי זמינא לאבאשא בני עלמא וכד זמין קודשא בריך הוא לחרבא רומי רשיעתא ולמהוי חורבן לעלמין יסלק להאי לילית וישרי לה להאי חורבא בגין דהיא חורבנא דעלמא הדא הוא דכתיב (ישעיה לד יד) אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח</p>	<p>וכשעמד אדם, היתה נקבתו תקועה בצדו, ואותה הנשמה הקדושה שבו היתה מתפשטת לצד הזה ולצד הזה, והיתה מספיקה לזה ולזה, משום שכך נכללה. אחר כך נסר הקדוש ברוך הוא את האדם ותקן את נקבתו, זהו שכתוב (שם) ויבן ה' אלהים את הצלע וגו'. את הצלע הרי בארנו, כמו שנאמר (ויקרא מד) ולצלע המשכן ויביאה אל האדם בתקונה, כמו כלה לחופה, כיון שראתה לילית כך ברחא. והיא בכרכי הים, ועד עכשיו היא מזומנת להרע לבני העולם. וכשעתיד הקדוש ברוך הוא להחריב את רומי הרשעה, ושתחרב לעולמים, הוא יעלה את לילית הזו וישים אותה בחורבן הזה, משום שהיא חרבנו של העולם, זהו שכתוב (ישעיה לד) אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.</p>
<p>ובספרי קדמאי אמרי דאיהי ערקת מן אדם מקדמת דנא ואנן לא תנינן הכי בגין דהא נוקבא דא אשתכחת עמיה אבל עד לא קמת האי נפש (ס"א דהא נוקבא דא לא אשתכחת עמיה אבל עד</p>	<p>ובספרי הראשונים אמרו שהיא ברחא מן האדם מקודם לכן, אבל אנו לא שנינו כך, משום שהרי נקבה זו נמצאה עמו. אבל טרם שקמה הנפש הזו, (שהרי נקבה זו לא נמצאה עמו, אבל טרם שתקנה</p>

⁶⁰⁸ פי' ע"י עננא חד שאמר בסמוך, כליל מתרין סטרין, פי' מז"א וממלכות (מ"מ).
⁶⁰⁹ אפשר שהוא טעם אל מרד הרוחות הטמאים שחשבו שמת שהיה מוטל כמת, ובענין הכנס בגוף גער בהם הקב"ה, ולפיכך אינם נכנסים עתה בגופי המתים אם לא יעוררים, לפיכך מצוה לשמור את המת, וגערה זו היתה כדי שלא יכנסו, אמנם היו סובבים אותו כדרך טומאת מת עתה בזמן הזה (אור יקר).
⁶¹⁰ ע"י הערה בסוף הספר.
⁶¹¹ פי' ז"א הנק' חיה והנוק' נק' חיה ג"כ כדמפרש, ומ"ש לא כתיב לנפש החיה, פי' דמשמע הוא ז"א הידוע, ולכך החיה, ה' הידיעה. ומדכתיב חיה, ש"מ שעל שניהם מדבר. ולפי זה פי' הכתוב דלעיל, ויאמר אלהים, היא בינה, תוצא הארץ היא מלכות, נפש שקבלה מז"א, וזו"ן אלו הם חיה והנפש היא משניהם (מ"מ).
⁶¹² בראשית כח ע"א וע"י פקודי רנח רע"ב (לש"ו).
⁶¹³ פי' כמ"ש בפ' בראשית ויביאה גימ' כ"ד קישוטי כלה (מ"מ).
⁶¹⁴ חוה ראשונה היא מלאה, ולכך שלטו בה הקל"י. וחוה השנית היא מרחל שהיא דינא רפיא (מ"מ).

<p>לא אתתקנת נוקבא דא^ל עמיה דאדם כדקא יאות הות מזדווגא עמיה⁶¹⁵</p>	<p>הנקבה הזו) עם אדם כראוי, היתה מזדווגת עמו.</p>
<p>וכד האי אתתקנת עמיה כדקא יאות ערקת היא לימא וזמינא לאבאשא בני עלמא אסוותא להאי בההיא שעתא דאזדווג בר נש באתתיה יכוין לביה לקדושה דמאריה ולימא הכי עטיפא בקטפא⁶¹⁶ אזדמנת שארי שארי⁶¹⁷ לא תעול⁶¹⁸ ולא תנפוק לא דידך⁶¹⁹ ולא בעדבך⁶²⁰ תוב תוב⁶²¹ ימא אתרגישא⁶²² גלגלוי לידך קראן⁶²³ בחולקא^ל קדישא⁶²⁴ אחידנא בקדושה דמלכא⁶²⁵ אתעטפנא ולחפיא ליה לרישיה ולאיתתיה עד שעתא חדא וכן בכל זמנא עד תלת יומין לקליטה⁶²⁶ דכל הרכבה דלא קולטת לתלת יומין תוב ליתא קולטת</p>	<p>וכשזו נתקנה עמו כראוי, היא ברוחה לים, ומזומנת להזיק לבני העולם. הרפואה לזה באותה שעה שאדם מזדווג עם אשתו, יכוון לבו בקדושת רבונו, ויאמר כך העטופה בסדין הזדמנה מתרת מתרת אל תכנסי ואל תצאי לא שלך ולא בחלקך שובי שובי הים רועש הגלים שלו קוראים לך בחלק קדוש אני אחוז ובקדושת המלך התעטפתי ולכסות את ראשו ואת אשתו עד שעה אחת. וכן בכל פעם עד שלשה ימים לקליטה, שכל הרכבה שאין קולטת לשלשה ימים שוב אין קולטת.</p>
<p>ובספרא דאנה אשמדאי לשלמה מלכא אמר תלתין יומין ואמר דלבתר דסיים עובדא לישדי מיין צלילן סוחרניה לערסיה ונטורא דכלא (לבתר)⁶²⁷ מאן דינקא לרביא לא תזדווג לבר נש אלא בשעתא דרביא נאים ולבתר לא תניק ליה עד שעתא חדא כתרי מילין או חד מיל אי לא יכלא בגין צערא דרביא בזמנא דאיהו בכי וכדא לא מסתפי מנה לעלמין זכאין אינון צדיקיא דקודשא בריך הוא אוליף לון רוזין עמיקין דלעילא ותתא וכלא בגין אורייתא דהא אורייתא מאן דישתדל בה מתעטר בעטרין דשמא קדישא⁶²⁸ דהא אורייתא שמא קדישא הוא ומאן דישתדל בה אתרשים ואתעטר בשמא קדישא וכדין ידע ארחין סתימין ורוזין עמיקין דלעילא ותתא ולא מסתפי לעלמין</p>	<p>ובספר שהניח אשמדאי לשלמה המלך אומר שלשים יום. ואמר שלאחר שסיים את המעשה, ישפוך מים צלולים סביב מטתו, וזו שמירה של הכל. (אחר כך) מי שמיניקה תינוק לא תזדווג עם אדם אלא בשעה שהתינוק יושן, ואחר כך אל תניק אותו עד שעה אחת, כמו שני מילין או מיל אחד, אם לא יכלה בשביל צער התינוק בזמן שהוא בוכה, ובזה לא יפחד ממנה לעולמים. אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך הוא מלמד אותם סודות עמוקים שלמעלה ולמטה, והכל בשביל התורה. שהרי מי שמתעסק בתורה מתעטר בעטרות של השם הקדוש, שהרי התורה היא שם קדוש, ומי שמתעסק בה נרשם ומתעטר בשם הקדוש, ואז יודע דרכים</p>

⁶¹⁵ פי' קודם שלא ננסרה חוה זו השנית הנק' נפש היה מזדווג עם חוה ראשונה (מ"מ).
⁶¹⁶ עטיפא המעוטפת בסדין אזדמנת שמזדמנת ליכנס בסדין לעשוק הטפין (מ"מ).
⁶¹⁷ פי' תתיר עטיפא וקישור שלך ואמר ב"פ שרי א' נגד ג' קלי' ושנית נגד קלי' נוגה (מ"מ).
⁶¹⁸ פי' הסדין ולא תנפוק הנשמות לחוץ לעשות מהם שדים ח"ו (מ"מ).
⁶¹⁹ פי' כי הם של הקדושה, ולא יהיה לך כח לעשוק אותם הנשמות (מ"מ).
⁶²⁰ פי' שאינם בגורלך אפילו לפי שעה, ואף אם יצאו יחזרו שנית להיות קדושה (מ"מ).
⁶²¹ פי' חזור לנוק' דתהומא רבא. ואמר ב' פעמים, א' לזכר וא' לנקבה דסט"א (מ"מ).
⁶²² היא אימא עילאה בשם אחוריים דאה"ה גימ' ד"ם, חו"ל גבול לים, ועי"כ תחזור לנוק' דתהומא רבא (מ"מ).
⁶²³ פי' גלי הים לך קוראים, והם דין בסוד גלים, והם קוראים לרצץ מוחך (מ"מ).
⁶²⁴ היא נוק' דז"א ואשתו דוגמתה (מ"מ).
⁶²⁵ פי' בסוד טלית, שת"ח מאפיל בטליתו כדי שלא יאחזו החיצונים, ויכוין שהוא דוגמת ז"א, ויכוין תיבות הלחש כ"ו גימ' הו"ה. האותיות קי"ו נגד י' י"ה יה"ו יה"ו גימ' ע"ב, א' א"ה אה"י אה"י, גימ' ד"ם, הכל קי"ו ע"י שמות אלו תבריח הקלי' (מ"מ).
⁶²⁶ ס"ל לר"ש שאין האשה מתעברת אלא סמוך לטבילתה, אלא שאין אנו יודעים אם נקלטה הטיפה היום א' או ביום ב' או ביום ג', ולכן אינו מחפה ראשו הוא ואשתו רק עד ג' ימים, שאם לא נקלטה אז ודאי נסרחה וכמ"ש בש"ס שבת דף פו, ואז אינה מתעברת עד טבילה אחרת (מ"מ).
⁶²⁷ פי' מלבד מ"ש בשעה שרוצה להתעבר השמירה מעולה מהכל אחר הלידה היא זו (מ"מ).
⁶²⁸ פי' מתעטר במוחין דז"א (מ"מ).

	סתומות וסודות עמוקים שלמעלה ולמטה ולא פוחד לעולמים.
תא הזי	בא וראה
י"ט/ב	
בההוא יומא אתפקדו על אילנא חד ועברו על פקודא דמאריהון ובנין דאתתא היא חבת בקדמיתא ואתא עלה ההוא נחש ⁶²⁹ כתיב (בראשית ג טז) והוא ימשל בך ⁶³⁰ מכאן ולהלאה בכל זמנין דגוברין אשתכחו חייבין קמי קודשא בריך הוא הא אוקימנא דאינון נשים (דלעילא) מסטרא דדינא קשיא זמינין לשלמאה עליהון ⁶³¹ מסטרא דדינא קשיא הדא הוא דכתיב (ישעיה ג יב) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו נשים משלו בו ודא ⁶³²	באותו יום נצטוו על עץ אחד ועברו על מצות רבונם, ובגלל שהאשה חטאה בראשונה, ובא עליה אותו הנחש, כתוב (בראשית ג) והוא ימשל בך. מכאן והלאה בכל הפעמים שאנשים נמצאים רשעים לפני הקדוש ברוך הוא, הרי בארנו שאותן נשים (שלמעלה) שמצד הדין הקשה מזומנות לשלוט עליהם מצד הדין הקשה, זהו שכתוב (ישעיה ג) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו, נשים משלו בו ודאי.
ואלין אקרין ⁶³³ להט החרב ⁶³⁴ המתהפכת לאו דאינון חרב המתהפכת ⁶³⁵ אלא להט מההוא חרב דאקרי (ויקרא כו כה) חרב נוקמת נקם ברית (ישעיה לד ו) חרב ליהויה מלאה דם וההוא להט החרב מתהפכת לזמנין גוברין ולזמנין נוקבין ⁶³⁶ והא אוקימנא ווי לעלמא כד אינון נשין שלטן בעלמא כד חמי נביאה דישראל מעקמי ארחייהו ואינון אשתכחו בחובין קמי מאריהון כדין אמר נשים שאננות היך אתון שקיטאן היך אתון יתבן דלא לאתערא בעלמא קומנה	ואלה נקראות להט החרב המתהפכת, לא שהם חרב המתהפכת, אלא להט מאותה חרב, שנקרא (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית. (ישעיה לד) חרב לה' מלאה דם, ואותו להט החרב המתהפכת לפעמים גברים ולפעמים נקבות, והרי בארנו אוי לעולם כשאותן נשים שולטות בעולם, כשראה הנביא שישראל מעקמים את דרכיהם, והם נמצאים בחטאים לפני רבונם, אז אמר נשים שאננות, איך אתן שאננות, איך אתן יושבות, שלא להתעורר בעולם, תקומו.
ובאתר אחרא ⁶³⁷ אוקימנא להאי קרא ⁶³⁸ והא אוקמוה חברייא אבל לא אתמר ⁶³⁹ אלא כמה דאשכחן בדבורה דכתיב (שופטים ד ד) היא שופטה את ישראל בעת ההיא ועל דא תנינן ווי	ובמקום אחר בארנו את הפסוק הזה והרי פרשוהו החברים, אבל לא נאמר אלא כמו שמצאנו בדבורה, שכתוב (שופטים ה) היא שפטה את ישראל, בעת

⁶²⁹ אין דברים אלו כפשטן, אלא הכוונה שהיא נמשכה אחר הקלי', ושלט בה הנחש, והיינו דאמרינן שכח הנחש הזה מכשכש במעהא עד שנזקק לה אדם הראשון, ונתגשם הרוח בקין, שהיא קינא דמסאבותא, והיינו ממש על דרך שפירשונו, שהפגם שהוא באב או באם פוגם הבן (אור יקר).

⁶³⁰ שמתחילה היו שניהם שוים משתררת היא לפניו, ואח"כ נטלה שררה הימנה ונתנה לו (אור יקר).

⁶³¹ הם חו"ב דנוגה דבי"ע והם שתיים נשים זונות (מ"מ).

⁶³² היינו בחי' נוק' דסט"א, עי' לקמן ס ע"ב. ועי' לקמן סב ע"ב שיש בחי' דכורא דסט"א, והענין שדכורין נקראין מרגלים ונוקבין זונות, כידוע שדכורין דסט"א אינן מפתין לאדם כמ"ש בזהר, שהן דקיקין ואינן יכולין לפתות, אלא נוקבין מפתין וכו', אבל דכורין שלהן הן המקטרגים (בהגר"א בספד"צ לא ע"ג).

⁶³³ אם היו מצד הטהרה ניחא אבל הם מצד החוצה הדין הקשה כדמיסק (אור יקר).

⁶³⁴ פירוש חרב מלכות מצד הדין, וז"ש "דאיקרי חרב נוקמת" וכו', והלהט הוא כח המתפשט הימנה, ומלת מתהפכת אהדרת ללהט, שהם אותם כחות הדין, שהם מתהפכין (אור יקר).

⁶³⁵ פי' שהם אינם נקראים חרב, שהמלכות היא החרב, אלא הם להט של המלכות הנק' חרב (מ"מ).

⁶³⁶ והמתהפכת שקרא קאי על הלהט (מ"מ).

⁶³⁷ כדפי' בגמ' הני נשי במאי זכיין וכו' (אור יקר).

⁶³⁸ פי' בפרשת שלח לך דף קסז ע"ב שפירשו שם הרוחות לר"ש נשים שאננות הם היכלות של ביתה וכו' (מ"מ).

⁶³⁹ פי' שהפירוש העיקרי הוא שמדבר על הלהט שהם נשים הנזכרות, והפסוק הזה נאמר כמו בדור שהיתה דבורה שופטה את ישראל, שלא היה בהם שום איש שיודע תורה ומשפט, אלא חד נוק', ולכך אמר להם נשים שאננו קומנה לעורר הדין (מ"מ).

<p>לבר נש דאתתא קא מברכא ליה לפתורא כך דבורה היא שופטה את ישראל בעת ההיא ווי לדרא דלא אשתכח בהו מאן דדאין לעמא אלא חד נוקבא</p>	<p>ההיא. ועל כן שנינו אוי לאדם שאשה מברכת לו בשלחנו, כך דבורה היא שפטה את ישראל בעת ההיא, אוי לדור שלא נמצא בהם מי שידון את העם אלא רק נקבה אחת.</p>
<p>תא הזי תרין נשין אינון דאשתכחי בעלמא ואמרי תושבחתא דקודשא בריך הוא דכל גוברין דעלמא לא יימרון הכי ומאן אינון דבורה וחנה חנה אמרה (ש"א ב ב) אין קדוש כיהו"ה כי אין בלתך וכלהו קראי דהיא פתחת⁶⁴⁰ פתחא דמהימנותא⁶⁴¹ לעלמא כגון (שם ח) מקים מעפר דל⁶⁴² מאשפות ירים אביון⁶⁴³ הא פתחא דמהימנותא להושיבי⁶⁴⁴ עם נדיבים⁶⁴⁵ הא מהימנותא דלעילא באתר דאבהן שריין</p>	<p>בא וראה שתי נשים הן שנמצאו בעולם ואומרות תישבחתו של הקדוש ברוך הוא, שכל הגברים שבעולם לא יאמרו כזו, ומי הן דבורה וחנה. חנה אמרה (שמואל א ב) אין קדוש כה' כי אין בלתך, וכל הפסוקים שהיא פתחה את פתח האמונה לעולם, כמו מקיים מעפר דל מאשפות ירים אביון, הרי הפתח של האמונה, להושיבי עם נדיבים, הרי האמונה שלמעלה, במקום ששרויים האבות.</p>
<p>מאן נדיבים אלין אבהן כדכתיב (תהלים מז ט) נדיבי עמים נאספו דבר אחר להושיבי עם נדיבים נבאה על שמואל דאיהו זמין לאתקשא עם משה ואהרן דכתיב (שם צט ו) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו וכסא כבוד ינחילם מאן ינחילם דא שמואל דאחסין⁶⁴⁶ יקרא דמלכותא לתרין מלכין דבר אחר (שמואל א ב ח) וכסא כבוד ינחילם⁶⁴⁷ דא קודשא בריך הוא דהוא אחסין כורסייא דיליה לעבדוהי דא הוא דכתיב וכסא כבוד ינחילם</p>	<p>מי הנדיבים, אלו האבות, ככתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו. דבר אחר להושיב עם נדיבים, נבואה על שמואל, שהוא עתיד להיות שקול כמשה ואהרן, שכתוב (שם צט) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו. וכסא כבוד ינחילם, מי ינחילם זה שמואל, שהוריש כבוד המלכות לשני מלכים. דבר אחר וכסא כבוד ינחילם, זה הקדוש ברוך הוא שהוריש את כסאו לעבדיו, זהו שכתוב וכסא כבוד ינחילם.</p>
<p>יהו"ה יחתו מריבו מריבו חסר מאי קא מיירי אלא מריבו תנינן מריב ו' ודא מלכא קדישא⁶⁴⁸ ורזא דחכמתא אתמר הכא בשעתא דדינין מתערין ושליטין שלטין על רחמי ורחמי אתכפיין ובשעתא דקודשא בריך הוא אתברך ממבועא דנחלא⁶⁴⁹ כדין גברין רחמי ואתכפיין דיני הדא הוא דכתיב (שם י) יהו"ה יחתו מריבו מריבו ו' עליו בשמים ירעם</p>	<p>הו"ה יחתו מריבו, מרבו חסר. במה מדובר, אלא מריבו, שנינו מריב ו', וזה המלך הקדוש, וסוד החכמה נאמר כאן, בשעה שהדינים מתעוררים, והשליטים שולטים על הרחמים, והרחמים נכנעים. ובשעה שהקדוש ברוך הוא מתברך ממעיין הנחל, אזי גוברים הרחמים ונכנעים הדינים, זהו שכתוב ה' יחתו מריבו, מריב ו'. עליו בשמים ירעם, "עליו" מה זה "עליו", בשעה שהטל של העתיק הקדוש</p>

⁶⁴⁰ למדה להתפלל דרך המדות (אור יקר).

⁶⁴¹ מלכות ויסוד, שהם דל ואביון. או מלכות שהיא אתר דמסכני (אור יקר).

⁶⁴² פי' מלכות, כי ד"ל הוא מילי המילוי דאדנ"י. ועפר הוא בריאה כנודע. ומ"ש מאשפות וכו' שיש פעמים שיונקים הקלי' מיסוד כבזמן הגלות, והקב"ה מרים אותו מהם, שלא יקבלו ממנו שום הארה (מ"מ).

⁶⁴³ יסוד נק' אביון כנודע (מ"מ).

⁶⁴⁴ פי' להושיב המלכות עם האבות, רגל רביעי במרכבה, מקים אותה מעפר שהיא בגלות בתוך הקלי', שהם האשפות (אור יקר).

⁶⁴⁵ ניבאה על שמואל (מ"מ).

⁶⁴⁶ במדת המלכות כאומרו למען יזמרך כבוד, והיינו כבוד המלכות, מדתו של מלך (אור יקר).

⁶⁴⁷ השתא אפשר דאהדר לנדיבים ולכל כיוצא, וזהו שאמר "אחסין כורסייא דיליה לעבדוהי", וכל הבא לאחוז במדה זו, והשתא ניחא דאהדר למקמי מעפר (אור יקר).

⁶⁴⁸ דאיהו ו' של שם, והוא מדת רחמים. וה"מריב עמו" הוא הדין, ויחתו מריבו (אור יקר).

⁶⁴⁹ מהחכמה המשפעת בבינה ומבינה אליו, ובזה גוברים הרחמים על הדין כדפי' לעיל (אור יקר).

<p>עליו מאי עליו בשעתא דמלא דעתיקא קדישא⁶⁵⁰ שריא עליה ומליא רישיה בההוא אתר דאקרי שמים⁶⁵¹ כדין ירעם⁶⁵² יתבר היליהון ותוקפיהון דדינין תקיפין ויתן עז למלכו דא קודשא בריך הוא⁶⁵³ וירם קרן משיחו⁶⁵⁴ (שם) דא כנסת ישראל דאקרי קרן היובל (ס"א ל"ג היובל) כמה דאוקימנא משיחו כמה דאת אמר (ש"א כג א) משיח אלהי יעקב⁶⁵⁵ בגין כך קרן משיחו והא אתמר</p>	<p>שורה עליו וממלא את ראשו, באותו מקום שנקרא שמים, אזי ירעם, ישבר את כחם ותוקפם של הדינים הקשים, ויתן עוז למלכו, זה הקדוש ברוך הוא, וירם קרן משיחו זו כנסת ישראל, שנקראת קרן היובל כמו שבארנו. משיחו כמו שנאמר משיח אלהי יעקב, לכן קרן משיחו והרי נתבאר.</p>
<p>דבורה דאתת לשבחה שבחא דמלכא קדישא (שופטים ה ד) יהו"ה בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום מלמד דקודשא בריך הוא אזמין לכל שאר עמין לקבלא לאורייתא ולא בעו וכי לא הוה גלי קמיה דלא בעאן אלא דלא יהא לון פתחון פה דאלמלא יהב לון קודשא בריך הוא אורייתא הו נטרי לה וכל אינון קראי דאמרה דבורה כלהו ברזא דחכמתא עד ההוא שעתא דשבחת גרמה שנאמר עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל (שופטים ה ז) דהא אוקמוה דאסתלק מינה רוח נבואה ובגין כך (שם יב) עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר</p>	<p>דבורה שבאה לשבח את שבח המלך הקדוש, ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום, מלמד שהקדוש ברוך הוא הזמין את כל שאר העמים לקבל תורה ולא רצו, וכי לא היה גלוי לפניו שלא רוצים. אלא שלא יהיה להם פתחון פה, שאלמלא היה נותן להם הקדוש ברוך הוא את התורה היו שומרים אותה, וכל אותם פסוקים שאמרה דבורה, הכל הם בסוד החכמה. עד אותה שעה ששבחה את עצמה, שנאמר עד שקמתי דבורה, שקמתי אם בישראל, שהרי בארו שהסתלקה ממנה רוח הנבואה, ולכן עורי עורי דבורה, עורי עורי דברי שיר.</p>
<p>וכל דא כד אשתכחו גוברין בחטאה ולאז אינון כדאין למשרי עליהו רוח קודשא ודאי</p>	<p>וכל זה כשנמצאו הגברים בחטא, ואינם כדאים להשרות עליהם רוח הקודש ודאי.</p>
<p>כ/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>ואם כל עדת ישראל ישגו וגו' (ויקרא ד יג) כמה דאוקימנא בהוראה דטעו בה אבל ואם כל עדת ישראל ישגו ואם כל ישראל ישגו מבעי ליה מאי כל עדת ישראל אלא אינון (כלהו) דאשתכחן בירושלם דהא מתמן נפקא אורייתא לכל עמא ואי אינון דהוו תמן טעאן כל ישראל טעאן ותנינן דכיון דתמן טעאן כל עמא טעאן בגין דכלהו משכי אבתרייהו ונעלם דבר מעיני הקהל עיני הקהל אלין סנהדרין אלין אינון דממנן על ישראל</p>	<p>ואם כל עדת ישראל ישגו וגו', כמו שבארנו, בהוראה שטעו בה. אבל ואם כל עדת ישראל ישגו, היה צריך להיות ואם כל ישראל ישגו, מה זה כל "עדת" ישראל, אלא אותם (כלם) שנמצאים בירושלים, שהרי משם יוצאת תורה לכל העם. ואם אותם שהיו שם טועים, אז כל ישראל טועים. ושנינו, שכיון ששם טועים, כל העם טועים, משום שכולם נמשכים אחריהם. ונעלם דבר מעיני הקהל, עיני</p>

⁶⁵⁰ היינו שפע כתר עליון, ובחי' ט"ל סוד יה"ו י"ד ה"א וא"ו, והיינו ממציאאות חכמה ובינה ודעת שבכתר (אור יקר). פי' בשעה שנמשכים שערי דרישא דא"א עד רישא דז"א, ומזילים טל ברישא דז"א הנק' שמים. וזהו עליו בשמים ירעם, ר"ל בכח שנמשך הטל מאריך שהוא עליו עד שהגיע לז"א, שהוא שמים כזה ירעם לקלי' (מ"מ).

⁶⁵¹ ת"ת בסוד תרין עטרין והיינו סוד יה"ו שבו, ושם "מליא לרישיה". ושיעור הכתוב "עליו" כתר, שהוא על תפארת, "בשמים" שהוא ת"ת (אור יקר).

⁶⁵² לכחות הדין ויכניעם ויבטלם (אור יקר).

⁶⁵³ פי' ז"א, והנותן הוא א"ס ב"ה (מ"מ).

⁶⁵⁴ פי' מלכות נק' בב' שמות קרן ומשיחו, א"נ משיחו הוא דוד המלך ע"ה, וקרן הוא השכינה (מ"מ).

⁶⁵⁵ פי' שהמלכות נקראת משיח, והטעם שהיא יונקת מן החכמה, ששם משח רבות, ונקראת קרן מצד הבינה, קרן היובל. ונמצא שמתייחסות שתיים אלו, קרן משיחו, שהיא מלכות מצד חכמה ובינה (אור יקר).

	<p>הקהל אלו הסנהדרין, אלו הם שממונים על ישראל.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה עד דהוו אזלי אמר רבי יוסי לרבי חייא נשתדל במלי דאורייתא במלי דעתיק יומין⁶⁵⁶ פתח רבי חייא ואמר (תהלים לב ה) חטאתי אודיעך וגו' מכאן אוליפנא דכל בר נש דמכסי חטאוי⁶⁵⁷ ולא מפרש לון קמי מלכא קדישא⁶⁵⁸ ויתבע עלייהו רחמי⁶⁵⁹ לא יהבין ליה למפתח⁶⁶⁰ פתחא דתשובה⁶⁶¹ בגין דאיהו אכסיף (נ"א מכסי) מיניה ואי איהו פריש לון קמי קודשא בריך הוא קודשא בריך הוא חיים עליה ויתגברון רחמי⁶⁶² על דינא⁶⁶³ וכל שכן אי איהו בכי⁶⁶⁴ דהא כל פתחין סתימין איהו פתח ואתקבל צלותיה ועל דא פרישו דחטאוי יקרא הוא דמלכא לאגברא רחמי על דינא ועל דא כתיב (שם נ כג) זובה תודה יכבדנני מהו יכבדנני⁶⁶⁵ תרין כבודין אינון חד לעילא וחד לתתא חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, בעוד שהיו הולכים אמר רבי יוסי לרבי חייא, נעסוק בדברי תורה, בדברי עתיק הימים. פתח רבי חייא ואמר (תהלים לב) חטאתי אודיעך וגו', מכאן למדנו שכל אדם שמכסה את חטאיו ואינו מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא ומבקש עליהם רחמים, לא נותנים לו לפתוח פתח של תשובה, משום שהוא מתבייש (מכוסה) ממנו. ואם הוא מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא חס עליו ומתגברים הרחמים על הדין, וכל שכן אם הוא בוכה, שהרי כל הפתחים הסתומים הוא פותח, ותפלתו מתקבלת. ועל זה פרישת חטאיו, כבוד הוא למלך, להגביר רחמים על דין. ועל זה כתוב זבח תודה יכבדנני. מה זה יכבדנני, שני כבודים הם, אחד למעלה ואחד למטה, אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא.</p>
<p>האי קרא קשיא בכלא בסגיאות מלין דהא באודה עלי פשעי סגי מהו חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי ולבתר אודה עלי פשעי ליהויה ועוד דהא אודה עלי פשעי ליהויה לך מבעי ליה</p>	<p>הפסוק הזה קשה בכל, בריבוי דברים שהרי ב"אודה עלי פשעי" מספיק, מה זה "חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי", ואחר כך "אודה עלי פשעי לה". ועוד שהרי אודה עלי פשעי לה, היה צריך להיות "לך".</p>
<p>אלא דוד כל מלוי ברוח הקדש אמרין ולמלכותא דשמיא אמר⁶⁶⁶ בגין דאיהי שליחא מתתאי לעלאי ומעלאי לתתאי⁶⁶⁷ ומאן דבעי למלכא לה אודע בקדמיתא ועל דא חטאתי אודיעך (ד"א למלכותא דשמיא קאמר) ועוני לא כסיתי מצדיקו של עולם אמרתי אודה עלי פשעי ליהויה דא מלכא קדישא</p>	<p>אלא דוד אמר את כל דבריו ברוח הקודש, ואמר את זה למלכות השמים, משום שהוא שליח מהתחתונים אל העליונים, ומעליונים אל התחתונים, ומי שרוצה את המלך, הוא מודיע לה בראשונה. ועל כן חטאתי אודיעך (למלכות השמים אמר), ועוני לא כסיתי,</p>

⁶⁵⁶ ענין התשובה, שהיא אחוזה עד הכתר (אור יקר).

⁶⁵⁷ ומניחם בפגם בסתר המדות, ולא מפרש להורידם אל הנגלות (אור יקר).

⁶⁵⁸ שאין בו פגם קדוש, לא יגורך רע, קמי למטה מקום הפגם (אור יקר).

⁶⁵⁹ לכפרם ולטהרם ממקומם אל מקום החצונים (אור יקר).

⁶⁶⁰ נמשכת ממה שהבינה שבה אל הבנים ונפתחת במקוריה ושולחת שפעה אל מקום הבנים הפוגמים לטהרם, כאומרו כי ביום הזה יכפר וכו', והשתא קאמר שמפני כבודו לא רצה להתוודות על עוניו (אור יקר).

⁶⁶¹ שהיא הבינה לטהר אותו, ואפשר היות הטעם כי הכניסה אל הבינה היא הוד, משום דאימא עילאה עד הוד אתפשטת, ולכך צריך תחלה (להתוודות) [להודות], שהיא הוד, ואז נפתחת הבינה שהיא מגעת עד הוד (אור יקר).

⁶⁶² שהם מקורות החסד והת"ת (אור יקר).

⁶⁶³ שהוא מקור הגבורה כדפי' לעיל (אור יקר).

⁶⁶⁴ ששערי דמעה לא ננעלו, והטעם שהם שערי מימי החסד והרחמים (אור יקר).

⁶⁶⁵ בתרין נונין (אור יקר).

⁶⁶⁶ בעולמות ב"ע הוה עיקר השליטה מהמלכות שהיא הב"ן, כי היא אדון כל הארץ (יהושע ג יא) ואלה"י כל הארץ (ישעיה נד ה) יקרא (וכמ"ש בפ' משפטים קו ע"א תרומה קעא ע"ב תצוה קפו ע"א ע"ב וע' פ' בשלח נא ע"א ויקרא כ ע"א אחרי מות עד סע"א ובאד"ז רצו ע"א ופ' בראשית כט ע"ב) (ביאורים ח"ב כז ע"ג).

⁶⁶⁷ בשלח נא ע"א בארוכה (לש"ו).

<p>דשלמא כלא דיליה ושלמא דבעי בר נש לאעלה קמיא בהודאה דהא שלמים הכי מתקרבין בהודאה דכתיב (ויקרא טו ו) על זבח תודת שלמי⁶⁶⁸ ואתה נשאת עון חטאתי סלה דא לעילא לעילא אתר דעתיקא קדישא שריא בגין כך האי קרא אחיד בכלא</p>	<p>מצדיקו של עולם. אמרתי אודה עלי פשעי לה, זהו המלך הקדוש, שכל השלום שלו. והשלום שצריך אדם להכניס לפניו בהודאה, שהרי כך נקרבין שלמים בהודאה, שכתוב על זבח תודת שלמיו, ואתה נשאת עוון חטאתי סלה, זה למעלה למעלה, המקום שהעתיק הקדוש שרוי. לכן הפסוק הזה אוחוז בכל.</p>
<p>כגוונא דא מאן דיתבע בעותיה למלכא בעי ליחדא שמא קדישא ברעותיה מתתא לעילא ומעילא לתתא ולקשרא כלא בחד קשרא ובההוא קשרא אשתכח בעותיה</p>	<p>כדוגמא זה מי שמבקש בקשתו למלך, צריך לייחד את השם הקדוש ברצונו ממטה למעלה וממעלה למטה, ולקשר את הכל בקשר אחד, ובאותו קשר נמצאת בקשתו.</p>
<p>אמר רבי יוסי מאן הוא הכימא למתבע בעותיה כדוד מלכא דהוא הוה נפיר פתחא דמלכא אמר ליה רבי חייא ודאי הכי הוא ועל דא אורייתא אוליף לן ארחי</p>	<p>אמר רבי יוסי מי החכם לבקש בקשתו כמו דוד המלך, שהוא היה שומר את פתח המלך. אמר לו רבי חייא ודאי כך הוא ועל כן התורה למדה אותנו את דרכי</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>פקודא דא להביא קרבן על סנהדרי גדולה שטעו תנאין ואמוראין שבעין סנהדרי גדולה היו ומשה עלייהו⁶⁶⁹ ושבעים סנהדרי קטנה הוו ואהרן עלייהו ובגין דא אמרו מארי מתניתין משה שושבינא דמלכא הוה ודא תפארת מתמן סנהדרי גדולה</p>	<p>מצוה זו להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאים ואמוראים, שבעים סנהדרין גדולה היו ומשה עליהם, ושבעים סנהדרין קטנה היו ואהרן עליהם, ולכן אמרו בעלי המשנה שמה היה שושבין המלך, וזו תפארת, משם סנהדרין גדולה.</p>
<p>אהרן שושבינא דמטרוניתא ודא מלכות ה"א זעירא קרינן לה כגון (בראשית כט יח) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה ועל שמה אתקרי סנהדרי קטנה ומתמן הוו ידעין סנהדרין שבעין לשון דאינון שבעין פנים לתורה</p>	<p>אהרן שושבין המלכה, וזו מלכות ה"א קטנה קוראים לה, כמו (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, ועל שמה נקראת סנהדרין קטנה, ומשם היו יודעים סנהדרין שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה.</p>
<p>דאית שבעים לשון מסטרא דמלכות הרשעה וכו' כלא בפרודא הדא הוא דכתיב (שם י ה ועיי"ש פסוק לב) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשוונותם כלהו שבעים לשון בפרודא דא מן דא</p>	<p>שיש שבעים לשון מצד של המלכות הרשעה וכו', והכל בפירוד, זהו שכתוב מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשוונותם, כל שבעים הלשון בפירוד זה מזה, אבל בתורה שבעים פנים לתורה</p>

⁶⁶⁸ פי' ת"ת ויסוד, כמ"ש הזהר לעיל, דא לעילא פי' באימא, לעילא פירש באבא, וז"ש "אתר דעתיקא קדישא שרייא", שאר"א בהם מתלבש א"א הנק' עתיקא קדישא, ולפי זה ואתה הם אר"א כמ"ש באד"ז, שאבא נק' אתה, ואימא כלולה עמו, בסוד הבן בחכמה וכו', לפי מש"כ הרב בכוונת סלה, ס' הם חב"ד חג"ת, ל' הם נה"י, ה' היא מלכות, וכללות המלה בעתיקא, עכ"ל, א"כ אתי שפיר מ"ש הכתוב, ואתה נשאת עון חטאתי סלה, שא"א נרמז בסלה, וזה שאמר הזהר בג"כ האי קרא אחיד בכוונא, דהיינו בכל הפרצופים כולם (מ"מ).

⁶⁶⁹ משה רבנו ע"ה היה מפרקין קדמאין דנר"ה דז"א מן הפנים שלהם, ולכן נקרא שושבינא דמלכא. ואהרן היה יונק גם מפרקין קדמאין הנזכר, אך לא בזעיר עצמו, רק מהארתם בחו"ב דנוק', שהם כנגד פרקי קדמאין דנ"ה דז"א, ולכן הוא בסוד שושבינא דמטרוניתא. והנה אותם הפרקין קדמאין דנ"ה הם חו"ב דנ"ה, ותחתיהן תרין פרקין אמצעיים ותחתונים שהם סוד ו"ק (נ"א נ"ה) שלהם, ומשם שבעים סנהדרי גדולה, ומשה על גביהם שהוא יונק מחו"ב דנ"ה, והשבעים זקנים מתרין פרקין האחרים, וה"ה בסנהדרי קטנה דמצד אהרן, והוא עליהם בסוד חו"ב דמטרוניתא. ומפני שחו"ב בכל מקום מתייחדים בדעת, ודעת מתפשט בז' קצוות, לכן משם שבעים פנים לתורה. והסנהדרין היו יודעים שבעים לשון, שהדעת הוא ברית הלשון בייחוד גמור, לאפוקי מלכות הרשעה דכתיב בה (משלי יט, ב) גם בלא דעת נפש לא טוב, ואין שם זיווג וייחוד לכן נפרדו (רמ"ז).

<p>אבל באורייתא שבעים פנים לתורה בלשון חד⁶⁷⁰ ודא יסוד ו' הלכה חדא⁶⁷¹ חכמה זעירא מלכות שבה שבעין לשון כחושבן סוד⁶⁷² מן יסוד ויסוד איהו לשון הקדש סוד המרכבה בשבעין קתדראין</p>	<p>בלשון אחת, וזה יסוד, ו', הלכה אחת, חכמה קטנה, מלכות שבה שבעים לשון, כחשבון סוד מן יסוד, ויסוד הוא לשון הקודש, סוד המרכבה בשבעים כסאות.</p>
<p>עלייהו אתמר כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה⁶⁷³ לשון חד איהו שבעים לשון⁶⁷⁴ על מדה זעירא דחכמה זעירא דאיהי י' על מדה זעירא דחכמה תריין שפון דבהון דעת ותבונה בהון אשתלימו שבעין ותריין⁶⁷⁵ (ע"כ הרעיא מהימנא)</p>	<p>עליהם נאמר כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, לשון אחד היא שבעים לשון, על מדה קטנה של חכמה קטנה, שהיא י' על מדה קטנה על חכמה קטנה, שהיא י' על מדה קטנה של חכמה, ב' שתי שפתים שבהן דעת ותבונה בהן נשלמו שבעים ושתיים.</p>
<p>כ/ב</p>	
<p>דמלכא קדישא בגין דננדע למיהך אבתריה כמה דאת אמר (דברים יג ה) אחרי יהוה אלהיכם תלכו וגו'</p>	<p>המלך הקדוש כדי שנדע ללכת אחריו, כמו שנאמר (דברים יג) אחרי ה' אלהיכם תלכו וגו'.</p>
<p>רבי יוסי פתח ואמר (ירמיה לא יד) כה אמר יהוה קול ברמה נשמע נהי בכי וגו' כה אמר יהוה הא אוקמוה בכל אתר דנביאה שרי למלא הוי מלוי אשתמודעין⁶⁷⁶ והכא האי כה אמר יהוה⁶⁷⁷ קודשא בריך הוא ומה אמר קול ברמה נשמע</p>	<p>רבי יוסי פתח ואמר (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי וגו', כה אמר ה' הרי פרשוה, בכל מקום שנביא מתחיל לדבר היו דברים נודעים, וכאן כה אמר ה' הזה, הקדוש ברוך הוא, ומה אמר, קול ברמה נשמע.</p>
<p>הכי תנינן דבההוא יומא דאתחרב בי מקדשא לתתא וישראל אזלו בגלותא ריחיין על צואריהון וידיהון מהדקן לאחורא וכנסת ישראל אתתרכת מבית מלכא למיהך בתריהון בשעתא דנחתת אמרת איהך בקדמיתא ואבכה על מדוראי⁶⁷⁸ ועל בני⁶⁷⁹ ועל בעלי⁶⁸⁰ כד נחתת⁶⁸¹ חמת אתרהא</p>	<p>כך שנינו, שבאותו יום שנחרב בית המקדש למטה, וישראל הלכו לגלות, רחיים על צואריהם וידיהם מהדקות לאחור, וכנסת ישראל גורשה מבית המלך ללכת אחריהם. בשעה שירדה, אמרה אלך בראשונה ואבכה על מדורי ועל בני ועל בעלי, כשירדה ראתה את מקומה חרב, וכמה דם של חסידים שפוך בתוכו, וההיכל הקדוש והבית נשרף באש, אז</p>

⁶⁷⁰ המאמר הזה מהופך וכלל המאמר שאמרו שבעים פנים לתורה בלשון א' על הלכה חדא על מלה זעירא, ומפ' לשון יסוד כידוע הלכה מל' והיא מלה זעירא שהיא חכמה זעירא ואמר מלה מצד הלשון (יהל אור).
⁶⁷¹ הכוונה כי טפת מוח החכמה מתפשט תוך הים שהיא הלכה כולל ו"ק ועם ה' הרי ז' וכשמתפשט היסוד תוך המלכות נעשה ע' פנים ונלע"ד שהמרכבה יסוד שרוכב על המלכות ועם ע' קתדראון דהיינו י' פעמים ז' (זהר הרקיע).

⁶⁷² וי' מן יסוד הוא י' דחכמה זעירא כמש"ו (יהל אור).

⁶⁷³ הן שבעים הנ"ל שכולן נק' שנה (יהל אור).

⁶⁷⁴ ר"ל, כי המלכות מתפשטת בבריאה, ויש לה ז' קצוות, כל א' כלול מ', הרי ע' פנים לתורה, שהיא נקר' תורה, וע' לשון עולם הבריאה מכח ז"ק שיש לה בבריאה, ונקר' ע' לשון ממש (זהר הרקיע).

⁶⁷⁵ שהן ע"ב דכורסיא שם ע"ב (יהל אור).

⁶⁷⁶ כפי השם הנזכר בנבואה, משם נמשך נבואתו, ובזה אמר "יהו"ה", מורה דהיינו "קב"ה", הת"ת, המודיע לנו צער השכינה בגלות, כדמפרש ואזיל (אור יקר).

⁶⁷⁷ פי' על המלכות הנקרא "כה", אומר ז"א, שהוא ה', וז"ש הזהר "אמר ה' קב"ה", דהיינו ז"א הנק' קב"ה, ומפרש ומה אמר הז"א על המלכות הנקרא "כה", ואמר קול ברמה נשמע דהיינו קול של המלכות נשמע, עד הבינה הנקרא רמה (מ"מ).

⁶⁷⁸ מקומה הגנוז שהיתה בתוכו בסתר המדרגה, כל כבודה בת מלך פנימה (אור יקר).

⁶⁷⁹ שהם היו משם מייחדים אותה למעלה (אור יקר).

⁶⁸⁰ היחוד עצמו שאינו (אור יקר).

⁶⁸¹ שהיא עלתה למעלה לסבת עוונות ישראל כדפי' עשר מסעות נסעה שכינה (אור יקר).

<p>חריב⁶⁸² וכמה דמא דחסידי⁶⁸³ אתושד בגווה והיכלא קדישא וביתא אתוקד⁶⁸⁴ באשא כדין ארימת קלא⁶⁸⁵ ואתרנישו⁶⁸⁶ עלאי ותתאי ומטא קלא לעילא עד אתר דמלכא שרי ביה⁶⁸⁷ ובעא מלכא⁶⁸⁸ לאהדרא עלמא לתהו ובהו</p>	<p>הרימה קול ורעשו עליונים ותחתונים, והקול הגיע למעלה עד למקום שהמלך שרוי בו, ורצה המלך להחזיר את העולם לתהו ובהו.</p>
<p>עד דנחתו כמה אוכלוסין⁶⁸⁹ וכמה משריין לקבלה ולא קבלה תנחומין מנייהו⁶⁹⁰ הדא הוא דכתיב (ירמיה לא יד) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה דלא קבלה מנייהו תנחומין כי איננו⁶⁹¹ בגין דמלכא קדישא הוה סליק לעילא⁶⁹² לעילא⁶⁹³ ולא אשתכח בגווה הדא הוא דכתיב (שם) כי איננו ולא כתיב כי אינם</p>	<p>עד שירדו כמה אוכלוסים וכמה מחנות כנגדה, ולא קבלה תנחומים מהם, זהו שכתוב קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על בניה, שלא קבלה מהם תנחומים. כי איננו, משום שהמלך הקדוש היה עולה למעלה למעלה, ולא נמצא בתוכה, זהו שכתוב כי איננו ולא כתוב כי אינם.</p>
<p>אמר ליה רבי חייא מאי רחל מבכה על בניה⁶⁹⁴ אמר ליה אוליפנא דהיא כנסת ישראל ודא אתו דיעקב ודאי דכתיב (בראשית כט יח) ויאהב יעקב את רחל וכתוב (שם לא) ורחל עקרה וכתוב התם (תהלים קיג ט) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה</p>	<p>אמר לו רבי חייא מה זה רחל מבכה על בניה, אמר לו למדנו שהיא כנסת ישראל, וזו אשתו של יעקב ודאי, שכתוב ויאהב יעקב את רחל, וכתוב (בראשית כט) ורחל עקרה, וכתוב שם (תהלים קיג) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה.</p>
<p>דבר אחר כי איננו כמה דאתמר (בראשית לט ט) איננו גדול בבית וגו'⁶⁹⁵ איננו דהא אסתלק לעילא ואתרחיק מכלא איננו בזווגא בה איננו לאשתכחא שמיה רבא אמר רבי חייא מאן אתר שריא לאתגלאה אמר ליה מבי מקדשא דתמן</p>	<p>דבר אחר כי איננו, כמו שנאמר (בראשית לט) איננו גדול בבית וגו', איננו שהרי הסתלק למעלה והתרחק מהכל, איננו בזווג עמה, איננו, שימצא שמו הגדול. אמר רבי חייא מאיזה מקום התחילה לגלות, אמר לו מבית המקדש,</p>

⁶⁸² מאין אדם (אור יקר).

⁶⁸³ אחר שנשפך דמן כאומרו נתנו את נבלת עבדיך וגו' (אור יקר).

⁶⁸⁴ שזהו חילול גדול יותר מהכל (אור יקר).

⁶⁸⁵ לעורר למעלה (אור יקר).

⁶⁸⁶ שאין בקולה יחוד אלא התעוררות דין, מפני שאין ישראל הגונים ועונם גרם זה, ויתקלקלו מנשמותיהם אם יאריך אפו יותר, עד שיהיו כשאר עמא דארעא (אור יקר).

⁶⁸⁷ זהו פי' ברמה, ולומר שעל ת"ת לבד קאמר, מאי רמה שייך התם, ועוד הוה ליה למימר רם לשון זכר, ועוד ברמה, לרמה הוה ליה למימר, לזה נאמר כי הת"ת בעת החרבן לא היה במקומו, אלא נסתלק בסוד ו"י הו"י או"י כדפי' בפרשת אחרי מות, ופירשנו בספר פרדס רמונים וכו', מקום שהיה כעת, והיינו שנסתלק אפילו מבינה, כי "הוי" הוא הת"ת בבינה, ו"אוי" הוא סילוקו משם, דהיינו דלא תליא בתשובה כדפי' שם, וז"ש קול ברמה נשמע, היינו ברם ה' ברמות הבינה, דהיינו מקום שנסתלק שם הת"ת, דהיינו אוי, אלף בינה, שהיא רמה על בחי' ה', ושם עלה ההתעוררות קול זה, (וטבע) [ונובע] הקול הוא נהי בכי תמרורים כדפי' אתרגישו וכו' (אור יקר). פי' לבינה ששם שורה ז"א (מ"מ).

⁶⁸⁸ מפני שאין העולם הגון לגאולה והיא אינה חפצה בגלות, אם כן יחרב העולם ויחזרו ההיות לאחור, ואין פגם ואין שכר (אור יקר).

⁶⁸⁹ לנחמה להיות עמה חברים בגלות (אור יקר).

⁶⁹⁰ שייחודה עם הת"ת תלוי בבינה, ואין זולתם מועילים לזה כלל (אור יקר).

⁶⁹¹ ואין מיוחד אלא הם, ואין אכלוסין אלו מעלים או מורידים כלל (אור יקר).

⁶⁹² שתים רעות אינו במקומו אפילו, אלא סליק לעילא לעילא בסוד הו"י או"י שפי' עלה ממקומו להו"י, ומשם לאו"י במקום שהיה מקודם למטה עמה בין שדיה, וזה שאמר "ולא אשתכח וכו'" (אור יקר). פי' לאימא (מ"מ).

⁶⁹³ פי' לאבא וכדמוכח בסמוך (מ"מ).

⁶⁹⁴ פי' אם היא רחל העליונה, או רחל התחתונה שבעולם הזה (מ"מ).

⁶⁹⁵ פי' הוא יסוד שהוא יוסף, והיינו מה בין פי' הא' לב', שלפי הא' "כי איננו", היינו ז"א, ולפי' זה, היינו יסוד (מ"מ).

<p>שריא ולבתר אסחרת כל ארעא דישראל לבתר כד נפקת מן ארעא קמת על מדברא ויתיבת תמן תלת יומין דברת אוכלוסהא ומשירייהא (ס"א ומתיבתהא) ויתבהא מבי מלכא וקראת עלה (איכה א א) איכה ישבה בדד וגו' בכו רבי חייא ורבי יוסי</p>	<p>ששם שרתה. ואחר כך סובבה בכל ארץ ישראל, אחר כך כשיצאה מן הארץ עמדה על המדבר וישבה שם שלשה ימים, הנהיגה את אוכלוסיה ומחנותיה (וישיבותיה) ותושביה מבית המלך, וקראה עליה איכה ישבה בדד וגו', בכו רבי חייא ורבי יוסי.</p>
<p>אמר רבי יוסי לא גלו ישראל מארעא ולא אתחרב בי מקדשא עד דישראל כלחו אשתכחו בחיובא קמי מלכא ועד דדברי עלמא אשתכחו בחיובא בקדמיתא הדא הוא דכתיב (ישעיה ג יב) עמי מאשריך מתעים ודרך ארחותיך בלעו דכיון דרישי עמא אזלין בחיובא כל עמא אתמשכו אבתריהו</p>	<p>אמר רבי יוסי לא גלו ישראל מהארץ ולא נחרב בית המקדש עד שכל ישראל נמצאו חייבים לפני המלך, ועד שמנהיגי העולם נמצאו חייבים בראשונה, זהו שכתוב (ישעיה ג) עמי מאשריך מתעים, ודרך ארחותיך בלעו, שכיון שראשי העם הולכים ברשע, כל העם נמשכים אחריהם.</p>
<p>רבי חייא אמר מהכא (ויקרא ד יג) ואם כל עדת ישגו כמאי הוי בנין (שם) ונעלם דבר מעיני הקהל דעיני עמא אינון רישייהו דכל עמא אתמשכון אבתרייהו אזלו עד דהוו אזלי חמו חד אתר מדשנא בעשבין ונהר מיא דהוה נגיד ביה יתבו עד דהוו יתבי פרח חד עופא ורחיש קמייהו אמר רבי חייא ניקום מהכא דודאי נגרי טורייא הכא משתכחין קמו ואזלו עד דאהדרי רישייהו חמו אינון לסטין דרהטין אבתרייהו אתרחיש לון ניסא ואשכחו קמייהו חד טינרא וחד מערתא ביה עאלו תמן ויתבו כל ההוא יומא וכל ליליא</p>	<p>רבי חייא אמר מכאן, ואם כל עדת ישראל ישגו, במה זה היה, משום ונעלם דבר מעיני הקהל, שעיני העם הם ראשיהם, שכל העם נמשכים אחריהם. הלכו בעוד שהיו הולכים, ראו מקום אחד מדושן בעשבים, ונהר מים שהיה נמשך בו, ישבו בעוד שהיו יושבים, פרח עוף אחד ורחש לפניהם, אמר רבי חייא נקום מכאן, שודאי חוצבי הרים נמצאים כאן. קמו והלכו עד שהחזירו ראשיהם ראו אותם לסטים שרצים אחריהם, התרחש להם נס ומצאו לפניהם סלע אחד, ובו מערה אחת, נכנסו לשם וישבו כל אותו יום וכל הלילה.</p>
<p>פתח רבי חייא ואמר (ירמיה ל י) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק מרחוק מקרוב מבעי ליה⁶⁹⁶ והא אוקמוה האי קרא מרחוק כמה דאת אמר⁶⁹⁷ ושבו מארץ מרחק אבל מרחוק כההוא דכתיב (שם לא ב) מרחוק יהוה נראה לי וכתיב (משלי לא יד) ממרחק תביא לחמה</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק. מרחוק, היה צריך להיות מקרוב, והרי בארו את הפסוק הזה מרחוק, כמו שנאמר ושבו מארץ מרחוק, אבל מרחוק כאותו שכתוב, מרחוק ה' נראה לי, וכתוב ממרחק תביא לחמה.</p>
<p>ומאן היא עמיקא דנחלא⁶⁹⁸ אתר דההוא נהר⁶⁹⁹ נגיד ונפיק⁷⁰⁰ ושב יעקב כיון דכתיב (ישעיה מד ב) אל תירא עבדי יעקב מהו ושב יעקב אלא</p>	<p>ומי היא עומק הנחל, המקום שאותו נהר יוצא ונמשך. ושב יעקב כיון שכתוב אל תירא עבדי יעקב, מהו ושב יעקב, אלא כמו ששינונו הקדוש ברוך הוא עלה למעלה למעלה, כמו שכתוב (תהלים י)</p>

⁶⁹⁶ פי' דהיינו מזמן קרוב, אבל מרחוק, כההוא דכתיב מרחוק וכו', פי' אבא נקרא רחוק (מ"מ).
⁶⁹⁷ עי' רמ"ז לקמן מ"ב, שפעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות, שהרי איתא בישיעה יג ה, באים מארץ מרחק, ובירמיה לא טו, ושבו מארץ אויב.
⁶⁹⁸ אבא שממנו יצא יסוד דאימא (מ"מ). אבא, והוא נקרא מרחוק ושם סליק בגלותא, וז"ש מרחוק ה' נראה לי, שאין נגלה לנביא כמו למרע"ה בדרגיה, אלא בהיותו כלול בחכמה (באימא – אדצ"ל רד"ל), שהוא נעלם מאד וכן ממרחק תביא לחמה, הוא טפה דמוחא שבא לה ע"י דצדיק כמ"ש לקמן (יהל אור).
⁶⁹⁹ ר"ל שממנו נגיד כו' (יהל אור).
⁷⁰⁰ והז"א בחרבן עלה עד אבא, ולכ"א כי הנני מושיעך מרחוק, דהיינו ממקום רחוק שהוא אבא, משם אושיעך כדי שתחזור להזדווג עם המלכות (מ"מ).

<p>כמה דתנינן קודשא בריך הוא סליק לעילא⁷⁰¹ לעילא⁷⁰² כמה דכתיב (תהלים י א) למה יהויה תעמוד ברחוק ומהווא אתר רחוק הנני מושיעך ושב יעקב לאתריה (לכורסייה) לאזדווגא בכנסת ישראל ושקט דא יסוד ושאנן למשרי דיוריה בה ואין מחריד מיצחק כמה דאת אמר (בראשית כז לג) ויחרד יצחק חרדה גדולה</p>	<p>למה ה' תעמוד ברחוק, ומאותו מקום רחוק הנני מושיעך, ושב יעקב למקומו (לכסאו) להזדווג עם כנסת ישראל. ושקט, זה יסוד ושאנן להשרות דיורו בה. ואין מחריד, מיצחק, כמו שנאמר (בראשית כז) ויחרד יצחק חרדה גדולה,</p>
<p>כא/א</p>	
<p>ועל דא (בראשית לא מב) ופחד יצחק כתיב והווא פחד כד אתער אסתלק יסוד⁷⁰³ לאתר אחרא הדא הוא דכתיב (ישעיה לג יד) פחדו בציון חטאים בציון דייקא ועל דא ואין מחריד (ויקרא כו ו)</p>	<p>ועל זה כתוב (בראשית לא) ופחד יצחק, וכשמתעורר אותו הפחד, מסתלק היסוד למקום אחר, זהו שכתוב (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים, בציון דווקא. ועל זה, ואין מחריד.</p>
<p>והשתא קודשא בריך הוא שויב לון מרחוק ואסתיר לן בהאי אתר בהשקט ובשלוה ואין מחריד מכלא דכד קודשא בריך הוא עביד ניסא בכלא עביד</p>	<p>ועכשיו הקדוש ברוך הוא הציל אותנו מרחוק והסתיר אותנו במקום הזה בהשקט ובשלוה, ואין מחריד מהכל, שכאשר הקדוש ברוך הוא עושה נס בכל הוא עושה.</p>
<p>רבי יוסי פתח (שופטים ד ח) ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי וגו' מאי קא מיירי⁷⁰⁴ אלא אמר ברק הואיל ורוח קדישא שריא עלה בזכותה אשתזיב ולא לישרי עלי נוקא ומה ברק סמיך על אתתא לאשתזובה בגינה אנן דאורייתא עמנא דהיא שמיה דמלכא קדישא על אחת כמה וכמה יתבו גו ההוא מערתא כל ההוא יומא כד רמש ליליא אתנהיר סיהרא במערתא עברו תרי טייעי וחמריהון טעינן מחמרא ומיכלא לגרמייהו שארי על מטולא אמרי האי להאי נבית הכא</p>	<p>רבי יוסי פתח (שופטים ד) ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי וגו', במה מדובר, אלא אמר ברק, הואיל ורוח הקדושה שורה עליה, בזכותה אנצל ולא ישרה עלי נזק. ומה ברק סמוך על אשה להנצל בגללה, אנו שהתורה עמנו, שהיא שמו של המלך הקדוש, על אחת כמה וכמה, ישבו בתוך אותה המערה כל אותו היום, וכשהחשיך הלילה, האירה הלבנה במערה, עברו שני סוחרים וחמוריהם טעונים מיין וממאכל לעצמם, נחו על מטענם ואומרים זה לזה, נלון כאן.</p>
<p>ניהב מיכלא ומשתייא לחמרי ואנן נעול למערתא דא אמר ליה חבריה עד לא ניעול תימא האי קרא דלא מתישבא אמר ליה מאי הוא אמר ליה מלה חד דכתיב (תהלים נב יא) אודך לעולם כי עשית וגו' מהו כי עשית ולא כתיב מה וכתוב (תהלים נב יא) כי טוב נגד חסידיך וכי לגבי אחרא לאו איהו טוב⁷⁰⁵ לא הוה בידיה אמר ווי לטיוענא דשבקנא לקודשא בריך הוא בגיניה</p>	<p>נתנו אוכל ומשתה לחמורים ואנו נכנס למערה הזו, אמר לו חבירו טרם שנכנס, תאמר הפסוק הזה שאינו מיושב, אמר לו מה הוא, אמר לו דבר אחד שכתוב (תהלים נב) אודך לעולם כי עשית וגו', מהו "כי עשית" ולא כתוב מה (שעשה). וכתוב כי טוב נגד חסידיך, וכי לאחר אינו טוב. לא היה בידו. אמר אוי לסחורתנו שעזבנו את הקדוש ברוך הוא בגללה.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי דהוו יתבי במערתא חדו אמר רבי חייא לרבי יוסי ולא אמרית לך דכד עביד</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי שהיו יושבים במערה שמחו, אמר רבי חייא לרבי יוסי</p>

⁷⁰¹ דהיינו אימא (מ"מ).

⁷⁰² דהיינו אבא, ואע"פ שאמרנו לעיל שז"א עלה לת"ת, י"ל כיון שא"א גו אבא נמצא הכל אמת (מ"מ).

⁷⁰³ פי' עולה למעלה בשביל הקלי' שלא יינקו ממנו. ומ"ש "פחדו בציון חטאים", פי' פחדו אותם החטאים בשביל ציון, שלא יעלה ע"י עוונכם (מ"מ).

⁷⁰⁴ פי' למה רצה בהליכתה, וכי בעל מלחמה היתה (אור יקר).

⁷⁰⁵ ירצה שאפילו לרשעים מטיב, או ירצה אפילו שאינם חסידים אלא צדיקים הוא טוב להם (אור יקר).

<p>קודשא בריך הוא ניסא בכלא עביד נפקו כד נפקו אקדים רבי חייא ופתח (ישעיה נז יט) שלום שלום לרחוק תרי שלמא⁷⁰⁶ הכא חד לרחוק וחד לקרוב וכלא חד לרחוק דאתעביד קרוב⁷⁰⁷</p>	<p>ולא אמרתי לך, שכשעושה הקדוש ברוך הוא נס בכל הוא עושה. יצאו, כשיצאו הקדים רבי חייא, ופתח (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק שני שלומות כאן, אחד לרחוק ואחד לקרוב, והכל אחד, לרחוק שנעשה קרוב.</p>
<p>(תו לרחוק) דא הוא מאריה דתשובה קודם הוה רחוק והשתא איהו קרוב תו רחוק כד בר נש אתרחיק מאורייתא רחיק הוא מקודשא בריך הוא ומאן דקריב לאורייתא קריב ליה קודשא בריך הוא בהדיה והשתא אתחברו עמנא ועולו למערתא אתו אינון טייעין ואשתתפו עמהון אשתנקלו⁷⁰⁸ לחמרייהו ואתקינו למיכל נפקו כולהו לפום מערתא</p>	<p>(ועוד לרחוק) זהו בעלי התשובה שקודם היה רחוק ועכשיו הוא קרוב, ועוד רחוק כשאדם מתרחק מהתורה, רחוק הוא מהקדוש ברוך הוא, ומי שקרוב לתורה מקרב אותו הקדוש ברוך הוא עמו. ועכשיו התחברו עמנו ותכנסו למערה, באו אותם סוחרים והשתתפו עמם שחררו את המשא מחמוריהם ותקנו להם אוכל, ויצאו כולם לפי המערה.</p>
<p>אמר חד מן טייעין לימרו לן מארי דאורייתא האי קרא (תהלים נב יא) אודך לעולם כי עשית ואקוה וגו' כי עשית מהו כי עשית ולא כתיב מה וכתוב (שם) כי טוב נגד חסידיך וכי לגבי אחרא לאו הוא כי טוב אמר רבי חייא כי עשית ודאי ומה עשית לעולם⁷⁰⁹ דבגין האי עולם דעבר קודשא בריך הוא ואתקן ליה אודי בר נש לקודשא בריך הוא בכל יומא</p>	<p>אמר אחד מהסוחרים יאמרו לנו בעלי התורה את הפסוק הזה, אודך לעולם כי עשית ואקוה וגו'. כי עשית, מה זה כי עשית, ולא כתוב מה. וכתוב כי טוב נגד חסידיך, וכי לגבי אחר אינו כי טוב. אמר רבי חייא כי עשית ודאי, ומה עשית, לעולם שבגלל זה העולם שעשה הקדוש ברוך הוא והתקין אותו, מודה אדם לקדוש ברוך הוא בכל יום.</p>
<p>ואקוה שמך כי טוב נגד חסידיך הכי הוא ודאי לקבלי אינון זכאין שמא דקודשא בריך הוא טוב ולא לקבלי חייביא⁷¹⁰ דמבזין ליה בכל יומא ולא משתדלי באורייתא אמר ליה יאות הוא אבל⁷¹¹ מלה שמענא מבתר כותלא ומסתפינא לגלאה אמרו ליה רבי חייא ורבי יוסי אימא מילך דאורייתא לאו איהו ירותא לאתר חד</p>	<p>ואקוה שמך כי טוב נגד חסידיך, כך זה ודאי, כנגד אותם צדיקים שמו של הקדוש ברוך הוא הוא טוב, ולא כנגד הרשעים שמבזים אותו בכל יום, ואינם עוסקים בתורה. אמר לו זה יפה, אבל שמעתי דבר מאחורי הכותל, ואני פוחד לגלות. אמרו לו רבי חייא ורבי יוסי אמור דברך, שתורה אינה ירושה למקום אחד.</p>

⁷⁰⁶ להבטיחו בשלום עתה שנתקרב, וג"כ יהיה לו שלום מצד אותו זמן שהיה רחוק, שלא יענישוהו כיון שבא, והיינו שלום ג"כ בהיותו רחוק. וכן בבעל תשובה ג"כ יהיה לו שלום מצד הזמן שהיה רחוק שזדונות נעשו לו כזכיות, וכן מי שנתרחק מן התורה ואח"כ נתקרב אליה, שלום יהיה לו ג"כ מצד אותו זמן, אחר שנתקרב. והנה הם ג' פירושים: האחת, במלכות גר צדק. השנית, בבינה בעל תשובה. והשלישי, בתורה ת"ת. ובשלשת המדות האלו, שלום, שהוא היסוד, מזדווגת לה, אם בעל תשובה יסוד ח"י עם הבינה ודאי, אם גר צדק מצד המלכות, יסוד שלום מזדווג עמה, אם הת"ת שלום עמו לעולם (אור יקר).
⁷⁰⁷ גר צדק (אור יקר). פי' שהם היו רחוקים מתחלה ואח"כ נעשו קרוב, שנתקרבו אצל ר' חייא ור' יוסי (מ"מ).

⁷⁰⁸ פרקו (אור יקר).

⁷⁰⁹ פי' לאו כדקא סלקא דעתך, לעולם, תמיד, אלא עולם ממש, ופי' אודך כי עשית העולם, ומלת לעולם, ירצה בשביל העולם (אור יקר).

⁷¹⁰ ירצה כי חסידיך לאו דווקא חסידים, אלא לשלול הרשעים, שטובתן אינה טובה אלא רעה, או אפשר טוב אינו הטובה, שהקב"ה מטיבן, אלא חשוב טוב בעיני החסידים, שעוסקים בו יומם ולילה, והרשעים מבזים התורה (אור יקר).

⁷¹¹ ר"ל, הילוך, ואופן הפשט הוא נכון, כי בו יתיישב כל מה שהקשיתי. אבל כוונתי לשאול הפירוש על דרך האמת, כי חשבתי שאחד מכם יאמרהו. דוד המלך ע"ה להקב"ה אמרו, ירצה לא כמו שאמרת שהוא ענין כולל לכל אדם ושכל אחד יוכל לאומרו בעבור כללות העולם, אבל אמיתות הענין שדוד אמרו על עצמו (רמ"ז).

<p>אמר לון יומא חד הוינא אזיל ללוד עאלנא למתא ואסמכנא גרמאי בתר כותלא חד ורבי שמעון בן יוחאי הוה בההוא ביתא ושמענא מפומיה האי קרא אודך לעולם כי עשית אודך דוד המלך ע"ה (לקודשא בריך הוא) אמרו על ההוא עולם בתראה⁷¹² דאיהו עבד דדוד מלכא אחיד ביה בההוא עולם וביה ירית מלכותא⁷¹³ ואקוה שמך כי טוב דא קודשא בריך הוא ביחודא דהאי עלמא דאקרי טוב⁷¹⁴ אימתי אקרי טוב נגד חסידיך</p>	<p>אמר להם יום אחד הייתי הולך ללוד ונכנסתי לעיר וסמכתי את עצמי אחר כותל אחד, ורבי שמעון בן יוחאי היה באותו הבית, ושמעתי מפיו את הפסוק הזה, אודך לעולם כי עשית. אודך דוד המלך עליו השלום (לקדוש ברוך הוא) אמרו על אותו עולם אחרון שהוא עשה, שדוד המלך אחוז בו, באותו עולם, ובו ירש את המלכות. ואקוה שמך כי טוב, זה הקדוש ברוך הוא, ביחוד של העולם הזה, שנקרא טוב. מתי נקרא טוב, נגד חסידיך.</p>
<p>מאן אינון חסידיך אלא אית חסד ואית חסד ואלין אקרון חסדי דוד הנאמנים וכד אלין חסדי דוד אתמליין מההוא טיבו⁷¹⁵ דנגידו דעתיקא קדישא כדין אקרי יסוד טוב וכדין אשתכח טוב לגבייהו דהא (ס"א כד אשתכח כמה דאיהו ביה) כמה דאשתכח דאיהו ביה הכי איהו מבסס להאי עלמא בתראה⁷¹⁶ וכלא אשתכח בברכה ועל דא דוד הוה מחכה להאי דרגא דנהיר להאי עולם דאיהו אחיד ביה מלין אלין הכי שמענא לון אבל לא ידענא מאי הוא⁷¹⁷ אתו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו ליה ברישיה אמר רבי</p>	<p>מי הם חסידיך, אלא יש חסד ויש חסד, ואלו נקראו חסדי דוד הנאמנים, וכשחסדי דוד הללו מתמלאים מאותו טוב שנמשך של העתיק הקדוש, אזי נקרא היסוד טוב, אזי נמצא להם טוב, שהרי (כשנמצא כמו שהוא בו) כמו שנמצא שהוא בו, כך הוא מבשם את העולם האחרון הזה, והכל נמצא בברכה. ועל כן דוד היה מחכה לדרגה הזו שמאירה לעולם הזה, שהוא אחוז בה. הדברים הללו כך שמעתי אותם, אלא שלא ידעתי מה זה. באו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו אותו בראשו, אמר רבי</p>
<p>כא/ב</p>	
<p>חייא מאן חפי עינך בעפרא⁷¹⁸ רבי שמעון בן יוחאי דאנת באתרך ואנת מרעיש טורייא עלאי ואפילו צפורי שמיא וכלא חדאן במלולך ווי לעלמא בההיא שעתא כד תסתלק מניה</p>	<p>חייא מי מכסה עיניך בעפר רבי שמעון בן יוחאי, שאתה במקומך ואתה מרעיש ההרים העליונים, ואפילו ציפורי השמים וכולם שמחים בדבוריך, אוי לעולם באותה שעה כשתסתלק ממנו.</p>
<p>תו פתח ואמר ההוא גברא הא מלה אחרא שמענא מניה בההיא שעתא בקרא דכתיב (דניאל</p>	<p>עוד פתח ואמר אותו האיש, הרי שדבר אחר שמעתי ממנו באותה שעה, בפסוק</p>

⁷¹² מלכות, ודרך הכתוב כדרך שפי' ר' חייא לעיל, ואודך לקב"ה קאמר, שהוא האציל ועשה מדה זו, והטעם שהוא מודה על מדה זו, משום דדוד מלכא אחיד וכו' (אור יקר). ה"ס רחל עולם האחרון, פי' בתיקונו ובבניינו, לאפוקי עולם התוהו שגם שכולו בסוד המלכות כמ"ש (בראשית לו, לא) ואלה המלכים וגו', ואז הכל נתהווה (נ"א נתאוה) ע"י אי' הנקראת ארץ אדום, ומשם היה שרש שאול, ולכן היתה מלכותו שאולה, אבל דוד מושרש במדת המלכות בנויה ומתוקנת ונעשית ע"י זעיר כנודע, וז"ש דאיהו עבד, והוא כללות העשיה דעולם האצילות, והיינו כי עשית (רמ"ז).

⁷¹³ ולא בהשאלה כשאול (רמ"ז).

⁷¹⁴ פי' קב"ה היא מלכות שמתייחדת עם יסוד, ושיעור הכתוב, ואקוה שמך, שהיא מלכות, לייחד עם טוב, שהוא יסוד (מ"מ).

⁷¹⁵ פי' שהבינה נק' עתיקא קדישא בהשאלה, ונודע ששני חסדים המגולים יורדים מיסוד הבינה לנר"ה דז"א הנק' חסדי דוד, ומשם יורדים אל היסוד, והיסוד נותנם למלכות, וז"ש וכד אלין חסדי דוד, שהם נר"ה דז"א אתמלין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא, ר"ל מהחסדים של אימא, כמ"ש, כדין איקרי יסוד טוב, ר"ל אחר שנמשכים אל היסוד נק' טוב (מ"מ).

⁷¹⁶ פי' שנותנם היסוד למלכות, א"נ יש לפרש מ"ש דנגידו דעתיקא קדישא, יובן במ"ש הרב ספר הכוונות, שנו"ה דז"א יש בהם נר"ה דעתיק ודא"א ודא"א, וכשאנו אומרים איהו בנצח ואיהו בהוד, היינו כל הנצחים כולם וכו', אם כן א"ש שהארת נר"ה דא"א בנר"ה דז"א הנק' חסדי דוד (מ"מ).

⁷¹⁷ מפני ענוה שבו אמר כן, דאם לא היה גברא רבא, לא יוכל לידע אותם הסודות אות באות כמו שאומרם רבי שמעון בשמיעה בעלמא (מ"מ).

⁷¹⁸ פי', וכי יוכל העפר לכסות עיניך, או ירצה, מי יערב לבו לגשת אליך בעת פטירתך (אור יקר).

<p>ט ז) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו וגו' למען אדני ואמר הכי אי שמא דא מעליא (נ"א לעילא) מכלא שפיר הוא דהכי אמרין עביד בדיל מלכא אבל שמא דא הא ידיע דהוא אתר בי דינא⁷¹⁹ דמניה נפיק דינא לעלמא מאן חמא דאמרין למלכא עביד בגין עבדך או בגין מלה זעירא מנך</p>	<p>שכתוב (דניאל ט) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו וגו' למען אדני. ואמר כך, אם השם הזה מעלה (למעלה) מהכל יפה הוא, שכך אומרים עושה למען המלך. אבל השם הזה הרי ידוע שהוא מקום של בית דין שממנו יוצא דין לעולם, מי ראה שאומרים למלך עשה למען עבדך, או בשביל דבר קטן ממך.</p>
<p>אלא הכי אצטריך דשמא דא אתקין ביתא למלכא⁷²⁰ ובי מקדשא לתתא⁷²¹ ודא אחיד בדא⁷²² בגין דאתקשר דא בדא וכד מקדשא⁷²³ לתתא קאים בקיומיה האי שמא לעילא קאים בקיומיה ודא הוא כמאן דאמר למלכא בני ביתא דא והיכלא דא בגין דלא תשתכח מטרוניתא דיתבא לבר מהיכלא אופי הכא (דניאל ט ז) והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני מאי טעמא למען אדני⁷²⁴ דלא ישתכח לבר מן דיוריה⁷²⁴</p>	<p>אלא כך צריך, שהשם הזה מתקן את בית המלך, ובית המקדש למטה, וזה אחוז בזה, משום שנקשר זה בזה. וכשהמקדש למטה עומד במקומו, השם הזה למעלה עומד במקומו, וזהו כמי שאומר למלך, בנה את הבית הזה ואת ההיכל הזה, כדי שהמלכה לא תמצא יושבת מחוץ להיכלה. אף כאן והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני, למה למען אדני, שלא ימצא מחוץ למדורו.</p>
<p>תווהו רבי חייא ורבי יוסי וחדו בההוא ליליא בתר דאכלו פתח חבריה טייעא ואמר אימא קמייתכו מלה חד דאשתדלנא ביה האי יומא האי קרא דכתיב (תהלים סג א) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה דוד אמר שירתא כד הוה עריק מחמוי ומאי אמר (תהלים סג ב) אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי וגו' אלהים אלי אתה דהא בגבורה אחידא תדירא⁷²⁵</p>	<p>תמהו רבי חייא ורבי יוסי ושמחו באותו לילה, אחר שאכלו פתח חבריו הסוחר ואמר אמור לפניכם דבר אחד שעסקתי בו היום הזה. הפסוק הזה שכתוב (תהלים סג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה, דוד אמר שירה כשהיה בורח מחמיו, למה אמר אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי וגו', אלהים אלי אתה, שהרי בגבורה אחוזה תמיד.</p>
<p>אשחרך וכי דוד היך יכיל לשחרא ליה לקודשא בריך הוא בארעא רחיקא ואתתרך מארעא דשכינתא שריא אלא אף על גב דאתתרך מתמן לא שביק⁷²⁶ דידיה לשחרא ליה לקודשא בריך הוא</p>	<p>אשחרך, וכי איך יכל דוד לשחר את הקדוש ברוך הוא בארץ רחוקה וגורש מהארץ שבה שרויה השכינה. אלא אף על גב שגורש משם, לא עזב את שלו לשחר את הקדוש ברוך הוא. ואני שמעתי</p>

⁷¹⁹ מלכות, בבחי' הדין השולט בעולם, דינא דמלכותא, אדני (אור יקר).
⁷²⁰ שבית הוי"ה וכסא הוא אדני, בסוד שם יאהדונה, שאם אין המלכות בו, אין הת"ת בו. אלא שכינה שוכנת, והיא נעשית כסא אל הת"ת (אור יקר). פי' היא בית דז"א, בסוד בית יעקב בית ז"א (מ"מ).
⁷²¹ והם קשורים זה בזה, אם יהיה בהמ"ק של מטה, המלכות, נתקנת, אז ז"א יש לו מנוחה, דכתיב זאת מנוחתי וכו'. ולכך אמר, למען אדני, שלא תהיה לבר, ויש לך היזק ח"ו. א"נ י"ל שתחלה קס"ד, למען אדני, היינו בשביל כבוד אדני. ולכך הקשה, מאן חמא וכו'. אבל השתא מפרשים למען אדני, לחון בשביל צער אדני, שהיא לבר מאתרא (מ"מ).
⁷²² פי' מדה זו שכוונת בתחוננים כדי שתהיה היא [מייחדת] (מתייחדת אל) העליונים בתחוננים, ומטעם זה נקראת שכינה, שהיא משכנת המדות למטה (אור יקר).
⁷²³ כי מעשה הקרבנות העולה בסוד ההתעוררות על ידי המלכות, גורם קשר ויחוד ד' אותיות יהו"ה, בסוד קרבן ליהו"ה שפי' לעיל (אור יקר).
⁷²⁴ ג"כ העליונות בלי תיקון, אלא שלא רצה לפרש (אור יקר).
⁷²⁵ פי', מלכות שהיא אלי אתה, מדת דוד ודאי. ואמר אלהים להראות על קשרה עם הגבורה, הנק' אלהים בלשון רבים, או ירצה אליהם גבורה אלי בינה אתה מלכות. ואמר שמות אלו, מפני שדוד היה אחוז בגבורן. שהם ג' אלו, מפני שלעולם היה לוחם מלחמות ה', או ירצה "אחידא תדירא" מדת מלכות, שהיא אחוזה וקשורה בגבורה ובינה, שהם אלהים אלי כדפי' (אור יקר). פי' דקשה ליה, למה קרא למלכות אלהים הול"ל אלי אתה לחוד, שהוא מידתו, ולכך אמר דהא בגבורה וכו' ולכך קראה אלהים (מ"מ).
⁷²⁶ במזמוריו כאומרם בהיותו במדבר יהודה, בהיותו במערה תפלה, בברחו מפני אבלשום, וכיוצא רבים (אור יקר).

<p>ואנא שמענא אשחרך כמאן דאמר איזיל לאתחזאה קמך בר דלא יכילנא</p>	<p>אשחרך, כמי שאומר אלך להראות לפניך, רק שלא יכולתי.</p>
<p>כך אשחרך בר דאנא לבר מאתר דשכינתא⁷²⁷ שריא צמאה לך נפשי דהא נפשאי וגופא דילי תאיבין לגבך לאתחזאה⁷²⁸ קמך ולא יכילנא בגין דאנא בארץ ציה ועיף בלי מים דהא ארץ ציה ועיף אקרי לבר מאתר דשכינתא שריא בגין דמים חיים לא שכיח הכא ומאן אינון מים חיים דא שכינתא דכתיב בה (שיר ד שו) באר מים חיים ועל דא ארץ ציה ועיף בלי מים כתיב</p>	<p>כך אשחרך, רק שאני מחוץ למקום, ששם שורה שכינה. צמאה לך נפשי שהרי נפשי וגופי משתוקקים אליך להראות לפניך ולא יכולתי, כי אני בארץ ציה ועיף בלי מים, שהרי ארץ ציה ועיף נקרא מחוץ למקום ששורה שכינה, משום שמים חיים אין מצויים כאן, ומי הם המים החיים, זו שכינה שכתוב בה (בראשית כז) באר מים חיים, ועל זה ארץ ציה ועיף בלי מים כתוב.</p>
<p>אמרו רבי חייא ורבי יוסי ודאי אורחא תקינא קמן עאלו למערתא ודמכו בפלגו ליליא שמעו קל חיותא במדברא דנהמי אתערו אמר רבי חייא הא עידן הוא לסייעא לכנסת ישראל דהיא משבחת למלכא אמרו כל חד וחד לימא מלה ממה דשמע וידע באורייתא</p>	<p>אמרו רבי חייא ורבי יוסי, ודאי שהדרך תקינה לפנינו, נכנסו למערה וישנו. בחצות הלילה שמעו את קול חיות המדבר שנוהמות התעוררו. אמר רבי חייא הרי עת היא לסייע לכנסת ישראל, שמשבחת את המלך. אמרו כל אחד ואחד יאמר דבר ממה ששמע, וידע בתורה.</p>
<p>יתבו כלהו פתח רבי חייא ואמר (תהלים כב א) למנצה על אילת השחר מזמור לדוד מאן אילת השחר דא כנסת ישראל דאקרי (משלי ה יט) אילת אהבים⁷²⁹ ויעלת חן וכי אילת השחר ולא כל יומא אלא אילת מההוא אתר דאקרי שחר⁷³⁰ כמה דאת אמר (הושע ו ג) כשחר נכון מוצאו ודוד מלכא⁷³¹ אמר על כנסת ישראל קא אמר דא דהא לא אמרה כנסת ישראל דא (ס"א דאקרי אילת אהבים ויעלת חן והיא אתיא מההוא אתר דאקרי שחר כמה דאת אמר כשחר נכון מוצאו ודוד מלכא על כנסת ישראל קאמר דא) משמע דכתיב (תהלים כב א) על אילת השחר</p>	<p>ישבו כולם, פתח רבי חייא ואמר (תהלים כב) למנצה על אילת השחר מזמור לדוד, מי זו אילת השחר, זו כנסת ישראל שנקראת (משלי ה) אילת אהבים ויעלת חן. וכי אילת השחר ולא בכל היום, אלא אילת מאותו מקום שנקרא שחר, כמו שנאמר (הושע ו) כשחר נכון מוצאו. ודוד המלך אמר את זה על כנסת ישראל, שהרי לא אמרה כנסת ישראל את זה (שנקרא אילת אהבים ויעלת חן, והיא באה מאותו מקום שנקרא שחר, כמו שנאמר (הושע ו) כשחר נכון מוצאו, ודוד המלך אמר את זה על כנסת ישראל) משמע שכתוב על אילת השחר.</p>

⁷²⁷ פי', שעיקר שכינה בירושלים, ולכך מדבר יהודה קרי לבר, אע"פ שהוא מארץ ישראל (מ"מ).
⁷²⁸ נפשא תאיבא – להדבק נפש בנפש, כי הנפש במלכות. וגופא דילי לאתחזאה – לא להדבק, שאי אפשר אלא כענין יראה כל זכורך (אור יקר).

⁷²⁹ פי' לאה המקבלת מהיסוד הנק' שחר, א"נ שחר הוא החסד ולאה מקבלת מהחסד (מ"מ). השכינה הקדושה אשר היא נקרא אז בעת תגבורות הדינין, והוא כל זמן הגלות בשם אילת השחר, על שם שהיא אילת אהבים ויעלת חן, כי תרעין דילה סתימין משום שפתחה סתום ורחמה צר (דע"ה ח"ב קכא ע"ב). נקראת אז אילת השחר ע"ש קדרותא דשחרא, וכמ"ש בפ' בשלח (מו ע"א) ופ' תרומה (קמ ע"א) ע' שם ושם. והוא בעת הקטנות, ונעשה אז הלידה, ר"ל הקריעה ופתיחת הרחם, ע"י סוד הנחש, ובסוד ב' הנשיכין הנ"ל וכמ"ש בפ' בשלח (נב ע"ב) (דע"ה ח"ב קכו ע"א).

⁷³⁰ נצח, וכן פירשו בזהר בוקר באברהם, ששם האומר, אמנם שחר נכון מוצאו הוא תחלת הארת האור בנצח ומלכות, ומלכות מסט' דנצח אתקריאת אילת השחר, ונקראת אילת אהבים, מצד השמאלו תחת לראשי (אור יקר).

⁷³¹ עם היות ששרים ומזמורים הרבה, הם שממש השכינה משוררת הכא במזמור זה, הוא מוכרח שדוד משורר אותו על השכינה (אור יקר).

<p>תא הזי בשעתא דרמש ליליא פתחין סתימין⁷³² דעלאי ותתאי משתכחי⁷³³ (ס"א משתככי⁷³⁴) וכל אינון רחיקין⁷³⁵ מתערין ואולין ושטאן כל עלמא ומהדרין על גופי בני נשא⁷³⁶ וסחרי לאתרייהו ולערסייהו וחמאן דיוקנא דמלכא קדישא ומסתפי דהא אתקפו בערסייהו במלי דשמא קדישא ובני נשא נשמתהון סלקין כל חד וחד כדחזי ליה והא אוקמוה זכאה חולקהון דצדיקיא דנשמתהון סלקין לעילא ולא מתעכבי באתר אחרא דלא אצטריך</p>	<p>בא וראה בשעה שנחשך הלילה, פתחים הסתומים של עליונים ותחתונים נמצאים (שוככים), וכל אותם רחוקים מתעוררים והולכים ושטים בכל העולם, ומחזרים על גופות בני אדם, וסובבים למקומותיהם ולמטותיהם, ורואים את דיוקן המלך הקדוש, ופוחדים שהרי התחזקו במטותיהם בדברי השם הקדוש. ובני אדם נשמותיהם עולות כל אחת ואחת כראוי לה, והרי פרשוה. אשרי חלקם של הצדיקים שנשמותיהם עולות למעלה ולא מתעכבות במקום אחר שלא צריך.</p>
<p>כד אתפלג ליליא כרוזא קאים וכריו ופתחין פתיחו כדין רוחא חד דסטר צפון⁷³⁷ אתער ואקיש</p>	<p>כשנחלק הלילה, הכרוז עומד ומכריז ונפתחים הפתחים, אז רוח אחת של צפון מתעוררת ומקישה</p>
<p>כב/א</p>	
<p>בכנור דדוד⁷³⁸ ומנגן מאליו ושבתח למלכא וקודשא בריך הוא משתעשע⁷³⁹ בצדיקיא בגנתא דעדן זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא ואשתדל באורייתא וכל מאן דקאים בההוא זמנא ואשתדל באורייתא אקרי חבריה דקודשא בריך הוא וכנסת ישראל⁷⁴⁰</p>	<p>בכנור דוד ומנגן מאליו ומשבחת את המלך, והקדוש ברוך הוא משתעשע עם הצדיקים בגן עדן. אשרי חלקו של מי שמתעורר באותו זמן ועוסק בתורה, וכל מי שעומד באותו זמן ועוסק בתורה נקרא חברו של הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל.</p>
<p>ולא עוד אלא דאלין אקרין אחים ורעים ליה⁷⁴¹ דכתיב (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי⁷⁴² אדברה נא שלום בך⁷⁴³ ואקרין חברים⁷⁴⁴ בהדי מלאכין עלאין ומשריין עלאין⁷⁴⁵ דכתיב (שיר ח יג)</p>	<p>ולא עוד אלא שאלו נקראים אחים ורעים שלו, שכתוב (תהלים קפב) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, ונקראים חברים של המלאכים העליונים והמחנות</p>

⁷³² נעילת שערי שמים ושערי גן עדן והיכלות (אור יקר). פי' יסוד ומלכות דנוק', שנק' ציון וירושלים (מ"מ).
⁷³³ פי', עילאי הם מלאכים קדושים, ותתאי הם שאינם קדושים, ולכן פתחין סתימין שלא יינק מהם (מ"מ).
⁷³⁴ שאין [משבחים] (מתשבחים) לא עליונים ולא תחתונים (אור יקר).
⁷³⁵ החצונים הקלי', וכחותיה ומלאכי חבלה ושדים (אור יקר).
⁷³⁶ להדבק וליכנס בהם מחשקם להדבק בגוף כדפי' לעיל, או להחטיאם בקרי או לפוגע בהם לחבלם (אור יקר).
⁷³⁷ פי' ה"ג דאימא (מ"מ).
⁷³⁸ מלכות (אור יקר). פי' מלכות שהיא רחל, משבחת בלילה, וז"ש ושבתח למלכא (מ"מ).
⁷³⁹ היינו סוד השפע הבא אליו מהתעוררות נשמתם של צדיקים, להתפרנס ולקשט עצמם (אור יקר). פי' יעקב מזדווג עם לאה, והצדיקים הם שם בסוד מ"ן (מ"מ).
⁷⁴⁰ כאומרו חברים מקשיבים לקולך, ועוד שנוטל חלק שפע עם הת"ת ועם המלכות, וזהו כוונת חברים שיש להם חברה כדפי' בענין השפע, והם ג' בחי': חברים אחים רעים, והם זו גדולה מזו, חברים יש להם שותפות אבל נפרדים, אחים הם יותר בחברה באחיה, בני מקום א' משורשם, ריעים כעין שפי' בריש הפרשה בפסוק אכלו ריעים, והם ממש הדבקים ביחוד העליון (אור יקר).
⁷⁴¹ פי' שכתב הרב שהצדיקים מפני שיש להם חיה ונשמה מאו"א, נק' אחים וריעים לז'ן, ואינו זוכה לקום בתמידות בחצות אלא מי שיש לו מן נשמה ולמעלה דאצילות, וכן איתא ג"כ בספר ראשית חכמה (מ"מ).
⁷⁴² פי', ז"א אומר למלכות, למען אחי ורעי למען הנשמות העולות בך, שהם אחי ורעי, שעולים בסוד מ"ן בשבילם, "אדברה נא שלום בך" שהוא היסוד (מ"מ).
⁷⁴³ הם ממש המייחדים קב"ה ושכינתיה על ידי היסוד, מה שאין כן חברים, שאין להם אלא הבאת שפע וברכה אליה (מ"מ).
⁷⁴⁴ פי', חברים של מעלה, הם הקב"ה והצדיקים שבג"ע, שמקשיבים לקול תורת הצדיקים שבעולם הזה, ומדקרי להקב"ה והצדיקים שהם חברים, ש"מ שישראל שבעולם הזה, נק' גם הם חברים (מ"מ).
⁷⁴⁵ שאין זה היחוד אלא ריעים, אדרבה נא שלום בך, שלום בתוכך (אור יקר).

<p>חברים מקשיבים לקולך כד אתי יממא כרוזא קאים וכריו ופתחין דסטר דרומא⁷⁴⁶ אתפתחו ומתערין כוכבים ומזלות⁷⁴⁷ ופתחין דרחמי⁷⁴⁸ אתפתחו ומלכא יתיב⁷⁴⁹ וקביל תושבחה⁷⁵⁰</p>	<p>העליונים, שכתוב (שיר ח) חברים מקשיבים לקולך. כשבא היום, הכרוז עומד ומכריז, והפתחים של צד דרום נפתחים ומתעוררים כוכבים ומזלות, ופתחי הרחמים נפתחים, והמלך יושב ומקבל תשבחות.</p>
<p>כדין כנסת ישראל נמלא לאינון מלין וסלקא וכל אינון חברים אחידן בגדפהא⁷⁵¹ ומלייהו אתיין⁷⁵² ושריין בחיקא דמלכא⁷⁵³ כדין פקיד מלכא למיכתב כל אינון מלין ובספרא כתיבו⁷⁵⁴ כל אינון בני היכליה וחוטא דחסד אתמשך עלייהו⁷⁵⁵ דמהווא חוטא אתעטר בר נש בעטרא דמלכא ומניה דחלין עלאין ותתאין הוא עאל בכל תרעי מלכא ולית מאן דימחי בידוי ואפילו בזמנא דמאריהון דדינא קיימין למידן עלמא לא דיינין עליה דינא בגין דהא אתרשים ברשימו דמלכא דאשתמודעא דאיהו מהיכלא דמלכא ובגין דא לא דיינין עליה דינא זכאה חולקהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא וכל שכן בזמנא דמלכא תאיב על מלי דאורייתא</p>	<p>אזי כנסת ישראל נוטלת את אותם דברים ועולה, וכל אותם חברים אחוזים בכנפיה ודבריהם באים ושורים בחיק המלך, אז מְצוּה המלך לכתוב את כל אותם הדברים, ובספר כתובים כל אותם בני היכלו, וחוט של חסד נמשך עליהם, שמאותו חוט מתעטר אדם בעטרת המלך, וממנו פוחדים עליונים ותחתונים, הוא נכנס לכל שערי המלך ואין מי שימחה בידו, ואפילו בזמן שבעלי הדין עומדים לדון את העולם, אין דנים עליו דין משום שהרי נרשם ברושם של המלך, שנודע שהוא מהיכל המלך, ולכן לא דנים עליו דין. אשרי חלקם של הצדיקים שעוסקים בתורה, וכל שכן בזמן שהמלך תאב לדברי תורה.</p>
<p>תא חזי רזא דמלה לא קיימא כנסת ישראל קמי מלכא אלא באורייתא וכל זמנא דישראל בארעא אשתדלו באורייתא כנסת ישראל שראת עמהון כד אתבטלו ממלי אורייתא לא יכלא לקיימא עמהון שעתא חדא בניני כך בשעתא דכנסת ישראל אתערת לגבי מלכא באורייתא אתקיף חילה⁷⁵⁶ ומלכא קדישא חדי לקבלא לה וכל זמנא דכנסת ישראל אתת לקמי מלכא ואורייתא לא</p>	<p>בא וראה סוד הדבר אין עומדת כנסת ישראל לפני המלך אלא בתורה, וכל זמן שישראל בארץ עסקו בתורה, כנסת ישראל היתה שרויה עמהם. כשבטלו מדברי תורה, לא יכלה לעמוד עמהם שעה אחת, לכן בשעה שכנסת ישראל מתעוררת למלך בתורה, מתחזק כחה והמלך הקדוש שמח לקבל אותה, וכל זמן שכנסת ישראל באה לפני המלך ואין התורה נמצאת עמה, כביכול תשש כחה,</p>

⁷⁴⁶ שערי חסד השולט בבוקר (אור יקר).

⁷⁴⁷ כדכתיב ברן יחד ככבי בוקר, וכתיב הללוהו כל ככבי אור (אור יקר).

⁷⁴⁸ שערי הת"ת (אור יקר).

⁷⁴⁹ ת"ת (אור יקר).

⁷⁵⁰ תפילתן של ישראל ושאר שבחי העולמות והמלאכים הנותנים שירה, ושאר שרי חיות ועופות וכל הבריות בסוד פרק שירה, והיינו שהם מושכים שפעם, על ידי זה (אור יקר).

⁷⁵¹ כל א' כפי בחי' נשמתו כנז' בתיקו"ז, אית דתליין ברישא אית בעיינין אית בנימין אית באודנין אית באנפיין אית בידין אית בגופא אית בשוקין, וזהו "בגדפהא" כפי בחינת נשמתו, כן מקשט האבר ההוא, וכן נאחז לעלות לפני המלך בתפלתו ומצותו ויחודו (אור יקר).

⁷⁵² זהו בסוד רוחניות האותיות המתהוות מהבל הנשמה, כשאדם מוציא הדברים בפיו ממש האותיות, והקולות נעשות ועולות ונכנסות לפני המלך, וזהו סוד, וכל העם רואים את הקולות (אור יקר).

⁷⁵³ כי הת"ת תורה, ורוחניות האותיות תורה, לכך כח התעוררותם על ידי התורה עולה בחי' המלך בבחי' פנימית בת"ת, בין ב' זרועות, בחיקו בפנימיותו (אור יקר).

⁷⁵⁴ ספר זכרון לפניו, והיינו היות צורתם חקוקה בספר הזה, ומציאות נשמתם מאירה במציאות היחוד ת"ת ומלכות, על ידי היסוד (אור יקר).

⁷⁵⁵ מדה כנגד מדה, כמו שהם גרמו על ידי יחוד לילה שהיא מלכות מחצות, שהיא יונקת מרוח צפונית, ויחודה עם היום, שהוא חסד. כן מזה נמשך להם חוט של חסד, ולכך העושה זאת צריך שלא להפסיק בשינה שהיא מיתה, ופירוד בין יום ובין לילה (אור יקר).

⁷⁵⁶ כח ההתעוררות מייך נוקבין שואל בלי בושת, תנו לי בשביל בני, וזהו רוכב שמים בעזרך (אור יקר).

<p>אשתכח עמה כביכול תשש חילהא⁷⁵⁷ ווי לאינן דמחלשין חילא דלעילא בניני כך זכאין אינן דמשתדלי באורייתא וכל שכן בההיא שעתא דאצטריך לאשתתפא בה בכנסת ישראל כדין קודשא בריך הוא קארי עליה (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>אוי לאותם שמחלישים את הכח שלמעלה, לכן אשרי אותם שעוסקים בתורה, וכל שכן באותה שעה שצריך להשתתף עם כנסת ישראל, אזי הקדוש ברוך הוא קורא עליו (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>רבי יוסי פתח ואמר (שם כא יא) משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מלילה⁷⁵⁸ האי קרא אוקמוה חברייא בכמה אתר אבל משא דומה כל זמנין דישאל אשתכחו בגלותא אתידע זמנא וקצא דלהון וזמנא וקצא דההוא גלותא וגלותא דאדום הוא משא דומה דלא אתגלייא ולא אתיידע כאינן אחרנין קודשא בריך הוא אמר אלי קורא משעיר קלא שמענא בגלותא דשעיר אינן דדחקי בינייהו⁷⁵⁹ אינן דשכבי לעפרא</p>	<p>רבי יוסי פתח ואמר מֵ א מֵה אֵלִי קָרָא מֵ עִיר מֵר מֵה . יְלֵה מֵר מֵה יל, את הפסוק הזה בארו החברים בכמה מקומות, אבל "משא דומה" כל הפעם שישראל נמצאו בגלות, נודע הזמן והקץ שלהם, וזמן וקץ של אותה גלות. וגלות אדום הוא משא דומה שלא התגלה ולא נודע כאותן האחרות, הקדוש ברוך הוא אומר אלי קורא משעיר, קול שמעתי בגלות שעיר, אותם שדחוקים ביניהם, אותם ששוכבים בעפר.</p>
<p>ומאי אמרי שומר מה מלילה שומר מה מלילה אינן תבען לי על מטרוניתא מה עבדית מן מטרוניתא דילי כדין קודשא בריך הוא כניש לפמליא דיליה ואמר חמו בני רחימי דאינן דחיקין בגלותא ושבקין צערא דלהון ותבעין לי על מטרוניתא ואמרי שומר אנת דאקרי שומר⁷⁶⁰ אן הוא שמירה דילך אן הוא שמירה דביתך מה מלילה מה עבדת מלילה הכי נטרת לה מה מלילה דהא לזמנין אתקרי לילה⁷⁶¹ ולזמנין אתקרי ליל הדא הוא דכתיב (שמות יב מב) ליל שמורים הוא וכתוב (שמות יב מב) הוא הלילה הזה</p>	<p>ומה הם אומרים, שומר מה מלילה שומר מה מלילה, הם תובעים אותי על המלכה מה עשיתי, מהמלכה שלי, אזי הקדוש ברוך הוא מאסף את הפמליא שלו ואומר, ראו בני אהובי שהם דחוקים בגלות, ועוזבים את הצער שלהם ומבקשים ממני על המלכה, ואומרים שומר, אתה שנקרא שומר, איפה השמירה שלך, איפה השמירה של ביתך. "מה מלילה" מה עשית מלילה, כך שמרת אותה. "מה מלילה" שהרי לפעמים נקראת לילה ולפעמים נקראת ליל, זהו שכתוב (שמות יב) ליל שמורים הוא, וכתוב הוא הלילה הזה.</p>
<p>כדין קודשא בריך הוא אתיב לון הא שמירה ידי אשתכח דהא אנא זמין לקבלה ולאשתכחא בהדה הדא הוא דכתיב (ישעיה כא יב) אמר שומר ההוא דנטיר ביתא אתא בקר⁷⁶² וגם לילה⁷⁶³ דהא</p>	<p>אזי הקדוש ברוך הוא משיב להם, הרי שמירתך נמצאת, שהרי אני עתיד לקבל אותה ולהמצא עמה, זהו שכתוב אמר שומר, אותו ששומר את הבית, בא בוקר וגם לילה, שהרי בהתחלה הסתלק למעלה למעלה, והעולה את אותו בוקר שמזומן</p>

⁷⁵⁷ שאין לה התעוררות ולא מ"ן, ואם שואלת מיד החצונים, תובעים חלק בראש, כאומרו והיה כי תריד ופרקת וכו', כדפי' בתרגום, והיינו סוד צור ילדך תשי (אור יקר).

⁷⁵⁸ שהיא שכינתא כד אזדמנת לקבלא דכורא, בסוד ג' גוונן דקשת, דכתיב בהו וראיתיה לזכור ברית עולם, וסימנין שלו הם לה מבית המלך, וזהו כד קבילת עלה דכורא, לא יחוד ממש (אור יקר).

⁷⁵⁹ פי' משעיר, אותם היושבים בגלות [בשעיר, אותם השכונים לעפר שם בגלות] כאומרו (אותם) שחי ונעבורה (אור יקר).

⁷⁶⁰ פי' יסוד כמ"ש בפ' תרומה (מ"מ).

⁷⁶¹ כפי עניינה כד לא קבילת עלה דכר אתקריא ליל בלא ה', דלא נטרת סימנין דכורא, דאינן ה', תלת ווין, ימין ושמאל ואמצע, בסוד שמאלו תחת לראשי וכו'. כד קבילת עלה דכורא אתקריאת לילה, והכא קאמר שומר שהוא הת"ת (אור יקר).

⁷⁶² ז"א (מ"מ).

⁷⁶³ מלכות (מ"מ).

<p>בקדמיתא אסתלק לעילא⁷⁶⁴ לעילא⁷⁶⁵ וסליק לההוא בקר דאודמן ביה⁷⁶⁶ תדירא השתא אתא בקר הא זמין לאתחברא בלילה וגם לילה הא זמינא היא אבל בניניכון אתעכבו ואי אתון בעאן דא על מה אתון מתעכבי שובו שובו בתשובה כדין אתיו אתו לנבאי ונהוי כלא במדורא חדא וכלנא נתוב לאתרנא הדא הוא דכתיב (דברים ל ג) ושב יהו"ה אלהיך את שבותך והשיב לא נאמר</p>	<p>אצלו תמיד, עכשיו בא בוקר, והרי הוא מזומן להתחבר עם הלילה. וגם לילה הרי היא זמינה, אבל בגללכם מתעכבים, ואם אתם רוצים את זה, על מה אתם מתעכבים, שובו שובו בתשובה, אז אתיו באו אלי, ונהיה כלנו במדור אחד, וכלנו נשוב למקומנו, זהו שכתוב (דברים ל) ושב ה' אלהיך את שבותך. "והשיב" לא נאמר</p>
<p>כב/ב</p>	
<p>אלא ושב תרין ושב ושב כתיב הכא אלא חד לכנסת ישראל וחד לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (דברים ל ג) ושב יהו"ה אלהיך את שבותך ושב וקבצך מכל העמים</p>	<p>אלא "ושב" פעמיים, ושב ושב כתוב כאן, אלא אחד לכנסת ישראל ואחד לקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך, ושב וקבצך מכל העמים.</p>
<p>פתח ההוא טייעא ואמר (איוב לח ז) ברן יחדו ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים תא חזי כד קודשא בריך הוא אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בנגנתא דעדן כל מלי דעלמא תתאה⁷⁶⁷ (ס"א עלאה⁷⁶⁷) וכל עלאין ותתאין מתערין לקבליה וכל אילנין⁷⁶⁸ דבנגנתא דעדן פתחי שבחא⁷⁶⁹ לקבליה הדא הוא דכתיב (ד"ה א טז דברים א טז לג) אז ירננו עצי היער מלפני יהו"ה כי בא ואפילו עופי דארעא כלהו מרחשי שבחא קמיה כדין שלהובא נפק ובטש בנדפוי⁷⁷⁰ דתרנגולא⁷⁷¹ וקרי ושבח למלכא קדישא וקרי לבני נשא דישתדלון באורייתא ובשבחא דמאריהון ובפולחניה</p>	<p>פתח אותו סוחר ואמר ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים. בא וראה כשהקדוש ברוך הוא בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, כל דברי העולם התחתון (העליון) וכל העליונים והתחתונים מתעוררים כנגדו, וכל האילנות שבגן עדן פותחים בשבח כנגדו, זהו שכתוב (דברי הימים א טז) אז ירננו עצי היער מלפני ה' כי בא. ואפילו עופות הארץ כולם רוחשים שבח לפניו, אזי יוצאת שלהבת ומכה בכנפי התרנגול והוא קורא ומשבח את המלך הקדוש, וקורא לבני אדם שיעסקו בתורה, ובשבחו של אדונם ובעבודתו.</p>
<p>זכאה חולקיהון דמאן דקיימין מערסייהו לאשתדלא באורייתא כד אתי צפרא פתחין דדרומא נפתחין⁷⁷¹ ותרעי דאסוותא⁷⁷² נפקין לעלמא ורוחא דמזרח⁷⁷³ אתער ורחמי אשתכחו וכל אינון כוכביא ומזלי דממנן⁷⁷⁴ תחות שולטניה</p>	<p>אשרי חלקם של מי שעומדים ממטותיהם לעסוק בתורה, כשבא הבוקר פתחי הדרום נפתחים, ושערי רפואה יוצאים לעולם, ורוח המזרח מתעוררת, ונמצאים רחמים. וכל אותם כוכבים</p>

⁷⁶⁴ אמא (מ"מ).

⁷⁶⁵ אבא (מ"מ).

⁷⁶⁶ שהז"א מדורו בהיכל הבינה (מ"מ).

⁷⁶⁷ פי' מציאות הספירות אשר בבינה, כולם מתעוררין להשפיע וכן מתעוררין לקבל על ידי סוד ההתעוררות, שמעלמא תתאה עולה ההתעוררות לעלמא עילאה שהיא בינה, וזה על ידי ו' שבין ה' לה', והיינו כחצות הלילה, והתעוררות התחתונות העולה הוא סוד אומרו "וכל עילאין וכו'" (אור יקר).

⁷⁶⁸ הכל סוד הכחות התחתונים שהם מעוררים שיר ושבח (אור יקר).

⁷⁶⁹ הם הה"ג מנצפ"ך שעולה כמנין יע"ר, כי שם השיר והרינה כנזכר (זהר הרקיע).

⁷⁷⁰ התרנגול הוא יסוד דכורא בסוד ה"ג, לכן התרנגול נקר' גבר, מפני שהוא מתעורר בשעה זו אל הזיווג בסוד ה"ג (זהר הרקיע).

⁷⁷¹ היינו כחות חסד עד מיכאל (אור יקר).

זהו לזיווג היום בסוד ה"ח, ובוקר הנזכר כאן הוא יסוד שלו (זהר הרקיע).

⁷⁷² מצד רפאל (אור יקר).

⁷⁷³ היינו ת"ת הנקשר עם הדרום חסד, ועם המערב שהיא מלכות, והיינו כל סוד הרחמים, וזהו שאמר "ורחמי אשתכחו" (אור יקר).

⁷⁷⁴ לאפוקי אחרות שהם מצד הגבורה, אלא דווקא כוכבי בוקר (אור יקר).

<p>דהאי בקר כלהו פתחין שבחא וזמרין למלכא עלאה הדא הוא דכתיב (איוב לח ז) ברין יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים</p>	<p>ומזלות שממונים תחת שלטונו של הבוקר הזה, כולם פותחים בשבח ומשבחים למלך העליון, זהו שכתוב ברין יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים.</p>
<p>מה בעאן הכא בני אלהים דאינון מזמנין תרועה בהאי בקר והא כל דינין אתעברו בזמנא דחסד אתער בעלמא אלא ויריעו⁷⁷⁵ כל בני אלהים הא אתבר תוקפא דדינין קשיין⁷⁷⁶ ואתבר חילא דלהון⁷⁷⁷ כמה דאת אמר (ישעיה כד יט) רועה התרועעה ארץ וכל כך בנין דהאי בקר אתער בעלמא ואברהם אתער ואתי למנטע אשל⁷⁷⁸ בבאר שבע⁷⁷⁹ מלה דא הכי שמענא לה בבאר שבע ודאי⁷⁸⁰ וכתוב (בראשית כא לג) ויקרא שם בשם יהוה אל עולם⁷⁸¹</p>	<p>מה רוצים כאן בני אלהים, שהם מזמינים תרועה בבוקר הזה, והרי כל הדינים עברו בזמן שחסד מתעורר בעולם. אלא ויריעו כל בני אלהים, הרי נשבר תוקף הדינים הקשים נשבר כחם, כמו שנאמר (ישעיה כד) רועה התרועעה הארץ. וכל כך משום שהבוקר הזה התעורר בעולם, ואברהם מתעורר ובא לנטוע אשל בבאר שבע, את הדבר הזה כך שמעתי, בבאר שבע ודאי, וכתוב ויקרא שם בשם ה' אל עולם.</p>
<p>פתח חבריה טייעא ואמר (שם מד ג) הבקר אור והאנשים שלחו וגו' מאי הבקר אור הכי אוליפנא⁷⁸² מהו בקר אלא בזמנא דאתי צפרא ודינין מתעברן וחסד בעא לאתערא כל אינון דאתיין מסטרא דא מבקרי (ס"א מפקדי) מ"ח לאתרייהו⁷⁸³ לזמנא ברכאן לעלמא ודא הוא הבקר אור דהא רחמי⁷⁸⁴ מתיישיבי בעלמא⁷⁸⁵ וחסד קאי באתריה⁷⁸⁶ כדין הוא בקר אור וכתוב (שם א ד) וירא אלהים את האור כי טוב⁷⁸⁷</p>	<p>פתח חבריו הסוחר ואמר הבוקר אור והאנשים שלחו וגו', מה זה הבוקר אור. כך למדנו, מה זה בוקר, אלא בזמן שבא הבוקר והדינים עוברים וחסד רוצה להתעורר, כל אותם שבאים מהצד הזה, מבקרים (פוקדים) את מקומותיהם לזמן ברכות לעולם, וזהו הבוקר אור, שהרי הרחמים מתיישיבים לעולם, והחסד בא אחריו, אזי הוא בוקר אור, וכתוב וירא אלהים את האור כי טוב.</p>
<p>תא חזי כלא הוא בדרנין ידיען ליליא הא ידיעא⁷⁸⁸ בקר אור הא ידיעא⁷⁸⁹ והוא דרגא</p>	<p>בא וראה הכל הוא בדרגות ידועות, הלילה הרי ידוע, בוקר אור הרי ידוע, והוא דרגה עליונה שנמצאת בו תמיד, מתי</p>

⁷⁷⁵ אינו תרועה, דהיינו היותם פועלים דין, אלא לשון שבירה (אור יקר).
⁷⁷⁶ ואע"ג דויריעו פועל יוצא, והל"ל וירועו, דהוא כמו ויתרועעו. אלא שהיה מן הקל, עכ"ז אינה קושיא, דפי' ויריעו לקלי' שתחתיהם, וח"ו שהם מתרועעים (רח"ו). ומורינו זלה"ה פי', ויריעו קאי אכוכבי בוקר דרישא דקרא, שהם החסדים כנודע, והם ממתיקים את הגבורות הנק' בני אלהים (מ"מ).
⁷⁷⁷ אתברו כל כחות הגבורה ונכנעו לפני חסד, והיינו לשון רוע התרועעה וכו' (אור יקר).
⁷⁷⁸ עץ החיים ת"ת (אור יקר).
⁷⁷⁹ מלכות, והיינו היחוד על ידי חסד בבוקר (אור יקר). הנה אין רחוק שיהיה נטיעת אשל בבאר שבע הוא הכנסת העטרה (רח"ו).
⁷⁸⁰ פי' מלכות נקראת באר שבע, שהיא ז' לו"ק, ובאר הוא יסוד דידה (מ"מ).
⁷⁸¹ "ויקרא שם" במלכות, "בשם" הו"ה ת"ת, "אל עולם" חסד מבינה (אור יקר). הוא דרגיה, ומאינון ימי עולם, ו' של ע"ק, נקרא אל עליון (יהל אור).
⁷⁸² פי' לא ידענא דבוקר הוא בתחלת האור (אור יקר).
⁷⁸³ פי' הם מזדמנים ומכינים עצמם אל השפע הבא להם, כדי לקבל מלמעלה ולהשפיע למטה. ובוקר לשון ביקור (אור יקר).
⁷⁸⁴ פי' מלת אור, ירצה בפועל היות חסד משפיע להם, ותחלת הוא בוקר לבד, ואח"כ הוא סוד האור (אור יקר).
⁷⁸⁵ היינו ת"ת (אור יקר).
⁷⁸⁶ דהיינו חסד ביסוד, כמו שהוא נקרא אל ח"י (אור יקר).
⁷⁸⁷ "וירא אלהים" להוכיח מלת אור ביסוד, שזהו כוונתו. וזהו שאמר לעיל "רחמי מתישבן בעלמא" דהיינו ת"ת, "אלהים את האור" דהיינו חסד, "כי טוב" נמשכת אל היסוד הנקרא טוב, דכתיב אמרו צדיק כי טוב, והכי מוכח לקמן (אור יקר).
⁷⁸⁸ נוק' (רח"ו).
⁷⁸⁹ פי' בוקר הוא היסוד, אור הוא טיפת החסדים שבו (מ"מ). יסוד (יהל אור).

<p>עלאה⁷⁹⁰ דאשתכח ביה תדירא אימתי כד נהיר שמשא⁷⁹¹ שמשא ידיעא והוא דרגא עלאה דמבסם לכלא ונהיר לכלא כמה דאת אמר (תהלים פד יב) כי שמש ומגן יהו"ה אלהי"ם והאי בקר אור⁷⁹² נהיר משמשא⁷⁹³ ודא נהיר לליליא בגין כך כלא תליא דא בדא</p>	<p>כשמאירה השמש, השמש ידוע, והיא דרגה עליונה שמבשמת את הכל ומאירה לכל, כמו שנאמר (תהלים פד) כי שמש ומגן ה' אלהים. והבוקר אור הזה מאיר מהשמש, וזהו מאיר ללילה, ולכן הכל תלוי זה בזה.</p>
<p>והאי בקר אור כד אתער כל בני עלמא אתאחדן באחדותא בחדותא ומשתכחי בעלמא והשתא הא נהיר יממא עידן רעותא הוא למהך באורחא בריכו לון רבי חייא ורבי יוסי ונשקן לון ברישיהו ושדרו לון אמר רבי חייא לרבי יוסי בריך רחמנא דתקין ארחנא קמן ודאי קודשא בריך הוא שדר לון גבן זכאין אינון דמשתדלי באורייתא ולא ארפין מינה שעתא חדא נפקו רבי חייא ורבי יוסי ואולי לארחייהו אמר רבי יוסי ודאי רחימותא דלבאי קשיר באלין טייעי אמר רבי חייא לא תוהנא על דא דהא ביומוי דרבי שמעון אפילו צפרי שמיא מרחשן חכמתא דהא מלוי אשתמודען לעילא ותתא</p>	<p>והבוקר אור הזה, כשהוא מתעורר כל בני העולם מתאחדים באחדות ובשמחה, והם נמצאים בעולם, וכעת הרי מאיר היום, עת רצון היא ללכת בדרך. ברכו אותם רבי חייא ורבי יוסי ונשקו להם בראשיהם, ושלחו אותם. אמר רבי חייא לרבי יוסי ברוך הרחמן שתיקן דרכנו לפנינו, ודאי הקדוש ברוך הוא שלח אותם אלינו. אשרי אותם שעוסקים בתורה ולא מרפים ממנה שעה אחת. יצאו רבי חייא ורבי יוסי והלכו לדרכם. אמר רבי יוסי ודאי אהבת לבי קשורה בסוחרים הללו. אמר רבי חייא לא תמהתי על זה, שהרי בימי רבי שמעון אפילו ציפורי השמים מרחשות חכמה, שהרי דבריו נודעים למעלה ולמטה.</p>
<p>פתח רבי חייא ואמר (דברים לא טז) ויאמר יהו"ה אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו' תא חזי כל זמנא דהוה משה קיים בעלמא הוה מחי בידיהו דישראל בגין דלא ישתכחון בחיובא קמי קודשא בריך הוא ובגין דמשה אשתכח בינייהו לא יהא כההוא דרא עד דרא דייתי מלכא משיחא דיחמו יקרא דקודשא בריך הוא כוונתייהו דאינון אתדבקו מה דלא אתדבקו דרין אחרנין דתנינן חמאת שפחה חדא על ימא מה דלא חמאת עינא דיחזקאל נביאה אי אינון אתדבקו כל כך נשיהון דישראל כל שכן בנייהו כל שכן גוברין כל שכן סנהדרין כל שכן נשיאים וכל שכן נביאה עלאה מהימנא משה דאיהו על כלא</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר (דברים לא) ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו', בא וראה כל זמן שמשה היה קיים בעולם, היה מוחה בידי ישראל כדי שלא ימצאו בחטא לפני הקדוש ברוך הוא, ומשום שמשה נמצא ביניהם לא יהיה כמו אותו הדור עד הדור שיבא המלך המשיח, שיראו את כבוד הקדוש ברוך הוא כמותם, שהם נדבקו. מה שלא נדבקו דורות אחרים, ששנינו ראתה שפחה על היס מה שלא ראתה עינו של יחזקאל הנביא. אם הם כל כך נדבקו, נשות ישראל כל שכן, בניהם כל שכן, והגברים כל שכן, הסנהדרין כל שכן, הנשיאים וכל שכן הנביא העליון הנאמן משה, שהוא על הכל.</p>
<p>והשתא אלין טייעי מדברא מרחשין חכמתא כל כך כל שכן חכימי דרא כל שכן אינון דקימי קמיה דרבי שמעון ואולפי מניה בכל</p>	<p>ועתה אלו סוחרי המדבר רוחשים כל כך הרבה חכמה, כל שכן חכמי הדור, כל שכן אלו שעומדים לפני רבי שמעון ולומדים ממנו בכל</p>

⁷⁹⁰ יסוד (רח"ו).

⁷⁹¹ פי' ת"ת דז"א, ששם מתגלה היסוד דאימא. וז"ש והוא דרגא עלאה דמבסם לכולא (מ"מ). ת"ת, ונק' בקר אור שטפה דחסד מתגליא באמה, ובהתחלת היום, וז"ש הבקר אור, וז"ש "דאשתכח ביה תדירא" דלא פסיק מבירא לעלמין (יהל אור).

⁷⁹² יסוד (רח"ו).

⁷⁹³ מת"ת דז"א (רח"ו).

כג/א	
<p>יומא כל שכן וכל שכן רבי שמעון דהוא עלאה על כלא</p>	<p>יום, כל שכן וכל שכן רבי שמעון שהוא עליון על הכל.</p>
<p>בתר דמית משה מה כתיב (דברים לא טז) וקם העם הזה וזנה וגו' כך ווי לעלמא כד יסתלק מניה רבי שמעון דמבועי דחכמתא יסתתמו מעלמא⁷⁹⁴ ויבעי בר נש מלה דחכמתא ולא ישכח מאן דיימא וטעאן כל עלמא באורייתא בנין דלא ישתכח בינייהו מאן דאתער בחכמתא על ההוא זמנא כתיב (ויקרא ד יג) ואם כל עדת ישראל ישגו ואם ישגו באורייתא ולא ינדעון ארחהא במאי הוא בנין (ויקרא ד יג) ונעלם דבר⁷⁹⁵ מעיני הקהל דלא אשתכח מאן דידע⁷⁹⁶ לגלאה עמיקתא דאורייתא ואורחהא ווי לאינן דרין דמשתכחי כדין בעלמא</p>	<p>אחר שמת משה מה כתוב, וקם העם הזה וזנה וגו', כך אוי לעולם כשיסתלק ממנו רבי שמעון, שמעיינות החכמה יסתתמו מן העולם, וירצה אדם דבר חכמה ולא ימצא מי שיאמר. וכל העולם טועים בתורה משום שלא ימצא ביניהם מי שמתעורר בחכמה. על אותו זמן כתוב ואם כל עדת ישראל ישגו, ואם ישגו בתורה ולא ידעו את דרכיה במה זה, משום "ונעלם דבר מעיני הקהל", שלא ימצא מי שיודע לגלות עמקות התורה ודרכיה, אוי לאותם הדורות שימצאו אז בעולם.</p>
<p>אמר רבי יהודה זמין קודשא בריך הוא⁷⁹⁷ לגלאה רזין עמיקין דאורייתא בזמנא דמלכא משיחא בנין (ישעיה יא ט) דמלאה הארץ דעה את יהו"ה כמים לים מכסים וכתיב (ירמיה לא לג) ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את יהו"ה כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם אמן כן יהי רצון</p>	<p>אמר רבי יהודה עתיד הקדוש ברוך הוא לגלות סודות עמוקים של התורה בזמן שיבא מלך המשיח, משום (ישעיה יא) שמלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, וכתוב (ירמיה לא) ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי, כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם אמן כן יהי רצון.</p>
<p>אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו' (ויקרא ד כב) בשגגה ואשם תני רבי יצחק מאי שנא בכל אתר דכתיב בהו ואם כמה דאת אמר (ויקרא ד ג) אם הכהן המשיח יחטא (ויקרא ד יג) ואם כל עדת ישראל ישגו והכא אשר נשיא יחטא ולא כתיב ואם הנשיא יחטא מאי קא מיירי אלא אלין כהנייא לא משתכחי הכי בחטאה דהא כהן נסיר גרמיה תדירא בנין דמטולא דמאריה עליה בכל יומא ומטולא דישראל כלהו ומטולא דכל חד וחד ועל דא תוהא איהו כד יחטא ובנין כך ואם כתיב וכן (ויקרא ד יג) ואם כל עדת ישראל ישגו תוהא הוא</p>	<p>אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו' בשגגה ואשם, שנה רבי יצחק מה שונה שבכל מקום כתוב בהם "ואם", כמו שנאמר אם הכהן המשיח יחטא, ואם כל עדת ישראל ישגו, וכאן אשר נשיא יחטא, ולא כתוב ואם נשיא יחטא. במה מדובר, אלא שהכהנים הללו אינם נמצאים כל כך בחטא, שהרי הכהן שומר את עצמו תמיד משום שמשאו של אדונו עליו בכל יום, והמשא של כל ישראל, והמשא של כל אחד ואחד, ולכן התמיהה הוא כשיחטא, ולכן כתוב "ואם", וכן ואם כל עדת ישראל ישגו תמיהה היא, שכולם ימצאו בחטא</p>

⁷⁹⁴ ויסתלק להאיר בגן עדן של צדיקים (אור יקר). עי' לעיל ח"ב פו ע"ב. עי' לעיל ח"א קכג ע"ב: זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דאתי דכך היא אורייתא בלבוהן כמבועא רבא דמיא דאף על גב דמסתמיין ליה מסגיאיות מייא פתחי מבועין דנבעין לכל עיבר. ועיי"ש רח ע"ב: כד יובלא אפתח מבועי דכל אינון תרעין כלהו קיימי בשמים. הם ה' מקורות אלו שבתוכיותה שהם ה' ספירות חמשים שערי בינה, והיינו שהיא חמשים וכוללם בת"ת והת"ת עם החסד והגבורה והנצח וההוד ה' כולל חמשים, והיסוד כל כולל החמשים ומשפיעם למלכות ה"א בענין שהם מהחמשים בינה, לחמשים ת"ת בחמשים יסוד לחמשה מלכות (אור יקר שם). פי' יסוד דאימא הנקרא יובלא כמ"ש הרב ז"ל, והוא נפתח ומתגלה בת"ת דז"א. וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים כי ה' חסדים נקרא נ' שערי בינה, וכן ה' גבורות נקרא נ' שערי בינה כמ"ש הרב ז"ל והם מתגלים בת"ת הנקראים שמים, וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים (מ"מ שם).

⁷⁹⁵ היינו אור דר' שמעון, ששכינה עמו, שנקראת דבר נעלם, ונשקע אורו (אור יקר)

⁷⁹⁶ כדי שילמד אחרים ויזכך עצמו כדי שיאירו ממנו אחרים כדפי' (אור יקר).

⁷⁹⁷ ויהיה המקורות ומעיינות החכמה נגלים על הכל, ולא יקבלו זה מזה, לא בדרך נסתר ולא בדרך נגלה (אור יקר).

<p>דכלהו ישתכחו בחובא חד דאי אלין יחטאון אלין לא יחטאון ובגיני כך ואם כתיב אבל הכא אשר נשיא יחטא ודאי בנין דלביה גס ביה⁷⁹⁸ ועמא אזלין⁷⁹⁹ אבתריה ואתמנון תחותי⁸⁰⁰ ועל דא אשר נשיא יחטא כגון דעבר על מצות לא תעשה והוא עביד חד מנייהו ועל דא לא כתיב ביה ואם דהא מלוי לא בספקא הוו</p>	<p>אחד, שאם אלה יחטאו אלו לא יחטאו, ולכן כתוב ואם. אבל כאן אשר נשיא יחטא, ודאי משום שלבו גס בו, והעם הולכים אחריו, והתמנו תחתיו, ועל כן אשר נשיא יחטא, כגון שהוא עבר על מצוות לא תעשה, והוא עשה אחת מהן, ולכן לא כתוב בו ואם, שהרי דבריו לא היו בספק.</p>
<p>רבי יהודה פתח (שמות לה כז) והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לאפוד ולחשן מאי שנא דמלין אלין אקריבו נשיאים ולא בר נש אחרא והא כתיב (שם ה) כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהו"ה וכתוב (שם כז) ואבני שהם ואבני מלואים לאפוד ולחשן אלא אמר קודשא בריך הוא אף על גב דבכללא תליא האי נדבה סליקו אלין אבנים לנשיאים מאי טעמא בגין דעל לבא דכהנא אשתכחו</p>	<p>רבי יהודה פתח, והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לאפוד ולחשן, מה שונה שאת הדברים הללו הקריבו הנשיאים ולא אדם אחר, והרי כתוב (שמות לה) כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה', וכתוב ואבני שהם ואבני מלואים לאפוד ולחשן. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, אף על גב שהנדבה הזו תלויה בכלום, האבנים הללו עולות לנשיאים, למה משום שהן נמצאות על לב הכהן.</p>
<p>אמר קודשא בריך הוא ליתו נשיאים דלבייהו גס בהו וייתון אלין אבנים דאינון משתכחי על לבא דכהנא ויתכפר עלייהו מנסות לבייהו וכתוב (שם כח) והיו על לב אהרן בבאו לפני יהו"ה ועל דא והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לכפרא עלייהו ובגין כך אשר נשיא יחטא ודאי ועשה אחת מכל מצות יהו"ה אלהיו אשר לא תעשינה כמה דאוקמוה דעבר על מצות לא תעשה או הודע אליו חטאתו דבגין דלביה גס ביה לא אשגח בחטאיה ולבתר אתידע ליה ועבד מניה תשובה</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא יבואו נשיאים שלבם גס בהם, ויביאו את האבנים הללו שנמצאות על לבו של הכהן, ויתכפר עליהם מגסות לבם. וכתוב והיו על לב אהרן בבאו לפני ה', ועל זה והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לכפר עליהם. ולכן אשר נשיא יחטא, ודאי ועשה אחת מכל מצוות ה' אלהיו אשר לא תעשינה, כמו שבארוה, שעבר על מצות לא תעשה. או הודע אליו חטאתו, שמשום שלבו גס בו, לא משגיח בחטאיו, ואחר כך נודע לו, ועשה מזה תשובה.</p>
<p>רבי יהודה ורבי יוסי הוי יתבי חד ליליא ולעאן באורייתא אמר רבי יהודה לרבי יוסי המינא דצחותא⁸⁰¹ דאורייתא בליליא הוא יתיר מביממא אמאי אמר ליה בנין דצחותא דתורה שבכתב תורה שבעל פה היא⁸⁰² ותורה שבעל פה בליליא שלטא ואתעררת⁸⁰³ יתיר מביממא ובזמנא דאיהי שלטא כדין איהו צחותא דאורייתא</p>	<p>רבי יהודה ורבי יוסי היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה, אמר רבי יהודה לרבי יוסי ראיתי שצחות התורה בלילה יותר מאשר ביום למה זה. אמר לו משום שהצחות של תורה שבכתב היא תורה שבעל פה, ותורה שבעל פה שולטת בלילה, ומתעוררת יותר מאשר ביום. ובזמן שהיא שולטת, אז היא הצחות של התורה.</p>

⁷⁹⁸ והגאון סרסור גדול לחטא (אור יקר).

⁷⁹⁹ וחטא קטן שלו מחטיא הרבים, שכולם עושים כמוהו (אור יקר).

⁸⁰⁰ שחטא כולם תלוי בו, או ירצה שהחטא המועט פוגם יותר, מפני שהוא ראש לרבים. וצריך שיהיה מנוקה ולא יפגם אפילו כחוט השערה, והמעט עושה רושם גדול (אור יקר).

⁸⁰¹ השכל צח להשכיל בתורה, דהיינו תורה שבעל פה ותורה שבכתב יחד. ולזה קשיא ליה. ולזה תירץ שניהם כא' באומרו "בגין צחותא וכו'", ירצה שצחות והשכלת התורה שבכתב שהוא מדת יום, היא בתורה שבעל פה, שהוא מדת לילה (אור יקר).

⁸⁰² דהיינו על ידי המלכות תורה שבעל פה אנו מתצחצחים ומשכילים בתורה שבכתב, ששם אדני מפרש שם הוי"ה (אור יקר). פי' מלכות שהיא תורה שבעל פה מגלה הארת ז"א (מ"מ).

⁸⁰³ בלבות בני אדם העוסקים בה בלילה יותר מיום (אור יקר).

<p>פתח רבי יוסי ואמר (איוב לה י) ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה תא הזי בשעתא דאתער רוח צפון⁸⁰⁴ ואתפליג ליליא⁸⁰⁵ הא אוקמוה דשלהובא חד נפיק ובטש תחות גדפוי דתרנגולא⁸⁰⁶ ואקיש גדפוי⁸⁰⁷ וקארי וההוא שלהובא⁸⁰⁸ בזמנא דמטי גביה ואתער לקבליה אסתכי ביה⁸⁰⁹ ואודעזע וקארי ואסתכי ואשגח בגין יקרא דמאריה למעבד רעותיה וקארי לון לבני נשא⁸¹⁰ ועל דא אקרי שכווי אשגחא⁸¹¹ ואקרי גבר בגין דאתער בשלהובא</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר (איוב לה) ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה, בא וראה בשעה שמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, הרי בארו ששלהבת אחת יוצאת ומכה תחת כנפי התרנגול ומקיש את כנפיו, וקורא, ואותה שלהבת בזמן שמגיעה אליו ומתעוררת כנגדו מסתכל בה, ומזדעזע וקורא ומסתכל ומשגיח בשביל כבוד רבונו, כדי לעשות רצונו, וקורא לבני האדם. ולכן נקרא שכווי, השגחה, ונקרא גבר שמתעורר בשלהבת</p>
<p>כג/ב</p>	
<p>דגבורה⁸¹² בסטרא דגבורה קא אתיא לאתערא בעלמא כדין אינון בני מהימנותא קיימין ויהבין גבורה וחילא לכנסת ישראל וכדין אקרי רנה דאורייתא ועל דא ירית דוד מלכותא הוא ובנוי לעלמין ולדרי דרין</p>	<p>הגבורה, בצד של הגבורה הוא בא לעורר את העולם, ואז אותם בני האמונה עומדים ונותנים גבורה וכח לכנסת ישראל, ואז נקראת רנת התורה. ולכן דוד ירש את המלכות הוא ובנוי לעולמים, ולדורי דורות.</p>
<p>וכד תרנגולא קארי ובני נשא ניימי בערסייהו ולא מתערי תרנגולא קארי לבתר מה דאמר והא אוקמוה לבתר בטש בגדפוי ואמר ווי לפלניא נזיף דמאריה שבקא דמאריה⁸¹³ דלא אתער רוחיה ולא אשגח ליקרא דמאריה כד נהיר יממא כרוזא קרי עליה ואמר ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה⁸¹⁴ לסייעא ליה באינון תושבחן ולמהוי כלא בסיועא חדא עושי עושני מבעי ליה</p>	<p>וכשהתרנגול קורא, ובני אדם ישנים במטותיהם ואינם מתעוררים, התרנגול קורא אחר כך ואומר מה שאומר, והרי פרשוה. אחר כך מכה בכנפיו ואומר אוי לפלוני הנזוף של רבונו, שעזב את רבונו ולא עורר את רוחו, ולא משגיח על כבוד רבונו. כשמאיר היום הכרוז קורא עליו ואומר, ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה, לסייע לו באותן התשבחות, ושיהיה הכל בסיוע אחד. עושי, היה צריך להיות עושני, מה זה</p>

⁸⁰⁴ ת"ת מצד הגבורה (אור יקר), הם ה' גבורות דאימא המתעוררים בחצות (מ"מ).

⁸⁰⁵ מלכות חציה בגבורה חזקה, וחצי השנית בגבורה רפה, ואז מהתעוררות הגבורה הרפה שבה (אור יקר). היינו ה"ג שבנוקב' בסוד רוחא דשדי בגווה (זהר הרקיע).

⁸⁰⁶ שהם חיילי גבריא, המלאך הנק' תרנגול (אור יקר). הם ה"ג שבו, שהם מתקבצין ליסוד שלו, שהוא התרנגול, ולכן נק' גבר, משום דאתער בשלהובא דגבורה (זהר הרקיע).

⁸⁰⁷ כל חייליו מתעוררים לזמר לקונם, והשלהבת הזה מתעוררת מצד הדין דרך השמאל, עד הגיעו אל מקום גבריא (אור יקר).

⁸⁰⁸ ה"ג ממותקות בסוד יין המשמח, ולכן נקרא אז לילה. והן באות ליסוד דדכורא, ובו ב' בחינות מסטרא דגבורות, שבו מקום לקבל הגבורות, נקרא כבר (צ"ל גבר), שרשו של תרנגול. ולכן קארי שדרכן לארמא קלא יין, ש' שורקת, ובאור היום, ה"ח. ולכן אז זמן תפלה בחשאי. אבל בלילה אז שירת הלויים (אולי צ"ל המלאכים – רד"ל), וז"ש יומם כו' ובלילה כו', וז"ש לקמן כד נהר יממא כו' (יהל אור).

⁸⁰⁹ פי' גבריא"ל מביט בשלהובא הנז' (מ"מ).

⁸¹⁰ שנותן ההתעוררות לכל בני אדם, שאין אדם שאין מתעורר בחצות לילה אלא במתעצל, ועוד נתן טבע בתרנגול הגשמי לקרוא, ויש בו ב' בחי': האחת, שמסתכל לסבתו למעלה, וזה נקרא שכווי לשון ראייה, והסתכלות שמסתכל בסבתו וזהו שאמר "אשגח וכו'". השנית, משפיע אל התחתונים שיתעוררו לזמר בתורה, וזה נקרא "גבר" כדמסיק (אור יקר).

⁸¹¹ פי' דריש שכווי לשון הבטה, כמו הבט נא, תרגומו איסתכי (מ"מ).

⁸¹² פי' שלא נתעורר גבריא"ל בלילה רק ע"י השלהובא, ומ"ש בסטרא דגבורה, פי' ששרשו הוא מגבורה של מעלה (מ"מ).

⁸¹³ פי' מאריה עזב אותו דומיא דנזיק דמאריה (מ"מ).

⁸¹⁴ יעסוק בתורה בחצות, כדי לסייע למלכות המשבחת בחצות ג"כ, וזה שאמר "לסייעא ליה באינון תושבחן" (מ"מ).

<p>מהו עושי אלא בשעתא דבר נש קס⁸¹⁵ בפלגות ליליא ואשתדל ברנה דאורייתא דרנה דאורייתא לא אתקרי אלא בליליא וכד איהו אשתכח באורייתא כד נהיר יממא קודשא בריך הוא וכנסת ישראל מתקני ליה בחד חוטא דחסד⁸¹⁶ לאשתזבא⁸¹⁷ מכלא ולנהרא ליה בין עלאין ותתאין</p>	<p>עושי, אלא בשעה שאדם קם בחצות הלילה ועוסק ברינת התורה, שרנת התורה לא נקראת אלא בלילה, וכשהוא נמצא בתורה כשמאיר היום, הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל מתקנים לו בחוט אחד של חסד להנצל מן הכל, ולהאיר לו בין העליונים והתחתונים.</p>
<p>רבי יהודה אמר אנא שמענא דאמר רבי אבא האי קרא איה אלו"ה עושי עושה לי מבעי ליה מהו עושי אלא כמה דאמרת בשעתא דאיהו קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא כד נהיר יממא אתער אברהם בההוא חוטא דיליה דכתיב ביה (בראשית יד כג) אם מחוט ועד שרוך נעל⁸¹⁸ וגו' וקודשא בריך הוא וכנסת ישראל מתקני ליה ועבדי ליה בכל יומא בריה חדשה⁸¹⁹ הדא הוא דכתיב אלו"ה עושי והא אוקמוה א"ל ו"ה א"ל דא אברהם דכתיב (ביה) האל הגדול ו' דא קודשא בריך הוא ה' דא כנסת ישראל ודא הוא אלו"ה ואינון עבדין ליה לבר נש ומתקנין ליה בכל יומא ובגין כך כתיב עושי כמה דאת אמר (תהלים קמט ב) ⁸²⁰שמח ישראל בעושי. אמר רבי יוסי ודאי כך הוא וכלא חד מלה</p>	<p>רבי יהודה אמר אני שמעתי שאמר רבי אבא את הפסוק הזה איה אלוה עושי, היה צריך להיות עושה לי, מהו עושי, אלא כמו שאמרת, בשעה שהוא קם בלילה ועוסק בתורה, כשמאיר היום מתעורר אברהם באותו חוט שלו, שכתוב בו (בראשית יד) אם מחוט ועד שרוך נעל וגו', והקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל מתקנים אותו ועושים אותו בכל יום בריה חדשה, זהו שכתוב אלוה עשי. והרי פרשה א"ל ו"ה, א"ל זה אברהם שכתוב בו (האל הגדול, ו' זה הקדוש ברוך הוא, ה' זו כנסת ישראל, וזהו אלוה, והם עושים את האדם ומתקנים אותו בכל יום, ולכן כתוב עושי, כמו שנאמר (תהלים קמט) ישמח ישראל בעושי. אמר רבי יוסי ודאי כך הוא והכל דבר אחד.</p>
<p>רבי יהודה פתח ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא הודע אליו מסטרא דמאן או ידע (נ"א נודע) חטאתו מבעי ליה מהו הודע אליו אלא קודשא בריך הוא פקיד לכנסת ישראל⁸²¹ לאודעא ליה לבר נש ההוא חובא דהוא חב ובמה מודע ליה בדיניהא כמה דאת אמר (איוב כ כז) יגלו שמים</p>	<p>רבי יהודה פתח ואמר, או הודע אליו חטאתו אשר חטא, הודע אליו מצד של מי, היה צריך להיות או ידע (נודע) חטאתו, מה זה הודע אליו, אלא שהקדוש ברוך הוא מצוה את כנסת ישראל להודיע לאדם אותו החטא שהוא חטא, ובמה מודיעה לו, בדיניה. כמו שנאמר (איוב כ)</p>

⁸¹⁵ היינו זה לא אמר ולא החשיב "איה אלוה" כלומר במה עוסקים עתה אלוה עושי, שתי ספירות, שהם ת"ת ומלכות, העושים לו בחוט של חסד. כל פעם שאני נותן זמירות בלילה. וכיון שהם עוסקים בשיר ושבת, אשתתף עמהם. ואפשר "אלוה" במלכות, "עושי" עם הת"ת, והיא עתה נותן זמירות, גם אני אתחבר עמה, ופי' סגולת חוט של חסד ואמת, שהם האחת, שהוא מתפשט אותו חוט מחסד עד מציאותו למטה, ולזה עובר אותו החוט ופועל בכל עולם ועולם, בסגולה במציאות העשיה ששם החצונים (אור יקר).

⁸¹⁶ בסוד טיפת החסדים הנמשכין דרך חוט היסוד, שבאים אליו גם האורות ההם (זהר הרקיע).
⁸¹⁷ במציאות האצילות והבריאה והיצירה (אור יקר).

⁸¹⁸ אפשר דהכי קאמר מחוט המתפשט מחסד ומגיע עד מטטרון הנקרא נעל, ושם החוט של אור נעשה שרוך של עור בסוד כותנות עור או אור, וזה לא רצה שיכנס בו מלך סדום, מפני שהוא סמאל, ואין לו חלק בו, כאומרו "ואם אקח מכל אשר לך". וחוט זה מתפשט מחסד דרך הת"ת והמלכות, ושניהם עושים אותו בריה חדשה על ידי החוט (אור יקר).

⁸¹⁹ והיינו כענין, המחפש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, שהוא חוט של חסד, שבכל יום לו מציאות חדש, שקונה אותו היום מאור הבא מחדש. והמציאות הם בסוד מציאות הימים, כענין ויקרבו ימי ישראל, ויקרבו ימי דוד, ימים יוצרו, כדפי' במקומו (אור יקר).

⁸²⁰ הנשמות המזמרות בלילה, ומחדשים ביום בעושי שלש מדות (אור יקר).

⁸²¹ השפעת הדין מהת"ת על המלכות, ששניהם בעלי ההשגחה, זה פועל בדקות וזה פועל על ידי הנפרדים בפועל, ויש יסורים שהם למרק, כעין תשובה תולה ויסורים ממרקין, והיינו תשובה קודמת, ואין אלו היסורים דקאמרן אלא יסורין הקודמין לתשובה, שהם לעורר מחשבתו לפשפש במעשיו, ואלו אם שב אחר כך, נחשבים לו למירוק (אור יקר).

<p>עונו⁸²² וארץ מתקוממה לו הודע אליו כמאן דפקיד לאהרא⁸²³</p>	<p>יגלו שמים עוונו וארץ מתקוממה לו, הודע אליו כמי שמצוה לאחר.</p>
<p>דתנינן בשעתא דבר נש חב קמי קודשא בריך הוא ולא אשגח בחטאיה לאהדרא בתיובתא⁸²⁴ קמי מאריה ואשדי ליה בתר כתפיה נשמתיה ממש סלקת⁸²⁵ ואסהידת קמי קודשא בריך הוא כדין פקיד מלכא לכנסת ישראל ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא אושיט דינא עליה ואודע ליה חוביה כמה דאת אמר (יהזקאל טז ב) הודע את ירושלם את תועבותיה</p>	<p>שנינו בשעה שאדם חוטא לפני הקדוש ברוך הוא ולא משגיח על חטאו לחזור בתשובה לפני רבונו, וזורק אותו אחר כתפו, נשמתו ממש עולה ומעידה לפני הקדוש ברוך הוא, ואז מצוה המלך לכנסת ישראל ואומר, או הודע אליו חטאתו אשר חטא, הושיטי את הדין עליו והודיעי לו את חטאו, כמו שנאמר הודע את ירושלים את תועבותיה.</p>
<p>בתר דמטי עליה דינא כדין אתער רוחא למהדר בתיובתא קמי מאריה ואתכנע למקרב קרבנא דהא מאן דלביה גס ביה חטי ואנשי חטאיה ולא אשגח עליה וקודשא בריך הוא זמין לקבליה ופקיד לאודעא ליה לההוא חובא בגין דלא יתנשי מיניה</p>	<p>אחר שמגיע עליו הדין, אז מתעוררת רוח לחזור בתשובה לפני רבונו, ונכנע להקריב קרבן, שהרי מי שלבו גס בו חוטא ושוכח חטאו ולא משגיח עליו, והקדוש ברוך הוא מזומן כנגדו, ומצוה להודיע לו את אותו החטא כדי שלא ישתכח ממנו.</p>
<p>אמר רבי יוסי הכי הוא ודאי (ס"א מנא לן דהכי) והכי אשכחנא בדוד דכיון דעבד ההוא עובדא דבת שבע לא אשגח ביה אמר ליה קודשא בריך הוא אנת אנשית ליה אנא אדכרנא לך מיד מה כתיב (ש"ב יב ז) אתה האיש כה אמר יהו"ה אתה האיש⁸²⁶ דלא דכרת ליה אתה האיש דאנשית ליה⁸²⁷ ובמה אודע ליה בדינא אוף הכא קודשא בריך הוא קאמר הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה והכי הוא דלא כתיב או נודע אליו כמה דכתיב (שמות כא לו) או נודע כי שור נגח הוא ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא אורייתא קא מודעא ליה חוביה⁸²⁸ ולא באורח דינא אלא כאימא דאודעא לברה במלה רכיך והוא לא אנשי ליה ותב בתיובתא קמי מאריה ואי תימא דוד דהוה קם בפלגא ליליא אמאי אתערו עליה בדינא אלא</p>	<p>אמר רבי יוסי כך זה ודאי, (מנין לנו שכך) וכך מצאנו בדוד, שכיון שעשה אותו מעשה של בת שבע, ולא השגיח בו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה שכחת אותי, אני אזכיר לך, מיד מה כתוב (שמואל ב יב) אתה האיש כה אמר ה', אתה האיש שלא זכרת אותי, אתה האיש ששכחת אותי, ובמה הודיע לו בדין. כמו כן כאן הקדוש ברוך הוא אומר הודע אליו חטאתו אשר חטא, והדבר יפה. וכך הוא שלא כתוב או נודע אליו כמו שכתוב (שמות כא) או נודע כי שור נגח הוא. ומי שעומד בלילה לעסוק בתורה, התורה מודיעה לו את חטאו, ולא בדרך של דין, אלא כמו אם שמודיעה לבנה, בדבר ה'. והוא אינו שוכח אותו, ושב בתשובה לפני רבונו. ואם תאמר דוד שהיה קם בחצות הלילה, למה התעוררו עליו בדין, אלא דוד שונה שהוא עבר במה שנקשר, וצריך דין. ובמה שעבר הוא נדון, הוא חטא כנגד המלכות</p>

⁸²² "שמים" ת"ת, "עונו" עונש עונו למלכות, ואז "ארץ" שהיא מדת המלכות, "מתקוממה לו" בדיניה ויסוריה לעוררו לשוב (אור יקר).

⁸²³ או גימ' ז', היא נוק' שביעית (רח"ו).

⁸²⁴ אז פוגם הנשמה התלוי בתשובה בינה (אור יקר).

⁸²⁵ הענין, שאדם חוטא ופוגם בעון, או בחטא או בפשע, ופוגם בנפש ורוח לבד, מפני ששיעור פגם החטא במלכות שמשם נפש, ושיעור פגם העון והפשע בת"ת ויסוד שמשם רוח מו"ק, ומכאן ואילך, אם ישוב נשמה שהיא מבינה, אינה מעידה מפני שאינה נפגמת (אור יקר).

⁸²⁶ שהיל"ל אתה הוא, ויוסב (נ"א ויושב) למ"ש קודם (יב, ה) בן מות האיש העושה זאת, אלא ר"ל אתה עשית כמעשה איש סתם העלול לחטוא כגשמי ולא זכרת מתחילה (רמ"ז).

⁸²⁷ כל עצמו, ולזה לא הספיק הודעת הנביא אלא בדינא, כדי מתוקף עונו ישא קל וחומר בעצמו, גודל החטא, כיון שגדול כל כך עונשו (אור יקר).

⁸²⁸ זכות עסק התורה מביא בשכלו להסתכל בגודל העון ופרט עניניו ולשוב, ואח"כ אם יצדק יסורין למרק, הם יסורין בדרך אחרת, שלא יהיה בהם ביטול תורה (אור יקר).

<p>שאני דוד דאיהו עבר במה דאתקשר⁸²⁹ ובעא דינא ובמה דעבר אתדן הוא חטא לקבליה דמלכותא קדישא⁸³⁰ ולגבי ירושלם קדישא⁸³¹ ובגין דא אתתרך מירושלם ומלכותא אעדיו מניה עד</p>	<p>הקדושה ולירושלים הקדושה, ולכן גורש מירושלים והמלכות הוסרה ממנו, עד</p>
<p>כד/א</p>	<p>שהתקן כראוי (ונענש).</p>
<p>דאתתקן כדקא יאות (ואתעניש)</p> <p>אמר רבי יהודה מהו דקודשא בריך הוא אעניש ליה לדוד על ידא דבריה דכתיב (ש"ב יב יא) הנני מקים עליך רעה מביתך אמר רבי יוסי הא אוקימנא בגין דאי יקום עליה בר נש אחרא לא ירחם עליה אמר ליה והא אבשלום⁸³² בעא לקטלא לאבוי בכמה עיטין ביטין (דבר) עליה יתיר מבר נש אחרא אמר ליה לא שמענא אמר ליה אנא שמענא דוד חטא בבת שבע סתם אמר קודשא בריך הוא ליתי ברא דבת אל נכר וינקום נקמתא ומאן איהו דא אבשלום דברה דיפת תואר הוה מקרבא⁸³³ מכאן אוליפנא מאן דנטיל אתתא דא בקרבא וחמיד בה לסוף נפיק מינה בן סורר ומורה⁸³⁴ מאי טעמא בגין דעד כען לא פסקה מינה זוהמא והא אוקמוה</p>	<p>אמר רבי יהודה מה זה שהקדוש ברוך הוא העניש את דוד על ידי בנו, שכתוב (שמואל ב יב) הנני מקיים עליך רעה מביתך. אמר רבי יוסי הרי בארנו, משום שאם יעמוד עליו איש אחר לא ירחם עליו. אמר לו, והרי אבשלום רצה להרוג את אביו בכמה עצות רעות (דבר) עליו יותר מאדם אחר. אמר לו לא שמעתי. אמר לו אני שמעתי, דוד חטא בבת שבע סתם. אמר הקדוש ברוך הוא יבא בן של בת אל נכר וינקם נקמה, ומיהו, זה אבשלום, שהיה בנה של יפת תואר, מקרב. מכאן למדנו מי שלוקח האשה הזו בקרב וחומד אותה, לסוף יוצא ממנה בן סורר ומורה. למה, משום שעד עכשיו לא פסקה ממנו זוהמא, והרי פרשוה.</p>
<p>רבי יוסי פתח ואמר (ישעיה סב ח) נשבע יהוה בימינו ובזרוע עזו האי קרא אוקמוה אבל תא חזי כל זמנא דבר נש חטי קמיה דקודשא בריך הוא אית דרגא דאשתמודעא לעילא לקבל האי חטאה לדיינא ליה⁸³⁵ לבר נש ואסתכל (ס"א ואסתכם) עליה אי תב בתיובתא שלימתא קמי מאריה אתעבר חוביה ודינא לא שלטא עלוי ולא מאמי עלוי אי לא תב אתרשים ההוא חטאה לגבי ההוא דרגא</p>	<p>רבי יוסי פתח ואמר, נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו, הפסוק הזה פרשוהו, אבל בא וראה כל זמן שאדם חוטא לפני הקדוש ברוך הוא, יש דרגה נודעת למעלה כנגד החטא הזה לדון את האדם, ומסתכלת (ומסכימה) עליו, אם שב בתשובה שלימה לפני רבונו עובר חטאו ואין הדין שולט עליו ולא מגיע עליו. ואם לא שב, נרשם אותו החטא לאותה הדרגה.</p>
<p>אוסף למחטי הא דרגא אחרא אודמן לקבליה ואסתכם בדרגא קדמאה כדין בעיא תשובה יתיר (ואי לא תב) ואי אוסף למיחטי אוסף דרגא על דרגא עד דאשלים לחמשה דרגין כיון דאתתקן</p>	<p>אם הוסיף לחטא, הרי דרגה אחרת מזדמנת כנגדו ומסכימה עם הדרגה הראשונה, ואז צריך תשובה יתרה, (ואם לא שב) ואם מוסיף לחטא מוסיף דרגה על דרגה, עד שמשלים לחמש דרגות, כיון</p>

⁸²⁹ דוד היה מרכבה למלכות, במה שהיה קם בחצות לילה, ופגם במדה ההיא בחטא בת שבע, ולכן אין קטיגור נעשה סניגור עליו, ואדרבה להועיל קומו בחצות לתקן מדתו, צריך יסורים, וממנו ראייה לשכמותו (אור יקר). היא נוק' (רח"ו).

⁸³⁰ פי' שפגם במלכות (מ"מ).

⁸³¹ פי' שירושלים היא בחינת המלכות (מ"מ).

⁸³² פי' תינח טעם זה לגבי דוד שנחה דעתו כשראה שהיה בנו שקם עליו ולא עבד או ממזר שלא ירחם עליו, ועל כן אמר מזמור, ולא קינה, בברחו מפני אבשלום בנו, וכדאיתא פ"ק דברכות (ז ע"ב), אבל זה לא יספיק לגבי קב"ה שהכיר רשעתו של אבשלום שודאי היה הורגו אם יפול בידו (רמ"ז).

⁸³³ נוק' דנוגה (רח"ו).

⁸³⁴ בא מקל' נוגה (רח"ו).

⁸³⁵ נ"ל שמדה זו הוד והולך ומונ' עד לחסד והם בחי' ה"ח שעל הר' הפגם בהם (רח"ו).

<p>ימינא לקבליה ואסתכב עליה⁸³⁶ הא שמאלא⁸³⁷ זמינא לאסכמא בימינא ולא תכללא ביה כיון דשמאלא אסתכב בימינא כדין לא תליא בתשובה והא אוקמוה</p>	<p>שהימין נתקן כנגדו והסכים עליו, הרי השמאל מזומן להסכים עם הימין ולהכלל בו. כיון שהשמאל מסכים עם הימין, אז כבר לא תלוי בתשובה, והרי פרשוה.</p>
<p>וכדין כלא אסתכמו עליה בדינא ודינא שריא עליה וכד דינא אשתלים ושריא עליה דבר נש כדין אסתיים ואתתקנו אצבען חמש בנו חמש ימינא בשמאלא⁸³⁸ לאחזאה דהא כלא אסתכמו עליה בההוא דינא וידוי מתישרן לאחזאה מלה בלא כוונה דבר נש ולא יתכוון ביה ועל דא כתיב (שמות טו) 'ימינך יהוה נאדרי בכח ימינך יהוה תרעץ אויב לאתכללא שמאלא בימינא ואשלים דינא וכדין הוא קיימא דכלא ועל דא כד בעא קודשא בריך הוא לקיימא כלא כתיב (ישעיה סב ח) נשבע יהוה בימינו ובזרוע עזו וגו'</p>	<p>ואז הכל מסכימים עליו בדין, והדין שורה עליו. וכשהדין נשלם ושורה על האדם, אז מסתיים ומתתקנות האצבעות חמש בתוך חמש, ימין בשמאל, להראות שהרי הכל הסכימו עליו באותו דין, וידוי מתיישרות להראות דבר בלי כוונת האדם, ולא התכוון בו, ועל זה כתוב (שמות טו) ימינך ה' נאדרי בכח, ימינך ה' תרעץ אויב, לכלול שמאל בימין, ונשלם הדין, ואז זוהי עמידה של הכל. ולכן כשרוצה הקדוש ברוך הוא לקיים הכל, כתוב (ישעיה סב) נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו וגו'.</p>
<p>רבי יהודה פתח כתיב (ויקרא כג מ) פרי עץ הדר כפות תמרים פרי עץ הדר מאן הוא דא אתרוג וכי אתרוג מעץ הדר הוא⁸³⁹ והא כמה קוצין אית סחרניה מכאן ומכאן ואת אמרת פרי עץ הדר אלא רזא דמלה⁸⁴⁰ דכתיב (בראשית ב כב) ויבן יהוה אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם וכתב (שם כג) עצם מעצמי ובשר מבשרי⁸⁴¹ ודא הוא פרי עץ הדר</p>	<p>רבי יהודה פתח כתוב (ויקרא כג) פרי עץ הדר כפות תמרים, פרי עץ הדר, מהו, זה אתרוג. וכי אתרוג מעץ הדר הוא, והרי כמה קוצים יש סביבו מכאן ומכאן, ואתה אמרת פרי עץ הדר. אלא סוד הדבר שכתוב ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל האדם, וכתוב עצם מעצמי ובשר מבשרי, וזהו פרי עץ הדר.</p>
<p>מנלן דאדם עץ אקר⁸⁴² דכתיב (דברים כ יט) כי האדם עץ השדה כפות תמרים⁸⁴³ דסליק לשבעין</p>	<p>מנין לנו שאדם נקרא עץ, שכתוב כי האדם עץ השדה כפת תמרים, שעולים</p>

⁸³⁶ כיון שגרם החטא עד שגם ספ'י החסד מסכים עליה לדינא (כללים ח"א עז ע"ד). עי' בראשית (טז ע"ב) ובפ' וארא (כו סע"ב) ע"ש, ובפ' ויקרא (כד ע"א), ופ' קרח (קעח ע"א), וברע"מ עקב (רעא ע"ב). בפ' תרומה (קנט ע"ב) (ביאורים ח"א עז ע"ד).

⁸³⁷ אז ה' גבורות עומדים על ה"ח (רח"ו).

⁸³⁸ ה"ח בתוך ה"ג (רח"ו).

⁸³⁹ אע"ג דהדר מצי קאי אפרי שהוא הדור, מכל מקום לא ניחא ליה כיון שאינו יכול להיות מוסב גם אל העץ, יקשה כי בודאי כל עוד שהפרי יהיה באילן לא יכון לקוראו הדר כיון שהוא מסובב כולו בקוצין (רמ"ז).

⁸⁴⁰ ירצה שעיקר הכוונה הוא מובן על פי הסוד שהוא ענין הצלע הניטל מן ת"ת זעיר שהוא בעצם הדס (נ"א הדר) ות"ת, וזה הצלע מקורו בלב הת"ת, וכן האתרוג דומה ללב, וידוע שעיקר הזעיר הוא ו"ק, דהיינו חב"ד גג"ת, שהרי גג"ת נתעלה לחב"ד ונה"י לגג"ת, ונמצא הצלע סוד העטרה, ולזה רמז באומרו רזא דמלה, כי כל רזא סודו ביסוד. ואומנם גם יש מציאות לקוצים שהרי משם התחלת אחיזת החיצונים, ולהיותם מתחזקים בעולם התחתון לכן נראים ונאחזים סביבות האתרוג, אבל למעלה בשורשו הוא פרי עץ הדר, שהוא ת"ת [הת"ת], והוא מתפאר בפארותיו כעץ השולח שלחיו וענפיו, והוא סוד שם מ"ה אד"ם הוא המלך הדר וזוגתו מהטבאל סוד מ"ה ב"ן (רמ"ז).

⁸⁴¹ כי הנקבה פרי הזכר הנקרא עץ הדר (רח"ו).

⁸⁴² כי בזה יתקרב הסוד יותר אל הפשט כשנמצא שאדם נקרא עץ, ויכון לקוראו עץ הדר, שהוא הדור מכל שאר העצים. וגם מצינו שאדם נמשל לעץ וכמ"ש (תהלים א ג) והיה כעץ שתול, אף יצירתו מן האדמה כשאר כל העצים, מכל מקום רוצה להביא פסוק מפורש שיקרא בשם עץ, ומביא (דברים כ יט) כי האדם עץ השדה, שאעפ"י שלפי רש"י ולפי התרגומים הפירוש בו, שאין האדם עץ השדה, ע"ע, מכל מקום לפי הזוהר הוא מתבאר בניחותא וכמ"ש בפרשת בלק ר"ב ב' עיין שם מה שכתבתי שם (רמ"ז).

⁸⁴³ כפת תמרים, ה"ס היסוד שבחזה זעיר דהיינו בגדלותו שעולים גג"ת ונה"י למקום חב"ד וגג"ת, שה"ס ו"ק דזעיר בגדלו שאז הוא ממש עץ הדר, ואתרוג סוד עטרת יסוד זה, והיינו הצלע הנזכר שכנגד הלב ה"ס

<p>שנין⁸⁴⁴ וביה אשתכללו⁸⁴⁵ שבעין שנין עלאין ודא אכפת ואתקשר לעילא ותתא⁸⁴⁶ ועל דא אקרי כפות כמה דאת אמר (דניאל ג כא) כפיתו דסליק להכא ולהכא הדא הוא דכתיב (דהי"א כט יא) כי כל בשמים ובארץ דייקא</p>	<p>לשבעים שנים, ובו נתקנו שבעים שנים עליונות, וזה כפות, נקשר למעלה ולמטה, ולכן נקרא כפות, כמו שנאמר כפיתו שעולה לכאן ולכאן, זהו שכתוב כי כל בשמים ובארץ דווקא.</p>
<p>רבי יוסי אומר פרי עץ הדר דא מזבח⁸⁴⁷ דעביד פירין וסליק איבין לכל סטרין מאי טעמא בגין דכל שבעין שנין⁸⁴⁸ יהבין לה חולקא ואתברכא מכלהו מאי קא מיירי בגין דמאן דחטי לגבי מזבח בכלא⁸⁴⁹ חטי דהא כפית לקבל ההוא דכפית לעילא⁸⁵⁰ ועל דא אתקשר דא בדא פרי עץ הדר כפת תמרים ולא כתיב וכפת תמרים כתיב (ויקרא ז לז) זאת משחת אהרן ומשחת בניו מאי קא מיירי אלא זאת דא מזבח דאתמשח⁸⁵¹ על ידא דאהרן דכתיב (שמות מ י) ומשחת את מזבח העולה ואת כל כליו ומשחת (זו משחת) בניו, שהרי נמשח מכלם ומתגדל ומתברך ומטהר.</p>	<p>רבי יוסי אומר פרי עץ הדר זה מזבח שעושה פירות ומעלה פירות לכל הצדדים. למה, משום שכל שבעים השנים נותנים לה חלק, והיא מתברכת מכולם. במה מדובר, משום שמי שחוטא אל המזבח הוא חוטא בכל, שהרי כפות כנגד אותו שכפות למעלה, ולכן נקשרו זה עם זה, פרי עץ הדר כפות תמרים, ולא כתוב וכפות תמרים. כתוב (ויקרא ז) זאת משחת אהרן ומשחת בניו, במה מדובר, אלא "זאת" זה מזבח שנמשח על יד אהרן, שכתוב ומשחת את מזבח העולה, ואת כל כליו, ומשחת (זו משחת) בניו, שהרי נמשח מכלם ומתגדל ומתברך ומטהר.</p>
<p>תא חזי בחג סובבים את המזבח זמנא חדא בכל יומא ושבעה זמנין לבתר מאי קא מיירי אלא למלכא דזמין אושפיוזין ואתעסק בהו והוה ליה למלכא בת יחידאה אמרה ליה מארי מלכא בגין אושפיוזין לא אשגחת עלי אמר ליה חיך ברתי פרקטא חדא אסליק לך בכל יומא דשוי ככלהו</p>	<p>בא וראה בחג סובבים את המזבח פעם אחת בכל יום ואחר כך שבע פעמים, במה מדובר, אלא (משל) למלך שהזמין אורחים והתעסק עמהם, והיתה למלך בת יחידה, אמרה לו אדוני המלך משום האורחים לא שמת לב אלי. אמר לה חיך בתי מנחה אחת אעלה לך בכל יום ששנה ככולם.</p>
<p>כד/ב</p>	
<p>זהר</p>	
<p>כך בכל יומא ויומא דהג מקריבין ישראל לקבל אומין דעלמא</p>	<p>כך בכל יום ויום של החג מקריבים ישראל כנגד אומות העולם.</p>
<p>אמר מזבח⁸⁵² למלכא קדישא לכלהו משתכחי מאנין וחולקין ולי מה אנת יהיב אמר ליה בכל יומא ויומא יסובבון לך⁸⁵³ שבעה יומין (נ"א זימנין)</p>	<p>אמר המזבח למלך הקדוש, לכלם נמצאים מנות וחלקים, ומה אתה נותן לי. אמר לה בכל יום ויום יסובבו אותך שבעה ימים (פעמים) עליונים לברך אותך,</p>

המלכות, ולפי שבכאן שני יסודות דאו"א לכן נאמר כפת תמרים זכר ונקבה, וכמ"ש בזוהר פרשת לך לך פ"ב א', תמר לא סליק אלא דכר ונוקבא (רמ"ז).

⁸⁴⁴ גדול לע' שנין הוא יסוד כלול בו ז"ס ה"ח ויסוד ועטרה (רח"ו). היינו שמתעלה עד הדעת בסוד (תהלים פט, א) משכיל, כנזכר בספר הכוונות, ודעת גג"ת נה"י הרי ע' (רמ"ז).

⁸⁴⁵ היינו ה' חסדים שנכללים בו (נ"א בו) ובכללות יסוד ומלכות הם ע' (רמ"ז).

⁸⁴⁶ בז"א ונוק' (רח"ו). מדעת עד יסוד והוא חוט השדרה המסתעף בכל הגוף, ולהיותו העיקר שהוא קו האמצעי להשפיע בכל הגוף לכן עליו מברכים (רמ"ז).

⁸⁴⁷ היינו יסוד דנוק' והוא הועשה חירות ממה שמקבלת מיסוד דכורא הנק' עץ הדר (רח"ו).

⁸⁴⁸ ע' חסדים (רח"ו).

⁸⁴⁹ גם ביסוד דז"א (רח"ו).

⁸⁵⁰ יסוד הקושר בת"ת קשור גם בו (רח"ו).

⁸⁵¹ הפירוש כך הוא כי בניו הם למעלה מן היסוד ונמצא שאהרן יסו דאבא מושח במשן את דעת זאת וזאת הנז' נמשחת במשן בניו שהם נו"ה דאבא כי נו"ה דאבא אלעזר ואיתמר משפיעים ביסוד הנז' (רח"ו).

⁸⁵² יסוד דנוק' (רח"ו).

⁸⁵³ ז"ס דז"א (רח"ו).

<p>עלאין לברכא לך ויהבין לך שבעה חולקין⁸⁵⁴ (בכל יומא) רבי יוסי אמר שבעין חולקין בכל יומא⁸⁵⁵ לקבל שבעים פרים דמתקרבין בחג.</p>	<p>ונותנים לך שבעים חלקים (בכל יום). רבי יוסי אמר שבעים חלקים בכל יום, כנגד שבעים פרים שנקרבים בחג.</p>
<p>רבי יהודה אמר שבעה בכל יומא בנין דהא אתברכא (מאתר) מכלהו ולסוף שבעה יומין מתברכא מאתר דמשה רבותא אשתכח⁸⁵⁶ (ולבתר): שבעה זמנין⁸⁵⁷ לקבל כל אינון שבעה יומין בנין לקיימא לה ברכאן מן מבועא דנחלא דנגיד תדיר ולא פסיק⁸⁵⁸ אשתכח דאתברכא (תדיר) בכל יומא ויומא עד שבעה יומין דאתברכא ממבועא דנחלא וכן זמנא אחרא שבעה זמנין כחדא ואתקיימו ברכאן</p>	<p>רבי יהודה אמר שבעה בכל יום, משום שהרי מתברכת (ממקום) מכלם, ולסוף שבעה הימים מתברכת ממקום ששמן המשחה נמצא, (ואחר כך) שבע פעמים כנגד כל אותם שבעה ימים, כדי להעמיד לה ברכות ממעיין הנחל שזורם תמיד ולא פוסק. נמצא שמתברכת (תמיד) בכל יום ויום, עד שבעה ימים, שמתברכת ממעיין הנחל. וכן פעם אחרת, שבע פעמים כאחד, ומתקיימות בה הברכות.</p>
<p>לבתר מאתר עלאה דמבועא נפיק ולא פסק כדקאמרן בכל יומא מכריזין עלה ואמרין (ש"א ב ה) עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה עד עקרה ילדה שבעה דא כנסת ישראל דאתברכא משבעה בכל יומא וסליק לחושבן עלאה ורבת בנים אמללה אלין אומין עעכו"ם דסלקין ביומא קדמאה לחושבן רב ולבתר מתמעטין ואזלין בכל יומא ויומא ועל דא מזבח מכפר על חוביהון דישראל מזבח מדכי להון ואריק להון ברכאן מעילא לתתא</p>	<p>אחר כך, מהמקום העליון שהמעייין יוצא ולא פוסק, כפי שאמרנו בכל יום מכריזים עליה ואומרים, (שמואל א ב) עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה. עד עקרה ילדה שבעה, זו כנסת ישראל שמתברכת משבעה בכל יום, ועולה לחשבון עליון. ורבת בנים אמללה, אלו אומות עובדי עבודה זרה, שעולים ביום הראשון לחשבון גדול, ואחר כך מתמעטים והולכים בכל יום ויום, ולכן המזבח מכפר על חטאי ישראל, המזבח מטהר אותם ומריק להם ברכות ממעלה למטה.</p>

⁸⁵⁴ כל חסד כלול מז' (רח"ו). ואע"פ שכתב על מלת שבעה יומין, ז' ספירות דז"א, והכא אמר כל חסד וכו', דמשמע שמקבלת החסדים, וא"כ ה"ל לפרש ברישא ז' יומין הם ז' חסדים. י"ל כיון שז' חסדים הם מתפשטים בז' ספירות דז"א כנודע, א"כ הז"ס שהם ז' יומין, הם המברכים למלכות, ונותנים לה מהחסדים שבתוכם, בכל יום חסד א' כלול מז' (מ"מ).

⁸⁵⁵ פי' שכל יום נכנס חסד כלול מז', וכל א' מאותם ז' כלול מי' ספירות, הם ע'. וקשה שהרי ר' יוסי אמר פרי עץ הדר דא מזבח דעביד פירין, וסיים דרשתו עד ויהבין לך ז' חולקין בכל יומא. וא"כ מאי קאמר ר' יוסי אמר ע'. וי"ל שעיקר הפתיחה של פרי עץ הדר ר' יוסי פתח לה כדלעיל ופי' רבי יהודה שנוקבא דז"א בכללותה היא פרי עץ הדר, ורצה לסיים הענין של ד' מינים שבלולב, ולא שבקיה ר' יוסי לסיימי מלתיה, וחלק עליו ואמר פרי עץ הדר היא סוד דנוק' כדלעיל, ואח"כ חזר ר' יהודה לדבריו אומר, כתיב זאת משחת אהרן ומשחת בניו, לומר שהמלכות הנק' זאת ונק' מזבח, נמשחת על ידי אהרן ובניו, וסיים עד ויהבין לך ז' חולקין בכל יומא. ור' יוסי חלק עליו גם כן בדבר זה, ואמר לו ע' חולקין בכל יומא, וחזר ר' יהודה לדבריו שאמר ז' וסיים דרשתו (מ"מ).

⁸⁵⁶ פי' שביום הושענא רבה מקבלת המלכות מבינה ששם מצוי הארת אבא הנק' שמן, וז"ש מאתר דמשח רבותא אשתכח (מ"מ).

⁸⁵⁷ פי' אחר שעושים הקפה בכל יום, לסוף ביום ה"ר אנו עושים ז' הקפות, כדי לקבל מכללות ז' חסדים (מ"מ).

⁸⁵⁸ כי ביום ה"ר אז כללות ה"ח דיסוד אימא (רח"ו). הכוונה כי ע"י הקפה שבכל יום נכנס חסד א' עד יום ה"ר בהקפה ראשונה הגענו לבינה, ולכך אמר לעיל ולסוף ז' יומין מתברכ' מאתר וכו', אח"כ ע"י ז' הקפות שבהו"ר, אזי מתברכת ג"כ מן הבינה, ולכך אמר לעיל ולבתר ז' זמנין לקבל כל אינון ז', בגין לקיימא לה ברכאן ממבוע' דנחלא. וכן אח"כ פי' הדברים היטב ואמר אשתכח דאתברכ' וכו' ממבועא דנחלא, וכן זמנא אחרא ז' זמנין כחדא וכו' (מ"מ).

<p>וענף עץ עבות (ויקרא כג מ) דא מלכא קדישא דאחיד לתרין סטרין ובגין כך הדס תלת ענפי דיתעבד ענף עץ עבות דאחיד לכל סטרא וערבי נחל⁸⁵⁹ אלין תרין קיימין⁸⁶⁰ דמהכא נפיק לכפת תמרים כפת תמרים אחיד לעילא ואחיד לתתא והא אתמר אתרוג נפקא מגו כובין דאילנא⁸⁶¹ והכי הוא כפת תמרים הכי נמי⁸⁶² אחיד בהו ודאי כל מה דנפיק מעלמא מהכא נפקא ומהכא אתיין (ס"א אתון)</p>	<p>וענף עץ עבות זה המלך הקדוש שאחוז לשני צדדים, ולכן הדס שלשה ענפים שיעשה ענף עץ עבות, שאחוז לכל צד. וערבי נחל אלו שני עמודים, שמכאן יוצא לכפות תמרים, כפות תמרים אחוז למעלה ואחוז למטה, והרי נתבאר אתרוג יוצא מתוך הקוצים של האילן, וכך זה גם כפות תמרים אחוז בהם ודאי, כל מה שיוצא לעולם מכאן יוצא ומכאן באים (נזון).</p>
<p>רבי יוסי פתח (תהלים מג ד) ואבואה אל מזבח אלהים מאן מזבח אלהים דא הוא מזבח דלעילא מזבח אלהים ודאי והיינו באר דיצחק ולזמנין מזבח יהו"ה כמה דאת אמר (מ"א ח נד) קם מלפני מזבח יהו"ה ועל דא ירתין עלמין מהכא דינא ורחמי בגין דהיא ינקא בהאי סטרא⁸⁶³ ובהאי סטרא והא אוקמוה מלה⁸⁶⁴</p>	<p>רבי יוסי פתח ואבואה אל מזבח אלהים, מי זה מזבח אלהים, זהו המזבח שלמעלה, מזבח אלהים ודאי. והיינו באר של יצחק, ולפעמים מזבח ה', כמו שנאמר קם מלפני מזבח ה'. ועל זה יורשים העולמות מכאן דין ורחמים, משום שהיא יונקת בצד הזה ובצד הזה, והרי בארו את הדבר.</p>
<p>נפש כי תמעול מעל וגו' (ויקרא ה טו) רבי יצחק אמר הא אוקמוה נפש ודאי⁸⁶⁵ כתיב (ש"א כה כט) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יהו"ה אלהיך וכתיב (שמואל א כה כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע</p>	<p>נפש כי תמעול מעל וגו', רבי יצחק אמר הרי פרשוה נפש ודאי, כתוב והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך, וכתוב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע.</p>
<p>זכאין אינון צדיקיא דאית לון הולקא עלאה בקודשא בריך הוא בהולקא קדישא בקדושי מלכא בגין דאינון מקדשי גרמיהו בקדושי דמאריהון⁸⁶⁶ וכל מאן דאתקדש קודשא בריך הוא מקדש ליה דכתיב (ויקרא כז) והתקדשתם והייתם קדושים בר נש מקדש גרמיה מלרע מקדשין ליה מלעילא וכד אתקדש בר נש בקדושה דמאריה מלבישין (נ"א ירתין) ליה נשמתא קדישא אחסנא דקודשא בריך הוא וכנסת ישראל וכדין ירית כלא</p>	<p>אשריהם הצדיקים שיש להם חלק עליון בקדוש ברוך הוא, בחלק הקדוש בקדושי המלך, משום שהם מקדשים את עצמם בקדושת רבונם. וכל מי שמתקדש, הקדוש ברוך הוא מקדש אותו, שכתוב (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים, אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה. וכשמתקדש אדם בקדושת רבונו, מלבישים (מורשים) אותו נשמה קדושה ירושת הקדוש ברוך הוא וכנסת</p>

⁸⁵⁹ עיקרן דנה"י הם דינין, כנודע בסוד ערבי נחל בפ' צו לא ע"ב, וע"ש עוד כד ע"ב ובדברי הרב בא"א פרקים ה ו (כללים ח"א עז ע"ג).

⁸⁶⁰ פי' נ"ה וצ"ע איך נ"ה בבחי' ערבות ומשפיעים ליסוד והרי אין בהם לא טעם ולא ריח (רח"ו). הכוונה הוא על תרין ביעין וכן התרין כולין שהם נ"ה הפנימיים ומה שהערבות אין בהם לא טעם ולא ריח הו אעל נ"ה החיצונים (עי' שער השמות פ"ו סמוך לסופו) ונ"ה החיצונים אין בהם לא טעם ולא ריח כדי שלא ינקו הקלי' מהם כי שם הוא אחיזתן (לש"ו).

⁸⁶¹ בסוד סבוני כדבורים (רח"ו).
⁸⁶² כי ע' תמרים הם ע' שרים והיסוד באמצע בסוד וסביבו נשערה מאד ונמצא דקאי ביני כובי (רח"ו).

⁸⁶³ חסדים וגבורות (רח"ו).

⁸⁶⁴ כי יסוד דנוק' יש בו לפעמים חסדים ולפעמים גבורות (רח"ו).

⁸⁶⁵ כי אחיזת החיצונים אינם אלא בה כי רגליה יורדות מות משא"כ ברוח ולכך יחס החטא לנפש ולא לרוח (רח"ו). פי' שדוקא הנפש היא החוטאת ולא הרוח וכל שכן הנשמה, וכנזכר בספר הגלגולים (פרק ו), וטעמו מפני שרק במלכות שממנה הנפש יש אחיזה לחיצונים (רמ"ז). ז"ל הספר הגלגולים: הענין של כרת אינו אלא בחלק הנפש, שהיא מעולם העשיה, ששם הוא תוקף הקלי', ואפשר בה להיות נכרת. אמנם הרוח והנשמה שהם מיצירה ובריאה אין בהם כרת וכו'.

⁸⁶⁶ שהוא פרוש וקדוש כמו שאמרו רז"ל, ופרוש ר"ל מובדל מן החיצונים, וקדוש מושפע במוחין, וזש"ה והתקדשתם, בפרישות, והייתם קדושים, בשפע העליון (רמ"ז).

<p>ואלין אקרון בנין לקודשא בריך הוא כמה דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהויה אלהיכם והא אוקמוה</p>	<p>ישראל, ואז יורש את הכל, ואלו הם שנקראים בנים לקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם, והרי פרשוה.</p>
<p>תא חזי כתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה ואוקמוה נפש חיה סתם ומהווא חולקא ירית דוד מלכא⁸⁶⁷ ואתקשר בקשורא עלאה⁸⁶⁸ ואחסין מלכותא כמה דאתמר ובגין כך והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים והא אוקמוה דנפש אתקשר</p>	<p>בא וראה כתוב תוצא הארץ נפש חיה, ופרשוה נפש חיה סתם, ומאותו חלק ירש דוד המלך ונקשר בקשר עליון, וירש מלכות, כמו שנאמר. ולכן והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, והרי פרשוה שנפש נקשרת</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>פקודא דא המועל בהקדש צריך להביא קרן וחומש⁸⁶⁹ דהא הוא דכתיב (ויקרא ה טז) ואת חמישתו יוסף עליו קרן ו' חומש דיליה⁸⁷⁰ ה' ודא (יהושע ו ה) קרן היובל קרן דהוה⁸⁷¹ במצחיה דההוא פר דהקריב אדם הראשון האי איהו עקרא⁸⁷² דכל קרבניא הקרן קיימת⁸⁷³ לו לעולם הבא ופירות דיליה בעלמא דין ודא ה' ה'</p>	<p>מצוה זו המועל בהקדש, צריך להביא קרן וחומש, זהו שכתוב ואת חמישתו יוסף עליו. קרן ו', החומש שלו ה', וזו קרן היובל, קרן שהיתה במצחו של אותו פר שהקריב אדם הראשון, זהו העקר של כל הקרבנות, הקרן קיימת לו לעולם הבא, והפירות שלו בעולם הזה וזה ה' ה'.</p>
<p>כה/א</p>	
<p>ברוח⁸⁷⁴ ורוח בנשמה ונשמה בקודשא בריך הוא⁸⁷⁵ זכאה חולקיה מאן דירית ירותא דא עלאה ווי לאינון רשיעיא דנפשאן דלהון לא זכאן בעלמא דין כל שכן בעלמא דאתי עליהו כתיב (ש"א כה כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע דאזלן ושטאן בעלמא ולא אשכחן אתר לניחא לאתקשרא ביה ואסתאבן (ג"א ואשתאבן) כגו סטרא דמסאבותא וכרוזא קארי ואמר נפש כי תמעול מעל ביהויה⁸⁷⁶ מקדש יהויה טמא דהא בקדושה לא עייל ולא אתכליל ואינון מזיקי עלמא בנין דמתדבקן בהו ומסתאבן</p>	<p>ברוח, ורוח עם נשמה, ונשמה עם הקדוש ברוך הוא. אשרי חלקו של מי שירש הירושה העליונה הזו, אוי לאותם הרשעים שנפשותיהם אינן זוכות בעולם הזה וכל שכן בעולם הבא, עליהם כתוב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע, שהולכים ומשוטטים בעולם, ולא מוצאים מקום למנוחה להתקשר בו, ונטמאים (ונשאבים) בתוך צד הטומאה, והכרוז קורא ואומר נפש כי תמעול מעל בה', מקדש ה' טמא, שהרי לקדושה לא נכנס ולא נכלל, והם מזיקי העולם משום שנדבקים בהם ונטמאים.</p>

⁸⁶⁷ בסוד נפש דוד אע"פ שמשם עד נפש דעשיה הרבה מדרגות עכ"ז היה הכל בבחי' נפש דאצי' בלבד כנודע (רח"ו).

⁸⁶⁸ בסוד רוח דז"א (רח"ו).

⁸⁶⁹ ה"ס יסוד אבא שבתוך יסוד אי' שה"ס קרן היובל, הנכנס בתוך זעיר עד דעתו או עד ת"ת שלו, והיינו ו', שכל יסוד סתמו ו', וגם זעיר הוא ו' בכללות, ודעת או ת"ת שלו הוא ו' בפרטות. חומש דיליה ה', היא הנוק' שלו (רמ"ז).

⁸⁷⁰ שהיא רובע ישראל, רובע מלגאו משלמת לחומש מלבר ולכן היא ה' (יהל אור).

⁸⁷¹ ר"ל יובל בינה וקרן ת"ת דהוא כליל בה כידוע בן י"ה בינה (יהל אור).

⁸⁷² ר"ל הפר כידוע והוא הראשון מד' מינים הנ"ל והוא בבינה ששם הו"ה מתחיל בה' כנ"ל (יהל אור).

⁸⁷³ ר"ל הקרן הוא ו' כנ"ל עץ עושה פרי שהוא קיים ופריו הן י'. ו' סליק לבינה וזהו לעולם הבא י' נחית לעולם הזה, חכמה זעירא והעולם הזה ועולם הבא הן ב' הה"ן הרי כל השם וז"ש ודא ה' ה' (יהל אור).

⁸⁷⁴ פירוש שנפש האדם קשורה עם רוחו והרוח בנשמה ונשמה במלכות (מ"מ).

⁸⁷⁵ שהנשמה היא בסוד מ"ן מלכות וכמ"ש הזהר בפרשת תרמה קמב ע"ב ע"ש (מ"מ).

⁸⁷⁶ כי שרשו של כל נפש ביסוד דנוק' והוא הנק' מקדש, ובמעל אשר מעל טמא אותו (רח"ו).

<p>רבי יצחק אמר הא אוקמוה נפש כד מתעטרא כנסת ישראל במלכא קדישא אתעטר ואקרי צרורא דחיי⁸⁷⁷ בגין דבה אתקשר כלא</p>	<p>רבי יצחק אמר הרי פרשוה נפש כשכנסת ישראל מתעטרת, במלך הקדוש מתעטרת, ונקראת צרור החיים, משום שבה הכל נקשר.</p>
<p>רבי אלעזר אמר שכניתא כד נטלא באבהתא נטלא⁸⁷⁸ הדא הוא דכתיב (שמות יד יט) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו' רבי אבא אמר כלא אתעביד חד עטרא⁸⁷⁹ בגין דיתעטר כחדא ושמא קדישא⁸⁸⁰ אתחזי בגווייהו (ס"א בגוויני) בההיא שעתא אקרי (שיר ב ג) כתפוח בעצי היער⁸⁸¹ כן דודי בין הבנים והוון חמאן ישראל זיו יקרא עלאה נטיל קמיייהו ודא הוא דתנינן (דברים ד לז) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים אלין אבהתא ובגין כך האי שמא⁸⁸² מתבר טורין ומתבר טנרין ואית ביה לטב ולביש⁸⁸³ זכאה חולקהון דישראל</p>	<p>רבי אלעזר אמר כששכינה נוסעת, היא נוסעת עם האבות, זהו שכתוב (שמות יד) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו', רבי אבא אמר הכל נעשה עטרה אחת, כדי שיתעטר כאחד, והשם הקדוש נראה בתוכם (בצבעיו), באותה שעה נקרא (שיר ב) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, והיו ישראל רואים את זיו הכבוד העליון נוסע לפניהם, וזהו ששנינו (דברים ד) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים, אלו האבות, ולכן השם הזה משבר הרים ומשבר סלעים, ויש בו לטוב ולרע אשרי חלקם של ישראל.</p>
<p>תא חזי עז לקרבנא אמאי והא אמר רבי שמעון עז שמא דיליה גרים לאולייף מן שמיה דהא סטרא בישא זינא בישא הוא אלא הכי אמר רבי שמעון דא בעי לקרבא דהא אי אעבר עליה רוחא דמסאבא או אתעסק ביה האי עז קרבניה בההוא גוונא דאיהו חטי ביה ואמר רבי שמעון הא תנינן אית מאן דזכה בנשמה ואית מאן דזכה באתערותא דרוחואית מאן דלא זכי⁸⁸⁴ אלא בנפש האי מאן דלא זכי אלא בנפש ולא סליק יתיר הא אתדבק בההוא סטרא מסאבא וכד איהו נאים אינון סטרין בישינן אתיין ומתדבקן ביה ומודעין ליה בחלמא מלין דעלמא מנהון כדיבין ומנהון קשוט⁸⁸⁵ ולזמנין דחייכן ביה⁸⁸⁶ ואהויאו ליה מלי שקר וצערין ליה בחלמיה ועל דא אומין עעכו"ם מנהון דחמאן בחלמייהו מלי קשוט בגין ההוא סטרא דמתדבקן ביה וכלהו מלין לזמן קריב⁸⁸⁷</p>	<p>בא וראה למה עז לקרבן, והרי אמר רבי שמעון, עז השם שלו גורם, ללמד משמו, שהרי צד רע הוא מין רע, אלא כך אמר רבי שמעון, את זה צריך להקריב שהרי אם עוברת עליו רוח טומאה או שהתעסק בו, הרי עז קרבנו, באותו צורה שהוא חטא בו. ואמר רבי שמעון, הרי שנינו יש מי שזוכה בנשמה, ויש מי שזוכה בהתעוררות הרוח, ויש מי שאינו זוכה אלא רק בנפש, זה מי שלא זוכה אלא רק בנפש ולא עולה יותר, זה נדבק באותו צד של הטומאה, וכשהוא יושן אותם צדדים רעים באים ונדבקים בו ומודיעים לו בחלום דברים של העולם, מהם כוזבים ומהם אמת, ולפעמים שצוחקים עמו ומראים לו דברי שקר ומצערים אותו בחלומו, ועל כך אומות עובדי עכו"ם מהם שרואים בחלומם דברי אמת, משום אותו צד שנדבקים בו, וכולם דברים לזמן קרוב.</p>

⁸⁷⁷ פי' צרור החיים של חי העולמים בתוכה (רח"ו).

⁸⁷⁸ ויהי' פי' צרור החיים שצרור בגוה ג' ווי"ן דויסע ויבא ויט גימ' ח"י (רח"ו). פי' חג"ת נעשו עטרה א' (מ"מ).

⁸⁷⁹ פי' שסוד צרור המור הוא בחי' ובכן הרביעי, שה"ס ע"ב תיבות, והיינו צרור ממש, האותיות נצרות לתיבות, ואז היא כוללת כל הג', ונמצא ד' פעמים ח"י שהוא ע"ב, וגם ח"י"ם בד' אותיות (רמ"ז).

⁸⁸⁰ היא מלכות "אתחזי בגווייהו" שנכללת בהם ונעשו בה שמות (מ"מ).

⁸⁸¹ פי' כיון שהתפוח יש בו ג' גווינין, "כן דודי" שהוא ז"א יש בו ג' גווינין דחג"ת, שהם חוור סומק ירוק (מ"מ).

⁸⁸² פי' שם בן ע"ב שהם ע"ב שמות (מ"מ).

⁸⁸³ פי' בע"ב שמות יש מהם שסגולתם להטיב לבני אדם, ויש מהם שסגולתם לכלות האויבים, וזהו לטב ולביש (מ"מ).

⁸⁸⁴ פי' שאין לו אלא נפש החיונית ולא נפש דעשיה שהיא גדולה (מ"מ).

⁸⁸⁵ שהם מהמדרגה האמצעי' (מ"מ).

⁸⁸⁶ היינו מדרגה התתאה דחייכן בבני נשא, כמ"ש הזהר בסמוך (מ"מ).

⁸⁸⁷ פי' שאו"ה משיגים גם מדרגה האמצעית (מ"מ).

<p>תא חזי באלין זינין בישין⁸⁸⁸ אית תלת דרגין אלין על אלין דרגא עלאה דלהון⁸⁸⁹ הני דתליאן באוירא⁸⁹⁰ דרגא תתאה דילהון⁸⁹¹ אינון דחייכן בבני נשא וצערן להו בחלמיהו בגין דכלהו חציפין ככלבי ואית דרגא עלאה עלייהו⁸⁹² דאינון מעלאי ותתאי⁸⁹³ ואלין מודעי ליה לבר נש מלין מנהון כדיבין ומנהון קשוט</p>	<p>בא וראה, במינים הרעים הללו יש שלש דרגות אלו על אלו, הדרגה העליונה שלהם הם אותם שתלויים באויר, הדרגה היותר תחתונה שלהם הם אותם שצוחקים עם בני אדם ומצערים אותם בחלומותיהם, משום שכולם חצופים כמו כלבים ויש דרגה עליונה עליהם שהם מעליונים ומתחתונים, ואלו מודיעים לאדם דברים, מהם כוזבים ומהם אמיתיים.</p>
<p>ואינון מלי דקשוט כלהו לזמן קריב וההוא דרגא מאינון דתליין באוירא דאינון עלאין יתיר ההוא דלא זכי יתיר אלא בנפש וההוא נפש בעי לאתקנא לקבלא רוחא עד לא רווח ליה נפק מה דנפקא מההוא נפש ואתפשט בעלמא ובעא לסלקא ולא בעי עד דאערע בהו באינון דאוירא ואינון מודעין ליה מלין מנהון קריבין ומנהון רחיקין יתיר ובההוא דרגא אזיל ואתקשר בחלמיה עד דקני רוח</p>	<p>ואלו הדברים האמתיים כולם לזמן הקרוב, ואותה דרגה מאותם התלויים באויר שהם יותר עליונים, אותו שלא זוכה יותר מאשר בנפש, ואותה נפש רוצה להתתקן ולקבל רוח טרם שהרויחה אותה, יוצא מה שיוצא מאותה הנפש ומתפשטת בעולם, ורוצה לעלות ולא רוצה, עד שפוגשת באותם שבאויר, והם מודיעים לה דברים, מהם קרובים ומהם יותר רחוקים, ובאותה דרגה הוא הולך ונקשר בחלמו, עד שקונה רוח.</p>
<p>כיון דקנה רוחא ההוא רוחא נפיק מתבר שורין וטנריין סליק ואתפשט ואעיל בין מלאכי⁸⁹⁴ דעלאי קדישי ותמן ידע מה דידע ואוליקף מלין ואתהדר לאתריה כדין הוא קשורא דבר נש בקדושה עד דזכי בנשמה וקני לה כיון דקנה נשמה היא סלקא לעילא לעילא⁸⁹⁵ ונטורי פתחין לא מעכבי לה ואזלא ומתפשטא ועיילא בין אינון צדיקיא דצריין</p>	<p>כיון שקונה רוח, אותה רוח יוצאת משבר הרים וסלעים, עולה ומתפשט ונכנס בין מלאכים עליונים קדושים, ושם יודע מה שיודע, ולומד דברים וחוזר למקומו, אז הוא קשר של בן אדם בקדושה, עד שזוכה בנשמה וקונה אותה. כיון שקונה נשמה היא עולה למעלה למעלה, ושומרי הפתחים לא מעכבים אותה, והולכת ומתפשטת ונכנסת בין</p>

⁸⁸⁸ נראה לי שענין ג' דרגין אלו הוא במ"ש בספר אדם ישר בדרוש ציור העולמות, ששם אמר שכללות הארץ הוא סוד מלכות דעשיה ושג' ספירות העליונות שבה הן דוגמת היכל שביעי [הנקרא] קדש הקדשים, וכנגד ג' קליפות העליונות דמלכות העשיה, ולכן אויר העולם נחלק לג' אוירין כנודע בשמושא דהיכלין דשידין, ועיין בפרשת בלק קצ"ד א', והם ג' מיני אוירין, וכל בחי' החיצוניות שלהם זו מעולה מזו, עכ"ל. ומכתיבת יד הרח"ו נמצא בהביאו ראייה שעיקר מושב הקליפות והס"א הוא לצד צפון כתב וז"ל, גם כן יש ראייה מפרשת ויקרא כה ע"א שאמר שיש בשידים ומזיקים ג' דרגין אלין על אלין והיותר עליון תלי באוירא ומאן דזכי לרוח קדישא תבר באינון דאוירא ועאל בין מלאכי עילאי, וכל אלו הדרגין הם כולם שדין רוחין ולילין דרגין תתאין ואינם (נ"א ואינון) מכלל הי' דרגין וז' היכלין דטומאה, ואמר שהם באוירא ובעבור הרוח שעולה למעלה מהם פוגם (נ"א פוגע) במלאכים עילאין. נראה מזה כי הקליפות הן בצד צפון ולזה אינו פוגע (נ"א פוגם) בהם וכו'. עד אומרו (נ"א עוד אמרו) שדוקא הקליפות הן בצפון אבל אלו הדרגין הנקראים שדין רוחין הם מתפשטים בכל אויר העולם לבד מעל ארץ ישראל כנזכר בפרשה זו מעבר לדף, והוא כדוגמת האגוז הנזכר בפרשת תרומה ק"מ וקמ"א בסוד הקליפות הסובבות את האגוז (רמ"ז). עי' לקמן קמג ע"ב ואלו הג' הן בג' אוירין (יהל אור).⁸⁸⁹ פי' הם הגדולים שבהם (מ"מ).

⁸⁹⁰ יש קליפות השוכנים באויר ומקומם הוא רק באויר, והם אינם כ"כ קשים כהשוכנים בארץ, וכמ"ש בפ' ויקרא (כה ע"א) תזריע (מח ע"ב) אחרי (עו ע"ב) ובאד"ר (קמג ע"ב) (דע"ה ח"ב קב ע"ב). לקמן מח ע"ב קמג ע"ב (לש"ו).

⁸⁹¹ פי' התחתונים שבג' דרגין אלו (מ"מ).

⁸⁹² ר"ל דרגא האמצעי שלהן (יהל אור).

⁸⁹³ שר"ל שיש בהם בחי' מהעליונים ובחי' מהתחתונים, ולכך אלו האמצעי מודיעין ליה לב"נ מלין מנהון כדיבין ומנהון קשוט, הוא מהבחינות שיש בהם מהעליונים (מ"מ).

⁸⁹⁴ כי הרוח הוא ביצירה ששם המלאכים (רח"ו). פי' הם האמצעים שהם עליונים על התחתונים (מ"מ).

⁸⁹⁵ בכסא דתמן אימא (רח"ו).

<p>בצרורא דחיי⁸⁹⁶ ותמן חמי ענוגא דמלכא ומתהניא מן זיוא עלאה וכד אתער איילתא⁸⁹⁷ קדישא ברוח צפון⁸⁹⁸ נחתא וקם ההוא זכאה דקני לה ואתגבר כאריה תקיפא באורייתא עד דאתי צפרא ואזיל בההיא איילתא קדישא לאתחזאה קמי מלכא לקבלא חד חוטא דחסד ומאי</p>	<p>אותם הצדיקים שצרורים בצרור החיים, ושם רואה את עונג המלך, ונהנית מן הזיו העליון. וכשמתעוררת האילת {האילה} הקדושה ברוח צפון, יורדת ועומד אותו צדיק שקנה אותה ומתגבר כמו אריה חזק בתורה, עד שבא הבוקר והולך עם אותה האילת {האילה} הקדושה, להראות לפני המלך לקבל חוט אחד של חסד, ומיהו,</p>
<p>כה/ב</p>	
<p>איהו דא⁸⁹⁹ חוטא דאברהם דהוא קני ליה דכתיב (בראשית יד כג) אם מחוט ועד שרוך נעל הוא לא אתהני מאחרא כלום ואמר אם מחוט זכה להאי חוטא ודא אקרי חוטא דאברהם וכד אתי ההוא זכאה בהאי אילתא כדין אתעטר עמה קמי מלכא ודוד קאמר (תהלים כב א) למנצח על אילת השחר דא כנסת ישראל אילת השחר שירתא דכנסת ישראל⁹⁰⁰ דקאמרי בגלותא (תהלים כב ב) אלי אלי למה עזבתני וגו'⁹⁰¹</p>	<p>זה חוט של אברהם שהוא קנה אותו, שכתוב (בראשית יד) אם מחוט ועד שרוך נעל, הוא לא נהנה מאחר כלום, ואמר אם מחוט, זכה לחוט הזה, וזה נקרא החוט של אברהם. וכשבא אותו צדיק עם האילה הזו, אזי מתעטר עמה לפני המלך, ודוד אמר (תהלים כב) למנצח על אילת השחר, זו כנסת ישראל אילת השחר, השירה של כנסת ישראל שאומרים בגלות, אלי אלי למה עזבתני וגו'.</p>
<p>אמר רבי שמעון זכאין אינון מארי דנשמתא⁹⁰² מארי דאורייתא⁹⁰³ בני פולחנא⁹⁰⁴ דמלכא קדישא⁹⁰⁵ ווי לאינון חייביא דלא זכאן לאתדבקא במאריהון ולא זכאן באורייתא דכל מאן דלא זכי באורייתא לא זכי לא ברוח ולא בנשמה⁹⁰⁶ ואתדבקותא דילהון בההוא ספרא דזינין בישין והאי לית ליה חולקא במלכא קדישא לית ליה חולקא דקדושה</p>	<p>אמר רבי שמעון אשריהם בעלי הנשמה בעלי התורה, בני עבודתו של המלך הקדוש. אוי לאותם הרשעים שאין זוכים להדבק ברבונם, ולא זוכים בתורה, שכל מי שלא זוכה בתורה לא זוכה לא ברוח ולא בנשמה, וההדבקות שלהם באותו הצד של המינים הרעים, ולזה אין חלק במלך הקדוש, אין לו חלק של קדושה.</p>
<p>ווי ליה כד יפוק מהאי עלמא דהא אשתמודע הוא לגבי אינון זינין בישין מארי חציפותא תקיפי ככלבא שלוחי דנורא דגיהנם דלא מרחמי עלייהו תא חזי מה בין ישראל לעמין עעכו"ם⁹⁰⁷ ישראל אף על גב דלא זכי בר נש ישראל אלא בנפש דרגא</p>	<p>אוי לו כשיצא מן העולם הזה, שהרי הוא מ כר לאותם המינים הרעים בעלי החוצפה, עזים כמו כלב, שלוחי אש הגיהנם שאין מרחמים עליהם. בא וראה, מה בין ישראל לעמים עובדי עכו"ם,</p>

⁸⁹⁶ כאשר זוכה הנשמה בתורה ומעשים טובים, הרי יוצא מעוה"ז להתעדין ולהתענג בעדן גן אלהים להנות שם מזיו השכינה, והיא צרורה שם בצרור החיים וכמ"ש בפ' בשלח (נט ע"א) ובפ' ויקרא (כה ע"א) (דע"ה ח"ב סט ע"ג)

⁸⁹⁷ לאה (רח"ו).

⁸⁹⁸ בה' גבורות המתעוררות בחצות (רח"ו).

⁸⁹⁹ חוט היורד דרך השדרה מחדש שבמוח (רח"ו).

⁹⁰⁰ פי' לאה כדלעיל (מ"מ).

⁹⁰¹ פי' שירה שאומרת המלכות בגלות שהיא אלי אלי למה עזבתני, גם אנו אומרים אותה בגלות, ודוד המלך אמר ברוה"ק זה על הגלות (מ"מ).

⁹⁰² פי' שיש בהם נשמה מבריאה (מ"מ).

⁹⁰³ פי' שיש בהם רוח דיצירה ששם מקנן ז"א הנק' תורה (מ"מ).

⁹⁰⁴ פי' שיש להם נפש ממלכות ששם פלוחנא (מ"מ).

⁹⁰⁵ פי' שע"י עבודה שבמלכות משיג לז"א הנק' מלכא קדישא (מ"מ).

⁹⁰⁶ פי' אבל נפש דעשיה יש לו, ועכ"ז נענש לפי שלא זכה לתורה, כדי שישגי רוח ונשמה, ולכן נדבקים בו זינין בישין, שהם דרגא דתלייא באורא, שהוא הא' מתלת זינין בישין דלעיל (מ"מ).

⁹⁰⁷ שאין נפשם מאור השרשים אלא מהארה, ושל ישראל מקו האמצעי, ונפ"ש בא"ת ב"ש טו"ב, אהו"ה, (משלי יט ב) וגם בלא דעת נפש לא טוב (רמ"ז).

<p>עלאה קאים עליה⁹⁰⁸ ואי איהו בעי למקני רוח ואי איהו בעי למקני נשמה קני וזכי בה</p>	<p>ישראל אף על גב שלא זוכה איש ישראל אלא בנפש, דרגה עליונה עומדת עליו, ואם הוא רוצה לקנות רוח, ואם הוא רוצה לקנות נשמה הוא קונה וזוכה בה.</p>
<p>אבל עמין עעכו"ם לא קניין לעלמא בר אי אתגזר דקני נפש (תחת נפש) מאתר אחרא⁹⁰⁹ וישראל דקיימי בדרגא תתאה בנפש אי איהו לא בעי למזכי יתיר עונשיה סגיא ווי לההוא חייבא דאנשי פקודי דאורייתא ולא אשתדל באורייתא אנשי למאריה עליה כתיב (שם קד) יתמו הטאים מן הארץ ותא חזי אית בני נשא דאתדבקן בהאי סטרא⁹¹⁰ בגין ההוא (נ"א בהאי) נפש דלא זכאן יתיר וכד אעבר עלייהו ההוא רוחא מסאבא אשרי עלייהו ואתדבקן ביה כדין ההוא חטאה דחמי בר נש הוא מסטרא דההוא רוח מסאבא וקרבניה איהו חד עז⁹¹¹ בגין דאיהו בעירא דאתי מההוא סטרא⁹¹² לכפרא על חוביה</p>	<p>אבל עמים עובדי עכו"ם לא קונים לעולמים, פרט לאם נמול, שאז קונה נפש (תחת נפש) ממקום אחר. וישראל שעומדים בדרגה תחתונה בנפש, אם אינו רוצה לזכות יותר, ענשו רב, אוי לאותו רשע ששכח את מצוות התורה ולא עסק בתורה, שכח את אדונו, עליו כתוב יתמו חטאים מן הארץ. ובא וראה יש בני אדם שנדבקים בצד הזה, משום אותה (בזו) נפש שלא זכו יותר, וכשעוברת עליהם, אותה רוח טומאה שורה עליהם ונדבקים בה, אזי אותו החטא שחוטא האדם, הוא מצד של אותה רוח טומאה, וקרבנו הוא עז אחת, משום שהיא בהמה שבאה מאותו צד, לכפר על חטאו.</p>
<p>אמר ליה רבי אלעזר בריה והא כתיב (דברים כא כג) לא תלין נבלתו על העץ וגו' ולא תטמא את אדמתך בגין דארעא היא קדישא (ובאתרא דשארין) ורוחא מסאבא⁹¹³ לא ישתכח אתרא בארעא קדישא למשרי עלוי אי הכי כיון דההוא בעירא שארי עליה רוח מסאבא ואתי מסטרהא⁹¹⁴ אמאי מקריבין ליה לסטר קודשא</p>	<p>אמר לו רבי אלעזר בנו, והרי כתוב (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ וגו' ולא תטמא את אדמתך, משום שהארץ היא קדושה, (ובמקום ששורה) ורוח טומאה לא תמצא מקום בארץ הקדושה לשרות עליו. אם כך, כיון שעל אותה בהמה, שורה רוח טומאה, והיא באה מצדיה. למה מקריבים אותה לצד הקדושה.</p>
<p>אמר ליה יאות שאלת⁹¹⁵ אבל תא חזי ברי כתיב (שם ד כד) כי יהו"ה אלהיך אש אוכלה הוא אית</p>	<p>אמר לו יפה שאלת, אבל בא וראה, בני כתוב (שם ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא, יש אש אוכלת אש, האש של הקדוש ברוך הוא אוכלת אש אחרת. ובא וראה יש</p>

⁹⁰⁸ פי' אע"פ שאין לו אלא נפש, יכול לעלות במדרגות העליונות ע"י מעשיו הטובים, לקנות הרוח ונשמה וכדמפרש זהר דקני נפש תחת נפש, פי' אחר שנימול קונה נפש הקדושה תחת נפש הטמאה שהיתה בו (מ"מ).

⁹⁰⁹ פי' שזוכה לבחי' נפש משעשוע הצדיקים בג"ע (רח"ו).

⁹¹⁰ פי' שנדבקים בסט"א ומפרש הטעם בגין ההוא נפש דלא זכאן יתיר, פי' שיש בו נפש, ולפי שלא זכה לרוח ונשמה, לכך נדבק בו סט"א כמ"ש הזהר לעיל דאערע באינון דתליין וכו' (מ"מ).

⁹¹¹ פי' משום דעז הוא מן י"א סממני הקטורת שבתוך הקליפות דעשיה לכן הם הם י"א יריעות עזים כי בחי' זו דעז מהקדושה שמתערבת עמהם ולכן קרבנו עז (זהר הרקיע). ז' פעמים ו"ה, ז' מלכים דמיתו, והן י"א יריעות בסוד ו"ה (רמ"ז).

⁹¹² יובן בהקדים מ"ש בזהר פרשת שמיני דף מא ע"ב וז"ל ואיתימא האי עז דשריא עליה לגו וכו', וכתב הרב בק"י כי עזים הם ז' דנוגה דבי"ע, ובזה מובן לשון זה מ"ש דאתי מההוא סטרא, היינו שהם מן ז' דנוגה דבי"ע, ועוברת בתוכם רוח מסאבא מהג' קלי' האחרות, שמהם בהמות טמאות אבל עוברת מעבר בעלמא לכך שרי לן למיכל (מ"מ).

⁹¹³ כגון ישראל מת, אע"פ שהוא טהור, כיון שעוברת הטומאה בתוכו אחר מיתה, כתיב ביה לא תלין וכו', הכי נמי האי עז, כיון שעוברת בתוכם רוח הטומאה של ג' קלי' החיצונות, אמאי מקריבין ליה וכו' (מ"מ).

⁹¹⁴ פי' מז' דנוגה דבי"ע (מ"מ).

⁹¹⁵ תירוץ לו רשב"י, שהשכינה שהיא אש אוכלת אכלה לההוא סטרא מסאבא שבתוך העז, ולא נשאר בו אלא הנוגה, ונעשה כמו בהמות טהורות דעלמא ומקריבים אותם ע"ג המזבח (מ"מ).

<p>אשא אכיל אשא⁹¹⁶ אשתא דקודשא בריך הוא אכיל אשא אחרא ותא הזי אית מלאכין דאמרין שירתא קמי קודשא בריך הוא⁹¹⁷ ואינון מתבטלי כד מסיימי ההוא שירתא בניצוצא דאשא אכלא לתתא זמין קודשא בריך הוא אשא דמדבחה והא אשא אכלא ושצי לכל ההוא סטרא ואתבטל ההוא סטרא בההוא שלהובא דאשא ולא אשאר מניה בעלמא</p>	<p>מלאכים שאומרים שירה לפני הקדוש ברוך הוא ומתבטלים, כשהם מסיימים את אותה השירה בניצוץ של אש אוכלת למטה, מזמין הקדוש ברוך הוא אש של המזבח, והאש הזו אוכלת ומשמדה את כל אותו הצד, ואותו הצד מתבטל באותה שלהבת של אש, ולא משאירה ממנו בעולם.</p>
<p>וההוא בר נש דמקרב קרבניה קאים עליה ובההוא ריהא דקרבנא דסליק אתעבר מניה סטרא דרוח מסאבא דשריא עלוי ויתכפר בגיני כך כלא אתבטיל וישתצי ולית מאן דקאים לגבי ההוא אשא רבי אחא הוה אזיל בארחה ורבי חייא ורבי יוסי אערעו כחדא אמר רבי אחא ודאי אנן תלת זמינין לקבלא אנפי שכינתא אתחברו כחדא ואזלו אמר רבי אחא כל חד וחד לימא מלה דקטורא דאורייתא ונזיל</p>	<p>ואותו אדם שמקריב את קרבנו, עומד עליו, ובאותו הריח של הקרבן שעולה עובר ממנו הצד של רוח הטומאה ששורה עליו, ומתכפר, לכן הכל מתבטל ומשמיד, ואין מי שעומד בפני אותה אש. רבי אחא היה הולך בדרך, ורבי חייא ורבי יוסי נפגשו כאחד, אמר רבי אחא ודאי אנו שלשה עתידים לקבל פני שכינה, התחברו יחד והלכו. אמר רבי אחא כל אחד ואחד יאמר דבר קשור לתורה ונלך.</p>
<p>פתח רבי חייא ואמר (ישעיה מה ח) הרעיפו שמים ממעל וגו' האי קרא רזא הוא דהכמתא דאוליפנא מבוצינא קדישא הרעיפו שמים ממעל מאי הרעיפו⁹¹⁸ כמה דאת אמר (דברים לב ב) יערוף כמטר לקחי ועל סטרא דסטרא דהוא מזונא דכלא קאמר ועל דא כל עיני עלמא מצפן לקודשא בריך הוא למזוני בגין דאיהו יהיב מזונא לכלא וזן כל כמה דאת אמר (תהלים קמה טו) עיני כל אליך ישברו וגו'</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר (ישעיה מה) הרעיפו שמים ממעל וגו', הפסוק הזה הוא סוד של חכמה, שלמדנו מהנר הקדוש הרעיפו שמים ממעל. מה זה הרעיפו, כמו שנאמר (דברים לב) יערוף כמטר לקחי, ועל הצד של המטר שהוא המזון של הכל הוא אמר, ועל כן כל עיני העולם מצפים לקדוש ברוך הוא למזונות, משום שהוא נותן מזון לכל, וזן את הכל כמו שנאמר עיני כל אליך ישברו וגו'.</p>
<p>ואי תימא דבאתר דא דאקרי שמים תליא מלתא הא תנינן דלאו בזכותא תליא מילתא וזכותא הא אוקמוה צדקה ותרגום צדקה זכותא וזכותא ושמים חד מלה הוא והכא הרעיפו שמים (ואי תימא דביה תליא) כתיב ממעל ממעל ודאי מעתיקא קדישא קא</p>	<p>ואם תאמר שבמקום הזה שנקרא שמים הדבר תלוי, הרי שנינו שלא בזכות הדבר תלוי, וזכות הרי פרשוה זו צדקה, ותרגום של צדקה זכות. וזכות ושמים זה דבר אחד. וכאן הרעיפו שמים (ואם תאמר בו תלוי), כתוב ממעל, ממעל ודאי, מהעתיק הקדוש זה</p>
<p>כו/א</p>	

⁹¹⁶ מלאכין שליטין לפום שעתא דאתבריאו בשני וקיימין למיכלא דהאי בהמה, בגין דאית אשא אכלא אשא, כי אלו המלאכים הם מסטרא דגבורה, שעליהם נאמר (שם ד) משרתיו אש לוחט, והם למיכלא דהאי בהמה שהיא שם ב"ן, ועליה נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא (דברים ד כד), אש אוכל אש (יומא כא ע"ב) (דע"ה ח"ב סב ע"ג).

⁹¹⁷ המלאכין שליטין לפום שעתא שאמרו בזה"ק (בראשית יז ע"ב יח ע"ב יט ע"א ובפ' תרומה קמד ע"ב ויקרא כה ע"ב פנחס ריז ע"א וכן בכ"מ), הענין הוא ע"פ מה שכתבנו לעיל ח"א דרוש ו', כי כל הניצוצין שירדו למטה במיתת המלכים, והוא בירידתן במקום העולמות ב"ע של עתה, אשר אז לא היו עדיין העולמות ב"ע כלל, הנה פעלו ועשו שם את השרשים העיקריים דכל המציאויות כולם דכל העולמות ב"ע בפרטות ופרטי פרטות כל אשר היו עתיד לצאת בכל משך זמן דששת אלפים שנה, והוציאו אז את כולם בבת אחת בלי סדר כלל, אלא כולם בפעם אחת (דע"ה ח"ב סד ע"ב).

⁹¹⁸ פי' רעיפת הטיפה מן המוח והוא הנקרא ממעל כי הרי הדעת ממעל לשמים הנק' ת"ת (רח"ו).

<p>אתייה ולא מההוא אתר דאקרי שמים ואקרי זכותא אלא ממעל דייקא</p>	<p>בא, ולא מאותו מקום שנקרא שמים ונקרא זכות, אלא ממעל דווקא.</p>
<p>ושחקים יזלו צדק (ישעיה מה ח) דכד שמים נטיל ליה ממעל מההוא אתר עלאה דשארי עלוי כדין שחקים יזלו צדק מאן שחקים⁹¹⁹ אתר דטחנין מנא לצדיקיא ומאן נינהו נצח והוד⁹²⁰ דאינון ודאי טחנין מנא לצדיקיא למאן לההוא אתר דאקרי צדיק דהא אינון טחנין ליה לההוא מנא דאתיא מלעילא וכל ההוא טיבו מתכניש בגווייהו למיהב ליה לדרגא דצדיק בנין דיתברכא צדק מההוא נזילו דלהון ועל דא טחנין מנא לצדיקיא מאן צדיקיא דא צדיק וצדק יוסף ורחל דכד מזדווגן כחדא צדיקים אקרו</p>	<p>ושחקים יזלו צדק, שכאשר שמים נוטל אותו, ממעל מאותו מקום עליון ששורה עליו, אזי שחקים יזלו צדק. מי השחקים, זה המקום שטוחנים מן לצדיקים, ומיהם נצח והוד, שהם ודאי טוחנים מן לצדיקים. למי, לאותו מקום שנקרא צדיק, שהרי הם טוחנים את אותו המן שבא מלמעלה, וכל אותו טוב נכנס בתוכם, לתת אותו לדרגה של צדיק, כדי שיתברכו צדק מאותה נזילה שלהם, ועל זה טוחנים מן לצדיקים. מיהם הצדיקים, זה צדיק וצדק, יוסף ורחל, שכאשר מזדווגים כאחד, נקראו צדיקים.</p>
<p>ואלין טחנין מן לצדיקיא ודאי ועל דא ושחקים יזלו צדק כדין תפתח ארץ⁹²¹ לתתא ויפרו ישע בני עלמא וצדקה תצמיח יחד כל רחמי וכל טיבו דעלמא סניאו ומזונייהו דבני נשא משתכחי בעלמא כדין חדווה על חדווה אתוסף וכל עלמין מתברכאן אמר רבי אחא אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא דיי</p>	<p>ואלו טוחנים מן לצדיקים ודאי, ועל כן ושחקים יזלו צדק, אז תפתח ארץ למטה ויפרו ישע בני העולם וצדקה תצמיח יחד, כל הרחמים וכל הטוב של העולם מתרבים, ומזונותיהם של בני אדם מצויים בעולם, אז נוספת שמחה על שמחה, וכל העולמות מתברכים. אמר רבי אחא אלמלא לא באתי אלא לשמע את זה די לי.</p>
<p>פתח רבי יוסי ואמר (שופטים ה ט) לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו יהו"ה תא חזי כל רעותא וכל לבא דבעי בר נש לארקא ברכאן מעילא לתתא⁹²² ליחדא שמא קדישא⁹²³ לבעי בצלותא לקודשא בריך הוא ברעותא ובכוונה דלבא לנגדא מההוא נחלא עמיקא כמה דכתיב (תהלים קל א) ממעמקים קראתיך יהו"ה דתמן עומקא דכלא בעמיקי עלאי דאינון שרותא עלאה דאבא ואימא מזדווגין אוף הכא לבי לחוקקי ישראל מאן חוקקי ישראל לא כתיב חוקקי ישראל</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר (שופטים ה) לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה'. בא וראה כל הרצון וכל הלב שצריך אדם להריק ברכות ממעלה למטה ליחד את השם הקדוש, לבקש בתפלה לקדוש ברוך הוא ברצון ובכוונת הלב, להשפיע מאותו הנחל העמוק, כמו שכתוב (תהלים קל) ממעמקים קראתיך ה', ששם העומק של הכל, בעומקים העליונים, שהם הראשית העליונה שאב ואם מזדווגים. כמו כן כאן לבי לחוקקי ישראל, מי הם חוקקי ישראל,</p>

⁹¹⁹ צדיקים היינו צדיק וצדק (כללים ח"א מו ע"ב), השחקים ששוחקים מ"ן לצדיקים לצדיק וצדק כמ"ש בזוה"ק (ס"פ ויקרא כו ע"א), אמנם היא נלקחת מכל הז"ת (כללים ח"ב כ ע"ד). המעלה ומטה הוא נצח והוד, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף טז ע"ב) נטיל ליה ירכא ימינא ואסתכל ביה לעילא כו' נטיל ליה ירכא שמאלא ואסתכל לתתא כו' ע"ש⁹¹⁹, וכן בזוה"ק (פרשת פנחס רלו ע"א) שהם הב' ריחים עליון ותחתון דטוחנים מן לצדיקים, וכן הוא בפ' ויקרא (דף כו ע"א) (ביאורים ח"א נט ע"ב). עצם מציאות כל וולד וכל אור ונשמה שהוא מטיפה הזרעית דהעליון, הרי הוא מהנה"י דהעליון, כי הנצח הוד שהם התרין ביעין הם השחקים ששוחקים מ"ן לצדיקים שהם צדיק וצדק כמ"ש בפ' ויקרא (כו ע"א) וכן בפ' פנחס (רלו ע"א), והתחלת היסוד הוא מהטבור על ב' הכליות כמ"ש הגר"א בתיקונים (דף נ ע"ד), והרי נמשך מציאות טיפה הזרעית מהטבור ולמטה. והגם שבאמת הנה היא נמשך מכל קומת הפרצוף העליון כולו, וכנודע בסוד אור מים רקיע בזוה"ק (תרומה קסז סע"א ורע"ב), אך מציאותה בסוד רקיע, שאז נעשה ראויה להיות ולד ממנה, הוא נגמר ונעשה רק בהנה"י, ע' דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה) ובפרקי הצלם (פרק א) ובשער המוחין (פרק ה) (ביאורים ח"ב פט ע"ד).

⁹²⁰ תרי ביעי (רח"ו).

⁹²¹ בסוד מיעכה באצבע (רח"ו).

⁹²² פי' מאר"א וז"ש ממעמקים וכו' וכדמפרש הזהר (מ"מ).

⁹²³ פי' ז"א הנק' שמא קדישא וע"י המוחין שבאים לו מאר"א מתייחד עם המלכות (מ"מ).

<p>אלא לחוקקי אלין אבא ואימא דאינון מחקקי לישראל קדישא דאיהו נגיד מבינייהו</p>	<p>לא כתוב חקוקי ישראל, אלא לחוקקי, אלו אבא ואמא, שהם מחוקקים לישראל הקדוש שנמשך מביניהם.</p>
<p>המתנדבים בעם אלין אינון אבהן דאקרונ נדיבים כמה דאת אמר (שם מז י) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם כדין ברכו יהוה לנגדא מיניה ברכאן לתתא⁹²⁴ וישתכחון ברכאן בעלמא כלהו דכד הכא משתכחין ברכאן מלעילא כלא הוא בחרוותא כלא הוא בשלימו זכאה חולקהון דישראל דקודשא בריך הוא מריק עליהון ברכאן וציית צלותהון ועלייהו כתיב (שם קב יח) פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'</p>	<p>המתנדבים בעם, אלו הם האבות שנקראים נדיבים, כמו שנאמר נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם, אז ברכו ה', להמשיך ממנו ברכות למטה, וימצאו ברכות בעולם כולם, שכשכאן נמצאות ברכות מלמעלה, אז הכל בשמחה, והכל בשלמות, אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מריק עליהם ברכות ומקשיב לתפילתם, ועליהם כתוב פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.</p>
<p>פרשת צו</p>	
<p>זאת תורת העולה וגו' (ויקרא ו ב) רבי שמעון פתח⁹²⁵ ואמר (תהלים לו ז) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו' האי קרא אוקימנא ליה ואתמר תא חזי האי עולה סליקו וקשירו דכנסת ישראל לעילא⁹²⁶ ודבוקא דילה⁹²⁷ בגו עלמא דאתי למהוי כלא חד⁹²⁸ בקשורא חדא בחידו ובגין דסלקא⁹²⁹ לעילא⁹³⁰ לעילא⁹³¹ כתיב זאת תורת רזא דכר ונוקבא⁹³² כחדא תורה שבכתב ותורה שבעל פה⁹³³ לסלקא בחביבותא כד אתער סטרא דצפון⁹³⁴ כמה דאוקימנא דכתיב (שיר ב ו) שמאלו</p>	<p>זאת תורת העולה וגו', רבי שמעון פתח ואמר, צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו', הפסוק הזה פרשנוהו ונתבאר. בא וראה העולה הזו מעלה וקושרת את כנסת ישראל למעלה, והדבקות שלה בתוך העולם הבא, להיות הכל אחד בקשר אחד בשמחה, ומשום שעולה למעלה למעלה, כתוב זאת תורת, סוד של זכר ונקבה יחד, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, לעלות בחביבות כשמתעוררת צד צפון כמו שבארנוהו, שכתוב שמאלו תחת לראשי, אזי היא עולה בחביבות</p>

⁹²⁴ פי' המשיכו ברכות לתחתונים מה' (מ"מ).

⁹²⁵ לשון זה הובא בפרשת פקודי רלח ע"ב [זאת תורת העולה] ושם פרשנוהו (מ"מ).

⁹²⁶ שעולים ט' נקודותיה מן הבריאה (רח"ו פקודי). כל סוד עולה ה"ס לאה שהיא עליונה ושם הדינים קשים כולם, ולכן באה עולת התמיד כנגדה למתק דיניה. וקשה שהרי שעיקר זווג של שחרית הוא דיעקב ורחל. אך נראה לי שלעולם כן הוא שזיווג הבוקר עיקרו ברחל אבל הוא לא לבד כנגד נה"י דזעיר אלא גם כן עולה עד כנגד הדעת שלו ותופסת מקום לאה שהוא כנגד חג"ת כנודע מסוד חזרת העמידה, ולכן צריך למיתוק דיני לאה כדי שלא תהא שום מניעה לרחל לתפוס מקומה, וזה שאמר בכאן סליקו וקשירו דכנסת ישראל לעילא, היא רחל העולה מעולמות התחתונים. ואתקשרא באצילות ואדבקת גו עלמא דאתי, היא לאה הנעשה ממלכות תבונה, ואז קשר זה הוא בחידו, שגם לאה נהנית בעלייה זו שנמתקו דיניה. וגם כי בסגולת הקרבן מאירים כל המדות כמו שיבוא, ולאפוקי בלילה שאז לאה תופסת מקום רחל ומתלבשת בכליה, ורחל יורדת לבריאה בזמן הגלות בסוד גלות, ובזמן בית המקדש לתת טרף לביתה, כי כן נגזר עליה בגזירת מיעוטה, לכו ומעטי את עצמך, ואז התפשטות לאה במקום רחל אינו בחידו, אבל של שחרית הוא קשר באחדות ובשמחה מפני שהוא התקשרות כל העולמות עד אין סוף כנזכר בסמוך, שהוא הוא הנרצה בכאן באמרו ובגין דסלקא וכו'. והענין הוא במה שהודיענו הרב זלה"ה בכמה דרושים, שיש לאו"א שתי בחינות זווגים, האחד בסוד החיצוניות לחיות העולמות והוא בבחינת יש"ס ותבונה, ולזה אין צריך העלאת מ"ן אלא מעצמו נעשה, שאם יחסר רגע חלילה חרבו הנמצאות. והזווג השני הוא בסוד הפנימיות והנשמות להוריד שפע חדש מלמעלה, ולזה צריך שיעלו מ"ן זר"ן, זעיר לאבא בסוד שם מ"ה ונוק' לאי' בסוד שם ב"ן (רמ"ז).

⁹²⁷ שמתקשרת פב"פ בז"א ואח"כ עולים שניהם ליסוד הבינה בסוד מ"ן כדי לקבל מוחין חדשים וז"ש הזהר ודבוקא דיליה בגו עלמא דאתי (רח"ו פקודי).

⁹²⁸ כל הד' פרצופים או"א וזו"ן (רח"ו פקודי).

⁹²⁹ מלכות (רח"ו פקודי).

⁹³⁰ ז"א (רח"ו פקודי).

⁹³¹ אימא (רח"ו פקודי).

⁹³² ת"ת ומלכות (רח"ו פקודי).

⁹³³ שניהם למ"ן (רח"ו פקודי).

⁹³⁴ זרוע שמאל גבורה דז"א (רח"ו פקודי).

<p>תחת לראשי כדין איהי סלקא בחביבותא ואתעטרא בימינא⁹³⁵ ואתחברת באמצעיתא⁹³⁶ ואתנהיר כלא מרזא דקדש הקדשים⁹³⁷ ודא מגו דרזא דאדם⁹³⁸ ברעו דכהנא⁹³⁹ ובצלוחא ובשירתא⁹⁴⁰</p>	<p>ומתעטרת בימין, ומתחברת עם האמצעי, והכל מאיר מסוד של קודש הקדשים, וזה מתוך סוד של אדם ברצון הכהן ובתפלה ובשירה.</p>
<p>והא אוקימנא⁹⁴¹ דעולה קדש קדשים ברזא דרוח עלאה בנין דתלת רוחין קשירין כחדא רוח תתאה⁹⁴² דאקרי רוח הקדש⁹⁴³ רוח דלגו באמצעיתא דאקרי רוח חכמה ובינה⁹⁴⁴ וכן אקרי רוח תתאה אבל האי רוח דנפיק מגו שופר כלילין באשא ומיא רוח עלאה⁹⁴⁵ דאיהו סתים בחשאי⁹⁴⁶ דביה קיימין כל רוחין קדישין וכל אנפין נהירין⁹⁴⁷ ובגין כך אהדרת עולה רוח ממש</p>	<p>והרי בארנו שעולה קדש קדשים, בסוד הרוח העליונה, משום ששלוש רוחות קשורות כאחת, הרוח התחתונה שנקראת רוח הקודש, הרוח שלפנים באמצע שנקראת רוח חכמה ובינה, וכן הרוח התחתונה, אבל הרוח הזו שיוצאת מתוך שופר כלולים באש ומים, הרוח העליונה שהיא סתומה בחשאי, שבה מתקיימים כל הרוחות הקדושות, וכל הפנים מאירות, ולכן חוזרת העולה רוח ממש.</p>
<p>ולבתר מרזא דבהמה⁹⁴⁸</p>	<p>ואחר כך מסוד של הבהמה</p>
<p>כו/ב</p>	
<p>מסתפקי ואתזנו לאתקשרא רוחא אחרא דאיהי גו מסאבו מאינון תרבין ושמןונין⁹⁴⁹ כמה דאתמר ובגין כך עולה קדש קדשים שאר קרבנין למעבד שלמא בעלמא כלהו מכמה סטרין ומארי דדינין לאתעברא ולאנתהרא מגו רעותא לאתבסמא אקרון קדשים קלים בגין דלא מתעטרי לעילא לעילא בקדש הקדשים ועל דא אינון קדשים קלים ונכיסו דלהון בכל אתר כמה דאוקמוה אבל עולה דאיהי רזא דקדש הקדשים לאו איהי כשאר קרבנין דכל עובדהא קדש</p>	<p>נהנים {מסתפקים} ונזונים להתקשר לרוח אחרת שהיא בתוך הטומאה, מאותם חלבים ושמנים כמו שנתבאר. ולכן עולה קדש קדשים, שאר הקרבנות כולם כדי לעשות שלום בעולם מכמה צדדים, ולהעביר בעלי דינים, ולהיות נאור מתוך הרצון, להתבשם ונקראים קדשים קלים, משום שלא מתעטרים למעלה למעלה בקודש הקדשים, ועל זה הם קדשים קלים, ושחיתתם בכל מקום כמו שבארוה. אבל העולה שהיא סוד של קדש</p>

⁹³⁵ חסד דז"א (רח"ו פקודי).

⁹³⁶ ת"ת דז"א (רח"ו פקודי).

⁹³⁷ יסוד דאימא נק' קדש הקדשים כדאיתא בפרשת אחרי מות (רח"ו פקודי).

⁹³⁸ פי' זה הענין נעשה בסוד אדם התחתון (רח"ו פקודי).

⁹³⁹ חסד כהן (רח"ו פקודי).

⁹⁴⁰ בזהר פקודי איתא: ובשירתא דליואי ובצלוחא דישראל, ופי' הרח"ו: לוי גבורה, ישראל ת"ת.

⁹⁴¹ שמתקשרת באימא (רח"ו פקודי).

⁹⁴² מלכות (רח"ו פקודי).

⁹⁴³ ת"ת (רח"ו פקודי).

⁹⁴⁴ שהת"ת נמשך מחכמה ובינה (רח"ו פקודי).

⁹⁴⁵ ג"כ רוח חכמה ובינה לפי שגם היא נמשכת מאו"א (רח"ו פקודי).

⁹⁴⁶ בינה (רח"ו פקודי).

⁹⁴⁷ שעל ידו חיים (רח"ו פקודי).

⁹⁴⁸ כי עי"כ מלכות עולה עד בינה הנק' רוח (רח"ו פקודי).

⁹⁴⁹ לקמן כז ע"א כח ע"א, פנחס רמ ע"ב רמח ע"ב רכד ע"ב רנה ע"א רנח ע"ב רמב ע"א ועי' פרשת פקודי רלח ע"ב רלט ע"ב רסח ע"ב רסט ע"א ועי' רכו ע"א לד ע"א קפא ע"ב ועי' זר"ח פרשת צו וכן הוא לעיל פרשת תרומה קמא ע"א וקל ע"א (לש"ו). מאברין ופדרין דמתאכלין כל הלילה, הנה נהנין מהם החיצונים ג"כ, וכן אמרו בפ' תרומה (קל ע"א) ומכאן אתזנו כמה חבילי טהירין דנפקין ושלטין בלילה כו' ע"ש, וכן שם (קמא ע"א) אמרו ג"כ אברין ופדרין דמתאכלין בלילה לאתזנא זינין אחרנין כו', וכן הוא בזהר חדש (סוף פ' צו מו ע"ג) וכן הוא מבואר בכמה וכמה מקומות בזה"ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג"כ [ע' ח"א סד ע"א פט ע"ב וח"ב לד ע"א קפא ע"ב רלח ע"א ושם סע"ב בהגהות מהרח"ו רלט ע"ב רסח ע"ב רסט ע"א ובח"ג דף כו רע"ב כז ע"א כח ע"א רמ ע"ב רמב ע"א רמח ע"ב] (דע"ה ח"ב קנו ע"ב).

	<p>הקדשים, אינה כשאר קרבנות שכל מעשיה קדש.</p>
<p>תא חזי מה כתיב (ויקרא ו ג) ולבש הכהן מדו בד אליו לבושין מיחדין לקדושה בד יחידאי מיחדא לקדושה וכתיב (ויקרא מז ד) בנדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם מאי טעמא דא קדש אלא רזא דמלה כדקאמר דאיהי קדש קדשים דסלקא כלא ואתעטרא בקדש הקדשים בקשורא חדא ולבתר מפני ואעבר רוח מסאבא דמסאב כלא דלא שלטא ולא יתקריב גו מקדשא ואתעבר מכל סטרי דקודשא ואשתאר כלא קדש בקדושה יחידאי ואמר רבי שמעון הא אתמר דכתיב (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהוה והכי סלקא רזא דאדם מסטרא דאדם ובהמה מסטרא דבהמה ובגין כך כתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם אדם ודאי דדא קרבניה לעילא לקשרא קשרא ולבתר מן הבהמה וכלא איהו בקרא אדם ובהמה ודא איהו רזא דאצטריך לקרבנא אדם ובהמה כדקאמר</p>	<p>בא וראה מה כתוב, ולבש הכהן מדו בד, הלבושים הללו מיוחדים לקדושה, בד יחידי מיוחד לקדושה. וכתוב בגדי קודש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם, למה זה קודש, אלא סוד הדבר כמו שאמר שהיא קדש קדשים, שהכל עולה ומתעטר בקדש הקדשים, בקשר אחד. ואחר כך מפנה ומעביר רוח טומאה שמטמא הכל, שלא ישלט ולא יקרב לתוך המקדש, ועובר {מלשון מסתלק} מכל צדדי הקדושה, והכל נשאר קודש בקדושה יחידה. ואמר רבי שמעון הרי נתבאר שכתוב (תהלים לד) אדם ובהמה תושיע ה', וכך עולה סוד של אדם מצד של אדם, ובהמה מצד של בהמה, ולכן כתוב אדם כי יקריב מכם, אדם ודאי, שהרי קרבנו למעלה לקשר קשר, ואחר כך מן הבהמה, והכל הוא בכתוב אדם ובהמה, וזהו סוד שצריך לקרבן אדם ובהמה כמו שאמר.</p>
<p>תא חזי כד ברא קודשא בריך הוא עלמא הכי עבד אדם ובהמה ואי תימא והא כתיב (בראשית א כ) ועוף יעופף על הארץ דהא מנייהו מקרבין קרבנא ואפילו עולה כמה דכתיב (ויקרא א יד) ואם מן העוף עולה קרבנו תא חזי מכל אינון עופין לא מקרבין אלא מן התורים או בני יונה אלא רזא דא מה דאתכשר בדא פסיל בדא דא ימינא ודא שמאלא וכלא חד</p>	<p>בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם כך עשה, אדם ובהמה. ואם תאמר הרי כתוב עוף יעופף על הארץ, שהרי מהם מקריבים קרבן, ואפילו עולה, כמו שכתוב ואם מן העוף עולה קרבנו. בא וראה מכל אותם עופות אין מקריבים אלא מן התורים או בני יונה, אלא סוד זה מה שכשר בזה פסול בזה, זה ימין וזה שמאל והכל אחד.</p>
<p>עוף יעופף⁹⁵⁰ על הארץ⁹⁵¹ הא אוקימנא דאינון רזא דרתיכא⁹⁵² ובהו תסתלק רוח הקודש⁹⁵³ לסלקא לעילא⁹⁵⁴ דאינון תרי חד לימינא וחד לשמאלא עוף לימינא ודא מיכאל⁹⁵⁵ יעופף לשמאלא ודא גבריאל⁹⁵⁶ דא לימינא ודא לשמאלא ובגין כך מקרבין תריין אליון לסלקא רוח קודשא ושמאלא מעטר וזיין לתתא להווא סטר שמאלא וימינא לימינא ואתקשרת אתתא בבעלה</p>	<p>עוף יעופף על הארץ, הרי בארנו שהם סוד המרכבה, ובהם תתעלה רוח הקודש לעלות למעלה, שהם שנים, אחד לימין ואחד לשמאל. העוף לימין וזה מיכאל, יעופף לשמאל וזה גבריאל, זה לימין וזה לשמאל, ולכן מקריבים שני אלה כדי להעלות את רוח הקודש, והשמאל מעטר ומזין למטה לאותו הצד של השמאל, וימין לימין, ואשה נקשרת לבעלה להיות אחד,</p>

⁹⁵⁰ יסוד דז"א ויסוד דנוק' כל א' נק' עוף אך ההפרש הוא כי היסוד דז"א נק' עוף ע"ש שיש לו ו' הוי"ת שהם ג' גבורות וג' חסדים מגולים, והחסדים ממתיקים הגבורות, אבל כשיורדים ביסוד דנוק' אז נקרא היסוד שלה יעופף, שהוא מיעוט רבים שנים, ב' פעמים עוף א' שלה וא' של הז"א וכו' בעוד שהג' ב"ן הם עדיין ביסוד דז"א אז נק' היסוד ער"ף, גימ' ג' ב"ן כמספר יוסף, אבל בעת שהנוק' מקבלת אותם הג' ב"ן ביסוד שלה, אז היסוד נקרא יעופף, ששם ביסוד שלה נעשים הג' ב"ן כפולים ומתרבים לאין קץ (מ"מ).

⁹⁵¹ בתוך הנוק' שנק' ארץ בסוד אסתר קרקע עולם היתה, אזי נק' היסוד שלה יעופף (מ"מ).

⁹⁵² הוא סוד המרכבה שאיך רוכב הזכר על הנקבה (מ"מ).

⁹⁵³ מלכות (מ"מ).

⁹⁵⁴ כדי להתגדל הנוק' שתוכל להזווג פב"פ (מ"מ).

⁹⁵⁵ הוא חסד ירצה שהיסוד דז"א נק' מיכאל כי מיכאל שר ישראל (מ"מ).

⁹⁵⁶ גבורות (מ"מ).

<p>למהוי חד וכלא מסתלק ומתקשר כחדא לעילא ותתא וקודשא בריך הוא אסתלק בלחודוי ואתתקף ובספרי קדמאי מסכנא לא יהיב חולקא לאתזנא אלא לעילא לאתקשרא אבל כלא לעילא ותתא כל חד מתקשר לסטריה כדקא יאות והא אוקימנא</p>	<p>והכל מתעלה ומתקשר כאחד למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מתעלה לבדו ומתחזק. ובספרים הקדמונים, העני לא נותן חלק להזין אלא להתקשר למעלה, אבל הכל למעלה ולמטה, כל אחד נקשר לצדו כראוי, והרי בארנו.</p>
<p>רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי ואמר הא קשורא דכלא אתקשר בקדש הקדשים לאתנהרא אתדבקותא דרעוא דכהני ליואי וישראל לעילא עד היכן איהו סלקא אמר ליה הא אוקימנא עד אין סוף⁹⁵⁷ דכל קשורא ויחודא ושליומו לאצנעא בההוא צניעו דלא אתדבק ולא אתידע דרעוא דכל רעוין ביה אין סוף לא קיימא לאודעא ולא למעבד סוף ולא למעבד ראש דאין (נ"א ראש כמה דאין) קדמאה אפיך ראש וסוף מאן ראש דא נקודה עלאה דאיהי רישא דכלא סתימאה דקיימא גו מחשבה ועביד סוף דאקרי סוף דבר אבל להתם אין סוף לאו רעותין לאו נהורין לאו בוצינין בההוא אין סוף כל אלין נהורין ובוצינין תליין לאתקיימא בהו ולא קיימי לאתדבקא מאן דידע ולא ידע לאו איהו אלא רעו עלאה סתימאה דכל סתימין אין</p>	<p>רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אבוי ואמר, הרי הקשר של הכל נקשר בקודש הקדשים כדי להאיר הדבקות של הרצון של כהנים ליום וישראלים למעלה, עד היכן היא עולה. אמר לו הרי בארנו, עד אין סוף, שכל קשר ויחוד ושלמות להצניע באותה צנעה שאינה מושגת ולא נודעת, שבה רצון כל הרצונות. אין סוף אינו עומד להודיע ולא לעשות סוף ולא לעשות ראש של אין (ראש כמו שאין). הראשון הוציא ראש וסוף, מי הראש זו הנקודה העליונה, שהיא ראש של הכל, הסתום שעומדת בתוך המחשבה, ועושה סוף שנקרא סוף דבר, אבל לשם אין סוף אין רצונות ואין אורות ואין נרות, באותו אין סוף כל האורות והמאורות הללו תלויים להתקיים בהם, ולא עומדים להשגה {להתדבק}, מי שיודע ולא יודע, אינו אלא רצון עליון סתום של כל הסתומים, אין.</p>
<p>וכד נקודה עלאה ועלמא דאתי אסתלקו לא ידעין בר ריחא כמאן דארח בריחא ואתבסם ולא דא נייחא (ס"א ניהח) דהא כתיב (ויקרא כו לא) ולא אריח בריח ניהחכם דהא ריה ניהח ריחא דרעותא דכל הני רעותא דצלולתא ורעותא דשירותא ורעותא דכהנא דכלהו רזא דאדם כדין כלהו אתעבידו רעותא חדא וההיא אקרו ניהח רעותא כתרנומו כדין כלא אתקשר ואתנהיר</p>	<p>וכשהנקודה העליונה והעולם הבא התעלו, אינם יודעים פרט לריח, כמי שהריח ריח והתבשם, ואין זה נחת (ניחוח), שהרי כתוב ולא אריח בריח ניחוחכם, שהרי ריח ניחוח (הוא) ריח של רצון שכל הרצונות הללו, של תפלה ורצון, של שירה ורצון. הכהנים שכולם סוד של אדם, אזי כולם נעשים רצון אחד, וההוא נקרא ניחוח, רצון, כתרנומו. אז הכל</p>

⁹⁵⁷ עי' אריכות בעולת תמיד ח ע"ב. נודע מ"ש הרב בפירוש מאמר זה בפרשת פקודי רלח ע"ב (מ"מ). ועי' בהגר"א בספד"צ א ע"ב, ומאיר הספרא הערה 33. והנה זהו מה שגורם הקרבן תיקון ואור וברכה בהעולמות ב"ע, וכן בעוד יותר הרבה הנה גורם האדם המקריב את הקרבן אור ברכה ויחוד למעלה למעלה שהוא באצילות ג"כ, כי ע"י שמקריב את הקרבן לה' והרי מייחד עי"ז את כל הכחות דהבי"ע אליו ית"ש, שיהיו כולם קודש לה'. וכל הכחות דהבי"ע הנה כולם הם מהמלכות דאצילות, ועי"ז הנה מעלה היא מ"ן למעלה מהבירורין שעלו בה, [ואלו הבירורין שעולין בה הוא בסוד מ"ש ג"כ בזוהר פנחס (רמ ע"ב) הנ"ל דהקרבתו הוא בסוד הבהמה דרביעא על אלף טורין, ואלף טורין אכלית בכל יומא], ועי"ז אלו המ"ן נעשה יחוד בהז"ן, וכן עולים בירורים מה ששייך לאר"א ונעשה יחוד באר"א, וכן למעלה למעלה וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש יא) ובחשמל (פרק ג), וגורם עי"ז יחוד בכל הפרצופים. ונוסף ומתחדש עי"ז אור באצילות לאין קץ, כי כל מה שמתגדל היחוד מתגדל הגילוי דא"ס ית"ש בכל אצילות כולו. והרי נעשה ע"י כל קרבן תוספות אור וקדושה למעלה למעלה, ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא עי"ז הרבה מאד, וכמ"ש פ' צו (דף כז ע"ב) ובפ' פנחס (רכד סע"א ברע"מ) ופ' פקודי (רלז ע"א ושם רלט ע"א), ע' במקומות הנז' שמבואר שם כי ע"י הקרבנות מתכפייא הסטרא אחרא ואתבר חילה ותוקפה, ואשא דמדבחא מבערא רוח מסאבא, וזינין בישין מעלמא וסלקא רוח קודשא ואתעטרא לעילא ונהיר דא בדא, עד סוד א"ס ית"ש כמ"ש בפ' פקודי (רכו ע"א ושם רלט ע"א). (דע"ה ח"ב קנו ע"ד).

<p>כחדא כדקא יאות כמה דאתמר ועל דא אתיהיבת האי סטרא אחרא בידא דכהנא דכתיב</p>	<p>נקשר ומאיר כאחד כראוי, כמו שנתבאר. ועל כן נתן הצד האחר ביד הכהן, שכתוב</p>
<p>כז/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>צו את אהרן ואת בניו לאמר (ויקרא ו ב) רזא הכא דהא אוקימנא לית צו אלא עבודה זרה והכא אתיהיבת ליה לאתוקדא ההוא מחשבה רעה ולאעברא לה מגו קודשא בהאי רעותא דסלקא לעילא ובהאי תננא ותרבינ דאתוקדן בגין לאתעברא מן קודשא והאי צו ברשותיהו קיימא לאפרשא לה מן קודשא מגו האי קרבנא⁹⁵⁸</p>	<p>צו את אהרן ואת בניו לאמר. סוד כאן, שהרי בארנו אין צו אלא עבודה זרה, וכאן נתן לו לשרוף את אותה מחשבה רעה, ולהעבירה מתוך הקודש ברצון הזה שעולה למעלה, ובעשן הזה ובחלבים שנשרפים, כדי שיעברו מן הקודש. וה"צו" הזה עומד ברשותם להפרידו מן הקודש מתוך הקרבן הזה.</p>
<p>ואי תימא צו את בני ישראל הכי נמי דהא ברשותיהו קיימא לאפרשא לה מן קודשא כל זמנא דעבדי רעותא דמאריהון דלא יכלא לשלטאה עליהו והאי קרא כלא אתיא לאחזאה רזא דמלה לאעטרא להאי רוח קודשא לעילא לעילא ולאפרשא לה לדא רוח טומאה לנחתא לה לתתא דא ברעותא ובצללותא כדקאמרן ודא בעובדא כלא כדקחוי ליה והאי קרא מוכחא עליהו דכתיב צו את אהרן ואת בניו לאמר צו דא עבודה זרה רוח מסאבא לאמר דא אתתא דאקרי יראת יהויה כתיב הכא לאמר וכתוב התם (ירמיה ג א) לאמר הן ישלח איש את אשתו והא אוקמוה בגין כך כלא אתמר וכהנא קיימא לאתתקנא כלא ברזא דאדם ובהמה זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון ידעי אורחי דאורייתא ואולי בה בארע קשוט עליהו כתיב (ישעיה לח טז) יהויה עליהם יחיו מאן עליהם אלין ארחי דאורייתא יחיו יתקיימו בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>ואם תאמר צו את בני ישראל, כך גם, שהרי ברשותם עומד להפריש אותה מן הקדושה, כל זמן שעושים רצון רבונם, שלא יוכל לשלוט עליהם. והפסוק הזה הכל בא להראות סוד הדבר, לעטר את רוח הקודש למעלה למעלה, ולהפריד את רוח הטומאה הזו ולהורידה למטה, וזה ברצון ובתפלה כפי שאמרנו, וזה במעשה, הכל כמו שראוי לו. והכתוב הזה מוכיח עליהם, שכתוב צו את אהרן ואת בניו לאמר, צו זו עבודה זרה, רוח הטומאה. לאמר, זו האשה שנקראת יראת ה'. כתוב כאן לאמר, וכתוב שם (ירמיה ג) לאמר הן ישלח איש את אשתו, והרי פרשוה, לכן הכל נאמר. והכהן עומד לתקן את הכל בסוד של אדם ובהמה, אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהם יודעים את דרכי התורה והולכים בה בדרך אמת, עליהם כתוב (ישעיה לא) ה' עליהם יחיו. מי עליהם, אלו דרכי התורה. יחיו, יתקיימו בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>תא חזי כתיב (ויקרא ו ב) זאת תורת העולה אמר רבי חייא האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא (וזאת תורת דא כנסת ישראל העולה דהיא סלקא ומתעטרא לעילא לעילא לאתקשרא כדקא יאות עד אתר דאקרי קדש קדשים) (דבר אחר) זאת תורת דא כנסת ישראל העולה דא מחשבה רעה דאיהי סלקא על רעותא דבר נש לאסטאה ליה מארע קשוט</p>	<p>בא וראה כתוב זאת תורת העולה, אמר רבי חייא הפסוק הזה בארנוהו בצורה הזו, (זאת תורת, זו כנסת ישראל. העולה, שהיא עולה ומתעטרת למעלה למעלה להתקשר כראוי עד המקום שנקרא קדש קדשים). (דבר אחר) זאת תורת, זו כנסת ישראל. העולה, זו מחשבה רעה שהיא עולה על רצונו של האדם להסיט אותו מדרך אמת.</p>
<p>היא העולה היא דסלקא ואסטיאת ליה לבר נש ובעי לאוקדא לה כנורא בגין דלא יתיהיב לה דוכתא לאסטאה ובגין כך על מוקדה על המזבח כל</p>	<p>היא העולה, היא שעולה ומשטינה על האדם וצריך לשרוף אותה באש כדי לא לתת לה מקום להשטין, ולכן על מוקדה</p>

⁹⁵⁸ נעשה ע"י כל קרבן תוספות אור וקדושה למעלה למעלה, ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא עי"ז הרבה מאד, וכמ"ש פ' צו (דף כז ע"ב) ובפ' פנחס (רכד סע"א ברע"מ) ופ' פקודי (רלז ע"א ושם רלט ע"א) (דע"ה ח"ב קנו ע"ד).

<p>הלילה מאן לילה דא כנסת ישראל דאיהי זאת בגין דאתי לדכאה לבר נש מההוא רעותא על מוקדה בגין דנהר דינור איהו אתר לאוקדא לכל אינון דלא קיימי בקיומיהו דהא עאלין לון בההוא נורא דדליק ומעברי שולטניהון מעלמא ובגין דלא ישלוט אצטריך על מוקדה על המזבח כל הלילה ואתכפיא ולא שלטא ועל דא כד אתכפיא האי סלקא כנסת ישראל דאיהי רוח קודשא דסלקא ואתעטרא לעילא דהא סליקו דילה כד אתכפיא האי הילא אהרא ואתפרש מנה ובגין כך בעינן ברוא דקרבנא לאפרשא להאי סטרא מרוח קודשא ולמיהב לה חולקא⁹⁵⁹ בגין דרוח קודשא תסתלק לעילא</p>	<p>על המזבח כל הלילה. מי הלילה, זו כנסת ישראל, שהיא "זאת", משום שבאה לטהר את האדם מאותו רצון. על מוקדה, משום שנהר דינור הוא מקום לשרוף כל אלו שלא עומדים בקיומם, שהרי מכניסים אותם באותה אש בוערת, ומעבירים את שלטונם מן העולם. וכדי שלא ישלט, צריך על מוקדה על המזבח כל הלילה, ונכנע ולא שולט. ולכן כשזה נכנע, עולה כנסת ישראל, שהיא רוח הקודש שעולה ומתעטרת למעלה, שהרי עלייתה כשנכנע הכח האחר הזה ונפרד ממנה, ולכן צריכים בסוד הקרבן להפריד את הצד הזה מרוח הקודש, ולתת לו חלק כדי שרוח הקודש תתעלה למעלה.</p>
<p>רבי אחא פתח ואמר והאש על המזבח תוקד בו וגו' (ויקרא ו ב) והאש על המזבח תוקד בו אמאי⁹⁶⁰ ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר אמאי וכהנא אמאי והא תנינן אש בכל אתר⁹⁶¹ דינא הוא וכהנא מסטרא דימינא⁹⁶² קא אתי ורחיקא הוא מן דינא⁹⁶³ דהא כהנא לא אזדמן בדינא⁹⁶⁴ לעלמין והכא הוא בעי לאוקדא דינא בעלמא דכתיב (ויקרא ו ה) ובער עליה הכהן אלא הכי אוליפנא בר נש דאתי למחטי קמי מאריה הוא אוקיד גרמיה בשלהוביתא⁹⁶⁵ דיצר הרע ויצר הרע מסטרא דרוח</p>	<p>רבי אחא פתח ואמר, והאש על המזבח תוקד בו וגו'. והאש על המזבח תוקד בו למה, ובער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר למה, וכהן למה, והרי שנינו שאש בכל מקום היא דין, והכהן בא מצד הימין ורחוק הוא מן הדין, שהרי אין כהן מזדמן לדין לעולמים, וכאן הוא צריך לשרוף דין בעולם, שכתוב ובער עליה הכהן. אלא כך למדנו, אדם שבא לחטוא לפני רבונו, הוא שורף את עצמו בשלהבת היצר הרע, ויצר הרע בא מצד של רוח</p>
<p>רעיא מהימנא פקודא לעשות העולה כמשפטה ועלה אתמר זאת תורת העולה וגו' (ויקרא ו ב) חמש אשים הוו נחתין על קרבנא⁹⁶⁶ אש אוכל ואינו שותה אש</p>	<p>מצוה לעשות העולה כמשפטה, ועליה נאמר זאת תורת העולה וגו'. חמשה אשים היו יורדים על הקרבן, אש אוכל</p>

⁹⁵⁹ עי' לעיל כו ע"ב הערה בשם הדע"ה ח"ב קנו ע"ב.

⁹⁶⁰ שלש הנה קושיותיו. א', שהנה המזבח סודו הוא במלכות דיצירה בראש העשיה, ואם כן למה יצוה ה' שתהיה אש תמיד עליו שהרי כל מגמתו הוא להמתיק גבורות המלכות. והב', מצד הזמן שהוא בבקר שעת החסד. והג', מצד האדם שהוא כהן איש החסד (רמ"ז).

⁹⁶¹ פי' שיש כמה מיני אשים כנגד כמה מיני גבורות, כגון אש לבנה גבורה שבחסד וכיוצא, אבל תמיד הוא סוד גבורות (רמ"ז).

⁹⁶² ר"ל חסד שבחסד דחכמה הוא כהן גדול, וחסד שבחסד דחסד הוא סגן, וחסד שבחסד דנצח הוא כהן הדיוט (רמ"ז).

⁹⁶³ כי כל מדות חח"ן אפילו של שמאל כולן חסדים (רמ"ז).

⁹⁶⁴ וירצה שאין שום כח דין מזדמן ויוצא מצד החסד, שהרי הגבורה כל עוד שמתפשטת למטה מתחזקת עד שנעשית קליפה ממנה, מה שאין כן החסד שאעפ"י שיש קצת אחיזה בה לקלי', מכל מקום אין ממנה קליפה וכו', ואברהם לא יצא ממנו ישמעאל אלא קודם שנקרא אברהם שאז נתייחד בחסדים, וגם שהולידו מהגר, אבל עשו יצא מיצחק אפילו אחרי עקידתו ונולד מרבקה. וכנגד זה אמר לא אזדמן בדינא לעלמין, אפילו במדרגה התחתונה (רמ"ז).

⁹⁶⁵ יצר הטוב ויצה"ר שניהם מן הטוב והרע שבקליפת נוגה, דהיינו יצר הטוב מן הימין וה"ס הליחות השרשי שבאדם המשקה את כל הגוף, ויצה"ר מן השמאל ובסוד חום הטבעי, וידוע שממנו כח הכעסני והתאוני, וזו היא שלהבת היצה"ר, ר"ל שכשמשמש באשו לחטוא כי אז מתגברת השלהבת והיא כאש הקדחת המכלה את האדם ואז הוא נקרא יצה"ר, וז"ש ויצר הרע מסטרא דרוח מסאבא קא אתיא, הוא צד השמאל של נגה שמשם ניזונות שאר השלש קליפות, ולכן נקרא סטרא דרוח מסאבא (רמ"ז).

⁹⁶⁶ הנה כאן הוזכרו ה"פ אש זה בחי' הזיווג הנעשה (בלילה) כלילה בסוד הה"ג והם ה' אש שהוזכרו הכא וזה הזיווג נעשה בבריאה ששם הם עולין משא"כ יצירה ועשיה הם ירידה למטה ע"ש תורת העולה כי בחי'

<p>שותה ואינו אוכל אוכל ושותה אוכל אוכל לחים ויבשים אוכל אוכל ושותה⁹⁶⁷ לקבליהו אינו⁹⁶⁸ זאת תורת העולה חד הוא העולה על מוקדה ב' על המזבח תלת כל הלילה ד' ואש המזבח תוקד בו (ויקרא ו ב) ה' ואוקמוה מארי מתניתין עולה כולה סלקא לגבוה ודא בינה⁹⁶⁹ ה' ה' מראות דילה⁹⁷⁰ י' מ' בתנב⁹⁷¹ יהידא⁹⁷² (שמות כד יז) ומראה כבוד יהוה כאש אוכלת⁹⁷³ ו' אור דבת עינא והיא אש</p>	<p>ואינו שותה, אש שותה ואינו אוכל, אש אוכל ושותה, אש אוכל לחים ויבשים, אש שאינו אוכל ואינו שותה. כנגדם הם זאת תורת העולה אחת, היא העולה על מוקדה שתיים, על המזבח שלש, כל הלילה ארבע, ואש המזבח תוקד בו חמש. ופרשוה בעלי המשנה, העולה כולה, עולה לגבוה, וזו בינה, ה', ה' מראות שלה, י' בת יחידה. (שמות כג) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת, ו' אור של בת עין והיא אש</p>
<p>כז/ב</p>	
<p>זהר</p>	
<p>מסאבא קא אתיא והא שריא ביה רוח מסאבא ולזמנין אשתמודעין⁹⁷⁴ קרבני דאתיין מהאי סטרא ובעא לקרבא על מדבחה⁹⁷⁵ כדדמי ליה ולא אשתצי ולא אתבטל ההוא רוח מסאבא בין מבר נש ובין מההוא סטרא דאתי מניה אלא באשא דמדבחה דההוא אשא מבערא רוח מסאבא וזינין בישין מעלמא וכהנא בדא אתכוון לתקנא אשא דיבער זינין בישין מעלמא ועל דא בעי דלא ידעכון ליה לעלמין ולא יתחלש חילא ותוקפא דיליה לתברא חילא דתוקפא אחרא בישא מעלמא ועל דא לא תכבה וכהנא יסדר עליה אשא בבקר בבקר בזמנא דשלטא סטרא דיליה ואתער בעלמא בגין לבסמא עלמא (ס"א ולבסמא דינא) ואתכפיין דינין⁹⁷⁶ ולא מתערי בעלמא על דא תנינן אית אשא</p>	<p>הטומאה, והרי שורה בו רוח טומאה, ולפעמים נודעים הקרבנות שבאים מהצד הזה, וצריך להקריב על המזבח את מה שדומה לו ולא מתכלה, ולא מתבטלת אותה רוח הטומאה, בין מהאדם ובין מאותו הצד שבא ממנו, אלא רק באש של המזבח, שאותה האש מבערת את רוח הטומאה ומינים רעים מן העולם. והכהן מתכוון בזה, לתקן אש שתבער מינים רעים מן העולם, ולכן צריך שלא תכבה לעולמים, ולא יחלש הכח והתוקף שלה כדי לשבור הכח התוקף של הרע האחר מן העולם, ולכן לא תכבה. והכהן יסדר עליה אש בבוקר בבוקר, בזמן ששולט הצד שלו, ומתעורר בעולם, כדי לבשם את העולם,</p>

המלכות עולה למעלה לבריאה לצורך זיווג זה. והנה בכל ימי החול מלכות דאצילות כלולה בבריאה ונפרדת מבעלה בעוונתו ומשתוקקת לבעלה ומשבחת עד חצות לילה שאז נקר' אלהים וז"ש (תהילים פג ב) אלהים אל דמי לך ומחצות ואילך אמר (תהילים פג ב) אל תחרש ואל תשקוט אל מחצות עד בקר שאז נקר' אל ואינו עולה בעולם האצילי אלא בליל שבת (זהר הרקיע). ובגמ' (יומא כא ע"ב) חשיב שש וכאן לא חשיב אש דשכינה שהיא כלל כל האשים (יהל אור). ז"ל הגמ': תנו רבנן שש אשות הן: יש אוכלת ואינה שותה, ויש שותה ואינה אוכלת, ויש אוכלת ושותה, ויש אוכלת לחין כבישין, ויש אש דוחה אש, ויש אש אוכלת אש. יש אש אוכלת ואינה שותה, הא דידן. שותה ואינה אוכלת, דחולין. אוכלת ושותה, דאליהו דכתיב ואת המים אשר בתעלה לחכה. אוכלת לחין כבישין, דמערכה. יש אש דוחה אש, דגבריאל. ויש אש אוכלת אש, דשכינה.⁹⁶⁷ זהו אש דוחה שאמרו בגמ', וחמש הם מסט' דה' שבשם (יהל אור).⁹⁶⁸ נ"ל שצ"ל זאת תורת העולה עד הלילה, א'. ור"ל מוקדש הוא אש א', ואש המזבח כו' ב'. אש תאכל האש, ג'. והאש על המזבח כו' ד'. אש תמיד כו' ה'. ה' פעמים אש. וכן דרשו בגמ' (יומא מה ע"א) ה' פעמים אש הנ"ל על מערכה גדולה, ושני' וקיום אש ואברים ופדרים ומנורה ע"ש (יהל אור).⁹⁶⁹ שנק' גבוה, בגבהי מרומים כידוע (יהל אור).⁹⁷⁰ ר"ל ה' דהעולה רומז על ה' מראות שהן אשלי"ת (אדום, שחור, לבן, ירוק, תכלת), ה' גוונין מסטרא דה' עילאה והן ה' פעמים שנאמר בסנה ראה אצל משה וירא וירא המראה לראות (יהל אור).⁹⁷¹ ר"ל מראה עצמה היא מלכות שהיא מ' דמראה מ' יום שעמד משה בהר מ' יום דיצירה הולד (יהל אור).⁹⁷² ר"ל בת עין שכל השם בעין ששני בת עין הן: א' החיצו פני אדם מלכות ה' אחרונה. וא' נקודה פנימאה חכמה יו"ד של השם וה' מראות ה' ראשונה אור הוא ו' כמש"ו והחיצונה הנ"ל הוא המראה (יהל אור).⁹⁷³ וז"ש אש אוכלת אש דשכינה (יהל אור).⁹⁷⁴ עי' לעיל כז ע"א מש"כ בשם דעה" קנו ע"ד.⁹⁷⁵ והוא שעירי חטאת כמ"ש לקמן כח ע"א ועי' עוד בפרשת פקודי רלז ע"א, (לש"ו).⁹⁷⁶ עי' הערה לעיל כז ע"ב בשם לש"ו דע"ה. ע"י שמקריבין לה' את השעיר שהוא מסטרא דיליה, הרי מוציאין בזה את בלעו מפיו, ולא עוד אלא שנעשה בו דין ע"י שמקריבין את האימורין ע"ג המזבח, וע"ד שאמרו בפ' פקודי (רלז ע"א) דהא כד אתעביד דינא בסטרא דא אתכפיין כל אינון דשלטין מסטרא כו' ע"ש, וכן בפ' צו

<p>אכלא אשא אשא דלעילא אכלא אשא אחרא אשא דמדבחה אכלא אשא אחרא ועל דא אשא דא לא תכבה לעלמין וכהנא מסדר ליה בכל יומא</p>	<p>(ולבשם הדין) והדינים נכנעים ולא מתעוררים בעולם, ועל זה שנינו יש אש אוכלת אש, אש שלמעלה אוכלת אש אחרת. אש המזבח אוכלת אש אחרת. ועל זה האש הזו לא תכבה לעולמים, והכהן מסדר אותה בכל יום.</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>שותה⁹⁷⁷ כל מיין דאורייתא ואוכלת⁹⁷⁸ כל קרבנין דצלוחא ואוכלת לחין ויבשין אינון פשטי דאורייתא דאינון כעצים יבשים ורזי אורייתא אינון כעצים לחים והאי איהו אש אוכלת לחין ויבשין ועוד אוכלת לחים כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא על מצות עשה ויבשין כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא על מצות לא תעשה והאי איהו סקילה⁹⁷⁹ שריפה הרג וחנק על מצות עשה ועל מצות לא תעשה אלין אינון קרבניא דשכינתא צלותא דפקודין דעשה ולא תעשה ולקבל⁹⁸⁰ מראות אלין תקינו ה' צלותי ביומא דכפורי ולקבל בת עינא אינון עשרת ימי התשובה י"ה⁹⁸¹ לקבל אור דבת עינא ה' ענויין לקבל ה' בתראה</p>	<p>שותה כל המים של התורה, ואוכלת את כל הקרבנות של התפלה, ואוכלים לחים ויבשים, אותם פשטי התורה שהם כמו עצים יבשים, וסודות התורה הם כמו עצים לחים, וזוהי אש האוכלת לחים ויבשים. ועוד אוכלת לחים, כל הקרבנות שהיו קרבים בתפלה על מצוות עשה, ויבשים כל הקרבנות שהיו קרבים בתפלה על מצוות לא תעשה, וזהו סקילה שרפה הרג וחנק, על מצוות עשה ועל מצוות לא תעשה, אלו הם הקרבנות של השכינה, תפלה, על מצוות עשה ולא תעשה. וכנגד חמש המראות הללו תקנו חמש תפלות ביום הכפורים. וכנגד בת עין, אותם עשרת ימי תשובה, חמש עשרה כנגד האור של בת עין, חמשה ענויים כנגד ה' אחרונה.</p>
<p>פקודא בטר דא לעשות החטאת כמשפטה תנאים ואמוראים⁹⁸² אתון דמסטרן דמדות דקודשא בריך הוא אתיתו דמרחתון סגי לנקהא ברתא דילי דאיהי הלכה מאלין קליפין דערב רב⁹⁸³ קושיין בישין דלית לון תירוץ ולא פרוקא דעליהו אתמר (קהלת א טו) מעוות⁹⁸⁴ לא יוכל</p>	<p>המצוה אחר זו לעשות את החטאת כמשפטה. תנאים ואמוראים, אתם שמצד מדותיו של הקדוש ברוך הוא באתם, שטרחתם הרבה לנקות את הבת שלי שהיא הלכה מאותן הקליפות של ערב רב, שהן קושיות רעות שאין להם תירוץ ולא פרוק, שעליהם נאמר (קהלת א) מעוות</p>

(כז ע"ב) שכל קרבן שהוא מסטרא דיליה כשהוא נקרב על המזבח הנה אשא דמדבחה מבערא רוח מסאבא וזינין בישין מעלמא, והרי מתרחק עי"ז הס"מ מהשכינה הקדושה, ונדחה והולך לו. פעולה השנית הוא הפכו ממש, והיינו כי מאחר שע"י הקרבן שעיר הוא נדחה מגשת אל הקודש, הרי יזעק חמס ושוד על שברו, ויתחזק בכל תוקף ועוז להלשין ולקטרג בכל האפשרי (דע"ה ח"ב קנז ע"א).

⁹⁷⁷ עכשיו מפרש כל ה' אשים הנ"ל בשכינה (יהל אור).
⁹⁷⁸ ובזה נתבאר ד' אשים הנ"ל אוכלת או שותה או שניהן ואינו אוכל ולא שותה הן הפסולין שאינה מקבלת קרבן וז"ש דוחה הפסולין מע"ג המזבח (יהל אור).

⁹⁷⁹ והן הקרבנין שמוסרין עצמם למיתה וכו' ומסטרא דלת יבש ונהר יחר ויבש (יהל אור).

⁹⁸⁰ שיוה"כ בבניה תקינו כל אלו נגד השם שבבינה נגד העין שבאלוהימים השם מציץ מן החרכים (יהל אור).

⁹⁸¹ ור"ל ו' שבשם לקבל אור שמדליקין ביוה"כ כמ"ש באורים כבדו ה' ביוה"כ והוא כנגד אור של העין כנ"ל, ועשי"ת נגד בת עין שמשם הדמעות ששעריהן אינון ננעלין, וכן עשי"ת השערים פתוחים כמ"ש דרשו ה' בהמצאו כו' (ר"ה יח ע"א) שבאלו הימים אל תדום בת עיניך, ונגד בינה תפלה כמש ממעמקים קראתיך עומקא עילאה כידוע, ונגד ה' אחרונה ה' עינויין כמ"ש ועניתם את נפשותיכם שמשם הנפש כידוע ואור הוא שמש ת"ת (יהל אור).

⁹⁸² עי' יהל אור ח"א ל ע"ד ז"ל: דגם בדורות הראשונים היו תנאים ואמוראין אף בימי יהושע ברייתות ומימרות וגם הם היו מסדרים אלו הברייתו ומימרות.

⁹⁸³ כי הלכה היא מלכות וכל קושיא היא קליפה והוא מסטרא דערב רב שנתערבו בישראל וכן למעלה הקלי' וכן נתערב הקושיא בהלכה והתירוץ הוא תיקון הקלי' ההיא וקושיא דל"ל תירוץ אלו הן הקלי' דל"ל תיקון כלל וכן הרשעים בישראל שאמרו עליהם גיהנם כלה והם אינם כלים (יהל אור).

⁹⁸⁴ הוא הקושיא שהלכה נתעוות ע"י (יהל אור).

<p>לתקון⁹⁸⁵ וחסרון⁹⁸⁶ לא יוכל להמנות אלא אתמר תיקון בהון וכל תיקון⁹⁸⁷ דאסורא לחומרא ואיהו תיקון חסר⁹⁸⁸ דלית ליה תיקון חסר נו"ן דאיהו עלמא דאתי דתיקו דעלמא⁹⁸⁹ דאתי שתיקה כגון שתוק כך עלה במחשבה ואית קושיין⁹⁹⁰ דאינון לבושיין דהלכה דאתמר בהון משבצות זהב⁹⁹¹ הדא הוא דכתיב (תהלים מה יד) כל כבודה בת מלך פנימה⁹⁹² ממשבצות זהב לבושה ואתון פסקין לון בכמה פסקות ולבתר מתקנין ומפרקיין לון בכמה פרוקיין ואי חסר שום פסק ממתניא כמה דאוקמוה זה חסר מן המשנה אתון מתקנין לון והאי הוא חסרון שיוכל להמנות ואי ייתי טפש ויפיק שום ביש על ההוא אומנא דחתיך לבושיין ויימא וכי אורייתא איהי חסרה והא כתיב (שם יש) תורת יהו"ה תמימה תמימה בכל אברין⁹⁹³ דגופא דאינון רמ"ח פקודין הדא הוא דכתיב (שיר ד ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך תמימה בלבושהא ואיך חסר מן המשנה אתון תימרון ליה דוק ותשכח חתיכה ותשכח לה מעורבת בשאר פסקות ומשניות דאורח אומנא⁹⁹⁴ למחתך לבושיין בכמה חתיכות ותלמיד דלאו איהו בקי למקשר ההלכה באינון חתיכות מתחלפי ליה פסקות וקושיין ולא אשכח לון פרוקא עד דייתי אומנא ופריק לון כל אלין ספקות דלהון בההוא זמנא הלכה דאיהי ברתא סליקת קדם מלכא שלימא בכלא בגופא בלבושהא ובתכשיטהא ואתקיים בה (בראשית ט מז) וראיתיה לזכור ברית עולם ולזמנין אית לאומנא תלמיד בקי⁹⁹⁵ דישרר ליה לתקנא לון</p>	<p>לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות, אלא נאמר בהם תיקון. וכל תיקון של איסור לחומרא, והוא תיקון חסר נ', שאין לו תיקון, חסר נון, שהוא העולם הבא. שתיקו של העולם הבא שתיקה, כמו שתוק כך עלה במחשבה. ויש קושיות שהן הלבושים של הלכה, שנאמר בהם משבצות זהב, זהו שכתוב (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה. ואתם פוסקים אותם בכמה פסקים, ואחר כך מתקנים ומיישבים אותם בכמה פרוקים. ואם חסר פסק כלשהו מן המשנה כמו שבארוה, זה חסר מן המשנה, אתם מתקנים אותם, וזהו חסרון שיוכל להמנות. ואם יבא טפש ויוציא שם רע על אותו אומן שחותך לבושים, ויאמר וכי התורה היא חסרה, והרי כתוב תורת ה' תמימה, תמימה בכל אברי הגוף, שהם רמ"ח מצוות, זהו שכתוב (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, תמימה בלבושה, ואיך חסר מן המשנה. אתם תאמרו לו, דייק ותמצא חתיכה, ותמצא אותה מעורבת עם שאר פסקים ומשניות, שדרך האומן לחתוך לבושים לכמה חתיכות, והתלמיד שאינו בקי לקשר את ההלכה בחתיכות הללו מתחלפות לו פסקות וקושיות, ולא מוצא להם פרוק, עד שיבא האומן ומפרק אותם את כל הספקות הללו שלהם, באותו זמן הלכה שהיא בת עולה לפני המלך שלימה בכל, בגופה בלבושה ובתכשיטה, ומתקיים בה (בראשית ט) וראיתיה לזכור ברית עולם, ולפעמים יש לאומן תלמיד בקי שישלח לו לתקן אותם.</p>
---	--

⁹⁸⁵ הוא התירוץ כמש"ו (יהל אור).

⁹⁸⁶ הן החסורי מחסרא שבגמ' שע"י נתקנה הקושיא כמש"ו אבל כאן לא יוכל להמנות בכלל החסורי מחסרא (יהל אור).

⁹⁸⁷ שכל ענין האסורים הוא לה הפרישה מהקלי' ולכך הוא לחומרא (יהל אור).

⁹⁸⁸ נ' שערי בינה (יהל אור).

⁹⁸⁹ ר"ל שכל תיקון הוא מצד בינה שמשם אין שטן כו' אבל באלו הקושיין כד מגיעין לבינה אומרים שתוק כך עלה במחשבה בינה בג"ר עולם המחשבה שהוא עולם הנעלם שא"א להשיג למטה התירוץ (יהל אור).

⁹⁹⁰ הן שיש להם תירוץ כנ"ל (יהל אור).

⁹⁹¹ כמ"ש לקמן דפסקין מכמה חתיכות כמו משבצות (יהל אור).

⁹⁹² הלכה דבגאו (יהל אור).

⁹⁹³ ר"ל הלכה ברתא דמלכא (יהל אור).

⁹⁹⁴ שנותנין לו בגד בחתיכה אחת והוא חותם מכאן ונותן לכאן ואם נותנין לאדם שאינו בקי דומה לו שהוא חסר וז"ש ותלמיד דלאו (יהל אור).

⁹⁹⁵ ר"ל כמ"ש (חולין ז ע"א) מקום הניחו לו להתגדר בו, ורומז על אליהו שהוא יתרץ כל הקושיות והאומן מרע"ה כמש"ו וכן כל הת"ח תלמידיו (יהל אור).

<p>קמו כלהו ואמרו ודאי אנת הוא אומנא רעיא מהימנא דאתמר בך משה קבל תורה מסיני ומתמן ואילך כלהו תלמידים אינון דילך מן יהושע עד סוף כל דריז הדא הוא דאמרינן ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים עד סוף כלהו תלמיד בקי דילך מאן הוא הא חזינא דאתמר הכל יהא מונח עד שיבא אליהו אמר לון ודאי הכי הוא דאיהו תלמיד חבר דעליה אתמר (במדבר כה יא) בן אהרן⁹⁹⁶ הכהן כגוונא דאתמר באהרן (שמות ד טז) הוא יהיה לך לפה</p>	<p>קמו כולם ואמרו, ודאי שאתה הוא האומן רועה הנאמן, שבך נאמר משה קבל תורה מסיני, ומשם ואילך כל התלמידים הם שלך, מיהושע ועד סוף כל הדורות, זהו שאמר ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, עד הסוף של כולם. התלמיד הבקי שלך מי הוא, הרי ראינו שנאמר הכל יהא מונח עד שיבא אליהו. אמר להם ודאי כך זה, שהוא תלמיד חבר, שעליו נאמר (במדבר כה) בן אהרן הכהן, כדוגמא שנאמר באהרן, (שמות ד) הוא יהיה לך לפה</p>
<p>כח/א</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>הכי נמי בריה יהיה לי לפה דאיהי אורייתא דבעל פה בגין דהיכי דהוינא בקדמיתא כבד פה וכבד לשון הכי יוקים לי קודשא בריך הוא כבד פה באורייתא דבעל פה וכבד לשון באורייתא שבכתב דלא יימרו⁹⁹⁷ אלין דלא אשתמודעון לי אהרא איהו ואליהו הוא יהיה לי לפה ייתי לתקנא כל אלין ספיקות ולפרקא לון בההוא זמנא זאת תורת העולה⁹⁹⁸ (ויקרא ו ב) בריתא דהות מהדקא שפלה בגלותא סליקת על כל דרגין דלעילא הדא הוא דכתיב (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה⁹⁹⁹ וסליקו דילה תהא לאבא¹⁰⁰⁰ דאיהו לימינא חסד דביה הרוצה להחכים ידרים מתמן חכמ"ה כ"ח מ"ה¹⁰⁰¹</p>	<p>כך גם בנו יהיה לי לפה, שהיא התורה שבעל פה, משום שאיך שהייתי בראשונה כבד פה וכבד לשון, וכך יקים אותי הקדוש ברוך הוא כבד פה בתורה שבעל פה, וכבד לשון בתורה שבכתב, שלא יאמרו אלו שלא מכירים אותי, זה מישוהו אחר. ואליהו הוא יהיה לי לפה, {{הוא}} יבא לתקן את כל הספיקות הללו וליישב אותם, באותו זמן זאת תורת העולה, הבת שהיתה בחוץ, שפלה בגלות, עולה על כל הדרגות שלמעלה, זהו שכתוב (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה, ועלייתה תהיה לאבא, שהוא לימין של חסד, שבו הרוצה להחכים ידרים משם חכמ"ה כ"ח מ"ה.</p>
<p>אמר חד תנא בודאי בגין דא אתמר בך (ישעיה סג יב) מוליך לימין משה בגין כלה דילך דלא יהא לך שלימו אלא בה דכד אנת תהא שלימא בה אתמר בך (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו</p>	<p>אמר תנא אחד ודאי שבגלל כך נאמר בך מוליך לימין משה, משום הכלה שלך שלא תהיה לך שלמות אלא עמה, שכאשר אתה תהיה שלם עמה נאמר בך פה אל פה</p>

⁹⁹⁶ ר"ל שנאמר נפחס הוא אליהו הוא אליהו בן אלעזר בן כ"ו ב"פ בן שהוא ג"כ בן אהרן מטסרא דנדב ואביהו כידוע. ור"ל כאן בן אהרן ברא כרע דאבוה, כמ"ש אצל אהרן שהו איהיה לו לפה שמרע"ה היה כבד פה, ור"ל שהיה אומר ההלכה בסתימות ואהרן מפרשה, כן יהיה לע"ל שאליהו יפרש דעכשיו מרע"ה כבד פה בגלות, ור"ל שאין עכישו הלכה ברורה במקום א' כמ"ש בגמ' (שבת קלח קלט) ומרע"ה בתוך הת"ח כמש"ל (יהל אור).

⁹⁹⁷ ר"ל, התורה החדשה שעתידה להתגלות, לא תהיה ח"ו תורה אחרת, אלא שעתידה להתפרש היטיב, לא כמו שהוא עכשיו, ויהיה חדשה לנו, ויאמר כל ההלכות כמ"ש אצלנו עכשיו, ואליהו יפרש, ולא יאמר ההלכה ברורה שלא יצטרך לפירוש, כדי שלא יאמרו שאינה התורה של עכשיו (יהל אור).

⁹⁹⁸ ר"ל זאת בריתא דמלכא, הלכה, וזה "תורת", שהיא עכשיו בגלות, שאין הלכה ברורה (יהל אור).
⁹⁹⁹ כמ"ש בתיקו"ז דהלכה למשה משסיני היא סלקא על כל דרגין (יהל אור), בפנימיותה, שהוא עתה נעלם בה, הנה היא באחדותה לעולם למעלה למעלה, ובסוד (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון, והיא סליקת על כל דרגין דלעילא, כמ"ש (משלי לא כט) ואת עלית על כלנה (זוה"ק ח"ג כה ע"א), כי בהעלם הנה היא שורש הכל, כי היא עולה עד המלכות דא"ס, וכמ"ש ברע"מ פינחס (רנו ע"ב), ועי' פ' תרומה (קנח ע"א) ופ' בראשית (כד ע"א ע"ב), ותלוי עלייתה למעלה וגילוי אחדותה בהמלכות דא"ס כאשר יושלם תיקונהא בכל הג' תיקונים שאמרנו לעיל (כללים ח"ב נ ע"ב).

¹⁰⁰⁰ שמשם התורה, חכמה עילאה כמש"ו (יהל אור).

¹⁰⁰¹ ר"ל, שהיא כח מלכות שנק' מ"ה, גימ' אדם, חיה הרביעית (יהל אור).

<p>ומראה ולא בחידות במראה כגוונא דכלה דאתפשטת מלבושהא ומתייחדת עם בעלה בקירוב בשר ברמ"ח אברים דילה¹⁰⁰² ולא כסיאת אבר חד מינה והאי איהו במרא"ה רמ"ח בחושבן</p>	<p>אדבר בו, ומראה ולא בחידות. במראה, כדוגמת כלה שפושטת מלבושה ומתייחדת עם בעלה בקירוב בשר ברמ"ח אברים שלה, ולא מכסה אבר אחד ממנה, וזהו במראה, רמ"ח בחשבון.</p>
<p>אמר בוצינא קדישא בקדמיתא אתחזי לך האי חיזו דאתמר בה במראה דאיהו לך המראה הגדול¹⁰⁰³ בסנה דאדכר ביה חמש זמנין¹⁰⁰⁴ הסנה וכעין¹⁰⁰⁵ אתגלייא לך חיזו דא ברמ"ח פקודין דאינון¹⁰⁰⁶ בחמשה חומשי תורה ולא בחידות דאינון לבושין דילה דבהון חזו כל נביאי דלית ארח לאתגלאה כלה בקירוב בשר אלא לחתן דילה בההוא זמנא יתקיים בהו (בראשית ב כה) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו¹⁰⁰⁷ ולא יתבוששו כגון אדם ואשתו דכבר אתעבר ערבוביא בישא ערב רב קוישא בישא מעלמא דאינון עריין דקודשא בריך הוא ושכינתיה עריין דישראל</p>	<p>אמר הנר הקדוש, בראשונה נראה לך המראה הזה שנאמר בו במראה, שהוא לך המראה הגדול בסנה, שנזכר בו חמש פעמים הסנה, וכעת התגלה לך המראה הזה ברמ"ח מצוות, שהם בחמשה חומשי תורה. ולא בחידות, שאותם לבושים שלה, שבהם ראו כל הנביאים, שאין דרך שתתגלה כלה בקרוב בשר אלא לחתן שלה, באותו זמן יתקיים בהם (בראשית ב) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו, כמו אדם ואשתו שכבר העביר הערבוב הרע של ערב רב, קושיה רעה מן העולם, שהם העריות של הקדוש ברוך הוא ושכינתו, העריות של ישראל.</p>
<p>כל שכן עריין דילך רעיא מהימנא ומהלכה דילך דבגינייהו צריך לכסאה רזין דאורייתא כמה דאוקמוה (משלי כה ב) כבוד אלהים הסתר דבר¹⁰⁰⁸ עד דמתעברין מעלמא ולית מלכים אלא ישראל כמה דאוקמוה כל ישראל בני מלכים הם בההוא זמנא וכבוד מלכים חקור דבר אמר רעיא מהימנא בריך אנת לעתיק יומין דמתמן אנת כענפא דאתפשט מאילנא הכי נשמתך ענפא מניה¹⁰⁰⁹</p>	<p>כל שכן העריות שלך, רועה הנאמן, ומהלכה שלך, שבשבילם צריך לכסות את סודות התורה כמו שבארוה, (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר, עד שעוברים מן העולם, ואין מלכים אלא ישראל. כמו שבארוה, כל ישראל בני מלכים הם, באותו זמן וכבוד מלכים חקור דבר. אמר הרועה הנאמן ברוך אתה לעתיק הימים, שמשם אתה כענף שמתפשט מן האילן, כך הנשמות ענף ממנו.</p>
<p>תנאים ואמוראין הא ודאי עולה וחטאת¹⁰¹⁰ ואשם תלת פקודין אינון תלת אבהן שלמים מטרוניתא (ס"א אתר דאיהו תשלומין דכלא כגוונא) אבר דאיהי תשלומין דכל אבר כגוונא דיומא קדמאה¹⁰¹¹ דחג מי שלא חג ביום ראשון אינ"ה תשלומין¹⁰¹¹ לראשון ושאר יומין תשלומין זה בזה ובהון וחסרון יוכל להמנות¹⁰¹² אבל מי שלא חג יום</p>	<p>תנאים ואמוראים, הרי ודאי עולה וחטאת ואשם הן שלש מצוות שלשה אבות, שלמים המלכה. (מקום שהוא תשלומים של הכל כדוגמת) אבר שהיא תשלומים של כל איבר, כדוגמת היום הראשון של חג, מי שלא חג ביום טוב ראשון אין לו תשלומים לראשון, ושאר הימים תשלומין זה בזה, ובהם "וחסרון</p>

¹⁰⁰² הם רמ"ח פקודין, שהוא יודע כל רזין וטעמין דלהון באתגלייא (יהל אור).
¹⁰⁰³ שנאמר ואראה את המראה הגדול, ונאמר "הגודל", לפי שהוא לימין משה, שמשם האל הגדול (יהל אור).
¹⁰⁰⁴ נגד ה' חומשי תורה כמש"ו (יהל אור).
¹⁰⁰⁵ ר"ל, ז"ש ומראה ולא בחידות, בתחלה במראה, ואח"כ ולא בחידות (יהל אור).
¹⁰⁰⁶ ולכן ראו כל הנביאים בחידות, כמ"ש חוד חידה (יהל אור).
¹⁰⁰⁷ ר"ל, מרע"ה עם הלכה, שיגלה הכל בפירוש, ולא כמ"ש התורה עכשיו בלבוש הסיפורים, בשביל הע"ר, שלא ילמדו הפנים כמש"ו דבגינייהו (יהל אור).
¹⁰⁰⁸ הוא הלכה הנ"ל, דבר ה' זו הלכה (יהל אור).
¹⁰⁰⁹ מקוב"ה (יהל אור).
¹⁰¹⁰ עולה בימנא, וחטאת בשמאל, ואשם תלוי באמצע כמש"ו (יהל אור).
¹⁰¹¹ ונקט ב' הדעות שבגמ' (חגיגה ט ע"א) תשלומין לראשון ותשלומין זה לזה (יהל אור).
¹⁰¹² וכן בכל יום (יהל אור).

<p>טוב הראשון של חג עליהי אתמר (קהלת א טו) מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות והאי איהו חטאת דמעכב לעולה¹⁰¹³</p>	<p>לא יוכל להמנות", אבל מי שלא חג יום ראשון של חג, עליו נאמר מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות, וזוהי החטאת שמעכבת את העולה.</p>
<p>(מאי טעמא) חטא איהו דכר חטאת נוקבא ולזמנין דהא¹⁰¹⁴ אתבסם חטאת ואתפרש מעולה בההוא שעיר¹⁰¹⁵ דאתמר (במדבר כה טו) ושעיר עזים אחד לחטאת אשם תלוי אחד בתרוייהו כמאן דאחיד לכאן ולכאן ואיהו תלוי באמצעיתא כגון הכל תלוי עד שיבא אליהו ויפריש לה מתמן הכי אשם תלוי איהו אחיד בתרוייהו עד דיהבין ליה מזונא דיליה שוחד דיליה¹⁰¹⁶ ויתפרש מתמן ומתקרבין אברין דכלה דא לדא דהכי איהו אשם וחטאת כסרכות דאחידין בריאה ולא מניחין לה לפרחא לסלקא לגבי עילא לנשבא ברוחא דקודשא</p>	<p>(למה), החטא הוא זכר, החטאת נקבה, ולפעמים שהרי החטאת מתבשמת ונפרדת מעולה, באותו שעיר שנאמר ושעיר עזים אחד לחטאת. אשם תלוי אחוז בשניהם, כמי שאוחז לכאן ולכאן, והוא תלוי באמצע, כמו הכל תלוי עד שיבא אליהו, ויפרידו משם. כך אשם תלוי הוא אחוז בשניהם, עד שנותנים לו את מזונו, השוחד שלו, ויפרד משם ומתקרבים האיברים של הכלה זה לזה, שכך הוא אשם וחטאת, כמו סרכות שאחוזות בריאה ולא מניחים אותה לפרוח, לעלות כלפי מעלה, לנשב ברוח הקודש.</p>
<p>שה איהו לעולה דכתיב (בראשית כב ז) ואיה השה לעולה ואתמר ביה (שמות יב ה) שה תמים זכר הדא הוא דכתיב (ויקרא ה טו) איש@איל תמים והא צריך למשאל דהא שה איהו לימינא שעיר איהו לשמאלא דהיינו שעיר עזים אחד לחטאת ואית שעיר ואית שעיר שער אחד ליהויה ושעיר אחד לעזאזל והיינו דכתיב (ויקרא טז ח) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליהויה וגורל אחד לעזאזל</p>	<p>השה הוא לעולה, שכתוב ואיה השה לעולה, ונאמר בו שה תמים זכר, זהו שכתוב איש תמים. והרי צריך לשאול, שהרי שה הוא לימין, והשעיר הוא לשמאל, שהיינו שעיר עזים אחד לחטאת. ויש שעיר ויש שעיר. שעיר אחד לה', ושעיר אחד לעזאזל. והיינו שכתוב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל.</p>
<p>ובההוא שעיר אתמר בעשו (בראשית כז יא) איש שעיר ודא כבד דנטיל כל אינון שמרים דדם (דמתמן) שחין אבעבועות פורחות ספחת וכל מיני צרעת והיינו דכתיב (ויקרא טז כב) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזירה ואינון עונות תם דאיהו לבא וכדין אתפרש מלערבא בלבא וכדין אתבסם ואיהו כבד באלין חובין ולא קל לסלקא לגבי יעקב איש תם חדו מארי מתניתין דמתיבתאן דקא נחתי עם תנאין ואמוראין</p>	<p>ובאותו שעיר נאמר בעשו, איש שעיר, וזה הכבד שנוטל את כל אותם השמרים של הדם, (שמשם) שחין אבעבועות פורחות ספחות וכל מיני צרעת, והיינו שכתוב ונשא השעיר עליו את כל עוונותם אל ארץ גזירה, והם עוונות תם, שהוא הלב, ואז נפרד מלהתערב בלב, ואז מתבשם והוא כבד בחטאים הללו, ולא קל לעלות אל יעקב איש תם. שמחו בעלי המשנה של הישיבות שירדו עם התנאים והאמוראים.</p>
<p>קם חד מנייהו ואמר רעיא מהימנא הב לי רשו למשאל בתר דזכינא למשמע מלין יקירין אלין מפומך דאורייתא דא דנפקת מפומך (משלי ג טו) יקרה היא מפנינים וכל חפציק לא ישו בו ועם כל דא הלכה היא וללמוד אני צריך הא שעיר דעזאזל</p>	<p>קם אחד מהם ואמר רועה הנאמן תן לי רשות לשאול, אחר שזכיתי לשמוע דברים נכבדים אלו מפיק, שהתורה הזו שיוצאת מפיק יקרה היא מפנינים וכל חפציק לא ישו בו. ועם כל זה הלכה היא וללמוד אני צריך, הרי שעיר לעזאזל זה נאה, אך</p>

¹⁰¹³ עי' הערה בסוף הספר אות א'.

¹⁰¹⁴ עי' הערה בסוף הספר אות ב'.

¹⁰¹⁵ עי' הערה בסוף הספר אות ג'.

¹⁰¹⁶ עי' הערה שלנו כו רע"ב בשם דע"ה ח"ב קנו ע"ב.

<p>שפיר אשם תלוי באן אתר איהו אמר ליה בריך אנת ברי שפיר קא שאלת אלא מה עמודא דאמצעייתא אחיד ביה ימינא ושמאלא דאינון חסד וגבורה כגופא דאחיד בין תרין דרועין דבר נש או כנשר דאחידן ביה תרין גדפין לפרחא בהון וכיונה דאחידת בה תרין גדפין דאמתילת לאורייתא וגדפין</p>	<p>אשם תלוי באיזה מקום הוא. אמר לו ברוך אתה בני יפה שאלת, אלא מה העמוד האמצעי אחוזים בו ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה, כמו גוף שאחוז בין שתי הזרועות של האדם, או כמו נשר שאחוזים בו שתי כנפיים לפרוח בהן, וכמו יונה שאחוזים בה שתי כנפיים שנמשלה לתורה, וכנפיה</p>
<p>כה/ב</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>דילה למצות עשה ובהון היא העולה¹⁰¹⁷ ופרחת לעילא</p>	<p>למצוות עשה, ובהן היא העולה ופורחת למעלה.</p>
<p>הכי פקודין דלא תעשה אינון תפישו דילה כגון צפרים הנאחזים בפח וכל תפשיין דילה דמעכבין לה לפרחא אתקריאו סרכות כאלין סרכות דמעכבי לכנפי ריאה לנשבא הכי אשם¹⁰¹⁸ דישראל אחיד בגדפוי דשכינתא דאינון חיוון דכרסיא דלא תהא עולה בהון בזכוון דישראל לגבי קודשא בריך הוא ומעכבין לה ומכבידין גדפיה חי"ת חי"ת¹⁰¹⁹ חטאות דלהון ואשם¹⁰²⁰ אימא דערב רב סרכא אחידת בכרסיא דתמן¹⁰²¹ מטרוניתא ולא מנחת לה לסלקא מגלותא וזכוון אחידן בה לסלקא אשתארת באוירא כגון סרכא תלויה באוירא ודא עמודא דאמצעייתא¹⁰²² (דאיהו אוירא) הכי אשם תלוי בצדיק דאיהו אחיד בין שמיא וארעא</p>	<p>כך מצוות לא תעשה הן האסורים שלה, כמו ציפורים הנאחזות בפח, וכל האסורים שלה שמעכבות אותה מלפרוח נקראות סרכות, כמו הסרכות הללו שמעכבות את כנפי הריאה מלנשב, כך אשם, שישראל אחוזים בכנפי השכינה שהן חיות הכסא, שלא תהיה עולה בהם בזכויות של ישראל לקדוש ברוך הוא, ומעכבים אותה ומכבידים את כנפיה. חי"ת חי"ת החטאות שלהם ואשם אמם של ערב רב, הסרכה האחוזה בכסא ששם המלכה, ולא מניחה אותה לעלות מן הגלות, והזכויות אחוזות בה להעלותה, ונשארת באויר כמו סרכה שתלויה באויר, וזהו העמוד האמצעי (שהוא אויר), כך אשם תלוי בצדיק שהוא אחוז בין שמים וארץ.</p>
<p>חטאת איהי¹⁰²³ יותרת הכבד אכבידת עלה בחטאות דלכלוכין דחובין דישראל כגוונא דכבד¹⁰²⁴ מכביד שמרים דאינון דמים על ערקין דלבא הכי אלין חטאות מכבידין על גדפוי דשכינתא דאינון פקודין דעשה דדמיין לכנפי יונה לא תעשה כד אינון מכבידין על עשה דאינון כד חובין דישראל מרובין מזכוון אתמר באורייתא</p>	<p>החטאת היא יותרת הכבד, מכבידה עליה בחטאות של לכלוכים של חטאי ישראל, כדוגמת שהכבד מכביד על השמרים שהם דמים על העורקים של הלב, כך החטאות הללו מכבידות על כנפי השכינה שהן מצוות עשה שדומות לכנפי יונה, ולא תעשה כשהן מכבידות על עשה שהן כשחטאי ישראל מרובים מן הזכויות,</p>

¹⁰¹⁷ וזהו העולה, שבא על מ"ע, דע"י סלקת. וחטאת, לשון ירידה כנ"ל, על מל"ת, שתופסה בגדפין, כמש"ו וע"ז נצטוו במ"ע ול"ת, ל"ת דלא ליהו להו אחיזה בגדפין, ומ"ע לסלקא היונה בגדפין, וז"ש מה יונה כנפי' כו' (יהל אור).

¹⁰¹⁸ ר"ל, כמו הסרכות (יהל אור).

¹⁰¹⁹ ר"ל, החיות דכרסיא בחטאת, שר"ת שלהן ח' (יהל אור).

¹⁰²⁰ שאשם אחוזה בגוף הכסא, כמו גוף היונה כנ"ל (יהל אור).

¹⁰²¹ ר"ל, שגדפין דשכינתא אינון חיוון, אבל גוף השכינה א"א לומר ח"ו גופא ממש, דשם, והזר הקרב יומת, אלא גוף הכסא מקום השכינה, כמ"ש בפיקודין הנ"ל (יהל אור).

¹⁰²² דסמכין לה בגלותא, והן מצד הבינונים, שהן תלויין ועומדין, מחצה זכיות ומחצה עוונות (יהל אור).

¹⁰²³ דתרין נוקבין בסט"א, נגד ב' ההי"ן בקדושה, חמה ולבנה, שעליהן נאמר וחפרה הלבנה כו'. ויותרת הכבד נוק' תתאה, כידוע מסטרא דרשעים, עונות מרובים, מורידה ח"ו למטה (יהל אור).

¹⁰²⁴ כשמתגבר מחלאת הלב, וכל הגוף (כמ"ש בריש כל מרעין כו'), ועיקר הלב, שהוא מרגיש יותר שהוא שכינה (יהל אור).

<p>דאיהו גופא (דניאל ה יב) ותשלך אמת ארצה ואיהי צווחת (איכה א יד) נתנני יהו"ה בידי לא אוכל קום (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום ובגין דא¹⁰²⁵ תקינו תנאים ואמוראים צלותין באתר דקרבנין לאעברא חטאות ואשמות מינה ובגין דא תקינו צלותא דשחרית כקרבן השחר וצלותא דמנחה כקרבן בין הערבים וצלותא דערבית כאמורים ופדרים דהוו מתאכלים כל הלילה ותלת אבהן דתקינו תלת צלותין לקבל מרכבתא דאינון קטירין בה כמה דאוקמוה האבות הן הן המרכבה דאינון פני אריה אל הימין לארבעתם וגו' (ע"כ)</p>	<p>נאמר בתורה שהיא גוף, ותשלך אמת ארצה. והיא צווחת נתנני ה' בידי לא אוכל קום, נפלה לא תוסיף קום, ומשום זה תיקנו תנאים ואמוראים תפלות במקום קרבנות, להעביר ממנה חטאות ואשמות, ולכן תיקנו תפלת שחרית כמו קרבן השחר, ותפילת מנחה כמו קרבן בין הערבים, ותפלת ערבית כמו אמורים ופדרים שהיו מתאכלים כל הלילה, ושלושת האבות שתיקנו שלש תפלות כנגד המרכבה שהם קשורים בה כמו שבארוה האבות הן הן המרכבה שהם פני אריה אל הימין לארבעתם.</p>
<p>זהר</p>	
<p>אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ויקרא ו ו) רבי חייא פתח¹⁰²⁶ (בראשית כב ז) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני וגו' ויאמר ויאמר תלת זמנין דיצחק ויאמר חד דאברהם אמאי הכי אלא שלש למעשה בראשית דאינון תלת דיצחק הוו וחד דאברהם ברביעי דכתיב הנני בני דחיקא (ס"א ודייקא) הנני וכתיב (שם א יד) יהי מארת ברקיע השמים מארת חסר ואי תימא ויאמר ויאמר יתיר אינון אלא אינון סתימין הוו במחשבה ואלין אתגליין מגו חשוכא ויאמר יצחק אל אברהם וכתיב (שם ג) ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור ויאמר אבי וכתיב (בראשית א ו) ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית כב ז) ויאמר הנה האש (בראשית א ט) ויאמר אלהי"ם יקוו המים (בראשית כב א) ויאמר הנני (בראשית א יד) ויאמר אלהי"ם יהי מארת</p>	<p>אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, רבי חייא פתח (בראשית כב) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני וגו', ויאמר ויאמר שלש פעמים של יצחק, ויאמר אחד של אברהם, למה זה כך. אלא שלשה למעשה בראשית שהם היו השלש של יצחק, ואחד של אברהם ברביעי שכתוב הנני בני דחוק (ודוקא) הנני. וכתוב (בראשית א) יהי מארת ברקיע השמים, מארת חסר, ואם תאמר ויאמר ויאמר הם יותר, אלא שהם היו סתומים במחשבה, ואלו התגלו מתוך החשכה. ויאמר יצחק אל אברהם, וכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אבי, וכתוב ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. ויאמר הנה האש, ויאמר אלהים יקוו המים, ויאמר הנני. ויאמר אלהים יהי מארת</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>ועוד אש תמיד תוקד על המזבח (ויקרא ו ו) דא אורייתא¹⁰²⁷ דאתמר בה (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש נאם ה'. לא תכבה ודאי, שעבירה אינה מכבה תורה, אבל עבירה שמכבה מכבה מצוה. ומי שעושה עבירה שמכבה</p>	<p>ועוד אש תמיד תוקד על המזבח וגו', זו התורה שנאמר בה (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש נאם ה'. לא תכבה ודאי, שעבירה אינה מכבה תורה, אבל עבירה שמכבה מכבה מצוה. ומי שעושה עבירה שמכבה</p>

¹⁰²⁵ שחר נגד עולה, מנחה נגד חטאת, זמן הדין. ערבית נגד אשם תלוי, דרגא דיעקב, ולכך מתאכלין אברים ופדרים, מזונא דילי' כנ"ל (יהל אור).

¹⁰²⁶ ידוע, כי ד' דרגין הן אותיות השם, בין בדכורא בין בנוק', בדכורא ג' דחסדים יה"ו, וא' דגבורה, ה' תתאה. ובנוק' להיפוך, וכאן (במזבח) [במזרח] דנוק' ד' גומרין דלקמן (ל ע"א) והן ג' דיצחק וא' דאברהם, ג' ויאמר אמר יצחק, וא' אמר אברהם, ויאמר יצחק אל אברהם שנכלל באברהם, והוא, יהי אור ויהי אור, שהן אברהם ויצחק, כמ"ש בח"א טז ע"ב, ויאמר אבי נכלל אברהם ביצחק, והוא סוד רקיע בתוך המים, כמ"ש בזו"ח נח ע"א, מים איהו לימינא כו', וכדין מים כו', ויאמר הנה האש הוא יבשת המים (ר"ל, יקוו המים ותראה היבשה – נראה שהיא הגהת הרמ"ש) ויאמר הנני אמר אברהם, הוא חטף קמץ (ס"א הוא יהי מראת), וז"ש למעלה מארת חסר כתיב, וכמ"ש נח ע"ב, משום דהוא דנוק', והן (כסדר) שאמר (ל ע"א) חד לסטר מזרח כו' עד דרום (יהל אור).

¹⁰²⁷ שנאמר בה, והגית בו יומם ולילה (יהל אור).

<p>דעביד עבירה דמכבה מצוה דאיהי נר הכי מכבה נר דיליה דאתמר בה (משלי כ כז) נר יהו"ה נשמת אדם מגופיה והאי הוא כבוי¹⁰²⁸ דאשתאר גופא בחשוכא והכי מאן דסליק שכינתא מאתרהא גרים כבוי (לכל העולם) וחשוכא להווא אתר וחשוכא איהי עבירה¹⁰²⁹ (שם ל) ושפחה כי תירש גבירתה וסליקו¹⁰³⁰ דמצוה מסטרא דעמי הארץ להון¹⁰³¹ מכבה מצוה לקיים בהון (ש"א ב ט) ורשעים בחשך ידמו אבל לגבי מארי תורה לית ליה כבייה עולמית בהון בגין דנהרין לה¹⁰³² בכמה רזין דאורייתא דאור ר"ז אתקרי ומצות דאורייתא דמקיימין לה רבנן תורה איהו לגבייהו לילה ויומם לא תכבה עלייהו בגין דמקיימין בה (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה.</p>	<p>מצוה שהיא נר, כך מכבה את נרו שנאמר בה (משלי ב) נר ה' נשמת אדם מגופו, וזהו כבוי שנשאר הגוף בחשכה. וכך מי שמסלק שכינה ממקומה גורם כבוי (לכל העולם) וחשיכה לאותו מקום, וחשיכה היא עבירה, (משלי ל) ושפחה כי תירש גבירתה. ועליית המצוה מצד של עמי הארץ מכבה להם את המצוה, לקיים בהם ורשעים בחושך ידמו, אבל לבעלי תורה אין לה כבייה עולמית בהם, שמאירים לה בכמה סודות של התורה, שאור נקרא ר"ז, ומצוות התורה שמקיימים אותן חכמים, זו תורה לגביהם, לילה ויומם לא תכבה עליהם, משום שמקיימים בה והגית בו יומם ולילה.</p>
<p>ועשן דסליק מפומייהו במילי דאורייתא איהו עשן המערכה דמסדרין לה ומעריכין לה לגבי בעלה כגון (במדבר ח ב) בהעלותך¹⁰³³ את הנרות דאתמר בהון (שמות כז ב) להעלות נר תמיד¹⁰³⁴ ובעשן המערכה וענן הקטרת דאורייתא עשן דילה יתער מלבא לגבי חכמתא דאיהו כמוחא כגוונא דעננא דאתערותא דעננא מלבא הדא הוא דכתיב¹⁰³⁵ (בראשית ב ו) ואד יעלה מן הארץ ולבתר והשקה את כל פני האדמה הכי יתער עשן מבינה דאיהו בלבא דאוקמוה לגביה הלב מבין וסליק לגבי חכמה דאיהי</p>	<p>והעשן שעולה מפיהם בדברי תורה הוא עשן המערכה, שמסדרים אותה ועורכים אותה לבעלה, כמו (במדבר ח) בהעלותך את הנרות שנאמר בהם להעלות נר תמיד, ובעשן המערכה ובענן הקטורת, שהתורה הוא העשן שלה, יתעורר מהלב לחכמה שהוא כדוגמת מח, כמו הענן שהתעוררות של הענן היא מהלב, זהו שכתוב (בראשית ב) ואד יעלה מן הארץ, ואחר כך והשקה את כל פני האדמה. כך יתעורר עשן מבינה שהיא בלב, שבארוה אצלו הלב מבין, ועולה לחכמה שהיא</p>
<p>כט/א רעיא מהימנא</p>	

¹⁰²⁸ ר"ל לא שהנשמה נכבית בעצמה, אלא שהנשמה מסתלקת מגופי, והיא כפיי' לגופי', כמו נר, שאין האור בעצמו נכבה, אלא שמסתלק מהפתילה, והוא כבוי לפתילה. וכ"ה בשכינה כמש"ו, דח"ו אצלה, לא יגורך רע, אלא שמסתלקת ח"ו, מאתרה שהוא הכסא, ומנשמתא שהוא ג"כ אתרה, והכל א', שהנשמה חצובה משם. וכשמכבה הפתילה, לא דיו שגורם לפתילה חשך, אלא שמאפיל לכל הבית. כן גורם חשך בכסא, וכן לכל העולמות, שמאירין הכל ממנה. וכן בעולם הזה שמאירין מהנשמה של האדם, מגיע חשך לכלם, וז"ש הא גרים כו' (יהל אור).

¹⁰²⁹ ר"ל, החושך הוא אינו הסתלקות האור לבד, כמו שסוברין קצת בני אדם. אלא כיון שמסתלק האור, בא החושך, שהשם עשה הבדלה ביניהם שלא ישכנו יחד, ולאום מלאום יאמץ, וכן למעלה באה עבירה שהוא חשך ושורה, ושפחה כו' (יהל אור)

¹⁰³⁰ ר"ל, המצוה שכינה מסתלקת משם, וזהו דווקא לע"ה (יהל אור)
¹⁰³¹ בדוגא דידהון במקום אחיזת נשמתן למעלה, אבל בת"ח אין יכול העבירה לסלקא המצוה כמש"ו (יהל אור).

¹⁰³² ר"ל, לשכינה שנקרא מצוה (יהל אור).

¹⁰³³ ר"ל, דסלקין הנר לגבי בעלה, ששם האור רזין כנ"ל, דאו"ר גימ' ר"ז, לכך אין יכול לכבות (יהל אור).

¹⁰³⁴ ר"ל, תמיד, והגית כנ"ל (יהל אור).

¹⁰³⁵ ר"ל, שהעשן עולה מן הארץ, ואח"כ יורד, ומקשה כן, העשן עולה אל המוח, ואח"כ יורד ומשקה כל הגוף כידוע (יהל אור).

<p>(ג"א במוחא) כמוחא ומאן עשן דא (דעת) עמודא דאמצעייתא דעת לב מבין דעת¹⁰³⁶ לבתר דנחית עשן חכמה לגבי בינה דאינון דא לשמאלא ודא לימינא איהו נחית מלא מאבא ואימא מלא י"ה¹⁰³⁷ לאוקרא עצים דאינון תלמידי חכמים מסטרא דעץ חיים דאינון אברים דגופא דתמן ה' העצים ודאי לאוקרא לון בשלהובין דאורייתא דאתמר ביה (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש נאם יהו"ה בשלהובין דנר מצוה ברחימו¹⁰³⁸ (ע"ב)</p>	<p>(במח) כמו מח. (ומה) ומי העשן, זה (דעת) העמוד האמצעי דעת. לב מבין דעת. אחר שיורד עשן חכמה לבינה, שהם זה לשמאל וזה לימין, הוא יורד מלא מאבא ואמא, מלא י"ה, לשרוף עצים שהם תלמידי חכמים מצד של עץ החיים, שהם איברים של הגוף, ששם ה' העצים ודאי. לשרוף אותם בשלהבות התורה, שנאמר בה הלא כה דברי כאש נאם ה', בשלהבות של נר מצוה באהבה.</p>
<p>פקודא להקריב בכל יומא תמידין ואבתריה להדליק אש הדא הוא דכתיב (&) אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ויקרא ו 1) ואבתריה תרומת הדשן ואבתריה קרבן נדר או נדבה תנאים ואמוראים כל אלין תמידין אינון מדות דקודשא בריך הוא דצריכי למהוי לון נייחא ואף על גב דכל ספירין כלהו חד מכל מקום כל ספירה וספירה ממנא על שבתות וזמנין ויומין טבין וההיא מדה דשלטנותא דההוא זמנא כל ספירין אתכלילו בה ואתקריאו כלהו על שם ההיא מדה בחסד חסדים בגבורה גבורות והכי בכל מדה</p>	<p>מצוה להקריב בכל יום תמידים, ואחריו להדליק אש, זהו שכתוב אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, ואחריו תרומת הדשן, ואחריו קרבן נדר או נדבה. תנאים ואמוראים, כל אלו תמידים הם מדותיו של הקדוש ברוך הוא, שצריכים להיות להם נחת, ואף על גב שכל הספירות כולן אחת, מכל מקום כל ספירה וספירה ממונה על שבתות וזמנים וימים טובים, ואותה מדה ששולטת באותו זמן, כל הספירות נכללות בה, וכולן נקראות על שם אותה מדה, בחסד חסדים, בגבורה גבורות, וכך בכל מדה.</p>
<p>ואית השבתת מלאכה כגון שור דאית ליה עול וחמור דאית ליה משאוי בין עול מלכות שמים כגון תפילין בין עול מלכות הרשעה כפום עובדיהו באלין יומין אית לון השבתת מלאכה ונייחא מאן דלא אתעסק באורייתא ובפקודין אית ליה עול מלכות הרשעה ומאן דאתעסק באורייתא ובפקודין אית לון עול מלכות שמים דאיהי ה' בתראה מלכות שמים אתקריאת עול מצות איהי ודאי בנין דבה אתבריאו כל בריין דשמיא וארעא¹⁰³⁹ הדא הוא דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם</p>	<p>ויש השבתת מלאכה כמו שור שיש לו עול, וחמור שיש לו משא, בין עול מלכות שמים כמו תפילין, בין עול מלכות הרשעה כפי מעשיהם. בימים הללו יש להם השבתת מלאכה ומנוחה, מי שלא עוסק בתורה ובמצוות יש לו עול מלכות הרשעה, ומי שעוסק בתורה ומצוות יש לו עול מלכות שמים, שהיא ה' אחרונה שנקראת מלכות שמים. עול מצוות היא ודאי, משום שבה נבראו כל הבריות של שמים וארץ, זהו שכתוב (בראשית ב) אלה</p>

¹⁰³⁶ עי' מדרש אותיות רבי עקיבא: למ"ד אל תקרא למד אלא לב מבין דעת מלמד שהלב שקול כנגד כל אבריו של אדם וכו' ששנים עשרה דברים יש בו באדם ואלו הן לב מבין דעת ותבונה. ועי' בהגר"א בתיקו"ז נה ע"ד: ואמר לב מבין כו', ואמרו לב יודע לב רואה ר"ל בזה דלב כוללת כל חב"ד דכוללין הכל.

¹⁰³⁷ עי' הערה בסוף הספר.

¹⁰³⁸ עי' ח"ב קפב ע"ב שמשמע שזה גבורות. ועי' לקמן רל ע"א שזה דווקא בתפילה, ולא בתורה, וצ"ע. ועי' פת"ש נתיב הקלי' פתח כו': אמרו (סוכה נב ע"ב) [תנא דבי רבי ישמעאל אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ] אם אבן הוא [נימוח דכתיב הוי כל צמא לכו למים וכתוב אבנים שחקו מים אם ברזל הוא מתפוצץ דכתיב הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע], וכו', נימוח ע"י מים חסדים של הדעת, ואם ברזל הוא בסוד כבד כועס, מתפוצץ ע"י אש התורה עט' דגבורות שנא' (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש כו', ועיי"ש נתיב קיצור אבי"ע פתח ט: יסוד האש התשוקה והאהבה ליוצרו ולקיום מצותיו ולעסק התורה כמ"ש (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש וגו', ואמרו ג"כ בתלמידי חכמים (תענית ד' ע"א) אורייתא הוא דמרתחי להו, וכן ענין הכעס וקנאה לנקום מרשעים ולבער החוטאים.

¹⁰³⁹ הוא מה שאמרו רז"ל (מנחות כט ע"ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא בה' בראם, והוא בה' בתראה דהשם הו"ה ב"ה וכמ"ש בזוה"ק (פ' צו כט ע"א) דה' בתראה הוא מלכות שמים, ובה אתבריאו כל בריין דשמיא וארעא, והיא הה' דהבראם, וכן הוא בפ' תזריע (דף מג ע"א) ובאד"ז (דף רצח

	<p>תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם.</p>
<p>וכד ייתי שבת ויום טוב נחתת בינה דאיהו יה"ו על ה' דאיהי מלכות שמים נשמה יתרה ואיהי (שמות לב טז) חרות על הלוחות אנכי ביציאת מצרים ופרישת גדפהא על ברתא ועל משריין דילה ואית לון נייחא ואתמר במשריין דסמאל ונחש (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך ויראו ממך אות תפילין ואות שבת ואות דיומין טבין ואות ברית כלהו שקילין ו</p>	<p>וכשיבא שבת ויום טוב, יורדת בינה שהיא יה"ו על ה' שהיא מלכות שמים, נשמה יתרה, והיא (שמות לב) חירות על הלוחות. אנכי ביציאת מצרים, ופורשת כנפיה על הבת, ועל המחנות שלה, ויש להם מנוחה. ונאמר במרכבותיו של סמאל ונחש, (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, אות תפילין, ואות שבת, ואות ימים טובים, ואות ברית, כולם שקולים.</p>
<p>אית אות דשד"י דאיהו מטטרו"ן עבד וכמה עבדין תליין מניה דממנן על אלין דעבדין פקודי על מנת לקבל פרס מטטרו"ן ומשריין דילה ממנן עליהו ובגינייהו אתמר (שמות כג יב) למען ינוח שורך וחמורך ועבדך ואמתך אבל אינון דעבדין פקודין שלא על מנת לקבל פרס אינון בנוי דמלכא ומטרוניתא ואינון כתרין ותגין על רישא דעבדין ביומין דחול ובגינייהו אתמר ודאשתמש בתגא חלף והזר הקרב לגבייהו יומת דשבתות אתקריאו לגבי עבדין ובגין דא אם כבנים</p>	<p>ויש אות של שד"י שהוא מטטרו"ן עבד, וכמה עבדים תלויים ממנו, שממונה על אלו שעושים מצוות על מנת לקבל פרס, מטטרו"ן והמחנות שלו ממונים עליהם, בשבילם נאמר למען ינוח שורך וחמורך ועבדך ואמתך. אבל אותם שעושים מצוות שלא על מנת לקבל פרס, הם בני המלך והמלכה, והם הכתרים והתגים על הראש העבדים בימות החול, ובשבילם נאמר ודאשתמש בתגא חלף, והזר הקרב אליהם יומת, שנקראים שבתות אל העבדים, ולכן אם כבנים אם כעבדים.</p>
<p>אם כעבדים אם כבנים דאתמר בהון (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם אם כעבדים (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים ולא שאר אומין אבל אינון חייביא דלא משתדלין באורייתא ומצות ולית עליהו עול תורה ועול תפילין ושאר פקודין אינון עבדין לאומין דעלמא ומשתעבדין בהו כגון (דברים ו כא) עבדים היינו לפרעה במצרים ואי נטרי שבתות וימים טובים אתמר בהו (&) ויוציאנו יהו"ה אלהינו ויתקיים בהו (שמות כג יב) למען ינוח שורך וחמורך חמור בתורה ובמצות וינפש בן אמתך ובהמתך עם הארץ בהמה אקרי¹⁰⁴⁰ ולבתר דייעול גרמיה תחות אדם בתורה יתקיים ביה (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהו"ה אם הוא כסוס דרכיב עליה מאריה וסביל ליה ולא מבעט במאריה</p>	<p>אם כבנים שנאמר בהם בנים אתם לה' אלהיכם, אם כעבדים כי לי בני ישראל עבדים, ולא שאר האומות. אבל אותם הרשעים שאין עוסקים בתורה ובמצוות, ואין עליהם עול תורה ועול תפילין ושאר מצוות, הם עבדים לאומות העולם ועוסקים בהם, כמו עבדים היינו לפרעה במצרים. ואם שומרים שבתות וימים טובים, נאמר בהם ויוציאנו ה' אלהינו, ויתקיים בהם למען ינוח שורך וחמורך, חמור בתורה ובמצוות. וינפש בן אמתך ובהמתך, עם הארץ נקרא בהמה, ואחר שיכניס את עצמו תחת אדם בתורה, יתקיים בו אדם ובהמה תושיע ה', אם הוא כמו סוס שרוכב עליו אדונו וסובל אותו ולא בועט באדונו.</p>

ע"א). ומה שאמרו (מנחות כט ע"ב¹⁰³⁹) העוה"ב נברא בי' והעולם הזה נברא בה', ר"ל כי בינה שהיא ה' עלאה, והיא העוה"ב (ע' זהר שמות דף כז) (הקדו"ש נא ע"ב), והוא כמ"ש הרב בטנת"א (ריש פרק ג) כי כל העולמות נבראו ע"י כ"ב אותיות שבהמלכות. והוא ע"י הרל"א שערים שבהכ"ב אותיות, כי הם כולם בהמלכות דאצילות, ומהם נבראו כל העולמות בי"ע (הקדו"ש סח ע"ג).

¹⁰⁴⁰ הרשעים נמשלו לבהמות כמ"ש בחולין (ה ע"א) מן הבהמה להביא בני אדם שדומים לבהמה, מכאן אמרו מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כו'. וכן (שם ע"ב) מסיק הגמרא שם דכל היכא דכתיב בהמה לחודיה גריעותא הוא ע"ש, וכן הוא בזוה"ק (בראשית מז ע"א) בהמה ורמש וחיתו ארץ אלין שאר עמים עכו"ם כו', וכן ברע"מ (פ' צו דף כט ע"א) עם הארץ בהמה אקרי, וכ"ז הוא משום ששורש העופות הם מהחסדים ושורש הבהמות הם מהגבורות וכנז' (דע"ה ח"ב מו ע"א).

<p>ומאי סבילו דעם הארץ לתלמיד חכם בגין דתלמיד חכם כיום שבת צריך איהו דלית ליה מדיליה ואי עם הארץ סביל ליה בממוניה ואתנהיג ביה כפום רעותיה לשמשא ליה ולאנתהגא בפקודין כפום רעותיה יתקיים ביה אדם ובהמה תושיע יהויה יושיע ליה משוד וגזלה יושיע ליה ממלאך המות דלא שליט עליה וישחוט ליה בסכין פגום דיליה וכל מאן דשחית בסכין פגום נבלה איהו דאתמר ביה (שמות כב ל) לכלב תשליכון אותו דאיהו סמא"ל</p>	<p>ומהו הסבל שעם הארץ לתלמיד חכם, משום שתלמיד חכם כמו יום השבת הוא צריך שאין לו משלו. ואם עם הארץ סובל אותו בממונו, ונוהג בו כפי רצונו לשמש אותו, ולהתנהג במצוות כפי רצונו, יתקיים בו אדם ובהמה תושיע ה', יושיע אותו משוד ומגזלה, יושיע אותו ממלאך המות, שלא ישלוט עליו, וישחוט אותו בסכינו הפגומה. וכל מי שנשחט בסכין פגומה, הוא נבלה, שנאמר בו לכלב תשליכון אותו, שהוא סמא"ל.</p>
<p>ונפש דתלמיד חכם אתקריאת שבת מלכתא נפש יתירה דשבת ועונג דיליה נשמת חיים ורוח שכלי ואינון נשמה יתירה רוח יתירה על נשמה ורוחא ונפשא דאינון עבדין דשלמין בגופא דיומין דחול נשמה יתירה נשמת כל חי כתר בראש צדיק דאיהו יום שבת</p>	<p>והנפש של תלמיד חכם נקראת שבת המלכה, נפש יתרה של שבת, והעונג שלה נשמת חיים, ורוח שכלי, והם נשמה יתרה רוח יתרה על נשמה, ורוח ונפש שהם עבדים ששולטים בגוף של ימות החול, נשמה יתרה נשמת כל חי, כתר בראש צדיק, שהוא יום השבת.</p>
<p>ובהאי נשמה יתירה תהלל יה דאינון אבא ואימא דעלה אתמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך בגין דאיהו מרכבה לעלת העלות דאיהו מכוסה ולא שליט עליה עינא ובגין דא עין לא ראתה רוחא יתירה נהר דנפיק מעדן מבין אבא ואימא ומהלכו חמש מאה שנין ומטי לשתיאתה דאיהו צדיק להשקות את הגן דאיהו נפש יתירה מלכות נשמה דשלמא ביומין דחול על עבד יהויה איהו מכסא הכבוד כמה דאוקמוה</p>	<p>ובנשמה היתרה הזו תהלל יה, שהם אבא ואמא, שעליהם נאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך, משום שהיא מרכבה לעילת העילות, שהוא מכוסה ולא שולטת עליו העין, ולכן עין לא ראתה. רוח יתרה, הנהר שיוצא מעדן מבין אבא ואמא, ומהלכו חמש מאות שנה, ומגיע לששי שהוא צדיק, להשקות את הגן, שהיא נפש יתרה מלכות. הנשמה ששולטת בימות החול על עבד ה' היא מכסא הכבוד כמו שבארוה,</p>
<p>כט/ב</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>מארי מתניתין כל הנשמות גזורות מתחת כסא הכבוד¹⁰⁴¹ ורוח דשלמא ביומי דחול על עבד יהויה איהו מעבדא דמלכא מטטרוין כליל שית סדרי משנה ואיהו שש מעלות לכסא ונפש דשליט בחול</p>	<p>בעלי המשנה כל הנשמות גזורות מתחת כסא הכבוד, ורוח ששולטת בימות החול על עבד ה', היא מעבד המלך מטטרוין, כולל ששה סדרי משנה, והיא שש מעלות לכסא. והנפש ששולטת</p>

¹⁰⁴¹ עי' ספר הליקוטים - פרשת האזינו: ודע, כי יש מקום שקורא אותנו בנים למקום, ויש מקום שקורא אותנו עבדים, לסוד ד' עולמות אבי"ע. כי יש נשמה לנשמה, ונשמה ורוח ונפש, ע"ד אבי"ע זה למעלה מזה. ומי שהוא מאצילות, נקרא בחינת בנים. ובת למעלה מכסא הכבוד, ומתלבשת בנשמה, מבריאה החצובה מתחת כסא הכבוד. ועל זה הכסא אדם מלמעלה, ומשם הנשמה לנשמה, הנקרא אדם. והאחרת, שהיא הנשמה הנקרא דמות אדם. ותחתיה עולם היצירה, הוא עולם המלאכים, הוא הרוח מלבוש לנשמה, ושם הוא הרקיע, שעל ראש החיות, הנושאים הכסא. ושם הם מקום השרפים עומדים, והמלאכים, כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. ותחתם הנפש הבהמית, מלבוש הרוח מעולם הגלגלים, ותחתם הד' יסודות אש רוח מים עפר, ומשם הוא העור והבשר והגידים, שהם מלבוש חיצון לנפש. וכולם רמוזים בד' אותיות השם, שבכל אות ברא עולם. וזהו רמז בנפשו הוא, ונפש בדם. ר"ל, כי הכל ברשות האדם, אם ירצה יעשה החומר נפש, או להפך. עי' בהגר"א בתז"ח יז ע"ב כזוהר עד חיותא - ר"ל שהאופנים הן נפש, וחיות רוח. "אל אשר יהיה שמה הרוח כו' כי רוח החיה באופנים". וזוהר הרקיע הוא רקיע שע"ג החיות, שמשם נשמתא, ששם הכסא כמ"ש וממעל לרקיע כו' דמות כסא, ומן הרקיע הזה הנשמות, כמ"ש (זהר ח"ג כט ע"ב) הנשמות חצובות מתחת כסא הכבוד, והוא מזה הרקיע. ועי' רמ"ז לקמן צה ע"א: הוא בת"ת זעיר, במקום שמסתיים יסוד אמא, ושם מאיר אורה ומתגלה יסוד אבא.

<p>אייהי מכסא דין סנדלפון תכלת שבציצית כמעשה לבנת הספיר</p>	<p>בימות החול היא מכסא דין סנדלפון, תכלת שבציצית, כמעשה לבנת הספיר.</p>
<p>אבל ברתא דמלכא בפסח איהי נפש השכלית ליל שמורים מצה שמורה ורוח שמור לקבליה איהי יום טוב ואיהי יום שבת זכור ושמור בגין דאיהי אצילות ממלכות</p>	<p>אבל בת המלך בפסח היא נפש השכלית, ליל שמורים, מצה שמורה, ורוח שמור, כנגדה היא יום טוב, והיא יום שבת, זכור ושמור, משום שהיא אצילות ממלכות.</p>
<p>והכי תלמידי חכמים בנוי דמלכא ומטרוניתא¹⁰⁴² אתקריאו שבתות¹⁰⁴² וימים טובים ולית לון מדילהון דלאו אינון בעלי מלאכה¹⁰⁴³ כשאר עבדין בנוי דחולין אנרא דילהון בעלמא דין ובעלמא דאתי לענגא לון בכל מיני מאכל ומשתה ולאוקרא לון בלבושין שפירין כגוונא דשבת דאתמר ביה כבדהו בכסות נקיה כל מה דעבד בר נש לשבתות וימים טובים אית למעבד לון ומאן דמחלל שבת חייב סקילה והכי מאן דאשתמש בתגא חלף והכי הוא המשתמש במי ששונה הלכות דמחלל תורתיה וכל שכן המבזה ליה כאילו מבזה שבתות ומועדות ואוקמוה מארי מתניתין כל המבזה את המועדות כאלו כופר בעיקר</p>	<p>וכך תלמידי חכמים בני המלך והמלכה נקראו שבתות וימים טובים, ואין להם משלהם שאינם בעלי מלאכה, כמו שאר העבדים, בני החולין, שכרם בעולם הזה ובעולם הבא לענג אותם בכל מיני מאכל ומשתה ולכבדם בלבושים יפים, כמו ששבת שנאמר בה כבדהו בכסות נקיה, כל מה שעושה אדם לשבתות וימים טובים יש לעשות להם, ומי שמחלל שבת חייב סקילה, וכן מי שמשתמש בכתר חולף. וכך מי שמשתמש במי ששונה הלכות שמחלל את תורתו, וכל שכן המבזה אותו כאילו מבזה שבתות ומועדות, ופרשוה בעלי המשנה כל המבזה את המועדות כאלו כופר בעקר.</p>
<p>וכגוונא דכל מאני בית המקדש אתקריאו קדש הכי כל אינון דמשמשי תלמידי חכמים אתקריאו קדש ותלמידי דרב דאינון לקבל אברים דגופא אתקריאו קדש קדשים¹⁰⁴⁴ ורזא דמלה קא רמיז בהון (שמות כו לג) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים ומטרוין את ומשריין דילך צריכיין לקרבא לון קרבנא קדם יהוה בכל ליליא עשייה לקבל עליה עול מלכות שמים דא קבלת יסורין דעניות לתלמידי חכמים איהו מות לגופא דבעירין דמוזנא דאורייתא איהו מזונא דנשמתא ורוחא ונפשא שכליים דאינון כהן לוי וישראל כהן ביה י' חכמה ודאי לוי ביה ה' תבונה וישראל ביה דעת ודא ו' נפש יתירה ה' בתראה</p>	<p>וכדוגמת שכל כלי בית המקדש שנקראו קודש, כך כל אותם שמשמשים תלמידי חכמים נקראים קודש, ותלמידי רב שהם כנגד אברי הגוף נקראו קודש קדשים, וסוד הדבר רמוז בהם (שמות כו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים, ומטרוין אתה ומחנותיך צריכים להקריבם קרבן לפני ה' בכל לילה, עשיה לקבל עליו על מלכות שמים, זו קבלת יסורים של עניות לתלמיד חכמים שהוא מות לגוף הבהמות, שמזון התורה הוא מזון של הנשמה ורוח ונפש השכליים, שהם כהן לוי וישראל, הכהן בו י' חכמה ודאי, הלוי בו ה' תבונה, ישראל בו דעת וזו ו', נפש יתרה ה' אחרונה.</p>

¹⁰⁴² כל המצות שאדם עושה באמצע השבוע, או אם קורא בתורה הרבה, אז יש לו אפילו בחול תוספת קדושה, כל מה שיכול עם הארץ, וכללות בני האדם, להשיג בתוספת שבת, כמ"ש רשב"י, ת"ח יש לו בכל יום נפש של עם הארץ שביום השבת (פרי עץ חיים - שער השבת א).
¹⁰⁴³ עי' ברכות ה ע"א לא כל א' זוכה לב' שלחנות.

¹⁰⁴⁴ האמנם ענין הכסא הוא ענין ג' אורות שנמשכין ויורדין מן אימא דמקנא בכורסא בג"ס כנז' בתיקונים (כד ע"ב), ואותם השלש אורות הם נשמת הבריא, והם הנק' כסא הכבוד, והם נקראים קודש קדשים, קדש חד, קדשים תרין, הא תלת (שעה"כ יד ע"ד). ענין המצוה הזאת לייחד אנשים לעבוד ה' ולעסוק בתורתו כמו שהיה הענין בכהנים שנאמרו להם לכו עבדו את ה', וכל מחסורכם עלינו רק לא ימוש ספר וכו' ויהיו במינינו דוגמת הכהנים אז נגלות חרפת מצרים מעלינו כמשה"ה כי חק לכהנים וכו' וברע"מ נתן טעם לזה ת"ח בנוי דמלכא וכו' ויתר השכר למחזיקים בה בפ' ויחי דף רמו מאן דסעידי למאיר דאורייתא נטיל ברכאן מעילא וכו', ובפ' דיני גזירות אמרו ע"ה אינם חיים וכו' מצאתי להם תקנה מן התורה ואתם הדבקים וכו' (מ"מ).

<p>רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה ותורה דא אדם הדא הוא דכתיב (במדבר יט יד) זאת התורה אדם ודא כליל שמא מפרש יו"ד ה"א וא"ו ה"א האי איהו אורייתא מזונא לאדם בארבע אנפין דיליה מזונא דבעירן נהמא וחמרא ובשרא וכל מיני פירות (קהלת ז יד) זה לעמת זה עשה האלהים</p>	<p>רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, ותורה זו אדם, זהו שכתוב זאת התורה אדם, וזה כולל את השם המפורש יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זוהי התורה מזון לאדם בארבע הפנים שלו, מזון הבהמות לחם ויין ובשר וכל מיני פירות, (קהלת ו) זה לעמת זה עשה האלהים.</p>
<p>וצריך בר נש לקרבא בכל ליליא קרבן נפשא ורוחא ונשמטא דבעירן קדם יהו"ה ויתודה בכמה מיני ודויין ויסלק לון במחשבתיה קרבנא קדם יהו"ה לאפקא לון בקריאת שמע (בלב אחד) לקמי קודשא בריך הוא ויפיק רוחיה דדפיק בערקין דלבא נפש יכוון בשריפתה ובשחיטתה ובנחירתה דהו נחירין כהניא הדא הוא דכתיב (&) ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל והיינו הנק ותלתא מיתות אלין הוו כמרה סומקא ירוקא אוכמא דאינון בכבד במרה במחול ואינון כתלת קליפין דאנווא וקודם דא יתקן מזבח אבנים ויכוון למעבדה סקילה ממרה חוורא דשלטת בכנפי ריאה באינון סרכות דאלין בעירן תפוסין תמן ונחיתת אשא תכלא וישצי לון ויהון חיון ובעירן ועופין דכייין לקרבא ליהו"ה ולשרייתא שמיה עליהו בההוא זמנא יתקיים בהו (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים ויהון כסוסיא דרכיב מאריה עליהו הדא הוא דכתיב (חבקוק ג ח) כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה ובההוא זמנא (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהו"ה</p>	<p>וצריך אדם להקריב בכל לילה קרבן נפש ורוח ונשמה של בהמות לפני ה', ויתודה בכמה מיני וידויים, ויעלה אותם במחשבתו, קרבן לפני ה' להוציא אותם בקריאת שמע (בלב אחד) לפני הקדוש ברוך הוא, ויוציא את רוחו שדופק בעורקי הלב הנפש, יכוון בשריפתה ובשחיטתה ובנחירתה, שהיו הכהנים נוחרים, זהו שכתוב ומלק את ראשו ממול ערפו, ולא יבדיל, והיינו חנק. ושלש המיתות הללו היו כמו מרה אדומה ירוקה ושחורה, שהם בכבד במרה ובטחול, והם כשלש קליפות האגוז. וקודם לכן יתקן מזבח אבנים, ויכוון לעשות סקילה ממרה הלבנה ששולטת בכנפי ריאה, באותן סרכות שאותן הבהמות תפוסות שם, ויורדת אש תכלת ומכלה אותם, ויהיו החיות והבהמות והעופות טהורים לקרב לה', ולהשרות שמו עליהם. באותו זמן יתקיים בהם, (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים, ויהיו כמו סוס שאדונו רוכב עליו, זהו שכתוב (חבקוק ג) כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה. ובאותו זמן אדם ובהמה תושיע ה'.</p>
<p>ותלמיד חכם איהו שקיל לכל מארי תורה והכי צריך למהוי שקיל גרמיה מסטרא דאורייתא ומסטרא דאברים דגופא צריך למישקל גרמיה לכל עמי הארץ כמה דאוקמוה מארי מתניתין לעולם יראה אדם עצמו כאילו כל העולם כלו תלוי בו ויכוין בנפשיה וברוחיה ובנשמתייה למעבד לון קרבנין עם כל בני עלמא וקודשא בריך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה ובדא אדם ובהמה תושיע יהו"ה קמו כלהו תנאין ואמוראין לגביה ואמרו כלהו בקלא חדא אנת הוא רעיא מהימנא דאית לך רשו למעבד כל דא דאנת שקיל ככל ישראל ובגין דא שלח לך קודשא בריך הוא בינייהו (ע"כ הרעיא מהימנא)</p>	<p>והתלמיד חכם שקול לכל בעלי התורה, וכך צריך לשקול עצמו מצדה של התורה ומצד האיברים של הגוף, צריך לשקול עצמו לכל עמי הארץ, כמו שבארוה בעלי המשנה, לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם כלו תלוי בו, ויכוון בנפשו וברוחו ובנשמתו לעשות אותם קרבנות עם כל בני העולם. והקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה, ובזה אדם ובהמה תושיע ה'. קמו כל התנאים והאמוראים אליו ואמרו כולם בקול אחד, אתה הוא הרועה הנאמן שיש לך רשות לעשות את כל זה שאתה, שקול ככל ישראל ולכן שלח אותך הקדוש ברוך הוא ביניהם.</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>זאת תורת העולה (ויקרא ו ב) אמר רבי חייא האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא זאת תורת דא</p>	<p>זאת תורת העולה, אמר רבי חייא את הפסוק הזה בארנו בצורה הזה, זאת תורת</p>

<p>כנסת ישראל העולה דא מחשבה רעה¹⁰⁴⁵ דאיהי סלקא על רעותא דבר נש לאסטאה ליה מארחא דקשוט היא העולה היא היא דסלקא ואסטייה ליה לבר נש ובעי לאוקדא ליה</p>	<p>זו כנסת ישראל, העולה זו מחשבה רעה שעולה על רצונו של אדם להסיטו מדרך האמת, היא העולה היא היא שיעולה ומסטיין את האדם ורוצה לשרוף אותו</p>
<p>ל/א</p>	
<p>תוספתא</p>	
<p>בנורא בנין דלא יתיהיב ליה דוכתא לאסטאה ובנין כך (&) על המזבח כל הלילה מאן לילה דא כנסת ישראל דאיהי זאת לאתדכאה בר נש מההוא רעותא על מוקדה בנין דנהר דינור איהו אתר לאוקדא לכל אינון דלא קיימי בקיומיהו דהא עאלין לון בההוא נורא דדליק ומעברי שלטניהון מעלמא ובנין דלא תשלוט אצטריך על מוקדה כל הלילה ואתכפייא ולא שלטא (ע"כ)</p>	<p>באש כדי שלא ינתן לו מקום להשטין, ולכן על המזבח כל הלילה. מי הלילה, זו כנסת ישראל, שהיא "זאת" לטהר את האדם מאותו רצון על מוקדה, משום שנהר דינור הוא מקום לשרוף את כל אלו שלא עומדים בקיומם, שהרי מכניסים אותם לאותה אש בוערת ומעבירים את שליטתם מן העולם, וכדי שלא תשלוט צריך על מוקדה כל הלילה ותכנע ולא תשלוט.</p>
<p>זהר</p>	
<p>כתיב (מ"א יט"א) והנה יהו"ה עובר וגו'¹⁰⁴⁶ ורוח גדולה וחזק וגו' רוח גדולה דאמרין¹⁰⁴⁷ וכתיב (&) לא ברוח יהו"ה ואחר הרוח רעש דכתיב (יחזקאל ג יב) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול הרי רעש אבתריה דרוח ואחר הרעש אש דא הוא דכתיב (דניאל ז') נהר די נור נגידי ונפק מן קדמוהי וגו' רבי יצחק אמר היינו דכתיב (יחזקאל א יג) ודמות החיות¹⁰⁴⁸ מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק¹⁰⁴⁹ ואחר האש קול דממה דקה קול דא קול בתראה דהיא דממה דלית לה מלה פרטא אלא היא דממה מגרמה¹⁰⁵⁰ וכד</p>	<p>כתוב (מלכים א יט) והנה ה' עובר וכו' ורוח גדולה וחזק וגו', רוח גדולה שאמרנו, וכתוב לא ברוח ה'. ואחר הרוח רעש שכתוב (יחזקאל א) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול, הרי רעש אחר הרוח. ואחר הרעש אש, זהו שכתוב (דניאל ז) נהר די נור יוצא ושופע מלפניו וגו'. רבי יצחק אמר היינו שכתוב (יחזקאל א) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש, ומן האש יוצא ברק, ואחר האש קול דממה דקה, הקול הזה קול אחרון שהוא דממה שאין לה דבר פרטי,</p>

¹⁰⁴⁵ עי' חלק ב' רלט ע"ב. ועי' זו"ח מו ע"ב: ובסטר שמאלא קיימא דרגא אחרא דבסטר מסאבא דאקרי אוף הכי מחשבה ואקרי מחשבה רעה. בנין דדרגא דעלה איהו רע ובג"כ איקרי מחשבה רעה. הכא קיימא כל רעותין בישין וכל הרהורין בישין וכל בישין דעלמא. ועי' שעה"ק פו ע"ב.

¹⁰⁴⁶ והוא סיום המאמר הנ"ל, ג' של רוח כו', ורביעי דממה מסט' דחסד, והוא ג"כ כסדר הנ"ל, רוח הוא רוח קדים (מזרח), רעש ואשמע אחרי, אחרי דייקא (מערב הנק' אחר - נראה מהרמ"ש) (ס"א ואש הוא צפון) ואות הרביעית (ס"א ה' אחרונה) בסט' דחסד (דרום) וכאן הוא סוד בת היתה לו לאברהם אבינו (דרום) (ס"א וה' הנ"ל) [ועי' בזו"ח שיה"ש דף נח ע"א ותבין זה כמשחז"ל שיתין מחוללין ויורדין עד תהום - נראה מהרמ"ש] (יהל אור).

¹⁰⁴⁷ עי' בפ' בראשית דף טז ע"א מ"ש שם באריכות שהם נגד ג' קלי' רוח סערה ענן ואש מתלקחת וכן אלו הם ג' רוח גדולה רעש אש (מ"מ).

¹⁰⁴⁸ פי' שהחיות הם בקדושה לפנים מהד' קלי' ומ"ש הוא מתהלכת בין החיות פי' המלכות מתהלכת בין החיות שהיא המחיה אותם כמ"ש בפ' בראשית, ומ"ש ונוגה לאש, פי' שהנוגה הוא לפנים מן האש, שהאש היא קלי' ג' ונוגה היא רביעי (מ"מ).

¹⁰⁴⁹ פי' בהיקות הקדושה הוא מתגלה מתוך האש, וטעם שלא אמר שהוא מתגלה מתוך הנוגה, לפי שהנוגה הוא קלי' דקה, ויש בה טוב בכלל המוח חשיב לה, וכמ"ש בפ' יתרו על פ', ומתוכה כעין החשמל מתוך האש ומתוכה ומגוה. ומ"ש, ואחר האש קול דממה דקה, פי' המלכות נק' קול דממה דקה כדמפרש הזהר, והיא אחר האש. ומה שלא הזכיר נוגה, הוא מטעם הנ"ל, א"נ י"ל מ"ש רבי יצחק, ודמות החיות בא לפרש אש שאחר הרעש, הם החיות שהם כגחלי אש, וא"כ רוח גדולה ורעש ג"כ, הם בחי' דקדושה, ולפי זה הכא הפך מ"ש בפ' בראשית שהם ג' קלי' (מ"מ).

¹⁰⁵⁰ פי' דלית לה מגרמה כלום אלא מה דיהבי לה וז"ש וכד מתכנשי עלה וכו' (מ"מ).

<p>מתכנשי עליה היא אשתמע בכלהו עלמין וכלהו מזודעזעי מנה דממה דקה אמאי היא דקה בגין (ס"א דאיהי) (דאתיא) זעירא מכלא</p>	<p>אלא היא דוממת מעצמה. וכשמתכנסים עליה היא נשמעת בכל העולמות, וכולם מזדעזעים ממנה. דממה דקה למה היא דקה, משום (שהיא) (שבאה) הקטנה מכולן.</p>
<p>רבי חייא אמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ויקרא ו ו) דא אשו דיצחק¹⁰⁵¹ דכתיב (בראשית כב) הנה האש והעצים והיינו אש תמיד דקיימא תדיר והעצים אלין עצים דאברהם¹⁰⁵² דכתיב (ויקרא ו ה) ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר תנן מאשא דיצחק נגיד ומטי להאי מזבח ונפיק גומרא חד לסטר מזרח¹⁰⁵³ וגומרא חד לסטר מערב וגומרא חד לסטר צפון וגומרא חד לסטר דרום לארבע זווין דמדבחה וכהנא אסחר לה לארבע זווין</p>	<p>רבי חייא אמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, זה אשו של יצחק, שכתוב (בראשית כב) הנה האש והעצים, והיינו אש תמיד שעומדת תמיד. והעצים, אלו העצים של אברהם, שכתוב ובער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר. שנינו מהאש של יצחק שופע ומגיע למזבח הזה, ויוצאת גחלת אחת לצד מזרח וגחלת אחת לצד מערב וגחלת אחת לצד צפון וגחלת אחת לצד דרום לארבע קרנות המזבח, והכהן מסובב אותה לארבע קרנות.</p>
<p>במדבחה (ס"א במזרח) אית כבש חד בדרגין ידיע¹⁰⁵⁴ ודרגא תתאה מטי ונחית לתהומא עלאה¹⁰⁵⁵ מגו שית חד¹⁰⁵⁶ ובשעתא דאינון גומרין מטי לארבע זווין חד זיקא אתער ונחית לההוא תהומא עלאה ובההוא אתר אית חיילין חיילין דאמרי קדוש¹⁰⁵⁷ בקל רב¹⁰⁵⁸ עלאה ומסטר אחרא אמרי קדוש בקל נעימותא¹⁰⁵⁹ עלאה ומסטר אחרא חיילין אחרנין דאמרי קדוש וכן לארבע זווין שית מאה אלף רבוון חיילין בכל זווין אשתכחו ועליהו חד ממנא וכלהו מתלכשי</p>	<p>במזבח (במזרח) יש כבש אחד בדרגות ידועות, והדרגה התחתונה מגיעה ויורדת לתהום העליון. מתוך שש אחת, ובשעה שאותן הגחלים מגיעות לארבע הקרנות, רוח אחת מתעוררת ויורדת לאותו התהום העליון, ובאותו מקום יש צבאות צבאות שאומרים קדוש בקול גדול עליון, ומצד אחר אומרים קדוש בקול נעימות עליונה, ומצד אחר צבאות אחרים שאומרים קדוש, וכן לארבע הקרנות. שש מאות אלף רבבות צבאות בכל קרן נמצאים, ועליהם ממונה אחד וכולם</p>

¹⁰⁵¹ פי' הגבורות שבאים מהגבורה הנק' יצחק למלכות שהיא המזבח (מ"מ)

¹⁰⁵² פי' החסדים שבאים מחסד הנק' אברהם, ומ"ש הכתוב, הנה האש והעצים, ר"ל שהגבורות התחברו עם החסדים להמתק (מ"מ).

¹⁰⁵³ דע כי המזבח הוא פרצוף הנוקב', וגג המזבח התפארת שלה, ושם יורד אשא דיצחק סוד גבורה א' הכוללת הה"ג בגוה. ואח"כ עולים ומתפשטים בה באור חוזר כנודע. נמצא גומרא חד לצד מזרח היינו גבורה חד שנשארת בת"ת ואח"כ משם נתפשטו בשאר הג' קצוות חסד גבורה נ"ה והם ארבע קצוות המזבח (זהר הרקיע).

¹⁰⁵⁴ פי' הם ו' מעלות לכסא דבריאה ודרגא תתאה היינו יסוד דבריאה וז"ש ונחית לתהומא עלאה שמתלבשת בראש היצירה והוא חסד דיצירה כי ביצירה לא נתגלו ג"ר כנזכר בדרוש אב"ע ובההוא אתר שהוא כנגד חסד אית חיילין וכו' ובחסד עצמו מתפרשין לד' כמ"ש בריש פ' ויקרא ונגד חסד דחסד אמר בקל רב עילאה ונגד גבורה אמר קל נעימותא סוד השיר גבורה גלגלי ימא היינו גבורה דמלכות דיצירה הנק' ים ואח"כ אתער רוחא חדא אור ז"א המתלבש ביצירה (זהר הרקיע). והוא בריאה ששם השרפים כידוע, וכמ"ש בתז"ח (עג ע"א ב ע"ג) (בהגר"א בתיקו"ז מד סע"א).

¹⁰⁵⁵ בריאה ששם השרפים, וגלגלי ימא יצירה ששם החיות, וחיילין אלין האופנים בעשיה, וגומרין הן ה' גבור' שעיקרן ד', דנר"ה נכללים כחדא (בסוד יצחק ד' בני"ם – נכתב על הגליון). ואח"כ מסט' דימינא כו' ה"ח ומתבסמא עלמא (יהל אור). והוא ביסוד דבינה דנוק' דבריאה והיא נק' תהומא רבא כי יסודה למטה הוא תהום התחתון (יהל אור). וב' נוק' בינה ומלכות הן ב' תהומין, ובשניהן הוא הדעת וכמ"ש (משלי ג כ) בדעתו תהומות נבקעו, שנבקע הפה והוא תהום עילאה, ויסודה שהוא פה של מטה תהום התחתון, וע"ש (לב ע"ב) ואית בס"א דתהומין סלקין כו' (בהגר"א על תיקו"ז מד ע"ב).

¹⁰⁵⁶ הוא יסוד (יהל אור).

¹⁰⁵⁷ והוא בריאה ששה השרפים כידוע, והכל בנוק' (יהל אור).

¹⁰⁵⁸ מסט' דדרום שנקרא גדול (יהל אור).

¹⁰⁵⁹ ובצפון "קל נעימותא" נעים זמירות (יהל אור).

<p>אפודא וקיימי לסדרא פולחנא דמדבחה לקבל תתאי</p>	<p>לובשים אפוד, ועומדים לסדר עבודת המזבח כנגד התחתונים.</p>
<p>באתר אחרא משתכחי גלגלי ימא דנהמין ונחתין בדרגין ידיען ותמן חיילין אמרין בקל נעימותא (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד יהו"ה ממקומו וכלהו משבחי בשירתא ולא משתככי ביממא ובלייליא וכלהו מסדרי שבחא בקל נעימותא באתר אחרא משתכחי חיילין חיילין קיימין בדחילו בזיע ברתת כמה דאת אמר (שם א יח) ונגה להם ויראה להם¹⁰⁶⁰ וכלהו מסתכלי לגבי ההוא מדבחה דלעילא</p>	<p>במקום אחר נמצאים גלי הים שנוהמים ויורדים בדרגות ידועות, ושם צבאות שאומרים בקול נעימות ברוך כבוד ה' ממקומו. וכולם משבחים בשירה ולא שוקטים ביום ובלילה, וכולם מסדרים שבח בקול נעימות. במקום אחר נמצאים צבאות צבאות עומדים בפחד בזיע ברתת, כמו שנאמר (יחזקאל א) ונגה להם ויראה להם, וכולם מסתכלים אל אותו מזבח שלמעלה.</p>
<p>ובשעתא דמשי אשא דיצחק על גבי מדבחה כמה זיקין סלקין ונחתין לכל עיבר ומתלהטין מנייהו כמה תקיפין מארי דחילא גיברין דעלמא ואלמלא דכהנא קאים על מדבחה ומסדר אעין לא יכיל עלמא למיקם קמיהו מאלין גומרין וזיקין דנפקין¹⁰⁶¹ מתלהטין גביהון דאינון חיוון כמה דאת אמר (שם יג) ודמות החיות מראיהם כנחלי אש בוערות כמראה הלפידים מסטרא דימינא דאינון חיוון אתער רוחא חדא מלעילא נשיב ויתיב בההוא אשא ומתלהטא ומתבסמא ולהיט ושכיך בזיווא יקירא ונהיר לכמה חיילין דקיימין בסטרא דימינא מסטרא דשמאלא אתער רוחא אחרא תקיפא מתבר טנרין ונשיב (ס"א ויתיב) בההוא אשא ואתתקף ואתנבר כדין אתלבש מניה ההוא רוחא מסטרא דשמאלא ונהיר (ס"א ולהיט) לכמה חיילין דקיימין לההוא סטר וכן לארבע סטרין לארבע משריין וכלהו מתבסמן בשעתא דכהנא סליק על מדבחה</p>	<p>ובשעה שמגיעה האש של יצחק על גבי המזבח, כמה רוחות עולים ויורדים לכל צד, ולוהטים מהם כמה תקיפים בעלי כח גיבורים של העולם. ואלמלא שהכהן עומד על המזבח ומסדר עצים, לא יכול העולם לעמוד לפנייהם, מאלה הגחלים והזיקים שיוצאים לוהטים על גביהם של אותן חיות, כמו שנאמר ודמות החיות מראיהם כנחלי אש בוערות כמראה הלפידים. מצד ימין של אותן החיות מתעוררת רוח אחת מלמעלה נושבת, ויושבת באותה האש ומתלהטת ומתבשמת ולוהטת ושוככת בזיו מכובד, ומאירה לכמה צבאות שעומדים בצד ימין. ומצד השמאל מתעוררת רוח אחרת חזקה משברת סלעים ונושבת (ויושבת) באותה האש, ומתחזקת ומתגברת, ואז מתלבשת ממנה אותה רוח שמצד שמאל ומאירה (ולוהטת) לכמה צבאות שעומדים באותו צד. וכן לארבעת הצדדים לארבע מחנות, וכולם מתבשמים בשעה שהכהן עולה על המזבח.</p>
<p>אמר רבי אבא תרין מדבחהן אינון לתתא ותרין לעילא חד פנימאה דכלא</p>	<p>אמר רבי אבא שני מזבחות הם למטה ושנים למעלה, אחד פנימי של הכל</p>
<p>ל/ב</p>	
<p>דמתקריב ביה קטרת פנימאה ודקה קשורא דמהימנותא¹⁰⁶² וכהנא עלאה מכלא¹⁰⁶³ אתקשר (נ"א אקטר) קטורתא דא בקשורא דמהימנותא ודא אתקרי מזבח הזהב ומהכא אתקטר ואתקשר קשורא דמהימנותא בחד קשורא וחד מדבחה</p>	<p>שנקרבת בו הקטורת הפנימית ודקה, קשר האמונה, והכהן העליון מהכל קושר (מקטיר) את הקטורת הזו בקשר האמונה, וזה נקרא מזבח הזהב. ומכאן נקטר ונקשר קשר האמונה בקשר אחד. ומזבח אחד אחר שנקרא מזבח הנחשת, וזהו בחוץ (גדול עליון) ומיכאל השר הגדול מקריב</p>

¹⁰⁶⁰ והכל במלכות דבי"ע (בהגר"א בתיקו"ז מד ע"ב).

¹⁰⁶¹ פי' מאלו הגחלים וניצוצי אש בוערות גבי היות מהאש (רח"ו).

¹⁰⁶² פי' ע"י הקטרת מתקשרים הספירות כולם (מ"מ).

¹⁰⁶³ פי' חסד דז"א (מ"מ).

<p>אחרא¹⁰⁶⁴ ואקרי מזבח הנחשת ודא הוא לבר (ס"א רברבא עלאה) ומיכאל השר הגדול מקריב עליה קרבנא נייחא דקב"ה ולתתא מזבח הזהב ומזבח הנחשת בדא קטרת ובדא חלבים ואמורים ועל דא כתיב (משלי כו ט) שמן וקטרת ישמח לב ולא כתיב שמן וחלבין ואמורין ישמח אף על גב דאתבסמותא דרוגזא ודינא אינון אבל שמן וקטרת חדותא דכלא איהו ולא מסטרא דרוגזא ודינא</p>	<p>עליו קרבן ניחוח של הקדוש ברוך הוא. ולמטה מזבח הזהב ומזבח הנחשת, בזה קטורת ובזה חלבים ואמורים, ועל זה כתוב (משלי כו) שמן וקטרת ישמח לב, ולא כתוב שמן וחלבים ואמורים ישמח, אף על גב שהם התבשמות של הרוגז והדין. אבל שמן וקטורת הם שמחת הכל, ולא מצד הרוגז והדין.</p>
<p>ודא מדבחא דאיהו פנימאה דקטרת (ס"א דאינון פנימאה דקטרת) דקה בדקותא דכלא בקשורא דמהימנותא אקרי קול דממה דקה¹⁰⁶⁵ ובגין דאיהו מדבחא פנימאה דאתקשר בקשורא דמהימנותא מדבחא אחרא אקרי מזבח החיצון ופנימאה אקרי מזבח יהו"ה אחרא אקרי מזבח הנחשת כמה דאת אמר (מ"א ח סד) מזבח הנחשת אשר לפני יהו"ה קטן מהכיל וגו' רבי יוסי אמר מהכא (דברים לג י) וכליל על מזבחך¹⁰⁶⁶ תרי וכתביב (&) על מזבחותינן לרצון¹⁰⁶⁷</p>	<p>והמזבח הזה שהוא פנימי של קטורת (שהם פנימיות הקטרת), דקה בדקות של הכל בקשר האמונה, נקרא קול דממה דקה. ומשום שהוא המזבח הפנימי שנקשר בקשר האמונה. מזבח אחר נקרא מזבח החיצון, והפנימי נקרא מזבח ה' האחר נקרא מזבח הנחשת כמו שנאמר (מלכים א ח) מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל וגו'. רבי יוסי אמר מכאן (דברים לג) וכליל על מזבחך, שנים, וכתוב על מזבחותי לרצון.</p>
<p>רבי אבא אמר כתיב (שמות יז טו) ויבן משה מזבח¹⁰⁶⁸ וגו' לקבל ההוא פנימאה בנה¹⁰⁶⁹ האי ועל דא אתקרי יהו"ה נסי מהו נסי דרשים רשימא דאת קיימא קדישא¹⁰⁷⁰ דבשעתא דעמלק אתא לאעברא האי רשימא קדישא מנייהו דישראל האי מזבח קיימא לקבליה לנקמא ההוא נוקמא דאת קיימא ועל דא אתקרי (ויקרא כו כה) חרב נוקמת נקם ברית ודא אתקנת להו לישראל רשימא קדישא ומשה בנה לקבל האי מזבח וקרי ליה יהו"ה נסי¹⁰⁷¹ ודא הוא מזבח פנימי¹⁰⁷² (מ"א יט יג) קול דממה דקה ועל דא (ויקרא ו ו) אש תמיד תוקד על המזבח וגו' אש דאשתכח תדירא ומאי איהו אשא דיצחק וכדין שמא דא אדנ"י וכד יסדר עלה כהנא אינון אעין אתבסמא בשמא וקרינן לה בשמא דרחמי יהו"ה וקרינן לה בשמא דא ולזמנין קיימא כגוונא דא ולזמנין קיימא כגוונא דא¹⁰⁷³ רבי שמעון</p>	<p>רבי אבא אמר כתוב (שמות יז) ויבן משה מזבח וגו', כנגד אותו פנימי בנה את זה, ועל זה נקרא ה' נסי. מה זה נסי, שרשם את הרושם של אות הברית הקדוש, שבשעה שעמלק בא להעביר את הרושם הקדוש הזה מישראל, המזבח הזה עומד כנגדו, לנקום אותה נקמה של אות הברית, ולכן נקרא (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית. וזו התקינה לישראל רושם קדוש, ומשה בנה כנגדה מזבח וכו' וקרא לו ה' נסי, וזהו מזבח הפנימי, קול דממה דקה. ועל כן אש תמיד תוקד על המזבח וגו', אש שנמצאת תמיד, ומיהו, האש של יצחק. ואז השם הזה אדנ"י, וכשיסדר עליו הכהן אותם עצים, הוא מתבשם בשם וקוראים לו בשם הרחמים, י"י, וקוראים לה בשם הזה, ולפעמים עומדת כדוגמא זה, ולפעמים עומדת כדוגמא זה. רבי</p>

¹⁰⁶⁴ פי' מלכות דאצילות (מ"מ).

¹⁰⁶⁵ פי' הכא מפ' קול דממה דקה, היא בינה, לפי שהיא נעלמת יותר. הפך מ"ש לעיל שהיא מלכות (מ"מ).

¹⁰⁶⁶ פי' מדלא ניקדו בפתח [אלא בסגול] ש"מ תרי (מ"מ).

¹⁰⁶⁷ פסוק הוא בישעיה (נו ז) וזבחיהם לרצון על מזבחי, ויליף לה מהניקוד כמו בפ' א', מדלא נקוד מזבחי אלא מְזָחִי (מ"מ).

¹⁰⁶⁸ שמרע"ה כשהיה בונה מזבח בעולם הזה, היה מתקן מדת המלכות שהיא נגד בינה (מ"מ).

¹⁰⁶⁹ האי פי' נגד הבינה (מ"מ).

¹⁰⁷⁰ פי' מלכות עשתה רושם ועמידה למילה ע"י הנקמה דעמלק (מ"מ).

¹⁰⁷¹ פי' כנגד הבינה בנה המזבח, ומ"ש ואיקרי ה' נסי, פי' ה' שהיא מלכות, נתקנה ועשתה הנקמה בשביל המילה הנק' נס (מ"מ).

¹⁰⁷² פי' קאי על הבינה כדלעיל (מ"מ).

¹⁰⁷³ פי' כשיש בה גבורות נקראת אדנ"י, וכשיש בה חסדים נקרא בשמא דהו"ה (מ"מ).

<p>אמר¹⁰⁷⁴ תרי הוּ פנימאה קיימא על ההוא דלבר ומנה אתון ואתקשרא דא בדא</p>	<p>שמעון אמר שנים היו, והפנימי עומד על אותו אחד שבחוץ, וממנו נזון ונקשרים זה עם זה.</p>
<p>זה קרבן אהרן (&) רבי חזקיה פתח (תהלים קמה יז) צדיק יהו"ה בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו צדיק יהו"ה בכל דרכיו הא תנינן כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא ביקרא דמאריהון¹⁰⁷⁵ ולא יסטו¹⁰⁷⁶ מארחהו לבר¹⁰⁷⁷ דהא בכל יומא ויומא דינא תלי בעלמא¹⁰⁷⁸ בגין דעלמא על דינא אתברי וקיימא¹⁰⁷⁹ ועל דא בעי בר נש לאסתמרא מחובוי דלא ידע זמנא דדינא שריא עלוי יתיב בביתיה דינא שריא עלוי נפק מביתיה לבר דינא שריא עלוי ולא ידע אי יתוב לביתיה אי לאו נפק לארחה על אחת כמה וכמה דהא כדין דינא נפקא קמיה דהא הוא דכתיב (שם פה יד) צדק לפניו יהלך בגין כך בעי לאקדמא ולמבעי רחמי קמי מלכא בגין דישתויב מן דינא בשעתא דשריא בעלמא דהא כל יומא ויומא שריא דינא בעלמא דהא הוא דכתיב (שם ז יב) ואל זועם בכל יום</p>	<p>זה קרבן אהרן, רבי חזקיה פתח (תהלים קמה) צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו. צדיק ה' בכל דרכיו, הרי שנינו כמה יש לבני אדם להתבונן בכבוד רבונם, שלא יסטו מדרכם החוצה, שהרי בכל יום ויום הדין תלוי בעולם, משום שהעולם נברא ועומד על הדין, ולכן צריך אדם להשמר מחטאיו, שלא ידע את הזמן שהדין שורה עליו, יושב בביתו, הדין שורה עליו, יוצא מביתו החוצה הדין שורה עליו, ולא ידע אם ישוב לביתו ואם לא. יוצא לדרך על אחת כמה וכמה, שהרי אז הדין יוצא כנגדו, זהו שכתוב (שם פה) צדק לפניו יהלך, לכן צריך להקדים ולבקש רחמים מלפני המלך כדי שינצל מן הדין בשעה שהוא שורה בעולם, שהרי בכל יום ויום שורה הדין בעולם, זהו שכתוב ואל זועם בכל יום.</p>
<p>השתא אית למימר הא תנינן ואתערו חברייא אל בכל אתר¹⁰⁸⁰ חסד הוא כמה דאת אמר (דברים י יז) האל הגדול ודא נהירו דחכמה עלאה¹⁰⁸¹ ואת אמרת ואל זועם בכל יום שביק קרא כל אלין שמהן ואחיד בהאי אי הכי לא קיימין מילי ועוד דכתיב</p>	<p>עתה יש לומר, הרי שנינו והתעוררו החברים, "אל" בכל מקום חסד הוא, כמו שנאמר (דברים י) האל הגדול, וזה אור של חכמה עליונה. ואתה אמרת ואל זועם בכל יום. הפסוק עזב כל אלו השמות ואחז בזה, אם כן לא עומדים הדברים. ועוד</p>

¹⁰⁷⁴ פי' מסייע לר' אבא (מ"מ).

¹⁰⁷⁵ לבעבור תהיה יראתו על פניהם לבלתי יחטאו, שהיראה סבה להרגיז יצר הטוב על יצר הרע וללכת דרך ישרה בעבודת הבורא (אור יקר).

¹⁰⁷⁶ אחר שתהיה דרך היראה דרכם, צריכים לזהר שלא לנטות ממנה (אור יקר).

¹⁰⁷⁷ לצד חוץ מן הדרך, אמנם לצד פנימה להרבות בכל יום סייגים וגדרים ועבודות זו היא העבודה השלמה שהדרך רחב והאדם נכנס בה בכל יום יותר פנימה אם יוסיף בעבודה (אור יקר).

¹⁰⁷⁸ עתים ידועים ביום שהדין תלוי בעולם ממש, ח"ו אם ימצא מקטרג יפעול כרגע, והיינו כענין שפי' במסכת ברכות בבלעם. ואין ענין לדון שזה לעולם הוה בכל עת ובכל רגע, אלא תלי הוא לפעול. ולכך היה פועל על ידי קללת בלעם וכיוצא, וענין הנפגעים בו, הוא כעין ויש נספה בלא משפט, שאותו הרגע הם הקלי' נאחזות במלכות הנקראת צדק, ויונקות ממנה, והיא אז משפעת קללות ודאי, ואז משפט מסתלקת ממנה, כאומרו לא יגורך רע. ולזה פירשו בגמ', שענין זה ניכר בתרנגול, דהיינו התרנגול נק' גבר, שהוא תלוי במלאך גבריאל, שהוא שר על כל אלו הבעלי דינים. וכמו שניכר בו סוד חצות לילה כדפי' בפרשת ויקרא, מפני המשכת כח גבריאל אל התרנגול, כך נמשך עליו ביום, בעת שהמלכות צדק בלא משפט, ואז יש נספה, אינו צדיק גמור שיוכל לעמוד נגד המעוררים הדינים בכח זכויותיו המרובים, ודאי נספה. אמנם יש צדיקים שהם יכולים לעמוד נגד הדין, ואדרבה הם ממתיקים דיני הצדק כדפי' ר"ש בעת פטירתו, כל יומא אצטערנא דלא יוקיד עלמא בדינוי דצדק, ולזה ישראל ח"ו אם היו החצונים יונקים מהמלכות, ובלעם מקלל מפני עוונותם, היו נכשלים, אלא שמעולם לא נפרד משפט מצדק באותם הימים, ולא היה יכול לעורר הדינים (אור יקר).

¹⁰⁷⁹ פי' שהעולם הזה על דין המלכות היא עומדת, שהמלכות דנה את העולם (מ"מ).

¹⁰⁸⁰ איתא בספר הכוונות בכוונת יום כפורים, שכל האור היורד לעולמות מתפשט ע"י החסד שבחכמה, שה"ס אור קדמאה המאיר מסוף העולם ועד סופו, ועל ידו מתפשט השפע בנינה כולה. ואחר כך חסד של בינה מתפשט בזעיר, וחסד דזעיר במלכות. נמצא שהחסד של חכמה הוא האור הגדול ומתפשט בכל, וז"ש "בכל אתר", שכחו בכל מקום. וגם הוא "נהירו רב", שהוא גדול מכולם (רמ"ז).

¹⁰⁸¹ פי' שחסד הוא קו החכמה דלא כלילן חדא בחברתה, פי' שגם החסד יש בו כללות הגבורות, לכך אמר אל זועם, ואל גבור, שהרשעים הפכו אותו להיות דין גובר בו, וז"ש וע"ד חייבא מהפכי וכו' (מ"מ).

<p>(ישעיה ט ה) אל גבור או נוקים ליה דינא או נוקים ליה רחמי</p>	<p>שכתוב (ישעיה ט) אל גבור, או שנעמיד אותו בדין או שנעמיד אותו ברחמים.</p>
<p>אלא הכי שמענא הייביא מהפכי רחמי לדינא¹⁰⁸² דלית לך בכל אינון כתרין עלאין דמלכא קדישא דלא כלילין רחמי בדינא ודינא ברחמי וחייביא מהפכי רחמי לדינא אמר ליה רבי יהודה שפיר בההוא דכתיב אל גבור אלא אל זועם בכל יום מהו דהא בכל יומא ויומא קיימא בדינא בין דבני עלמא זכאין בין דלא זכאין לא הוה בידיה אתו שאילו ליה לרבי שמעון אמר לון ודאי אל זועם בכל יום והא אוקמוה חברייא לזמנין הוא דינא לזמנין הוא</p>	<p>אלא כך שמענו, הרשעים מהפכים רחמים לדין, שאין לך בכל אלו כתרים עליונים של המלך הקדוש שלא כלולים רחמים בדין ודין ברחמים, ורשעים מהפכים רחמים לדין. אמר לו רבי יהודה זה טוב, בזה שכתוב אל גבור, אלא אל זועם בכל יום מהו, שהרי בכל יום ויום עומד בדין, בין שבני העולם צדיקים בין שלא צדיקים, לא היה בידו. באו ושאלו לו לרבי שמעון, אמר להם ודאי אל זועם בכל יום, והרי בארוה החברים, לעתים הוא דין ולעתים הוא</p>
<p>ל/א</p>	
<p>רחמי אי זכאין בני עלמא הא אל קיימא והוא חסד ואי לא זכאין הא אל¹⁰⁸³ קיימא ואקרי גבור ועל דא קיימא בכל יומא אבל מלה שפיר הוא אל בכל אתר נהירו (רב) דחכמתא עלאה הוא וקיימא בקיומיה¹⁰⁸⁴ בכל יומא דכתיב (תהלים נב ג) חסד אל כל היום</p>	<p>רחמים, אם בני העולם צדיקים הרי אל עומד והוא חסד, ואם לא צדיקים, הרי אל עומד ונקרא גבור, ועל זה עומד בכל יום. אבל דבר נאה הוא, אל בכל מקום זהו אור (רב) החכמה העליונה, ועומד בקיומו בכל יום, שכתוב (תהלים נו) חסד אל כל היום.</p>
<p>ואלמלא דהאי אל¹⁰⁸⁵ אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא הדא הוא דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם באתערותא דאברהם קיימי¹⁰⁸⁶ וכד אתער אברהם בעלמא¹⁰⁸⁷ כל אינון דינין</p>	<p>ואלמלא שאל הזה מתעורר בעולם, לא יכול העולם לעמוד אפילו שעה אחת מלפני הדינים הקשים שמתעוררים בעולם בכל יום, זהו שכתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם, בהתעוררות של אברהם עומדים. וכשמתעורר אברהם בעולם, כל אותם הדינים שנמצאים בכל יום ויום הוא דוחה</p>

¹⁰⁸² לקמן סה ע"א (לש"ו). ישנו בחי' התכללות ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא לרעה ג"כ רח"ל, והוא בסוד שאמר ב"ר (פל"ג סי' ג) אוי להם לרשעים שהם הופכים מדת רחמים למדת הדין, וכן הוא בזוה"ק (פ' צו ל ע"ב ופ' אחרי סה ע"א). והרי ישנו התכללות ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא על שני פנים, כי הם ע"פ הזכות והמעשים כנז', וע' פ' שמיני (טל ע"ב) ופ' וארא (כו ע"ב) (כללים ח"א עז ע"ד).

¹⁰⁸³ מהא משמע קצת דזמנין אל הוא בחי' גבורה ויתיישבו קצת דביר הרשב"א פ"ק דברכות עפ"ע דף יד ע"ד ועי' במאורי אור מאי"ן (נ"א), עי' מבר"ש א"א טז (לש"ו).

¹⁰⁸⁴ תמיד הוא מתקיים ואינו משתנה ממדרגה למדרגה כי כל כך אורו למטה כמו למעלה כנזכר שם בספר הכוונות. ואיתא תו התם ששם אה"ה דיודין שבראש הבינה הוא מתליבש בחסד זה של חכמה, עיין שם. וידוע קטו) שעיקר שם אה"ה דיודין הוא שם אי"י והוא בגי' א"ל (רמ"ז)

¹⁰⁸⁵ דייקא האי א"ל, שהוא חסד דחכמה, כי הוא לבדו מבסם הדינים החזקים והתקיפים כנודע אלה תולדות, שאמרו רז"ל אלה פסל תוהו ובוהו, ומתחיל עולם התיקון שה"ס [החסד] שם של מ"ה, והיינו אברהם אב"ר מ"ה, כח של מ"ה. אל תקרי בהבראם, כי מלת בהבראם מיותרת שהיה די שיאמר אלה תולדות וגו' ביום עשות וגו'. ועוד שבזמן הבראם שהוא יום א' לא הולידו כי אם אחר כך בששה ימים, ולכן אמר שהרמז למדת אברהם שצירופו הבראם, לרמוז מה שאמרו רז"ל בה' בראם, שה"ס ה' חסדים הכלולים ביסוד. ועוד נלע"ד במה שנז"ל שפנימיות חסד של חכמה הוא אה"ה שבראש הבינה שהיא ה', ולכן נתווסף ה' באברהם מפני שתוכיות החסד דחכמה הוא ה', וה' יש לה ג' מילואים ה"י ה"א ה"ה שעולים א"ל, והוא נהירו דחכמתא, שמאיר בתוך החכמה, וזה רמוז במלת אלה, א"ל ג' המילואים וה' השורש להם (רמ"ז).

¹⁰⁸⁶ וכמש"ה (תהלים פט, ג) עולם חסד יבנה, וכלומר שמציאות וקיום עולם הוא חסד דחכמה, שהוא יבנה באור פנימי של בינה, וזהו יבנה אותיות בינה, ובזה העולם עומד תמיד (רמ"ז).

¹⁰⁸⁷ שהוא בבקר (רמ"ז).

<p>דמשתכחי¹⁰⁸⁸ בכל יומא ויומא דחי להו לבר¹⁰⁸⁹ ולא קיימין קמיה דדא הוא דכתיב (&) ואל זועם בכל יום נזעם או זעום בכל יום¹⁰⁹⁰</p>	<p>אותם החוצה, ולא עומדים לפניו. זהו שכתוב, ואל זועם בכל יום.</p>
<p>לא כתיב אלא זועם בכל יומא ויומא דדינא אשתכח דחי לון לבר וקיימא הוא ומבסם עלמא דדא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ואלמלא האי לא יכיל עלמא למיקם אפילו הנעא דדא ועל דא כלא קיימי בגיניה דאברהם והאי דכתיב (&) אל גבור לאו דאיהו גבור אלא האי קרא רמוז הוא דקא רמז לאבהן ורמזיא הוא דקא רמזו למהימנותא עלאה קדישא דכתיב (ישעיה ט ה) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום פלא דא חכמתא עלאה דהיא פליאה ואתכסיא מכלא כמה דאת אמר (דברים יז ח) כי יפלא ממך דבר יועץ דא הוא נהר עלאה דנגיד ונפיק ולא פסקא ודא יועץ לכלא ואשקי לכלא¹⁰⁹¹</p>	<p>לא כתוב נזעם או זעום בכל יום, אלא זועם. בכל יום ויום שנמצא דין דוחה אותם החוצה, והוא עומד ומבשם את העולם, זהו שכתוב יומם יצוה ה' חסדו, ואלמלא זה העולם לא יכול לעמוד אפילו רגע אחד. ולכן הכל עומד בגלל אברהם, וזהו שכתוב אל גבור, לא שהוא גבור אלא הפסוק הזה רמז הוא שרומז לאבות, ורמז הוא שרומז לאמונה העליונה הקדושה, שכתוב פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. פלא זו החכמה העליונה שמפליאה ומכסית מהכל, כמו שנאמר (דברים יז) כי יפלא ממך דבר. יועץ, זהו נהר עליון שנמשך ויוצא ולא פוסק, וזה יועץ לכל ומשקה את הכל.</p>
<p>אל דא אברהם כמה דאוקיימנא האל הגדול גבור דא יצחק דכתיב (&) הגבור אבי עד דא יעקב דאחיד להאי סטרא ולהאי סטרא וקיימא בקיומא שלים שר שלום דא צדיק דאיהו שלמא דעלמא שלמא דביתא שלמא דמטרוניתא אתו רבי חזקיה ורבי יהודה ונשקו ידוי בכו ואמרו זכאה חולקנא דשאלנא האי זכאה הוא דרא דאת שארי בגווייהו</p>	<p>אל, זה אברהם כמו שבארנו האל הגדול. גבור, זה יצחק שכתוב הגבור. אבי עד, זה יעקב שאוחז בצד הזה ובצד הזה ועומד בקיום שלם. שר שלום, זה צדיק שהוא השלום של העולם, שלום הבית שלום המלכה. באו רבי חזקיה ורבי יהודה ונשקו את ידו, בכו ואמרו אשרי חלקנו ששאלנו את זה, אשרי הדור שאתה שרוי בתוכו.</p>
<p>אמר רבי שמעון כתיב (&) זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליהו"ה תא חזי חייבי עלמא גרמין ליה לקודשא בריך הוא לאסתלקא מכנסת ישראל דדא הוא דכתיב (משלי טז כח) איש תהפוכות</p>	<p>אמר רבי שמעון כתוב זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה'. בא וראה הרשעים של העולם גורמים לקדוש ברוך הוא להסתלק מכנסת ישראל, זהו שכתוב (משלי טז) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. מי האלוף, זה הקדוש ברוך</p>

¹⁰⁸⁸ משיורי הלילה (רמ"ז).

¹⁰⁸⁹ חוץ לעולם הקליפות (רמ"ז)

¹⁰⁹⁰ שאם הכוונה כנראה מפשט הפסוק שהוא הדין ומתמלא רוגז שהוא פועל דין, קשיא חדא שהיה די שיאמר שופט צדיק וזועם. ועוד שהיל"ל נזעם או זועם, כי זועם הוא פועל יוצא ור"ל ששם אל הנז"ל זועם וגוער בכל יום, אבל י"ל דלא הזכיר הפסוק במי זועם, ונראה דקיימא לן אדם נידון בכל יום, ועוד שבזמן שיש דין אז מתעוררים החיצונים כאמור בכוונת ראש השנה וזש"ה (תהלים ז, יב) אלקים שופט צדיק, פי' הוא צדיק בדינו, ואז שהדינים מתעוררים אל זועם בהם, ובכל יום מוסב גם אל ראש הפסוק, שאלקים שופט ואל זועם בכל יום. ובזה תבין היטב הנז"ל אינון דינין דמשתכחי בכל יומא ויומא. הה"ד (תהלים מב, ט) יומם יצוה ה' חסדו, שלא נאמר ביום אלא יומם, שהוא חסד הגדול של חכמה הכולל כל החסדים, יצוה ה' חסדו (רמ"ז).

¹⁰⁹¹ עצה הוא השקאה כמ"ש בפ' צו (לא ע"א) יועץ דא נהר כו' ואשקי לכולא, והענין שהיועץ הכל ניוזנים וחיים ומתנהגים בעצתו וכן נקראים כליות יועצות שהן אפיקי מים והכל מצד הנהר מימי החסד דאשקי לכלא ונק' בינה יועץ בשם התואר שיועץ תמיד דלא פסיק ונהר יוצא מעדן (בראשית ב י) אשר לא יכזבו מימיו והחסד עצה שם המקרה כי המים הוא העצה כנ"ל וכמ"ש מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה כי השותה המים אלו יחכם שהם כסט' דחכמה דהיא בימינא הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב) ולכן ושומע לעצה חכם ואת נועצים חכמה (בהגר"א על תיקו"ז קכד ע"ג). יכזבו מימיו והחסד נק' עצה כו' ע"ש (יהל אור).

<p>ישלח מדין ונרגן מפריד אלוף¹⁰⁹² מאן הוא אלוף דא קודשא בריך הוא (דאיהו אלופו של עולם) כמה דאת אמר (ירמיה ג ד) אלוף נעורי אתה ואינן (חייבי) מפרישין לזאת מזה דאיהו שלמא דביתא ואינן זווגא חדא</p>	<p>הוא, (שהוא אלופו של עולם) כמו שנאמר אלוף נעורי אתה, והם (הרשעים) מפרידים את זאת מזה, שהיא שלום הבית, והם זווג אחד.</p>
<p>אתא אהרן קדישא ובניו ועל ידיהו מתקרבין תרוייהו ואזדווג זה בזאת הדא הוא דכתיב (ויקרא טז ב) בזאת יבא אהרן אל הקדש זה קרבן אהרן ובניו ואינן מזווגי למלכא קדישא עלאה במטרוניתא ועל ידיהו מתברכאן עלאין ותתאין ומשתכחין ברכאן בכלהו עלמין ואשתכח כלא חד בלא פירודא ואי תימא אמאי לא כתיב (&) זאת קרבן לקרבא זאת לאתריה לאו הכי דהא כהנא מעילא קא שרי לאייתאה זווגא לה לכנסת ישראל עד דמטי להאי זה לאזדווגא בזאת ולקרבא לון כחדא ובגין כך כהנא אשלים קרבנא וקריב זווגא זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>בא אהרן הקדוש ובניו, ועל ידיהם נקרבים שניהם ומזדווגים זה עם זאת, זהו שכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש, זה קרבן אהרן ובניו, והם מזווגים את המלך הקדוש העליון במלכה, ועל ידיהם מתברכים עליונים ותחתונים, ונמצאות ברכות בכל העולמות, ונמצא הכל אחד בלי פרוד. ואם תאמר למה לא כתוב זאת קרבן, לקרב זאת למקומה. לא כך, שהרי הכהן ממעלה מתחיל להביא את הזווג לכנסת ישראל, עד שמגיע לזו ה"זה" לזווג עם "זאת" ולקרבם כאחד, ולכן הכהן משלים את הקרבן ומקרב את הזווג, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי מאושא לטבריא אמר רבי חייא כתיב (תהלים קלב יג) כי בחר יהוה בציון וגו' זאת מנוחתי וגו' לזמנין קארון להאי חברייא כלהו דכורא בגין דאיהו (ס"א דציון איהו) רחמי והכא קרא נוקבא קרא ליה אמר רבי יוסי הכי שמיע לי מבוצינא קדישא (אבל) בשעתא דזווגא אזדווג כחדא לאחזאה דהא נוקבא אתכלילת ביה בכללא חדא אתקרי נוקבא בשמא (דדכורא) דהא כדין ברכאן דמטרוניתא אשתכחו ולא הוי בה פרישותא כלל ועל דא למושב לו (&) כתיב וכתוב (&) כי בחר יהוה בציון בציון דייקא בההוא דאית בגויה דשריא ביה ולא כתיב לציון וכלא חד בין דקרא להאי בשמא דדכורא ובין דקרא להאי בשמא דנוקבא כלא חד ובדרגא חד קיימין (פתח רבי יוסי ואמר) ועל דא כתיב (שם פז ה) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה חד לדינא וחד לרחמי כד מזדווגי כחדא בזווגא חד כדין ציון אקרי וציון וירושלם אשתמודע ואשתכח ודא בדא תליא</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים מאושא לטבריה, אמר רבי חייא כתוב (תהלים קלב) כי בחר ה' בציון וגו' זאת מנוחתי וגו', לפעמים קוראים את זה כל החברים זכר, משום שהוא (שציון הוא) רחמים, וכאן הכתוב קורא אותו נקבה. אמר רבי יוסי כך נשמע לי מהנר הקדוש, (אבל) בשעה שהזווג מזדווג כאחד להראות שהנקבה נכללת בו בכלל אחד, הנקבה נקראת בשם (הזכר), שהרי אז נמצאות הברכות של המלכה, ואין בה פרישות כלל. ועל כן כתוב למושב לו, וכתוב כי בחר ה' בציון, בציון בדיוק, באותו שיש בתוכו ששורה בו, ולא כתוב לציון, והכל אחד, בין שקורא לזה בשם של זכר ובין שקורא לזה בשם של נקבה, הכל אחד, ועומדים בדרגה אחת. (פתח רבי יוסי ואמר) ועל זה כתוב (שם פז) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, אחד לדין ואחד לרחמים, כשמזדווגים כאחד בזווג אחד, אז נקרא ציון, וציון וירושלים ידועים ונמצא שזה תלוי בזה.</p>
<p>פתח רבי יוסי ואמר כתיב (ויקרא כ ז) והתקדשתם</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר כתוב (ויקרא ב) והתקדשתם</p>

¹⁰⁹² המשתמשים בקבלה מעשיית בלי כוונת וידעת יחודי השמות למעלה, הנה הם מקצצים בנטיעות, ועליהם נאמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף (כמ"ש בזה"ק ויקרא טז ע"ב, ופ' צו לא ע"א, ופ' אחרי עד ע"א, וכן בהשמטות זוהר בראשית רסב ע"א) (הקדו"ש נב ע"ד), נעשה בה דבר והפוכו, שהוא קלקול ותיקון, כי הרי בכח הבחירה הניתן בהבריאה שהיא מסוד הפירוד, ובסוד שנאמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף (ע' זוהר ח"א לד ע"א וח"ג טז ע"ב, לא ע"א, עד ע"א) (כללים ח"א לה ע"ג).

לא/ב	
<p>והייתם קדושים מאן דמקדש גרמיה מלרע מקדשין ליה מלעילא מאן דמסאבי גרמיה מלרע מסאבין ליה מלעילא מקדשין ליה מלעילא יאות דהא קדושה דמאריה שריא עליה אבל מסאבין ליה מאן אתר ואי תימא מלעילא וכי מסאבותא שריא לעילא אמר רבי חייה היינו דתנינן בעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא אי עובדא דלתתא היא בקדושה אתער קדושה לעילא ואתי ושריא עליה ואתקדש ביה</p>	<p>והייתם קדושים, מי שמקדש את עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה, ומי שמטמא את עצמו מלמטה מטמאים אותו מלמעלה. מקדשים אותו מלמעלה נאה, שהרי קדושת רבונו שורה עליו, אבל מטמאים אותו, מאיזה מקום. ואם תאמר מלמעלה, וכי טומאה שורה מלמעלה. אמר רבי חייה זה ששינונו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה. אם המעשה שלמטה בקדושה, מתעוררת קדושה למעלה ובאה ושורה עליו ומתקדש בה.</p>
<p>ואי איהו אסתאב לתתא אתער רוח מסאבותא לעילא ואתי ושריא עליה ואסתאב ביה דהא בעובדא תליא מלתא דהא לית לך טב וביש קדושה ומסאבותא דלית ליה עקרא ושרשא לעילא ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא מה דתלי בעובדא בעובדא אתער לעילא ואתעביד עובדא ומה דתלי במלין במלין כד אתגזר במלה אתער הכי לעילא ואי תימא מלה מה אתער אלא הכי כתיב (ישעיה נח יג) ודבר דבר ההוא דבר אתער מלה אחרא לעילא דאקרי דבר (הושע א א) דבר יהויה אשר היה (ש"א ג א) ודבר יהויה היה יקר (תהלים לג י) בדבר יהויה שמים נעשו דהא תנינן ההיא מלה סלקא ובקע רקיעין עד דסלקא (ס"א דאתישבא) בדוכתיה ואתער מה דאתער אי טב טב אי ביש ביש ועל דא כתיב (דברים כג י) ונשמרת מכל דבר רע</p>	<p>ואם הוא מטמא למטה, מתעוררת רוח טומאה למעלה ובאה ושורה עליו ונטמא בה, שהרי הדבר תלוי במעשה, שהרי אין לך טוב ורע קדושה וטומאה שאין להם עיקר ושורש למעלה, ובמעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה. מה שתלוי במעשה, במעשה מתעורר למעלה ונעשה מעשה, ומה שתלוי בדיבורים, בדיבורים כשנגזר בדיבור מתעורר כך למעלה. ואם תאמר מה הדבר מעורר, אלא כך כתוב (ישעיה נח) ודבר דבר, אותו הדבר מעורר דבר אחר למעלה שנקרא דבר. (הושע א) דבר ה' אשר היה, (שמואל א ג) ודבר ה' היה יקר, (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו, שהרי שינונו אותו הדבר עולה ובוקע רקיעים עד שעולה (שמתישב) במקומו, ומעורר את מה שמעורר, אם טוב טוב ואם רע רע, ועל זה כתוב (דברים כג) ונשמרת מכל דבר רע.</p>
<p>ארבעה מינין בלולב ואינן שבעה¹⁰⁹³ ואי תימא דשבעה מינין אינן¹⁰⁹⁴ לאו הכי אלא ארבעה נינהו¹⁰⁹⁵ ואינן מתפרשין לתלתא אחרנין ובעובדא דילהון אתערו שבעה אחרנין לעילא¹⁰⁹⁶</p>	<p>וארבעה מינים בלולב והם שבעה. ואם תאמר ששבעה מינים הם, לא כך אלא ארבעה הם, והם נפרדים לשלשה אחרים, ובמעשה שלהם מתעוררים שבעה אחרים למעלה להיטיב את העולם בכמה צדדים.</p>

¹⁰⁹³ ירצה שארבעה מינים סודם ז' חסדים שבז' קצוות דזעיר, וז"ש ואינן שבעה (רמ"ז).

¹⁰⁹⁴ פי' הרי הם ז' חסדים, ולמה לא יש כי אם ארבעת מינים הו"ל להיות ז' מינין משונים ומה רומזים לאלו הארבעה שנכללו בהם כל השבעה (רמ"ז).

¹⁰⁹⁵ איתא בספר הכוונות שד' המינים הם כנגד אותיות הו"ה. ונלע"ד שהם בחג"ת דהיינו יה"ו בחג"ת וה' אחרונה בשורש כתר רחל שבתוך הת"ת ששם העטרה של יסוד ישראל והיא בסוד ה"ב, ולכן אתרוג דומה ללב, ולפי שעיקר הלב הוא לבנין רחל, על כן אתרוג נפרד מהג' אחרים, שהם נאגדים ומחוברים תמיד מה שאין כן האתרוג, שכשנבנה כתר רחל הוא בפני עצמו, אבל בעת עשיית המצוה נחברוהו לשלשה לייחד ד' אותיות הו"ה. וגם בנענועים נביא הלולב עד החזה ששם שורש רחל. ועוד יש חילוק אחר כי חג"ת הם אורות מכוסים ובמקום הלב מתחיל הגילוי. ואינן מתפרשין, הם נה"י שהם ענפים מחג"ת והרי ז' החסדים. ואעפ"י שבספר הכוונות נראה שמונה החסד השביעי למטה בעטרה, ואם כן הו"ו להו נה"י"ם וכאן אמר מתפרשים לתלתא, לא קשיא שהרי עיקר שורש העטרה הוא בסוד כתר רחל, וכמו שמצינו שיש שני מאמרות ביום השלישי של מעשה בראשית (רמ"ז).

¹⁰⁹⁶ היינו במעשה שנעשה בהם שהוא הנענועים מתעוררים למעלה בדעת ז' שורשי החסדים כנודע (רמ"ז).

<p>לאוטבא עלמא¹⁰⁹⁷ בכמה סטריין¹⁰⁹⁸ כנסת ישראל אף על גב דאיהי בכללא¹⁰⁹⁹ מתברכא מכלהו שית (ולאתברכא מאינון שית) ומנחלא דעמיקא¹¹⁰⁰ דמבוע דנגיד ולא פסיק לעלמין¹¹⁰¹ מימיו (ס"א מלנגדא) דנגדא עלייהו וינקא לבת¹¹⁰² דהא בגין דאיהי בת לה¹¹⁰³ לעלמא עלאה ותתאה אתברכא מנייהו באתערותא דא¹¹⁰⁴ דהא בשעתא דכנסת ישראל אתברכא מנייהו¹¹⁰⁵ כלהו עלמין אתברכין ועל דא סובבים את המזבח¹¹⁰⁶ כמה דאתמר</p>	<p>כנסת ישראל אף על גב שהיא בכלל, מתברכת מכל הששה (ולהתברך מאותם ששה), ומהנחל העמוק של המעיין ששופע ואינו פוסק את מימיו לעולמים (מלהשפיע), שמשפיע עליהם ומניק לבת, שמשום שהיא בת לעולם העליון ולתחתון היא מתברכת מהם, בהתעוררות הזו, שהרי בשעה שכנסת ישראל מתברכת מהם, כל העולמות מתברכים, ועל כן סובבים את המזבח כמו שנתבאר.</p>
<p>ועוד באתערותא דא כלהו שיתא מתברכא במיא לאסתפקא ביה ואשתאבין כלהו ממבועא (ס"א דימא) דיינא (דמיא) (ס"א דנחלא) עמיקא דכלא לנחתא לעלמא ובגין כך בעיין כלהו לחין ולא יבשין לאמשכא ברכאן לעלמא בגין דאילני אלין כלהו לחין תדירא וטרפין דילהון משתכחין תדירא וזמן הדוותא דלהון בהאי זמנא</p>	<p>ועוד בהתעוררות הזאת מתברכים כל הששה במים להנות בו, וכולם שואבים מהמעיין של (של הים) היין (של המים) (של הנחל) העמוק של הכל לרדת לעולם, ולכן צריכים כולם לחים ולא יבשים, למשוך ברכות לעולם, משום שהאילנות הללו כולם לחים תמיד, והעלים שלהם נמצאים תמיד, וזמן השמחה שלהם בזמן הזה.</p>
<p>ותנינן בספרא דרב המנונא סבא דהא ההוא חילא דאתפקדא על אילנין אלין כל חד וחד מאלין לא נטיל ברכאן דחדוותא לעילא אלא בזמנא דא וחדוותא דילהון כולהו לעילא וחדוותא דאילנין אלין לתתא כולהו בזמנא דא הוא ואתערותא דלהון באינון קדישי מלכא תליין וכד ישראל נטלי לון כלא אתער בזמנא דא ועלמא מתברכא וכנסת ישראל מתברכא לארקא ברכאן לעלמא</p>	<p>ושנינו בספרו של רב המנונא סבא, שהרי אותו כח שהופקד על האילנות הללו, כל אחד ואחד מאלו לא נוטל ברכות של שמחה למעלה אלא בזמן הזה, והשמחה שלהם כולם למעלה, ושמחת האילנות הללו למטה. כולם בזמן הזה הוא. וההתעוררות שלהם תלויים באותם קדושי המלך, וכשישראל נוטלים אותם, הכל מתעורר בזמן הזה, והעולם מתברך, וכנסת ישראל מתברכת להוריק ברכות לעולם.</p>
<p>כתיב (תהלים כט ג) קול יהו"ה על המים אל הכבוד אמר רבי יוסי דא אברהם קול יהו"ה בכח דא יצחק קול יהו"ה בהדר דא יעקב קול יהו"ה שובר ארזים דא נצח קול יהו"ה הוצב להבות אש</p>	<p>כתוב (תהלים כט) קול ה' על המים אל הכבוד, אמר רבי יוסי זה אברהם. קול ה' בכח, זה יצחק. קול ה' בהדר, זה יעקב. קול ה' שובר ארזים, זה נצח. קול ה' הוצב</p>

¹⁰⁹⁷ ובין בז' קצוות של השרשים בין בז' של הענפים (רמ"ז).

¹⁰⁹⁸ קצוות (רמ"ז).

¹⁰⁹⁹ שכן הוא סוד אחד מן המינים דהיינו אתרוג, לא די לנו בחסד הפרטי שלו אלא מתברכא מכלהו שית, כי על כן אנו מביאים הלולב עד כנגד הלב להשפיע בה מכל שאר הו"ק (רמ"ז).

¹¹⁰⁰ המבוע הוא יסוד אבא והנחל הוא יסוד אי' ששניהם בדעת זעיר (רמ"ז).

¹¹⁰¹ הוא נתינת טעם לאמור, שכיון שאינו פוסק מלנגדא על הקצוות, בהכרח הוא שבהתפשטות הקצוות שבדעת יתפשט גם שפע מא"א (רמ"ז).

¹¹⁰² זהו טעם לשבח למ"ש שכנסת ישראל מתברכת יותר מכל הו', שכל אחד מהם מתברך משלו אבל רחל מכולם (רמ"ז).

¹¹⁰³ שכל הכוונה של אלו החסדים לגדל את המלכות, "בין מעלמא עילאה" היא אמא, "בין מעלמא תתאה" הוא דעת זעיר וקצוותיו, והיא מתברכת מכולם (רמ"ז).

¹¹⁰⁴ דהיינו בנענועים שמעוררים השרשים להתפשט בקצוות (רמ"ז).

¹¹⁰⁵ מפני שהיא סיום (נ"א אסם) הברכות וממנה מושפע השפע לכל העולמות (רמ"ז).

¹¹⁰⁶ וידוע שיש בהקפות ג' בחינות, האחת הדיבור שבו ממשיכים שפע אמא, והלולב מדעת זעיר, והגוף המקיף גופא דמלכא ו"ק, והם ג' ההשפעות הנז"ל מ'ז המינין וז' אחרנין ונחלא דעמיקא (רמ"ז).

<p>דא הוד קול יהו"ה יחיל מדבר דא צדיק קול יהו"ה יחולל אילות דא צדק</p>	<p>להבות אש, זה הוד. קול ה' יחיל מדבר, זה צדיק. קול ה' יחולל אילות, זה צדק.</p>
<p>וכלהו מתנדלי על ימא (מיא) ואתשקיין במיא לגדלא הדא הוא דכתיב (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וכלהו הני מתערי ברכאן לעלמא מההוא שקיו דאתשקיין כלהו תא הזי הני שבע קלין תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא והשתא לא תליין אלא בעובדא ואנן עובדא קא בעינן ולא מלה בגין דבזמנא דא מברך לכל שתא</p>	<p>וכולם גדלים על הים (המים) ונשקים במים כדי לגדול, זהו שכתוב (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. וכל אלה מעוררים ברכות לעולם מאותה ההשקאה שכולם משקים, בא וראה שבעת הקולות הללו תלויים בדבור הפה בשאר ימות השנה, ועכשיו אין תלויים אלא במעשה, ואנו צריכים מעשה ולא דיבור, משום שבזמן הזה מברך את כל השנה.</p>
<p>ביומא שביעאה דחג הוא סיומא דינא דעלמא ופתקין נפקין מבי מלכא וגבורן מתערי ומסתימן בהאי יומא וערבי נחל (תליין) בהו¹¹⁰⁷ ובעינן לאתערא גבורן למיא ולסחרא שבעה זמנין לרוואה להאי מזבח ממיא דיצחק בגין דאתמליא מיא האי בירא דיצחק וכד הוא אתמליא כל עלמא אתברכא במיא ובהאי יומא גבורות בעינן למיאי ולסיימא לון לבתר דהא</p>	<p>ביום השביעי של החג הוא סיום הדין של העולם, והפתקים יוצאים מבית המלך, והגבורות מתעוררות ומסתיימות ביום הזה, וערבי נחל (תלויים) בהם, וצריכים לעורר גבורות למים ולהקיף שבע פעמים כדי לרוות את המזבח הזה מהמים של יצחק, משום שהבאר הזו של יצחק מתמלאת מים, וכשמתמלאת כל העולם מתברך במים, וביום הזה צריכים גבורות למים, ולסיים אותה אחר כך. שהרי</p>
<p>ל/ב/א</p>	
<p>בהאי יומא מסתיימי דינא ובגין כך¹¹⁰⁸ בעינן לבטשא לון בארעא ולסיימא לון¹¹⁰⁹ דלא משתכח¹¹¹⁰ דהאי יומא אתערותא וסיומא הוא ועל דא אתערותא וסיומא¹¹¹¹ הוא דעבדינן בערבי נחל אמר רבי חייא ודאי הכי הוא ושפיר וערבי נחל מסטרא דנחל¹¹¹² נפקי גבוראן ובהאי יומא מתערי ומסיימי</p>	<p>ביום הזה מסתיים הדין, ולכן צריכים לחבוט אותם בקרקע ולסיים אותם שלא ימצאו, שהרי זהו יום של התעוררות וסיום, ולכן התעוררות וסיום הוא שעושים בערבי נחל. אמר רבי חייא ודאי כך הוא ויפה, וערבי נחל מהצד של נחל יוצאות גבורות, וביום הזה מתעוררים ומסתיימים.</p>

¹¹⁰⁷ לעיל כד ע"ב (לש"ו). עיקרן דנה"י הם דינן (כנודע בסוד ערבי נחל בפ' צו לא ע"ב וע"ש עוד כד ע"ב ובדברי הרב בא"א פרקים ה' ו' ובכ"מ) (כללים ח"א עז ע"ג).

¹¹⁰⁸ ענין החבטה מבואר בספר הכוונות (שעה"כ קח סע"א) ובסוד חביט חביט ולא בריך, שאמר הרב ז"ל שס"ת עולה ט"ל וצריך לכיין בשם יו"ד ה"א וא"ו, ולא פירש בו כלום. ונלע"ד שהכונה אל דעת זעיר שמשם ניתנות הגבורות. אי נמי אל מוחא סתימאה טלא דבדולחא שהיא הגבורה הראשונה שבאצילות ומשם ימשך כח אל אחרית האצילות בסוד א"ן ואנ"י, וה' פעמים ט"ל גי' קצ"ה, והיינו מן הקצה אל הקצה. וגם ג' פעמים אדנ"י שיש ביסוד המלכות עולה קצ"ה (רמ"ז).

¹¹⁰⁹ אחרי נתינתן של ה' גבורות צריך לסגור בעדה (נ"א בעדס) בחותם הנזכר (רמ"ז).

¹¹¹⁰ פי' אינם נמצאות בזה אל החיצונים, שיש חותם וחומת ותחום והכל ענין אחד (רמ"ז).

¹¹¹¹ ההתעוררות הוא הרמת הערבה וסיומא החבטה בקרקע (רמ"ז).

¹¹¹² הרב זלה"ה ציין בכאן ויחי רכ ע"ב, ושם אמרו וערבי נחל אלין אינון גבורן דאחידין ביה ביצחק דאתיין מסטרא דהוא נחל עלאה ולא מסטרא דאבא, ע"כ לענייננו. ונלע"ד לפרשו במ"ש באדם ישר בסוד שילוח הקן שתחילת גילוי ק"ך צירופי אלקי"ם בסוד ה' פעמים כ"ד הוא מגבורה דתבונה ולמטה, אבל בחסד שלה אינם יכולים להתגלות, ואם כן הו' להו' ה' גבורות בבחי' ה' חילוקי הצירופים, ואחידין ביצחק, הוא שמתחילין מגבורה, וערבי נחל גי' פח"ד יצח"ק ואלקי"ם בידוין, ונחל ה"ס תבונה וכמ"ש במאמר הפסיעות על פסוק (תהלים קי ז) מנחל בדרך ישתה, ונקרא נחל על שם יסודה שהוא עיקר מקום השפעתה, וידוע שמקום השפעתה הוא בחזה דזעיר ששם סוד דם האדם, וב' פעמים ד"ם הוא נח"ל. וגם אמא מושרשת במוחא סתימאה שיסוד שלה הוא נוצר ח'סד ל'אלפים ור"ת נח"ל, ולפי שאין גילוי ה' גבורות הנזכר אלא בבחי' אחורי התבונה לכך אמר מסטרא דנחל, ולא אמר מהנחל (רמ"ז).

<p>בהאי יומא כתיב (בראשית כז יח) וישב יצחק ויחפור את בארת המים בארת כתיב חסר¹¹¹³ וישב מהו וישב¹¹¹⁴ אלא יומא קדמאה¹¹¹⁵ דירחא שירותא דדינא הוה בכל עלמא ויצחק קיימא¹¹¹⁶ לכורסייא למידן עלמא בהאי יומא וישב יצחק לאתערא¹¹¹⁷ דינין ולסיימא דינין ויחפור את בארת המים לארקא גבורן לכנסת ישראל לאתערא למיא דהא מיא בגבורן נחתין לעלמא</p>	<p>ביום הזה כתוב (בראשית כו) וישב יצחק ויחפור את בארת המים. בארת כתוב חסר. "וישב" מה זה וישב, אלא היום הראשון של החודש, ראשית הדין היה בכל העולם, ויצחק עומד לכסא לדון את העולם ביום הזה. וישב יצחק לעורר דינים ולסיים דינים, ויחפור את בארות המים להריק גבורות לכנסת ישראל, לעורר את המים, שהרי מים יורדים לעולם בגבורות.</p>
<p>ובנין דאלין גבורן לא נחתין אלא בעיבא ויומא דעיבא לא נייחא רוחיהון דקיימי עלמא אלא בגין דעלמא אצטריך להו מאי טעמא בגין דעלמא בדינא אתברי וכלא בעיא הכי בגין כך כלא בעובדא תליא מלתא ועל דא כהנא בעובדא ותקונא דאיהו עביד לתתא אתערו עלאין ותתאין לתקנא לון ומתקני על ידי אמר רבי יוסי הא תנינן ערבה דדמיא לשפון בהאי יומא מאי היא אמר רבי חייא אף על גב דלדרשא הוא דאתי הכי הוא ודאי דהא בהאי יומא בשפון תליא¹¹¹⁸ בהאי יומא פקיד מלכא למיהב פתקין לסנטירא ומסתיימי דינין ואסתים לישנא בישא מעלמא ביומא קדמאה דירחא שירותא דדינא הוא וסיומא הוא בהאי יומא והא אתמר</p>	<p>ומשום שהגבורות הללו אין יורדות אלא בעננים, ויום המעונן לא נחה רוחם של עמודי העולם, רק משום שהעולם נברא צריך אותם. למה, משום שהעולם נברא בדין, והכל כך צריך, לכן הכל תלוי במעשה. ועל כן הכהן במעשה ובתקון שהוא עושה למטה מתעוררים עליונים ותחתונים לתקן אותם, והם מתתקנים על ידו. אמר רבי יוסי הרי שנינו הערבה שדומה לשפתיים ביום הזה, ומהי. אמר רבי חייא אף על גב שלדרש הוא בא, כך זה ודאי, שהרי ביום הזה זה תלוי בשפתיים, ביום הזה מצוה המלך לתת פתקים לשוטר, והדינים מסתיימים ונסתם לשון הרע מהעולם. ביום הראשון של החודש הוא ראשית הדין, והסיום הוא ביום הזה והרי נתבאר.</p>
<p>תא חזי ביומא דא שלמין ומסתיימי עמין ברכאן דילהון ושראן בדינא וישראל ביומא דא מסיימי</p>	<p>בא וראה ביום הזה העמים משלימים ומסיימים את הברכות שלהם ושורים בדין, וישראל ביום הזה מסיימים את</p>

¹¹¹³ נראה שהכוונה שידוע שיסוד ומלכות דנוק' הם זה בתוך זה כנודע מענין חותם בתוך חותם, ועכשיו רוצה לפרש הפסוק על כוונת המלכות שה"ס הבאר היותר חיצון. והטעם שלא נרמז בפסוק עשיית הבאר היותר תיכון שהוא יסוד הנוק', נראה שהוא משום שזה נעשה בהיות הנוק' בתוך אמא ביום הכפורים, ועוד שנעשה מאליו בלי שום מעשה מה שאין כן בחותם השני שנעשה למטה בהיות כבר רחל במקומה וגם שנעשה ע"י מעשה הערבה (רמ"ז).

¹¹¹⁴ דלא ניחא ליה לפרש דנאמר כך לגבי אברהם, וכמ"ש הראב"ע בפסוק (בראשית כד, ה) ההשב אשיב את בנך, חדא דהתם לימא דהשבה היא לגבי אליעזר, ועוד שמלת וישב היא יתירה לגמרי כי מה חסר הפסוק אם יאמר ויחפור יצחק וגו' (רמ"ז).

¹¹¹⁵ והענין שבראש השנה נעשה החותם של לאה אלא שאין כוונתנו אליו בעצם וראשונה, כי רחל היא העיקרית ועליה כל מחשבותינו כדי שתהיה מתוקנת לחג עצרת, וגם דבשל לאה אין בו מעשה מצדנו אלא בדברים שנתפלל כתבנו בספר וכו', שיסוד לאה נעשה בין הזרועות ולכן הוא נקרא כתיבה כנזכר בספר הכוונות, ועל כן לא נכתב בתורה בפירוש רק ברמז מלת וישב, כלומר כבר קדם יצחק לחפור באר אחרת והוא בראש השנה שאז היה שירותא דדינא הוא בכל עלמא, פי' שאז נעשית הנסירה מראש זעיר עד ראש רחל ונסתרה כל לאה, וזהו ענין (רמ"ז).

¹¹¹⁶ ה"ס בינה דזעיר ועטרה דגבורה שלו שכשמסתלקים מזעיר נה"י דאי' נשאר חכמה וחסדים שלו סוד מקיף על ראשו והבינה וגבורה נכנסים בכל הפרצוף עד ראש רחל, וז"ש כסא דין למידן עלמא בהאי יומא, של הושענא רבה (נ"א ר"ה) (רמ"ז).

¹¹¹⁷ ויצדק אומרו וישב שהוא מעין מה שעשה בראשונה שגם היא חפירת באר דהיינו יסוד לאה, ועכשיו חזר לעשות כן שהוא כוננות יסוד רחל. ועוד ירמוז וישב יצחק לאתערא דינין וכו', הוא מה שנזכר למעלה שגם הגבורות שכבר הן בה מזמן הנעילה חוזרות וניעורות, באופן שגם בהושענא רבא יכון אומרו וישב, לפי שהעיר דיני היסוד וסיים דיני המלכות (רמ"ז).

¹¹¹⁸ ס"מ רוצה לקטרט בתפלות ישראל (רח"ו).

<p>דינין דלהון ושראן בברכתא דהא ליומא אחרא זמינין לאשתעשעא במלכא לנטלא מניה ברכאן לכל שתא ובהווא חרוותא לא משתכחי במלכא אלא ישראל בלחודיהו ומאן דיתיב עם מלכא ונטל ליה בלחודיה כל מה דבעי שאיל ויהיב ליה</p>	<p>הדינים שלהם ושורים בברכות, שהרי ליום אחר עתידים להשתעשע עם המלך ליטול ממנו ברכות לכל השנה. ובאותה שמחה לא נמצאים עם המלך רק ישראל לבדם, ומי שיושב עם המלך, ונטל אותו לבדו, כל מה שרוצה שואל ונותן לו.</p>
<p>ועל דא ישראל שראן ועמין מסיימי ועל דא כתיב (מלאכי א ב) אהבתי אתכם אמר יהוה וגו' אמר ליה הא חמינא ליה לעשו בשלוח במלכו בכריכן עלאין ושליט על עלמא ואת אמר (&) ואשים את הריו שממה אמר ליה בכל אתר הכי הוא כיון דמלכא קדישא נזר גזרה ושוי ההיא גזרה בפתקיה קרא אסהיד כמה דאתעביד ועל דא ואשים את הריו שממה הא שויתי בפתקא דילי וכן כל אינון טבן דנזר עליהו דישראל דכתיב (יחזקאל יז כד) אני יהוה דברתי ועשיתי</p>	<p>ועל כן ישראל מתחילים ועמים עובדי עבודה זרה מסיימים, ועל כן כתוב (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר ה' וגו'. אמר לו הרי אני רואה את עשו בשלוח במלכות בכרכים עליונים ושולט על העולם, ואתה אמרת ואשים את הריו שממה. אמר לו בכל מקום זה כך, כיון שהמלך הקדוש גזר גזירה, ושם אותה גזירה בפתק שלו, הכתוב מעיד כמו שנעשה, ועל כן ואשים את הריו שממה, שהרי שמתתי את זה בפתק שלי. וכן כל אותן טובות שגזר על ישראל, שכתוב (יחזקאל יז) אני ה' דברתי ועשיתי.</p>
<p>וזאת תורת האשם (&) וזאת תורת המנחה (&) וזאת תורת זבח השלמים (&) זאת תורת החטאת (&) רבי יצחק אמר הא אוקמוה אי לתתא דא בכלא אי לעילא דא בכלא ומאן דאשתדל באורייתא נטל לחולקיה בכלא ואתאחיד בכל סטרין ולא בעיא לקרבא קרבנא על נפשיה והא אתמר רבי יצחק פתח (ירמיה ב ח) הכהנים לא אמרו איה יהוה ותופשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי הכהנים אלן כהנים דמשמשין בכהונה גדולה ומקרבין מלין קדישין לאתריהו ומייחדין יחודא כל חד וחד כדקא חזי ותופשי התורה מאן אינון תופשי התורה וכי כהני לאו תופשי התורה נינהו</p>	<p>וזאת תורת האשם וזאת תורת המנחה וזאת תורת זבח השלמים וזאת תורת החטאת. רבי יצחק אמר הרי פרשוה, אם למטה זו בכל, ואם למעלה זו בכל. ומי שעוסק בתורה נוטל לחלקו בכל, ונאחז בכל הצדדים, ולא צריך להקריב קרבן על נפשו, והרי נתבאר. רבי יצחק פתח (ירמיה ב) הכהנים לא אמרו איה ה' ותופשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי. הכהנים, אלו הכהנים שמשמשים בכהונה גדולה ומקריבים דברים קדושים למקומם ומייחדים היחוד כל אחד ואחד כראוי. ותופשי התורה, מי הם תופשי התורה, וכי כהנים אינם תופשי התורה.</p>
<p>אלא אלן אינון ליואי דתפשי בכנורות דאתיין מסטרא דאורייתא ואתיהיבת מסטרא דלהון אורייתא ואינון ממנן על שבחא דתושבחתא דמלכא קדישא ליחדא ליה יחודא שלים כדקא יאות והרועים פשעו בי (&) אלן אינון רברבי עמא דאינון רעיין לעמא כרעיא דמדבר עאניה ואלן אינון תלת דרגין דבעיא לאשתכחא תדיר על קרבנא לאשתכחא רעוא לעילא ותתא ולאשתכחא ברכאן בכלהו עלמין כהנא מקרב קרבנא ואתכוון ליחדא שמא קדישא כדקא חזי ולאשתכחא סטרא דיליה וליואי אתכוון בשיר לאשתכחא סטרי דילהון</p>	<p>אלא אלו הם הלויים שתופשים את הכנורות שבאים מצד של התורה, והתורה נתנה מהצד שלהם, והם ממונים על השבח של תושבחתו של המלך הקדוש, לייחד אותו יחוד שלם כראוי. והרועים פשעו בי, אלה הם גדולי העמים שהם רועים את העם, כמו רועה שמנהיג את צאנו, ואלה הם שלש דרגות שצריכות תמיד להמצא על הקרבן (כדי) למצא רצון למעלה ולמטה, ושימצאו ברכות בכל העולמות. הכהן מקריב קרבן ומתכוון לייחד את השם הקדוש כראוי, ולעורר את הצד שלו, והלויים מתכוונים בשיר לעורר את הצד שלהם</p>
<p>לב/ב</p>	

<p>ולאתכללא בסטרא דכהנא וישראל אתכוון לבא ורעותא לתיובתא שלימתא ואתכנע קמי מלכא קדישא והאי נטיל כלא ואתכפר חוביה ואשתכח הדוותא בעלאי ותתאי</p>	<p>ולהכלל בצדו של הכהן, וישראל מכוון לבו ורצונו לתשובה שלימה ונכנע לפני המלך הקדוש, וזה נוטל הכל ומתכפר חטאו, ונמצאת שמחה בעליונים ובתחתונים.</p>
<p>רבי יהודה פתח (תהלים קד ג) המקרה במים עליותיו וגו' קודשא בריך הוא כד ברא עלמא מגו מייא¹¹¹⁹ אפיך ליה וסידר ליה על מייא מה עבד פלג מייא לתרין פלגותא לתתא ופלגותא לעילא ועביד מנייהו עוברין מפלגותא תתאה עבד ותיקן עלמא דא וסידר ליה על פלגותא דא ואתקין ליה לעילא עלייהו הדא הוא דכתיב (שם כד ב) כי הוא על ימים יסדה ופלגו אחרא סלקיה לעילא ותקר ביה תקראין עלאין הדא הוא דכתיב המקרה במים עליותיו וגו'</p>	<p>רבי יהודה פתח (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו', כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הוציא אותו מתוך מים וסידר אותו על המים. מה עשה, חילק את המים לשנים, מחצית למטה ומחצית למעלה, ועשה מהם מעשים. מהמחצית התחתונה עשה ותיקן את העולם הזה וסידר אותו על המחצית הזאת, ותיקן אותו למעלה עליהם, זהו שכתוב (שם כד) כי הוא על ימים יסדה. ואת המחצית האחרת העולה למעלה, וסדר ע'ועשה בו את התקרות העליונות, זהו שכתוב המקרה במים עליותיו וגו'.</p>
<p>ועבד רקיע¹¹²⁰ בין תרין פלגותייה אלין הדא הוא דכתיב (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים וגו' ועלייהו אתקין וסידר עלאין קדישין מגו טיפי טיפי¹¹²¹ ברוחא דאתגזרא בבוסיטא¹¹²² (ס"א בבוצינא) (ס"א וסידר מלאכי עלאי קדישי מגו רוחא דאתגזר מפומיה) דכתיב (&) וברוח פיו כל צבאם¹¹²³ ובאלין אתקין וסידר מזמרי תושבתיה</p>	<p>ועשה רקיע בין שני החצאים הללו, זהו שכתוב (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו', ועליהם תיקן וסידר עליונים קדושים מתוך טיפות טיפות ברוח שנגזרה בתואר (במאור) (וסדר מלאכים עליונים קדושים מתוך רוח שנגזרה מפיו), שכתוב וברוח פיו כל צבאם. ובאלו תיקן וסידר</p>

¹¹¹⁹ לפי הנראה שמלת קב"ה קאמר השתא לאלהות כולו בכללו, דהיינו עשר ספירות רוכב על כסא רם ונשא, כענין כסא הכבוד, שפי' שקדם לעולם. ומשם ולמטה קא עסיק לפי הנראה. ועל הנמצאים מתחת כסא הכבוד, שהם מעולם המלאכים, אמר דרך כלל "עולם", וזהו שאמר "קב"ה כד ברא עלמא מגו מייא וכו'", ענין המים האלו, הם כח החסד, כענין אומרו אמרתי עולם חסד יבנה. ועם היות דאמרן לעיל דעלמא אתברי בדינא, לא פליגי, שהן אמת כח חסד הוא שנתפשט, ועצם תולדת החסד מתחלק לחלקים רבים למינים שונים, וחלקיו הם מצד הגבורה, והגבורה היא הפועלת. והשתא ניחא אומרו בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, דהיינו דרך כלל הנמצאות, כח החסד שנתפשט, ובו היה כח שמים וכח ארץ, וזהו בסוד ראשית שהוא כח החסד, דהיינו חכמה בשיתוף הבינה על ידי החסד, אמנם אחר כך ויאמר אלהים ובו ל"ב נתיבות בשם אלהים כדפי', וגשם ראשון שהוא דקות העומד להוות ממנו אפילו המלאכים, שהוא כח החסד. אמנם חלקי שמתחלק ונעשה ממנו חלק החומרי התחתון, וחלק רוחני העליון, היינו חלקי המציאות ופרטיו, זהו מכח הגבורה, המחלקת חלקי החסד, דהיינו סוד חסד גבורה, חסד ע"ב גשם א', גבורה רי"ו, אותיות נחלק למינים הרבה, כל אות ואות לעצמו. וכן תמצא דרך כללו חסד, דרך פרטיו גבורה. והנה הגשם ההיולי הזה הנברא ראשון, אין ספק שעם היות שמכנים אותו בשם מים, אין הכוונה ממש מים, אלא נקרא מים על שם שורשו שהוא חסד, אמנם הוא גשם דק נאות להתהוות ממנו, אפילו המלאכים כדמסיק, ונודע שהנמצאות כולם נמצאו מכח זווג קב"ה ושכינתיה, שם הוי"ה ושם אדנ"י, בסוד כח הזכר וכח הנקבה המשתתפים יחד ומולידים זה כזה בייחודם כזה יאהדונה"י, ותערובת כחם יחד נמצאו מים, דהיינו עם התיבה עולה כשתי שמות הנזכרים, והיינו סוד מ' פתוחה ס' סתומה, וי' יסוד קושר ב' מימים מים זכרים עם מים נקבות ופוחת הזכר מימיו משפיע על ידיו הי', יסוד, מים לנקבה וכו' (אור יקר). פשטו שהעולם היתה מים וכתוב ויקוו המים ותראה היבשה (מ"מ).

¹¹²⁰ הוא הרקיע שבין מים העליונים למים תחתונים, וסוד הענין שמים העליונים הם חסדים מ"ד ומים תחתונים הם הגבורות מ"ן, ורקיע היא היסוד שמבדיל בין מים למים (מ"מ).

¹¹²¹ פי' שהמלאכים ונשמות הצדיקים שהם עילאי קדישי כולם נתנו מאותם הטפות של מים העליונים ומים התחתונים שהם חו"ג (מ"מ).

¹¹²² פי' בכח המלכות שנק' רוה"ק (מ"מ).

¹¹²³ רק ברוח פיו ית"ש נעשה הכל ומתחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, וכמו שמבואר בזה"ק (אחרי מות סח סע"א וכן בפ' צו לב ע"ב ע' שם ושם) (דע"ה ח"ב סא ע"ב), והנה נמשך אותו האור דהמ"ה אשר

<p>ביומא ואתערבו בשלהובי אשא ואינן גדודי היילין אמרין שירתא ביומא תושבתן בצפרא וזמירן ברמשא כד מטי ליליא כלהו פסקי שירתא לעילא מנייהו גדודין דאשא בשלהובא תקיף קיימין ומריחין אשא דאכלא ואהדרי לאתרייהו</p>	<p>המזמרים את תושבתו ביום, והתערבו בשלהבות אש, ואותם גדודי הצבאות אומרים שירה ביום, תושבחות בבוקר וזמירות בערב. כשמגיע הלילה כולם מפסיקים את השירה מעליהם, גדודי אש בשלהבת חזקה עומדים ומריחים אש אוכלת וחוזרים למקומם.</p>
<p>ואית בסטרא אחרא דתהומין סלקין אלין על אלין ואית תהומא עלאה ותהומא תתאה¹¹²⁴ ובכלהו שארן מאריהון דדינין מסטרא דדינא קשיא ואית בנו סטרא דתהומא תתאה שלהובין דאוקדין זיקין גורין ממנן על דינין דעלמא לאוקדא לחייביא בנורא דנגדי מההוא נהר דינור וכלהו אשא וחיוזו דילהון אשא דלהיט וקיימין בין עלאי ותתאי וכד תננא דמדבחה¹¹²⁵ סליק מתעברן וסלקין מההוא דרגא דקיימין לשיצאה ולאובדא וההוא נגידו דאשא תקיפא דנהר דינור דאיהו תקיף ועלאה אהדר לאתריה וכלהו מתהניין מתננא דמדבחה בנין דאתתקנת לקבל (ס"א מדבחה) מלכא¹¹²⁶ עלאה¹¹²⁶ ובגין כך מתהניין מניה ואינן קרביין להכא¹¹²⁷ ותננא אחרא סליק¹¹²⁸ והא אוקימנא^{ס"א}</p>	<p>ויש בצד האחר שתהומות עולים אלו על אלו, ויש תהום עליון ותהום תחתון, ובכולם שורים בעלי הדינים מצד של הדין הקשה, ויש בתוך צד התהום התחתון שלהבות ששורפות זיקים של אש הממונים על דיני העולם, לשרוף את הרשעים באש שיוצאת מאותו נהר דינור, וכולם אש ומראיהם אש לוהטת, ועומדים בין עליונים ותחתונים. וכשעולה עשן המזבח עוברים ועולים מאותה דרגה שעומדים לכלות ולהאביד, ואותו זרם של אש חזקה של נהר דינור, שהוא תקיף ועליון חוזר למקומו, וכולם נהנים מעשן המזבח משום שנתתקן כנגד (המזבח) המלך העליון, ולכן הם נהנים ממנו, והם קרבים לכאן. ועשן אחר עולה, והרי בארנו.</p>
<p>לכל חד וחד רעותא דכלא דסלקא לעילא דאיהו נייחא דרוחא לגבי מלכא קדישא הא אתמר דבמדבחה^{ס"ב} סלקא¹¹²⁹ ואתהו אוריאל כחיוז דחד אריא תקיפא רביע על שרפיה והוו חמאן כהני וישראל וחדאן דהוו ידעין דאתקבל ברעוא קמי מלכא קדישא ואשא אחרא עלאה קדישא נחית לקבלא אשא תתאה כדין בר נש אזיל (נ"א דחיל) ואזדעזע קמי מאריה ותב בתיובתא שלימתא למלכא דשדרו ליה דורונא ואתיישר קמיה אמר לעבדיה זיל וטול דורון דא דאייתיא לי כך אמר קודשא בריך הוא לאוריאל זיל וקביל דורונא דבני מקריבין קמאי כמה חדוואן משתכחי בכלא כמה בסימותא בכלא משתכח כד כהנא וליואה וההוא דמקריב קרבנא מכווני לקרבא קרבנא כדקא יאות ביחודא שלים</p>	<p>לכל אחד ואחד הרצון של הכל שעולה למעלה, שהוא נחת רוח למלך הקדוש. הרי נתבאר שבמזבח עולה ונראה אוריאל^ל כמו מראה של אריה אחד חזק רובץ על טרפו, והיו הכהנים וישראלים רואים ושומחים, שהיו יודעים שהתקבל ברצון לפני המלך הקדוש. ואש אחרת עליונה קדושה יורדת כנגד האש התחתונה, ואז אדם הולך (ירא) ומזדעזע לפני אדונו ושב בתשובה שלימה. (משל) למלך ששלחו לו דורון והיה נאה ע"ראוי ע"טוב לפניו, אמר לעבדו לך וטול את הדורון הזה שהביאו לי. כך אמר הקדוש ברוך הוא לאוריאל, לך וקבל את הדורון שבני מקריבים לפני. כמה שמחה נמצאת בכל, כמה התבשמות נמצאת בכל,</p>

לצורך המלאכים הללו מהפה דא"א ואח"כ מהפה דהז'ו, וזהו שנאמר (תהלים לג ו) וברוח פיו כל צבאם (וכמ"ש באד"ר קמא ע"א, ופ' אחרי מות סח סע"א, ופ' צו דף לב ע"ב ע"ש) (דע"ה ח"ב סא ע"ב).

¹¹²⁴ הם בריאה ועשיה (מ"מ).

¹¹²⁵ פ' שהוא נגד מלכות דאצילות (מ"מ).

¹¹²⁶ פ' בינה (מ"מ).

¹¹²⁷ פ' ליהנאות מהמלכות. ועשן זה הוא עשן הקרבנות דסליק בלילה, ועקים לצד צפון כדי להנאות ממנו החיצונים, ולכן אמר "וכולהו מתהניין מתננא דמדבחה" (מ"מ).

¹¹²⁸ היינו של יום דסליק באורח מישר, ואין לחיצונים הנאה ממנו (מ"מ).

¹¹²⁹ דהיינו ע"י הקרבנות שבמזבח, עולה נחת רוח הנז' (מ"מ).

	<p>כשהכהן והלוי ואותו שמקריב קרבן מכוונים להקריב קרבן כראוי ביחוד שלם.</p>
<p>תא חזי כתיב (ויקרא ט כד) ותצא אש מלפני יהוה ותאכל על המזבח את העולה וגו' דא אוריאל דנחית בחיזו דאשא בשלהובא עד דנחית למדבחה לקבלא דורונא ואתחזי כאריה רברבא רביע על קרבנא וכד ישראל לא אשתכחו זכאין¹¹³⁰ או ההוא דמקריב קרבנא לא קריב כדקא יאות ולא אתקבל קרבניה הוו חמאן דלא סליק תננא בארחה מישראל¹¹³¹ והוה קם חד רוחא מנוקבא דצפון ועאל למדבחה והווי חמאן דיוקנא דחד כלבא חציפא רביע על קרבנא כדין הווי ידעי דלא אתקבל ברעוא ההוא קרבנא</p>	<p>בא וראה, כתוב ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה וגו', זה אוריאל ל' שיורד במראה של אש בשלהבת עד שיורד למזבח לקבל את הדורון, ונראה כמו אריה גדול רובץ על הקרבן. וכשישראל לא נמצאו צדיקים, או שאותו מקריב הקרבן לא הקריב כראוי ולא התקבל קרבנו, היו רואים שהעשן לא עולה בדרך ישרה, והיתה עומדת רוח אחת מנקב הצפון ונכנסת למזבח, והיו רואים דמות של כלב אחד חצוף רובץ על הקרבן, ואז היו יודעים שלא התקבל ברצון אותו הקרבן.</p>
<p>למלכא דשדרו ליה דורון חמא ליה מלכא דלאו איהו כדאי לקרבא קמיה אמר מלכא אסיקו ההוא דורונא והבו ליה לכלבא דלאו איהו כדאי לאעלא קמאי כך בשעתא דקרבנא אתקריב ולא אתקבל ברעוא דורונא לכלבא אתמסר ובנין כך הווי חמאן דיוקנא דכלבא על גבי מדבחה</p>	<p>(משל) למלך ששלחו לו דורון, ראה אותו המלך שאינו כדאי לקרבו לפניו, אמר המלך סלקו את אותו הדורון ותנו אותו לכלב, שאינו כדאי להיכנס לפני. כך בשעה שנקרב הקרבן ולא התקבל ברצון, הדורון נמסר לכלב, ולכן היו רואים את דיוקן הכלב על גבי המזבח.</p>
<p>תא חזי כתיב</p>	<p>בא וראה כתוב</p>
<p>לג/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>ותצא אש מלפני יהוה ותאכל על המזבח את העולה (ויקרא ט כד) אמר רבי יהודה דא אוריאל¹¹³² דאתחזי בשלהוביתא דאשא על מדבחה¹¹³³ כמה דאתמר רביע על קרבנא וכדין</p>	<p>ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה, אמר רבי יהודה זה אוריאל ל' שנראה בשלהבת אש על המזבח, כמו שנאמר רובץ על הקרבן. ואז היתה שמחה בכל, שהרי התקבל ברצון, כמו שכתוב</p>

¹¹³⁰ מכאן נראה שבבית ראשון עצמו כד לא הווי זכאין או אין הקרבן כדקא יאות, מצד המקריבו, אז היה דמות כלב על המזבח. ומ"ש רז"ל דבבית ב' היה דמות כלב, אבל בבית א' היה דמות אריה, שהוא אוריאל ל', מלתא דנהיגא על הרוב נקטו, אבל אה"נ אפילו בבית א' לזמנין כד לא הווי זכאין וכו', היה דמות כלב, וסוד הענין של כלב ואריה, עי' בפרשת בראשית דף ו ע"ב ומ"ש בשם הרח"ו (מ"מ).
¹¹³¹ ח"ב קל ע"א קמא ע"א רמב ע"ב (לש"ו).

¹¹³² כבר כתבתי על סוד אש המזבח לעיל פרשת צו דכ"ז ודכ"ח, ואמרתי שהיו ב' אשים, דהדיוט משם מ"ב ודשמים משם י"ה. והנה במאמרנו נזכר אש אחר יותר עליון שבו יצדק לומר מלפני ה', כלומר ממי שהוא קודם לו. והענין כי אש מן השמים הוא מסוד י"ה שבפנימיות גבורת זעיר, שממנו נעשה (שיה"ש ח ו) שלהבת ית כנזכר בספר הכוונות בענין רחיצת ערב שבת, ועליו נאמר בסודם (בראשית יט כד) מאת ה' מן השמים, מאת דייקא ממה שהוא אתו עמו בפנימיותו, אבל בכאן כתוב מלפני ה', והיינו מאמא שיש בה שם קס"א וס"ג שיש בהם ב' שמות פנימיים דהיינו אי"י וגם יא"י שהם ב' שמות א"ל, שמכל אחד מהם יוצא א"ש בהתרבות כל אות מעצמה, א' פעמים א' י' פעמים י' וכו', וכן בשם יא"י, והכל א"ש אחד לפי שהוא מן אמא שכולה גבורות, ה' דאבא וה' דידה, כידוע מסוד התכללותם זה בזה. והנה העשירית של א"ש הוא א"ל והוא סוד הגבורה הראשונה שבכל ה' גבורות שהיא חסד שלהם ולכן נקרא א"ל, והיינו אוריאל ל' (רמ"ז).

¹¹³³ פי' היה נראה בשלהבת שהוא דשם י"ה שהוא היה אש מן השמים שהיה תמיד על המזבח, אבל זה הנקרא אוריאל ל' היה דוקא רביע על קרבנא, וכמ"ש לעיל בדף הקודם, ואתחזי כאריה רברבא רביע על קרבנא, ולכן יש בהגהה כמה דאתמר, דקאי לעיל. וגם אריה גי' א"ל וא"ל מלא אל"ף למ"ד, והיינו (יחזקאל א, י) אריה אל הימין, וידוע שמבינה דהיינו אמא ח' מידות עד סוף העולם וח' פעמים א"ל גי' אוריאל ל'. אי נמי אוריאל ל' בת"ת ז"א, ואם תמנה מאמא עד ת"ת תמצא שמונה בסוד יחיד רוכב על שבעה. ונמצא שהיו שם ג' מיני אש, של בינה ושל ת"ת ושל מלכות, ולכן כולם נרמזו בפסוק ותצא אש מלפני ה', ס"ת א"ש י"ה, הרי דזר"ן, וא"ש שבפסוק הרי ג' אוריאל ל' (רמ"ז).

<p>1134 חדוותא¹¹³⁴ הוה בכלא דהא אתקבל ברעוא¹¹³⁵ כמה דכתיב (&) וירא כבוד יהוה אל כל העם ואי לאו הוה ערבוביא דבני אהרן מן יומא דנפקו ישראל ממצרים לא אשתכח רעוא¹¹³⁶ הכי לעילא ותתא</p>	<p>וירא כבוד ה' אל כל העם. ואם לא היתה הערבוביא של בני אהרן מיום שיצאו ישראל ממצרים, לא נמצא רצון כך למעלה ולמטה.</p>
<p>רעיא מהימנא פקודא דא לשרוף קדשים באש ואבתריה והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף (&) תנאין ואמוראין בסתרי תורה אית קדש ואית קדשים ואית קדש קדשים מה הנאה אית לקודשא בריך הוא בקדשים דאתוקרו אי תימא בגין יצחק דבשעתא דישראל בעקו סליק אפרו של יצחק קמיה דאי חייבין שרפה אשתויבו בגיניה האי לדרשא איהו ואי תימרון בגין צדיקיא (נ"א ואי כגון) בני אהרן דהוו שריפת קדשים דכתיב בהון (ויקרא י ב) ותצא אש מלפני יהוה ותאכל אותם וימותו ומיתתהון כפרה לישראל כמו שריפת קדשים אוף דא לדרשא קא אתי</p>	<p>מצוה זו לשרוף קדשים באש, ואחריה, והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. תנאים ואמוראים בסתרי תורה, יש קודש ויש קדשים ויש קודש קדשים. מה הנאה יש לקדוש ברוך הוא בקדשים שנשרפו, אם תאמר בשביל יצחק, שבשעה שישראל בצרה עולה אפרו של יצחק לפניו, שאם חייבים שרפה ינצלו בגללו, זהו לדרש. ואם תאמרו משום (הצדיקים) (ואם משום) בני אהרן שהיו שרפת קדשים, שכתוב בהם ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו, ומיתתם כפרה לישראל כמו שריפת קדשים, גם זה בא לדרוש.</p>
<p>אלא תלת אשין בשרנא אשא חוורא ואשא אוכמא ואשא תכלתא לקבל תורה נביאים וכתובים ולקבל כהן לוי וישראל ותכלת איהי שכינתא קריבא לן ואיהי אחידא באינון פתילות בכנפי מצוה¹¹³⁷ דאתמר בהון (במדבר פו לח) ועשו להם ציצית והאית תכלת דאיהי שכינתא איהי דינא דאכילת קרבנין ועלוון אי אשכחת בני נשא דאינון עצים יבשים כגוונא דאינון פתילות יבשין בלא משחא דאיהי אורייתא רחמי¹¹³⁸ איהו לון (דלידונין) שריפה ואוקידת לון ובגין דעמי הארץ אינון בעירן כמה דאוקמוה דאינון שקץ¹¹³⁸ תכלת דאיהי אדני¹¹³⁹ אוקידת לון בגין דקרבין¹¹³⁹ לגבה עם שרץ דאיהו יצר הרע זר הדא הוא דכתיב (שם ג י) והזר הקרב יומת</p>	<p>אלא שלשה אשים (יש) בנר, אש לבנה ואש שחורה ואש תכלת, כנגד תורה נביאים וכתובים, כנגד כהן לוי וישראל. ותכלת היא שכינה קרובה לנו, והיא אחוזה באותן פתילות בכנפי מצוה, שנאמר בהם ועשו להם ציצית. והתכלת הזו שהיא שכינה היא דין שאוכלת קרבנות ועולות, אם מוצאת בני אדם שהם עצים יבשים, כדוגמת אותן פתילות יבשות בלי שמן, שהיא תורה ורחמים, היא להם (שידונו) שרפה ושורפת אותם ומשום שעמי הארץ הם בהמות, כמו שבארוה, שהם שקץ, תכלת שהיא אדני שורפת אותם, משום שקרבים אליה עם שרץ שהוא יצר הרע, זר, זהו שכתוב והזר הקרב יומת.</p>

¹¹³⁴ כל שמחה היא מן הגבורות המתוקות סוד יין המשמח, ופועל השמחה התעלות הנשמות למקורן בכח הגבורות, וכמו שנאמר (מלכים ב ג, טו) ויהי כנגן המנגן, וכן היה בכאן שנתעלו הגבורות עד שרשן (רמ"ז).

¹¹³⁵ ה"ס מזל נוצר חסד שבו שורש יצחק בבחי' השערות וכדאיתא בליקוטי תורה פרשת תולדות, והוא סוד ריח ניחוח שהוא העלאת הגבורות למתקן (רמ"ז).

¹¹³⁶ דאע"ג שכבר היה מתן תורה, "ל דשאני התם שירדה שכינה לאותו יום בלבד ועכשיו ירדה בקבע, ועוד שאז היה שלא ע"י ישראל אלא ברצונו יתברך ועכשיו הם גרמו השראת השכינה ע"י מעשה המשכן ותשובתם (רמ"ז).

¹¹³⁷ שהן פתיל ותכלת וכן ישראל נקראו פתילות כידוע (יהל אור).

¹¹³⁸ ועל בנותיהם נאמר כו' (פסחים מט ע"ב) (יהל אור). ז"ל: ולא ישא בת עמי הארץ מפני שהן שקץ ונשותיהן שרץ ועל בנותיהן הוא אומר ארור שכב עם כל בהמה.

¹¹³⁹ ז"ש זבח רשעים כו' שצריך להתוודות ולהשליך החטא קודם, וכן במיתה דוגמת הקרבן כמש"ו (יהל אור).

<p>ואי במיתתהון חזרין בתיובתא כד שחיט לון (נ"א כד שחיט לון מלאך המות מיכאל) מלאך מיכאל דאיהו כהנא רבא אריה¹¹⁴⁰ דאכיל קרבנין נחית עלייהו לקרבא לון קרבנא קדם יהו"ה וקדם דתפוק נשמתיה מתוודה בכמה ודויין וכד נפיק נשמתיה הוא יהוי מתכוון לגמור את השם שמע ישראל וברוך שם לקרבא נשמתיה מאנא (נ"א קרבנא) לשם יהו"ה</p>	<p>ואם במיתתם חוזרים בתשובה כששוחט אותם (מלאך המות מיכאל), המלאך מיכאל שהוא כהן גדול, האריה שאוכל קרבנות יורד עליהם להקריבם קרבן לפני ה', ולפני שתצא נשמתו מתוודה בכמה וידויים, וכשיוצאת נשמתו הוא היה מתכוון לגמור את השם, שמע ישראל וברוך שם, להקריב את נשמתו כלי (קרבן) לשם יהו"ה.</p>
<p>וצריך למתודה לקודשא בריך הוא לקבלא לקרבא היסד בשמיה דאכיל ושצי ולאחזרא בתיובתא לגבי יהו"ה¹¹⁴¹ אהי"ה כחושבן מ"ב¹¹⁴² דאדנ"י קרינן ליה דינא דמלכותא דינא ויכוון בשמא מפרש דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א בלב אחד¹¹⁴³ וביה יפוק רוחיה בנפש דיליה מקבל עליה מיתה ויסורין ובנשמתא מודה בכמה ודויין ומתחרט בנפש מקבל¹¹⁴⁴ עליה מיתה שחיטה שריפה</p>	<p>וצריך להתוודות אל הקדוש ברוך הוא לקבל, ולקרב ה' שבשמו שאוכלת ומכלה, ולהחזיר בתשובה ליה"ו אהי"ה כחשבון מ"ב. שאדנ"י קוראים דין של מלכות דין, ויכוון בשם המפורש שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א בלב אחד, ובו תצא רוחו, בנפש שלו מקבל עליו מיתה ויסורים, ובנשמה מודה בכמה וידויים ומתחרט. בנפש מקבל עליו מיתה שחיטה שריפה.</p>
<p>ואי צריך¹¹⁴⁴ ארבע מיתות בית דין דאינון סקילה שריפה הרג וחנק מקבל ליה מאדנ"י בנפש דיליה ובנשמתיה מודה בכמה ודויין וחוזר בתיובתא לגבי אהי"ה דאחיד¹¹⁴⁵ בתרין שמיהן יהו"ה יהו"ה במחשבתיה יכוין לאפקא וידוי וקבלת מיתה עליה בלב אחד דאיהו שמא מפרש כגוונא דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א (כבוד) ביה כהנים כורעים ומשתחוים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כבוד איהו ל"ב בחושבן וביה היה מתכוין לגמור את השם (וא"ו איהו אחד בלב)</p>	<p>ואם צריך ארבע מיתות בית דין, שהם סקילה שרפה הרג וחנק, מקבל אותם מאדנ"י בנפש שלו. ובנשמתו מודה בכמה וידויים וחוזר בתשובה אל אהי"ה, שאחוז בשני שמות יהו"ה יהו"ה במחשבתו, יכוון להוציא וידוי, וקבלת מיתה עליו בלב אחד, שהוא שם המפורש כדוגמא זה יו"ד ה"א וא"ו ה"א (כבוד), שבו הכהנים כורעים ומשתחוים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. כבוד הוא ל"ב בחשבון, ובו היה מתכוון לגמור את השם (וא"ו הוא אחד בלב).</p>
<p>ותנאין ואמוראין אי תימרון וכי עם הארץ מנא ידע דא אלא ודאי עם הארץ איהו כשור או שה או עז או (פר) תור או יונה מה בעירן לא ידעי אורייתא דאיהי שם יהו"ה הכי עם הארץ לא ידע אלא מיכאל כהנא רבא איהו עביד ליה עולה וקרבנא קדם יהו"ה ואיהו מכוון בשמא מפרש בסליקן דרוחיה דתיפוק בלב אחד כגוונא דכד נפיק רוחא דבר נש בכל ליליא ובגין דא אוקמוה רבנן שוב יום אחד לפני מיתתך דבכל יום ויום צריך בר נש לאהדרא בתיובתא ולממסר רוחיה לגביה דיפוק</p>	<p>ותנאים ואמוראים, אם תאמרו, וכי עם הארץ מנין יודע את זה, אלא ודאי עם הארץ הוא כמו שור או שה או עז או (פר) תור או יונה, מה בהמות אין יודעות תורה שהיא שם יהו"ה, כך עם הארץ לא יודע, אלא מיכאל כהן גדול הוא עושה אותו עולה וקרבן לפני ה', והוא מכוון בשם המפורש בעליית רוחו, שתצא בלב אחד כדוגמא, שכאשר יוצאת רוח האדם בכל לילה, ומשום זה פרשוה החכמים שוב יום אחד לפני מיתתך, שבכל יום ויום צריך</p>

¹¹⁴⁰ אוריאל (יהל אור).

¹¹⁴¹ לגבי בינה תשובה ששם יה"ו כמ"ש בפקודין הקודמין ונשלם השם בשם אדנ"י שהיא ה' וכן שם אהי"ה שם (יהל אור).

¹¹⁴² שהוא בבינה כידוע (יהל אור).

¹¹⁴³ גימ' מ"ה כמש"ו, בלב הוא הרוח, וז"ש וביה יפוק כו' (יהל אור).

¹¹⁴⁴ כמש"ל מחמת סרכות דמרה חוורא (יהל אור).

¹¹⁴⁵ ר"ל שהוא בגימ' יה"ו ועם ה' נשלם (יהל אור).

<p>באחד הדא הוא דכתיב (תהלים לא ו) בידך אפקיד רוחי</p>	<p>אדם לחזור בתשובה ולמסור את רוחו אליו שיצא באחד, זהו שכתוב (תהלים לא) בידך אפקיד רוחי.</p>
<p>ואם הוא תלמיד חכם עליה אתמר (משלי יב י) יודע צדיק נפש בהמתו¹¹⁴⁶ דלית חכם¹¹⁴⁷ כמו כהנא כמה דאוקמוה הרוצה להחכים ידרים ואם תלמיד חכם הוא¹¹⁴⁸ צריך שיהא ביה חסד ועם י' דאיהו חכמה חסיד ומאן</p>	<p>ואם הוא תלמיד חכם עליו נאמר (משלי יב) יודע צדיק נפש בהמתו, שאין חכם כמו הכהן כמו שבארוה, הרוצה להחכים ידרים. ואם תלמיד חכם הוא צריך שיהיה בו חסד, ועם י' שהיא חכמה חסיד, ומי</p>
<p>לג/ב</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>דלית ביה חכמה לאו איהו חסיד ובגין דא אוקמוה ולא עם הארץ חסיד ואי אית ביה ה' חמשה חומשי תורה דאתייהבו משמאלא אתקרי גבור בתורה וירא חטא</p>	<p>שארין בו חכמה אינו חסיד, ולכן פרשוה ולא עם הארץ חסיד. ואם יש בו ה' חמשה חמשי תורה שנתנו משמאל נקרא גבור בתורה וירא חטא, ואם הוא בור נאמר בו אין בור ירא חטא.</p>
<p>ואי איהו בור אתמר ביה אין בור ירא חטא ומאן דזכי לתפארת דאיהו ו' ואיהו חכם מבין בתורה וירא חטא ירית מלכותיה דאיהו ה"א מצות המלך אי עביד פקודי מלכא כיון דזכי לשם יהו"ה זכי לשמא מפרש דאתקרי אדם ודא יו"ד ה"א וא"ו ה"א בההוא זמנא שליט על גופיה דאיהו שותפו דנפש הבהמית ורוח הבהמית דבנפש הבהמית עשיית הבלי עלמא רוח ממללא בהבלי עלמא (נשמה דבה כל הרהורין ומחשבות דהבלי עלמא) ותלמיד חכם שליט עלייהו הדא הוא דכתיב (בראשית א כו) וירדו כדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ</p>	<p>ומי שזוכה לתפארת, שהוא ו', והוא חכם מבין בתורה וירא חטא, הוא יורש את מלכותו שהיא ה"א, מצות המלך. אם עושה את מצוות המלך, כיון שזוכה לשם יהו"ה, זוכה לשם המפורש שנקרא אדם, וזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. באותו זמן שולט על גופו, שהוא שותף של נפש הבהמית ורוח הבהמית, שבנפש הבהמית עשיית הבלי העולם רוח שמדברת בהבלי העולם, (נשמה שבה כל הרהורים והמחשבות של הבלי העולם), ותלמיד חכם שולט עליהם, זהו שכתוב (בראשית א) וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ.</p>
<p>מאי ובכל הארץ דא גופא¹¹⁴⁸ עולם קטן ודחלין מניה הדא הוא דכתיב (שם ט ב) ומוראכם וחתכם מסטרא דימינא שליט עלייהו ביה וירדו כמה דאת אמר (תהלים עב ח) וירד מים¹¹⁴⁹ עד ים מסטרא דשמאלא דחלין מניה הדא הוא דכתיב (&) ומוראכם וחתכם ועליה אתמר (משלי יב י) יודע צדיק נפש בהמתו¹¹⁵⁰ בתר דאיהו צדיק לא יהיב ליה שכר מצוות לית ליה אנרא בעלמא דא ולא מזונא כבעירן דעני חשוב כמת איהו עם שכינתא בקביעו דילה עמה על כלא</p>	<p>מה זה ובכל הארץ, זה הגוף עולם קטן, ופוחדים ממנו, זהו שכתוב (שם ט) ומוראכם וחתכם, מצד הימין שולט עליהם, בו וירדו, כמו שנאמר (תהלים עב) וירד מים עד ים. מצד השמאל פוחדים ממנו, זהו שכתוב ומוראכם וחתכם, ועליו נאמר יודע צדיק נפש בהמתו, אחר שהוא צדיק לא נותן לו שכר מצוות, אין לו שכר בעולם הזה ולא מזון כבהמות, שעני חשוב כמו מת, הוא עם השכינה בקביעות שלה, עמה על הכל.</p>
<p>כי יהו"ה אלהיך אש אוכלה הוא (דברים ד ט) האי אש צריך ליה תמיד עמה דלית ליה כביה</p>	<p>כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא (דברים ד), האש הזו הוא צריך להיות תמיד עמה,</p>

¹¹⁴⁶ שהוא בעצמו יודע האיך למסור נפש בהמתו (יהל אור).

¹¹⁴⁷ ר"ל שהוא מכוין על הקרבן כ"ז (יהל אור).

¹¹⁴⁸ ר"ל שנפשא שלטא על גופא (יהל אור).

¹¹⁴⁹ שהוא מסטרא דימינא מים (יהל אור).

¹¹⁵⁰ שהוא ידוע בעני, כמ"ש יודע צדיק דין דלים, וז"ש בתר כו' (יהל אור).

<p>דאיהו אכיל כל קרבנין דצלותין ומלין דאורייתא דאיהי שכינתא איהו¹¹⁵¹ פרנסה דיליה ובמה בצלותין הדא הוא דכתיב (שיר ה'ג) פתחי לי פתחי לי בצלותא דאתמר בה (תהלים נא יז) אדני שפתי תפתח דאיהי אחותי רעיתי ולית רעיתי אלא פרנסתי דבה מתקנין מאכלין דקרבנין דמלכא בנין קדישין בכמה מיני מאכלין בנהמא דאורייתא דאתמר בה (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי מימינא ובחמרא דאיהו יינא דאורייתא משמאלא בנסוך המים ויין דאורייתא דבכתב ובעל פה¹¹⁵² מעמודא דאמצעיתא דכליל תרווייהו¹¹⁵³</p>	<p>שאין לה כביה, שהוא אוכל כל הקרבנות של התפלות, ודברי תורה שהיא השכינה היא פרנסתו, ובמה, בתפלה, זהו שכתוב (שיר ה) פתחי לי פתחי לי בתפלה, שנאמר בה (תהלים נא) אדני שפתי תפתח, שהיא אחותי רעיתי, ואין רעייתי אלא פרנסתי, שבה הבנים הקדושים מתקנים מאכלים של קרבנות של המלך בכמה מיני מאכלים, בלחם של התורה שנאמר בה (משלי ט) לכו לחמו בלחמי מימין, וביין שהוא יין התורה משמאל, בניסוך המים ויין התורה שבכתב ובעל פה, מהעמוד האמצעי שכולל את שניהם.</p>
<p>בבשרא דאיהי בשר הקדש בכמה קרבנין דעלה אוקמוה מארי מתניתין בבשר היורד מן השמים עסקינן מאי מן השמים¹¹⁵⁴ עמודא דאמצעיתא דעלה אתמר (בראשית ב כג) ובשר מבשרי ודא בשר הקדש דאדליקת¹¹⁵⁵ בכמה שלהובין מסטרא דגבורה ברחימו דבעלה¹¹⁵⁶ אתוקדת ברחימו דאהבה בקריאת שמע ברחימו דיחודא דליליא ויומא לא תכבה וחברייא בחייכון אל תתנו דמי לו לקודשא בריך הוא למהוי איהו בשלהובין דרחימו דיחודיה דקריאת שמע לקיימא ביה אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ויקרא ו ו) (ע"כ)</p>	<p>בבשר שהוא בשר הקודש בכמה קרבנות, שעליה פרשו בעלי המשנה שעוסקים בבשר היורד מן השמים. מה זה מן השמים, זה העמוד האמצעי, שעליו נאמר ובשר מבשרי, וזה בשר הקודש שדולקת בכמה שלהבות מצד הגבורה, באהבת בעלה נשרפת, באהבה של אהבה, בקריאת שמע באהבת היחוד שלילה ויום לא תכבה. והחברים, בחייכם "אל תתנו דמי לו" לקדוש ברוך הוא שהוא יהיה בשלהבות של אהבה של יחודו בקריאת שמע, לקיים בו אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. (ע"כ רעיא מהימנא)</p>
<p>זהר</p>	
<p>תא הוי אף על גב דבני אהרן מיתו בההיא שעתא יאות הוה בכמה גוונין חדא דלא הוה שעתא דקטרת דהא קטרת לא סלקא אלא בזמנין ידיען דכתיב (שמות ל ז) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר ואימתי (&) בהטיבו את הנרות וגו' לאשתכחא שמן וקטרת כחדא¹¹⁵⁷ וכתוב (&) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה</p>	<p>בא וראה אף על גב שבני אהרן מתו באותה שעה, זה היה ראוי בכמה אופנים, אחד שלא היתה זו שעת הקטורת, שהרי קטורת אינה עולה אלא בזמנים ידועים, שכתוב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר, ומתי בהטיבו את הנרות וגו', שימצא שמן וקטורת כאחד, וכתוב ובהעלת אהרן את</p>

¹¹⁵¹ ר"ל של עד"א (יהל אור).

¹¹⁵² מפרש מהו נסוך המים והיין, כתב ובע"פ, שהן ימינא ושמאלא (יהל אור).

¹¹⁵³ הקבלה הוא חיבור שני התורות שמביא סודות קבלה שבע"פ במקרא, ולכן כל עסקן של ראשונים במדרשי המקראות, וכ"ה בפשוטי המדרשות כמו ספרא וספרי שמביא הלכות שבע"פ הכל במקרא, ולכן התחיל התורת כהנים ב"ג מדות, וכולו הולך אל ה"ג מדות, כי יסוד בו י"ג תיקונין, ה' חומשי תורה בה"ס מחסד עד הוד כנ"ל, ומדרשי המקראות ביסוד והן נגד ו' תיבות של פסוק שמע ישראל (דברים ו ד), ה' תיבות בה"ס, אחד ביסוד, שמחבר כאחד, אחד גי' י"ג כמ"ש בתז"ח (טו ע"ג), ואח"כ ו' תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד במלכות נגד תורה שבעל פה, ששה סדרים ו'ק דילה. אבל בתורה שבכתב, יסוד כליל משניהם, לפי שכולו גנוז במלכות, לכן הוא בע"פ, מדרשי המקראות, וכ"ז הוא בסודות קבלה כמו שמפרש והולך (עי' בהגר"א בתיקו"ז לו ע"ג).

¹¹⁵⁴ עי' דע"ה ח"ב לה ע"ב.

¹¹⁵⁵ ר"ל זהו הדלקת בשר ע"ג המזבח והוא שמדליק בו שלהובין דרחימותא בשר קודש יסוד רצוף אהבה (יהל אור).

¹¹⁵⁶ והמלכות נוק' כשהיא פב"פ עם ז"א (דע"ה ח"ב לה ע"ב).

¹¹⁵⁷ עי' לקמן לח ע"ב והערה שלנו שם בשם הדע"ה ח"ב קא ע"ב.

<p>וגו' ובזמנין אלין אתקריב ולא בזמנא אחרא בר בזמנא דמותנא שריא בעלמא כמה דאערע דכתיב (במדבר יז יא) ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש וגו' ובני אהרן לא קריבו בשעתא דשמן וקטרת משתכחי כחדא¹¹⁵⁸ ועוד דדחקו שעתא בחיי דאבוהון ועוד דלא אנסיבו והוּו פנימיין</p>	<p>הנרות בין הערביים יקטירנה וגו'. ובזמנים הללו נקרבת ולא בזמן אחר, פרט לזמן שהמוות שרוי בעולם, כמו שקרה, שכתוב (במדבר יז) ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש וגו'. ובני אהרן לא הקריבו בשעה ששמן וקטורת נמצאים כאחד. ועוד שדחקו את השעה בחיי אביהם, ועוד שלא היו נשואים והיו פגומים,</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>לית מצורע אלא ההוא דאתעביד¹¹⁵⁹ בזבותא דחמש דמים¹¹⁶⁰ אינון דדם נדה מסאבין דאינון בלהו דם טמא וחמש דמין דכייין ומאן דאעבר עליהו כאלו אעבר על עשרה דברות¹¹⁶¹ דאינון כלל¹¹⁶² תרי"ג פקודין</p>	<p>אין מצורע אלא אותו שנעשה בזיבה, שישחמשה דמים של דם נדה שמטמאים, שכולם הם דם טמא, וחמשה דמים טהורים. ומי שעובר עליהם, כאלו עבר על עשרת הדברות, שהם כלל של תרי"ג מצוות.</p>
<p>ושפחה יצר הרע איהי מלייא מומין ובגין דא (ויקרא כא) כל אשר בו מום לא יקרב ובגין דא כהנא לא הוה צריך לקרבא לגבי מאן דאית ביה מומא מכל מומין דעלמא בגין¹¹⁶³ דמטרוניתא אתמר בה (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך הכי לא צריך לקרבא לגבה מאן דאית ביה מום ואוף¹¹⁶⁴ הכי לא צריך למקרב לגבה זר (במדבר ג י) והזר הקרב יומת והיינו ממז"ר¹¹⁶⁵ מום זר מום נוקבא זר זכר ובגין דא מני (ויקרא יח יט) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב ועל אינון דקריבין לה כתיב בהון (ויקרא י א-ב) ויקריבו לפני יהו"ה אש זרה¹¹⁶⁶ אשר לא¹¹⁶⁷ צוה אותם ותצא אש מלפני יהו"ה</p>	<p>ושפחה יצר הרע היא מלאה במומים, ולכן (ויקרא כא) כל אשר בו מום לא יקרב, ומשום זה הכהן לא היה צריך לקרב אל מי שיש בו מום מכל המומים שבעולם, משום שנאמר במלכה (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, כך לא צריך לקרב אליה מי שיש בו מום, וכמו כן כאן לא צריך לקרב אליה זר, (במדבר ג) והזר הקרב יומת, והיינו ממז"ר, מו"ם זר, מום נקבה, זר זכר, ולכן צוה (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב, ועל אותם שקרבים אליה כתוב בהם, ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם, ותצא אש מלפני ה'</p>
<p>לד/א</p>	

¹¹⁵⁸ ונבאר עתה כוונת נו"א מה היה כי הלא נודע כי כל בנינה של המלכות אינו אלא מנה"י דאמא נמצא כל תקון המלכות אינה אלא מנה"י דאמא ששם בחינת נו"א ולהיות כי כבר בארנו כי הם סוד נפש דאצילות של אדה"ר שחטא והפרידה מבעלה לכן חזרו נו"א שהם בחינת נפש הראוי אל המלכות ורצו לתקנה ע"י עצמם. והנה כבר הודעתיק בפ' שמן וקטרת ישמח לב כי מוחין דאבא הם שמן ומוחין דאמא הם קטורת לכן רצו להקטיר שניהם קטורת כדי לתקן את המלכות ולקשרה עם בעלה על ידם כי הם הנאותים לזה, ואמנם לפי שמוחין דאמא הם באים מלובשים בנה"י דאמא כנודע והם סוד ג' אה"ה בג' מילואים שהם גימ' תנ"ה לכן נתנו הקטורת שהם מוחין מצד אמא ונתנן תוך המחטה שהם נה"י דאמא הלבושין של המוחין שהם גימ' תנ"ה [וכן מלת מחת"ה גי' תנ"ה ע"ה] והוליכוה למזבח שהוא המלכות לתקנה ולקשרה בבעלה וכו' (ליקוטי תורה ויקרא).

¹¹⁵⁹ שנולד (יהל אור).

¹¹⁶⁰ והן ה"ח וה"ג הידועין (יהל אור).

¹¹⁶¹ דבלוחות ג"כ י' דברות ה' מימין וה' משמאל (יהל אור).

¹¹⁶² כידוע (יהל אור).

¹¹⁶³ היפוך נוק' דסט"א (יהל אור).

¹¹⁶⁴ דהוא יצר הרע דכורא כמש"ו (יהל אור).

¹¹⁶⁵ שנולד משניהם כמש"ו (יהל אור).

¹¹⁶⁶ הוא אש דאיש ואשה שבכל א' אותיות אש ונשאר י' לו וה' לה כמש"ל דהשם בו ובאשתו ובבן ובבת (יהל אור). עי' לקמן לז ע"ב.

¹¹⁶⁷ כמ"ש אשר לו צויתי (יהל אור).

זהר	
<p>דמאן¹¹⁶⁸ דלא אנסיב פנים הוא ולא הוא כדאי לאשתכחא ברכאן בעלמא על ידוי עלוי לא שריין כל שבן על ידוי לאחרים ועוד דהא תנן רווי חמרא הוו ובגין כך (ויקרא י ב) ותצא אש מלפני יהו"ה ותאכל אותם וגו' דהא קמרת חביב הוא מכלא¹¹⁶⁹ וחדוותא דעלאין ותתאין וכתוב (משלי כו) שמן וקמרת ישמח לב</p>	<p>שמי שלא נשוי הוא פגום ואינו כדאי שימצאו ברכות על ידו בעולם, עליו הן לא שורות, כל שכן על ידו לאחרים. ועוד שהרי שנינו שהיו שתויי יין, ולכן ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וגו', שהרי הקטורת היא חביבה מן הכל, והיא שמחת העליונים והתחתונים, וכתוב שמן וקטורת ישמח לב.</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>ותאכל אותם וימותו¹¹⁷⁰</p>	<p>ותאכל אותם וימותו.</p>
<p>וקרבן דאתון אינון י' באיש ה' באשה ו' בבן חתן ה' בכלה זכאה איהו מאן דאקריב אתון דיהו"ה ביה ובאתתיה ובבריה ובברתיה בקדושה ובברכה בנקיו בענוה ובבשת פנים בכל מדות טבין דכתיבין על מארי מתניתין ומתחממין באשין קדישין דאיש ואשה דאינון אש עולה ויורד¹¹⁷¹ אש קדיש¹¹⁷² ועצי המערכה דאינון עצי הקדש אברין קדישין</p>	<p>וקרבן של אותיות הם י' באיש ה' באשה ו' בבן חתן ה' בכלה, אשרי מי שמקריב אותיות יהו"ה בו ובאשתו ובבנו ובבתו בקדושה ובברכה, בנקיות בענוה ובבושת פנים, בכל מדות טובות שכתובות על בעלי המשנה, ומתחממים באישים קדושים, שאיש ואשה, שהם אש עולה ויורד, אש קודש ועצי המערכה, שהם עצי הקודש, איברים קדושים.</p>
<p>ואש של גבוה נחית דאיהו קדש הקדשים ובגין תרין אשין אלין אמר נביא (ישעיה כד יד) באורים כבדו יהו"ה דאינון אשין דשכינתא דבה כתיב (דברים ד כד) כי יהו"ה אלהיך אש אוכלה הוא ואינון אש עלאה כסא רחמים אש תתאה כסא דין ואינון בינה ומלכות מלכות אש עולה בינה אש יורד יהו"ה עמודא דאמצעיתא אחיד בתרווייהו¹¹⁷⁴ בינה יהו"ה ה' מלכות תפארת כד אחיד לון שריא עליה חכמה דביה כ"ח מ"ה מ"ה איהו¹¹⁷⁵ יו"ד ה"א וא"ו ה"א</p>	<p>ואש של גבוה יורד, שהיא קודש הקדשים, ובשביל שני האשים הללו, אמר הנביא (ישעיה כד) באורים כבדו ה', שהם האישים של השכינה, שבה כתוב (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא, והם אש עליון כסא רחמים, אש תחתונה כסא דין, והם בינה ומלכות. מלכות אש עולה, בינה אש יורד, יהו"ה עמוד האמצעי אוחד בשניהם. בינה יהו"ה, ה' מלכות. כאשר התפארת אוחדת אותם, שורה עליו חכמה, שבה כ"ח מ"ה, מ"ה הוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א.</p>

¹¹⁶⁸ עי' זהר ח"א דף עג רע"ב, קצב ע"א, וח"ב קצג ע"א, וח"ג לג ע"ב לז ע"ב, לח ע"ב, נו ע"ב, נז ע"ב, ס ע"א (דע"ה ח"ב פד ע"ג).

¹¹⁶⁹ והיה ראוי שלא יהיו פוגמין בד' דברים: שלא בזמנו, ושלא נישאו, ובחיי אביהם, ובשכרות, "זאת" מלכות, "משחת" מצד החכמה, שמשם השמן, ואהרן מושך אותו מלמעלה על ידי כהונתו שהוא מימין, נמצאת זאת משוחה ודאי, דהיינו משחת. ופועל אהרן בן שתי הפעולות, הא' להביא מהחכמה למדתו, והשנית להורידו למלכות (אור יקר).

¹¹⁷⁰ כמש"ל והזר הקרב יומת (יהל אור).

¹¹⁷¹ עולה בנוק', מ"ן, ויורד בזכר, מ"ד (יהל אור).

¹¹⁷² ר"ל מה שמביא מן ההדיוט, מ"מ אש קודש, כמ"ש אש זרה שנטלו מכיריים (יהל אור).

¹¹⁷³ ה' אלהיך שהוא המלכות דאצילות (כמ"ש פרשת יתרו פו ע"א, ופרשת צו לד ע"א, וע' בראשית נא ע"א) הנה היא אש אוכלה, שהיא אש אכלא אשא, כי בכח הגבורות הממותקים שבה שהם שלהובין דרחימו, היא מכלה את הקליפות והחיצונים ומברר את הבירורים מהם שהם הניצור"ק אשר הם מאש הגבורות, ואוכלת אותן בסוד (יומא כא ע"ב) אש אוכלה אש, וזהו עלייתם וכל תיקונם שעולים בה (דע"ה ח"ב נה ע"ג).

¹¹⁷⁴ והוא העצים שאחיד בב' האשים והוא עץ החיים, ושפע קדושה דנחית הוא חכמה דשריא עליו, כמש"ו. וכן בן הנוצר משני האשיים בדרגא דעד"א, ושריא עליה חכמה (יהל אור).

¹¹⁷⁵ והוא בעד"א כידוע, וכח הוא בחכמה כח מ"ה (יהל אור).

<p>כ"ח דיליה יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף וכלהו¹¹⁷⁶ מ"ב אתוון משתכחין בבר נש ובאתתיה ובבנוי ובגנין דא לית בר נש שלים אלא בבן ובת ומאן דלית ליה בן דאיהו ו' אסתלק י' מיניה ומאן דלית ליה בת דאיהי ה' אסתלק ה' עלאה דאיהי אם מן בת זוגיה דאתוון לא שריין דא בלא דא ובגנין דא באיש ואשה בן ובת דאתעבידו כדקא יאות¹¹⁷⁷ שריא עליהו יהו"ה ואתקריאו (ס"א בנים לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב) בנים אתם ליהו"ה אלהיכ"ם (שם יד א) (ע"ב)</p>	<p>כ"ח שלו יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף, וכולן ארבעים ושתיים אותיות נמצאות באדם ובאשתו ובבנוי, ולכן אין אדם שלם אלא בבן ובת, ומי שאין לו בן שהוא ו', מסתלקת ממנו י'. ומי שאין לו בת שהיא ה', מסתלקת ה' העליונה, שהיא אם מבת זוגו, שהאותיות לא שורות זו בלי זו, ולכן באיש ואשה בן ובת שנעשו כראוי, שורה עליהם יהו"ה, ונקראים (בנים לקדוש ברוך הוא זהו שכתוב) (שם יד) בנים אתם לה' אלהיכם. (ע"כ רעיא מהימנא)</p>
<p>זהר</p>	
<p>זאת משחת אהרן ומשחת בניו (&) אמר רבי יוסי זאת ודאי משיחותא דאהרן¹¹⁷⁸ דהא אהרן אתמשח ואיית¹¹⁷⁹ ממשח רבות עלאה מעילא ונגיד ליה לתתא ועל ידא דאהרן אתמשח ממשחתא קדישא לאתברכא ועל דא זאת משחת אהרן ומשחת בניו ודאי רבי יהודה פתח (מ"ב ד ב) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית מהכא אוליפנא דלית ברכתא שריא בפתורא ריקניא¹¹⁸⁰ ועל מלה ריקנית ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן (&) אמר לה ודאי סיועא דנסא הוא דהא ודאי באתריה הוא ומתמן ברכאן נפקין ושריין¹¹⁸¹</p>	<p>זאת משחת אהרן ומשחת בניו, רבי יוסי אמר זאת ודאי משיחת אהרן, שהרי אהרן נמשח ובא משמן משחה עליו מלמעלה, ונמשך ע"ונשפע אותו למטה ועל ידי שאהרן נמשח ממשיחה קדושה להתברך, ועל זה "זאת משחת אהרן ומשחת בניו" ודאי. רבי יהודה פתח (מלכים ב ד) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית, מכאן למדנו שאין הברכה שורה בשלחן ריק ועל דבר ריקני. ותאמר אין לשפחתך כל בבית, כי אם אסוך שמן, אמר לה ודאי זהו סיוע של נס, שהרי ודאי במקומו הוא, ומשם ברכות יוצאות ושורות.</p>
<p>מה כתיב (&) הם מגישים אליה והיא מוצקת והיא מוצקת סתם¹¹⁸² רבי יוסי אמר ויעמוד השמן (&) ותעמוד מבעי ליה¹¹⁸³ אלא ויעמוד ודאי בקימא לאנגדא ברכאן השמן כמה דאוקמוה דכתיב (ישעיה ה יא) בקרן בן שמן¹¹⁸⁴ וכתיב (שיר א ג) שמן תורק שמך¹¹⁸⁵ לאחזאה דהא מהאי שמן נגדין</p>	<p>מה כתוב, הם מגישים אליה והיא מוצקת, והיא מוצקת סתם. רבי יוסי אמר ויעמוד השמן, היה צריך לומר ותעמוד, אלא ויעמוד ודאי בעמידה להמשיך ברכות השמן, כמו שבארוה, שכתוב (ישעיה ה) בקרן בן שמן, וכתוב (שיר א) שמן תורק שמך להראות שהרי מהשמן הזה נמשכות</p>

¹¹⁷⁶ יה"ו באשה (נגד בינה, בן י"ה, שהוא יה"ו – מצאתי כתוב על הגליון), ה' בבת, כ"ח באיש, מ"ה בבן כנ"ל (יהל אור).

¹¹⁷⁷ ר"ל בקדושה (יהל אור).

¹¹⁷⁸ פ"י, מלכות הנק' "זאת", משח אותה אהרן מהארות אבא לפי שאהרן הוא יסוד אבא כנודע (מ"מ).

¹¹⁷⁹ "אהרן אייתי" מחכמה, "ונגיד ליה" מחסד למלכות, ולא שתהיה זאת ברכתה ח"ו, שא"א שעדיין לא שמשו לה, אלא הכנתה להתברך על ידו אחר כך, וז"ש "משיחותא קדישא לאתברכא" דהיינו קשוטיה להתברך אח"כ (אור יקר).

¹¹⁸⁰ בסוד ההתעוררות שצריך מהתחתונים ובית קבול לברכה, וכל מקום ריק הוא החצונים כדאמרינן, שהם משתחווים להבל וריק, וזהו סוד לחם הפנים, שלא היה חסר אפילו רגע (אור יקר).

¹¹⁸¹ "באתריה הוא חכמה" מקום הברכות, ומשם יוצאים על ידי הבינה, ולכן היא הכנה טובה למטה, השמן לשרות עליו הברכות (אור יקר).

¹¹⁸² פ"י מלכות בכח הארת אבא, שהוא שמן, עשתה לאשת עובדיה הנס (מ"מ).

¹¹⁸³ פ"י, כיון שהיא נוק' דהיינו המלכות, ותירץ אלא ויעמוד וכו', שר"ל שהיתה כדכורא בקיום והעמדה. ושיעור הכתוב, המלכות היא שיעמוד כדכורא, והיתה עושה נס. ובכח מי, בכח השמן, שהוא אבא (מ"מ).

¹¹⁸⁴ פ"י מלכות נקראת קרן ומקבלת מאבא הנק' שמן (מ"מ).

¹¹⁸⁵ פ"י שמן שהוא אבא יורד עד המלכות הנק' שמך (מ"מ).

<p>ברכאן על ידא דכהנא וכהנא נגיד להו לתתא ואמשה (ס"א ואתמשך) להאי זאת הדא הוא דכתיב (&) זאת משחת אהרן ומשחת בניו וכתיב (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש¹¹⁸⁶ והא אתמר</p>	<p>ברכות על יד הכהן, והכהן ממשיך אותן למטה, ומושח (ונמשך) לזאת הזו, זהו שכתוב זאת משחת אהרן ומשחת בניו, וכתוב (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש והרי נתבאר.</p>
<p>קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים (&) רבי חייא פתח (שם לו י) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור כי עמך מקור חיים דא שמן עלאה¹¹⁸⁷ דנגיד¹¹⁸⁸ ולא פסיק לעלמין דשריא בנו חכמה עלאה דכלא¹¹⁸⁹ הדא הוא דכתיב (&) כי עמך עמך שריא¹¹⁹⁰ ולא מתפרשא מנגד לעלמין בחביבותא דכלא מקור חיים בגין דהיא מקורא ומבועא דחיים לאפקא חיים¹¹⁹¹ לאילנא עלאה ולאדלקא בועינין ועל דא ההוא אילנא אקרי עץ חיים אילנא דנטיע ואשתרשא בגין ההוא מקורא דחיים ועל דא באורך נראה אור (&) באורך דא אור דנגיד לצדיקיא לזמנא דאתי דכתיב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב ומההוא נהירו זמינין ישראל לאנהרא</p>	<p>קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים, רבי חייא פתח כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. כי עמך מקור חיים, זה השמן העליון שנשמך ואינו פוסק לעולמים, ששרוי בתוך החכמה העליונה של הכל, זהו שכתוב כי עמך, עמך שרוי ולא נפרד ממך לעולמים, בחביבות של הכל, מקור חיים, משום שהיא מקור ומעיין החיים, להוציא חיים לעץ העליון, ולהדליק את הנרות. ועל זה אותו העץ נקרא עץ חיים, האילן שנטוע ונשרש, משום אותו מקור החיים, ועל זה באורך נראה אור. באורך זה, האור שגנוז לצדיקים לעתיד לבא, שכתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, ומאותו אור עתידים ישראל להאיר</p>
<p>לד/ב</p>	
<p>לעלמא דאתי</p>	<p>בעולם הבא.</p>
<p>דבר אחר כי עמך מקור חיים וגו' (&) דא קודשא בריך הוא¹¹⁹² דאיהו אילנא עלאה במציעות גנתא דאחיד לכל סטריין¹¹⁹³ מאי טעמא בגין דאחיד ביה ההוא (נ"א בההוא) מקור חיים ואעטר ליה בעטרין עלאין סחרניה דגנתא¹¹⁹⁴ כאימא דמעטרא לברה על בלא הדא הוא דכתיב (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון וגו' ובגין כך כי עמך מקור חיים ועל דא באורך נראה אור</p>	<p>דבר אחר כי עמך מקור חיים וגו', זה הקדוש ברוך הוא, שהוא עץ עליון באמצע הגן, שאוחז את כל הצדדים. למה, משום שאחוז בו אותו (באותו) מקור חיים ומעטר אותו בעטרות עליונות סביב הגן, כמו אם שמעטרת את בנה על הכל, זהו שכתוב (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון וגו', ולכן כי עמך מקור חיים. ועל זה באורך נראה אור.</p>

¹¹⁸⁶ פי' כשמן הטוב, שהוא אבא, הנמשך ברישא דז"א, ומשם על פי מדותיו עד המלכות, כמ"ש בפ' ויקרא דף ז ע"ב (מ"מ).

¹¹⁸⁷ הוא בחכמה, והטעם ששמן זה הוא במקום שאין שם שדי שאמר לשמנו די, אלא "נגיד ולא פסק וכו'" (אור יקר). פי' אבא (מ"מ).

¹¹⁸⁸ שאינו כשמן התחתון שצריך לכתוש הזיתים, דהיינו הספירות העליונות והם אברי הזכר, אמנם כאן "נגיד" נמשך מאליו, בלי לעזור אבר מהאברים, מפני שהשפע למטה צריך זמן וגבול בין השפעה להשפעה, ולזה אמרו בספר הבהיר, שאסור לעמוד בנשיאות כפים עד כך שעות [אות קלח: אסור לו לאדם לשהות שלש שעות כפיו פרושות השמים], כדי לתת זמן שיחזרו הספירות לקבל (אור יקר).

¹¹⁸⁹ פי' שאבא יונק ממור"ס דא"א, כידוע שאבא יונק ממזל הח' דדיקנא, והוא ממור"ס (מ"מ).

¹¹⁹⁰ פי' שאומרים לאבא, כי עמך מקור חיים שהיא אימא (מ"מ).

¹¹⁹¹ פי' הם המוחין הנק' חיים שבאים לז"א, והם גימ' חיים, שהם אהיה הוי"ה אהיה הוי"ה כנודע גימ' חיים, ולכן ז"א נק' עץ חיים עץ שיונק מהמוחין שהם חיים (מ"מ).

¹¹⁹² פי' ז"א, ולפי זה אומרים לז"א, כי עמך מקור חיים, שהיא אימא, שנה"י דאימא בתוך ז"א (מ"מ).

¹¹⁹³ פי' ז"א מכריע בין בינה ובין מ', בסוד עד תאות גבעות עולם (מ"מ).

¹¹⁹⁴ פי' שאימא אוחזת ז"א ומעטרת אותו במוחין, והוא סביב הגן, שהיא המלכות. ולפי זה, מ"ש לעיל במציעות גנתא, היא מלכות שהז"א הוא בתוכה, שהיא מתלבשת אותו מהחזה ולמטה (מ"מ).

<p>רבי יצחק אמר כי עמך מקור חיים דא כהן גדול לעילא¹¹⁹⁵ לקבליה כהן גדול לתתא בגין כך אנגיד משה רבות עלאה קדישא¹¹⁹⁶ לתתא ואדליק בוצינין לעילא כהן גדול שלים בשלימו דשבעה יומין עלאיין¹¹⁹⁷ לאתעטרא על כלא לקביל דא שבעה ימי מלואים לכהנא דלתתא לאשתכח כלא כגוונא דלעילא ועל דא ימי מלואים אקרונ יומי אשלמותא בגין דישתלים כהנא בשאר יומין אחרנין לאשלמא שבעה כחדא ואלין ימי מלואים אקרונ בגין דאתאחדן שאר אחרנין ביה</p>	<p>רבי יצחק אמר כי עמך מקור חיים, זה הכהן הגדול, למעלה כנגדו כהן גדול למטה, לכן ממשיך שמן משחת קדש עליון למטה ומדליק מנורות למעלה, שהכהן הגדול שלם בשלמות של שבעת הימים העליונים, להתעטר על הכל. כנגד זה שבעה ימי מלואים לכהן שלמטה, שימצא הכל כדוגמא שלמעלה, ועל זה ימי המלואים נקראו ימי ההשלמה, כדי שישתלם הכהן בשאר הימים האחרים, להשלים שבעה כאחד. ואלה נקראים ימי מלואים, משום שאוחזים בו שאר האחרים.</p>
<p>מאי קא מיירי דכד כהנא אתער כל שאר אחרנין מתערין עמיה ובגין כך כתיב (&) ומפתח אהל מועד וגו' (&) עד יום מלאת וגו' שבעה יומין ודאי כדין אתעטר כהנא לתתא בכלא כגוונא דלעילא בגין דבשעתא דכהנא דלתתא אתער כלא יתערוך על ידיה לעילא וישתכחון ברכאן לעילא ותתא רבי אבא אמר מאי שנא דמשח משה לאהרן אלא בגין דאיהו ברא דההוא (ס"א אחיד בההוא) אתר¹¹⁹⁸ מקורא דחיי וכתוב (ישעיה סג יב) מולך לימין משה¹¹⁹⁹ זרוע תפארתו ומשה שימש כל אינון שבעה ימי מלואין לאשראה כלא עמיה דאהרן</p>	<p>במה מדובר, שכאשר הכהן מתעורר, כל שאר האחרים מתעוררים עמו, ולכן כתוב ומפתח אהל מועד וגו', עד יום מלאת וגו', שבעה ימים ודאי. אז מתעטר הכהן למטה בכל כדוגמא שלמעלה, משום שבשעה שמתעורר הכהן שלמטה, הכל יתעוררו על ידו למעלה, וימצאו ברכות למעלה ולמטה. רבי אבא אמר מה שונה שמשח משה את אהרן, אלא משום שהוא הבן של אותו (אחוז באותו) מקום, מקור החיים, וכתוב (ישעיה סג) מולך לימין משה זרוע תפארתו, ומשה שמש כל אותם ימי מלואים להשרות הכל עם אהרן.</p>
<p>רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי אלעזר אמר ליה כמה נהוריין¹²⁰⁰ אתבריאוו עד לא אברי עלמא אמר ליה שבעה ואלין אינון אור תורה¹²⁰¹ אור גיהנם¹²⁰² אור גן עדן אור כסא הכבוד אור בית המקדש אור תשובה אורו של משיח ואלין אתבריאוו עד לא אתברי עלמא שבעה נהוריין¹²⁰³</p>	<p>רבי חזקיה היה יושב לפני רבי אלעזר, אמר לו כמה אורות נבראו טרם שנברא העולם, אמר לו שבעה, ואלו הם אור תורה, אור גיהנם, אור גן עדן, אור כסא הכבוד, אור בית המקדש, אור תשובה, אורו של משיח. ואלה נבראו בטרם שנברא העולם, שבעה אורות, ומאורות</p>

¹¹⁹⁵ פי' חסד דז"א (מ"מ).

¹¹⁹⁶ פי' שהחסד מושך הארת אימא הנק' משח רבות, ע"ש אבא הנק' שמן (מ"מ).

¹¹⁹⁷ פי' שהחסד הוא כולל כל הו"ק בסוד יומא דכליל כולהו יומי, א"נ כה"ג הוא חסד שלים בשלימו וכו', הם ז"ק של הבינה, ולכ"א "לאתעטרא על כולא" שבהם מתעטר החסד (מ"מ).

¹¹⁹⁸ פי' מרע"ה הוא בחי' הת"ת, והוא בן הבינה (מ"מ).

¹¹⁹⁹ פי' שאהרן הוא בימין משה, לפי שהוא בחי' החסד, א"נ מביא זהר ראייה שמשה כולל חג"ת דכתיב מולך לימין שהוא החסד. זרוע הוא גבורה, תפארתו כמשמעו, נמצא שכולל חג"ת (מ"מ).

¹²⁰⁰ לומר דמבעיא ליה על דרך הפשט סתם אי אפשר, דמסיק בתר הכי "שבעה וכו'" (אור יקר).

¹²⁰¹ פי' והם כנגד ז"ק דז"א, וראוי לסדרם על סדר הז"ק (מ"מ).

¹²⁰² ר"ל על האש היסודי שבו שהוא נעשה בעת עולם התווה, אבל אשו ושריפתו לא התחיל אלא רק ביום שני דמע"ב ונשלם ביום ג' (דע"ה ח"ב יב ע"ג), הזכירו רז"ל בפסחים (נד ע"א) וכן בנדרים (טל ע"ב) את הגן עדן קודם להגיהנם, כי הרי לפי דברינו צריך לחשוב את הגיהנם קודם, כי הרי עיקרו של גן עדן הוא היה נעשה בתחילה רק מהגיהנם עצמו. הנה בפד"א (פרק ג) וכן בזוה"ק (פ' צו דף לד ע"ב) וכן בתדא"ר (פרק לא) חשבו שם באמת את הגיהנם קודם, ומה שחשבו בגמרא את הגן עדן קודם, הוא רק מפני חשיבותו (דע"ה ח"ב יב ע"ד).

¹²⁰³ פי' ז"ק דז"א כלולים באהרן לפי שהחסד כוללם (מ"מ).

<p>בוצינין¹²⁰⁴ אתאחדו ביה באהרן והוא אדליק בוצינין מעילא לתתא</p>	<p>שנאחזו באהרן, והוא מדליק מנורות ממעלה למטה.</p>
<p>רבי אלעזר פתח (קהלת ג כא) הכל היה מן העפר¹²⁰⁵ והכל שב אל העפר הא תנינן הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה מאן העפר ההוא דשריא תחות כורסי יקרא קדישא¹²⁰⁶ בספרא דבי רב ייסא סבא הכל היה מן העפר אתר דכניש לכלא מלמד דנפקו שבילין להאי סטרא ולהאי סטרא ואתכנישו לאנהרא כעפרא דא דזרקין לה לכל עבר ועל דא הכל היה מן העפר</p>	<p>רבי אלעזר פתח (קהלת ג) הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר, הרי שנינו הכל היה מן העפר, אפילו גלגל חמה. מי העפר, אותו ששרוי תחת כסא הכבוד הקדוש. בספרו של בית (מדרשו של) רב ייסא סבא, הכל היה מן העפר, מקום שכונס את הכל, מלמד שיצאו שבילים לצד הזה ולצד הזה, והתכנסו להאיר, כמו העפר הזה שזורקים אותו לכל צד, ועל זה הכל היה מן העפר.</p>
<p>והכל שב אל העפר ודאי אלא מן העפר דבי מקדשא קדישא והאי עפר מעפרא עלאה¹²⁰⁷ כמה דאת אמר (איוב כח ו) ועפרות זהב¹²⁰⁸ לו וכמה דאשתכח עובדא לתתא הכי נמי הוא לעילא כגוונא דא ואוקימנא עפר דבי מקדשא דעלמא דא בה' אתברי¹²⁰⁹ ועל דא אפילו גלגל חמה כמה דאת אמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם ובגיני כך הכל היה מן העפר מאן עפר ההוא דשארית תחות כורסי יקרא קדישא</p>	<p>והכל שב אל העפר ודאי, אלא מן העפר של בית המקדש הקדוש, והעפר הזה מהעפר העליון, כמו שנאמר (איוב כח) ועפרות זהב לו, כמו שנמצא מעשה למטה, כך הוא למעלה, כדוגמא זה. ובארנו עפר, עפר של בית המקדש, שהעולם הזה נברא בה"א, ועל זה אפילו גלגל חמה, כמו שנאמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם, ולכן הכל היה מן העפר, איזה עפר, אותו ששרוי תחת כסא הכבוד הקדוש.</p>
<p>כתיב (שיר ד ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך כלך יפה רעיתי דא כנסת ישראל ומום אין בך אלו סנהדרין דאינון לקביל שבעין ותריין שמהן¹²¹⁰ שבעים נפש דנחתו עם יעקב וקודשא בריך הוא על כלא ועל דא אין בודקין מן הסנהדרין ולמעלה</p>	<p>כתוב (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, כלך יפה רעיתי זו כנסת ישראל, ומום אין בך אלו סנהדרין, שהם כנגד שבעים ושנים שמות. שבעים נפש שירדו עם יעקב, והקדוש ברוך הוא על כולם, ועל זה אין בודקין מן הסנהדרין ולמעלה.</p>
<p>תנן כתיב (שמות יט ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש מאן ממלכת כהנים כמה דאת אמר זאת משחת אהרן ומשחת בניו דכד אתברכא</p>	<p>שנינו כתוב (שמות יט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, מי זו ממלכת כהנים, כמו שנאמר זאת משחת אהרן ומשחת בניו, שכאשר מתברכת כנסת ישראל על יד הכהנים, אז נקראת על שם, זהו שכתוב ממלכת כהנים.</p>

¹²⁰⁴ ולומר דמבעיא ליה על דרך האמת כמה ספירות הם מה. השיב שבעה עשרה הם, ועוד עד עתה לא ידע רבי חזקיה ענין זה, והוא היה אחד מהעשרה חברים החשובים, והוא אחד מהג' שנפטרו בעת האדרא ונשארו ז' וכו' (אור יקר).

¹²⁰⁵ עי' זהר ח"א קע ע"א (דע"ה ח"ב צג ע"א), המלכות נוק' דז"א שהיא נקראת עפר וכמ"ש בפ' צו (דף לד ע"ב) ובכ"מ, ועי' המוחין דגדלות נתקן ונעשה פרצוף המלכות שהיא נקרא עפר (ביאורים ח"א סג ע"ד).

¹²⁰⁶ פי' המלכות היא עפר שתחת ז"א שהוא כסא לבינה, ור' ייסא פליג וס"ל העפר אתר דכניש כולא והוא הנוגה וכו' ולכן ר"א חזר ואמר אלא מן העפר דבי מקדש קדישה שהיא מלכות ורצה לחזק פי' הראשון שלו, שהוא הפך רבי ייסא סבא (מ"מ). פרקי דר"א פ"ג ושמו"ר פ"ג סי' א (לש"ו).

¹²⁰⁷ פי' מלכות נתקנת מבינה והביא ראייה מעפרות זהב לו, שעפר שהיא מלכות היא מזהב שהיא בינה, וז"ש ואוקימנא עפר דבי מקדשא (מ"מ).

¹²⁰⁸ עפר של הקדושה, אשר כל איבין וכל טיבו דעלמא נפקי מיניה, והוא עפרא דשריא תחות כורסי יקרא קדישא, עפרות זהב, ע' וישלח (קע ע"א) צו (לד ע"ב) פקודי (רסו ע"ב) (דע"ה ח"ב פט ע"ב).

¹²⁰⁹ פי' עולם הזה ע"י המלכות נברא שהיא ה' דבהבראם, ולכ"א בסוף "מאן עפר ההוא דשארית וכו'" דהיינו מלכות שתחת ז"א שהוא כסא לבינה, כפי' הראשון שלו (מ"מ).

¹²¹⁰ פי' שהשני סופרים הם כנגד שנים הנשארים מע"ב שמות (מ"מ).

<p>כנסת ישראל על ידא דכהני כדין אתקרי על שמיהו¹²¹¹ הדא הוא דכתיב (&) ממלכת כהנים</p>	
<p>רבי שמעון אמר תא חזי מלכות כהנים לא אקרי¹²¹² אלא ממלכת דאמלכו לה כהני ועבדו לה גבירתא על כלא אבל מלכות כהנים לא אקרי דהא מן השמים אקרי מלכות¹²¹³ מלכות שמים ודאי ודכא ממלכת כמה דאת אמר דכהני אמלכו לה ומחבראן לה במלכא וכדין היא ממלכת על כל גנזי מלכא ממלכת על כל זייני מלכא</p>	<p>רבי שמעון אמר בא וראה, מלכות כהנים לא נקראת אלא ממלכת, שהמליכו אותה הכהנים, ועשו אותה מלכה על הכל. אבל מלכות כהנים לא נקראת, שהרי מן השמים נקראת מלכות, מלכות שמים ודאי. וכאן ממלכת, כמו שנאמר שכהנים המליכו אותה ומחברים אותה עם המלך, ואז היא ממלכת על כל גנזי המלך, ממלכת על כל כלי זייני המלך,</p>
<p>לה/א</p>	
<p>ממלכת בעלאי ותתאי ממלכת על כל עלמא</p>	<p>ממלכת בעליונים ובתחתונים ממלכת על כל העולם.</p>
<p>רבי יוסי אמר¹²¹⁴ כתיב (עמוס ט ו) ואגדתו על ארץ יסדה¹²¹⁵ ואגדתו כד אזדווג מלכא לקבלה¹²¹⁶ בכל אינון עטרין קדישין בכנופיא חד כדין ואגדתו כתיב רבי יצחק אמר ואגדתו כמה דאת אמר (שמות יב כב) ולקחתם אגדת אזור מאי קא מיירי דכד מתחבראן כחדא ואתברכא מנייהו כדין שלטא על כלא ונהרא לעילא ותתא וכלא בשעתא דכהנא פלח פולחנא ואקריב קרבנא ואקטר קטרת ומכוון מלין לקרבא כלא כחדא כדין כתיב ואגדתו על ארץ יסדה</p>	<p>רבי יוסי אמר כתוב (עמוס ט) ואגודתו על ארץ יסדה. ואגודתו, כשמזדווג המלך כנגדה בכל אותן העטרות הקדושות, בכינוס אחד, אזי ואגודתו כתוב. רבי יצחק אמר, ואגודתו כמו שנאמר, ולקחתם אגודת אזור, במה מדובר, שכאשר מתחברים כאחד ומתברכת מהם, אזי שולטת על הכל, ומאירה למעלה ולמטה, והכל בשעה שהכהן עובד את העבודה ומקריב קרבן, ומקטיר קטורת, ומכוון דברים לקרב הכל כאחד, אזי כתוב ואגודתו על ארץ יסדה.</p>
<p>רבי יוסי אמר כד נטל אהרן כלא נטלין עמיה עד דאתברכא כנסת ישראל ואתברכאן עלאי ותתאי כדין כתיב (תהלים קלה כא) ברוך יהוה מציון¹²¹⁷ שוכן ירושלים הללויה (שם עב יט) וברוך</p>	<p>רבי יוסי אמר כשאהרן נוסע, הכל נוסעים עמו, עד שמתברכת כנסת ישראל, ומתברכים עליונים ותחתונים, אזי כתוב (תהלים קלה) ברוך ה' מציון שוכן ירושלים הללויה, (שם עב) וברוך שם</p>

¹²¹¹ פי' כיון שהכהנים מברכים המלכות, נק' המלכות על שמם, כמש"ה ממלכת כהנים. ור"ש חלק על זה ואמר, אלו כתיב מלכות כהנים, הוה אמינא הכי. אבל כיון דכתיב ממלכת, ר"ל מי גרם לה שהיא ממלכת על כל גנזי המלך כהנים (מ"מ).

¹²¹² ר"ל, ולמה לא אמר הכתוב מלכות, ונפרש נק' על שם הכהנים (מ"מ). ע"י הי"ב שבטים וכלל ישראל שהם מאור פנימיותה היה נמשך ומתגלה אורה בכל העולמות ב"ע עצמן, שהם מהחיצונית שבה, והיה מתייחד הפנימית בהחיצונית והיו כל העולמות כולן קודש לה' (הקדו"ש מז ע"ג).

¹²¹³ פי' שלא תקרא אלא ע"ש בעלה הנק' שמים, ולכך אנו אומרים מ' שמים ולא ע"ש הכהנים (מ"מ).

¹²¹⁴ כללות ר"ק במלכות נמי משמע מהכא אומרו "ואגודתו" דהיינו ר"ק מתגדלים ומתייחדים יחד (אור יקר).

¹²¹⁵ על ידי היסוד. ולפי דברי ר' שמעון היא עולה למעלה כאומרו אמלכו לה ומחברן לה במלכא, דהיינו עולה אליו. ולפי דברי ר' יוסי ור"י הם יורדים אליה, כאומרו "כד אזדווג מלכא לקבלה" ולהכי קרבן, דהיינו יחודה ועלותה, והב' קטורת דהיינו קשר לכל הספירות, וב' יחודים הם ע"י הכהן כדפי' (אור יקר).

¹²¹⁶ (אור יקר).

¹²¹⁷ אין הכוונה שממש אליה כאומרו "כד אזדווג מלכא לקבלה", ולהכי פליג ר' יצחק ואמר, הן אמת שהם נמשכים אליה אחר יחודם, אמנם על ידו היא מסתלק, וזהו שאמר "כד מתחברן וכו'", והכריחו העינין מהכהן, בב' עבודות, הא' קרבן, דהיינו יחודה ועלותה, והב', קטורת דהיינו קשר לכל הספירות, וב' יחודים הם על ידי הכהן כדפי', ור' יוסי מהדר לאוכוחי דעתיה מהאי קרא, ואמר "כד נטיל" שאינה עולה למעלה, אלא הם נוסעים ובאים אליה על ידי הכהן, ולא שתעלה היא למעלה ויתברכו הספירות התחתונות ממנה ח"ו, אלא שהם מתברכים בסבתה, וראיה לזה אומרו "ברוך ה' מציון", ואין הכוונה שממש מתברך הת"ת מציון, אלא בסבת הברכה, שהוא משפיע בציון כדפי' בפרשת ויקרא, ועכ"ז תחלה "ברוך ה' ת"ת, ו"ק, ואח"כ ברוך שם כבוד מלכותו כנודע ולעולם לא סלקא כדפי' (אור יקר).

<p>שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ ואמן</p>	<p>כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ ואמן.</p>
<p>רבי אלעזר הוה אזיל מקפוטקיא ללוד והוה עמיה רבי ייסא ורבי חזקיה פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה נא טז) ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתוך וגו' תנינן כל בר נש דאשתדל במלי דאורייתא¹²¹⁸ ושפוותיה מרחשן¹²¹⁹ אורייתא קודשא בריך הוא חפי עליה¹²²⁰ ושכינתא¹²²¹ פרשא עליה גרפהא הדא הוא דכתיב ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתוך ולא עוד אלא דהוא מקיים עלמא¹²²² וקודשא בריך הוא חדי עמיה כאלו ההוא יומא נטע שמיא וארעא הדא הוא דכתיב (&) לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי¹²²³ אתה מכאן אוליפנא דישראל אקרין בשמא דציון דכתיב ולאמר לציון עמי אתה וחמינא¹²²⁴ דכנסת ישראל אקרי בשמא דציון דכתיב (שם א כז) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה</p>	<p>רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא ללוד, והיו עמו רבי ייסא ורבי חזקיה. פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה נא) ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתוך וגו', שנינו כל אדם שעוסק בדברי תורה ושפתותיו מרחשות תורה, הקדוש ברוך הוא מכסה עליו, ושכינה פורשת כנפיה עליו, זהו שכתוב ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתוך. ולא עוד, אלא שהוא מקיים את העולם, והקדוש ברוך הוא שמח עמו, כאלו אותו יום נטע שמים וארץ. זהו שכתוב (שם) לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, מכאן למדנו שישראל נקראו בשם של ציון, שכתוב ולאמר לציון עמי אתה, וראיתי שכנסת ישראל נקראת בשם של ציון, שכתוב (שם א) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.</p>
<p>תו פתח ואמר¹²²⁵ (שם ח טז) צור תעודה¹²²⁶ חתום תורה בלמודי צור תעודה דא סהדותא דדוד דכתיב (תהלים קלב יב) ועדותי זו אלמדם צור היא קישורא¹²²⁷ כמאן דקטר קיטורא באתר חד¹²²⁸ חתום תורה בלמודי חתום תורה חתימה דאורייתא</p>	<p>עוד פתח ואמר "צור תעודה חתום תורה בלומדי". צור תעודה, זו עדות של דוד, שכתוב "ועדותי זו אלמדם". צור, היא קשר, כמי שקושר קשר במקום אחד. "חתום תורה בלומדי", חתום תורה,</p>

¹²¹⁸ בעיון (אור יקר).

¹²¹⁹ שיוציא בשפתיו (אור יקר).

¹²²⁰ מהמקטרג (אור יקר).

¹²²¹ הטעם שהוא מייחד שניהם יחד (אור יקר).

¹²²² דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה (אור יקר).

¹²²³ עתה "עימי" בשותפות בבריאת שמים וארץ, והכי דריש בפרשת קדושים (אור יקר).

¹²²⁴ להכריח כי כל מה שתכונה השכינה יכונה ישראל, והטעם שהם מוצא היסוד אל השכינה, ושניהם יחד נקראים ציון (אור יקר).

¹²²⁵ כוונת כל פסוק זה הוא על תיקון רישא דנוק' דהיינו כחב"ד דידה שאחוזים ונבנים מתנה"י דידיה, והתחיל ב"צור תעודה", שהוא יסוד זעיר הבונה דעת (נ"א כתר) רחל, ועליו אמר "דא סהדותא דדוד", וכמ"ש בזוהר בכמה מקומות, דעת אסהיד בפומא (נ"א באנפוי) דמלכא, כי דעת ועדת שוים באותיותיהם, כי הדרת פנים נמשך מהיסוד דכתיב ביוסף (בראשית לט, ו) יפה תואר וגו', ומשם רחל היתה גם כן כך, כי דעתה קשורה ביסוד הזכר, ועל כן נאמר אם ישמרו בניך בריתי ועדותי זו אלמדם, ולעומת כן אמר [צור תעודה] (רמ"ז).

¹²²⁶ היא המלכות, והוא מלשון עדות, והיא נקראת כך מפני שהיא מעידה על אותם הזוכים אליה, והיינו סהדותא דדוד (אור יקר).

¹²²⁷ והנה התחיל בבחינת היסוד שהוא המתחיל בבנין הנקבה שהיא בסוד נקודה, ומאיר בה תחילה סוד היסוד לתיקון דעתה כנזכר אצלנו בכוונת ברוך שבתחילת העמידה. אך צריך להקדים מ"ש באוצרות חיים בתיקון רחל, והוא שה' הגבורות יורדות ליסוד זעיר, ושם הן נקבצות יחד, וזה בכח הארת יסוד אבא המתגלה מהחזה ולמטה, והוא מקשרם ומחברם יחד, והוא ממתק הדינים הקשים שבהם, זהו תמצית הענין הנזכר. ועל כן פירש הענין בכאן ואמר "כמאן דקטר קיטורא באתר חד", ירצה שהיסוד נקרא צור, שר"ל קשר על שם שבו נעשה קשר במקומו (נ"א בקומתו), ומזה נמשך שגם בהנתן הגבורות מן היסוד אל הדעת, נשארות גם כן נקשרות יחד שם ומתמתקות וכנזכר באוצרות חיים, ע"ע. ולרמוז לשתי בחינות אלו הפך בכאן הסדר ופירש תחילה מלת תעודה [סהדותא], מפני שתכלית התקשרות הגבורות ביסוד הוא כדי שתהיינה קשורות בדעת רחל ומשם מתפשטת הארתן בגופא דנוק', ולכן מקדים פירוש שם תעודה שהוא תכלית הקשר הנרמז בצור, וכלומר כשתשכיל סוד תעודה אז תבין סוד צור (רמ"ז).

¹²²⁸ היינו יחודה על ידי היסוד, לא יחוד שלם אלא קשר א', ושאר הקשר הוא על ידי "חתום ואתר חד", היינו יסוד מדה אחת שוה (אור יקר).

<p>וכל נגידו ורבו דנגיד מלעילא באן (נ"א בין) חתימה דיליה בלמודי בגין דתמן אתכנש רבו ומשחא בין תרין קיימין דתמן שריין אתר כנישו דכל רבות ומשח דנגיד מלעילא לאשדאה ליה בפומא דאמה ולארכא ליה בהאי תעודה¹²²⁹ וכדין אתקשר כלא קשרא חד מהימנא¹²³⁰</p>	<p>חתימה של התורה, וכל המשכה וגד לה שנמשך מלמעלה, באיזו (בין) חתימה שלו, בלומדי, משום ששם מתכנס גד לה ושמן בין שני עמודים, ששם מונחים, מקום הכינוס של כל שמן משחה, ששופע ממעל לשפוך אותו ל'י האמה, ולהריק אותו בתעודה הזאת, ואז נקשר הכל קשר אחד נאמן.</p>
<p>תא חזי מה בין אינון דמשתדלי באורייתא לנביאי מהימני אינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי בכל זמנא מאי טעמא דאינון קיימי בדרגא עלאה יתיר מנביאי אינון דמשתדלי באורייתא קיימי לעילא באתרא דאקרי תורה (נ"א ת"ת) דהוא קיומא דכל מהימנותא ונביאי קיימי לתתא באתר דאקרון נצח והוד ועל דא (אקרון) אינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי ועלאין מנהון יתיר דאלין קיימין לעילא ואלין קיימין לתתא אינון דאמרי מלין ברוח הקדש קיימי לתתא מכלהו</p>	<p>בא וראה מה בין אותם שעוסקים בתורה לנביאים נאמנים, אותם שעוסקים בתורה עדיפים מנביאים בכל פעם. למה, שהם עומדים בדרגה עליונה יותר מבנביאים, אלו שעוסקים בתורה עומדים למעלה במקום שנקרא תורה (תפארת), שהוא קיומה של כל האמונה, ונביאים עומדים למטה במקום שנקראו נצח והוד. ועל כן (נקראו) אותם שעוסקים בתורה עדיפים מנביאים, ועליונים יותר מהם. שאלו עומדים למעלה, ואלו עומדים למטה. ואותם שאומרים דברים ברוח הקודש, עומדים למטה מכולם.</p>
<p>(ועל דא) זכאין אינון דמשתדלי באורייתא דאינון בדרגא עלאה יתיר על כלא (ועל דא) מאן דלעי באורייתא לא אצטריך לא לקרבנין ולא לעלוון דהא אורייתא עדיף מכלא וקשורא דמהימנותא דכלא ועל דא כתיב (משלי ג יז) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום</p>	<p>אשרי אותם שעוסקים בתורה, שהם בדרגה יותר עליונה על הכל, (על זה) מי שעוסק בתורה לא צריך לא לקרבנות ולא לעולות, שהרי התורה עדיפה מהכל, וקשר של האמונה של הכל, ועל זה כתוב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.</p>
<p>וכתיב (תהלים קיט קסה) שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול עד דהוו אזלי אשכחו חד גברא דהוה אתי ותלת ענפי הדס בידיה קריבו גביה אמרי ליה למה לך האי אמר לרווחא אובדא אמר רבי אלעזר שפיר קאמרת אבל תלת אלין למה אמר ליה חד לאברהם חד ליצחק וחד ליעקב וקשירנא להו כחדא וארחנא בהו בגין דכתיב (שיר א ג) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך בגין דבהאי ריחא אתקיים חולשא דנפשא ובהימנותא דא אתקיימא ואתנגידו ברכאן מעילא ותתא אמר רבי אלעזר זכאה חולקהון</p>	<p>וכתוב (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול, בעוד שהיו הולכים, מצאו איש אחד שהיה בא ושלושה ענפי הדס בידו, קרבו אליו אמרו לו, למה לך את אלה, אמר להרויח אבדה. אמר רבי אלעזר יפה אמרת, אבל שלושה אלה לשם מה, אמר לו אחד לאברהם אחד ליצחק ואחד ליעקב, וקשרתי אותם יחד, והירחתי בהם משום שכתוב (שיר א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך, משום שבריח הזה עומדת חולשת הנפש, ובאמונה הזו מתקיימת ונמשכות ברכות ממעלה ומטה. אמר רבי אלעזר אשרי חלקם</p>
<p>לה/ב</p>	<p>של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>דישראל בעלמא דיין ובעלמא דאתי</p>	<p>של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.</p>

¹²²⁹ ה"ס יסוד שלה, שגם הוא נקרא תעודה, כמו שיסוד זעיר נקרא עד כמ"ש הרב זלה"ה בפרשת וארא בפסוק (ישעיה כו ד) בטחו בה' עדי עד. ובר מן דין דעת ויסוד כולם דבר אחד וכמ"ש (בראשית ד כה) וידע אדם (רמ"ז).

¹²³⁰ פ'י מה שאין כן בבחינה הראשונה שפירש סוד תעודה לעיל שאינו קשר גמור, כי אם בסוד הזווג שאז הוא הייחוד הגמור והביסוס המוחלט כי גם הגבורות הנוקביות שהן מ"ן דילה מתבסמות (רמ"ז).

<p>תא חזי לית עלמא (נ"א נפשא) מתקיימא אלא על ריחא ומריחא דא אשתמודעא ריחא אחרא דהא בשעתא דנפיק שבתא (נתפרדה החבילה) וסלקא נפשא יתירא ואשתארון נפשא ורוחא מתפרשן עציבין אתא ריחא דא ומתקרבן דא בדא וחדאן ועל דא בעי רוחא בתר רוחא¹²³¹ לקבלא ריחא כיון דאתקבל ריחא מתקרבן כחדא וחדאן כי האי גוונא ריחא דקורבנא בריחא (דא) מתקרבין כלא כחדא ומתהלטן בוציני וחדאן</p>	<p>בא וראה אין העולם (הנפש) מתקיים אלא על ריח, ומהריח הזה נודע ריח אחר, שהרי בשעה שיוצאת שבת (נתפרדה החבילה) ועולה הנפש היתרה, ונשארו הנפש והרוח נפרדות עצובות. בא הריח הזה ומתקרבים זה לזה, ושמחים, ועל זה צריך רוח אחר, רוח לקבל ריח, כיון שמתקבל ריח מתקרבים כאחד, ושמחים כגון זה ריח של הקרבנות, בריח (זה) מתקרבים כולם כאחד, ונדלקים הנרות ושמחים.</p>
<p>תא חזי תרי בוציני חד לעילא וחד לתתא אי להיט בר נש האי בוצינא דלתתא וכבי לה (להווא דלעילא)¹²³² ההוא תננא דסליק (נ"א מבוצינא תתאה)¹²³² להיט ההוא בוצינא עלאה כך תננא דקרבנין האי תננא דסליק להיט בוציני עלאי ומתלהטן בחד ומתקרבין כלהו כחדא בריחא דא ובגין כך ריח ניחה ליהו"ה (אשה) והא¹²³³ אוקמוה¹²³³ ועל דא ריחא דקרבנא קיומא דכלא וקיומא דעלמא וקרבנא על ידא דכהנא דמקרב כלא ובגין כך שבעה יומי אשלמותא אשתלימו ביה בגין דיתברכון כלהו בפולחניה וישתכחו הדוואן וברכאן לעילא ותתא</p>	<p>בא וראה, שני מאורות אחד למעלה ואחד למטה, אם מלהט ע"מ דליק אדם המאור שלמטה הזה ומכבה אותו (את אותו שלמעלה), אותו עשן שעולה (מהמאור התחתון) מלהיט אותו המאור העליון, כך עשן הקרבנות. העשן הזה שעולה מלהיט המאורות העליונים, ומתלהטים באחד, וכולם מתקרבים כאחד. בריח הזה, ולכן ריח ניחוח לה' (אשה), והרי פרשוה, ועל כן ריח הקרבן הוא קיום של הכל, וקיום העולם, והקרבן על יד הכהן שמקריב הכל, ולכן שבעה ימי השלמה נשתלמו בו, כדי שכולם יתברכו בעבודתו, וימצאו שמחות וברכות למעלה ולמטה.</p>
<p>כתיב (ישעיה כה א) יהו"ה אלהי אתה ארוממך וגו'¹²³⁴ האי קרא אוקמוה יהו"ה אלהי אתה דבעי בר נש לאודאה לשמא קדישא¹²³⁵ ולשבחא ליה על כלא ומאן אתר שבחא דיליה כמה דאוקמוה והכא מעמיקא דכלא¹²³⁶ דכתיב (&) כי עשית פלא פלא כמה דכתיב (שם ט ה) ויקרא שמו פלא והא אתמר עצות מרחוק¹²³⁷ עצות כמה דאת אמר (&) יועץ מרחוק דכתיב (ירמיה לא ב) מרחוק יהו"ה נראה לי וכתיב (משלי לא יד) ממרחק תביא לחמה</p>	<p>כתוב (ישעיה כה) ה' אלהי אתה ארוממך וגו', הפסוק הזה פרשוהו, ה' אלהי אתה, שצריך אדם להודות לשם הקדוש, ולשבח אותו על הכל, ומאיזה מקום השבח שלו, כמו שבארוה. וכאן מהעמק של הכל, שכתוב כי עשית פלא, פלא כמו שכתוב (שם ט) ויקרא שמו פלא, והרי נאמר עצות מרחוק, עצות כמו שנאמר יועץ מרחוק, שכתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי. וכתוב (משלי לא) ממרחק תביא לחמה.</p>
<p>אמונה אמן כמה דאת אמר (דברים לב ד) אל אמונה ואין עול ואוקמוה אמונה כלילה כמה דאת</p>	<p>אמונה, אמן, כמו שנאמר (דברים לב) אל אמונה ואין עול, ופרשוה אמונה כלילה, כמו שנאמר (תהלים צב) ואמונתך</p>

¹²³¹ פי' רוח של האדם מחזר אחר ההדס שהוא סוד חו"ת דז"א, הנק' רוח, כדי לקבל ריח טוב, ואזי מתחבר עם הנפש שהוא בחי' המלכות ג"כ (אור יקר).
¹²³² ור"ל אם היו ב' נרות וכבתה א', העשן מדליקה ומדלקת השלהבת על ידי העשן, ונדלקת חברתה מהתחתונה, וכן העשן של הקרבנות שבעולם הזה מדליק ספי' העליונים (מ"מ).
¹²³³ פי' לשון אשה היא המלכות המתקרבת לבעלה כמ"ש בפרשת נח, א"נ מלשון אישים, שהם נהנים מהקרבן (מ"מ).
¹²³⁴ מדבר לא"ס ב"ה, ולכך א"ל כי עשית פלא וכו' שהוא אבא (מ"מ).
¹²³⁵ פי' ז"א הנק' ה' אלהי (מ"מ).
¹²³⁶ פי' אבא (מ"מ).
¹²³⁷ פי' שהבינה הנקרא עצות מקבלת מרחוק שהוא אבא וממשכת למלכות הנק' אמונה, אומן (מ"מ).

<p>אמר (תהלים צב ג) ואמונתך בלילות וכתוב (איכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך¹²³⁸ וזמין קודשא בריך הוא לדכאה לון לישראל מחוביהון כמה דכתיב (יחזקאל לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם</p>	<p>בלילות, וכתוב (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, ועתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ישראל מחטאייהם, כמו שכתוב (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם.</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>	<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>
<p>פרשת שמיני</p> <p>ויהי ביום השמיני וגו' (&) רבי יצחק פתח (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים¹²³⁹ זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא יהיב לון אורייתא קדישא¹²⁴⁰ חדווא דכלא¹²⁴¹ חדווא¹²⁴² דקודשא בריך הוא ואטיילותא¹²⁴³ דיליה דכתיב (משלי ח ל) ואהיה שעשועים יום יום¹²⁴⁴ ואורייתא כלא חד שמא קדישא איהי דקודשא בריך הוא ובאורייתא אתברי עלמא¹²⁴⁵ דכתיב (&) ואהיה אצלו אמן אל תקרי אמן אלא אומן</p>	<p>ויהי ביום השמיני וגו', רבי יצחק פתח (איוב לח) ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה קדושה שמחת הכל, שמחתו של הקדוש ברוך הוא והשעשוע שלו, שכתוב (משלי ח) ואהיה שעשועים יום יום, וכל התורה היא שם אחד של הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ובאורייתא אתברי בר נש הדא הוא דכתיב (בראשית א כו) ויאמר אלהים נעשה אדם¹²⁴⁶ אמר קודשא בריך הוא לאורייתא בעינא למברי אדם אמרה קמיה האי בר נש זמין למחטי ולארגזא</p>	<p>ובתורה נברא העולם, שכתוב ואהיה אצלו אמן, אל תקרי אמן אלא אומן, ובתורה נברא אדם, זהו שכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים נעשה אדם, אמר הקדוש ברוך הוא לתורה, אני רוצה לברא אדם, אמרה לפניו האדם הזה עתיד לחטא ולהרגיז לפניך, אם לא תאריך רוגזך עליו, איך יעמד בעולם. אמר לה, אני ואת</p>

¹²³⁸ עי' ח"ב ריג סע"ב (לש"ו).

¹²³⁹ תרגום יב"ע – בזמן שמשבחים יחד כוכבים בוקר ומריעים כל כיתי המלאכים.

¹²⁴⁰ מחכמה הנקראת קדש, דכתיב קדש ישראל לה' ראשית תבואתו (אור יקר). גם עתיק סודו ממש ישראל שה"ס ז' קצוות, ולכן זכו אל אורייתא קדישא, היינו שורש התורה ונשמת הסוד בעצמו, שכמו שיש ה' בחינות לנשמה ח"י נר"ן, כך ישנם לתורה פרד"ס כנגד אב"ע, והפנימיות התיכון לנגד בחינת היחידה הוא עתיק ואריך, שה"ס כתר דאצילות (רמ"ז).

¹²⁴¹ מצד הבינה, פי' כל העולמות שאפילו חכמה ובינה מתייחדים בה, וכן ת"מ, שהם שאר הספירות, וכן עולמות תחתונים מתקיימים על ידה, שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה (אור יקר).

¹²⁴² כל האורות נבחנו לשתי בחינות, אור פנימי ואור מקיף, וכנגד אור פנימי אמר חדווא, שכן פירש בספר הכוונות (פע"ח זמירות א) בפסוק (דבה"י א' טז כז) עוז וחדוה, כי חדוה הוא יסוד, ולפי שהוא הצנור העצמי להמשיך אור פנימי לכן קראה חדווא. ולפי שיסוד זה הוא הפנימי שבכל היסודות אמר שהוא דכל חדווא (רמ"ז).

¹²⁴³ פי' ת"ת בסוד הדעת הוא גורם השפע מכתר אל החכמה ומהחכמה אל הבינה (אור יקר). כנגד האור מקיף אמר אטיילותא דיליה, רמז לאור המתפשט והולך ויוצא מבלי התגדר בכלי לשוט ולהתרחב עד אין חקר (רמ"ז).

¹²⁴⁴ יום יום, שהם ב' ספירות קודם אל מציאות אצילות העולם, שהם מחסד ולמטה, כדכתיב עולם חסד יבנה. וענין שעשוע הוא סוד ההתעוררות אל הייחוד (אור יקר). ועל שני האורות אמר ואהיה שעשועים יום יום, שתי בחינות שעשוע פנימי ומקיף (רמ"ז). ענין השעשוע הזה הוא שנשמותיהן עולות בסוד מ"ן ומעוררות הזווג והוא משתעשע בהם (שעה"כ דרושי הלילה ד, ועי' עוד ע"ח שער ציור העולמות פרק ג).

¹²⁴⁵ הוא בסוד הבריאה, ר"ל השתלשלות האורות עד מדרגת הבריאה (רמ"ז). פי' בינה שהיא אורייתא נברא עולם האצילות ובי"ע (מ"מ).

¹²⁴⁶ כל המציאות הנמצאים בכ"ב אותיות וכן בהם נברא האדם על ידי גלגול האותיות וצירופם בשם הוי"ה וכו' לכן כתיב ויאמר אלהים, בינה, אל התורה, ת"ת, נעשה אדם (אור יקר). ויאמר אלהים פי' אבא אמר לבינה הנק' אלהים, וכאלו אמר ויאמר לאלהים, וז"ש אמר קב"ה שהוא אבא לאורייתא שהיא בינה, בעינא למברי אדם, והיינו נעשה אדם (מ"מ).

<p>קמך¹²⁴⁷ אי לא תאריך רוגזך¹²⁴⁸ עליה היך יקום בעלמא אמר לה אנא ואת¹²⁴⁹ נוקים ליה בעלמא דהא לאו למגנא אתקריןא ארך אפים (ס"א דהא כל זמנא דישתדלון באורייתא מתקיימי בעלמא)</p>	<p>נעמיד אותו בעולם, שהרי לא לחנם נקראתי ארך אפים, (שהרי כל זמן שיעסקו בתורה יתקיימו בעולם).</p>
<p>רבי חייא אמר תורה שבכתב ותורה שבעל פה¹²⁵⁰ אוקמוה ליה לבר נש בעלמא דהא הוא דכתיב (&) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו רבי יוסי אמר מהכא (קהלת ב יב) את אשר כבר עשוהו עשוהו ודאי ודא הוא צלם ודמות צלם בדכורא דמות בנוקבא ועל דא שירותא דאורייתא ב' ואוקמוה רבי יצחק אמר מפני מה ב' פתיחא וסתימא אלא בשעתא דבר נש אתי</p>	<p>רבי חייא אמר תורה שבכתב ותורה שבעל פה העמידו את האדם בעולם, זהו שכתוב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. רבי יוסי אמר מכאן (קהלת ב) את אשר כבר עשוהו, עשוהו ודאי. וזהו צלם ודמות, צלם בזכר דמות בנקבה, ועל זה התחלת התורה בב', ופרשוה רבי יצחק אמר מפני מה ב' פתוחה וסתומה, אלא בשעה שאדם בא</p>
<p>ל/א</p>	
<p>לאתחברא באורייתא¹²⁵¹ הרי היא פתיחא¹²⁵² לקבלא ליה¹²⁵³ ולאשתתפא בהדיה ובשעתא דבר נש סתים עינוי מינה ויהך לארהא¹²⁵⁴ אחרא הרי היא סתימא מסטרא אחרא כמה דאת אמר (&) אם יום תעזבני יומים אעזבך ולא ישכח פתחא עד דיתוב לאתחברא בה באורייתא אנפין באנפין ולא יתנשי מינה¹²⁵⁵ ועל דא אורייתא פתחא קמי בני נשא ואכרוזא וקרי להון (משלי ח ד) אליכם</p>	<p>להתחבר עם התורה, הרי היא פתוחה לקבל אותו ולהשתתף עמו. ובשעה שאדם סותם עינוי ממנה והולך לדרך אחרת, הרי היא סתומה מהצד האחר, כמו שנאמר אם יום תעזבני יומיים אעזבך, ולא ימצא פתח עד שישוב להתחבר עם התורה פנים בפנים ולא ישכח ממנה, ולכן התורה פותחת לפני בני אדם ומכריזה וקוראת להם, (משלי ח) אליכם אישים</p>

¹²⁴⁷ פי' יחטא, ועל ידי עוונותיו יפגום בשבע ספירות שהם לפניך (אור יקר).
¹²⁴⁸ מפני שהתעוררות הדין מצד הבינה עם הגבורה, ואם יתאריך תשפיע סוד א"א במקורות הדין, ואז עיינין אתסחיין בחלבא דאמא והדין נמתק. או ירצה שיתמזג הדין בחסד שהיא ארוכה, וגבורה קצרה, ות"ת בנוני, ותאריך, ירצה שתמשיך הדין ורוגז הגבורה דרך החסד, כדי שיתמתק ויתבטל (אור יקר).
¹²⁴⁹ פי' התורה להישירו שלא יחטא, ואם יחטא, הבינה, שהיא תשובה, עומדת לו (אור יקר). פי' אבא אמר לבינה, וזה הפך ממ"ש בפרשת בראשית כב ע"א (מ"מ).
¹²⁵⁰ רמז על תורה קדומה שהוא חכמה שהאציל את ת"ת ומלכות זכר ונוק' הנקר' אדם וז"ש (משלי ח ל) ואהיה שעשועים יום יום שהוא החכמה כנודע וז"ש ויאמר אלהים שהוא בינה אמרה לחכמה נעשה אדם כנזכר תיקונים ואלו הב' אוקמוה ליה לבר נש בעלמא ור' חייא פליג ואמר כי האמת הוא שהם הם הבוראים אותו ואמנם המקיים אח"כ הם ת"ת ומלכות שהם כנגדם זכר ונוק' ומביא ראייה מן (בראשית א כו) בצלמינו כדמותינו שהם תפארת ומלכות ור"י ס"ל כר"ח אך הוסיף ראייה מן הפסוק (קהלת ב יב) את אשר כבר עשוהו שהם ב' ולא אמר עשהו בלשון יחיד ולכן התחלת התורה בב' לרמז על השנים שהם זכר ונקבה שבהם נתקיים העולם או יחזיר מלת וע"ד שירותא לעיל יען שנבראת בתורה הקדומ' שהיא חכמה כנזכר התחיל התורה בב' שהיא כנגדה כנודע ור' יצחק פי' הטעם איך הב' רומזת לתורה כנזכר לקמן רבי יהודה אמר כי הב' ב' גגין אחד למעלה וא' למטה וא' עמוד האוחז בשניהם ת"ת בריח התיכון מבריח מקצה בינה לקצה מלכות (זהר הרקיע).
¹²⁵¹ בבינה, על ידי הת"ת והמלכות, תורה שבכתב, ותורה שבעל פה (אור יקר). ידוע שפתיחת הצנורות הוא בכח החסד, והתורה היא מצד החסד ששרשה באבא, ולכן אות הב' שרומזת לאבא שהוא הפרצוף השני של האצילות, פתוחה לצד ימין דידה וסתומה לשמאל כי אין אחיזה לחיצונים בו, ולכן הבא [להתעורר] וליטרה ולבוא דרך ימין ימצא פתח פתוח ובכח תורתו מתקבל ונכנס בחדרי התורה והיא משתתפת בו, וכו' ואם אדם פונה לחיי שעה ומתרפה ממנה, הולך לו לצד צפון שנכנס בקליפה ששם השכחה מצויה, וצריך לו טורח [גדול] וכפול לשוב לקדושה (רמ"ז).
¹²⁵² שכן דרך מדרגות הסולם לעלות אל הבינה עולם הבא (אור יקר).
¹²⁵³ אחר שיעלה ויכנס יקבלנו בתוכיותה, וכן ישתתף עמו בעלייתו בעזרתה עד יגיע אל תוכיותה, והיינו לא זו אף זו, אין צריך לומר אחר עלותו אליה, שהיא מקבלת אותו, אלא גם בתחלתו היא משתתפת עמו (אור יקר).
¹²⁵⁴ סוד אחוריים שבהם אחוזים הקלי' שם חשך, ולא שאין השגחה שם כלל (אור יקר).
¹²⁵⁵ וקשה מן הראשון, שזה צריך לשוב, ועוד שצריך חיזוקים מפני שיצא פעם אחרת, וזה אמר ולא יתנשי כדרכו (אור יקר).

<p>אישים אקרא וגו' וכתוב (שם א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.</p>	<p>אקרא וגו', וכתוב (שם א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.</p>
<p>רבי יהודה¹²⁵⁶ אמר ב' תרין גנין וחד דאחיד לון מאי קא מיירי אלא חד לשמיא¹²⁵⁷ וחד לארעא¹²⁵⁸ וקודשא בריך הוא אחיד וקביל לון¹²⁵⁹</p>	<p>רבי יהודה אמר, ב', שני גגות ואחד שאוחז אותם, במה זה מדובר, אלא אחד לשמים ואחד לארץ והקדוש ברוך הוא אוחז ומקבל אותם.</p>
<p>רבי אלעזר¹²⁶⁰ אמר תלת נהורין¹²⁶¹ (ס"א צדדין אלין) אינון עלאין¹²⁶² קדישין¹²⁶³ דאחידן כהרא¹²⁶⁴ ואינון כללא דאורייתא¹²⁶⁵ ואלין פתחין¹²⁶⁶ פתחא לכלא פתחין פתחא למהימנותא¹²⁶⁷ ואלין ביתא דכלא¹²⁶⁸ ועל דא בית אקרו דאלין אינון ביתא ובגין כך שירותא דאורייתא ב'¹²⁶⁹ דהא היא אורייתא¹²⁷⁰ (ס"א ביה הוי אסותא) הוי ואסותא דעלמא¹²⁷¹ ובגין כך מאן דאשתדל באורייתא כאלו אשתדל ביה בשמא קדישא¹²⁷² והא אתמר דאורייתא כלא חד שמא קדישא עלאה אייה¹²⁷³ ובגין דאיהי שמא קדישא פתחת בבית דאיהי כללא דשמא קדישא בתלת קשרי¹²⁷⁴ מהימנותא¹²⁷⁵</p>	<p>רבי אלעזר אמר שלשה אורות (צדדים אלו) אלו עליונים קדושים שאחוזים כאחד, והם הכלל של התורה, ואלו פותחים פתח. לכל פותחים פתח לאמונה, ואלה הבית של הכל, ועל זה נקראו בית, שאלה הם הבית, לכן התחלת התורה ב', שהרי התורה היא (בו הם הרפואה) רפואת העולם, ולכן מי שעוסק בתורה כאלו עוסק בשם הקדוש. והרי נתבאר שכל התורה היא שם קדוש אחד עליון, ומשום שהיא שם קדוש, היא פותחת בבית, שהיא הכלל של השם הקדוש בשלשת קשרי האמונה.</p>

¹²⁵⁶ רבי יהודה מיירי בצורת הב', ואמר שצורתה תרין גנין ועמוד אחד אוחזם, וירמוז שבכח התורה אדם מייחד אמא עילאה המכוסה (נ"א הפרוסה) ביסודה על ראש ז"א דאיהו ו', ואז הו' הזה (נ"א הוא) משפיע במלכות שה"ס גג עולמות התחתונים (רמ"ז).

¹²⁵⁷ בינה (רח"ו). ת"ת (אור יקר).

¹²⁵⁸ מלכות (אור יקר ורח"ו).

¹²⁵⁹ ת"ת (רח"ו). יסוד (אור יקר).

¹²⁶⁰ ר"א פי' לה בג' אבות שבבינה (אור יקר). ג' נהורין הם, ג' המוחין חב"ד בסוד ג' ווין, והיינו חכמה למעלה בינה למטה ודעת המחברם (רמ"ז).

¹²⁶¹ ג' ווין ויסע ויבא ויט (אור יקר). בא ר"א לסייע לר' יהודה (מ"מ).

¹²⁶² מציאותם שבבינה (אור יקר).

¹²⁶³ מציאותם שבחכמה (אור יקר).

¹²⁶⁴ בסוד הת"ת זו מימין וזו משמאל, ולכך הם ג' ווין בצורת ב' שהם אחוזות זו בזו וזו ונכללות בבניה ששם שרשם נקשרת בחכמה (אור יקר).

¹²⁶⁵ מצות עשה בימין ומצות לא תעשה בשמאל תורה באמצע (אור יקר).

¹²⁶⁶ לדין ולרחמים ולחסד ודרך במ נפתחים החכמה והבינה (אור יקר)

¹²⁶⁷ כי למעלה בחכמה דרגא דלא קיימא לאשאלה ולא לאתבא ובבינה עצמה דרגא דקיימא לאשאלה ולא לאתבא לכך פתח האלהות נסגר, אמנם באלו שהם שרשי הפעולות תחלת ההשגה להימנותא, והוצרך לזה כדי שלא נפרש ב' בעצם החכמה או הבינה, ששם אין פתיחה אלא בבחי' אלו שבהם (אור יקר).

¹²⁶⁸ שלא נפרש ב' במלכות ובה מציאות ג' ווין כענין צורת ה' והיא פתיחה למהימנותא והיא ודאי בית כמשמעו, לזה אמר "ואינון ביתא לכולא" ששם בית מתייחס בהם לפי האמת שאין בריאה בעולמות שלא יהיה מכללם, והשתא קשה שלפי האמת תורה היא הת"ת לזה אמר שעם כל זה תחלת התורה מבינה ב' במציאות ג' שרשים אלו (אור יקר).

¹²⁶⁹ בחינת שורשה ותחלתה (אור יקר).

¹²⁷⁰ כדכתיב ואל תטוש תורת אמך (אור יקר).

¹²⁷¹ אם כן ראוי שתהיה תשובה תחלת הבריאה והתורה (אור יקר).

¹²⁷² כל שם הו"ה עם היות י' חכמה ה' בינה מפני שהתורה מושרשת בשניהם (אור יקר).

¹²⁷³ התורה אינה בת"ת לבדו אלא יש חלק בו וכולה יחד שמא קדישא עילאה כל שם הו"ה הקדוש מהחכמה עילאה מהבינה כדפי', שאם היתה תורה ת"ת היה ראוי שיפתח בו' אמנם עתה שהיא כוללת כל השם פתח בבית"ת שהיא בחי' כל השם (אור יקר).

¹²⁷⁴ ל"נ שהוא כלשון פרקי, כמו קשרי אצבעותיו.

¹²⁷⁵ משורשו העליון, פתיחת אלהות כלו (אור יקר).

<p>תא חזי כל אינון דמשתדלי באורייתא מתדבקין ביה בקודשא בריך הוא¹²⁷⁶ ומתעטרי בעטרי דאורייתא ואתרחימו לעילא ותתא וקודשא בריך הוא אושיט לון ימיניה (ס"א וקודשא בריך הוא ארשים לון) כל שכן אינון דמשתדלי באורייתא נמי בליליא</p>	<p>בא וראה כל אלו שעוסקים בתורה דבקים בקדוש ברוך הוא ומתעטרים בעטרות התורה ואהובים למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מושיט להם את ימינו (והקדוש ברוך הוא רושם אותם), כל שכן אותם שעוסקים בתורה גם בלילה.</p>
<p>והא אוקמוה דאינון משתתפי בשכינתא (נ"א בכנסת ישראל) ואתחברו כחדא וכד אתי צפרא קודשא בריך הוא מעטר להו בחד חוטא דחסד לאשתמודעא בין עלאין ותתאין וכל אינון כוכבי צפרא בשעתא דכנסת ישראל וכל אינון דלעאן באורייתא אתאן לאתחזאה קמי מלכא כלהו מזמרי כחדא הדא הוא דכתיב (&) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים מאי ויריעו כמה דאת אמר (ישעיה כד יט) רועה התרועעה הארץ דאינון דינין מתתברין ואתברו כלהו מקמי בקר כד אתער בקר בעלמא כמה דאת אמר (בראשית כב ג) וישכם אברהם בבקר ועל דא ויריעו כל בני אלהים</p>	<p>והרי פרשוה שהם משתתפים עם השכינה (בכנסת ישראל) ומתחברים כאחד, וכשבא הבוקר הקדוש ברוך הוא מעטר אותם בחוט אחד של חסד להודיע בין עליונים ותחתונים, וכל אותם כוכבי בוקר בשעה שכנסת ישראל וכל אותם שעוסקים בתורה באים להראות לפני המלך, כולם מזמרים כאחד, זהו שכתוב ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים. מה זה ויריעו, כמו שנאמר (ישעיה כד) רועה התרועעה הארץ, שאותם דינים נשברים, וכולם נשברים מלפני הבוקר, כשמתעורר בוקר בעולם, כמו שנאמר (בראשית כב) וישכם אברהם בבוקר, ועל כן ויריעו כל בני אלהים.</p>
<p>רבי אלעזר הוה אזיל בארחא אשכחיה לרבי פנחס בן יאיר דהוה אתי געא חמריה אמר רבי פנחס ודאי בטקולא (נ"א בקלא) דחדוותא דחמרא חמינא דאנפין חדתין ישתכחון הכא כיון דנפק מבתר ענפוי דטורא חמא ליה לרבי אלעזר דהוה אתי אמר ודאי טקולא (נ"א קלא) דחדוותא אשתלים נחת רבי אלעזר לגביה ונשיק ליה אמר ליה אי טופסא דארחא חד לגנך נזיל ונתחבר כחדא ואי לאו טול ארחך וזיל אמר ליה ודאי לקבלך אזילנא כיון דאשכחנא לך אזיל אבתרך ונתחבר כחדא</p>	<p>רבי אלעזר היה הולך בדרך, מצא את רבי פנחס בן יאיר שהיה בא, געה חמורו. אמר רבי פנחס ודאי במשקל (בקול) של שמחת החמור אני רואה, שפנים חדשות ימצאו פה, כיון שיצא מאחר ענפי ההר, ראה את רבי אלעזר שהיה בא, אמר ודאי משקל (קול) של שמחה נשלם, ירד רבי אלעזר אליו ונשיק לו, אמר לו אם צורת הדרך האחת אליך, נצרך ונתחבר כאחד, ואם לא קח אתה דרכך ולך, אמר לו ודאי שכנגדך אני הולך, כיון שמצאתי אותך אלך אחריך ונתחבר כאחד.</p>
<p>פתח רבי פנחס ואמר (תהלים קכח ה) יברכך יהו"ה מציון וראה בטוב וגו' יברכך יהו"ה מציון מאי טעמא מציון בגין דתמן שראן ברכאן לאשתתפא (ס"א לאשתכחא) הדא הוא דכתיב (&) כי שם צוה יהו"ה את הברכה חיים עד העולם ובגין כך יברכך יהו"ה מציון דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא</p>	<p>פתח רבי פנחס ואמר (תהלים קכח) יברכך ה' מציון וראה בטוב וגו', יברכך ה' מציון למה מציון, משום שהרי משם שורות ברכות להשתתף (להמצא), זהו שכתוב כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, ולכן יברכך ה' מציון, שהרי משם יוצאות ברכות לכל.</p>
<p>וראה בטוב ירושלם דבגיני ציון ירושלם אתברכא דכיון דציון אתמלי ברכאן כדן ירושלם אתברכא ואשתכחו בה רחמים וכד ירושלם אתברכא כל עמא אתברכא כל ימי חיך (&) דלא</p>	<p>וראה בטוב ירושלים, שבגלל ציון ירושלים מתברכת, שכיון שציון התמלא ברכות, אז ירושלים מתברכת ונמצאים בה רחמים, וכשירושלים מתברכת, כל העם מתברך. כל ימי חיך, שלא תראה</p>

¹²⁷⁶ סוד ב' עטרין דירית ת"ת מאו"א, והם סוד י"ה שבו והם חו"ג הנעלמות בחו"ב ועטרות אלו הם בנשמתם וגופם (אור יקר).

<p>יתחזי קשת ביומך כמה לאביך ועל דא וראה בטוב ירושלם כל ימי חיך וראה בנים לבניך דחלי חטאה חסידין קדישין כדין שלום על ישראל מאי שלום על ישראל אלא כמאן דאמר שלמא על רישיה דמלכא דלא יחסר כלא כך שלום על ישראל בזמנא דצדיקיא ישתכחון בעלמא</p>	<p>קשת בימך כמו לאביך, ועל זה וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך. וראה בנים לבניך, יראי חטא חסידים קדושים, אז שלום על ישראל. מה זה שלום על ישראל, אלא כמי שאומר שלום על ראש המלך, שלא יחסר כל כך שלום על ישראל בזמן שצדיקים ימצאו בעולם.</p>
<p>פתח רבי אלעזר ואמר (משלי יז) עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם בנים הא אוקימנא בני בנים אלין שאר כתרי מלכא כמה דאת אמר (ישעיה נד יג) וכל בניך למודי יהו"ה וכתוב (איכה ד ב) בני ציון היקרים (כמה דאת אמר) ותפארת בנים אבותם לא מתערטין בנין אלא באבהן מכאן אוליפנא דבנין לא מתערטין ולא משתקיין משקו דנחלא אלא בזמנא דאבהן מתעטראן ומתברכאן דהא הוא דכתיב</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר (משלי יז) עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם. בנים הרי בארנו, בני בנים אלו שאר כתרי המלך, כמו שנאמר (ישעיה יד) וכל בניך למודי ה', וכתוב (איכה ד) בני ציון היקרים (כמו שנאמר) ותפארת בנים אבותם. אין מתעטרים הבנים אלא באבות, מכאן למדנו שבנים לא מתעטרים ולא מושקים מהשקית הנחל, אלא בזמן שהאבות מתעטרים ומברכים, זהו שכתוב</p>
<p>ל/ו ב</p>	
<p>ותפארת בנים¹²⁷⁷ אבותם (&)</p>	<p>ותפארת בנים אבותם.</p>
<p>עד דהוו אזלי מטא עידן צלותא נחתו וצלו עד דהוו מצלי קפטר¹²⁷⁸ חד חויא¹²⁷⁹ ברגלוי דחמרא דרבי פנחס קסטא"ב (ס"א קפטא) וגעא¹²⁸⁰ תרי זמני בתר דסיימו צלותא אמר רבי פנחס ודאי צערא הוא לבעירא דילי דהא יומא דא אקדימנא והוינא מרחיש באורייתא ואעבר לי באתר דלכלוכא שריא והשתא מצערי לה קמו וחמו חד חויא קטיר ארגליה</p>	<p>בעוד שהיו הולכים הגיע זמן תפלה, ירדו והתפללו. בעוד שהיו מתפללים נכרך נחש אחד ברגלי חמורו של רבי פנחס, בעט (מכה) וגעה פעמיים, אחר שסיימו את התפלה, אמר רבי פנחס ודאי צער הוא לבהמה שלי, שהרי היום הזה הקדמתי והייתי מרחש בתורה והעביר אותי במקום ששורה לכלוך, ועכשיו מצערים אותי, קמו וראו נחש אחד קשור על רגליו.</p>
<p>אמר רבי פנחס חויא חויא זיל ואסחר (ס"א ואסטר) קוטרך¹²⁸¹ בקטפורה דחורא אדהכי אתנשר חויא ונפל קפסירי¹²⁸² קפסירי¹²⁸³ אמר</p>	<p>אמר רבי פנחס נחש נחש לך וסובב (וצדד) את קשרך בקשר החור בינתיים נשר הנחש ונפל חתיכות חתיכות. אמר</p>

¹²⁷⁷ דהיינו היותם מתפארים בשפע העליון מתעטרין משם הוא על ידי אבותם היותם משתרשים בשורשם העליון באימא עלאה (אור יקר).

¹²⁷⁸ לשון שלשלת ירצה נקשר ונשתלשל (אור יקר).

¹²⁷⁹ שענין חמורו של רבי פנחס בן יאיר מבואר בהקדמת סודות הגלגול בבעלי חיים וכו' שרפב"י היה ניצוץ של אברהם אבינו ע"ה ושקליפת אברהם היא חמ"ר, זה לעומת זה, וישמעאל נתגלגל באותו חמור דרפב"י וכו', עיי"ש. והנה אברהם אבינו ע"ה שסודו מאבא כל עיקרו הוא התורה ועיונה, ולכן נענש החמור על שגרם לבעליו שיפסיק תורתו בזמן עוברו במקום הטינופת ברגליו, ובהם נענש, והמתינו לו עד שתהא שעת התפילה, דאפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, כדי שיקבל החמור ענשו, שאילו היה בזמן אחר היה רבי פנחס מגרש הנחש מהרה ולא היה עושה הנחש שליחותו בשלימות, אבל כשהשלימו אז אתנשר חויא, נתרפה מעל החמור. אי נמי נשר ונפל. קוטרך בקטפורה, פי' שתי ידות ערך קטפירי, שהוא לשון תחתיות. ולפי זה נראה לי דהכי פירושו, לך וסבב בעיגול קוטרך, מקל שלך, שגופו של נחש כמקל בתחתית החור (רמ"ז).

¹²⁸⁰ בועט וצועק (אור יקר).

¹²⁸¹ אפטר קוטרך – התר קשרך (אור יקר).

¹²⁸² אבירי (אור יקר).

¹²⁸³ נתחים חתיכות, ואולם ענין חמרי דר' פנחס היה ענין מתמיה וכי הבהמה היא בת עונישם וכן שאר העיניים, האמנם מזה יתבאר סוד הגלגול, כי לסבת הכרת כאומרו הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה, מלבישים הנפש בחיה ובבהמה, פעמים טמאה ופעמים טהורה ובעוף ובכל החי מכל בשר, הכל לפי העון. ותתלבש שם עד ירצה עונה. ולפעמים לא יספיק זה אלא יגזר עליה מיתת עצמה, אם ישרה בעיני בוראה

<p>רבי אלעזר ומה כל כך מדקדק קודשא בריך הוא בצדיקייא¹²⁸⁴ אמר ליה ודאי קודשא בריך הוא מדקדק בהו בצדיקייא ונטיר לון ובעא לאוספא לון קדושה על קדושתיהו והשתא האי חמרא על דלא נטר קדושתא דילי אצטער ודא חויא שליחא חויא וכמה שלוחין¹²⁸⁵ אית ליה לקודשא בריך הוא ובכלהו עביד שליחותיה¹²⁸⁶ ואפילו בחיות ברא הדא הוא דכתיב (ויקרא כו כב) והשלחתי בכס את חית השדה ושכלה אתכם ואפילו ביד גוי הדא הוא דכתיב (דברים כח מט) ישא יהוה עליך גוי מרחוק מקצה הארץ</p>	<p>רבי אלעזר ומה הקב"ה מדקדק כל כך בצדיקים, אמר לו ודאי שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים ושומר אותם, ורוצה להוסיף להם קדושה על קדושתם, ועכשיו החמור הזה שלא שמר את הקדושה שלי, הוא הצטער והנחש הזה היה שליח, וכמה שליחים יש לקדוש ברוך הוא, ובכלם הוא עושה את שליחותו. ואפילו בחיות השדה, זהו שכתוב והשלחתי בכס את חית השדה ושכלה אתכם, ואפילו ביד גוי, זהו שכתוב ישא ה' עליך גוי מרחוק מקצה הארץ.</p>
<p>אמר רבי אלעזר ובידא דישראל עביד שליחותא אמר ליה אין כגון רשע בידא דצדיק¹²⁸⁷ אבל רשע בידא דישראל רשע אחרא¹²⁸⁸ לא עביד ביה שליחותא אלא בזמנא דאיהו לא מכוון ביה הדא הוא דכתיב (שמות כא יג) ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו ואשר לא צדה דייקא דלא לקטלא ליה דא והאלהים אנה לידו כגין לאענשא לתרווייהו¹²⁸⁹</p>	<p>אמר רבי אלעזר וביד ישראל עושה שליחות, אמר לו כן, כמו רשע ביד צדיק. אבל רשע ביד ישראל, רשע אחר לא עושה בו שליחות, אלא בזמן שאינו מכוון בו, זהו שכתוב (שמות כא) ואשר לא צדה והאלהים אינה לידו, ואשר לא צדה דווקא, שלא להרוג אותו, זה והאלהים אינה לידו, כדי להעניש את שניהם.</p>
<p>אמר רבי אלעזר היכי עביד¹²⁹⁰ קודשא בריך הוא שליחותא בידא דהני ובידא דגוי אמר ליה ואביך לא קאמר לך אמר ליה עד לא שאילנא פתח ואמר (איוב לד כט) והוא ישקיט ומי ירשיע וגו' והוא ישקיט בזמנא דקודשא בריך הוא יהיב שקיטו ושלוה לבר נש מאן הוא רשאי לאבאשא ליה ולמעבד ליה קטיגורייא ויסתר פנים ומי ישורנו ובזמנא דאיהו אסתר עיניה מלאשגחא עליה מאן הוא דישגח עליה לנטרא ליה ולמעבד ליה נטירו וארהוי דקודשא בריך הוא בדא על גוי ועל אדם</p>	<p>אמר רבי אלעזר איך עושה הקדוש ברוך הוא שליחות בידי אלה וביד גוי. אמר לו ואביך לא אמר לך, אמר לו טרם שאלתי, פתח ואמר (איוב לד) והוא ישקיט ומי ירשיע וגו', והוא ישקיט, בזמן שהקדוש ברוך הוא נותן שקט ושלוה לאדם מי הוא, שרשאי להרע לו ולעשות לו קטרוג. ויסתר פנים ומי ישורנו, ובזמן שהוא מסתיר את עינו מלהשגיח עליו, מי הוא שישגיח עליו לשמור אותו, ולעשות לו שמירה ודרכי הקדוש ברוך הוא בזה, על גוי ועל אדם יחד, בין לכל העולם בין לעם אחד, בין לאחד לבדו.</p>

כבהמה לקרבן, ואם לאו לאכילה ואם לאו נבלה לכלבים, ואם לאו בגמל ובחמור, ואם לאו במיתה קשה אפילו בחמור או בכלב הכל לפי הענין. וזה היה כח חמורו של ר' פנחס, וזכה שם להטהר קצת, ומענישים הנפש היא כראוי לה, והנפש המתלבשת בבהמה ישיג ויראה כשד מן השדים, מפני שאין קשרה בחומר בהמה כקשר הנפש בגוף האדם, והוא ענין גלגול ועיבור באדם תתגלגל ובבהמה תתעבר, ויש לה פירוד מהחומר קצת ושם מצטערת צער גדול לא ישוער לאדם (אור יקר).

¹²⁸⁴ חושש לכבודם, שתובע עלבונם אפילו מבעל חיים, ותירץ דלענין קדושים שאני כדמפרש ואזיל (אור יקר). פי' מדקדק בהם לשומרם (מ"מ).

¹²⁸⁵ משלחת מלאכים רעים (אור יקר).

¹²⁸⁶ בד' יסודות במבול במים, בסדום באש, בבני איוב ברוח וכיוצא באבנים, וכל כיוצא שהם דומם ויתלבש הכח בהם בקלות, ולא זה אלא אפילו "בחיות ברא" שהם חיים ויש להם קצת מהבחירה אפילו בהם, ולא זה אלא אפילו בבני אדם הבחיריים, וזהו שאמר אפילו ביד גוי אינו פועל הרעה אלא בלחש מלמעלה (אור יקר).

¹²⁸⁷ בית דין מכין ועונשים (אור יקר).

¹²⁸⁸ כגון פלגש בגבעה כדמסיק "לא" עד שיתבערו הרשעים מהם (אור יקר).

¹²⁸⁹ זה במיתה וזה בגלות כדפי' רז"ל (אור יקר).

¹²⁹⁰ ירצה איזה דרך יתלבש בהם ההשגחה להעניש (אור יקר).

<p>יחד בין לעלמא כלא¹²⁹¹ בין לעמא חד¹²⁹² בין לחד בלהודוי¹²⁹³</p>	
<p>תא חוי בזמנא דבני נשא מתכשרן עובדין לתתא ואתער לגביהו לעילא ימינא דקודשא בריך הוא כדין מתערין כמה רחימין כמה נטורי עלמא כמה נטורי דבר נש מימינא ומשמאלא וכדין אתכפיא שמאלא ולא יכלא לשלטא</p>	<p>בא וראה, בזמן שבני אדם כשרים מעשיהם למטה, מתעורר עליהם למעלה ימינו של הקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים כמה אוהבים, כמה שומרי העולם, כמה שומרי האדם מימין ומשמאל, ואז נכנע השמאל, ולא יכול לשלוט.</p>
<p>ובזמנא דבני אנשא לא מתכשרן עובדין לתתא שמאלא אתער¹²⁹⁴ וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא כלהו אתערו וכלהו אתעבידו שלוחין לאבאשא לגביהו דבני נשא דהא אינון דעברו על פתגמי אורייתא¹²⁹⁵ כלהו רשימין באנפייהו ואשתמודען לגבי אינון דמתערי מסטרא דשמאלא ובגין כך חיוותא וגוי וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא כלהו אקרון (נ"א אינון) שלוחין לגבי אינון רשימין דמתערי להו</p>	<p>ובזמן שבני אדם אין כשרים מעשיהם למטה מתעורר השמאל, וכל אלו שבאו מצד השמאל, כולם מתעוררים וכולם נעשים שלוחים להרע לבני האדם, שהרי אותם שעברו על דברי התורה, כולם רשומים בפניהם, ונודעים לאותם שמעוררים מצד השמאל, ולכן החיות וגוי וכל אותם שבאים מצד השמאל, כולם נקראים (הם) שלוחים לאותם הרשומים שמתעוררים אותם.</p>
<p>וישראל אף על גב דלא מכשרן עובדין¹²⁹⁶ כלהו מן סטרא דימינא קא אתיין ובגין דאתכפיא ימינא בעובדיהו שלטא עלייהו שמאלא וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא ועל דא שליחותא בידא דחיוותא וגוי וכל דדמי לון דאינון מסטרא דשמאלא ולא בידא דישראל דאף על גב דחיבא איהו מסטרא דימינא קא אתו</p>	<p>וישראל אף על גב שאין מעשיהם כשרים, כולם באים מצד הימין, ומשום שהימין נכנע במעשיהם, שולט עליהם השמאל, וכל אותם שבאים מצד השמאל, ולכן השליחות בידי החיות והגוי וכל שדומה להם שהם מצד השמאל, ולא ביד של ישראל, שאף על גב שהוא רשע, הוא בא מצד הימין.</p>
<p>וישראל חיבא דנפל בידא דישראל חיבא אחרא בזמנא דלא אתכוון ביה¹²⁹⁷ בגין דיתענשו תרווייהו ויקבלון עונשא לדכאה לון אמר רבי אלעזר מנלן אמר ליה אינון בימינא¹²⁹⁸ ולא אתדבקו בשמאלא ולא אתערבו בהדה לעלמין ועל דא לזמנא אחרא אתעברו¹²⁹⁹ אמר רבי אלעזר מנא לן אמר ליה תא חוי מן פלגש בגבעה (שופטים)</p>	<p>וישראל רשע שנפל ביד ישראל רשע אחר, בזמן שלא התכוון בו, כדי ששניהם יענשו ויקבלו עונש לטהר אותם. אמר רבי אלעזר מנין לנו, אמר לו הם בימין ולא נדבקו בשמאל ולא התערבו עמו לעולמים, ולכן לזמן אחר הם יעברו. אמר רבי אלעזר מנין לנו, אמר לו בא וראה מפילגש בגבעה, שאף על גב שהיו רשעים</p>

¹²⁹¹ פי' היינו יחד דקרא, דהיינו כל העולם כולו (מ"מ).

¹²⁹² פי' היינו על גוי דקרא (מ"מ).

¹²⁹³ היינו על אדם דקרא (מ"מ).

¹²⁹⁴ הגבורה וכל באים מחמתה עד החצונים וכל הנמשכים מהם עד הגשמיים, והשתא קשה וכי יתלבש הקדושה בחוץ להודיע שיעור העונש (אור יקר).

¹²⁹⁵ והרושם ההוא כמכריז שיעור עונשו כך, והפוגע מהם מענישו שיעור עונש הכתוב בפניו (אור יקר).

¹²⁹⁶ טעם למה אין השליחות נעשה על ידי ישראל רשע (אור יקר).

¹²⁹⁷ שאין החטא בבחירתו אלא שמגלגלין חוב על ידי חיב, אמנם בכוונה זהו רשע גמור, ועונשו גדול כאומר, קול דמי אחיך, וכאומר וקבע את קובעיהם נפש, והיינו כל ההלכות חובל ומזיק, אם בכוונה עונשו גדול, אם בשוגג מאת השם להעניש שניהם, זה בצערו וזה בעונותיו, ודרך זה לכל העניינים. ועכ"ז צדיק ממנו בולע צדיק גמור אינו בולע, אפילו בבחירתו, וזהו שאמר פחת נבילה לניזק (אור יקר).

¹²⁹⁸ פי' בתחלה השיבו ר' פנחס מסברא, לפי שישראל אפילו יהיו רשעים הם בימינא, ואין הימין שולט בימין, וא"ל ר"א הביא לי ראייה והביא לו מפילגש בגבעה (מ"מ).

¹²⁹⁹ פי' קאי על השמאלא דהיינו בזמן המשיח אתעברו כולם שאז הימין שולט ולא השמאל א"נ י"ל מ"ש לזמנא אחרא אתעברו ר"ל לזמן אחר דהיינו בימי פלגש בגבעה שבאו ישראל להנקם מישראל אתעברו ישראל שבאו להלחם עם בנימין ואח"כ פי' הענין היטב דפלגש בגבעה (מ"מ).

<p>כ) דאף על גב דחייבי נינהו לא בעי קודשא בריך הוא דיתערוך גבייהו חייבי ישראל אחרנין ועל דא מיתו (מישראל) כל אינון זמנין דמיתו עד דכלהו חייבין דאתערו לגבייהו מיתו ואתאבידו ואתארו אינון</p>	<p>לא רצה הקדוש ברוך הוא שיתעוררו אליהם רשעי ישראל אחרים, ולכן מתו (מישראל) כל אותם, פעמים שמתו, עד שכל הרשעים שהתעוררו עליהם מתו ונאבדו ונשארו אותם</p>
<p>לז/א</p>	
<p>לז/א</p>	
<p>זכאין יתיר דיעבדון מלה בארה קשוט</p>	<p>צדיקים יותר, שיעשו את הדבר בדרך אמת.</p>
<p>ואף על גב דזכאין אינון לא אתייהיב מלה אלא לאינון דאתייהיב כד שקילן עלמין כחדא עלמא תתאה כנוונא דעלמא עלאה וההוא זמנא לא אשתכחו עלמין שקילן כחדא ועל דא חייבין דישראל לגבייהו דחייבין אחרנין לאו אינון שלוחי מלכא דהא לא אתיין מסטרא דשמאלא</p>	<p>ואף על גב שהם צדיקים, לא ניתן הדבר אלא לאותם שנתן כששקולים העולמות כאחד, העולם התחתון כדוגמת העולם העליון, ובאותו הזמן לא נמצאו העולמות שקולים כאחד, ועל כן רשעים של ישראל לגבי רשעים אחרים אינם שלוחי המלך, שהרי אינם באים מצד השמאל.</p>
<p>מתל לבני נשא דחבו למלכא אתער סנטירא לגבייהו לתפשא לון ולאענשא לון לאינון דחבו למלכא קם חכים חד מנייהו ואתערב בהדי בני סנטירא זקף סנטירא עינוי וחמא ליה אמר ליה מאן יהבך לגבן ולאן אנת מאינון דחבו למלכא הא אנת אתענש בקדמיתא שקילו ליה וקטלוהו כך ישראל מסטרא דימינא קא אתיין ולא אתדבקו בשמאלא ולא אתערבו בהדה לעלמין וכד אינון גרמין בחובייהו דאתכפיא ימינא ואתער שמאלא וכל אינון דאתו מסטריה אי חד מישראל קם לאתערבא בהדייהו אשתמודען ביה ואמרי ליה לאו אנת מאינון דקא אתיין מסטרא דימינא דאתכפיא מחובייהו ולאן אנת מאינון דחבו למלכא מאן יהבך לגבן אשתכח דאיהו אתענש בקדמיתא</p>	<p>משל לבני אדם שחטאו למלך, התעורר השוטר אליהם לתפוש אותם ולהעניש אותם לאותם שחטאו למלך, קם חכם אחד מהם והתערב עם בני השוטר, הרים השוטר את עינוי וראה אותו, אמר לו מי נתן אותך בינינו, והרי אינך מאותם שחטאו למלך, הרי אתה תענש בראשונה. לקחו אותו והרגו אותו, כך ישראל באים מצד הימין, ולא נדבקו בשמאל, ולא התערבו עמו לעולמים. וכשהם גורמים בעוונותיהם שנכנע הימין, והשמאל מתעורר, וכל אותם שבאים מצדו, אם אחד מישראל עומד להתערב עמם, הם מכירים אותו ואומרים לו אינך מאותם שבאים מצד הימין שנכנע מהעוונות שלהם, ואינך מאותם שחטאו למלך, מי נתן אותך אצלם, נמצא שהוא נענש בראשונה.</p>
<p>ושלמה מלכא צווח לקבלייהו ואמר (קהלת ח ט) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ודאי בנין דלאו שליחא דמלכא איהו ולא אתי מההוא סטרא אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא דהא תנינן דאית ימינא ואית שמאלא רחמי ודינא ישראל ועמין ישראל לימינא ועמין לשמאלא ישראל אף על גב דחייבי נינהו ואתכפיין אינון בימינא ולא אתדבקו בשמאלא ולא אתערבו בהדה לעלמין ובגין כך כתיב (תהלים ס ז) הושיעה ימינך וענני דכד אסתלק ימינא ישראל דאתדבקו בהדיה יסתלקו ויתעטרו בה כדן אתכפיא שמאלא וכל</p>	<p>ושלמה המלך צווח כנגדם ואומר (קהלת ח) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, ודאי לרע לו, מכיון שאינו שליח המלך, ולא בא מאותו הצד. אמר רבי אלעזר ודאי כך הוא, שהרי שנינו שיש ימין ויש שמאל, רחמים ודין, ישראל ועמים, ישראל לימין ועמים לשמאל. ישראל אף על גב שהם רשעים ונכנעים הם בימין ולא נדבקים בשמאל, ולא מתערבים עמו לעולמים, ולכן כתוב (תהלים ס) הושיעה ימינך וענני. שכאשר מתעלה הימין ישראל שנדבקים עמו, יתעלו ויתעטרו בו, אז נכנע השמאל וכל אותם שבאים מצדו,</p>

<p>אינון דאתו מסטריה הדא הוא דכתיב (שמות טו ו) ימינך יהו"ה תרעץ אויב</p>	<p>זהו שכתוב (שמות טו) ימינך ה' תרעץ אויב.</p>
<p>פתח רבי אלעזר ואמר ויהי ביום השמיני קרא וגו' (&) ויהי ביום השמיני מאי יום השמיני¹³⁰⁰ אלא כתיב (&) ומפתח אהל מועד וגו' כי שבעת ימים ימלא את ידכם כי שבעת בשבעת ימים מבעי ליה או שבעת ימים ימלא את ידכם מאי כי שבעת ימים ימלא אלא זכאין אינון כהני דמתעטרי בעטרוי דמלכא קדישא¹³⁰¹ ומשיחין במשה רבות קדישא¹³⁰² בגין דאתער משחא (אחרא) עלאה דמשקי לכל שבעה¹³⁰³ ואתמשחן מההוא רבות קדישא ואתדלקו מניה כל אינון שבעה בוצינין והאי משח רבות הוא כללא דכל שבעה וכלהו ביה אתכלילו</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר, ויהי ביום השמיני קרא וגו'. ויהי ביום השמיני, מה זה ביום השמיני. אלא כתוב, ומפתח אהל מועד וגו', כי שבעת ימים ימלא את ידכם. "כי שבעת" היה צריך להיות בשבעת ימים, או שבעה ימים ימלא את ידכם, מה זה "כי" שבעת ימים ימלא, אלא אשרי הכהנים שמתעטרים בעטרות המלך הקדוש ומשוחים בשמן משחת קודש, משום שמתעורר השמן (האחר) העליון שמשקה את כל השבעה, ונמשחים מאותו משחת קודש, ונדלקים ממנו כל אותם שבעה מנורות, ושמן המשחה הזה הוא הכלל של כל השבעה, וכולם נכללו בו.</p>
<p>ותנינן שיטא אינון וכלהו אתכלילן בהאי ודא הוא כללא דכלהו ובגין כך שבעת ימים ימלא דהא</p>	<p>ושנינו שהם ששה, וכולם כלולים בזה, וזהו הכלל של כולם. ולכן שבעת ימים</p>

¹³⁰⁰ הוקשה לו למה לא אמר בשביעי שהוא המספר השלם, ועוד שיותר היה נכון לומר באיזה יום לחודש היה וכמ"ש בהקמת המשכן שהיה בר"ח ניסן והוא זה של כאן. ועוד אם תאמר שרומז לימים העליונים שואל לאיזו מידה רומז בכאן יום השמיני. והשיב שיובן בביאור פסוק כי שבעת ימים ימלא דאי קאי לקב"ה הול"ל בשבעה ימים ימלא, ואם רוצה לסתום יאמר ימלא (רמ"ז). [גליון - ימלא את ידכם, כי הנפעל יוכל להאמר על שלמות הפעולה בכללה ולכן לא יצטרך לפרש שהפעולה המשך זמן עשייתה (נ"א לפרט שם פועלה והמשך זמן שהיתה), ולא יקשה מה שלא אמר בשבעה (נ"א למד בשבעת), אבל באמור ימלא, צריך להזכיר בפרטות זמן מילואו, כי צריך הוא לזמן לפעול, ובפרט יזכיר מי הוא הפועל]. (רמ"ז).

¹³⁰¹ ידוע שהכהנים מצד ימין הם ומשם כל הארתם וכו', וידוע שביסוד אבא יש' חסדים דהיינו ה' מדידה וה' משל אי' בסוד התכללות, שחסידי אי' הן גבורות דאבא וגבורות דאבא חסדים דאי', ועיקר העטרין הוא בתוך עטרת היסוד, ונמצא שיש בעטרה דיסוד אבא תרי עטרין. וז"ש "דמתעטרי בעטרוי דמלכא קדישא", הוא יסוד אבא כנודע (רמ"ז).

¹³⁰² הוא הוא הנז"ל בפרשת ויקרא דף ז ע"ב, דנגיד ונפיק מעתיקא קדישא וכו', ופירש בו הרב זלה"ה שהוא בסוד דיקנא דא"א המגיע עד טבורא דליביה, ושם הוא רישא דמלכא הוא ז"א, ואותו המשח רבות דעתיקא מאיר במוחי זעיר ומתפשט בדיקנא דידיה שה"ס בגדי כהונה, וזש"ה (תהלים קלג, ב) שיורד על פי מדותיו, כנזכר שם בויקרא. וכנגד זה אמר ומשיחין במשח רבות קדישא בגין דאתער משחא אחרא עלאה, פי' שמלבד אור יסוד אבא הנקרא שמן בסוד (משלי כז ט) שמן וקטורת ישמח לב, עוד מאיר שמן אחר יותר עליון שהוא דדיקנא קדישא דנטפא על רישיה דמלכא ומשקי לכל ז' מדות דז"א דהיינו כחב"ד גג"ת, שעד שם מתפשט דיקנא דז"א עד טבורא דליבא, ומלבד מה שמתפשט בתוך הז' מהארת המוחין עוד נבלע שם גם המשחא דדיקנא בתוכן כד"א (תהלים קט, יח) וכשמן בעצמותיו, ובזה נמצאו כל הז' מדות מאירות ומזהירות מבית ומוחו. (רמ"ז)

¹³⁰³ היינו מבפנים, ואתמשחן מההוא רבות קדישא, זה מבחוץ. ואז אתדלקו מניה כל שבעה בוצינין, שהם הכלים הנקראים בוצינין, כמו שפירש הרב זלה"ה אהא דויקרא הנ"ל. והנה עתה בא להטעים שאם הימים הם הפועלים (נ"א המופעלים) הול"ל שבעה ימים ימלאו את ידכם, ולכן אמר והאי משח רבות הוא כללא דכל שבעה וכלהו ביה אתכלילו, נראה דר"ל שמשני טעמים נקט קרא לשון יחיד, האחד שזה השמן המקודש כולל כל השבעה ומקיפם ואוגדם מבחוץ, וגם בתוכיותם כלהו ביה אתכלילו, והרי הם כגוף אחד וכמנורה בחוליותיה (נ"א בכליה) ונרותיה. והטעם השני שבר מן דין הכתר עצמו הוא הכולל כל שתחתיו וגם כל המדות מושרשות בו, שהרי לפי בחינת הפרצוף בעצמו אין אנו מתחילים למנות כי אם מחכמה ולמטה, ונמצא דשיטא אינון חב"ד גג"ת שהם עיקרו של פרצוף לעצמו, כי נה"י הם נקראים מלבר שסתמם לתיקון הפרצוף שלמטה ממנו. באופן שמשני טעמים נקרא הכל אחד, האחד מפני האור משחא דעתיקא שעל רישא דמלכא הוא הכתר, וזה המשח רבות כולל כל שבעה מבית ומוחו כאמור, וה"ס (במדבר ו, ז) נזר אלקיו על ראשו, נז"ר גי' ע"ב שהוא הו"ה מלאה ביודין בסוד אור אבא הנכנס בתוכיות, ועוד א"ל מלא העולה קפ"ה שה"ס אור דיקנא עילאה שסודה שם א"ל כידוע, וע"ב קפ"ה גי' נז"ר, וכן עולה אהר"ן ככולל. והטעם השני מצד הכתר בעצמו שגם הוא סוד הנזר, והוא כולל כל מדות פרצופו ומקיפם, דהיינו כתר לשון סבוב, וגם שרשיהם נשרשים בו, וה"ס עסמ"ב שעולים רל"ב, שה"ס ד' המוחין וסוד חבת"ם, ועם הו"ה פשוטה שבכתר הרי רנ"ח, נז"ר ע"ה (רמ"ז).

<p>בהאי תליין ועל דא אקרי כנסת ישראל בת שבע מאי איהי בת שבע דאיהי כלילא משיתא אחרנין כיון דהאי שבעה אשלים להו לכהני ואעטר לון ומשח לון בכלא כד מטו לכנסת ישראל דאיהי תמינאה אתפקד אהרן לקרבא עגל בגין דאיהו בריה דפרה¹³⁰⁴ לכפרא על ההוא חובא דעגל אהרא דעבד אהרן וחב לגבי פרה דאיהי תמינאה שלימו דממוני (ס"א דאמוני) ישראל ואשתכח כהנא שלים בכלא בתמינא מיני לבושיין דיקר שלים בכל כתרין שלים לעילא שלים לתתא ובכלא בעי לאחזאה עובדא ועל דא אתעביד ביה באהרן עובדא לתתא בגין דיתער הכי לעילא וישתכח כלא בגוונא חד וכדין אתברכאן עלמין כלהו ומשתכחין ברכאן על ידא דכהנא והכא אשתלים כהנא בכלא כדקא חזי</p>	<p>ימלא, שהרי בזה הם תלויים, ועל כן נקראת כנסת ישראל בת שבע. מה היא בת שבע, שהיא כלולה מששה אחרים. כיון שהשבעה הזו משלים את הכהנים ומעטר אותם, ומושח אותם בכל, כשמגיעים לכנסת ישראל שהיא השמינית, הצטווה אהרן להקריב עגל, משום שהוא בנה של הפרה, לכפר על אותו חטא העגל האחר, שעשה אהרן, וחטא אל הפרה שהיא שמינית, שלמותם של ממוני (של אמוני) ישראל, ונמצא הכהן שלם בכל, בשמונה מיני לבושי כבוד שלם, בכל הכתרים. שלם למעלה שלם למטה, ובכל צריך להראות מעשה, ולכן נעשה באהרן המעשה למטה כדי שיתעורר כך למעלה, והכל ימצא בצורה אחד, ואז כל העולמות מתברכים ונמצאות ברכות על ידי הכהן, וכאן משתלם הכהן בכל כראוי.</p>
<p>עגל למה דכתיב (&) עגל בן בקר לחטאת בגין ההוא חטאת דעבד בקדמיתא ואיל לעולה מאי טעמא איל בגין איל דיצחק דהוא עולה תמימה והאי אתחזי לקרבא לאשלמא כלא והאי אתר מסטרא דיצחק אשתאב והאי איל בגין איל דיצחק מתקרבא עולה (בגין דאיהי עולה) דהא עולה לעילא סלקא ובגין לאעטרא לה בשלימותא עגל ואיל עגל בגינה כדקאמרן איל לאשלמא</p>	<p>למה עגל, שכתוב עגל בן בקר לחטאת, משום אותה החטאת שעשה בראשונה. ואיל לעולה, למה איל, משום אילו של יצחק, שהיה עולה תמימה. ואת זה ראוי להקריב כדי להשלים את הכל, והמקום הזה נשאב מצדו של יצחק, והאיל הזה בשביל האיל של יצחק נקרב עולה (משום שהיא עולה), שהרי (קרבן) עולה עולה למעלה, וכדי לעטר אותה בשלמות. עגל ואיל, עגל בשבילה כמו שאמרנו, איל להשלים</p>
<p>לז/ב</p>	
<p>לה בשלימו דיצחק כדקא חזי וישראל דחבו עמיה דכהנא בהאי מקריבין כגוונא דא דכתיב (&) ושור ואיל לשלמים לזבוח לפני יהו"ה שור על מה דחבו ואיל לאשלמא להאי אתר בשלימו דיצחק</p>	<p>אותה בשלמות של יצחק כראוי. וישראל שחטאו עם הכהן בזה מקריב כדוגמא זה, שכתוב ושור ואיל לשלמים לזבח לפני ה'. שור על מה שחטאו, ואיל להשלים את המקום הזה בשלמותו של יצחק.</p>
<p>מאי שנא ככהנא דכתיב ביה (&) עגל לחטאת ולא כתיב בישראל שור לחטאת אלא ישראל הא קבילו עונשא בקדמיתא ובגין דקבילו עונשא בכמה אתר על דא קודשא בריך הוא לא בעא לאדכרא לון חובייהו כדקדמיתא ועל דא לא כתיב הכא לחטאת אלא לשלמים בגין לאחזאה שלמא דהא קודשא בריך הוא בשלמא בהו בישראל על דא</p>	<p>מה שונה בכהן שכתוב בו עגל לחטאת ולא כתוב בישראל שור לחטאת, אלא ישראל הרי קיבלו עונש בראשונה, ומשום שקבלו עונש בכמה מקומות, על כן הקדוש ברוך הוא לא רצה להזכיר להם את חטאיהם כבראשונה, ועל כן לא כתוב כאן לחטאת, אלא לשלמים כדי להראות שלום, שהרי הקדוש ברוך הוא בשלום עם ישראל על זה.</p>

¹³⁰⁴ עי' פרשת פקודי רלז ע"א (לש"ו).

<p>אבל אהרן דהא לא קביל עונשא מצלותא דמשה דכתיב (דברים ט כ) ובאהרן התאנף יהוה וגו' וכתיב (&) ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא ועד כען חובא הוי תלי כתיב (&) ועגל בן בקר לחטאת לחטאת ודאי (ואיל לעולה) בגין דיכפר חוביה ויתדכי וישתלים בכלא ובהוא יומא אשתלימו עלאין ותתאין ואשתכח שלמא בכלא בחדוותא דלעילא ותתא ואלמלא דאשתכח ערבוביא דבני אהרן בההוא יומא מן יומא דאסתלקו ישראל מן ימא לא אשתכח חדוותא דעלאי ותתאי כההוא יומא</p>	<p>אבל אהרן שהרי לא קבל עונש מתפילתו של משה, שכתוב (דברים ט) ובאהרן התאנף ה' וגו', וכתוב ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא, ועד עכשיו החטא היה תלוי, כתוב ועגל בן בקר לחטאת, לחטאת ודאי, (ואיל לעולה) כדי שיכפר את חטאו ויטהר וישתלם בכל. ובאותו היום נשלמו העליונים והתחתונים, ונמצא שלום בכל בשמחה שלמעלה ולמטה, ואלמלא שנמצאת הערבוביה של בני אהרן באותו היום, מיום שעלו ישראל מן הים לא נמצאה שמחה בעליונים ובתחתונים כבאותו היום.</p>
<p>בהאי יומא אתעבר ההוא חובא מן עלמא ואשתכחו כהני וישראל מתדכאן מניה (כל) ההוא יומא אתעברו כל אינון מקטרגין דלעילא והוּו אזלין ושאטן בסחרנייהו דישראל ולא אשתכחו בההוא עידנא עד דגרים שעתא וקמו נדב ואביהוא ועכבו (ס"א וערבבו) חדוותא דכלא ואשתכח רוגזא בעלמא דהא הוא דכתיב (&) וירא כבוד יהוה אל כל העם מיד ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וגו'</p>	<p>באותו היום הועבר אותו החטא מן העולם, ונמצאו כהן וישראל מטהרים {} ממנו. (כל) אותו היום העברו כל אותם המקטרגים שלמעלה והיו הולכים ומשוטטים סביבם של ישראל, ולא נמצאו באותו זמן עד שגרמה השעה, וקמו נדב ואביהוא ועכבו (וערבבו) את שמחת הכל, ונמצא רוגז בעולם, זהו שכתוב וירא כבוד ה' אל כל העם, מיד ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וגו'.</p>
<p>תנן בההוא יומא חדוותא דכנסת ישראל הוות לאתקטרא בקיטורא דמהימנותא בכלהו קשרין קדישין¹³⁰⁵ דהא קטרת קשיר כלא כחדא ובגין כך אקרי קטרת ואינון אתו וקשירו כל אינון אחרנין כחדא¹³⁰⁶ ושרו לה לבר דלא קשירו לה בהדייהו וקשירו מלה אחרא</p>	<p>שנינו באותו היום היתה שמחתה של כנסת ישראל להיקשר בקשר האמונה בכל הקשרים הקדושים, שהרי קטורת קושרת הכל כאחד, ולכן נקראת קטורת. והם באו וקשרו את כל אותם האחרים כאחד, והניחו אותה בחוץ, שלא קשרו אותה עם, וקשרו דבר אחר.</p>
<p>ובגין כך אזהר לון לכהני לבתר דכתיב (ויקרא מז ג) בזאת יבא אהרן אל הקדש ובכמה גוונין ערבבו חדותא דכנסת ישראל חד דלא אתנסיבו ולא אתהזיין לקרבא ולא תברכא עלמין על ידיהו וחד דלא הוה שעתא¹³⁰⁷ כדקא יאות וחד דדחקו שעתא וחד דהא מקדמת דנא נפק נמוסא דילהון¹³⁰⁸ ויקריבו לפני יהוה אש זרה וגו' (&) ודאי מלה אחרא¹³⁰⁹ אתקשרו בקשורא דא ושרו לכנסת ישראל לבר¹³¹⁰</p>	<p>ולכן הזהיר אחר כך את הכהנים, שכתוב (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקודש, ובכמה אופנים ערבבו את שמחתה של כנסת ישראל אחד, שלא נשאו ולא היו ראויים להקריב ושיתברכו העולמות על ידם, ואחד, שלא היתה השעה כראוי, ואחד, שדחקו את השעה, ואחד, שהרי מקודם לכן יצא גזר דינם. ויקריבו לפני ה' אש זרה וגו', ודאי שדבר אחר קשרו בקשר הזה, והשאירו את כנסת ישראל בחוץ.</p>

¹³⁰⁵ פי' לקשר המלכות עם הספירות כולם ע"י הקטרת (מ"מ).

¹³⁰⁶ פי' שקשירו כל הספירות והניחו המלכות שלא קישורה עמהם (מ"מ). שכל הט' עליונות יחדו כהוגן (דע"ה ח"ב פד ע"ג).

¹³⁰⁷ פי' דבבוקר כתיב (מ"מ).

¹³⁰⁸ פי' ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו (מ"מ).

¹³⁰⁹ הקליפה (מ"מ). מלכות הרשעה (דע"ה ח"ב פד ע"ג).

¹³¹⁰ כל הט' עליונות יחדו כהוגן לבד המלכות, כי המלכות היא מתפשט בבי"ע, ובה הוא סוד היין הצריכין שמירה חותם בתוך חותם (ע"ז לא ע"א) כמ"ש הרב בתיקון הירח (פרק ג) (דע"ה ח"ב פד ע"ד). וע' עוד בתר"כ (פ' שמיני שם) ובגמרא עירובין (סג ע"א) ובמדרש (ויק"ר פ' כ) ובזוה"ק (פ' צו לג סע"ב) (דע"ה שם).

<p>אמר ליה רבי פנחס לא תימא דאינון שארו לה לבר¹³¹¹ אלא כנסת ישראל לא אתקשרא על ידייהו דהא בכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא כנסת ישראל לא שריא בינייהו כלל בגין כך אזהר לכהני דכתיב (&) בזאת יבא אהרן אל הקדש דישתכח דכר ונוקבא ועל דא לא ייעול כהנא לקודשא עד דיתנסיב בגין דישתתף בקשורא דכנסת ישראל דמאן דלא אנסיב שארי לה לכנסת ישראל לבר והיא לא אשתתפא בהדיה ועל דא אשתכח ערבוביא בההוא יומא לגבייהו</p>	<p>אמר לו רבי פנחס, אל תאמר שהם השאירו אותה בחוץ, אלא שכנסת ישראל לא נקשרה על ידיהם, שהרי בכל מקום שאין נמצא זכר ונקבה, כנסת לא שורה ביניהם כלל, לכן הזהיר את הכהנים, שכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש, שימצא זכר ונקבה. ועל כן לא יכנס הכהן לקודש עד שינשא, כדי שישתתף עם הקשר של כנסת ישראל, שמי שלא נשא משרה את כנסת ישראל בחוץ, והיא לא משתתפת עמו, ועל כן נמצאה אצלם באותו יום ערבוביה.</p>
<p>ויהי ביום השמיני (&) רבי יוסי פתח ואמר (שיר ב ב) כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות כשושנה בין החוחים דא כנסת ישראל והא אוקמוה דקודשא בריך הוא משבח לה לכנסת ישראל¹³¹² וחביבותא דקודשא בריך הוא לקבלהא¹³¹³ לאתדבקא בה ועל דא מאן דאנסיב בעי לשבחה ליה לקודשא בריך הוא¹³¹⁴ ולשבחה לה לכנסת ישראל דהא תנינן בכלא בעי לאחזאה עובדא כמה דאיהו בר נש¹³¹⁵ מתדבק בבת זוגיה וחביבותא דיליה לקבלה כך כד אתי¹³¹⁶ למפלה קמי מלכא קדישא הוא אתער¹³¹⁷ זווגא אחרא דהא קודשא בריך הוא חביבותא דיליה לאתדבקא בכנסת ישראל</p>	<p>ויהי ביום השמיני, רבי יוסי פתח ואמר (שיר ב ב) כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. כשושנה בין החוחים, זו כנסת ישראל, והרי פרשוה שהקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל, וחביבותו של הקדוש ברוך הוא כנגדה להדבק בה, ועל כן מי שנושא צריך לשבח את הקדוש ברוך הוא ולשבח את כנסת ישראל, שהרי שנינו בכל צריך להראות מעשה, כמו שאדם נדבק עם בת זוגו וחביבותו כנגדה, כך כשבא לעבוד לפני המלך הקדוש, הוא מעורר זוג אחר, שהרי הקדוש ברוך הוא חביבותו להדבק בכנסת ישראל.</p>

¹³¹¹ ר"ל שלא תאמר שהם כווננו לכך ח"ו (דע"ה ח"ב פד ע"ג).

¹³¹² ירצה יש בשושנה ענינים שיתייחדו לכנסת ישראל כגון חמשה עלין ירוקין ו"ג עלין ותפוח ועצו, כל זה פירוש בתיק"ז ובריש פרשת שיה"ש, ואם כן באומרו "כשושנה" ירצה לשבחה במלת שושנה עצמה שיש בה כל ענינים רוחניים אלו שיש בשושנה (אור יקר). ענין דרשה זו מוסב למה שאמר למעלה, שאין כהן גדול יכול לבוא אל הקדש אם לא יהיה נשוי, שזהו היה פגמם של נדב ואביהוא דלא אתנסיבו, כי תכלית העבודה לשמים הוא תיקון המלכות שהיא סוד יום השמיני, וכמ"ש רבי יהודה לקמן לבתר דאשתלים אהרן וכו', שנשתלם בהתכללו בכל הז' החסדים עד עטרת זעיר, ואז נזדרז לתיקון המלכות ששרשה הראשון באותה העטרה, [ואז היה] בראש חדש ניסן שסודו גולגלתא דרחל כנזכר אצלנו, ובו ביום הוקם המשכן שנתקנו על ידי משה ואהרן ששניהם מיסוד אבא דאיהו יסד ברתא, כי כל מגמת העליונים היא לתקן את המלכות שתהיה מוכנת לקבל אור השפע ע"י זעיר בעלה, והוא גם הוא כל ישעו וכל חפצו בה ומשבח אותה בפסוק זה שהיא המעולה והמהוללה, ולא כמו שתרגם המתרגם, ובעידן די אנא סטיא מן אורחא דתקנן קדמוהי ואיהו מסלק שכינת קודשיה מני אנא מתילא לורדא דמלבלבא בני סלוייא דנעיצת עפייהא ובזיעת וכו', אלא כן דרך מאמרנו אלא מפרשו לשבח וכדסמוך. ואין ספק ששבח זה מוסיף אומץ (נ"א אומר) בה להתעלות עד למעלה (רמ"ז).

¹³¹³ פ' תמיד בכל שעה הוא משתוקק לה להתייחד עמה בדביקה שלא תתפרד, כי רצון החסדים להשפיע תמיד בלי הפסק ועיכוב כלל (רמ"ז).

¹³¹⁴ ירצה הקב"ה רוצה וחפץ שיהיה נשוי המתפלל לפניו, ובפרט הדומה לכהן שהוא שליח צבור (רמ"ז).

¹³¹⁵ ר"ל שכל עוד שהוא מתייחד ומיוחד בבת זוגו באהבה ובצניעות, שמחשבותיו ודאי פנויות וקדושות ואין דעתו רק להמשיך נשמות טהורות מלמעלה (רמ"ז).

¹³¹⁶ בבואו לעבוד לפני יוצרו ולהתפלל אין ספק שיעתר לו לנוכח אשתו, וישראל (נ"א וישאל) בנים קדושים לעבודתו (רמ"ז).

¹³¹⁷ צדיק האחוז במדת היסוד יכול לגרום זוג למעלה אפילו בימות החול, ואין לך פרטי שיותר יאחז במדת היסוד כאיש הנשוי בזמנו ואוהב בת זוגו כגופו וכל דרכיו בצניעות ואהבה, ולכן אמר הוא אתער זווגא אחרא, דהא קב"ה חביבותא וכו', ולכן ככל שיהיה אדם מוכן מצד עצמו לגרום הזווג העליון יעשה ויצליח, כי זה הוא מרצונו ב"ה להשפיע אורות ונשמות לעולם. ומאן דאתער, כלומר שכל מי שיפה כחו לעורר אהבה אעפ"י שלא תמלא משאלתו להיות לו בנים, מכל מקום הוא מבורך מקב"ה ושכינתיה (רמ"ז).

<p>ומאן דאתער מלה קודשא בריך הוא מברך ליה וכנסת ישראל מברכא ליה והא אתמר ועל דא שבחא¹³¹⁸ דקודשא בריך הוא דמשבח לה לכנסת ישראל כשושנה דאיהי בין החוחים דאיהי מעליא וסלקא על כלא כך כנסת ישראל בין שאר אוכלוסין בנין דהיא סלקא</p>	<p>ומי שמעורר הדבר, הקדוש ברוך הוא מברך אותו וכנסת ישראל מברכת אותו, והרי נתבאר. ועל כן השבח שהקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל, כשושנה שהיא בין החוחים, שהיא מעולה ועולה על הכל, כך כנסת ישראל בין שאר האוכלוסים, משום שהיא עולה</p>
<p>לח/א</p>	
<p>ומתעטרת על כלא¹³¹⁹ ודא שושנה בין החוחים¹³²⁰ ואתרוג בין החוחים¹³²¹ לאחזאה שבחא דכנסת ישראל על כלא</p>	<p>ומתעטרת על הכל, וזו שושנה בין החוחים, ואתרוג בין החוחים להראות את שבחה של כנסת ישראל על הכל.</p>
<p>תא חזי כנסת ישראל אתברכא¹³²² על ידא דכהנא¹³²³ וישראל מתברכאן על ידא דכהנא וכהנא מתברכא על ידא דכהנא עלאה הדא הוא דכתיב (במדבר ו כז) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם כתיב (תהלים כה ו) זכר רחמיך יהוה וחסדיך כי מעולם המה זכר רחמיך דא יעקב וחסדיך דא אברהם</p>	<p>בא וראה, כנסת ישראל מתברכת על ידי הכהן, וישראל מתברכים על ידי הכהן, והכהן מתברך על ידי הכהן העליון, זהו שכתוב (במדבר ו) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. כתוב (תהלים כה) זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה. זכור רחמיך, זה יעקב. וחסדיך, זה אברהם.</p>
<p>כי מעולם המה ומעולם נטל לון¹³²⁴ קודשא בריך הוא וסליק לון לעילא ועבד מנייהו רתיכא קדישא לאגנא על עלמא¹³²⁵ ובנין דהוו מעולם¹³²⁶ הוא</p>	<p>כי מעולם המה, ומעולם נטל אותם הקדוש ברוך הוא, והעלה אותם למעלה, ועשה מהם מרכבה קדושה להגן על</p>

¹³¹⁸ סיום זה נמשך ממה שאמר שיש כח ביד איש צדיק לגרום זוג ז'ו"ן בכל עת, שמזה נראה כי נכון הדבר לפניו יתברך למהר לעשותו, לכן מסיים ואמר שגדול כח השכינה בזכות הצדיק לעלות ברגע ולקבל השפע אעפ"י שהוא אחר זמן התפילה שהעולמות יורדים למטה, מכל מקום יפה כוחה (נ"א כוחם), ודימה אותם לשושנה בין החוחים, שהוא מעולה ועומדת תמיד להלקט (רמ"ז).

¹³¹⁹ עולה למעלה ומקבלת השפע שסודו מתרין עטרין (רמ"ז).

¹³²⁰ ירצה שכנסת ישראל הנזכרת היא ממש שושנה בין החוחים, שיוודת למטה עד העשיה ששם הוא מקום הקליפות (רמ"ז).

¹³²¹ סודו בעטרת זעיר כמבואר בכוונת הלולב, ושם יש השורש הראשון לאחיזת המלכות בזעיר. וגם עליה יכון לומר שהוא בין החוחים מכמה בחינות: א', בבחינת הערלה החופפת עליה. ב', שבירידת ו"ק דזעיר לקנן ביצירה היא במלכות היצירה, ששם הוא עץ הדעת טוב ורע. ג', שמלכות היצירה נקשרת בראש העשיה כמבואר אצלנו. ומכל בחינות אלו האתרוג בין החוחים. וידוע שעיקר העטרה הוא להשריש שם הנקבה הקדושה ולכן האתרוג ניטל בשמאל, כי הנוק' משמאל אתייה וכו' (רמ"ז).

¹³²² זה גם כן אחד מגדולי שבחיה שאעפ"י שברכת כהנים סודה להמשיך השפע בדיקנא ותרי רישין בפסוק הראשון ולז"א בפסוק השני ולנוק' בפסוק השלישי, מכל מקום עיקר המצוה היא (במדבר ו, כג) כה תברכו, וכן בפסוק השלישי יש כ"ה אותיות להורות שתכלית הברכה הוא לנוק' (רמ"ז).

¹³²³ כל מיני שפע משתנים ברדתם למטה מה שאין כן בבחינת החסד שאינו מתעבה ואורו למטה גדול כמו למעלה, ואם כן זהו שבח כנסת ישראל שמתברכת ע"י הכהן, וגם כן ישראל כן והכהן ע"י החסד שבחכמה, וז"ש ושמו את שמי וגו', פי' שמי ממש ואסור להסתכל שם (רמ"ז).

¹³²⁴ ידוע שקודם שבאו האבות לעולם היה הזעיר במדרגת יניקה ואחר כך שבאו לעולם נקרא אלקי אברהם וכו', שסודו שחג"ת נתעלו לחב"ד, וזהו "וסליק לון לעילא", ואין ספק שלא נתקיים גדלות זה אלא עד שנפטר האבות מהעוה"ז, וכמו שאמרו רז"ל שאין הקב"ה מייחד שמו על החיים, וזהו זכור, שעלו למקום הזכירה הוא במוחין דתמן ע"ב קס"א גי' זכ"ר. והיינו "רתיכא קדישא", דייקא חו"ב וחור"ג, לאפוקי רתיכא תניינא חגת"ם.

¹³²⁵ ואז [בגדלות] יש בהם כח לאגנא על עלמא, בסגולת כח הגדלות, שבמוחין יש ג' שמות א"ל, [א"ל שד"י א"ל הו"ה א"ל אדנ"י, וג' פעמים א"ל גי' מג"ן. גם] ידוע שג' א"ל הללו מתפשטים בג' עולמות ב"ע, וזהו לאגנא על עלמא (רמ"ז).

¹³²⁶ פי' שכיון שהיו בעוה"ז והעלו ניצוצותיהם בחייהם לכן יש להם כח לעורר הזווג העליון וכו', שהצדיקים אחר פטירתם מייחדים כאשר כבר עשוהו בהיותם בחיים וכמ"ש בזוהר פרשת שמות (טז ע"ב), שאלמלא

<p>דכיר להון לאגנא ולרחמא על עלמא כגוונא דא נטיל קודשא בריך הוא לצדיקיא מן עלמא וסליק לון לעילא לאגנא על עלמא¹³²⁷</p>	<p>העולם. ומשום שהיו מעולם, הוא זוכר אותם להגן ולרחם על העולם. כדוגמא זה הקדוש ברוך הוא נוטל את הצדיקים מן העולם ומעלה אותם למעלה כדי להגן על העולם.</p>
<p>ואי תימא יצחק אמאי לא אדכר¹³²⁸ הכא אלא אשתאר¹³²⁹ לאתפרעא מאינון דעאקין לבנוי הדא הוא דכתיב (שם פ ג) עוררה את גבורתך וכתוב (ישעיה מב יג) יהוה כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו' ודא הוא יצחק דאסתלק מהכא</p>	<p>ואם תאמר למה לא נזכר כאן יצחק, אלא נשאר להיפרע מאותם שמציקים לבניו, זהו שכתוב (שם פ) עוררה את גבורתך, וכתוב (ישעיה מב) ה' כגיבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו', וזהו יצחק שהסתלק מכאן.</p>
<p>רבי חייא אמר¹³³⁰ זכר רחמיך יהוה וחסדיך אלין אינון יעקב ואברהם דבעינון להון לאגנא עלין¹³³¹ אבל יצחק למעבד קרבין קיימא ובגיני כך לא בעינון ליה לגבייהו דבר אחר כי מעולם המה דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא נטיל יצחק¹³³² וברא ביה עלמא</p>	<p>רבי חייא אומר זכור רחמיך ה' וחסדיך, אלו הם יעקב ואברהם, שצריכים אותם להגן עלינו, אבל יצחק עומד כדי לעשות קרבות, ולכן לא צריכים אותו עמם. דבר אחר, כי מעולם המה, שכשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, נטל את יצחק וברא בו את העולם.</p>
<p>חמא דלא יכיל למיקם בלהודוי נטיל אברהם¹³³³ וקיים ביה עלמא הדא הוא דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם חמא דבעיין קיומא יתיר נטיל ליעקב ושתף ליה ביצחק וקיים עלמא הדא הוא דכתיב (&) ביום עשות יהוה אלהיים ארץ ושמים ועל דא באברהם ויעקב אתקיים עלמא ובגין כך כי מעולם המה</p>	<p>ראה שלא יכול לעמוד לבדו, נטל את אברהם והעמיד בו את העולם, זהו שכתוב (בראשית מב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם. ראה שצריכים יותר קיום, לקח את יעקב ושיתף אותו עם יצחק וקיים את העולם, זהו שכתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. ועל זה באברהם ויעקב התקיים העולם, ולכן כי מעולם המה.</p>
<p>רבי יהודה פתח ויהי ביום השמיני (&) לבתר דאשתלים אהרן באינון שבעה יומין¹³³⁴ ואתער</p>	<p>רבי יהודה פתח, ויהי ביום השמיני, אחר שהשתלם אהרן באותם שבעה ימים</p>

תפלת המתים לא נתקיימו החיים, אבל להיות האבות שרשי ישראל לכן יש בהם כח "לאגנא ולרחמא על עלמא", שלא די שמגינין מפני הצרות אלא עוד עדיף חילייהו להמשיך שפע ורחמים לעולם (רמ"ז).

¹³²⁷ פי' בבחינה הזאת השנית נעשו בכל הצדיקים שמתעלים למעלה ומועילים להגין, וכמ"ה (ישעיה נז א) כי מפני הרעה נאסף הצדיק, אבל אין להם שייכות עם הבחינה הראשונה להיות מרכבה העליונה ותדירה (רמ"ז).

¹³²⁸ שהוא בינה וגבורה (רמ"ז).

¹³²⁹ שלא העלה מ"ן, ונכנס בנוק' לגדל כוחה ולעמוד נגד המקטרגים על בניה (רמ"ז).

¹³³⁰ נראה שהוא מפרש כי מעולם, שהם מבוקשים ונשאלים מבני עולם שבוחרים בהם מפני שמדותם רק להיטיב (רמ"ז).

¹³³¹ שמובטחים אנו כי חסדו לא ימוש (רמ"ז).

¹³³² בעולם התוהו (רמ"ז).

¹³³³ הדר, סוד יסוד דאורכיה רמ"ח עלמין, וגם הוא אברהם בהבראם, בלשון בריאות ותיקון, והוא הנעשה בסגולת אברהם, וזהו הלשון אל תקרי, פי' לא תפרש בהבראם לשון בריאה שהיא נעשית ע"י יצחק אלא לשון בריאות הנעשה בסגולתו של אברהם. ולפי שהחסדים גרועים מהגבורות בסוד הכסף והזהב וכמבואר אצלנו, נטל ליעקב, ה"ס בחינת ת"ת שבין החו"ג לעשות ייחוד בין החו"ג וכנ"ל בדרוש השופר, ובזה נמתק יותר יצחק החסדים לגבורות, וזהו ה' אלקים. ולפי שעיקר תיקון הגבורות הוא לצורך הנוק' לכן נאמר ארץ ושמים, ארץ תחילה. ולפי שבכח קדימה זו שגרמה המתקה גדולה נשתנו לשבח ז'ן, לפיכך לא נאמר השמים והארץ אלא ארץ ושמים, כלומר לא הנז"ל אלא אחרים משתנים לטוב, ואר"ץ ושמי"ם גי' רל"ב תנ"ה, דהיינו סוד החו"ג (רמ"ז).

¹³³⁴ ה"ס כחב"ד גג"ת דזעיר, כנ"ל בדף שקודם לזה (ע"א), שהוא הוא עצמו דזעיר, כי משם ולמטה הוא לצורך רחל כנודע (רמ"ז).

<p>בהו (ס"א בההוא משח רבות קדישא עלאה) יומא תמינאה¹³³⁵ בעיית לאשתלמא מן שבעה דאשלמותא על ידא דכהנא ועל דא פולחנא בתמינאה לאתעטרא מן שבעה ולאשתקנא כהנא על ההוא (חובא) דחב (ס"א דקביל) בקדמיתא הדא הוא דכתיב (&) ויאמר אל אהרן קח לך עגל</p>	<p>והתעטר בהם (באותו שמן משחת קדש עליון), היום השמיני צריך להשתלם מן שבעה, שההשלמה על ידי הכהן. ועל זה העבודה בשמיני להתעטר מן שבעה, ושהכהן יתקן על אותו (חטא) שחטא (שקיבל) בראשונה, זהו שכתוב ויאמר אל אהרן קח לך עגל.</p>
<p>הא אוקמוה עגל ודאי לכפרא על ההוא עגל דכתיב (שמות לב ד) ויעשהו עגל מסכה בן בקר מאי טעמא בן בקר ולא בן פרה אלא איהו בעי לאשתקנא לגבי פרה ולא אתחזי לקרבא מינה לגבה מאן דשדר דורון למלכא חמיתון דנסיב מבי מלכא ויהיב למלכא אלא דורונא לשדרא למלכא מבי אחרא אצטריך ולא מבי מלכא רבי יוסי אמר מדידיה לדידיה לא אתחזי אמר רבי יהודה בגין כך בן בקר ודאי ולא בן פרה לחטאת לדכאה על ההוא חובה דחב ביה ואיל לעולה תמימים תמימים תמים מבעי ליה</p>	<p>הרי פרשוה עגל ודאי, לכפר על אותו עגל, שכתוב (שמות לב) ויעשהו עגל מסכה. בן בקר, למה בן בקר ולא בן פרה, אלא שהוא צריך לתקן אצל הפרה, לא ראוי להקריב ממנה אליה. (משל ל)מי ששלח דורון למלך, ראיתם שיקח מבית המלך ויתן למלך, אלא דורון לשלוח למלך צריך מבית אחר ולא מבית המלך. רבי יוסי אמר משלו לשלו לא ראוי. אמר רבי יהודה לכן בן בקר ודאי ולא בן פרה, לחטאת לטהר על אותו החטא שחטא בו. ואיל לעולה תמימים, "תמימים" היה צריך להיות תמים.</p>
<p>אי תימא דעל איל ועגל קאמר לאו הכי דהא תרווייהו לא סלקין לעולה דהא כתיב (&) לעולה תמימים ועגל לחטאת סלקא מהו תמימים וכתוב איל אלא אילו דיצחק לקרבא לגבי פרה דאדכר תרי זימני בקרא חד דכתיב (בראשית כב יג) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל וכו' הא חד וחד וילך אברהם ויקח את האיל הא תרי ויעלהו לעולה ועל דא איל לעולה תמימים תרי איל דאיהו תרי ועל דא גבורות תנינן ומנייהו מתפרשין לכמה אחרנין</p>	<p>אם תאמר שאמר על עיל ועגל לא כך, שהרי שניהם לא עולים לעולה, שהרי כתוב לעולה תמימים, ועגל עולה לחטאת. מה זה תמימים, וכתוב איל. אלא אילו של יצחק, להקריב אל פרה שנזכר פעמיים בכתוב, אחד שכתוב (בראשית כב) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל וכו' הרי אחד, ואחד וילך אברהם ויקח את האיל, הרי שנים. ויעלהו לעולה, ועל כן איל לעולה תמימים, שני אלים, שהוא שנים, ועל כן שנינו גבורות ומהם נפרדים לכמה אחרים.</p>
<p>ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת (&) עגל לחטאת מבעי ליה כגוונא דכהנא אלא ישראל הא קבילו עונשא ועל דא לא כתיב בהו עגל לחטאת אלא עגל לעולה מאי טעמא דכל אינון דחבו ביה קבילו עונשא בין במלולא בין בעובדא בין בפולחנא ואפילו אינון דלא עבדו מידי אלא דסליקו ליה ברעותא דלבייהו למפלא ליה אתענשו כמה דכתיב (שמות לב כ) וישק את בני ישראל</p>	<p>ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת. היה צריך להיות עגל לחטאת כדוגמת הכהן, אלא ישראל הרי קבלו עונש, ועל כן לא כתוב בהם עגל לחטאת. אלא עגל לעולה למה, משום שכל אלו שחטאו בו קבלו עונש, בין בדיבור בין במעשה בין בעבודה, ואפילו אלו שלא עשו דבר אלא שהעלוהו ברצון לבם לעבוד אותו נענשו, כמו שכתוב (שמות לב) וישק את בני ישראל.</p>
<p>אבל כל אינון דסליקו ליה ברעותא דלא למפלא ליה אלא דסליקו גוונא דרעותא מניה הכא אתדכין ומקרבין ליה</p>	<p>אבל כל אלו שהעלו אותו ברצון שלא לעבוד אותו, אלא שהעלו אופן של רצון ממנו, כאן נטהרים ומקריבים אותו</p>
<p>לח/ב</p>	

¹³³⁵ ה"ס כתר רחל היוצא מת"ת ז"א, והוא חודש ניסן שסודו בכתר רחל כידוע מענין חדשי השנה כנזכר בראש כוונות ראש השנה (רמ"ז).

<p>לעולה ולא לחטאת אבל קחו שעיר עזים לחטאת (&) אמאי אלא בנין דהוּוּ מקרבין בקדמיתא לשעירים דשלטין על טורי רמאי ודא הוא לחטאת ובעיין לאתדכאה מההוא חובא ולא עוד אלא להדתותי דסיהרא אצטריך¹³³⁶</p>	<p>לעולה ולא לחטאת. אבל קחו שעיר עזים לחטאת למה, אלא משום שהיו מקריבים ראשונה לשעירים ששולטים על ההרים הרמים, וזהו לחטאת. וצריכים להטהר מאותו החטא. ולא עוד אלא שצריך לחידוש הלבנה.</p>
<p>ושור ואיל לשלמים (&) שור ולא פר בנין דשור שלים איהו לאחזאה שלמא הדא הוא דכתיב לשלמים רבי יוסי אמר שור ואיל מסטרא דשמאלא קא אתיין שור מסטרא דשמאלא דכתיב (יחזקאל א י) ופני שור מהשמאל איל בנין אילו דיצחק וסלקין לשלמים לאשלמא לון לכנסת ישראל ועל דא שור ואיל לשלמים</p>	<p>ושור ואיל לשלמים, שור ולא פר, משום ששור הוא שלם, להראות שלום, זהו שכתוב לשלמים. רבי יוסי אמר שור ואיל מצד השמאל הם באים, שור מצד השמאל שכתוב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. איל משום אילו של יצחק, ועולים לשלמים להשלים אותם לכנסת ישראל, ועל כן שור ואיל לשלמים.</p>
<p>אמר רבי יהודה כלא בנין דכנסת ישראל מתעטרא ומתברכא על ידא דכהנא באשלמותא והאי יומא חדוותא דכלא הוה חדוותא דכנסת ישראל בקודשא בריך הוא חדוותא דעלאין ותתאין וכמה דאשתלים כהנא לתתא כביכול אשתלים כהנא לעילא בר נדב ואביהוא דאתערו ערבוביא¹³³⁷ בין מטרוניתא ומלכא ובנין כך (ויקרא י ב) ותצא אש מלפני יהוה ותאכל אותם וגו' (חסר)</p>	<p>אמר רבי יהודה הכל משום שכנסת ישראל מתעטרת ומתברכת על ידי הכהן בשלמות, והיום הזה היה שמחתם של כולם, שמחתה של כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא, שמחת העליונים והתחתונים. וכמו שנשלם הכהן למטה, כביכול נשלם הכהן למעלה. רק שנדב ואביהו שעוררו ערבוביה בין המלכה והמלך, ולכן ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וגו'.</p>
<p>ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפרעו וגו' (&) כי שמן משחת יהוה עליכם¹³³⁸ (&) רבי אבא אמר הא תנינן בעובדין דלתתא אתערון</p>	<p>ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפרעו וגו' כי שמן משחת ה' עליכם. רבי אבא אמר, הרי שנינו, שבמעשים שלמטה מתעוררים מעשים</p>

¹³³⁶ וזה היה שעיר בפני עצמו כי ג' שעירים נקרב בו ביום כנודע (לש"ו).
¹³³⁷ עי' ח"א דף עג רע"ב, קצב ע"א, ח"ב קצג ע"א, לעיל לז ע"ב, לקמן נז ע"ב, לעיל לג סע"ב ולד רע"א, לקמן ס ע"א, לקמן נו סע"ב (דע"ה ח"ב פד ע"ג).
¹³³⁸ אדה"ר וכו' נכשל בב' ענינים: אחד, בסדר הכוונה אשר היה מכוון ומייחד להשלים בתיקון האצילות, ולא כוון בסדר הראוי, ונעשה עי"ז פגמים רבים בכל בנין האצילות כולו, וכן ניתן כח עי"ז להחיצונים להתקרב ולינק מן הקדושה, ונעשה עי"ז פגם גדול בהעולמות בי"ע במציאות עץ הדעת. וכאשר ראה אדה"ר מה שפגם בכ"ז, הנה עלה בדעתו לחחום מלחמת מצוה עם הס"מ וחיילותיו, לדחותו ולהורידו בכל האפשרי, ונכשל בזה שנית עוד יותר מהראשון וכו'. והנה באלו ב' הדברים נכנסו אח"כ ג"כ נדב ואביהוא לתקן את הפגם דאדה"ר, וכן נכנסו בזה ג"כ כל הד' שנכנסו לפרדס וכו', הכניסו את עצמן בהנסיון הזה, וכדי לתקן את החטא דאדה"ר, וכמו שבארנו שם, והוא פגם אחד. והשני, הוא כי דחקו את עצמן לתקן את המלכות ולייחדה עם ז"א בהיחוד דפב"פ, והוא ענין הקרבת הקטורת שהקריבו נדב ואביהוא, כי הקטורת הם המוחין דזו"ן דמצד אימא (עי' שעה"כ דרושי תפילין דרוש ד'), וכן נדב ואביהוא שרשם היה ג"כ מהנצח הוד דאימא המתלבש בזו"ן, ולכן עלה בדעתם כי להם יאתה להקטיר קטורת ולהמשיך את המוחין דמצד אימא בהזו"ן וכדי לייחדם בהזווג דפב"פ. אבל באמת הרי שגו בזה הרבה, כי היחוד דפב"פ העיקרי הוא עי"י המוחין דמצד אבא דוקא וכנ"ל ענף כ"ג, והמוחין דמצד אבא הם בסוד שמן (שעה"פ משלי), והוא סוד הכתוב (משלי כז ט) שמן וקטורת ישמח לב, וצריך לאשתכחא שמן וקטורת כחדא וכמ"ש ברע"מ (פ' צו לג ע"ב). והיה ראוי הקרבת הקטורת רק לאהרן וכו', ואז היו שמן וקטורת כחדא, וזהו שכתוב (ויקרא י א) אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה אבל לאהרן צוה וכמ"ש בזה"ק (פרשת אחרי ס ע"א). וכן אלעזר ואיתמר היו ג"כ שרשם מאבא, ר"ל מהנצח הוד המלוכשים בז"א, אלא אורם היו סתומים מאד, כי נו"ה דאבא הם מלוכש בנו"ה דאימא, ושניהם בתוך קוי ז"א. אך היו ג"כ מצד אבא עכ"פ, ולכן נאמר עליהם (ויקרא י ז) כי שמן משחת ה' עליכם, וכמ"ש בזה"ק פ' שמיני (לח ע"ב) ע"ש. אבל הקרבת הקטורת היה ראוי רק לאהרן, כי הוא היה מהדעת דז"א שמצד אבא, שהוא השמן, והיה מתקיים בו שמן וקטורת ישמח לב, והיה גורם עי"ז המשכת המוחין דמצד אבא, שהוא המוחין דגדלות שני בזו"ן, והיו מתייחדים עי"ז בהיחוד דפב"פ העיקרי. אבל נדב ואביהוא לא היו ראויים לזה כלל, וכמ"ש הרב כ"ז בלק"ת (פ' ויקרא) ובשער הפסוקים (פ' שמיני) (דע"ה ח"ב קא ע"ב).

<p>עובדין לעילא¹³³⁹ ועובדא דלתתא בעי לאתחזאה כגוונא דעובדא דלעילא</p>	<p>למעלה. והמעשה שלמטה צריך להראות כדוגמא המעשה שלמעלה.</p>
<p>תא חזי כל חדותא¹³⁴⁰ דלעילא תליא בהווא שמנא קדישא דמתמן נפיק חדוה וברכא¹³⁴¹ לכלהו בוצינין¹³⁴² וכהנא עלאה¹³⁴³ (מיניה) אתעטר בנגידו דמשהא¹³⁴⁴ ובגין כך כהנא דרבו משחא אתנגיד עליה כגוונא דלעילא בעי לאתחזאה חידו ונהירו דאנפין (יתיר מכלא) ולא יתחזי גרעונא ברישיה ולא בלבושיה אלא למהוי כלא שלים כגוונא דלעילא ולא יתחזי ביה פנימו כלל בגין דלא יעביד פנימו באתר אחרא</p>	<p>בא וראה, כל השמחה שלמעלה תלויה באותו שמן קדוש, שמשם יוצאות שמחה וברכות לכל המאורות. והכהן העליון (ממנו) מתעטר בהמשכה של שמן, ולכן הכהן ששמן משחה נמשך עליו כדוגמא שלמעלה, צריך להראות שמחה והארת פנים (יותר מהכל), ושלא יראה חסרון בראשו ולא בלבושו, אלא להיות הכל שלם כדוגמא שלמעלה, ואל יראה בו פגם כלל, כדי שלא יעשה פגם במקום אחר.</p>
<p>תא חזי אלמלא אלעזר ואיתמר אתחזון פנימו בההיא שעתא בלבושיהון או בראשיהון לא אשתזיבו בההיא שעתא דהא שעתא קיימא למעבד דינא ועל דא תנינן בשעתא דמותנא אערע בעלמא לא יתער אינש גרמיה למלה בעלמא בגין דלא יתערון עליה בר אי אתער גרמיה לטב ויכיל לדחייא (לדחוקא) שעתא דהא בזמנא ושעתא דדינא קיימא בעלמא מאן דיערע ביה לקטי ליה ויסתלק מעלמא ובגין כך ולא תמותו (&) כתיב ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה (&) בגין דאינון לא אתיין מסטרא דכהני ולא מתזקי</p>	<p>בא וראה אלמלא אלעזר ואיתמר הראו פגם באותה שעה בלבושם או בראשיהם, לא נצולו באותה שעה, שהרי השעה עמדה לעשות דין. ועל כן שנינו בשעה שהמגפה קוראת בעולם, לא יעורר אדם את עצמו לדבר בעולם, כדי שלא יתעוררו עליו. פרט אם עורר את עצמו לטוב, ויכול לדחות (לדחוק) את השעה, שהרי בזמן ובשעה שהדין עומד בעולם, מי שפוגע בו לוקטים אותו ומסתלק מן העולם. ולכן כתוב ולא תמותו, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, משום שהם לא באים מצד הכהנים, ולא ינזקו.</p>
<p>רבי אלעזר פתח (שמות ו) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה ויקח אהרן כלא כמה דאצטריך כלא כגוונא דלעילא תא חזי ראויה היתה בת שבע לדוד מיומא דאתברי עלמא ראויה היתה אלישבע לאהרן מיומא דאתברי עלמא מה בין האי להאי אלא כלא חד אבל התם לדינא הכא לרחמי כד אתחברא בדוד לדינא לאנחא קרבין לאושדא דמין הכא באהרן לשלמא לחדוה לנהירו דאנפין לאתברכא ועל דא אתקרי (הכי) התם בת שבע הכא אלישבע</p>	<p>רבי אלעזר פתח (שמות ו) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה, ויקח אהרן, הכל כמו שצריך, הכל כדוגמא שלמעלה. בא וראה ראויה היתה בת שבע לדוד מיום שנברא העולם, ראויה היתה אלישבע לאהרן מיום שנברא העולם. מה בין זה לזה, אלא הכל אחד, אבל שם לדין וכאן לרחמים. כשהתחברה עם דוד, זה לדין, ללחום קרבות ולשפוך דמים. כאן באהרן לשלום לשמחה להארת פנים להתברך, ועל כן נקראת (כך) שם בת</p>

¹³³⁹ מלה זו של הערה נהוגה מאד בכל הזוהר לרמוז וללמד יסוד גדול בהמשכת השפע מלמעלה למטה, וזה כי בהורדת האור וטוב העולם נמשך מהמדות העליונות, אבל רק האדם השלם יש לו כח להמשיכו מהם ולהעירם בהמשיכו עליהם המוחין המחיים אותם ומעוררים חפצם להמטיר על העולם הכל לפי המעשה. אך בתנאי שלם שהפועל בעי לאתחזאה וכו', שיהיה מכוין ומקבל לעובדא דלעילא, דומה בדומה, וכמו שהזכיר ממשיחת כהן גדול שהוא דוגמא דזעיר (רמ"ז).

¹³⁴⁰ וזו"ה (משלי כז, ט) שמן וקטורת ישמח לב, ולא אמר ישמחו לב, מפני שהעיקר הוא, ההוא שמנא, שה"ס מוח אבא שהוא מבחר (נ"א מכתר) וראשית המוחין, וכן ישמ"ח ל"ב בגי' שמ"ן, ולכן אמר כל חדותא, שהוא כולל הכל, וכמשה"ה (תהלים קד, כד) כלם בחכמה עשית, ובו שורש כל קדושה, והמשכן וכל כליו נתקדשו בו (רמ"ז).

¹³⁴¹ הוא אור מקיף ואור פנימי (רמ"ז).

¹³⁴² הם הכלים דאצילות, ועיין לעיל (ז ע"ב) (רמ"ז).

¹³⁴³ ה"ס זעיר שעיקרו החסדים והוא מושרש בחכמה כ"ח מ"ה (רמ"ז).

¹³⁴⁴ שרש שמן הוא ממוחא סתימאה שנמשך ע"י דיקנא דאריך ב"ג תיקוניו, בסוד יא"א דשם מ"ה, שהוא במוחא סתימאה (רמ"ז).

<p>אלישבע דאתחברא בחסד (תא חזי) בת שבע לדינא לירתא מלכותא ולא תקפא</p>	<p>שבע, וכאן אלישבע. אלישבע שהתחברה עם חסד, (בא וראה) בת שבע לדין לרשת מלכות ולהתגבר.</p>
<p>אמר רבי שמעון הא דתנינן דכתיב (שמות יט יט) קול השופר שפיר הוא¹³⁴⁵ ודא הוא יעקב דאסתלק במחשבה דאבהן¹³⁴⁶ ונפקו כחדא מגו שופר דהא שופר אפיק מייא ואשא ורוחא כחדא ואתעביד מנייהו קלא כך אימא עלאה אפיק לאבהן בקל חד ומגו מחשבה אסתלקו כחדא בחד קול וההוא קול אקרי קול השופר ודא יעקב דכליל לאבהן כחדא ואקרי קול ותרי קלי נינהו¹³⁴⁷ דהא מגו¹³⁴⁸ קלא נפיק קלא אבל קול חד דאקרי קול השופר ומהכא נפקו שאר קולות מגו ההוא שופר בזווגא</p>	<p>אמר רבי שמעון, זה ששנינו שכתוב קול השופר יפה הוא, וזהו יעקב שעלה במחשבה של האבות, ויצאו כאחד מתוך שופר. שהרי שופר מוציא מים ואש ורוח כאחד, ונעשה מהם קול. כך האם העליונה מוציאה את האבות בקול אחד, ומתוך מחשבה התעלו כאחד בקול אחד, ואותו קול נקרא קול השופר. וזה יעקב שכולל את האבות כאחד, ונקרא קול. ושני קולות הם, שהרי מתוך קול יוצא קול, אבל קול אחד שנקרא קול השופר, ומכאן יצאו שאר הקולות, מתוך אותו השופר בזווג</p>
<p>למ/א</p>	
<p>דמחשבה ושבעה קולות נינהו דנפקין בזווגא דמחשבה בשופר ודא שופר דאשקי לון ורוי לון לאבהן בקדמיתא ולבתר לבנין והא אוקמוה מלה</p>	<p>של המחשבה. ושבעה קולות הם שיוצאים בזווג של המחשבה עם השופר, והשופר הזה שמשקה אותם ומרוה את האבות בתחילה, ואחר כך את הבנים, והרי בארו את הדבר.</p>
<p>תא חזי ויקח אהרן את אלישבע¹³⁴⁹ (שמות ו כג) לבסמא לה¹³⁵⁰ למחדי לה¹³⁵¹ לחברא לה¹³⁵² במלכא בזווגא שלים לאשתכחא ברכאן לעלמין כוליהו על ידא דאהרן בגין כך בעי כהנא¹³⁵³ לאשתכחא בנהירו דאנפין¹³⁵⁴ בחידו כלא¹³⁵⁵ כגווגא דלעילא דהא על ידוי ברכאן¹³⁵⁶ וחדוין¹³⁵⁷ משתכחי ועל דא אתרחקא מניה דינא¹³⁵⁸</p>	<p>בא וראה, ויקח אהרן את אלישבע לבסם אותה לשמח אותה ולחבר אותה עם המלך בזווג שלם, שימצאו ברכות לכל העולמות על ידי אהרן, לכן צריך הכהן להמצא בהארת פנים בשמחת הכל, כדוגמא שלמעלה, שהרי על ידו ברכות ושמחות נמצאות, ולכן מרחיקים ממנו דין ורוגז ועצב, כדי שלא יפגם מאותו מקום שנקשר בו, ועל זה ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולא הכהן.</p>

¹³⁴⁵ פי' קול דנפיק משופר (רח"ו).

¹³⁴⁶ מחשבה אבא (רח"ו).

¹³⁴⁷ ת"ת ויסוד (רח"ו).

¹³⁴⁸ הענין שקול כלול חג"ת אמ"ש, וזהו כ"ז שבתוך הפה, וממנו יוצא לחוץ ונתגלה, וזהו נה"י שמתגלה ואבהן סתימין הן והולך הקול עד מקום התפשטותו ואח"כ חוזר בכח כמו שזורק אבן בכותל וחזרה הוא בת קול, ונקרא אור חוזר, וכולא כליל בג"ר ברעותא ומחשבה וקול דאזיל בלחישו בגרון תמיד ונהר יוצא וכו', וז"ש (לט ע"א) ושבעה קולות וכו' (יהל אור).

¹³⁴⁹ היא נקראת אלישבע מצד היות בה שפע הדין מתוק בכללות שבע מדות בה וכו', א"ל היינו א"ם, שכן עולה. והיינו שפע הבינה וכו' בת עמינדב, היינו ברתיא דאברהם (אור יקר).

¹³⁵⁰ פי' שאהרן הוא חסד מבסם גבורות שבה (מ"מ).

¹³⁵¹ היינו ע"י ה' חסדים שנותן לה בסוד תחדהו בשמחה וכו' (מ"מ).

¹³⁵² בסוד החבוק כדאמרן אחות נחשון, והאי אחתיה דההוא נחש בריח המבריה בתוך הקרשים מן הקצה אל הקצה והיינו נחש ר"ן על ידי היותו אוהז משך ר"ק עד הבינה, וששם נעלמים ששה והיינו נ' י' על ו' לו לחנשון לאשה לזווגא לו כדפי' (אור יקר). פי' כי חסד הוא שושבין המזווג זר"ן יחד (מ"מ).

¹³⁵³ חסד שהכהן מרכבה אליו (אור יקר).

¹³⁵⁴ מצד החכמה (אור יקר).

¹³⁵⁵ מצד הבינה מפני שהוא קושר ז' ספירות בשרשם העליון (אור יקר).

¹³⁵⁶ מצד הימין (אור יקר).

¹³⁵⁷ מצד השמאל (אור יקר).

¹³⁵⁸ שלא יהיה אכזרי (אור יקר).

<p>ורוגז¹³⁵⁹ ועציבו¹³⁶⁰ בגין דלא יתפנים¹³⁶¹ מההוא אתר דאתקטר ביה ועל דא ואחיקם כל בית ישראל יבכו את השרפה (&) ולא כהנא עלייהו כתיב (דברים לג יא) ברך יהו"ה חילו¹³⁶² ופעל ידיו תרצה¹³⁶³ וגו'¹³⁶⁴</p>	<p>עליהם כתוב (דברים לג) ברך ה' חילו ופעל ידיו תרצה וגו'.</p>
<p>יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך וגו' אמר רבי יהודה מנו פרשתא דא¹³⁶⁵ שמעינן דנדב ואביהוא רוי חמרא הו מדאזהר לן לכהני בהא רבי חייא פתח (תהלים קד טו) ויין ישמח לבב אנוש וגו' אי בעי כהנא למחד¹³⁶⁶ ולאשתכחא בנהירו דאנפין יתיר מכלא¹³⁶⁷ אמאי אסיר ליה חמרא דהא חידו ביה אשתכח נהירו דאנפין ביה אשתכח אלא שירותא דחמרי חדוותא סופיה עציבו ועוד דיין מסטרא דליואי אתי מאתר דחמרא שרי דהא אורייתא וחמרא דאורייתא מסטרא דגבורה הוא (ס"א סופיה עציבו וכהנא שירותא וסיומא בעי חדוותא ונהירו דאנפין יין אתי מסטרא דליואי) וסטרא דכהנא מיין צלילין נהירין רבי יוסי אמר כל חד אוזיף לחבריה וכליל כלא דא בדא ובגין כך חמרא שרי חדוותא בגין דכליל מגו מייא ולבתר אהדר לאתריה ועציב ורגזו ודאין דינא (וכהנא שירותא וסיומא בעי חדוותא ונהירו דאנפין)</p>	<p>יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך וגו', אמר רבי יהודה מתוך הפרשה הזו שומעים שנדב ואביהוא היו שתויי יין, משהזהיר בזה את הכהנים. רבי חייא פתח (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש וגו', אם צריך הכהן לשמוח ולהימצא בהארת פנים יותר מהכל, למה אסור לו יין, שהרי שמחה נמצאת בו, והארת פנים נמצאת בו. אלא ראשיתו של יין שמחה וסופו עצבות, ועוד שיין בא מצד הלויים, מהמקום שיין שורה, שהרי תורה ויינה של תורה הם מצד הגבורה. (סופו עצבות, והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארת פנים, יין בא מצד הלויים.) וצד הכהן מים צלולים מאירים. רבי יוסי אמר כל אחד מלוה לחברו, והכל כלול זה בזה, ולכן יין משרה שמחה, משום שכלול מתוך מים, ואחר כך חוזר למקומו. ועצוב ורוגז ודן דין (והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארת פנים).</p>
<p>רבי אבא אמר מאתר חד נפקו יין ושמן¹³⁶⁸ ומים (דבש¹³⁶⁹ וחלב) מים ושמן לימינא נטלי כהני ויירתי לון ושמן יתיר מכלא דאיהו חדוותא שירותא וסיומא דכתיב (שם קלג ב) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן ויין לשמאל</p>	<p>רבי אבא אמר ממקום אחד יצאו יין ושמן ומים (דבש וחלב), מים ושמן לימין, הכהנים נוטלים ויורשים אותם, ושמן יותר מהכל, שהוא שמחה בתחילה וסוף, שכתוב (שם קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. ויין לשמאל</p>

¹³⁵⁹ שלא יהיה כועס (אור יקר).

¹³⁶⁰ כמשמעו שיהיה עולם לפניו כאפס ולא יעצב עלי עניינו ומקריו, והטעם שבאכזריות פוגם המדות ומשפיעם דין, ברוגז הוא הדין קודם פעולתו והאכזריות פועלת הדין, העצבות מורה סילוק השפע. ושלשתם הפך החסד השלום (אור יקר).

¹³⁶¹ ירצה שהכהן יפגם וירד מהמדות למטה וזה לתלות הפגם בו, או ירצה שהכהן איש החסד קשור בבינה ואם יהיה עציבו או רוגז או דינא מורה שנשפע לו דין מהמקור שהוא נקשר בו (אור יקר).

¹³⁶² להשפיעם השפע והכח למטה, א"נ "ברך ה'" חכמה, "חילור", חיל ו', בינה המשפעת כח וחיל לאות ו' תפארת (אור יקר).

¹³⁶³ קשרם ויחודם המדות העליונות, א"נ דהיינו המלכות המתחבבת בין ב' זרועות (אור יקר).

¹³⁶⁴ מחץ מתנים קמיו – ביטול המנגדים הגורמין העצבות והרוגז, א"נ "תרצה" והגורמין הפירוד "מחץ וכו'" והיינו ככל הנדרש לעיל (אור יקר).

¹³⁶⁵ מסמיכות הענין ועוד אומרו ואל תמותו ור' יהודה פליג (אור יקר).

¹³⁶⁶ כדמוכח מאומרו ראשיכם אל תפרעו וכו' (אור יקר).

¹³⁶⁷ כאומרו וכל בית ישראל יבכו (אור יקר).

¹³⁶⁸ פי' מאו"א יצאו אלו המינים (מ"מ). וסדרן שמן יין חלב ומים ודבש, וחלב הוא מקרא ושאר הוא פרד"ס, וז"ש על בן זומא דבש מצאת כו' ובכ"א שמאל נכלל בימין, ולכן אלו שהציצו בשמאל לבד נפגעו ור"ע משכני כו' כמ"ש לריח כו' משכני כו' ועי' ח"א כו' ע"ב (יהל אור).

¹³⁶⁹ הדבש הוא הדין דגדלות שהם ש"ך דינים עם ה"ד כמבואר אצלנו בדרוש השופר דר"ה שהוא ש"ו כנגד דבש ועם ה"ד פרקי אצבעות היד האוחזים בשופר הם ש"ך הרי ש"ו מן שופר ופ"ר הם דינים אחרים כנודע (שער המצות ויקרא).

<p>ירתי ליואי לארמא קלא ולזמרא ולא לשתוק דהא חמרא לא שתיק לעלמין ושמן בחשאי הוא תדיר מה בין האי להאי אלא שמן דאיהו בחשאי בלחישו תדיר אתי מסטרא דמחשבה דאיהו בלחישו תדיר ולא אשתמע והוא בחשאי ועל דא הוא מימינא ויין דאיהו לארמא קלא ולא שתיק¹³⁷⁰ לעלמין אתי מסטרא דאימא וירתין ליואי לסטר שמאלא וקיימי לזמרא לארמא קלא וקיימי בדינא ובגין כך כתיב (דברים כא ה) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע</p>	<p>יורשים הלויים, להרים קול ולזמר ולא לשתוק, שהרי יין לא שותק לעולמים, ושמן הוא תמיד בחשאי. מה בין זה לזה, אלא שמן שהוא בחשאי בלחש תמיד בא מצד המחשבה, שהיא תמיד בלחש ולא נשמעת והוא בחשאי, ועל כן הוא מימין, ויין שהוא להרים קול ולא שותק לעולמים בא מצד האם, ויורשים הלויים לצד השמאל, ועומדים לזמר להרים קול ועומדים בדין. ולכן כתוב (דברים כא) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.</p>
<p>בגין כך כהנא כד ייעול למקדשא למפלה פולחנא אסיר ליה למשתי חמרא דהא עובדוי בחשאי אינון¹³⁷¹ ובחשאי (ס"א אתחזי) אתאן ואתכוון (ס"א ובחשאי אתכוון במה דאתכוון) וזווג למאן דזווג ונגיד ברכאן לעלמין כלהו וכלא בחשאי (ועוד)¹³⁷² דעובדוי כלהו ברזא וחמרא מגלי רזין הוא¹³⁷² דהא כל עובדוי לארמא קלא קאים</p>	<p>לכן כשכהן יכנס למקדש כדי לעבוד את העבודה, אסור לו לשתות יין, שהרי מעשיו הם בחשאי, ובחשאי (נראה) הם באים, ומתכוון (ובחשאי מתכוון במה שמתכוון) ומזווג את מי שמזווג, ונמשך ברכות לכל העולמות, והכל בחשאי. (ועוד) שכל מעשיו בסוד, ויין הוא מגלה רזים, שהרי כל מעשיו קיימים כדי להרים קול.</p>
<p>רבי יהודה ורבי יצחק הוו אזלי בארחה מבי מרוניא לצפורי והוה רבייא חד שכיה לגבייהו בחמרא בקינטא דדובשא אמר רבי יהודה נימא מלה דאורייתא ונזיל פתח רבי יצחק ואמר (שיר ז י) וחכך כיינ הטוב הולך לדודי למישרים וגו' וחכך כיינ הטוב דא יינא דאורייתא דאיהו טב דהא יינא אחרא לאו איהו טב ויינא דאורייתא טב לכלא טב לעלמא דא וטב לעלמא דאתי ודא הוא יינא דניחא ליה לקודשא בריך הוא יתיר מכלא ובזכו דא מאן דמרוי מיינא דאורייתא יתער לעלמא דאת¹³⁷³ ויזכי לאחייא¹³⁷⁴ כד יוקים קודשא בריך הוא לצדיקיא</p>	<p>רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך מבית מרון לצפורי, והיה ילד אחד מצוי אצלם עם חמור הנושא כד דבש. אמר רבי יהודה נאמר דבר תורה ונלך. פתח רבי יצחק ואמר (שיר ז) וחכך כיינ הטוב הולך לדודי למישרים וגו', וחכך כיינ הטוב זה יינה של תורה, שהוא טוב שהרי יין אחר אינו טוב, ויינה של תורה טוב לכל, טוב לעולם הזה וטוב לעולם הבא, וזהו היין שנוח לו לקדוש ברוך הוא יותר מהכל. ובזכות זה מי שנרוה מיינה של התורה, יתעורר לעולם הבא ויזכה להחיות כשיקים הקדוש ברוך הוא את הצדיקים.</p>
<p>אמר רבי יהודה¹³⁷⁵ דובב שפתי ישנים הא תנינן דאפילו בההוא עלמא¹³⁷⁶ יזכי למלעי באורייתא דהא הוא דכתיב (&) דובב שפתי ישנים</p>	<p>אמר רבי יהודה דובב שפתי ישנים, הרי שנינו שאפילו באותו עולם יזכה לעסוק בתורה, זהו שכתוב דובב שפתי ישנים, אמר אותו ילד, אם כתוב וחכך מיין הטוב היינו אומרים כך, אבל כתוב כיינ הטוב</p>

¹³⁷⁰ הוראת דאותיות חשמ"ל, ע"ש האורות דח"ג, כי אותיות ח"ש הוא ע"ש החסדים, שמן, בחשאי, דאיהו מסטרא דימינא, והוא בחשאי תדיר. ומ"ל הוא ע"ש הגבורות דאיהו יין, לארמא קלא ולא שתיק לעלמין, וכמ"ש בזוהר (פרשת שמיני טל ע"א) (דע"ה ח"א סא ע"ד).

¹³⁷¹ פי' זה טעם שלישי למה נאסר היין לכהנים דלעיל אמר ב' טעמים א' שסיפיה עציבו וסוד דין מסטרא דליואי אתי וכאן מפרש טעם ג' (מ"מ).

¹³⁷² הוא טעם רביעי (מ"מ).

¹³⁷³ פי' זהו מש"ה הולך לדודי למישרים (מ"מ).

¹³⁷⁴ זהו מש"ה דובב שפתי ישנים, דהיינו הישן שהוא המת יחיה ויהיו שפתותיו דובבות (מ"מ).

¹³⁷⁵ ר' יהודה מפרש דאפילו בעולם הזה דובבות שפתותיו בקבר כמרז"ל (מ"מ).

¹³⁷⁶ לפי שר' יצחק קאי אזמן התחיה לכך אמ"ל אפילו בההוא עלמא שהוא עולם הזה שנק' כך לגבי עולם התחיה שבה עסיק ר' יצחק (מ"מ).

<p>1377 אמר ההוא רבייא אי כתיב וחכך מיינ הטוב הוינא אמרי הכי אבל (&) כיינ הטוב ולא מיינ אשגחו ביה אמר רבי יהודה ברי אימא מילך דשפיר קא אמרת אמר אנא שמענא דמאן דאשתדל באורייתא ודביק בה וההיא מלה דאורייתא אשתמע בפומיה ולא לחיש לה</p>	<p>ולא מיינ. השגיתו בו, אמר רבי יהודה, בני אמור דברך שיפה אמרת. אמר אני שמעתי שמי שעוסק בתורה ודבק בה, ואותו דבר התורה נשמע בפיו ולא</p>
<p>לט/ב</p>	
<p>בלחישו אלא ארים קליה בה דאורייתא הכי בעיא לארמא קלא דכתיב (משלי א כא) בראש הומיות תקרא לארמא רנה דאורייתא ולא בלחישו כיינ הטוב כחמר טב דלא שתיק והוא עתיד לארמא קלא כד יפוק מהאי עלמא</p>	<p>לוחש אותו בלחש, אלא מרים בו את קולו, שכך צריכה תורה להרמת קול, שכתוב (משלי א) בראש הומיות תקרא להרים את רינת התורה ולא בלחש, כיינ הטוב, כמו יין טוב שלא שותק, והוא עתיד להרים קול כשיצא מן העולם הזה.</p>
<p>הולך לדודי למישרים דלא יסטי לימינא ולשמאלא ולא ישתכח דימחי בידוי דובב שפתי ישנים אפילו בההוא עלמא שפוותיה מרחשן אורייתא תו שמענא וחכך כיינ הטוב האי קרא לכנסת ישראל אתמר ובתושבתא אתמר</p>	<p>הולך לדודי למישרים, שלא יסטה לימין ולשמאל, לא ימצא שימחה בידי. דובב שפתי ישנים, ואפילו באותו עולם שפתותיו מרחשות בתורה. עוד שמעתי, וחכך כיינ הטוב, הפסוק הזה נאמר לכנסת ישראל, ונאמר בתישבחות.</p>
<p>אי הכי מאן הוא דמשבח לה בהאי אי קודשא בריך הוא מהו (&) הולך לדודי הולך אלי מבעי ליה אלא ודאי קודשא בריך הוא קא משבח לה לכנסת ישראל כמה דהיא קא משבחת ליה דכתיב (&) חכו ממתקים כך קודשא בריך הוא משבח לה לכנסת ישראל (דכתיב (&)) וחכך כיינ הטוב יין הטוב דהוא חמרא דמנטרא</p>	<p>אם כך, מי הוא שמשבח אותה בזה. אם הקדוש ברוך הוא, מה זה הולך לדודי, היה צריך להיות הולך אלי, אלא ודאי שהקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל, כמו שהיא משבחת אותו. שכתוב חכו ממתקים, כך הקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל, (שכתוב) וחכך כיינ הטוב, יין הטוב שהוא יין המשומר.</p>
<p>הולך לדודי דא יצחק דאקרי ידיד מבטן למישרים כמה דאת אמר (תהלים צט ד) אתה כוננת מישרים לאתכללא שמאלא בימינא 1378 ודא הוא מישרים דבגין חדוותא דההוא חמר טב אתכליל שמאלא בימינא וחדאן כלא (דובב שפתי ישנים) דהא כלא מתערי בחדוואן וברכאן ועלמין כלהו משתכחי בחידו ומתערי לארקא ברכאן לתתא</p>	<p>הולך לדודי, זה יצחק שנקרא ידיד מבטן, למישרים, כמו שנאמר (תהלים צט) אתה כוננת מישרים, להכליל שמאל בימין. וזהו מישרים, שבגלל השמחה של אותו היין הטוב, נכלל השמאל בימין, וכולם שמחים, (דובב שפתי ישנים) שהרי הכל מתעוררים בשמחות וברכות, וכל העולמות נמצאים בשמחה ומתעוררים להריק ברכות למטה.</p>
<p>אתו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו ליה רישיה וחדו עמיה אמרו ליה מה שמך אמר לון ייסא אמרו רבי ייסא תהא יתיר תהא שכיה בעלמא מרבי ייסא חברנא דאסתלק מביננא אמרו ליה ומאן אבוך אמר לון אפטר מעלמא והוה אוליף לי כל יומא תלת מלין דאורייתא ובליליא תלת מלין דחכמתא דאגדתא</p>	<p>באו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו לו את ראשו ושמחו עמו, אמרו לו מה שמך, אמר לו ייסא. אמרו (אתה) תהיה רבי ייסא, ותהיה מצוי בעולם יותר מרבי ייסא חברנו שהסתלק מבינינו. אמרו לו, ומי אביך. אמר לו, נפטר מן העולם, והיה מלמד אותי כל יום שלשה דברי תורה, ובלילה שלשה דברי חכמה של אגדה.</p>

1377 פי' כיון שאמרת מאן דמרוי מיינא דאורייתא א"כ מיינ הטוב מבעי ליה שר"ל וחכך כשהיא מרוי מיינ הטוב שהיא התורה אז הולך לדודי (מ"מ).

1378 ישנו התכללות ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא ע"פ הזכות והמעשים כנז', ועי' פ' שמיני (טל ע"ב) ופ' וארא (כו ע"ב) (כללים ח"א עז ע"ד).

<p>והני מלי אוליפנא מאבא והשתא דיורי בתד בר נש וסליק לי מאורייתא ואנא אזיל כל יומא לעבידתיה ובכל יומא אהדרנא אינון מלין דאוליפנא מאבא אמרו ליה ההוא בר נש ידע באורייתא אמר לון לאו סבא הוא ולא ידע לברכא ליה לקודשא בריך הוא ואית ליה בנין ולא שוי לון בכי רב</p>	<p>והדברים הללו למדתי מאבי, וכעת אני גר עם אדם אחד שמונע אותי מן התורה, ואני הולך כל יום לעבודה, ובכל יום אני חוזר על אותם הדברים שלמדתי מאבי. אמרו לו, אותו אדם יודע בתורה, אמר להם לא, הוא זקן ולא יודע לברך את הקדוש ברוך הוא, ויש לו בנים, ולא שם אותם בבית הרב.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי לא הוה הכי הוה אעילנא לגבי האי כפר למלא עלך השתא אסיר לן למחמי אנפוי שדי חמרא מנד ואת זיל לגבן אמרו ליה מאן הוא אבוך אמר רבי זעירא דכפר ראמין שמע רבי יהודה ובכה אמר אנא הוינא בביתיה ואוליפנא מניה תלת מלין בכסא ואוליפנא מניה במעשה בראשית תרי אמר רבי יצחק ומה מהאי רביא בריה אוליפנא מניה לא כל שכן אזלו ואחידו בידיה חמו חד חקל ויתבו תמן אמרו ליה אימא חד מלה מאינון דאוליף לך אבוך במעשה בראשית</p>	<p>אמר רבי יהודה אם לא היה כך, הייתי נכנס לכפר הזה לדבר עליך, עכשיו אסור לנו לראות את פניו, זרוק ממך את החמור, ואתה לך אלינו. אמרו לו מי אביך, אמר רבי זעירא מכפר ראמין. שמע רבי יהודה ובכה, אמר אני הייתי בביתו ולמדתי ממנו שלשה דברים בכוס, ולמדתי ממנו שנים במעשה בראשית. אמר רבי יצחק ומה מהילד הזה בנו למדתי, ממנו לא כל שכן. הלכו ואחזו בידו, ראו שדה אחד וישבו שם, אמרו לו אמור דבר אחד מאותם שלימד אותך אביך במעשה בראשית.</p>
<p>פתח ואמר (בראשית א כא) ויברא אלהים את התנינים הגדולים וגו' ויברא אלהים כל אתר דדינא אלהים אקרי וההוא אתר עלאה אתר דנפקו מניה הכי קרי ליה הכא ואף על גב דרחמי הוא מניה נפקו דינין וביה תליין את התנינים הגדולים אלין אבהן¹³⁷⁹ דאינון מתשקיין בקדמיתא¹³⁸⁰ ומשתרשיין על כלא¹³⁸¹</p>	<p>פתח ואמר (בראשית א) ויברא אלהים את התנינים הגדולים וגו', ויברא אלהים, כל מקום של דין נקרא אלהים, ואותו מקום עליון, המקום שיצאו ממנו, כך קורא לו כאן. ואף על גב שהוא רחמים, יוצאים ממנו דינים, ובו הם תלויים. את</p>

¹³⁷⁹ יש לדקדק חדא דאמאי קרי לאבהן בשם תנינים, ותו דאטו עד השתא שהוא יום ה' לא אתבריא אבהן. אם כן מאן נינהו יום א' ב' וג' וכל מאי דנברא בהו. ויש לומר דבקרא קשה דאמאי לא מקצר ואמר ישרצו המים וגו' ויהי כן, שהרי בשרץ נפש חיה אתכלילו גם התנינים, ועוד דמתחיל בנפש שרץ חיה ומסיים בנפש חיה, לכך קאמר דכל הנזכר בפסוק זה הוא דבר מחודש שלא נזכר בפסוק ישרצו המים. והענין מובן בהקדים דרוש המתקת הגבורות הנזכר בדברי הרב ז"ל בכמה מקומות ובפרט בספר אדם ישר ואציענו לפניך בדרך קצרה. דע שאחרי שירדו והתפשטו החסדים המגולים בתנ"ה דז"א מיד ירדו שלשתם, דהיינו ב' חסדים ושליש לתוך היסוד ומיד יצאו הגבורות מיסוד אי' וירדו ג' העליונות שהן חג"ת ליסוד, וגם שירדו שלשתם זו ע"ג ז, הנה ביסוד נעשו בבחינת קוים בסדר חג"ת, ואז נמתקו ב' חסדים שהיו שם, ואמנם ב' גבורות הנשארות שהן דנ"ה נמתקו אחר כך בעליית החסדים כנזכר שם, ע"ע. ואנן קיימינן השתא ביום ה' שה"ס התפשטות החסדים עד הוד ומיד היה מיתוק הג' (נ"א בה) גבורות, והן הן אבהן הנזכרים שה"ס חג"ת שהם העיקר בהמתקה, ולהיותם בסוד גבורות לכן קראם תנינים, ועולים תק"ס שה"ס ב' פעמים מנצפ"ך, דהיינו חו"ג רמז למיתוק אותיות הסתומות בפתוחות. וגם תנינים גדולים גי' אברה"ם ויצחק"ק ויעקב"ב עם ג' כוללים. ואומרו ויברא, הוא על שם יציאתם מיסוד אי' וגם על מיתוקם, דהיינו הבראתם (נ"א הבראם) ובריותם (רמ"ז).

¹³⁸⁰ פי' שהם הממתקים תחילה במי (נ"א בחי') החסדים (רמ"ז).

¹³⁸¹ ר"ל שיצדק לקראם גדולים בסוד הגדולה שהוא שם החסד שבו נעשו בריאים, וגם על שם שהן משתרשים בין ב"א ובין בנוק', שהרי דעת דזעיר כלול מחו"ג ודעת דנוק' כל עצמו גבורות, וגם בהתחיל פרצוף הנוק' להבנות הם משתרשים תחילה כנודע מסוד מלת ברוך שבעמידה, דהיינו כ"ו ק"ל ע"ב כנזכר במקומו. ואולם אחרי שנמתקו הגבורות אז האירה נפש אדה"ר בסוד נפש חיה, שהוא בבחי' גילוי עטרה דיסוד אבא מחוץ ליסוד אי' מחזה זעיר ולמטה, וידוע שחיה סודה באבא בסוד נר"ן ח"י, ונפש חיה הוא ממש בחי' מלכות אבא דהיינו העטרה שלו, והיא היוצאת והמוצאת חוץ לעטרת יסוד אי' שהוא היא ארץ עילאה בסוד מלכות התבונה, דאפיקת מההיא חיה עלאה, הוא יסוד אבא, וגם שאבא מוריש לברתא שם כ"ג (נ"א ג"כ) הרמוז בר"ת הו"ה, (משלי ג, יט) ה' בחכמה יסוד ארץ, דהיינו מילוי דמילוי שם ב"ן כמ"ש הרח"ו על

	<p>התנינים הגדולים, אלו האבות שהם משקים בראשונה, ומשתרשים על הכל.</p>
<p>ואת כל נפש החיה הרומשת ואת כל נפש החיה דא נפש דההיא ארץ עלאה¹³⁸² אפיקת מההיא חיה עלאה על כלא דכתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה ודא איהי נפש דאדם קדמאה דמשיך בגויה¹³⁸³ הרומשת דא איהי חיה דרחשא בכל טורין (ס"א סטריין) לעילא¹³⁸⁴ ותתא¹³⁸⁵ אשר שרצו המים דההוא נהר עלאה נגיד ונפיק מעדן ואשקי להאי אילנא לאשתרשא בשרשוי על כלא ולאשתכחא ביה מזונא לכלא</p>	<p>ואת כל נפש החיה הרומשת, ואת כל נפש החיה, זו הנפש שאותה הארץ העליונה הוציאה מאותה חיה עליונה על הכל, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה, וזוהי הנפש של אדם הראשון, שמשך בתוכו. הרומשת, זוהי החיה הרוחשת בכל ההרים (הצדדים) למעלה ולמטה. אשר שרצו המים, שאותו נהר עליון שופע ויוצא מעדן ומשקה את העץ הזה, להשתרש בשרשוי על הכל, ושימצא בו מזון לכל.</p>
<p>דבר אחר החיה הרומשת דא הוא דוד מלכא דכתיב ביה (תהלים קיח ז) לא אמות כי אחיה וגו' ואת כל עוף כנף למינהו אלין כל אינון מלאכין קדישין דמשתכחי לקדשא שמא דמאריהון בכל יומא ויומא דכתיב בהו (ישעיהו ב) שש כנפים שש כנפים לאחד ומנהון טאסין בעלמא למעבד רעותא דמאריהון כל חד וחד בדקא חזי אמר רבי יהודה ודאי כל כך להאי רביא לא אתחזי אבל אנא חמי ביה דלאחר עלאה יסתלק</p>	<p>דבר אחר החיה הרומשת, זהו דוד המלך, שכתוב בו (תהלים קיח) לא אמות כי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למינהו, אלו כל אותם המלאכים הקדושים שמצויים לקדש את שם אדונם בכל יום ויום, שכתוב בהם שש כנפים שש כנפים לאחד, ומהם טסים בעולם לעשות רצון רבונם, כל אחד ואחד כראוי לו. אמר רבי יהודה ודאי לילד הזה לא ראוי כל כך, אבל אני רואה בו שיעלה למקום עליון.</p>
<p>אמר רבי יצחק</p>	<p>אמר רבי יצחק</p>
<p>מ/א</p>	
<p>ודאי החיה¹³⁸⁶ (הרומשת) דא היא חיה עלאה על כלא¹³⁸⁷ דהא אחרא ארץ קרייה קרא הכא דכתיב (&) והעוף ירב בארץ בארץ ודאי ולא במים דהא ההוא נהר נגיד ונפיק ואשקי בלא פירודא עד ההוא אתר דאקרי ארץ ומתמן כתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד וגו' והעוף וההוא עוף בהאי ארץ תליין ואתשקיין ודא הוא דכתיב (&) והעוף ירב בארץ קמו ואזלו אמר רבי יהודה נשתתף להאי רבייא עמנא וכל חד וחד לימא מלה דאורייתא</p>	<p>ודאי החיה (הרומשת) זוהי החיה העליונה על הכל, שהרי האחרת הכתוב קרא לה ארץ כאן, שכתוב והעוף ירב בארץ, בארץ ודאי ולא במים, שהרי אותו נהר נמשך ויוצא ומשקה בלי פרוד, עד אותו מקום שנקרא ארץ, ומשם כתוב ומשם יפרד וגו'. והעוף, ואותו עוף בארץ הזו תלויים, ומשקים. וזהו שכתוב, והעוף ירב בארץ. קמו והלכו, אמר רבי יהודה נשתתף את הילד הזה עמנו, וכל אחד ואחד יאמר דבר תורה.</p>

פסוק הנזכר והוא אצלי בליקוטים משלי, וזהו נפש חיה גי' כ"ג, ועל זה נאמר החיה הרומשת וכו' לעילא ותתא, אבא וברתא (רמ"ז).

¹³⁸² ר"ל נפש של אדה"ר שמלכות אפיקת מת"ת וזהו חיה עילאה והוא מ"ש "דא חיי דרחשא וכו'" (יהל אור).
¹³⁸³ אפשר שרומז לאותו חלק שנשאר באדה"ר אחר חטאו בסוד חלתו של עולם, שהיא בחי' נפש לבד הנמשכת מהאצילות עד סוף העשיה בתוכיות כל ב"ע כנזכר בספר הגלגולים ח"א פי"ד ופ"כ ופכ"א, והיינו דמשיך בגויה, שהמשיכה מן האצילות בתוכו. עוד נלע"ד במה שידוע שאין כל פרצוף ופרצוף אלא ג' כלים חיזון תיכון ופנימי שבהם מתלבשים סוד נר"ן, אבל בחי' חיה אינה מתלבשת בכלי אלא מקיפה מבחוץ. ואם תאמר והרי יסוד אבא מבריח בכל קו האמצעי [דזעיר] בתוך יסוד אי', וי"ל שאין זה אלא בסוד אחוריים שלו שעל פנימיותו נאמר (שמות לג, כג) ופני לא יראו, וכל אחוריים בחינת נפש הם, וז"ש "נפש דאדם דמשיך בגויה", שבחינה זו מתלבשת בתוך הפנימיות ומתגלה בתוך הז"א, וכל שכן בצאת עטרת אבא חוץ ליסוד אי' שהוא אז ממש נפש חיה שהוא בחינת מלכות דיסוד אבא (רמ"ז).

¹³⁸⁴ חג"ת טורין עלאין (יהל אור).

¹³⁸⁵ נו"ה כמ"ש בתז"ח עד ע"ד (יהל אור).

¹³⁸⁶ וז"ש גדולים צדיקים ממלאכי השרת, דצדיקים מת"ת שקיבל מהנהר, ומ"ה מארץ (יהל אור).

¹³⁸⁷ ר' יצחק ס"ל כפי' קמא דלעיל שפי' ההוא רבייא ע"ה (מ"מ).

<p>פתח רבי יהודה ואמר (שיר ב ד) סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים וגו' האי קרא הא אתמר ושפיר אבל כנסת ישראל קאמר דא בגלותא סמכוני מא¹³⁸⁸ סמכוני אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה הדא הוא דכתיב (תהלים קמה מז) סומך יהוה לכל הנופלים וגו' ובגין כך כנסת ישראל דנפלה דכתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום בעיא לאסמכא והיא אמרה סמכוני</p>	<p>פתח רבי יהודה ואמר סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים וגו', הפסוק הזה הרי נתבאר ויפה, אבל כנסת ישראל אמרה את זה בגלות. סמכוני, מה זה סמכוני, אלא מי שנופל צריך לסמוך אותו, זהו שכתוב (תהלים קמה) סומך ה' לכל הנופלים וגו', ולכן כנסת ישראל שנפלה שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום, צריכה לסמיכה, והיא אומרת סמכוני.</p>
<p>למאן אמרה לישראל בנהא דאינון בגלותא עמה ובמה באשישות¹³⁸⁹ אלין אינון אבהן דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרא¹³⁹⁰ וכד אינון אתמליין הא ברכאן משתכחי לגבה על ידא דחד דרגא דאיהו צדיק ומאן דידע ליהודא שמא קדישא אף על גב דברכאן לא משתכחי בעלמא איהו סמיך וסעיד לה לכנסת ישראל בגלותא רפדוני בתפוחים כלא חד¹³⁹¹ כמה דאמרן אבל רזא דא אשישא עייל חמרא תפוח אפיק חמרא ומכוון רעותא</p>	<p>למי היא אומרת, לישראל בניה, שהם עמה בגלות. ובמה, באשישות, אלו הם האבות שמתמלאים בראשונה מאותו יין טוב המשומר, וכשהם מתמלאים הרי הברכות מצויות אליה על ידי דרגה אחת, שהיא צדיק. ומי שיודע לייחד את השם הקדוש, אף על גב שברכות לא מצויות בעולם, הוא סומך וסועד את כנסת ישראל בגלות. רפדוני בתפוחים, הכל אחד כמו שאמרנו. אבל הסוד הזה אשישה מכניסה יין תפוח מוציא יין ומכוון רצון.</p>
<p>ועל דא אשישות ותפוחים אשישות לרוואה מחמרא תפוחים לכוונא רעותא דלא יזיק</p>	<p>ועל כן אשישות ותפוחים, אשישות לרוות מיין, תפוחים לכוון את הרצון, שהיין לא יזיק. וכל זה למה, כי חולת אהבה אני בגלות, ומי שמייחד את השם</p>

¹³⁸⁸ דע כי היודע לייחד יחודים משפיע שפע רב אל המלכות, שהיא כמעט נופלת בגלות, וע"י יחודים סומך אותה ומעמידה לפי שמושך לה שפע מהבינה, בסוד סומך ה' לכל הנופלים, וסומך היא הבינה (מ"מ).
¹³⁸⁹ דבר הלמד מעניינו הוא, דקאי אדרשא דההוא רביא בפירוש התנינים דה"ס חג"ת דגבורה. וז"ש "אינון אבהן", פי' אותם שזכר זה התינוק, אבל לא אותם (נ"א אמר) דאשתקיין כמ"ש הרביא, משום דפסוק סמכוני מפרשו על זמן הגלות, ואז יורדות הגבורות קודם לחסדים כנזכר בדרוש חטא אדה"ר, ולכן אמר ד"אינון אתמליין" וכו', שהיין (נ"א להיותם) סוד הגבורות, אבל מכל מקום יש כח בחסדים המתייחדים להמשיך מיתוק החסדים שהם התפוחין סוד חג"ת כנודע מסוד חק"ל תפוחין (רמ"ז). ב' אשות, אש לבנה ואש שחורה, חסד וגבורה, כמ"ש בפ' שמיני אשישות אינון אבהן אבל רזא דא אשישה עייל חמרא וכו'. ואשישה א' פי' רד"ק ורז"ל אמרו גרבא דחמרא א"כ מ"ש כאן אשישה עייל חמרא הוא גרבא, אבל רש"י ז"ל פי' סמכוני באשישות סולת נקיה, א"כ מ"ש כאן אשישה עייל חמרא, ר"ל כשיאכל אדם אשישה מסולת נקיה, אז עייל חמרא. משא"כ אם לא יאכל, לא יוכל לשתות יין הרבה (מ"מ). בינה עילאה נקראת סמ"ך, והיא סומכת לתבונה עם ז"ן ע"י שם אכדט"ם, חלוף שם אלה"ם, והוא גימ' ע"ד. וזה פי' הפסוק, בטחו בה' עדי עד, כי המלכות בוטחת על ז"א בעלה כביכול, שהוא יסמוך אותה על ידי בינה שנק' ע"ד, שבחג"ת דבינה הוא זה השם (מ"מ).

¹³⁹⁰ פי' הם חג"ת שמתפשטים בהם הגבורות דאימא הנק' חמר טב, כמ"ש הרב ז"ל שגבורה דחסד וגבורה דגבורה וגבורה דת"ת הם בחג"ת, ואנו יראים שמא יינקו מהם החיצונים, לפי שתאוותם לינק מהגבורות, לכך ממתיקים אותו היין שהם הגבורות ע"י ג' חסידים המתפשטים בחג"ת. גם נמצא שאשישות ותפוחים כולם בחג"ת, וז"ש כאן "רפדוני בתפוחים כולא חד" כדקאמרן. אבל אשישה רומז על הגבורות המתפשטים בחג"ת, כמ"ש אשישה עייל חמרא. ותפוחים רומזים על החסידים המתפשטים בחג"ת, שממתיקים היין, שהם הגבורות, שלא יזיק. כמו התפוח שכשהאדם מריח בו אפיק חמרא ומכוון רעותא, וענין זה נעשה כשמייד האדם המלכות עם בעלה, וז"ש "ומאן דמייד שמא קדישא", שהוא סוד הזווג, "בעי לייחדא דינא ברחמי", שסוד הזווג הוא למתק הגבורות שהם דינים, ע"י החסידים שהם רחמים (מ"מ).

¹³⁹¹ ר"ל שביין אשישות וביין תפוחין הם במקום אחד דהיינו סוד גג"ת, אלא שהאשישות הוא כלי לקבל היין והתפוח מפיג כחו ומבסמו (רמ"ז). דתפוח ג"כ רמיז לאבהן, ג' גווינין, כמ"ש באד"ר, אלא שהן מסט' דימינא באור פני מלך חיים, וזהו מ"ש ביצחק ויבא לו יין, ואח"כ כריח שדה כו', ומתרגמינן חקל תפוחים, ואמר בזו"ח שיה"ש [סה ע"א] ג' ריח שם, ריח בגדיו כו' ע"ש [תלת ריחין אסתלקו הכא חד ריח בגדיו ב' ריח בני ג' ריח שדה אשר ברכו ה' וכולהו תלת סליקו לגבי דיצחק בשעתא דעאל יעקב לגביה] (יהל אור).

<p>חמרא¹³⁹² וכל דא למה כי חולת אהבה אני (&) בגלותא ומאן דמיחד שמא קדישא בעי ליחדא דינא ברחמי לאכללא לון כדקא חזי לאתבסמא ולאנתקנא כלא כדקא יאות ודא סמוך לה לכנסת ישראל בגלותא</p>	<p>הקדוש, צריך לייחד דין עם רחמים ולהכלילם כראוי, שיתבשם ויתתקן הכל כראוי, וזה הסומך את כנסת ישראל בגלות.</p>
<p>רבי יצחק פתח (דברים לב לח) אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם, אשריהם דאינון קדישין וקודשא בריך הוא בעי לקדשא לון תא חזי ישראל קדישין כל חיי עלמא דירתין כלא תליין בההוא עלמא דאתי בגין דאיהו חייין דכלא לעילא ותתא והוא אתר דיין דמנטרא שארי (ואקרי יין) ומתמן נפקין חייין וקדושא לכלא ויין דישראל בגין יין דישראל אחרא ודא בדא תליא דהא ישראל לעילא ביה נטל חייין ובגין כך אקרי עין חיים</p>	<p>רבי יצחק פתח (דברים לב) אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם, אשריהם ישראל שהם קדושים, והקדוש ברוך הוא רוצה לקדש אותם. בא וראה ישראל קדושים, כל חיי עולם שיוורשים, הכל תלויים באותו העולם הבא, משום שהוא חיים של הכל, למעלה ולמטה, והוא המקום שהיין המשומר מתחיל, (ונקרא יין) ומשם יוצאים חיים וקדושה לכל, ויין של ישראל, בשביל יין של ישראל אחר, וזה תלוי בזה, שהרי ישראל למעלה בו נוטל חיים, ולכן נקרא עץ חיים.</p>
<p>עין מההוא אתר דאקרי חיים ונפקי מתמן חייין ועל דא מברכין ליה לקודשא בריך הוא ביין ויין דישראל לתתא כהאי גוונא גוי עובד עבודה זרה דאיהו מסאב ומאן דקריב בהדיה יסתאב כד יקרב ביין דישראל הא אסתאב ואסיר כל שכן ההוא יין דאיהו עביד ועל דא לא תימא דדא הוא בלחודוי אלא כל מה דעבדי ישראל לתתא כלא הוא כעין דוגמא דלעילא כל שכן יין דקאי באתר עלאה דוגמא דמנטרא בגין כך ישראל שתיין יין דישראל דאתעביד כדקא חזי בקדושה כגוונא דישראל לעילא דשתי ואשתרשא ואתברכא בההוא יין עלאה קדישא ולא שתאן יין דאתעביד במסאבותא ומסטרסא דמסאבותא דהא ביה שרייא רוחא דמסאבותא (ולאו הוא מסטרסא דישראל)</p>	<p>עין מאותו מקום שנקרא חיים, ויוצאים משם חיים. ועל כן מברכים את הקדוש ברוך הוא ביין. ויין של ישראל למטה כדוגמא זה, גוי עובד ע"ז שהוא טמא, ומי שקרוב עמו יטמא, כשיקרוב ליין של ישראל הרי נטמא ואסור, כל שכן אותו היין שהוא עושה. ולכן אל תאמר שזה הוא בלבדו, אלא כל מה שעושים ישראל למטה הכל הוא כעין דוגמא שלמעלה, כל שכן יין שעומד במקום עליון דוגמת היין המשומר, לכן ישראל שותים יין של ישראל שנעשה כראוי בקדושה, כדוגמת ישראל למעלה, ששותה ונשרש ומתברך באותו יין עליון קדוש, ולא שותים יין שנעשה בטומאה ומצד הטומאה, שהרי בו שורה רוח הטומאה (ואינו מצד ישראל).</p>
<p>ומאן דשתי ליה (בהדיהו) אסתאב רוחיה ואסתאב איהו ולאו הוא מסטרסא דישראל ולית ליה חולקא בעלמא דאתי דהא ההוא עלמא דאתי יין דמנטרא איהו ועל דא ישראל קדישין בעיין לנטרא דא על כלא בגין דיתקשר באתר דעלמא דאתי ובגין כך ביין אתבריך קודשא בריך הוא יתיר מכלא בגין דאיהו חדי לסטרסא שמאלא ובגו חדוותא דיליה אתכליל בימינא וכד אתעביד כלא</p>	<p>ומי ששותה אותו (איתם) נטמאת רוחו, והוא נטמא ואינו מצד של ישראל, ואין לו חלק לעולם הבא, שהרי אותו עולם הבא הוא יין המשומר. ועל כן ישראל קדושים צריכים לשמור את זה על הכל, משום שנקשר במקום העולם הבא, ולכן הקדוש ברוך הוא מתברך ביין יותר מכל, משום שהוא משמח את צד השמאל, ובתוך שמחתו נכלל בימין. וכשהכל נעשה</p>

¹³⁹² פי' כי בעל היחודים ממשיך שפע גדול מהבינה אל המלכות, אבל צריך לזכר שלא יקלקל ח"ו, כי אם לא תהיה הכוונה טובה, מלבד שאינו מביא השפעה אלא אדרבא מגביר הדינים ומזיק למלכות ח"ו, ולכן צריך המייחד להמשיך ב' מיני שפע: א', להמשיך שפע גדול למלכות. וכדי שלא יינקו הקלי' מהשפע, צריך לכונן ייחוד אחר כדי להכרית יניקת הקלי' וכו'. ונלע"ד שזהו אשישה, עייל חמרא, שהוא השפע הבא ע"י היחוד, וכדי שלא ינקו הקלי', צריך לעשות יחוד אחר להכריתם, וזהו השפע השני שמכרית הקלי', וזה נקרא תפוח, דמכוין דעתא שלא יזיק חמרא, עכ"ל מוריננו, ונלע"ד פי' אחר וכו' (מ"מ).

<p>ימינא כדין שמא קדישא בחידו וברכאן משתכחי בכלהו עלמין ובעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא ועל דא מזמני יין לקביל יין ובגין דאיהו מנטרא לעילא בעי לנטרא ליה לתתא</p>	<p>ימין, אז השם הקדוש בשמחה וברכות נמצאות בכל העולמות, ובמעשה שלמטה יתעורר מעשה שלמעלה, ועל כן מזמינים יין כנגד יין, ומשום שהוא שמור למעלה צריך לשמור אותו למטה.</p>
<p>וכל נטירו דיליה קדושה הוא לישראל ומאן דפנים ליה לתתא בסטרא דמסאבותא יסתאב איהו בהאי עלמא ולית ליה חולקא בעלמא דאתי אתר דההוא יין דמנטרא שריא הוא לא נטיר ליה לא יתנטר הוא לעלמא דאתי</p>	<p>וכל שמירתו היא קדושה לישראל, ומי שפוגם אותו למטה בצד הטומאה, הוא יטמא בעולם הזה, ואין לו חלק לעולם הבא. המקום ששורה אותו היין המשומר, הוא לא שומר אותו, הוא לא ישתמר לעולם הבא.</p>
<p>מ/ב</p>	
<p>הוא סאיב ליה יסאבון ליה בההוא עלמא לא יהא ליה חולקא בההוא יין דעלמא דאתי זכאין אינון ישראל דמקדשי נפשיהו בקדושה עלאה ונטרי מה דאצטריך לאתנטרא ומקדשי למלכא בנטירו עלאה דא זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>הוא טימא אותו, יטמאו אותו באותו העולם, ולא יהיה לו חלק באותו יין של העולם הבא. אשריהם ישראל שמקדשים את נפשם בקדושה עליונה, ושומרים מה שצריך לשמור, ומקדישים את המלך בשמירה העליונה הזו, אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>פתח ההוא רביא ואמר (משלי כט ד) מלך במשפט יעמיד ארץ וגו' מאן מלך דא קודשא בריך הוא¹³⁹³ במשפט דא יעקב¹³⁹⁴ דאיהו כללא דאבהן ואיש תרומות, תרומת כתיב¹³⁹⁵ כמה דאת אמר (שמות כה ג) וזאת התרומה ואיש תרומות דא עשו¹³⁹⁶ דבעי על תרומות ועל מעשרות כל יומא ולא עביד מדי ואיש תרומות דלאו איהו משפט¹³⁹⁷ דהא תרומה אסתלקותא דרחמי</p>	<p>פתח אותו הילד ואמר, "מלך במשפט יעמיד ארץ" וגו'. מי המלך? זה הקדוש ברוך הוא. "במשפט", זה יעקב, שהוא הכלל של האבות. "ואיש תרומות", כתוב תרומת, כמו שנאמר "וזאת התרומה", ואיש תרומות זה עשו ששואל על תרומות ומעשרות כל יום, ולא עושה דבר ע"כלום. ואיש תרומות שאינו משפט, שהרי תרומה היא הסתלקות הרחמים.</p>
<p>בגין דא לא אתיא במשפט כמה דאת אמר (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט ועל דא ואיש תרומת יחרסנה ואי תימא הא דוד מלכא איש תרומה¹³⁹⁸ הוה אלא ברחמי ולא עוד אלא (ס"א) דוד מלכא איש תרומה הוה וארעא אתקיימא בגיניה הכי הוא ודאי אבל כלא ברחמי הוה) דהא כתיב (ישעיה נה ג) חסדי דוד הנאמנים כמה דאתרבק בהאי אתרבק בהאי¹³⁹⁹</p>	<p>לכן לא באה במשפט, כמו שנאמר ויש נספה בלא משפט, ועל כן "ואיש תרומות יחרסנה". ואם תאמר, הרי דוד המלך היה איש תרומה, אלא ברחמים. ולא עוד אלא (דוד המלך איש תרומה היה, והארץ התקיימה בשבילו, כך הוא ודאי, אבל הכל ברחמים היה), שהרי כתוב חסדי דוד הנאמנים, כמו שנדבק בזה נדבק בזה.</p>
<p>תא חזי כל יומי דדוד מלכא הוה משתדל (בגין) דהאי תרומה יתקשר במשפט ויזדווגון כחדא (בגין) דיתקיים בארעא) אתא שלמה וזווג לון כחדא</p>	<p>בא וראה כל ימי דוד המלך היה עוסק (בשביל) שהתרומה הזו תתקשר למשפט, ויזדווגו כאחד (כדי שיתקיים בארץ). בא</p>

¹³⁹³ פי' בינה (מ"מ).

¹³⁹⁴ פי' ז"א, ולפי זה יעמיד ארץ היא מלכות (מ"מ).

¹³⁹⁵ ר"ל, ואיש שהוא ס"מ היונק מתרומה, שהיא המלכות (מ"מ).

¹³⁹⁶ זה פי' אחר (מ"מ).

¹³⁹⁷ הוא פי' ג', דהיינו שמרומם משפט שהוא ז"א, ואינו משפיע למלכות שהיא דינים, ולכן יחרסנה (מ"מ).

¹³⁹⁸ פי' שדוד המלך ע"ה מדתו היא צדק, ולכאורה יאמר האומר, למה אחז בצדק שהוא דינים ולא אחז בז"א, לכן אמר שדוד אחז גם בז"א, והיה ממשיך ב' חסדים המגולים שבנו"ה דז"א למלכות, ולכן נקרא ע"ש חסדי דוד (מ"מ). מלכות (דע"ה ח"ב נג ע"ד).

¹³⁹⁹ דהיינו כמו שאחז במלכות אחז בז"א, אלא שעיקרו ממלכות (מ"מ).

<p>וקיימא סיהרא באשלמותא וקיימא ארעא בקיומא אתא צדקיהו ואפריש לון ואשתארת ארעא בלא משפט ואתפנימת סיהרא ואתחריבת ארעא כדין ואיש תרומת יהרסנה ותא חזי שמן לכהני ויין לליואי לא בגין דבעיין יין אלא מיין דמנטרא אתי¹⁴⁰⁰ לסטרא דלהון לחברא כלא כחדא ולמחדי עלמין כלהו לאשתכחא בהו כלא ימינא ושמאלא כליל דא בדא לאשתכחא בהו חביבותא דכלא ורחימותא דבני מהימנותא מאן דאתדבק רעותיה בהאי הוא שלים בהאי עלמא ובעלמא דאתי וישתכח כל יומי דאתדבק בתשובה¹⁴⁰¹ אתר דיין ושמן משתכח¹⁴⁰² כדין לא יתדבק בתר עלמא דא לא לעותרא ולא לכסופא דיליה</p>	<p>שלמה זוווג אותם כאחד, ועמדה הלבנה בשלמות, ועמדה הארץ בקיום. בא צדקיהו והפריד אותם ונשארה הארץ בלא משפט, ונפגמה הלבנה, ונחרבה הארץ, אז ואיש תרומת יהרסנה. ובא וראה שמן לכהנים, יין ללויים, לא משום שצריכים יין, אלא מיין המשומר בא לצד שלהם, כדי לחבר הכל כאחד, ולשמוח את כל העולמות, שהכל ימצא בהם, ימין ושמאל כלולים זה עם זה, שימצא בהם חביבות לכל, ואהבה של בני האמונה. מי שרצונו נדבק בזה, הוא שלם בעולם הזה ובעולם הבא, וימצא כל ימיו שדבוק בתשובה, המקום שיין ושמן מצויים, אז לא ידבק אחרי העולם הזה, לא לעושר ולא לתשוקה שלו.</p>
<p>ושלמה מלכא צוח על דא ואמר (משלי כא יז) אוהב יין ושמן לא יעשיר דהא עותרא אחרא יזדמן ליה למהוי ליה חולקא ביה ולמהוי ביה חולקא בעלמא דאתי אתר דיין ושמן שריין בעלמא דא ובעלמא דאתי ומאן דרחים ליה להאי אתר לא בעי עותרא ולא רדיף אבתריה זכאין אינון צדיקייא דמשתדלי בעותרא עלאה כל יומא דכתיב (איוב כח יז) לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז האי בהאי עלמא לבתר (משלי ה כא) להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא</p>	<p>ושלמה המלך צווח על כך ואמר, אוהב יין ושמן לא יעשיר, שהרי עושר אחר יזדמן לו, שיהיה לו חלק בו, ולהיות לו חלק בעולם הבא, המקום שיין ושמן שורים בעולם הזה ובעולם הבא. ומי שאוהב את המקום הזה, לא צריך עושר ולא רודף אחריו. אשרי הצדיקים שעוסקים בעושר העליון כל יום, שכתוב לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז, זה בעולם הזה, אחר כך להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא.</p>
<p>תו פתח ואמר (שמות כד יב) ויאמר יהו"ה אל משה עלה אלי ההרה וגו' והתורה דא תורה שבכתב¹⁴⁰³ והמצוה דא תורה שבעל פה¹⁴⁰⁴ להרתם כתיב חסר כמה דאת אמר (שיר ג ד) ואל חדר הורתי הכא אית לאסתכלא להורתם דמי אי תימא הורתם דישראל לאו הכי דהא ישראל לא אדכרו בהאי קרא אלא הורתם דתורה ומצוה¹⁴⁰⁵</p>	<p>עוד פתח ואמר, ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה וגו', והתורה זו תורה שבכתב, והמצוה זו תורה שבעל פה. להרתם כתיב חסר, כמו שנאמר ואל חדר הורתי. כאן יש להתבונן, להורתם של מי, אם תאמר הורתם של ישראל, לא כך שהרי ישראל לא נזכרו בפסוק הזה, אלא הורתם של תורה ומצוות.</p>
<p>ומאי היא דא (אתר) ע"ה יין דמנטרא¹⁴⁰⁶ בגין דכל כתיבה דספר עלאה¹⁴⁰⁷ תמן שריא¹⁴⁰⁸ ומתמן נפקא תורה¹⁴⁰⁹ ועל דא קרינן תורה שבכתב ודא</p>	<p>ומה היא, זהו (מקום) יין המשומר, משום שכל כתיבה של הספר העליון, שרויה שם, ומשם יצאה תורה, ועל זה קוראים תורה שבכתב. וזהו אשר כתבתי</p>

¹⁴⁰⁰ פי' מ"ש יין ללואי וכו' לא יין המשכר שהיא גבורה, דא"כ הלויים הם גבורה, והיין הוא גבורה, ואדרבה יהיה דין קשה. אלא יין שאמרנו, הוא יין דמנטרא, שהיא הבינה, שהוא יין המשמח (מ"מ).

¹⁴⁰¹ פי' בינה (מ"מ).

¹⁴⁰² פי' שהיין הוא בבינה וכן השמן ג"כ מקבלת אותו מאבא (מ"מ).

¹⁴⁰³ ז"א (מ"מ).

¹⁴⁰⁴ מלכות (מ"מ).

¹⁴⁰⁵ בינה (רח"ו).

¹⁴⁰⁶ פי' יסוד תבונה שבו סוד ההריון ושם הגבורות (רמ"ז).

¹⁴⁰⁷ הוא יסוד דאבא (רח"ו).

¹⁴⁰⁸ פי' שיסוד דאבא הוא בתוך אימא (מ"מ).

¹⁴⁰⁹ פי' מבינה יצא ז"א הנק' תורה (מ"מ).

<p>הוא אשר כתבתי להרתם ודאי (כמה דאת אמר ואל חדר הורתני) תורה שבעל פה תורה¹⁴¹⁰ אחרא¹⁴¹¹ דקיימא על פה מאן איהו פה¹⁴¹² דא הוא דעת¹⁴¹³ דאיהו פה דספר וכתובה ותורה דא היא תורה אחרא דאקרי תורה שבעל פה¹⁴¹⁴ דאיהי קיימא על ההוא פה דאיהי תורה שבכתב¹⁴¹⁵ בנין כך אסתליק משה בכלא על כל שאר נביאי מהימני דכתיב (&) ואתנה לך לך דייקא</p>	<p>להורתם, להורתם ודאי, (כמו שנאמר ואל חדר הורתני). תורה שבעל פה תורה אחרת שעומדת על פה, מהו פה, זהו דעת שהיא פה של ספר, וכתובה. ותורה זו היא תורה אחרת שנקראת תורה שבעל פה, שהיא עומדת על אותו הפה שהוא תורה שבכתב, לכן התעלה משה בכל על כל הנביאים הנאמנים, שכתוב ואתנה לך, דווקא לך.</p>
<p>כתיב (משלי כה ד-ה) הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי הגו רשע לפני מלך ויכוון בחסד כסאו¹⁴¹⁶</p>	<p>כתוב הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי, הגו רשע לפני מלך ויכוון בחסד כסאו.</p>
<p>תא חזי בשעתא דאסגיא חייבין בעלמא כרסייא דמלכא קדישא אתתקנת בדינא ואסתאבת (ס"א ואשתאבת) (ס"א וקיימא) בדינא ושלחובי אוקדין עלמא ובשעתא דאתערבן חייביא מעלמא כדין ויכוון בחסד כסאו¹⁴¹⁷ (&) בחסד ולא בדינא¹⁴¹⁸ מאי משמע¹⁴¹⁹ משמע דעלמא תתאה¹⁴²⁰ תליא בעלמא עלאה ועלמא עלאה לפום ארחי דעלמא תתאה ויכוון בחסד</p>	<p>בא וראה בשעה שמתרבים הרשעים בעולם, כסאו של המלך הקדוש נתקן בדין ונטמא (ונשאב) (ועומד) בדין, ושלחבותיו שורפות את העולם. ובשעה שהרשעים עוברים מן העולם, אז ויכוון בחסד כסאו, בחסד ולא בדין. איך זה משמע, משמע שהעולם התחתון תלוי בעולם העליון, והעולם העליון לפי דרכי העולם התחתון, ויכוון בחסד</p>
<p>מא/א</p>	
<p>כסאו מאן דבעי לברכא ליה ולא תקנא כורסייה בחסד ולא בדינא</p>	<p>כסאו. מי שרוצה לברך אותו, לתקן את כסאו בחסד ולא בדין.</p>

¹⁴¹⁰ הוא ת"ת דאבא (רח"ו).

¹⁴¹¹ דעת שלהם (רח"ו).

¹⁴¹² שזה ג' ספרים דריש ספר יצירה, ספר דחכמה הוא מה שנצטייר בסופר הכותב במחשבתו, ואיהו הכתב (נדצ"ל וספר דבינה איהו הכתב - המסדר), ודעת הוא הסיפור ועי' ח"ב ר ע"א (יהל אור). ועניני ב' ספרים וסיפור הוא כי בדיבור בפעם א' נתגלה מחשבתו, אבל בספר בב' פעמים, אחד כשכותב ונתגלה מחשבתו בעולם, אבל עדיין סתום הספר, ושני כשקורין הספר, אז נתגלה, אבל בדיבור כולל שניהם בפעם א' (בהגר"א על ספד"צ א ע"א).

¹⁴¹³ יסוד ז"א שהוא דעת דיעקב ודעת רחל, כמו (נ"א בסוד) (תהלים עח ה) ויקם עדות ביעקב (רמ"ז).

¹⁴¹⁴ נקרא' בינה פה (רח"ו).

¹⁴¹⁵ כי הנתיב נעלם בו (רח"ו).

¹⁴¹⁶ לשון הפסוק צדק, ועי' לקמן.

¹⁴¹⁷ צ"ע שהרי אין פסוק זה במקרא אלא (משלי כה, ה) ויכוון בצדק כסאו, ונלע"ד שהוא על דרך מה שכתבתי לעיל דף ו ע"א גבי בתולת ישראל, שפעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות, והכוונה היא בכאן לפי דהוקשה לו דלפי מאי דקיימא לן בכמה מקומות שצדק הוא דין, ואם כן איך אפשר שיאמר שאחר שהוסרו הרשעים ותמו חטאים שאז יכוון בדין כסאו, אלא ודאי דצדק דהאי קרא הוא דין מתוק בחסד וכמו (נ"א וכיון) שהוא צדקה, ומצינו שרז"ל אומרים כך בפסוק (תהלים יז טו) אני בצדק אחזה פניך. ועל כרחך לומר כעין זה, דאי סבר דבחסד כתיב אם כן למה אמר בחסד ולא בדינא, וגם מאי בעי מאי משמע, אם מקרא מלא הוא, אלא ודאי דידע דבצדק כתיב ומפרש אותו בצדקה, ואמנם ידוע שאחורי אבא ה"ס פק"ד שעם י' תיבותיו הוא צד"ק וכנזכר באוצרות חיים גבי עש"ו שסודו גי' צד"ק יעק"ב. והנה אותיות עיקר השם עולים ע"ב ושל המילוי יב"ק, וידוע שתמיד המילוי דין ושל העיקר יותר רחמים, באופן שבסוד צדק יש שתי בחינות, חסד ודין, ובשעת רצון גוברות להאיר אותיות העיקר (רמ"ז).

¹⁴¹⁸ פי' יכוון הכסא בהארת אותיות העיקר שעולה חס"ד, ולא כשל המילוי שהן סוד דין (רמ"ז).

¹⁴¹⁹ פי' לפי האמת למה לא נאמר ויכוון בחסד ולמה נכתב בצדק (רמ"ז).

¹⁴²⁰ ר"ל שמלכות שהוא עולם התחתון תלויה בעולם העליון [הוא אבא], והיינו שרחל יוצאה במקום גילוי מלכות אבא היא עטרת יסודו, והיינו בהארת האחוריים שסודם פק"ד דהיינו צד"ק, וגם להיותה סוד עטרה שייך שפיר בה שם צדק. ועוד עלמא עלאה לפום אורחי דעלמא תתאה, ירצה שאור אבא המאיר ברחל נקרא על שמה (רמ"ז).

<p>מאי משמע דכד עייל כהנא לבי מקדשא דייעול בחסד דאיהו מייא¹⁴²¹ ולא ייעול ביין דשתי דאיהו גבורה ייעול בהאי מלה במייא ולא ייעול בחמרא אתו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו רישיה ומההוא יומא לא אתפרש מבי רבי יהודה וכד הוה עייל לבי מדרשא הוה קם רבי יהודה קמיה אמר מלה אוליפנא מניה ויאות לאנהגא ביה יקר לבתר אסתלק בין חברייה ויהוה קארן ליה רבי ייסא רישא דפטישא דמתבר טנרין ואפיק שלהובין לכל סטר והוי קרי עליה רבי אלעזר (ירמיה א ה) בטרם אצרך בבטן ידעתיך</p>	<p>איך זה משמע, שכאשר נכנס כהן לבית המקדש, שיכנס בחדש שהוא מים, ולא יכנס ביין ששותה שהוא גבורה, יכנס בדבר זה, במים, ואל יכנס ביין. באו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו ראשו, ומאותו היום לא נפרד מבית רבי יהודה, וכשהיה נכנס לבית המדרש היה עומד רבי יהודה לפניו, אמר למדתי ממנו דבר וראוי לנהוג בו כבוד. אחר כך התעלה בין החברים, והיו קוראים לו רבי ייסא ראש הפטיש השובר סלעים ומוציא שלהבות לכל צד. והיה רבי אלעזר קורא עליו בטרם אצרך בבטן ידעתיך.</p>
<p>וידבר יהו"ה אל משה ואל אהרן לאמר אליהם זאת החיה אשר תאכלו וגו' (&) מאי שנא הכא אהרן אלא בני דאיהו קיימא תדיר לאפרשא בין מסאבא ובין דכיא דכתיב (&) להבדיל בין הטמא ובין הטהור רבי אבא פתח ואמר (תהלים לד יג) מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וגו' סור מרע וגו' וכתיב (משלי כא כג) שומר פיו ולשונו וגו'</p>	<p>וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם זאת החיה אשר תאכלו וגו', מה שונה כאן אהרן, אלא משום שהוא עומד תמיד להפריד בין הטמא ובין הטהור, שכתוב להבדיל בין הטמא ובין הטהור. רבי אבא פתח ואמר מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וגו' סור מרע וגו', וכתוב שומר פיו ולשונו וגו'.</p>
<p>מי האיש החפץ חיים מאן חיים אלא אלן חיים דאקרון עלמא דאתי וחיים תמן שריין ועל דא תנינן עץ חיים היא אילנא מאינון חיים אילנא דאתנטע באינון חיין ועל דא מי האיש החפץ חיים כתיב אוהב ימים לראות טוב מאן ימים אלא דא הוא שמא דמלכא קדישא דאחידא באינון יומין עלאין דאקרון ימי השמים על הארץ (&) ימי השמים ודאי על הארץ ודאי מאן דבעי חיים דלעילא למהוי ליה חולקא בהו ומאן דבעי יומין עלאין לאתדבקא בהו ולרחמא להו ינטר פומא מכלא</p>	<p>מי האיש החפץ חיים, איזה חיים, אלא אלו חיים שנקראים העולם הבא, והחיים שורים שם, ועל כן שנינו עץ חיים הוא, עץ מאותם החיים, העץ שנטוע באותם חיים, ועל כן כתוב מי האיש החפץ חיים. אוהב ימים לראות טוב, מי הימים, אלא זהו שמו של המלך הקדוש, שאוחז באותם ימים עליונים, שנקראו ימי השמים על הארץ, ימי השמים ודאי, על הארץ ודאי. מי שרוצה חיים שלמעלה, שיהיה לו חלק בהם, ומי שרוצה ימים עליונים להדבק בהם ולאהוב אותם, שישמור את פיו מהכל.</p>
<p>ינטר פומיה ולישניה¹⁴²² ינטר פומיה ממיכלא וממשתאי דמסאב לנפשא ומרחקא לבר נש מאינון חיין ומאינון יומין וינטר (ס"א פומיה ולישניה) לישניה ממלין בישין דלא יסתאב בהו ויתרחק מנייהו ולא יהא ליה חולקא בהו תא חזי פומא ולישן אתר (אחרא) עלאה הכי אקרי ובגין כך לא יפגים איניש פומיה ולישניה וכל שכן לאסתאבא נפשיה וגרמיה בגין דאסתאב הוא בעלמא אחרא והא אוקימנא</p>	<p>ישמור פיו ולשונו, וישמור פיו ממאכל ומשתה שמטמאים את הנפש ומרחיקים את האדם מאותם חיים ומאותם ימים, וישמור (פיו ולשונו) לשונו מדברים רעים שלא יטמא בהם ויתרחק מהם, ולא יהיה לו חלק בהם. בא וראה, פה ולשון כך נקרא מקום (אחר) עליון, ולכן לא יפגם אדם את פיו ולשונו, וכל שכן לטמא את נפשו ועצמו, משום שנטמא הוא בעולם האחר והרי בארנו.</p>

¹⁴²¹ ר"ל בקידוש ידים ורגליים, ובשניהם נאמר ולא ימותו (יהל אור).

¹⁴²² ר"ל אכילה ודיבור, שהן דו"ג, קנה וושט, לבן ואדום, עולם הזה ועולם הבא, וביוה"כ ה' קולות דה' תפילות ה' ענייין שראשן אכילה (יהל אור).

<p>זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה וגו' (&) האי קרא לאו רישיה סיפיה¹⁴²³ ולאן סיפיה רישיה¹⁴²⁴ זאת החיה בקדמיתא ולבתר מכל הבהמה אלא אמר קודשא בריך הוא בכל זמנא¹⁴²⁵ דישראל מנטרי נפשייהו וגרמייהו דלא לסאבא לון ודאי זאת החיה¹⁴²⁶ אשר תאכלו יהון שכיחין בקדושה עלאה¹⁴²⁷ לאתדבקא בשמי¹⁴²⁸ בכרירו דהיא בהמה¹⁴²⁹ דברירנא לכו למיכל לא תסתאבו בהו¹⁴³⁰ ותהוון דבקין בשמי וכל זמנא דלאו אינון נטרין נפשייהו וגרמייהו¹⁴³¹ ממיכלא ומשתייא¹⁴³² יתדבקון באתר אחרא¹⁴³³ מסאבא לאסתאבא בהו ובגין כך כתיב זאת החיה אשר תאכלו מכל¹⁴³⁴ מכל ודאי¹⁴³⁵ דאיהו רזא דשמא קדישא לאתדבקא ביה מכל הבהמה אשר על הארץ (&) בגין דהאי מיכלא דהאי בהמה אשתכח דכייא ולא יסאב לכו יהא לכו חולקא בשמי לאתדבקא בי</p>	<p>זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה וגו', פסוק זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. בהתחלה (כתוב) זאת החיה, ואחר כך (כתוב) מכל הבהמה, אלא אמר הקדוש ברוך הוא, בכל זמן שישראל שומרים על נפשם ואת עצמם שלא לטמא אותם, ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהיו מצויים בקדושה עליונה להדבק בשמי, בבחירה של אותה בהמה שבחרתי לכם לאכול, אל תטמאו בהם ותהיו דבקים בשמי. וכל זמן שאינם שומרים את נפשם ואת עצמם ממאכל ומשתה, הם ידבקו במקום אחר טמא להטמא בהם, ולכן כתוב זאת החיה אשר תאכלו, מכל, מכל ודאי, שהוא סוד השם הקדוש, להדבק בו מכל הבהמה אשר על הארץ, משום שהאוכל של הבהמה הזו טהור ולא יטמא אתכם, ויהיה לכם חלק בשמי להדבק בו.</p>
<p>תו זאת החיה אשר תאכלו בפרעה כתיב (שמות ו יט) בזאת תדע כי אני יהוה הא זאת לקבלך</p>	<p>ועוד זאת החיה אשר תאכלו, בפרעה כתוב (שמות ז) בזאת תדע כי אני ה', הרי "זאת" כנגדך להיפרע ממך. כמו כן כאן,</p>

¹⁴²³ שמתחיל בחיה ונמשך בבהמה (רמ"ז).

¹⁴²⁴ כי בסופו כולל מכל הבהמה ובראשו מפרש זאת החיה, היה לו לפרש שיאמר זאת החיה או זאת הבהמה אשר תאכלו, וכמו שנאמר בפרשת ראה (יד, ד) זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים וגו'. [וכמו כן יאמר זאת החיה אשר תאכלו כל מפרסת פרסה וגו']. ואם תאמר זה היה אומרו בזה זאת החיה, הוה קשה על פרשת ראה שנאמר שם זאת הבהמה. יש לומר דלזה יש התירוץ הנזכר לקמן בין על דרך הפשט ובין על דרך האמת, ע"ע. אבל בכאן לא הוקשה לו אלא האי קרא בלבד שקורא חיה ובהמה בפסוק אחד (רמ"ז).

¹⁴²⁵ פי' אפילו בזמן הזה שגדל כח הקליפה ויש עירוב טוב ורע, אם ישראל שומרים נפשם מהרהורים וגופם מאיסורים, אי נמי שאוכלים האיסורים, אוסרין ומטמאים גוף ונפש וכמ"ש (יא, מג) אל תשקצו את נפשותיכם וגו' [ונטמתם בם, ודוק אומרו נפשותיכם, שמובן כנזכר לקמן הקדמה רביעית], וזהו נפשותיכם הבהמית והאנושית, הבהמית הוא את הגוף והאנושית הוא השכלית, וזהו נפשייהו וגרמייהו (רמ"ז).

¹⁴²⁶ לשון חיות כפי' רש"י בפסוק זה וז"ל, לפי שישראל דבוקים במקום וראויים להיות חיים וכו', ע"כ. ואומות העולם אוכלים זבחי מתים ג' קליפות הרעות כדלקמן (רמ"ז).

¹⁴²⁷ מצויים תמיד כי ה' שומרם, קל וחומר מחמורו של רבי פנחס בן יאיר (רמ"ז).

¹⁴²⁸ ה"ס מילוי דמילוי שם ב"ן, וכמו שיבואר (רמ"ז).

¹⁴²⁹ פי' שהש"ת בירר והבדיל פסולת מתוך האוכל, וכמ"ש (יא, מז) להבדיל בין הטמא ובין הטהור, והם הג' קליפות הרעות, וז"ש בכרירו שהוא הפסולת שלה (רמ"ז).

¹⁴³⁰ הן הג' הרעות, ולכן אמר בהו בלשון רבים ותהוון דבקין בשמי (רמ"ז).

¹⁴³¹ פי' אפילו בזמן שאין כח הקלי' עצום (רמ"ז).

¹⁴³² הוסיף בכאן השתיה, חדא משום דשתיה בכלל אכילה, ככתוב בפרשת מעשר (דברים יד, כו) ואכלת שם, דקאי גם ליינן, וכוונתו להחמיר בשתיית האיסור כבאכילתו. ועוד שגם היין סודו בשם ב"ן כידוע מסוד ע' רבתי דשמע ישראל (רמ"ז).

¹⁴³³ הענין שמשונה טומאת אכילת האיסור מכל טומאות שבתורה, שבכולן יש להן תקנה כטומאת מת באפר הפרה והמצורע והזבים, אבל של האכילה היא דבוקה ואדוקה בנפש ובגוף. ודוק שלא אמר באתר אחדא שאז ירצה לומר בצד אחד, אבל אמר באתר אחרא, שהוא כולל הרבה והיינו ג' הקליפות הגסות. ולכן אמר לאסתאבא בהו בלשון רבים לכלול את כולם (רמ"ז).

¹⁴³⁴ כי מלת מכל אינה מדוייקת לפי הפשט, שהיל"ל מן הבהמה, אלא שרומז לשני מיני אכילה דהיינו אכילה ושתייה שהם שני דברים הכוללים חיות ומזון האדם, וזהו מכל, פי' מכל הנקרא אכילה, זהו לפי הפשט. ולפי הסוד אמר מכל ודאי דאיהו וכו', ידוע שמלת כל רומזת ליסוד הנקרא רזא דשמא קדישא, ועליו נאמר (תהלים קמה, טז) ומשביע לכל חי רצון. ויתכן לומר שיסוד רחל נקרא חיה בלשון נקבה כמו שיסוד זעיר נקרא חי זכר. ועוד כי שם ב"ן שה"ס שם בהמ"ה שעיקרו ביסוד המלכות (רמ"ז).

¹⁴³⁵ מכל ע"ה גימ' אמן (רח"ו).

<p>לאתפרעא מנך אוף הכא זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה הא זאת לקבליכון לאתפרעא מנייכו אי תסאבון נפשכון מאי טעמא בנין דנפשתא מנה הוו ואי אתון תסאבון לההוא דילה הא זאת לקבלייכו אי לטב היא קיימא לגבייכו אי לבייש היא קיימא לגבייכו אמר רבי אלעזר זאת החיה¹⁴³⁶ אשר תאכלו מכל הבהמה מכל אינון דאחידן מן סטר דא¹⁴³⁷ שארי לכו למיכל וכל אינון דלא אתיין</p>	<p>זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, הרי "זאת" כנגדכם להפרע מכם. למה (נאמר) אם תטמאו את נפשכם, כי הנפשות הן ממנה. ואם אתם תטמאו את אותה (בחיינה) שלה, הרי זאת כנגדכם, אם לטוב היא עומדת אצלכם {כנגדכם}, ואם רע היא עומדת אצלכם {כנגדכם}. אמר רבי אלעזר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, מכל אותם האחוזים מהצד הזה מותר לכם לאכול, וכל אותם שלא באות</p>
<p>מא/ב</p>	
<p>מסטר דא אסיר לכו למיכל בנין דאית בעירין¹⁴³⁸ דאתיין מסטרא דא ואית דאתיין מסטרא אחרא מסאבא וסימנא דלהון דכתיב (&) כל מפרסת פרסה וגמרינן כלהו רשימין וכלהו ארשים להו קרא ובנין כך כל מאן דאכיל מאינון דאתיין מסטרא דא מסאבא אסתאב בהו וסאיב לנפשיה דאתיין מסטרא דכייא</p>	<p>מצד הזה אסור לכם לאכול, משום שיש בהמות שבאות מצד זה ויש שבאות מצד אחר הטמא. והסימן שלהם, שכתוב כל מפרסת פרסה, ולמדנו שכולם רשומים, ואת כולם רשם הכתוב, ולכן כל מי שאוכל מאותם שבאים מהצד הטמא הזה, הוא נטמא בהם, ומטמא את נפשו שבאה מצד טהור.</p>
<p>רבי שמעון אמר כלל כלל¹⁴³⁹ כמה דאית עשר כתרין דמהימנותא לעילא כך אית עשר כתרי דחרשי מסאבא לתתא וכל מה די בארעא מנייהו אחידן בסטרא דא ומנייהו אחידן בסטרא אחרא ואי תימא האי עז¹⁴⁴⁰ דשריא עליה¹⁴⁴¹ רוח מסאבא</p>	<p>רבי שמעון אמר כלל של הכל, כמו שיש עשרה כתרים של אמונה למעלה, כך יש עשרה כתרים של כשפים טמאים למטה, וכל מה שבארץ, יש מהם אחוזים בצד הזה, ויש מהם אחוזים בצד ההוא. ואם תאמר והעז הזו ששורה עליה רוח טומאה בפנים לא כך, שאם רוח טומאה שורה בה אז אסור לנו לאכול, אלא שעוברים בתוכן ונראים כנגדן ולא שורים לדור בהן,</p>

¹⁴³⁶ כוונת רבי אלעזר ליישב הקושיה הנ"ל דפתח בחיה ולבתר מכל הבהמה (רמ"ז).

¹⁴³⁷ ולתירוצא אמר מכל אינון דאחידן, ולהבין הדברים צריכים אנו להקדים כמה הקדמות. האחת שידוע שארבע קליפות הן, רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת ונוגה, והשלש נקראות רעות וטמאות והן שלש קליפות האגוז שאינן ראויות להאכל, אבל הרביעית הנקראת נוגה היא הקרובה לקדושה שצד פנימיותה סובב את המוח שהוא האוכל ולכן היא נוחה להתקן. וההקדמה השניה הוא מ"ש בספר אדם ישר, שהבהמות הטהורות באות מנוגה והטמאות משלש קליפות האחרות הרעות. וההקדמה השלישית שנוגה בפנימיותה שקרובה לקדושה מקבלת משם ב"ן דהוי"ה ושולש האחרות מב"ן דאלקים, ולפי שיש ג' מילואי אלקים דיודין דאלפין ודההין, והם ג' מיני בנינים, הם כח הג' קליפות. וההקדמה הרביעית שנפש הבהמית של ישראל שהיא הניזונית מן האכילה, היא מושפעת מתוכיות הטוב של נוגה והיא לבוש לנפש האנושית של ישראל, אבל הבהמית שלהם היא תבונה לנפש של הבהמות הטהורות, אבל נפש הבהמית של אומות העולם היא מתוכיות ג' הקליפות הרעות, והבהמות הטמאות הן החיצוניות אלו ג' קליפות המושפעות מג' בני אלקים הנזכר, אבל של ישראל מב"ן דהוי"ה, ולכן בפרשת ראה קודם מצות המאכלים כתוב (יד, א) בנינים אתם לה' אלקיכם, ואחר כך נאמר כי עם קדוש אתה, פי' מהמושפעים מבני אלקים, וגם מושפע בו בעולם הקדושה ששפע עצמי ומוח פנימי מה שאין כן בס"א, וע"ם קדו"ש גי' י' פעמים שם ב"ן (רמ"ז).

¹⁴³⁸ לא כמו שפי' ר' אבא, שאפילו הטמאות ממנה, דלדידה קשה היאך מטמא עצמו, אם הנפש ממנה ובהמה טמאה ממנה (אור יקר).

¹⁴³⁹ כלומר בדברי יוכללו דברי ר' אבא ודברי ר' אלעזר, שהן אמת הקב"ה ברא טמאים וטהורים, אלו מצד זה ואלו מצד זה, והכל תחת ממשלתו, כאומרו "גם את זה לעומת זה עשה האלהים", ועל ידי כתרים אלו ברא בעולם הגשמיים, לא שהחצונים בראו דבר ח"ו, אלא הקב"ה ברא אלו אחוזים באלו ואלו אחוזים באלו. ואי תימא, לפי דבריך שהכל נברא בקדושה, אלא שיתאחזו אלו באלו ברצון בורא הכל, א"כ העז עם היותו נברא בטוהר נאחז בטמא, למה מותר, שזה דרך כל הטמאים (אור יקר).

¹⁴⁴⁰ עזים הם ז' דנוגה דבי"ע, וז"ש בפ' שמיני דף מא ע"ב (מ"מ).

¹⁴⁴¹ ר"ל שמתלבשת בתוכם רוח מג' קלי' האחרות, שמהם בהמות טמאות, כמ"ש האריז"ל, ולכך הקשה שלא נאכל אותם מפני זה (מ"מ).

<p>לגו לאו הכי¹⁴⁴² דאי רוח מסאבא שריא ביה אסיר לן למיכל אלא אעברן בגווייהו¹⁴⁴³ ויתחזון לקבליהון ולא שריא לדיירא בהו¹⁴⁴⁴ דכד אינון שריין רוח אחרא אעבר עלייהו ופרישן מגרמייהו ובגין כך אתחזון לקבלייהו ומקטרגי בגווייהו ולא שלטי בהו בגרמייהו ועל דא שרי לן למיכל</p>	<p>שכאשר הם שורים רוח אחרת עוברת עליהן ונפרדים מעצמן, ולכן נראות כנגדן ומקטרגות בתוכן, ולא שולטות בעצמן, ולכן מותר לנו לאכול אותן.</p>
<p>תא חזי כיון דאתיין לשלטאה בהו אעבר רוחא חדא¹⁴⁴⁵ זקפן עיינין וחמאן רשימין דלהון¹⁴⁴⁶ ואתפרשן מנייהו אבל אתחזו לקבליהון ולא אסירי לן למיכל¹⁴⁴⁷ בין בבעירי בין בחיוותא¹⁴⁴⁸ בין בעופי בין בנוני ימא בכלהו אתחזון¹⁴⁴⁹ ימינא ושמאלא (רחמי ודינא) וכל מאן דאתי מסטרא דימינא (מסטרא דרחמי) שארי לן למיכל וכל אינון דאתיין מסטרא דשמאלא (מסטרא דדינא) כלהו אסיר לן למיכל בגין דדרגא (סיא דגרמא) דכלהו מסאבא וכלהו מסאבין ורוח מסאבא שריא בגווייהו¹⁴⁵⁰ ודרי בהו ועל דא רוחא קדישא דישראל לא יתערב בהו¹⁴⁵¹ ולא יסתאב בהו בגין דישתכחון קדישין וישתמודעון לעילא¹⁴⁵² ותתא¹⁴⁵³ זכאה חולקהון דישראל דמלכא קדישא אתרעי בהו¹⁴⁵⁴ ובעי לדכאה להו¹⁴⁵⁵ ולקדשא להו על בלא בגין דאחידן ביה¹⁴⁵⁶</p>	<p>בא וראה, כיון שהן באות לשלוט בהן, עוברת רוח אחת זוקפות עיניים ורואות את רשומיהן ונפרדים מהן, אבל נראים כנגדן ולא אסורים לנו למאכל, בין בבהמות בין בחיות בין בעופות בין דגי הים, בכלום נראים ימין ושמאל (רחמים ודין), וכל מי שבא מצד הימין (מצד הרחמים) מותר לנו למאכל, וכל אותם שבאים מצד השמאל (מצד הדין) אסורים כולם לנו למאכל, משום שהדרגה (שעצם) של כולם טמאה, וכולם טמאים, ורוח טומאה שרויה בתוכם וגרה בהם, ולכן רוח הקדושה של ישראל לא תתערב בהם ולא תטמא בהם, כדי שימצאו קדושים ויודעו למעלה ולמטה, אשרי חלקם של ישראל שהמלך הקדוש רוצה בהם ורוצה לטהר אותם ולקדש אותם על הכל, משום שהם אחוזים בו.</p>
<p>תא חזי כתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר¹⁴⁵⁷ אי קודשא בריך הוא מתפאר בהו</p>	<p>בא וראה כתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר, אם הקדוש ברוך הוא</p>

¹⁴⁴² כדקא סלקא דעתך שרוח מסאבא שריא עליה, שאם כן לא היה בהם סימן טהרה, אלא היה בהם סימן טומאה כשאר המינים הטמאים שנבראו בקדש, ושריא עלייהו הטומאה, אלא "אעבדן בגווייהו" וכו' (אור יקר).

¹⁴⁴³ הענין שהעזים למעלה כחות הדין, ובחיות הקלי' רוצות להדבק בכחות הדין הכשרים, אינם נאחזים ונקשרים אלא דרך העברה יונקים משם, ורוח טהור מימין ממתיק בעלי הדין, ומעביר מהם החצונים, והיינו העזים למטה, ולכך ימצאו למטה השידים מן העזים, וזהו שאמר ובגיני כך וכו' (אור יקר).

¹⁴⁴⁴ ולכך הותרו כמו בהמות טהורות, שהם מנוגה, ועי' בפרשת ויקרא דף כה ע"ב (מ"מ).

¹⁴⁴⁵ פי' רוח מצד הקדושה (מ"מ).

¹⁴⁴⁶ סימני טהרה שבהם, שהם סוד קדושת השם, הקושרם בימין. אבל הם החצונים "אתאחזון לקבלייהו", מפני שהם מצד הגבורה נגדיים לקדושים בעלי הדין, ולא יספיק זה לאוסרם, וזהו שאמר "ולא אסיר" וכו' (אור יקר). פי' רואים שהם מפרסת פרסה, שהוא סימן טהרה, והוא מורה שהם מקלי' נוגה שיש בה טו"ר, ולכך רוח מסאבא שבתוכם, שהיא מו' קלי', שרובם רע מיד אתפרשן מנייהו (מ"מ).

¹⁴⁴⁷ פי' ולכן לא נאסרו באכילה, אע"פ שרוח מסאבא עוברת בתוכם (מ"מ).

¹⁴⁴⁸ הוא דבוק אמאי דסמיך ליה, וה"ק בין בבעירי וכו' (מ"מ).

¹⁴⁴⁹ סימני טהרה או סימני טומאה, שהם רומזים בקדש, ובפי' הפרשה אשר לנו אאריך בע"ה (אור יקר).

¹⁴⁵⁰ והאוכל מהם נעשה בשרם חלק אבר וחיותם חלק נפש, ומרבה הטומאה בגופו ונפשו (אור יקר).

¹⁴⁵¹ נפש הבהמית שבישראל ובהמות טהורות הם מקלי' נוגה, ובהמות טמאות ונפש של או"ה הם מי' קלי' אחרות (מ"מ).

¹⁴⁵² בנפשם (אור יקר).

¹⁴⁵³ בגופם הטהורה והקדושה (אור יקר).

¹⁴⁵⁴ קודם טהרתם רצה בהם (אור יקר).

¹⁴⁵⁵ טהרתם, ואח"כ לקדשם במצוות שצווים (אור יקר).

¹⁴⁵⁶ כשרצה בהם (אור יקר).

¹⁴⁵⁷ ירצה אני מקשט ומפאר עצמי בנשמתכם, שאני כולל אתכם במדותי, שהם כלולים מכם, ועוד "אתפאר" לשון פארות פארי המגבעות, וירצה אסתעף בכם, ענפי ספירותי הם בחינתכם המצויירת שם (אור יקר).

<p>בישראל היך אתיין לאסתאבא ולאנתדבא בסטרא מסאבא ועל דא כתיב (&) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תשקצו את נפשותיכם וגו מאן (דיתיב) דאיהו בדיוקנא דמלכא לא לבעי ליה לאתפרשא מאורחוי דמלכא¹⁴⁵⁸ ובגין כך רשים¹⁴⁵⁹ להו קודשא בריך הוא לישראל כל אינון דאתיין מסטרא דא וכל אינון דאתיין מסטרא אחרא זכאה חולקהון דישראל דכתיב בהו (שם סא ט) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יהו"ה ברך יהו"ה ממש¹⁴⁶⁰ ברך יהו"ה בכלא¹⁴⁶¹</p>	<p>מתפאר בישראל איך באים להטמא ולהדבק בצד הטומאה, ועל זה כתוב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני. ולא תשקצו את נפשותיכם וגו' מי (שיושב) שהוא בדמות המלך לא צריך להיפרד מדרכי המלך, ולכן רשם הקדוש ברוך הוא את ישראל, כל אותם שבאים מצד זה, וכל אותם שבאים מצד אחר, אשרי חלקם של ישראל שכתוב בהם (שם סא) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה', ברך ה' ממש, ברך ה' בכל.</p>
<p>ותא חזי כל מאן דאכיל מאינון מאכלי דאסירי אתדבק בסטרא אחרא¹⁴⁶² ונעיל נפשיה וגרמיה¹⁴⁶³ ורוח מסאב שרייא עליה¹⁴⁶⁴ ואחזי גרמיה¹⁴⁶⁵ דלית ליה חולקא באלהא עלאה ולא אתי מסטריה¹⁴⁶⁶ ולא אתדבק ביה ואי יפוק הכי מהאי עלמא אחידן ביה כל אינון דאחידן בסטר (ס"א דאתיין מסטר) דמסאבא ומסאבין ליה ודיינין ליה כבר נש דאיהו געלא דמריה געלא בהאי עלמא וגעלא בעלמא דאתי ועל דא כתיב (&) ונטמתם בם¹⁴⁶⁷ בלא א' דלא אשתכח אסותא לגעוליה ולא נפיק ממסאבותיה לעלמין ווי לון ווי לנפשיהו דלא יתדבקון בצרורא דחיי לעלמין דהא אסתאבו</p>	<p>ובא וראה כל מי שאוכל מאותם מאכלים אסורים נדבק בצד האחר ומתעב נפשו ועצמו, ורוח טומאה שורה עליו ומראה את עצמו שאין לו חלק באלוה העליון, ולא בא מהצד שלו ולא נדבק בו, ואם יצא כך מהעולם הזה אוחזים בו כל אותם האוחזים בצד (שבאות מצד) הטומאה ומטמאים אותו, ודנים אותו כאדם שהוא נתעב של רבונו, נתעב בעולם הזה ונתעב בעולם הבא, ועל זה כתוב ונטמתם בם בלי א', שלא נמצאת רפואה לתועבתו, ולא יוצא מטומאתו לעולמים. אוי להם אוי לנפשם, שלא ידבקו בצרור החיים לעולמים, שהרי נטמאו.</p>
<p>ווי לגרמייהו עלייהו כתיב (שם סו כד) כי תולעתם לא תמות וגו' והיו דראון לכל בשר מאי דראון סרחונא מאן גרים ליה ההוא סטר דאתדבק ביה ישראל אתיין מסטרא דימינא אי אתדבקן בסטרא שמאלא הא פגמין לסטר דא ופגמין לגרמייהו ופגמין לנפשייהו פגמין בעלמא דין</p>	<p>אוי לעצמם, עליהם כתוב (ישעיה סו) כי תולעתם לא תמות וגו' והיו דראון לכל בשר. מה זה דראון, סרחון. מי גרם לו, אותו הצד שנדבק בו. ישראל באים מצד הימין, אם נדבקים בצד השמאל, הרי פוגמים את הצד הזה, ופוגמים את עצמם, ופוגמים את נפשם. פגומים בעולם הזה</p>

¹⁴⁵⁸ מה הוא נקשר בקדושים ונבדל מהטמאים, אף ישראל כן, והוא הדין לכל המצות (אור יקר).
¹⁴⁵⁹ בעת הבריאה נתן סימנים בהם, כדי שיכירו מקום אחיזת הטמאים ויבדלו מהם, או ירצה "רשים להו'
למד להם סימניהם (אור יקר).
¹⁴⁶⁰ הם בעצם ברך ה', והשפיעם דרך היסוד במלכות, בענין שהם זרעו שזרע בנקבה, בסוד ברוך יסוד, וכן
הם מבורכים בשאר מעשיהם, שאינם אוכלים אלא מהנשפע דרך המקום הזה (אור יקר). פי' ה' שהוא ז"א,
ישראל הם בניו, לפי שרוח ונפש דישראל הם מזו"ן, ולכך כיון שהם זרע שלו, לכך בירך אותם (מ"מ).
¹⁴⁶¹ ר"ל שמברכם מהמוחין דאו"א שבו (מ"מ).
¹⁴⁶² ולא בשאר העבירות שהאדם נדבק, אמנם זאת מפני שהיא מה שמכניס דרך פיו, להעשות חלק אבר
(אור יקר).
¹⁴⁶³ גוף ונפש, כדפי' מצד הנפש (אור יקר).
¹⁴⁶⁴ מצד הגוף (אור יקר).
¹⁴⁶⁵ ולא יראה תערובת שיהיה קדש ונטמא, אלא מרבה הטומאה כל כך, עד שמכחיש צד הקדש שבו (אור
יקר).
¹⁴⁶⁶ ולא זו בלבד, אלא אפילו אינו מורה שהיה מקודם דבק ונפרד, אלא כאלו מעולם לא אתדבק ביה (אור
יקר).
¹⁴⁶⁷ פי' שמטמטים האדם האוכלם ובורחת הקדושה ממנו ונעשה געלא דמאריה (מ"מ).

<p>ופגימין בעלמא דאתי כל שכן מאן דאתדבק בסטרא דמסאבא דכלא אחיד דא בדא וכתוב (דברים יד כא) כי עם קדוש אתה ליהויה אלהיך וגו'</p>	<p>ופגומים בעולם הבא, כל שכן מי שנדבק בצד הטומאה, שהכל אחוז זה בזה, וכתוב (דברים יד) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך וגו'.</p>
<p>רבי יוסי פתח ואמר (קהלת ו ו) כל עמל האדם לפיהו וגו' אסתכלנא במלי דשלמה מלכא וכלהו אחידן בחכמה עלאה כל עמל האדם לפיהו האי קרא בשעתא דדיינין ליה</p>	<p>רבי יוסי פתח ואמר (קהלת ו) כל עמל אדם לפיהו וגו', הסתכלתי ע'התבוננתי בדברי שלמה המלך, וכולם אחוזים בחכמה עליונה. כל עמל אדם לפיהו, הפסוק הזה {(מדבר בזה ש)}, בשעה שדנים את</p>
<p>מב/א</p>	
<p>לבר נש בההוא עלמא כתיב כל ההוא דינא וכל מאי דסביל בההוא עלמא ונקמין מיניה נקמתא דעלמא לפיהו בגין פיהו דלא נטיר ליה וסאיב ליה לנפשיה ולא אתדבק בסטרא דחיי בסטרא דימינא וגם הנפש לא תמלא לא תשתלים דינאה לעלם ולעלמי עלמין דבר אחר לא תמלא לא תשתלם לסלקא לאתרהא לעלמין בגין דהא אסתאבת ואתדבקת בסטרא אחרא</p>	<p>האדם באותו העולם, כתוב כל אותו הדין וכל מה שסובל באותו העולם ונוקמים ממנו נקמת העולם. לפיהו, בשביל פיהו, שלא שמר אותו וטימא אותו. את נפשו ולא נדבק לצד החיים לצד הימין, וגם הנפש לא תמלא, לא תשתלם דינה לעולם ולעולמי עולמים. דבר אחר לא תמלא, לא תשתלם לעלות למקומה לעולמים, משום שהרי היא נטמאה ונדבקה לצד האחר.</p>
<p>רבי יצחק אמר כל מאן דאסתאב בהו כאלו פלח לעבודה זרה דאיהו (דברים ז כה) תועבת יהויה וכתוב (שם יד ג) לא תאכל כל תועבה מאן דפלח לעבודה זרה נפיק מסטרא דחיי נפיק מרשותא קדישא ועייל ברשותא אחרא אוף מאן דאסתאב בהני מיכלי נפיק מסטרא דחיי ונפיק מרשו קדישא ועייל ברשותא אחרא ולא עוד אלא דאסתאב בהאי עלמא ובעלמא דאתי ועל דא ונטמתם בהם כתיב בלא א' וכתוב (ויקרא כ כה) ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא מאי לטמא לטמא לעמין דהא אינון מסאבין ומסטרא דמסאבא קא אתיין וכל חד אתדבק באתריה</p>	<p>רבי יצחק אמר כל מי שנטמא בהם כאלו עבד לעבודה זרה שהיא תועבת ה', וכתוב לא תאכל כל תועבה. מי שעובד לעבודה זרה יוצא מצד החיים, יוצא מרשות הקדושה ונכנס לרשות אחרת. אף מי שנטמא במאכלות הללו יוצא מצד החיים ויוצא מרשות הקדושה ונכנס לרשות אחרת, ולא עוד אלא שנטמא בעולם הזה ובעולם הבא, ולכן כתוב ונטמתם במ בלי א', וכתוב (ויקרא כ) ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא. מה זה לטמא, לטמא את העמים, שהרי הם טמאים והם באים מצד הטומאה וכל אחד נדבק במקומו.</p>
<p>רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אבוי אמר ליה הא דתנינן זמין קודשא בריך הוא לדכאה להו לישראל במה אמר ליה במה דכתיב (יחזקאל לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו' כיון דאתדכאן מתקדשן וישראל דאתדבקן ביה בקודשא בריך הוא קדש אקרון דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהויה ראשית תבואתה וכתוב (שמות כב ל) ואנשי קדש תהיון לי זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא קאמר עלייהו והייתם קדושים כי קדוש אני יהויה בגין דכתיב (דברים י</p>	<p>רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון, אביו אמר לו זה ששנינו עתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ישראל, במה, אמר לו במה שכתוב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'. כיון שנטהרים מתקדשים וישראל שנדבקים בקדוש ברוך הוא, נקראו קדוש שכתוב קדוש ישראל לה' ראשית תבואתה, וכתוב ואנשי קודש תהיון לי. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא אומר עליהם והייתם קדשים כי קדוש אני ה', משום שכתוב ובו תדבק,</p>

<p>כ) ובו תדבק וכתוב (תהלים קמז כ) לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללויה</p>	<p>וכתוב לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללויה.</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>דגים וחגבים אינם טעונים שחיטה היא המתרת אותם הכי מארי מתיבתא אין צריכין שחיטה אלא דאתמר בהון (בראשית מט לג) ויגוע ויאסף אל עמיו מה נוני ימא חיותן במיא אף תלמידי חכמים מארי מתניתין חיותיהו באורייתא ואי אתפרשן מנה מיד מתים (נ"א תנאין) תנינא דמתניתין¹⁴⁶⁸ דבה אתרבי כנוני ימא</p>	<p>דגים וחגבים אינם טעונים שחיטה אלא אסיפתם היא המתרת אותם, כך בעלי הישיבה אין צריכים שחיטה, אלא שנאמר בהם ויגוע ויאסף אל עמיו. מה דגי הים חיותם בים אף תלמידי חכמים בעלי המשנה חיותם בתורה, ואם נפרדים ממנה מיד מתים, (תנאי) תניני המשנה שהתרבו בה כדגי הים.</p>
<p>ואי אינון דביבשתא¹⁴⁶⁹ יעלו למיא ולא ידעין לשטטא אינון מייתין אבל אדם¹⁴⁷⁰ (דאינון מארי קבלה אינון לעילא) דאיהו לעילא מכלהו אתמר ביה (שם א כו) וירדו בדגת הים ובעוף השמים דאינון מארי מתניתין תנינא התנין הגדול (ישעיה כז א) נחש בריח לקבל (שמות כו כח) והבריה התיכון בתוך הקרשים בזמנא דתנינן מארי משנה אית בהון מחלוקת ומקשין דא לדא חד בלע לחבריה¹⁴⁷¹ והאי איהו תלמיד זעיר שלא הגיע להוראה ומורה חייב מיתה ואי אינון שוין דא לדא ואית בהון מחלוקת וקושיא אתמר בהון (ס"א לבסוף) (במדבר כא יד) את והב בסופה ואוקמוה אהבה בסופה (ע"כ הרעיא מהימנא)</p>	<p>ואם אלו שביבשה יעלו למים ולא יודעים לשוט הם מתים, אבל אדם (שהם בעלי קבלה הללו שלמעלה) שהוא למעלה מכלם נאמר בו וירדו בדגת הים ובעוף השמים, שאותם מורי המשנה התנינים, התנין הגדול, נחש בריח, כנגד והבריה התיכון בתוך הקרשים, בזמן שהתנינים בעלי המשנה יש בהם מחלוקת ומקשים זה על זה, אחד בולע את חברו, וזהו תלמיד קטן שלא הגיע להוראה ומורה חייב מיתה. ואם הם שוים זה לזה, ויש בהם מחלוקת וקושיא, נאמר בהם (לבסוף) את והב בסופה, ופרשוה (קידושין ל ע"ב) אהבה בסופה.</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>	<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן.</p>
<p>פרשת תזריע</p>	
<p>וידבר יהו"ה אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' (&) רבי אלעזר פתח¹⁴⁷² (שיר ג א) על משכבי בלילות בקשתי וגו' על משכבי במשכבי מבעי ליה מהו על משכבי¹⁴⁷³ אלא כנסת ישראל אמרה קמי קודשא בריך הוא ובעאת מניה</p>	<p>וידבר ה' אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו', רבי אלעזר פתח על משכבי בלילות בקשתי וגו'. על משכבי, היה צריך להיות במשכבי, מה זה על משכבי, אלא כנסת ישראל אמרה לפני הקדוש ברוך הוא ומבקשת ממנו על הגלות משום שהיא יושבת בין שאר העמים עם בניה ושוכבת לעפר, ועל שהיא שוכבת בארץ טמאה אחרת, אומרת על משכבי אני מבקשת, שאני כואבת (שוכבת) בגלות,</p>

¹⁴⁶⁸ ר"ל זהו שאומרים בגמ' על המתני' תנינא שהוא תנין שבים (יהל אור).

¹⁴⁶⁹ ר"ל דאינון שבים הן התלמידים שהגיעו להוראה ר"ל שיכולים לשוטט ים התלמוד ואון שביבשה הן אותן שלא הגיעו להוראה (יהל אור).

¹⁴⁷⁰ ר"ל הוא הרב (יהל אור).

¹⁴⁷¹ ר"ל אותו שהגיע להוראה לאותו שלא הגיע כמש"ו וז"ש (ע"ז ד ע"א) מה דגים שבים כל הגדול מחבירו בולע, כו' אבל אם אינו גדול ז"ש ואי כו' (יהל אור).

¹⁴⁷² טעם פתיחה זו לפי שרוצה לפרש אשה כי תזריע קאי על השכינה, דהיינו כשמעשה התחתונים הגונים, אזי המלכות מתקשטת בקישוטים נאים, ואז הזכר מתעורר ע"י אותם הקישוטים הטובים, ותאוותו מרובה והמ"ד גוברים, ולכך וילד זכר, כמ"ש לקמן מה ע"ב. ולכך הביא פסוקים אלו שמדברים על השכינה פסוק זה, דעל משכבי, וכן אשת חיל דלקמן שכולם מדברים על השכינה (מ"מ).

¹⁴⁷³ שפירושו על ענין משכבי (רח"ו). עם היות שפסוק זה ידבר על הגלות, אין ספק שכל שיר השירים נאמר בהיותה שוכבת בחיק המלך, אלא בהיותה מתנפלת על גלותה, גלוי לה שעתיד להיות (אור יקר).

<p>על גלותא¹⁴⁷⁴ בנין דהיא יתבה בין שאר עמי¹⁴⁷⁵ עם בנהא ושכיבת לעפרא¹⁴⁷⁶ ועל דהיא שכיבת בארעא אחרא¹⁴⁷⁷ מסאבא¹⁴⁷⁸ אמרה על משכבי בעינא דכאיבנא (נ"א דשכבינא) בגלותא¹⁴⁷⁹ ועל דא בקשתי את שאהבה נפשי¹⁴⁸⁰ לאפקא¹⁴⁸¹ לי מניה בקשתי ולא מצאתיו¹⁴⁸² (&) דלאו אורחיה לאזדווגא</p>	<p>ועל זה בקשתי את שאהבה נפשי, ולהוציא אותי ממנו, בקשתי ולא מצאתי, שאין דרכו להזדווג</p>
<p>מב/ב</p>	

¹⁴⁷⁴ ידוע ששיר השירים קדש קדשים והוא בסוד חכמה, וכו' כנגד אצילות וכו'. ואמנם בימי שלמה הוה קיימא סיהרא באשלמותא, ורחל היתה תמיד פב"פ עם בעלה, אכן מאז בהיותה קמי קב"ה ממש לפניו, ובעאת מיניה על גלותא, פי' על הגלות המעותד לבא, שמאז הקדימה תפילה לצרה. והיתה הכוונה על הגלות הארוך הלזה (רמ"ז).

¹⁴⁷⁵ ירדה בעוה"ר עד המלכות דקלי' ונפלו כל המ"ן שלה, והיינו עם בנהא (רמ"ז).
¹⁴⁷⁶ היינו חורבן בית המקדש שאין לה כסא וכו' יש עפר יפה קדוש ויש עפר תחת קרקע המשכן שהוא עפר שאינו עושה פירות ויש בו קללה שנאמר בו ויתן אל המים (אור יקר). ושכיבת לעפרא, הרי עיקר הצרה שהיא שפלה בתחתית השפלות, והוא לשון משכבי [לפי זה מש"כ בפסוק "בלילות" פי' ב' הנקבות של הטומאה נקראות נוקבי דתהומא, והן הן לילית רבתא כנגד בינה ולילית זעירתא לעומת רחל, והיינו בלילות, פי' בשני הלילות (רמ"ז). שירדה לבריאה הנקרא עפר בסוד העפר אשר יהיה בקרקע המשכן, ולפי' זה על משכבי, ר"ל המלכות אומר על שכיבתי בעפר בגלות שנק' לילות בקשת וכו' אבל ר' יצחק דלקמן מפרש על משכבי הוא על ענין הזווג שנפסק בגלות ולכך בקשתי וכו' (מ"מ).
¹⁴⁷⁷ היינו רשות השרים (אור יקר).

¹⁴⁷⁸ שאינם טהורים אלא החצונים שליטת הקלי' (אור יקר).
¹⁴⁷⁹ ירצה שאין פירוש בקשתי את שאהבה נפשי שבקש לת"ת, שהרי היא עמו קמיא כדפירשנו, אלא בקשתי בקשה זו מהת"ת שנקרא שאהבה נפשי, והבקשה היא דכאיבנא בגלות והיינו כאב שאוחז את הגוף המלומד לשכב על גבי מצע ועתה לעפר וזהו שאמר על משכבי העכור הגורם לי כאב דהיינו משכבי הגליות דהיינו בלילות בקשתי על תיקון ענין זה מת"ת שהוא את שאהבה נפשי (אור יקר). הכונה שהיא חולה וכמוטלת על ערש דוי, שכן מצינו לשון משכב אצל חולה וכו', וכמו כן טומאת ארץ הטמאה גורם לה חולי וכאב, כי זו היא מדת טומאת הנדות שמסבבת צירים וחבלים לנקבה, וכו', והוא מחמת התעוררות הגבורות הקשות וכו'. אך זהו סימן טהרתה, רצוני לומר שהחיצונים סוברים שכיון שהושפלה עד תכלית השפלות שאין עוד תקוה לגאולתה שהרי היא מגואלה ביניהם, ואינו כן שח"ו אין להם שליטה אלא בחיצוניות אבל תוכיות הקדושה בל ישלוט זר במעין חתום, כי על כן נקראת בתולה. והעד על זה מה שהיא נכאבה תמיד (רמ"ז).

¹⁴⁸⁰ ירצה מחמת שאני מרגשת שפלותי ושאני מוטלת על משכבי לכן בקשתי את שאהבה נפשי, ה"ס ההוא רוחא [דשביק] דבגוה [עי' ע"ח שער המוחין פרק ה וזהר ח"ב קא ע"א] הנקרא נפשה ממש ושבה נעשית כלי לבעלה, כי אם ח"ו היתה נטמעת בין האומות כסברתם הלא הם אינם חפצים בחיבור החסדים כי אין בהם יכולת להתבסס, והם במדרגת הנפש הנכרתת שאין לה עוד שייכות עם הרוח כידוע מסוד הכרת, אבל אני נפשי אוהבת וחושקת לצאת מן הגלות לשוב להתחבר עם בעלי (רמ"ז).

¹⁴⁸¹ על ידי שיתייחד עמי בגלות וע"י יחודו אתרפא, שבהיות ייחוד המלכות עם הת"ת אין גליות, וזהו שדקדק ואמר לאפקא לי מיניה בקשתי את שאהבה נפשי, שפי' שאהבה נפשי ירצה אהבת המלכות הנקראת נפש והוא סוד החבוק שע"י אותה האהבה המתעוררת מימין ומשמאל נגמר הייחוד ויהיה הענין שבשלותה היא מתנפלת על היחוד באותו הזמן כאלו הוא זמן הגלות וצערו והיא מתפללת על תיקונה ולא נמצא וזהו שאמר בקשתי (אור יקר).

¹⁴⁸² היינו על ענין התעוררותה בגלות אל הייחוד, ומפני חסרון תיקונה א"א, וזהו שאמר דלאו אורחיה לאזדווגא בי אלא בהיכליה (אור יקר). עודנה בתוך הגלות, שישראל נותנים לה עוז ותעצומות בתורתם ותפילתם ועשייתם המצות וכוונתם לייחד ייחודים ולעשות זוג זר"ן, ואין לאל ידם לעשותו בשלימות כי אין כח בימי הגלות רק לחדש נשמות ישנות ומגולגלות וכו', אבל זוג עצמי לא יעשה עד ביאת משיחנו במהרה בימינו ועוד י"ל דמ"ש ולא אורחיה וכו', אף בזמן הגלות קאמר, דאע"ג דיש זוג זר"ן כשל שבתות וימים טובים, הלא אין אותו הזווג במקומם דז"ן אלא שמתעלים להיכלא דא"א, כי אין אופן להעשותו במקומם מפני שליטת החיצונים, והיינו דקאמר דלאו אורחיה, ר"ל בגלות, אלא בהיכליה, הוא בהתעלותו להיכל א"א וזה לא נחשב הזווג שלו, ולעומת כן אמרה בקשתי, פי' במקומו, ולא מצאתיו, פה כי עלה למעלה (רמ"ז).

<p>בי אלא בהיכליה¹⁴⁸³ קראתיו ולא ענני דהא ביני עמין אחרנין יתיבנא¹⁴⁸⁴ וקליה לא שמעין אלא בנוי¹⁴⁸⁵ דכתיב (דברים ד לג) השמע עם קול אלהי'ם וגו'</p>	<p>עמי אלא בהיכלו. קראתיו ולא ענני, שהנה בין עמים אחרים אני יושבת, ואין שומעים את קולו אלא בניו, שכתוב השמע עם קול אלהים וגו'.</p>
<p>רבי יצחק אמר¹⁴⁸⁶ על משכבי בלילות אמרה כנסת ישראל על משכבי אתרעמנא קמיה¹⁴⁸⁷ דיהא מזדווג עמי למחדי לי ולברכא לי בחידו שלים דהכי תנינן דמזווגא דמלכא בכנסת ישראל כמה צדיקים ירתו ירותת אחסנתא קדישא וכמה ברכאן משתכחי בעלמא</p>	<p>רבי יצחק אמר על משכבי בלילות אמרה כנסת ישראל, על משכבי התרעמתי לפניו, שהיה מזדווג עמי לשמח אותי ולברך אותי בשמחה שלימה, שכך שנינו, שמזווג של המלך עם כנסת ישראל כמה צדיקים ירשו ירושת נחלה הקדושה, וכמה ברכות נמצאות בעולם.</p>
<p>רבי אבא הוה אזיל לכפר קניא (ס"א בפרקמטיא) למערתא דלוד והוה עמיה רבי יוסי ורבי חייא אמר רבי יוסי כתיב (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה וגו' אשת חיל דא כנסת ישראל וכרקב בעצמותיו מבישה¹⁴⁸⁸ אלוין (נ"א דא מהימנותא דשאר) עמין דקודשא בריך הוא לא יכיל למסבל לון בעלמא כמה דאת אמר (ויקרא כ כג) ואקוין במ כהני קוצין וכובין דדחקין ליה לבר נש ולא יכיל למסבל לון</p>	<p>רבי אבא היה הולך לכפר קניא [בסחורה] למערת לוד, והיו עמו רבי יוסי ורבי חייא. אמר רבי יוסי כתוב אשת חיל עטרת בעלה וגו', אשת חיל זו כנסת ישראל, וכרקב בעצמותיו מבישה אלו, [זו האמונה של שאר] העמים שאין הקדוש ברוך הוא יכול לסבול אותם בעולם, כמו שנאמר ואקוץ במ, כאותם קוצים ודרדרים שדוחקים את האדם ולא יכול לסבול אותם.</p>
<p>אמר רבי אבא הכי הוא ודאי אשת חיל דא כנסת ישראל דהיא גבירתה¹⁴⁸⁹ מכמה חיילין וכמה משריין דמשתכחי בעלמא עטרת בעלה כמה דאת אמר (ישעיה סב ג) עטרת תפארת וכלא חד (ל"ג אשת חיל דא כנסת ישראל דהא בזווגא דמלכא אפיקת כמה חיילין כמה משריין כמה צדיקים בעלמא וכלהו אקרון בנים לקודשא בריך</p>	<p>אמר רבי אבא כך זה ודאי, אשת חיל זו כנסת ישראל שהיא המושלת על כמה חיילות וכמה מחנות שנמצאים בעולם, עטרת בעלה כמו שנאמר עטרת תפארת והכל אחד [ל"ג אשת חיל זו כנסת ישראל, שהרי בזווג המלך הוציאה כמה חיילות כמה מחנות כמה צדיקים בעולם, וכולם נקראים בנים להקדוש ברוך הוא ולכנסת</p>

¹⁴⁸³ בהיות בה קישוטיה והיא בהיכלא בתיקוני קשוטיה מקדש היכל וקרבן והיא בת מלך פנימה שאז אין חלק לחצונים בייחוד ההוא אמנם בגלות חוץ מהיכלו אין דרכו מפני שימצאו שם הזרים והנה אמר בקשתיהו ולא מצאתיהו לא מבעיא להדבק עמו ממש ייחוד הגמור אלא אפילו מאחורי המסכים הרבים אקרא בקול ויענני בקולו ויתייחדו קולי בקולו צד הזכר שבי בצד הנקבה שבו אף אין זאת (אור יקר).
¹⁴⁸⁴ ואין ראוי שיפגם ויטנף קולו בהם שאין קולו נשמע אלא לטהורים וזהו שאמר וקליה לא שמעין אלא בנוי (אור יקר).

¹⁴⁸⁵ שעם היות שהיתה נבואה לנביאי האומות לא בקול ח"ו אלא בקרי ולא בקריאה ולזה קליה לא שמעין אלא בנוי ואלו שהם מצרנים אלי פסולים לשמוע קולו לכך אין קולו מתפשטת למטה אלי ביניהם בגלות (אור יקר).

¹⁴⁸⁶ הנה הוא מפרש משכבי מלשון זווג, ואין ספק שגם הוא מורה מה שנז"ל מחוסר הזווג בזמן הגלות, אבל מפרשו על זווג שנעשה בגלות בחסד ה' וכמעט שאינו ע"י בני אדם, והוא של יעקב ולא שגדול כחו (רמ"ז).
¹⁴⁸⁷ שאינו מקיים עמי מצות עונה שדרכו היה דהוה מזדווג עמי למחדי לי מצד הבינה צד השמאל ולברכא לי מצד הימין והחסד והיינו אומרנו את שאהבה נפשי מימין ומשמאל בחידו שלים מהאמצע ששם שלום משתי צדדים יחד, והיינו קראתיו ולא ענני (אור יקר). בלילה הזווג עם לאה, ורחל היא תחת המטה ומשכבה היא בבריאה וכו' לכן השכינה אמנו רחל מרעמת מה שהוא על משכבי בלילות שהוא אחר חצות ואז אני צריכה לירד לבריאה והזיווג הוא על משכבי באצילות וכו'אם היה עמי הזיווג היה יוצא ממנו נשמות לכמה צדיקים משא"כ כשהזווג עם לאה אין יוצאים נשמות וכו' (מ"מ).

¹⁴⁸⁸ אליו שאר עמין בני לילית אשת זנונים והיא מבישה וירצה רקב בעצמותיו שהעצמות העליונות הם תיקוני האברים העליונים שהם ספירות עליונות ובהם בחינות בסוד רמ"ח אברים ולילית ובניה הם מעיקין ופוגמין למעלה בהיותם נזונים משם והיינו קוצים שהם עוקצים לעמלה בצעקתם הב הב (אור יקר).
¹⁴⁸⁹ דרש חיל לשון חיילות (רח"ו). הוא על בחינתה בעטרת זעיר שהוא שרשה התחתון שלה בזעיר, ואז היא יורדת לבי"ע ששוררת על הכל (רמ"ז).

<p>הוא ולכנסת ישראל כמה דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם)</p>	<p>ישראל כמו שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם].</p>
<p>עד דהוו אזלי אמר רבי אבא כל חד לימא מלה בכנסת ישראל רבי אבא פתח ואמר (משלי לא י) אשת חיל מי ימצא דא כנסת ישראל דאיהי אשת חיל כמה דאמרן מי ימצא כמה דאת אמר (&) אשר ימצא אתכם באחרית הימים¹⁴⁹⁰ (ל"ג מי ימצא לאגחא ביה קרבא) מי ימצא מאן יזכה למהוי בה בשלימו ולאשתכחא עמה תדיר כמה דאת אמר (תהלים כד ג) מי יעלה בהר יהו"ה וגו'¹⁴⁹¹</p>	<p>בעוד שהיו הולכים אמר רבי אבא כל אחד יאמר דבר בכנסת ישראל, רבי אבא פתח ואמר אשת חיל מי ימצא זו כנסת ישראל שהיא אשת חיל כמו שאמרנו. מי ימצא, כמו שנאמר אשר ימצא אתכם באחרית הימים, (ל"ג מי ימצא ללחום בו קרב). מי ימצא, מי יזכה להיות עמה בשלמות ולהמצא עמה תמיד, כמו שנאמר מי יעלה בהר ה' וכו'.</p>
<p>ורחוק מפנינים מכרה מכרה מקחה מבעי ליה¹⁴⁹² אלא לכל אינון דלא אתדבקן בה בשלימו ולא שלמין בהדה היא מכרה לון ואסגרא לון¹⁴⁹³ בידא דעממין אחרנין כמה דאת אמר (עי' ש"א יב ט'¹⁴⁹⁴) ויעזבו בני ישראל את יהו"ה וימכור אותם ביד סיסרא וכדין כלהו רחיקין מאלין פנינים עלאין קדישין דלא יהא לון חולקא בהו הדא הוא דכתיב ורחוק מפנינים מכרה רבי חייא פתח קרא אבתריה ואמר (&) בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר בטח בה לב בעלה דא קודשא בריך הוא דבגיני כך מני לה על עלמא לאתדברא עלה כל זיונין דיליה אפקיד בידהא וכל אינון מגיחי קרבא ועל דא ושלל לא יחסר¹⁴⁹⁵</p>	<p>ורחוק מפנינים מכרה, מכרה, היה צריך להיות מקחה, אלא לכל אותם שלא נדבקו עמה בשלמות ולא שלמים עמה, היא מכרה אותם והסגירה אותם בידי עמים אחרים, כמו שנאמר ויעזבו בני ישראל את ה' וימכור אתם ביד סיסרא, ואז התרחקו כולם מאותן פנינים עליונות קדושות שלא יהא להם חלק בהן, זהו שכתוב ורחוק מפנינים מכרה. רבי חייא פתח בפסוק אחריו ואמר, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בטח בה לב בעלה, זה הקדוש ברוך הוא, שלכן מנה אותה על העולם להנהיג אותו, וכל כלי הזיין שלו הפקיד בידיה, וכל אותם לוחמי הקרב, ועל כן ושלל לא יחסר.</p>
<p>רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר (&) גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה גמלתהו טוב היא זמינת טב לעלמא¹⁴⁹⁶ זמינת טב להיכלא דמלכא¹⁴⁹⁷ ולבני היכליה¹⁴⁹⁸ ולא רע בגין דכתיב (בראשית ב ט) ועץ הדעת טוב ורע¹⁴⁹⁹ טוב אימתי בזמנא דאינון</p>	<p>רבי יוסי פתח בפסוק אחריו ואמר, גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב היא הכינה טוב לעולם הכינה טוב להיכל המלך ולבני היכלו. ולא רע, משום שכתוב ועץ הדעת טוב ורע. מתי טוב, בזמן שאותם ימי השמים מאירים עליה ומזדווגים עמה כראוי, שהם ימי חייה</p>

¹⁴⁹⁰ מביא ראייה מה אשר ימצא אתכם דהתם קאי על המלכות דכתיב באחרית הימים והיא המלכות שהיא סוף האצילות גם מי ימצא דהכי קאי על המלכות והיא הנק' אשת חיל (מ"מ).

¹⁴⁹¹ כל עטרה דנוק' נקרא הר, ובסוד (תהלים כד ג) מי יעלה בהר ה', כמ"ש בפ' תזריע (מב ע"ב) ופ' אחרי מות (סח ע"ב). (דע"ה ח"ב קכה ע"ב).

¹⁴⁹² פי' שר"ל יותר מפנינים שקשה לאדם לקנותם מקחה של המלכות גדול מהם, לפי שמי יוכל לזכות בה (מ"מ).

¹⁴⁹³ ומכרה כמו מכירתה (רח"ו). שיעור הכתוב מי שהוא רחוק מפנינים שהיא התורה ומצותיה מוכרת אותו לאו"ה וע"ד ושלל לא יחסר (מ"מ).

¹⁴⁹⁴ ז"ל: וְחַיֵּי רַמְזָא לְעִיל מַעְבָּ: צ"ע שְהַרִי אִין פְסוּק זֶה בְמִקְרָא אֵלָא (משלי כה, ה) ויכון בצדק כסאו, ונלע"ד שהוא על דרך מה שכתבתי לעיל דף ו ע"א גבי בתולת ישראל, שפעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות.

¹⁴⁹⁵ שמוציאים ניצוצות הקדושה מן הקלי' שהיה תחלה שלול בידה כמ"ש ושבית שביו שבי ששבה הוא (רח"ו).

¹⁴⁹⁶ לעולם הזה (מ"מ).

¹⁴⁹⁷ בי"ע (מ"מ).

¹⁴⁹⁸ פי' לשרפים וחיות ואופנים שבבי"ע (מ"מ).

¹⁴⁹⁹ פי' היא המלכות שרגליה יורדת מות הנק' רע (מ"מ).

<p>ימי השמיים¹⁵⁰⁰ נהרין עלה ומזדווגן עמה כדקא יאות דאינון ימי חייה בגין דעיז החיים שדר לה חיים ונהיר לה ובההוא זמנא גמלתהו טוב ולא רע¹⁵⁰¹ אמר רבי אבא שפיר הוא וכלהו קראי בכנסת ישראל אתמרו</p>	<p>משום שעץ החיים שולח לה חיים ומאיר לה. ובאותו זמן גמלתהו טוב ולא רע. אמר רבי אבא יפה הוא, וכל הפסוקים נאמרו על כנסת ישראל.</p>
<p>אשה כי תזריע (&) תנינן אשה מזרעת תחלה יולדת זכר רבי אחא אמר הא תנינן דקודשא בריך הוא גזר¹⁵⁰² על ההיא טפה אי איהו דכר אי איהי נוקבא ואת אמרת אשה מזרעת תחלה יולדת זכר אמר רבי יוסי ודאי קודשא בריך הוא אבחיין בין טפה דדכורא ובין טפה דנוקבא ובגין דאבחיין ליה גזר עליה אי להוי דכר אי נוקבא¹⁵⁰³ אמר רבי אחא וילדה זכר וכי כיון דמזרעת יולדת דכתיב וילדה (אלא) האי קרא הכי מבעי ליה אשה כי תהר וילדה זכר (ס"א תזריע ויהיה זכר) מהו כי תזריע וילדה אמר רבי יוסי אתתא מן יומא דאתעברת עד יומא דיולדת לית לה בפומא אלא ילידו דילה אי להוי דכר ועל דא אשה כי תזריע וילדה זכר</p>	<p>אשה כי תזריע, שנינו אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. רבי אחא אמר הרי שנינו שהקדוש ברוך הוא גזר על הטפה ההיא אם היא זכר אם היא נקבה, ואתה אומר אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. אמר רבי יוסי ודאי שהקדוש ברוך הוא מבחין בין טפה של זכר ובין טפה של נקבה, ומשום שמבחין בה גוזר עליה אם תהיה זכר או נקבה. אמר רבי אחא וילדה זכר, וכי כיון שמזרעת יולדת, שכתוב וילדה. [אלא] הפסוק הזה כך היה צריך להיות, אשה כי תהר וילדה זכר [תזריע ויהיה זכר], מהו כי תזריע וילדה. אמר רבי יוסי, אשה מיום שמתעברת עד היום שמולידה אין לה בפיה אלא הילוד שלה, אם יהיה זכר, ועל כן אשה כי תזריע וילדה זכר.</p>
<p>אשה כי תזריע רבי חזקיה פתח (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך יהו"ה כמה סגיאין עובדוהי דמלכא קדישא בעלמא משל לבר נש דנטיל בידוהי כמה</p>	<p>אשה כי תזריע, רבי חזקיה פתח מה רבו מעשיך ה', כמה רבים מעשי המלך הקדוש בעולם. משל לאדם שלקח בידו כמה</p>
<p>מג/א</p>	
<p>מקטוריין¹⁵⁰⁴ כחדא זורע לון בזמנא חדא ולבתר נפיק כל חד וחד בלהודוהי כך קודשא בריך הוא עביד עובדוהי בחכמה¹⁵⁰⁵ ובחכמה נטיל כלא כחדא¹⁵⁰⁶ זורע לון¹⁵⁰⁷ ולבתר נפקין¹⁵⁰⁸ כל חד וחד</p>	<p>קשרים [של זרעים] יחד זרע אותם בפעם אחת, ואחר כך יוצא כל אחד ואחד לבדו. כך הקדוש ברוך הוא עשה מעשיו בחכמה, ובחכמה נטל הכל יחד זרע</p>

¹⁵⁰⁰ ר"ק דז"א (רח"ו).

¹⁵⁰¹ אע"פ שהיא עץ הדעת טו"ר, עכ"ז כשנמשכים ו"ק, אליה אז היא טוב ולא רע, ונותנת לתחתונים שפע טוב וכאלו נותנת לז"א ולכל א' (מ"מ).

¹⁵⁰² פי' כמש"ל מ' יום קודם יצירת הוולד המלאך מביא הטיפה לפני הקב"ה וגוזר מה תהא עליה, אלמא שהקב"ה גוזר אם יהיה זכר (מ"מ).

¹⁵⁰³ המלאך אינו יודע מי הזריע תחלה ולכן שואל טפה זו וכו' (רח"ו).

¹⁵⁰⁴ הם צרורי זרעים כל אחד ואחד ממין אחר, וכשהוא עת הזרע זורעם יחד ביום אחד, אבל יציאתם וצמיחתם הוא בזמנים שונים כאשר נראה במוחש (רמ"ז).

¹⁵⁰⁵ יש שני זווגים, זווג האחד הוא לעשות כלי ביסוד הנוק' להשפיע בו ההוא רוחא וזהו מסוד ג' ע"ב דסמ"ב ועולים גבור"ה, והשני הוא ע"ב דע"ב שהוא חס"ד ובו כח ההולדה להוליד נשמות מכל הד' בחי' דד' ע"ב שמהם נעשים המוחים, וכמ"ש באדם ישר. ותו איתא בכללי הרח"ו סי' נ"ד שהזווג הראשון הוא בסוד רי"ו אתוון של ויסע ויבא ויט והשני הוא בסוד ע"ב השמות, וז"ס עיבור ע"ב רי"ו, ונמצא ששם ע"ב זה כולל כל הד' בחי' של רפ"ח. וז"ש שהקב"ה עושה מעשיו בחכמה, שהרי אין הולדה אלא בה כאמור (רמ"ז).

¹⁵⁰⁶ היינו בהארת חכמה דא"ק שנתלבשה במלכות א"ק ונאצלו כל העולמות כמ"ש בע"ח שער סדר האצילות כי שם נדרש פסוק זה על כך (רח"ו). ה"ס התכללות הרי"ו אתוון בשם ע"ב (רמ"ז).

¹⁵⁰⁷ בכאן לא אמר בזמנא חדא, מפני שלפי האמת הם שני זמנים, אבל הוא דוגמא למשל שאמר בזמנא חדא, מפני שבזווג השני שהוא העיקר כולל בעצמו כל הזווג הראשון ונותן בו כח וחיות חדש להיות גם הוא נזרע (נ"א נכלל), שהרי כל נשמה נכללת מכל הרפ"ח כנודע (רמ"ז).

¹⁵⁰⁸ זה כמ"ש בספר הכוונות בכוונת עצרת שהשפע נקלט ונעצר ברחם הנוק' שלכן היא נקראת עצרת, אבל הלידה אינו בזמן אחד שיש לבו ביום ויש לכמה ימים ויש לו' חדשים כמסוכות לפסח, עיי"ש. וז"ש ולבתר

<p>בזמניה הדא הוא דכתיב (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית</p>	<p>אותם, ואחר כך יצאו כל אחד ואחד בזמנו, זהו שכתוב כולם בחכמה עשית.</p>
<p>אמר רבי אבא¹⁵⁰⁹ מה רבו מעשיך יהו"ה (&) כמה סגיאיין אינון עובדוהי דמלכא קדישא וכלהו סתימין בחכמה הדא הוא דכתיב כלם בחכמה עשית כלהו בחכמה כלילין ולא נפקי לבר אלא בשבילין ידיעין¹⁵¹⁰ לנבי בינה ומתמן אתעבידו כללא ואתתקנו הדא הוא דכתיב (משלי כד ג) ובתבונה יתכונן ועל דא כלם בחכמה עשית¹⁵¹¹ בבינה מלאה הארץ הארץ דא כנסת ישראל דמתמן אתמליא מכללא כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים וגו' קנינך דהיא אפיקת לון לבתר הדא הוא דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם בניני כך מלאה הארץ קנינך</p>	<p>אמר רבי אבא מה רבו מעשיך ה', כמה רבים מעשי המלך הקדוש, וכולם סתומים בחכמה. זהו שכתוב כולם בחכמה עשית, כולם כלולים בחכמה ולא יוצאים החוצה אלא בשבילים ידועים כלפי הבינה, ומשם נעשים הכל ונתתקנים, זהו שכתוב ובתבונה יתכונן, ועל זה כולם בחכמה עשית. בבינה מלאה הארץ, הארץ זו כנסת ישראל, שמשם מתמלא מהכל, כמו שנאמר כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. קנינך, שהיא מוציאה אותם אחר כך, זהו שכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם, לכן מלאה הארץ קנינך.</p>
<p>תא הוי בשעתא דבר נש אתי לאתקדשא לאזדווגא בנוקביה (בכוונה) ברעותא קדישא דיליה אתער עליה רוחא (אחרת) קדישא כליל דכר ונוקבא ורמיז קודשא בריך הוא לחד שלוחא ממנא על עדוייהון דבני נשא ומני בידיה ההוא רוחא ואודע ליה לאן אתר יפקוד ליה הדא הוא דכתיב (איוב ג ג) והלילה אמר הורה גבר הלילה אמר לההוא ממנא הורה גבר מפלניא וקודשא בריך הוא אפקיד ליה לההוא רוחא כל מה דאפקיד והא אוקמוה</p>	<p>בא וראה בשעה שאדם בא להתקדש להזדווג בנקבתו (בכוונה) ברצון קדוש שלו, מתעוררת עליו רוח (אחרת) קדושה כלולה מזכר ונקבה, ורומז הקדוש ברוך הוא לשליח אחד הממונה על הריונות של בני האדם, ומפקיד בידו אותה הרוח, ומודיע לו לאיזה מקום יפקוד אותו. זהו שכתוב והלילה אמר הורה גבר, הלילה אמר לאותו ממונה הורה גבר מפלוני, והקדוש ברוך הוא מפקיד לו את אותה הרוח כל מה שמפקיד, והנה פרשוה.</p>

נפקו כל חד וחד בזמניה הה"ד כלם בחכמה עשית, כי מלת כולם לפי הפשט אינה מחדשת כלום, שהיל"ל מה רבו מעשיך ה' ובחכמה עשית, אלא הכוונה כי כל עשייה ומעשה הוא במלכות שבה נגמר כל פועל ובה הוא הריבוי כנז"ל, וזהו "מה רבו מעשיך", אבל כדי שלא תבין שזה הריבוי נמשך ממנו לכן אמר כלם בחכמה עשית, והוא מ"ש ובחכמה נטיל כלא כחדא (רמ"ז).

¹⁵⁰⁹ ר"ל דלא צריך לייחס הריבוי למדת המלכות כמ"ש רבי חזקיה, אלא גם בחכמה יצדק, וז"ש "כמה סגיאיין אינון", כלומר הם בעצמם, ולכן לא אמר בעלמא כמ"ש רבי חזקיה. והענין שידוע שיש בחכמה שורש דין מבחינת חכמה סתימאה, ולזה כל ההויות במחשבה אתברירו, וניחא לרבי אבא שמתייחס הריבוי למעשי ה' מפאת עצמם ולא מצד מקום השפעתם, אבל יקשה איך ייחס מעשים לאבא שהם מבחינת עשייה, ועוד שידוע שהחכמה היא נעלמת מאד, לכן אמר "וכלהו סתימין בחכמה", ירצה לא תחשוב שהריבוי בעצם הוא בחכמה, אלא בבחי' כוללות להיותה מקור כל ההויות אבל הוא בהעלם גדול. והענין הוא שבה שרשי כל הנמצאים אך הוא בדרך כוללות, על דרך מ"ש בהיולי שבו הכל, רק שהוא בהתכוללות ובהעלם, וכמו שהחושבים מושרשים בהעלם בחוש המשותף. הה"ד כלם בחכמה עשית (רמ"ז).

¹⁵¹⁰ יסוד אבא (רח"ו).

¹⁵¹¹ הנה החכמה הוא האומר ובינה הוא העושה כנודע והענין הוא כי כבר ידעת כי יסוד דאבא נעלם ומתלבש תוך היסוד של בינה. כמבואר אצלינו בדרוש המוחין של ז"א ונמצא כי יסוד בינה הוא המתגלה והוא העושה כל הדברים ואם כן מ"ש כולם בחכמה עשית אין פירושו שהחכמה הוא העושה אלא שהחכמה בהיותה מתלבשת בבינה עושה הבינה כל המעשים וזמ"ש כולם בחכמה עשית בבינה כלומר בהיותה מלובשת בתוך הבינה. א"ש אפשר לומר שזהו מה שתיקנו לומר בברוך ברוך שאמר ברוך אומר ועושה בברוך אחד ולא אמרו ברוך אומר וברוך עושה לרמוז ברוך אחד שהוא היסוד נשניהם יחד שהוא אומר ועושה יסוד של חכמה ויסוד של בינה, והם שביל ונתיב כנלע"ד (שער מאמרי רשב"י). הוקשה גם זה להם מי נתן העשייה בחכמה לכן אמר כולם הם בחכמה ואח"כ עשייה היתה בבינה כי הנה כל הקודם לא"א הוא אצילות אדם קדמון לכל הקדומים א"א בריאה אבא יצירה אימא עשייה וזהו שאמר כולם בחכמה עשית בבינה (זהר הרקיע).

<p>כדין רוחא נחתא וחד צולמא עמיה ההוא דקאים בדיוקניה לעילא בההוא צולמא אתברי (ס"א אתרבי) בההוא צולמא אזיל בהאי עלמא הדא הוא דכתיב (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש בעוד דהאי צולמא אשתכח עמיה דבר נש בצולמא דיליה קאים בהאי עלמא דמתחברן כחדא (ס"א אשתכח עמיה בר נש קאים בהאי עלמא ותרין אינון דמתחברן כחדא) ושלמה מלכא אזוהר לבני נשא ואמר (שיר ב יז) עד שיפוח היום ונסו הצללים תרי</p>	<p>אז יורדת רוח וצלם אחד עמה, אותו שעומד בדיוקנו למעלה, באותו צלם נברא (התגדל) באותו צלם הולך בעולם הזה, זהו שכתוב (תהלים לט) אך בצלם יתהלך איש, בעוד שהצלם הזה נמצא עם האדם, בצלם שלו עומד בעולם הזה שמתחברים כאחד. (נמצא עמו אדם עומד בעולם הזה, ושנים הם שמתחברים כאחד.) ושלמה המלך מזהיר את בני האדם ואומר עד שיפוח היום ונסו הצללים, שנים.</p>
<p>ובספרא דהרשין דאשמדאי אשכחנא דאינון דידיעי (ס"א דבעו) לחרשא חרשין מסטר שמאלא ולא תדבקא בהו יקום לנהורא דשרנא או באתר דיתחזון אינון צולמין דיליה ויימא אינון מלין דמתתקני לאינון חרשין ויקרי לון לאינון סטרין מסאבין בשמהן מסאבין דלהון ויזמין (ויומי) צולמין דיליה לאינון דקארי ויימא דהוא אתתקן ברעותיה להו לפקודיהו וההוא בר נש נפק מרשו דמאריה ופקדונא דיליה יהב לסטר מסאבא</p>	<p>ובספר הכשפים של אשמדאי מצאנו שאותם שיודעים (שרוצים) לכשף כשפים מצד השמאל ולהדבק בהם, יקום לאור הנר או במקום שיראו אותם הצלמים שלו, ויאמר אותם דברים שמתוקנים לאותם הכשפים, ויקרא להם לאותם צדדים טמאים בשמות הטמאים שלהם, ויזמין (וישביע) הצלמים שלו לאותם שקורא, ויאמר שהוא מתקן ברצונו להם למצותם, ואותו האיש יוצא מרשות רבונו ופקדונו נותן לצד האחר.</p>
<p>ובאינון מלין דחרשין דאיהו יימא ויזמין (נ"א ויומי) לון לצולמי אתחזון תרין רוחין ומתתקנין באינון צולמין דיליה בחיזו דבני אנשא ומודעין ליה מלין לאבאשא ומלין לאוטבא לזמנין ידיעין ואלין תרי רוחין דלא אתכלילו בכללא דגופא השתא אתכלילין באלין צולמין ומתתקנין בהו ומודעין ליה לבר נש מלין לאבאשא ודא הוא דנפיק מרשותא דמאריה ופקדונא דיליה יהב לסטר מסאבא</p>	<p>ובאותם דיבורים של כשפים שהוא יאמר ויזמין (וישביע) אותם לצלמים, נראים שתי רוחות ומתתקנים באותם צלמים שלו במראה של בני אדם, ומודיעים לו דברים להרע, ודברים להיטיב, לזמנים ידועים. ואלו שתי הרוחות שלא נכללו בכלל של גוף, עכשיו נכללים בצלמים הללו, ונתקנים בהם, ומודיעים לו לאדם דברים להרע, וזהו שיוצא מרשות רבונו ופקדונו נותן לצד הטמא.</p>
<p>תא חזי אסיר ליה לבר נש לאשדאה מאני דביתיה ולאפקדא ליה לסטרא אחרא דלא אצטריך או מלה אחרא דכוותיה (ס"א דביתיה לקבלא ליה) דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לההוא מלה לקבלא ליה ומההוא זמנא לא שארי עליה ברכאן דהא מסטרא אחרא הוא כל שכן מאן דאזמין ברעותיה על ההוא טיבו עלאה¹⁵¹² דיליה לאחרא ולסטרא אחרא דהא מההוא דאזמין ליה הוי וכד קריבו יומין דבר נש לנפקא מהאי עלמא ההוא צולמא עלאה דיהבו ליה¹⁵¹³ אתיא ההוא רוחא בישא דהוה מתדבק ביה בכל יומא ונטיל</p>	<p>בא וראה אסור לאדם לזרוק כלי הבית ולהפקידו לצד האחר שלא צריך או דבר אחר שכמותו (של ביתו לקבל אותו), שהרי כמה שומרי הכללים מזומנים לדבר ההוא לקבל אותו, ומאותו זמן לא שורים עליו ברכות, שהרי הוא מצד אחר. כל שכן מי שמזמין ברצונו על אותו הטוב העליון שלו לאחר ולצד האחר, שהרי הוא מאותו שהזמין אותו, וכשמתקרבים ימי האדם לצאת מן העולם הזה, אותו הצלם העליון שנותנים לו, באה אותה רוח רעה שהיה נדבק בה בכל יום ונוטלת אותו הצלם</p>

¹⁵¹² נפשו (רח"ו).

¹⁵¹³ ח"א ריז ע"ב רכז ע"א (לש"ו).

<p>ליה לההוא צולמא ואתתקן ביה ואזיל ליה ולא אתחזר ביה בבר נש לעלמין כדין ינדע דהא אתדחיא הוא מכלא</p>	<p>ומתקן בו והולך לו, ולא חוזר לאדם לעולמים, אז ידע שהרי הוא נדחה מן הכל.</p>
<p>תא חזי בשעתא דנשמתא נחתא לאעלא ליה בהאי עלמא נחתא בננתא דעדן דארעא וחמאת יקרא ררוחיהון דצדיקיא קיימין שורין שורין לבתר אזלא לגיהנם וחמאת להו לרשיעיא דצווחין ווי ווי ולא מרחמי עליהו ובכלא אסהידו בה סהדותא וההוא צולמא קדישא קיימא עליה עד דנפיק לעלמא</p>	<p>בא וראה, בשעה שהנשמה יורדת להיכנס לו בעולם הזה, יורדת לגן העדן של הארץ ורואה את כבודם של רוחות הצדיקים עומדים שורות שורות, אחר כך הולכת לגיהנם ורואה את הרשעים שצווחים אוי אוי ולא מרחמים עליהם, ובכל מעידים בה עדות, ואותו הצלם הקדוש עומד עליה עד שיוצאת לעולם.</p>
<p>מג/ב</p>	
<p>כד נפיק לעלמא אזדמן ההוא צולמא לגביה ואשתתף בהדיה ואתרבי עמיה כמה דאתמר (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש¹⁵¹⁴ ובההוא צלם אשתתפו (אשתכחו) יומיו דבר נש¹⁵¹⁵ ותליין ביה הדא הוא דכתיב (איוב ח ט) כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ כי צל ימינו ודאי ומן יומא דמתעברא אתתא עד יומא דאולידת לא ידעין בני נשא עובדוי דקודשא בריך הוא כמה אינון רברבין וכמה אינון עלאין הדא הוא דכתיב (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך יהוה וגו'</p>	<p>כשיוצאת לעולם, מזדמן לה אותו הצלם ומשתתף עמה ומתגדל עמה, כמו שנאמר אך בצלם יתהלך איש. ובאותו הצלם משתתפים (נמצאים) ימי האדם ותלויים בו, זהו שכתוב כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ, כי צל ימינו ודאי. ומיום שמתעברת האשה עד היום שמולידה, לא יודעים בני אדם את מעשי הקדוש ברוך הוא כמה הם גדולים, וכמה הם עליונים, זהו שכתוב (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' וגו'.</p>
<p>תא חזי כל רוחין דעלמא כלילין דכר ונוקבא וכד נפקין דכר ונוקבא נפקין ולבתר מתפרשין בארחייהו אי זכי בר נש לבתר מזדווגי כחדא והיינו בת זוגו ומתחברין בזווגא (ס"א בגוונא) חד בכלא רוחא וגופא דכתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה מאי למינה ההוא רוחא דבר נש דנפיק זוגיה דדמי ליה ומאי הארץ כמה דאת אמר (תהלים קלט טו) רקמתי בתחתיות ארץ והא אוקמוה תוצא הארץ ודאי דהא מנה¹⁵¹⁶ נפקין נפש חיה כמה דאוקימנא דא רוחיה דאדם קדמאה היינו דכתיב (בראשית ג ג) ומפרי העץ אשר בתוך הגן¹⁵¹⁷ ומפרי העץ דא קודשא בריך הוא אשר בתוך הגן אשר בתוך האשה</p>	<p>בא וראה כל רוחות העולם כלולות זכר ונקבה, וכשיוצאות, יוצאות זכר ונקבה, ואחר כך נפרדים בדרכיהם. אם זוכה האדם אחר כך, מזדווגים יחד, והיינו בת זוגו, ומתחברים בזווג (בצורה) אחד, בכל, רוח וגוף, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה למינה, מה זה למינה, אותה רוח האדם שיוצאת זוגו שדומה לו. ומה זה הארץ, כמו שנאמר רקמתי בתחתיות ארץ, והנה פרשוה. תוצא הארץ ודאי, שהרי ממנה יוצאים נפש חיה כמו שבארנו, זו רוחו של אדם הראשון, זהו שכתוב ומפרי העץ אשר בתוך הגן, ומפרי העץ זה הקדוש</p>

¹⁵¹⁴ תלוי תיקון הצלמים רק במציאות הזמן, ואינו מתקן הצלם דכל נשמה רק בהגיע עתו וזמנו לצאת בהעוה"ז (דע"ה ח"א עו ע"ד), ישנו בחי' צל"ם מכל עולם מהעליון לתחתון, וכן מכל פרצוף לפרצוף מכל עליון לתחתון, עי' דרושי הצלם (סוף דרוש ח) ובשעה"ק (דף סד ע"ג סוף דרוש יז) ע"ש, והוא פשוט ונודע. וכן ישנו בחי' צלם גם באדם התחתון ג"כ, ובסוד (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש, כמ"ש בזוה"ק (פרשת תזריע מג רע"ב) ובכ"מ, וכנודע בדברי הרב בשער הצלם (פרקים א ב) (כללים ח"א כט ע"א), הלבושים הנה הם החלוקא דרבנן אשר על ידה עולה הנשמה ליהנות מזוהר אור דאספקלריא המאירה, ובלתי זה אי אפשר לה לעלות וליהנות כלל וכמ"ש בפ' נח (סו ע"א), ועי' פ' תרומה (קמא ע"ב וקמב ע"ב וקנ"נ ע"א ועוד בכ"מ), ועי' עוד בפ' תזריע (מג רע"ב) שאמרו שם על אלו הלבושים שהם הצלמים דהנר"נ (כללים ח"א קו ע"ד).

¹⁵¹⁵ עי' זהר הרקיע מב ע"א (לש"ו). הובא דבריו בסוף הספר.

¹⁵¹⁶ מלכות (רח"ו).

¹⁵¹⁷ שם ב"ן ע"ה גימ' ג"ן (רח"ו).

	<p>ברוך הוא אשר בתוך הגן, אשר בתוך האשה.</p>
<p>תנינן היינו אשה כי תזריע וילדה זכר (&) כתיב ולא כליל דכר ונוקבא כפום אורחוי דעלמא דאינון גרמו ליה דלא מתחבראן כמה דנפקן מלעילא זוגות בגין דאדם קדמאה וזוג דיליה חבו לקודשא בריך הוא ועל דא מתפרשין כד נפקין מלעילא עד דיהוי רעוא קמי קודשא בריך הוא אי זכה בר נש יהבין ליה זוגתו ואי לא מפרישין לה מניה ויהבין לה לאחרא ומולדין בגין דלא כדקא יאות ועל דא כתיב (שם ו ג) לא ידון רוחי באדם מאי רוחי רוחו מבעי ליה אינון תרין רוחי דנפקי זוגות לא ידונון כחדא ועל דא כתיב וילדה זכר ולא כלל דכר ונוקבא כפום אורחוי דעלמא דאינון גרמו</p>	<p>שנינו, היינו אשה כי תזריע וילדה זכר כתוב, ולא כולל זכר ונקבה, כפי דרך העולם שהם גרמו לו, שלא מתחברים כמו שיוצאים מלמעלה זוגות, משום שאדם הראשון זוגו חטאו לקדוש ברוך הוא, ועל כן נפרדים כשיוצאים מלמעלה, עד שיהיה רצון מלפני הקדוש ברוך הוא, אם זוכה אדם נותנים לו זוגתו, ואם לא מפרידים אותה ממנו ונותנים אותה לאחר ומולידים בנים שלא כראוי, ועל זה כתוב לא ידון רוחי באדם. מה זה רוחי, היה צריך להיות רוחו, אותן שתי רוחות שיוצאות זוגות, לא ידונו יחד, ועל זה כתוב וילדה זכר, ולא כולל זכר ונקבה כפי דרך העולם שהם גרמו.</p>
<p>רבי אלעזר אמר לאו הכי דהא כלא דכר ונוקבא כלילין כחדא ומתפרשין לבתר אבל וילדה זכר כלילין כחדא מסטרא דימינא ואם נקבה תלד כלילין בחד נוקבא ודכר מסטרא שמאלא דשלמא סטר שמאלא על סטר ימינא יתיר ודכורא אתכפיא¹⁵¹⁸ בימינא דלא שלמא וכדין ההוא דכר דנפיק מגו נוקבא מסטר שמאלא כל אורחוי כנוקבא¹⁵¹⁹ (ולא אקרי דכר) אבל דכר דנפיק מגו ימינא¹⁵²⁰ הוא שלמא ונוקבא דנפקא מניה אתכפיא דהא סטר שמאלא לא שלמא ועל דא וילדה זכר כתיב</p>	<p>רבי אלעזר אמר לא כן שהרי הכל זכר ונקבה כלולים יחד, ואחר כך נפרדים. אבל וילדה זכר כלולים יחד מצד הימין, ואם תלד נקבה כלולים באחד, נקבה וזכר מצד השמאל, שיותר שולט צד השמאל על צד הימין, והזכר נכנע בימין שלא שולט, ואז אותו הזכר שיוצא מן הנקבה מצד השמאל כל דרכיו כמו נקבה, (ולא נקרא זכר), אבל הזכר שיוצא מתוך הימין הוא שולט, והנקבה שיוצאת ממנו נכנעת, שהרי צד השמאל לא שולט, ועל כן כתוב וילדה זכר.</p>
<p>וכמה אלף ורבבן נפקי בזמנא חדא לעלמא ומן יומא דאפקת לון לא אקרונן נפשן עד דאתיישבן בגופא וכמה הוא ל"ג ימים¹⁵²¹ היינו דכתיב (&) ושלשים יום ושלשת ימים וגו' וטמאה שבעת ימים דהא כל שבעת ימים לא עאלין רוחין לגבה לאתקשרא בה וכל אלין שבעת ימים רוחא אזלא בגופא לאשכחא אתריה וכדין כתיב (ויקרא כב כז) והיה שבעת ימים תחת אמו וביומא תמינאה אתהדר רוחא וגופא לאתחזאה קמי מטרוניתא</p>	<p>וכמה אלפים ורבעות יוצאים בפעם אחת בעולם, ומהיום שמוציאה אותם לא נקראים נפשות עד שהן מתיישבות בגוף, וכמה הוא, שלשים ושלשה ימים. היינו שכתוב ושלשים יום ושלשת ימים וגו', וטמאה שבעת ימים, שהרי כל שבעת ימים לא נכנסים אליה רוחות להתקשר בה, וכל שבעת הימים הללו הרוח הולכת בגוף למצא את מקומה, ואז כתוב והיה שבעת ימים תחת אמו, וביום השמיני</p>

¹⁵¹⁸ הא למה הדבר דומה לאיטר יד ימינו, מפני שעיקר הרוח החיוני קבוע בשמאלא ולכן היא גוברת. וז"ש ההוא דכר דנפיק וכו', שקרא לצד הימין סטר שמאלא, משום דלגבי איטר יד ימינו היא יד כהה, וכמ"ש בתפילין שהאטר מניחן בשמאלו שהוא ימין של כל אדם (רמ"ז).

¹⁵¹⁹ פי' מדותיו כשל הנקבה דדעתו קלה וכחו תשוש ונוטה לכליות ולעצלות וכיוצא, ולזה רמזו רז"ל באומרם אוי לו למי שבניו נקבות, פי' שהזכרים שלו הם מצד הנוק' (רמ"ז).

¹⁵²⁰ הוא מטפת זעיר שכללותו חסדים, וגם הוא לימין האצילות, על דרך איהו בנצח ואיהי בהוד (רמ"ז).
¹⁵²¹ וסודן כי ז' ימים ז"ת דנוק' ז' ימים תחת אמו, וה' תתאה ז' הוא, ואח"כ נכנס בהיכל ק"ק ארון הברית דשם הברית, משא"כ בז' ימים שתחת אמו, כי הראשונה כלולה משנים לבנה ושמש (נ"ב נדצ"ל וספיר, ור"ל היכל ראשון לבנת הספיר), ואח"כ בג' ימים עדיין הוא בג"ר שלה, אף שכלול ברית שם וכן היא נק' ברית ואח"כ בנה"י דדכורא שהן שלה עד מ' יום (יהל אור).

<p>ולאתקשרא בה ובדכורא בגופא וברוחא ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה לאתישבא רוחא בגופא</p>	<p>חוזרים הרוח והגוף להראות לפני המלכה ולהקשר עמה, ובזכר בגוף וברוח ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה, שתתישב הרוח בגוף.</p>
<p>ותלת ימים מאי עבידתייהו אלא תלת ימים דמילה דרביא כאיב ורוחא לא שריא מדוריה בגופא כשאר יומין ועל דא ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בדמי טהרה בקדמיתא ולבתר ימי טהרה בדמי טהרה אלין דמי מילה דמא בתר דמא דאתי מרביא וקודשא בריך הוא נטיר לאינן דמי כל אלין יומין הדא הוא דכתיב (&) תשב בדמי טהרה טהרה סתם ולא אדכיר ה"א בתראה¹⁵²² דלא תימא טהרה דמטרוניתא אלא טהרה סתם דמי טהרה אקרון אלין דמי דכיא</p>	<p>ושלשה ימים מה עושים, אלו שלשת ימי המילה שלתינוק כואב והרוח לא שמה את מדורה בגוף כבשאר הימים, ועל כן ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה. בתחילה בדמי טהרה, ואחר כך ימי טהרה. בדמי טהרה אלו דמי מילה, דם אחר דם שבא מהתינוק, והקדוש ברוך הוא שומר אותם דמים כל הימים הללו, זהו שכתוב תשב בדמי טהרה, טהרה סתם ולא הזכיר ה"א האחרונה, שלא תאמר הטהרה של המלכה, אלא טהרה סתם. דמי טהרה נקראים דמי הטהור הללו.</p>
<p>בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו' (&) תא חזי בכל יומא ויומא כנסת ישראל נטלא מבי מלכא¹⁵²³ מזונא לרוחיהון דבני נשא וזנת</p>	<p>בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו', בא וראה בכל יום ויום כנסת ישראל נוטלת מבית המלך מזון לרוחות בני האדם וזנה</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>וביום השמיני ימול בשר ערלתו (&) פקודא דא למנזר לתמניא יומין גזירו דקיימא¹⁵²⁴ קדישא רזא עלאה¹⁵²⁵ דכתיב (תהלים כה יד) סוד יהו"ה ליראיו ובריתו להודיעם למאן לאינן יראיו אינן דחלי חטאה דהא רזא דקיימא קדישא לא אתהזי¹⁵²⁶ לגלאה בר להו ורזא דקיימא קדישא הא אוקמוה ואתמר בכמה דוכתינן ורזא דא לתמניא יומין איהו חיובא על עלמא לכל עמא קדישא¹⁵²⁷ דכתיב (&) וביום השמיני ימול בשר ערלתו יום השמיני דא הוא את קיימא קדישא ואיהו תמינאה¹⁵²⁸ לכל דרגין וגזירו דהוא קיימא לאעברא ההוא ערלה</p>	<p>וביום השמיני ימול בשר ערלתו, מצוה זו למול לשמנה ימים, מילת ברית הקדש סוד עליון, שכתוב סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. למי, לאותם יראיו, אותם יראי חטא, שהרי סוד הברית הקדוש לא ראוי לגלות רק להם, ואת סוד הברית הקדוש הרי פרשוהו ונתבאר בכמה מקומות. וסוד זה לשמנה ימים, הוא חיוב על העולם לכל העם הקדוש, שכתוב וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני, זהו אות ברית הקדש, והוא שמיני לכל הדרגות, ומילת אותו הברית, להעביר אותה ערלה</p>
<p>מד/א</p>	
<p>זהר</p>	

¹⁵²² דריש אם למסורת דמי טהרה והיינו כאלו נקוד שב"א בה"א והיינו דם טוהר דם טהור של ה"ח דמילה דאתגליין בפום אמה וכאלו אין כאן מפיק וז"ש לא אדכיר ה' בתראה (רח"ו).

¹⁵²³ המלכות דאצילות שכינת עוזו ית"ש והיא אימא אם ישראל כנסת ישראל, וכמו שאמרו בפ' שמות (יב ע"א) ופ' שלח (קעד ע"ב) ופ' ויקרא (ז ע"א) תזריע (מג ע"ב), ונקרא אימא עלאה כי עיקרה הוא לעולם באצילות (דע"ה ח"ב קטז ע"א).

¹⁵²⁴ ברית (יהל אור).

¹⁵²⁵ ר"ל שהוא נקרא סוד, ולכך נק' יסוד י' זעירא, וסוד, וז"ש סוד כו' כמש"ו והטעם שנק' סוד לפי שהוא בהעלם משא"כ בכל האברים (יהל אור).

¹⁵²⁶ משא"כ בשאר דחציפין ביה, וז"ש דחלי חטאה שמתיראין לבא לידי עבירה וכמש"א אל תתן את פיך כו' (יהל אור).

¹⁵²⁷ שהוא פתחא דמהימנותא ומניה נפקין וביה עאלין לקדושה (יהל אור).

¹⁵²⁸ שחכמה היא ראשית (יהל אור).

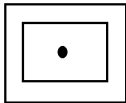
<p>להו בקדושה בר להני עד דאתיישבן בגופא אינון רוחין בתר תלתין ותלת יומין¹⁵²⁹ אשגחת עלייהו כל יומא דהא רוחין מתקשראן בגופא כשאר בני עלמא כמה דהיא לא שרייא¹⁵³⁰ אלא באתר שלים כך כל עובדוי¹⁵³¹ כהאי גוונא עד דאשתלימו בכל קדש לא תגע (&) לאשגחא עלייהו</p>	<p>אותם בקדושה, פרט לאלה שעד שמתיישבות בגוף אותן רוחות אחר שלשים ושלשה ימים, היא משגיחה עליהם כל יום, שהרי הרוחות נקשרות בגוף כשאר בני העולם, כמו שהיא לא שורה אלא במקום שלם, כך כל מעשיו, כדוגמא זה עד שנשלמים בכל קדש לא תגע להשגיח עליהם.</p>
<p>ואם נקבה תלד (&) כמה דאוקימנא דשלטא סטר שמאלא יתיר ואתכפיא ימינא ועל דא כלא על חד תריין¹⁵³² רחיקא נוקבא מדכורא לאתקשרא רוחא בגופא דהא שמאלא לא אתישבא הכי כימינא ואשתכחת בתוקפא יתיר</p>	<p>ואם נקבה תלד, כמו שבארנו, שצד השמאל שולט יותר והימין נכנע, ועל כן הכל על כל אחד שנים, רחוקה הנקבה מן הזכר לקשר הרוח בגוף, שהרי השמאל אינו מתיישב כך כמו הימין, ונמצא בתוקף יותר.</p>
<p>אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' (&) רבי יהודה פתח (ש"א ב ב) אין קדוש כיהו"ה כי אין בלתך ואין צור כאלהינו האי קרא קשיא אין קדוש כיהו"ה משמע דאיכא קדוש אחרא בנין דכתיב כיהו"ה ואין צור כאלהינו משמע דאיכא צור אחרא¹⁵³³ אלא ודאי אין קדוש כיהו"ה דכמה קדישין נינהו קדישין לעילא דכתיב (דניאל ד יד) ובמאמר קדישין שאלתא ישראל קדישין נינהו דכתיב (ויקרא יט ב) קדושים תהיו וכלהו קדישין ולא קדישין כיהו"ה ומאי טעמא בגין דכתיב (&) כי אין בלתך</p>	<p>אשה כי תזריע וילדה זכר וגו', רבי יהודה פתח אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלהינו, הפסוק הזה קשה, אין קדוש כה', משמע שיש קדוש אחר, משום שכתוב כה'. ואין צור כאלהינו, משמע שיש צור אחר, אלא ודאי אין קדוש כה', שכמה קדושים הם, קדושים למעלה שכתוב ומאמר קדישין שאלתא, ישראל הם קדושים שכתוב קדושים תהיו, וכולם קדושים ולא קדושים כה', ולמה, משום שכתוב כי אין בלתך.</p>

¹⁵²⁹ כי אחר ל' יום יוצא מחזקת נפל (רח"ו). ולפי זה מ' יום אלו שמנה הכתוב הם כך, וטמאה ז' ימים, היינו ז' ימים מאלו השלשים יום שעדיין לא יצא מכלל נפל. הנשמה אינה מקבלת ג"כ מהמלכות. וכן ג' ימים שאחר המילה דכאיב רבייא, אינה מקבלת ג"כ מהמלכות רק הארה קצת, הרי עשרה ימים, ול' שיצא מכלל נפל, הרי מ'. נמצא כפי הסוד אין כאן אלא שלשים יום, אבל קחשיב ברישא ז' ימים ואח"כ ג' ימים הנז', ול' הוא כללות הכל כדי שיצא מכלל נפל (מ"מ).

¹⁵³⁰ טעם לענין, וכמו שהיא סוד מ' לשכינה, בסוד כסא הכבוד, ואליה תשע שורין לכל סטר כדפי' בזהר ויצא (אור יקר).

¹⁵³¹ ולכן כדי ליגע בקדש, לנפשות אלו צריכים להשלים מ' יום כדפי' (אור יקר).

¹⁵³² ואם תאמר, דמי מילה אין לנקבה, הענין שד' מדרגות אלו הנזכרות הם לנקבה סוד מ"ם במלואה, דהיינו כל א' מד' אותיות יהו"ה, עשר ממטה למעלה, ועשר ממעלה למטה, והיינו מ"ם שהוא ארבעים נגד ארבעים ממעלה למטה מ' פתוחה, ממטה למעלה ס' סתומה, דין, אור מהופך כדפי' בספר הפרדס בשער ממטה למעלה. ועם היות שאין לנקבה דמי מילה צריכה היא להשלים המרכבה כדי לעלות אל מקום הקדוש. ומה גם שבזכר הוצרכנו לשבע לבד, מפני שנתגלה בה סוד הברית. אמנם בנקבה י"ד שהם עשר ממעלה למטה ואחר' ד' שהיא מלכות יסוד נצח הוד שהם ד' על עשר, ומיד שם הת"ת מלכות עם בעלה ששם בעלה במדרגותיה, ועדיין צריכה היא לעלות שמונים יום עד מלאת שני פעמים ארבעים, דהיינו סוד יהו"ה הוה"י, שהיא סוד

הוית הנקבה כנודע, ולכן הימין גרם שהיא סוד הנקבות שם מהופך שיכפל המספר מ"ם (אור יקר). ואם תאמר איך יתבאר בה ענין דמי טהרה שאמר למעלה, שה"ס דמים של המילה וכאן אין שייכות להם. ונלע"ד במה שנז"ל, כי הזכר והנקבה הם פרצוף אחד, או חו"ג דזעיר או דנוק', ולפי זה אפשר שזכות הזכר יועיל לזוגתו (רמ"ז).

¹⁵³³ עי' ח"ב סד ע"א, כי בינה נקרא צור ע"ש אלהים דהה"ן וכנ"ל, וכן הז"א נקרא צור ע"ש הויה בהכאה וכמ"ש בשער ז"א (ריש פרק ד), וכן המלכות נקרא ג"כ צור (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).

<p>מאי כי אין בלתך אלא קדושה דקודשא בריך הוא¹⁵³⁴ בלתי קדושה דלהון דהוא לא אצטרך לקדושה דלהון אבל אינון לאו אינון קדישין בלתך ודא הוא כי אין בלתך אין קדושה דלהון בלתך¹⁵³⁵ ואין צור כאלהינו (&) כמה דאוקמוה דקודשא בריך הוא צר צורה בנו צורה ותקין לה ונפת רוחא דחיי ואפיק ליה לאוירא דעלמא דבר אחר ואין צור כאלהינו אית צור דאקרי צור (ישעיה נא א) הביטו אל צור חוצבתם¹⁵³⁶ (שמות יז ו) והכית בצור¹⁵³⁷ הנני עומד לפניך שם על הצור בחורב¹⁵³⁸ וכלהו אקרון צור ואין צור בכלהו כאלהינו¹⁵³⁹ דליה שולטנו ומלכותא על כלא</p>	<p>מה זה כי אין בלתך, אלא קדושת הקדוש ברוך הוא בלתי הקדושה שלהם, שהוא לא צריך את הקדושה שלהם, אבל הם אינם קדושים בלתך, וזהו כי אין בלתך, אין הקדושה שלהם בלתך. ואין צור כאלהינו, כמו שבארוה, שהקדוש ברוך הוא צר צורה בתוך צורה, ומתקין אותה ונופח רוח חיים ומוציא אותה לאויר העולם. דבר אחר, ואין צור כאלהינו, יש צור שנקרא צור, הביטו אל צור חוצבתם, והכית בצור, הנני עמד לפניך שם על הצור בחורב, וכולם נקראים צור, ואין צור בכלם כאלהינו, שלו השלטון והמלכות על הכל.</p>
<p>רבי חייא ורבי אחא הוו יתבי ליליא חד קמיה דרבי אבא קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא עד דנפקו לבר חמו חד ככבא דהוה בטש תלת זמני בככבי אהרא וסתים נהוריה אדהכי שמעו תרי קלי בתרי סמרי קלא חד לסטר צפון לעילא וקלא</p>	<p>רבי חייא ורבי אחא היו יושבים לילה אחד לפני רבי אבא, קמו בחצות הלילה לעסוק בתורה. עד שיצאו החוצה, ראו כוכב אחד שהיה מכה שלש פעמים בכוכב אחר וסותם אורו, בינתיים שמעו שני קולות בשני צדדים, קול אחד לצד צפון למעלה, וקול</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>מקמי ברית דהא בההוא זמנא דמתכנשי עמא קדישא לאעברא ההוא ערלה מקמי ברית קודשא בריך הוא כניש כל פמליא דיליה ואתגלי ודאי לאעברא לההוא ערלה לעילא מקמי ברית קיימא קדישא דהא כל עובדין דישראל עבדין לתתא מתערי עובדא לעילא ובההוא זמנא אתדחייא ההוא ערלה מכל עמא קדישא לעילא ולההוא ערלה מתקני מאנא חדא בעפרא לאשראה ההוא</p>	<p>מלפני הברית, שהרי באותו הזמן שמתכנסים העם הקדוש להעביר אותה הערלה מלפני הברית, הקדוש ברוך הוא מכניס את כל הפמליא שלו ומתגלה ודאי להעביר את אותה הערלה למעלה מלפני ברית הקדוש, שהרי כל המעשים שישראל עושים למטה מעוררים מעשה למעלה. ובאותו זמן נדחית אותה הערלה מכל העם הקדוש למעלה. ומתקינים לאותה</p>

¹⁵³⁴ מפני שהם עומדים מכחו מתפרנסים בהשפעתו ומתקדשים מקדושתו. אבל הקב"ה אינו צריך להם כלל. ואם תאמר מלתא דפשיטא היא, מהיכא תסק אדעתין לדמות בורא לנבראיו. והנה כשנדקדק שלא אמר אין קדוש כאלהים, נראה שבשם ה' יצדק ענין זה, כי שם אלהינו הוא קדוש מצד מעשה התחתונים, מפני שקדושתם של תחתונים עולה עד הבינה שהיא תשובה, שעד התשובה תלוי במעשה התחתונים, ומשם הם מקדשים ומתקדשים עליונים ותחתונים. אמנם כיהו"ה סודו כ' כתר י' חכמה ה' בינה ו' ו'ק ה' מלכות, וספירות אלו כסא לאין סוף, ולכך אמר כה', בכף, כדפי' בתיקו"ז, וקדושת הספירות בבחינה זו, אין קדוש כה', שאין קדושתם תלויה בתחתונים. אמנם הספירות בבחינת אלהינו, שהם פועלות בעולם התחתון, בחינתם למטה קדושתם תלויה בנו, היינו מה שבין שבת ליום טוב, שבת קדש ולא אמרינן מקדש ישראל שאדרבה שבת מקדש ישראל, אמנם יו"ט (ל)ישראל קדשינו ליו"ט שהוא מועדי ה' בינה עד המלכות, ושם אמרינן מקדש ישראל והזמנים דהיינו ישראל קדשינהו לזמנים אשר תקראו אותם (אור יקר).

¹⁵³⁵ ושיעור הכתוב, אין קדוש כה'. ושמה תאמר, והרי מלאכי השרת קדושים גם הם, לכן אמר כי אין בלתך, שמלאכי השרת אין קדושתם בלתך, אלא הכל ממך. אבל הקב"ה אינו צריך לאחרים ח"ו (מ"מ).

¹⁵³⁶ בינה (רח"ו).

¹⁵³⁷ ת"ת (רח"ו). ר"ל שיהיה ההכאה מהת"ת אל המלכות וכמ"ש בליקוטי תורה פרשת בשלח שם, ועי' ח"ב סד ע"א (לש"ו).

¹⁵³⁸ מלכות (רח"ו), וטעם שבינה ומלכות נק' צור, לפי שכתב הרב ז"ל בק"י שאלהים במילוי ההי"ן וי', צור"ר ע"ה. ונודע שבינה ומלכות נק' אלהים. דטעם שהת"ת נק' צור, כתב הרב שהו"ה בהכאה כזה: י' פעמים י', וי' פעמים ה', ה' פעמים ה', ה' פעמים ה', ה' פעמים ה', הכל גימ' צור, ועי' בפרשת בשלח סד ע"א (מ"מ).

¹⁵³⁹ פי' כבינה הנק' אלהינו (מ"מ).

<p>ערלה בגויה ברזא דכתיב (ישעיה סה כה) ונחש עפר לחמו (בראשית ג יד) ועפר תאכל כל ימי חיך מכאן דלא אצטריך לאנהגא קלנא בהווא אתר</p>	<p>הערלה כלי אחד עם עפר להשרות אותה הערלה בתוכו, בסוד הכתוב ונחש עפר לחמו, ועפר תאכל כל ימי חיך, מכאן שלא צריך לנהוג בזיון במקום ההוא.</p>
<p>אף על גב דמעברי ליה מקמי האי ברית ודוכתיה כד מתעברא מהאי ברית עפרא איהו¹⁵⁴⁰ דהרי בתר דהווא נחש אתעבר מקמי אדם קודשא בריך הוא שוי ליה מדוריה בעפר דכתיב (&) ועפר תאכל כל ימי חיך וכיון דקודשא בריך הוא כד אעבר ליה מקמי אדם שוי מדוריה בעפרא ואתקין ליה כך בהווא גוונא ממש אנן צריכין כד מעברין לערלה לאתקנא ליה עפרא למהוי ביה מדוריה</p>	<p>אף על גב שמעבירים אותו מלפני הברית הזו, ומקומו כאשר נפרד מהברית הזו, הוא עפר, שהרי אחר שהנחש ההוא העובר מלפני האדם, הקדוש ברוך הוא שם לו את מדורו בעפר, שכתוב ועפר תאכל כל ימי חיך. וכיון שהקדוש ברוך הוא, כשהעביר אותו מלפני אדם, שם מדורו בעפר והתקין אותו, כך באותו צורה ממש, אנו צריכים כשמעבירים את הערלה להתקין לה עפר שיהיה בו המדור שלו.</p>
<p>כל בר נש אצטריך לקרבא ההוא ברא קרבנא לקודשא בריך הוא בחדוה ברעו דלבא למיעל ליה תחות גדפוי דשכינתא ואתחשב קמי קודשא בריך הוא דאיהו קרבנא שלים לאתקבלא ברעו וקרבנא דא¹⁵⁴¹ כגוונא דקרבנא דבעירא דא לשמונה יומין ודא לשמונה יומין דכתיב (ויקרא כב כז) ומיום השמיני והלאה ירצה במעבר עליה חד שבתא כיון דאעבר עליה חד שבתא כדן ירצה דא לקרבנא ודא לקרבנא אמאי בגין דאתדבק¹⁵⁴² ואזדמן לגבי ההוא שבת רזא דברית קדישא¹⁵⁴³ ועל דא כלא ברזא עלאה איהו ע"ב</p>	<p>כל אדם צריך להקריב אותו הבן קרבן לקדוש ברוך הוא בשמחה ברצון הלב, להכניסו תחת כנפי השכינה, ונחשב לפני הקדוש ברוך הוא שהוא קרבן שלם שיתקבל ברצון. והקרבן הזה כמו קרבן הבהמה, זה לשמנה ימים וזה לשמנה ימים, שכתוב ומיום השמיני והלאה ירצה, בזה שעוברת עליו שבת אחת, כיון שעוברת עליו שבת אחת, אז זה ירצה לקרבן. ולמה זה לקרבן, משום שנדבק ונזדמן אל אותה השבת סוד ברית הקודש, ועל כן הכל הוא בסוד עליון. (ע"כ רעיא מהימנא)</p>
<p>מד/ב</p>	
<p>חד לתתא¹⁵⁴⁴ והווא קלא אכריו ואמר עולו ואתכנישו לאתריכו השתא אסתמרותא דנוקבא פתיחא¹⁵⁴⁵ קודשא בריך הוא עאל לטיילא</p>	<p>אחד למטה. והקול ההוא מכריז ואומר, הכנסו והתכנסו למקומכם, עכשיו שמירת הנקבה פתוחה, הקדוש ברוך הוא נכנס לטייל בגן להשתעשע עם הצדיקים שבגן, עבר אותו הקול ושכך.</p>

¹⁵⁴⁰ כמ"ש ומהעפר אשר יהיה בקרקע המשכן (יהל אור).

¹⁵⁴¹ שהוא אדם ובהמה רבה דרביעא על אלף טורין ובריח כוללן (יהל אור).

¹⁵⁴² דברית נקרא שבת, כמ"ש אות היא ברית עולם (יהל אור).

¹⁵⁴³ עי' ח"ב צב ע"א בגליון שם (לש"ו), ז"ל: וכן הוא ברע"מ ח"ג מד סע"א, ועי' פרשת פנחס רמג ע"ב, ועי' תיקו"ז תיקון מ"ח, ועי' עוד תיקו"ז תיקון ט' וברע"מ פנחס רנז ע"א (לש"ו).

¹⁵⁴⁴ פי' שכולם לסטר צפון אלא שקול א' היה למעלה בצד צפון והשני נשמה בצד צפון, וז"ש לעיל שמעו תרי קלי בתרי סטרי (מ"מ).

¹⁵⁴⁵ פי' בתחלת הלילה שער היכל לבנת הספיר ננעל מפני שהחצונים, שהם למטה פנימה, דנוק' דתהומא רבא יוצאין מנקביהן ומתפשטין בעולם, לכך השער הזה פתח לכל הקדושה ננעל ונסגר ובחצות לילה, שכל החצונים נכנסים בנקביהן שער היכל לבנת הספיר נפתח, והיינו "אסתמרותא דנוקבא פתיחא" (אור יקר). פי' משתמרת, שער הנוק' דתהומא רבא, שהיה פתוח עד עתה בר מינן. ולעד"ן שר"ל משמרת הנקבה שהיא יסודה פתוח, והיינו דקב"ה עאל לגן עדן (רמ"ז), פי' שבחצות הראשון, נוק' דתהומא רבא פתוח, לפי שהקלי' יש להם שליטה, ובחצות השני יש שמירה על נקבה הפתוח, שאין יוצא ואין בא (מ"מ).

<p>1547 בגנתא לאשתעשעא בצדיקיא די בגנתא אעבר ההוא קלא ושכיך</p>	
<p>אהדרו רבי אחא ורבי חייא אמרו הא ודאי עידן רעותא דאתערותא¹⁵⁴⁸ דכנסת ישראל (עידן) הוא לאתחברא במלכא קדישא¹⁵⁴⁹ אמר רבי אחא ודאי לא (אתחברת) אנגידתשי לה כנסת ישראל בקודשא בריך הוא אלא מגו שירתא¹⁵⁵⁰ מגו שבחא דילה לגביה עד דאתי צפרא¹⁵⁵¹ ואושיט לה מלכא חוטא דחסד ורזא דמלה כמה דאמרינן (אסתר ה ב) ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב¹⁵⁵² אשר בידו וגו' ולא תימא דלה בלחודהא אושיט לה מלכא דא אלא לה ולכל אינון דמתחברין בה¹⁵⁵³ תא ונתחבר כחדא יתבו</p>	<p>חזרו רבי אחא ורבי חייא אמרו, הנה ודאי עת רצון, שהתעוררות של כנסת ישראל (זמן) היא להתחבר עם המלך הקדוש. אמר רבי אחא, ודאי לא (מתחברת) מושפעת לה כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא אלא מתוך שירה ומתוך השבח שלה אליו, עד שבא הבוקר ומושיט לה המלך חוט של חסד. וסוד הדבר כמו שאמרנו, ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו וגו', ואל תאמר שלה לבדה מושיט המלך את זה, אלא לה ולכל אותם שמתחברים עמה, בא ונתחבר וישבו יחד.</p>
<p>פתח רבי אחא ואמר (בראשית ב יח) ויאמר ה' אלהיים לא טוב היות האדם לבדו וגו' אמאי פתח קרא הכי¹⁵⁵⁴ אלא הא אתמר דעל דא לא כתיב (&) כי טוב בשני בנין דזמין אדם לאתפרשא¹⁵⁵⁵ וכתיב (&) לא טוב היות האדם לבדו¹⁵⁵⁶ וכי לבדו הוה והא כתיב (שם ה ב) זכר ונקבה בראם ותנינן אדם דו פרצופין אתברי ואת אמרת לא טוב היות האדם לבדו אלא דלא אשתדל בנוקביה ולא הות ליה סמך לקבליה בנין דהות בסטרוי והווי כחדא</p>	<p>פתח רבי אחא ואמר ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו', למה פתח הפסוק כך, אלא הנה נתבאר שעל זה לא כתוב כי טוב ב(יום) שני, משום שעתיד אדם להיפרד, וכתוב לא טוב היות האדם לבדו. וכי לבדו היה, והרי כתוב זכר ונקבה בראם, ושנינו אדם דו פרצופים נברא, ואתה אומר לא טוב היות האדם לבדו. אלא שלא עסק עם נקבתו ולא היתה לו עזר כנגדו, משום שהיתה בצדו, והיו יחד מאחור, ואז היה האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו.</p>

¹⁵⁴⁶ והיינו סוד יחודו עם השכינה, למטה בגן עדן בנשמות הצדיקים, ושם הם מולידים נפשות לגרים, כדפי' בארוכה בפרשת בלק (אור יקר), פי' יעקב נכנס אצל לאה (מ"מ).

¹⁵⁴⁷ פי' שמשמעשע בנשמות הצדיקים שעולים ללאה בסוד מ"ן, והכא א"א לפרש פי' הב' שאמרנו בשם הרב ז"ל בכמה דוכתי, שרחל יורדת לבריאה הנק' גנתא, כדי להשתעשע בתורת הצדיקים שבעולם הזה, דא"כ הול"ל לאשתעשעא בצדיקא סתם, ומדקאמר די בגנתא משמע ודאי שעל יעקב ולא מדבר (מ"מ).

¹⁵⁴⁸ פי' רצון השכינה להתעורר, ולא שתתחבר בלילה כלל כדמסיק לקמיה (אור יקר).

¹⁵⁴⁹ פי' יעקב (מ"מ).

¹⁵⁵⁰ פי' אין לאה מזדווגת עם יעקב אלא ע"י השירה שמשבחתו, והגם שכתב הרב שרחל היא המשוררת בחצות הב', עכ"ז לאה ג"כ משבחתו בשעת הזווג, כדי לעוררו אל הזווג. אבל רחל אין לה זווג, אלא החצות כולו משבחת לז"א (מ"מ).

¹⁵⁵¹ הרי שהתעוררות הוא כל חצות לילה, ואין זווג ממש אפילו באור הבוקר, אלא חוט של חסד. אמנם הזווג האמיתי הוא ביום דווקא בברכת שים שלום, ואין בחצות לילה אלא שהיא מתעוררת להתחבר, דהיינו השיר, ועכ"ז יש יחוד הת"ת למטה במלכות, דהיינו אומרו קב"ה עאל לגנתיה (אור יקר). פי' שאז הוא עיקר הזווג בסוד ויהי בבקר והנה היא לאה (מ"מ).

¹⁵⁵² בינה נקראת זהב, שרביט היסוד חוט המתפשט מהזהב, דהיינו סוד צדיק בחסד אל מתפשט מעולם הבא דהיינו "אשר בידו" חסד (אור יקר).

¹⁵⁵³ בלילה, לעורר זווגה על ידי נשמתם, נגמר היחוד שהם מקשטים אותה, ונותן להם חלק מהזווג (אור יקר).

¹⁵⁵⁴ ב"לא טוב" (אור יקר).

¹⁵⁵⁵ היינו מיעוט הלבנה, כי זכר ונקבה בראם, ושניהם יחד אדם, וע"י גהינם ומחלוקת שנברא ביום שני "זמין אדם לאתפרשא" ולהיות מאור קטן ומאור גודל והטוב בטל, וקרוב לענין זה הוא היות דו פרצופין, שלא היתה לנגדו כיד להזדווג (אור יקר). להנסר (רח"ו במ"מ).

¹⁵⁵⁶ פי' שיום א' הוא חסד שהוא דכר, ויום ב' גבורה שהיא נוקבא, ולכך ביום ב' לא נאמר כי טוב, לפי שעדיין לא ננסרה הנוק', כדי להזדווג עמו, ולכך כתיב "לא טוב", לומר שעיקר הטובה הוא אחר הנסירה, שאז ראוי להזדווג (מ"מ).

<p>מאחורא וכדין הוה האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו (&)</p>	
<p>מהו כנגדו לקבל אנפוי לאתדבקא דא בדא אנפין באנפין מה עבד קודשא בריך הוא נסר ליה ונטיל נוקבא מניה הדא הוא דכתיב (שם ב כא) ויקח אחת מצלעותיו מהו אחת דא נוקבא דיליה כמה דאת אמר (שיר ו ט) אחת היא יונתי תמתי ויביאה אל האדם אתקין לה¹⁵⁵⁷ ככלה ואייתי לה למהוי לקביל אנפוי נהירין אנפין באנפין ובעוד דהוה מתדבקא נוקבא בסטרוי הוה האדם לבדו לבתר סליקו תרין וקמו שבעי כחדא¹⁵⁵⁸</p>	<p>מה זה כנגדו, כנגד פניו להדבק זה עם זה פנים בפנים. מה עשה הקדוש ברוך הוא, נסר אותו ונטל הנקבה ממנו, זהו שכתוב ויקח אחת מצלעותיו. מה זה אחת, זו הנקבה שלו, כמו שנאמר, אחת היא יונתי תמתי, ויביאה אל האדם, התקינה ככלה והביא אותה להיות כנגד פניו המאירות, פנים בפנים. ובעוד שהיתה דבוקה הנקבה בצדו, היה האדם לבדו. אחר כך עלו שנים וקמו שבע יחד.</p>
<p>תא חזי בשעתא דאתכנש¹⁵⁵⁷ (ס"א דאתתקנת) לגבי אדם קודשא בריך הוא בריך לון הדא הוא דכתיב (בראשית א כח) ויברך אותם אלהים כחזן דמברך לכלה בשבע ברכות מכאן אוליפנא חתן וכלה כיון דאתברכן בשבע ברכות אתדבקן כחדא כדוגמא דלעילא ועל דא מאן דאתי לאתחברא באנתו דאחרא הא פנים זווגא (כביכול עביד שתי רשויות לעילא) דהא זווגא דכנסת ישראל ביה בקודשא בריך הוא בלחודוי בזמנא דאיהו ברחמי ובזמנא דאיהו בדינא</p>	<p>בא וראה בשעה שנכנסה (שנתקנה) אצל אדם, הקדוש ברוך הוא בירך אותם, זהו שכתוב ויברך אותם אלהים, כחזן שמברך את הכלה בשבע ברכות. מכאן למדנו חתן וכלה, כיון שמתברכים בשבע ברכות, נדבקים יחד, כדוגמא שלמעלה. ועל כן מי שבא להתחבר עם אשתו של אחר, הנה פוגם את הזווג, (כביכול עושה שתי רשויות למעלה), שהרי הזווג של כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא לבדו, בזמן שהוא ברחמים ובזמן שהוא בדין.</p>
<p>תא חזי מאן דמתחבר באנתו דאחרא כאלו משקר ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל ועל דא קודשא בריך הוא לא מכפר ליה בתשובה ותשובה תלייא עד דיסתלק מעלמא הדא הוא דכתיב (ישעיה כב י) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון ואימתי בשעתא דעאל בתשובה להווא עלמא ואית ליה לקבלא עונשא¹⁵⁵⁹ רבי אלעזר אמר מאן דמשקר בכנסת ישראל לא יתקבל בתשובה עד דיתדן בדינא דגיהנם כל שכן מאן דמשקר בכנסת ישראל ובקודשא בריך הוא וכל שכן אי אטרה ליה לקודשא בריך הוא למעבד דיוקנא דממזר באנתו דאחרא ואכחיש פומבי דמלכא</p>	<p>בא וראה מי שמתחבר באשתו של אחר, כאילו משקר בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, ועל זה הקדוש ברוך הוא לא מכפר לו בתשובה, והתשובה תלויה עד שיסתלק מן העולם, זהו שכתוב אם יכופר העוון הזה לכם עד תמותון. ומתי, בשעה שנכנס בתשובה לעולם ההוא, ויש לו לקבל עונש. רבי אלעזר אמר מי שמשקר בכנסת ישראל לא יתקבל בתשובה, עד שידון בדין של גיהנם, כל שכן מי שמשקר בכנסת ישראל ובקדוש ברוך הוא. וכל שכן אם מטריח את הקדוש ברוך הוא לעשות דמות של ממזר באשתו של האחר ומכחיש את גילוי המלך.</p>
<p>רבי חייא פתח ואמר (משלי כח כד) גוזל אביו ואמו וגו' אביו דא קודשא בריך הוא אמו דא כנסת ישראל מאי גוזל כמה דאת אמר (ישעיה ג יז) גזלת העני בבתיכם ומאן איהו מאן דחמיד אתתא אחרא דלאו איהו בת זוגיה תמן תנינן כל הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גוזל לקודשא בריך הוא וכנסת ישראל דכתיב גוזל אביו ואמו וגו' כל</p>	<p>רבי חייא פתח ואמר גוזל אביו ואמו וגו', אביו זה הקדוש ברוך הוא. אמו זו כנסת ישראל. מה גוזל, כמו שנאמר גזלת העני בבתיכם, ומי היא, מי שחומד אשה אחרת שאינה בת זוגו. שם שנינו, כל הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גוזל את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת</p>

¹⁵⁵⁷ בנא"י, דסליק לכ"ד לקבל כ"ד מיני דתכשיטי דכלה, מתקשטת בהו דייקא לה (רמ"ז).@לבדוק הגרסא

¹⁵⁵⁸ דהיינו אדם וחווה, קין ותאומתו, הבל וב' תאומות וכן ארז"ל (מ"מ).

¹⁵⁵⁹ פי' אע"פ שעשה תשובה, מוכרח ליענש בגיהנם, וכן הוא דעת רבי אלעזר ג"כ (מ"מ).

<p>הנהגה מן העולם הזה כלל דא איהו אינתו מאן דאתדבק באנתו למהני מנה ואף על גב דאיהי פנויה ואהני מנה בלא ברכה כאילו גוזל קודשא בריך הוא וכנסת ישראל</p>	<p>ישראל, שכתוב גוזל אביו ואמו וגו', כל הנהגה מן העולם הזה, כלל זה הוא האשה, מי שנדבק באשה להנות ממנה, ואף על גב שהיא פנויה ונהנה ממנה בלא ברכה, כאלו גוזל את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת ישראל.</p>
<p>מאי טעמא בנין דזווגא דלהון בשבע ברכות הוא ומה על פנויה כך מאן דיתדבק באנתו אחרא דקאים כנווגא דלעילא בזווגא דשבע ברכות על אחת כמה וכמה חבר הוא לאיש משחית (משלי כח כד) דא ירבעם כמה דאוקמוה ואומר אין פשע (&) דאמר הא פנויה היא אמאי אסור בנין דא גוזל אביו ואמו הוי ולא עוד אלא דחבר הוא לאיש משחית מאן הוא איש משחית דפגים דיוקנא ותקונא דלעילא כל שכן מאן דחמיד לאנתו דחבריה לאתדבק בה (ס"א ואתדבק בה)</p>	<p>למה, משום שהזוג שלהם הוא בשבע ברכות, ומה על פנויה כך, מי שנדבק באשתו של אחר שעומד כדוגמא שלמעלה, בזוג של שבע ברכות, על אחת כמה וכמה, חבר הוא לאיש משחית, זה ירבעם. כמו שבארוה, ואמר אין פשע, שאומר הנה היא פנויה למה אסור, משום זה הוא גוזל אביו ואמו, ולא עוד אלא שחבר הוא לאיש משחית. מי הוא איש משחית, שפוגם הדמות והתקון של מעלה, כל שכן מי שחומד את אשתו של חבירו להדבק (ונדבק) בה,</p>
<p>מה/א</p>	
<p>דפגים יתיר ועל דא אתפגים הוא לעלמינן¹⁵⁶⁰ איש משחית דפגים לעילא¹⁵⁶¹ ופגים לתתא¹⁵⁶² ופגים לנפשיה¹⁵⁶³ דכתיב משחית וכתיב (משלי ו לב) משחית נפשו הוא יעשנה</p>	<p>שפוגם יותר, ועל זה הוא נפגם לעולמים, איש משחית שפוגם למעלה ופוגם למטה ופוגם את נפשו, שכתוב משחית וכתוב משחית נפשו הוא יעשנה.</p>
<p>רבי אבא פתח ואמר (בראשית לב כו) ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו' ויאמר שלחני וכי עקוד הוה בידיה דיעקב אלא זכאין אינון צדיקיא דקודשא בריך הוא חס על יקרא דלהון ולא שביק לון לעלמינן¹⁵⁶⁴ הדא הוא דכתיב (תהלים נה כג) לא יתן לעולם מוט לצדיק¹⁵⁶⁵ והא כתיב (בראשית לב כו) ותקע¹⁵⁶⁶ כף ירך יעקב אלא לדידיה גבה¹⁵⁶⁷ והא אתמר כתיב (בראשית לב כב) והוא לן בלילה ההוא במחנה וכתוב ויקחם ויעבירם את הנחל.</p>	<p>רבי אבא פתח ואמר, ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ויאמר שלחני, וכי קשור היה בידו של יעקב, אלא אשריהם הצדיקים שהקדוש ברוך הוא חס על כבודם ולא עוזב אותם לעולמים, זהו שכתוב לא יתן לעולם מוט לצדיק. והנה כתוב, ותקע כף ירך יעקב, אלא את שלו גבה, והנה נתבאר, כתוב והוא לן בלילה ההוא במחנה, וכתוב ויקחם ויעבירם את הנחל.</p>

¹⁵⁶⁰ אפשר דא"אשת איש" קאי שנאמר בו מעוות, שמעוות את עצמו ופגם נפשו, ופגם צורתו העליונה לא יוכל לתקון. ומה גם אם הוליד בן פרץ בה כדפי', דאהדר למי שבא על פנויה, שגם תשובתו קשה, שגורם ממנה זווג פגימת הברית במקצת, ואם הוליד יבא אחר כך לשפיכות דמים, והבן בעצמו פגום במקצת, ועוד שאפשר להנשא לאחיו מאביו או לאחותו מאביו (אור יקר).

¹⁵⁶¹ בספירות בדיוקנא אם הוליד שמחתים מה שאינו, צורת צלם אלה"ם במי שאינו, ואם לא הוליד פגים תיקונא כדפי', דהיינו סוד ז' ברכות, תיקון הת"ת והמלכות (אור יקר).

¹⁵⁶² גופו בו רשום העבירה, ומצחו מצח אשה זונה, ברשימין דעבירה (אור יקר).

¹⁵⁶³ מב' צדדים מצד מעלה מהספירות ומצד מטה מגופו, וזה הכלל אין צד התר להכנס אות ברית ולהוציא זרע, אם לא באשתו בחופה וקידושין וז' ברכות ואל היותר פגם (אור יקר).

¹⁵⁶⁴ רואיה מיעקב, שאפילו בשעה הראויה שיניחנו הקב"ה לכתו וחילו, לא הניחו אלא עזרו, וכדמסיק לקמיה "דאתגבר חיליה דיעקב" מפני אחיזתו בקב"ה (אור יקר).

¹⁵⁶⁵ מאי לעולם, אלא לרבות אפילו בשעה הראוי להתמוטט לא יתן (אור יקר).

¹⁵⁶⁶ כלומר, ואם תאמר אי לא שביק היאך ותקע כף ירך יעקב (מ"מ).

¹⁵⁶⁷ כלומר, אל שלו נטל, והיינו עוון ב' אחיות, ובא בעל חוב וגבה את חובו (אור יקר). פי' שיעקב נשא ב' אחיות והיה קצת פגם, ח"ו בירך שלו, ולכך ס"מ לא היה לו קצת כח אלא בירך יעקב (מ"מ).

<p>מאי הוה דעתיה דיעקב למעברא להון בנחלא בליליא אלא חמא מקטרגא אזיל בין משריאי דיליה אמר יעקב אעבר לגיסא אחרא דנהרא דלמא לא ישתכח¹⁵⁶⁸ ערבוביא מאי קא חמא חמא שלהובא דאשא¹⁵⁶⁹ מלהטא אזלא וטאס בין משרייתיה אמר יעקב מוטב לנטלא מהכא ונהרא פסיק בגוון¹⁵⁷⁰ ולא ישתכח¹⁵⁷¹ ערבוביא מיד ויקחם ויעבירם את הנחל ויותר יעקב לבדו (&) מכאן אוליפנא מאן דאשתכח בלחודוי בביתא בליליא או ביממא בביתא מיהדא¹⁵⁷² כל שכן בליליא מאי מיהדא מיהדא משאר ביתין או מאן דאזיל בלחודוי בליליא¹⁵⁷³ יכיל לאתקא</p>	<p>מה היתה דעתו של יעקב להעבירם בנחל בלילה, אלא ראה את המקטרג הולך בין המחנה שלו, אמר יעקב אעבר לצד האחר של הנהר, אולי לא ימצא ערבוביה. מה ראה, ראה שלהבת של אש לוחטת הולכת וטסה בין מחנותיו. אמר יעקב, מוטב לנסוע מכאן והנהר מפסיק בינינו ולא תמצא ערבוביה, מיד ויקחם ויעברם את הנחל. ויותר יעקב לבדו, מכאן למדנו מי שנמצא לבדו בבית בלילה או ביום בבית מיוחד כל שכן בלילה, מה זה מיוחד, מיוחד משאר הבתים, או מי שהולך לבדו בלילה, יכול להנזק.</p>
<p>תא חזי ויותר יעקב לבדו כרין ויאבק איש עמו וגו' תנינן מסטרא דדינא קא אתי¹⁵⁷⁴ ושולטניה בסטר ליליא¹⁵⁷⁵ מאי בסטר ליליא לאעלא גלותא (נ"א בגלותא) כיון דסליק נהורא תשש חיליה ואתגבר עליה חיליה דיעקב (נ"א הוא) דהא מסטרא דליליא קא אתי ובזמנא דהוה ליליא לא הוה יכיל ביה יעקב¹⁵⁷⁶ כד סליק נהורא¹⁵⁷⁷ אתתקף חילא דיעקב ואחיד ביה ואתגבר עליה</p>	<p>בא וראה, ויותר יעקב לבדו, אז ויאבק איש עמו וגו'. שנינו הוא בא מצד הדין ושלטונו בצד של הלילה, מה זה בצד הלילה, להיכנס גלות (לגלות). כיון שעלה האור, תשש כחו ומתגבר עליו הכח של יעקב (הוא), שהרי מצד הלילה הוא בא. ובזמן שהיה לילה, לא היה יכול לו יעקב, כשעלה האור התחזק הכח של יעקב ואוחז בו והתגבר עליו.</p>
<p>חמא ליה יעקב דהא שליחא הוא אמר ליה שבוק לי דלא יכילנא לך¹⁵⁷⁸ מאי טעמא לא יכיל ליה¹⁵⁷⁹ בגין דהוה סליק נהורא ואתבר חילא דידיה דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים מאי ויריעו דאתברו כל אינון דאתיין</p>	<p>ראה אותו יעקב שהנה הוא שליח, אמר לו תעזוב אותי שאיני יכול לך, למה לא יכל לו, משום שהיה עולה האור ונשבר הכח שלו, שכתוב ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים. מה זה ויריעו,</p>

¹⁵⁶⁸ שמא המקום גורם ויפסיק הנחל התחום (אור יקר).

¹⁵⁶⁹ באותה הלילה היה רואה יעקב אבינו ע"ה, כעין שלהבת אש לוחט שהיה משוטט בתוך המחנות שלו, והרי ראה והבין מה שעומד לפניו מחמת עכשוב אחיו עשו איש חמסים, ולכן עשה כל מה שעשה בהמנחה וההכנעה לפניו כדי להיות סימן לבנים איך להתנהג בכל משך ימי הגלות (דע"ה ח"ב קלו ע"ג).

¹⁵⁷⁰ כי השדים אינם עוברים הנהרות (רח"ו).

¹⁵⁷¹ ירצה ממה שאתגורר ואתקוטט עמו וימצא אי זו ערבוביא יותר טוב, להסתלק מן הקטטה (אור יקר).

¹⁵⁷² חוץ מן הישוב, אבל באורחא לא, דלא שכיחי מזיקין (אור יקר).

¹⁵⁷³ אפילו בישוב (אור יקר). משום דשכיחי מזיקין בליליא אפילו בשדה או בדרכים, ומביא ראייה לא' מהם מיעקב וכל שכן האחרות (אור יקר).

¹⁵⁷⁴ מאותם הכחות שהם תחת ממשלת גבריאל שר הגבורה, והם ע' שרים, ועל ע' אומות, והם חזקים מצד הגבורה (אור יקר).

¹⁵⁷⁵ דהיינו בחושך או חשך ממש או חשך הגלות שהכל נקרא לילה, וכל עוד שישראל בגלות מתחזק שרו של עשו ובאור הבוקר שהוא חסד הוא בגאולה שהכל ענין א' שולט הימין מיכאל שר החסד וכל קדושו (אור יקר).

¹⁵⁷⁶ השר בעצמו עם יעקב וגם יעקב לא נתחזק מהשר אלא היו שניהם שוים עם היות שליטת כח השר (אור יקר).

¹⁵⁷⁷ אז נתחזק יותר ממנו נמצא יעקב חזק מהשר שהשר בזמן שליטתו לא יכול עם יעקב ויעקב נתגבר עליו בזמן בא השחר שליטת יעקב (אור יקר).

¹⁵⁷⁸ שתגבר ממני (אור יקר).

¹⁵⁷⁹ הוקשה לו למה בזמן כחו, דהיינו בלילה לא יכול לעם יעקב, והיה יכול יעקב לעמוד כנגדו, וכעלות השחר לא עמד המלאך ורפו ידיו, היה ראוי שכמו שיעקב לא רפו ידיו בזמן שליטת המלאך, ועמד חילו בו ולא נצח ולא נתנצח, כן המלאך לא יתנצח לפני יעקב, לזה אמר שהכל תלוי בשורש, ושורש יעקב מדת רחמים ושורש המלאך מדת הדין, לזה יעקב אינו שולט וגם אינו נכנע אלא שוין, אמנם בעלות השחר מדת רחמים גוברת ומבטלת הדין (אור יקר).

<p>מסטרא דדינא כדין אתתקף יעקב ואחיד ביה אמר ליה שלחני כי עלה השחר (&) מטא זמנא לשבחה שבחה דקודשא בריך הוא ולאתכנשא (&) ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני אם תברכני מבעי ליה מאי אם ברכתני</p>	<p>שנשברו כל אותם שבאים מצד הדין, אז התחזק יעקב ואחז בו. אמר לו שלחני כי עלה השחר, הגיע הזמן לשבח את שבחו של הקדוש ברוך הוא ולהתכנס. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, היה צריך להיות אם תברכני, מה זה אם ברכתני.</p>
<p>אלא אמר ליה יעקב ודאי אבא בריך לי אינון ברכאן דבעא לברכא לעשו ומסתפינא מינד על אינון ברכאן אי אודית עליהו (או) אי לאו או תשתכח עלי מקטרגא בגיניהון מיד אמר ליה (&) ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך מאי קאמר ליה אלא הכי קאמר ליה לאו בחכימו ולא בעוקבא (דילך) רווחת לאינון ברכאן (&) לא יאמר עוד שמך יעקב דהא לאו בעוקבא הוה כי אם ישראל ישראל ודאי אודי עלך ומניה נפקו ברכאן בנין דאנת אחיד ביה ועל דא אנא וכל שאר אכלוסין אודינא עליהו (&)</p>	<p>אלא אמר לו יעקב, ודאי שאבא בריך אותי אותן הברכות שרצה לברך את עשו, ואני פוחד ממך על אותן הברכות, אם תודה לי עליהן (או) אם לאו, או שימצא עלי מקטרג בגללם. מיד אמר לו, ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך, מה אמר לו, אלא כך אמר לו, לא בהתחכמות ולא במרמה (שלך) הרווחת את אותן הברכות. לא יאמר עוד שמך יעקב, שהרי לא בעקבות זה היה, כי אם ישראל, ודאי ישראל הודה עליך, וממנו יצאו הברכות, משום שאתה אחוז בו, ועל זה אני וכל שאר האוכלוסין הודינו עליהן.</p>
<p>כי שרית עם אלהי"ם ועם אנשים ותוכל עם אלהי"ם כל אינון דאתיין מסטרא דינא קשיא ועם אנשים דא עשו ואכלוסין דיליה ותוכל יכילת להון ואינון לא יכלין לך ולא שביק ליה יעקב עד דאודי ליה על אינון ברכאן דהא הוא דכתיב (&) ויברך אותו שם תא חזי בשעתא דסליק נהורא אתכפיין כל אינון מארי דדינין ולא משתכחי וכנסת ישראל משתעי ביה בקודשא בריך הוא¹⁵⁸⁰ וההיא שעתא עידן דרעוא הוא לכלא ואושיט לה מלכא ולכל אינון דמשתכחי עמה שרביטא דהוטא דחסד לאשתכחא בשלימו במלכא קדישא והא אתמר</p>	<p>כי שרית עם אלהים ואם אנשים ותוכל, עם אלהים כל אותם שבאים מצד הדין הקשה, ועם אנשים זה עשו והאוכלוסים שלו. ותוכל, יכולת להם, והם לא יכלו לך. ולא עזב אותו יעקב עד שהודה לו על אותן הברכות, זהו שכתוב ויברך אתו שם. בא וראה, בשעה שעלה האור נכנעים כל אותם בעלי הדינים ואינם נמצאים, וכנסת ישראל מספרת עם הקדוש ברוך הוא, ואותה השעה היא עת רצון לכל, ומושיט לה המלך ולכל אותם שנמצאים עמה שרביט של חוט של חסד להמצא בשלמות עם המלך הקדוש, והנה נתבאר.</p>
<p>תא חזי בשעתא דקודשא בריך הוא אשתכח בה בכנסת ישראל באינון זמנין דאשתכח עמה והיא מתערת רעותא לגביה בקדמיתא¹⁵⁸¹ ומשכת ליה לגבה בסניאות חיבתא ותיאובתא¹⁵⁸² כדין אתמליא מסטרא דימינא¹⁵⁸³ וכמה אכלוסין משתכחי בסטרא דימינא בכלהו עלמין וכד</p>	<p>בא וראה בשעה שהקדוש ברוך הוא נמצא עם כנסת ישראל, באותם הזמנים שנמצא עמה, והיא מעוררת רצון אליו בראשונה, ומושכת אותו אליה ברוב חיבה ותשוקה, אז מתמלאת מצד הימין. וכמה אוכלוסים נמצאים בצד הימין בכל העולמות, וכשהקדוש ברוך הוא מעיר חביבות ורצון בראשונה, והיא</p>

¹⁵⁸⁰ הוא זווג יעקב ולא כמ"ש לעיל (מ"מ).

¹⁵⁸¹ פי' כמ"ש בריש הפרשה שכשמעשה התחתונים הגונים המלכות מתקשטת בקישוטים נאים והזכר מתעורר מאליו אל הזווג והמ"ד גוברים ולכן וילדה זכה (מ"מ). עי' פרשת ויחי רמה ע"א ושם ע"ב וכן שם רלה ע"א (לש"ו).

¹⁵⁸² והוא ע"י העלאת מ"ן דמעשים טובים של צדיקים או ע"י נשמות הצדיקים עצמן כשעולים למעלה בעת פטירתם וכמ"ש בזוה"ק ויחי (רלה ע"א) (כללים ח"ב כב ע"ד).

¹⁵⁸³ הוא סוד אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, כי נשמות הצדיקים הם מסטרא דדכורא (כללים ח"ב כב ע"ד)

<p>קודשא בריך הוא אתער חביבותא¹⁵⁸⁴ ורעותא בקדמיתא והיא</p>	
<p>מה/ב</p>	
<p>אתערת לבתר¹⁵⁸⁵ ולא בזמנא דאיהו אתער¹⁵⁸⁶ כדין כלא בסטרא דנוקבא אשתכח¹⁵⁸⁷ ושמאלא אתער וכמה אכלוסין קיימי ומתערי בסטרא דשמאלא בכלהו עלמין</p>	<p>מעירה אחר כך, ולא בזמן שהוא מעיר, אז הכל נמצא בצד הנקבה, והשמאל מתעורר וכמה אוכלוסים עומדים ומתעוררים בצד השמאל בכל העולמות.</p>
<p>כהאי גוונא כתיב (נ"א הדא הוא דכתיב) אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' (למה, שנינו העולם התחתון נמצא כדוגמת העולם העליון, וזה כדוגמא של זה, ועל זה הקדוש ברוך הוא גוזר זכר או נקבה שימצא רצון בעולם, ובכל צריך אדם להדביק רצון למעלה אל הקדוש ברוך הוא, שימצאו רצונות בעולם. אשרי חלקם של הצדיקים שהם יודעים להדביק את רצונם אל המלך הקדוש, עליהם כתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.</p>	<p>כדוגמא זה כתוב (זהו שכתוב) אשה כי תזריע וילדה זכר וגו', למה, שנינו העולם התחתון נמצא כדוגמת העולם העליון, וזה כדוגמא של זה, ועל זה הקדוש ברוך הוא גוזר זכר או נקבה שימצא רצון בעולם, ובכל צריך אדם להדביק רצון למעלה אל הקדוש ברוך הוא, שימצאו רצונות בעולם. אשרי חלקם של הצדיקים שהם יודעים להדביק את רצונם אל המלך הקדוש, עליהם כתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.</p>
<p>אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו' (&) רבי יהודה פתח ואמר (שיר א ג) אל תראוני שאני שחרחורת ששזפתי השמש האי קרא אתמר אבל בשעתא דסיהרא אתכסיא בגלותא היא אמרה אל תראוני לאו דאיהי פקידת דלא למחמי לה אלא בגין דאיהי חמאת תיאובתא דישראל לגבה למחמי נהוראה היא אמרת (&) אל תראוני לא תיכלון למחמי לי אל תראוני ודאי מאי טעמא בגין שאני שחרחורת בגין דאנא בקדרותא</p>	<p>אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו', רבי יהודה פתח ואמר אל תראוני שאני שחרחורת, הפסוק הזה נתבאר, אבל בשעה שהלבנה מתכסית בגלות, היא אומרת אל תראוני, לא שהיא מצווה שלא לראות אותה, אלא משום שהיא רואה את תשוקתם של ישראל אליה לראות את אורה, היא אומרת אל תראוני, לא תוכלו לראות אותי, אל תראוני ודאי. למה, משום שאני שחרחורת, משום שאני בחושך.</p>
<p>מאי שחרחורת שחורה מבעי ליה אלא תרין קדרותי חד ששזפתי השמש דאסתלק מני שמשא¹⁵⁸⁹ לאנהרא לי ולאסתכלא בי וחד דבני</p>	<p>מה זה שחרחורת, היה צריך להיות שחורה, אלא שתי חשכים, אחת ששזפתי השמש, שהסתלק ממני השמש</p>

¹⁵⁸⁴ פי' בסוד קרב צדק מאלו כשאין מעשה התחתונים הגונים אלא הז"א מתעורר לזווג בלי העלאת מ"ן תחלה אזי הדינים מתגברים ולכך ואם נקבה תלד (מ"מ).

¹⁵⁸⁵ והוא כשאין מעשים טובים לתתא להעלות מ"ן (כללים ח"ב כב ע"ד).

¹⁵⁸⁶ זה סוד גדול ולזה רמזו רז"ל אשה מזרעת וכו' (רח"ו). והכוונה כמ"ש, דהיינו כשאין מעשה התחתונים הגונים, ומ"ש "ולאו בזמנא דאיהו אתער", ר"ל כמ"ש בפ' יוחי, דדכורא רדיף בתר נוק', ולכך כשמתעורר לרדוף אחריה, והיא יש בה קשוטים נאים בסוד מ"ן, אזי וילדה זכר. וכשמתעורר לדרוף אחריה, והיא אין בה מ"ן, עד שצריך הז"א לקרב צדק מאליו לזווג, אזי ואם נקבה תלד (מ"מ).

¹⁵⁸⁷ כאשר שהיא צריכה לילד, הוא סאון ורעש גדול מחמת הקטרוג והדינין, ע"י שהוא שלא ע"י זכות ומעשים טובים כלל, וע"ד שהיה בסוד קריעת ים סוף, ולכן נעשה אז הלידה בדינים רבים (דע"ה ח"ב קד ע"ג).

¹⁵⁸⁸ ור"ל כמו שהוא הענין למעלה שהוא ע"פ סוד הנז', כן הוא הענין ג"כ למטה בעוה"ז, כי כל הנהגת דעוה"ז הוא נתייסד הן בכלל והן בפרט, וכמו שהוא בכלל כן הוא ג"כ בפרט. וכל הנעשה בכל א' בפרט הוא ג"כ ע"פ שנעשה כ"ז בשורש נשמתו אשר למעלה למעלה, והוא ע"פ כבשי דרחמנא אשר נעלם ההנהגה הזה מכל בריה (כללים ח"ב כב ע"ד).

¹⁵⁸⁹ פי' שהז"א, הנק' שמש, אינו מאיר למלכות (מ"מ).

<p>אמי נחרו בי¹⁵⁹⁰ (&) ששזפתני שזפתני מבעי ליה אלא רמוז הוא דקא רמיז בשש דכד נהרא שמשא בשש נהורין נהיר וכד אסתלק כל אינון שית נהורין אסתלקו בני אמי אלין אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא נחרו בי כמה דאת אמר (תהלים סט ד) נחר גרוני¹⁵⁹¹</p>	<p>להאיר לי ולהסתכל בי, ואחת שבני אמי נחרו בי. ששזפתני, היה צריך להיות שזפתני, אלא רמז הוא רומז בשש, שכאשר מאיר השמש בשה אורות הוא מאיר, וכשמסתלק כל אותם ששת האורות מסתלקים. בני אמי, אלו הם שבאים מצד הדין הקשה. נחרו בי, כמו שנאמר נחר גרוני.</p>
<p>הדא הוא דכתיב (איכה הה) על צוארנו¹⁵⁹² נרדפנו דכד הווי עיילין ישראל בגלותא הווי אזלי ידיהו מהדקן לאחורא וריחיין על צואריהו¹⁵⁹³ ולא יכילו לאפתחא פומא שמוני נטרה את הכרמים (&) למחק בגלותא לנטרא לשאר עמין בגיניהון דישראל כרמי שלי לא נטרתי דהא לא יכילנא לנטרא להון כד בקדמיתא בקדמיתא נטירנא כרמי שלי¹⁵⁹⁴ ומניה אתנטרו שאר כרמין השתא נטירנא שאר כרמין בגין כרמי שלי דלהוי נטיר בינייהו</p>	<p>זהו שכתוב על צוארנו נרדפנו, שכאשר היו ישראל נכנסים לגלות, היו הולכים ידיהם מהדקות לאחור ורחיים על צוארם, ולא יכלו לפתוח את הפה. שמוני נטרה את הכרמים ללכת לגלות, לשמור את שאר העמים בשביל ישראל, כרמי שלי לא נטרתי, שהרי לא יכולתי לשמור אותם כבראשונה, בראשונה שמרתי את כרמי שלי, וממנו נשמרו שאר הכרמים. עכשיו אני שומרת את שאר הכרמים בשביל כרמי שלי, שיהיה שמור ביניהם.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי הווי אזלי בארחא כד מטו חד בי חקל חמו חד דפטירא דקיטפא¹⁵⁹⁵ בין ארחא לסטר ימינא אמר רבי יוסי עטיפא דקוטרא בעיינין שביח¹⁵⁹⁶ לית לן רשו למחמי בחדותא מיומא דאתחריב בי מקדשא פתח ואמר (תהלים כד א) ליהו"ה הארץ ומלואה תבל ויושבי בה כיון דאמר ליהו"ה הארץ ומלואה אמאי תבל ויושבי בה וכי תבל לאו מן ארעא הוא</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, כשהגיעו לשדה אחת ראו עץ אפרסמון אחד בצד ימין הדרך. אמר רבי יוסי, עטיפה של עשן מצויה בעיניים, אין לנו רשות לראות בשמחה מיום שחרב בית המקדש. פתח ואמר לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, כיון שאמר לה' הארץ ומלואה למה תבל ויושבי בה, וכי תבל איננה מן הארץ.</p>
<p>אלא הכי קאמר ליהו"ה הארץ ומלואה דא ארעא קדישא¹⁵⁹⁷ דאקרי ארץ החיים תבל ויושבי בה דא שאר ארעא¹⁵⁹⁸ כמה דאת אמר (שם ט ט)</p>	<p>אלא כך אמר, לה' הארץ ומלואה, זו הארץ הקדושה שנקראת ארץ החיים, תבל ויושבי בה אלו שאר הארצות, כמו שנאמר והוא ישפוט תבל בצדק, שתבל תלויה בצדק, והכל דבר אחד. רבי חייא</p>

¹⁵⁹⁰ פי', הם מוחין דקטנות שהם ג' אלהים, וכל אלהים פשוט ומלא ומילוי המילוי הם ב"ן כמ"ש הרב בליקוטים על פסוק בני האלהים, וכשיש מוחין דקטנות, אזי המלכות מלאה דינים (מ"מ).
¹⁵⁹¹ נחר גימ' ג' אלהים (רח"ו).

¹⁵⁹² פי' בשביל המוחין דקטנות שהם בצואר, ועל ידם נתגברו הדינים לכך נרדפנו (מ"מ).

¹⁵⁹³ אחר שפי' הזהר סוד הפסוק חזר לפשט (מ"מ).

¹⁵⁹⁴ בזמן שבית המקדש היה קיים הנה היה יניקת הקליפה שבכל עולם מהקדושה שכנגדה רק ע"י המלאך גבריאל, אבל מאחר החורבן ולהלאה, הנה מתלבש קב"ה ושכינתיה השורה בכל עולם, והוא הזו"ן שבכל עולם, הנה מתלבשים הם בהי' ספי' דקליפה שבכל עולם, ע"ד שישראל הם בגלות בין או"ה, וכמ"ש (ישעיה סג ט) בכל צרתם לו צר, והוא בגין לנטרא לישראל שלא ישלוט הקליפה על ישראל כ"כ הרבה, ועומד הקליפה שבכל עולם תחת רשות קב"ה ושכינתיה השורה בכל עולם, כדי לקיים (תהלים מז ח) כי מלך כל הארץ אלהים ומלכותו בכל משלה. והנה מקבל אז הקליפה דכל עולם את יניקתו לא ע"י מלאך אלא ע"י קב"ה ושכינתיה השורה באותו העולם ומתלבשים בו כנז'. ועל זה מקונן השכינה הקדושה ואומרת (שיה"ש א ו) שמוני נטרה את הכרמים [ועי' עוד לקמן רט ע"ב] [דע"ה ח"א עח ע"ב]

¹⁵⁹⁵ אילן של קטף יפה משמח הלב (רח"ו).

¹⁵⁹⁶ פי' כסוי וקשר וענן (נ"א ועשן) לעינים, והכונה לעינים העליונים (רמ"ז).

¹⁵⁹⁷ ארץ ישראל שבעולם הזה (מ"מ).

¹⁵⁹⁸ חו"ל כפשטה (מ"מ).

<p>והוא ישפוט תבל בצדק ותבל בצדק תלייא¹⁵⁹⁹ וכלא חד מלה רבי חייא אמר ליהויה הארץ ומלואה הארץ תינה ומלואה מאי היא¹⁶⁰⁰ אלא אלן נשמתין דצדיקיא תבל ויושבי בה תבל דא ארעא דלתתא ויושבי בה אלן אינון בני נשא אמר רבי יוסי אי הכי¹⁶⁰¹ במאי אוקימנא (&) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה</p>	<p>אמר לה' הארץ ומלואה, הארץ מובן, מה זה ומלואה. אלא אלו נשמות הצדיקים, תבל ויושבי בה, תבל זו הארץ שלמטה, ויושבי בה אלו הם בני האדם. אמר רבי יוסי, אם כך במה בארנו, כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה.</p>
<p>אמר ליה ודאי הכי הוא דההיא ארץ החיים על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה¹⁶⁰² דכלהו נפקי מההוא נהר עלאה¹⁶⁰³ דנגיד ונפיק מעדן ובהו אתתקנא¹⁶⁰⁴ לאתעטרא במלכא קדישא¹⁶⁰⁵ ולמיזן עלמיזן (ובגין כך) מי יעלה בהר יהויה וגו' (&) נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא נפשי וגו' (&) נפשו כתיב מהו נפשי ונפשו אלא כלא חד מלה כמה דאת אמר (עמוס ו ט) נשבע יהויה בנפשו (ש"א ב לה) כאשר בלבבי ובנפשי יעשה ודוד מלכא אתאחיד בההוא לב ובההוא נפש ועל דא לא נשא לשוא נפשו</p>	<p>אמר לו ודאי כך זה, שאותה ארץ החיים על ימים יסדה, ועל נהרות יכוננה, שכולם יוצאים מאותו הנהר העליון שנמשך ויוצא מעדן, ובהם מתתקנת להתעטר עם המלך הקדוש, ולזון את העולמות. (ולכן) מי יעלה בהר ה' וגו', נקי כפים ובר לבב, אשר לא נשא נפשי וגו', כתוב נפשו, מה זה נפשי ונפשו, אלא הכל דבר אחד כמו שנאמר נשבע יהויה בנפשו, כאשר בלבבי ובנפשי יעשה. ודוד המלך נאחז באותו לב ובאותה נפש, ועל כן לא נשא לשוא נפשו.</p>
<p>עד דהוו אזלי אערעו בחד בר נש ואנפוי מליין מכתשין והוה קם מתחות אילנא חד אסתכלו ביה וחמו</p>	<p>בעודם הולכים פגשו באיש אחד, ופניו מלאות במכות, והיה קם מתחת אילן אחד, הסתכלו בו וראו</p>
<p>מו/א</p>	
<p>אנפוי סומקין באינון מכתשין אמר רבי חייא מאן את אמר ליה יודאי אנא אמר רבי יוסי הטאה הוא דאי לאו הכי לא אתרשימו אנפוי באלין מרעין בישין ואלין לא אקרונ יסורין דאהבה אמר רבי חייא הכי הוא ודאי דיסורין דאהבה מתחפיין אינון מבני נשא</p>	<p>פניו אדומות באותן המכות. אמר רבי חייא מי אתה, אמר לו אני יהודי. אמר רבי יוסי חוטא הוא, שאם לא כך לא נרשמו פניו באלו החלאים הרעים, ואלו לא נקראים יסורים של אהבה. אמר רבי חייא, כך הוא ודאי, שיסורים של אהבה מכוסים הם מבני אדם.</p>

¹⁵⁹⁹ פי' שחור'ל יש בה דיני המלכות שנק' צדק, אבל בארץ ישראל יש בה הארת המוחין הנק' חיים, ועל כן נקרא ארץ החיים (מ"מ).

¹⁶⁰⁰ פי' ר' חייא קפריך לר' יוסי, לדברין שהארץ היא א"י, א"כ מאי "ומלאוה", "ויושב בה" מבעי ליה כסיפא דקרא. אלא ודאי הארץ דקרא הוא מלכות, ומלאוה הם נשמות הצדיקים הממלאים אותה בסוד מ"ן, ותבל הם ב"ע עם הארץ הלזו וכדמפרש (מ"מ).

¹⁶⁰¹ פי' אי אמרת בשלמא "הארץ" הוא ארץ ישראל, אתי שפיר קרא ד"כי הוא על ימים יסדה", אבל לדברין שהיא המלכות האי על ימים, תירץ לו ר"ח דגם המלכות על ימים יסדה (מ"מ).

¹⁶⁰² ימים ז' היכלות דדכורא, נהרות ז' היכלות נוק' (רח"ו). ור"ל ז' היכלות דכורא דבריאה, וז' היכלות נוק' דבריאה (מ"מ).

¹⁶⁰³ יסוד דז"א (מ"מ).

¹⁶⁰⁴ פי' שעל ידם מתתקנת המלכות כדי להזדווג עם בעלה (מ"מ).

¹⁶⁰⁵ אבל אין לפרש שר' יוסי דאמר ארעא קדישא היא מלכות, ותבל הם ב"ע, ור' חייא לא בא לחלוק אלא לפרש מלת ומלואה, דא"כ מאי "אי הכי" דקא"ל, הרי כולהו בשיטה חדא קיימא. אלא ודאי כמ"ש, עכ"ל מוריננו זצוק"ל. ונלע"ד די"ל כפי' שני, והאי "אי הכי" אין בה אי אמרת בשלמא, ור"ל, כיון דפי' הפ' כך הוא, צריך לדעת מהו "על ימים", אלא כולה חד מלה. פירוש כפי המסורת, נפשות כתיב, היינו המלכות הנק' נפש ו', וכפי המקרא דקרינן נפשי דוד, אמר אל המלכות דקרי לה נפשי (מ"מ).

<p>תא חזי דכתיב (&) אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת הא תלת זינין הכא וכלהו אקרין נגע צרעת הדא הוא דכתיב (&) והיה בעור בשרו לנגע צרעת מאי נגע צרעת סגירו סגירו בכלא וכתיב (&) והובא אל אהרן הכהן וגו' אבל אינון דיתחזון לבר כתיב (&) וראהו הכהן וטמא אותו דהא ודאי אינון דיתחזון לבר בבני נשא מסטרא דמסאבא קא אתיין ולא יסורין דאהבה נינהו</p>	<p>בא וראה, שכתוב אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, הנה שלשה מינים כאן, וכולם נקראים נגע צרעת. זהו שכתוב והיה בעור בשרו לנגע צרעת, מה זה נגע צרעת, הסגרה, הסגרה בכל. וכתוב והובא אל אהרן הכהן וגו', אבל אותם שיראו לחוץ, כתוב וראהו הכהן וטימא אתו, שהרי ודאי אותם שיראו בחוץ בבני אדם הם באים מצד הטומאה, ואינם יסורים של אהבה.</p>
<p>אמר רבי יוסי מנא לן אמר רבי חייא דכתיב (משלי כז ה) טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת אי ההיא תוכחת מאהבה (נ"א אינהו תוכחת מאהבה כד איהי) מסותרת מבני נשא כגוונא דא מאן דאוכח לחבריה ברחימותא בעי לאסתרא מלוי מבני נשא דלא יכסוף מנייהו חבריה ואי מלוי אינון באתגלייא קמי בני נשא לאו אינון ברחימותא כך קודשא בריך הוא כד אוכח לבר נש בכלא אוכח ברחימותא בקדמיתא מחי ליה בגרמיה דלגו אי הדר ביה מוטב ואי לאו מחי ליה תחות תותביה ואלין (בעורו) אקרין יסורין דאהבה אי הדר ביה מוטב ואי לאו מחי ליה באתגלייא באנפוי קמי כלא בגין דיסתכלון ביה וינדעון דהא חטאה איהו ולא רחימא דמאריה הוא</p>	<p>אמר רבי יוסי מנין לנו, אמר רבי חייא שכתוב טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, איזוהי תוכחת מאהבה (זוהי תוכחת מאהבה כאשר היא) מסותרת מבני אדם. כדוגמא זה, מי שמוכיח את חבריו באהבה צריך להסתיר דבריו מבני אדם, שלא יתבייש מהם חבריו. ואם דבריו הם בגלוי לפני בני אדם אינם באהבה. כך הקדוש ברוך הוא, כשמוכיח את האדם בכל הוא מוכיח באהבה, בראשונה מכה אותו בגופו בפנים, אם חוזר בו מוטב, ואם לא מכה אותו תחת לבושו, ואלו (בעורו) נקראים יסורים של אהבה. אם חזר בו מוטב, ואם לא מכה אותו בגלוי בפניו לפני כולם, כדי שיסתכלו בו וידעו שהנה הוא חוטא והוא לא אהוב של רבונו.</p>
<p>אמר לון ההוא בר נש בקיטרא דעיטא חד אתיתון גבאי ודאי לאו אתון אלא מאינון דדיווריהון בבי רבי שמעון בר יוחאי דלא דחלין מכלא אי בני דאתיין אבתראי יקטרגו בכו איך מלייכו באתגלייא אמרו ליה אורייתא הכי הוא דכתיב (שם א כא) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר ומה אי במלי דאורייתא אנן דחלי מקמך הא נשתכח בכסופא קמי קודשא בריך הוא ולא עוד אלא דאורייתא בעי צחותא</p>	<p>אמר להם אותו האיש בקשר של עצה אחת באתם אלי, ודאי אינכם אלא מאותם שדיורם בבית רשב"י, שלא פוחדים מהכל. אם בני שבאים אחרי יתגרו בכם, איך דבריכם בגלוי. אמר לו התורה כך היא, שכתוב בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר. ומה אם בדברי תורה אנו פוחדים מפניך, הרי נמצא בבושה לפני הקדוש ברוך הוא. ולא עוד אלא שהתורה צריכה צחות.</p>
<p>פתח ההוא גברא ואמר (מיכה ז יח) מי אל כמוך נושא עון וגו' ארים ידוי ובכי אדהכי מטון בנוי אמר בריה זעירא סייעתא דשמיא הכא פתח ואמר (קהלת ז טו) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אוכד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו האי קרא אוליפנא בי רבי דוסתאי סבא דהוה אמר משמיה דרבי ייסא סבא את הכל ראיתי בימי הבלי וכי שלמה מלכא דהוה חכים על כלא איך אמר דאיהו</p>	<p>פתח אותו האיש ואמר, מי אל כמוך נושא עוון וגו', הרים ידיו ובכה בינתיים הגיעו בניו. אמר בנו הקטן, יש כאן סיוע שמימי, פתח ואמר את הכל ראיתי בימי הבלי, יש צדיק אוכד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו. הפסוק הזה למדנו בבית רבי דוסתאי סבא, שהיה אומר משמו של רבי ייסא סבא, את הכל ראיתי בימי הבלי, וכי שלמה המלך שהיה חכם על הכל, איך אמר שהוא ראה הכל בזמן שהוא הולך בחשכים של העולם, שהרי כל מי שעוסק</p>

<p>חמא כלא בזמנא דאיהו¹⁶⁰⁶ אזיל בחשוכי עלמא דהא כל מאן דאשתדל בחשוכי עלמא לא חמי מירי¹⁶⁰⁷ ולא ידע מירי¹⁶⁰⁸</p>	<p>בחשכים של העולם לא רואה דבר ולא יודע דבר.</p>
<p>אלא הכי אתמר¹⁶⁰⁹ ביומיו דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא ואתחכם¹⁶¹⁰ שלמה על כל בני עלמא וכדין חמא כלא וידע כלא ומאי חמא¹⁶¹¹ חמא כ"ל דלא אעדי מן סיהרא והוה נהיר לה שמשא¹⁶¹² (ס"א ליה כשמשא) הדא הוא דכתיב (&) את הכל ראיתי בימי הבל¹⁶¹³ מאן הבל¹⁶¹⁴ דא סיהרא¹⁶¹⁵ דאתכלילת מן כלא מן מיא ואשא ורוחא¹⁶¹⁶ כהדא כהבל דנפיק מן פומא דכליל מכלא והוא חמא כ"ל¹⁶¹⁷ בהוא הבל דיליה דאחיד ביה¹⁶¹⁸ יש צדיק אובד בצדק¹⁶¹⁹</p>	<p>אלא כך נתבאר בימי שלמה המלך, עמדה/התקיימה הלבנה בשלמותה, ושלמה התחכם על כל בני העולם, ואז ראה הכל וידע הכל. ומה ראה, ראה כ"ל, שלא זז מן הלבנה, והיה מאיר לה השמש (לה כשמש), זהו שכתוב את הכל ראיתי בימי הבל, מה זה הבל, זו הלבנה שנכללת מן הכל, ממים ואש ורוח יחד, כהבל שיוצא מן הפה, שכלול מן הכל. והוא ראה כל באותו ההבל שלו, שראה בו יש צדיק אובד בצדקו.</p>

¹⁶⁰⁶ היינו בזמן שהיה הדיוט, שזהו פשט ימי הבל, ואז בודאי חשך אור שכלו, ואיך אמר שראה את הכל, בין יהיה פי' ראיתי בעין או לשון התבוננות (רמ"ז).

¹⁶⁰⁷ כי אין לו נחת רוח להסתכל בשום דבר (רמ"ז).

¹⁶⁰⁸ אם יובן ראיתי מלשון התבוננות (רמ"ז).

¹⁶⁰⁹ פי' ימי הבל הוא סוד גדול ויובן בהקדים מאי דקאמר ביומי וכו' קיימא סיהרא וכו', ה"ס התעלות רחל בכל קומת זעיר שאז היא מלבשת יש"ס ותבונה והזעיר מלביש אר"א עילאין (רמ"ז)

¹⁶¹⁰ שידוע שלא היה כן מימי עולם. ונלע"ד שכל מלכי בית דוד היו מושרשים באורות מלכות שהם בתוך הז"א, ואיתא בכמה מקומות ששלשה מקומות הם מקורות המלכות בתוך זעיר דהיינו דת"י שלו. ועוד צריך שתדע מ"ש בספר אדם ישר שאר"א עילאין שהם בסוד יר"ד הם נקראים חכמה, ולכן שלמה נתחכם על כל באי עולם, וחכמת שלמה היינו אור אר"א המאיר ברחל בגדלותה, ושורש שלמה היה בדעת זעיר ששם יסוד אבא גנוז ביסוד אי', והיינו דשלמא מלכא, כלא דיליה (רמ"ז).

¹⁶¹¹ ירצה ומהו זה שאמר בכאן שראה, אם תאמר שהוא כפשוטו שראה הכל, הול"ל הכל ראיתי שאז היה מובן על כוללות הכל, אבל את מורה על פרטיות הדבר שהוא נקרא הכל. ואמר שכן הוא שראה [דבר] פרטי אחד ששמו כל, והוא יסוד זעיר האמיתי המזדווג עם רחל במקומה למטה במקום הגילוי, לאפוקי כשמתעלמים לעולם הנעלם שהוא באר"א, כמו שהוא במוסף שבת שאז אומרים זכר למעשה בראשית, אבל הם בהסתר שמה עד שאומרים המלאכים איה מקום כבודו. אך זה שראה שלמה היה במקום הנגלה שעליו יכון לומר הכל בה"א הידיעה, וגם [הכל] ראיתי (רמ"ז).

¹⁶¹² לפי דעתי הוא אור [יסוד] אבא המאיר בזעיר. ולס"א ליה כשמשא, ר"ל שזה הכל היה לו כשמש, הוא עטרת אבא המתעלם ביסוד זעיר, ולפי שאינה בחינת היסוד אלא העטרה, לכן לא אמר נהיר ליה שמשא אלא כשמשא, והוא פשוט (רמ"ז).

¹⁶¹³ שבאור הבהיר יוכל לראות היטב (רמ"ז).

¹⁶¹⁴ נראה שהוא דבר הבל וריק (רמ"ז).

¹⁶¹⁵ יש לפרשו בשני אופנים, האחד שגלגלתא דרחל נעשית מהבל פי זעיר כנודע מספר הכוונות בסוד חדש ניסן, והשני בסוד הנשיקין שכלולים מחב"ד שעליהם נאמר (שיה"ש א, ב) ישקני מנשיקות פהו, פ"י ה"י וי"ו [המילוי] גי' הבל, וה"ה בי"ת למ"ד גי' מלכו"ת (רמ"ז).

¹⁶¹⁶ הם סוד חב"ד שמהם מתהווה הדיבור והם ר"ת אמ"ר, והם סוד חג"ת שבדעת כדאיתא בכוונת השופר. ושם הוא מקום שלמה, ולכך חיבר שלשה ספרים שהם ממש סוד תלת מוחין. ולכן קרא זמנו ימי הבל, כי כל סגולתו היתה הדיבור (רמ"ז).

¹⁶¹⁷ פי' שזכה לזווג הפנימי שאז לא יש כי אם הבל אחד הכלול מכל הז' (רמ"ז).

¹⁶¹⁸ ירצה עודנו נאחז ומושרש בתוכו והזווג ברחל הפנימית, ועיין בראש ספר זוהר הרקיע (רמ"ז).

¹⁶¹⁹ כללות כוונת הפסוק הזה לומר שני עניינים משונים מן הקצה אל הקצה אשר ימצאו והיו בעולם העליון, האחד כשהוא בתכלית השלימות, והשני להפך בהיותו חסר ובלתי השלימות, הלא האחד הוא כשיש ייחוד בכל המדות והפרצופים ושהזווג הוא ע"י היסוד האמיתי ובפנימיות הפנימיות דהיינו ייחוד רוחא ברוחא, וכמו שהיה בימי שלמה שזכה לשיר השירים קדש הקדשים. והתחיל בפסוק ישקני מנשיקות פיהו, שה"ס ז' ההבלים שהתחיל גם בהם ספר קהלת וכנגדם ז' תיבות בפסוק ישקני, ולפי שזו המעלה המעולה לא זכה העולם לה אלא בימי שלמה, לכך ייחס הענין לעצמו ואמר את הכל ראיתי בימי הבל וכנז"ל. ואחר כך דיבר במדרגה ההפכית שהיא הגרועה ובעוה"ר נמצאת הרבה בכמה זמנים, והיא מה שנפרש ביש צדיק אובד. ולהורות שכוונת הפסוק היא על שני העניינים המעולה והגרוע לכן חזר [והכליל] מ"ש בפירוש את הכל ראיתי, ואחר כך נמשך בשל הזמן החסר (רמ"ז).

<p>תא חזי בזמנא דאסניאו זכאין בעלמא האי כ"ל לא אעדי מן סיהרא לעלמין¹⁶²⁰ והאי כ"ל נטל כל משה ורבו וחידו דלעילא ואתמלי (ס"א ידוי ורוי) וחדי ורבי בגין לאזדווגא בסיהרא והוא רווח בגינה</p>	<p>בא וראה בזמן שמתרבים הצדיקים בעולם, הכל הזה לא אז מהלבנה לעולמים, והכל הזה נוטל כל שמן ומשחה ושמחה שלמעלה ומתמלא (ידוי ורוה), ושמח וגדל כדי להזדווג עם הלבנה, והוא מרויח בשבילה.</p>
<p>ובזמנא דאסניאו חייבין בעלמא וסיהרא אתחשכת כדין צדיק אובד בצדקו נאבד לא כתיב אלא צדיק אובד דהא לא אתחוי (נ"א אתחבר) בסיהרא ולא נטיל משה ורבו וחידו למלייא לה ולאזדווגא עמה ועל דא צדיק אובד בצדקו דא סיהרא דבגין סיהרא דלא אשתכחת לאזדווגא עמיה הוא אביד דלא שאיב מחידו כמה דהוה עביד וכדין כל סטר שמאלא אתער וחייבין מאריכין בשלוה</p>	<p>ובזמן שמתרבים הרשעים בעולם, והלבנה נחשכת, אז הצדיק אובד בצדקו. לא כתוב צדיק נאבד, אלא צדיק אובד, שהרי לא נראה (מתחבר) בלבנה, ולא נוטל שמן ומשחה ושמחה למלא אותה ולהזדווג עמה. ועל זה צדיק אובד בצדקו, זו הלבנה שבגלל הלבנה שלא נמצאת להזדווג עמו הוא אובד, שלא שואב מהשמחה כמו שהיה עושה, ואז מתעורר כל צד השמאל והרשעים מאריכים בשלוה</p>
<p>מ/ו ב</p>	
<p>בעלמא הדא הוא דכתיב (&) ויש רשע¹⁶²¹ מאריך ברעתו מאי ברעתו¹⁶²² בההוא סטר¹⁶²³ (נ"א בההוא רעה) דאתדבק ביה</p>	<p>בעולם, זהו שכתוב ויש רשע מאריך ברעתו, מה זה ברעתו, באותו הצד (באותה רעה) שנדבק בו.</p>
<p>תו יש צדיק¹⁶²⁴ אובד בצדקו דכד חייבין סניאו בעלמא¹⁶²⁵ ודינא תלייא¹⁶²⁶ (בחובייהו) צדיק אובד בצדקו¹⁶²⁷ איהו אתפס בחובייהו¹⁶²⁸ כגון אבא דאתפס בחובייהו דבני מאתיה דהווי כלהו חציפין (לגביה) והוא לא אסחיד בהו ולא אכסיף להו לעלמין ומחי בידן דלא נתגרי בהו ברשיעייא</p>	<p>עוד יש צדיק אובד בצדקו, שכאשר הרשעים רבים בעולם והדין תלוי (בחטאיהם), הצדיק אובד בצדקו, הוא נתפס בחטאם כמו אבא שנתפס בחטאי בני עירו, שכולם היו חצופים (אליו), והוא לא התרה בהם ולא בייש אותם לעולמים, ומחה בידינו שלא נתגרה ברשעים (ולא</p>

¹⁶²⁰ ואמנם אמר שכשיש זכויות רבות האי כ"ל לא אעדי וכו', ירצה שיש יחוד בכל הה' פרצופים שמשפיעים ביסוד שאז הוא נקרא כל בעצם, לפי שמקבל מאריך ואו"א וזעיר ומשפיע תמיד במלכות בריאה שכולל הכל (רמ"ז).

¹⁶²¹ דייק יתור מלת ויש, שהיה די שיאמר ורשע מאריך, אלא שאם אומר כך הייתי אומר ששניהם נמצאים יחד, וכלומר שזה נמשך מזה, שכשצדיק אובד הרשע מאריך מחמת אבידת הצדיקים. ואם כן לא יהיה אלא שמהעדר התשובה נמשכת אריכות הרעה, לכן אמר שאינו כן אלא יש ויש שתי מציאויות משונות ונמצאות בעצם, דהיינו חולשת צד הקדושה ותגבורת צד הטומאה בעצם, והיינו מאריך ברעתו (רמ"ז).

¹⁶²² דאי ר"ל בחטאיו היל"ל ברשעתו כמ"ש ויש רשע (רמ"ז).
¹⁶²³ וירצה שאיזה זכות שיש לרשע מגדיל ומשפיע כח במדרגת אותה קלי' שנדבק בה בעוונותיו, באופן שמתהוות שתי רעות משונות, שאין צדקת הצדיק מועילתו וזכות הרשע מהנה אותו להוסיף פשע ולהגדיל קלי' בר מינו, שמתגדלת ומתפשטת כרצונו בההוא סטר שהוא נוק' דקלי' המנגדת לקדושת מלכות (רמ"ז).

¹⁶²⁴ כללות הענין הוא שידוע שצרעת באה על עוון לשון הרע, ועכשיו אומר שלא לבד תבוא על הדיבור אלא גם על העדר הדיבור הטוב הוא התוכחה, כי גדול כוחה למתק הדינים בהחזרת הרשעים בתשובה. ולכן עוון זה פוגם בדעת ששם מיוחדים הח"ג, וממילא הפגם במדת הצדיק כיון שנפגם מקורו הוא הדעת, ואז המלכות בלתי מיתוק ולא תקרא צדקה כי אם צדק, וזהו צדיק אובד בצדקו (רמ"ז).

¹⁶²⁵ דאז מוכרחת התוכחה (רמ"ז).

¹⁶²⁶ הוא כח הצדק כח דין לדון העולם (רמ"ז).

¹⁶²⁷ לפי שהוא היה צדיק וגנז צדקו לו לבדו, ולא קיים תואר צדיק שהוא מההפעיל וכלומר שמצדיק לאחרים. והנה ידוע שכל מעשה האדם מושרשים ונרשמים במלכות בין הטובים ובין העוונות, ואמנם הפגמים בה וגם מעשה הצדיק נרשם שם, ולזה מתקוממים הדינים ותגבורת שבמלכות נגד אותו הצדיק שהיה כעין גרמא להם (רמ"ז).

¹⁶²⁸ שהעוונות תופסים אותו ממש להפרע ממנו שהוא היה סיבה להם, וכל סיבה קודמת למסובב, וגם כדי שישארו הרשעים בלי מגן ויתחזק הדין בהם, ואז הצדיק אובד בצדקו, פי' שלו לבדו היה צדקו שלא היה מהנה אחרים ממנו (רמ"ז).

<p>(נ"א ולא מחי בידיהון דלא מתגרו בהו) והוה אמר לן (תהלים לז א) לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה אמר אבוי ודאי קודשא בריך הוא אעניש לי בדא דהא הוה רשו בידי למחאה בידיהו ולא עבדית ולא אכסיפנא (נ"א אוכיהנא) להו לא בטמירו ולא באתגלייא</p>	<p>מחה בידם שלא להתגרות בהם). והיה אומר לנו, לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עוולה. אמר אבי, ודאי הקדוש ברוך הוא העניש אותי בזה, שהרי היתה רשות בידי למחות בידיהם ולא עשיתי ולא ביישתי (הוכחתי) אותם, לא בסתר ולא בגלוי.</p>
<p>תו פתח בריה אחרא ואמר (בראשית ב ז) וייצר יהו"ה אלה"ם את האדם עפר מן האדמה וגו' וייצר יהו"ה אלה"ם בתרי יודי"ן בתרי"ן יצרי"ן¹⁶²⁹ יצר טוב וייצר רע חד לקביל מייא וחד לקביל אשא יהו"ה אלה"ם שם מלא¹⁶³⁰ את האדם¹⁶³¹ כליל דכר ונוקבא עפר מן האדמה דא עפרא דארעא קדישא¹⁶³² דמתמן אתברי¹⁶³³ והוא אתר דבי מקדשא¹⁶³⁴ ויפה באפיו נשמת חיים (&) דא נשמתא קדישא דאתמשכא מאינון חיים דלעילא¹⁶³⁵ ויהי האדם לנפש חיה אדם אתכליל¹⁶³⁶ בנפשא קדישא מחיה עלאה דאפיקת ארעא דכתיב (שם א כד) תוצא הארץ נפש חיה נפש דההיא חיה עלאה</p>	<p>עוד פתח בנו אחר ואמר, וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'. וייצר ה' אלהים בשני יודי"ם, בשני יצרים, יצר טוב ויצר רע. אחד כנגד מים ואחד כנגד אש. ה' אלהים שם מלא. את האדם כולל זכר ונקבה. עפר מן האדמה, זה עפר הארץ הקדושה, שמשם נברא, והוא מקום בית המקדש. ויפח באפיו נשמת חיים, זו הנשמה הקדושה שנמשכת מאותם החיים שלמעלה. ויהי האדם לנפש חיה, אדם נכלל בנפש הקדושה מהחיה העליונה שהוציאה הארץ, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה, הנפש של החיה העליונה ההיא.</p>
<p>תא חזי בכל זמנא דהאי נשמתא קדישא אדתבקת ביה בבר נש רחימא היא דמאריה כמה נטורין נטורין ליה מכל סטרי"ן רשימא הוא לטב לעילא ותתא ושכינתא קדישא שריא עלוי ובזמנא דאיהו אסמי ארחוי שכינתא אסתלקת מגיה</p>	<p>בא וראה בכל זמן שהנשמה הקדושה הזו נדבקת באדם, אהוב הוא לרבונו, כמה שומרים שומרים אותנו מכל הצדדים, רשום הוא לטוב למעלה ולמטה, והשכינה הקדושה שורה עליו. ובזמן שהוא מסטה</p>

¹⁶²⁹ שהם נמשכים מחו"ג ושהם מים ואש, אבל אחד מן היודין נקוד ונדגש (נ"א ונרגש) והשני נסתר, רמז שחפץ ה' שיצאה יהיה נכלל ביצר הטוב ונכנע לו (רמ"ז).

¹⁶³⁰ הפשט הוא הו"ה ואלקי"ם חו"ג (רמ"ז).

¹⁶³¹ "את", סוד הנוק', והאדם סוד הזכר (רמ"ז).

¹⁶³² הוא מ"ש בספר הגלגולים פ"ח דף כה ע"א, כי בעת שנברא אדה"ר לא היה מעפר מזה בית המקדש התחתון דהאי עלמא אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא שה"ס ג' עולמות ב"ע בבחינת עילוי שלהם באותה שעה, וכל מה שתחת האצילות נקרא עפר המקדש שה"ס מלכות האצילות (רמ"ז).

¹⁶³³ כלומר אעפ"י שהיה מקום גבוה ומעולה מכל מקום משם נברא ולא מעפר העוה"ז שלמטה, וז"ש לקמן דף פג ע"א אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום (רמ"ז).

¹⁶³⁴ נראה שר"ל שגם בזמן הזה הוא מקום בית המקדש, מפני שארץ ישראל מושפעת מעולם היצירה ומקום בית המקדש מושפע מעולם הבריאה (רמ"ז).

¹⁶³⁵ הם או"א כמ"ש בפרשת משפטים צד ע"ב, נשמת חיים אינון י"ה, דעלייהו אתמר (תהלים קנ, ו) כל הנשמה תהלל יה, י' פעמים ה' עולה כ"ל. והענין שאעפ"י דקיימא לן שנשמה היא מבינה, אין הכוונה מבינה לבד כי בר מינון זו היא בחינת הצרעת שחסר אור החכמה ועיין לקמן מט ע"ב, אלא שנשמה היא מאי, ואבא נכלל עמה. ועל דרך שאנו אומרים בסוד הצלם דאבא שסודו קס"א שנקרא על שם אי' שמלבשת את אבא. וכן הוא בנשמה והיינו כל הנשמה, פי' בשלמותה והיינו י"ה. ולכן הבן שאבא סוד שם ע"ב ואם תנקדנו בפתח שה"ס נקודת חכמה יעלה קל"ב, ושל אי' ס"ג, ואם תנקדנו בצירי שהוא נקודת אי' עולה רס"ג ועם קל"ב גי' שצ"ה והיינו נשמ"ה. וז"ש בכאן נשמת חיים דלעילא, כי (קהלת ז, יב) החכמה תחיה בעליה, ובינה אלקים חיים (רמ"ז).

¹⁶³⁶ זו מעלה המעולה שהיתה באדה"ר והיא הנקראת בשם זיהרא עלאה, ועיין מה שרשמתי סוף פרשת ואתחנן דף ע"ה ע"ב. והוא כוללות נר"ן דאצילות שסתמו נקרא חיה, כי נר"ן הם ב"ע וחיה סוד אצילות בסדר יחנר"ן. ואמנם שם נפש כולל כל הג' בחי' דנר"ן דזיהרא, וז"ש אתכליל בנפשא קדישא מחיה עילאה, ה"ס אבא הנקרא חיה עילאה כנזכר בתיקונים, ומלכות נקראת חיה תתאה, ועיין בפרדס בערך חיה. ועוד י"ל שנקרא נפש ע"ש דאפיקת ארעא, הוא מלכות שהיא נפש. אבל כתיב נפש חיה למינה לרמוז לכל נר"ן, וגם במאי דקיימא לן אבא יסד ברתא, יכון אומרו תוצא הארץ נפש חיה למינה (רמ"ז).

<p>ונשמתא קדישא לא אתדבקת ביה ומסמרא דחויא בישא תקיפא אתער רוחא חד דשט ואזיל בעלמא דלא שריא אלא באתר דקדושה עלאה אסתלק מתמן וכדין אסתאב בר נש ואתפגים בבשריה בחיזו דאנפוי בכלא ותא חזי בנין דהאי נפש חיה איהי קדישא עלאה כד ארעא קדישא משכא לה ואתכלילת בנווה כדין קרינן לה נשמה ודא היא דסלקא לעילא וממללא קמי מלכא קדישא ועיילא בכל תרעין ולית דימחי בידהא</p>	<p>את דרכו, השכינה מסתלקת ממנו, והנשמה הקדושה לא נדבקת בו, ומצד הנחש הרע התקיף מתעוררת רוח אחת שמשוטטת והולכת בעולם, שלא שורה אלא במקום שהקדושה העליונה הסתלקה משם, ואז האיש נטמא ונפגם בבשרו במראה פניו בכל. ובא וראה, משום שנפש חיה הזו היא קדושה עליונה, כשמושכת אותה הארץ הקדושה ונכללת בתוכה, אז קוראים לה נשמה, וזו היא שעולה למעלה ומדברת לפני המלך הקדוש, ונכנסת בכל השערים ואין מוחה בידה.</p>
<p>ועל דא אתקרי רוחא ממללא דהא כל שאר נפשאת לית לון רשו למללא קמי מלכא בר האי ועל דא אורייתא אכריות ואמרת (תהלים לד יד) נצור לשונך מרע וגו' וכתוב (משלי כא כג) שומר פיו ולשונו וגו' בנין דאי שפוותיה ולישניה ממללן מלין בישין אינון מלין סלקין לעילא</p>	<p>ועל כן נקראת רוח מדברת, שהרי לכל שאר הנפשות אין להם רשות לדבר לפני המלך, פרט לזו. ועל כן התורה מכריזה ואמרת, נצור לשונך מרע וגו', וכתוב שומר פיו ולשונו וגו', משום שאם שפתותיו ולשונו מדברים דברים רעים, אותם הדיבורים עולים למעלה.</p>
<p>ובשעתא דסלקין כלא מכריזין ואמרינן אסתלקו מסוחרניה דמלה בישא דפלניא פנון אתר לארחיה דחויא תקיפא כדין נשמתא קדישא אתעברת מניה ואסתלקת ולא יכלא למללא כמה דאת אמר (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב</p>	<p>ובשעה שעולים, הכל מכריזים ואומרים, הסתלקו מסיבב הדיבור הרע של פלוני, פנו מקום לדרכו של הנחש התקיף. אז הנשמה הקדושה עוברת ממנו, ומסתלקת ולא יכולה לדבר, כמו שנאמר נאלמתי דומיה, החשיתי מטוב.</p>
<p>וההיא נשמתא סלקא בכסופא בעאקו דכלא ולא יהבין לה אתר כמלקדמין ועל דא כתיב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו ודאי היא דהות ממללא אתעבידת משתוקא בנין מלולא בישא וכדין חויא אזדמן דכלא לאתריה אתהדר</p>	<p>ואותה הנשמה עולה בבושה בצרה של הכל, ולא נותנים לה מקום כמקדם. ועל זה כתוב, שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי, אותה שהיתה מדברת נעשתה משותקת, משום הדיבור הרע, ואז מזדמן הנחש, שהכל חוזר למקומו.</p>
<p>וכד ההוא מלה בישא סלקא באורחין ידיעין ושאר קמיה דחויא תקיפא כמה רוחין מתערין בעלמא ורוחא נחתא מההוא סטרא ואשכח דההוא בר נש אתער ליה במלה בישא והא רוחא ממללא קדישא אתעברת מניה כדין שריא עלוי וסאיב ליה וכדין הוא סגיר כמה דעונשא דהאי בר נש בנין מלה בישא כך ענשיה בנין מלה טבא דקאתי לידיה ויכיל למללא ולא מליל בנין דפגים לההוא רוחא ממללא דהיא אתתקנת למללא לעילא ולמללא לתתא וכלא בקדושה</p>	<p>וכשאותו הדיבור הרע עולה בדרכים ידועות ושורה לפני הנחש התקיף, כמה רוחות מתעוררות בעולם, ורוח יורדת מהצד ההוא ומוצאת אותו האיש מעורר אותו בדבור רע, והרוח המדברת קדושה עוברת ממנו, אז שורה עליו ומטמאת אותו, ואז הוא סגור. כמו שענשו של האיש הזה, משום דבור רע, כך ענשו משום דבור טוב שבא לידו ויכל לדבר ולא דיבר, משום שפגם אותה הרוח המדברת, שהיא מתוקנת לדבר למעלה ולדבר למטה, והכל בקדושה.</p>
<p>כל שכנ אי עמא אזלין בארחא עקימא והוא יכיל למללא להו ולאוכחא להו ושתיק ולא מליל כמה דאמינא דכתיב (&) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב</p>	<p>כל שכנ אם העם הולכים בדרך עקומה, והוא יכול לדבר להם ולהוכיח אותם ושותק ולא מדבר, כמו שאמרנו, שכתוב</p>

<p>וכאבי נעכר נעכר במכתשין דמסאבותא ודא הוא דאמרו דוד</p>	<p>נאלמתי דומיה, החשיתי מטוב וכאבי נעכר, נעכר במכות של טומאה, וזהו שאמר דוד</p>
<p>מז/א</p>	
<p>מלכא אלהי בהאי ואתפני מניה דכתיב (תהלים פו טז) פנה אלי¹⁶³⁷ וחנני מהו פנה אלי כמה דאת אמר (במדבר יב י) ויפן אהרן נחתו רבי חייא ורבי יוסי ונשקוהו אזדווגו כחדא כל ההוא ארחא קרא רבי חייא עליהו (משלי ד יח) וארה צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום</p>	<p>המלך, מלקה בזה ומתפנה ממנו, שכתוב פנה אלי וחנני. מה זה פנה אלי, כמו שנאמר ויפן אהרן. ירדו רבי חייא ורבי יוסי ונשקוהו, התחברו יחד כל אותה הדרך, קרא עליהם רבי חייא, ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום.</p>
<p>נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן (&) אמר רבי יוסי האי נגע כל גוונין¹⁶³⁸ דיליה אתעררו בהו חברייא וכהנא הוה ידע בהו לדכיא ולמסאבא הוה ידע אינון דהוו יסורין דרחימותא¹⁶³⁹ או אינון דאשתכחו במאן דמאים¹⁶⁴⁰ ביה מאריה ורחיק ביה דהא לפום ארחוי דבר נש גרים נגע בעלמא</p>	<p>נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן, אמר רבי יוסי הנגע הזה בכל הצבעים {מראות} שלו התעוררו החברים בו, והכהן היה יודע בה לטהר ולטמא. היה יודע אותם שהיו יסורים של אהבה או אותם שנמצאו במי שרבונו מאס בו והרחיק אותו, שהרי לפי דרכי האיש גורם נגע בעולם.</p>
<p>כתיב (תהלים קמא ד) אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע מכאן תנינן בארחא דבר נש בעי למיהך בה מדברין ליה¹⁶⁴¹ אמר רבי יצחק האי קרא קשיא וכי קודשא בריך הוא אסטי ליה לבר נש¹⁶⁴² למהך בארה חטאה ולמעבד עובדין בישינן אי הכי לית דינא בעלמא דא ולא בעלמא דאתי ואורייתא לא אתתקנת דכתיב בה (&) אם תשמע ואם לא תשמע</p>	<p>כתוב אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע, מכאן שנינו, בדרך שבה רוצה אדם ללכת, בה מנהיגים אותו. אמר רבי יצחק הפסוק הזה קשה, וכי הקדוש ברוך הוא מסטה את האדם ללכת בדרך של חטא ולעשות מעשים רעים, אם כך אין דין בזה העולם ולא בעולם הבא, והתורה לא מתוקנת, שכתוב בה אם תשמע ואם לא תשמע.</p>
<p>אלא דוד אזהר ללביה¹⁶⁴³ לדברא ליה בארה קשוט כמה דאת אמר (דברים ל א) והשבות אל לבבך מאי והשבות אלא זמנא חד ותרין ותלת לאהדרא לקבליה ולדברא ולאזהרא ליה והכי קאמר ליה אל תט לבי לדבר רע ללביה קאמר דוד (כלומר) אל תט לפום ארחוי דבר נש (נ"א והכי קאמר ליה לבי אל תט לדבר רע דהא דבר רע)</p>	<p>אלא דוד הזהיר את לבו להנהיגו בדרך אמת, כמו שנאמר והשבות אל לבבך, מה זה והשבות, אלא פעם אחת ופעמיים ושלוש לחזור כנגדו, ולהוליך ולהזהיר אותו, וכך אמר לו אל תט לבי לדבר רע, ללבו אמר דוד (כלומר) אל תטה לפי דרכי האדם, (וכך אמר לו לבי אל תט לדבר רע, שהרי דבר רע) גורם נגע בעולם, והדין שורה בעולם, והיינו נגע צרעת.</p>

¹⁶³⁷ כי דוד נצטרע ו' חדשים והקב"ה טהרו (רח"ו).

¹⁶³⁸ שאת ותולדתה, וספחת ותולדתה, ומראות טהורים כדאיתא במסכת נגעים (אור יקר).

¹⁶³⁹ היו יסורין ונגעים בלתי מטמאים, והטמאים יסורין שאינם של אהבה (אור יקר).

¹⁶⁴⁰ הטמאים הם באים על ידי כח הטמא מכה ומטמא, הטהורים על ידי כח שמכה ואינו מטמא כשאר החוליים (אור יקר).

¹⁶⁴¹ פי' מדאצטריך דוד לומר להקב"ה אל תט לבי וכו' מכלל שבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו, ולשמה ח"ו בשום פעם ירצה לילך לדבר רע, לכך מבקש שיעשה ה' עמו לפניו משורת הדין ולא יניחהו, ע"ד רגלי חסידיו ישמור (מ"מ)

¹⁶⁴² דכוונת דוד לומר אע"פ שבדרך שאדם וכו' כמש"ל (מ"מ).

¹⁶⁴³ פי' ר' יצחק פליג אדר' יוסי ומפרש שדוד ללביה קאמר אבל ר' יוסי לא קאמר ליה קושית ר' יצחק (מ"מ).

<p>גרים נגע בעלמא ודינא שריא בעלמא והיינו נגע צרעת</p>	
<p>נגע צרעת הא אתערו חברייא אבל צרעת כתרנומו אמר רבי יהודה מאי כתרנומו סגירו דסגיר ולא פתח¹⁶⁴⁴ וכד סגיר הוא ולא פתח נגע הוא דאקרי רבי יוסי אמר דלא מסתפקין אבהן¹⁶⁴⁵ כל שכן בנין</p>	<p>נגע צרעת, הנה התעוררו החברים, אבל צרעת כתרנומו. אמר רבי יהודה מה זה כתרנומו, הסגרה, שסוגר ולא פותח. וכשהוא סוגר ולא פותח הוא נקרא נגע. רבי יוסי אמר שאין האבות נהנים, כל שכן הבנים.</p>
<p>והיינו דכתיב¹⁶⁴⁶ (&) נגע צרעת כי תהיה באדם באדם ממש¹⁶⁴⁷ ומכאן נחית למאן דנחית¹⁶⁴⁸ אשתכח נגע לכלא מההוא סגירו אמר רבי יצחק ודאי דא הוא רוא דמלה דכתיב (איכה ב ז) נאר מקדשו¹⁶⁴⁹ מאי טעמא משום דבני עלמא גרמו האי דכתיב (במדבר יט כ) את מקדש יהוה טמא טמא ממש אמר רבי אלעזר טמא משום דאסתלקת (שכינתא מניה) מאן דאסתלק וחוייא תקיפא שרייא ואטיל זוהמא וסאיב למאן דסאיב וכלהו בנין חובי עלמא</p>	<p>והיינו שכתוב, נגע צרעת כי תהיה באדם, באדם ממש, ומכאן יורד למי שיורד. נמצא נגע לכל מאותה ההסגרה. אמר רבי יצחק ודאי זהו סוד הדבר, שכתוב "נֶאֱרַךְ מִקְדְּשׁוֹ", למה, משום שבני העולם גרמו את זה, שכתוב את מקדש ה' טמא, טמא ממש. אמר רבי אלעזר, טמא משום שהסתלקה (השכינה ממנו), מי שהסתלקה והנחש התקיף שרוי ומטיל זוהמא, ומטמא את מי שטמא, וכולם משום חטאי העולם.</p>
<p>תאני כד שארי חויא (תקיפא) לאתגלאה מסתלקין סמכין¹⁶⁵⁰ ובניינין ומתעברין ואתי חוייא תקיפא ואטיל זוהמא וכדין אשתכח מקדשא מסאב¹⁶⁵¹ מאן מקדשא כמה דאתמר (ויקרא יד לד) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם¹⁶⁵² וכתביב (בראשית ג א) והנחש היה ערום מכל חית</p>	<p>למדנו, כשמתחיל הנחש (החזק) להתגלות, מסתלקים העמודים והבנינים ועוברים, ובא הנחש התקיף ומטיל זוהמא, ואז נמצא המקדש טמא. מי המקדש, כמו שנאמר ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם, וכתוב והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה'</p>

¹⁶⁴⁴ אמר כן, משום דגם יש התעלות מ"ן שהוא ממטה למעלה, אלא אדרבא הוא לעילוי, כדקיימא לן שהזעיר כשהוא בסוד השינה, מוחיו מושכין אור וחיים, כמ"ש בכוונת ראש השנה בסוד הדורמיטא, ואז הוא סגיר ופתח, אבל בכאן הוא סגיר ולא פתח. "וכד סגיר הוא ולא פתח", חזר ואמר זה ללמד, שזה האור המסתלק אינו מאיר בפנים דרך הפתחים והצנורות, אלא מוציא כח דין לאחוריים, ולכן נרמז בפירוש לשון התרגום, וכמ"ש צרעת כתרנומו סגירו, מפני שכל תרגום ה"ס אחוריים (רמ"ז). פי' כמ"ל בשם הרב שנסגרו אורות דאבא ולא באו לז"א (מ"מ).

¹⁶⁴⁵ ג"ר דזעיר באים בבחינת תוספת כדי שיוכלו להסתלק בעת העוונות ולא יגיעם פגם שאם כן יהיה העונש של החוטא גדול. ומעתה תדע כמה חמור עוון לשון הרע שפוגם במוחין דזעיר דהיינו שמסלק מהם אור החכמה וכנזכר לקמן דף מ"ט ע"ב, ע"ע. וז"ש דלא מסתפקין אבהן, שהם המוחין שדרכם שלא להפגם. כל שכן בנין, הם ו"ק שאלו עלולים ומוכנים להיות נפגמים (רמ"ז).

¹⁶⁴⁶ הלא נזכר לקמן מ"ט ע"ב שג' הנגעים הם יוצאים מג' אלפין שבשם מ"ה שהם בדתי"י וה"ס אד"ם כנודע. ורבי יוסי נקט קרא דנגע צרעת ולא הפסוק הקודם אדם כי יהיה בעור בשרו, משום דהתם כתיב בעור שהוא חיציניות זעיר שסודו עור, יו"ד פעמים ה"א, ק"ך. ה"א פעמים וא"ו, ע"ח. וא"ו פעמים ה"א, ע"ח. סך הכל עו"ר, והוא מקום שנראים שם הנגעים, אבל כאן מיירי במה שנפגם הפנימיות אפילו דאבהן, ומשום הכי איירי האי קרא בשאת שהיא כנגד לאה שהיא הנשאת והגבוהה, והיא יוצאת מכנגד אבהן (רמ"ז).

¹⁶⁴⁷ כלומר אינו מדבר על היוצא בעור האדם אלא בו בפנימיותו אבל אין שם נגע ח"ו, אלא מכאן נחית למאן דנחית, הכל לפי בחינת הנגע. ואפשר ששם נגע רומז נהר גן עדן מלמטה למעלה, נהר דעת גן בינה עדן חכמה, ומורה הסתלקות אבהן חב"ד ולכן היא במלמטה למעלה, אבל ענ"ג הוא ביושר השפע, עדן חכמה מקור השפע, נהר המשפיע, גן הוא המקבל דהיינו בינה, אבל נג"ע הוא בהיפוך דהיינו התהפכות האור (רמ"ז). פי' ז"א הנק' אדם (מ"מ).

¹⁶⁴⁸ פי' לאדם שבעולם הזה (מ"מ).

¹⁶⁴⁹ פי' מקדש של מטה בשביל עוונות ישראל מטמאים אותו, וז"ש "מאי טמא" משום דאסתלקת שכינתא מניה, דהיינו אחר שנסתלקה השכינה מהמקדש אז שלטה בו הקלי' (מ"מ).

¹⁶⁵⁰ הם נה"י דז"א שנכנסו בנוק' מסתלקי' כדי שלא יהיה בהם פגם ע"י הנוק' (רח"ו).

¹⁶⁵¹ מלכות הנק' מקדש (מ"מ).

¹⁶⁵² ירושלים ולא ציון (רח"ו).

<p>השדה אשר עשה יהו"ה אלהי"ם ויאמר אל האשה (&) אל האשה ממש¹⁶⁵³ דאתר מקדשא אתאחיד בנווה והיינו את מקדש יהו"ה טמא (&) בגין חובוי משום דאתגליא חוייא תקיפא</p>	<p>אלהים, ויאמר אל האשה, אל האשה ממש, שמקום המקדש נאחז בתוכה, והיינו את מקדש ה' טמא, משום חטאו, משום שהתגלה הנחש התקיף.</p>
<p>מאן חובוי דא לישנא בישא דבגין לישנא בישא חוייא אודמן בין לעילא בין לתתא דכתיב (במדבר כא ו) וישלח יהו"ה בעם את הנחשים השרפים השורפים או השרופים לא כתיב¹⁶⁵⁴ אלא השרפים מאן שרפים דכתיב (תהלים עד יג) ראשי תנינים (תרי חד אתאחיד לעילא וחד לתתא) (ס"א תרי חד אתחזרו לזמנין) וכתיב (ישעיה ו ב) שרפים עומדים ממעל¹⁶⁵⁵ ממעל לו ודאי כמה דאת אמר (איוב א ו) להתיצב על יהו"ה</p>	<p>מה חטאו, זה לשון הרע, שבגלל לשון הרע הנחש מזדמן בין למעלה בין למטה, שכתוב וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. השורפים או השרפים לא כתוב אלא השרפים, מי השרפים, שכתוב ראשי תנינים (שנים), אחד נאחז למעלה ואחד למטה, נ"א שנים אחד חוזרים לפעמים), וכתוב שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לו ודאי, כמו שנאמר להתיצב על ה'.</p>
<p>וכדין סגירו בכלא ולית מאן דפתח ועל דא כתיב (משלי ל ב) כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו' מאי מנאפת מנאפת ממש ודאי אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און אמר רבי חייא אמר רבי יצחק ברעותא¹⁶⁵⁶ דכלא לא אשתכח לתתא אלא בגין דאשתכח לעילא ולעילא לא אשתכח אלא כד אשתכח לתתא בחובוי עלמא דילפינן דכלא תלייא האי בהאי והאי בהאי</p>	<p>ואז הסגירה בכל ואין מי שפותח. ועל זה כתוב, כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו'. מה זה מנאפת, מנאפת ממש, ודאי אכלה ומחתה פיה, ואמרה לא פעלתי און. אמר רבי חייא אמר רבי יצחק ברצון של הכל לא נמצא למטה אלא משום שנמצא למעלה, ולמעלה לא נמצא אלא כשנמצא למטה בחטאי העולם, שלמדנו שהכל תלוי זה בזה וזה בזה.</p>
<p>ואיש כי ימרט ראשו וגו' (&) רבי חייא פתח ואמר (קהלת ב יג) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו' בכמה אתר אסתכלנא במלוי דשלמה מלכא ואשגחנא בחכמתא</p>	<p>ואיש כי ימרט ראשו וגו', רבי חייא פתח ואמר וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו', בכמה מקומות התבוננתי בדברי שלמה המלך והשגחתי בחכמה</p>
<p>מז/ב</p>	
<p>סגיאה דיליה ואסתים מלוי בנו לגו היכלא קדישא האי קרא אית לאסתכלא ביה אמאי אמר וראיתי אני (&) וכי שאר בני עלמא לא ידעי ולא חמאן דא אפילו מאן דלא ידע חכמתא מן יומיו ולא אשגח בה ידע הא שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך והוא שבה גרמיה ואמר ראיתי אני</p>	<p>הרבה שלו, וסתם דבריו בתוכו, לתוך ההיכל הקדוש. בפסוק זה יש להתבונן, למה אמר וראיתי אני, וכי שאר בני העולם לא יודעים ולא רואים את זה. אפילו מי שלא ידע חכמה מימיו ולא השגיח בה יודע את זה, שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך, והוא משבח את עצמו ואומר ראיתי אני.</p>
<p>אלא הכי תאנא מאן חכים כשלמה דבשבעה דרגין דחכמה¹⁶⁵⁶ אתקר¹⁶⁵⁶ כנוונא דלעילא שיתא</p>	<p>אלא כך למדנו, מי חכם כמו שלמה שבשבע דרגות של חכמה נקרא כדוגמא שלמעלה, ששה ימים למעלה, שביעי</p>

¹⁶⁵³ פי' כי חוה רומזת למלכות, כמ"ש הרב שהמלכות היא מילוי שם מ"ה, שהוא גימ' י"ט, כמנין חו"ה, וז"ש
"דאתר מקדשא" שהיא המלכות אתחיד בגויה (מ"מ).

¹⁶⁵⁴ פי' כמז"ל, שהנחשים שהיה הענין הורג החייה אותם הקב"ה ושלחם בישראל, לכך הקשה הול"ל
השופרים דמשמע הנחשים שורפים אחרים או השרופים לרמוז למרז"ל (מ"מ).

¹⁶⁵⁵ והכוונה על שנים אנשים מרגלים חרש המתעלי' לטמא מקדש (רח"ו). ב' אנשים מרגלים הם חו"ב
דדכורא דנוגה, ולכן אמר הזהר חד אתאחד לעילא שהיא מוח החכמה וחד אתאחיד לתתא הו אמוח בינה
(מ"מ).

¹⁶⁵⁶ כנגד ז' ספירות (אור יקר).

<p>יומין לעילא¹⁶⁵⁷ שביעאה עלאה עלייהו¹⁶⁵⁸ שיתא יומין לתתא¹⁶⁵⁹ שביעאה עלייהו¹⁶⁶⁰ שיתא דרגין לכורסייא¹⁶⁶¹ הוא¹⁶⁶² על כורסייא¹⁶⁶³ דכתיב (דה"א כט כג) וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך שבעה כתרין דיומין לעילא¹⁶⁶⁴ וכדין לקבליהון שבעא שמהן לשלמה לאתחזאה ביה חכמתא קדישא¹⁶⁶⁵ ובגין כך אתקרי שבע שמהן שלמה ידידיה אנור בן יקה למואל איתאל קהלת</p>	<p>עליון עליהם. ששה ימים למטה שביעי עליהם. שש דרגות לכסא, הוא על הכסא, שכתוב וישב שלמה על כסא ה'. למלך שבעה כתרים של ימים למעלה, ואז כנגדם שבעה שמות לשלמה, להראות בו החכמה הקדושה, ולכן נקרא שבעה שמות שלמה, ידידיה, אגור, בן יקה, למואל, איתאל, קהלת.</p>
<p>ואמר שבעה הבלים ומה דאיהו חמא לא חמא בר נש אהרא וכד כנש חכמתא ואסתלק בדרגין דחכמתא אקרי קהלת ושבעה הבלין אמר לקביל שבעה כתרין דלעילא וכל הבל קלא אתעביד מניה ועלמא לא מתקיימא אלא בהבל</p>	<p>ואמר שבעה הבלים, ומה שהוא ראה לא ראה אדם אחר. וכשכנס חכמה והתעלה לדרגות החכמה נקרא קהלת, ושבעה הבלים, אמר כנגד שבעה כתרים שלמעלה, וכל הבל נעשה ממנו קול, והעולם אינו מתקיים אלא בהבל.</p>
<p>ותאנא משמיה דרבי שמעון הבל אפיק קלא ברוחא ומיאי דביה ולית קלא אלא בהבל ותאנא בשבעה הבלין אתקיימין עלאין ותתאין ותאני רבי יצחק תא חזי דעל הבל מתקיים עלמא דאלמלא לא הוה הבל דנפיק מפומא לא אתקיים בר נש אפילו שעתא חדא</p>	<p>ולמדנו משמו של רבי שמעון, ההבל מוציא קול ברוח ומים שבו, ואין קול אלא עם הבל. ולמדנו בשבעה הבלים מתקיימים העליונים והתחתונים. ולימד רבי יצחק, בא וראה שעל ההבל מתקיים העולם, שאלמלא לא היה הבל שיוצא מן הפה, לא התקיים אדם אפילו שעה אחת.</p>
<p>כגוונא דא אמר שלמה מלוי דעלמא מתקיימי בהו¹⁶⁶⁶ בהאי הבל¹⁶⁶⁷ דמתקיים ביה עלמא והאי הבל דמתקיים ביה עלמא מהבלים דלעילא</p>	<p>כדוגמא זה אמר שלמה דבריו, שהעולם מתקיים בהם, בהבל הזה מתקיים העולם, וההבל הזה שמתקיים בו העולם בא מן ההבלים שלמעלה, זהו שכתוב הבל הבלים, הבל מההבלים שלמעלה. וכל</p>

¹⁶⁵⁷ מחסד עד יסוד (אור יקר). ו"ק דז"א (מ"מ).

¹⁶⁵⁸ בינה (אור יקר, מ"מ), ואפשר היות השביעי היא הנקודה האמצעית ת"ת בעל הקצוות (אור יקר).

¹⁶⁵⁹ ששת ימי חול (אור יקר). בבריאה (רח"ו במ"מ), והיינו ו' היכלות דבריאה (מ"מ).

¹⁶⁶⁰ ואפשר דעל היכלות קאמר שהם ו' היכלות ששת ימי חול דמטטרון, "שביעאה עליהו", היכל קדש הקדשים כנגד השבת, ובין אלו לאלו, דהיינו כסא הכבוד, אמצעית בין אצילות להיכלות כדפי' בשער אבי"ע (אור יקר). פי' היכל ק"ק דבריאה (מ"מ).

¹⁶⁶¹ כי ו"ק דבריאה והכסא הוא אור מתנה"י דמלכות דאצילות שמתלבש בכחב"ד דבריאה, וה"ס הכסא והמלכות רוכבת על הכסא, וז"ש "הוא על כרסייא" כמ"ש באוצרות חיים (מ"מ).

¹⁶⁶² שלמה (אור יקר).

¹⁶⁶³ מקבל מז' עליונים ומשפיע לז' תחתונים (אור יקר).

¹⁶⁶⁴ לכאורה היה נראה שז' כתרים הם הספירות, האמנם ממה שאמר "לאתחזאה ביה" (אור יקר). משמע מדרגה למעלה מהימים, שהימים הם ז' כדפי' לעיל, כתרין אלו הם ז' ספירות, כתרים ושרשים אל הספירות, והם נסתרים בבינה, ומשם היה נקרא שלמה בז' שמות, כדי שיהיה מרכבה לחכמה, שהחכמה נראית בז' כתרים אלו, והכתרים האלו הם מראה, שבהם נראות ספירות אלו (אור יקר). פי' הם ז' מלויים דס"ג הנז', ומהם נתקן דעת ז"א, וז"ש וכל הבל קלא אתעביד מניה בז' הבלים וכו', הם ז' מלויים דס"ג הנז', ומהם נתקן דעת ז"א (מ"מ).

¹⁶⁶⁵ מורה שלא דבר אלא בבינה שהיא קרובה לחכמה (אור יקר). ומפני שהם ב' חכמות: האחת, חכמת שלמה. השנית, חכמת אלהים, כאומרו ותרב חכמם שלמה, שהיא חכמה תתאה מחכמת כל בני קדם, שמשם מתרבת ומאירה, ולזה חכמה זו אשר לשלמה נקראת "חכמתא קדישא", שהוא החכמה העליונה, כאומרו כי חכמת אלהים בקרבו, וזה בחינתה הקדש, כאומרו קדש ישראל ה' ראשית תבואתה, כדפי' בזהר משפטים (אור יקר).

¹⁶⁶⁶ העולם הזה מתקיים ע"י אותם הבלים, ומפ' כיצד הוא הענין, ואמר "בהאי הבל דמתקיים ביה עלמא", דהיינו שהמלכות מקבלת מאותם הבלים והיא מקיימת העולם, וז"ש "והאי הבל דמתקיים ביה עלמא" (מ"מ).
¹⁶⁶⁷ ר"ל, שהמלכות מקבלת מהבלים שבכל פרצוף ועל ידה מתקיים העולם (מ"מ)

<p>קאתי¹⁶⁶⁸ הדא הוא דכתיב (קהלת א ב) הבל הבלים הבל מהבלים דלעילא וכל מלוי הכי הוו ובהבלים דלעילא כתיב (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם מאי מוצא פי יהו"ה דא הבלים דלעילא</p>	<p>דבריו היו כך, ובהבלים שלמעלה כתוב, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. מה זה מוצא פי ה', זה ההבלים שלמעלה.</p>
<p>ותניא (קהלת ב יג) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות מן הסכלות ממש אתי תועלתא לחכמתא דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא לא אשתמודע חכמתא ומלוי</p>	<p>ולמדנו וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות, מן הסכלות ממש באה תועלת לחכמה, שאלמלא לא נמצאה שטות בעולם לא נודעה החכמה ודבריה.</p>
<p>ותאנא חיובא הוא על בר נש¹⁶⁶⁹ דאוליף חכמתא למילף זעיר מן שטותא ולמנדע לה בגין דאתי תועלתא לחכמתא בגיניה כמה דאתיא תועלתא לנהורא מהשוכא דאלמלא השוכא לא אשתמודע נהורא ולא אתיאי (נ"א אתחזי) תועלתא לעלמא מניה</p>	<p>ולמדנו חיוב הוא על אדם שלמד חכמה ללמוד מעט מן השטות ולדעת אותו, משום שבאה תועלת לחכמה בשבילו, כמו שבאה תועלת לאור מן החשכה, שאלמלא החשכה לא נודע האור, ולא באה (נראית) לעולם תועלת ממנו.</p>
<p>תאנא שיש יתרון לחכמה לחכמה סתם¹⁶⁷⁰ דאמר רבי שמעון לרבי אבא תא חזי רוא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר אלא בגין שטותא¹⁶⁷¹ דאתער מאתר אחרא ואלמלא האי נהירו ורבו סגיא ויתיר לא הוה (להוי) ולא אתחזיא תועלתא דחכמתא</p>	<p>שנינו שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, שאמר רבי שמעון לרבי אבא, בא וראה סוד הדבר, לא מאירה החכמה שלמעלה ולא נאורה {מלשון שהאיר אליה}, אלא בשביל השטות שמתעוררת ממקום אחר. ואלמלא זה אור ומשחה רבה ויותר לא היתה (להיות), ולא נראתה תועלתה של החכמה.</p>
<p>ובגין שטותא אתנהיר יתיר ונהירין ליה יתיר הדא הוא דכתיב שיש יתרון לחכמה לחכמה סתם מן הסכלות סתם וכך לתתא אלמלא לא הוה שטותא שכיח בעלמא לא הוי חכמתא שכיח בעלמא¹⁶⁷² והיינו דרב המנונא סבא כד הוה ילפין מניה חבריאי רזי דחכמתא הוה מסדר קמייהו פרקא דמלי דשטותא בגין דייתי תועלתא</p>	<p>ומשום השטות מאיר יותר, ומאירים לו יותר, זהו שכתוב שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, מן הסכלות סתם. וכך למטה, אלמלא לא היתה שטות מצויה בעולם לא היתה החכמה מצויה בעולם, והיינו שרב המנונא סבא, כשהיו לומדים ממנו החברים סודות החכמה, היה מסדר לפנייהם פרק של דברי שטות כדי שתבא</p>

¹⁶⁶⁸ והיינו כמ"ש שהמלכות מקבלת ז' הבלים הנז', ועל ידם מתקיים העולם, ובהבלים דלעילא כתיב, כי על כל מוצא פי ה', פי' שז' מילויים הנז' יוצאים מפי הבינה, ועל ידם יחיה ז"א, כמ"ש ה' ימיה וכו', זהו מה שנלע"ד. אבל הרח"ו כתב על מ"ש הזהר, ותנא בז' הבלים אתקיימן עילאין ותתאין, נ"ל שהם ז' הבלים היוצאים מב' עינים וב' אזנים וב' נקבי החוטם והפה, ומכל א' מהם יוצא הבל, וזה בכל פרצוף, עכ"ל. ולפי זה מ"ש דעלמא מתקיימא בהו, ר"ל שהעולם הזה מתקיים ע"י ז' הבלים שבכל פרצוף (מ"מ). שהם ז' הבלים שבכל פרצוף, ולפי זה מ"ש "ובהבלים דלעילא כתיב כי על מוצא פי ה'", פי' ז' הבלים שבכל פרצוף נקראים מוצא פה ה', בין דאזנים בין דעינים בין דחוטם, ופי' יחיה האדם, הוא הפרצוף, כן נראה כוונת הרח"ו ז"ל (מ"מ).

¹⁶⁶⁹ פי' צריך האדם לפרש תחלה הפי' שנשמרים ממנו רש"י ז"ל או תוספת, ואח"כ יפרש האמת, וכן בכל ענין בין בזהר בין במדרשים (מ"מ).

¹⁶⁷⁰ פי' מלכות (מ"מ).

¹⁶⁷¹ פי' שע"י הביורורים שנבררים מסט"א הנק' שטותא, מתעטרת המלכות, וז"ש "ואלמלא האי", דהיינו הביורורים נהירו ורבי סגי ויתיר לא ליהוי וכך לתתא, פי' כמו שהמלכות אינה מתקשרת אלא מן הביורורים שבקלי' שנק' שטותא כך לתתא בעולם הזה (מ"מ).

¹⁶⁷² והיינו כמ"ש משום דהיא תקונא דחכמתא וכו' ושיעור הפ' יקר מחכמה ומכבוד, ר"ל תיקון החכמה וכבו' שלה הוא ע"י סכלות מעט, ר"א יקר וכו' רבי יוסי פליג וסבירא ליה דהכי פירושא, יקר דחכמה שהיא מלכות ויקר של הכבוד שהוא ז"א הוא על ידי סכלות מעט, ומלת יקר חוזרת על חכמה ועל כבוד (מ"מ).

<p>לחכמתא בגיניה הדא הוא דכתיב (קהלת י א) יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט משום דהיא תקונא דחכמתא ויקרא דחכמתא ועל דא כתיב (שם ב ג) ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות</p>	<p>תועלת לחכמה בשבילו, זהו שכתוב יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט, משום שהיא התקון של החכמה וכבוד החכמה, ועל זה כתוב ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות.</p>
<p>רבי יוסי אמר יקר מחכמה ומכבוד כלומר יקרא דחכמתא ונוי דילה ויקרא דכבוד דלעילא מאי היא סכלות מעט זעיר דשמותא אחזי וגלי יקרא דחכמתא וכבוד דלעילא יתיר מכל ארחין דעלמא כיתרון האור מן החשך תועלתא דנהורא לא אתי'א (נ"א אתחזי) אלא מן חשוכא (ולעולם) תקונא דחורא מאי היא אוכמא אלמלא אוכמא לא אשתמודע חורא ובגין אוכמא אסתליק חורא ואתיקר אמר רבי יצחק משל למתוק במר דלא ידע אינש טעמא דמתיקא עד דטעים מרירא מאן עביד להאי מתיקא הוי אומר האי מרירא והיינו דכתיב (שם ז יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים וכתוב</p>	<p>רבי יוסי אמר יקר מחכמה ומכבוד, כלומר כבוד החכמה והנוי שלה והיקר של הכבוד שלמעלה, מה הוא סכלות מעט, מעט של שטות, מראה ומגלה את כבוד החכמה, והכבוד שלמעלה יותר מכל דרכי העולם. כיתרון האור מן החשך, תועלת האור לא באה (נראית) אלא מתוך החשכה, (ולעולם) תקון הלבן מהו? השחור. אלמלא השחור לא נודע הלבן, ומשום השחור מתעלה הלבן ומתכבד. אמר רבי יצחק, משל למתוק במר, שאין יודע איש טעם המתוק עד שטועם את המר, מי עושה את זה מתוק, הוה אומר זה המר, והיינו שכתוב, גם את זה לעומת זה עשה האלהים, וכתוב</p>
<p>מח/א</p>	
<p>(שם ז יח) טוב אשר תאחזו בזה וגם מזה אל תנח ידך</p>	<p>טוב אשר תאחזו בזה וגם מזה אל תנח את ידך.</p>
<p>תאנא בכמה דרגין אתקרי בר נש אדם¹⁶⁷³ גבר¹⁶⁷⁴ אנוש¹⁶⁷⁵ איש¹⁶⁷⁶ גדול שבכלם אדם (משום) דכתיב (בראשית א כז) ויברא¹⁶⁷⁷ אלהים את האדם בצלמו וכתוב (שם טו) כי בצלם אלהים עשה את האדם¹⁶⁷⁸ ולא כתיב גבר אנוש איש אמר רבי יהודה אי הכי והא כתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה (ולא גבר אנוש איש) מאן בעי למקרב קרבנא מאן דאיהו חטאה וכתוב אדם¹⁶⁷⁹</p>	<p>שנינו בכמה דרגות נקרא בן אדם, אדם, גבר, אנוש, איש. גדול שבכולם אדם, (משום) שכתוב ויברא אלהים את האדם בצלמו, וכתוב כי בצלם אלהים עשה את האדם, ולא כתוב גבר אנוש איש. אמר רבי יהודה, אם כך והרי כתוב אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (ולא גבר אנוש איש), מי צריך להקריב קרבן, מי שהוא חוטא וכתוב אדם.</p>

¹⁶⁷³ הם סוד אבי"ע, "כל הנק' בשמי", אדם דנשמתיא דאצילות נקרא אדם, א"נ אדם י' חכמה, מ"ה אד"ם (אור יקר).

¹⁶⁷⁴ "בראתיו" אדם דבריאה, דאית ביה נשמה דבריאה נקרא גבר סוף סוף גובר, א"נ גבר ה' דתמן יסוד הגבורה (אור יקר).

¹⁶⁷⁵ "אף עשיתיו", אדם דעשיה, דאית ביה נפש דעשיה, נקרא אנוש, אנוש הוא ודאי, א"נ אנוש, ה' אנושה מכותיה (אור יקר).

¹⁶⁷⁶ "יצרתיו", אדם דיצירה, דאית ביה רוח דיצירה נקרא איש, כענין המלאכים והאיש גבריאל, א"נ איש, ו' דהיינו סוד ה' איש (אור יקר).

¹⁶⁷⁷ "ויברא אלהים" בינה, "את האדם בצלמו" שצלם ורוחניות הבינה היא החכמה ומכח החכמה ברא האדם, והיינו לפי מה שפירשתי אדם מ"ה חכמה, ולמה שפי' כל הנקרא בשמי וכו', "ויברא אלקים" בסוד הכסא שעולה בחשבון אלהים, את האדם בצלמו, שצלם הכסא הוא האצילות, ואדם נברא בצלם ההוא (אור יקר).

¹⁶⁷⁸ אחר שבאו מוחין לז"א נקרא אדם שלם ב"ס, ואז הצלם נקרא צלם אדם, ובהיות ז"א כן ו"ק נק' איש, והצלם של אז נק', אך בצלם יתהלך איש (מ"מ).

¹⁶⁷⁹ לפי דבריך, מי שהוא במדרגה כזה, אין חטא בא על ידו. והשיב, אדרבה אין קרבן ראוי ליקרב אלא על ידי מדרגה זו, שעל ידו מתקיימין "עלאין ותתאין", והקושר הכל הוא אדם שעולה אפילו בחכמה, וכל שכן באצילות, לעשות ניחא לקב"ה, וצריך לעלות עד למעלה בקרבנו (אור יקר).

<p>אמר רבי יצחק תא חזי קיומא דעלמא דעילאין ותתאין הוא קרבנא נייחא דקודשא בריך הוא ומאן אתחזי למקרב קמיה האי נייחא הוי אומר האי אדם דיקרא מכלא אמר ליה אי הכי הא כתיב (& אדם כי יהיה בעור בשרו וגו'¹⁶⁸⁰ והיה בעור בשרו לנגע צרעת</p>	<p>אמר רבי יצחק בא וראה קיום העולם של עליונים ותחתונים הוא הקרבן, הנחת של הקדוש ברוך הוא, ומי ראוי להקריב לפניו את הנחת הזו, הוה אומר זה אדם שמכובד מן הכל. אמר לו אם כך, הנה כתוב אדם כי יהיה בעור בשרו וגו', והיה בעור בשרו לנגע צרעת.</p>
<p>אמר ליה להאי בעי קודשא בריך הוא לדכאה יתיר מכלא דמאן דאיהו בדרגא עלאה דכלהו לא ליתיב הכי ובגין כך כתיב באדם והובא אל הכהן (&) ובא לא כתיב אלא והובא דכל מאן דחמי ליה אתחייב ביה לאקרובי קמי כהנא דדיוקנא קדישא לא ליתיב הכי וכתיב איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו' (&) איש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו' ולא כתיב בהו והובא</p>	<p>אמר לו, את זה הקב"ה צריך לטהר יותר מהכל, שמי שהוא בדרגה עליונה של כולם, לא ישאר כך, ולכן כתוב באדם והובא אל הכהן, לא כתוב ובא אלא והובא, שכל מי שרואה אותו מתחייב בו להקריבו לפני הכהן, שהדמות הקדושה לא תשאר כך. וכתוב איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו', איש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו', ולא כתוב בהם והובא.</p>
<p>אמר ליה והא כתיב (במדבר יב ג) והאיש משה (שמות לב א) כי זה משה האיש אמאי לא אקרי אדם אמר ליה משום דאקרי עבד למלכא דכתיב (במדבר יב ז) לא בן עבדי משה (יהושע א ב) משה עבדי ואוף הכי אקרי לגבי אדם דלעילא אמר ליה אי הכי והא כתיב (שמות פו ג) יהויה איש מלחמה ולא כתיב אדם</p>	<p>אמר לו והרי כתוב והאיש משה, כי זה משה האיש, למה לא נקרא אדם. אמר לו משום שנקרא עבד למלך, שכתוב לא בן עבדי משה, משה עבדי. וכמו כן כאן נקרא איש כלפי אדם שלמעלה. אמר לו אם כך, הרי כתוב ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם.</p>
<p>אמר ליה (תהלים כה יד) סוד יהויה ליראין¹⁶⁸¹ אמר ליה אי הכי אנא בינייהו (ס"א יתיב) אתיבו בכלא ובאתר דא לא זכינא אמר ליה זיל לרבי אבא דאנא אוליפנא מניה על מנת דלא לגלאה אזיל לגבי דרבי אבא אשכחיה דהוה דריש ואמר אימתי אתקרי שלימותא דלעילא (נ"א דכולא) כד יתיב קודשא בריך הוא בכורסיי¹⁶⁸² ועד דלא יתיב בכורסיי לא אשתכח שלימותא דכתיב (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה משמע דכתיב אדם דהוא כללא ושלמותא דכלא אמר רבי יהודה בריך רחמנא דאשכחית לך בהאי</p>	<p>אמר לו סוד ה' ליראיו. אמר לו אם כך אני ביניהם (יושב) משיב בכל, ובמקום הזה לא זכיתי. אמר לו לך לרבי אבא, שאני למדתי ממנו על מנת שלא לגלות. הלך אצל רבי אבא, מצא אותו שהיה דורש ואומר מתי נקראת שלמות שלמעלה (של הכל), כשיושב הקדוש ברוך הוא בכסא, ועד שלא יושב בכסא לא נמצאת שלמות, שכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, משמע שכתוב אדם שהוא הכלל ושלמות הכל. אמר רבי יהודה ברוך הרחמן שמצאתי אותך בזה.</p>
<p>אמר ליה אי הכי הא כתיב (שמות פו ג) יהויה איש מלחמה ולא כתיב אדם אמר ליה יאות שאלת תא חזי התם לא אשתכח שלימותא דכלא ובגיני</p>	<p>אמר לו אם כך הרי כתוב ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם, אמר לו יפה שאלת. בא וראה שם לא נמצאת שלמות של הכל ולכן נקרא איש, אבל כאן שלמות</p>

¹⁶⁸⁰ ולפי מה שפירש באדם אין ראוי לשנאמר שיהיה שולטת נגע צרעת מפני מעלתו במקום שאין השגת הקלי', וקושיית פסוקים אלו הם כסדר המקראות, תחלה פרשת ויקרא, ואח"כ בפרשת תזריע, ולפירוש זה אי הכי אהדר לרישא לקושיא ראשונה, אי אמרת בשלמא שאין המשובח שבכולן אדם וכו' (אור יקר).

¹⁶⁸¹ דלהכי נקרא ז"א לגבי א"א, ועל סוד זה אמרו רז"ל שנראה ביים כבחור וכו', כי בהיות ז"א בעל ו"ק נקרא איש, אבל בהיותו בגדלותו, שאז מגיע עד א"א, נקרא אדם, ולכן במתן תורה נדמה כזקן (רמ"ז).

¹⁶⁸² שמזדווג בנוק' שהיא כסא לבעלה, ואז חוה עם שם הוי"ה משלמת מספר אדם (רח"ו במ"מ).

<p>כך אקרי איש¹⁶⁸³ אבל הכא שלימותא דכלא וכללא דכלא בנין כך אקרי אדם קארי עליה (תהלים קיט עב) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף</p>	<p>הכל והכלל של הכל, לכן נקרא אדם. קרא עליו טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.</p>
<p>תו אמר ליה כתיב (שם לו ז) אדם ובהמה ולא כתיב איש ובהמה אמר ליה ולא והכתיב (שמות יא ז) למאיש ועד בהמה אבל מה דכתיב אדם ובהמה כמה דכתיב (מ"א ה יג) מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר אורחיה דקרא הוא דנקיט עלאה מכלהו ונמיך מכלהו אוף הכא עלאה מכלא אדם ונמיך מכלא בהמה</p>	<p>עוד אמר לו, כתוב אדם ובהמה, ולא כתוב איש ובהמה. אמר לו ולא, והרי כתוב למאיש ועד בהמה, אבל מה שכתוב אדם ובהמה, כמו שכתוב מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר. דרך הכתוב, הוא שלוקח העליון מכולם והנמוך מכולם, כמו כן כאן העליון של הכל, אדם, והנמוך מהכל בהמה.</p>
<p>אמר ליה והא כתיב (בראשית ב ה) ואדם¹⁶⁸⁴ אין לעבוד¹⁶⁸⁵ את האדמה אמר ליה תא חזי דכל מה די בעלמא לא הוי אלא בניניה דאדם וכלהו בניניה מתקיימי ולא אתחזיאו בעלמא וכלהו אתעכבו עד דייתי ההוא דאקרי אדם הדא הוא דכתיב (&) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו' טרם עד לא כתרנומו משום דדיוקנא עלאה לא אתחזי הדא הוא דכתיב (&) ואדם אין כלומר כלהו אתעכבו בניניה דהאי דיוקנא עד דאתחזי ובנין כך לא אתחזי (נ"א אתברי) האי דיוקנא אלא בדיוקנא דאתחזי ליה הדא הוא דכתיב (שם ז) ויצר ה' אלהים את האדם בשם מלא כמה דאוקימנא דאיהו שלימותא דכלא וכללא דכלא</p>	<p>אמר לו, והרי כתוב ואדם אין לעבוד את האדמה, אמר לו בא וראה, שכל מה שבעולם אינו אלא בשביל האדם, וכולם בגללו מתקיימים, ולא נראים בעולם. וכולם התעכבו עד שיבא אותו שנקרא אדם, זהו שכתוב וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו', טרם, כתרנומו "עד שלא", משום שלא נראתה הדמות העליונה, זהו שכתוב ואדם אין, כלומר כולם התעכבו בשביל הדמות הזאת עד שנראתה, ולכן לא נראתה (נבראה) הדמות הזו אלא בדמות שראויה לה, זהו שכתוב ויצר ה' אלהים את האדם בשם מלא כמו שבארנו, שהוא שלמות הכל והכלל של הכל.</p>
<p>תאנא בששי נברא אדם בשעה שנשלם הכסא ונקרא כסא¹⁶⁸⁶ דכתיב (מ"א י יט) שש מעלות לכסא ולפיכך נברא האדם בששי שהוא ראוי לישב על הכסא ותאנא כיון דנברא אדם אתתקן כלא וכל מה דלעילא ותתא¹⁶⁸⁷ וכלא אתכליל באדם תניא אמר רבי יוסי כתיב (יחזקאל א י)</p>	<p>למדנו בששי נברא אדם בשעה שנשלם הכסא ונקרא כסא, שכתוב שש מעלות לכסא, ולפיכך נברא האדם בששי, שהוא ראוי לישב על הכסא. ולמדנו כיון שנברא אדם, הכל נתקן, וכל מה שלמעלה ולמטה והכל נכלל באדם. שנינו אמר רבי יוסי כתוב ודמות פניהם פני אדם הכלל של הכל, והכל כלולים בדמות הזאת. אמר רבי</p>

¹⁶⁸³ כי אז היה ז"א בזמן הקטנות כבפסח, ואז נק' איש, ובזמן הגדלות נק' אדם (רח"ו במ"מ).
¹⁶⁸⁴ פי' ומי דרכו לעבוד את האדמה, הוא מי שאינו חשוב, והול"ל ואיש אין לעבוד וכו', ומתקן, דכל מה דבעלמא לא הוי אלא בניניה דאדם וכו', ור"ל שהמטר לא ירד לגדל האילנות והעשבים, לפי שאדם שהוא מתקן המלכות, הנק' אדמה (מ"מ).

¹⁶⁸⁵ שנשלם הכסא, פי' מלכות, שהיא כסא לז"א, שהוא ראוי לישב על הכסא, פי' שאדם שהוא דוגמת ז"א, שהוא יושב על המלכות, הנק' כסא, כמ"ש"ה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם (מ"מ).
¹⁶⁸⁶ ח"א כ סע"א (לש"ו).

¹⁶⁸⁷ בחתימת מעשה בראשית נשלם הכל על תיקונם, והוא מה שחתם התורה וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד (כללים ח"א קז ע"ד), אז הנה נתעלו העולמות כולם בכל העילוי הנורא הנ"ל והיו כולם במקומם העיקרי וכנז'. וכן כ"ז הוא ג"כ הענין מה שהיה שולט ומאיר אז אור היחוד דשמה שלים וכנ"ל, והוא ג"כ משום העילוי הגדול דהעולמות כולם שהיה אז, והוא מעת שהכניסו הקב"ה בגן עדן עד החטא (כללים ח"א קח ע"א), זוה"ק בראשית (כ סע"א) וכן בפ' תזריע (מח ע"א) כי גמר תיקון העולמות אבי"ע היה תלוי בבריאת האדם, משום דכולם כלולים בו והוא כלל כולם (כללים ח"ב פ ע"ד), תיקון הבריאה לא נעשה רק אלא בבריאת אדה"ר, לכן אנו אומרים ברה"ה זה היום תחלת מעשיך (כללים ח"א לז ע"א).

<p>ודמות פניהם פני אדם כללוא דכלא¹⁶⁸⁸ וכלא כלילין בהאי דיוקנא אמר רבי יהודה והא כתיב (יחזקאל א י) ופני אריה¹⁶⁸⁹ אל הימין לארבעתם ופני שור</p>	<p>יהודה, והרי כתוב ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור</p>
<p>מח/ב</p>	
<p>מהשמאל לארבעתן אמר ליה כלא אנפי¹⁶⁹⁰ אדם הווי¹⁶⁹⁰ ובהווי דיוקנא דאדם אתחויין כל גוונין וכל דיוקנין כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא לא דהווי נשרא אלא דאתחוי בדיוקנא דאדם משום דכליל כל גוונין וכל דיוקנין</p>	<p>מהשמאל לארבעתן. אמר לו הכל היו פני אדם, ובאותה דמות של אדם נראים כל הגוונים וכל הדמויות, כמו ששנינו פניו פני נשר, לא שהוא נשר אלא שנראה בדמות של אדם משום שכולל את כל הגוונים וכל הדמויות.</p>
<p>אמר רבי יצחק תא חזי כל מאן¹⁶⁹¹ דאיהו תחות שולטני דאדם אתקרי איש¹⁶⁹¹ משום דאתתקן בגוונא דאדם מדרגא אחרא¹⁶⁹² דהוה ביה בקדמיתא דתניא ברזא עלאה בספרא דצניעותא כד אתברי אדם נחת בדיוקנא קדישא עלאה ונחתו עמיה תרין רוחין מתרין סטרין מימינא ומשמאלא¹⁶⁹³</p>	<p>אמר רבי יצחק בא וראה כל מי שהוא תחת שלטונו של אדם נקרא איש, משום שנתקן בדוגמת אדם, מדרגה אחרת שהיתה לו בראשונה, שלמדנו בסוד עליון בספרא דצניעותא, כשנברא אדם ירד בדמות קדושה עליונה, וירדו עמו שתי רוחות משני צדדים מימין ומשמאל.</p>
<p>כללוא דאדם ורוחא דימינא אתקרי נשמתא קדישא דכתיב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים ורוחא דשמאלא אתקרי נפש חיה והוה אזיל ונחית¹⁶⁹⁴ מעילא לתתא ולא אתיישבא בהדי אחרא¹⁶⁹⁵ כד הוה עייל שבתא והוה חב אדם אתעבידו (נ"א אתנגידו)¹⁶⁹⁵ מהווא רוחא שמאלא בריין מתפשטן בעלמא ולא אסתיימו גופא דלהון ואתחברו בהאי גופא דאדם בדכורא ונוקבא¹⁶⁹⁶ ואתיילידו בעלמא ואלין אקרון נגעי בני אדם¹⁶⁹⁷ תאנא עלאין מנייהו דלא אתדבקו לתתא ותליין באוריא¹⁶⁹⁸ ושמעין מה דשמעין מלעילא ומנייהו ידעין אינון אחרנין לתתא</p>	<p>הכלל של אדם והרוח של הימין נקראת נשמה קדושה, שכתוב ויפח באפיו נשמת חיים, והרוח של השמאל נקראת נפש חיה, והיתה הולכת ויורדת ממעלה למטה, ולא מתיישבת עם האחרת. כאשר נכנסה השבת ואדם חטא, נעשו (נמשכו) מאותה רוח השמאל בריות שמתפשטות בעולם, וגופם לא הסתיים והתחברו עם גוף האדם הזה בזכר ונקבה, ונולדו בעולם, ואלו נקראים נגעי בני אדם. למדנו, העליונים מהם שלא נדבקו למטה ותלויים באויר ושומעים מה ששומעים מלמעלה, ומהם יודעים אותם האחרים למטה.</p>

¹⁶⁸⁸ מכאן ומתיקונים משמע בהדיא כסברת הרמב"ם, כי החיות הם צורת אדם דווקא, והכוונה בשור ונשר ואריה, הוא על היות להם הבטה כעין שור ונשר אריה, ולעולם הם דווקא צורת אדם (רח"ו במ"מ).
¹⁶⁸⁹ פי' קס"ד שפני אריה ממש וכו' ולכך הקשה על ר' יוסי שאמר שכולם הם צורת אדם (מ"מ).
¹⁶⁹⁰ ור"ל כמ"ש שפניהם פני אדם, ומ"ש ופני אריה היינו הבטת אריה וכו' (מ"מ).
¹⁶⁹¹ הענין שלא יקרא איש בחי' אחת ממנו, אלא כאשר תסתלק מהאדם סוד נשמה קדושה, המחייבת לו שם אדם, כל מה שלמטה ממנו בכלל יקרא איש, מפני שאדם למעלה מאיש ושליט עליו, ותיקונו של איש הוא מאדם, ומדרגת אדם למעלה ממדרגת איש. ואיש הוא תחות שולטניה דאדם, כי אדם הוא מימין כדמיסק, ואיש משמאל כאשר יתבאר, ואדם אחרי חטאו נסתלק ממנו שם אדם ונשאר איש (אור יקר).
¹⁶⁹² פי' שתחלה היה נק' אנוש או גבר, ועכשיו נק' איש שהיא מדרגה מעולה מהם הסמוכה לאדם (מ"מ).
¹⁶⁹³ פי' רוח א' מצד החסדים הנק' ימין, ורוח א' מצד הגבורות הנק' שמאל (מ"מ).
¹⁶⁹⁴ פי' אדה"ר הוה נחית מעילא לתתא, דהיינו שירד לג"ע הארץ ששם היה (מ"מ).
¹⁶⁹⁵ פי' אותו רוח השמאלי לא נמתק ע"י הימני שמצד החסד, לפי שחטא אדה"ר באותו יום שנולד, ולכך גרם שלא נמתק השמאל בימין, ואלו לא חטא היה נתקן הכל, וז"ש כד הוה עייל וכו' (מ"מ).
¹⁶⁹⁶ באדם ובחיה (מ"מ).
¹⁶⁹⁷ ולקמן עו ע"ב (לש"ו).
¹⁶⁹⁸ יש קליפות השוכנים באויר ומקומם הוא רק באויר, והם אינם כ"כ קשים כהשוכנים בארץ, וכמ"ש בפ' ויקרא (כה ע"א) תזריע (מח ע"ב) אחרי (עו ע"ב) ובאד"ר (קמג ע"ב) (דע"ה ח"ב קב ע"ב).

<p>תנא מן בוצינא דקרדינותא¹⁶⁹⁹ נפקין תלת מאה ועשרין וחמש ניצוצי מתגלפין ומתאחדן כחדא מסטרא דגבורה¹⁷⁰⁰ דאקרן גבורות^{פד} (ס"א ומתלכדן כחדא) ואתעביד חד (גופא) וכד עיילין אלין בגופא אקרי איש¹⁷⁰¹ ולא איש דתנינן^{פה} תם וישר¹⁷⁰² איש צדיק (&) ואיש דהכא איש מלחמה (&) כתיב דכלא סליק דינא וכלא כחדא</p>	<p>למדנו מהניצוץ הקשה יוצאים שלש מאות ועשרים וחמשה ניצוצות חקוקים, ואחוזים יחד מצד הגבורה שנקראים גבורות, (ומתלכדים יחד) ונעשו אחד (גוף), וכשאלה נכנסים לגוף הוא נקרא איש, ולא איש ששנינו. תם וישר איש צדיק, והאיש של כאן כתוב איש מלחמה, שהכל עולה {ל} דין והכל כאחד.</p>
<p>אמר רבי יהודה אמאי¹⁷⁰³ לא הוה בידיה (דרבי יצחק) אתו שאילו קמיה דרבי שמעון אמר לון תו קשיא דהא תנינן כתיב (שם כג) לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת ותנינן מאן איש דא חסד והכא אמריתו דהוא דינא אלא הכי תאנא כלא הוא בחד מתקלא סלקא וכלא חד ומשום דדיני תתאי מתאחדן (נ"א ומתלכדן)^{פי} ומתהברן בשערוי דהאי אקרי הוא דינא קשיא¹⁷⁰⁴</p>	<p>אמר רבי יהודה למה לא היה בידו (של רבי יצחק), באו שאלו לפני רבי שמעון, אמר להם עוד קשה שהרי שנינו שכתוב לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת, ושנינו מי זה איש חסד, וכאן אמרתם שהוא דין. אלא כך למדנו, הכל הוא עולה במשקל אחד, והכל אחד, ומשום שהדינים התחתונים אחוזים (ומתלכדים) ומתחברים בשערותיו של זה, הוא נקרא הדין הקשה.</p>
<p>וכד אתעבר מניה שערא דרישא אתבסם ודינין דלתתא לא אזדמנו ובגין כך אקרי טהור דלא אקרי טהור אלא כד נפיק מסטרא דמסאבא וכד נפיק מן מסאבא אקרי טהור דכתיב (איוב יד ד) מי יתן טהור מטמא מטמא ודאי והכא כתיב (&) ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא</p>	<p>וכשעובר ממנו, השער של הראש נמתק, והדינים של מטה לא מזדמנים, ולכן נקרא טהור, שלא נקרא טהור אלא כשיוצא מצד הטומאה. וכשיוצא מהטומאה נקרא טהור, שכתוב מי יתן טהור מטמא, מטמא ודאי. וכאן כתוב, ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא.</p>
<p>ותא הזי ברישא דהאי איש¹⁷⁰⁵ בוצינא דקרדינותא ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי סומקא כלא כוורדא ושערי סומקי בגו סומקי¹⁷⁰⁶ ותליין מניה כתרין תתאין דלתתא דמתערין דינין</p>	<p>ובא וראה בראש האיש הזה ניצוץ הקשה, ולכן גולגלת הראש של זה אדומה כולה כשושנה, והשערות אדומות בתוך אדומות, ותלויים ממנו כתרים תחתונים</p>

¹⁶⁹⁹ פי' מבינה הנק' בוצד"ק בהשאלה נפקין שכ"ה ניצוצין, וכתב באוצרות חיים שהם ש"כ ניצוצים עם ה' אלפים דאה"ה הממתקים אותם גימ' שכ"ה (מ"מ). עי' כ"ז בגלאנטי (בספר קול בוכים על איכה) בפסוק כי לא ענה מלבו דף טל ע"ב (לש"ו). ז"ל: נתן טעם להמתקת הדינים, ואחר כי לא ענה מלכו, אין הענויים והתגונות והדאגות לבבי איש באי' מסוד הלב, כלומר מעצמו של שם זה ממש, אלא היסורין באים מהחיצונים, שהוא ברא משחית לחבל את עצמו, כמ"ש ותמוגנו ביד עונינו ממש, וע"י היסורין האדם שב בתשובה, ר"ל ששב אל מקום שיצא משם, שבעונו יצא אל החיצונים וכו', ע"כ. שורש הדברים אשר אמר הרב דהש"ך ניצוצין הם נפקו מחכמה, הנה הוא בזוה"ק פ' פקודי (דף רנד סע"ב) וכמו שיובא דבריו ויתבארו למטה, וכן נזכר עוד בזוה"ק בכ"מ בפ' תזריע (דף מח ע"ב) ובאד"ר נשא (דף קלב ע"ב), וכן באד"ז (דף רצב ע"ב), ומדבר הרב בזה בארוכה בשער רפ"ח (פרק ה) ועוד בדרושי מ"ן (דרוש א) ובכ"מ מדבריו (ביאורים ח"א סו ע"א).

¹⁷⁰⁰ פי' מהבינה הנק' סטרא דגבורה (מ"מ).
¹⁷⁰¹ היינו בזמן קטנות ז"א (רח"ו). א"נ לנוק' קרא בשם איש (מ"מ).
¹⁷⁰² ור"ל איש זה שאמרנו אינו כמו איש תם וישר וכו', שמורה על הרחמים, אבל איש דכא, איש מלחמה כתיב (מ"מ).
¹⁷⁰³ פי' מי גרם לקטנות הזה, שבשבילה נק' איש (מ"מ).
¹⁷⁰⁴ דהיינו בשביל הקליפות היונקות משעורת הז"א, ולכך הוא דין קשה (מ"מ).
¹⁷⁰⁵ הענין כי איש הוא יסוד, ועי' בספד"צ בריש פרק ב' כתיב ולא עבר כו', ויסוד ומלכות, שניהם מסט' דגבורה, ולכן בשניהם אש, וה' דאשה הוא ה"ג, וי' דאיש הוא טפת החסדים, ונכלל בו ה"ג, לכך הוא י' ומתחלה מקבל ה' גבורות נק' איש מלחמה בשערוי דלתתא דהוא צמר, ואח"כ כשמקבל טיפת החסדים, שאז הוא מ"ל (נ"ל בסוד חשמ"ל) והוא נק' חסד, ועי' באד"ר רמב ע"א (יהל אור).
¹⁷⁰⁶ מכאן משמע דאיירי בנוק' דלת ראשך כארגמן, דאלו בז"א הם שחורות אלא דקשה שהקלי' נאחזות בז"א בשערות ולא בה כנודע (רח"ו).

<p>בעלמא וכד אתעבר מניה שערא ואתגליש מחסד עלאה¹⁷⁰⁷ אתבסם כלא ואתקרי טהור על שמיה אמר רבי יהודה אי אתקרי על שמיה קדוש אתקרי ולא טהור אמר ליה לאו הכי דקדוש לא אתקרי אלא כד תלי שערא¹⁷⁰⁸ דקדושה בשערא תלי דכתיב (במדבר ו ה) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו והאי אקרי טהור מסטרא דתליין לתתא מניה¹⁷⁰⁹ ובגיני כך אתעבר מניה שערא ואתדכיא</p>	<p>שלמטה שמעוררים דינים בעולם. וכשעובר ממנו השער והקריח {נעשה קרח} מהחסד העליון, הכל נמתק ונקרא טהור על שמו. אמר רבי יהודה אם נקרא על שמו, קדוש נקרא ולא טהור. אמר לו לא כך, שקדוש לא נקרא אלא כשהשער תלוי, שהקדושה תלויה בשער, שכתוב קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, וזה נקרא טהור מהצד שתלויים למטה ממנו, ולכן עובר ממנו השער ונטהר.</p>
<p>ותא חזי כל מאן דאיהו מסטרא דדינא ודינין מתאחדין ביה לא אתדכי עד דאתעבר מניה שערא¹⁷¹⁰ ומדאתעבר מניה שערא אתדכי ואי תימא אדם לאו הכי דהא הוא שלמותא דכלא ורחמי אשתכחו ביה בנין כך לאו הכי דכלאו קדושאן וקדישין אתייחדו ביה אבל האי הוא דינא ודיני אתאחדן ביה לא אתבסם עד דאתעבר מניה שערא</p>	<p>ובא וראה כל מי שהוא מצד הדין והדינים נאחזים בו, לא נטהר עד שעובר ממנו השער, ומשעובר ממנו השער נטהר. ואם תאמר אדם לא כך, שהרי הוא שלמות הכל ונמצאים בו רחמים, לכן לא כך, שכל הקדושות והקדושים התייחדו בו, אבל זה הוא דין, והדינים אחוזים בו. לא נמתק עד שעובר ממנו השער.</p>
<p>תא חזי דהא ליואי דאתו מהאי סטרא דדינא לא מתדכאן עד דאתעברון מנהון שערא דכתיב (שם ח ז) וכה תעשה להם לטהרם הוזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו' ובגין דיתבסמון יתיר בעי כהנא דאתי מסטרא דחסד עלאה לארמא לון דכתיב (שם יא) והניף אהרן את הלויים תנופה לפני יהוה כמה דאיהו להאי איש דלעילא דכד בעי לאתבסמא</p>	<p>בא וראה שהרי הלויים שבאו מצד הדין הזה לא נטהרים עד שעובר מהם השער, שכתוב וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו', וכדי שימתקו יותר, צריך הכהן שהוא בא מצד החסד העליון להרים אותם, שכתוב והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה', כמו שהוא לאיש הזה שלמעלה, שכאשר רוצה להתמתק</p>
<p>מ"מ/א</p>	
<p>יתיר¹⁷¹¹ אתגלייא ביה חסד עלאה ואתבסם¹⁷¹² ומבסם¹⁷¹³ הוא לתתא</p>	<p>יותר מתגלה בו חסד עליון ונמתק, והוא ממתיק למטה.</p>

¹⁷⁰⁷ פי' מכח החסדים שנמשכים לז"א, מתבטל יניקת הקלי' מהשעורת (מ"מ).

¹⁷⁰⁸ פי' כמו הנזיר שרומז לא"א, קווצותיו תלתלים (מ"מ).

¹⁷⁰⁹ פי' מצד הקלי' שהיו ינוקים ממנו ונטהר מהם, לכך נקרא טהור (מ"מ).

¹⁷¹⁰ מבואר ממאמר זה, כי שערות הראש הם מורים על הדינים, ומי שאינו מגלח ערב שבת נותן כח לזרים לשלוט עליו, ועיקר הדבר לכוון לסוד הנאמר בפ' ויחי, עד לא גליש דא רישא דמאריה ועד לא מריט למטרוניא, אשר להיותנו בצלם אלהים, הוזהרנו לגלחן דוגמת העברת השערות השחורות, שנאמר בהם קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, כנודע לבאים בסוד ה', כי ע"כ נאמר וסביביו נשערה מאד (מ"מ).

¹⁷¹¹ הם ג' בחינות: הא', העברת השער שהוא ביטול הכחות החזקים הנאחזים בו. הב', ביחוד יתיר, דהיינו היותו מתמתק דין שבו על ידי גילוי מצח הרצון אליו, וזהו שאמר "אתגליא חסד עלאה" (אור יקר).

¹⁷¹² בקודם (אור יקר).

¹⁷¹³ שממתיקות דיניו ימתיק דינים אחרים למטה במלכות ושאר בתי דינים (אור יקר).

<p>והאיש איש בכלל דאדם¹⁷¹⁴ הוא וכד בעי קודשא בריך הוא לאנחא קרבא¹⁷¹⁵ בהאי איש¹⁷¹⁶ אנח בהו קרבא¹⁷¹⁷ דכתיב (שמות טו ג) יהו"ה איש מלחמה בהאי איש ממש ולא אנח בהו קרבא עד אעבר ליה שערא דרישא בגין דישתלשון משלשוליהון ויתברון כל אינון כתרין דמתאחדן בשערי הדא הוא דכתיב (ישעיה ז כ) ביום ההוא יגלה ה' ¹⁷¹⁸ וגו' ¹⁷¹⁹ בעברי נהר במלך אשור את הראש¹⁷²⁰ ושער הרגלים¹⁷²¹ וגם את הזקן¹⁷²² תספה</p>	<p>והאיש הזה הוא בכללו של האדם. וכשנקב"ה רוצה להלחם בקרב, באיש הזה הוא נלחם בהם קרב, שכתוב ה' איש מלחמה, באיש הזה ממש. ולא נלחם בהם בקרב עד שעובר לו שער הראש, כדי שישתלשלו מהשתלשלותם וישברו כל אותם הכתרים האחוזים בשערות, זהו שכתוב ביום ההוא יגלח אדנ"י וגו', בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה.</p>
<p>תאנא וכה תעשה להם לטהרם (&) מאי וכה¹⁷²³ כגוונא דלעילא הזה עליהם מי חטאת שיורי טלא דבדולחא¹⁷²⁴ הכא מי חטאת¹⁷²⁵ דאינון שיורי טלא לזמנא דאתי כתיב (יחזקאל לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים¹⁷²⁶ וכבסו בגדיהם כגוונא דלעילא דתקונוי דהאי איש אתסחן בחסד עלאה ואתדכי מכלא ותנינן אמאי כתיב בתער ולא במספרים אלא משום דיתעבר שערא בשרשוי ויתעברון מניה דינין תתאיין משלשוליהו</p>	<p>למדנו וכה תעשה להם לטהרם, מה זה "וכה". כדוגמא שלמעלה, הזה עליהם מי חטאת, שיורי הטל של הבדולח. כאן מי חטאת, שהם שיורי הטל. לעתיד לבא כתוב וזרקתי עליכם מים טהורים. וכבסו בגדיהם כדוגמא שלמעלה, שתקוני האיש הזה רוחצים בחסד עליון ונטהר מן הכל, ושנינו למה כתוב בתער ולא במספרים, אלא משום שיעבור השער בשרשו, ויעברו ממנו הדינים התחתונים מהשתלשלותם.</p>

¹⁷¹⁴ ירצה שזרוע שמאל לאדם הוא איש, והענין שכל הספירות יחד הם צורת אדם, ובכל אבר מאבריו צורת אדם, שכל סוד האדרא נמצא בכל מדה מהמדות, ולכל מדה גולגולתא וגופא ודרועין ורגלין וכו', ועתה יתישב סוד שיה"ש, שיש כלה ורעיה שהם ת"ת ומלכות, ויש דוד לרעיה ודוד לכלה, והם ת"ת וחכמה, ולכל א' מהם תיקונים ואברים והכל יחד אדם אחד, ולזה עם היות שאיש פירשנו בו אבריו וגולגולתו ושערותיו, לפי האמת הוא חלק אחד מאדם, ולזה מתמתק ונכלל באדם ואדם נתקן בו, ואם ח"ו הוא מתגולל בדיניו אין יחד שהנקבה היא יונקת דין ממנו ואדם אינו אדם אחר שאינם זכר ונקבה כדפי' (אור יקר). ר"ל, דגוף וברית חדא נינהו, ועיקר הוא גופא ושם נכלל (יהל אור).

¹⁷¹⁵ ירצה כשהרחמים מתעוררים לרחם על ישראל, הצדיקים וצריך דין להנקם מן האומות והרשעים היאך יהיה ענין זה, שהם ב' הפיכם דין לרשעים, והם הם האחוזים בכחות הדין ורחמים לצדיקים, לזה עושה הקב"ה ענין א' (אור יקר).

¹⁷¹⁶ זה גבורה היא דין ממציאיותה וצנורותיה ושערותיה כח לרשעים, מה עושה הקב"ה מגלח ומעביר השער הזה ומבטל שורשם משם, ובדין הנשאר באיש עצמו מתנקם מהם אחר העברתם, וזהו שאמר "ולא אגח עד וכו'" (אור יקר).

¹⁷¹⁷ כאן משמע שעל המלכות מדבר, וכן פי' חכם א' שמו מהר"ב זלה"ה (רח"ו).

¹⁷¹⁸ בעל הרחמים לצדיקים (אור יקר).

¹⁷¹⁹ היא מלכות, שעל ידי יחודה הוא הגילוח. בעבר הנהר מצד הבינה, שמשם התעוררות הדין (אור יקר).

¹⁷²⁰ הכחות האחוזים בחסד וגבורה שבגבורה, האחוזים בשם י"ה רישא חכמה ובינה שבה כדפי' לעיל (אור יקר).

¹⁷²¹ הם האחוזים בנו"ה שבגבורה (אור יקר).

¹⁷²² הם סוד שער האחוזים בבינה לבדה שבגבורה, וכולם בעלי דין, כל א' למיניהם משפחות משפחות (אור יקר).

¹⁷²³ שמאחר שהכוונה על אותו המציאות שמפרש והעביר וכו', אם כן אמאי קאמר, וכה תעשה, לימא ועשה להם לטהרם, הזה וכו'. אלא "וכה" אהדר למקום אחר, ירצה "וכה כגוונא דלעילא" עשה להם, וכה ירצה, כאומרו המציאות העליון. או ירצה וכה תעשה, יש כ"ה וכ"ה, יש כ"ה מימין וכ"ה משמאל, והם סוד ויפן כ"ה וכ"ה, שהם חמשים מצד הבינה, כ"ה לצד החסד וכ"ה לצד הגבורה. ומצד ימין הוא כ"ה בלא ו', רישא דכלא, כ"ה תברכו את בני ישראל, ומצד שמאל וכ"ה תדבר. וכן בלעם היה רוצה להאחז בכה, אקרי כה, וללויים וכה תעשה להם לטהרם, כעין טהרת אותו כ"ה. והנה בהיותה אל הדין, ה"ך מהופך לרעה להכות, והיינו מתוך ההפכה דהיינו, הפך כ"ה ולתקנה כה תברכו, וחסדיך יברכוכה, וזהו שאמר "כגוונא דלעילא" (אור יקר).

¹⁷²⁴ פי' הארות של מוחא סתימאה הנק' טלא דבדולחא (מ"מ).

¹⁷²⁵ מ"ד מים חיים עם הארת ה"ג הקדושות אל כלי יסוד נוק' הנק' חטאת הרי מי חטאת והם שיורי טלא (רח"ו).

¹⁷²⁶ מיסוד א"א עצמו (רח"ו).

<p>ולזמנא דיתכשרון עובדין לתתא זמין קודשא בריך הוא שערך דא לאעברא ליה ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבה דכתיב (&) כי ימרט ראשו אמר רבי יצחק רב מכל ליואי קרח הוא דעבדיה קודשא בריך הוא לתתא כגוונא דלעילא וקרייה קרח אימתי בשעתא דגליש בגיניה להאי איש דכתיב (&) קרח הוא</p>	<p>ובזמן שיכשרו המעשים למטה, עתיד הקדוש ברוך הוא להעביר לו את השער הזה ולגלח אותו, כדי שלא יצמח וירבה, שכתוב כי ימרט ראשו. אמר רבי יצחק, גדול מכל הלויים היה קרח, שהקב"ה עשה אותו למטה כדוגמא שלמעלה, וקרא לו קרח. מתי, בשעה שגלח בשבילו את האיש הזה, שכתוב קרח הוא.</p>
<p>וכד חמא קרח רישיה בלא שערך וחמא לאהרן מתקשט בקשוטי מלכין אתזולזל בעיניה וקנא לאהרן אמר ליה קודשא בריך הוא אנא עבדיה לך כגוונא דלעילא לא בעית לאעלאה בעלאין חות לתתא והוי בתתאין דכתיב (במדבר טו לג) וירדו חיים שאולה מאי איהו שאול גיהנם דתמן צווחין חייבין ולית מאן דמרחמי עלייהו וזמינין אינון לאחייא ולאעלא כד יתער קודשא בריך הוא לעמיה ולאחייא להו דכתיב (ש"א בו) יהו"ה ממית ומחיה מוריד שאול ויעל</p>	<p>וכשראה קרח את ראשו בלי שער, וראה את אהרן מתקשט בקשוטי מלכים, נעשה מזולזל בעיניו, וקנא לאהרן. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אני עשיתי אותך כדוגמא שלמעלה, לא רצית לעלות לעליונים, רד למטה ותהיה בתחתונים, שכתוב וירדו חיים שאולה. מהו שאול, גיהנם. ששם צווחים הרשעים ואין מי שמרחם עליהם. ועתידים הם לחיות ולעלות כשיעורר הקדוש ברוך הוא את עמו ולהחיותם, שכתוב ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.</p>
<p>ואם מפאת פניו ימרט ראשו (&) תאנא אית פנים ואית פנים ומאן פנים הללו אלין אינון דאקרונ פנים של זעם וכל אלין דתליין מאינון פנים הציפין כלהו תקיפין כלהו דלא מרחמי וכד אתעבר שערך מסטרא דאינון פנים מתעברן כלהו ואתברו דתניא כל אינון דתליין¹⁷²⁷ משערך דרישא אינון עלאין על אחרנין ולא הציפין כוותיהו וכל אינון דתליין מסטרא דשערך דאינון פנים כלהו הציפין ותקיפין ובגין כך אנפוי מתלהטן כאשא משום ניצוצא דבוצינא דקרדינותא ובהאי כתיב (איכה ד טז) פני יהו"ה חלקם (תהלים לד יז) פני יהו"ה בעושי רע</p>	<p>ואם מפאת פניו ימרט ראשו, למדנו יש פנים ויש פנים, ומי הפנים הללו. אלו הם שנקראים פנים של זעם, וכל אלו שתלויים מאותם פנים חצופים, כולם תקיפים, כולם לא מרחמים. וכשעובר השער מצד אותם הפנים, כולם עוברים ונשברים. שלמדנו כל אותם שתלויים מהשער של הראש, הם עליונים על האחרים ולא חצופים כמותם, וכל אותם שתלויים מצד השער של אותם הפנים, כולם חצופים ותקיפים, ולכן פניו מתלהטים כאש משום הניצוץ של הניצוץ הקשה. ובזה כתוב פני ה' חלקם, פני ה' בעושי רע.</p>
<p>אמר רבי יצחק מהו נגע לבן אדמדם (&) נגע ממש הוא אי חוורא אתחזי וסומקא לא אתעבר¹⁷²⁸ משמע דכתיב לבן אדמדם אמר רבי יוסי דחוורא לא אתחזי אלא בסומקא¹⁷²⁹ כגוונא חוורא וסומקא רבי יצחק אמר¹⁷³⁰ אף על גב דחוורא אתחזי אי</p>	<p>אמר רבי יצחק מהו נגע לבן אדמדם, נגע ממש הוא, אם נראה לבן והאדום לא עבר משמע, שכתוב לבן אדמדם. אמר רבי יוסי, שהלבן לא נראה אלא עם אדום, כדוגמת הלבן והאדום. רבי יצחק אמר אף על גב שהלבן נראה, אם האדום לא הולך</p>

¹⁷²⁷ וז"ס בהרת עזה כשלג כו' ועי' באד"ר קלא ע"ב (יהל אור).

¹⁷²⁸ זה יורה על תוקף הדינים שלא הספיק הלובן להעביר אדמומיתו (אור יקר).

¹⁷²⁹ פי' ר' יוסי פליג על ר' יצחק, דס"ל לר' יצחק כיון שתחילה היה הנגע אדום, ואח"כ ראה בו הלובן, אע"פ שאותו הלובן הוא זך בבלי חוטים אדומים, כיון שלא הספיק להעביר אדמומיתו, עדיין הוא טמא. אבל ר' יוסי ס"ל הלובן בעצמו מעורב בו האדום, לכך הוא טמא. משמע לדידה, שאם היה הלובן שנראה בנגע זך לגמרי, אע"פ שלא הספיק להעביר אדמומיתו שבצד האחר, טהור (מ"מ).

¹⁷³⁰ חזר לחזק סברתו (מ"מ).

<p>סומקא לא אזיל נגע הוא דכתיב (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו¹⁷³¹ וכד אתחוויר כלא רחמי אשתכחו ודינין לא אשתכחו (ס"א דהא אתעקרו)</p>	<p>נגע הוא, שכתוב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, וכשמלבין כל הרחמים נמצאים, ודינים לא נמצאים [שהרי נעקרו].</p>
<p>תאני רבי אבא כתיב (&) נגע הוא וכתיב (&) נגע היא חד דכר¹⁷³² וחד נוקבא אלא כד נוקבא אסתאבת בגין חובי תתאי כתיב היא וכד דכר לא אתדכי בגין חובי תתאי כתיב נגע הוא ואשתמודען מלין אלין לגבי כהנא דינין דאתו מהאי ודינין דאתו מהאי ואשתמודען קרבני דבעיין לקרבא דכתיב (ויקרא א ג) זכר תמים וכתיב (שם ה לב) נקבה תמימה יביאנה דהא אשתמודעאן מלי מאן אתו דינין ומאן אינון חובי דאתאחדן בהאי או בהאי ועל דא כתיב (תהלים נא יט) זבחי אלהים רוח נשברה לאפקא שאר קרבנין דלא כתיב רוח נשברה דאינון שלמא לעלמא וחדווה דעלאין ותתאין</p>	<p>רבי אבא לימד כתוב נגע הוא, וכתוב נגע היא, אחד זכר ואחד נקבה. אלא כשהנקבה נטמאת משום חטאי התחתונים כתוב נגע היא, וכשהזכר לא נטהר משום חטאי התחתונים כתוב נגע הוא. והדברים הללו נודעים לכהן, הדינים שבאים מזה, והדינים שבאים מזה, ונודעים הקרבנות שצריך להקריב, שכתוב זכר תמים, וכתוב נקבה תמימה יביאנה, שהרי הדברים נודעים מאיפה באו הדינים, ומאיפה אותם החטאים שאחוזים בזה או בזה. ועל כן כתוב, זבחי אלהים רוח נשברה, להוציא שאר הקרבנות, שלא כתוב רוח נשברה, שהם שלום לעולם ושמחת העליונים והתחתונים.</p>
<p>ואם יראנה הכהן (&) תאנא רבי יוסי כתיב</p>	<p>ואם יראנה הכהן, שנה רבי יוסי, כתוב</p>
<p>מ/ט/ב</p>	
<p>(שם סה ג) שומע תפלה עדיך וגו' שומע תפלה דא קודשא בריך הוא רבי חזקיה אמר שומע תפלה שומע תפלות מבעי ליה מהו שומע תפלה אלא תפלה דא כנסת ישראל דאיהי תפלה דכתיב (שם קט ד) ואני תפלה (ס"א) (שם סט יד) ואני תפלותי ודוד בגין כנסת ישראל קאמר לה ומה דאמר ואני תפלה כלא חד ועל דא שומע תפלה ודא תפלה של יד דכתיב (שמות יג טז) על ידכה בה"א</p>	<p>שומע תפלה עדיך וגו', שומע תפלה זה הקדוש ברוך הוא. רבי חזקיה אמר שומע תפלה, היה צריך להיות שומע תפלות, מה זה שומע תפלה. אלא תפלה זו כנסת ישראל, שהיא תפלה, שכתוב ואני תפלה (ואני תפילתי), ודוד אמר אותה בשביל כנסת ישראל. ומה שאמר ואני תפלה הכל אחד. ועל זה שומע תפלה, וזו תפלה של יד, שכתוב על ידכה בה"א.</p>
<p>עדיך כל בשר יבוא בשעתא דנופא שריא בצערא במרעין במכתשין כמה דאת אמר (&) ובשר כי יהיה בעורו את הנגע בעור הבשר הבשר החי ובגין כך לא כתיב (&) כל רוח יבוא אלא כל בשר יבוא מהו עדיך אלא כמה דאתמר (&) והובא אל הכהן דא הוא קודשא בריך הוא דהא הוא דכתיב (&) ואם יראנה הכהן תא חזי באתר חד אהרן הכהן ובאתרא אחרא הכהן סתם ודא קודשא בריך הוא אמר רבי יצחק והא כתיב (&) נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן אי הכי דא קודשא</p>	<p>עדיך כל בשר יבוא, בשעה שהגוף שרוי בצער במחלות ומכות, כמו שנאמר ובשר כי יהיה בעורו, את הנגע בעור הבשר, הבשר החי, ולכן לא כתוב כל רוח יבוא, אלא כל בשר יבוא. מה זה "עדיך" אלא כמו שנאמר, והובא אל הכהן, זהו הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ואם יראנה הכהן. בא וראה, במקום אחד אהרן הכהן, ובמקום אחר הכהן סתם, וזה הקדוש ברוך הוא. אמר רבי יצחק, והרי כתוב נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן,</p>

¹⁷³¹ כולו הפך לבן טהור הוא (רח"ו).

¹⁷³² בתמיה, פעם קורא הנגע לשון זכר ופעם לשון נקבה, ותירץ "אלא כד נוקבא וכו'", דהיינו כשנפגמת המלכות ח"ו, כתיב נגע היא. וכשז"א לא אתדכי, כתיב נגע הוא. ובז"א לא שייך בו ח"ו טומאה, לכך דוקא בנוק' אמר ואסתאבה, ובז"א לא אתדכי (מ"מ).

<p>ברוך הוא¹⁷³³ אמר ליה אין בגין דביה תלייא כל דכיותא וכל קדושה אמר ליה אי הכי אמאי והובא והועלה מבעי ליה אמר ליה כמה דאת אמר (שמות כו ז) והובא את בדיו בטבעות דעייל דא בנו דא אוף הכא והובא דיכנסון ליה לכהנא לדכאה ליה (כד אהדר ביה) ויעלון מלה קמיה¹⁷³⁴</p>	<p>אם כך זה הקדוש ברוך הוא. אמר לו, כן. משום שבו תלויה כל טהרה וכל קדושה. אמר לו אם כך למה והובא, היה צריך להיות והועלה. אמר לו כמו שנאמר, והובא את בדיו בטבעות, שמכניס זה לתוך זה, כמו כן כאן "והובא" שיכנסו לכהן לטהר אותו, (כשחוזר בו) ויכניסו דבר לפניו.</p>
<p>אמר רבי יצחק הכי תנינן נגע צרעת נגע הוא (&) דינא תקיפא שריא בעלמא צרעת סגירו כמה דאתמר סגירו דנהורא עלאה סגירו דטיבו עלאה דלא נחית לעלמא כי תהיה באדם סתם והובא אל הכהן דא כהן דלתתא דהוא אתתקן למפתח ההוא סגירו ולאדלקא בוציניא דישתכחו על ידוי ברכאן לעילא ולתתא ויתעבר ויסתלק ההוא נגע וישרי נהירו דרחמי על כלא ובגין כך והובא אל הכהן</p>	<p>אמר רבי יצחק כך שנינו נגע צרעת נגע הוא, הדין הקשה שרוי בעולם, צרעת הסגירה כמו שנאמר הסגר האור העליון, הסגר של הטוב העליון שלא יורד לעולם. כי תהיה באדם, באדם סתם, והובא אל הכהן, זה הכהן שלמטה, שהוא מתקן לפתוח אותו הסגר ולהדליק מאורות, שימצאו על ידו ברכות למעלה ולמטה, ויעבור ויסתלק אותו הנגע וישרה אור של רחמים על הכל, ולכן והובא אל הכהן.</p>
<p>אמר רבי אבא חמינא לאינהו בני עלמא דלא משגחן ולא ידעין ביקרא דמאריהון כתיב בהו</p>	<p>אמר רבי אבא ראיתי אותם בני העולם שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם,</p>

¹⁷³³ איתא באוצרות חיים בסוד הנגעים דרוש ארוך על סוד הצרעת ואני אקצר ואכתוב בקיצור מה שיצטרך להבין סוד זאת המאמר שלפנינו, ששם מבואר הוא בפירוש כאשר נזכיר בעז"ה. ידוע ששם מ"ה הוא בזעיר ויש בו ג' אלפין והוא אחד בדעת שני בת"ת ושלישי ביסוד, ובשלוש מקומות אלו אחיזת לאה ורחל, דהיינו ללאה אחד שהוא אור אחד היוצא אחורי הדעת לבנותה, והשנים שני אורות לרחל שמקומם בת"ת ויסוד ז"א, אבל אין כח באורות אלו לבנות שתי הנקבות כי אם בהיות כבר בז"א מוחין מצד אבא, אבל אם אינם בו אז ה"ס שלש נגעים, שאת כנגד לאה וספחת ובהרת לעומת שני אורות של רחל דבת"ת וביסוד. ואמנם כתב עוד באוצרות חיים וז"ל, הנגעים אינם הטומאה עצמה רק בחינת דינא קשיא קדוש אשר ממנו יניקת החיצונים הטמאים ואינו נתקן אלא ע"י אהרן הכהן אבא עלאה, ואחר כך אמר וז"ל, נגע הזה הוא קדושה אלא שהוא דין והוא דוחה את רוח הטומאה אשר באדם או בבית המנוגע, והגורם לנגע זה הוא הצרעת שתרגומו סגירו, כי סגירו דנהורא [עילאה] שהם מוחי זעיר מצד אבא [חכמה עילאה] שלא נגלו בזעיר הוא גרמת הצרעת שהוא אחיזת החיצונים וכו'. ותו אמר לקמיה וז"ל, והנה כאשר יש סגירו דנהורא עילאה שהם המוחין מצד אבא ואין שם מוחין אלא מצד א"י אז הוא נג"ע, והוא מ"ש בזוהר שהוא כח דדינא קשיא דקדושה עילאה המגרשת את החיצונים והקלי' כנודע, כי בחינת הבינה דוחה את החיצונים בסוד [כח] התכלת אלא שאין כח הזה בבינה רק בהיותה יחד עם החכמה, אבל עתה שהיא לבדה בלתי החכמה אינו כך, ע"כ. והרי נראים דבריו סותרים זה את זה, כי תחילה אמר שמשם יונקים החיצונים ואחר כך אמר שדוחה את רוח הטומאה. ונלע"ד שתוכן הדברים הוא שיסורים אלו דצרעת הוכנו בעצם וראשונה לעם ה' הנקרא אדם, והכוונה בהם לעורר נפש החוטא שישוב בתשובה, ואם הוא שב לה' ממחר וקורא לכהן ששרשו מאבא ואז יש כח בדין הקשה ההוא לדחות את החיצונים, שכבר יש התעוררות להאיר אור אבא ולעשות תשובה דתשובה ה' עלאה ליו"ד. והבן ענין גדול שאין טומאת הצרעת ככל שאר הטומאות, שזו אין טומאתו נודעת ולא מטמאה עד שיבוא הכהן כנודע, ואם כן אין כח לחיצונים לינק או להאחז שם עד בוא הכהן ואז כבר יש כח לדחותם. אבל אין ספק שאם בא הכהן וטמאו והוא לא שב לה' אז יתאחזו שם כל החיצונים. ואחרי הקדימנו זה נבוא לבאר המאמר לפי הנזכר באוצרות חיים ובתוספת קצת מן ההדיוט. בתחילה נדקדק מאי אולמיה דהאי קרא דוהובא אל הכהן, דהקשה ממנו רבי יצחק מפסוק ובא אל הכהן, שכבר הוזכר ונתבאר דדא הוא קב"ה וכו' (רמ"ז).

¹⁷³⁴ פי' שהוא ע"ד שביארנו בענין נתינת התרומה אל הכהן שהוא חזרת האור למקומו בזעיר אנפין וכן הוא הכוונה בכאן כי על ידי הבאתו אל הכהן התחתון הוא גורם ורומז למעלה שאותן אורות אימא היוצאין לחוץ ונעשים נגעים ועל ידי הראותם לכהן גורם שיחזרו אותם האורות למקומם ולחברם אל היסוד דאימא שהם שורש כל החסדים שהוא סוד הכהן. וז"ש דיכנסין ליה לכהנא ויעלין מלה קמיה והכוונה כי האור לא יצא לחוץ ויפסוק ממקורו ח"ו רק שיהיה במטי ולא מטי יוצא וחוזר ונכנס ונדבק במקורו ועל ידי זה אין כח לחיצונים לינק בעודו דבוק שם בשרשו ע"ד שביארנו בענין התרומה כשנותנה לכהן וע"ש וז"ש (ויקרא יג ט) והובא אל הכהן דא כהן דלתתא פי' שהם החסדים שבתוך יסוד הבינה בהיותה עם ה"ח למטה בזעיר אנפין ושאר לשון הזוהר יובן בדרך זה (זהר רקיע).

<p>בישראל (ויקרא כ כד) אשר הבלדתי אתכם מן העמים להיות לי וכתוב (שם ז) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יהוה אי אינון מתרחקן אן הוא קדושה דילהון הא רעותא דילהון אתרחקת מניה וקרא אכריז ואמר (תהלים לב ט) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במה אתפרשן בני נשא מסוס ופרד בקדושה דגרמייהו לאשתכחא שלימין ורשומין מכלא ועל דא זווגא דבני נשא הוא בזמנין ידיען לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקודשא בריך הוא</p>	<p>כתוב בישראל אשר הבלדתי אתכם מן העמים להיות לי, וכתוב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'. אם הם מתרחקים, איפה הקדושה שלהם, הרי רצונם התרחק ממנו, והכתוב מכריז ואומר אל תהיו כסוס כפרד אין הבין, במה נפרדים בני אדם מסוס ופרד, בקדושת עצמם, שימצאו שלמים ורשומים מהכל, ועל כן זווגם של בני אדם הוא בזמנים ידועים, לכוון הרצון להדבק בקדוש ברוך הוא.</p>
<p>והא אתעררו בפלגות ליליא קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא וכנסת ישראל משבחת ליה לקודשא בריך הוא והוא שעתא דרעותא לאתדבקא בהו וחבריא דמשתדלי באורייתא משתתפי בה בכנסת ישראל לשבחה למלכא קדישא ואתעסקן באורייתא</p>	<p>והרי התעוררו בחצות הלילה, הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת את הקדוש ברוך הוא, והיא עת רצון לדבק בהם. והחברים שעוסקים בתורה משתתפים עם כנסת ישראל לשבח את המלך הקדוש ועוסקים בתורה.</p>
<p>שאר בני נשא כדין עידן רעותא לאתקדשא בקדושה דקודשא בריך הוא ולכוונא רעותא לאתדבקא ביה ואינון חבריא דמשתדלי באורייתא¹⁷³⁵ זווגא דילהון בשעתא דזווגא אחרא אשתכח¹⁷³⁶ והאי משבת לשבת לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל דהוא עידן רעותא דמתברכין כלא עלאי ותתאי</p>	<p>שאר בני האדם, אז עת רצון להתקדש בקדושת הקדוש ברוך הוא, ולכוון רצון לדבק בו. ואותם החברים שעוסקים בתורה, הזווג שלהם בשעה שנמצא זווג אחר, וזה משבת לשבת, לכוון הרצון לדבק בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, שהיא עת רצון שהכל מתברכים, העליונים והתחתונים.</p>
<p>אי בני נשא אתרחקו מניה ועבדן כבעירי אן הוא קדושה דלהון לאשתכחא קדישין אן אינון נפשין קדישין דמשכין מעילא ושלמה מלכא צוח ואמר (משלי יט ב) גם בלא דעת נפש לא טוב גם בלא דעת מאן הוא דעת דא קודשא בריך הוא נפש לא טוב דא הוא נפש דאינון משכין בעובדיהו לא טוב דהא מסטרא אחרא אתמשכאן עלייהו נפשיתא דלאו איהו טוב בגין דלא מכווני לבייהו לקודשא בריך הוא</p>	<p>אם בני אדם התרחקו ממנו ועושים כבהמות, איפה הקדושה שלהם, שימצאו קדושים. איפה הנפשות הקדושות שמושכים מלמעלה. ושלמה המלך צוח ואומר, גם בלא דעת נפש לא טוב, גם בלא דעת, מי הוא הדעת, זה הקדוש ברוך הוא, נפש לא טוב, זוהי הנפש שהם מושכים במעשיהם, לא טוב, שהרי מהצד האחר נמשכות עליהם, נפש שאינה טוב, משום שלא מכוונים לבם לקדוש ברוך הוא.</p>
<p>מאן דאתלהיט ביצר הרע בלא רעותא וכוונה דלבא לקודשא בריך הוא מסטרא דיצר הרע אתמשך עליה נפשא דלאו איהו טוב הדא הוא דכתיב גם בלא דעת נפש לא טוב ואין ברגלים חוטא מאן דאיהו אן ודחי שעתא בלא רעותא קדישא חוטא חוטא ודאי בכלא ועל דא שריין</p>	<p>מי שמתלהט ביצר הרע בלי רצון וכוונת הלב לקדוש ברוך הוא, נמשכת עליו נפש מהצד של יצר הרע שאינה טוב, זהו שכתוב גם בלא דעת נפש לא טוב. ואין ברגלים חוטא, מי שהוא אין ברגלים, ודוחה את השעה בלי רצון קדוש, חוטא, חוטא ודאי בכל. ועל זה שורות מכות</p>

¹⁷³⁵ עי' לקמן פא ע"א ועי' עוד פרשה וישב קפ סע"ב וקפא ע"א ועי' פרשת יתרו פט ע"א וע"ב ולקמן פב ע"א (לש"י).
¹⁷³⁶ עי' לש"י ביאורים ח"ב יא ע"ד.

<p>מכתשין בישין בבני נשא ואסהידו באנפייהו בחציפותא דילהון לאחזאה דהא קודשא בריך הוא מאיס בהו ולא דעתיה בהון עד דאינון זכאן</p>	<p>רעות בבני אדם, ומעידים בפניהם על חוצפתם, להראות שהנה הקדוש ברוך הוא מואס בהם, ואין דעתו בהם עד שהם זוכים</p>
<p>נ/א</p>	
<p>ומכשראין עובדייהו כמלקדמין ומתברכן (ס"א ומתדכאן) ועל דא אשתמודען מכתשין לגבי כהנא אינון דאתיין מסטרא דמסאבא ואינון דאתיין מסטרא אחרא כגוונא דא כתיב (&) כי תבאו אל ארץ כנען וגו' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם¹⁷³⁷ וכי אנר טב הוא דישתכח באינון דזכאן למיעל בארעא אלא הא אוקמוה¹⁷³⁸ לאשכחא מטמונין דאטמרן בביתיהו ולא הנאה לון לישראל</p>	<p>ומכשירים את מעשיהם כמקדם, ומתברכים (ומטהרים). ועל זה נודעות המכות לכהן, אותן שבאות מצד הטומאה, ואותן שבאות מהצד האחר. כדוגמא זה כתוב כי תבאו אל ארץ כנען וגו' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, וכי שכר טוב הוא שימצא באותם שזוכים להיכנס לארץ, אלא הנה פרשוה למצא מטמונים שהטמינו בביתם ולהנאות בהם את ישראל.</p>
<p>אבל תא חזי זכאין אינון ישראל דאינון מתדבקן ביה בקודשא בריך הוא וקודשא בריך הוא רחים להו דכתיב (מלאכי א ב) אהבתי אתכם אמר יהוה ומגו רחילותא דיליה אעיל להו לארעא קדישא לאשראה שכינתיה בינייהו ולמהוי דיווריה עמהון וישראל דישתכחון קדישין על כל בני עלמא</p>	<p>אבל בא וראה אשריהם ישראל שהם מתדבקים לקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא אוהב אותם, שכתוב אהבתי אתכם אמר ה'. ומתוך אהבתו הכניס אותם לארץ הקדושה להשרות שכינתו ביניהם, ושיהיה דיוורו עמהם, וישראל שימצאו קדושים על כל בני העולם.</p>
<p>תא חזי כתיב (שמות לה כו) וכל הנשים אשר נשא לבן וגו' בשעתא דהו עבדין עבידתא הו אמר¹⁷³⁹ דא למקדשא דא למשכנא דא לפרוכתא וכן כל אינון אומנין בגין דתשרי קדושה על ידיהו ואתקדש ההוא עבידתא וכד סליק לאתריה¹⁷⁴⁰ בקדושה סליק¹⁷⁴¹ כגוונא דא מאן דעביד עבידתא לעבודה זרה או לסטרא אחרא דלא קדישא כיון דאדכר ליה על ההוא עבידתא הא רוח מסאבא שריא עליו וכד סליק עבידתא במסאבא סליק</p>	<p>בא וראה, כתוב וכל הנשים אשר נשא לבן וגו', בשעה שהיו עושים מעשה היו אומרים זה למקדש זה למשכן וזה לפרוכת, וכן כל אותם האומנים כדי שתשרה קדושה על ידיהם ומתקדשת אותה עבודה, וכשעולה למקומו עולה בקדושה. כדוגמא זה, מי שעושה עבודה לעבודה זרה או לצד האחר שאינו קדוש, כיון שמזכיר אותו על אותו המעשה, הרי רוח טומאה שורה עליו, וכשעולה המעשה, עולה בטומאה.</p>

¹⁷³⁷ עי' לעיל מז ע"א והערה שלנו שם.

¹⁷³⁸ והוא אמת, אלא שיש ב' מיני נגעים, קצתם היה ליסורים לבד, וקצתם הוא לאשכחא מטמונים, ולפי שלפעמים לטמון מטמונים מזכירים שם טומאה והם מושכין שם רוח הטומאה, היו צריכין להכנה הזו לטהר, ולפעמים היה ממש רוח הטומאה בלי מטמון ולפעמים לסבת עון לבד (אור יקר).

¹⁷³⁹ כל מה שעושה בס"ת ובתפילין ובמזוזה ובציצית הכל צריך להיות לשמן שכוונה למעט החולין מן המצות, והקדשים שחולין כולם חיצונים, ודע בני שגם בשעה שמתחיל לכתוב יאמר בפה הכל לש"י וכ"ש האזכרות לקדשם בפה ולומר לשם קדושת. המחשבה היא בכח ולא די בכח אלא גם בפועל שכל הרוחניות כולם היו בכח ויצאו לפועל בגזירות הגוזר (ספר הקנה &). במצוה יש תורה, ולכן צריך לומר קודם עשיית מצוה, הריני עושה כאשר צוני ה' בתורתו (יהל אור ח"א כח ע"ד).

¹⁷⁴⁰ פי' להעשות פרוכת ולהיותו משכן כסא לקדושה כבר קדמה קדושה עליו על ידיהן (אור יקר).

¹⁷⁴¹ סליק ודאי ואגב אורחין, למדנו שהדבור פועל כסגולה להמשיך כח הדבר. אם דבור קדוש, מושך כח קדושה. ואם דבור טמא, מושך כח הטומאה, ולפעמים הכוונה גם כן לבד היא פועלת, אלא שאינה פועלת בחזקה כדבור כדמסיק לקמיה. ועוד למדנו שאין צורך הדיבור תמידי אלא בעת היחוד לבד, ואח"כ מאליו נגמר כפי היחוד, וזהו שאמר "וכד סליק עבידתא וכו'" (אור יקר).

<p>כנעניים פלחי לעבודה זרה אינהו ומתדבקן כלהו כחדא ברוח מסאבא בעבודה זרה והווי בניין בנין לפרצופייהו (ס"א לטנופייהו¹⁷⁴²) ולגעוילייהו לסטר מסאבא לעבודה זרה וכד שראן למבני הוו אמרי מלה וכיון דאתדכר בפומייהו סליק עליה רוח מסאבא כד אסתליק עבידתא ברוח מסאבא אסתליק</p>	<p>הכנעניים הם עובדי עבודה זרה, ומדבקים כולם יחד ברוח טומאה בעבודה זרה, והיו בונים בנין לפרצופיהם (לטנופייהם) ולגעויליהם לצד הטמא לעבודה זרה, וכשמתחילים לבנות היו אומרים דיבור, וכיון שנזכר בפיהם עולה עליו רוח של טומאה, כשעולה המעשה הוא עולה ברוח טומאה.</p>
<p>כיון דעאלו ישראל לארעא בעא קודשא בריך הוא לדכאה לון ולקדשא לון ארעא ולאפנאה אתר לשכינתא דלא תשרי שכינתא נו מסאבא ועל דא בההוא נגע צרעת הוו סתרין בניינין דאעין ואבנין דאתעבידו במסאבו</p>	<p>כיון שנכנסו ישראל לארץ, רצה הקדוש ברוך הוא לטהר אותם ולקדש להם את הארץ, ולפנות מקום לשכינה שלא תשרה השכינה בתוך הטומאה, ועל כן באותו נגע צרעת היו סותרים בנינים של עצים ואבנים שנעשו בטומאה.</p>
<p>תא חזי אי עובדא דא הוה לאשכחא מטמונין בלהודוי יהדרון אבנין לבתר כמה דאינון לאתרייהו ועפרא לאתריה אבל קרא כתיב (&) וחלצו את האבנים וכתוב (&) ועפר אחר יקח בגין דיתעבר רוחא מסאבא ויתפני ויתקדש השתא כמלקדמין וישתכחו ישראל בקדושה ובדיורא קדישא למשרי בינייהו שכינתא ועל דא מאן דבני בנין כד שארי למבני בעי לאדכרא בפומיה דהא לפולחנא דקודשא בריך הוא הוא בני בגין דכתיב (ירמיה כב יג) הוי בונה ביתו בלא צדק¹⁷⁴³ וגו' וכדין סייעתא דשמיא שארי עלוי וקודשא בריך הוא זמין עליה קדושתא¹⁷⁴⁴ וקארי עליה שלום¹⁷⁴⁵ הדא הוא דכתיב (איוב ה כד) וידעת¹⁷⁴⁶ כי שלום אהלך וגו'</p>	<p>בא וראה אם המעשה הזה היה למצא מטמונים בלבד, יחזירו האבנים אחר כך כמות שהם למקומם, והעפר למקומו, אבל הפסוק כותב וחלצו את האבנים, וכתוב ועפר אחר יקח כדי שתעבור רוח הטומאה ויתפנה ויתקדש כעת כמקדם, וימצאו ישראל בקדושה ובדיור קדוש להשרות שכינה ביניהם, ועל כן מי שבונה בנין, כשמתחיל לבנות צריך להזכיר בפיו, שהרי לעבודת הקדוש ברוך הוא הוא בונה, משום שכתוב הוי בונה ביתו בלא צדק וגו', ואז סיוע שמימי שורה עליו, והקדוש ברוך הוא מזמין עליו קדושה, וקורא עליו שלום, זהו שכתוב וידעת כי שלום אהלך וגו'.</p>

¹⁷⁴² מה שנותן הליצין כח בליצנותו נותן כח לק"ך אלהים שהם כמנין לץ, לפיכך נופל בגיהנם, והרמז לזה כי מלת בגיהנם גימטריא ל"ץ, וזהו אמרנו נופל בגיהנם שהם הדינין. ולכן ארז"ל, כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעבודה זרה (מגילה כה ע"ב) שהלואי ישלטו בה הדינין (עמק המלך ש"י פי"ד). ענין ע"ז, הנה כח ע"ז במקום שאין בו חיות כלל, כי אע"פ שנפלו רפ"ח נצוצין בעמקי הקליפה, בבחי' הע"ז אין שם כלל מן הניצוצות לחיות, וע"כ נק' זבחי מתים, ועי"כ נקר' צואה. כי הנה מאכל אדם כל מה שהוא אוכל יש בו חיות עליון, ולפי שהאדם בגופו הוא גשם, גם המאכל הוא גשמי. ואחר שניזון הגוף מן החיות שבו, המותר שלא נשאר בו שום חיות כלל יוצא לחוץ, ולכן אוכלי המן לא היו מוציאים כלל רעי, כי כל המן היה אוכל בלי פסולת. אבל שאר המאכלים, אחר שנברר חיות לזון את האדם, יוצא הפסולת לחוץ בלי שום חיות, וכן הענין בעצמו בע"ז, שאין שם חיות כלל, ולכן המודה בע"ז כאילו כופר בכל התורה, כי זאת הטומאה היותר חזקה וקשה בלי שום קדושה מעורב בתוכה, (טעמי מצות יתרו – עה"פ לא יהיה לך). ועי' המשך בהערה בסוף הספר.

¹⁷⁴³ מדת המלכות המזומנת לכל דבר שהוא עבודת ה' ולכן בהיותו בונה לעבודת ה' היינו שיש קדושה סתם נמשכת מאת השכינה שם (אור יקר).

¹⁷⁴⁴ דהיינו קדושה ידועה ואחר שנעשה היחוד הזה שאותה הקדושה מאת צדק נמשכת שם כדי שיהיה היחוד שלם (אור יקר).

¹⁷⁴⁵ שהוא זכר, והיינו "פולחנא דקב"ה" עבודתו שהוא היחוד ממש נעשה היחוד בבנין הגשמי במחנהו כדפי' (אור יקר).

¹⁷⁴⁶ הם ג' דברים: הא', השותק ולא מכוון דבר, שזה אפילו אפילו לא יכוון אל הדבר המזיק (אור יקר).

<p>מהו (&) ופקדת¹⁷⁴⁷ נוך הא אוקמוה אבל ופקדת לאפקדא מלה בפומא כד איהו בני וכדין ולא תחטא¹⁷⁴⁸ (&) כתיב ואי לאו הא זמין לביתיה סטרא אחרא כל שכן מאן דבני ורעותיה בגוונא אחרא בגין דמייחד ביתא לסטרא אחרא לאסתאבא ביה הא ודאי שריא ביה רוח מסאבא ולא נפיק ההוא בר נש¹⁷⁴⁹ מעלמא עד דאתענש בההוא ביתא ומאן דדייר ביה יכול לאתזקא דהא ההוא דירה רוח מסאבא שריא ביה ואזיק מאן דאשתכח ביה</p>	<p>מה זה ופקדת נוך, הרי פרשוה, אבל ופקודת להפקיד דיבור בפה כשהוא בונה, ואז כתוב ולא תחטא. ואם לא הרי מזמין לביתו את הצד האחר. כל שכן מי שבונה ורצונו בצורה אחרת, משום שמייחד הבית לצד האחר, להטמא בו. הרי ודאי שורה בו רוח של טומאה, ולא יוצא אותו אדם מן העולם עד שנענש בבית ההוא, ומי שדר בו יכול להנזק, שהרי בדירה היא שורה בה רוח טומאה ומזיקה מי שנמצא בה.</p>
<p>ואי תימא במה ידיע¹⁷⁵⁰ כגון דאתזק בההוא ביתא ההוא דבני ליה או אנשי ביתיה או בנוקי דגופא או בנוקי ממונא הוא ותרין¹⁷⁵¹ אחרנין אבתריה הא ודאי יערוק בר נש לפורא ולא ידור ביה ידור בפילא דעפרא ולא ידור ביה ובגין כך קודשא בריך הוא חס עלייהו דישראל דאינון לא ידעין מלה בכל אינון בתי והוא אמר אתון לא ידעין אנא ידענא וארשימנא לון בנגע נגע דייר בביתא¹⁷⁵²</p>	<p>ואם תאמר במה ידוע, כגון שנזוק בבית ההוא אותו שבנה אותו או אנשי ביתו, או בנוקי גוף או בנוקי ממון הוא. ושני אחרים אחריו. הרי ודאי יברח אדם להר ולא ידור בו, ידור במחלת בתל עפר ולא ידור בו. ולכן הקדוש ברוך הוא חס על ישראל שהם לא יודעים דבר בכל אותם הבתים, והוא אומר אתם לא יודעים, אני יודע, ורשמתי אותם בנגע, נגע דר בבית.</p>
<p>הא נגע אחרא תקיפא¹⁷⁵³ דיפיק ליה ויעבר ליה מן עלמא וכדין (&) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו כיון דאזיל ליה מאי טעמא ונתן את הבית אלא בכל זמנא דההוא בניין ליהוי קיים</p>	<p>הנה נגע אחר תקיף שיוציא אותו ויעביר אותו מן העולם, ואז ונתן את הבית את אבניו ואת עציו, כיון שהולך לו למה ונתן את הבית, אלא בכל זמן שאותו בנין יהיה קיים</p>
<p>נ/ב</p>	
<p>דיליה הוא ויכיל לאהדרא האי בארעא קדישא כל שכן בארעא אחרא דזמינא רוח מסאבא יתיר ויכיל בר נש לאתזקא אמר רבי אלעזר וכל שכן דקארי בקלפוי דחברוי¹⁷⁵⁴ אחרנין לאשתכחא תמן ואפילו טורפי דקספתא לא מעברן לה מההוא ביתא ובגין כך האי קרא אכריז ואמר (&) הוי בונה</p>	<p>שלו הוא, ויכול לחזור זה. בארץ הקדושה כל שכן בארץ אחרת שרוח הטומאה מצויה יותר, ויכול אדם להנזק. אמר רבי אלעזר, וכל שכן שקורא בקליפות של חבריו האחרים להמצא שם, ואפילו דפיקות בכלים לא מעבירים אותו מאותו הבית, ולכן הפסוק הזה מכריז</p>

¹⁷⁴⁷ השנית המזכיר לטובה והיינו "ופקדת וכו'" (אור יקר).

¹⁷⁴⁸ הג', המזכיר שם הטומאה או כל דבר טמא שאז מתחזק כח הטומאה יותר ויותר, שאז צריך לשרש אחריה ולשנות הבית אפילו באבנים אחרים ועפר אחר, מה שאין כן השותק (אור יקר).

¹⁷⁴⁹ הבונה עצמו בהכרח נענש על ידי עוונו ממש, חופר גומא בה יפול, אבל אחר שלא גרם אלא "דדאיר בה" אפשר גם שיענש מפני ששוכן שם, וז"ש "יכיל לאתנזקא" (אור יקר).

¹⁷⁵⁰ עתה בזמנינו זה שאין דיני נגעים נוהגים (אור יקר).

¹⁷⁵¹ דבתלתא הויא חזקה (אור יקר).

¹⁷⁵² פי' היא הקלי' שהיתה בבית (מ"מ).

¹⁷⁵³ פי' היה שולח הקב"ה מקטרג עם ההוא סטרא בישא בעוד שמקטרגים זה עם זה מתגלה אותו הרשע ששם נעלם, וצריכים אנו לומר שיש מינים שונים זה חזק מזה יש בהקצוע את האבנים בורח ומסתלק יש שצריך יותר שצריך ונתן את הבית וכו', הכל לפי מה שהוא מושרש שם כדמפרש "מ"ט ונתן וכו'" (אור יקר). פי' הוא נגע הקדוש משעת הבנין (מ"מ).

¹⁷⁵⁴ ירצה עתה שנתעוררה קטטה זו בין הנגע הנתן מה' ובין השוכן שם ממש' הוא קורא "קליפוי דחברוי" ע"י בני גילו רבים שכמותו לעזרתו' ויש לו [הכרח] (הכריח) מעובדא דר' יוסי דלקמן, ובמה יראה אם הלך אם לא הלך בהיותו חוזר הנגע דהיינו דקארי הוי בונה וכו' (אור יקר).

<p>ביתו בלא צדק הוי ודאי קאמרי כל יומא בההוא ביתא</p>	<p>ואומר, הוי בונה ביתו בלא צדק, הוי ודאי שאומרים כל יום בבית ההוא.</p>
<p>רבי יוסי עאל חד יומא בחד ביתא מטא בספתא¹⁷⁵⁵ (ס"א אטרח בטיפסא) עאל לגו שמע חד קלא דאמר אתכנשו עולו הא חד פלונתא דילן סיפתו וננויק ליה עד לא ינפוק אמרו לא ניכול אלא אי דיוריה הכא</p>	<p>רבי יוסי נכנס יום אחד לבית אחד, הגיע לסף למפתן (טרח בטפוס) ונכנס פנימה. שמע קול אחד שאומר התכנסו והכנסו, הנה אחד מהיריבים ע"בעלי מחלוקת שלנו, התחברו ונזיק אותו לפני שיצא. אמרו לא נוכל, אלא אם דיורו כאן.</p>
<p>נפק רבי יוסי ודחיל אמר ודאי מאן דאעבר על מלוי דחברייא אתחייב בנפשיה אמר ליה רבי חייא והא גוים ושאר בני נשא דיירי בגווייה ואשתלימו אמר ליה אינון מסטרייהו קא אתיין אבל מאן דדחיל חטאה יכיל לאתזקא ואפילו אינון אי יעכבו דיוריהון ביה¹⁷⁵⁶ לא יפקון בשלם</p>	<p>יצא רבי יוסי ופחד אמר, ודאי מי שעובר על דברי החברים מתחייב בנפשו. אמר לו רבי חייא והרי הגוים ושאר בני אדם דרים בתוכו ונשלמו. אמר לו, הם באים מצדם, אבל מי שירא חטא יכול להנזק, ואפילו הם אם יעכבו את דיורם בו לא יצאו בשלום.</p>
<p>אמר ליה והא כתיב (איוב כא ט) בתיהם שלום¹⁷⁵⁷ מפחד אמר ליה כגון דהוה מאחרא ואתבני מצדק וקרא הכי הוא בתיהם שלום מפחד כשבתיהם שלום מפחד שבט אלו"ה לא שריא עליהם ובא אשר לו הבית והניד וגו' (&) והניד ויאמר מבעי ליה או וידבר מהו והניד</p>	<p>אמר לו, והרי כתוב בתיהם שלום מפחד, אמר לו כגון שהיה מאחר ונבנה מצדק. והפסוק כך הוא, בתיהם שלום מפחד, כשבתיהם שלום מפחד שבט אלוה לא שורה עליהם. ובא אשר לו הבית והניד וגו', "והניד" היה צריך להיות "ויאמר", או "וידבר", מה זה "והניד".</p>
<p>אלא בכל אתר מלה דחכמתא הוא והא אוקמוה כנגע נראה לי בבית (&) כנגע נגע מבעי ליה נראה לי יש לי מבעי ליה דהא כתיב (&) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם דיתחזי לכלא אמאי כנגע נראה לי אלא בשעתא דהאי עייל אחרא אתגלייא¹⁷⁵⁸ ומקטרגא דא בדא ועל דא נראה לי¹⁷⁵⁹ ההוא דאתכסי¹⁷⁶⁰ אתגלייא¹⁷⁶¹ ודאתגלייא¹⁷⁶² אתכסי¹⁷⁶³</p>	<p>אלא בכל מקום דבר של חכמה הוא, והנה פרשוה. כנגע נראה לי בבית, "כנגע" היה צריך להיות "נגע", "נראה לי" היה צריך להיות "יש לי", שהרי כתוב ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם, שיראה לכל. למה "כנגע נראה לי", אלא בשעה שזה נכנס, אחר מתגלה ומקטרגים זה בזה, ועל זה נראה לי אותו שהתכסה התגלה, ושהתגלה התכסה.</p>

¹⁷⁵⁵ סיפתא – מזוזת הבית (אור יקר).

¹⁷⁵⁶ כדרך החצונים שמשביע הרשעים בתחלתם ומצליחם וסופם לבהלה, אבל הצדיק מיד מתגרה עמו (אור יקר).

¹⁷⁵⁷ מורה שממש שלום שוכן שם ולא שבט אלוה עליהם לא בתחלתם ולא בסופם, ותירץ דהיינו בתיהם שנבנו בצדק דשריא עליה שלום כדפי' לעיל, ואותם הרשעים כששוכנים בבתיהם שלום ירצה בבתיים שנבנו כראוי בקדושה שוכן שם שלום שאין להם פחד המקנטרים והחצונים, אפילו שהם רשעים גמורים שהיה ראוי שיענשו מצד מעשיהם המקולקלים ולא שבט אלוה עליהם, ומזה היה מתרעם כי כשבתיהם הם בלא צדק אין תרעומת שהכל וספן לרעה מצדם (אור יקר).

¹⁷⁵⁸ פי' דהאי עיילא הוא נגע הקדוש שדוחה את הטמא שהיה כבר בבית וזהו "אחרא אתגלייא" (מ"מ).

¹⁷⁵⁹ נתגלה הנסתר לי (אור יקר).

¹⁷⁶⁰ ונבלע בכותל הבית (אור יקר).

¹⁷⁶¹ הוא נגע בקירות הבית (אור יקר), היינו הטמא שהיה מכוסה בכותל נתגלה עתה בשביל שנכנס הטהור לכותל ודחה אותו (מ"מ).

¹⁷⁶² שבא מבחוץ (אור יקר). הוא הטהור עליו כתוב "ונתתי נגע צרעת בבית ארץ וכו'" והיה מגולה אתכסי נכנס לדחות את הטמא (מ"מ).

¹⁷⁶³ ונבלע ונשאב בכותלי הבית להוציא האחד שיראה לחוץ, אלא שקשה כי אותו שבא מבחוץ מה נעשה בו, אם נשאר שם הרי טומאה תחת טומאה ואם יוצא במה יוצא, לזה נאמר שהבא מבחוץ מתעכל שם עם השני להראות חוצה וזה שלוח מאת ה' שיתעכל שם שיעור עד העברת הטמאה הנשאב לבד ולא יותר ממנו מאומה (אור יקר).

<p>ולבית מתחזי ליה¹⁷⁶⁴ בדיוקנא דההוא נגע דביתא ואתכסייא אחרא ועל דא והגיד לכהן דמלה דחכמתא היא¹⁷⁶⁵ וכדין אתי כהנא וירמון ביתא וינתצון ליה אבנין ואען וכלא כיון דאנתצון ואתדכן כלא מתברכאן כדין כתיב (דברים ח יב) ובתים טובים תבנה וישבת אלין אקרין טובים¹⁷⁶⁶ דהא קדמאי¹⁷⁶⁷ לאו אינון טובים ולא בכללא דקדושה ודכיו נינהו</p>	<p>ואחר כך נראה לו בדמות אותו הנגע של הבית, ואחר מתכסה, ועל זה "והגיד לכהן", שדבר חכמה הוא, ואז בא הכהן ויפילו את הבית וינתצו לו האבנים והעצים, והכל כיון שנתצו וטהרו הכל מתברכים, אז כתוב ובתים טובים תבנה וישבת, אלו נקראים טובים, שהרי הראשונים אינם טובים ואינם בכלל של קדושה וטהרה.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי הכי¹⁷⁶⁸ במאי מוקמינן קרא דכתיב (שם ו יא) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת אי רוח מסאבא שריא בגוייהו היך מלאים כל טוב אמר רבי אלעזר מלאים כל טוב בממונא בכספא ובדהבא ובכללא כמה דאת אמר (בראשית מה ב) כי טוב כל ארץ מצרים</p>	<p>אמר רבי יהודה אם כך במה מפרשים את הפסוק שכתוב ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת, אם רוח טומאה שורה בתוכם איך מלאים כל טוב. אמר רבי אלעזר מלאים כל טוב בממון בכסף ובזהב ובכל, כמו שנאמר כי טוב כל ארץ מצרים.</p>
<p>ואמר רבי יהודה והא כל בתי דמצראין מליין הרשיין וטעוון הוו אלא בגין עותרא דארעא אתמר אוף הכא בגין עותרא וממונא הוא תריין עותרין¹⁷⁶⁹ נטלו ישראל חד כד נפקו מגלותא דמצרים וחד כד עאלו לארעא</p>	<p>ואמר רבי יהודה, והנה כל בתי המצרים היו מלאים כשפים ותועבות, אלא עבור העושר של הארץ זה נאמר, כמו כן כאן עבור העושר והממון הוא שתי עושירות ע"עושרים נטלו ישראל, אחת כשיצאו מגלות מצרים, ואחת כשנכנסו לארץ.</p>
<p>רבי שמעון אמר כל דא ודאי הוה¹⁷⁷⁰ לאתקדשא ארעא ולאעברא רוח מסאבא מארעא ומגו ישראל וכד ביתא הוה נתיין הוה אשתכח בה ממונא למבני ליה ולמלייא ביתיה בגין דלא יצטער על ביתא וישרון בדיורא דקדושה</p>	<p>רבי שמעון אמר כל זה ודאי היה לקדש את הארץ ולהעביר רוח הטומאה מן הארץ, ומתוך ישראל, וכשהבית היה מנותץ, היה נמצא בו ממון לבנות אותו ולמלא את ביתו, כדי שלא יצטער על הבית, וישהו בדיוור של קדושה.</p>
<p>ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו' (רבי יוסי אמר כסילתא דמוקפי בבהרת עזה¹⁷⁷¹ חיזו תנינא ובחיזו אתדן באינון גוונין אמר רבי יצחק שלש מאה טעמי אית מאן דגרים בבהרת</p>	<p>ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו', רבי יוסי אמר כמו מקום גבוה שמוקף בבהרת עזה, מראה שנינו, ובמראה נדון, באותם הצבעים. אמר רבי יצחק, שלש מאות טעמים, יש מי שגורס</p>

¹⁷⁶⁴ פי' אחר שנתכסה "אתחזי ליה בדיוקנא דנגע דביתא" דהיינו אחר שנתכסה בכותל נתוצה בדיוקן נגע הטמא, והלך הטמא לגמרי, וז"ש "ואתכסייא אחרא" נמצא כלל הדברים נגע הקדוש ניתן בכותל מבחוץ תחלה ואח"כ נכנס לפנים ודחה את הטמא לחוץ ונתכסה הוא בכותל ונתגלה הטמא ואח"כ יצא הטהור לחוץ ודחה את הטמא לגמרי ומ"ש הכתוב כנגע נראה לי פי' כנגע הקדוש שאתם רואים כך נראה לי הטמא (מ"מ).
¹⁷⁶⁵ ואף כאן בחכמה ידבר האיש הזה מפני שנגע זה מורה סתרי החצונים הנעלם שם (אור יקר).

¹⁷⁶⁶ מסטרא דטוב (אור יקר).

¹⁷⁶⁷ הם מסטרא דרע (אור יקר).

¹⁷⁶⁸ טעמא דנגע משום סטרא דרע דהוה סלקא דעתין דטעמא משום מטמונות וסטרא דטוב בבתי ועל דא קאמר מלאים כל טוב ממש מסטרא דטוב, ולזה תירץ דיש סטרא דטוב במטלטלים והעד מטוב מצרים כדמסיק ור' שמעון עשה פשרה בשתי הדעות (אור יקר).

¹⁷⁶⁹ להכריח שלא על הבתים נאמר ממה שהשוו עותרא דמצרים לעותרא דארעא (אור יקר).

¹⁷⁷⁰ פי' הנגע על זה היה עיקרו ולא על ממון ומה שאמרו הקדמונים מענין ממון הכוונה "וכד ביתא הוה נתיין וכו'" (אור יקר).

¹⁷⁷¹ "סלתא", פי' גובה. "מוקפי" פי' נפוח. ור"ל שהנגע לבן ונראה כמו עמוק וסביבו גובה כמו נפוח ובאמת אינו כן רק שנראה כך וזה שאמר חיזו תנינא ובחיזו אתדן ואמר ר' יצחק ש' הלכות למד מאביו ודבר זה למד מעצמו וזהו הדבר למה שיער א' אינו סימן טומאה אלא ב' וכן שיער שחור דווקא ב' ואח"כ למדתי שדינו כמו עד א' וכו' (זהר הרקיע).

<p>עזה וכלהו אוליפנא מאבא בר חיזור¹⁷⁷² (חיור) חד סאיב¹⁷⁷² סהדא חד תרין תרי סהדי ודכי מכאן ולהלאה אפילו מאה כתרי ותרי כמאה</p>	<p>בבהרת עזה, וכולם למדתי מאבי, פרט לשערה (לבנה) אחת טמאה, עד אחד, שנים שני עדים וטהור, מכאן והלאה אפילו מאה כשנים, ושנים כמאה.</p>
<p>ודא אוליפנא לבתר דכתיב (דברים יט טו) לא יקום עד אחד באיש וגו' על פי שנים עדים וגו' רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אמר כתיב (&) נגע¹⁷⁷³ לכן אדמדם כדן הוא נגע דהא חוורא לא קאים בעיניה פתח רבי שמעון ואמר כתיב (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים וגו' זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא בעי לדכאה לון בכלא בנין דלא ישתכחון בדינא קמיה ומאריהון דדינא לא ישלטון בהון דהא כלא אזיל בתר זיניה סומקא לסומקא וחורא לחוורא ימינא לימינא ושמאלא לשמאלא בעשו כתיב (בראשית כה כה) ויצא הראשון אדמוני ועל דא שריא ביה זיניה</p>	<p>וזה למדנו לאחר שכתוב לא יקום עד אחד באיש וגו', על פי שנים עדים וגו'. רבי חזקיה היה יושב לפני רבי שמעון, אמר כתוב נגע לבן אדמדם, אז הוא נגע, שהרי הלבן לא עומד בעינו. פתח רבי שמעון ואמר, כתוב אם יהיו חטאיכם כשנים וגו', אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותם בכל, כדי שלא ימצאו בדין לפניו, ובעלי הדין לא ישלטו בהם, שהרי הכל הולך אחר מינו, אדם לאדם ולבן ללבן, ימין לימין ושמאל לשמאל. בעשו כתוב ויצא הראשון אדמוני, ועל כן שורה בו מינו.</p>
<p>נא/א</p>	
<p>ואי תימא אדמוני כתיב בעשו וכתוב ביה בדוד (ש"א טז יב) ויביאהו והוא אדמוני¹⁷⁷⁴ אלא דא מזוהמא דדהבא¹⁷⁷⁵ אתעביד ודא בזוהרא דדהבא¹⁷⁷⁶ אתרבק בעשו כתיב ביה אדמוני כלו כאדרת שער בזוהמא דהתוכא¹⁷⁷⁷ נפק בדוד כתיב ביה (&) עם יפה עינים וטוב רא¹⁷⁷⁸</p>	<p>ואם תאמר אדמוני כתוב בעשו, וכתוב בו בדוד ויביאהו והוא אדמוני. אלא זה נעשה מזוהמת הזהב, וזה נדבק בזוהר הזהב. כתוב בעשו אדמוני כלו כאדרת שער, יצא בזוהמת הסיגים. בדוד כתוב, עם יפה עיניים וטוב רואי.</p>
<p>תא הזי מאי טעמא גוונא חוורא אשתמודע וגוונא סומקא אשתמודע סומקא בקדמיתא¹⁷⁷⁹ והא אתחזי ביה חוורא הא דכיותא אתיליד ביה</p>	<p>בא וראה למה הצבע הלבן נודע והצבע האדום נודע. (אם הנגע) אדום בראשונה והנה נראה בו לבן, הרי טהרה נולדה בו</p>

¹⁷⁷² צ"ע שאם נפרש חיור חד הוא שער א' ותריץ הם ב' שערות א"כ היכי קאמר תרין תרי סהדי ודכייא הא אם היו שני שערות לבנות בנגע טמא מוחלט ואפשר שהוא בתמיה וכי תרי ודכייא (מ"מ).

¹⁷⁷³ בדף נ' ע"ב משמע דצרעת הוא רוח הטומאה והנגע אינו טומאה אלא ניצוץ אחד של דינא קשיא טהור שנגלה שם לדחות רוח הטומאה ולהעבירו משם וזה ענין נגע צרעת הנזכר בפסוק ופעם אחת אומר נגע לבדו ופעם מזכיר צרעת לבדו (שעה"מ תזריע).

¹⁷⁷⁴ עד אשר שלט האדם באדם לרע לו, כי האדם הוא אדם בליעל, והם החיצונים, ושולטים באדם הקדוש, בנשמות הקדושות, מחמת עון אדם וקין והבל בניו, שעירבו טוב ברע. וכפי גדלות הנשמה הקדושה, כן גדלות הרע שלה, כי כפי האבר שנאחזת בקדושה, כן תתערב באבר שכנגדו בטומאה. וז"ס כל הגדול מחבירו, יצרו גדול ממנו. וזה ג"כ היה ענין דוד הע"ה, שהיתה נשמה גדולה, ובפגם אדם נתערבה ברע גדול מאד בעמקי הקליפות, ולכן יצא אדמוני (שער הגלגולים - הקדמה לח). מן המצר עד התחלת הפסוק כל גוים הן ט' תקונין דדיקנא דז"א, ולאלין אצטריך דוד להכניע כל הגוים בכל המלחמות, שלכן היה אדמוני (בהגר"א בספד"צ כד ע"ג).

¹⁷⁷⁵ מסיגי הגבורות בזוהרא דדהבא שהמלכות בניינה מהגבורות ודוד הוא ממלכות (מ"מ).

¹⁷⁷⁶ אורו היפה ויש תחתיו שמרים (אור יקר).

¹⁷⁷⁷ ששם אדמימות עשו, וזה תלוי, דוד בייחוד, דהיינו "יפה עינים וטוב רואי" טוב הגוונים וטוב רואי, נצוץ אורו, והוא יפה עינים מצד נו"ה, וטוב רואי מצד היסוד (אור יקר).

¹⁷⁷⁸ עי' לקמן רסב ע"ב. דוד המע"ה היה מצד הנוקבא ולכן היה אדמוני מצד ה' גבורות דנוקבא וע"כ היה שופך דם ועכ"ז אמר הכתוב עם יפה עינים וטוב ראי שהי' אוחז גם ביסוד הנקרא יפה תואר וזש"ה אשר מנעני מבוא בדמים כי הוא יהי' בא מן הב' דמים אשר בנוקבא שהוא דם טהור ודם טמא (ליקוטי הש"ס סנהדרין). מלך ביופיו תחזינה עינך שעיקר היופי הוא חיזור וסומק דין ורחמים כמ"ש דודי צח ואדום כו' וכן דוד המע"ה כתיב בי' אדמוני עם יפה עיני' וטוב רואי ר"ל שהיו בו ב' הגווני' ולכן בצד הדין שבו הי' מנצח האומות ובצד החסד עושה משפט וצדקה לעמו (ב"ע ריז ע"א).

¹⁷⁷⁹ היינו אודם הגבורה מתלבנת (אור יקר).

<p>ושארי לאתדכאה חוורא בקדמיתא¹⁷⁸⁰ ואתחזי ביה סומקא הא שארי לאסתאבא וכתוב (&) וטמא הכהן¹⁷⁸¹ דהא אתיליד ביה סומקא לאסתאבא וכהנא הוה ידע¹⁷⁸² בכל אינון גוונין ולזמנין דאתחזי ביה גוונא דדכיותא ויסגר ליה למחמי אי אתיליד ביה גוונא אחרא ואי לא מדכי ליה הדא הוא דכתיב (&) וטהרו הכהן¹⁷⁸³</p>	<p>ומתחיל להטהר. (ואם הנגע) לבן בראשונה ונראה בו אדום, הנה מתחיל להטמא, וכתוב וטמאו הכהן, שהנה נולד בו אדום להטמא. והכהן היה יודע בכל אותם הצבעים, ולפעמים שנראה בו צבע של טהרה ויסגירו לראות אם יולד בו צבע אחר, ואם לא מטהר אותו, זהו שכתוב וטהרו הכהן וגו'.</p>
<p>רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי בארחא אמר רבי יהודה כתיב (מ"ב ה כז) וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם וגו' אי הוא חטא בנוי אמאי ילקון אמר ליה אלישע יתיר משאר נביאי חמא חמא דלא נפיק מגחזי ברא דמעליא ועל דא לייט לכלהו¹⁷⁸⁴</p>	<p>רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים בדרך, אמר רבי יהודה כתוב וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם וגו'. אם הוא חטא למה ילקו בניו. אמר לו, אלישע ראה יותר משאר הנביאים, ראה שלא יצא מגיחזי בן מעולה, ועל כן קלל את כולם.</p>
<p>ולא עוד אלא אמר ליה אנא פלחנא בשמושא עלאה לגבי אליהו וזכינא בתרין חולקין דהא פלחנא ליה בקשוט ואנת רשע פנימת לי אומית לשקרא וחמידת הא עברת על אורייתא כלא ומאן דאעבר על דא מית הוא לעלמא דאתי אבל בגין דפלתח לי שמושא דילך לא להוי למגנא תהוי מיתה דילך בעלמא דין ובעלמא דאתי לא ובגין כך וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך</p>	<p>ולא עוד אלא אמר לו אני עבדתי בשמוש עליון אצל אליהו, וזכיתי בשני חלקים, שהרי עבדתי אותו באמת. ואתה רשע פגמת אותי, נשבעת לשקר וחמדת, הרי עברת על כל התורה כולה, ומי שעובר על זה מת הוא לעולם הבא. אבל משום שעבדת אותי, השמוש שלך לא יהיה לחנם, תהיה מיתתך בעולם הזה ולא בעולם הבא, ולכן וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך.</p>
<p>(גוונא דחוורא אשתמודע וגוונא דסומקא אשתמודע) אמר רבי יוסי בגד הצמר או הפשתים אמאי אמר רבי יצחק בכלא שריא¹⁷⁸⁵ ובכלא שלטא¹⁷⁸⁶ ואית כגוונא דא דכתיב (משלי לא יג)</p>	<p>(צבע הלבן נודע וצבע האדום נודע). אמר רבי יוסי, בגד הצמר או הפשתים למה. אמר רבי יצחק בכל שורה ובכל שולט, ויש כדוגמא זה שכתוב דרשה צמר</p>

¹⁷⁸⁰ הוא לובן החסד המתאדמת (אור יקר).

¹⁷⁸¹ יסורים אלו דצרעת הוכנו בעצם וראשונה לעם ה' הנקרא אדם, והכוונה בהם לעורר נפש החוטא שישוב בתשובה, ואם הוא שב לה' ממחר וקורא לכהן ששרשו מאבא ואז יש כח בדין הקשה שהוא לדחות את החיצונים, שכבר יש התעוררות להאיר אור אבא ולעשות תשובה דתשובה ה' עלאה ליר"ד. והבן ענין גדול שאין טומאת הצרעת ככל שאר הטומאות, שזו אין טומאתו נודעת ולא מטמאה עד שיבוא הכהן כנודע, ואם כן אין כח לחיצונים לינק או להאחז שם עד בוא הכהן ואז כבר יש כח לדחותם. אבל אין ספק שאם בא הכהן וטמאו והוא לא שב לה' אז יתאחזו שם כל החיצונים (רמ"ז לעיל מט ע"ב).

¹⁷⁸² שהוא איש החסד ראש לגוונין שכל הספירות והגוונים נאצלים דרך בו ויודע אי זה מן הטהור ואי זה מן הטמא (אור יקר).

¹⁷⁸³ עי' תיקו"ז יג ע"ב: ענ"ג שבת בהפוכא נג"ע מאן דאית ליה ולא מקיים ליה אתהפך ליה לנג"ע צרעת שפחה דחריבת ביתיה ונתן את הבית את אבניו ואת עציו (ויקרא יד מה) ודא הוא עניותא דאיהו באתר דנגע צרעת. חזר בתיובתא וטהרו הכהן דא מיכאל כהן גדול ממנא תחות יד חסד ענ"ג איהו נ"הר יוצא מע"דן להשקות את הג"ן (בראשית ב י) דאיהו עדון נשמתין ו' נהר דנפיק מעדן מבין י"ה. בהגר"א: דחריבת ביתיה - ר"ל גופיה, והוא מיתה, וז"ש ונתן כו' כי השפחה היא חרבא דמלאך המות או עניות שעני חשוב כמת (נדרים סד ע"ב).

¹⁷⁸⁴ עי' ח"א עט ע"א.

¹⁷⁸⁵ אם יפגמו בני אדם בדבורם וישליטו כדפי' לעיל (אור יקר).

פי' שהצמר הוא בחי' החסדים והפשתים הוא בחי' הגבורות והנגע שולט בכולם לפי שכשאינם באים מוחין דאבא לז"א ואין בו אלא מוחין דאימא אזי נעשים מהם הנגעים כמ"ש הרב וזה בין בחסדים בין בגבורות שהם בחינת צמר ופשתים (מ"מ).

¹⁷⁸⁶ אחר שיתנו לה חניה אם ימסרהו לה בדבורו, אמנם העיקר שמראה בה הנגע הוא מה שהוא מסויים לקדושה, דהיינו צמר ופשתים מסויים לעבודה עליונה, דהיינו מדת המלכות בבגדי כהונה, והיא יצאה משם,

<p>דרשה צמר ופשתים ובגיני כך שולמניה דההוא נגע דנפיק מאתר עלאה¹⁷⁸⁷ דא שלטא בכלא בתרי גווי¹⁷⁸⁸ בצמר ובפשתים ובגיני כך זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים</p>	<p>ופשתים, ולכן שלטונו של אותו נגע שיוצא ממקום עליון זה, שולט בכל, בשני אופנים, בצמר ובפשתים, ולכן זאת תורת נגע הצרעת, בגד הצמר או הפשתים.</p>
<p>רבי יצחק הוה אזיל לקטפורה דאבוי חמא חד בר נש דסאמי בקוטרא דמטולא אכתפוי אמר ליה שורטא דקישטא בכתפך אמאי לא אמר ליה מידי אזיל אבתריה חמא דעייל במערתא חדא עאל אבתריה חמא קטורא דתננא דהוה סליק מתחות ארעא ועאל ההוא בר נש בנוקבא חד ואתכסיא מניה דחיל רבי יצחק ונפק לפום מערתא עד דהוה יתיב אעברו רבי יהודה ורבי חזקיה חמא לון וקריב גביהון סח לון עובדא</p>	<p>רבי יצחק היה הולך לגינת ביתן אביו. ראה איש אחד שסטה עם קשר של משא על כתפו, אמר לו למה יש קנים של עצים על כתפך. לא אמר לו דבר. הלך אחריו. ראה שנכנס למערה אחת, נכנס אחריו. ראה קיטור של עשן שהיה עולה מתחת לארץ, ונכנס האיש ההוא לנקב אחד והתכסה ממנו. פחד רבי יצחק ויצא ל י המערה. בעודו יושב, עברו רבי יהודה ורבי חזקיה, ראה אותם וקרב אליהם, סיפר להם את המעשה.</p>
<p>אמר רבי יהודה בריך רחמנא דשזבך האי מערתא דסגיר דסרוניא היא וכל יתבי ההיא קרתא חרשין אינון ואתיין למדברא לחוייא אוכמין דאינון בני עשר שנין או יתיר למעבד חרשין ולא מנטרא מנייהו ואתעבידו סגירין וכל זייני חרשין דלהון בהאי מערתא אינון</p>	<p>אמר רבי יהודה ברוך הרחמן שהצילך, זוהי מערת המצורעים של סרוניא, וכל יושבי העיר ההיא הם מכשפים, ובאים למדבר לנחשים השחורים שהם בני עשר שנים או יותר לעשות כשפים, ולא נשמרים מהם ונעשים מצורעים. וכל מיני כשפים שלהם הם במערה הזו.</p>
<p>אזלו עד דהו אזלי אערעו בחד בר נש דהוה אתי ובריה דהוה מרע קטיר על חמרא אמרו ליה מאן את אמר להו יודאי ודא הוא ברי דאיהו קטיר על חמרא אמרו ליה אמאי הוא קטיר אמר לון דיורי הוא בחד כפר דאיהו מבני רומאי והאי ברי הוה אוליף אורייתא בכל יומא והוה אהדר לביתא ולעי לון לאינון מלין</p>	<p>הלכו, בעודם הולכים פגשו באיש אחד שהיה בא ובנו שהיה חולה קשור על החמור, אמרו לו מי אתה. אמר להם יהודי, וזה הוא בני שקשור על החמור. אמרו לו למה הוא קשור. אמר להם מגורי הוא בכפר אחד שהוא מבני הרומאים, ובני הזה היה לומד תורה בכל יום, והיה חוזר הביתה ולומד את אותם הדברים.</p>
<p>ותלת שנין הוה דיורי בההוא ביתא ולא חמינא מידי והשתא יומא חד עאל ברי לביתא לאהדרא מלין אעבר חד רוחא קמיה ונזיק ליה אעקם פומיה ועיניו וידוי אתעקמו ולא יכיל למללא ואתינא לגבי מערתא דסגירו דסרוניא דילמא ילפון לי מלה דאסוותא אמר ליה רבי יהודה ובההוא</p>	<p>ושלש שנים היו מגורי בבית ההוא, ולא ראיתי דבר. וכעת יום אחד נכנס בני לבית לחזור על הדברים עברה רוח אחת לפניו והזיקה לו, התעקמו פיו ועיניו וידיו התעקמו, ולא יכל לדבר, ובאתי למערת המצורעים של סרוניא אולי ילמדו אותי דבר של רפואה. אמר לו רבי יהודה ובאותו</p>
<p>נא/ב</p>	

לכך עיקר חנייתה צמר ופשתים, וז"ש "ואית כגוונא וכו'" וכמו שהמדה העליונה שולטת בכל שהכל נברא ממה וכל פעל ה' למענהו כן החצונית נגע (אור יקר).

¹⁷⁸⁷ דומה לה וכמו שדרשה אשת חיל צמר ופשתים לעבודתה כן היא (אור יקר).

¹⁷⁸⁸ ע"ל פו ע"ב והענין כי צמר ידוע שהוא דרגא דשאת דינא דקודשא השור ופשתן הוא לבושיה כתלב חיזור וידוע שסוד לבושיה לבוש בד והוא שרשא דחמור ה' דסט"א וז"ס שני השעירים וכן קין והבל והבל בסוד שעיר הנשחט וקין שעיר החי (יהל אור).

<p>ביתא ידעת מן קדמת דנא דאתנזק ביה בר נש אחרא אמר ליה ידענא דהא מכמה יומין אתנזק ביה חד בר נש והווי אמרי דמרעא הוה ומנייהו אמרי דרוחא דביתא ולבתר עאלו ביה כמה בני נשא ולא אתנזיקו אמרו היינו דאמרי חברייא¹⁷⁸⁹ ווי לאינזן דעברין על מלייהו</p>	<p>הבית האם ידעת מקודם אם נזוק בו איש אחר. אמר לו ידעתי, שהרי מכמה ימים נזוק בו איש אחד, והיו אומרים שהיה חולה, ומהם אומרים שרוח של הבית. ואחר כך נכנסו בו כמה אנשים ולא נזוקו. אמרו זהו שאומרים החברים, אוי לאותם שעוברים על דבריהם.</p>
<p>פתח רבי יהודה ואמר (ירמיה כב יג) הוי בונה ביתו בלא צדק דהא בכל אתר דאשתכח ביה צדק כל רוחין וכל מזיקי עלמא ערקין מניה ולא משתכחי קמיה ועם כל דא מאן דאקדים¹⁷⁹⁰ ונטיל אתר אחיד ביה אמר ליה רבי חזקיה אי הכי¹⁷⁹¹ שקיל שמא קדישא כרוח מסאבא אמר ליה לאו הכי אלא שמא קדישא לא שריא באתר מסאבא ובגין כך אי שמא קדישא נטיל אתר מקדמת דנא כל רוחין וכל מזיקין דעלמא לא יכלין לאתחזאה ביה כל שכן לקרבא בהדיה</p>	<p>פתח רבי יהודה ואמר הוי בונה ביתו בלא צדק, שהרי בכל מקום שנמצא בו צדק כל הרוחות וכל מזיקי העולם בורחים ממנו ולא נמצאים לפניו. ועם כל זה, מי שמקדים ונוטל המקום אווזו בו. אמר לו רבי חזקיה, אם כך שקול השם הקדוש כרוח הטומאה, אמר לו לא כך, אלא השם הקדוש לא שורה במקום טמא, ולכן אם השם הקדוש נוטל המקום מקודם, לכן כל הרוחות וכל מזיקי העולם לא יכולים להראות בו, כל שכן לקרב עמו.</p>
<p>אי רוח מסאבא קדים נטיל אתר שמא קדישא לא שריא ביה דהא לאו אתריה וכד הוה נחית נגע צרעת הוה מדכי אתרא ואפיק לרוח מסאבא מאתריה ולבתר מנתצי ביתא אבנין ואעין וכלא ובני לה כמלקדמין בסטר קדישא בצדק דדכיר ליה לשמא קדישא ולשרי עליה קדושה ועם כל דא בעפרא אחרא וירחיק ביתא מאתריה מיסודא קדמאה תרי טפחים¹⁷⁹²</p>	<p>אם רוח טומאה קודם ונוטל את המקום, השם הקדוש לא שורה בו, שהרי אינו מקומו. וכשהיה יורד נגע צרעת היה מטהר את המקום, ומוציא את רוח הטומאה ממקומו. ואחר כך מנתצים את הבית האבנים והעצים והכל ובונה אותו כמקדם בצד הקדוש בצדק, שמזכיר את השם הקדוש ומשרה עליו קדושה. ועם כל זה בעפר אחר, וירחיק את הבית ממקומו מהיסוד הראשון שני טפחים.</p>
<p>השתא דלא אתחזי ולא נחית מאן דמקטרג ביה בההוא רוח מסאבא לאפקא ליה מאתריה מאי תקנתיה אי יכיל לנפקא מהאי ביתא שפיר ואי לאו יבנה ליה כמלקדמין באבנין אחרנין ואעין וכלא ויפיק וירחיק ליה מאתר קדמאה ויבני ליה על שמא</p>	<p>עכשיו שלא נראה ולא יורד מי שמטקרג באותה רוח טומאה להוציאה ממקומו, מה תקנתו. אם יכול לצאת מן הבית הזה יפה, ואם לא יבנה אותו כמקדם באבנים אחרות ועצים והכל, ויוציא וירחיק אותו מהמקום הראשון ויבנה אותו על השם הקדוש. ועם כל זה לא יוצאת אותה הרוח מן המקום</p>

¹⁷⁸⁹ שכיון שניזוק אדם בבית א' הזק רוח רעה, אפילו שידורו שם כמה בני אדם ולא נזוקו, אי אפשר מפני זה לומר שלא ינזק, שאפשר שאותם שלא נזוקו יהיו צדיקים הרבה וזכותם עמדה להם. או אפשר שהם רשעים ומין במינו אינו חושש. או אפשר שהרוח הטמא אשר שם יתעורר מזמן לזמן לסבות ידועות, ויקרה מקרהו שלא יתעורר מזמן לזמן לסבות ידועות, ויקרה מקרה שלא יתעורר כל אותו זמן ועתה יתעורר ויזיק, או אפשר שלא מצא עת פנאי להזיק לאותם שהיו דרים עד עתה, מפני שלא נשאר עולם שם אדם יחידי, ואם נשאר יחידי לא היה בעת כחו, שיש עת שכחם נוספת, ויש עת שאין כחם כל כך, כמו חצות היום חצות לילה, או במילוי הלבנה או חסרונה, או עת בשנה ידועה או זמן גרוע שכחות הדין מתעוררים, ולזה שומר נפשו ירחק משם (אור יקר).

¹⁷⁹⁰ ואפילו ירצה לעושת שם משכן צדק לא יוכל, כיון שנתאחז שם הטמא ולזה יקשה "אי הכי וכו'" (אור יקר).

¹⁷⁹¹ ותירץ שאינו מפני שיש כח לחצוני לעמוד בפני מדת צדק, אלא שאין מדת צדק עושה שם משכן אחר שנטמא המקום, וזה כחו שימאסם, אמנם אם תחלה שכן צדק, הם בורחים מהקדושה, שאינם יכולים להראות במקום הקדש (אור יקר).

¹⁷⁹² דין זה לא נזכר כלל בגמ' (רח"ו).

<p>קדישא ועם כל דא לא נפיק¹⁷⁹³ ההוא רוחא מן אתר קדמאה בגין דקדושה¹⁷⁹⁴ לא שריא על אתר מסאבא</p>	<p>הראשון, משום שקדושה לא שורה על מקום טמא.</p>
<p>אמר רבי יצחק למה ליה לאטרחא כולי האי בזמנא דא כתיב (קהלת א טו) מעוות לא יוכל לתקון וגו' מיומא דאתחרב בי מקדשא לא אשתכח אסוותא בעלמא¹⁷⁹⁵ בגיני כך בעי בר נש לאזהרא כי היכי דלהוי נטיר אמרי נזיל¹⁷⁹⁶ בהדי האי בר נש ונחמי</p>	<p>אמר רבי יצחק למה לו לטרוח כל זה, בזמן הזה כתוב מעוות לא יוכל לתקון וגו', מיום שנחרב בית המקדש לא נמצאה רפואה בעולם, לכן צריך אדם להזהר, כך שיהיה שמור. אמרו נלך עם האיש הזה ונראה.</p>
<p>אמר רבי יצחק אסיר לן אי הוה אזיל לגבי גברא רבא דחיל הטאה כגון נעמן לגבי אלישע נזיל אבתריה השתא דאיהו אזיל לגבי רחיקי עלמא רחיקי אורייתא געלי מכלא אסיר לן לאתחזאה קמייהו בריך רחמנא די שזיב לן מנייהו והאי בר נש אסיר ליה¹⁷⁹⁷</p>	<p>אמר רבי יצחק אסור לנו, אם היה הולך לאיש גדול ירא חטא כמו נעמן לאלישע, נלך אחריו. עכשיו שהוא הולך לרחוקי העולם, רחוקי התורה, מגועלים מן הכל, אסור לנו להראות לפניהם, ברוך הרחמן שהציל אותנו מהם. והאיש הזה אסור לו.</p>
<p>אמר רבי יהודה והא תנינן בכל מתרפאי¹⁷⁹⁸ חוץ מעצי אשרה וכו' אמר ליה ודא עבודה זרה איהו ולא עוד אלא דהא כתיב (דברים יח י) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו' אזלו לאורחיהו אזל ההוא בר נש לההיא מערתא הוא ובריה שרי ליה במערתא עד דנפק לקטרא לחמריה נפק קיטורא דאשא¹⁷⁹⁹ ומחא ליה ברישא וקטליה אדהכי עאל אבוי ואשכחיה מית נטל ליה ולחמריה ואזל ליה ואשכח להו לבתר יומא חד</p>	<p>אמר רבי יהודה והרי שנינו בכל מתרפאים חוץ מעצי אשרה וכו', אמר לו וזהו עבודה זרה. ולא עוד אלא שהרי כתוב, לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו'. הלכו לדרכם, הלך אותו האיש למערה ההיא, הוא ובנו, שם אותו במערה, עד שיצא אביו לקשר את חמורו יצא קיטור של אש והכה אותו בראשו והרג אותו, בינתיים נכנס אביו ומצא אותו מת, לקח אותו ואת חמורו והלך לו,</p>

¹⁷⁹³ מפני שאין עתה טהרת צרעת הבתים, ועכ"ז יתקן מעט שיחליש כחו שלא יוכל להזיק, או שמשנים דירתו וימאס המקום כדי שלא לקטרג בקדושים, ופעמים מסתלק, ואחר סילוקו יבא שם צדק (שם), אמנם כל זמן שעומד שם החצוני, לא יבא שם הקדושה "בגין דקדושה וכו'" (אור יקר).

¹⁷⁹⁴ אמר ר' יצחק לפי דבריך שהוא כולי האי ואולי, למה ליה לאטרחא מה שאפשר שלא יועילהו ויתחזק החצוני כיון שהוא מוציא הוצאות מחדש, אם כן יקח לו בית במקום אחר שיהיה שמור שמירת קונו (אור יקר).

¹⁷⁹⁵ בפרק הקורא את המגלה ומה ראו לומר רפואה בשמינית, אמר ר' אחא מתוך שנתנה מילה בשמינית שצריכה רפואה לפיכך קבעוה בשמינית, הרי שהמילה צריכה רפואה וכו', והסוד הנעלם בברכת הרפואה שהרי הלבנה פגומה כי הטיל הנחש זוהמתו בחוה וטמא המקדש, ועתיד הקב"ה לרפאת המכה ההיא ולמלא פגימתה וחסרונה, והגורם הפגם והחסרון יעבירונו מן העולם, ואז יהיה אור הלבנה כאור החמה בסוד והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. והסוד כי יתיחד השם בכבודו, והכנפים מבחוץ כעבדים משמשים את מלכם, ואור שבעת הימים העליונים יתאצל על החמה, ואז יתמלא פגם הלבנה והאם העליונה תגלה בשעריה עליהם ואז יהיה יי אחד ושמו אחד. ובאר סבת זה ואמר ביום חבש יי את שבר עמו ומחץ מכתו, היא מכת הנחש הגורם פגימת הלבנה וטומאת המקדש, וזה סבת החרבן והגלות (עבה"ק ח"ב פ"י).

¹⁷⁹⁶ קא סלקא דעתייהו שמותר לראות, כאומרו לא תלמד לעשות, אבל אתה למד להבין ולהורות, ורבי יצחק פירש שהיה אסור אפילו להסתכל בהם מפני שאסור להסתכל בפני אדם רשע, ואותם שהיו לומדים היו לומדים חכמים קדושים ולא היו פועלים בהם, ואם היה הפעולה על ידי הקדושה כמו נעמן על ידי אלישע, היה טוב ולהסתכל בהם לראות אסור לנו, וזהו שאמר "אסיר לן לאתחזאה" (אור יקר).

¹⁷⁹⁷ אין צריך לומר אנן, שאין לנו עסק שם, אלא אפילו זה הצריך אסור לו זה (אור יקר).
¹⁷⁹⁸ ודא ע"ז שעושים הקטורת בנחשיהם, ולא עוד אלא כל מיני קסם אסור. ומה שאמר בכל מתרפאין, היינו לעשות מיני משיחה או כיוצא בעצי איסור, חוץ מעצי אשרה כדפי' (אור יקר).

¹⁷⁹⁹ עמוד אש בצורת ראש א' שהיה רוח טמא שם, ואביו ראהו מת וראה אחר כך הצורה ההיא עומדת שם אצלו, והבין שהוא הרגו (אור יקר).

<p>לרבי יצחק ולרבי יהודה ורבי חזקיה דהו אולי בכה קמיייהו וסח לון עובדא</p>	<p>ומצא אחרי יום אחד את רבי יצחק ואת רבי יהודה ואת רבי חזקיה שהיו הולכים, בכה לפנייהם וסיפר להם את המעשה.</p>
<p>אמר רבי יצחק ולא זמנין סגיאין אמינא לך דאסיר למיהך תמן בריך רחמנא (דניאל ד לד) די כל מעבדוהי קשוט וארחתיה דיין¹⁸⁰⁰ זכאין אינון צדיקיא דאוליין בארע קשוט בעלמא דיין ובעלמא דאתי ועלייהו כתיב (משלי ד יח) וארע צדיקים כאור נגה וגו'</p>	<p>אמר רבי יצחק והאם לא אמרתי לך פעמים רבות שאסור ללכת לשם, ברוך הרחמן די כל מעבדוהי קשוט וארחתיה דין [שכל מעשיו אמת ודרכיו אמת] אשריהם הצדיקים שהולכים בדרך האמת בעולם הזה ובעולם הבא, ועליהם כתוב וארע צדיקים כאור נגה וגו'.</p>
<p>אמר רבי אלעזר¹⁸⁰¹ בכל עובדוי דבר נש ליבעי ליה דליהוון כלהו לשמא קדישא מאי לשמא קדישא לאדכרא בפומיה שמא קדישא על כל מה דאיהו עביד דכלא הוא לפולחניה ולא ישרי עלוי סטרא אחרא בגין דאיהו זמין תדירא¹⁸⁰² לגבי בני נשא ויכיל לאשראה על ההוא עבידתא ועל דא השתי או הערב הוה אסתאב ושריאי</p>	<p>אמר רבי אלעזר בכל מעשי האדם צריך שכולם יהיו לשם הקדוש. מה זה לשם הקדוש, להזכיר בפיו את השם הקדוש, על כל מה שהוא עושה, שהכל הוא לעבודתו, ולא ישרה עליו הצד האחר, משום שהוא תמיד מזומן לבני האדם, ויכול לשרות על אותו המעשה. ועל כן השתי או הערב היה נטמא ושורה</p>
<p>נב/א</p>	
<p>עליה רוח מסאבא ומה בהאי כך מאן דפקיד מלוי לסטרא אחרא¹⁸⁰³ דלא אצטריך על אחת כמה וכמה ובגין כך כתיב (דברים כג י) ונשמרת מכל דבר רע</p>	<p>עליו רוח טומאה, ומה בזה כך, מי שמפקיד דבריו לצד האחר שלא צריך על אחת כמה וכמה, ולכן כתוב ונשמרת מכל דבר רע.</p>
<p>רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לאבוי (ס"א לחמוי) והוה עמיה רבי אבא אמר רבי אבא נימא מלין דאורייתא ונזיל פתח רבי אלעזר ואמר (בראשית יב יג) אמרי נא אחותי את האי קרא קשיא וכי אברהם דאיהו דחיל חטאה רחימו דקודשא בריך הוה הוה אמר הכי על אתתיה בגין דיוטבין ליה</p>	<p>רבי אלעזר היה הולך לראות את אביו (חמיו), והיה עמו רבי אבא. אמר רבי אבא, נאמר דברי תורה ונלך. פתח רבי אלעזר ואמר אמרי נא אחותי את, הפסוק הזה קשה, וכי אברהם שהוא ירא חטא, אהובו של הקדוש ברוך הוא, היה אומר כך על אשתו, כדי שייטיבו לו.</p>
<p>אלא אברהם אף על גב דהוה דחיל חטאה לא סמיק על זכותא דיליה ולא בעא מן קודשא בריך הוה לאפקא זכותיה אלא על זכותא דאתתיה</p>	<p>אלא אברהם אף על גב שהיה ירא חטא, לא סמך על זכותו, ולא רצה מהקדוש ברוך הוא להוציא מזכותו, אלא על זכות אשתו, שירווח בשבילה ממון של</p>

¹⁸⁰⁰ הם ב' ענינים: הא', מעשה אמת, אפילו זה שמת על ידי החצוני לא נאמר שלא נתחייב מיתה אלא חייב היה, ולפיכך נתן רשות לזה שפגע בו להמיתו. וגם דרכיו שגרם שניזוק כדי שיצטרך לבא עד הנה "ארחתיה דיין" ואם היה יודע ללכת בדרך אמת, שהוא להתרחק מהבית ההוא, לא היה בא לידי אחד מאלו, והקב"ה היה מאריך לו אפו, עד ישוב מאותו העון שגרם לו זה, וזהו שאמר "זכאין אינון" (אור יקר).

¹⁸⁰¹ הוקשה לו, שלפי מה שנאמר לעיל בנגעי בתים, נמצא שאין ראוי ענין זה להמצא, אלא דווקא במעשה הגוים, אבל במעשה ישראל ובנין ישראל לא. ואם כן שתי וערב שטוה אותו ישראל מאי איכא למימר, לכך פירש שאפילו בסתמא שורה שם הטמא, שאין רוח קדושה שורה אלא אם יזמינוהו שם, וזה שלא הזמין הקדושה והזכיר שם שמים על מעשהו, לא בא שם הקדושה והיה מקום ריקן, ונזדמן לו החצוני (אור יקר).

¹⁸⁰² וכל מקום שמוצא ריקן, שורה שם כדפי' (אור יקר).

¹⁸⁰³ שמוסר אותו לשטן, והיינו ונשמרת שבכעס לא תאמר דבר דבור רע שמזדמן שם, ובענין אברה קשה שתיים: האחת, שאפילו וחיתה נפשי, וכי ימסרנה כדי להציל עצמו, וגדולה מזו אומר, יטב לי בעבורך, שמורה שגם על הממון היה חושש, והנה הקשה זו הגדולה וכל שכן הקטנה, ותירץ שניהם, ואמר שלא היה מוסרה מפני שמירתה, ואדרבה היה אוכל שלל בעבורך שכך הדין (אור יקר).

<p>דירווח¹⁸⁰⁴ בגינה ממונא דשאר עמין דהא ממונא באתתיה זכי ליה בר נש הדא הוא דכתיב (משלי יט יד) בית והון נחלת אבות ומיהו"ה אשה משכלת</p>	<p>שאר העמים, שהרי הממון זוכה לו האדם באשתו, זהו שכתוב בית והון נחלת אבות, ומה' אשה משכלת.</p>
<p>מאן דזכי באשה משכלת זוכה בכלא וכתיב (שם לא יא) בטח בה¹⁸⁰⁵ לב בעלה ושלל לא יחסר¹⁸⁰⁶ ואברהם הוה אזיל בגינה למיכל שללא משאר עמין וסמיך על זכותא דילה דלא יכלון לאענשא ליה ולחייבא בה ובגיני כך לא יהיב מידי למימר אחותי היא ולא עוד¹⁸⁰⁷ אלא דחמא חד מלאכא אזיל קמה ואמר ליה לאברהם לא תדחל מנה קודשא בריך הוא שדר לי לאפקא לך ממונא דשאר עמין ולנטרא לה מכלא וכדין לא דחיל אברהם מאתתיה אלא מניה דלא חמא עמיה מלאכא אלא עמה אמר הא היא מתנטרא ואנא לא נטירנא ובגיני כך אמר אמרי נא אחותי את וגו'¹⁸⁰⁸</p>	<p>מי שזוכה באשה משכלת זוכה בכל, וכתוב בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. ואברהם היה הולך בשבילה לאכול השלל משאר העמים, וסמך על זכותה שלא יוכלו להענישו ולצחק בה. ולכן לא נתן דבר לומר אחותי היא, ולא עוד אלא שראה מלאך אחד הולך לפניה, ואמר לאברהם אל תפחד עליה הקדוש ברוך הוא שלח אותי להוציא לו את ממון שאר העמים ולשמור אותה מהכל, ואז לא פחד על אשתו, אלא עליו, שלא ראה עמו מלאך אלא עמה, אמר הרי היא שמורה ואני לא שמור, ולכן אמר אמרי נא אחותי את וגו'.</p>
<p>ייטב לי ייטיבו לי מבעי ליה דכתיב (&) והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת ועל דא ייטיבו לי מבעי ליה אלא ייטב לי דא דאזיל קמך ייטב לי בהאי עלמא קודשא בריך הוא בממונא וחיתה נפשי בההוא עלמא¹⁸⁰⁹ בגללך דלא תסטי¹⁸¹⁰ מן אורחא דקשוט דאי אזכי בגינך בממונא בהאי עלמא ותסטי אנת מאורחא הא מיתא זמינא בההוא עלמא אלא תסתמר דתחי נפשי בההוא עלמא בגללך</p>	<p>ייטב לי, היה צריך להיות ייטיבו לי, שכתוב והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת, ועל כן צריך להיות ייטיבו לי. אלא ייטב לי, זה שהולך לפיך, ייטב לי הקדוש ברוך הוא בעולם הזה בממון, וחיתה נפשי באותו העולם בגללך, שלא תסטי מדרך האמת, שאם אזכה בגללך בממון בעולם הזה, ואת תסטי בדרך, הרי מיתה זמינה בעולם ההוא, אלא תשמרי שתחי נפשי בעולם ההוא בגללך.</p>

¹⁸⁰⁴ לפי דרך זה מ"ש (בראשית יב יג) למען ייטב לי, לא ר"ל שהוא היה פונה להנאות, אלא פירוש כיון שכך היא המדה שמה' אשה משכלת והון וכל טוב בא בזכותה, אם כן אמר אברהם אל תעצבי על אומרי לך שתאמרי אחותי, כי אני יודע שבזה תצילני ויתנו לי מתנות (רמ"ז).

¹⁸⁰⁵ שלא תמסר מפני זכותה (אור יקר).

¹⁸⁰⁶ עם היות שלא תמסר, ועם כל זה ברשות עשה כדמסיק (אור יקר).

¹⁸⁰⁷ וזה כפי פשט הכתוב, ועוד שלא תלה הטובה בגוים, שהיה לו לומר יטבו לי, אלא השמירה שעמה מאת הבורא, וייטב אהדר לקב"ה, והיינו תירוץ ב', והיינו, ועוד דקאמר לעיל, שהוא טענה שנית לתקן הכל (אור יקר).

¹⁸⁰⁸ ויקח את שרה דע, כי מה שנלקחה שרה בארץ פלשתים שלקחה אבימלך ולא קרב אליה, ועצור עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך, וארז"ל אפילו לנקביהם לא היו יכולים לצאת, עד שנתפלל עליהם אברהם, ונתן לאברהם צאן ובקר ועבדים ושפחות, והשיב לו את שרה אשתו, כי לא די לצדיקים שמחזירים להם את שלהם, אלא שמוסיפין על שלהם. וכן לעתיד (ישע' ס"ו ב') תחת הנחושת אביא זהב, וכתוב והביאו (שם ס' י"ז) את כל אחיכם מנחה לה', וכן ביציאת מצרים (שמות י"ב ל"ו) וינצלו את מצרים וכו'. ודע, כי כמו שנלקחה שרה, והחזירה פלשתים בכסף וזהב כדי שיתפלל אברהם בעדם, ויפתח את רחמם ה', כן ג"כ היה בזמן ישראל, כשלקחו הארון פלשתים דוגמת שרה, והיה בשדה פלשתים ט' חדשים, וגם בהם עשה ה' שפטים ובאלהיהם. כי (שמואל א' ה' ד') רק דגון נשאר עליו, והם הוכו בעפולים ולא היו יכולים לצאת לנקביהם כי עצור נעצרו, והעכברים מסרסים אותם, ואינם מולידים עד שהחזירוהו, דוגמת אבימלך זקנם, שהשיב את שרה במנחה ורכוש, כדי שיתפלל אברהם בעדם. ולכן לקחו גם הם זאת העצה ביניהם, והשיבוהו ברכוש טחורי זהב ועכברי זהב ובקר העגלות לעולם, ובזה נתרפאו. והבן (ספר הליקוטים וירא כ).

¹⁸⁰⁹ הוא בסוד ההוא רוחא דשביק בה, דאקרי נפש כדכתיב ברחל, והיינו נפשי, פי' נפש שלי שנתתי בך (רמ"ז).

¹⁸¹⁰ שלא יפתנה יצרה ויסתלק השמירה, ויהיה למפרע הכל עון ופגם (אור יקר).

<p>ובנין דההוא מלאכא אזיל קמה לנטרא לה מה כתיב (&) וינגע יהו"ה את פרעה וגו' על דבר¹⁸¹¹ שרי ודאי דהות אמרת למלאכא מחי והוא מחי ועל דא לא דחיל אברהם מנה כלום דהא היא מתנטרא ומה דחיל מגרמיה דחיל דלא חמא¹⁸¹² עמיה נטורא הכי תא חזי עשר¹⁸¹³ זמנין פקידת שרה למלאכא למחאה לפרעה ובעשר מכתשין אלהי סימנא עבדת שרה לבנהא בתרהא דמצרים</p>	<p>ומשום שהמלאך ההוא הלך לפניו לשמור אותה, מה כתוב וינגע ה' את פרעה וגו' על דבר שרי, ודאי שהיתה אומרת למלאך הכה והוא מכה, ועל כן לא פחד אברהם עליה כלום, שהרי היא שמורה. ומה שפחד על עצמו פחד, ולא ראה עמו שמירה כזו. בא וראה עשר פעמים צוותה שרה למלאך להכות את פרעה, ובעשר מכות לקה, סימן עשתה שרה לבניה אחריה במצרים.</p>
<p>רבי אבא פתח (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות זמין קודשא בריך הוא לאחזאה פורקנא לבנוי כאינון יומין דשלח קודשא בריך הוא לאפקא לישראל ואחזי אינון מכתשין במצראי ואלהי לון בניניהון דישראל</p>	<p>רבי אבא פתח כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, עתיד הקדוש ברוך הוא להראות גאולה לבניו כאותם הימים ששלח הקדוש ברוך הוא להוציא את ישראל, והראה את אותן המכות למצרים והלקה אותם בגלל ישראל.</p>
<p>תא חזי מה בין פורקנא דא לפורקנא דמצרים פורקנא דמצרים הוה בחד מלכא ובמלכו דהא הכא בכל מלכין דעלמא וכדין יתייקר קודשא בריך הוא בכל עלמא וינדעון כלא שלטנו דקודשא בריך הוא וכלהו ילקון במכתשין עלאין על חד תרין בנין דיסרבון כלהו בישראל וכדין יתגלי שולטניה דקודשא בריך הוא דכתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ וכדין כלהו יתנדבון בהו בישראל לקודשא בריך הוא דהא הוא דכתיב (ישעיה סו כ) והביאו את כל אחיכם וגו' כדין קיימין אבהן בחדוה למחמי פורקנא דבנייהו כמלקדמין דהא הוא דכתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אמן כן יהי רצון</p>	<p>בא וראה, מה בין הגאולה הזו לגאולת מצרים. גאולת מצרים היתה במלך אחד, ובמלכות אחת. כאן בכל המלכים של העולם. ואז יתכבד הקדוש ברוך הוא בכל העולם, וידעו הכל שלטונו של הקדוש ברוך הוא, וכולם ילקו במכות עליונות על אחת שתים, מפני שיסרבו כולם את ישראל, ואז יתגלה שלטונו של הקדוש ברוך הוא, שכתוב והיה ה' למלך על כל הארץ, ואז כולם יתנדבו את ישראל לקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב והביאו את כל אחיכם וגו', אז יעמדו האבות בשמחה לראות את גאולת בניהם כמקדם, זהו שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, אמן כן יהי רצון.</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלוך ה' לעולם אמן ואמן</p>	<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלך ה' לעולם אמן ואמן</p>
<p>נב/ב</p>	
<p>פרשת מצורע</p>	

¹⁸¹¹ במאמר פיה שהיה מצוה למלאך שמירתה הכה תכה (אור יקר).

¹⁸¹² הטעם הוא מפני שירד למצרים בלי רשות כמ"ש בפרשת לך לך פא ע"ב (רמ"ז). הנה הגם כי שם כתוב כן, אבל הוא רק דעת ר' יהודה אבל שם דף פג ע"א ע"ב בדברי הרשב"י (וכן בדברי ר' יצחק שם פב ע"א), מבואר שדעתם הוא אינו כן ע"ש היטיב, והטעם דלא חמא עמיה נטורא כי רצון הקב"ה הנה היה שיעמוד בעצמו בנסיון הנורא הזה וכן היה כי יצא לשלום כמבואר שם, וכל דברי ר' יהודה שם פא ע"ב הוא קודם ששמע את דברי הרשב"י, אבל אח"כ הרי הסכים עמו כמבואר שם פג סע"ב עש"ה ותמצא (לש"ו). הנה בזוה"ק (פ' לך לך דף פא ע"ב) הנה מבואר שם כי ירדת אברהם אבינו למצרים היה ג"כ שלא ברשות ע"ש. אמנם הוא כי שם הוא דברי ר' יהודה, ואמר כ"ז קודם ששמע את דברי רשב"י אשר שם (פג עמוד א ב), אבל אח"כ הרי הסכים עמו והוטב לפניו את כל דברי רשב"י בזה מאד מאד וכמבואר שם (פג סע"ב), עש"ה ותראה שכן הוא. וכן דברי ר' יצחק שם (פב ע"א) דבגין כך כו', וכן כל דברי הזוהר בפ' תזריע (נב ע"א) ע"ש, הנה כ"ז הוא לא כדברי ר' יהודה בזה ע"ש בכ"ז היטיב ותמצא שכן הוא (דע"ה ח"ב פג ע"ד).

¹⁸¹³ לתרץ טעם יפה שכל ענין ירדת אברהם למצרים סימן לגלות בניו, ולקייחח שרה סימן תחלת הגלות, ושליטת פרעה להביאה אל ביתו, ואח"כ לא ישלוט בה אלא יכה אותו עשר מכות, סימן שלא ישלוט בישראל ויוכה בעבורם עשר מכות, ושלא שלקח סימן ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, והכל סימן יפה לבניהם אחריהם, ואין לתמוה כלל על עניינם, וכן פירש ר' אבא שענין מצרים סימן לגאולה העתידה (אור יקר).

<p>וידבר ה' אל משה לאמר זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו' (רבי אבא פתח (איוב יש כט) גורו לכם מפני הרב כי חמה עונות הרב למען תדעון שדון שדון שדין כתיב¹⁸¹⁴ כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא ארחייהו¹⁸¹⁵ ולדחלא מקמי קודשא בריך הוא¹⁸¹⁶ דלא יסטי מארחא דכשרא¹⁸¹⁷ ולא יעבור על פתגמי אורייתא¹⁸¹⁸ ולא יתנשי מנה¹⁸¹⁹ דכל מאן דלא לעי באורייתא¹⁸²⁰ ולא ישתדל בה¹⁸²¹ נזיפא הוא מקודשא בריך הוא¹⁸²² רחיקא הוא מניה¹⁸²³ לא שרייא שכינתא עמיה¹⁸²⁴</p>	<p>וידבר ה' אל משה לאמר, זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו'. רבי אבא פתח גורו לכם מפני הרב כי חמה עונות הרב למען תדעון שדון. שדון, כתוב שדין, כמה יש לבני אדם לשמור את דרכיהם ולפחד מלפני הקדוש ברוך הוא, שלא יסטו מדרך כשרה ולא לעבור על דברי תורה, ולא תשכח ממנו, שכל מי שלא לומד תורה ולא עוסק בה, הוא נזוף מהקדוש ברוך הוא, רחוק הוא ממנו, ולא שורה עמו שכינה.</p>
<p>ואינון נטורין¹⁸²⁵ דאזלין עמיה אסתלקו מניה ולא עוד אלא דמכרזי קמיה¹⁸²⁶ ואמרי אסתלקו סוחרניה דפלניא¹⁸²⁷ דלא חש על יקרא דמאריה ווי ליה דהא שבקוהו עלאי¹⁸²⁸ ותתאי¹⁸²⁹ לית ליה חולקא בארחא דחיי¹⁸³⁰ וכר איהו אשתדל</p>	<p>ואותם השומרים שהולכים עמו, מסתלקים ממנו, ולא עוד אלא שמכריזים לפניו ואומרים, הסתלקו מסביב לפלוני שלא חושש על כבוד רבונו, אוי לו שהרי עזבו אותו עליונים ותחתונים, אין לו חלק</p>

¹⁸¹⁴ נראה שכוונתו להוכיח מ"ש אחר כך שצריך האדם ליראה מהגבורות של הקדושה ולא מכח השתלשלותם עד מקום החיצונים וכמ"ש בפרשת ויקהל רטז ע"א גבי (יט יד) ויראת מאלקין, וכמ"ש [שם] בזוהר הרקיע. והענין שהגבורות הקדושות בהם יתכן לומר הוא הדין והוא הדיין, וכמו שאנו אומרים המלך המשפט, וכמ"ש מעין זה הב"י ריש הלכות ראש השנה בשם הר"ר מנוח. והנה מלת דין פירשו המפרשים תואר. על משקל (משלי יד, יד) סוג לב, (במדבר לה, לב) לנוס אל עיר מקלטו, ור"ל דיין. ואם כן אם תפרשהו על הגבורות הקדושות אתי שפיר הכתיב והקרי (רמ"ז).

¹⁸¹⁵ ירצה כי כל אדם המקיים מצות יוצרו בתדירות שם לו דרך למטה בין החיצונים להעלות משם בירוריו דבר יום ביומו, וכן מכין אורח למעלה להעלותם להתקן, ועל כן צריך לשמור אורחותיו שיהיו מסוקלים ממכשולים אבן נגף (רמ"ז).

¹⁸¹⁶ הוא הדבר אשר הקדמתי כי אעפ"י שהוא נכנס בעמקי הקלי' להעלות ניצוצים, לא יירא את אלהי העמים וכנזכר בפרשת ויקהל הנז"ל, אלא יירא ממלכות היצירה ולמעלה שהיא לפני הקב"ה, מה שאין כן בכח המובלע במצולות (רמ"ז).

¹⁸¹⁷ נראה שהוא מה שאמרו רז"ל בטוב וישר, טוב בעיני שמים וישר בעיני הבריות. ולפי דעתי בכעין אלו העניינים שהם לפני משורת הדין וכדאמרינן בבבא מציעא (פג ע"א) גבי (משלי ב כ) למען תלך בדרך טובים וגו', יש בזה תיקון לחיצוניות העולמות שהוא הנראה והנודע לעיני הבריות, ואם כן (נ"א ואי נמי) יכון לכל הגזרות והסייגים שגזרו רז"ל, שהם ממש גדרות להישיר את ישראל באורח מישור שלא יסטו ימין ושמאל, ובזה מוסיפים כח בשכינה בהיותה בגלות (רמ"ז).

¹⁸¹⁸ הוא מצות התורה המעשיות שבהם נתקנה בחינת הנפש שהיא חיצוניות הפנימיות (רמ"ז).
¹⁸¹⁹ הוא הלימוד בה והעיון בדבריה, שבקריאה מתוקן הרוח ובכוונות והעיון תתוקן הנשמה (רמ"ז).

¹⁸²⁰ הוא ההגיייה בה והעיון (רמ"ז).

¹⁸²¹ הוא קיום המצוות והעסק בהם (רמ"ז).

¹⁸²² מנודה מבית דין של מעלה שהוא באי', וזה כנגד העיון (רמ"ז).

¹⁸²³ ה' רחוק ממנו, והיינו כנגד הקריאה (רמ"ז).

¹⁸²⁴ זה כנגד העסק במצות (רמ"ז).

¹⁸²⁵ הם שני המלאכים המלוים את האדם, שעליהם נאמר (תהלים צא, יא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך, כי בהיות האדם צדיק גם יצה"ר נעשה שומר שלו, כי גדול כחו להמתיק הגבורות, ובזה היצה"ר שנמשך מהן נכנע ומתייחד עם היצר הטוב הנמשך מהחסדים (רמ"ז).

¹⁸²⁶ יש על האדם שני מקיפים בסוד ל' ומ', וסודם מז' יודין דע"ב קס"א כנזכר באדם ישר, ולכן יוצא כרז"ז שעולה ע"ב קס"א (רמ"ז). ועי' ספר עמק המלך (שי"ד פי"א): יצא כרוז מאת שר התשובה, שהיא בינה של עולם התוהו הנקרא כרוזיא"ל, כי הכרוז יוצא מאבא ואמא ליסר הבנים או לגזור גזירה, הן לקיום עולם הן לשממון ולדראון עולם. וכרוז הוא אותיות זכור שהוא ע"ב קס"א דהיינו הויה דיודין במילואו עולה ע"ב הוא באבא, ואה"ה במילואו ביודין עולה קס"א הוא באמא, ומבין שניהם יוצא הכרוז.

¹⁸²⁷ הוא העלאת והסתלקות השני אורות המקיפים וסובבים את האדם (רמ"ז).

¹⁸²⁸ כל המדות הקדושות (רמ"ז).

¹⁸²⁹ מלאכיו שומרו (רמ"ז).

¹⁸³⁰ הוא הקו האמצעי שהוא אורח החיים סוד היסודות (רמ"ז).

<p>בפולחנא דמאריה ולעי באורייתא כמה נטורין¹⁸³¹ זמינין לקבליה לנטרא ליה ושכינתא שריא עליה וכלא מכרוי קמיה¹⁸³² ואמרי הבו יקרא לדיוקנא דמלכא¹⁸³³ הבו יקרא לבריה דמלכא¹⁸³⁴ אתנטיר הוא בעלמא דיין ובעלמא דאתי זכאה חולקיה</p>	<p>בדרך החיים. וכשהוא עוסק בעבודת רבונו ולומד תורה, כמה שומרים מזומנים כנגדו לשמור אותו, ושכינה שורה עליו, וכולם מכריזים לפניו ואומרים, תנו כבוד לדמות המלך, תנו כבוד לבן המלך, שמור הוא בעולם הזה ובעולם הבא, אשרי חלקו.</p>
<p>תא הזי בלישנא בישא¹⁸³⁵ דאמר נחש לאתתא גרים לאתתא ולאדם מגזר עליהו מיתה ועל כל עלמא בלישנא בישא כתיב (תהלים נו ה) ולשונם חרב חדה בגין כך גורו לכם מפני חרב מפני לישנא בישא כי חמה עונות חרב מאי כי חמה עונות חרב דא חרב ליהויה דתנן חרב אית ליה לקודשא בריך¹⁸³⁶ הוא דביה דאין לחייביא הדא הוא דכתיב (ישעיה לד ו) חרב ליהויה מלאה דם (דברים לב מב) וחרבי תאכל בשר¹⁸³⁷ ובגין כך גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון</p>	<p>בא וראה בלשון הרע שאמר הנחש לאשה, גרם לאשה ולאדם לגזור עליהם מיתה ועל כל העולם. בלשון הרע כתוב ולשונם חרב חדה, לכן גורו לכם מפני חרב, מפני לשון הרע. כי חמה עונות חרב, מהו כי חמה עונות חרב, זו חרב לה, ששינונו יש לקדוש ברוך הוא חרב, שבה הוא דן את הרשעים, זהו שכתוב חרב לה' מלאה דם, וחרבי תאכל בשר, ולכן גורו לכם מפני חרב, כי חמה עונות חרב, למען תדעון.</p>
<p>שדון שדין כתיב בגין דתדעון דהכי אתדן מאן דאית ליה חרב בלישניה אודמן ליה חרב (ס"א אתדן בהווא חרב) דשעי כלא הדא הוא דכתיב זאת תהיה תורת המצורע</p>	<p>שדון, כתוב שדין, כדי שתדעו שכך נדון מי שיש לו חרב בלשונו, מזדמנת לו חרב (נידון באותה חרב) שמשמידה הכל, זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצורע.</p>
<p>רבי אלעזר פתח (קהלת ט יב) וכצפריים האחוזות בפח כהם יוקשים בני אדם האי קרא הא אתמר אבל תא חזי בני נשא לא ידעין ולא שמעין ולא מסתכלי ברעותא דמאריהון וכרוזא כל יומא קארי קמיהו ולית מאן דציית ליה ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה בשעתא דרמש ליליא ותרעין סתימין¹⁸³⁸ אתער נוקבא דתהומא רבא</p>	<p>רבי אלעזר פתח, וכצפריים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם, הפסוק הזה הרי נתבאר, אבל בא וראה, בני אדם לא יודעים ולא שומעים ולא מסתכלים ברצון אדונם, והכרוז קורא כל יום לפניהם ואין מי שמקשיב לו, ואין מי שמעיר את רוחו לעבודת אדונו, בשעה שיורד הלילה והשערים נסתמים, מתעורר נקב של</p>

¹⁸³¹ היינו שבהתעסקו בתורה ומעשים טובים מידי פעם בפעם זוכה לעיבור נשמות הצדיקים המתעברים בו, וכל נשמה מתלויה במלאכיה השומרים אותה וכולם שומרים אותו (רמ"ז).

¹⁸³² בין מלאכי החסד ובין מלאכי הדין, ולא כאל הרשע דלא הכל מכריזים (רמ"ז).

¹⁸³³ הוא בסוד הצלם והדמות (רמ"ז).

¹⁸³⁴ כי התורה סוד הת"ת ולכן העוסק בה נקרא בן להקב"ה וזוכה לכנוי זה של בן (רח"ו). כנגד פנימיות הנשמה, אי נמי הוא בסוד (תהלים קכב, ח) אחי ורעי, שישאל אחים לזעיר וגם נקרא בניו (רמ"ז).

¹⁸³⁵ ידוע שכל מגמת הנחש היתה לפגום בדעת הקדוש ולהמשיך אור גבורותיו עד עץ הדעת טוב ורע לערב הקדושה בטומאה, פי' להמשיך הגבורות עד סוף ההשתלשלות, וז"ש (בראשית ג ה) והייתם כאלהים, כלומר ולא תצטרכו אל ייחוד ה' אלקים, כי כן יפה לכם להיות כלולים מטוב ורע, וכמו שהשי"ת בורא רע. וזה שאמרו רז"ל שאמר לה מאילן זה אכל וברא את העולם, דאלמלא (נ"א דאם) עיקר השליטה היא מעץ החיים ולמעלה איך היה מציאות לרע, ואם כן חטא בלשה"ר ופגם בברית המעור, ודוקא שדבק לאיתתא, שבה היתה כוונתו להמשיך כחו (נ"א כחה) לחיצונים. והנה הלשון נקרא חרב, ולכן עמד כנגד חרב ה' שהיא הנקבה הקדושה, שהרי דעת הרשב"י היא שהסייף היא המיתה הרביעית כנגד ה' אחרונה וכנזכר בסנהדרין (פ"ז מ"א). ולשיטתיה אזיל רעיא מהימנא בריש פרשת שופטים (רעד ע"ב). וה"ס (תהלים קמט ו) חרב פיפיות וכמ"ש שם. ולכן כתוב כי חמה עונות חרב, שהרי בד' קליפות הנזכרים בפסוק (שם עה, לח) והוא רחום (רמ"ז).

¹⁸³⁶ חרב נקרא שם ב"ן דנוק' (רח"ו).

¹⁸³⁷ לשון נקבה (רח"ו).

¹⁸³⁸ דגן עדן (רח"ו).

<p>וכמה חבילי טריקין משתכחי בעלמא כדין אפילו קודשא בריך הוא שינתא על כל בני עלמא ואפילו על כל די בהון אתערותא דחיי ואינון שאמון בעלמא ומודיעין להו לבני נשא מלין מנהון כדיבין ומנהון קשוט ובני נשא אתקטרו בשינתא</p>	<p>תהום רבה, וכמה קבוצות של מחבלים נמצאים בעולם, אז מפיל הקדוש ברוך הוא שינה על כל בני העולם, ואפילו על כל שבהם התעוררות של חיים, והם משוטטים בעולם ומודיעים לבני אדם דברים, מהם כוזבים ומהם אמת, ובני אדם קשורים בשינה.</p>
<p>כד אתער רוחא דצפון ואתפליג ליליא שלהובא נפקא ובטש תחות גדפוי דתרנגולא וקרי וקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא וכדין כרוזא נפיק וקרי וכל בני עלמא מתערי בערסייהו אינון די בהון אתערותא דחיי קיימין לפולחנא דמאריהון ועסקי באורייתא ובשבתא דקודשא בריך הוא עד דאתי צפרא</p>	<p>כשמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, השלהבת יוצאת ומכה תחת כנפי התרנגול, והוא קורא, והקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, ואז הכרוז יוצא וקורא, וכל בני העולם מתעוררים במטותיהם, אותם שיש בהם התעוררות של חיים עומדים לעבודת רבונם ועוסקים בתורה ובשבחו של הקדוש ברוך הוא עד שבא הבוקר.</p>
<p>כד אתי צפרא (ס"א כרוזא קרי וכל) כל היילין ומשריין דלעילא משבתן ליה לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר וגו' כדין כמה תרעין אתפתחו לכל סטריין¹⁸³⁹ ותרא דאברהם אתפתח בה בכנסת ישראל לזמנא לכל בני עלמא הדא הוא דכתיב (בראשית כא לג) ויטע אשל בבאר שבע</p>	<p>כשבא הבוקר (כרוז קורא וכל) כל החיילות והמחנות שלמעלה משבחים את הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ברוך יחד כוכבי בוקר וגו', אז כמה שערים נפתחים לכל הצדדים, והשער של אברהם נפתח לכנסת ישראל לזמן את כל בני העולם, זהו שכתוב ויטע אשל בבאר שבע.</p>
<p>ומאן דלא יתער רוחיה בפולחנא דמאריה בהיך</p>	<p>ומי שלא מעיר את רוחו לעבודת רבונו, באיזה</p>
<p>נ/א</p>	
<p>אנפין יקום קמי מלכא כד יתערון עליה בדינא ויתפסון ליה בקולרא ולא ישתכח עליה זכותא לאשתזבא כדין כתיב (קהלת ט יב) וכצפורים האחוזות בפח כהם יוקשים בני אדם</p>	<p>פנים יעמוד לפני המלך כשיתעוררו עליו בדין, ויתפסו אותו בקולר ולא תמצא עליו זכות להנצל, ואז כתוב וכצפורים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם.</p>
<p>ועד לא ינפוק בר נש מהאי עלמא בכמה דינין אתדן נפשא עם גופא עד לא יתפרשון דא מן דא ולית מאן די שגח (אפילו) בההוא זמנא דמטא שעתא לאתפרשא לא נפקא נפשא מן גופא עד דאתגלי עליה שכינתא ונפשא מגו הדותא וחביבותא דשכינתא נפקא מגופא לקבלהא</p>	<p>וטרם שיצא אדם מן העולם הזה בכמה דינים הוא נדון, הנפש עם הגוף טרם שיפרדו זה מזה ואין מי שישגיח (אפילו) באותו זמן שמגיעה שעת ההפרדה, לא יוצאת הנפש מן הגוף עד שמתגלה עליו שכינה, והנפש מתוך שמחה וחביבות של השכינה יוצאת מן הגוף כנגדה.</p>
<p>אי זכאה הוא מתקשר בה ואתדבק בה ואי לאו שכינתא אזלא והיא אשתארת ואזלת ומתאבלת על פרישותא דגופא מתלא אמרי שונרא מאשא לא מתפרשא הדדי לסכינא אזלא אבתריה</p>	<p>אם הוא צדיק הוא נקשר ונדבק בה, ואם לא, השכינה הולכת והיא נשארת והולכת ומתאבלת על פרידת הגוף. משל אומרים, חתול לא נפרד מאש, חדד את הסכין והוא ילך אחריו.</p>

¹⁸³⁹ פתח היסוד פתח האהל ואברהם יושב שם בסוד טפת לובן דאתגלייא בפום אמה (רח"ו).

<p>לבתר אתדנו תרווייהו על ידוי דדומה גופא אתדן בקברא עד דתב לעפרא ונפשא באשא דגיהנם בכמה דינין עד ההוא זמנא דאתגזר עלה לקבלא עונשא בתר דקבילת עונשא ומטי זמנא לאתדכאה כדין אסתלקא מגיהנם ואתלבנת מחובהא</p>	<p>אחר כך נדונים שניהם על ידי דומה, הגוף נדון בקבר עד ששב לעפר, והנפש באש הגיהנם בכמה דינים עד אותו זמן שנגזר עליה לקבל עונש, אחר שקבלה עונשה ומגיע הזמן להטהר, אז עולה היא מהגיהנם ומתלבנת מחטאיה.</p>
<p>כפרזלא דאתלבן בנורא וסלקין עמה עד דעאלת לגנתא דעדן דלתתא ואסתחייא תמן באינון מיא ואסתחייא בבוסמין דתמן כמה דאת אמר (שיר ג ו) מקטרת מר ולבונה וקיימא תמן עד זמנא דאתגזר עליה לאתרחקא מאתר דיתבין ביה צדיקייא</p>	<p>כמו ברזל שמתלבן באש, ועולים עמה עד שנכנסת לגן עדן שלמטה, ורוחצת שם באותם מים ורוחצת בבשמים ששם, כמו שנאמר מקטורת מר ולבונה, ועומדת שם עד הזמן שנגזר עליה להתרחק מהמקום שיושבים בו הצדיקים.</p>
<p>וכד מטא זמנא לסלקא כדין סלקין עמה דרגא בתר דרגא עד דאתקריבת כקורבנא¹⁸⁴⁰ על מדבהא¹⁸⁴¹ הדא הוא דכתיב (&) זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן כהנא עלאה¹⁸⁴² דלעילא האי נפשא דלא אסתאב כל כך בהאי עלמא האי אית ליה תקנתא כגוונא דא ואי לאו (קהלת א טו) מעוות לא יוכל לתקון וגו'</p>	<p>וכשמגיע הזמן לעלות, אז עולים עמה דרגה אחר דרגה עד שנקרבת כקרבת על המזבח, זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, הכהן העליון שלמעלה. הנפש הזו שלא נטמאה כל כך בעולם הזה, לזו יש תקנה כדוגמא זה, ואם לא אז מעות לא יוכל לתקון וגו'.</p>
<p>זאת תהיה תורת המצורע, רבי יצחק פתח (ה) וזרח השמש ובא השמש וגו' האי קרא אתמר ואוקימנא ליה בנשמתא דבר נש¹⁸⁴³ בשעתא דהיא קיימא עמיה דבר נש בהאי עלמא¹⁸⁴⁴ כדין וזרח השמש¹⁸⁴⁵ ובא השמש¹⁸⁴⁶</p>	<p>זאת תהיה תורת המצורע, רבי יצחק פתח, וזרח השמש ובא השמש וגו', פסוק זה נתבאר ובארנו אותו על נשמת האדם, בשעה שהיא עומדת עם האדם בעולם הזה, אז וזרח השמש ובא השמש.</p>

¹⁸⁴⁰ מ"ן (רח"ו).

¹⁸⁴¹ יסוד דנוק' (רח"ו).

¹⁸⁴² מיכאל המקריב אותה (רח"ו).

¹⁸⁴³ הם שני דברים, ד"אתמר" הוא מה שאמרו רז"ל עד שלא שקעה שמשו של פלוני וכו', והכרחם חדא מהכפל ב' פעמים השמש משמע שהם שנים משונים, ועוד דהו"ל להתחיל בסדר עולם ויהי ערב והו"ל ובא תחילה, ועוד כמ"ש קודם דור הולך ודור בא. ונקראו החכמים שמש באור תורתם וזהו הדבר האחד. אמנם השני הוא מ"ש "ואוקימנא ליה בנשמתא" וכו', וירצה שאפילו באיש אחד יש לפרש הפסוק בענין הנשמה שהיא מאירה לעולם והיא מתחדשת בכל יום בסוד (איכה ג כג) חדשים לבקרים, ובלילה היא עולה למעלה בכח מעשים ותורה שחידש אותו היום, ואז היא משונה לטובה ממה שהיתה בשחרית. ובזה יכון מ"ש השמש שתי פעמים, וגם יצדק לקראה שמש בעוה"ז לגבי מעלתה אחר מותה שמתדבקת לאור הגנוז, וכמש"ה (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך (רמ"ז).

¹⁸⁴⁴ אבל בעלותה למקומה אז זורח הוא שם במקום הגנוז. ודוק אומרו בשעתא דהיא קיימה, דהיינו מי שמקיים את (נ"א אז) נשמתו עמו שהולך ומוסיף תורה ומעשים טובים ואז נכון לקוראו בשם שמש ב' פעמים, משום דאשתנית למעליותא. ועוד יש לומר במ"ש בספר הכוונות בסוד השכיבנו, שבלילה קודם חצות אין ת"ת מזדווג עם מלכות אלא רק היסוד לבדו אבל ביום הוא זווג ת"ת, וידוע שבין ת"ת ובין היסוד נקראים שמש, וזה סוד בין השמשות, וגם השמש ב' פעמים. יתר על כן איתא בכמה מקומות בספרי הרב זלה"ה ובפרט באדם ישר, שכל המצוות אינם אלא לצרף ולברר את הצלם והחומר אך הצורה אינה צריכה תיקון כלל ולא הוצרכה להתלבש בצלם וחומר רק להמשיך בהם אור לתקנם, וזה סוד ירידת הנשמה לעולם. ונמצא לפי זה שהנשמה בעצמותה היא אור הגנוז אבל מפני אורה שמאירה בצלם וחומר נקראת שמש, וז"ש בשעתא דהיא קיימא וכו', שאז נקרא שמש שהיא משמשת להאיר אור בצלם שודאי ערכו של אור זה המאיר בצלם הוא בערך אור השמש אל אור הגנוז (רמ"ז).

¹⁸⁴⁵ באור תורה ומעשים טובים שעסק ביום (רמ"ז).

¹⁸⁴⁶ ששוקע מהעוה"ז ובא למעלה ומאיר שם בין הצדיקים ומקבל אור חדש וחוזר וזורח למטה ממה שקבל למעלה, וזהו שם שמש, ישר והפוך ממעלה למטה וממטה למעלה (רמ"ז).

<p>בזמנא דנפיק בר נש מהאי עלמא ואשתכח בתשובה¹⁸⁴⁷ כדין אל מקומו שואף¹⁸⁴⁸ זורה הוא שם¹⁸⁴⁹ אי זכאה איהו¹⁸⁵⁰ כמה דאת אמר (ויקרא כב ז) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים הקדשים.</p>	<p>בזמן שיוצא אדם מן העולם הזה ונמצא בתשובה, אז אל מקומו שואף, זורה הוא שם. אם הוא צדיק כמו שנאמר ובא השמש וטהר, ואחר יאכל מן הקדשים.</p>
<p>תא חזי כל חובי עלמא קודשא בריך הוא מכפר עליהו בתשובה¹⁸⁵¹ בר מההוא לישנא בישא דאפיק שום ביש על חבריה והא אוקמוה דכתיב זאת תהיה תורת המצורע זאת היא תורתו של מוציא שם רע</p>	<p>בא וראה על כל חטאי העולם הקדוש ברוך הוא מכפר בתשובה, פרט מאותו לשון הרע שמוציא שם רע על חבריו. והרי פרשוה שכתוב זאת תהיה תורת המצורע, זאת היא תורתו של מוציא שם רע.</p>
<p>רבי חייא אמר כל מאן דאפיק לישנא בישא אסתאבן ליה כל שייפוי ויתחזי לסגרא בגין דההיא מלה בישא סלקא ואתער רוחא מסאבא עלוי ואסתאבא אתי לאסתאבא מסאבין ליה במלה דלתתא אתער מלה אחרא</p>	<p>רבי חייא אמר כל מי שמוציא לשון הרע מטמאים לו את כל איבריו, וראוי לסגור משום שאותו דיבור רע עולה ומעורר רוח טומאה עליו והוא נטמא. הבא להטמא מטמאים אותו, בדיבור שלמטה מתעורר דיבור אחר.</p>
<p>פתח ואמר (ישעיה א כא) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו' מאן דהות מהימנא לבעלה אהדרת לזונה מלאתי משפט משפט ודאי דא קודשא בריך הוא צדק דא כנסת ישראל ובגין דאתערת מלה אחרא אסתלק מנה קודשא בריך הוא ושריא בה רוחא דקמול¹⁸⁵² הדא הוא דכתיב (&) ועתה מרצחים ומה ירושלם קרתא קדישא כך שאר בני נשא על אחת כמה וכמה הדא הוא דכתיב זאת תהיה תורת המצורע</p>	<p>פתח ואמר איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו', מי שהיתה נאמנה לבעלה הפכה לזונה. מלאתי משפט, משפט זה ודאי הקדוש ברוך הוא, צדק זו כנסת ישראל, ומשום שהעירה דבר אחר הסתלק ממנה הקדוש ברוך הוא, ושרתה בה רוח של רוצחים, זהו שכתוב ועתה מרצחים. ומה ירושלים עיר הקדוש כך, שאר בני אדם על אחת כמה וכמה, זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצורע.</p>
<p>רבי יהודה אמר זאת תהיה¹⁸⁵³ ודאי לקבליה לאתפרעא¹⁸⁵⁴ מניה דההוא מוציא שם רע ביום טהרתו והובא אל הכהן מאי קא משמע לן משמע מאן דאית ליה לישנא בישא צלותיה לא עאלת קמי קודשא בריך הוא דהא אתער עליה רוחא מסאבא כיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה</p>	<p>רבי יהודה אמר זאת תהיה, ודאי כנגדו להפרע ממנו של אותו מוציא שם רע. ביום טהרתו והובא אל הכהן, מה בא להשמיענו, משמיע מי שיש לו לשון הרע תפלתו אינה נכנסת לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי עורר עליו רוח טומאה, כיון שחזר בתשובה וקיבל עליו תשובה מה</p>

¹⁸⁴⁷ פי' כשעשה תשובה ממש דהיינו שהשיב את הניצוצות למקומם שהוא לאי' גן עדן העליון שממש ירדו רפ"ח ניצוצין ואי' נקראת תשובה (רמ"ז).

¹⁸⁴⁸ ופי' שואף יש בו ענין תקוה (איוב ז, ב) כעבד ישאף צל, וענין המשכת הנשימה (ירמיה ב, כד) שאפה רוח. ותרואהו איתניהו בפסוקנו, ור"ל מייחל ומקוה לשוב אל מקומו ושאליו שואף וממשיך אותם הניצוצין (רמ"ז).

¹⁸⁴⁹ ירצה שבהתעלות הנפש והצלמים למעלה אז מתלבשים בלבושי גן עדן עליון ותחתון ואז נתווסף האור למעלה והוא אור מתמיד, ולא כשל העוה"ז שהיה בו חסרון זורח ובא, אבל שם כל הניצוצות מתחברות יחדיו והאור רב ומופלא מאד (רמ"ז).

¹⁸⁵⁰ ירצה שזה נאמר במי שכבר השלים תיקונו בגמר זמנו הניתן לו להשתלם כנודע אצלנו, שמספר ימי האדם קצוב לו לפי מספר ניצוציו השקועים בנוגה ותשלום שנותיו הוא כמספר הימים הצריכים לתשלום תיקונו ואז הוא זך בלי שמרים (רמ"ז).

¹⁸⁵¹ ר' יהודה לקמן פליג אהאי וס"ל דיש לו תשובה (רח"ו).

¹⁸⁵² זה רוח עושים במקום רוח"ק ולעתיד כתיב ושפכתי את רוחי על בית דוד בסוד ההוא רוחא דשביק בגו' וזהו ורוח נכון חדש בקרבי (רח"ו).

¹⁸⁵³ נוק' (רח"ו).

¹⁸⁵⁴ כי לשון הרע פוגם בתבונה כנודע ד' כתות אינם מקבלים פני שכינה, וז"ש לקבלי' (רח"ו).

כתוב, ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'.	מה כתיב (&) ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'
וצוה הכהן ולקח למטהר שתי ציפורים חיות, רבי יצחק ורבי יוסי היו מצויים לפני רבי שמעון. יום אחד אמר לו, עץ ארז הרי ידוע כמו שנאמר מן הארז אשר בלבנון, שהרי אותו עץ ארז לא נשרשים נטיעותיו אלא בלבנון, והרי נתבאר.	וצוה הכהן ולקח למטהר שתי ציפורים חיות, רבי יצחק ורבי יוסי היו שביחי קמיה דרבי שמעון יומא חד אמרו ליה עץ ארז הא ידיע כמה דאת אמר (מ"א ה יג) מן הארז אשר בלבנון דהא ההוא עץ ארז לא אשתרשן ¹⁸⁵⁵ נטיעוי אלא בלבנון ¹⁸⁵⁶ והא אתמר
אזוב למה ומהו, פתח ואמר ולקח למטהר שתי ציפורים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת	אזוב למה ומאי הוא פתח ואמר ולקח ¹⁸⁵⁷ למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת
	נג/ב
ואזוב, בא וראה אדם שעוסק בעבודת רבונו ועוסק בתורה הקדוש ברוך הוא שורה עליו והשכינה משתתפת עמו. כיון שאדם בא להטמא השכינה מסתלקת ממנו, הקדוש ברוך הוא מתרחק ממנו, וכל צד הקדושה של רבונו מתרחקים ממנו, ושורה עליו רוח טומאה וכל צד הטומאה. אם בא להטהר, מסייעים אותו. אחר שנטהר וחזר בתשובה, אותו שהסתלק ממנו חוזר ושורה עליו.	ואזוב תא חזי בר נש דמשתדל בפולחנא ¹⁸⁵⁸ דמאריה ואשתדל באורייתא קודשא בריך הוא שארי עלוי ושכינתא אשתתפא בהדיה ¹⁸⁵⁹ כיון דבר נש אתי לאסתאבא ¹⁸⁶⁰ שכינתא אסתלקת מניה ¹⁸⁶¹ קודשא בריך הוא אתרחיק מניה ¹⁸⁶² וכל סטרא דקדושה ¹⁸⁶³ דמאריה מתרחקין מניה ושארי עליה רוח מסאבא ¹⁸⁶⁴ וכל סטרא דמסאבא אתי לאתדכאה ¹⁸⁶⁵ מסייעין ליה בתר דאתדכי ¹⁸⁶⁶ ואהדר בתשובה ¹⁸⁶⁷ ההוא דאסתלק מניה אהדר ושארי עלוי
בא וראה כתוב ולקח למטהר שתי ציפורים חיות טהורות, כיון שאמר שתי	תא חזי כתיב (&) ולקח ¹⁸⁶⁸ למטהר שתי צפרים חיות טהורות כיון דאמר שתי צפרים לא ידענא

¹⁸⁵⁵ עץ ארז נקרא הז"א כי הו"ק הם כנטיעות שהיו בלבנון והז"א כוללם (רח"ו).

¹⁸⁵⁶ עץ ארז הוא בדעת המושרש ביסודי אר"א, ל"ב נו"ן, ואר"ז גי' ח' פעמים הו"ה, דהיינו יחיד הרוכב על ז' (רמ"ז).

¹⁸⁵⁷ והן ב' צפרים ומים חיים ותולעת וארז ואזוב וכולן נטבלין במים החיים וכלי חרס מקבלן (יהל אור).

¹⁸⁵⁸ הוא בעל תורה ומעשים טובים (רמ"ז).

¹⁸⁵⁹ השכינה בזכות המעשה וזעיר בזכות התורה. ומלת משתתפים מורה שזו"ן והצדיק הם שותפים כביכול זה נהנה מזה, והצדיק זוכה וזו"ן משפיעים אור וקדושה וגם עוז ותעצומות להמשיך תורה ומעשים טובים בלי מונע, אבל אין ספק שעיקר השותפות הוא לשכינה כי היא מקננת בעשיה. "אשתתפא בהדיה", עושה עמו שותפות כשני שותפים שכל אחד מתעסק להרויח, שבעילוי (נ"א שבמילוי) הניצוצות בכח מעשים טובים השכינה נותנת בהם כח להתעלות (רמ"ז).

¹⁸⁶⁰ לא במחשבה לבד אלא בהתנועעו ללכת ולחטוא בפועל (רמ"ז).

¹⁸⁶¹ כבורחת שלא יתאחזו בה החיצונים כי היא קרובה להם (רמ"ז).

¹⁸⁶² הוא אור היצירה, מתרחק ממנו, וכמו שהיצירה מתרחקת מן הרע הסובבה (רמ"ז).

¹⁸⁶³ הם מלאכיו ואיזה ניצוץ דקדושה שהיה בו (רמ"ז).

¹⁸⁶⁴ היא נוגה ושאר הקלי', ובכל זאת הוא כפוף ואסור ביד החיצונים (רמ"ז).

¹⁸⁶⁵ סיוע זה הוא הנרמז בסוד (קהלת ח, ט) שלט האדם באדם לרע לו, והיינו שמעלה עמו ניצוצי קדושה מתוך הקלי', וגם השפע המושפע על אותם הניצוצות בהיותם בתוך הטומאה אז מתרבה כדי לעזור בעלייתם, והכל הוא סיוע גדול לאותו שרוצה לשוב ליוצרו (רמ"ז).

¹⁸⁶⁶ שיצא מתוך הטומאה לגמרי (רמ"ז).

¹⁸⁶⁷ היינו שמתקן פגמו ומתעלה במ"ן עד מקום שפגם שלכן נסתלק מעליו, אבל בהבדלו מן הטומאה והדבקו במקור שפגם אז דווקא "ההוא אסתלק וכו'", ר"ל כי לא די לו בהטהרו אלא שצריך לו תשובה גמורה ואז גדול כחו להחזיר עטרה ליושנה (רמ"ז).

¹⁸⁶⁸ מכללות הענין נדע אמיתות ההקדמה, כי תחילה צריך לו שיטהר ויבדל מהעוון וכמ"ש (יד ג) ונרפא נגע הצרעת מן הצרוע, כלומר לא על דרך מקרה או שנאמר שכבר נתמרק ביסוריו, אלא צריך שמן הצרוע עצמו תהיה רפואתו שימלט מהטומאה, וזהו מטהר, שהוא מהתפעל כנודע, ואחר כך ימשך התיקון למעלה. והתחיל

<p>דאינון חיות אלא הא אוקמוה אבל חיות חיות ממש¹⁸⁶⁹ כמה דאת אמר (יחזקאל א טו) וארא החיות לקבל אתר דינקי מנייהו נביאי מהימני ועין ארו הא אתמר</p>	<p>ציפורים לא ידענו שהן חיות. אלא הרי פרשוה, אבל חיות חיות ממש, כמו שנאמר וארא החיות, כנגד המקום שיונקים מהם הנביאים הנאמנים {נביאי אמת}. ועין ארו הרי נתבאר.</p>
<p>ושני תולעת סטר סומקא דגבורה דאשתתף בהדיה בקדמיתא ואזוב דא ו' זעירא דיניק לה לכנסת ישראל ובגין כך עין ארו¹⁸⁷⁰ ואזוב אזלן כחדא ועל דא ו' ו' כחדא אשתכחו חד עלאה וחד זעירא וקריין לון ו' עלאה ו' תתאה וכלהו אהדרו לשרייתא עלוי בגין דהא אתדכי לקבל אלין לתתא (מנייהו) עין ארו ואזוב ושני תולעת אשתכחו (בשמא) ברביותא דא ותליין מאלין עלאין</p>	<p>ושני תולעת הצד האדום של גבורה שהשתתף עמו בראשונה. ואזוב, זו ו' קטנה שמיניקה את כנסת ישראל, ולכן עין ארו ואזוב הולכים יחד, ועל כן ו' ו' נמצאו כאחד, אחד עליון ואחד קטן, וקוראים להם ו' עליונה ו' תחתונה, וכולם חוזרים לשרות עליו, משום שהרי נטהר כנגד אלה למטה. (מהם) עין ארו ואזוב ושני תולעת, נמצאו (בשם) בגידול הזו, ותלויים מהעליונות הללו.</p>
<p>רבי יהודה ורבי יצחק הוון אזלי בארחא יתבו בההוא בי חקלא וצלו בתר דסיימו צלותא קמו ואזלו פתח רבי יהודה במלי דאורייתא ואמר (משלי ג יח) עין חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר עין חיים דא אורייתא דאיהי אילנא עלאה רבא ותקיף</p>	<p>רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך, ישבו באותו שדה והתפללו. אחר שסיימו את התפלה, קמו והלכו. פתח רבי יהודה בדברי תורה ואמר, עין חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. עין חיים זו התורה שהיא עין עליון גדול וחזק.</p>
<p>תורה אמאי אקרי תורה בגין דאורי ונלי במאי דהוה סתים¹⁸⁷¹ דלא אתידע חיים דכל חיים דלעילא¹⁸⁷² בה אתכלילו ומנה נפקין</p>	<p>תורה, למה נקראת תורה, משום שמורה ומגלה את מה שהיה סתום ולא ידוע. חיים, שכל החיים שלמעלה נכללו בה, וממנה יוצאים.</p>
<p>למחזיקים בה לאינון דאחדין בה דמאן דאחיד באורייתא אחיד בכלא אחיד לעילא ותתא</p>	<p>למחזיקים בה, את אותם שאוחזים בה, שמי שאוחז בתורה אוחז בכל, אוחז למעלה ולמטה.</p>
<p>ותומכיה מאושר מאן תומכיה אלין אינון דמטילין מלאי לכיסן של תלמידי חכמים כמה דאוקמוה ותומכיה זכי לנביאי¹⁸⁷³ מהימני דיפקון מניה מאושר אל תקרי מאושר אלא מראשו אינון תמכין לאורייתא מראשו ועד סופו מראשו דא</p>	<p>ותומכיה מאושר, מי זה תומכיה, אלו אותם שמטילים מלאי לכיסם של תלמידי חכמים כמו שבארוה. ותומכיה זוכה שיצאו ממנו נביאים נאמנים. מאושר, אל תקרי מאושר אלא מראשו, אותם התומכים של התורה מראשו ועד סופו,</p>

לפרש הדבר בהעיר כיון דאמר שתי צפרים וכו', כלומר ממה שנאמר בהן ושחט ושלח ידענו שתהיינה חיות, אלא הא אוקמוה, דאמרו רז"ל חיות ולא טריפות (רמ"ז).

¹⁸⁶⁹ כי השני צפרים יונקים מסוד דדי בהמה שהם נו"ה ונקרא חיות נו"ה בכ"מ בזהר (רח"ו). פי' שאם הכוונה שלא תהיינה טריפות שמסוכנות למיתה אלא שתהיינה בריאות, היל"ל חיות בח' קמוץ כמו (שמות א, יט) כי חיות הנה, אבל מדכתב בפתח מוכח שהוא רומז לחיות הקדש שיש להן כנפים דוגמת הצפורים, ולהיותן רק שתיים, סודו לקביל אתר דינקי וכו', שמשם הדיבור הקדוש לנביאים, והן בסוד נו"ה דאי' המאירים בחו"ב דז"ן (רמ"ז).

¹⁸⁷⁰ גוף וברית (רח"ו).

¹⁸⁷¹ כי הארת יסוד דרדל"א שבחוורת דא"א משם מאירים תרי"ג אורחין שבז"א תרי"ג מצות ואתגליין בז"א וז"ש דלא אתידע (רח"ו).

¹⁸⁷² ע' זוה"ק תרומה (קעד ע"א), וכן הוא בברכות (יח סע"א) צדיקים במיתתן נקראו חיים, ועם צדיקים אחרים הם מדברים ג"כ, וכמ"ש בשבת (קנב ע"ב) וכן הוא בברכות (יח ע"ב) כי מתייחדת הנשמה בהם לעולם ע"י יחודם בהתורה כהראוי בהיותם בהעוה"ז, והתורה היא מקור החיים כמ"ש בזהר"ק (ח"ג דף נג ע"ב) דכל חיים דלעילא בה אתכלילו ומנה נפקין (הקדו"ש סא ע"ב).

¹⁸⁷³ כי תומכי גופא נו"ה (רח"ו).

<p>רישא דכלא דאקרי ראש דכתיב (שם ח כב) מעולם נסכתי מראש וראש דא חכמה דאיהי רישא לכל גופא וגופא אתפשט ביה עד סיומא דשית סטרין</p>	<p>מראשו זה הראש של הכל שנקרא ראש, שכתוב מעולם נסכתי מראש, וראש זו חכמה, שהיא הראש לכל הגוף, והגוף מתפשט בה עד הסיום של ששת הצדדים.</p>
<p>ותומכיה כמה דאת אמר (שיר ה טו) שוקיו עמודי שש דאינון דמטילין מלאי לכיסן של תלמידי חכמים אינון תמכין לאורייתא מרישא עד סיומא דגופא וכל מהימנותא ביה תלייא ואתמך וזכי לבנין דיתחזון לנביאי מהימני</p>	<p>ותומכיה כמו שנאמר, שוקיו עמודי שש, שאותם שמטילים מלאי לכיסם של תלמידי חכמים, הם תומכים את התורה מהראש עד סיום הגוף וכל האמונה תלויה בו, ונתמך וזוכה לבנים, שראויים (להיות) נביאים נאמנים.</p>
<p>רבי יצחק פתח (ויקרא א א) ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר ויקרא אלף זעירא אמאי אלא בגין לאחזאה מאן ההוא דקרא ההוא דשרי במקדשא וכדין זמין למשה כמאן דזמין אושפיזא הכא א' זעירא¹⁸⁷⁴ התם א' רבתא¹⁸⁷⁵ (דהי"א א א) אדם שת אנוש (ס"א אדם) דא שלימו דכלא</p>	<p>רבי יצחק פתח, ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. למה יש ל"ויקרא" אלף קטנה, אלא כדי להראות מיהו אותו שקרא אותו ששרוי במקדש, ואז זימן את משה, כמו שמזמין אורח. כאן א' קטנה, שם א' גדולה, אדם שת אנוש (אדם) זו שלמות הכל.</p>
<p>תא חזי מה בין משה לאהרן הי מנייהו עלאה אלא משה עלאה משה שושבינא דמלכא¹⁸⁷⁶ אהרן שושבינא דמטרוניתא מתל למלכא דהוה ליה מטרוניתא עלאה מה עבד יהב לה שושבינא לתקנא לה ולאסתכלא במלי דביתא ועל דא כד עייל שושבינא למלכא לא עייל אלא עם מטרוניתא הדא הוא דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן וגו'</p>	<p>בא וראה מה בין משה לאהרן, מי מהם (יותר) עליון, אלא משה הוא העליון, משה הוא שושבין המלך, ואהרן שושבין המלכה. משל למלך שהיתה לו מלכה עליונה, מה עשה נתן לו שושבין לתקן אותה ולהסתכל בדברי הבית, ועל כן כשנכנס השושבין הזה למלך לא נכנס אלא רק עם המלכה, זהו שכתוב בזאת יבא אהרן וגו'.</p>
<p>משה שושבינא למלכא בגין כך אזדמן כאושפיזא ולבתר וידבר יהוה אליו אהרן הוא שושבינא למטרוניתא וכל מלוי הוו לפייסא למלכא במטרוניתא ויתפייס מלכא בהדה ועל דא בגין דאיהו שושבינא לה שוי מדוריה בהדה לתקנא ביתא ולעינא תדיר במלי דביתא ועל דא אתתקן כנוונא דלעילא ואקרי כהן גדול</p>	<p>משה הוא שושבין המלך, לכן הזדמן כאורח, ואחר כך וידבר ה' אליו. אהרן הוא שושבין של המלכה, וכל דבריו היו לפייס את המלך עם המלכה, ויתפייס המלך עמה, ועל כן משום שהוא שושבין שלה, הוא שם מדורו עמה לתקן את הבית ולעיין תמיד בדברי הבית. ועל כן נתקן כדוגמא שלמעלה, ונקרא כהן גדול.</p>
<p>מנא לן דכתיב (תהלים קי ד) אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק¹⁸⁷⁷ ובגין כך כל מה דאצטריך מבי מלכא נטיל ולית מאן דימחי בידיה ועל דא הוא קאים לדכאה לכל אינון דעאלין לבי מטרוניתא בגין דלא</p>	<p>מנין לנו, שכתוב אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק, ולכן כל מה שצריך מבית המלך הוא נוטל, ואין מי שימחה בידו. ולכן הוא עומד לטהר את כל אותם שנכנסים לבית המלכה כדי שלא</p>

¹⁸⁷⁴ בסוד חכמה זעירא וחכמה רבתי (יהל אור).

¹⁸⁷⁵ משרבע"ה הנה נסתלק ממנו ג"כ תתקצ"ט חלקים ממעלתו הגדולה שבתחילה, ולא נשאר אלא בחלק אחד מאלף מהאור הגדול שהיה לו בתחילה, והוא אלף זעירא דויקרא שזה אשר נתגלה לו (אבל א' רבתא הוא מדרגת אדם קודם החטא, והיה עומד להתתקן ע"י משרבע"ה אלולא חטא העגל, והוא א' רבתי דאדם בדברי הימים א' א א) וכמ"ש בזה"ק פ' מצורע (נג ע"ב) ופ' בשלח (נח ע"א), ועי' מאמרי רשב"י באד"ר קל"ב בסופו (דף מד ע"ב) ובספר הליקוטים פ' תשא (דף פג ע"א ע"ב) (כללים ח"ב ח ע"ג).

¹⁸⁷⁶ השושבינן הן נר"ה אספקלריא המאירה ושאינה נביא וחוזה וע"ל צד ע"א (יהל אור).

¹⁸⁷⁷ פי' לצורך דברת הנוק' הנק' צדק ותהי' י' של דברתי נוספת וכן י' של מלכי שפי' על דברת מלך צדק או כמו נסכתי מלכי על ציון וסרה קנאת אפרים והיתה לראש פינה (רח"ו).

נד/א	
ישתכח מסאבא באינון בני היכלא ובגין כך כתיב (&) ולקח למטהר שתי צפרים וגו'	תמצא טומאה באותם בני ההיכל, ולכן כתוב ולקח למטהר שתי ציפורים וגו'.
רבי יהודה פתח ואמר (שם ב ד) יושב בשמים ישחק יהו"ה ילעג למו יושב בשמים ישחק דא יצחק ¹⁸⁷⁸ דאתי מסטרא דחמרא ¹⁸⁷⁹ נהיר בקדמיתא וחייד ולבתר זעים ותריך הדא הוא דכתיב יושב בשמים ולא כתיב יושב שמים ¹⁸⁸⁰ ישחק נהיר וחייד ועל דא דינא נהיר וחייד להו לרשיעייא	רבי יהודה פתח ואמר, יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. יושב בשמים ישחק, זה יצחק שבא מצד היין, מאיר בראשונה וצוחק, ואחר כך זועם ומגרש, זהו שכתוב יושב בשמים ישחק, ולא כתוב יושב שמים ישחק. מאיר וצוחק, ועל כן הדין מאיר וצוחק להם לרשעים.
ולבתר מה כתיב (&) אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו וכך ארחי דחייביא קודשא בריך הוא נהיר להו בהאי עלמא ונהיר לון אנפין כחמרא דנהיר בקדמיתא ולבתר זעים וקטיל וקודשא בריך הוא משיך לון ¹⁸⁸¹ לחייביא אי יהדרון לקבליה יאות ואי לא שצי לון מההוא עלמא דאתי ולית לון ביה חולקא וישתצון מכלא	ואחר כך מה כתוב, אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו, וכך דרכי הרשעים, הקדוש ברוך הוא מאיר להם בעולם הזה, ומאיר להם פנים כמו יין שמאיר בראשונה, ואחר כך זועם והורג, והקדוש ברוך הוא מושך את הרשעים, אם יחזרו כנגדו יפה, ואם לא הוא מכלה אותם מאותו העולם הבא, ואין להם בו חלק, וישמידו מהכל.
אתון לאתדכאה מסייעין לון וקודשא בריך הוא מדכי לון וקריב לון לגביה וקארי עליהו שלום הדא הוא דכתיב (ישעיה נז יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'	הבאים להטהר מסייעים להם והקדוש ברוך הוא מטהר אותם ומקרב אותם אליו, וקורא עליהם שלום, זהו שכתוב שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'.
ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו' (&) רבי חייא פתח ואמר (זכריה יד א) הנה יום ¹⁸⁸² בא ליהו"ה ¹⁸⁸³ וחלק שללך בקרבך האי קרא הכי מבעי ליה הנה יום יבא מאי הנה יום בא אלא שכבר בא ¹⁸⁸⁴ עד לא אברי עלמא והוא יום דביה יעביד דינא לחייביא והוא יום דביה יתפרע קודשא בריך הוא מאינון דעקון לון לישראל	ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו', רבי חייא פתח ואמר הנה יום בא לה' וחלק שללך בקרבך, הפסוק הזה כך היה צריך להיות, הנה יום יבא, מה זה הנה יום בא. אלא שכבר בא טרם שנברא העולם, והוא היום שבו יעשה דין לרשעים, והוא היום שבו יפרע הקדוש ברוך הוא מאותם שהציקו להם לישראל

¹⁸⁷⁸ שהתשוע' שלע"ל תהיה ע"י בינה עלאה באמצעות גבורה. ובינה נקרא ש שורקת, והיא תתלבש ביצחק שהוא גבורה לעשות נקמה, ולכך יושב בשמים ישחק כתיב בש' ולא בצ' לרמוז על זה (רח"ו). ועי' בפ' בשלח דף צה ע"ב וז"ש הזה כאן דא יצחק דאתי מסטרא דחמרא, שהוא גבורה ששרשה מהבינה והבינה מתלבשת בה, והיא עושה נקמה בגוים (מ"מ).

¹⁸⁷⁹ ירצה הגבורה שהוא אתי מחמרא דהיינו הבינה והכוונה שאם אמר יושב שמים הוה משמע על הת"ת עצמו אבל עתה שאמר יושב בשמים היינו הגבורה הרוכבת על הת"ת שהוא נקרא שמים, או ירצה "דא דאתי וכו'" ת"ת מצד הגבורה, ואם אמר יושב שמים ירצה הת"ת כולו שהוא יושב אש ומים אבל עתה שאמר בשמים ירצה חלק א' מאש ומים דהיינו צד הגבורה (אור יקר).

¹⁸⁸⁰ אלא יושב בשמים א' מבחי' ר"ק הנקרא שמים כד"א יושב העיר שפי' א' מיושבי העיר (רח"ו). ור"ל אלו כתיב יושב שמים הוה אמינא שעל הבינה מדבר כמו רוכב שמים אבל כיון דכתיב יושב בשמים על הגבורה מדבר (מ"מ).

¹⁸⁸¹ הוקשה לו כי למה ירמה אותם הקב"ה בשחוק זה, לזה תירץ דהיינו מאריך אפיה ומשיך לון לראות אם יחזור בתשובה והיינו ישחק כדי שיחזרו ולא יאבדו בדינו (אור יקר).

¹⁸⁸² מלכות (אור יקר).

¹⁸⁸³ דהיינו הת"ת וע"י היא נקמתו מן הרשעים והיא התובעת הדין והיינו אומר אל ירושלים למלחמה. והכוונה בזה לבאר פסוק "ואשה כי יזוב זוב דמה" שהיא שופעת הדין ועת נדתה הוא היום הידוע, ובלא עת נדתה הוא שאר הזמנים שהיא פועלת ושופעת דין (אור יקר).

¹⁸⁸⁴ פי' מלכות (מ"מ).

<p>היום הזה, בא ועומד לפני הקדוש ברוך הוא ומבקש ממנו לעשות דין ולכלות עמים, ונתנת לו רשות, כמו שנאמר ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה וגו'.</p>	<p>האי יום בא וקאים קמי קודשא בריך הוא ותבע מניה למעבד דינא ולשיצאה עמין ואתיהיב ליה רשו כמה דאת אמר (שם ב) ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה וגו'.</p>
<p>רבי יצחק אמר תרין יומין¹⁸⁸⁵ אינון לקודשא בריך הוא¹⁸⁸⁶ חד שארי עמיה¹⁸⁸⁷ וחד אתי לקמיה¹⁸⁸⁸ ובאלין עביד קודשא בריך הוא קרבין בכלא וכד האי יומא¹⁸⁸⁹ אתי לאגחא קרבא אזדווג בההוא יומא אחרא¹⁸⁹⁰ ונטיל זיינין על זייניה ואגח קרבא בכלא באינון ראמין ונמוכין¹⁸⁹¹ הדא הוא דכתיב (ישעיה ב יב) כי יום ליהויה צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל.</p>	<p>רבי שמעון אמר, ואשה כי יזוב זוב דמה וגו', היינו שכתוב חרב לה' מלאה דם, מלאה דם ודאי, שכתוב כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה, היינו שכתוב וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו, ששנינו הקדוש ברוך הוא מקדים פורענות לעולם, הרשעים מקדימים את הפרענות בחטאיהם לבא לעולם.</p>
<p>רבי שמעון אמר ואשה כי יזוב זוב דמה וגו' (&) היינו דכתיב (שם לד ו) חרב ליהויה מלאה דם¹⁸⁹² מלאה דם ודאי דכתיב כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה היינו דכתיב (דניאל ט יד) וישקוד יהויה על הרעה ויביאה עלינו דתנין קודשא בריך הוא אקדים פורענותא לעלמא חייביא מקדמין פורענותא בחוביהון למיתי לעלמא</p>	<p>או כי תזוב על נדתה, היינו ויספתי ליסרה אתכם. מה זה ויספתי ליסרה, אוסיף דין על דין, ואתן דם על דם, יותר על מה שיש באותה החרב לה' מלאה דם.</p>
<p>או כי תזוב על נדתה היינו (ויקרא כו יח) ויספתי ליסרה אתכם מהו ויספתי ליסרה אוסיף דינא על דינא¹⁸⁹³ ואתן דמא על דמא יתיר על מה דאית בההוא חרב ליהויה מלאה דם</p>	<p>או כי תזוב על נדתה, היינו ויספתי ליסרה אתכם. מה זה ויספתי ליסרה, אוסיף דין על דין, ואתן דם על דם, יותר על מה שיש באותה החרב לה' מלאה דם.</p>
<p>כתיב (בראשית ח כא) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם מהו לא אוסיף אלא לא אתן עוד תוספת לההוא חרב אלא כגוונא דיכיל עלמא למסבל והא כתיב ויספתי אלא ליסרה כתיב ולא לשיצאה הדא הוא דכתיב או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב מומאתה</p>	<p>כתוב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, מה זה לא אוסיף, אלא לא אתן עוד תוספת לאותה חרב אלא כדוגמא שיכול העולם לסבול. והרי כתוב ויספתי, אלא כתוב ליסרה ולא לכלות, זהו</p>

¹⁸⁸⁵ הם גבורה עילאה וגבורה תתאה, גבורה עילאה "שארי עמיה" ממש שהיא דרוע שמאל של הקב"ה כנודע (אור יקר). הם בינה ומלכות (מ"מ).

¹⁸⁸⁶ אימא (רח"ו). פי' לז"א שהבינה משפעת בו והמלכות מקבלת ממנו בסוד עד תחת גבעות עולם, כמ"ש בריש פ' וארא וז"ש חד שארי עמיה שהוא בינה שנה"י דידה בתוכו, וחד אתי לקמיה היא מלכות שהיא לפני ז"א כמ"ש הזהר בכ"מ לפני ה' היא מלכות, וא"ש מ"ש "וכד האי יומא" שהיא מלכות אזדווג ביומא אחרא שהיא בינה, שלדברי הרח"ו קשיא רישא אוסיפא, דברישא כתב תרין יומין הם זר"ן ובסיפא משמע תרין יומין הם מלכות ובינה שאמר אזדווג בההוא יומא אחרא שהיא בינה, וטעם פתיחה זו הנה יום בא לפי שמפרשו על המלכות וכן ואשה כי יזוב זוב דמה הי אהמלכות ג"כ כמ"ש הזהר לקמן (מ"מ).

¹⁸⁸⁷ ת"ת (רח"ו).

¹⁸⁸⁸ הוא גבורה תתאה שהיא יום בא לה' הנדרש לעיל (אור יקר). מלכות (רח"ו).

¹⁸⁸⁹ מלכות (רח"ו).

¹⁸⁹⁰ היינו גבורה תתאה דינקא מגבורה עילאה (אור יקר). בינה (רח"ו).

¹⁸⁹¹ פי' השרים העליונים שהם על התחתונים אשר בעולם השפל שאין הקב"ה נפרע מאומה אלא אם כן נפרע מאלהיה תחלה כדכתיב ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים (או ריקר).

¹⁸⁹² י' אה"ה בריבוע הם י' דמים דגבורות בכללות הגבורה בגווה (רח"ו). ור"ל אע"פ שי' דמים הם לבושי ה' חסדים וה' גבורות, מ"מ כיון שהם אה"ה בריבוע דרך כלל הם גבורות, ולכן אמר י' דמים גבורות ר"ל שכולם גבורות כיון שהם באחוריים ודוק (מ"מ).

¹⁸⁹³ כי כל היום אלף שנים נגזר שתהיה דוה בנדתה ופשעינו האריכו קצנו (רח"ו).

	<p>שכתוב או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב טומאתה.</p>
<p>מהו כל ימי זוב טומאתה אלא חייביא מסאבין בחוביהון לגרמיהון ומסאבין לאתר אחרא כמה דאת אמר (בדמבר יש כ) כי את מקדש יהו"ה טמא ואתער רוח מסאבא עלייהו ולזמנא דאתי זמין קודשא בריך הוא לדכאה להו לישראל ולאעברא לההוא רוחא מסאבא מעלמא דכתיב (ישעיה נב א) לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא וכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ מן הארץ ודאי (מאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי)</p>	<p>מה זה כל ימי זוב טומאתה, אלא שהרשעים מטמאים את עצמם בחטאיהם ומטמאים מקום אחר, כמו שנאמר כי את מקדש ה' טימא ומעוררים רוח טומאה עליהם ולעתיד לבא, עתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ישראל ולהעביר את אותה רוח טומאה מן העולם, שכתוב לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא, וכתוב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, מן הארץ ודאי. (מי שבא להטמא מטמאים אותו ודאי).</p>
<p>רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי אלעזר¹⁸⁹⁴ ליליא חד קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא פתח רבי אלעזר ואמר (קהלת ז יד) ביום טובה היה בטוב וגו' גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'</p>	<p>רבי חזקיה היה יושב לפני רבי אלעזר, לילה אחד קמו בחצות הלילה לעסוק בתורה, פתח רבי אלעזר ואמר, ביום טובה היה בטוב וגו', גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'.</p>
<p>ביום טובה היה בטוב בזמן שהקדוש ברוך הוא מרבה חסד בעולם, צריך אדם ללכת בשוקים ולהראות לפני הכל, שהרי כשמתחיל טובו של הקדוש ברוך הוא בעולם, הוא שורה בכל, ובכל הוא עושה טוב, ומרבה אותו בעולם, ולכן יראה אדם בגלוי בשוקים ויעשה טוב שישרה עליו טוב אחר, זהו שכתוב ביום טובה היה בטוב, היה בטוב ודאי.</p>	<p>ביום טובה היה בטוב, בזמן שהקדוש ברוך הוא מרבה חסד בעולם, צריך אדם ללכת בשוקים ולהראות לפני הכל, שהרי כשמתחיל טובו של הקדוש ברוך הוא בעולם, הוא שורה בכל, ובכל הוא עושה טוב, ומרבה אותו בעולם, ולכן יראה אדם בגלוי בשוקים ויעשה טוב שישרה עליו טוב אחר, זהו שכתוב ביום טובה היה בטוב, היה בטוב ודאי.</p>
<p>וביום רעה ראה לא כתיב וביום רעה היה ברע אלא ביום רעה ראה דהא בשעתא דינא תלייא בעלמא לא לבעי ליה לאיניש לאתחזאה בשוקא</p>	<p>וביום רעה ראה לא כתוב וביום רעה היה ברע, אלא ביום רעה, ראה, שהרי בשעה שהדין תלוי בעולם אדם צריך לא להראות בשוק</p>
<p>נד/ב</p>	
<p>ולמיהך יחידאה בעלמא דהא כד דינא שריא בעלמא על כלא שארי ומאן דפגע ביה ואערע קמיה יתדן בההוא דינא וכדין כתיב (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט דהא משפט אסתלק מצדק ולא שריין דא בדא על עלמא</p>	<p>וללכת יחידי בעולם, שהרי כשדין שרוי בעולם, הוא שורה על הכל, ומי שפוגע בו ונפגש לפניו, ידון באותו הדין, ואז כתוב ויש נספה בלא משפט, שהרי משפט הסתלק מצדק ולא שורים זה עם זה על העולם.</p>
<p>ועל דא ראה ראה והוי נטיר אשגח ועיין לכל סטר והוי ידע דבכלהו שריא דינא ולא תפוק לבר ולא תתחזי בשוקא בגין דלא ישרי עלך</p>	<p>ועל כן ראה, ראה והיה שמור, השגח ועיין לכל צד, והיה יודע שבכלם שרוי הדין, ואל תצא החוצה, ואל תראה בשוק, כדי שלא ישרה עליך.</p>
<p>מאי טעמא בגין דגם את זה לעומת זה עשה האלהים (&) כמה דכד שארי טיבו בעלמא שרי על כלא כך כד שריא דינא בעלמא שרי על כלא ומאן דאערע ביה אתפס</p>	<p>למה, משום שגם את זה לעומת זה עשה האלהים, כמו שכאשר שורה הטוב בעולם, הוא שורה על הכל, כך כששורה הדין בעולם, הוא שורה על הכל, ומי שפוגש בו נתפס.</p>

¹⁸⁹⁴ שייכות ענין זה לפ' זו משום מתי דמסיק ת"ח הכי ילפינן מנגע דביתא (מ"מ).

<p>תא הזי כד דינא שריא בעלמא כמה סייפין תליין דנפקי מההוא חרב עלאה וזקפין רישא וחמאן דהא ההוא חרב עלאה סומקא מלייא דמא בכל סטרין כדין גזרין נימוסין וכמה סייפיא אתערין¹⁸⁹⁵ (ס"א כדין פסירן סייפין וכמה נימוסין אתערין) כמה דאת אמר (שיר ג ח) איש חרבו על ירכו וכתביב (יהושע ה יג) וחרבו שלופה בידו וכלהו משתכחי למעבד דינא ומאן דיערע בהו אתזק</p>	<p>בא וראה, כשדין שרוי בעולם כמה חרבות תלויות, שיוצאות מאותה חרב עליונה, וזוקפים ראש ורואים, שהרי אותה חרב עליונה היא אדומה מלאה דם בכל הצדדים, ואז גוזרים גזרות, וכמה חרבות מתעוררים (אז פועלים חרבות וכמה גזירות מתעוררים), כמו שנאמר איש חרבו על ירכו, וכתוב וחרבו שלופה בידו, וכולם מצויים לעשות דין, ומי שפוגש בהם נזק.</p>
<p>כתיב (בראשית יט יט) הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו' מאי שעמא¹⁸⁹⁶ בגין דבכל אתר¹⁸⁹⁷ דינא שריא בכלא שריא בין במתא בין במדברא ובסחרנא דמתא</p>	<p>כתוב הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו', למה, משום שבכל מקום שהדין שרוי, בכל הוא שורה, בין בעיר בין במדבר וסביב העיר.</p>
<p>תו פתח ואמר (שיר ח ו) שימני כחותם על לבך וגו' שימני כחותם כנסת ישראל אמרה דא לקודשא בריך הוא שימני כחותם מאן הוא חותם דא חותם דגושפנקא דקשוט</p>	<p>עוד פתח ואמר שימני כחותם על לבך וגו', שימני כחותם, כנסת ישראל אמרה את זה לקדוש ברוך הוא, שימני כחותם, מי הוא החותם, זהו חותם הטבעת של האמת.</p>
<p>כחותם על לבך דא חותם של תפילין¹⁸⁹⁸ דאנה בר נש על לביה כחותם על זרועך דא יד כהה¹⁸⁹⁹ דמנח בההוא זרוע ומנו יצחק וכנסת ישראל קאמר שימני כחותם חותם מבעי ליה מאי כחותם כאינון תפילין דרישא¹⁹⁰⁰ דאתי שבחא לכל גופא ועל דא תפילין בזרוע על הלב ובדא אשתכח בר נש שלים כגוונא דלעילא</p>	<p>כחותם על לבך, זהו חותם של תפילין, שמניח אדם על לבו, כחותם על זרועך, זו יד כהה, שמניח באותה זרוע, ומיהו יצחק. וכנסת ישראל אומרת, שימני כחותם, היה צריך להיות חותם, מה זה כחותם, כאותן תפילין של ראש שמביא שבח לכל הגוף, ועל כך תפילין בזרוע על הלב, ובזה נמצא אדם שלם כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>כי עזה כמות אהבה (&) מאי כי עזה כמות אלא לא אשתכח קשיותא בעלמא כמה דפרישו דנפשא מנופא כד בעיין לאתפרשא (ועל דא) כך אהבת כנסת ישראל לקודשא בריך הוא דלא אתפרשן לעלמין ובנין כך תפלה של יד אתקשרא בזרוע לקיימא דכתיב (שם ב ו) שמאלו תחת לראשי</p>	<p>כי עזה כמות אהבה, מה זה כי עזה כמות. אלא לא נמצאת קשיות בעולם כמו פרידת הנפש מהגוף כשרוצים להיפרד, (ועל זה) כך אהבת כנסת ישראל לקדוש ברוך הוא, שלא נפרדים לעולמים, ולכן תפלה של יד נקשרת בזרוע, לקיים את הכתוב שמאלו תחת לראשי.</p>
<p>קשה כשאול קנאה (&) בכל דרגין דגיהנם לא אית קשיא כשאול¹⁹⁰¹ דנחית לתתא מנייהו בר</p>	<p>קשה כשאול קנאה, בכל דרגות הגיהנם, אין קשה כמו השאול, שיורד למטה מכולם, פרט לאותה מדרגה</p>

¹⁸⁹⁵ על הגורמים זה המעשה (רח"ו).

¹⁸⁹⁶ פי' מ"ט אמר לו "ותגדיל חסדיך וכו'", הא כיון שיצא מסדום כבר ניצול, וא"כ מהו הגדלת החסד (מ"מ).

¹⁸⁹⁷ ור"ל כיון שניתן רשות למחבל חפי' בסחרני דמתא, ניתן לו רשות ומן הראוי היה נענש, לזה אמר ותגדל

חסדיך (מ"מ).

¹⁸⁹⁸ פי' כתב הרב שביום באים מוחין לז"א, ואחר התפלה מסתלקים המוחין על ראשו, והרשימו של המוחין לבד הוא שנשאר, ובלילה עושה רשימו דז"א למעלה על ראשו, ורשימו דמלכות בתוך החזה דז"א כנגד הלב ובבוקר עולה כתר דנוק' עד שמאל דז"א ונקשר שם ונכנס בו רשימו דמלכות שהוא כנגד הלב, ואז ז"א מתקנא גם הוא ושואב רשימו דיליה וז"ס התפילין שהם רשימו דמוחין דאתמול. ועי' בפ' ויחי דף רמה ע"א מ"ש שם וז"ש דא חותם של תפילין שהוא רשימו דמוחין של מלכות שהם תפילין של יד (מ"מ).

¹⁸⁹⁹ פי' כתר דנוק' שהוא קשור בזרוע שמאל דז"א ובו נכנסים רשימו דמוחין (מ"מ).

¹⁹⁰⁰ פי' שהרשימו של המוחין דנוק' הם ברשימו דמוחין דז"א שהם תפילין של ראש (מ"מ).

¹⁹⁰¹ יסוד דסט"א (רח"ו).

<p>ההוא דרגא דאקרי אבדון¹⁹⁰² ודא ודא אשתתפו כחדא ודא קשיא להו לחייביא מכלא</p>	<p>שנקראת אבדון, וזה וזה השתתפו כאחד, וזה קשה לרשעים מהכל.</p>
<p>כך קשה כשאול קנאה דלית קנאה אלא ברחימותא ומגו רחימותא אתי קנאה ומאן דקני לההוא דרחים¹⁹⁰³ יתיר קשיא ליה לאתפרשא מניה מההוא דרגא דאקרי שאול דאיהו קשיא מכל דרגין דגיהנם</p>	<p>כך קשה כשאול קנאה, שאין קנאה אלא באהבה, ומתוך אהבה באה קנאה, ומי שמקנא לאותו שאוהב ביותר, קשה לו להיפרד ממנו מאותה דרגה שנקראת שאול, שהיא קשה מכל דרגות הגיהנם.</p>
<p>רשפיה רשפי אש שלהבת יה (&) ומאן איהו שלהבת יה¹⁹⁰⁴ דא אשא דנפיק מגו שופר¹⁹⁰⁵ כליל מרוחא ומיא ומגו ההוא שלהובא כד מתלהטא בכנסת ישראל אוקיד עלמא בשלהובתא בקנאה דקודשא בריך הוא ובשעתא דהיא מקנאה ליה ווי דאערע בשלהוביתא דאיהו יתוקד בהו</p>	<p>רשפיה רשפי אש שלהבת יה, ומי היא שלהבת יה, זו אש שיוצאת מתוך שופר כלולה מרוח ומים, ומתוך אותה השלהבת כשמתלהטת בכנסת ישראל, שורפת העולם בשלהבת, בקנאה של הקדוש ברוך הוא. ובשעה שהיא מקנאה לו, אוי לפוגש בשלהבת שהוא ישרף בהם.</p>
<p>תו פתח ואמר (שם ח ז) מים רבים לא יוכלו לכבות וגו' מים רבים דא דרועא ימינא¹⁹⁰⁶ דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא שמאלא לקיימא וימינו תחבקני (&)</p>	<p>עוד פתח ואמר, מים רבים לא יוכלו לכבות וגו', מים רבים זו זרוע ימין, שצריך לקשר בה קשר של תפלה על זרוע שמאל לקיים וימינו תחבקני.</p>
<p>דבר אחר מים רבים דא הוא נהר עלאה¹⁹⁰⁷ דמניה נפקין נהרין לכל עבר וכלהו נגדין ואתמשכן מניה¹⁹⁰⁸ כמה דאת אמר (תהלים צג ד) מקולות מים רבים מאינן קולות דמים רבים דנפקן ואתמשכן מניה ונהרות כמה דאת אמר (&) נשאו נהרות וגו'</p>	<p>דבר אחר, מים רבים, זהו הנהר העליון שממנו יוצאים נהרות לכל העברים, וכולם שופעים ונמשכים ממנו, כמו שנאמר מקולות מים רבים, מאותם קולות של מים רבים שיוצאים ונמשכים ממנו, כמו שנאמר נשאו נהרות וגו'.</p>

¹⁹⁰² מלכות דסט"א (רח"ו). ור"ל ששאול הוא קשה מן הראשונים ואבדון קשה משאול (מ"מ).

¹⁹⁰³ פי' המקנא לאשתו הוא מפני אהבתה אינו רוצה שתהא יצאנית ופרוצה אבל היא קשה הדבר בעיניה, וזהו קשה כשאול קנאה כמה דשאול קשה לחייביא כך מאן דקני לההוא דרחים, קשה בעיניו זאת הקנאה יותר משאול שקשה לרשעים (מ"מ).

¹⁹⁰⁴ ח"א רמה ע"א ח"ב קיד ע"א (לש"ו).

¹⁹⁰⁵ פי' הגבורות שיוצאים מבינה ונק' שלהבת שהם דינים ונק' א"ש לפי שהם שלשים גבורות כל א' כלולה מעשר הם ש', ועם הכולל הם א"ש, ועי' בפרשת בשלח דף קנו ע"א ומ"ש שם (מ"מ).

¹⁹⁰⁶ פי' חסד דז"א ושיעור הכתוב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, היינו הגבורות שבה שמחממים אותה לזיווג, ולכאורה כשמאיר בה חסד דז"א אנו אומרים שכלים הגבורות הראשונים שגורמים האהבה כמ"ש הרב ז"ל משל למעיין הנוטף טיפין טיפין וארובות השמים נפתחו עליו שאינם נראים אותם הטיפים, ולפי דבר אחר מים רבים הוא בינה יתפרש ג"כ על ענין זה וכמ"ש בפ' ויצא שאפילו הווי ליה כסותי מרקמן וכו' שפי' שם שהאורות של המלכות נקראים תבן ולבנים לגבי האורות הבינה ולכך אמר לא יוכלו לכבות וכו' (מ"מ).

¹⁹⁰⁷ בינה (רח"ו).

¹⁹⁰⁸ הה"ג מתעוררים מסטרהא שהם הנה"י שלה שנקראים סטרהא וידוע שהחכמה שהוא סוד החסד שנעשו ממנו חכמה הוא מקבל תחלה כל השפע וממנו יוצא הדעת מזיווג עם הבינה שנמצא שהחסד שה"ס החכמה שם המים רבים שהם גבורות בינה, וחסד נקרא אהבה וזהו מים רבים גבורות דבינה והטעם שנקראים מים רבים, מפני שעל ידי ההשתלשלות למטה נאחזים בגבורות ההם החיצונים שהם נקראים רבים וזהו מים רבים. גם חסד הוא הוא שורש לחג"ת וכולם מקבלים על ידו, וכמה רבים תלתא, וז"ש מים רבים דגבורות הבינה לא יוכלו לכבות את האהבה דחסד ואינו בכל מציאות האהבה שיש בו או יש לפרש כמ"ש שעיקר האהבה והשלהובין דרחימו באים מהתעוררות הגבורות בסוד שמאלו תחת לראשי, וממנו באים השלהובים דרחימו ואהבת דודים, והוה אמינא כיון שבאים הה"ג דבינה, אז בכל מציאות השלהובין דרחימו הבאים מגבורה, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו, ואז בטל מציאות אישין דרחימו, לכן אומר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שבאה מחימות הגבורות דאישין דרחימו, לכן אומר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שבאה מחימות הגבורות דמכבות. ואדרבה כשבאים הה"ג דבינה במלכות מוסיפים הבל חמימות אהבה שלהובין דרחימו בסוד אהבה רבה (מ"מ).

אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה דרחים כנסת ישראל לקודשא בריך הוא יבוזו לו בוז יבוזו לו יבוז מבעי ליה מאי יבוזו לו אלא אם יתן איש דא קודשא בריך הוא את כל הון ביתו כמה דאת אמר (משלי כד ד) כל הון יקר ונעים באהבה דכנסת ישראל לגביה ולא לאתקשרא בהדה	אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאוהבת כנסת ישראל את הקדוש ברוך הוא, יבוזו לו. בוז יבוזו לו, היה צריך להיות יבוז, מהו יבוזו לו. אלא אם יתן איש, זה הקדוש ברוך הוא, את כל הון ביתו, כמו שנאמר כל הון יקר ונעים, באהבה של כנסת ישראל אליו, ולא להתקשר עמה.
בוז יבוזו לו כל אינון	בוז יבוזו לו, כל אותם
תוספתא	
בוז יבוזו לו מאי בוז יומא תניינא ויומא שתיתא ויומא שביעאה דסוכות דבהון הוו מנסכי מים ויין דשבעה יומין דסוכות בהון הוו מקריבין ישראל שבעים פרים לכפרא על שבעין ממנן בגין דלא	בוז יבוזו לו, מה זה בוז, יום שני ויום ששי ויום שביעי של סוכות, שבהם היו מנסכים מים ויין של שבעת ימי הסוכות, בהם היו מקריבים ישראל שבעים פרים לכפר על שבעים ממונים כדי שלא
נה/א	
זהר	
אכלוסין וכל אינון משריין דלעילא לההוא הון יקר ¹⁹⁰⁹ דהא לית רעותא ¹⁹¹⁰ לכולהו ¹⁹¹¹ אלא בשעתא דכנסת ישראל מתקשרא ביה בקודשא ברוך הוא ¹⁹¹² ומתעטרא בהדיה ¹⁹¹³ כדין כל אינון אכלוסין ¹⁹¹⁴ וכל אינון משריין ¹⁹¹⁵ וכלהו עלמין ¹⁹¹⁶ כלהו בחדו ¹⁹¹⁷ בנהירו ¹⁹¹⁸ בברכאן ¹⁹¹⁹ (ועל דא	אוכלוסים וכל אותם מחנות שלמעלה לאותו הון יקר, שהרי אין רצון לכלם אלא בשעה שמתקשרת כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא ומתעטרת עמו, ואז כל אותם האוכלוסים וכל אותם המחנות וכל העולמות, כולם בשמחה באור ובברכות, (ועל זה אמר) כתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

¹⁹⁰⁹ נשמר דלמאי דהשתא מפרשינין "איש דא קב"ה" לא מתיישבא "יבוזו לו" לאיש ח"ו, לזה אמר כי יבוזו
אהדר אל ההון שלא יתרצו בו, וז"ש "לההוא הון יקר" ואם תאמר למה, וכי הם נהנים אלא מהשפע והרי
השפע למה יבוזו (אור יקר).

¹⁹¹⁰ וירצה שהשפע, דהיינו הון, הוא נשפע מהבינה על ידי הת"ת להמלכות בחייליה. אמנם שפע רצון הכתר
אינם משיגים אלא בהיות היחוד "דהא לית רעותא" דהיינו שפע הרצון (אור יקר).

¹⁹¹¹ יושפע לכל העולמות כולם יחד, ויתרצו ממנו (אור יקר).

¹⁹¹² לא קב"ה בכנס"י שזהו אהבתו אליה, שעליה נאמר לא יוכלו לכבות את האהבה, אלא "כנס"י מתקשרא
ביה בקב"ה" דהיינו אהבתה וחיבוקה אליו, שעל זה נאמר "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה" תמורת
אהבה זו "בוז יבוזו", והטעם כי אחרי השנות האהבה מכופלת ממנו אליה, ואח"כ ממנה אליו כדפי' (אור
יקר).

¹⁹¹³ שמקבלת כל מה שבתוכו בה, דהיינו סוד עיטורין כדפי' בפרשת נח, וכל מה שמצוייר בזכר מצטייר
בנקבה, ומחתים בה כל צורתו, ואז הרצון מתפשט בכל העולמות כולם, דרך כלל ופרט (אור יקר).

¹⁹¹⁴ דלית אכלוסא פחותה מס' רבוא (אור יקר).

¹⁹¹⁵ רבוא רבוון מתחלקת האוכלוסין למחנות, והעד, דגלי ישראל, וכן לא זו בלבד, אלא אפילו מציאות
העולם ששכונים בו האוכלוסין והמשריין (אור יקר).

¹⁹¹⁶ שכל מציאות המקום והעולם ששכונים בו גם כן חי בעצמו, ונהנה מהרצון הנשפע כדפי' (אור יקר).

¹⁹¹⁷ מצד הבינה השמאלית (אור יקר).

¹⁹¹⁸ מצד הדעת האמצעי (אור יקר).

¹⁹¹⁹ מצד החכמה הימנית שהם ג' מקורו מהכתר חכמה ותבונ הודעת שורש לחסד גבורה ת"ת (אור יקר).

<p>אמר¹⁹²⁰) כתיב (&) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני¹⁹²¹</p>	
<p>מאן דאנה תפילין כד מנה תפלה של יד בעי לאושטא דרועא שמאלא לקבלה לכנסת ישראל ולקשרא קשרא עם ימינא בנין לחבקה לה לקיימא דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני לאתחזאה בר נש כגוונא דלעילא¹⁹²² ולאתעמרא בכלא¹⁹²³ וכדין בר נש שלים בכלא בקדושה עלאה וקודשא בריך הוא קארי עליה (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>מי שמניח תפלין, כאשר מניח תפלה של יד, צריך להושיט זרוע שמאל לקבל את כנסת ישראל ולקשר קשר עם הימין, כדי לחבק אותה, לקיים את הכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, שיראה האדם כדוגמא שלמעלה, ולהתעטר בכל. ואז האדם שלם בכל, בקדושה עליונה, והקדוש ברוך הוא קורא עליו ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>רבי חזקיה פתח ואמר (תהלים יז א) שמעה יהו"ה צדק וגו' כמה חביבה כנסת ישראל קמי קודשא בריך הוא דבכל זמנא¹⁹²⁴ דכנסת ישראל אתת לקמיה דקודשא בריך הוא¹⁹²⁶ קודשא בריך הוא אזדמן¹⁹²⁷ לקבלה הדא הוא דכתיב שמעה יהו"ה צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי</p>	<p>רבי חזקיה פתח ואמר, שמעה ה' צדק וגו', כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל זמן שכנסת ישראל באה לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מזדמן כנגדה, זהו שכתוב שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי.</p>
<p>אמר דוד, אני התקשרתי עם כנסת ישראל, כמו שהיא נמצאת לפניך, גם אני כך נמצא, ולכן שמעה ה' צדק בראשונה, ואחר כך הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה.</p>	<p>אמר דוד, אני התקשרתי עם כנסת ישראל, כמו שהיא נמצאת לפניך, גם אני כך נמצא, ולכן שמעה ה' צדק בראשונה, ואחר כך הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה.</p>
<p>מאי בלא שפתי מרמה אלא הכי תנינן כל מלה ומלה¹⁹²⁸ דצלותא¹⁹²⁹ דאפיק בר נש מפומיה סלקא לעילא¹⁹²⁹ ובקעת רקיעין¹⁹³⁰ ועאלת לאתר דעאלת ותמן אתבחנת ההיא מלה אי היא מלה דכשרא אי לא אי איהי מלה דכשרא עאלין לה קמי מלכא</p>	<p>מהו בלא שפתי מרמה, אלא כך שנינו, כל דיבור ודיבור של תפלה שמוציא אדם מפיו עולה למעלה ובוקע רקיעים ונכנס למקום שנכנס, ושם נבחן אותו הדיבור, אם זה דיבור כשר אם לא, אם זה דיבור כשר מכניסים אותו לפני המלך הקדוש לעשות רצונו, ואם לא מסטים אותו</p>

¹⁹²⁰ הוקשה לו, כי לפי הנראה אין ענין זה מהאבה ממש אלא מה שנעשה אחר האהבה שהוא היחוד והשפעת הרצון, אם כן אמאי תלי בדלא תניא, לימא אם יתן איש את כל הון ביתו ברצון לא באהבה כיון שאינו העיקר, לזה אמר כדבריו לעיל "אלא בשעתא וכו'" שאותה השעה יגרום כל הטובה הנזכרת, ולזה ידוע להם שבאהבה תלוי הכל, שמיד בהיות האהבה מיד תהיה הרצון, ומטעם זה גם כן היא בעצמה לא תשאל מאת הת"ת הרצון או היחוד אלא האהבה לבד, שיודעת היא שאחר היותה בין תרין דרועין דמלכא תו לא צריכא דממילא תבא אליה (אור יקר).

¹⁹²¹ וכן פי' בענין שתפלת ערבית רשות והביא ראייה ממעשה המצוה "מאן דאנח וכו'" שעושה בהניח היד החבוק הזה ומיד הראש בא יבא אליה ברנה אחר חבוק היד בין ב' זרועות (אור יקר).

¹⁹²² בסוד חיבוק (אור יקר).

¹⁹²³ בהנחת הראש ואז נמשך אליו כל הקדושה העליונה שהכל תלוי בזה כדפי' (אור יקר).

¹⁹²⁴ שאין עכוב הזווג מצדו אלא מצדה שאין לה הכנה (אור יקר).

¹⁹²⁵ ואם תאמר ולמה ידחה אותה דקאמר "דכל זמנא" ויש לומר דהיינו שיש בעולם בלתי הגונים ועכ"ז כיון שיש לה מציאות מועט להתעורר לבא אל היכל המלך "אזדמן לקבלה" ואינו מסתלק ממנה ומתעלם ממנה אלא כאשר אין לה עזר כלל (אור יקר).

¹⁹²⁶ בהתעוררות הזווג אינו מחזיר פניה ריקם בלך ושוב אלא קב"ה אזדמן להזדווג עמה בסוד השפע והעיקר כי התעוררות הזווג תלוי במעשים הטובים ובהם מאירה פניה נגד בעלה בסוד אור חוזר (אור יקר).

¹⁹²⁷ בסוד אור ישר (אור יקר).

¹⁹²⁸ אור תורה או תפלה וכיוצא (אור יקר).

¹⁹²⁹ כל עובי האויר עד הרקיע (אור יקר).

¹⁹³⁰ עד עלותה להיכלות ושם היא נבדקת כפי ענינה ומהותה, אם דבור בטל או מצוה, אם רע אם תפלה בכוונה וכיוצא, ואם טהורה היא, מעלים אותה עוד אל לפני המלך דהיינו למעלה מההיכלות (אור יקר).

<p>קדישא למעבד רעותה ואי לאו סאמינ לה לבר ואתער בההיא מלה רוחא אחרא</p>	<p>החוצה ומתעוררת באותו דיבור רוח אחרת.</p>
<p>ותא חזי כתיב ביה ביוסף (שם קה יח) ענו בכבל רגלו וגו' עד אימתי ענו בכבל רגלו עד עת בא דברו אמרת יהו"ה צרפתהו¹⁹³¹ עד עת בא דברו דמאן אלא עד עת בא דברו (דיוסף ואתבחינן) ההיא מלה הדא הוא דכתיב (&) אמרת יהו"ה צרפתהו כדין שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו</p>	<p>ובא וראה, ביוסף כתוב ענו בכבל רגלו וגו', עד מתי ענו בכבל רגלו, עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו, עד עת בא דברו של מי, אלא עד עת בא דברו (של יוסף ונבחן), אותו דיבור, זהו שכתוב אמרת ה' צרפתהו, ואז שלח מלך ויתירהו, מושל עמים ויפתחהו.</p>
<p>אדהכי הוה אתא צפרא אמר רבי אלעזר כתיב (ש"א כה כט) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים נפש אדני סתם¹⁹³² כמה דאת אמר (תהלים כד ד) אשר לא נשא לשוא נפשי הא עידנא בצפרא לאתקשרא כנסת ישראל ולא תחברא בבעלה זכאין אינון צדיקיא דמשתדלין באורייתא בליליא ואתאן לאתקשרא ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל עלייהו כתיב (משלי כג כה) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך</p>	<p>בינתיים היה בא הבוקר, אמר רבי אלעזר כתוב והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים, נפש אדני סתם, כמו שנאמר אשר לא נשא לשוא נפשי, הרי הזמן בבוקר לקשר את כנסת ישראל ולחברה לבעלה, אשרי הצדיקים שעוסקים בתורה בלילה, ובאים להתקשר עם הקדוש ברוך הוא ועם כנסת ישראל, עליהם כתוב ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.</p>
<p>אמר רבי אלעזר כתיב (ויקרא טו לא) והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם והזרתם כהאי זר דאיהו זר מכלהו ולא אתחבר במה דליתיה דיליה</p>	<p>אמר רבי אלעזר כתוב והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם. והזרתם, כמו הזר הזה שהוא זר מכולם ולא מתחבר במה שאינו שלו.</p>
<p>ותא חזי בשעתא דמסתאבין בני נשא לתתא מסאבין לון כלא והא אתמר אבל בשעתא דרוח מסאבא אתער (ס"א לתתא אתער רוחא כו') חשבתון זר אלא רוח¹⁹³³ מסאבא דלתתא אתער רוח מסאבא אחרא ואתיהיב ליה רשותא לנחתא לעלמא</p>	<p>ובא וראה בשעה שאנשים מטמאים למטה, מטמאים אותם בכל, והרי זה נאמר, אבל בשעה שרוח הטומאה מתעוררת (למטה מתעוררת רוח וכו') נחשבתם כזר, אלא רוח טומאה שלמטה מעוררת רוח טומאה אחרת ונותנת לה רשות לרדת לעולם.</p>
<p>מאי רשותא רשותא דקדושה דהוה נחית ומחי ביה לא אשתכח ואסתלק וכדין אתגלייא דינא לקבליהון דחייבין ואוסיף דינא על דיניה וכדין תרין רוחין משתכחין בעלמא חד רוחא דדינא וחד רוחא דמסאבא</p>	<p>איזו רשות, רשות של קדושה, שהיה יורד ומכה בו, לא נמצא ומסתלק, ואז מתגלה הדין כנגד הרשעים, ומוסיף דין על דינו, ואז שתי רוחות נמצאות בעולם, אחת רוח הדין ואחת רוח הטומאה.</p>
<p>אמר רבי אלעזר אצטריכנא הכא למימר מלה דאוליפנא מאבא תא חזי הכא ילפינן מנגע דביתא דכד רוחא מסאבא שריא בביתא וקודשא בריך הוא בעי לדכאה ליה שדר נגע צרעת בביתא¹⁹³³ לקטרנא דא בדא וההוא נגע לא אעדי מביתא ואף על גב דרוח מסאבא אסתלק מההוא ביתא עד</p>	<p>אמר רבי אלעזר הצטרכתי כאן לומר דבר שלמדתי מאבי, בא וראה, כאן למדנו מנגע הבית, שכאשר רוח טומאה שורה בבית, והקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותו, שולח נגע צרעת בבית, לקטרג זה עם זה, ואותו הנגע לא סר מהבית, ואף על גב שרוח טומאה הסתלקה מאותו</p>

¹⁹³¹ פי' שהמלכות בחנה בדברי יוסף ובתפלתו ומצאתו צדיק, ואזי שלח מלך ויתירה הפרשה א"נ כמ"ש בפ' מקץ שלח למלך הוא ז"א מושל עמים היא מלכות, שז"א שלח למלכות להתיר יוסף ממאסר (מ"מ).

¹⁹³² פי' מלכות שהיא צרורה בצרור החיים שהיא היסוד שיש בו מוחין דאור"א, הנקראים חיים (מ"מ).

¹⁹³³ פי' נגע הקדוש כמ"ש בפ' תזריע (מ"מ).

דינתצון ביתא אבנין ואעין וכלא כדין אתדכי אתרא	בית, עד שינתצו את הבית האבנים והעצים והכל, אז נטהר המקום.
כהאי גוונא מאן דאסתאב ואתער רוח מסאבא ושאר עילוי כד בעי קודשא בריך הוא לדכאה עלמא אתער רוח דינא תקיפא ואשתכח בעלמא ושריא על ההוא רוח מסאבא ומקטרגי דא בדא עד	כדוגמא זה, מי שנטמא ומעורר רוח טומאה ושורה עליו, כשרוצה הקדוש ברוך הוא לטהר את העולם, מתעוררת רוח דין קשה, ונמצאת בעולם ושורה על אותה רוח טומאה ומקטרגים זו עם זו, עד
תוספתא	
ישתאר עלמא חרוב מנייהו הדא הוא דכתיב (במדבר כט יב) ובחמשה עשר יום וגו' והקרבתם עולה אשה וגו' (ע"כ התוספתא)	ישאר העולם חרוב מהם, זהו שכתוב ובחמשה עשר יום וגו' והקרבתם עלה אשה וגו'.
נה/ב	
דיתעבר מעלמא ¹⁹³⁴ והוא רוח דינא תקיפא לא אסתליק מאתריה עד דינתין אתר שייפין וגרמין וכלא כדין אתדכי עלמא ואתעברו מיניה רוחין מסאבין ועלמא אשתכח בדכיו	עד שתעבור מן העולם, ואותה רוח הדין הקשה לא מסתלקת ממקומה, עד שינתץ את המקום איברים ועצמות והכל, ואז נטהר העולם ועוברות ממנו רוחות של טומאה, והעולם נמצא בטוהר.
ועל דא תנינן אתא לאסתאבא מסאבין ליה ודאי ¹⁹³⁵ ווי ליה לבר נש כד שארי עליה רוח מסאבא ואשתכח ביה בעלמא דודאי לינדע דקודשא בריך הוא בעי לבערא ליה מן עלמא זכאין אינון צדיקיא דכלהו קדישין ¹⁹³⁶ ואשתכחו בקדושה קמי מלכא קדישא ושריא עליהו רוח קדישא בהאי עלמא ובעלמא דאתי כיון דאתא צפרא קמו אזלו	ועל זה שנינו, הבא לטמא מטמאים אותו ודאי, אוי לאדם כששורה עליו רוח טומאה, ונמצא בה בעולם, שודאי ידע שהקדוש ברוך הוא רוצה לבערו מן העולם, אשרי הצדיקים שכולם קדושים ונמצאים בקדושה לפני המלך הקדוש, ושורה עליהם רוח הקדוש בעולם הזה ובעולם הבא, כיון שבא הבוקר קמו והלכו.
עד דהוו אזלי פתח רבי אלעזר ואמר (בראשית לב ב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים ויעקב הלך לדרכו דהוה אזיל לקבל אבוהי ¹⁹³⁷	בעוד שהיו הולכים, פתח רבי אלעזר ואמר ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים, ויעקב הלך לדרכו, שהיה הולך כנגד אביו.
תא הזי כל זמנא דיעקב ¹⁹³⁸ אשתכח לגביה דלבן לא מליל עמיה קודשא בריך הוא (ולא אשתכח לגביה ^א)	בא וראה כל זמן שיעקב נמצא אצל לבן לא דיבר עמו הקדוש ברוך הוא (ולא נמצא אצלו).
ואי תימא והא כתיב (שם לא ג) ויאמר יהו"ה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו' האי בסופא הוה בזמנא דבעא לאתפרשא מלבן וכד	ואם תאמר, הרי כתוב ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו', זה היה בסוף, בזמן שרצה להיפרד מלבן,

¹⁹³⁴ היינו היסורים הנשפעים על האדם לטהרת עונותיו (רח"ו).

¹⁹³⁵ בטומאה אחת כדי לטהרו מסאבין ליה בטומאה אחרת קשה ודין חזק, ואז שם יעמוד עד יבער אותו מן העולם, ולפעמים לא ינתץ הבית צא ולמד סתום מן המפורש מבתי המנוגע אלא דנקט בדרכה מיניה (אור יקר).

¹⁹³⁶ במעט קדושה שהם עוסקים בה, ואחר כך מקדשים אותה יותר, וז"ש "ואשתכחו וכו'", ונוסף על הכל "בהאי עלמא" כשיעורו, "ובעלמא דאתי" כשעורו כדפי' (אור יקר).

¹⁹³⁷ ירצה שדקדק הכתוב בזה, שמפני שהלך לדרכו, דהיינו היותו פורש מלבן ומתקרב אל הקדושה יצחק, לכך ויפגעו בו מלאכי אלהים, והיינו "קדושה על קדושתיה" דאמרן לעיל (אור יקר).

¹⁹³⁸ תימא דהא כתיב אנכי אהיה עמך ושמרתך וכו', ויש לומר דשמירתו והשגחתו ודאי היה עמו, אלא הכוונה לדבר עמו לרוח הקדוש ואו להיותו עליו כענין ויעל מעליו אלהים זה לא היה לו בבית לבן, וזהו "ולא ישתכח לגביה" דקאמר (אור יקר).

<p>אתפרש מניה אתו לקבליה אינון מלאכי ואוזפוהו בארהא</p>	<p>וכשנפרד ממנו באו לקראתו אותם מלאכים וליווהו בדרכו.</p>
<p>תא חזי כתיב (&) ויפגעו בו ויפגע במלאכי אלהי"ם מבעי ליה מאי בוי¹⁹³⁹ אלא אינהו אתו לאתכללא ביה¹⁹⁴⁰ (ואוזפוהו בארהא²) מאי לאתכללא ביה אלא אינון מסטרא דגבורה קאתיין דכתיב מלאכי אלהי"ם וחמא מסטרא אחרא מלאכי דרחמי ואתכללו ביה רחמי ודינא</p>	<p>בא וראה, כתוב ויפגעו בו, היה צריך להיות ויפגע במלאכי אלהים, מה זה "בו", אלא הם באו להכלל בו (וליווהו בדרך), מה זה להיכלל בו, אלא הם באו מצד הגבורה, שכתוב מלאכי אלהים. וראה מצד אחר מלאכי רחמים, ונכללו בו רחמים ודין.</p>
<p>תא חזי בקדמיתא¹⁹⁴¹ (&) מחנה אלהי"ם זה חד לבתר ויקרא שם המקום ההוא מחנים תרי חד מסטרא דדינא וחד מסטרא דרחמי מלאכין מהאי גיסא ומלאכין מהאי גיסא ועל דא כתיב ויפגעו בו בו דייקא</p>	<p>בא וראה, בראשונה מחנה אלהים זה אחד, אחר כך ויקרא שם המקום ההוא מחנים, שנים, אחד מצד הדין ואחד מצד הרחמים. מלאכים מן הצד הזה, ומלאכים מן הצד הזה. ועל זה כתוב ויפגעו בו, בו, דווקא.</p>
<p>ויאמר יעקב כאשר ראם ראה אותם מבעי ליה מאי ראם אלא חמא לון כלילין כחדא מתדבקן דא בדא מתחברן דא בדא ועל דא כתיב ראם¹⁹⁴² וכלהו אתו לאוזפא ליה ולשיזבא ליה מידיא דעשו</p>	<p>ויאמר יעקב כאשר ראם, היה צריך להיות ראה אותם, מה זה ראם, אלא ראה אותם כלולים כאחד, נדבקים זה בזה, מחוברים זה בזה, ולכן כתוב ראם, וכולם באו ללוות אותו ולהצילו מיד עשו.</p>
<p>כתיב בעשו (שם כה כה) ויצא הראשון אדמוני ויצא הראשון אי תימא דיעקב טפה קדמאה¹⁹⁴³ הוה לאו הכי דהא כתיב ויצא הראשון ולא כתיב ויצא ראשון ובגין דיצחק אתי מסטרא דדינא קשיא נפק עשו אדמוני סומקא דאי יעקב הוה בוכרא ההיא טפה קדמאה¹⁹⁴⁴ היכי נפקא הכי סומקא</p>	<p>כתוב בעשו ויצא הראשון אדמוני, ויצא הראשון, אם תאמר שיעקב היה מטיפה ראשונה, לא כך שהרי כתוב ויצא הראשון, ולא כתוב ויצא ראשון. ומשום שיצחק בא מצד הדין הקשה, יצא עשו אדמוני אדום, שאם יעקב היה בכור,</p>

¹⁹³⁹ מורה על עצמות גופו (ארו יקר).

¹⁹⁴⁰ הענין שכל זמן שהיה בבית לבן לא היה מרכבתו אל הת"ת שלימה, ועתה היה נשלם במרכבה אל הת"ת, ולכן באו המלאכים מלאכי חסד מימין ומלאכי גבורה משמאל להקשר בו, והיינו "ויפגעו בו". ואם תאמר ולמה לאברהם, שהיה מרכבה לחסד, או ליצחק לא היה כך, שלא פגעו בו מלאכים. לזה אמר, שגם באברהם היה כמדתו וליצחק כמדתו, אלא שיעקב היה בטורח צריך שמירה, לכך נתגלו אליו "ואוזפוהו באורחא" ועוד כי בו היו נכללים ב' כתות רחמי ודינא כדמפרש ואזיל (אור יקר).

¹⁹⁴¹ שהם המושגים ראשונה תחלת המדרגות הם מחנה דין מפני שהם מצד אלהים מלכות, כי מלכות וגבורה ענין א', וחסד ות"ת גם כן ענין א', ולכך אמר "מחנה אלהים זה", כי תחלת הראותם נראה ראש המדרגות, וז"ש "כאשר ראם" מיד. אמנם אחר הסתכלות ועיון, ראה שהיו נכללים של רחמים בשל דין על ידו, לכך קראם מחנים, שגם מחנה ה' היה שם עמהם, ולכך כשתדקדק אומרו "ויפגעו בו מחנה אלהים" הוא עצמו רחמים, מרכבה לת"ת, ובו מחנה אלהים שהם מלאכין דשכינתא, לכך בו נעשו מחנים, וטעם אומרו מחנים שנראה שהם ב' מחנות א"כ אינם נכללים בו (אור יקר).

¹⁹⁴² ר"ת רפאל אוריאל מיכאל הרי ג' קוים דהיינו רפאל בבחי' קו הגבורה ממותקות כך שמעתי (רח"ו).

¹⁹⁴³ פי' כמז"ל שיעקב הוא מטיפה א' ועשו מטיפה ב' משל לשופרת וכו' א"כ ויצא ראשון מב"ל מאי הראשון בה' הידיעה דמשמע דעשו מלבדשהוא פטר רחם ג"כ הוא ראשון ליצירה (מ"מ).

¹⁹⁴⁴ ר"ל עוד הכרח אחר, אם יעקב הוא ראשון לטיפה כדרז"ל, א"כ היכי נפקא הכי סומקא דהיינו טיפה של עשו למה היא סומקא, כיון שיצחק אבינו הוא גבו', מסתמא כל הרתיחות והגבורות שבו יהיו בטיפה ראשונה, א"כ טיפה ראשונה ראוי שתהיה סומקא ולא שניה שהיא עשו. אלא האמת הוא שעשו ראשון ג"כ לטיפה, ולכך ויצא הראשון אדמוני, בה' הידיעה וסומקא, הפך מדברי רז"ל. ואם תמאר לפי סברת הזהר ראוי היה יעקב שיהיה פטר רחם כמשל השופרת, וי"ל שזה יתורץ במה שתירצו המפרשים קושיא אחרת בענין ראובן ותאומתו. שהקשו רז"ל מי היה טיפה ראשונה אם נאמר ראובן, א"כ תאומתו תהיה פטר רחם כמשל השופרת, וקרא כתיב ראובן בכורי אתה. ואם נאמר התאומה היתה טיפה ראשונה, היכי קאמר קרא ראשית אוני, כי התאומה היא ראשית אונו. ותרצו דהני מילי בשלייא אחת לשניהם, אזי יהיה כמו שפופרת, אבל בב' שליות, יכול להיות ראשון לטיפה וראשון לפטר רחם. ובזה יתורץ ג"כ קושייתנו דיעקב ועשו בב' שליות, ועשו ראשון לטיפה וראשון לפטר רחם. אני מצאתי כתוב להפך דה"מ בב' שליות, אז הרחם הוא כשופרת

<p>אבל טפה תניינא הוה¹⁹⁴⁵ ובגין כך לא נפקא הכי דהא מסטרא דרחמי הות ההיא טפה מהאי גיסא ומהאי גיסא ומפה דעשו לא הות כמפה דיעקב דדא שלים ודא לא שלים ובההיא שעתא יצחק הוה</p>	<p>אותה טפה ראשונה איך יצאה כך אדומה, אבל טפה שניה היה, ולכן לא יצא כך, שהרי אותה טיפה היתה מצד הרחמים, מצד זה ומצד זה, והטפה של עשו לא היתה כמו הטפה של יעקב, שזה שלם וזה לא שלם, ובאותה שעה היה יצחק</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>רבי אלעזר ורבי יוסי חמיו היו הולכים מאושא ללוד, אמר רבי יוסי לרבי אלעזר אפשר שמעת מאבוך מאי דכתיב (&) ויעקב הלך לדרכו וגו' אמר ליה לא ידענא עד דהוו אזלי מטו למערתא דלוד שמעו ההוא קלא דאמר תרי עוזלין דאיילתא עבדו קמאי רעותא דניהא לי ואינן הוו משירייתא קדישא דערע יעקב קמיה</p>	<p>רבי אלעזר ורבי יוסי חמיו היו הולכים מאושא ללוד, אמר רבי יוסי לרבי אלעזר אפשר ששמעת מאביך מה שכתוב ויעקב הלך לדרכו וגו', אמר לו לא ידעתי, בעוד שהיו הולכים, הגיעו למערה של לוד, שמעו אותו קול שאומר שני עופרים של האיילת, עש לפני רצון של נחת לי, והם היו המחנה הקדוש שפגש יעקב לפניו.</p>
<p>אתרניש רבי אלעזר ואסתער בנפשו ואמר מאריה דעלמא כך אורחוי טב לן דלא נשמע שמענא ולא ידענא אתרחיש ליה גיסא ושמע ההוא קלא דאמר אברהם ויצחק הוו נפל על אנפוי וחמא דיוקנא דאבוי</p>	<p>התרגש רבי אלעזר והסתער בנפשו, ואמר רבונו של עולם, כך דרכו טוב לנו שלא נשמע, שמעתי ולא ידעתי. התרחש לו נס ושמע אותו קול שאומר, אברהם ויצחק היו, נפל על פניו, וראה את דמות אביו.</p>
<p>אמר ליה אבא שאילנא ואתיבונא דאברהם ויצחק הוו דערעו ליעקב כד אשתויב מלבן אמר ליה ברי פוק פתקך וסב סבתך פום ממלל רברבן הוה ולא דא היא בלחודי אלא לכל צדיקייא נשמתהון דצדיקייא מערעין קדמוהי לשיבוותיה ואינן מלאכי קדישי עלאי</p>	<p>אמר לו אבא, שאלתי והשיבוני, שאברהם ויצחק הם שפגשו את יעקב כשנצל מלבן, אמר לו בני הוצא את [פסקך] פתקך וקח את דברי אביך הזקן, פה מדבר גדולות היה, ולא רק זה בלבד, אלא את כל הצדיקים פוגשות נשמות של צדיקים לפניהם להצלתם, והם מלאכים קדושים עליונים.</p>
<p>ותא חזי יצחק קיים הוה בההיא שעתא אבל נשמתיה קדישא אתנסיבת בכורסייא יקרא דמאריה כד אתעקד על גבי מדבחה ומכדין אסתמו עיניו מחיזו היינו דכתיב (&) לולא וגו' ופחד יצחק היה לי (ע"כ התוספתא)</p>	<p>ובא וראה, יצחק היה קיים באותה שעה, אבל נשמתו הקדושה נלקחה לכסא הכבוד של אדונו, כשנעקד על גבי המזבח, ואז נסתמו עיניו מראות. היינו שכתוב לולא וגו', ופחד יצחק היה לי.</p>
<p>נ/א</p>	
<p>מכוון בסיומא דדינא קשיא דאפיק בסטרוי בגליפוי טהירין בשייפוי ובגין כך עשו זוהמא דאתהתיך מדהבא ועל דא תנינן דבעי בר נש לכוונא בההיא שעתא ברעותא דמאריה בגין דיפוק בגין קדישין לעלמא ואי תימא יצחק לא</p>	<p>מכוון בסיום הדין הקשה שהוציא בצדו באורות הקוקים באיבריו, ולכן עשו זוהמא שנתהתיך מהזהב. ועל כך שנינו, שצריך אדם לכוון באותה שעה ברצון של רבונו, כדי שיוציא בנים קדושים לעולם. ואם תאמר, שיצחק לא התכוון, לא כך, אלא התכוון</p>

והשליה הראשונה יוצאת אחרונה, כי הרחם צר ואין מקום שיתהפכו השליות עליונה למטה ותחתונה למעלה, אבל בשליה א' יכולה הטיפה להתהפך ותהיה טיפה ראשונה פטר רחם כי בשליה א' אז העובר יכול להתהפך כשמפרכסים לצאת. ודייק קראי אחי רבקה אם יעקב ועשו, מה בא ללמדנו, אלא להודיע שהיה דרך פלא כי התואמים כל א' בשליותו ויעקב ועשו שניהם שליה א' ודריש אם יעקב ועשו כמו ניטלה האם שלה שפי' מקום שנקלט בו הזרע וכן היה ג"כ בראשון ועם תאומתו ובזה הכל עולה כהוגן ודוק (מ"מ).
¹⁹⁴⁵ פי' יעקב (מ"מ).

<p>אתכוון לאו הכי אלא אתכוון בקדושה¹⁹⁴⁶ ואתכוון בסיומא דההוא אתר ואשתכח כד נפק ההיא מפה קדמאה בההוא אתר ממש ועל דא כתיב (&) כלו כאדרת שער</p>	<p>בקדושה והתכוון בסיום של אותו מקום, ונמצא כשיצאה אותה מפה ראשונה באותו מקום ממש, ולכן כתוב כולו כאדרת שער.</p>
<p>תא הזי דוד בשפירו דסומקא נפק ואתאחד בקדושה דמאריה ועל דא כתיב (ש"א מז יב) והוא אדמוני עם יפה עיניים וטוב ראי¹⁹⁴⁷ אבל יעקב בוכרא הוה מניה דעשו לאו מטפה אלא דכוונא דרעותא¹⁹⁴⁸ באילנא עלאה רברבא ותקיף ועשו בההוא אתר דסיומא דכלא ובנין כך כתיב (עובדיה א ב) הנה קמץ נתתיך בגוים בזוי אתה מאד¹⁹⁴⁹</p>	<p>בא וראה, דוד יצא ביופי של אדום, ונאחו בקדושת רבונו, ועל זה כתוב, והוא אדמוני עם יפה עיניים וטוב ראי. אבל יעקב היה בכור מעשו, לא מטפה אלא שכוון את הרצון לעץ העליון הגדול והתקיף, ועשו באותו מקום של סיום הכל, ולכן כתוב הנה קמץ נתתיך בגוים בזוי אתה מאד.</p>
<p>רבי יהודה הוה מתני הכי עשו נקרא ראשון דכתיב (בראשית כה כה) ויצא הראשון אדמוני כלו וקודשא בריך הוא אקרי ראשון דכתיב (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון (&) ואת אחרונים אני הוא וזמין לאתפרעא ראשון מראשון ולמבני ראשון דכתיב (ירמיה יז יב) כסא כבוד מרום מראשון ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה מא כז) ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן</p>	<p>רבי יהודה היה שונה כך, עשו נקרא ראשון, שכתוב ויצא הראשון אדמוני כולו, והקדוש ברוך הוא נקרא ראשון, שכתוב אני ראשון ואני אחרון, ואת אחרנים אני הוא, ועתיד להיפרע ראשון מראשון ולבנות ראשון, שכתוב כסא כבוד מרום מראשון, ולעתיד לבא כתוב, ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן.</p>
<p>תאנא זמינא ירושלם¹⁹⁵⁰ למהוי שורהא לעילא ולא תקרבא עד כורסי יקרא¹⁹⁵¹ דמלכא הדא הוא דכתיב (ירמיה ג יז) בעת ההיא יקראו לירושלם כסא יהוה כדין כתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה¹⁹⁵² כאור החמה¹⁹⁵³ ואור החמה יהיה שבעתים¹⁹⁵⁴ כדין (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד</p>	<p>שנינו, עתידה ירושלים להיות חומתה למעלה, ולהתקרב עד כסא כבוד המלך, זהו שכתוב בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה', אז כתוב והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים, אז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>

¹⁹⁴⁶ פי' שיצחק בשעת תשמיש היה מהרהר באילן הקדוש וכשסיים והיה מהרהר בקלי' שהוא סיום הקדושה, אזי יצאה טיפת עשו, ואח"כ חזר להרהר בקדושה ואז יצא הטיפת יעקב שהיא שניי', ומכאן ראיא למ"ש הרב ע"ש א"ח שמותר להרהר בדברי תורה בשעת תשמיש ודקדק כן ממ"ש בגמ' בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית הכסא ובית המרחץ וק' בכל לאתווי מאי אלא לרבות אפילו בשעת תשמיש אבל יזהר שלא יגע בבשרו (מ"מ).

¹⁹⁴⁷ היינו בסוד התיקון סוד מהיטבאל אבל עשו סוד מלכין דמיתו בלי תיקון בסוד עשו הוא אדום (רח"ו). עיקר היופי הוא חיוור וסומק דין ורחמים כמ"ש דודי צח ואדום כו' וכן דוד המע"ה כתיב בל' אדמוני עם יפה עני' וטוב רואי ר"ל שהיו בו ב' הגוונ' ולכן בצד הדין שבו הי' מנצח האומות ובצד החסד עושה משפט וצדקה לעמו וכן תקונים דדיקנא דז"א בהם ב' בחי' דין ורחמים רחמים לישראל ודין לאו"ה (ב"ע ריז ע"א).

¹⁹⁴⁸ פי' כיון שיצחק היה מכוין באילן הקדוש שהוא בחי' יעקב נמצא שיעקב הוא בוכרא במחשבה (מ"מ).

¹⁹⁴⁹ קטן נתתיך בגוים שהאדם בלא רגלין קטן הוא מאד בזוי בלא לשון וידן שכלל כל הבריאה הוא בדבור ומעשה (בהגר"א על תיקו"ז קיא ע"א).

¹⁹⁵⁰ מלכות (מ"מ).

¹⁹⁵¹ בינה (רח"ו).

¹⁹⁵² מלכות (רח"ו).

¹⁹⁵³ בינה (רח"ו). וע' עוד בפ' שמות דף י ע"א, ובפ' קרח דף קעח ע"ב, ובפע"ח שער ראש חדש סמוך לסופו דף קח סע"ד (ביאורים ח"א כט ע"א).

¹⁹⁵⁴ דהיינו ז"ת דעתיק, ועי' דברינו בפרשת תזריע מג ע"א (מ"מ). ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים (ישעיה ל כו), ור"ל שהמלכות תתייחד עם ז"א ויאירו שניהם באור הבינה, והבינה תכלול באבא, ויאירו שניהם יחד באור הי"ג ת"ד, וזהו אור שבעתים, כי הי"ג ת"ד הם הדעת עלאה, והוא הדעת הכללי

ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלוך יהו"ה לעולם אמן ואמן	
פרשת אחרי מות	
וידבר יהו"ה אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו' (&) ויאמר יהו"ה אל משה (&) רבי יהודה אמר כיון דכתיב וידבר יהו"ה אל משה אמאי זמנא אחרא ויאמר יהו"ה אל משה דבר אל אהרן אחיך דהא במלולא קדמאה סגי	וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו', ויאמר ה' אל משה. רבי יהודה אמר כיון שכתוב וידבר ה' אל משה, למה פעם אחרת ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך, שהרי בדיבור הראשון מספיק.
אלא הכי תנינן ¹⁹⁵⁵ כתיב (ויקרא א א) ויקרא אל משה ¹⁹⁵⁶ וידבר יהו"ה אליו ¹⁹⁵⁷ וכתיב (שמות כד א) ואל משה אמר ¹⁹⁵⁸ עלה אל יהו"ה ¹⁹⁵⁹ והא אוקמוה מלה דהכא דרגא חד ¹⁹⁶⁰ ולבתר דרגא אחרא ¹⁹⁶¹ אופי הכא וידבר יהו"ה אל משה דרגא חד ולבתר ויאמר יהו"ה אל משה דבר אל אהרן אחיך דרגא אחרא וכלא בחד מתקלא ¹⁹⁶² סלקא ¹⁹⁶² ומן שרשא חדא ¹⁹⁶³ כולא אתהבר ¹⁹⁶⁴	אלא כך שנינו, כתוב ויקרא אל משה, וידבר ה' אליו, וכתוב ואל משה אמר עלה אל ה', והרי בארו את הדבר, כאן דרגא אחת, ואחר כך דרגא אחרת. כמו כן כאן, וידבר ה' אל משה דרגא אחת, ואחר כך ויאמר ה' אל משה, דבר אל אהרן אחיך, דרגא אחרת, והכל עולה במשקל אחד ומשורש אחד, הכל התחבר.
אחרי מות שני בני אהרן (&) רבי יצחק פתח (תהלים ב יא) עבדו את יהו"ה ביראה וגילו ברעדה וכתיב (שם ק ב) עבדו את יהו"ה בשמחה באו	אחרי מות שני בני אהרן, רבי יצחק פתח, עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה, וכתוב עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. הפסוקים הללו קשים זה על זה, אלא כך שנינו, עבדו את ה' ביראה, שכל עבודה

דהאצילות, וכל בחי' דעת הוא י"ד בחי', וכמ"ש בפע"ח (שער ספי' העומר פרק ב), וזהו אור שבעתיים (ביאורים ח"א כט ע"א).

¹⁹⁵⁵ בכח ה' גבורות של יסוד אי' נבקעו ה' מוצאות הפה, ובכמה מקומות אמר שחיק וגרון הם יסוד ומלכות דחכמה, והם סוד אחע"ה וגיכ"ק העולים או"ר א"ר י', ונקראים אותיות רוחניות כמ"ש באיכה בזוהר חדש נ"ג א' בסוד מלת איכה, משום דלא אית בהון שותפו כלל לאו לישן ושיניים ולא שפון כלל. ולפי זה פי' שתי בחינות אלו הן מיסוד (נ"א מסוד) אבא, וה"ס הקול שיורד מפנימיות המוחין חב"ד והוא פנימיות זעיר הנקרא קול, אך פנימיות הנוק' נקרא דיבור וכו', לשון אמירה תצדק על עצמות הענין ולשון דיבור על פועל הדיבור, וכו' והשתא דאתית להכי תדקדק היטב וידבר ה' אל משה לאמר, וירצה שה' דיבר לו כל הפרשה מלה ומלה והיה משפיע בו כח שכל מופלא להבין ולדעת כל מה שנצטרך לידע מפירוש המצוה וכל מה שתדרש בפרטותיה, וכמו כן כל הטעמים והסודות הכמוסים בה. אבל נצטווה לאמר לישראל ולא יספיק לו הדיבור לבד, אלא צריך להבינם עצמיות הענין בכל פרטיו וכו'. ומעתה נבין טעם מאמרות דבראשית, שאין הכוונה בעצם וראשונה על הדיבור כי היה הוא לבדו יתברך, אבל יכוין לבאר לנו עצם הנמצאים שנבראו בכל יום, אבל בתורה כתוב (שמות כ א) וידבר אלקים את כל הדברים, שכוונתו יתברך היתה שישראל ישמעו מלה במלה וכו' ונלע"ד להעמיק יותר בענין זה וכו' האמירה היא באו"א עלאין והדיבור ביש"ס ותבונה [ועד חטא העגל וידבר היתה בחכמה, ויאמר בבניה, ואחר העגל וידבר ביש"ס וידבר בתבונה] (רמ"ז).

¹⁹⁵⁶ מלכות (מ"מ). עי' ח"א קב ע"ב: בכל אתר דכתיב ויאמר סתם או ויקרא סתם הוא מלאכא דברית. כאשר יאמר "ויאמר ה'" ירצה ת"ת עם המלכות, אבל כאשר יאמר ויאמר סתם ישלול שהיתה המלכות בלי חברת הת"ת ועטם היות ויאמר סתם בה מפני שהיא נקבה אינה נזכרת בשם אלא סתם אמר האומר קרא הקורא (אור יקר שם).

¹⁹⁵⁷ ז"א (מ"מ).

¹⁹⁵⁸ מלכות (מ"מ).

¹⁹⁵⁹ ת"ת (אור יקר מ"מ).

¹⁹⁶⁰ שכינה (אור יקר). פי' מלכות, שהדיבור במלכות ואמירה בז"א (מ"מ).

¹⁹⁶¹ ת"ת (אור יקר).

¹⁹⁶² שהכל ענין א' להראות אזהרתם בכבוד השכינה ומשכנה (אור יקר).

¹⁹⁶³ בעל השכינה ומשכנה א"נ בעל המדות שהוא המאציל מיוחד ת"ת ומלכות, ששתיהם במדה אחת ורצונו לפעול אותה פעולה עצמה על ידי מדה זו או זו, והכל פעולה אחת (אור יקר). חיק וגרון וכו' שהוא יסוד ועטרה דחכמה (רמ"ז).

¹⁹⁶⁴ קול ודיבור חו"ג (רמ"ז).

<p>לפניו ברננה הני קראי קשיין אהדדי¹⁹⁶⁵ אלא הכי תאנא עבדו את יהו"ה ביראה דכל פולחנא דבעי בר נש למפלא קמי מאריה בקדמיתא בעי יראה לדחלא מניה¹⁹⁶⁶ ובגין דחלא דמאריה ישתכח לבתר דיעביד בחדוותא פקודי אורייתא¹⁹⁶⁷ ועל דא כתיב¹⁹⁶⁸ (דברים י יב) מה יהו"ה אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגילו ברעדה¹⁹⁶⁹ דאסיר ליה לבר נש למחדי יתיר בעלמא דיין¹⁹⁷⁰ האי במלי דעלמא אבל במלי דאורייתא ובפקודי דאורייתא בעי למחדי¹⁹⁷¹ לבתר ישתכח בר נש דיעבד בחדוותא פקודי אורייתא דכתיב עבדו את יהו"ה בשמחה¹⁹⁷²</p>	<p>שרוצה אדם לעבוד לפני רבוננו, בראשונה צריך יראה לפחד ממנו, ומשום הפחד של אדונו, ימצא אחר כך שיעשה בשמחה את מצוות התורה, ועל כן כתוב מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגילו ברעדה, שאסור לאדם לשמוח יותר בעולם הזה, וזה בדברי העולם, אבל בדברי תורה ובמצוות, התורה צריך לשמוח, אחר כך ימצא אדם שיעשה בשמחה את מצוות התורה שכתוב עבדו את ה' בשמחה.</p>
<p>רבי אבא¹⁹⁷³ אמר עבדו את יהו"ה ביראה¹⁹⁷⁴</p>	<p>רבי אבא אמר עבדו את ה' ביראה,</p>
<p>נ/ב</p>	
<p>רזא דמלה הוא¹⁹⁷⁵ עבדו את יהו"ה ביראה (תהלים ב יא) מה יראו הכא אלא כמה דאוקימנא דכתיב (משלי א ז) יראת יהו"ה ראשית דעת¹⁹⁷⁶ וכתיב (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת יהו"ה יראת יהו"ה קודשא בריך הוא¹⁹⁷⁷ הכי אקרי¹⁹⁷⁸</p>	<p>סוד הדבר הוא עבדו את ה' ביראה, איזו יראה כאן, אלא כמו שבארנו, שכתוב יראת ה' ראשית דעת, וכתוב ראשית חכמה יראת ה', יראת ה' כך נקרא הקדוש ברוך הוא.</p>

¹⁹⁶⁵ עד י"ג שנה האדם בסוד נפש ונכנסות בו הגבורות, וכו' אחר השלמת הי"ג אז נשלם במדת המלכות שהוא בחינת הנפש (רמ"ז).

¹⁹⁶⁶ יראה היא פתח לעבודות והטעם שהיא בעת שער לכל העבודה וכו' לא שיעשה מצותיו ביראה אלא מצות היראה עצמה (אור יקר).

¹⁹⁶⁷ כל המצות ימשכו אחריה (אור יקר).

¹⁹⁶⁸ בהיות בידך יראה ממילא תשיג כל השאר (אור יקר). והוא מה שאמרו רז"ל הכל בידי שמים, הוא זעיר, חוץ מיראת שמים, שזה במדת המלכות שממנה כח ההתעוררות והעלאת מ"ן העולים להתקשר ולהתקן בשרשם (רמ"ז).

¹⁹⁶⁹ היינו במילי דעלמא במקום גילה דחול שם תהא רעדה כדי שלא לתת מקום ליצר הרע (אור יקר).

¹⁹⁷⁰ שרבו בו הסיגים והמותרות, שלכן צריך לו לגיל ברעדה, כי בזה יתקן בחינת החיצוניות בהעלות כל הניצוצים שבו באכילה ושתייה וכיוצא (רמ"ז).

¹⁹⁷¹ בלימוד התורה ופיקודיה שהם בסוד הפנימיות, שם אפילו [בלימוד] במצוות לא תעשה שהן סוד גבורות, הן בחי' יין המשמח שהן גבורות קדושות הרוצות להיטיב ולהשתלשל למטה, וכל שכן החסדים, שזוהי פעולת השמחה להוציא ולשלשל רוחות החיות (נ"א כוחות רוחניות) ברוחב התפשטות וגילוי, הפך העצבון שהוא מקמטם (נ"א מקטמם) ומונעם (רמ"ז).

¹⁹⁷² אחר שנכנס בפתח מצות היראה ובא ליכנס בתור הובמצוה יעשה אותם בשמחה לא בעצלות ועצבות ח"ו וכו' עבדו את ה' בשמחה שהיא הבינה (אור יקר).

¹⁹⁷³ ר' אבא פליג אדלעילא וקאמר שב' פסוקים אלו הם במדות לא על דרך הפשט כדפיר' ר' יצחק (אור יקר).

¹⁹⁷⁴ יחוד המלכות בת"ת (אור יקר).

¹⁹⁷⁵ יראת ה' נקראת המלכות שהיא יראת ה' מצד הדין, וכן הבינה נקראת יראת ה' שהיא הדין אלא שכשאנו אומרים יראת ה' על המלכות יהיה הו"ה ת"ת וכשאנו אומרים יראת ה' בינה יהיה הו"ה חכמה, והנה עבוד יראת סוד היחו דהיא העבודה ויש ב' מיני יחוד, הא' יחוד חו"ב ועליה נאמר עבדו את ה' בשמחה וכו' השנית יחוד תו"מ ועליה נאמר עבוד את ה' ביראה (אור יקר).

¹⁹⁷⁶ ראשית יפתח ליכנס אל הת"ת הנקראת דעת, ומש"כ ראשית חכמה יראת ה' דהיינו הבינה פתח אל החכמה היינו בהשאלה (אור יקר).

¹⁹⁷⁷ מלכות (רח"ו). ולפי זה לא קשו קראי אהדדי דיראת ה' היא מלכות וכן שמחה היא מלכות בסוד כי בשמחה תצאו (מ"מ). אבא (מ"מ).

¹⁹⁷⁸ ועיקר שמה שמחה כדפירשנו (אור יקר).

<p>רבי אלעזר אמר עבדו את יהו"ה ביראה מאן דבעי למעבד פולחנא דמאריה¹⁹⁷⁹ מאן אתר שאר¹⁹⁸⁰ ובאן אתר יכוון¹⁹⁸¹ פולחנא ליחדא שמא דמאריה הדר ואמר ביראה ביראה הוא שירותא מתתא לעילא¹⁹⁸²</p>	<p>רבי אלעזר אמר עבדו את ה' ביראה, מי שרוצה לעשות עבודת אדונו, מאיזה מקום מתחיל ובאיזה מקום יכוון את העבודה לייחד את שם רבונו, חזר ואמר ביראה, ביראה היא הראשית ממטה למעלה.</p>
<p>(תא חזי בני אהרן¹⁹⁸³ הא אוקימנא והא אתמר מלה)¹⁹⁸⁴ תא חזי מה כתיב הכא אחרי מות ולבתר דבר אל אהרן אחיך וגו' (&) בזאת יבא אהרן¹⁹⁸⁵ (&) אלא מכאן שירותא לאזהרא¹⁹⁸⁶ לכהני כל מאן דבעיין לאזהרא בהאי זאת ודא היא יראת יהו"ה</p>	<p>(בא וראה בני אהרן הרי בארנו והרי נתבאר הדבר). בא וראה, מה כתוב כאן אחרי מות, ואחר כך דבר אל אהרן אחיך וגו', בזאת יבא אהרן, אלא מכאן הראשית להזהיר את הכהנים, כל מי שצריכים להזהר ב"זאת" הזו, וזוהי יראת ה'.</p>
<p>דבר אחר אחרי מות שני בני אהרן רבי יוסי אמר אחרי מות נדב ואביהוא¹⁹⁸⁷ מבעי ליה מאי טעמא שני בני אהרן והא ידיע דבנוי הוו אלא הכי תאנא דעד כאן לאו ברשותיהו קיימי אלא ברשותא דאבוהון ובגין כך בקרבתם לפני יהו"ה וימותו דאינון דחקו שעתא בחיי דאבוהון וכלא הוה בגין ההוא חובא דעבדו דכתיב (במדבר ג ד) בהקריבם אש זרה דתניא באתר חד כתיב (&) בהקריבם אש זרה ובאתר חד כתיב (&) בקרבתם לפני יהו"ה והאי והאי הוה ובגין כך כתיב (&) הכא בני אהרן וכתוב בקרבתם</p>	<p>דבר אחר אחרי מות שני בני אהרן, רבי יוסי אמר היה צריך להיות אחרי מות נדב ואביהוא, למה שני בני אהרן, והרי ידוע שהיו בניו, אלא כך שנה, שעד כאן לא עמדו ברשותם אלא ברשות אביהם, ולכן בקרבתם לפני ה' וימותו, שהם דחקו את השעה בחיי אביהם, והכל היה בשביל אותו חטא שעשו, שכתוב בהקריבם אש זרה, ששנינו במקום אחד כתוב בהקריבם אש זרה, ובמקום אחד כתוב בקרבתם לפני ה', וזה וגם זה היה, ולכן כתוב בני אהרן וכתוב בקרבתם.</p>
<p>(תאנא) אמר רבי חייא יומא חד הוינא אזיל בארהא למיהך גביה דרבי שמעון למילף מניה פרשתא דפסחא ערעית בחד טורא וחמינא בקיעין גומיין בחד טינרא ותרין גוברין בה עד דהוינא אזול שמענא קלא דאינון גוברין והוו אמרין (תהלים מח א) שיר מזמור לבני קרח גדול יהו"ה ומהלל מאד וגו'</p>	<p>(שנינו) אמר רבי חייא, יום אחד הייתי הולך בדרך ללכת אל רבי שמעון ללמוד ממנו פרשת הפסח, פגשתי בהר אחד וראיתי בקיעים וחורים בסלע אחד ושני אנשים בו, בעוד שהייתי הולך, שמעתי קול האנשים הללו שהיו אומרים, שיר מזמור לבני קרח גדול ה' ומהולל מאד וגו'.</p>

¹⁹⁷⁹ לייחד שם הוי"ה (אור יקר). מלת עבדו היא בעבודה ומעשה ולכן צריך לפרשו על המדה הנקראת עשיה, והיא הצריכה מעשה וכו', דתיקון הנפש הוא במעשה המצוות ותיקון הרוח בלימוד התורה ותיקון הנשמה בכוונת התורה והמצוות [עי' ע"ח שער קלי' נגה פרק ה] (רמ"ז).

¹⁹⁸⁰ ממעלה למטה או ממטה למעלה (אור יקר).

¹⁹⁸¹ היכל יקבץ הייחוד (אור יקר).

¹⁹⁸² ואח"כ יחזור ממעלה מטה ויקבץ שם הכל, א"כ פסוק שאמר עבוד את ה' בשמחה היינו ממעלה למטה אחר שעבד ביראה מתתא לעילא והכל סוד עבודת היחוד (אור יקר). כלומר שאין השכינה נקראת יראה אלא בתיקון הנעשה בה, והעולה ממטה למעלה בכח מעשה וכוונות התחוננים שהם המגבירים עוז ותעצומות בשכינה בתקנם אותה כראוי, שאז היא נוראה על כל סביבותיה והחיצונים מתכנעים (רמ"ז).

¹⁹⁸³ אם לא תתוקן [השכינה] כהוגן אז ח"ו גוברת יראת העונש הנקראת יראה רעה ולז"א תא חזי בני אהרן וכו' (רמ"ז).

¹⁹⁸⁴ פי' שפגמו במלכות במה שהקריבו אש זרה שהיא הסט"א כדלקמן נז ע"ב וזהו סיבת מיתתם ולכ"א לאהרן בזאת יבוא אהרן שהיא השכינה הנקראת זאת שהיא שירותא לאעלא בר נש מתתא לעילא ולא יעשה כבניו (מ"מ).

¹⁹⁸⁵ ומפני שנכנס בשער היראה אמר לבתר אחר שנכנס בשער זה ישמח (אור יקר).

¹⁹⁸⁶ שלא ימות כשם שמתו בניו (מ"מ).

¹⁹⁸⁷ עי' לעיל ח"א דף עג רע"ב, וח"ב קצג ע"א, לעיל לז ע"ב ושם לח ע"ב, לג סע"ב ולד רע"א, ולקמן ס ע"א, ולקמן נו סע"ב (דע"ה ח"ב פד ע"ג, ועיי"ש ע"ד). התעוררו אז נדב ואביהוא ג"כ לתקן את החטא דאדה"ר (דע"ה ח"ב קא ע"א).

<p>מאי שיר מזמור אלא הכי תאנא משמיה דרבי שמעון שיר דאיהו כפול¹⁹⁸⁸ שיר דאיהו משובח משאר שירין ועל דאיהו משובח משאר שירין תרין זמנין אתמר ביה שירתא וכן (שם צב א) מזמור שיר ליום השבת¹⁹⁸⁹</p>	<p>מהו שיר מזמור, אלא כך שנו משמו של רבי שמעון, שיר שהוא כפול, שיר שהוא משובח משאר השירים, ועל שהוא משובח משאר השירים פעמיים נאמר בו שירה. וכן מזמור שיר ליום השבת.</p>
<p>כהאי גוונא שיר השירים¹⁹⁹⁰ אשר לשלמה¹⁹⁹¹ שירתא לעילא מן שירתא שיר מזמור שירתא דקודשא בריך הוא דקא מזמרי בני קרח (על) אינון דיתבי על פתחא דגיהנם ומאן אינון אהוהון דאינון דיתבי בתרעי דגיהנם ועל דא שירתא דא ביום שני אתמר¹⁹⁹²</p>	<p>כדוגמא זה שיר השירים אשר לשלמה, שירה למעלה משירה, שיר מזמור, שירה של הקדוש ברוך הוא שמזמרים בני קרח (על) אותם שיושבים על פתח הגיהנם. ומי הם אחיהם, שהם שיושבים בשערי הגיהנם, ועל כן השירה הזאת נאמרת ביום שני.</p>
<p>קריבנא גביהו אמינא להו מאי אסקייכו באתר דא אמרו מזבני אנן ותרי יומי בשבתא בדילנא מישובא ונעסק באורייתא בגין דלא שבקין לן בני נשא כל יומא ויומא אמינא זכאה חולקכון</p>	<p>קרבתני אליהם ואמרתי להם מה עסקיכם במקום הזה, אמרו סוחרים אנחנו, ושני ימים בשבוע אנו בדילים מהישוב ועוסקים בתורה, כי לא עוזבים אותנו בני אדם כל יום ויום, אמרתי אשרי חלקכם.</p>
<p>תו פתחו ואמרו בכל זמנא דצדיקייא מסתלקי מעלמא דינא אסתלק מעלמא¹⁹⁹³ ומיתתהון דצדיקייא מכפרת על חובי דרא ועל דא פרשתא דבני אהרן ביומא דכפורי קרינן לה למהוי כפרה לחוביהון דישראל</p>	<p>עוד פתחו ואמרו בכל זמן שצדיקים מסתלקים מן העולם הדין מסתלק מן העולם, ומיתת הצדיקים מכפרת על חטאי הדור, ולכן פרשת בני אהרן קוראים אותה ביום הכפורים, שתהיה כפרה על חטאי ישראל.</p>
<p>אמר קודשא בריך הוא אתעסקו במיתתהון דצדיקייא¹⁹⁹⁴ אלין ויתחשב לכו כאלו אתון מקרבין קרבנין בהאי יומא לכפרא עלייכו דתנינן כל זמנא דישראל יהון בגלותא ולא יקרבו קרבנין בהאי יומא ואינון תרין שעירין לא יכלין לקרבא יהא להו דכרנא דתרי בני אהרן ויתכפר עלייהו דהכי אוליפנא דכתיב (במדבר ג ב) ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו' וכתוב (&) הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר ואלעזר ואיתמר מבעי ליה מהו אלעזר ואיתמר אלא שקול הוה אביהוא כתרי אחוי¹⁹⁹⁵ ונדב ככלהו</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא, התעסקו במיתת הצדיקים הללו ויחשב לכם כאלו אתם מקריבים קרבנות ביום הזה לכפר עליכם, ששנינו כל זמן שישראל יהיו בגלות ולא יקריבו קרבנות ביום הזה, ואת אותם שני שעירים לא יכולים להקריב, יהיה להם זכרון של שני בני אהרן ויתכפר עליהם, שכך למדתי שכתוב, ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו', וכתוב הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. היה צריך להיות "ואלעזר ואיתמר" מה זה אלעזר ואיתמר, אלא שקול היה אביהוא כשני אחיו, ונדב כמו כלם.</p>

¹⁹⁸⁸ שבו רמז לז"נ, שאר שירים הם בנקבה לבד (אור יקר). זווג דזו"ן (רח"ו).

¹⁹⁸⁹ ביום שבת היחוד מדת יום ומדת לילה להגיד בבקר וכו' ואמונתך בלילות (אור יקר).

¹⁹⁹⁰ מלכות (אור יקר).

¹⁹⁹¹ ת"ת (אור יקר).

¹⁹⁹² פי' שנבראת בו גהנם (מ"מ).

¹⁹⁹³ ואח"כ הקב"ה רואה בדור אם מתאבלים אבליו ומורידים דמעות והם שבים בתשובה הקב"ה מקבל תשובתם, וזהו שאמר ומתתהון דצדיקייא מכפר (אור יקר)

¹⁹⁹⁴ העסק הוא לעורר ההספד (אור יקר).

¹⁹⁹⁵ נדה ואביהו הם נז"ה דאימא והם מגולים, ואלעזר ואיתמר הם נז"ה דאבא והם סתומים, ר"ל שנדב שהוא נצח דאימא שהוא מגולה שקול כשלשתם ואביהו הוה דאימא המגולה גרוע קצת מנדב ואינו שקול אלא כתרי אחוי (מ"מ).

<p>ואית דמתני (לה אפכא¹⁹⁹⁶) הבכור נדב¹⁹⁹⁷ דא בלחודוי ואביהוא בלחודוי¹⁹⁹⁸ וכל חד אתחשיב בעיניה כתרוייהו כאלעזר ואיתמר אבל נדב ואביהוא בלחודייהו שקולין הוי לקבל שבעין סנהדרין¹⁹⁹⁹ דהוו משמשין קמי משה ובגין כך מיתתהון מכפרא על ישראל</p>	<p>ויש ששונים (את זה הפוך) הבכור נדב זה לבדו, ואביהוא לבדו, וכל אחד נחשב בעיניו כשניהם כמו אלעזר ואיתמר. אבל נדב ואביהוא לבדם שקולים היו כנגד שבעים סנהדרין, שהיו משמשים לפני משה, ולכן מיתתם מכפרת על ישראל.</p>
<p>ועל דא כתיב (ויקרא י ו) ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה ואמר רבי שמעון הבכור נדב כלומר ההוא דכל שבחא ויקרא דיליה (מה שמיה) נדב ואביהוא על אחת כמה וכמה דהני תרי לא אשתכחו כוותייהו בישראל</p>	<p>ועל זה כתוב, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה. ואמר רבי שמעון, הבכור נדב, כלומר אותו שכל השבח והכבוד שלו (מה שמו) נדב, ואביהוא על אחת כמה וכמה, ששני אלה לא נמצאו כמותם בישראל.</p>
<p>וידבר יהו"ה אל משה אחרי מות שני בני אהרן (&) רבי</p>	<p>וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן, רבי</p>
<p>נזא</p>	
<p>חזקיה פתח ואמר (ישעיה כט כב) לכן כה אמר יהו"ה אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וגו' האי קרא קשיא לכן כה אמר יהו"ה אשר פדה את אברהם מבעי ליה מאי כה אמר יהו"ה אל בית יעקב אשר פדה את אברהם אלא הא אוקמוה והא אתמר דיעקב פדה את אברהם ודאי דבההיא שעתא דנפל בגו נורא דכשדאי דנו דיניה (ס"א) ואמרו קמי קודשא בריך הוא בגין מאי ישתזיב האי זכות אבהן לית ליה אמר לון ישתזיב בגין בנוי דהכי תניא ברא מזכי אבא) אמרו הא ישמעאל דנפיק מניה</p>	<p>חזקיה פתח ואמר לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וגו', פסוק זה הוא קשה, היה צריך להיות לכן כה אמר ה' אשר פדה את אברהם, מה זה כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם, אלא הרי פרשוה, והרי נתבאר שיעקב פדה את אברהם ודאי, שבאותה השעה שנפל בתוך אש הכשדים דנו דינו, (ס"י) ואמרו לפני הקדוש ברוך הוא, למה שזה ינצל, זכות אבות אין לו. אמר להם שינצל בשביל בניו, שכך שנינו הבן מזכה את האב.) אמרו הרי ישמעאל שיצא ממנו.</p>
<p>אמר קודשא בריך הוא הא יצחק דיושיט קדליה על גבי מדבחה אמרו הא עשו דנפיק מניה אמר הא יעקב דאיהו כרסייא שלימתא וכל בנוי שלימין קמאי אמרו הא ודאי בזכותא דא ישתזיב אברהם דהא הוא דכתיב אשר פדה את אברהם</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא, הרי יצחק שיושיט צוארו על גבי המזבח. אמרו הרי עשו שיצא ממנו, אמר הרי יעקב שהוא כסא שלם וכל בניו שלמים לפני. אמרו הרי ודאי בזכותו של זה ינצל אברהם, זהו שכתוב אשר פדה את אברהם.</p>
<p>לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי (&) מאן אינון ילדיו מעשה וגו' אלין אינון חנניה מישאל ועזריה דאפילו גרמייהו לגו נורא יקידתא לקדשא שמי לא עתה יבוש יעקב מאי בעי הכא יעקב והא</p>	<p>לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי. מי הם "ילדיו מעשה וגו'", אלה הם חנניה מישאל ועזריה שהפילו עצמם לתוך האש שורפת לקדש את שמו. לא עתה יבוש יעקב, מה עושה כאן יעקב,</p>

¹⁹⁹⁶ שלא לשבח אלא לגנאי (אור יקר).

¹⁹⁹⁷ במספר הקדמון כמנין נדב (רח"ו). ור"ל כשתחשבו האותיות מאל"ף ועד יו"ד גימ' נ"ה ועם הכולל נ"ו גימ' נד"ב (מ"מ).

¹⁹⁹⁸ ג' מילויים ה"י ה"ה ה"א (רח"ו). ור"ל ואביהו גימ' א"ל כמנין ג' מלויים של אות ה' והכוונה שנדב שורשו מיר"ד דהו"ה ואביהו מה' דהו"ה, וצ"ע ליישבו עם מ"ש בשם הרב שנדב הוא מנצח דאימא. ואפשר כיון שבינה דאבא נתלבשה בנצח דאימא אחר עירוב המוחין כמ"ש הרב ז"ל, נמצא שנדב שהוא נצח דאימא יש בו בינה דאבא שהוא י' דהו"ה. א"נ נדב ואביהו הם בשם י"ה של הו"ה דאימא כנודע שכל פרצוף יש בו שם הו"ה שלו (מ"מ).

¹⁹⁹⁹ ו"ה ר"ק ומלכות (רח"ו).

<p>כתיב (דניאל א ו) ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה בני יהודה אקרון ובגין כך לא עתה יבוש יהודה מבעי ליה מאי לא עתה יבוש יעקב</p>	<p>והרי כתוב ויהי בהם מבני יהודה, דניאל חנניה מישאל ועזריה נקראו בני יהודה, ולכן היה צריך להיות, לא עתה יבוש יהודה, מה זה לא עתה יבוש יעקב.</p>
<p>אלא הכי תנינן בההיא שעתא דאתכפיתו למנפל בנורא כל חד ארים קליה ואמר גבי כל אינון עמין ומלכין ואפרכיא חנניה אמר (תהלים קיה ו) יהו"ה לי לא אירא²⁰⁰⁰ מה יעשה לי אדם יהו"ה לי בעוזרי ואני אראה בשונאי טוב לחסות ביהו"ה וגו'</p>	<p>אלא כך שנינו, בשעה הזו שנכפתו ליפול באש, כל אחד הרים קולו ואמר אל כל אותם עמים ומלכים ומדינות, חנניה אמר ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי, טוב לחסות בה' וגו'.</p>
<p>מישאל פתח ואמר (ירמיה ל י) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יהו"ה כי אתך אני נאם יהו"ה להושיעך כי אעשה וגו' בההיא שעתא דשמעו כלהו שמא דיעקב תווהו וחייכו בלצנותא</p>	<p>מישאל פתח ואמר ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' וגו' כי אתך אני נאם ה' להושיעך כי אעשה וגו'. באותה שעה ששמעו כולם את שם יעקב, תמהו וצחקו בליצנות.</p>
<p>עזריה פתח ואמר (דברים ו ד) שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד הדא הוא דכתיב (ישעיה מד ה) זה יאמר ליהו"ה אני וגו' זה יאמר ליהו"ה אני דא חנניה וזה יקרא בשם יעקב דא מישאל וזה יכתוב ידו ליהו"ה ובשם ישראל יכנה דא עזריה</p>	<p>עזריה פתח ואמר, שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, זהו שכתוב, זה יאמר לה' אני וגו', זה יאמר לה' אני, זה חנניה. וזה יקרא בשם יעקב, זה מישאל. וזה יכתוב ידו לה', ובשם ישראל יכנה, זה עזריה.</p>
<p>ביה שעתא כנש קודשא בריך הוא פמליא דיליה אמר לון במאן מלה מאינון מלין דאמרו אלין תלתא אשויב לון</p>	<p>באותה שעה כנס הקדוש ברוך הוא את הפמליא שלו, ואמר להם באיזה דיבור מאותם הדיבורים שאמרו אלה השלשה אציל אותם.</p>
<p>פתחו ואמרו (תהלים פג יט) וידעו כי אתה שמך יהו"ה לבדך עליון על כל הארץ בה שעתא אמר קודשא בריך הוא לכורסייא כורסייא דילי במאן מלה מאינון מלין אשויב לאינון צדיקיא</p>	<p>פתחו ואמרו, וידעו כי אתה שמך ה' לבדך עליון על כל הארץ. באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לכסא, כסא שלי באיזה דיבור מאותם הדיבורים אציל את אותם הצדיקים.</p>
<p>אמר ליה בההוא מלה דכולהו חייכין בה אשויב לון לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כמה דקאים יעקב לגבי דאברהם בנורא יקום השתא לגבי אלין הדא הוא דכתיב (&) כה אמר יהו"ה אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב וגו' מההיא כסופא דלצנותא</p>	<p>אמר לו באותו הדיבור שכולם צחקו עליו אציל אותם, לא עתה יבוש יעקב, ולא עתה פניו יחורו, כמו שעמד יעקב אצל אברהם באש יקום עכשיו אצל אלה, זהו שכתוב כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב וגו' מהבושה של הליצנות.</p>
<p>תנא כלהו דהוו חייכין ממלה דא אתוקדו בההוא נורא וקטל לון שביבא דנורא מאן שויב לאלין על דהוו מצלן קמי קודשא בריך הוא ומיחדן שמיה כדקא יאות ועל דמיחדן שמיה כדקא יאות אשתזיבו מההוא נורא יקידתא</p>	<p>שנינו כל אותם שצחקו מהדיבור הזה נשרפו באותה אש, והרג אותם שביב של אש. מה הציל את אלה, על שהיו מתפללים לפני הקדוש ברוך הוא ומייחדים שמו כראוי, ועל שמייחדים שמו כראוי נצלו מאותה אש יוקדת.</p>
<p>תרי בני אהרן קריבו אשא נוכראה דלא אתיחדו שמיה כדקא יאות ואתוקדו בנורא רבי</p>	<p>שני בני אהרן הקריבו אש זרה שלא יחדו את שמו כראוי ונשרפו באש. רבי יצחק אמר כתוב אחרי מות וכתוב וימותו,</p>

²⁰⁰⁰ עי' לעיל פרשת תולדות קמב ע"א ועי' פסחים קיח ע"א (לש"ו).

<p>יצחק אמר כתיב (&) אחרי מות²⁰⁰¹ וכתיב (&) וימותו כיון דאמר אחרי מות שני בני אהרן לא ידענא דהא וימותו אלא הכי תנינן תרי מיתות הוה חד לפני יהו"ה וחד דלא הוה להו בנין דכל מאן דלא זכי לבנין מית הוא בגין כך אחרי מות וימותו²⁰⁰²</p>	<p>כיון שאמר אחרי מות שני בני אהרן, לא ידענו שהרי וימותו, אלא כך שנינו, שתי מיתות היו, אחת לפני ה', ואחת שלא היו להם בנים, שכל מי שלא זוכה לבנים הוא מת, לכן אחרי מות וימתו.</p>
<p>רבי אבא אמר מאי דכתיב (במדבר ג ד) וימת²⁰⁰³ נדב ואביהוא לפני יהו"ה בהקריבם אשר זרה לפני יהו"ה במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר מאי דא לגבי דא²⁰⁰⁴ דכתיב (&) ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר אלא רוא דמלתא²⁰⁰⁵ האי דאמינא וימותו דלא הוה להו בנין והכי הוא ודאי אבל לא כשאר בני עלמא אף על גב דלא אנסיבו דהא אלין לא מיתו אלא מיתת גרמיהון אבל מיתת נפשהון לא מיתו</p>	<p>רבי אבא אמר מה שכתוב, וימת נדב ואביהוא לפני ה' בהקריבם אש זרה לפני ה' במדבר סיני, ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר ואיתמר. מה זה לגבי זה, שכתוב ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר ואיתמר, אלא סוד הדבר זה שאמרתי וימותו, שלא היו להם בנים, וכך זה ודאי. אבל לא כשאר בני העולם, אף על גב שלא נשאו, שהרי אלו לא מתו אלא מיתת עצמם, אבל מיתת נפשם לא מתו.</p>
<p>מנא לן דכתיב (שמות ו כה) ואלעזר בן אהרן נז/ב</p>	<p>מנין לנו, שכתוב ואלעזר בן אהרן</p>

²⁰⁰¹ נראה שמרגיש שתי קושיות, האחת כפל שתי המיתות וז"ש כתיב אחרי מות וכתיב וימותו, והשניה שכיון שה' דבר אל משה אחרי מות שני בני אהרן פשיטא שכבר מתו ואיך יתכן לומר וימותו אחרי מות. תרי מיתות הוה חד לפני ה' וחד וכו', דע שעיקר חטא נדב ואביהוא לפי דברי הרב זלה"ה זה עניינו בקיצור, כי נדב ואביהוא שרשם בנ"ה דאי', וגם זכו לנפש דזיהרא דאדה"ר שהיא ממלכות דאצילות וכמ"ש (במדבר ט, ז) אנחנו טמאים לנפש אדם, וזה שאמר אלישע לאליהו, שנדב ואביהוא נתעברו בו וכמ"ש בסמוך, (מלכים ב ט) ויהי נא פי שנים, נא ר"ת נדב אביהוא, ור"ת נפש אדם, כנזכר בדברי הרב. ולהיות שעיקר בנין המלכות הוא מהגבורות שהם מאי' לכן חשבו שהם לבדם יוכלו לתקנה ולהביאה פנים בפנים עם זעיר, וזהו במעשה הקטורת שסודו מאי', אבל העיקר חסר להם שהוא אור אבא, שהיה להם להשתתף עם משה ואהרן ושני אחיהם שכולם מושפעים מאבא. וידוע שאם חסר אור אבא בר מינן שהוא י' של שם, אז הוא (יחזקאל ז, כו) הוה על הוה, ומזה נמשך שנאחזה שם אש זרה, כי איש ואשה י"ה ביניהם, ובהסתלקו נשאר א"ש, והוא (שיה"ש ח, ו) שלהבת י"ה הנזכר בכמה מקומות בדברי הרב זלה"ה, וזהו ס"ת ותצא' אש' מלפני ה', א"ש י"ה, והוא ממש לפני ה' ממעל ממנו שה"ס אר"א, ואש זרה הקדוש יצא לדחות משם האש זרה, ולכן פגעה בנדב ואביהוא שהיו גרמא לזה, ולא שכוונו לזה חלילה אלא שהיתה נסבה מטעותם אבל כוונתם היתה לשם שמים. ובזה מובן אצלי הפסוק, שתחילה אמר ויתנו בהם אש סתם ואחר כך ויקריבו לפני ה' אש זרה, והוא מבואר במה שאמרתי שהם נתנו אש קדוש שהמשיכו גבורות אמא ובסוד שם י"א, יפ"י יפ"י אפ"א יפ"י, שהוא א"ש טהור ומקודש המושפע מאל עליון. אבל בעוה"ר שגגתם עלתה זדון שנתעוררה בת זוגו של א"ל נכ"ר גי' א"ש להתאחז בגבירתה, והיא אש זרה, זרה אפילו לבעלה אשת מדנים, ושניהם נקראו (שיה"ש ב, יז) הרי בת"ר, שאין ייחוד ביניהם, ובגי' ב' פעמים א"ש, וז' פעמים שם אלה"ם, שהם ממש זו"ן דקליפה. ונמצא שמפני קריבתם לפני ה' שכוונו להביא את המלכה אל פני המלך הם לבדם, מזה נמשך שנתקרבה מעצמה אש הזרה, ואם כן קרבתם לפני ה' הוא מה שכוונו אליו (נ"א הם), והקרבת אש זרה הוא מה שנמשך מאליו. אך מפני שכוונתם היתה מיוחדת לשם שמים לכן מתו לפני ה', כי נשארה נשמתם אדוקה במקום כוונתם דהיינו בצד הפנים. וז"ש חד לפני ה'. וחד דלא הוה להו בנין וכו', שהבנים באים מיסוד חי העולמים, ומי שלא זוכה לבנים מית הוא. ועוד נאמר לקמן ענין אחר בזה למה נקרא מת (רמ"ז).

²⁰⁰² ירצה בזה תבין בין כפל השתי מיתות ובין אומרו וימותו אחר אחרי מות, מפני שזו המיתה השניה שהיא לחוסר בנים לא יכון לייחסה למי שעודנו חי וראוי לבנים שאם לא יוליד היום יוליד למחר. וכן נדב ואביהוא אעפ"י שלא נשאו אשה עדיין ראויים היו לנשאה כל עוד בחיים חיותם, אבל אחרי מותם אז יצדק לקראתם מתים (רמ"ז).

²⁰⁰³ מדמייתי קרא מרישיה משמע דמרגיש עוד קושי אחר והוא ייתור לפני ה' הראשון ועליו אומר מאי דכתיב (רמ"ז).

²⁰⁰⁴ פי' שאין שום ענין לומר שם ויכהן אלעזר ואיתמר לא לענין מיתת נדב ואביהוא ולא לענין אותו הענין שהוא מנין הכהנים (רמ"ז).

²⁰⁰⁵ דע לך שגם שנמצא בדברי רז"ל כמה סברות בחטא נדב ואביהוא, הלא הרב זלה"ה מזכי שטרא לכולהו, והיינו שתכלית כוונת כל דברי רז"ל הוא לענין אחד, שלא ייחדו אר"א לתיקון המלכות אלא שזה אומר בכה וזה אומר בכה אכן הסוד אחד הוא, עי' המשך לשונו בסוף הספר (רמ"ז).

לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פנחס (&) אלה ראשי אבות הלויים למשפחותם	לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס, אלה ראשי אבות הלויים למשפחתם.
אלה והא פנחס ²⁰⁰⁶ בלחודוי הוה ²⁰⁰⁷ וכתוב ראשי אבות הלויים בגין כך מיתת גרמיהון מיתו מיתת נפשהון לא מיתו אמר רבי אלעזר ודאי משמע אלה ²⁰⁰⁸ ומשמע ראשי ובגין כך כתיב (במדבר כה יא) פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ²⁰⁰⁹ וכתוב (&) ופנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן היה כהן בימים ההם	"אלה" והרי פנחס לבדו היה, וכתוב ראשי אבות הלויים, לכן מתו מיתת עצמם ומיתת נפשם לא מתו. אמר רבי אלעזר ודאי משמע "אלה" ומשמע "ראשי", ולכן כתוב פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, וכתוב ופינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן היה כהן בימים ההם.
פנחס בן אלעזר הכהן מבעי ליה אלא בכל אתר דאתא פנחס בן אהרן הכהן כתיב ואלעזר לא כתיב ²⁰¹⁰ אלא אלעזר הכהן דכתיב (שם כז כא) ולפני אלעזר הכהן (שם לא כא) ויאמר אלעזר הכהן וגו' ועל דא מיתת גרמיהון ²⁰¹¹ מיתו מיתת נפשהון לא מיתו	היה צריך להיות פנחס בן אלעזר הכהן, אלא בכל מקום שבא פנחס בן אהרן הכהן כתוב, ואלעזר לא כתוב, אלא אלעזר הכהן שכתוב ולפני אלעזר הכהן, ויאמר אלעזר הכהן וגו', ועל כן מיתת עצמם מתו, ומיתת נפשם לא מתו.
ותנינן ברזא דמתניתין תרי זוג פן חס ²⁰¹³ והא אתמר ²⁰¹⁴ יו"ד זעירא ²⁰¹⁵ ביני אתון דפינחס דהאי יו"ד כליל תרי כחדא ודא הוא רזא דמלה והא אתמר	ושנינו בסוד המשנה, שנים זוג פן חס, והרי נתבאר יו"ד קטנה בין אותיות פינחס, שהרי יו"ד כוללת שנים כאחד, וזהו סוד הדבר ²⁰¹² , וזה נתבאר.
רבי אלעזר שאיל לאבוי אמר ליה והא תרי אינון תרי הוו אמאי לא אשתכחו תרי אמר ליה	רבי אלעזר שאל את אביו, ואמר לו והרי שנים הם ושנים היו, למה לא נמצאו שנים. אמר לו שני חצאי גוף היו, שהרי

²⁰⁰⁶ נדב ואביהוא וכו' [חטאון] ולכך וימותו לפני ה', והוא ע"ד הנאמר באדה"ר (בראשית ב יז) כי ביום אכלך ממנו מות תמות. אמנם הנה נתקנו הם אח"כ בפינחס, וכמ"ש בזה"ק אחרי מות (נז ע"ב) ע"ש כל הענין, וע' ספר הגלגולים (פ' לז ופ' נא נב בארוכה). והוא ע"ד שנתקן גם אדה"ר בהאבות, וכמ"ש בתיקונים תיקון ס"ט (קכז ע"ב) (דע"ה ח"ב קא ע"ג).

²⁰⁰⁷ והול"ל זה ראשי וכו' ועוד קושיא אחרת דלא כתיב ראש הלויים, א"ו רומז על פנחס שנתעברו בו נשמות נדב ואביהו, לכך כתיב אלה לשון רבים, אמור מעתה אע"פ שנדב ואביהו מתו בלא בנים לא מתו מיתת נפשהון, כיון שנתקנו בפנחס, ולפי זה מיתרצא סמיכות ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר וכו', שר"ל אע"פ שלא היו להם בנים, הרי נתקנו ע"י אלעזר שהוליד לפנחס, שבו נתעברה נשמות נדב ואביהו (מ"מ).

²⁰⁰⁸ ירצה כי מלת אלה מיוחדת לנ"ה שהם מגולים, והם (שיה"ש ה, טו) עמודי שש, ופ"ו גי' אל"ה. וגם תיבת ראשי נכונה בהם, כי נ"ה דאי' הם תרין רישין דז"א (נ"א דזו"ן) (רמ"ז).

²⁰⁰⁹ דקאי לפנחס רמז לנדב ואביהוא שהיו בניו, ולהיותם תרי פלגי גופא נקרא בן בלשון יחיד וכנז"ל (רמ"ז).

²⁰¹⁰ זה הכרח נכון למ"ש שבן אהרן הכהן אינו ייחוס לאלעזר, שהרי במקומות שמדבר באלעזר לבדו אינו מייחסו לאביו אלא אמר אלעזר הכהן (רמ"ז).

²⁰¹¹ זהו סיום הענין, ור"ל שמדכתיב בן אהרן מוכח בהדיא שלא ירדו מגדולתם ונפשותם חיות וקיימות (רמ"ז).

²⁰¹² אולי המילה***

²⁰¹³ פני היינו יעקב, פניאל. ח"ס אברהם, פינחס גימ' יצחק (רח"ו). ופי' תרי זוג, שני זוגות היו לו לפנחס, דהיינו יעקב שהוא פ"ן, ואברהם שהוא ח"ס, הרי זוג א'. וזוג הב', שהם נדב ואביהו, רמוזים גם הם במלת פנחס, שר"ל פני חס, דהיינו ע"י פנים אלו, שהם נדב ואביהו שהיו גדולי ישראל, חס על ישראל, והצילם מן המיתה, ועי' ברע"מ פרשת פנחס דף רלח ע"א, אבל יצחק לא חשיב ליה בב' זוגות שכיון שקנא קנאת ה' צבאות נשתתף ביצחק, לפי שיצחק גם הוא מסר עצמו למיתה, נמצא שפנחס הוא עצמו יצחק שגימ' ר"ח (מ"מ).

²⁰¹⁴ הנה ח"ס גימ' חיים והוא משיח בן דוד כמ"ש (תהילים כא ה) חיים שאל ממך חיים אותיות משיח מלבד אות ש' שהיוד שבחיים היא כפול' (וכן חיים שאל ממך ר"ת משיח עם היוד הכפול' אגם) ופן הוא משיח בן יוסף פ"ן דמנצפ"ך גבורה דהיינו ביאור מש"ה וב' משיחין היינו (משלי טז טו) באור פני מלך חיים פני משיח בן יוסף, מלך משה כמד"א (דברים לג ה) ויהי בישרון מלך, חיים משיח בן דוד (זהר הרקיע).

²⁰¹⁵ פי' מלכות (מ"מ).

<p>תרי פלגי גופא הווי²⁰¹⁶ דהא לא אנסיבו ובגין כך בחד אתכלילו דכתיב (&) ותלד לו את פנחס אלה ראשי וגו' ויו"ד דפנחס לא אתיהיב ביה להברא אתוון אלא בשעתא דקני לקודשא בריך הוא ואתא לישראל עקימא דחמא</p>	<p>לא נשאו, ולכן הם נכללו באחד, שכתוב ותלד לו את פינחס, אלה ראשי וגו', ויו"ד של פנחס לא ניתן בה לחבר האותיות אלא בשעה שקינא לקדוש ברוך הוא, ובא ליישר את העקום שראה.</p>
<p>דהאי את ברית קדישא עייל זמרי ברשותא אחרא ובמה דאתעקם בקדמיתא אתתקן הכא בנוכראה אתעקם בקדמיתא²⁰¹⁷ דכתיב (&) בהקריבם אש זרה הכא בנוכראה אתתקן כמה דכתיב (מלאכי ב יא) ובעל בת אל נכר ומה להלן אשר זרה אף כאן נמי אשה זרה</p>	<p>שהרי אות הברית קדוש זו הכניס זמרי לרשות אחרת, ובמה שהתעקם בראשונה נתקן כאן. בנכריה התעקמו בהתחלה, שכתוב בהקריבם אש זרה, וכאן בנכריה נתקנו, כמו שכתוב ובעל בת אל נכר. מה להלאה { } אש זרה, כמו כן כאן גם אשה זרה.</p>
<p>מאי אתחזי הכא אלא בקדמיתא רחיקא קריבו דכתיב (&) בהקריבם אש זרה אוף הכא זמרי הוה קריב רחיקא שמא דמלכא הוה קריב גבי רחיקא מיד (במדבר כה ז) וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה הכא אתקין עקימא דקדמיתא כדין אתיהיב יו"ד בשמיה להברא אתוון כחדא ואתבשר בשלום דכתיב (שם יב) לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום בריתי ממש</p>	<p>מה נראה כאן, אלא בהתחלה הקריבו את הרחוקה, שכתוב בהקריבם אש זרה, כמו כן כאן זמרי היה מקריב את הרחוקה, את שם המלך היה מקריב לרחוקה, מיד וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה, כאן תקן את העקום שבראשונה, ואז נתנה יו"ד לשמו לחבר את האותיות כאחד, והתבשר בשלום, שכתוב לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, בריתי ממש.</p>
<p>מאי שלום הכא אלא בהווא כתרא חאבו בקדמיתא בהווא כתרא אתערו קטטותא בקדמיתא והשתא דאתתקן כתיב (&) הנני נותן לו את בריתי שלום בריתי ממש תהא עמיה בשלום ובגין כך אתיהיב יו"ד זעירא בשמיה דהא מאתוון זעירן היא לאתחזאה דהא אתתקן מה דאתעקם בקדמיתא והא אשלימת עמיה אתא רבי אלעזר ונשיק ידיו אמר בריך רחמנא דשאינלא האי מלה ולא אתאביד מנאי</p>	<p>מה השלום כאן, אלא באותו הכתר חטאו בתחלה, באותו הכתר העירו קטטה בתחלה, ועכשיו שנתקן, כתוב הנני נתן לו את בריתי שלום, בריתי ממש, תהיה עמו בשלום, ולכן נתנה יו"ד קטנה בשמו, שהרי היא מהאותיות הקטנות להראות שהרי תקן מה שהתעקם בתחלה, והרי השלימה עמו. בא רבי אלעזר ונשיק ידו ואמר, ברוך הרחמן ששאלתי דבר זה ולא נאבד ממני.</p>
<p>תאנא אמר רבי יוסי בהאי יומא דכפורי אתתקן למקרי פרשתא דא לכפרא לישראל בגלותא בגין</p>	<p>שנינו, אמר רבי יוסי ביום הכפורים הזה תקנו לקרא פרשה זו לכפר על ישראל בגלות, בשביל זה סדר היום הזה כאן</p>

²⁰¹⁶ ירצה כי סוד עוונם היה אחד, וכשיתייחסו הנשמות בצורך נקיותם יתגלגלו ויתעברו כא' בגוף א', וזהו שאמר "תרי פלגי אינון" וירצה כי האדם אינו שלם אלא אם כן נשא אשה, דכתיב זכר ונקבה בראם, ויקרא את שמם אדם, ואלו שלא נשאו הוו "תרי פלגי דגופא", ולכן בהיותם שניהם נכללים, נעשה א' שלם, וכן היה ענין נשמתם, חציו הא' מצד הזכר וחציו הא' מצד הנקבה, דהיינו נדב ואביהו, פ"ן ח"ס כדפי', ועתה ראוי לדקדק, כי כפי הנראה מדבריו, דעתו שמשמע נכללו שנים ונעשה א', ולכך הוו תרי פלגי, ולפי הכוונה הזו יקשה, כי שנים אלו זכרים הוו בין שיהיה הא' זכר מצד הת"ת והא' מצד הנקבה, סוף סוף שניהם זכרים, ואין חצי הא' משלים חצי חבירו. עוד פנחס חצי מצד עצמו, ושני חצאין מנדב ואביהו הם ג' חצאין, אם לא שנפרש שנסתלקה נפשו ומת ממש, ונכנסו אלו הנפשות במקומם, ויהיה עבור זה גלגול ממש, וזה דוחק גדול, כי נפש הצדיק [נעשתה] [שעשתה] המצוה תמות ותסתלק ויתגלגלו בו ב' נפשות אחרות. ונודע שיש קשר לנפש בגוף אפילו בקבר, ועתה נפרדים לפי דעת זו, עוד פנחס בנקבתו אחד שלם, וב' חצאין אלו א' הם שנים, ואם לא יקשה זה, אם כן גם לא יקשה היותם נדב ואביהו שנים מצד עצמם, כי אם יסבול הגוף שנים יסבול גם ארבעה, כי היותר מא' א', הכל ענין א', עוד נקבותן של נדב ואבינו מעולם לא נשלמו נדב עם בת זוגו, והיאך יעשו א' שלם וכו' (אור יקר).

²⁰¹⁷ עי' לעיל ח"א דף עג רע"ב, וח"ב קצג ע"א, לעיל לז ע"ב ושם לח ע"ב, לג סע"ב ולד רע"א. ולקמן ס ע"א. ולקמן נו סע"ב (דע"ה ח"ב פד ע"ג, ועיי"ש ע"ד).

<p>דא סדרא דיומא דא הכא אסתדר ובנין דמיתתהון דבני אהרן מכפרא על ישראל מכאן אוליפנא כל ההוא בר נש דיסורי דמאריה אתיין עליה כפרה דחובי אינון וכל מאן דמצטער²⁰¹⁸ על יסוריהון דצדיקייא מעבירין חובייא דלהון מעלמא ועל דא ביומא דא קורין אחרי מות שני בני אהרן דישמעון עמא ויצטערו על אבודהון דצדיקייא ויתכפר להון חובייהו</p>	<p>הסתדר, ומשום שמיתת בני אהרן מכפרת על ישראל, מכאן למדנו כל אותו אדם שיסורי רבונו באים עליו, כפרת חטאיו הם, וכל מי שמצטער על יסורי הצדיקים, מעבירים חטאיהם מן העולם, ועל כן ביום הזה קוראים אחרי מות שני בני אהרן, שישמעו העם ויצטערו על אבדן הצדיקים, ויתכפרו להם חטאיהם.</p>
<p>וכל דמצטער על אבודהון דצדיקייא או אחית דמעין עלייהו קודשא בריך הוא מכריז עליה ואומר (ישעיהו ז) וסר עונך וחטאתך תכופר ולא עוד אלא דלא ימותון בניו ביומוי ועליה כתיב (שם נג י) יראה זרע יאריך ימים וגו'</p>	<p>וכל מי שמצטער על אבדן של הצדיקים, או מוריד עליהם דמעות, הקדוש ברוך הוא מכריז עליו ואומר, וסר עונך וחטאתך תכופר, ולא עוד אלא שלא ימותו בניו בימיו, ועליו כתוב יראה זרע יאריך ימים וגו'.</p>
<p>ויאמר יהו"ה אל משה דבר ואל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו' (&) רבי שמעון פתח ואמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'</p>	<p>ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בעת עת אל הקדש וגו', רבי שמעון פתח ואמר כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'.</p>
<p>אמר רבי שמעון תוהנא על בני עלמא דהא לית להו עיינין למחזי ולבא לאשגחא ולא ידעין ולא שוויין לבייהו לאסתכלא ברעותא דמאריהון היך ניימין ולא מתערי משנתיהו עד לא ייתי ההוא יומא דחפי עלייהו חשוכא וקבלא ויתבע ההוא</p>	<p>אמר רבי שמעון תמהני על בני העולם, שהרי אין להם עיניים לראות ולב להשגיח ולא יודעים ולא שמים לבם להתבונן על רצון רבונו איך ישנים, ולא מתעוררים משנתם טרם יבא אותו היום שחשך ואפלה יכסו עליהם, ויתבע אותו</p>
<p>נח/א</p>	
<p>מאריה דפקודנא²⁰¹⁹ חושבנא מנייהו וכוזוא כל יומא קארי²⁰²⁰ עלייהו ונשמתהון²⁰²¹ אסהידת בהון²⁰²² כל יומא וליליא אורייתא ראמתאי קלין²⁰²³ לכל עבר מכרזת ואומרת (משלי א כב) עד מתי פתאים תאהבו פתי (שם ט ד) מי פתי יסור הנה חסר לו לב אמרה לו לכו לחמו בלחמי ושתו בין מסכתי ולית מאן דירכין אודניה ולית מאן דיתער לביה</p>	<p>בעל הפקדון מהם חשבון, והכרוז בכל יום קורא עליהם ונשמתם מעידה בהם, בכל יום ולילה התורה מרימה קולות לכל צד מכריזה ואומרת, עד מתי פתאים תאהבו פתי, מי פתי יסור הנה חסר לו לב, אמרה לו לכו לחמו בלחמי ושתו בין מסכתי, ואין מי שירכין אזנו, ואין מי שיעיר את לבו.</p>
<p>תא חזי זמינין דרי בתראי דייתון דיתנשי אורייתא מביניהו וחכימי לבא יתכנשון לאתרייהו (ס"א לאדרא קדישא) ולא ישתכח מאן דסגיר ופתח ווי להווא דרא ומכאן ולהלאה לא יהא דרא כדרא דא עד דרא דייתי מלכא משיחא ומנדעא</p>	<p>בא וראה עתידים הדורות האחרונים שיבואו שתשכח תורה מביניהם, וחכמי הלב יתכנסו למקומם (לחדר קדוש), ולא ימצא מי שסוגר ופותח, אוי לאותו הדור, ומכאן והלאה לא יהיה דור כמו הדור הזה, עד הדור שיבא מלך המשיח והדעה</p>

²⁰¹⁸ פי' כיון שיש לו צער בלבו על מיתת הצדיקים אע"פ שלא הוריד דמעות וג"כ אז אחית דמעין (מ"מ).

²⁰¹⁹ בעל הנפש שהוא כפקדון אתו מאת הקב"ה (אור יקר).

²⁰²⁰ כדפי' בפרשת מצורע סי' ב' (אור יקר).

²⁰²¹ שהיא שוכבת בחיקו של אדם והיא המייעצת אותו (אור יקר).

²⁰²² לייסר האדם במועצותיה תמיד (אור יקר).

²⁰²³ דבריה כתובין וניתנין בקול, הם חמשה: האחת, מקרה הזמן. השני, יום המיתה. השלישי, כרוז דאף על גב דאיהו לא שמע מזליה שמע. הרביעי, נשמתו. החמישית, תורה (אור יקר).

<p>יתער בעלמא דכתיב (ירמיה לא לג) כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם</p>	<p>תתעורר בעולם, שכתוב כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם.</p>
<p>תא חזי כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן ותנינן מה שמיה דההוא נהר²⁰²⁴ הא אוקימנא יובל שמיה דכתיב (ירמיה יז ח) ועל יובל ישלח שרשיו²⁰²⁵ ובספרא דרב המנונא סבא חיים שמיה דמתמן נפקין חיים לעלמא²⁰²⁶ ואינון אקרון חיי מלכא והא אוקימנא ההוא אילנא רבא ותקיפא דמוזן לכלא ביה אקרי עץ חיים אילנא דנטע שרשוי באינון חיים²⁰²⁷ וכלא הוא שפיר</p>	<p>בא וראה כתוב ונהר יוצא מעדן, ושנינו מה שמו של אותו נהר, בארנו ששמו יובל, שכתוב ועל יובל ישלח שרשיו. ובספרו של רב המנונא סבא חיים שמו, שמשם יוצאים חיים לעולם, והם נקראים חיי המלך. והרי בארנו אותו עץ גדול וחזק שבו יש מזון לכל נקרא עץ החיים, האילן שנטע שרשיו באותם החיים, והכל הוא נאה.</p>
<p>ותאנא ההוא נהר אפיק נחלין עמיקין במשח רבות²⁰²⁸ לאשקאה גנתא²⁰²⁹ ולרוואה²⁰³⁰ אילנין ונטיעין דכתיב (תהלים קד טז) ישבעו עצי יהוה²⁰³¹ ארזי לבנון אשר נטע ואינון נחלין נגדין ואתמשכן ומתכנשין בתרין קיימין (נ"א סמכין)²⁰³² ואינון ברייתין²⁰³³ (תרי) קרינן להו (מ"א ז כא) יכין²⁰³² ובוועין²⁰³³ ושפיר ומתמן נפקין כל אינון נחלין ושריין לון בחד דרנא דאקרי צדיק דכתיב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם וכלהו אזלין ומתכנשין לההוא אתר דאקרי ים והוא ימא דחכמתא הדא הוא דכתיב (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'</p>	<p>ושנינו אותו הנהר הוציא נחלים עמוקים בשמן המשחה להשקות את הגן, ולהרוות עצים ונטיעות, שכתוב ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע, ואותם הנחלים שופעים ונמשכים ומתכנסים לשני עמודים (אדנים), ואותן בריאות (שתים) קוראים להן יכין ובוועין ויפה, ומשם יוצאים כל אותם נחלים, ומשרים אותם בדרגה אחת שנקראת צדיק, שכתוב וצדיק יסוד עולם, וכולם הולכים ומתכנסים לאותו מקום שנקרא ים, והוא ים החכמה. זהו שכתוב כל הנחלים הולכים אל הים וגו'.</p>
<p>ואי תימא דהא מטי לאתר דא ופסקין ולא תייבין לבתר כתיב (&) אל מקום שהנחלים</p>	<p>ואם תאמר שהרי מגיעים למקום הזה ולא שבים, כתוב אחר כך אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים, ללכת</p>

²⁰²⁴ פי' יסוד אימא (מ"מ).

²⁰²⁵ פי' ועל יובל שהוא יסוד אימא ישלח ז"א שרשיו (מ"מ).

²⁰²⁶ פי' שיסוד דאימא מסתיים בחזה דז"א ומתגלים החו"ג שבו ומאירים לז"א וגם המוחין שבשני קוים דז"א ימין ושמאל מתגלים ע"י הארת חו"ג דיסוד אימא ומוציאים הארתם לחוץ נמצא שעיקר המוחין תלוין ביסוד דאימא, ולכך אמר הזהר דמתמן נפקין חייין וכו' (מ"מ).

²⁰²⁷ אין להחיצונים אחיזה בהם, לכן נקראים הם חיים. וכ"ז הוא משום שהם קרובים לאור א"ס, מקור החיים. ולכן הדעת כאשר שהוא למעלה נקרא עץ החיים, כי הוא האות ו' דהשם, אילנא דחיי, כמ"ש בפ' במדבר (קכא ע"א ושם קיט ע"א) וכן בפ' אחרי (נח ע"א) אילנא דנטע שרשוי באינון חיים, והוא הדעת דנפק מהחו"ב שנקראים חיים, ולכן נקרא אז עץ החיים (דע"ה ח"ב צז ע"ב).

²⁰²⁸ פי' שכתב הרב זלה"ה שיסוד דאבא בתוך יסוד דאימא וז"ש הזהר אפיק נחלין עמיקין הם האורת אימא. במשח רבות הם האורות אבא, א"נ יובן במ"ש הרב שאחר עירוב המוחין יש ביסוד אימא גבורות דידיה וגבורות דאבא שנעשו חסדים דאימא וז"ש אפיק נחלין עמיקין הם גבורות דידיה, במשח רבות הם גבורות דאבא שנעשו חסדים דאימא (מ"מ).

²⁰²⁹ פי' קו אמצעי דז"א א"נ לאשקאה גנתא הוא ז"א והיינו בסוד עיבור ויניקה (מ"מ).

²⁰³⁰ פי' שהו"ק היו נטיעות אבא כקרני חגבים ובאימא נעשו אילנין, והיינו בסוד הגדלות, ולכך נקט ולרוואה שהוא לשון שביעה (מ"מ).

²⁰³¹ הם ו"ק דז"א א"נ אילנו הם הנשמות שהם גדולים מהמלאכים הנק' נטיעין ולפי זה מ"ש הזהר דכתיב וכו' קאי על מ"ש לאשקאה גנתא שהוא ז"א (מ"מ).

²⁰³² הנה יכין ושם מ"ה גימ' נצח (רח"ו). וצ"ע כי נצח יש בה י"ג יתרים וי"ל דקא חשיב עשרה אותיות דשם מ"ה וד' אותיות יכין וא' יתיר אין לדקדק (מ"מ).

²⁰³³ ע"ה גימ' אלה"ם (רח"ו).

<p>הולכים²⁰³⁴ שם הם שבים ללכת בגין דההוא נהרא לא פסיק לעלמין הם שבים לאן אתר שבים לאינון תרין קיימיין²⁰³⁵ נצח והוד ללכת בהאי צדיק לאשכחא ברכאן וחידו והיינו רוא דתנינן (תהלים קד כו) לויתן זה יצרת לשחק בו דא צדיק²⁰³⁶</p>	<p>משום שאותו נהר לא פוסק לעולמים, הם שבים. לאיזה מקום הם שבים, לאותם שני עמודים, נצח והוד, ללכת בצדיק הזה, למצוא ברכות ושמחה, וזהו הסוד ששינונו, לויתן זה יצרת לשחק בו, זה צדיק.</p>
<p>כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו (&) מאן עתו (דא עתו דצדיק) דא מטרוניתא דאקרי עתו דצדיק ובגין כך כלהו מחכאן להאי עתו כלהו דאתונן לתתא מאתר דא אתונן ורוא דא אוקימנא (שם קמה טו) עיני כל אליך ישברו וגו' כמה דאוקימנא</p>	<p>כולם אליך ישברון לתת אכלם בעתו, מי זו "עתו" (זו עתו של צדיק), זו המלכה שנקראת עתו של צדיק, ולכן כולם מחכים לעתו הזו, כולם שנוונים למטה ממקום זה נזונים, וסוד זה בארנו, עיני כל אליך ישברו וגו' כמו שבארנו.</p>
<p>תא חזי בשעתא דהאי כל מבסם לעתו ומתחברא עמיה כלהו עלמין בחדו כלהו עלמין בברכאן כדין שלמא אשתכח בעלאי ותתאי וכד גרמין חייבי עלמא דתמן לא אשתכחו ברכאן דאינון נחלי וינקא האי עת מסטרא אחרא כדין דינין מתערין בעלמא ושלמא לא אשתכח וכד בעאן בני עלמא לאתברכא לא יכלין אלא על ידא דכהנא בגין דיתער כתרא דיליה ויתברך מטרוניתא וישתכחו ברכאן בכלהו עלמין</p>	<p>בא וראה בשעה ש"כל" הזה מבשם את עתו, ומתחבר עמו, אז כל העולמות בשמחה, וכל העולמות בברכות, אז נמצא שלום בעליונים ובתחתונים. וכשגורמים רשעי העולם ששם לא נמצאות ברכות של אותם הנחלים, והעת הזו יונקת מצד האחר, אזי מתעוררים דינים בעולם, ולא נמצא שלום. וכשרוצים בני העולם להתברך לא יכולים, אלא רק על ידי הכהן, כדי שיעורר את הכתר שלו, ותתברך המלכה, וימצאו ברכות בכל העולמות.</p>
<p>תאנא בההיא שעתא בעא משה קמי קודשא בריך הוא מלה דא אמר ליה אי בני עלמא יתובון קמך על ידי דמאן מתברכאן אמר ליה קודשא בריך הוא ולי את אומר דבר אל אהרן אחיך דהא בידיה מסיראן ברכאן לעילא ותתא</p>	<p>שינונו באותה שעה בקש משה מלפני הקדוש ברוך הוא דבר זה, אמר לו [משה] אם בני העולם ישובו לפניך על ידי מי מתברכים, אמר לו הקדוש ברוך הוא ולי אתה אומר דבר אל אהרן אחיך, שהרי בידו מסורות הברכות למעלה ולמטה.</p>
<p>ויאמר יהו"ה אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו' (&) אמר רבי אבא זמנין אית קמי קודשא בריך הוא לאשתכחא רעוון ולאשתכחא ברכאן ולמתבע בעותי וזמנין דרעוון</p>	<p>ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו', אמר רבי אבא יש זמנים לפני הקדוש ברוך הוא שנמצאים רצונות ונמצאות ברכות ולבקש בקשות, ולפעמים שאין נמצאים רצונות ואין מזדמנות ברכות ודינים</p>

²⁰³⁴ פי' למלכות ששם הנחלים תמיד הם שבים אליה (מ"מ).

²⁰³⁵ תרין ביעין (רח"ו).

²⁰³⁶ והנה ע"ד שאמרנו בהדעת אשר מהחכמה לבניה, שהוא הלויתן נחש בריח ונחש עקלתון, שהוא שורש הכל והוא כולל ומקיף את כל הו"ק שהם עומדים רק עליו, כן הוא ע"ד בהצדיק אשר מז"א לרחל. כי הצדיק הוא ג"כ בדרגא דלויתן, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות נח ע"א) לויתן זה יצרת לשחק בו דא צדיק כו' ע"ש, וכן בתיקונים (תיקון כא דף מד ע"ב) לויתן לעילא דא צדיק (דע"ה ח"ב מה ע"ב), היסוד דקטנות דז"א הוא הנחש. כי בגדלות נקרא בשם לויתן, כמ"ש בתיקונים (תיקון כא דף מד רע"ב) לויתן לעילא דא צדיק, וכן בזוהר פ' אחרי מות (נח ע"א) ובכ"מ, והוא על שם כי אז הוא נכנס בתוך כל הים כולו ומבריא מן הקצה אל הקצה. אבל בקטנות נקרא בשם נחש, כי אינו נכנס אלא הוא רק בסוד נשיכה. וכן לויתן הוא על שם היחוד והחיבור, הפעם ילוה אישי אלי (בראשית כט לד), וכן כמער איש וליות (מלכים א' ז לו), והוא על שם החסדים אשר דרכן הוא להדביק ולייחד, והוא ע"י המוחין דגדלות (דע"ה ח"ב קכד ע"א). ועי' דע"ה ח"א סא ע"א.

<p>לא אשתכחו וברכאן לא מזדמנן ודינין קשיין מתערין בעלמא וזמנין דדינא תליא</p>	<p>הקשים מתעוררים בעולם, ולפעמים שהדין תלוי.</p>
<p>תא חזי זמנין אית בשתא²⁰³⁷ דרעווא אשתכח²⁰³⁸ וזמנין אית בשתא דדינא אשתכח²⁰³⁹ וזמנין אית בשתא דדינא אשתכח ותליא²⁰⁴⁰ זמנין אית בירחי דרעווא²⁰⁴¹</p>	<p>בא וראה יש בשנה זמנים שנמצא רצון, ויש זמנים בשנה שהדין נמצא, ויש זמנים בשנה שהדין נמצא ותלוי, ויש זמנים בחדשים שהרצון</p>
<p>נח/ב</p>	
<p>אשתכח בהו וזמנין אית בירחי דדינין אשתכחו²⁰⁴² ותליין על כלא זמנין אית בשבועי דרעוון משתכחו²⁰⁴³ וזמנין אית בשבועי דדינין משתכחו בעלמא²⁰⁴⁴ וזמנין אית ביומי דרעווא אשתכח בעלמא ועלמא אתבסמא²⁰⁴⁵ וזמנין אית ביומי דדינין תליין ומשתכחו²⁰⁴⁶ ואפילו בשעתי ועל דא כתיב (קהלת ג א) ועת לכל חפץ וגו' וכתביב (תהלים סט יד) ואני תפלתי לך וגו' וכתביב (ישעיה נה ו) דרשו יהו"ה בהמצאו וכתביב (תהלים יא) למה יהו"ה תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה וכתביב (ירמיה לא ב) מרחוק יהו"ה נראה לי²⁰⁴⁷ וזמנין דאיהו קרוב דכתיב (תהלים קמה יח) קרוב יהו"ה לכל קוראיו בנין כך ואל יבא בכל עת אל הקודש²⁰⁴⁸ וגו' (&)</p>	<p>נמצא בהם, ויש זמנים בחדשים שנמצאים דינים ותלויים על הכל. יש זמנים בשבועות שרצונות נמצאים, ויש זמנים בשבועות שדינים נמצאים בעולם, ויש זמנים בימים שנמצא רצון בעולם והעולם מתבשם. ויש זמנים בימים שהדינים תלויים ונמצאים, ואפילו בשעות, ועל זה כתוב ועת לכל חפץ וגו', וכתוב ואני תפלתי לך וגו', וכתוב דרשו ה' בהמצאו, וכתוב למה ה' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה, וכתוב מרחוק ה' נראה לי, ולפעמים שהוא קרוב, שכתוב קרוב ה' לכל קוראיו, לכן ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'.</p>
<p>רבי שמעון אמר הא אוקימנא מלה בעתו והכי הוא ודאי והכא אתא קודשא בריך הוא לאזהרא לאהרן דלא יטעי בההוא חובא דטעו בנוי דהא האי עת ידיעא בנין כך לא יטעי לחברא²⁰⁴⁹ עת אחרא</p>	<p>רבי שמעון אמר הרי בארנו הדבר בעתו, וכך הוא ודאי. וכאן הקדוש ברוך הוא בא להזהיר את אהרן שלא יטעה באותו חטא שטעו בניו, שהרי העת הזו</p>

²⁰³⁷ גילויי כל האורות דהאצילות כולו הם מתחלפים בגילויים תמיד לפי הזמנים, וכמ"ש בזוהר (אחרי מות דף נח סע"א) וכו' והרי מתחלף גילויי כל האורות דאצילות לפי החדשים ולפי הימים שבכל חודש, אשר כ"ז הוא ע"פ חשבון הלבנה. והרי הם כולם ע"פ שליטתה דוקא (דע"ה ח"ב קנה ע"ג). ועי' כללים ח"א טז ע"ג וע"ד.

²⁰³⁸ אדר ניסן אייר סיון (רח"ו).

²⁰³⁹ תמוז אב טבת ושבט (רח"ו).

²⁰⁴⁰ אלול תשרי חשוון וכסלו (רח"ו).

²⁰⁴¹ במלוי החדש (רח"ו).

²⁰⁴² י"ד ימים אחרונים (רח"ו).

²⁰⁴³ אגד"ו (רח"ו).

²⁰⁴⁴ ב"ה (רח"ו).

²⁰⁴⁵ עד חצות היום (רח"ו במ"מ).

²⁰⁴⁶ מחצות היום ואילך (רח"ו).

²⁰⁴⁷ ר"ל אע"פ שהקב"ה מתרחק ממני עכ"ז נראה לי (מ"מ).

²⁰⁴⁸ פי' אלא בעת רצון וזה כפי הפשט ולכן ר"ש חלק עליו ואמר שהכתוב מדבר ע"ד הסוד וכדמפרש (מ"מ).

²⁰⁴⁹ עת גימ' לילת (רח"ו). כאשר שהקריבו הם, שהיה שרשם רק מאימא, וגרמו זוג בהז"ן בלתי המוחין דאבא, אז נתקרבו החיצונים שהם האש זרה, אשה זרה וכו"ל ענף כ"א סי' א', ועי' זוה"ק (אחרי נח ע"ב ובהגהת מהרח"ו שם אות ז ח ושם אות ו). והרי נתבאר כי החטא דנדב ואביהוא הנה היה ג"כ ע"ד החטא דאדה"ר במה שחטא (דע"ה ח"ב קא ע"ג), והנה עומדים אז הז"ן אחר באחור שלא ינקו החיצונים מהם, ואין לגרום להם אז שום זוג, שהוא זוג דקטנות, כי כשיזדווגו אז בעת שהם בתגבורות הדינין, אז יהיה כל השפע שהוא כל תולדות הזוג הזה ג"כ רק שפעת גבורות ודינין קשים, אשר מהם הוא יניקת החיצונים, ויתגברו הם עי"ז הרבה מאד רח"ל, ולכן אין לגרום להם אז שום זוג כלל, וכמ"ש (ויקרא טז ב) ואל יבוא בכל

<p>לגבי מלכא הדא הוא דכתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש כלומר אף על גב דיחמי עידן דאתמסר בידא אחרא לאתנהגא עלמא ויתמסר בידוי לייחד ביה לקרבא ליה לקודשא²⁰⁵⁰ דהא אנא ושמי חד הוא ובגיני כך (ס"א לקרבא ליה לקודשא בריך הוא דהא האי עת ידיע בגיני כך) ואל יבא בכל עת אל הקדש</p>	<p>ידועה, לכן לא יטעה לחבר עת אחרת למלך, זהו שכתוב ואל יבא בכל עת אל הקודש, כלומר אף על גב שיראה זמן שנמסר ליד אחר להנהיג את העולם, וימסר בידו ליחד בו לקרבו לקודש, שהרי אני ושמי אחד הוא, ולכן (לקרב אותו להקדוש ברוך הוא, שהרי העת הזו ידועה לכן) ואל יבא בכל עת אל הקודש.</p>
<p>ואי בעי למנדע במה ייעול בזאת בזאת יבא אהרן אל הקדש דהאי זאת היא עת דאחידת בשמי בהאי י' דרשימא בשמי ייעול אל הקדש (אבל) ואל יבא בכל עת תאנא אמר רבי יוסי כתיב (קהלת ג יא) את הכל עשה יפה בעתו²⁰⁵¹ האי מלה אוקמה בוצינא (ס"א בשמא) קדישא והכי הוא דתנינא את הכל עשה יפה בעתו והכי הוא ודאי את הכל ודאי עשה יפה בעתו דא כדא ולא יתערבון אחרנין בינייהו בעתו ממש ולא באחרא בגיני כך אוהרותא לאהרן ואל יבא בכל עת אל הקדש אבל במה ייעול בזאת כמה דאוקימנא דכתיב (&) בזאת יבא אהרן אל הקדש</p>	<p>ואם רוצה לדעת במה יכנס, "בזאת" בזאת יבא אהרן אל הקדש, ש"הזאת" הזו היא עת שאחזה בשמי, בי' הזו שרשומה בשמי, יכנס אל הקדש, (אבל) ואל יבא בכל עת. שנינו אמר רבי יוסי כתוב, את הכל עשה יפה בעתו, דבר זה בארו המנורה (בשם) הקדושה, וכך הוא שנינו, את הכל עשה יפה בעתו, וכך הוא ודאי, את הכל ודאי, עשה יפה בעתו, זה עם זה, שלא יתערבו אחרים ביניהם בעתו ממש, ולא באחר. לכן אזהרה לאהרן, ואל יבא בכל עת אל הקודש, אבל במה יכנס בזאת, כמו שבארנו שכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש.</p>
<p>רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוה אמר ליה כתיב בכנישתא דקרח (במדבר טז לג) ויאבדו מתוך הקהל מאי ויאבדו אלא כמה דכתיב (ויקרא כג ל) והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה²⁰⁵² (ס"א) כתיב בבני אהרן ותצא אש מלפני יהו"ה ותאכל אותם וימותו (ויקרא י ב) וכתיב בכנישתא דקרח ואש יצאה מאת יהו"ה ותאכל את החמשים ומאתים איש (&) סלקא דעתך דשקילין דא כדא) אמר רבי שמעון שאני אינון בני אהרן דלא כתיב בהו אבידה כאינון דכנישתא דקרח²⁰⁵³ דכתיב בהו (במדבר טז לג) ויאבדו מתוך הקהל וכתיב (שם יז כו) הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו לאכללא אינון דאקריבו קטרת בוסמין מאתן וחמשין דאתאבידו ודאי ואלין לא אתאבידו</p>	<p>רבי אלעזר היה יושב לפני אביו, אמר לו כתוב בעדת קרח, ויאבדו מתוך הקהל, מה זה ויאבדו, אלא כמו שכתוב והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה. (כתוב בבני אהרן ותצא אש מלפני ה', ותאכל אותם וימתו, וכתוב בעדת קרח ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש, היעלה בדעתך ששקולים אלה כאלה.) אמר רבי שמעון, שונים בני אהרן שלא כתוב בהם אבידה כאותם של עדת קרח, שכתוב בהם ויאבדו מתוך הקהל, וכתוב הן גוענו אבדנו כולנו אבדנו, להכליל את אותם שהקריבו קטורת בשמים מאתים וחמשים שאבדו ודאי, ואלה לא נאבדו.</p>

עת אל הקודש, כי אין ראוי לזה אלא רק בעת דרעווא אשתכח, וכמ"ש בפ' אחרי מות (נח ע"ב) וכדי שלא יאחזו החיצונים באותה השפע ח"ו (דע"ה ח"ב קכא ע"ב)
²⁰⁵⁰ ר"ל אע"פ שיראה הכהן שפעמים מצד מעשה התחתונים נמסר העולם ביד עת דסט"א אע"פ כן לא יחיד ביה לקרבא לקודשא (מ"מ).
²⁰⁵¹ פי' כל שהוא יסוד ממחובר עם עתו שהיא מלכות (מ"מ).
²⁰⁵² ופי' וכיון שבעדת קרח ר"ן איש שהקריבו הקטרת כתיב בהו ויאבדו ה"נ ח"ו נימא בנדב ואביהו שהקריבו הקטרת ויאבדו ח"ו (מ"מ).
²⁰⁵³ הכי דגלי קרא דווקא אבל נדב ואביהו לא כתיב בהו אבידה והיה להם תיקון בפנחס כמ"ש הזהר לעיל (מ"מ).

<p>אמר ליה כתיב (&) ואל יבא בכל עת אל הקדש²⁰⁵⁴ וכתיב (&) בזאת יבא אהרן אל הקדש כיון דאמר ואל יבא בכל עת אמאי לא כתיב בהי זמנא ייעול אמר ליה (ר') אלעזר הא אתמר ומלה חד הוא וזמנא חד הוא הווי ידעי כהני אבל על מה דחאבו בנוי בעא לאזהרא הכא והא אתמר אמר ליה ואנא הכי סבירנא²⁰⁵⁵ ובגין לאתיישבא מלה בעינא</p>	<p>אמר לו כתוב ואל יבא בכל עת אל הקדש, וכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש, כיון שאמר ואל יבא בכל עת. למה לא כתוב באיזה זמן יכנס, אמר לו (רבי) אלעזר, הרי נאמר. ודבר אחד הוא, וזמן אחד הוא, שידעו הכהנים, אבל על מה שחטאו בניו רצה להזהיר כאן, והרי זה נתבאר. אמר לו ואני כך סברתי, וכדי ליישב את הדבר רציתי.</p>
<p>אמר ליה אלעזר ברי תא חזי כל קרבנין וכל עלוין נייחא הוא דקודשא בריך הוא אבל לא הוא נייחא כמה דהאי קטרת דקטרת מעליא מכלא ובגין כך הווי מעלין ליה לגו בגו בלחישו והא אתמר ובגין כך לא אתענשו כל בני נשא בשאר קרבנין ועלוין כמו בקטרת דכל פולחנא דקודשא בריך הוא הכי אתקטר ואתקשר יתיר מכלא וע"ד אקרי קטרת והא אתמר (משלי כז ט) שמן וקטרת ישמח לב</p>	<p>אמר לו אלעזר בני, בא וראה כל הקרבנות וכל העולות נחת הם לקדוש ברוך הוא, אבל לא היתה נחת כמו הקטורת הזו, שהקטורת היא מעולה מהכל, ולכן היו מכניסים אותה לפני ולפנים בלחש, והרי זה נתבאר, ולכן לא נענשו כל בני האדם בשאר הקרבנות והעולות, כמו בקטורת, שכל העבודה של הקדוש ברוך הוא כאן נקטרת ונקשרת יותר מהכל, ולכן נקראת קטורת, והרי נאמר שמן וקטורת ישמח לב.</p>
<p>פתח רבי שמעון ודרש (שיר א ג) לריח שמניך טובים וגו' האי קרא אסתכלנא ביה והכי הוא לריח מאי ריח ריח דקטרת דאיהו דקיקא ומעליא ופנימאה מכלא וכד סליק ההוא ריח²⁰⁵⁶ לאתקשרא בההיא משה רבות²⁰⁵⁷ דנחלי מבושא אתערו דא בדא ואתקטרו כחדא וכדין אינון משחן טבאן לאנהרא²⁰⁵⁸ כמה דאת אמר (&) לריח שמניך טובים²⁰⁵⁹ וכדין אתרק משהא מדרגא לדרגא באינון דרגין דאקרון שמא קדישא הדא הוא דכתיב (&) שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך מאי עלמות כמה דאוקימנא עלמות עולמות ממש דבר אחר על כן עלמות אהבוך²⁰⁶⁰</p>	<p>פתח רבי שמעון ודרש, לריח שמניך טובים וגו', בפסוק הזה התבוננתי, וכך הוא לריח. מה זה לריח, ריח הקטורת, שהוא דק ומעולה ופנימי מהכל, וכשעולה אותו הריח להתקשר באותו שמן משחה של הנחלים הנובעים מתעוררים זה עם זה, ונקשרים כאחד, ואז הם שמנים טובים להאיר כמו שנאמר, לריח שמניך טובים, ואז מורק שמן מדרגה לדרגה, באותן הדרגות שנקראות השם הקדוש, זהו שכתוב שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך. מה זה עלמות, כמו שבארנו עלמות, עולמות ממש. דבר אחר, על כן</p>

²⁰⁵⁴ כתב מורינו ז"ל שר"א הוא שאמר לר"ש "כתיב ואל יבא בכל עת וכו'" שהוא דבר ראשונה והשיבו רשב"י וחזר עוד לקושיא אחרת אמאי לא כתיב במה זמנא יעול, ולפי זה ה"ג א"ל אלעזר הא אתמר וכו' דהיינו שרשב"י השיבו שכוונת הפסוק כמש"ל ואל יבא בכל עת דהיינו עת אחרא כי אם בזאת שהיא המלכות ולא בא הכתוב לומר ולא יבוא בכל עת כי אם ביוה"כ שזה כבר היו יודעים אותו הכהנים וז"ש הווי ידעי כהני אלא כוונת הפסוק ע"ד הסוד כמ"ש (מ"מ).

²⁰⁵⁵ שר"א השיב שכן ס"ל אלא בגין לאתיישבא מלה בעינא רציתי לשמוע מאדם גדול לראות אם כוונתי לדעתו אבל אם רשב"י הוא המדבר איך יאמר לאתיישבא מלה בעינא וכי הרב אומר לתלמיד כך הול"ל ולחידודך בעינא אלא ודאי ר"א הוא המדבר (מ"מ).

²⁰⁵⁶ מ"ן (רח"ו).

²⁰⁵⁷ מ"ד (רח"ו). והכוונה שהבינה הנקרא קטרת מעלה מ"ן ואבא הנק' שמן מוריד מ"ד (מ"מ).

²⁰⁵⁸ פי' כשנתחברו או"א יחד מאירים לפרצופים שתחתיהם (מ"מ).

²⁰⁵⁹ פי' לריח שהוא מ"ן של הבינה כשמתחבר עם שמניך שהוא מ"ד דאבא אזי הם טובים לאנהרא לספירות שתחתיהם באינון דרגין דאיקרון שמא קדישא פי' יורדת הארת אבא הנק' שמן להאיר בספירות הז"א הנק' הוי"ה (מ"מ).

²⁰⁶⁰ היכלות ז' נערות אסתר (רח"ו).

עלמות אהבוך, כמו שנאמר על עלמות שיר, והכל אחד.	כמה דאת אמר (תהלים מו א) על עלמות שיר וכלא חד
ובספרו של רב המנונא סבא כתוב, מה זה עלמות כמו שנאמר, ותתן טרף לביתה וחוק	ובספרא דרב המנונא סבא כתיב מאי עולמות וחק
	נמ/א
לנערותיה, נערותיה אלו העלמות אהבוך, לברך את שמך ולזמר לפניך, ומשם נמצאים ברכות בכל התחתונים, ומתברכים עליונים ותחתונים.	לנערותיה נערותיה הני עלמות אהבוך לברכא שמך ולזמרא קמך ומתמן אשתכחן ברכאן בכלהו תתאי ומתברכאן עלאין ותתאין
דבר אחר על כן עלמות אהבוך, יפה הוא מי שאמר על מות אהבוך, שהרי בדבר הזה בעלי הדינים מתבשמים, ובשביל שהקטורת הזו נקשרת בשמן שלמעלה, (היא) נחשבת יותר לפני הקדוש ברוך הוא מכל הקרבנות והעולות.	דבר אחר על כן עלמות אהבוך, יפה הוא מי שאמר על מות אהבוך, שהרי בדבר הזה בעלי הדינים מתבשמים, ובשביל שהקטורת הזו נקשרת בשמן שלמעלה, (היא) נחשבת יותר לפני הקדוש ברוך הוא מכל הקרבנות והעולות.
אמרה כנסת ישראל, אני כקטורת, ואתה כשמן, משכני אחרוך נרוצה וגו', נרוצה כמו שנאמר, על כן עלמות אהבוך. אני וכל האוכלוסים, שהרי כולם אחוזים בי, ולכן משכני, שהרי בי הם תלויים.	אמרה כנסת ישראל אנא כקטרת ואנת כמשחא משכני אחרוך נרוצה וגו' נרוצה כמה דאת אמר על כן עלמות אהבוך אנא וכל אכלוסין דהא בלהו בי אחידין ועל דא משכני דהא בי תליין
הביאני המלך חדריו, אם המלך יכניס אותי לחדריו נגילה ונשמחה בך, אני וכל האוכלוסים.	הביאני המלך חדריו (&) אם ייעול לי מלכא באדריו נגילה ונשמחה בך אנא וכלהו אכלוסין
שנינו כל האוכלוסים, בשעה שכנסת ישראל שמחה ומתברכת, כולם שמחים, ואז הדין לא שרוי בעולם, ועל זה כתוב ישמחו השמים ותגל הארץ.	תאנא בלהו אכלוסין בשעתא דכנסת ישראל חדאת ומתברכא בלהו חדאן ודינא לא שריא כדין בעלמא ועל דא כתיב (תהלים צו יא) ישמחו השמים ותגל הארץ
כי בענן אראה על הכפורת, אמר רבי יהודה אשריהם הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם, ושנינו מלך בשר ודם, אם אדם רוכב על סוסו הוא בן מות, והקדוש ברוך הוא הרכיב את אליהו על שלו, שכתוב ויעל אליהו בסערה השמים וגו'.	כי בענן אראה על הכפרת (&) אמר רבי יהודה זכאין אינון צדיקיא דקודשא בריך הוא בעי ביקריהון ותנינא מלך בשר ודם אי בר נש רכיב על סוסיא דיליה בר קטלא הוא קודשא בריך הוא ארכיב אליהו על דיליה ²⁰⁶² דכתיב (מ"ב ב יא) ויעל אליהו בסערה השמים וגו'

²⁰⁶¹ אפילו אותם הממונים על מות אהבוך (רח"ו).

²⁰⁶² שנאמר (נחום א, ג) בסופה ובשערה דרכו, (איוב לח, א) ויען ה' את איוב מן הסערה. ולעד"ן שה"ס אור מקיף מן הגבורות שהן הן המעלות ממטה למעלה, וידוע ששם הגבורות יר"ד ה"ו ו"ו ה"ה חצי ס"ג וחצי ב"ן עולה ז"ן וכו'. ויש להבין דשאני הכא [הנמשל] מן המשל שהוא שהאדם הרוכב על סוס המלך חייב מיתה, היינו כשהוא רוכב מדעת עצמו, אבל אליהו הקב"ה הרכיבו והוי מעין כבוד אחשוורוש שצוה לעשות למרדכי. ויש לומר שמדייק בפסוק שאמר ויעל אליהו, ולא נאמר ויעל ה' את אליהו, וכמו שקדם תחילה לומר ויהי בהעלות ה' את אליהו בסערה, ומזה מדקדק שהוא התחטא לפני המקום כבן המתחטא על אביו. ועוד י"ל שהכתוב אומר והנה רכב אש וסוסי אש ויפרידו בין שניהם, ואם כן הול"ל ויעלו את אליהו שאז היה ר"ל שהם העלוהו, אבל מדכתיב ויעל שמע מינה שמדעתו עלה, ואפשר שנתאמץ ביחודים וכוונות לעלות למעלה (רמ"ז).

<p>הכא מאי כתיב²⁰⁶³ (&) ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת וקודשא בריך הוא עייליה למשה ביה הדא הוא דכתיב (שמות כד יח) ויבא משה בתוך הענן²⁰⁶⁴ בתוך הענן ממש²⁰⁶⁵ כי בענן אראה על הכפרת הדא הוא דכתיב (ישעיה ד ה) וברא יהו"ה על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן²⁰⁶⁶ וכתוב (שמות מ לח) כי ענן יהו"ה על המשכן יומם</p>	<p>כאן מה כתוב, ולא ימות כי בענן אראה על הכפורת, והקדוש ברוך הוא הכניסו למשה בו, זהו שכתוב ויבא משה בתוך הענן, בתוך הענן ממש. כי בענן אראה על הכפורת, זהו שכתוב וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן, וכתוב כי ענן ה' על המשכן יומם.</p>
<p>ותאנא האי דכתיב (שם לד ה) וירד יהו"ה בענן בענן אראה על הכפרת תאנא אתר דהווי²⁰⁶⁷ שראן אינון כרובי כמה דאוקימנא כרובי על את הוו יתבין ותאנא תלת זמני²⁰⁶⁸ ביומא אתרחיש נסא בגדפייהו בשעתא דאתגלי עליהו קדושה דמלכא²⁰⁶⁹ אינון מגרמייהו סלקין גדפייהו ופרסין לון וחפיין על כפורתא²⁰⁷⁰</p>	<p>ולמדנו מה שכתוב וירד ה' בענן, בענן אראה על הכפורת, למדנו מקום שהיו שורים הכרובים הללו כמו שבארנו, שהכרובים היו יושבים בנס, ולמדנו שלש פעמים ביום התרחש נס בכנפיהם, בשעה שהתגלתה עליהם קדושת המלך, הם מעצמם מעלים כנפיהם ופורשים אותם ומכסים על הכפורת.</p>
<p>לבתר קמיטין²⁰⁷¹ גדפייהו ונאחזין בגדפייהו (ס"א ונאחזין בגופייהו) כמה דאת אמר (שם כה כ) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה ולא פרושי סוככים ולא סוככים דהא באת (ס"א בזאת) הוו קיימי וחדאן בשכינתא</p>	<p>אחר כך סוגרים כנפיהם ונאחזים בכנפיהם (ונאחזים בגופם), כמו שנאמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה, ולא פורשי סוככים ולא סוככים, זה בנס (בזאת) היו עומדים ושמחים עם השכינה.</p>
<p>אמר רבי אבא מה בעא הכא כי בענן אראה על הכפרת וכתוב (&) בזאת יבא אהרן והא כהנא לא</p>	<p>אמר רבי אבא, מה רצה כאן, כי בענן אראה על הכפורת, וכתוב בזאת יבא אהרן, והרי הכהן אינו רואה את השכינה</p>

²⁰⁶³ קושיא כפולה היא זו, האחת [שכפי הפשט] שה' הזהיר את אהרן מלבוא אל הקדש מפני שהוא דר תמיד בענן על הכפורת וכמש"ה (מל"א ח, יב. דה"ב ו, א) ה' אמר לשכון בערפל, וכ"כ רש"י והראב"ע [לפי הפשט], ואם כן יקשה למה ימנע מאהרן הכניסה שם מפני טעם זה, והלא כך היא דרכו יתברך להתיר לאהובו להשתמש בכבודו, וכל שכן שה' הכניס את משה בתוך הענן ר"ל שהתיר לו להכנס (רמ"ז).
²⁰⁶⁴ כלומר מדעת עצמו שזהו ויבא (רמ"ז).

²⁰⁶⁵ שבפנימיותו מושב השכינה, וכאן אסר את אהרן ליכנס לפני ולפנים פן יראה הענן מחיצוניותו (רמ"ז).
²⁰⁶⁶ כלומר שענן האמור בפסוק אינו הענן שבו בא משה אלא ענן יותר חשוב, מעין מ"ש בפסוק וברא ה' על כל מכון וגו', והוא הוא מ"ש ריש פרשת ויקרא ב ע"ב תרי ענני הוו, ושם פירשנו שאותו שבא משה בתוכו הוא מסוד שם ב"ן והנזכר על המשכן הוא משם ס"ג, עיי"ש. וז"ש וברא ה', והוא הנקרא ענן ה' שר"ל אור מקיף של זעיר דהיינו מאי'. והיינו דסמיק כאן וכתוב כי ענן ה' על המשכן יומם, ועליו נאמר (מ, לד) וכבוד ה' מלא את המשכן, ובו לא נכנס משה וכל שכן שימנע מאהרן ושאר כהנים גדולים. וגם עליו כתוב וירד ה' שהוא זעיר, בענן הוא הנקרא ענן ה'. ואם תשכיל היטב במה שכתבתי שם בפרשת ויקרא שענן שנכנס בתוכו משה הוא תוכיות עשיה כתר שלה, וגם סערה של אליהו היתה מבחינת י' גבורות הנוק' וכנז"ל. בענן אראה וגו', מה שחזר להביא פסוק זה יכוין למה שיאמר רבי אבא לקמן, ולכן מקדים ענין הכרובים. וגם אפשר לומר שהכוונה דהיינו ענן שירד ה' בו והיינו ענן שהיה נראה בו על הכפורת (רמ"ז).

²⁰⁶⁷ ר"ל שאעפ"י שהפסוק אומר על הכפורת לא היה על כל שטח הכפורת אלא דווקא במקום עמידת הכרובים, וכן כתוב (ישעיה לז, טז) ה' צבאות אלקי ישראל יושב הכרובים. ויכוין תואר זה לפי מ"ש בליקוטי תורה פרשת תרומה, שיש אומרים שהכרובים ה"ס זרין ויש אומרים שהם נ"ה ויש אומרים שהם או"א והכל אמת. ולזה היו בדמות זכר ונקבה דלא מתפרשין לעלמין והם בחי' נ"ה דאו"א הנכנסים בז"א, ע"כ. וזהו ה' צבאות. ולכן אמר שהכרובים בנס היו עומדים, כי לא היו תופסים מקום. ומפני זה היו כסא לענן ונעשו רוחניים ובעלי חיים משכילים (רמ"ז).

²⁰⁶⁸ הג' תפילות הם שיש זווג למעלה ומאיר עליהם (רמ"ז).

²⁰⁶⁹ הוא אור המוחין שממנו החיות וכח התנועה, שכן המוחין חיי המלך הם (רמ"ז).

²⁰⁷⁰ איתא בכתבי הרב זלה"ה שהכנפיים מתהוים מן האורות הסתומים למעלה מן החזה ולפי שהם במקום צר בולטים לחוץ ומהם נעשים הכנפים, וז"ש "אינון מגרמייהו", ר"ל שהמאור שבעצמותם מעלים כנפיהם ופורשים אותם בהרחבה כל כך עד שמחפים על כל הכפורת (רמ"ז).

²⁰⁷¹ אחרי שגמרו ישראל תפילתם כשהמוחין מסתלקים חוזרים לקטנותם, על דרך שנאמר (יחזקאל א, כד) בעמדם תרפינה כנפיהם, שמצמצמים אותם מפרישתם על הכפורת במה שמשפילים אותן למטה (רמ"ז).

<p>חמי לשכינתא בשעתא כד הוה עאל אלא עננא הוה נחית וכד הוה נחית מטא על האי כפרת ומתערין גדפייהו דכרובין ואקשי להו ואמרו שירתא ומה שירתא אמרי (תהלים צו ד) כי גדול יהוה ומהלל מאד ונורא הוא על כל אלהים האי כד סלקי גדפייהו בשעתא דפרסין להו אמרי (שם ה) כי כל אלהי העמים אלילים ויהוה שמים עשה</p>	<p>בשעה כשנכנס, אלא ענן היה יורד, וכשהיה יורד מגיע על הכפורת הזו ומתעוררים כנפי הכרובים ומקישים בהם, ואומרים שירה, ואיזו שירה אומרים, כי גדול ה' ומהולל מאד נורא הוא על כל אלהים, זה כשמעלים את כנפיהם, ובשעה שפורשים אותן אומרים, כי כל אלהי העמים אלילים וה' שמים עשה.</p>
<p>כד חפיין על כפורתא אמרי (שם צה ט) לפני יהוה כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק ועמים במישרים וקלהון הוה שמע כהנא במקדשא כדין שוי קטרת באתריה ואתכוון במה דאתכוון בגין דיתברך בלא (וקלהון) וגדפי כרוביאי סלקין ונחתין וזמרי שירתא ומחפיין לכפורתא וסלקי להו הדא הוא דכתיב (&) סוככים סוככים דייקא ומנא לן דקלהון אשתמע כמה דאת אמר (יחזקאל א כח) ואשמע את קול וגו'</p>	<p>כשמכסים על הכפורת אומרים לפני ה', כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק ועמים במישרים, וקולותיהם היה שומע הכהן במקדש, אז שם קטורת במקומה ומתכוון במה שמתכוון כדי שיתברך הכל, (וקולותיהם) וכנפי הכרובים עולים ויורדים ו רים שירים, ומכסים לכפורת, ומעלים להם, זהו שכתוב סוככים, סוככים דווקא. ומנין לנו שקולותיהם נשמעים, כמו שנאמר ואשמע את קול וגו'.</p>
<p>אמר רבי יוסי ועמים במישרים מהו במישרים כמה דאת אמר (שיר א ד) מישרים אהבוך לאכללא תרין כרובין דכר ונוקבא מישרים ודאי ועל דא ועמים במישרים וכתוב (במדבר ז פט) וישמע את הקול מדבר אליו מבין שני הכרובים</p>	<p>אמר רבי יוסי ועמים במישרים, מהו במישרים, כמו שנאמר מישרים אהבוך, להכליל שני כרובים זכר ונקבה, מישרים ודאי. ועל זה ועמים במישרים, וכתוב וישמע את הקול מדבר אליו מבין שני הכרובים.</p>
<p>וידבר אליו רבי יצחק אמר מכאן אוליפנא דבכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא לאו כדאי למחמי אפי שכינתא הדא הוא דכתיב (תהלים קמ יד) ישבו ישרים את פניך ותנינן כתיב (דברים לב ד) צדיק וישר הוא דכר ונוקבא אוף הכא כרובים דכר ונוקבא ועלייהו כתיב (תהלים צט ד) אתה כוננת מישרים ועמים במישרים ובגיני כך (שמות כה) ופניהם איש אל אחיו והא אוקימנא</p>	<p>וידבר אליו, רבי יצחק אמר מכאן למדנו שבכל מקום שלא נמצא זכר ונקבה אינו כדאי לראות פני שכינה, זהו שכתוב ישבו ישרים את פניך, ושנינו כתוב צדיק וישר הוא, זכר ונקבה. כמו כן כאן, כרובים זכר ונקבה, ועליהם כתוב אתה כוננת מישרים ועמים במישרים, ולכן ופניהם איש אל אחיו והרי בארנו.</p>
<p>נט/ב</p>	
<p>תניא אמר רבי יוסי זמנא חדא הוה צריכא עלמא למטרא אתו לקמיה (ס"א אזלו לגביה) דרבי שמעון רבי ייסא ורבי חזקיה ושאר חבריאי אשכוהו דהוה אזיל למחמי לרבי פנחס בן יאיר הוא ורבי אלעזר בריה</p>	<p>שנינו, שאמר רבי יוסי, פעם אחת היה צריך העולם למטר, באו לפני (הלכו אצל) רבי שמעון רבי ייסא ורבי חזקיה ושאר החברים, מצאוהו שהיה הולך לראות את רבי פנחס בן יאיר, הוא ורבי אלעזר בנו.</p>
<p>כיון דחמא לון²⁰⁷² פתח ואמר (תהלים קלג א) שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם</p>	<p>כיון שראה אותם, פתח ואמר שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת</p>

²⁰⁷² אלו השני חכמים היו מושרשים בנ"ה כמו שתראה מסויים בראש האדרא רבה, ולכן כשראה אותם הרשב"י אמר פסוק שבת אחים גם יחד, שסודו על זר"ן, שהם בנ"ה דא"א ודא"א כנודע, דאיהו בנצח ואיהי בהוד, והוא הוא סוד הכרובים כנזכר בליקוטי תורה פרשת תרומה, ועל כן מייתי קרא דופניהם איש אל אחיו, הנזכר בכרובים, ורומז לזר"ן כנ"ל. והנה נקראים אחים כאשר הם שוים בקומתם, שמלכות נבנית ע"י אר"א ולא ע"י זעיר, ואז נה"י דאר"א משפיעים בו ונה"י דיש"ס ותבונה משפיעים בה (רמ"ז).

<p>יחד מאי שבת אחים גם יחד כמה דאת אמר (&) ופניהם איש אל אחיו</p>	<p>אחים גם יחד, מה זה שבת אחים גם יחד, כמו שנאמר ופניהם איש אל אחיו.</p>
<p>בשעתא דהווי חד בחד²⁰⁷³ משגיחין אנפין באנפין כתיב מה טוב²⁰⁷⁴ ומה נעים²⁰⁷⁵ וכד מהדר²⁰⁷⁶ דכורא אנפוי מן נוקבא ווי לעלמא כדין כתיב (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט בלא משפט ודאי</p>	<p>בשעה שהיו אחד עם אחד משגיחים פנים בפנים, כתוב מה טוב ומה נעים. וכשהזכר מחזיר פניו מן הנקבה או לעולם, אז כתוב ויש נספה בלא משפט, בלא משפט ודאי.</p>
<p>וכתיב (תהלים פט טו) צדק ומשפט מכון כסאך דלא אויל דא בלא דא וכד משפט מתרחק מצדק²⁰⁷⁷ ווי לעלמא (כדין כתיב (&) ויש נספה בלא משפט²⁰⁷⁸) והשתא חמינא דאתון אתיתון על דדכורא לא שריא בנוקבא אמר אי לדא אתיתון גבאי תיבו דהאי יומא אסתכלנא דיתהדר כלא למישרי אנפין באנפין</p>	<p>וכתוב צדק ומשפט מכון כסאך, שלא הולכים זה בלי זה. וכשמשפט מתרחק מצדק, או לעולם (אז כתוב ויש נספה בלא משפט), ועכשיו ראיתי שאתם באתם על שהזכר לא שורה עם הנקבה, אמר אם לשם זה באתם אלי שב, שהרי היום הסתכלתי שיחזור הכל לשרות פנים בפנים.</p>
<p>ואי לאורייתא אתיתון שרו גבאי אמרו ליה לכלא קא אתינא לנבי דמר ישתמיט חד מינן לבשרא לאחנא שאר חברייא ואנן נתיב לקמיה דמר</p>	<p>ואם לתורה באתם, שב לפני, אמרו לו לכל באנו לפני מורנו, ישתמט אחד מאתנו לבשר לאחינו, שאר החברים ואנו נשב לפני מורנו.</p>

²⁰⁷³ פי' שכל אחד מהם הוא מיוחד בשלו והם משגיחין אנפין באנפין, אז הוא תכלית ההצלחה שעליה נאמר מה טוב ומה נעים. ומובן במ"ש בספר הכוונות בכוונת קונה הכל שלזווג יעקב ורחל מושפעים נ"ה אורות משם ע"ב כמנין הכ"ל, וי"ז הנשארים הם המבוררים הנקרא טו"ב הגנוז לצדיק וצדק, ואז כל השפע הוא מבחינה זו שהיא גדולה מאד. וז"ש רז"ל עולם שכולו טוב, ודוק. ואז הוא י' פעמים טו"ב בכל העשר ספירות ובג' ק"ע דהיינו נעים". והנה כשזו"ן הם בשווי האמור ומזדווגים אז נאמר שבת אחים גם יחד. אחים, מפני (נ"א מבונים) שוים, יחד, בחבורם זה עם זה, ויח"ד גי' כ"ב שה"ס י' אותיות דשם מ"ה וי"ב של אדנ"י מלא, וגם מלת זור"ג עולה יח"ד. והרי זו"ן בנ"ה וחיבורם ע"י היסוד והוא נה"י. וכן עולה ג"ם יח"ד. ואף ר"ת ש'בת א'חים ג"ם י'חד גי' שד"י. ואמנם גם ענין זה מתבאר היטב בסוד אהו"ה שהוא שורש החו"ג שהם עצם הזו"ן, ה' חסדים (נ"א החסדים) לו וה' גבורות (נ"א והגבורות) לה. וטו"ב, הוא השורש הכולל, ונעים, ה' חסדים וה' גבורות המסתעפים לגדלות זו"ן. ואז הם אחים, שמקורם אחד הוא הדעת. והוסיף גם יחד, לרמוז לשם אהו"י שסודו אהו"ה וכללות ה' חסדים כנזכר בספר הכוונות בפסוק (דברים יא, יז) א'ת ה'שמים ו'לא י'היה מטר. ולפי זה יאמר בפסוק מה טוב ומה נעים שבת אחים. וז"ש חד בחד, פי' שכל אחד מגודל בשלו שהם מבונים כל צרכם. אבל צריך עוד דבר אחר והוא משגיחין אנפין באנפין, שה"ס הזדווגם והתכללותם זה בזה, וה"ס שם אהו"י שרומז התייחדם ביחוד גדול וזהו יח"ד. ובזה מיושב היטב אומרו שבת אחים, שהוא כשהם גדולים באורות המושפעים להם ממקורם. אבל צריך עוד להוסיף שגם יהיו יחד, שה"ס זווגם, וזהו תכלית הטוב (רמ"ז).

²⁰⁷⁴ חסדים (רח"ו).

²⁰⁷⁵ גבורות (רח"ו).

²⁰⁷⁶ שהוא אב"א. וכו' פי' אז הוא מעין מ"ש ויש נספה בלא משפט, ולא לגמרי, לאפוקי מה שיאמר בסמוך בלא משפט ודאי, ר"ל מפני שלא נמצא המשפט הוא זעיר בסוד חסדים דאי' כנזכר בליקוטי תורה פרשת יתרו וכו', וידוע שחסידי אי' הם גבורות. ואעפ"י שנפרש משפט כמשמעו, יראה לומר גבורות זעיר שהן מתוקות, אבל צדק הם גבורות אי' שנותנן לרחל שלא ע"י זעיר, והן חזקות כנודע מסוד ראש השנה, ואלו נקראות צדק שבאות לה מצדק עילאה. ולכן לתיקון פרצוף רחל צריכות לה צדק תחילה ואחר כך משפט, ואז הכסא נכון במה שאין זה בלא זה (רמ"ז).

²⁰⁷⁷ שהוא כאשר יורדת למטה (רמ"ז).

²⁰⁷⁸ הענין כי מלת יש, תוכל להתבאר על מקרה לפעמים, כמו (במדבר ט, כ) ויש אשר יהיה הענון, או גם תפורש על דבר עצמי, כמו (משלי ח, כא) להנחיל אוהבי יש. ולפי שני הפירושים מפרש פסוק ויש נספה, האחד הוא הנז"ל כשהם אחור באחור שעדיין היא יונקת ממנו ולכן אמר כגוונא דא כנזכר, והשני הוא כד מתרחק כדין כתיב, פי' אז הוא ודאי שיש בעצם נספה שאז אין לה הארה מאורו ולא יש לה אלא דיניה שלה שה"ס צדק ג' פעמים אדנ"י חסר א' שה"ס א' דאה"ה הממתקה, ונספ"ה בגי' [ג"פ] אדנ"י, שאפילו הא' מסכים לדין (רמ"ז).

<p>עד דהוו אזלי פתח ואמר (שיר א ה) שחורה אני ונאווה בנות ירושלם וגו' אמרה כנסת ישראל קמי קודשא בריך הוא שחורה אני בגלותא ונאווה אני בפקודי אורייתא דאף על גב דישראל בגלותא לא שבקי לון</p>	<p>בעוד שהיו הולכים פתח ואמר, שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו', אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שחורה אני בגלות, ונאווה אני במצוות התורה, שאף על פי שישראל בגלות, אין עוזבים אותם.</p>
<p>כאהלי קדר דאינון בני קטורה (ס"א טוריא) דאתקדרו אנפייהו תדירא ועם כל דא כיריעות שלמה כההוא חיזו שמיא למדכי דכתיב (תהלים קד ב) נוטה שמים כיריעה</p>	<p>כאהלי קדר, שאותם בני קטורה (הרים) שמשחירים פניהם תמיד, ועם כל זה כיריעות שלמה, כאותו מראה השמים לטהר, שכתוב נוטה שמים כיריעה.</p>
<p>אל תראוני שאני שחרחרת (&) מאי טעמא (ס"א אני שחרחרת בנין ששזפתני) אל תראוני בנין שאני שחרחרת ששזפתני השמש דלא אסתכל בי שמשא לאנהרא לי כדקא יאות ישראל מה אינון אמרין בני אמי נחרו בי מאן אינון בני אמי אלין רברבין ממנן תריסין על שאר עמין</p>	<p>אל תראני שאני שחרחרת, למה (אני) שחרחרת, משום ששזפתני, אל תראוני משום שאני שחרחרת, ששזפתני השמש, שהשמש לא יסתכל בי להאיר לי כראוי, ומה ישראל אומרים, בני אמי נחרו בי. מי הם אותם בני אמי, אלו הממונים הגדולים המגנים על שאר העמים.</p>
<p>דבר אחר בני אמי ממש כמה דאת אמר (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו' וכד השליך משמים ארץ שמוני נוטרה את הכרמים מאי טעמא בנין דכרמי שלי לא נטרתי ותנינן בני אמי ודאי אסתכמו עלי כלומר כד אתעדי ארץ משמים כמה דאוקימנא דכתיב (שמות ב ד) ותתצב אחותו מרחוק והכא אתמר ודאי הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ובהו אוקימנא (נ"א והכא אוקימנא) גם יחד כמה דאת אמר (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם שבת אחים בכלל כיון דכתיב גם לאכללא כל אינון דלעילא דכל שולטנותא כההוא אתר אשתכח</p>	<p>דבר אחר בני אמי ממש, כמו שנאמר השליך משמים ארץ וגו', וכשהשליך משמים ארץ, שמוני נוטרה את הכרמים. למה, שכרמי לא נטרתי, ושנינו בני אמי ודאי הסכימו עלי, כלומר כשסרה ארץ משמים כמו שבארנו, שכתוב ותתצב אחותו מרחוק, וכאן נאמר ודאי הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, ובהם בארנו (וכאן בארנו) גם יחד, כמו שנאמר ואף גם זאת בהיותם, שבת אחים בכלל. כיון שכתוב "גם" להכליל כל אותם שלמעלה, שכל השלטון נמצא באותו מקום.</p>
<p>דבר אחר הנה מה טוב ומה נעים וגו' אלין אינון חברייה בשעתא דאינון יתבין כחדא ולא מתפרשן דא מן דא בקדמיתא אתחזון גוברי מגיחי קרבא דבעו לקטלא דא לדא לבתר אתהדרו ברחימותא דאחיה קודשא בריך הוא מהו אומר הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד גם לאכללא עמהון שכינתא ולא עוד אלא קודשא בריך הוא אצית למלוליהו וניחא ליה וחדי בהו הדא הוא דכתיב (מלאכי ג טז) אז נדברו יראי יהו"ה איש אל רעהו ויקשב יהו"ה וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו וגו'</p>	<p>דבר אחר, הנה מה טוב ומה נעים וגו', אלו אותם החברים, בשעה שהם יושבים כאחד, ולא נפרדים זה מזה, בהתחלה הם נראים אנשים לוחמי קרב שרוצים להרוג זה את זה, אחר כך חוזרים באהבה ואחיה. מה אומר הקדוש ברוך הוא, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, גם להכליל עמהם שכינה. ולא עוד אלא שהקדוש ברוך הוא מקשיב לדבריהם, ויש לו נחת ושמח בהם, זהו שכתוב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע, ויכתב ספר זכרון לפניו וגו'.</p>
<p>ואתון חברייה דהכא כמה דהויתון בחביבותא ברחימותא מקדמת דנא הכי נמי מכאן ולהלאה לא תתפרשון דא מן דא עד דקודשא בריך הוא חדי עמכון ויקרי עליכו שלם וישתכח בנינוכון שלמא</p>	<p>ואתם החברים של כאן, כמו שהייתם בחביבות ואהבה מקודם לכן, כך גם מכאן והלאה לא תפרדו זה מזה, עד שהקדוש ברוך הוא ישמח עמכם, יקרא עליכם שלום, וימצא בגללכם שלום בעולם, זהו</p>

<p>בעלמא הדא הוא דכתיב (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך</p>	<p>שכתוב למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך.</p>
<p>אזלו עד דהוו אולי מטו לבי רבי פנחס בן יאיר נפק רבי פנחס ונשקיה אמר זכינא לנשקא שכינתא זכאה חולקי אתקין להו טיקלי דערסי קפטורי דקילטא</p>	<p>הלכו בעוד שהיו הולכים, הגיעו לבית רבי פנחס בן יאיר, יצא רבי פנחס ונשקו, אמר זכיתי לנשק את השכינה, אשרי חלקי. תיקן להם כרעי מטות בקשרי קליעה.</p>
<p>אמר רבי שמעון אורייתא לא בעא הכי אעבר להון ויתיבו אמר רבי פנחס עד לא ניכול נשמע ממאריה דאורייתא מלה דהא רבי שמעון כל מלוי באתגלייא אינון איהו גברא דלא דחיל מעילא ותתא למימר לון לא דחיל מעילא דהא קודשא בריך הוא אסתכם</p>	<p>אמר רבי שמעון התורה לא צריכה כך, העביר אותם וישבו. אמר רבי פנחס טרם שנאכל נשמע מבעל התורה דבר, שהרי רבי שמעון כל דבריו הם בנגלה, הוא איש שלא פוחד ממעלה וממטה לומר אותם, לא פוחד ממעלה שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים</p>
<p>ס/א</p>	
<p>ביה לא דחיל מתתא כאריה דלא דחיל מבני ענא</p>	<p>על ידו, ולא פוחד ממטה כמו אריה שלא פוחד מבני הצאן.</p>
<p>א"ר שמעון לרבי אלעזר בריה אלעזר קום בקיומך ואימא מלה חדתא לגביה דר' פנחס ושאר חברייא קם ר' אלעזר פתח ואמר וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו' (&) האי קרא אית לאסתכלא ביה דאתחזי דיתירא איהו²⁰⁷⁹ דהא כתיב בתריה ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך (&) מכאן שירותא דפרשתא האי קרא דלעילא מאי הוא דכתיב וידבר יי' אל משה מאי הוא דאמר ליה ולבתר ויאמר יי' אל משה</p>	<p>אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו עמד בקיומך ואמר דבר חדש אל רבי פנחס ושאר החברים. קם רבי אלעזר פתח ואמר, וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו', בפסוק הזה יש להתבונן, שנראה שהוא מיותר, שהרי כתוב אחריו, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך, מכאן ראשית הפרשה הפסוק הזה שלמעלה מה הוא, שכתוב וידבר ה' אל משה, מה הוא שאמר לו, ואחר כך ויאמר ה' אל משה.</p>
<p>אלא בשעתא דקב"ה יהב קטרת בוסמין לאהרן בעא דלא ישתמש ביה בחייו בר נש אחרא מ"ט בנין דאהרן אסגי שלמא בעלמא א"ל קב"ה את בעא לאסגאה שלמא בעלמא על ידך יסגי שלמא לעילא הא קטורת בוסמין יהא מסור בידך מכאן ולהלאה ובחייך לא ישתמש ביה בר נש אחרא נדב ואביהו אקדימו בחיי דאבוהון לאקרבא מה דלא אתמסר להו²⁰⁸⁰ ומלה דא גרים להון דטעו ביה²⁰⁸¹</p>	<p>אלא בשעה שהקדוש ברוך הוא נתן קטורת בשמים לאהרן, רצה שלא ישתמש בו בחייו אדם אחר, למה, משום שאהרן מרבה שלום בעולם. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה רוצה להרבות שלום בעולם, על ידך ירבה שלום למעלה, הרי קטורת הבשמים תהיה מסורה בידך מכאן והלאה, ובחייך לא ישתמש בה אדם אחר. נדב ואביהו הקדימו בחיי אביהם להקריב מה שלא נמסר להם, ודבר זה גרם להם שטעו בו.</p>
<p>ותאנא משה הוה מהרהר מאן גרם לן טעותא דא והוה עציב מה כתיב (&) וידבר יי' אל משה</p>	<p>ושנינו, משה היה מהרהר מה גרם להם את הטעות הזו, והיה עצוב. מה כתוב וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני</p>

²⁰⁷⁹ פי' בריש פ' זו תירץ דהכא דרגא חד ויאמר ה' אל משה דרגא אחרא, והכא ר"א בא לתרץ תירוץ אחר כדי להורות שצריך האדם לחלוק כבוד לאביו ולרבו ולא ידבר בפניהם, ואגב אורחיה תירץ הכתוב (מ"מ).

²⁰⁸⁰ עי' זהר ח"א דף עג רע"ב, קצב ע"א, וח"ב קצג ע"א, וח"ג לג ע"ב לז ע"ב, לח ע"ב, נו ע"ב, נז ע"א נז ע"ב (דע"ה ח"ב פד ע"ג, ועיי"ש ע"ד).

²⁰⁸¹ ר"ל על דבר דאקדימו בחיי דאבוהון גרם להם שטעו ועשו עון גדול מזה שהקריבו אש זרה, וז"ש בסמוך מאן גרים להין טעותא, דהיינו שמרע"ה היה תמיה מי גרם להם טעות זה שהקריבו בו אש זרה, ואמר לו הקב"ה בקרבתם וכו', שדחקו שעתא בחיי אבוהון, הוא גרם להם טעות זה שהקריבו אש זרה (מ"מ).

<p>אחריו מות שני בני אהרן ומה אמר ליה בקרבנתם לפני יי' וימותו בהקריבם לא כתיב בקרבנתם א"ל קב"ה למשה דא גרמא להו דדחקו שענתא בחיי אבוהון ושענו בה והיינו דכתיב (&) אשר לא צוה אותם אותם לא צוה אבל לאהרן צוה²⁰⁸²</p>	<p>אהרן, ומה אמר לו בקרבנתם לפני ה' וימתו, בהקריבם לא כתוב אלא בקרבנתם. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, זה גרם להם שדחקו את השעה בחיי אביהם וטעו בה, והיינו מה שכתוב אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה אבל לאהרן צוה.</p>
<p>ומה תרין בני אהרן על דדחקו שענתא בחיי אבוהון גרמו לגרמייהו כל כך אנא לגבי אבא ור' פנחס ושאר חברייה על אחת כמה וכמה אתא ר' פנחס נשקיה וברכיה</p>	<p>ומה שני בני אהרן על שדחקו את השעה בחיי אביהם גרמו לעצמם כל כך, אני כלפי אבא ורבי פנחס ושאר החברים על אחת כמה וכמה, בא רבי פנחס נשקו וברכו.</p>
<p>רבי שמעון פתח ואמר (&) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה וגו' הנה מטתו שלשלמה מאי מטתו דא כורסי (נ"א ערסא) יקרא²⁰⁸³ דמלכא דכתיב ביה (&) בטח בה לב בעלה²⁰⁸⁴ שלשלמה מלכא די שלמא כלא דיליה²⁰⁸⁵ הוא ששים גבורים²⁰⁸⁶ סביב לה דאתאחדן בסטרהא מדינא קשייא ואקרון שתין פולסי דנורא²⁰⁸⁷ (ס"א) שתין מזיינין זיוני קשיין דההוא נער²⁰⁸⁸ אתלבש בהו)</p>	<p>רבי שמעון פתח ואמר, הנה מטתו שלשלמה ששים גיבורים סביב לה וגו', הנה מטתו שלשלמה, מי זו מטתו, זהו כסא (מטת) הכבוד של המלך, שכתוב בו בטח בה לב בעלה, שלשלמה המלך שכל השלום שלו, הוא ששים גיבורים סביב לה, שנאחזים בצדיה מן הדין הקשה, ונקראים ששים מכות של אש. (ששים) מזוינים בכלי זין קשים, שאותו נער מתלבש בהם).</p>
<p>מימיני²⁰⁸⁹ שננא דחרבא תקיפא משמאליה גומרי דנורא תקיפא דמתאחדא בגליפוי (ס"א בקליפוי) בשבעין אלף²⁰⁹⁰ להטי נורא דאכלא ואינון שתין מזייני זיוני קשיין ומאינון גבורן תקיפן²⁰⁹¹ דההיא גבורה עלאה דקב"ה²⁰⁹² הה"ד (&) מגבורי ישראל</p>	<p>מימינו שנינות החרב הקשה, משמאלו גחלי אש חזקה שאחוזת בחקיקותיו (במקלותיו) בשבעים אלף להטי אש אוכלת, והם ששים מזוינים בכלי זין קשים מאותן גבורות תקיפות של אותה גבורה עליונה של הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב מגיבורי ישראל.</p>
<p>ותאנא בהאי ערסא מה כתיב בה (&) ותקם בעוד לילה כד ינקא מסטרא דימינא²⁰⁹³ (ס"א מסטרא דדינא) ותתן טרף לביתה (&) מאי טרף²⁰⁹⁴ כד"א (&) וטרף ואין מציל (הה"ד) (&) כלם אחזי</p>	<p>ולמדנו במטה הזו, מה כתוב בה, ותקם בעוד לילה, כאשר יונקת מצד הימין (מצד הדין), ותתן טרף לביתה, מה הטרף כמו שנאמר וטרף ואין מציל, (זהו שכתוב) כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה, זמינים</p>

²⁰⁸² עי' לעיל לח ע"ב והערה שלנו שם בשם הדע"ה ח"ב קא ע"ב.

²⁰⁸³ מלכות הירודת בבריאה ונעשית כסא לאצילות (רח"ו).

²⁰⁸⁴ שלא יאחזו בה החיצונים כי היא מאצילות (רח"ו).

²⁰⁸⁵ פי' ז"א (מ"מ).

²⁰⁸⁶ ה"ג המתפשטין בו"ק ונעשים בה ס' והם ה' עלין תקיפין (רח"ו). ור"ל שה' גבורות מתפשטים עד הוד והכללותם ביסוד הם ס' ומשם נתנו אליה (מ"מ).

²⁰⁸⁷ עי' שמות יד ע"ב (לש"ו).

²⁰⁸⁸ מט"ט ז"א בסוד ו"ק (רח"ו).

²⁰⁸⁹ כמ"ש יעלזו חסידים וכו' וחרב וכו' וכמ"ש בהיכלות (יהל אור).

²⁰⁹⁰ פי' ע' סנהדרין ז' נקודות אלהים (רח"ו).

²⁰⁹¹ גבורות האצילות (רח"ו).

²⁰⁹² פי' שאימא נותנת הגבורה לז"א, וע"י באה למלכות, ולכ"א מגבורי ישראל. א"נ י"ל גבורה עילאה דקב"ה גבורה דז"א (מ"מ).

²⁰⁹³ פי' כשמקבלת המלכות מצד החסדים דז"א אז מחלקת המזון לתחתונים ואי גרסי מסטרא דדינא אתי שפיר ג"כ (מ"מ).

²⁰⁹⁴ ר"ל שנותנת להם כח הגבורות (רח"ו). ור"ל טרף הם רפ"ח ניצוצות עם הכולל, טרף, שהם גבורות, ומ"ש וטרף ואין מציל, פי' שהמלכות מבררת רפ"ח הנז' ואין מציל מידה (מ"מ).

<p>חרב מלומדי מלחמה זמינין בכל אתר למעבד דינא ואקרין מארי דיבבא ויללא²⁰⁹⁵</p>	<p>בכל מקום לעשות דין, ונקראים בעלי יבבה ויללה.</p>
<p>איש חרבו על ירכו (&) כד"א (&) חגור חרבך על ירך גבור²⁰⁹⁶ מפחד בלילות הא אוקמוה מפחדה דגיהנם²⁰⁹⁷ וגו' אבל מפחד בלילות כלומר כל דא מאן אתר נטלין מפחד מההוא אתר דאקרי פחד²⁰⁹⁸ כד"א (&) ופחד יצחק היה לי וישבע יעקב בפחד אביו יצחק</p>	<p>איש חרבו על ירכו, כמו שנאמר חגור חרבך על ירך, גבור מפחד בלילות, הרי פרשוה מפחדה של גיהנם וכו'. אבל מפחד בלילות, כלומר את כל זה, מאיזה מקום לוקחים, מפחד. מאותו מקום שנקרא פחד, כמו שנאמר ופחד יצחק היה לי, וישבע יעקב בפחד אביו יצחק.</p>
<p>בלילות בזמנין²⁰⁹⁹ דאינון מתפקדין למעבד דינא ותאנא כתיב (&) זממה שדה ותקחהו²¹⁰⁰ הה"ד (&) וכל חית השדה ישחקו²¹⁰¹ שם ועל דא כתיב (&) זה הים גדול ורחב ידיים וגו' שם אניות²¹⁰² יהלכון וגו' כד"א (&) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה ממרחק²¹⁰³ ודאי מרישא דמוחא²¹⁰⁴ ומעילא דרישא²¹⁰⁵ תביא לחמה²¹⁰⁶ על ידא דצדיק כד מזדווגן כחד כדין חדו בכלא הה"ד (&) לויתן זה יצרת לשחק בו</p>	<p>בלילות, בזמנים שהם מנו לעשות דין, ולמדנו כתוב, זממה שדה ותקחהו, זהו שכתוב, וכל חית השדה ישחקו שם, ועל זה כתוב, זה הים גדול ורחב ידיים וגו', שם אניות יהלכון וגו', כמו שנאמר היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה, ממרחק ודאי, מראש המח וממעלה של הראש, תביא לחמה על ידי הצדיק, כשמזדווגים כאחד, אזי שמחה בכל, זהו שכתוב לויתן זה יצרת לשחק בו.</p>
<p>תאנא אלף וחמש מאה²¹⁰⁷ מארי תריסי²¹⁰⁸ מארי דשולטנותא²¹⁰⁹ אתאחדן²¹¹⁰ מהאי סטרא דאינון גיברין בידי דההוא דאקרי נער ארבע</p>	<p>למדנו אלף וחמש מאות בעלי מגנים בעלי השלטון נאחזים מהצד הזה, שהם גבורים בידי אותו שנקרא נער, ארבעה</p>

²⁰⁹⁵ כי מהם מקבלים יצירה ועשייה הנקרא יבבא ויללה (רח"ו).

²⁰⁹⁶ חגור חרבך שלא ינקו הקלי' מהיסוד הנק' ירך ובפרט מיסוד דנוק', כמ"ש הרב שתאותם לינק משם, ואז תהיה גבור. וז"ש נמי איש חרבו על ירכו, דהיינו כל א' בידו חרב שהוא כח א' מהשכינה הנק' חרב, כדי לשמור הירך, ומ"ש על ירכו, לפי שכולם יונקים מהיסוד הנק' ירך, נמצא שהוא שלהם, לכן אמר איש חרבו על ירכו (מ"מ).

²⁰⁹⁷ כדי שלא יתאחזו החיצונים בחרב עליון בסוד גבוה דאצילות (רח"ו).

²⁰⁹⁸ פי' גבורה דז"א (מ"מ).

²⁰⁹⁹ ושיעור הכתוב איש חרבו על ירכו ומהיכן קבלו גבורות אלו אמר מפחד שהיא גבורה דז"א, ומ"ש בלילות ר"ל אימתי שומרים שמירה זו בלילות שהיא זמן הדין (מ"מ).

²¹⁰⁰ פי' זממה להיות בחי' שדה זרועה פנים בפנים, ותקחהו לה, כי כן היה (מ"מ).

²¹⁰¹ היא עולם הבריאה, ישחקו שם להיות מ"ן למלכות דאצילות (רח"ו).

²¹⁰² הנשמות (רח"ו).

²¹⁰³ מהמוח (רח"ו).

²¹⁰⁴ פי' חכמה דז"א שהיא ראש המוחין דז"א (מ"מ). ע"י המעשים טובים דישראל ומתקנת המלכות בעטרה דגבורה ע"י העומר, הנה עולה המלכות אז למ"ן עד אבא, כי שם הוא שרשה ומקומה, וכמ"ש בכוונת מנחת שבת (דף עה ריש ע"ג) ומקבלת משם השפע לישראל, ובסוד (משלי לא יד) ממרחק תביא לחמה, ממרחק ודאי מרישא דמוחא ומעילא דרישא, וכמ"ש בפ' אחרי מות (דף ס' סוף ע"א) (דע"ה ח"א פ ע"ג), הוא ממ"ס רישא תליתאה (דע"ה ח"ב קכא ע"ד), זוה"ק פינחס (רמט ע"א) בשעתא דדחיקת לה שעתה ואצטריכת למזונא לה ולכל חיון, איהי אזלת למרחיק לארח רחיקא (ביאורים ח"ב מה ע"א).

²¹⁰⁵ כי הוא יונק מהמוחא דע"ג קרומא (רח"ו). ור"ל מאורא דע"ג קרומא שנק' גם הוא מוחא עילאה וכמ"ש באוצרות חיים (מ"מ).

²¹⁰⁶ לחמה ג' הויות (רח"ו). ור"ל לחם גימ' ג' הויות (מ"מ).

²¹⁰⁷ הוא בסוד ה' פעמים אלקי"ם דיודין (רמ"ז).

כפלות השם אות באות (אמר המסדר – עי' מ"ש הגר"א לעיל בפרשת בראשית נה ע"ב, ובהיכל ה' שם מד ע"א ד"ה בגין דהאי להט – ש"ל) (יהל אור).

²¹⁰⁸ בסוד אל שדי אלף ושדי (רח"ו). ור"ל א"ל שד"י במילואו גימ' אל"ף ומילי שד"י לבד הוא ת"ק הכל אלף ות"ק ונלע"ד שהם ט"ו גבורות דהגבורות שרשם בדעת ומתפטשים בגוף וכללותם ביסוד הם ט"ו גבורות כל א' כלולה מעשרה ועשר ממאה הם אלף ת"ק (מ"מ).

²¹⁰⁹ מגן בריאה (רח"ו).

²¹¹⁰ אין פועלים דין רק שומרים (רח"ו).

<p>מפתחין²¹¹¹ רברבן תנייניא אזלין תחות ספינה²¹¹² דהאי</p>	<p>מפתחות גדולים תנינים שהולכים תחת הספינה של</p>
<p>ס/ב</p>	
<p>ימא רבא לארבע זווין דא אזיל לסטרא דא²¹¹³ ודא אזיל לסטרא דא וכן כלוהו ארבע חיזו דאנפין אתחזיין בהו²¹¹⁴ וכד אתכלילין בחד כתיב (&) ודמות²¹¹⁵ פניהם פני אדם פניהם דכלא אפי רברבי²¹¹⁶ ואפי זוטרי²¹¹⁷ כלילין בחד לעילא תרי סלקין ושאיין ותריין מגרופין בידיהו אלף טורין²¹¹⁸ סלקין ועאלין (ס"א אלין טמירין עאלין וסלקין) בכל יומא משקיו²¹¹⁹ דהווא ימא²¹²⁰ לבתר אתעקרי מנה וסלקין לימא אחרא²¹²¹</p>	<p>הים הגדול הזה לארבע זוויות, זה הולך לצד זה וזה הולך לצד זה, וכך כולם ארבעה מראות של פנים נראים בהם, וכשנכללים באחד כתוב ודמות פניהם פני אדם, פניהם של כלם פנים גדולים ופנים קטנים כלולים כאחד למעלה, שנים עולים ומשוטטים, ושתי מגרפות בידיהם. אלף הרים עולים ונכנסים (אלו מכוסים נכנסים ועולים) בכל יום מהשקאת אותו הים, אחר כך נעקרים ממנה ועולים לים אחר.</p>
<p>לית הושבנא לאינון דאתאחדן בשערהא²¹²² תרין בניין²¹²³ ינקין כל יומא דאקרון מאללי ארעא²¹²⁴ ודא הוא רוא דספרא דצניעותא דכתיב (&) וישלח יהושע בן נון²¹²⁵ מן השטים שנים אנשים מרגלים²¹²⁶ חרש לאמר ואלין ינקין מתחות סטרי אברהא²¹²⁷ תרין בנות²¹²⁸ בתחות רגלהא (ס"א ואלין ינקן מסטרא דאברהא תרין בנות בתחותהא)</p>	<p>אין חשבון לאותם הנאחזים בשערותיה, שני בנים יונקים כל יום שנקראים מרגלי הארץ, וזהו סוד של ספרא דצניעותא, שכתוב וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר, ואלו יונקים מתחת צדדי איבריה שתי בנות תחת רגליה, (ואלו יונקים מצד אברהם שתי בנות בתחתיה),</p>

²¹¹¹ ח"ג נ"ה דיצירה (רח"ו). בנא"י פירש שהם ארגמן (רמ"ז).

²¹¹² ימא רבא תחת מלכות דבריאה (רח"ו).

²¹¹³ זה פונה צפונה זה פונה נגבה (רח"ו).

²¹¹⁴ פי' שכל א' כלול מארבעתם משור נשר אריה אדם (מ"מ).

²¹¹⁵ פי' שכולם הם פני האדם שהוא העיקרי (מ"מ).

²¹¹⁶ חר"ג (רח"ו).

²¹¹⁷ נ"ה (רח"ו). זוטרי – שהן בלא זקן, נערים (יהל אור).

²¹¹⁸ נגה דבריאה נק' אלף טורין כי אל שד"י בריאה (רח"ו). כמ"ש מצמיח חציר לבהמה והן ביום השני (יהל אור).

²¹¹⁹ רחל (רח"ו).

²¹²⁰ מלכות רחל (דע"ה ח"ב סג ע"א).

²¹²¹ יונקים מלאה (רח"ו). ור"ל שע"י יניקה שיונקים מרחל ולאה הם מתבררים ועולים (מ"מ). שעולים ויונקים מסוד לאה (דע"ה ח"ב סג ע"א).

²¹²² הם הדינים שנאמר מי ימלל גבורות ה' דסגיין אינון (רח"ו). כי השערות הם ממותרי מוחין שהם דינין ונאחזים ויונקים משם כמה שלוחי הדין לאין מספר (דע"ה ח"ב סג ע"א).

²¹²³ שני מוחין דדכורא דנוגה דאצילות (רח"ו). קין והבל (יהל אור). התרין בנין הם הדכורין דנוגה, ולהם נמשך היניקה יותר מלמעלה, והתרין בנות הם הנוקבין דנוגה, ולהם נמשך היניקה מלמטה, ויניקתם הוא ע"י הניצוצין שבהם העולין, והם יונקים מהתפשטות הארת הקדושה ממש לצורך הקליפות נוגה, ואח"כ מקליפות נוגה מקבלים שאר הקליפות כולם, שהם הג' קליפות קשים, והכל הוא ע"י הניצוצין שבהם (דע"ה ח"ב סט ע"ב).

²¹²⁴ כי הם בבחי' מרגלים [ע"י אריכות בבהגרא על ספד"צ לא ע"א] על כל אינון דעברין על פתגמי אורייתא כמ"ש שם [לקמן] סב סע"ב (דע"ה ח"ב סג ע"א).

²¹²⁵ היא מלכות דאצילות (מ"מ).

²¹²⁶ הם חר"ב דז"א דנוגה דאצילות שנתנה להם רשות לינק מהקדושה ביום, ולפי שהיום הוא רחמים ואין בו דין כמו הלילה לכ"א חרש, דהיינו בחשאי, אבל תרין צפרין שהם חר"ב דנוק' דנוגה דאצילות הם יונקים בלילה בגלוי כמ"ש בפרשת ויחי (מ"מ).

²¹²⁷ צפרני ידים (יהל אור).

²¹²⁸ תרין מוחין דנוק' דנוגה (רח"ו). והיינו תרין צפרין הנז' בפ' ויחי ע"ש (מ"מ), נפש חי' דאדם (יהל אור).

<p>ועל דא כתיב (&) ויראו בני האלהים את בנות האדם ואלין מתאחדן בטרפי (ס"א בטופרי) דההיא ערסא ודא הוא דתנינן דכתיב (&) אז תבאנה שתיים נשים זונות²¹²⁹ אל המלך אז תבאנה ולא מקדמת דנא ובזמנא דישראל לתתא אהדרון קדל מבתר קב"ה מאי כתיב (&) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו ודאי</p>	<p>ועל זה כתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם, ואלו נאחזים. עלי (בצפרני) אותה מטה, וזהו ששנינו שכתוב אז תבאנה שתיים נשים זונות אל המלך, אז תבאנה ולא מקודם, לכן ובזמן שישראל למטה מחזירים עורף מאחר הקדוש ברוך הוא, מה כתוב עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו ודאי.</p>
<p>בידא שמאלא²¹³⁰ שבעין ענפיין²¹³¹ דמגדלין בין נוני ימא²¹³² בלהו סומקי²¹³³ בוורדא ועילא מנהון ענפא חד סומקא יתיר דא סליק²¹³⁴ ונחית ובלהו אתחפיין בשערהא מארי דלישנא בישא כד נחית חוייא אתעביד מקפין על טוריין²¹³⁵ מדלנא על טורי²¹³⁶ עד דישכח²¹³⁷ טרפא דאחיד בטופרי²¹³⁸ וייכול כדין שכיך ואתחזר לישניה לטב</p>	<p>ביד שמאל, שבעים ענפים שמגדלים בין דגי הים כולם אדומים כשושנה, ומעליהם ענף אחד יותר אדום, זה עולה ויורד וכולם מתכסים בשערותיה. בעל הלשון הרע, כשיורד הנחש נעשה מקפץ על ההרים מדלג על הסלעים, עד שימצא טרף שאחוז בצפרנים ויאכל, אז שוכך וחוזרת לשונו לטוב.</p>
<p>זכאין אינון ישראל דמזמנין ליה טרפיה אהדר לאתריה (ס"א לבתריה) עייל בנוקבא דתהומא רבא כד (ס"א סליק סלקין) סלקין מארי דרמחיין²¹³⁹ וסייפיין דלית לון חושבנא סוחרנייהו דאינון שתין עלאין דסוחרניה דהאי ערסא אלף אלפיין ורבוא רבוון קיימין בכל סטרא דהאי ערסא לעילא ומניה אתונן בלהו מקמיה (ס"א ומניה אתונן ליה פלחין בלהו קמיה)</p>	<p>אשריהם ישראל שמזמנים לו טרפו חוזר למקומו (לאחריו), ונכנס לנקב תהום רבה, כשעולים (עולה עולים) בעלי הרומחים והחרבות שאין להם חשבון סביב אותם ששים עליונים, שסביב המטה הזו אלף אלפים ורבוא רבבות, עומדים בכל צד של המטה הזו למעלה, וממנה נזונים כולם מלפניה (וממנה נזונים כולם עובדים לה לפניה).</p>

²¹²⁹ הב' נשים הם ב' מוחין דנוגה דב"ע בין דדכורא בין דנוק', ולפי זה מ"ש הזהר והיינו דתנינן דכתיב אז וכו' אינו ר"ל דתרין בנות הנז' הם ב' נשים זונות שהרי תרין בנות הם חו"ב דנוק' דנוגה דאצילות, ושתיים נשים זונות הם חו"ב דנוגה דב"ע, אלא כוונת הזהר שמביא ראייה כמו שאלו השתיים נשים זונות שבאו לשלמה הם קלי' דנוגה גם בנות האדם דקרא הם קלי' דנוגה (מ"מ).

²¹³⁰ ע' שרים (רח"ו).

²¹³¹ שבעין אנפין – השרים (יהל אור).

²¹³² חיילים שביצירה (רח"ו). שלוחין (יהל אור).

²¹³³ היכלות זכרים (רח"ו).

²¹³⁴ כמ"ש עולה כו' (יהל אור).

²¹³⁵ היכלות זכרים (רח"ו). דז"נ שלהן, ועי' תז"ח עה ע"ב ואת נפש אויביך כו' (פי' דכתב שם כי נחש אשת זנונים מקננא בשבע סלעים ובעלה בשבע טורין ועי"ש בביאור הגר"א – המסדר) (יהל אור).

²¹³⁶ היכלות נוקבי' (רח"ו).

²¹³⁷ בסוד לא תבשל, ואינון הנפילים ששניהם עז אלא שהשני קשה עזא"ל, אל קשה, והוא נופל לכן מפילים אותו ושניהם ר"ת נג"ע (פי' נופל גלוי עינים כנ"ל המסדר) ואינון בני אלהים כמ"ל קמ"ד אפילו בני אלהים באורא ואינון בארץ (יהל אור).

²¹³⁸ אף שנאחזין בדכורא כולם נאחזים בסט' דנוקבא אלא נגד שוקין דדכורא והוא בידין דנוקבא, שהן נגד שוקין דדכורא כידוע, שממית בידיים תתפש (שם ל כח), דכורין בידהא ונוקבין ברגלהא, וכמ"ש בפרשת אחרי מות (בהגר"א על ספד"צ כז ע"ד ד"ה ואמר אתקין ביה), מה שאנו אומרים דיציאת האורות מצפרני רגלים היה גם בהמלכים דהעגולים, כוונתינו הוא רק על הארת דעצמותם גופה, וכמ"ש הרב בשער פרצופי ז"ן (פרק ב) בענין בקיעת הבשר שתחת הצפרנים, כי משם יונקים החיצונים בהארה היוצאת משם, וכמ"ש הגר"א בס"ד (פרק ג בד"ה וענין כלל ופרט כז ע"ד ד"ה ואמר אתקין ביה) וכולן נאחזין בטופרי דידין ורגלין כו', ע"ש ובזהר אחרי מות (ס' ע"ב וע"ט ע"א) (ביאורים ח"ב קב ע"ג).

²¹³⁹ כחות הטומאה (רח"ו).

<p>יקומו מתחת כלו נפקין כמה אלף ורבבן דלית לון חושבנא ונחתין ושמיין בעלמא עד דתקעי מארי שופרא ומתכנשי והני בזוהמא דטופרי אחידן דא ערסא כליל לון דא ערסא רגלוהי אחידן בארבע סטרי עלמא כלא עאלין בכללא דאשתכח לעילא ואשתכח לתתא בשמים ממעל ועל הארץ מתחת</p>	<p>יעמדו מתחת לכלם, יוצאים כמה אלף ורבבות שאין להם חשבון, ויורדים ומשוטטים בעולם, עד שתוקעים בעלי השופר ומתכנסים, ואלה אחוזים בזוהמת הצפרנים המטה הזו, כוללת אותם רגלי המטה הזו, אחוזים בארבעת צדדי העולם, כולם נכנסים בכלל, שנמצא למעלה, ונמצא למטה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת.</p>
<p>ועל דא כתיב הנה מאי הנה בגין דומינא לכללא לעילא ותתא ורשומא האי ערסא מכלא אדניי אתקרי רבונא דכלא²¹⁴⁰ רשימא בין חיילהא בניני כך כהנא בעא לכוונא מלי דלעילא ליחדא שמא קדישא מאתר דבעא ליחדא ועל דא תנינן כתיב (&) בואת יבא אהרן אל הקדש כהאי בעא לקרבא קדושה לאתריה מהאי אתר בעי בר נש לדחלא מקמי קב"ה וע"ד כתיב (&) לו חכמו ישכילו זאת מיד יבינו לאחרייתם כלומר אי יסתכלון בני נשא בענשא היך אחידא זאת בין חיילהא והיך אתמנו קמה כל אינון בני חיילין ואחידן בפולחנא לאתפרעא מן חייביא מיד יבינו לאחרייתם ויסתמרון עובדיהון ולא יחובון קמי מלכא קדישא</p>	<p>ועל זה כתוב, הנה מה זה הנה משום שמזומנת לכולם למעלה ולמטה, ורשומה המטה הזו מהכל, ונקראת אדניי הרבון של הכל, רשומה בין חיילותיה, לכן הכהן צריך לכוון דברים שלמעלה לייחד את השם הקדוש מהמקום שצריך ליחדו, ועל זה שנינו, כתוב, בזאת יבא אהרן אל הקודש, בזה צריך לקרב קדושה למקומה, מהמקום הזה צריך אדם לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא, ועל זה כתוב לו חכמו ישכילו זאת מיד יבינו לאחרייתם, כלומר אם יסתכלו בני אדם בעונש איך זאת אחוזה בין חילותיה, ואיך התמנו לפניה כל אותם בני החילות ואוחזים בעבודה להפרע מן הרשעים, מיד יבינו לאחרייתם, וישמרו את מעשיהם ולא יחטאו לפני המלך הקדוש.</p>
<p>תו אר"ש כל בר נש דזכי למילף אורייתא ונטיר לה להאי זאת האי זאת נטירת ליה וגזר עמיה קיימא על קיימא דיליה דלא יתעדי מניה ומן בנוהי ומן בני בנוהי לעלמין הה"ד (&) ואני זאת בריתי אותם וגו' יתבו למיכל עד דאכלו אר"ש לחברייה כל חד וחד לימא מלה חדתא דאורייתא על פתורא לקמיה דרבי פנחס</p>	<p>עוד אמר רבי שמעון כל אדם שזוכה ללמוד תורה ושומר את הזאת הזו, הזאת הזו שומרת אותו וכורתת עמו ברית על בריתו, שלא תסור ממנו, ומבניו ומבני בניו לעולמים, זהו שכתוב ואני זאת בריתי אותם וגו', ישבו לאכול עד שאכלו. אמר רבי שמעון לחברים כל אחד ואחד יאמר דבר חדש בתורה על השלחן לפני רבי פנחס.</p>
<p>פתח רבי חזקיה ואמר יי' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגו' (&) זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא אתרעי בהו מכל שאר עמין וקראן קדש דכתיב (&) קדש ישראל ליי' ויהיב</p>	<p>פתח רבי חזקיה ואמר, אדני יהוה נתן לי לשון למודים לדעת לעת את יעף דבר וגו', אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם מכל שאר העמים, וקראם קדוש, שכתוב קדוש ישראל לה' ונתן</p>
<p>ס/א</p>	

²¹⁴⁰ בנה"י נכללו כל הכתרין תתאין שהוא כל הע"ס דילהון, וכמ"ש באד"ר (קמג ע"א) ובאחרי מות (דף ס ע"ב), וע' בהגר"א סד"צ (פרק א בד"ה מלך החמישי ט ע"ד וכן בדבריו שם פרק ג בד"ה כתיב ויאמר כו ע"ב ד"ה וע"כ נסתיים) (כללים ח"א עב ע"ב).

<p>להו חולק לאתאחדא בשמא קדישא ובמה אחידו ישראל בשמא קדישא בנין דזכו באורייתא דכל מאן דזכי באורייתא זכי ביה בקב"ה (נ"א בקדש)</p>	<p>להם חלק להאחז בשם הקדוש, ולמה אחזו ישראל בשם הקדוש, משום שזכו בתורה, שכל מי שזוכה בתורה זוכה בקדוש ברוך הוא (בקדש).</p>
<p>ותנינן קמיה דמר מאי קדש שלימותא דאקרי חכמה עלאה ומהאי אתר (נגיד משח רבות קדישא בשבילין ידיען לאתר דאקרי בינה עלאה) ומתמן נפקין מבויעין ונחלין לכל עבר עד דמטו להאי זאת (ומאתר דא אתער רוחא קדישא) והאי זאת כד מתברכא אקרי קדש ואקרי חכמה</p>	<p>ושנינו לפני מורנו, מה זה קדש, שלמות הכל, שנקראת החכמה העליונה. ומהמקום הזה (נמשך שמן משחת קודש בשבילים ידועים למקום שנקרא בינה עליונה), ומשם יוצאים מעיינות ונחלים לכל צד, עד שמגיעים לזאת הזו, [וממקום זה מתעוררת רוח קדושה], וכשמתברכת הזאת הזו, נקראת קודש, ונקראת חכמה.</p>
<p>וקראן ליה (נ"א והאי זאת כד אתברכא מאתר עלאה דא דאקרי קדש ואקרי חכמה קראן לה) רוח הקדש כלומר רוח מההוא קדש²¹⁴¹ דלעילא וכד נפקין ומתערין מנה רזי אורייתא כדין אתקרי לשון הקדש ובשעתא דנגיד ההוא רבות קדישא לאינן תרין קיימי²¹⁴² דאקרון למודי יי' ואקרון צבקות אתכנס תמן וכד נפיק מתמן בההוא דרגא דאקרי יסוד לההוא חכמה זעירא²¹⁴³ כדין אתקרי לשון למודים ונפיק לאתערא לאינן קדישי עליונים כדין כתיב (&) יי' אלהים נתן לי לשון למודים ולמה לדעת לעות את יעף דבר</p>	<p>וקוראים לה (והזאת הזו כשמתברכת ממקום עליון זה שנקרא קודש ונקרא חכמה, קוראים לו) רוח הקודש, כלומר רוח מאותו קודש שלמעלה, וכשיוצאים ומתעוררים ממנה סודות התורה, אז נקראת לשון הקודש, ובשעה שנמשך אותו משחת קדש לאותם שני עמודים שנקראים למודי ה' ונקראים צבאות, מתכנס לשם, וכשיוצא משם באותה דרגה שנקראת יסוד לאותה חכמה קטנה, אז נקראת לשון למודים ויוצאת להעיר אותם קדושים עליונים, אז כתוב ה' אלהים נתן לי לשון למודים. ולמה, לדעת לעוות את יעף דבר.</p>
<p>וקב"ה יהיב האי לבוצינא קדישא ר"ש ועוד דסליק ליה לעילא בנין כך כל מלוי באתגלייא</p>	<p>והקדוש ברוך הוא נתן את זה לנר הקדוש, רבי שמעון, ועוד שהעלו אותו למעלה, ולכן כל דבריו בנגלה נאמרים, ולא מכסים עליו, כתוב פה אל פה אדבר בו, ומראה ולא בחידות.</p>

²¹⁴¹ והנה נאמר בשלמה (מלכים א' ג כח) כי חכמת אלהים בקרבנו, והוא חכמה היורדת בבריאה, שזהו מה שירת שלמה, ולכן נאמר כי חכמת אלהים, שהוא הבריאה שנברא בשם אלהים, בראשית ברא אלהים (בראשית א א), והוא חכמה זעירא, וכמ"ש בפ' פינחס (רכג ע"א) וה' נתן חכמה לשלמה חכמה זעירא, ואמר הגר"א בספד"צ (פ"ד ל ע"ג ד"ה ואמר ובי"ד) שהוא אור היסוד (שהוא י' זעירא והוא חכמה זעירא) דהמלכות דאצילות, והוא יורד בבריאה, ואליו זכה שלמה. אבל לא שנתחכם בהמלכות שבאצילות רק בהי' זעירא שלה היורדת בבריאה, וכמ"ש בספד"צ (פ"ה לג ע"ב) דמינה אתחכם לתתא, וע' בהגר"א שם (לה ע"א ד"ה ויחכם). ואותו הי' זעירא הוא רוח הקודש, שהוא רוח מההוא קודש דלעילא, שהוא י' עלאה, חכמה עלאה אבא, כמ"ש בפ' אחרי מות (סא ע"א) ומשום שזכה לההוא י' זעירא (דע"ה ח"ב פה ע"א).

²¹⁴² אל תתמה יחס תרין ביעין בלישנא דתרין קיימינן כי כן הדרך בזהר (רח"ו).
²¹⁴³ מלכות (רח"ו). הנקודה הוא ג"כ שורש המלכות אדנ"י, כי הי' דאדנ"י הוא מהי' דהו"ה, והיא נקרא ג"כ חכמה, חכמה זעירא, כמ"ש בפ' אחרי (דף סא ע"א) וכן היא נקרא ג"כ ראשית, ראשית דרכו, ראשית לנבראים, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (שם יב סע"ב) (ביאורים ח"א סב ע"ב), הי' זעירא שהוא העטרה והוא חכמה זעירא כמ"ש בפ' אחרי (סא ע"א) ובאד"ז (רצו ע"א) (ביאורים ח"ב עח ע"ד).

<p>אתמרו ולא אתכסיין²¹⁴⁴ עליה כתיב (&) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות²¹⁴⁵</p>	
<p>פתח רבי ייסא ואמר וי' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וגו' (&) וי' נתן חכמה לשלמה דא הוא דתנינן ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא כאשר דבר לו כמה דאתמר ליה החכמה והמדע נתון לך ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וכי מה (בין) האי להאי אלא הכי תנינן וי' נתן חכמה לשלמה והאי חכמה במאי אוקים לה</p>	<p>פתח רבי ייסא ואמר וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו, ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וגו'. וה' נתן חכמה לשלמה, זהו ששנינו, בימי שלמה המלך עמדה הלבנה בשלמותה, כאשר דבר לו כמו שנאמר לו, החכמה והמדע נתון לך, ויהי שלום בין חירם ובין שלמה. וכי מה (בין) זה לזה, אלא כך שנינו, וה' נתן חכמה לשלמה, ואת החכמה הזו במה העמיד, והסביר אותה.</p>
<p>א"ר יוסי אוקים לה בהאי בקדמיתא דשלמה עבר דנחית לחירם מההוא דרגא דהוה אמר מושב אלהים ישבתי וגו' דתניא חירם מלך צור עבר גרמיה אלוה בתר דשלמה אתא עבר ליה בחכמתיה דנחית מההוא עיטא ואודי ליה לשלמה ובגין כך ויהי שלום בין חירם ובין שלמה</p>	<p>אמר רבי יוסי, העמיד אותה בזה בראשונה, ששלמה עשה שהוריד את חירם מאותה דרגה שהיה אומר, מושב אלהים ישבתי וגו'. שלמדנו, שחירם מלך צור עשה עצמו אלוה אחר, ששלמה בא עשה לו בחכמתו שירד מאותה עצה, והודה לשלמה. ולכן כתוב ויהי שלום בין חירם ובין שלמה.</p>
<p>ותנינן א"ר יצחק א"ר יהודה דשרר ליה חד שידא ונחית ליה שבעה מדורין דגיהנם וסלקיה ושרר ליה פתקין בכל יומא ויומא בידיה עד דאהדר ואודי ליה לשלמה ותנינן שלמה ירית לה לסיהרא בכל סטרוי בג"כ בכלא שליט בחכמתיה</p>	<p>ושנינו, אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, ששלח לו שד אחד והוריד אותו לשבעה מדורי גיהנם, והעלה אותו, ושלח לו פתקים בכל יום ויום בידו, עד שחזר והודה לשלמה, ושנינו שלמה ירש את הלבנה בכל הצדדים, ולכן שלט בכל בחכמתו.</p>

²¹⁴⁴ לקמן עט ע"א ע"ש ועי' לקמן קלב ע"ב (לש"ו). כל הגילויים שבאדרא שהם עצמן עיקר דברי האריז"ל אין בהם שום מראה ודמיון כלל. וכן אמרו בזוה"ק (אחרי מות סא ע"א) דכל דברי הרשב"י הם באתגלייא ולא אתכסיין, עליה כתיב (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות (דע"ה ח"א נז ע"א).

²¹⁴⁵ כי קודם שנתגלו הספרא דצניעותא והאדרות, הנה הוה כמעט כל אורות הא"א והא"א הכלליים נעלמים בבחי' א"ס, ולא היו נתגלו עדיין גם באצילות כלל, כי היו סתומים ונעלמים בשרשן, והנה היה אסור אז לדרוש ולחקור בהם כלל ע"ד האיסור השאלה והחקירה בא"ס, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ז ע"ב) דגם הדיוקן דאצילות הנה אין לומר בא"ס כלל, ומאן דצייר ביה דיוקנא עליו נאמר ארור האיש אשר יעשה פסל כו' ושם בסתר בסתרו של עולם, ע' ביאור הגר"א שם. וזהו מה שאסרו בכ"מ בזוה"ק החקירה בהג"ר, והיה כ"ז קודם שנתגלו האדרות, והיה אז האורות דהג"ר סתומים ונעלמים, כי היו כלולים בא"ס. אבל אח"כ כאשר נתגלו האדרות, והיה גילויים למטה ע"י שנתגלה בהם אז א"ס ית"ש באצילות, והאיר א"ס ית"ש בהם באצילות בגילוי גמור. הנה עי"ז נתגלה ידיעתם ע"י הרשב"י למטה ג"כ, והותר מאז לעסוק ולדבר בהם. וכן עד"ז שאר כל הסודות אשר באצילות כולו, הנה היו כולם גלויים בימי רשב"י, משום שנתגלה אורם באצילות ע"י גילוי דא"ס ית"ש שנתגלה והאיר בהם באצילות להדיא. וכמו כן נתגלה ידיעתם ע"י רשב"י וסיעתו למטה ג"כ, ולכן הקפיד הרשב"י מאד על הסתר אותן הסודות אז לדבר בהם בדרך חידה, וכמ"ש בפ' אחרי מות (דף עט ע"א), וע"ש (דף סא ע"א) ובכ"מ, כי גורם ח"ו עי"ז העלאתן למעלה, כי כפי ערך הלימוד והעסק שעוסקים בהם למטה כן הם מאירים למעלה, וכמ"ש באד"ר (דף קלב ע"ב) אמר ר"ש כו' וכד אתפריש כל חד מנייהו מפומייכון אסתליק ואתתקן ואתעטר ואתטמר כו' ובעוד דכל חד מתפרש בפומייכו נהיר ואתעטר ויתב כו' וכד אסתיים לאתפרשא סליק ואתעטר כו' עש"ה. והרי לנו כי גילויים למעלה הוא כפי ערך הלימוד והעסק שעוסקים בהם החכמים למטה, והם תלויים זב"ז, כי נמשך ידיעתם למטה ע"י שמתגלים מא"ס להאיר למעלה (ביאורים ח"א כא ע"ג).

<p>ור"ש בן יוחאי שליט בחכמתיה על כל בני עלמא כל אינון דסלקין בדרגוי לא סלקין אלא לאשלמא עמיה (ס"א אי לא שלמין עמיה)</p>	<p>ורבי שמעון בר יוחאי שולט בחכמתו על כל בני העולם, כל אותם שעולים בדרגותיו לא עולים אלא להשלים עמו (אם לא שלמים עמו).</p>
<p>פתח רבי יוסי ואמר יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה וגו' (&) יונתי דא כ"י מה יונה לא שבקת בן זוגה לעלמין כך כ"י לא שבקת לקב"ה לעלמין בחגוי הסלע אליו ת"ה דלא משתכחי בנייהא בעלמא דין</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה וגו'. יונתי, זו כנסת ישראל, מה יונה לא עוזבת את בן זוגה לעולמים, כך כנסת ישראל לא עוזבת את הקדוש ברוך הוא לעולמים. בחגוי הסלע, אלו תלמידי חכמים שלא נמצאים במנוחה בעולם הזה.</p>
<p>בסתר המדרגה אליו ת"ה הצנועין דבהון חסידין דחלי קב"ה דשכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין כדין קב"ה מתבע בנינייהו לכ"י ואמר (&) הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב דלית קלא משתמע לעילא אלא קלא דאינון דמתעסקי באורייתא</p>	<p>בסתר המדרגה, אלו תלמידי חכמים הצנועים, שבהם חסידים יראי הקדוש ברוך הוא, ששכינה לא זזה מהם לעולמים, אז הקדוש ברוך הוא תובע את כנסת ישראל בשבילם, ואומר הראיני את מראיך השמיעני את קולך, כי קולך ערב שאין קול, שנשמע למעלה, אלא קולם של אלו העוסקים בתורה.</p>
<p>ותאנא כל אינון דמתעסקי באורייתא בליליא דיוקניהון אתחקק לעילא קמי קב"ה וקב"ה משתעשע בהו כוליה יומא ומסתכל בהו וההוא קלא (דהכא) סליק ובקע כל אינון רגיעין עד דסליק קמי קב"ה כדין כתיב (&) כי קולך ערב ומראך נאווה</p>	<p>ולמדנו כל אותם העוסקים בתורה בלילה שדמותם נחקק למעלה לפני הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא משתעשע בהם כל היום, ומסתכל בהם, ואותו קול (של כאן) עולה ובוקע את כל אותם רגיעים, עד שעולה לפני הקדוש ברוך הוא, אז כתוב כי קולך ערב ומראך נאווה.</p>
<p>והשתא קב"ה חקק דיוקנא דר"ש לעילא וקליה לעילא לעילא סלקא ומתעטרא בכתרא קדישא עד דקב"ה מתעטר ביה בכלהו עלמין ומשתבח ביה עליה כתיב (&) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>ועכשיו הקדוש ברוך הוא חוקק את דיוקנו של רבי שמעון למעלה, וקולו למעלה למעלה עולה, ומתעטר בכתר הקדוש, עד שהקדוש ברוך הוא מתעטר בו בכל העולמות ומשתבח בו, עליו כתוב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>פתח ר' חייא ואמר מה שהיה כבר הוא (נקרא שמו ל"ג) ואשר להיות²¹⁴⁶ וגו' מה שהיה כבר היינו דתנינן עד לא ברא קב"ה האי עלמא הוה בארי עלמין וחריב לון עד</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר מה שהיה כבר הוא (נקרא שמו) ואשר להיות וגו', מה שהיה כבר, היינו מה ששינונו, שטרם שברא הקדוש ברוך הוא את העולם הזה, היה בורא עולמות ומחריבם, עד</p>

²¹⁴⁶ הכל גזור מלפניו ית"ש, כי כולם הם מסוד עולם הנקודות וכנ"ל ענף "ח, ועל זה נאמר (קהלת ג טו) ואשר להיות (כל מה שעתיד להיות) כבר היה וכמ"ש בזוה"ק פ' אחרי מות (דף סא סע"א) וכן הוא בתיקונים (תיקון סט דף ק"ח ע"א) ואשר להיות כבר היה, ואשר איהו למהויה בהאי עלמא כבר, הוא מחויב למיהויה קדם דייתי לעלמא, כי הכל הוא מסוד עולם הנקודות, שהוא קודם זה העולם, ועליו אמר (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני (דע"ה ח"ב קיב ע"ב).

סא/ב	
דקב"ה סליק ברעותיה ²¹⁴⁷ למברי האי עלמא ואמליך באורייתא כדין אתתקן הוא בתקונו ואתער בעטרוי וברא האי עלמא וכל מאי דאשתכח בהאי עלמא הא הוה קמיה (והא סליק מקמיה) ואתתקן קמיה	שעלה ברצונו של הקדוש ברוך הוא לברא את העולם הזה, ונמלך בתורה, אז הוא נתקן בתקונו והתער בעטרותיו, וברא את העולם הזה. וכל מה שנמצא בעולם הזה, הרי היה לפניו (שהרי עלה מלפניו) והתתקן לפניו.
ותאנא כל אינון דברי עלמא דאשתכחו בכל דרא ודרא עד לא ייתון לעלמא הא הוה קיימי קמיה בדיוקניהון (והכי תאנא) אפילו כל אינון נשמתין דבני נשא עד לא ייחתון לעלמא כלהו גליפין קמיה ברקיעא בההוא דיוקנא ממש דאינון בהאי עלמא ²¹⁴⁸ וכל מה דאולפין בהאי עלמא כלא ידעו עד לא ייתון לעלמא ²¹⁴⁹	ושנינו כל אותם מנהיגי העולם שנמצאים בכל דור ודור, טרם שיבאו לעולם הרי היו עומדים לפניו בדמותם, (וכך שנינו) אפילו כל אותן נשמות בני האדם טרם שירדו לעולם כולן חקוקות לפניו ברקיע, באותן דמות ממש שהם בעולם הזה. וכל מה שלומדים בעולם הזה הכל ידעו טרם בואם לעולם.
ותנינא האי באינון זכאי קשוט וכל אינון דלא משתכחין זכאין בהאי עלמא אפילו תמן מתרחקין מקמי קב"ה ²¹⁵⁰ ועאלין בנוקבא דתהומא רבא ודחקין שעתא ונחתין לעלמא	ושנינו זה באותם צדיקי אמת, וכל אותם שאין נמצאים צדיקים בעולם הזה, אפילו שם מרחוקים מלפני הקדוש ברוך הוא, ונכנסים לנקב תהום רבה, ודוחקים את השעה, ויורדים לעולם.
וההיא נשמתא דלהון הא אוליפנא כמה דאינון קשי קדל בהאי עלמא כך הווי ²¹⁵¹ עד לא ייתון לעלמא וההוא חולקא קדישא דיהב לון רמאן ליה ואזלין ושאיין ואסתאבון בההוא נוקבא דתהומא רבא ונטלי חולקהון מתמן ודחקין שעתא ונחתין לעלמא	ואותה הנשמה שלהם, הרי למדנו כמו שהם קשי עורף בעולם הזה, כך היו טרם בואם לעולם, ואת אותו חלק קדוש שנתן להם, זרקו אותו והולכים ומשוטטים ונטמאים באותו נקב תהום רבה, ונוטלים חלקם משם, ודוחקים את השעה ויורדים לעולם.
אי זכי לבתר ותב בתיובתא קמי מאריה הוא נטיל ההוא חולקא דיליה ממש הה"ד (&) מה שהיה כבר (נקרא שמו) ואשר להיות וגו' (&)	אם זוכה אחר כך ושב בתשובה לפני רבונו, הוא נוטל את אותו חלק שלו ממש,

²¹⁴⁷ (בח"א כט ע"א, עד ע"א, פו סע"ב, קעב ע"א, רנא ע"א, ובח"ב צו ע"ב, ובח"ג סא רע"ב) בענין סדר סיבת התחלת בריאת העולם, הנה אמרו כד סליק ברעותא למברי עלמא, ואמר הרב בסוף דרושי נקודת (סוף פרק ו) שהכוונה בלשון סליק, שהוא ענין עלייה. הענין הוא כי הנה התחדשות כל מציאות הנה הוא לעולם ע"י עליית מ"ן מהתחתונים. [כי הוא מ"ש בזה"ק בכ"מ, כי הכל תלוי באתערותא דלתתא, ואמרו בפ' ויחי (רלה ע"א) דאי לא מתערין לתתא לא מתערין לעילא, ובאתערותא דלתתא אתער לעילא, כי כל אתערותא דלתתא הוא עצמו סוד עליית מ"ן]. [כללים ח"א יב ע"א]. ועי' בהגר"א על ספד"צ ד' ע"ב בהגה"ה שזו "עליה אל המו"ס", ועי' דברינו שם שהוכחנו שכוונתו לזיווג של הקד"א ומו"ס, וכאן הוא שמצינו את הזיווג הראשון, הנעלם ביותר שאפשר לדבר עליו.

²¹⁴⁸ עי' פרשת תרומה קנ ע"א (לש"ו).

²¹⁴⁹ ולכן כל מה שנתחדש ע"י ר' עקיבא וחביריו בהיותן בהעוה"ז היה גלוי לפניהם מקודם כל זמן שהיה נשמתם למעלה, והיו דורשים שם אותן התילין תילין של הלכות על כל קוץ וקוץ שהם כתרי אותיות ע"פ סודם דפנימיות התורה, שהם אורות הכתרים הנז' (דע"ה ח"ב פו ע"ד).

²¹⁵⁰ עי' זר"ח שה"ש נד ע"ג (לש"ו).

²¹⁵¹ כשמעשה בני אדם הם רעים, הנה מתעלם אור קדושתו יתברך מהמציאות, ויוצא עי"ז מהדינין קשים קליפות וחיצונים להרע ולהשחית רח"ל. וכן היה בענין התקע"ד דורות, כי היה להם כח הבחירה להרע ולהטיב, אך באשר שהיו מתוקף הגבורות ובהעלם דאור א"ס כנ"ל הרשיעו הרבה. והוא ע"ד שאמרו בזה"ק (פ' אחרי מות סא ע"ב) דכל אותן שהם מורדים ופושעים בעוה"ז, כן הוא ג"כ נשמתם למעלה, גם קודם שבאו לעולם ע"ש, ובזו"ח (שיר השירים נד ע"ג סט ע"א). והוא ג"כ באותן הנשמות שהם מסטרא דגבורות ביותר, והם קרובים להחיצונים לעולם, ולכן הם נוטים להרע גם קודם שבאו לעולם. וכן עושים אח"כ בעוה"ז, הגם שיש להם כח הבחירה, ואין להם תקנה אלא לאחר מיתה ע"י גיהנם, כמ"ש בזו"ח שה"ש שם ע"ש (דע"ה ח"ב ע ע"ד).

	זהו שכתוב מה שהיה כבר (נקרא שמו) ואשר להיות וגו'.
תא חזי בני אהרן לא אשתכחו בישראל כוותייהו בר משה ואהרן ואינון אקרונ אצילי בני ישראל ועל דטעו קמי מלכא קדישא מיתו	בא וראה לא נמצאו כמו בני אהרן בישראל פרט למשה ואהרן, והם נקראו אצילי בני ישראל, ועל שטעו לפני המלך הקדוש מתו.
וכי קב"ה בעא לאובדא לון והא תנינן ברזא דמתניתין דקב"ה עבד חסד בכלא ואפילו ברשעי עלמא לא בעי לאובדא לון	וכי הקדוש ברוך הוא רצה לאבדם, והרי שנינו בסוד המשנה שהקדוש ברוך הוא עושה חסד עם הכל, ואפילו ברשעי העולם אינו רוצה לאבדם.
והני זכאי קשוט ס"ד דאינון אתאבידו מעלמא זכותא דלהון אן הוא זכותא דאבוהון אן הוא זכותא דמשה הכי נמי ואינון היך אתאבידו	וצדיקי האמת הללו, היעלה על דעתך שנאבדו מן העולם, איפה הזכות שלהם, איפה הזכות של אביהם, וזכותו של משה גם כן, ואיך הם נאבדו.
אלא הכי אוליפנא מבוצינא קדישא דקב"ה חס על יקרא דלהון ואתוקד גרמיהון לגו ונשמתהון לא אתאבידו והא אוקימנא	אלא כך למדנו מהנר הקדוש, שהקדוש ברוך הוא חס על כבודם ונשרף גופם בפנים ונשמתם לא נאבדה, והרי בארנו.
ות"ח עד לא מיתו בני אהרן כתיב (&) ואלעזר בן אהרן לקח לו ²¹⁵² וגו' אקרי שמיה פנחס דהוה זמין לאתתקנא עקימא הה"ד (&) ואשר להיות כבר היה ותאנא כלהו זכאי קשוט עד לא ייתון לעלמא כלהו אתתקנו לעילא ואקרונ בשמהון ור' שמעון בן יוחאי מן יומא דברא קב"ה עלמא הוה אודמן קמי קב"ה ואשתכח עמיה וקב"ה קרי ליה בשמיה זכאה חולקיה לעילא ותתא עליה כתיב (&) ישמח אביך ואמך אביך דא קב"ה ואמך דא כ"י	ובא וראה טרם שמתו בני אהרן כתוב ואלעזר בן אהרן לקח לו וגו', נקרא שמו פנחס, שהיה עתיד לתקן את העקום, זהו שכתוב ואשר להיות כבר היה, ולמדנו כל צדיקי האמת טרם שיבאו לעולם כולם מתוקנים למעלה ונקראים בשמות, ורשב"י מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם היה מזומן לפני הקדוש ברוך הוא ונמצא עמו, והקדוש ברוך הוא קרא אותו בשמו, אשרי חלקו למעלה ולמטה. עליו כתוב ישמח אביך ואמך, אביך זה הקדוש ברוך הוא, ואמך זו כנסת ישראל.
פתח ר' אבא ואמר עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו (&) האי קרא אוקמוה חברייא בשעתא דקב"ה אשתכח וזמין בטורא דסיני למיהב אורייתא לישראל נרדי נתן ריחו ישראל יהבו וסליקו ריחא טב דקאים ואנין עלייהו לדרי דרין ואמרו כל אשר דבר יי נעשה ונשמע (&)	פתח רבי אבא ואמר עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, את הפסוק הזה פרשוהו החברים, בשעה שהקדוש ברוך הוא היה נמצא ומזומן בהר סיני לתת תורה לישראל, נרדי נתן ריחו, ישראל נתנו והעלו ריח טוב שעמד והגן עליהם לדורי דורות, ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.
דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד דסליק משה לקבלא אורייתא מקב"ה ואתחקק בתרי לוחי אבנין ישראל שבקו ההוא ריחא טבא דהוה מתעטר עלייהו ואמרו לעגל אלה אלהיך ישראל (&)	דבר אחר עד שהמלך במסיבו, בעוד שעלה משה לקבל תורה מהקדוש ברוך הוא ונחקה בשני לוחות אבנים, עזבו ישראל את אותו ריח טוב שהיה מתעטר עליהם, ואמרו לעגל אלה אלהיך ישראל.
השתא האי קרא ברזא דחכמתא הוא ת"ח כתיב (&) ונהר יוצר מעדן ²¹⁵³ להשקות את הגן האי	עכשיו פסוק זה הוא בסוד החכמה, בא וראה כתוב ונהר יצא מעדן להשקות את

²¹⁵² עי' לעיל נז ע"ב (לש"ו).

²¹⁵³ הנה שם הכוונה על הזווג שלהם אשר לצורך הנשמות שהוא אינו תדירי, כי אע"ג דלא מתפרשין דא מן דא לעלמין, הנה הוא רק לצורך השפע אשר לחיות וקיום לבד. אבל השפע אשר לצורך הנשמות, הוא אינו

<p>נהרא אתפשט בסטרוי בשעתא דמזדווג עמיה בזווגא שלים כדיצ"ה האי עדן (זווגא) בההוא נתיב דלא אתידע לעילא ותתא²¹⁵⁴ כד"א (&) נתיב לא ידעו עימ²¹⁵⁵ ואשתכחו ברעותא דלא מתפרשן תדירא²¹⁵⁶ חד מחד²¹⁵⁷ כדין נפקין מבויעין ונחלין ומעטרי לבן קדישא בכל אינון כתרין כדין כתיב (&) בעטרה שעטרה לו אמו ובההוא שעתא ירית ההוא בן אהסנתא דאבוי ואמיה כדין הוא אשתעשע בההוא ענוגא ותפנוקא ותאנא בשעתא דמלכא עלאה בתפנוקי מלכין יתיב בעטרוי כדין כתיב (&) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו דא יסוד דאפיק ברכאן לאזדווגא מלכא קדישא</p>	<p>הגן, הנהר הזה התפשט לצדדיו, בשעה שמזדווג עמו בזווג שלם, כאשר העדן הזה (זווגו) באותו נתיב שלא נודע למעלה ולמטה, כמו שנאמר נתיב לא ידעו עיט, ונמצאו ברצון שלא נפרדים תמיד אחד מאחד, אז יוצאים מעיינות ונחלים ומעטרים את הבן הקדוש בכל אותם הכתרים, ואז כתוב בעטרה שעטרה לו אמו, ובאותה שעה ירש אותו בן ירושת אביו ואמו, ואז הוא השתעשע באותו עונג ותפנוק, ולמדנו בשעה שהמלך העליון בתפנוקי מלכים יושב בעטרותיו, אזי כתוב עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, זה היסוד שמוציא ברכות לזווג את המלך הקדוש</p>
---	---

פרשת קדושים	
<p>וידבר יי אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני יי אלהיכם (&) רבי אלעזר פתח אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגו'²¹⁵⁸ בכמה זמנין אורייתא אסחידת בהו בבני נשא כמה זמנין ארימת</p>	<p>וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם, רבי אלעזר פתח אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגו', בכמה פעמים התורה מעידה בבני אדם, כמה פעמים היא מרימה קולות לכל הצדדים להעיר אותם, וכולם רדומים</p>

תדירי וכנ"ל, וזה נקרא זווגא שלים. וזהו שאמר בשעתא דמזדווג עמה בזווגא שלים כו' כדין כו' ובההיא שעתא כו', כי הזווג אשר לצורך השפע הזה הוא מהג"ר דא"א עלאין והוא אינו תדירי. אבל הזווג אשר לצורך החיות והקיום הוא מהו"ק דא"א עלאין, ועל זה אמרו דלא מתפרשין לעלמין ונמשך מהם השפע הזה תמיד (ביאורים ח"ב ע"ג).

²¹⁵⁴ עי' לקמן קצג ע"ב (לש"ו).

²¹⁵⁵ כל או"א הנה אבא הוא נעלם ואימא נגלה, ע' זוה"ק בלק (קצג ע"ב) ופ' אחרי (סא ע"ב), כי האבא הנה עליו נאמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, וכן כתב ג"כ הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (ריש דרוש י) (כללים ח"ב יח ע"א), אור הדעת עלאה העיקרי אשר הוא בהגילוי דאור א"ס עצמו, הנה הוא האוירא עלאה אוירא דלא אתפיס (ז"ח דף ע ע"א, וס"י פ"ב מ"ו), כי הוא מת"ת דרדל"א והוא הרישא תנינא, ויחודו עם המ"ס שהיא רישא תליתאה הנה הוא יחוד חו"ב, כי האוירא הוא סיום הגלגלתא יסוד דיליה, והוא נתיב לא ידעו עיט (איוב כח ז), פלא מאינון פלאות חכמה כמ"ש בפ' בלק (קנג ע"ב) ופ' אחרי (סא ע"ב), והוא אור הדעת עלאה המתפשט מאור א"ס, ובו הוא היחוד דגולגלתא עם המ"ס (כללים ח"ב מב ע"ג), כי לא נודע אם שהוא לאבא או שהוא לאימא ע"י שהוא טמיר בה ולא מתפרשן דא מן דא וע' פ' בלק קצג ע"ב ובהגהות מהרח"ו שם אות ח' [פלא דא הוא חד דרגא מאינון פלאות - יסוד דאבא] וכן בפ' בראשית כ"ט ב' ובדברי הרב בשעה"כ דף ג' ע"א ובדברי הגר"א בספד"צ ב' ע"א (כללים ח"ב קיז ע"א).

²¹⁵⁶ עי' עוד אד"ז רצ ע"ב, וכן הוא בפ' בשלח נ' ע"ב נ"ה ע"א ופ' ויקרא ד' ע"א ס"א ע"ב (כללים ח"ב קכב ע"א).

²¹⁵⁷ לעיל ד ע"א (לש"ו).

²¹⁵⁸ להיות כי בפ' זו מתחיל להזהיר אדם בקדושה לכן פתח ר"א כאן בפ' זו כדי להזהיר את האדם שלא יהיה בזיווגם כבהמה אלא יהיו צנועים ושיקדשו עצמן בשעת תשמיש באופן שכל מעשיו יהיו בקדושה פי' שישרה עליהם קדושה של הש"י והנה פ' זה שמביא ממנו ראייה הוא רומז על מ"ש כמ"ש רז"ל שיש בסוס ג' דברים לגנאי והא' שהוא זנאי וזה רמז בפ' במתג ורסן עדין לבלום הוא ר"ת בועל לכן צריך האדם ללמוד מן הש"י שהוא קדוש להיות ג"כ קדוש וצנוע בכל דרכיו וזהו (ויקרא יט ב) קדושים תהיו כי קדוש אני (שער מאמרי רשב"י וזהר הרקיע).

<p>קלין²¹⁵⁹ לכל סמרין לאתערא להו וכלהו דמיכין בשינתא בחוביהון (ס"א בחוריהון)²¹⁶⁰ לא מסתכלין ולא משגיחין²¹⁶¹ בהיך אנפין יקומון ליומא דדינא עלאה כד יתבע לון מלכא עלאה עלבונא דאורייתא דצווחת לקבליהון ולא אהדרו אפיין לקבלה דכלהו פנימין בכלא דלא ידעו מהימנותא דמלכא עלאה</p>	<p>בשינה, בחטאיהם (בחוריהם) אינם מסתכלים ואינם משגיחים באיזה פנים יעמדו ליום הדין העליון, כשיתבע אותם המלך העליון על עלבון התורה שצועקת כנגדם, ואינם מחזירים פניהם מולה, שכולם פגומים בכל, שאינם יודעים את אמונת המלך העליון.</p>
<p>ווי לון ווי לנפשהון דהא אורייתא ביה אסהידת²¹⁶² ואמרת (משלי ט טז) מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו מהו חסר לב דלית ליה מהימנותא דמאן דלא אשתדל באורייתא לאו ביה מהימנותא ופנים הוא מכלא</p>	<p>אוי להם ואוי לנפשם, שהרי התורה מעידה בו ואומרת, "מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו", מה זה חסר לב, שאין בו אמונה, שמי שאינו עוסק בתורה אין בו אמונה ופגום הוא מהכל.</p>

²¹⁵⁹ צריך להקדים להבין המשכת כל מאמר זה מה שידוע שעיקר החיות הפנימי של האדם הוא מצד אבא שהוא בחי' חיה, ואומר (קהלת ז, יב) והחכמה תחיה בעליה, שהיא התורה, ולכן איש חכם נקרא איש חי, להיות שהתורה היא חיות התיכון של החיות הפנימי. והנה כל עוד שהאדם ניעור וגם עוסק בתורה אז הוא חי בעצם כי יש בו בחינת החיה, והיא חיה בפנימיות בסגולת התורה, ולכן חיים בלשון רבים כי מי שיש בו החיה בלתי חיות התורה אין לו חיים. אבל מי שעוסק בתורה גורם קיום יסוד אבא שהוא חי בתוך זעיר, ושהוא מתארך עד יסוד זעיר, ונמצא שני חיים כלולים. ואמנם בשינה מסתלקים כל המוחין ואפילו סוד הנפש מתכנסת לתוך הלב ואינה מתפשטת בשס"ה גידים בסוד (שיה"ש ה, ב) אני ישנ"ה שעולה שס"ה וכנזכר באדם ישר, ועיין מה שכתבתי לקמן צה ע"א. והנה ידוע שלכל יום (נ"א ישראל) יש שורש במלכות שהוא כנסת ישראל, ובכל לילה אנו מעלים כל בחי' פנימיות הרוחניות שיש בנו לפקדון ביסוד רחל, בסוד (תהלים לא, ו) ב'יך א'פקיד ר'וחי ר'ת בא"ר כמבואר אצלנו. וגם נודע בכמה מקומות מן הזוהר ומבואר בדברי הרב זלה"ה שבחצות לילה מתפשטים המוחין בזעיר, ולעומת כן אמר בכמה זמנין אורייתא אסהידת, שה"ס המחדש בכל יום מעשה בראשית, דכתיב ביה (תהלים קד, כד) כלם בחכמה עשית, ואז מתחדש בכל נשמה כח חדש לחזור להחיות גופה, ולכן כל ישראל מתעוררים בחצות כנזכר בזוהר, אלא שחוזרים וישנים וכדנאמר בסמוך, וסוד התעוררות זה הוא בחינת זווג הנעשה למעלה להשפיע התחדשות לנשמות. ואם תדקדק בדרוש הקשר הרב עם החברים תמצא שיש שלשה מיני זווגים מחצות ואילך, האחד מבחי' הזווג דקודם חצות שהיה עד החזה דזעיר, והשני מבחי' יעקב ולא בכל אורך זעיר, והשלישי של קדרותא דצפרא. ולהיות ששלשתם הם מסוד יעקב לכן קראם בסוד תורה, כי יעקב מיסוד אבא הוא. ועל אלו התלת זמנין אמר בכמה זמנין, שהרי הם שלשה זמנים חלוקים, דקודם חצות ודאחר חצות ודצפרא. אמר עוד כמה זמנין ארימת קלין וכו', ונלע"ד שהוא מ"ש בפרשת שלח לך קעא ע"ב, בשעתא קדמא קרי ואמר (תהלים כט ד) קול ה' בכח קול ה' בהדר ובשעתא תניינא וכו', ועיין מה שכתבתי שם ותמצא שהם ממש קלין לכל סטריין, פי' לכל הו"ק. ואמר שכל כוונת ההתעוררות האמור והתפשטות אותן הקולות היא לאתערא להו לבני נשא, כי מי שאינו מתעורר בכח התעוררות הזווגים ושאינן ניתן לו כח ההתחדשות, יתעורר בכח הקולות שהם הומים במרומים, ושנקל לנשמות לשומעם שהרי הן עולות למעלה. אבל וכלהו דמיכין, שחוזרים להפך לצד אחר ולהשתקע בשינה (רמ"ז).

²¹⁶⁰ שתי הגרסאות נכונות אלא שאחת תרמוז לסיבת השינה והשינה לעצמיות השינה. הלא תראה מ"ש ברע"מ פרשת פנחס רכ"ב א' שאחרי אומרו שבליה סגורים שערי גן עדן דאיהו עיינין דלבא, שפירש הרב באדם ישר שה"ס התכנסות והסגר הנפש וכוחותיה בתוך הלב, כנח בתוך התיבה מפני מי המבול שהם המציקים, ואמר אחר כך וז"ל, בגין דחב ב"ה ואסתלק י"ה מן גופא ואשתאר אל"ם בלא ראייה ושמיעה וריחא ודיבור ורזא דמלה (תהלים לט, ג) נאלמתי דומיה וכו'. הרי שהעוון גורם הסתלקות או"א דאינון י"ה, ובאה השינה ונשאר כדומם, שחסרים ממנו כל הד' אותיות הו"ה, פי' ד' המוחין דעסמ"ב בסוד ד' חושים הנזכר כנודע אצלנו י), והוא הוא עצמות השינה של הרשעים, שהוא שיש להם הסתלקות בפנימיות בשרשי החושים שהם ראשי הגידים המתפשטים מן המוחין ששם הגידים והם חלולים בדקותם, שדרך אותו החלל מתפשטת סגולת כח החושים הד' שהם בסוד חנרין. ולעומת כן אלקי נשמה שנתת בי טהורה וכו', והענין כי כשחוזר שם י"ה בתוך אל"ם נעשה אלקי"ם, ולכן נאמר אלקי לרמוז לאלקי"ם שלם (נ"א שלי), ואז חוזרים כל הד' חושים שסודם מסוד אלקי"ם של יודין העולה ש' ועם י"ג האותיות והכולל הרי גי' חו"ש. ואמנם פנימיות רוחניותם הוא מסוד החכמה שממנה החיות כנזכר, ולכן הם ד' ע"ב ועם שם הו"ה השרשית הרי חו"ש, והרי שהעוון גורם עצמיות השינה שהוא הסתלקות רוחניות החכמה המחיה את החושים (רמ"ז).

²¹⁶¹ לא בעין השכל ולא בעין המוחש כשהם רואים התגברות השינה עליהם שהיא אחד מששים למיתה, אינם מתעוררים לפקוח עיניהם כשפוקחים עיניהם בשעה שקמים ממתנם, להבין בהיך אנפין יקומון וכו' (רמ"ז).

²¹⁶² קורא התראה בלשון עדות וכמו העד העיד בנו האיש (רח"ו).

<p>ואמרה לו, אומרה לו מבעי ליה כד"א (&) אומרה לאל סלעי מהו אמרה אלא לאכללא ולא תוספא²¹⁶³ אורייתא דלעילא דהיא קרייה ליה חסר לב פנים מהימנותא</p>	<p>ואמרה לו, היה צריך להיות "אומרה לו" כמו שנאמר אומרה לאל סלעי. מה זה אמרה, אלא להכליל ולהוסיף את התורה שלמעלה שהיא קוראת לו, חסר לב, פגום מהאמונה.</p>
<p>דהכי תנינן כל מאן דלא אשתדל באורייתא אסיר למקרב לגביה לאשתתפא בהדיה ולמעבד ביה סחורתא וכ"ש למהך עמיה באורחא דהא לית ביה מהימנותא (וע"ד) תנינן כל בר נש דאזיל בארחה ולית עמיה מלי דאורייתא אתחייב בנפשיה כ"ש מאן דאזדווג בארחה עם מאן דלית ביה מהימנותא דלא חשיב ליקרא דמאריה ודידיה דלא חס על נפשיה</p>	<p>שכן שנינו, שכל מי שלא עוסק בתורה אסור להתקרב אליו ולהשתתף עמו ולעשות עמו סחורה, וכל שכן ללכת עמו בדרך, שהרי אין בו אמונה, (ועל זה) שנינו, כל אדם שהולך בדרך ואין עמו דברי תורה מתחייב בנפשו, כל שכן מי מתחבר בדרך עם מי שאין בו אמונה שלא מחשיב את כבוד אדונו ואת שלו, שלא חס על נפשו.</p>
<p>ר' יהודה אומר מאן דלא חס על נפשיה היך ישלוף נפשא דכשרא לבריה אמר ר' אלעזר תוהנא על דרא והא אתמר מלה וכו' וע"ד כתיב (&) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין²¹⁶⁴ זכאין אינון צדיקיא דמשתדלי באורייתא וידעין ארחוי דקב"ה ומקדשי גרמיהו בקדושה דמלכא ואשתכחו קדישין בכלא ובגין כך משלפי רוחא דקדושה מלעילא ובנייהו בלהו זכאי קשוט ואקרון בני מלכא בנין קדישין</p>	<p>רבי יהודה אומר, מי שלא חס על נפשו איך ישלף נפש כשרה לבנו. אמר רבי אלעזר תמהני על הדור, והרי הדבר נאמר וכו', ועל זה כתוב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין, אשריהם הצדיקים שעוסקים בתורה ויודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא ומקדשים את עצמם בקדושת המלך, ונמצאים קדושים בכל. ולכן שולפים רוח של קדושה מלמעלה, וכל בניהם הם צדיקי אמת, ונקראים בני המלך, בני קדושים.</p>
<p>ווי להון לרשיעייא דכלהו חציפין ועובדייהו חציפין בגיני כך ירתין בנייהו נפשא חציפא מסטרא דמסאבא כמה דכתיב (&) ונטמתם במ אתא לאסתאבא מסאבין ליה אל תהיו כסוס כפרד דאינון מארי זנותא²¹⁶⁵ (ס"א דמסאבותא) על כלא</p>	<p>אוי להם לרשעים שכולם חצופים ומעשיהם חצופים, ולכן יורשים בניהם נפש חצופה מצד הטומאה, כמו שכתוב ונטמתם במ. הבא להטמא מטמאים אותו, אל תהיו כסוס כפרד שהם בעלי זנות (של טומאה) על הכל.</p>
<p>אין הבין דלא ישתדלו בני נשא בארחה דא דאי הכי כתיב הכא אין הבין וכתיב התם (&) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין כלומר יהון מזדמנין אינון דאקרון עזי נפש מאי טעמא משום דלא ידעו הבין</p>	<p>אין הבין, שלא יעסקו אנשים בדרך הזו, שאם כך, כתוב כאן "אין הבין" וכתוב שם "והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין" כלומר יהיו מזדמנים אותם שנקראים עזי נפש, למה משום שלא ידעו הבין.</p>
<p>והמה רועים מאי</p>	<p>והמה רועים, מה זה</p>
<p>פ/ב</p>	
<p>רועים אלין אינון מדברי ומנהגי לבר נש בגיהנם</p>	<p>רועים אלו אותם מוליכים המובילים והמנהיגים את האדם לגיהנם.</p>

²¹⁶³ ולכן כתב הו' שגם הו' תשב"כ דכורא אומר כן (רח"ו). ר"ל שאלו כתיב חסר לב אמרה לו, הוה אמינא המלכות לבדה היא שאמרה לו חסר לב לכך הוסיף ו' (מ"מ).

²¹⁶⁴ ושיעור הכתוב אל תהיו כסוס כפרד, דאם תהיו כמותם מתגרים בכם מלאכי חבלה, שהם כלבים עזי נפש, והם אין הבין. מאי טעמא, משום דלא ידעו הבין, שאינם מקדשים עצמם בשעת תשמיש וכדבסמוך (מ"מ).

²¹⁶⁵ נודע מ"ש חז"ל כי ששה דברים נאמרו בסוס והא' מהם הוא שאוהב את הזנות גם ר"ת במתג ורסן עדין לבלום הוא בעול להורות כי כוונת הפסוק הזה להזהיר את האדם שיקדש עצמו בשעת תשמיש ולא יהיה כסוס הבוועל דרך זנות יותר משאר הבהמות (רח"ו).

<p>לא ידעו שבעה כד"א (&) לעלוקה שתי בנות הב הב בגין כך דאינון הב הב לא ידעו שבעה כלם לדרכם פנו איש לבצעו (&) מקצוהו דהא תיירי דגיהנם אינון וכל דא מאן גרים להו²¹⁶⁶ בגין דלא אתקדשו בההוא זווגא כמה דאצטריך</p>	<p>לא ידעו שבעה, כמו שנאמר "לעלוקה שתי בנות הב הב" לכן שהם הב הב, לא ידעו שבעה, כולם לדרכם פנו, איש לבצעו מקצוהו, שהרי הם תיירי הגיהנם. וכל זה, מי גרם להם, משום שלא התקדשו באותו זוג כמו שצריך.</p>
<p>וע"ד כתיב (&) קדושים תהיו²¹⁶⁷ כי קדוש אני יי' אמר קב"ה מכל שאר עמין לא רעיתי לאדבקא בי אלא ישראל דכתיב (&) ואתם הדבקים בי' אתון ולא שאר עמין (וע"ד כתיב הכא קדושים) בג"כ (קדושים תהיו דייקא)</p>	<p>ועל זה כתוב, קדושים תהיו כי קדוש אני ה', אמר הקדוש ברוך הוא מכל שאר העמים לא בחרתי ורציתי להדביק בי אלא רק ישראל, שכתוב ואתם הדבקים בה', אתם ולא שאר העמים, (ועל כן כתוב כאן קדוש) לכן (קדושים תהיו דווקא)</p>
<p>קדושים תהיו כי קדוש אני יי' (&) רבי יצחק פתח (&) הוי ארץ צלצל כנפים וגו' וכי בגין²¹⁶⁸ דהיא ארץ צלצל כנפים קנטורא ביה אשתכח דכתיב הוי ארץ</p>	<p>קדושים תהיו כי קדוש אני ה', רבי יצחק פתח הוי ארץ צלצל כנפים וגו', וכי משום שהיא ארץ צלצל כנפים נמצא בה קנטור {מידת הדין}, שכתוב הוי ארץ.</p>
<p>אלא אמר ר' יצחק בשעתא דקב"ה ברא עלמא ובעא לגלאה עמיקתא מגו מסתרתא²¹⁶⁹ ונהורא מגו השוכא²¹⁷⁰ הוו כלילין דא בדא ובגין כך מגו השוכא נפק נהורא ומגו מסתרתא נפק ואתגליא עמיקא ודא נפקא מן דא דמגו טב נפיק ביש ומגו רחמי נפיק דינא וכלא אתכליל דא בדא יצר טוב ויצר רע ימינא ושמאלא ישראל ושאר עמין חוור ואוכס וכלא חד בחד תלייא</p>	<p>אלא אמר רבי יצחק, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם ורצה לגלות עמוקות מתוך ההסתר ואור מתוך החשכה, היו כלולים זה עם זה, ולכן מתוך החשכה יצא אור, ומתוך ההסתר יצא והתגלה העומק, וזה יצא מזה. שמתוך הטוב יוצא הרע, ומתוך הרחמים יוצא דין, והכל נכלל זה בזה. יצר טוב ויצר הרע, ימין ושמאל, ישראל ושאר העמים, לבן ושחור, והכל תלוי האחד באחד.</p>
<p>תאנא אמר ר' יצחק אמר ר' יהודה כל עלמא כלהו לא אתהזוי אלא בחד עטירא דקוטפא (ס"א דקיוטופא) בקיטרוי כד אתדן עלמא בדינא כליל ברחמי אתדן</p>	<p>למדנו אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, כל העולם כולו לא נראה אלא בעטרה אחת המדבקת (המדבקת – כנראה שזה טעות בנוסח הזהר) בקשריו, כשנדון העולם, בדין הוא נדון כלול ברחמים.</p>
<p>ואי לאו לא יכיל עלמא לקיימא אפילו רגעא חדא והא אוקימנא מלי כמה דכתיב (&) כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל</p>	<p>ואם לא אין העולם יכול לעמוד אפילו רגע אחד, והרי בארנו את הדברים כמו שכתוב כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל.</p>
<p>ותאנא בההוא זמנא דדינא תלייא בעלמא וצדק אתעטרא בדינא כמה מארי דגדפין מתערי לקבלי מארי דדינא קשיא לשלמאה בעלמא פרסין גדפין מהאי סטרא ומהאי סטרא לאשתתהא (ס"א לאשגחא) בעלמא כדין מתערין</p>	<p>ולמדנו באותו זמן שהדין תלוי בעולם, וצדק מתעטר בדין, כמה בעלי כנפים מתעוררים כנגד בעלי הדין הקשה לשלוט בעולם, פורשים כנפים אין הכוונה מפני שהיא צלצל כנפים אין בה דין כלל, ומשום דהוה כנפים והיא מעבר לנהיר והיינו סימן אל הארץ לבד (אור יקר). ²¹⁶⁹ אור הקו מתוך הצמצום (דע"ה ח"ב סה ע"א). ²¹⁷⁰ עולם התיקון מעולם התווה והוא ביום א' דמע"ב (דע"ה ח"ב סה ע"א).</p>

²¹⁶⁶ והיינו דכתיב לא ידעו הבין בשעת תשמיש (אור יקר).

²¹⁶⁷ בשעת תשמיש להוליד רוח קדוש מפני שאתם דבקים בי ואני קדוש כדמסיק (אור יקר).

²¹⁶⁸ דאדרבה מפני שהיא צלצל כנפים דהיינו שהכנפים העליונים מצלצלים בה היה ראוי שלא יאמר עליה "הוי" פירוש "קנטורא" דהיינו קטיגוריא ודינא, דאדרבה כשהיא צלצל כנפים אין בה דין כלל, ומשום דהוה אפשר לפרש הוי ארץ צלצל כנפים אין הכוונה מפני שהיא צלצל כנפים אלא הוי לאותה הארץ שהיא צלצל כנפים והיא מעבר לנהיר והיינו סימן אל הארץ לבד (אור יקר).

²¹⁶⁹ אור הקו מתוך הצמצום (דע"ה ח"ב סה ע"א).

²¹⁷⁰ עולם התיקון מעולם התווה והוא ביום א' דמע"ב (דע"ה ח"ב סה ע"א).

<p>גדפין למפרס לון ולאשתאבא (נ"א ולאשתתפא) בדינא קשיא ושאיין בעלמא לאבאשא כדין כתיב (&) הוי ארין צלצל כנפים²¹⁷¹</p>	<p>(ולהשתתף) בדין הקשה, ומשוטטות בעולם להרע. אז כתוב, הוי ארין צלצל כנפים.</p>
<p>אמר ר' יהודה חמינא בני עלמא בחציפותא בר אינון זכאי קשוט ובגין כך כביכול כלא הכי אשתכח אתא לאתדכאה מסייעין ליה אתי לאסתאבא כמה דאוקימנא ונטמתם במ</p>	<p>אמר רבי יהודה, ראיתי בני העולם בחוצפה, פרט לאותם צדיקי האמת, ולכן כביכול הכל כך נמצא, הבא להטהר מסייעין אותו, הבא להטמא כמו שבארנו ונטמתם במ.</p>
<p>רבי יוסי הוה אזיל בארחא פגע ביה ר' חייא אמר ליה האי דאוקמוה חברייה דכתיב (&) בעלי ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה עד עולם בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדברי תורה</p>	<p>רבי יוסי היה הולך בדרך פגש בו רבי חייא, אמר לו זה שבארו החברים שכתוב בעלי, "ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם" בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדברי תורה.</p>
<p>אמאי בגין דדברי תורה סלקין על כל קרבנין דעלמא²¹⁷² כמה דאוקמוה דכתיב (&) זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים שקיל אורייתא לקביל כל קרבנין דעלמא</p>	<p>למה, משום שדברי תורה עולים על כל הקרבנות שבעולם כמו שבארוה, שכתוב זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים, שקולה התורה כנגד כל הקרבנות של העולם.</p>
<p>א"ל הכי הוא ודאי דכל מאן דאשתדל באורייתא אע"ג דאתגזר עליה²¹⁷³ עונשא מלעילא ניהא ליה מכל קרבנין ועלוון וההוא עונשא אתקרע²¹⁷⁴ (ובגין דילעי בה לשמה קב"ה אתפיים בהדיה)</p>	<p>אמר לו כך זה ודאי, שכל מי שעוסק בתורה אף על גב שנגזר עליו עונש מלמעלה, נוח לו מכל הקרבנות והעולות, ואותו העונש נקרע. (ומשום שעוסק בה לשמה, הקדוש ברוך הוא מתפייס עמו).</p>
<p>ות"ח לא אתדכי²¹⁷⁵ בר נש לעלמין אלא במילין דאורייתא בגיני כך מלין דאורייתא לא מקבלין טומאה²¹⁷⁶ בגין דאיהי קיימא לדכאה לאלין מסאבי²¹⁷⁷ ואסוותא באורייתא אשתכח²¹⁷⁸ דכתיב (&) רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך²¹⁷⁹</p>	<p>ובא וראה האדם לא נטהר לעולמים אלא בדברי תורה, לכן דברי תורה לא מקבלים טומאה, משום שהיא עומדת לטהר את אלו הטמאים, והרפואה נמצאת בתורה, שכתוב רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך.</p>

²¹⁷¹ הוי בזמן שהארץ העליונה מצולצלת מהכנפיים מאותם מארי גדפין דתבין דינא לכן אמר צלצל בסוד ק"ך צרופי אלה"ם שמתגברים שעולים צלצל (רח"ו).

²¹⁷² משום שסגולת כל הקרבנות להקריב העולמות להעלותם ממטה למעלה, אבל התורה מייחדת אותם ממעלה למטה בשפע שמשפעת בהם, וכנגדם יש בה ארבע סגולות ודרכים של פרד"ס (רמ"ז).

²¹⁷³ וכמו שהיה לבני עלי כגזר דין שהיה בו שבועה וכמו שאמרו רז"ל (רמ"ז).

²¹⁷⁴ לקמן יתבאר טעם הדבר. ולא מבעיא שנקרע גזר דינו אלא שהשי"ת מוסיף לאוהבו ומתפייס עמו שבה עוזרו שיהיה לו כח לעסוק בתורה לשמה (רמ"ז).

²¹⁷⁵ ידוע שהטהרה היא להעלות ניצוצי נשמתו מתוך הקלי', אבל מועטים הם המעלים כל שרשי ניצוציו לגמרי וכמ"ש בדרוש השובבים, שלזה צריך טורח ושהות, אבל סגולת התורה היא לטהרו טהרה עולמית שלא ישאר שורש הניצוצות בקלי', וזהו ענין מ"ש אתדכי בר נש לעלמין (רמ"ז).

²¹⁷⁶ כל עיקר שדוחין את הטומאה (רמ"ז).

²¹⁷⁷ שהיא ממש כמקוה מים, דכתיב בו (יא, לו) אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור, ואמרו רז"ל שהמים המחוברים לקרקע אין מקבלין טומאה, ועוד שהטובל בהם הוא מטהר וכדפי' רש"י בפרשת שמיני (רמ"ז).

²¹⁷⁸ ירצה שהתורה מתקנת הפנימיות שהיא טהרת הנפש מחלאת החיצונים וכן מתקנת החיצוניות שהוא תחלואי הגוף (רמ"ז).

²¹⁷⁹ שפירש בו ששני מקומות אלו צריכים רפואה, אחד חמה ואחד קרה, ואעפ"י שהם הפכיים, באופן שיש רפואות לכל מחלה, וז"ש אסוותא באורייתא אשתכח, ר"ל תמיד נמצאת בה הרפואה, ואחר כך חוזר להזכיר הטהרה לומר שגם היא תדירה, וראייתו מפסוק טהורה עומדת לעד, ומקשי מאי עומדת לעד, ומשני שגם בה יש בחינת תדירות והיא ולא אתעדי מניה לעלמין, וכדקיימא לן אין עבירה מכבה תורה (רמ"ז).

<p>ודכוותא אשתכח באורייתא דכתיב (&) יראת יי' טהורה עומדת לעד מאי עומדת לעד דקיימא תדירא בההוא דכיוותא ולא אתעדי מניה לעלמין</p>	<p>והטהרה נמצאת בתורה, שכתוב יראת ה' טהורה עומדת לעד. מה זה "עומדת לעד", שעומדת תמיד באותה טהרה ולא זזה ממנה לעולמים.</p>
<p>א"ל יראת יי' כתיב ולא תורה א"ל הכי הוא ודאי דהא אורייתא מסטרא דגבורה קא אתייתא²¹⁸⁰ א"ל ומהתם נפקא מהכא נפקא דכתיב (&) ראשית חכמה יראת יי' וכתוב (&) יראת יי' טהורה²¹⁸¹ ואורייתא קדושה אתקרי²¹⁸² דכתיב (&) כי קדוש אני יי' ודא אורייתא שמא קדישא עלאה וע"ד</p>	<p>אמר לו יראת ה' כתוב ולא תורה, אמר לו כך הוא ודאי, שהרי התורה באה מצד הגבורה. אמר לו ומשם יצאה? מכאן יצאה, שכתוב ראשית חכמה יראת ה', וכתוב יראת ה' טהורה. ותורה נקראת קדושה, שכתוב כי קדוש אני ה', וזו התורה שהיא השם הקדוש העליון, ועל כן</p>
<p>פא/א</p>	
<p>מאן דאשתדל בה אתדכי²¹⁸³ ולבתר אתקדש דכתיב (&) קדושים תהיו קדושים היו לא כתיב אלא תהיו תהיו ודאי²¹⁸⁴ א"ל²¹⁸⁵ הכי הוא²¹⁸⁶ ומקרא כתיב (&) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים²¹⁸⁷ וגוי קדוש²¹⁸⁸ וכתוב (&) אלה הדברים וגו'²¹⁸⁹</p>	<p>מי שעוסק בה נטהר, ואחר כך מתקדש, שכתוב קדושים תהיו. לא כתוב קדשים היו, אלא תהיו, תהיו ודאי. אמר לו כך הוא, ומקרא כתוב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, וכתוב אלה הדברים וגו'.</p>

²¹⁸⁰ השורש העליון הוא גבורה דעתיק והגילוי האחרון הוא באי' שה"ס גבורה דאריך. אבל מאמרנו מבחין הגילוי הראשון שהוא אבא, ולכן אמר אורייתא אתייהיבת מימינא, שהוא חסד דאריך שבו גילוי (נ"א תלוי) אבא כידוע (רמ"ז לקמן רעג ע"א).

²¹⁸¹ והחכמה היא ראש לקו הימין שהוא חסד ואיך תאמר דאתיא מגבורה, וכתוב יראת ה' טהורה, וכמו שיראת ה' דראשית היא בחכמה כך יראת ה' דטהורה היא בחכמה ולא בגבורה (רמ"ז).

²¹⁸² כלומר דע שאין דעתי בגבורה סתם דאצילות פי' דזעיר, אלא בגבורה ראשונה שמאירה באצילות שהיא גבורה דעתיק שבה מתקנת (נ"א שהיא מתקנת) חכמה סתימאה דאריך, ובה שורש התורה, והיא מוחא סתימאה דאריך, וכל מוחא נקרא קדושה, וה"ס יראת הרוממות ובה שורש קדושה (נ"א התורה). ולפי שנתקנה מגבורה דעתיק לכן סגולתה לקרוע כל גזר דין וכמו שניז"ל, ועליה אמר למעלה דענשא אתקרע, וזה בסגולת שם קר"ע שט"ן, שהוא בגבורה דעתיק המתקנת חכמה סתימאה דאריך שהוא המוח הראשון שבאצילות, וסתם מוח הוא בחכמה, ועליה נאמר ראשית חכמה יראת ה', שלפי שעיקרה בגבורה דעתיק יומין ששם סוד יראת הרוממות לכן נקרא יראת ה', וירא"ה גי' גבור"ה, דהיינו גבורה דעתיק שהיא מעולם הא"ס, והיא המתקנת החכמה הראשונה של האצילות, ולכן נקראת קדושה. ומכאן יסוד מ"ש הראב"ד שענין קדושה היא פרישות והשפעה, דהיינו פרישות מבחינת גבורה דעתיק והשפעה מבחינת חכמה סתימאה ועליה נאמר (יט, ב) כי קדוש אני ה', שהוא ההויה הראשונה שבאצילות, והיינו שמא קדישא עלאה. ועל דא (דף פ"א ע"א) מאן דאשתדל וכו', כי מבחי' גבורה דעתיק מתדכי ומבחי' מוחא סתימאה מתקדש (רמ"ז).

²¹⁸³ מצד המלכות שהיא טהורה והבא ליכנס בת"ת צריך טהרה קודם שהטהרה עצמו שהוא מפתחות פנימיים (אור יקר).

²¹⁸⁴ משמע לעתיד היינו אחר קדימת הטהרה הצריכה מצד מפתחות החצונים (אור יקר).

²¹⁸⁵ ר' יוסי לר' חייא (אור יקר).

²¹⁸⁶ פי' כדאמרת שהעוסק בתורה מתטהר מצד המלכות ואח"כ מתקדש מצד הת"ת (אור יקר).

²¹⁸⁷ מצד החסד (אור יקר).

²¹⁸⁸ מצד מפתחות פנימיים ואמר "תהיו", אחר שתטהרו עצמיכם מצד המפתחות חצונים, שהקדושה מצד הת"ת ומצד ימין, כי החכמה ראש לקדושה דכתיב קדש ישראל לה', ולהכי קאמר ממלכת כהנים מן החסד, וגוי קדוש מן הת"ת והבינה, ראש לטהרה עד למטה, ולכן מלכות יראת ה' מצד הטהרה והת"ת שנטייתו אל הימין מצד הקדושה (אור יקר).

²¹⁸⁹ דהיינו מצד המלכות הנקראת דבר ולכך הוא אומר להם תהיו ולא אמר ואתם לי וכו' (אור יקר). פי' שמי שעוסק בתורה מתקדש (מ"מ).

<p>תאנא²¹⁹⁰ קדושה דאורייתא²¹⁹¹ קדושה דסליקת על כל קדושי²¹⁹² וקדושה²¹⁹³ דחכמתא עלאה²¹⁹⁴ סתימאה סלקא על כלא²¹⁹⁵</p>	<p>למדנו קדושת התורה קדושה שעולה על כל הקדושות, והקדושה של החכמה העליונה הנסתרת עולה על הכל.</p>
<p>אמר ליה²¹⁹⁶ לאו אורייתא בלא חכמתא²¹⁹⁷ ולא חכמתא בלא אורייתא²¹⁹⁸ וכלא בחד דרגא הוא²¹⁹⁹ וכלא חד אלא אורייתא בחכמה עלאה אשתכחת ובה קיימא ובה אתנטעו שרשהא מכל סטרי^ן</p>	<p>אמר לו אין תורה בלי חכמה ואין חכמה בלי תורה, והכל הוא בדרגה אחת, והכל אחד. אלא תורה נמצאת עם החכמה העליונה, ובה היא עומדת, ובה נטעו שרשיה מכל הצדדים.</p>
<p>עד דהוו אזלי אשכחו חד בר נש בלקינטא דקוסטא²²⁰⁰ (ס"א בלקינטא דקיסחא) רכיב על סוסיא²²⁰¹ אשתמיט ידוי לחד ענפא דאילנא²²⁰²</p>	<p>בעוד שהיו הולכים מצאו איש אחד בלקיטת עצים (בלקיטת ספיחים) רוכב על סוסו, השמיט ידו לענף אחד של האילן.</p>
<p>א"ר יוסי האי הוא דכתיב (&) והתקדשתם²²⁰³ והייתם קדושים אדם מקדש עצמו מלמטה מקדישין אותו מלמעלה הה"ד (&) קדושים תהיו כי קדוש אני יי'</p>	<p>אמר רבי יוסי זהו שכתוב והתקדשתם והייתם קדושים, אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה, זהו שכתוב קדשים תהיו כי קדוש אני ה'.</p>

²¹⁹⁰ לסייע שהקדושה מצד הת"ת והחכמה כדפי' (אור יקר).

²¹⁹¹ פי' שבכתב ושבעל פה שהם זר"ן (מ"מ).

²¹⁹² פי' אפילו שיתקדש אדם עצמו בכל מיני קדושה, קדושת התורה עולה על כל ו"ק ודאי (אור יקר).

²¹⁹³ כי עיקר ומקור הקדושה היא החכמה, והיתה הכוונה בתוספתא זו ללמדנו שלשה למודים: האחד, כי עיקר קדושה אינה מצד המצות דהיינו במלכות ואף אם יתקדש בם האדם אלא הקדושה היא בת"ת. למוד שני, כי הבינה ראש לטהרה לא לקדושה ממה דנקט חכמה דסליקת על הת"ת ולא אמר מדרגה שנית בין ת"ת לחכמה. למוד שלישי, כי אע"פ שקדושה בת"ת היינו בנגלה אבל נסתר עיקרו מחכמה (אור יקר).

²¹⁹⁴ פי' אבא (מ"מ).

²¹⁹⁵ שהוא מקור לכל הקדושה (אור יקר).

²¹⁹⁶ ר' חייא לר' יוסי (אור יקר).

²¹⁹⁷ הוצרך לומר זה, משום דפשיטא דברייתא משמע דתרין קדושות נינהו חד קדושת חכמה, וחד קדושת תורה, לזה אמר בלאו הכי, כי התורה והחכמה איש באחיהו ידובקו. וזהו שאמר "לאו אורייתא בלא חכמה", פי' שאין ת"ת נמצא לבדו בלי שייחד עמו החכמה, ולא החכמה נמצאת בלי שתתיחד עמה הת"ת. ונקט לישנא דחכמה ואורייתא כדי להוכיח הענין ממצאות הדבר בעצמו, שלא יקרא חכם בלי תורה ולא יקרא בעל תורה בלי חכם, דהאי בהאי אחידאן (אור יקר). פי' זר"ן אי אפשר להם להתקיים אלא מכח אבא הנקרא חכמה (מ"מ).

²¹⁹⁸ פי' שאבא גם הוא אי אפשר לגלות אורותיו אלא ע"י זר"ן, נמצא שזה צריך לזה וזה לזה (מ"מ).

²¹⁹⁹ פי' הכל נמצא במקום א' ת"ת נמצא בחכמה, וחכמה בת"ת, ירצה תורה וחכמה יחד, שניהם כא' במדרגה אחת על ידי יחוד ב' מדות, ומשום דאפשר לומר, דהיינו שמציאות הת"ת בחכמה ומציאות החכמה בת"ת, ואין זה הכרח, אלא שיהיה שניהם יחד מיוחדות, לזה חזר ואמר "וכולא חד", פי' החכמה והת"ת אחד מיוחד הם בעצמם, וא"ת אם כן אמאי קאמר "וכולא בחד דרגא" לפי מה שפירשנו, כי עיקר קשר הספירות הוא על ידי כללותם זו בזו כדפי' (אור יקר).

²²⁰⁰ לקינטא דקוסטא - גינה זרועה שאינה שלו והיה מקלקל הזרעים בפרסות הסוס (רמ"ז).

²²⁰¹ פירוש כי האיש הזה היה רכוב על הסוס ביום שבת ואז אשתמיט ידוי וקציץ חד ענפא דאילנא כדי להכות בה את הסוס ולהנהיגו שילך. וכבר ידעת מ"ש ז"ל שהטעם שאסרו רז"ל לרכוב על הבהמה בשבת הוא גזרה שמא יחתוך זמורה וזה האיש שעבר על דברי רז"ל ורכב על הסוס אירע לו שחתך זמורה ונתחייב סקילה ונמצא כי עבירה גוררת עבירה ומצוה גוררת מצוה וזמ"ש והתקדשתם והייתם קדושים אדם מקדש עצמו מנמטה כו' (שער מאמרי רשב"י).

²²⁰² ונשמט ענף האילן וגרמה לו עבירה גדולה שהזיק בידו היזק גדול יותר לעקור נטיעות חבריו, דהיינו עבירה גוררת עבירה, ודומה לו והתקדשתם (רמ"ז).

²²⁰³ ר"ל אחר שחטא לדרום בגינת חבריו חטא יותר ששבר ענפי אילן שעבר על לא תשחית כי עבירה גוררת עבירה הפך והתקדשתם והייתם קדושים (רח"ו). ולפי זה מ"ש בלקינטא דקונטרא היא גנה זרועה והגה"ה זו רשם עליה מהרח"ו ז"ל לפי שיש בספר זה הגהות מר' צמח ורמ"ל ור' ישראל אשכנזי לכן רושם על כל אחת שם אומרה (מ"מ).

<p>תאני רבי אבא פרשתא דא כללא דאורייתא היא²²⁰⁴ וחותרא דקושטא דגושפנקא היא בפרשתא דא אתחדשו רזין עלאין דאורייתא בעשר אמירן וגזרין וענשין ופקודין עלאין דכד מטאן חברייא לפרשתא דא הוו חדאן</p>	<p>שנה רבי אבא הפרשה הזו היא כלל של תורה, וחותרא האמת של החותרא היא. בפרשה זו התחדשו סודות עליונים של התורה, בעשר אמירות וגזרות ועונשים ומצוות עליונות, שכשמגיעים לפרשה הזו היו שמחים.</p>
<p>אמר ר' אבא מ"ט פרשתא דערייתא ופרשתא דקדושים תהיו סמוכין דא לדא אלא הכי תאנא כל מאן דאסתמר מאלין עריין בקדושה אתעביד ודאי וכ"ש אי אתקדש בקדושה דמאריה</p>	<p>אמר רבי אבא למה פרשת עריות ופרשת קדושים תהיו סמוכות זו לזו, אלא כך למדנו, כל מי שנשמר מן העריות הללו ודאי שנעשה בקדושה, וכל שכן אם מתקדש בקדושת רבונו.</p>
<p>והא אתערו חברייא אימתי עונתן דכלא לאתקדש בר נש²²⁰⁵ ת"ח מאן דבעי לאתקדשא ברעותא דמאריה לא לישמש אלא מפלגות ליליא ואילך או בפלגות ליליא</p>	<p>והרי העירו החברים מתי היא עונתם של כולם שיתקדש אדם, בא וראה מי שרוצה להתקדש ברצון רבונו, אל ישמש אלא מחצות הלילה ואילך, או בחצות הלילה.</p>
<p>דהא בההיא שעתא קב"ה אשתכח בנגתא דעדן²²⁰⁶ וקדושה עלאה אתער וכדין שעתא היא לאתקדשא</p>	<p>שהרי באותה השעה הקדוש ברוך הוא נמצא בגן עדן והקדושה העליונה מתעוררת, ואז השעה להתקדש.</p>
<p>האי לשאר בני נשא תלמידי חכמים דידעין ארחוי דאורייתא בפלגות ליליא שעתא דלהון למיקם למלעי באורייתא לאזדווגא בכ"י לשבחה²²⁰⁷ לשמא קדישא למלכא קדישא</p>	<p>זה לשאר בני האדם, תלמידי חכמים שיודעים את דרכי התורה, בחצות הלילה שעתם לעמוד ולעסוק בתורה להזדווג עם כנסת ישראל, לשבח את השם הקדוש, את המלך הקדוש.</p>
<p>בליליא דשבתא דרעותא דכלא אשתכח זווגא דלהון בההיא שעתא לאפקא רעותא דקב"ה וכ"י²²⁰⁸ כמה דאתמר דכתיב (&) בנים אתם ליי' אלהיכם²²⁰⁹ ואלין אקרון קדישין דכתיב (&) קדושים תהיו כי קדוש אני יי' וכתיב (&) והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרו יתן בעתו וגו'</p>	<p>בליל שבת שנמצא הרצון של הכל, הזוג שלהם, באותה שעה להוציא את רצונו של הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, כמו שנאמר שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם, ואלה נקראים קדושים, שכתוב קדשים תהיו כי קדוש אני ה'. וכתוב והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרו יתן בעתו וגו'.</p>
<p>קדושים תהיו (&) רבי אבא פתח ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ ת"ח בכל עמין דעלמא לא אתרעי בהו קב"ה בר בישראל בלחודייהו ועבד לון עמא יחידאה בעלמא וקרא לון גוי אחד כשמיה</p>	<p>קדשים תהיו, רבי אבא פתח ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, בא וראה בכל עמי העולם לא רצה הקדוש ברוך הוא בהם פרט לישראל בלבדם, ועשה אותם עם יחיד בעולם, וקרא להם גוי אחד כשמו.</p>
<p>ואעטר לון בכמה עטרין וכמה פקודין לאתעטרא בהו ועל דא תפילין דרישא²²¹⁰</p>	<p>ועוטר אותם בכמה עטרות, וכמה מצוות להתעטר בהן, ועל כן תפילין של ראש ותפילין של זרוע, שיתעטר בהן בן</p>

²²⁰⁴ כמו שאמרו רז"ל שרוב גופי תורה נאמרו בה, דהיינו כל העשר דברות שחזרו ונאמרו מפני כמה חידושים וסודות שנתחדשו בה וכנז"ל (רמ"ז).

²²⁰⁵ עי' ביאורים ח"ב יא ע"ד.

²²⁰⁶ פי' בחצות דחול הוא זווג יעקב ולאח (מ"מ).

²²⁰⁷ פי' לשבח עם רחל שהיא משבחת בחצות דחול ואינה מזדווגת (מ"מ).

²²⁰⁸ פי' שבחצות דשבת הוא זווג ישראל ורחל שהוא זווג המעולה (מ"מ).

²²⁰⁹ פי' שאתם בנים דזו"ן שהם ישראל ורחל (מ"מ).

²²¹⁰ דכר (רח"ו).

<p>אדם, כדוגמא שלמעלה, ולהמצא אחד שלם בכל.</p>	<p>ותפילין דדרועא²²¹¹ לאתעטרא בהו בר נש כגוונא דלעילא²²¹² ולאשתכחא חד שלים בכלא²²¹³</p>
<p>ובאותה שעה שמתעטר בהן אדם ומתקדש בהן, נעשה שלם ונקרא אחד, שלא נקרא אחד אלא כשהוא שלם.</p>	<p>ובההיא שעתא דאתעטר בהו בר נש ואתקדש בהו אתעביד שלים ואקרי אחד דאחד לא אקרי אלא כד איהו שלים²²¹⁴</p>
<p>ומי שפגום לא נקרא אחד, ועל כן הקדוש ברוך הוא נקרא אחד בשלמות הכל, בשלמות האבות, בשלמות של כנסת ישראל, לכן ישראל למטה נקראים אחד.</p>	<p>ומאן דפגים לא אקרי אחד ועל דא קב"ה אקרי אחד בשלימו דכלא²²¹⁵ בשלימו דאבהין²²¹⁶ בשלימו דכנסת ישראל²²¹⁷ בג"כ ישראל לתתא אקרין אחד</p>
<p>שכאשר מניח אדם תפלין ומתכסה בכסוי של מצוה, אזי הוא מתעטר בעטרות קדושות, כדוגמא שלמעלה ונקרא אחד. ולכן יבא אחד ויעסוק עם אחד.</p>	<p>דכד בר נש אנח תפילין²²¹⁸ ואתחפי בכסוי דמצוה²²¹⁹ כדין אתעטר בעטרין קדישין כגוונא דלעילא ואקרי אחד ובגיני כך ליתי אחד²²²⁰ וישתדל באחד</p>
<p>הקדוש ברוך הוא שהוא אחד, יעסוק עם אחד, שהרי אין מלך עוסק אלא במה שראוי לו, ולכן כתוב והוא באחד ומי ישיבנו, אין הקדוש ברוך הוא שורה ולא נמצא אלא באחד, באחד אחד צריך להיות, אלא במי שמתוקן בקדושה עליונה להיות אחד, אז הוא שורה באחד ולא במקום אחר.</p>	<p>קב"ה דאיהו אחד ישתדל באחד דהא לית מלכא משתדל אלא במאי דאתחזי ליה ובגיני כך כתיב (&) והוא באחד ומי ישיבנו לא שארי קב"ה ולא אשתכח אלא באחד באחד אחד מבעי ליה אלא במאן דאתתקן בקדושה עלאה למהוי חד כדין הוא שריא באחד ולא באתר אחרא</p>
<p>ומתי נקרא אדם אחד, בשעה שנמצא זכר ונקבה ומתקדש בקדושה (בעטרות) עליונה ומתכוון להתקדש.</p>	<p>ואימתי אקרי ב"נ אחד בשעתא דאשתכח דכר ונקבא ואתקדש בקדושה (ס"א בעטרין) עלאה ואתכוון לאתקדשא</p>
<p>ובא וראה בזמן</p>	<p>ות"ח בזמנא</p>
	<p>פא/ב</p>
<p>שנמצא אדם בזווג אחד, זכר ונקבה, ומתכוון להתקדש כראוי, אז הוא שלם ונקרא אחד בלי פגם. לכן צריך אדם לשמח את אשתו באותה שעה, לזמן אותה ברצון אחד עמו, ויתכוונו שניהם כאחד לאותו הדבר.</p>	<p>דאשתכח בר נש בזווגא חד דכר ונקבא ואתכוון לאתקדשא כדקא יאות כדין הוא שלים ואקרי אחד בלא פגים בגיני כך בעי בר נש למהדי לאתתיה בההיא שעתא לזמנא לה ברעותא חדא עמיה ויתכוונו תרוייהו כחד לההיא מלה</p>
<p>וכשנמצאים שניהם כאחד, אזי הכל אחד בנפש ובגוף, בנפש להדבק זה בזה ברצון אחד, ובגוף כמו שלמדנו, שאדם</p>	<p>וכד משתכחי תרוייהו כחד כדין כלא חד בנפשא ובגופא בנפשא לאדבקא דא בדא</p>

²²¹¹ נוק' (רח"ו).

²²¹² זר"ן (רח"ו).

²²¹³ זכר ונקבה (רח"ו).

²²¹⁴ ת"ת ומלכות ביחד (רח"ו).

²²¹⁵ פי' שיש בו מוחין דא"א (מ"מ).

²²¹⁶ פי' שחג"ת נכללים בו (מ"מ).

²²¹⁷ פי' שנכללת בו ולכן נק' אחד שא"ח הוא ז"א ודל"ת היא המלכות (מ"מ).

²²¹⁸ אין ראייה מכאן דהנחת תפילין קודמת דלא דק הכא, כי לעולם ציצית קודמת כנודע מדרוש הציצית (רח"ו).

²²¹⁹ לאו דוקא שהרי טלית קודם, ועיין שלח לך קסג ע"ב (רמ"ז).

²²²⁰ יבוא ויתחבר עם האדם שנקרא אחד כדמפרש (מ"מ).

<p>ברעותא חדא ובגופא כמה דאוליפנא דבר נש דלא נסיב הוא כמאן דאתפליג וכד מתחברין דכר ונוקבא כרין אתעבידו חד גופא אשתכח דאינהו חד נפשא וחד גופא ואקרי בר נש אחד</p>	<p>שלא נשא הוא כמי שנחלק, וכשמתחברים זכר ונקבה אז נעשים גוף אחד, נמצא שהם נפש אחת וגוף אחד, ונקרא אדם אחד.</p>
<p>כרין קב"ה שארי באחד ואפקיד רוחא דקדושה בההוא אחד ואלין אקרון בנין דקב"ה כמה דאתמר</p>	<p>אז הקדוש ברוך הוא שורה באחד, ומפקיד רוח של קדושה באותו אחד, ואלו נקראים בנינים של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר.</p>
<p>ובניני כך (&) קדושים תהיו כי קדוש אני יי' זכאין אינון ישראל דלא אוקים מלה דא באתר אחרא אלא ביה ממש דכתיב כי קדוש אני יי' לאתדבקא ביה ולא באחרא ועל דא קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם</p>	<p>ולכן קדושים תהיו כי קדוש אני ה', אשריהם ישראל שלא ביאר הדבר הזה במקום אחר, אלא בו ממש, שכתוב כי קדוש אני ה'. כדי להדבק בו ולא באחר, ועל כן קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם.</p>
<p>איש אמו ואביו תיראו וגו' (&) הא תנינן דפרשתא דא כללא דאורייתא מקיש דחילו דאבא ואימא לשבתותי אלא אמר ר' יוסי כלא חד מאן דדחיל מהאי נטיר להאי²²²¹</p>	<p>איש אמו ואביו תיראו וגו', הרי שנינו שפרשה זו היא הכלל של התורה. מקיש יראת אב ואם לשבתותי, אלא אמר רבי יוסי הכל אחד, מי שירא מזה שומר את זה.</p>
<p>איש אמו אקדים אמו לאביו בדחילו מ"ט כמה דאוקמוה²²²² אבל אימא דלית²²²³ רשו בידהא כל כך כאביו (ס"א אבל ת"ח אמו דא כ"י ובגין דבה שריא יראה ואיהי (&) יראת ה' אתקרי) אקדים דחילו חילה</p>	<p>איש אמו, למה הקדים אמו לאביו ביראה, כמו שבארוה. אבל האם שאין רשות בידיה כל כך כמו אביו (אבל בא וראה אמו זו כנסת ישראל, ומשום שבה שורה היראה והיא נקראת יראת ה'), הקדים את יראתה.</p>

²²²¹ שנעשה כן להקיש מורא אב ואם לשבתות. ולא ניחא ליה במ"ש בגמרא אם אמרו לו אביו או אמו לעבור על המצוות וכו', דאם כן לכתוב ואת מצוותי תשמורו. וכל שכן דכשנאמר שהוקשו זה לזה [לשבתות], ממילא נשמע דעילאה גבר וכדשנינן באביו ואמו, ששקולים הם, אלא שהאב קודם לאם, מפני שגם אמו חייבת בכבוד אביו. וכל שכן שנאמר כאן סברא זו, ולא אצטריך קרא למיכתביה, ואם כן עיקר הדבר הוא להקיש [לשבתות]. וראוי לחקור מאי שייכי אהדדי, ולזה אמר רבי יוסי כלא חד וכו', והענין שידוע שאב ואם י"ה ביניהם שכן סודם בחו"ב, וידוע שכל עצמותו של שבת הוא להעלות ז' ל"ן למקום או"א כמבואר אצלנו בעמידת מוסף. וגם שם י"ה בשלשת מילואיו צ"א וג' ריבוייהם תר"י הרי ר"ת א'ת ש'בתותי ת'שמורו ועם הכלל עולה שב"ת (רמ"ז).

²²²² הוא מה שפי' רש"י שהבן ירא מאביו יותר מן האם, והם דברי רז"ל. ולפי הסוד ידוע שאורות אי' מתגלים בז"א בסוד פנימיותם מה שאין כן בשל אבא דכתיב ביה (שמות לג, כג) ופני לא יראו [עי' ליקוטי תורה על הפסוק], ולכן באבא ה"ס יראת הרוממות, והזעיר נקרא נורא בסוד הקו האמצעי שלו, מפני ששם מתגלה יסוד אבא. ובזה תבין דקדוק תואר נורא, שהוא נפעל מן היראה (רמ"ז).

²²²³ יש לפרשו על פי הסוד במה שידוע דאי' עד הוד אתפשטת, ולא יותר כמ"ש הרב בליקוטי תורה בר"ת (בראשית לט, ו) ויהי יוסף י"פה ת'ואר וי"פה מ'ראה, שהוא יתו"ם מאמו, ולכן יעלה על הדעת להקל במוראה יען אינה מתפשטת במדת ההולדה הוא היסוד. ויתר על כן י"ל במאי דקיימא לן בדרוש הצרעת שאם חסר אור אבא יש כח בחיצונים להאחז ולהנות, ואע"ג דבמקומות אחרים קיימא לן שאי' מקפת את ז' ל"ן להגן עליהם מן החיצונים ובסוד (דברים לב, יא) כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף, התירוץ הוא כי דוקא באורות הפנימיים הוא דאמרינן הכי, עד שלטעם זה מן החזה ולמטה נקרא עץ הדעת טוב ורע, מפני שהאורות דאי' מתגלים והחיצונים יכולים לינק משם, אבל במקיפים אינו כן, כי גדול כוחם ואורם לכסות עיני החיצונים שאין להם יכולת להסתכל במקיפי אי'. ועוד י"ל דשאני הכא דאיכא חסרון דהיינו מקום שצריך אור אבא אם יחסר אז הוא פגם ויש כח לחיצונים, וזה אינו כן כי אם באורות הפנימיים אבל המקיפים כולם מבחי' אי' הם כנודע בסוד התפילין, ודוק היטב. ממוצא דבר נשמע שאין כח לאי' כמו שיש לאבא ולכן התורה הקדימה מוראה מפני שיכול להפגם (רמ"ז).

<p>רבי יצחק²²²⁴ אמר מה כתיב לעילא קדושים תהיו אתי בר נש לאתקדשא באתתיה כחד²²²⁵ ממאן הוא שבחא יתיר בההיא קדושה הוי אימא מנוקבא בנ"כ איש אמו ואביו תיראו²²²⁶</p>	<p>רבי יצחק אמר מה כתוב למעלה, קדושים תהיו, בא אדם להתקדש עם אשתו כאחד, ממי הוא יותר שבח באותה קדושה, הוה אומר מהנקבה, לכן איש אמו ואביו תיראו.</p>
<p>ר' יהודה אמר איש אמו ואביו תיראו כהאי גוונא (&) ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים ובאתר אחרא אקדים שמים לארץ אלא לאחזאה דתרוייהו כחדא אתעבידו אוף הכא אקדים אמא לאבא ובאתר אחרא אקדים אבא לאמא לאחזאה דתרוייהו כחדא אשתדלו ביה</p>	<p>רבי יהודה אמר איש אמו ואביו תיראו, כדוגמא זה ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, ובמקום אחר הקדים שמים לארץ, אלא להראות ששניהם כאחד נעשו. כמו כן כאן הקדים אם לאב, ובמקום אחר הקדים אב לאם, להראות ששניהם כאחד השתדלו בו.</p>
<p>ואת שבתותי תשמרו שקיל דא לדא וכלא כחדא אתקלו במתקלא חד דכתיב (&) ושמרתם את השבת כי קדש היא²²²⁷ לכם וכתיב (&) זכור²²²⁸ את יום השבת לקדשו אלא חד לאבא וחד לאימא כתיב הכא איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו וכתיב (&) התם ואת שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו מה מקדשי²²²⁹</p>	<p>ואת שבתותי תשמרו, זה שקול לזה, והכל כאחד נשקל במשקל אחד, שכתוב ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם, וכתוב זכור את יום השבת לקדשו, אלא אחד לאב ואחד לאם, כתוב כאן איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו, וכתוב שם את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מהו מקדשי,</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו (&) פקודא דא שקיל דא לדא שקיליקרא דאב ואם ליקרא דשבת²²³⁰</p>	<p>איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו, מצוה זו שקולה זו לזו, שקול כבוד אב ואם לכבוד השבת.</p>
<p>לאבא אקדים כבוד²²³¹ והאי איהו דאמר קרא (&) ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי²²³³</p>	<p>לאב הקדים כבוד, וזהו שאמר הכתוב ואם אב אני איה כבודי, ואם אדונים אני איה מוראי.</p>
<p>כבודי עולה בחשבון עשר אמירין ול"ב²²³⁴ אלהים דעובדא דבראשית ובכל אתר (&) כבוד חכמים ינחלו ואוקמוה רבנן אין כבוד אלא תורה</p>	<p>כבודי עולה בחשבון עשר אמירות ול"ב אלהים של מעשה בראשית, ובכל מקום כבוד חכמים ינחלו, ופרשוה רבותינו, אין</p>

²²²⁴ רבי יצחק מפרשו באופן אחר [לא מפני מיעוט ערכה לגבי האב], והוא נמשך מהמשך הפסוק הקודם קדושים תהיו, שעיקרו הוא על האב והאם בהזדווגם (רמ"ז).

²²²⁵ פי' כאשר הם מזדווגים ונעשים שניהם אחד, ושם צוה ה' מצות הקדושה שבה תלוי שלימות הבנים הנולדים כנודע, שהרי חלק האם הוא העיקר בבנים, וכעין דקיימא לן בנך הבא מבתך קרוי בנך, ואם כן יותר מסתבר לירא מהאם, והפסוק הוא על דרך לא מבעיא, לא מבעיא אמו אלא אפילו אביו (רמ"ז).

²²²⁶ לא אמר כלשון רבי יוסי בגין כך אקדים דחילו דאימא או דחילו דידה, והכוונה במה שאמרו רז"ל אשה מזרעת תחילה יולדת וכו', באופן שלזכר יש יותר שייכות באמו ממה שיש לנקבה. ולכן דייק קרא איש אמו וגו', פי' מפני שבענין קדימת האם שייך בו האיש יותר מן האשה, שאעפ"י שאמר תיראו לכלול גם את האשה, מכל מקום פירש דווקא האיש מפני הטעם האמור. ולפי הסוד הוא מש"ה (משלי ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. והרי שני דרכים שונים, כי לפי רבי יוסי מקדים הקטן ולפי רבי יצחק מתחיל בגדול (רמ"ז).

²²²⁷ לשון נוקבא (רח"ו).

²²²⁸ לשון דכורא (רח"ו).

²²²⁹ דהיינו מקדש אדני דהיינו נוקבא (רח"ו).

²²³⁰ כתר עליון כמו שמפרש והולך למטה (יהל אור).

²²³¹ ר"ל, חכמה שנק' כבוד כמש"ו, ומסטרא דחכמה בינה נקראת ג"כ כבוד, ולכן אקדים לחכמה (יהל אור).

²²³² מסטרא דאימא ולכן הקדים מורא שם (יהל אור).

²²³³ בשניהם נאמר איה לכלול הכתר עמהן שהוא אל"ף כידוע וזהו איה (יהל אור).

²²³⁴ עשרה מאמרות דבראשית נגד ע"ס, ששרשן בחכמה כידוע, ול"ב אלקים עד לעשות נגד ל"ב נתיבות חכמה, שכולם בחכמה עשית (יהל אור).

<p>בנין דאינון ל"ב אלהים דתורה²²³⁵ יקרא דיליה²²³⁶ ואלין (אינון) חכמים דאורייתא חכמים בחכמה ירתין האי כבוד ולא טפשי דעלייהו אתמר (&) וכסילים מרים קלון</p>	<p>כבוד אלא תורה, משום שהם ל"ב אלהים של תורה, הכבוד שלו, ואלו (הם) החכמים של התורה, חכמים בחכמה יורשים את הכבוד הזה, ולא טפשים שעליהם נאמר וכסילים מרים קלון.</p>
<p>ומנלן דמאן דלא ידע באורייתא אקרי כסיל דכתיב (&) וכסיל לא יבין את זאת ואין זאת אלא תורה דכתיב (&) וזאת התורה אשר שם משה רעיא מהימנא בנין דחלישתא²²³⁷ פתחנא לפרשתא באלין פקודין למהוי מעט עזר לך אתתקף כך דדא משריין דמתיבתאן אתאן לגבך בפקודא בטר דא דאיהו פקודא להעמיד עליך²²³⁸ מלך לעילא וקב"ה יוקים לך מלך בעלאין ותתאין בדיוקניה בנין דרבנן דמתיבתא עלייהו שכינתא²²³⁹ עלאה ותתאה וקב"ה מלך באמצעיתא אחיד בעלאין ותתאין הכי אנת תהא בדיוקניה ברא דיליה קום ביקרא דמלכא</p>	<p>ומנין לנו שמי שאינו מכיר את התורה נקרא כסיל, שכתוב וכסיל לא יבין את זאת, ואין זאת אלא תורה, שכתוב וזאת התורה אשר שם משה רועה הנאמן, משום שחלוש אתה פתחתי את הפרשה במצוות הללו להיות לך מעט לעזר, התחזק בך שהרי המחנות של הישיבות באים אליך במצוה אחר, זו שהיא מצוה להעמיד עליך מלך למעלה, והקדוש ברוך הוא יעמיד אותך מלך בעליונים ובתחתונים בדיוקנו, משום שרבותינו מהישיבה עליהם שכינה עליונה ותחתונה, והקדוש ברוך הוא מלך באמצע אוחו בעליונים ובתחתונים, כך אתה תהיה בדיוקנו הבן שלו עמוד לכבוד המלך.</p>
<p>קם רעיא מהימנא וסליק ידוי לעילא ואמר יהא רעוא דילך עלת העלות²²⁴⁰ דאנת מתעלה מעלוי לעלוי עד דלית עלוי אלא</p>	<p>עמד הרועה הנאמן והרים ידיו למעלה ואמר יהי רצונך עילת העילות, שאתה מתעלה מעלוי לעלוי עד אין עלוי, אלא</p>
<p>פב/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>כמשמעו</p>	<p>כמשמעו.</p>
<p>תו מקדשי אלין אינון דמקדשי גרמייהו²²⁴¹ בההוא שעתא כגוונא דא (&) וממקדשי תחלו אל תקרי ממקדשי אלא ממקדשי מה להלן ממקדשי אף כאן ממקדשי דאינון אבא ואימא</p>	<p>עוד מקדשי, אלו אותם שמקדשים עצמם באותה שעה, כדוגמא זה וממקדשי תחלו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקדשי. מה למעלה ממקדשי, כמו כן כאן ממקדשי, שהם האב והאם.</p>
<p>איש אמו ואביו תיראו (&) ר"ש אמר כתיב (&) ואתם הדבקים ביי²²⁴² וגו' זכאין אינון ישראל דמתדבקן ביה בקב"ה²²⁴³ (אינון ולא אומין עכו"ם) ובנין דאינון מתדבקן ביה בקב"ה כלא אתדבקו כחדא דא בדא²²⁴⁴</p>	<p>איש אמו ואביו תיראו, רבי שמעון אמר כתוב ואתם הדבקים בה' וגו', אשריהם ישראל שנדבקים בו בהקדוש ברוך הוא, (הם ולא אומות עובדי כוכבים ומזלות),</p>

²²³⁵ שהתורה מתחלת בהון (יהל אור).
²²³⁶ ר"ל התורה בה אשתמודען ליה (יהל אור).
²²³⁷ שהתעוררת מנשמתין דלעיל ותורתן הכל כפי ההתעוררות למטה וכשלמטה מחלישין ההתעוררות מתחלשין למעלה וז"ש אתתקף בך כו' (יהל אור).
²²³⁸ ר"ל הקב"ה (יהל אור).
²²³⁹ מסטרא דתרין מתיבתין כמ"ש בתיקו"ז (יהל אור).
²²⁴⁰ א"ס ב"ה הגנוז בכתר דלא"ס אין שייך לא תפלה ולא שום מחשבה ואו"א הן עלות לז"ת וכ"ע הוא עלת העלות וזהו העלות לשון רבים (יהל אור).
²²⁴¹ ולפי זה מצוה לבנים שיראו מאביהם ואימם דקדשו עצמם בשעת תשמיש (מ"מ).
²²⁴² היינו דבקותם בת"ת, אלהיכם, אלוה, מלכות שלכם. הרי דבקותם במלכות, וכן המלות בעצמם אומרו ה' אלהיכם יורה ייחודם, ואתם הדבקים ממעלה למטה אלהיכם ממטה למעלה (אור יקר).
²²⁴³ ואתם הדבקים במה בדבוק והיחוד העליון, וזהו שאמר "בה' אלהיכם" ת"ת ומלכות (אור יקר).
²²⁴⁴ והיינו על ידי המעשים שהם עושים גורמים יחוד המדות ודבקותם בו כדפי' (אור יקר).

	ומשום שנדבקים בו בקדוש ברוך הוא, כולם נדבקים כאחד זה עם זה.
ת"ח בשעתא דב"נ מקדש לתתא כגון חברייא דמקדשי גרמייהו משבת לשבת בשעתא דזווגא עלאה אשתכח דהא בההיא שעתא רעוא אשתכח ²²⁴⁵ וברכתא אודמנת ²²⁴⁶ כדין מתדבקן כלהו כחד נפשא דשבת וגופא דאודמן בשבת ועל דא כתיב (&) איש אמו ואביו תיראו דאינון זווגא חד בגופא ²²⁴⁷ בההיא שעתא דאתקדשא	בא וראה בשעה שאדם מקדש למטה, כמו החברים שמקדשים את עצמם משבת לשבת, בשעה שהזווג העליון נמצא, שהרי באותה השעה נמצא הרצון והברכה מזדמנת, אז כולם נדבקים כאחד, הנפש של שבת והגוף שמזדמן בשבת, ועל זה כתוב איש אמו ואביו תיראו, שהם זווג אחד בגוף, באותה השעה להתקדש.
ואת שבתותי תשמורו ²²⁴⁸ דא שבת עלאה ושבת תתאה דאינון מזמני ²²⁴⁹ לנפשא בההוא גופא מההוא זווגא עלאה וע"ד ואת שבתותי תשמורו תרי וכלא אתדבק דא בדא זכאה חולקהון דישראל	ואת שבתותי תשמרו זו שבת העליונה ושבת התחתונה, שהן מזמנות את הנפש לאותו הגוף מאותו הזווג העליון, ועל כן ואת שבתותי תשמרו, שנים, והכל נדבק זה עם זה, אשרי חלקם של ישראל.
ד"א ואת שבתותי תשמורו ²²⁴⁹ לאזהרה לאינון דמחכאן לזווגיהו משבת לשבת והא אוקימנא כמה דכתיב (&) לסריסים אשר ישמרו את שבתותי מאן סריסים אלין אינון חברייא דמסרסן גרמייהו כל שאר יומין בגין למלעי באורייתא ואינון מחכאן משבת לשבת הה"ד (&) אשר ישמרו את שבתותי כד"א (&) ואביו שמר את הדבר ובגיני כך ואת שבתותי תשמורו	דבר אחר, ואת שבתותי תשמרו, להזהיר את אותם שמחכים לזווגם משבת לשבת, והרי בארנו כמו שכתוב לסריסים אשר ישמרו את שבתותי, מי הם הסריסים, אלו אותם החברים שמסרסים את עצמם כל שאר הימים כדי לעסוק בתורה, והם מחכים משבת לשבת, זהו שכתוב אשר ישמרו את שבתותי, כמו שנאמר ואביו שמר את הדבר, ולכן ואת שבתותי תשמורו.
איש אמו ואביו תיראו דא גופא ²²⁵⁰ ואת שבתותי תשמורו דא נפשא ²²⁵¹ וכלא אתדבק דא בדא זכאה חולקהון דישראל	איש אמו ואביו תיראו, זה הגוף. ואת שבתותי תשמרו, זו הנפש, והכל נדבק זה עם זה. אשרי חלקם של ישראל.
רע"מ	
דאנת לעילא מכל עלוי דיהב (נ"א למיהב) לי חילא למעבר רעותך בדרגין דילך דאינון אבא ואימא ואנא ברא דלהון וביחודך תרוייהו אחד	שאתה למעלה מכל עלוי, שנותן (לתת) לי כח לעשות את רצונך בדרגותיך, שהן אב ואם, ואני הבן שלהם. וביחוד שלך שניהם אחד, ואתה השוית את יראת אב ואם

²²⁴⁵ כתר מתגלה הנק' רצון (אור יקר).

²²⁴⁶ לחקל תפוחין קדישין כנודע, דאינון זווגא חדא, פי' נפש יתירה וגוף קדוש, שאין הגוף של ימי החול שוה אל גוף השבת, והעד לבוש נאה. וכנגד אלו אמר, אמו ואביו תיראו, דהיינו גוף ונפש, שהם מתלבשים בהם אביו ואמו, שהם נצוצות בת"ת ומלכות, והם זווגא חדא שמזדווגים בליל שבת, גוף ונפש, וגוף ונפש אל הזכר והנקבה, ואחר שהזהיר על הענפים שהם גוף ונפש אל האב והאם הגשמיים, הזהיר על שרשם (אור יקר).

²²⁴⁷ פי' שאביו ואמו קידשו גופם בליל שבת בשעת תשמש, לכך מצוה ליירא מהם ז'ין שהם שבתותי, נתנו לו נפש בליל שבת, וז"ש ואת שבתותי וכו' (מ"מ).

²²⁴⁸ ת"ת ומלכות עצמם, שהם מזדמנים לאותה נפש יתירה, בהיותה שורה על הגוף ההוא, וזהו שאמר אינון מזדמני וכו' (אור יקר). לומר שבכל פסוק מצוה על אביו ואמו ליירא מהם (מ"מ).

²²⁴⁹ ולפי זה הכתוב מצווה לאביו ואמו שיסרסו עצמם עד ליל שבת (מ"מ).

²²⁵⁰ פי' גוף אב ואם, דהיינו ליראה מהם (אור יקר), פי' ליירא מאביו ואמו התחתונים, הנק' גופא (מ"מ).

²²⁵¹ פירוש נפש אב ואם, פי' שלא יחטא ולא יפגום אותם בנפשותם, כאומרו הזנת אפרים חטאת ישראל, ופי' ישראל סבא. ואפשר דעל ת"ת ומלכות, והכי פירושו, גוף היא מלכות, ונפש אליה הוא הת"ת. ובגוף יש בחי' זכר ונקבה, ועליהם אמר איש אמו ואביו, ובנפש יש בחינת זכר ונקבה, ועליהם אמר ואת שבתותי וכו' או אפשר דגוף ונפש היינו בחינות בת"ת ומלכות מצד פנימיתם, או סתם בחינתם שהיא כגוף אל הנפש, דהיינו הבחינה הפנימית (אור יקר). פי' הם ז'ין שנק' נפשא (מ"מ).

<p>ואנת שקלת²²⁵² דחילו דאבא ואימא לדחילו דילך בתר דאנת באמצעיתא חד ולא תרין בלא שותפו אע"ג דאינון חד בשותפו דילך אבל אנת בלא שותפו דתניינא ובגין דא אתמר כך (&) ואין אלהים עמדי</p>	<p>ליראתך. אחר שאתה באמצע אחד ולא שנים בלי שותפות, אף על גב שהם בשותפות שלך, אבל אתה בלי שותפות של שני, ולכן נאמר כך ואין אלהים עמדי.</p>
<p>הבלי הילא לאתערא ביקרך בקדמיתא ולבתר ביקרא דאבי ואמי²²⁵³ דבשמיא דאוקמוה עלייהו גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית</p>	<p>תן לי כח להתעורר בכבודך בראשונה, ואחר כך בכבוד אבי ואמי שבשמים, שעליהם בארו גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע, חבר הוא לאיש משחית.</p>
<p>ואוקמוה מארי מתניתין אין אביו אלא קב"ה ואין אמו אלא כנסת ישראל ויקרא דילך אבא חכמה דכליל עשר ספירות מתתא דיליה לעילא²²⁵⁴</p>	<p>ופרשוה בעלי המשנה, אין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא כנסת ישראל. והכבוד שלך אבא חכמה, שכוללת עשר ספירות ממטה שלו למעלה.</p>
<p>ותרווייהו אינון כרסייא ספסלא²²⁵⁵ תחותך ליקרך והכי תקינו למהוי קמן מכבד לגדול דלעילא מניה אבא איהו חכמה²²⁵⁶ הלא אב אחד לכלנו למהוי משמש תחותך</p>	<p>ושניהם הם כסא ספסל תחתך לכבודך, וכך תקנו שיהיה קטן מכבד את הגדול שלמעלה ממנו, אב הוא חכמה, הלא אב אחד לכלנו, להיות משמש תחתך.</p>
<p>ואנת כתר עליון על רישיה ולית כתר עלך ולית אלהא אחרא</p>	<p>ואתה כתר עליון על ראשו, ואין עליך כתר, ואין אלוה אחר.</p>
<p>ואימא²²⁵⁷ לשמשא לאבא דאיהו²²⁵⁷ תחותיה למהוי כסא תחותיה ויאמר איהו²²⁵⁸ בכל מאמר עד תלתין ותרין יהי כן²²⁵⁹ ויהי כן²²⁶⁰ ואיהו עבידת מאמריה מיד ובגין²²⁶¹ דעבידת מאמריה וצווייה בלא עכובא כלל בל"ב שבילין דבהון אתברי כל עובדא דבראשית אתקריאת כבוד (&) ובהיכלו²²⁶² כלו אומר²²⁶³ כבוד²²⁶⁴ (&) ברוך²²⁶⁵ כבוד יי' ממקומו איה מקום כבודו²²⁶⁶ להעריצו</p>	<p>והאם לשמש את האב, שהיא תחתיו להיות כסא תחתיו, "ויאמר" הוא בכל מאמר עד שלשים ושנים, "יהי כן" "ויהי כן" והיא עשתה מאמרו מיד, ומשום שעשתה מאמרו וצווייו בלי עכוב כלל בל"ב שבילים שבהם נברא כל מעשה בראשית, נקראת כבוד, ובהיכלו כולו אומר כבוד, ברוך כבוד ה' ממקומו, איה מקום כבודו להעריצו.</p>

²²⁵² כמ"ש (קידושין ל ע"ב) שקל הכתוב מורה או"א למורה המקום, כ"ע, הנה מקום אתי כו' (יהל אור).
²²⁵³ ר"ל תו"מ ויקרא דכ"ע הן או"א כמ"ש שקל כו' (יהל אור).
²²⁵⁴ לכך נק' שניהן כבודי, הן ל"ב אלקים ועשר אמירן כנ"ל (יהל אור).
²²⁵⁵ ור"ל, חכמה נק' ספסל, ואימא כסא, כידוע דאימא מקננא בכורסייא (יהל אור).
²²⁵⁶ עכשיו מפרש כבוד או"א, ומביא ראיה שאבא חכמה שנאמר הלא אב כו' כמ"ש כולם בחכמה עשית (יהל אור).
²²⁵⁷ ור"ל תחות אבא, וז"ש (קידושין לא ע"א) שאתה ואמך חייבין בכבוד אביך (יהל אור).
²²⁵⁸ ר"ל חכמה דשם עשר אמירן (יהל אור).
²²⁵⁹ בחכמה (יהל אור).
²²⁶⁰ בבינה דשם המעשה כמשי"ו ולכך כתיב אלהים בעובדא דבראשית אלקים חיים (יהל אור).
²²⁶¹ מפרש למה נקרא אימא ג"כ כבוד (יהל אור).
²²⁶² שהוא בינה היכלא עילאה (יהל אור).
²²⁶³ הן עשר אמירן (יהל אור).
²²⁶⁴ ל"ב שבילין גימ' כבוד כנ"ל (יהל אור).
²²⁶⁵ ג"כ ראיה שבבינה כבוד שהיא נקר' ברוך (יהל אור).
²²⁶⁶ ר"ל בג' ראשונות איה"ל כנ"ל (יהל אור).

<p>ותרגום כבוד אביו יקרא²²⁶⁷ דאבוהי ודא (&) תורת י"י תמימה עלה אתמר (&) יקרה היא מפנינים</p>	<p>ותרגום כבוד אביו, יקרא דאבוהי, וזה תורת ה' תמימה, עליה נאמר יקרה היא מפנינים.</p>
<p>וישראל²²⁶⁸ דאתקראו בנים בכלל בן ובת מסטרא דתפארת ומלכות באינון בן ובת יקרא דאביו ואמו למעבד צווייה</p>	<p>וישראל שנקראו בנים בכלל בן ובת מצד של תפארת ומלכות, בהם בן ובת, הכבוד של אביו ואמו, לעשות את הצווי שלו.</p>
<p>וצווי דיליה אינון פקודין דעשה והא אוקמוה מארי מתניתין יש מצווה ועושה ובגין כך איהו נעשה ונשמע והאי איהו כבוד דאבא ואמא דיצוה לבריה דיעביד הכי ואיהו עביד מיד בלא עכובא כלל</p>	<p>והצווי שלו, אותן מצוות עשה, והרי פרשוה בעלי המשנה, יש מצווה ועושה, ולכן הוא נעשה ונשמע, וזהו כבוד אב ואם, שיצוה את בנו שיעשה כך, והוא עושה מיד בלי עכוב כלל.</p>
<p>ועלת על כלא אנא בעי לאשתדלא ביקרך לתקן מרות דאבא ואימא ליקרך תהא בעורי לסדרא כלא כדקא יאות ואנת תסדר לי ולכל מארי מתיבתאן עילא ותתא ומשריין דמלאכין עלאין ותתאין למהוי מתקנין ומסדרין ליקרא דילך וליקרא דאבא ואמא למהוי ספסל²²⁶⁹ תחות רגלוי למעבד²²⁷⁰ צווייה בכל פקודין דיליה ולמדחל²²⁷¹ מניה בכל פקודין דלא תעשה והאי איהו</p>	<p>ועילת על הכל, אני רוצה לעסוק בכבודך לתקן את המדות של אבא ואמא, לכבודך תהיה בעזרי לסדר הכל כראוי, ואתה תסדר אותי ואת כל ראשי הישיבות מעלה ומטה, ומחנות המלאכים העליונים והתחתונים, להיות מתוקנים ומסודרים לכבודך ולכבוד אבא ואמא, להיות ספסל תחת רגליו, לעשות צווייו בכל מצוותיו, ולירא ממנו בכל המצוות של לא תעשה, וזהו</p>
<p>דף פב/ב</p>	
<p>רע"מ</p>	
<p>איש אמו ואביו תיראו וסמיך ליה ואת שבתותי תשמורו²²⁷² (&) ובקרא אהרינא (&) ואת מצותי תעשו²²⁷³ מסטרא דפקודין דעשה דאינון כבוד אקדים אבא לאימא ודא י"ה</p>	<p>איש אמו ואביו תיראו וסמך לו ואת שבתותי תשמרו, ובפסוק אחר ואת מצוותי תעשו. מצד של מצוות עשה שהם כבוד, הקדים אב לאם, וזה י"ה.</p>
<p>מסטרא דלא תעשה אקדים אימא לאבא ודא ה"י והיינו²²⁷³ (&) כבוד אלהים הסתר דבר לאלין דלא משתדלי בהאי כבוד הסתר דבר מנייהו ועליהו אתמר (&) וכסילים מרים קלון²²⁷⁴ אלין</p>	<p>מצד של לא תעשה, הקדים אם לאב, וזה ה"י, והיינו "כבוד אלהים הסתר דבר" לאלו שאינם עוסקים בכבוד הזה, הסתר דבר מהם, ועליהם נאמר וכסילים מרים</p>

²²⁶⁷ ר"ל התורה שנאמר בה יקרה כו' כמש"ו ותורה נק' כבוד כנ"ל (יהל אור).

²²⁶⁸ ר"ל בנים לאר"א (יהל אור).

²²⁶⁹ לפי הנז' באדם ישר כג ע"א [שער אר"א פ"ז ופ"י – לש"ו] כאן נרמזו ד' רגלי הכסא שה"ס מלכיות דא, א ששם רג"ל תשכ"ח שהם גימ' ד"פ רג"ל ור"ח הנותרים הם סוד הפנים והוא סוד הכסא והנה רג"ל תשכח בגימ' תתקס"א וכן עולה כבוד כא"ף בית וא"ו דל"ת ע"ה הוא תתקס"א והיינו כסא הכבוד (נ"א). מסטרא דכתר עליון (יהל אור).

²²⁷⁰ מסטרא דחכמה (יהל אור).

²²⁷¹ מסטרא דאימא (יהל אור).

²²⁷² מסטרא דל"ת שמירה כמ"ש (עירובין צו ע"א וש"מ) כ"מ שנאמר המשר פן כו' (יהל אור).

²²⁷³ ר"ל כבוד אלקים בינה, שנקרא אלקים, דשם ה' קודם לי', ור"ל דכבוד דאבא אבא (איכא כצ"ל) לעשות מצותיו, אבל באימא מסטרא דשב ואל תעשה האיך שייך כבוד, ואמר כבוד הסתר דבר (יהל אור).

²²⁷⁴ עי' לקמן רסח ע"ב. ההמון בחרו להם שאר התשוקות והחכמים בחרו להם הכבוד והמעלה. וזהו כבוד חכמים ינחלו כי החכמים יבחרו להם לנחלה הכבוד ושלמות החכמה וכסילים בחרו להם מה שהוא מרים קלון. ומלת ינחלו עומדת במקום שנים. כאלו אמר כבוד חכמים ינחלו וכסילים ינחלו מרים קלון (אדרת אליהו על מלאכי ג'ו). כבוד חכמים ינחלו לא די לחכמים שיהיה להם כבוד אלא שמנחילין גם לבניהם הכבוד

<p>אינון עמי הארץ בתר דלא משתדלין בהאי כבוד דאורייתא ואיך אמרין אבינו שבשמים²²⁷⁵ שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו הא איהו לימא לון (&) ואם אב אני איה כבודי איה אשתדלותא דלכון באורייתא ובפקודין דילי למעבד צוויי דמאן דלא ידע בצווייה דמאריה איך יעביד ליה בר ממאן דשמע מחכמים ועבד והאי איהו דקביל נעשה ונשמע</p>	<p>קלון, אלו הם עמי הארץ, מאחר שאינם עוסקים בכבוד הזה של התורה, ואיך אומרים אבינו שבשמים שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו, הרי הוא יאמר להם, ואם אב אני איה כבודי, איה עסקכם בתורה ובמצוותי לעשות את הצוויים שלי, שמי שאינו מכיר את הצווי של אדונו איך יעשה אותו, פרט למי ששומע מחכמים ועושה, וזהו שקיבל נעשה ונשמע.</p>
<p>ועם כל דא מאן דלא קביל ממאריה אלא משלוחיה איכא אפרשותא ומאי אפרשותא אית בין דא לדא דהא כתיב משה קבל תורה מסיני ולבתר ומסרה ליהושע אנא קבילנא ולבתר מוסרנא לכלהו</p>	<p>ועם כל זה מי שלא קיבל מאדונו אלא משלוחו, יש הבדל, ואיזה הבדל יש בין זה לזה, שהרי כתוב משה קבל תורה מסיני ואחר כך מסרה ליהושע, אני קבלתי ואחר כך מסרתי לכלם.</p>
<p>והכי מאן דמקבל מאחרא כקבלת סיהרא וככביא משמשא ובהאי קבול אתמלי ומאן דמקבל יכיל לאסתלקא מניה נביעו כמה דחוינא בשמשא וסיהרא דאסתלקת נהורא דלהון בליליא דלא נהיר שמשא אלא ביממא וסיהרא בליליא</p>	<p>וכך מי שמקבל מאחר כקבלת הלבנה והכוכבים מן השמש, ובקבול הזה הוא מתמלא, ומי שמקבל יכולה להסתלק ממנו הנביעה, כמו שראיתי בשמש ובלבנה, שמסתלק האור שלהם בלילה, שאין השמש מאיר אלא ביום והלבנה בלילה.</p>
<p>ואי תימא דההוא נהורא דסיהרא משמשא איהו דאף על גב דאתכניש נהיר בסיהרא וככביא הא חוינן מסטרא אחרא בלקותא דסיהרא ושמשא דאסתלק נהורייהו ואשתארו כגופא בלא נשמתא דאית אדון עליהם מחשיך מאוריהם אבל עקרא דנהורא ההוא אתר דנביע דלית פסק לנהורא דיליה ולא אית עליה אלהא אחרא למפסק מניה נהוריה</p>	<p>ואם תאמר שאותו אור של הלבנה הוא מן השמש, שאף על גב שהוא נכנס, הוא מאיר בלבנה ובכוכבים, הרי ראינו מצד אחר בלקוי הלבנה והשמש, שמסתלק אורם ונשארים כמו גוף בלי נשמה, שיש עליהם אדון שמחשיך את מאוריהם, אבל עיקר האור אותו מקום שנובע שאין הפסק לאור שלו, ואין עליו אלוה אחר להפסיק ממנו את מאורו.</p>
<p>ועלת העלות בתר דאנת תמן לית פסק לנביעו דנהורא דאורייתא יהא רעוא דילך דלא תזוז מאבא ואימא דילי ולא מבנוי והכי מאן דאמית גרמיה על אורייתא דהיא יקרה אתקיימת ביה ולא מפסקת מניה מה דלאו הכי מאן דלא ישתדל בה אלא אף על גב דעבד צווי חכמים איהו שמש דלהון עבד ולא בן</p>	<p>ועילת העילות, מאחר שאתה שם, אין הפסק לנביעת אור התורה, יהי רצונך שלא תזוז מאבא ואמא שלי ולא מבניו. וכך מי שממית עצמו על התורה שהיא יקרה, מתקיימת בו, ואינה מפסיקה ממנו. מה שאין כן מי שאינו עוסק בה, אלא אף על גב שעושה צווי חכמים, הוא משמש שלהם, עבד ולא בן.</p>
<p>אבל אי איהו מהימנא מאריה אשליט ליה בכל דיליה אבל מאן דלא אשתדל באורייתא ולא משמש חכמים למשמע מנייהו פקודין לקיים נעשה ונשמע אלא דסרה ועבר על לא תעשה איהו שקיל לאומין דעלמא עכו"ם בנוי דסמאל ונחש דאתמר בהו (&) וכסילים מרים קלון דלא</p>	<p>אבל אם הוא נאמן, אדונו משליט אותו בכל אשר לו. אבל מי שלא עוסק בתורה ולא משמש חכמים לשמוע מהם מצוות, לקיים נעשה ונשמע, אלא שסרח ועבר על לא תעשה, הוא שקול לאומות העולם עובדי עכו"ם, בני סמא"ל ונחש, שנאמר בהם וכסילים מרים קלון, שלא רצו לקבל</p>

וזהו הכבוד של החכמים ינחלו לבניהם. וכסילים מרים קלון כלומר שהכבוד שנותן להם הקב"ה הוא כדי להרים קלונם אח"כ דוגמת המן שאם לא היה לו הכבוד תחילה לא היה הקלון גדול (בהגר"א במשלי).²²⁷⁵ ר"ל מסטרא דכבוד כמש"ו (יהל אור).

<p>בעו לקבלא אורייתא דכל דלית ביה תורה לית ביה כבוד דאתמר בהם (&) כבוד חכמים ינחלו ועם כל דא מארי מתיבתא לא כל כבוד שוה דהא (&) בן יכבד אב ועבד אדוניו</p>	<p>את התורה, שכל שאין בו תורה אין בו כבוד, שנאמר בהם כבוד חכמים ינחלו, ועם כל זה ראשי הישיבה לא כל כבוד שוה, שהרי בן יכבד אב ועבד אדוניו.</p>
<p>בן²²⁷⁶ יכבד על מנת דלא לקבל אנרא אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואמא ואי לא בעי למעבד צווייה יכתש ליה אבא ואמא עד דיעבד על כרחיה ואי הוי ברא רברבא ב"ד כופין ליה דאי לא בעי למעבד מה כתיב ביה (&) בננו זה סורר ומורה²²⁷⁷ איננו שומע בקולנו ודנין ליה בסקילה</p>	<p>בן יכבד על מנת שלא לקבל שכר, אבל הוא מצווה בכבוד אב ואם, ואם לא רוצה לעשות צוויי יכו אותו האב והאם עד שיעשה בעל כרחו, ואם היה בן גדול בית דין כופים אותו, שאם אינו רוצה לעשות, מה כתוב בו בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו, ודנים אותו בסקילה.</p>
<p>אכל עבד דמשמש על מנת לקבל פרס אי לא עביד צווייה דרביה מאריה אעבר ליה מגו²²⁷⁸ ביתיה ויטול אחרא מה דלא הוה יכיל למעבד הכי לבריה אלא או יעביד צווייה או יקטול ליה</p>	<p>אבל עבד שמשמש על מנת לקבל פרס, אם אינו עושה את צווי רבו, אדונו מעביר אותו מתוך ביתו ויקח אחר, מה שלא היה יכול לעשות כך לבנו. אלא או שיעשה את הצווי שלו או שיהרג אותו.</p>
<p>אמר ליה בוצינא קדישא מאן גרים דלא יעביד צווייה הואיל ובריה הוא אמר רעיא מהימנא ודאי תערובת דרע ורזא דא גרם לישראל למחטי גבי אבוהון דבשמיא ורזא דא (&) ויתערבו בגוים ודא גרם קטולא לישראל וחריב בי מקדשא ובגין דא אין מקבלים גרים לימות המשיח²²⁷⁹ אלא (&) יי' כרד ינחנו ואין עמו אל נכר דישראל אינון מאילנא דחייקו עבד טוב ועבד רע מסטרא דמטטרוין עבד טוב עבד נאמן²²⁸⁰ לרביה עבד רע סמאל</p>	<p>אמר לו הנר הקדוש, מי גרם שלא יעשה את צווי, הואיל ובנו הוא. אמר הרועה הנאמן, ודאי תערובת של רע, וסוד זה גרם לישראל לחטוא לאביהם שבשמים, וסוד זה ויתערבו בגוים, וזה גרם הרג לישראל, והחריב את בית המקדש, ולכן אין מקבלים גרים לימות המשיח, אלא ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, שישראל הם מעץ החיים עבד טוב, ועבד רע מצד של מטטרוין. עבד טוב עבד נאמן לרבו, עבד רע סמאל.</p>

²²⁷⁶ עי' לעיל ז ע"ב כט ע"א. ועי' תיקו"ז ו ע"א: אין כבוד אלא תורה ואית כבוד נברא ואית כבוד נאצל מסטרא דאורייתא דבריהא אתמר בישראל כי לי בני ישראל עבדים (ויקרא כה נה) ומסטרא דאצילות בנים אתם לה' וגו' (דברים יד א). בהגר"א, ובגין דא כבוד כו' - ר"ל, דאמרנו דאית אורייתא דאצילות דשכינה דנקראת כבוד א"ל (זהר ח"א ח ע"א), ואורייתא דבריהא דנקראת כסא הכבוד. ועי' תז"ח כה ע"ב, ובג"ד אם כבנים, בהגר"א: וז"ש אבינו מלכנו. ועי' רמ"ז רטו ע"א: עבדים וכו', אור ז"א דאצילות ירד ובקע המסך שבין האצילות לבריהא, אבל כשירד ליצירה נחלש כחו ולא בקע רק הכה ונתנוצץ אורו ביצירה, וממנו מפנימיותו היה סוד רישא דא"א דיצירה רישא מגולה, ע"כ. ובזה נבין מה שנקראו עבדים המושפעים מן היצירה, לפי שאין ליצירה קורבה ממש עם האצילות ולכן הם עבדים, אבל המושפעים מן המטרוניתא שבתוכו הם בנים קרובים לאב העליון, שה"ס חכמה דמקנן באצילות. ולכן אומרים אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים, אם כעבדים עינינו לך תלויות, ולא למטה כי סוף סוף אתה אדון הכל.

²²⁷⁷ הנגה הוא סוד הסוטה הנזכר בפרשת נשא בר"מ (דף קכד ע"א). והענין כי לנר"ן שבבי"ע הנקרא ערלה ונקרא עור כמ"ש פרשת תצא (דף רעו), יכיל קליפת נגה לאתדבקא, אבל באצילות לא יכול לאתדבקא. וז"ס (בראשית לט י) לשכב עמה, פי' כי קליפת אש נתדבקה בנגה, ונגה נעשה בסוד ערלה על המילה, ודם נדה ביסוד דילה, ואז נתחללה, ואז (דברים כב יט) ולו תהיה לאשה, כי על ידה מתהפך משד למלאך (זהר ח"ג רעז ע"א). ועי' פרשת תצא (דף רעז ע"א) ענין ס"מ ולילית, שהם ב' קליפות נגה שבהם היו משתמשין בדור הפלגה והמבול, וכו', ואז נטרד סמאל'ל ובת זוגו, שבתחילה היה רובו טוב ומיעוטו רע ועתה נטמא, כי היה רובו רע וטמא כנזכר בתקונים (דף נד ע"א) וכו', ומשם הוא בן סורר ומורה הנמשך מנוגה הנקרא פרה סוררה כנזכר פרשת בלק (קצ"ז ע"ב) (ע"ח שער מט פרק ז).

²²⁷⁸ שנכרת משא"כ בבן שקטין ואייתי ליה בגלגולא (יהל אור).

²²⁷⁹ עי' ח"ב קכ ע"ב, ותיקו"ז לא ע"א, וקלב ע"א.

²²⁸⁰ מט"ט (יהל אור).

<p>מאן דאיהו²²⁸¹ מאילנא דחיי איהו בן עולם הבא בן מסטרא דב"ן י"ה בינ"ה וירית מלכותא דאיהו ה' ואיך ירית לה אי עביד צווייה דאבא ואמא בגין דאיהו מלכותא מצות המלך ועליה אתמר (&) מדוע אתה עובר את מצות המלך איהו מצוה וצווייה דמלכא על עשה ועל לא תעשה</p>	<p>מי שהוא מעץ החיים, הוא בן העולם הבא, בן מצד של ב"ן י"ה בינה, ויורש את המלכות שהיא ה', ואיך יורש אותה, אם עושה את הצווי של אבא ואמא, משום שהיא מלכות, מצות המלך, ועליו נאמר מדוע אתה עובר את מצות המלך, היא מצוה וצווי של המלך, על עשה ולא תעשה.</p>
<p>מצוה מדאורייתא דאיהו ת"ת והכא לית תמן פרודא קב"ה אמת תורתו תורת אמת איהו תורתו ומצותו כגוונא דבינה תורתו ומצותו דחכמה דאית תורה דבריאה וחכמה דבריאה ובינה דבריאה²²⁸² והכי בכל מדות בהאי יכיל בן בהאי אורייתא למהוי בלא מצוה ומצוה בלא תורה בפרודא ומהכא</p>	<p>מצוה מן התורה שהיא תפארת, וכאן אין שם פרוד, הקדוש ברוך הוא אמת תורתו תורת אמת. הוא תורתו ומצותו, כדוגמא שבינה תורתו ומצותו של חכמה, שיש תורה של בריאה וחכמה של בריאה, ובינה של בריאה, וכך בכל המדות, בזה יכול בן בתורה הזו להיות בלי מצוה, ומצוה בלי תורה בפרוד, ומכאן</p>
<p>דף פג/א</p>	
<p>רע"מ</p>	
<p>בן סורר ומורה</p>	<p>בן סורר ומורה.</p>
<p>אבל מסטרא דאצילות לית אפרשותא תמן וכן מתמן אין חטא בא על ידו ולית בה עונש ולא שכר ולא מיתה ובגין דא אורייתא דא אילנא דחיי שכר העולם הבא</p>	<p>אבל מצד של אצילות, אין הבדל {פירוד} שם, וכן משם אין חטא בא על ידו, ואין בו עונש ולא שכר ולא מיתה, ולכן התורה זה עץ החיים, שכר העולם הבא.</p>
<p>ואילנא דא אילנא דחיי אתקרי ואתקרי העולם הבא ולא אתקרי ביה שכר בגין דאיהו מתמן לא אשתדל באורייתא לקבלא אנרא לא במעשה ולא בדיבור ולא במחשבה</p>	<p>והאילן הזה נקרא עץ החיים, ונקרא העולם הבא, ולא נקרא בו שכר משום שהוא משם, לא עוסק בתורה לקבל שכר לא במעשה ולא בדבור ולא במחשבה.</p>
<p>אתא בוצינא קדישא לנשקא ליה ידיה אמר ודאי אנת הוא בן מתמן בדיוקנא דברא בוכרא דיליה תפארת ברא דאבא ואמא עלאה אצילות דיליה בלא הפסקה לא קדמך ברא אחרא לא במחשבה ולא בדיבור ולא במעשה</p>	<p>בא הנר הקדוש לנשק את ידו, אמר ודאי אתה הוא בן משם, בדמות של בנו בכורו תפארת, בן של אבא ואמא העליונים, האצילות שלו בלי הפסקה, לא קדם אותך בן אחר לא במחשבה ולא בדבור ולא במעשה.</p>
<p>אמר רעיא מהימנא ואנת וחבריא וראשי מארי מתיבתאן דמומנין הכא אחי בלא הפסקה כלל ובלא תערובת נשקו בלהו דא לדא ואשתמודעו באחוה ובכו</p>	<p>אמר הרועה הנאמן, ואתה והחברים וראשי בעלי הישיבות שמזומנים לכאן אחים שלי בלי הפסקה כלל ובלי תערובת, נשקו כולם זה לזה והכירו באחוה ובכו.</p>
<p>פתח ר"ש ואמר עם כל דא ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה דהא כתיב (&) כבד את אביך ואוקמוה רבנן את לרבות אחיך הגדול</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר עם כל זה בן בכור חייבים כל אחיו בכבודו, שהרי כתוב כבד את אביך, ופרשוה רבותינו "את" לרבות אחיך הגדול.</p>

²²⁸¹ ר"ל מעולם הבריאה ומהכא יכול לחטוא כמש"ו (יהל אור).

²²⁸² ראש מט"ט ז"א דבריאה, ובינה דבריאה תפלין בראש דהאי ז"א. וכן נוקבא דבריאה תפלה של יד דהאי ז"א (ע"ח שער מב פרק ב). אמא של בריאה היא פרצוף שלם מ"ס, וז"ס (תיקו"ז כד ע"ב) אמא מקננא בכורסייא, כי פרצוף בינה דבריאה הנקרא כורסייא הוא נגלה בפרצוף שלם, משא"כ באותם שלמעלה ממנה שהם א"א ואבא, ולכן מכנים הבריאה אל בינה (שם פרק יד).

<p>ואפילו מכל סטרא איהו מפרש עלך באורייתא בשגם²²⁸³ זה הבל ולא הוה לאדם קדמא ברא קדמא מניה ואוקמוה רבנן בשגם זה משה דברא דמלכא בכל אתר אתר בוכרא מסטרא דאילנא דחיי דטוב ורע אתה הוא טוב (בוכרא) הה"ד (&) וירא אלהים את האור כי טוב (&) ותרא אותו כי טוב הוא ומתמן קרא יתך קב"ה עבד נאמן</p>	<p>ואפילו מכל צד הוא מפרש עליך בתורה, בשג"ם זה הבל, ולא היה לאדם הראשון בן קדמון ממנו, ופרשוה רבותינו בשג"ם זה משה, שבן המלך בכל מקום אתה הבכור מצד של עץ החיים, של טוב ורע אתה הוא טוב (בכור), זהו שכתוב וירא אלהים את האור כי טוב, ותרא אתו כי טוב הוא, ומשם קרא אותך הקדוש ברוך הוא עבד נאמן.</p>
<p>לבתר סליקת למהוי מלכא הה"ד (&) ויהי בישורון מלך לבתר בן בית לעילא מלך מסטרא דמלכות דבריאה בן בית מסטרא דבינה דבריאה</p>	<p>אחר כך עלית להיות מלך, זהו שכתוב ויהי בישורון מלך, אחר כך בן בית למעלה, מלך מצד של מלכות של בריאה, בן בית מצד של בינה של בריאה.</p>
<p>כען אתה מלך מסטרא דאילנא דמלכות דאצילות בן בית מסטרא דב"ן י"ה תפארת דאצילות זכאה הולקך ומאן גרים לך דא בגין דאשתדלותך בתורה ובמצוה ליחדא קב"ה ושכינתיה לאעלא מלכא על אתריה ועל משרייתיה לעילא ועל ישראל לתתא ובג"כ (ס"א) ובגיןך) ירתין בלהו נשמתין דאצילות מניה ואתקריאו בגין דיליה משם יהו"ה דאצילות דלית תמן פרוד וקצוץ דבקדמיתא אתמר בהו בגין לקב"ה ושכינתיה מצד יהו"ה דבריאה דאתמר ביה (&) בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כגון²²⁸³ בנים ליהו"ה דאצילות</p>	<p>כעת אתה מלך מצד של עץ המלכות של אצילות. בן בית מצד של ב"ן י"ה, תפארת של אצילות, אשרי חלקך. ומי גרם לך את זה, משום עסקך בתורה ובמצוה, לייחד את הקדוש ברוך הוא ושכינתו, להעלות את המלך על מקומו ועל מחנותיו למעלה ועל ישראל למטה, ולכן (ובגללך) כולם יורשים נשמות של אצילות ממנו ונקראים בנים שלו, משם יהו"ה של אצילות, שאין שם פרוד וקצוץ, שבראשונה נאמר בהם בנים לקדוש ברוך הוא ושכינתו מצד יהו"ה של בריאה, שנאמר בו בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כגון בנים ליהו"ה של אצילות.</p>
<p>ובך אתקיים פקודא דאיהי מצוה על ישראל להעמיד עליהם מלך הה"ד (&) שום תשים עליך מלך ואתקיים בך (&) ויהי בישורון מלך כד בקדמיתא וכלהו מתנהגין אתבריך כאברין דמתנהגין בלהו בתנועה דנשמתא דאתפשטא על כל אבר בגין דכתר עליון אתה תהא מעוטר ביה דביה עלת העלות איהו כתר על כלא טמיר וגניז מלגיו מניה ומניה אתפשט על כל ספירן ומסדר לון למהוי דא רב ודא זעיר ודא בינוני ואנהיג לון לרעותיה ונהיר בהו ומקשר לון ומיחד לון הכי אתה תהא מנהיג לישראל בכל מדות טבין דיליה ותסדר כל חד בדחוי ליה</p>	<p>ובך התקיימה המצוה שהיא מצוה על ישראל להעמיד להם מלך, זהו שכתוב שום תשים עליך מלך, והתקיים בך ויהי בישורון מלך כבראשונה, וכולם מתנהגים אחר כך כמו איברים, שכולם מתנהגים בתנועת הנשמה שמתפשטת על כל איבר, משום שכתר עליון אתה תהיה מעוטר בו, שבו עילת העילות, הוא כתר על הכל, טמיר וגנוז מבפנים ממנו, וממנו מתפשט על כל הספירות ומסדר אותם, להיות זה גדול וזה קטן וזה בינוני, ומנהיג אותם לרצונו ומאיר בהם ומקשר אותם ומייחד אותם, ככה אתה תהיה מנהיג לישראל בכל המדות הטובות שלו, ותסדר כל אחד כראוי לו.</p>
<p>הבכור כבכורתו והצעיר כצעירותו ובינוני כפום דרגיה ותקשר לון קשר אחד לגבי אבוהון דבשמיא למהוי בלהו בשפה ברורה לברכא לקב"ה ולקדשיה ולייחדיה בדרגא דילך במחשבה דילך באצילות דילך דאתקיים בך (&)</p>	<p>הבכור כבכורתו והצעיר כצעירותו והבינוני כפי דרגתו, ותקשר אותם קשר אחד לאביהם שבשמים, להיות כולם בשפה ברורה לברך את הקדוש ברוך הוא ולקדשו ולייחדו בדרגה שלך, במחשבה שלך, באצילות שלך, שהתקיים בך ואצלתי</p>

²²⁸³ גימ' משה ועליו נאמר והיו ימיו מאה ועשרים שנה (יהל אור).

<p>ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם, קום אתער בפקודא להכרית זרעו של עמלך²²⁸⁴</p>	<p>מן הרוח אשר עליך, ושמתי עליהם, קום התעורר במצוה להכרית זרעו של עמלק.</p>
<p>איש אמו ואביו תיראו וגו' (&) פקודא דא לכבד אב ואם דאצטריך בר נש למדחל מאבוי ומאמיה ולאוקיר לון כמה דאצטריך בר נש לאוקיר ליה לקודשא בריך הוא מסטרא דרוחא דיהב בנויה ולמדחל מניה הכי אצטריך ליה לאוקיר לאבוי ולאמיה מסטרא דגופא דיליה ולמדחל מנהון דהא אינון משתתפין בקודשא בריך הוא ועבדי ליה גופא והואיל ואינון שותפין בעובדא ליהו שותפין בדהילו ויקרא</p>	<p>איש אמו ואביו תיראו וגו', מצוה זו לכבד אב ואם, שצריך בן אדם לירא מאביו ומאמו ולכבד אותם, כמו שצריך בן אדם לכבד את הקדוש ברוך הוא מצד הרוח שנתן בתוכו ולירא ממנו, כך צריך לכבד את אביו ואת אמו מצד של הגוף שלו ולירא מהם, שהרי הם משתתפים עם הקדוש ברוך הוא ועושים לו גוף, והואיל והם שותפים במעשה יהיו שותפים ביראה וכבוד.</p>
<p>כגוונא דא תלת שותפין אשתכחו לעילא ברזא דאדם אדם קדמאה אף על גב דגופא דיליה הוה מעפרא לאו מעפרא דהכא הוה²²⁸⁵ אלא מעפרא דבי²²⁸⁶ מקדשא לעילא אבא ואמא אשתכחו ומלכא עלאה²²⁸⁷ אשתתף בהדייהו ושדר ביה רוחא דחיי ואתברי וכגוונא דא אשתכח כלא עילא ותתא וע"ד אצטריך ליה לבר נש למדחל לקב"ה ולמדחל לאבוי ולאמיה</p>	<p>כדוגמא זה שלשה שותפים נמצאו לו למעלה בסוד של אדם, אדם הראשון אף על גב שגופו היה מעפר, לא מעפר של כאן היה, אלא מעפר של בית המקדש של מעלה, האב והאם נמצאו והמלך העליון השתתף עמם, ושלח בו רוח של חיים ונברא. וכדוגמא זה נמצא הכל למעלה ולמטה, ועל כן צריך אדם לירא מהקדוש ברוך הוא ולירא מאביו ואמו.</p>
<p>בס"ת אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום²²⁸⁸ חד צדיק עבד שמושא בנוקביה²²⁸⁹ ואתעביר מההוא שמושא גופא חדא²²⁹⁰ דנהירו דיליה יתיר²²⁹¹ מכל אינון מלאכין שליחן לעילא²²⁹² וכד אתברי ההוא גופא מלכא עלאה</p>	<p>בסתרי תורה אדם הראשון לא היה לו מהעולם הזה כלום, צדיק אחד עשה שמוש עם נקבתו ונעשה מאותו השמוש גוף אחד שאורו יותר מכל אותם המלאכים השלוחים למעלה, וכשנברא אותו הגוף, המלך העליון שלח באותו הצדיק עשרים</p>

²²⁸⁴ פ' תצא רפא ע"ב שייך לנשא קמה ע"א (הערת הזהר).

²²⁸⁵ עי' הערה בסוף הספר.

²²⁸⁶ מיסוד ומלכות (יהל אור).

²²⁸⁷ ת"ת (יהל אור).

²²⁸⁸ ר"ל ממדרגת העוה"ז כמו שהיא עתה לא היה לו לאדה"ר מאומה (דע"V ח"ב כח ע"ד).

²²⁸⁹ ר"ל על הזווג של יעקב ורחל אשר היו אז במדרגת יש"ס ותבונה, כי יעקב ורחל בערך כללות הזו"ן הם בחי' יסוד כמ"ש באנ"כ (פרק ט), והם ג"כ בבחי' ישסו"ת לגבי אר"א כמ"ש שם (דע"ה ח"ב כח ע"ד).

²²⁹⁰ והוא ע"ד הו"ק דז"א שהוא בחי' גוף בערך היותו בגדלות, ונעשה הו"ק שהוא הגוף מישסו"ת וע' שער המוחין ובכ"מ, וכן היה גופו של אדה"ר שהיה אח"כ במדרגת הזו"ן של עתה, ונעשה הגוף שלו מיעקב ורחל של אז (דע"ה ח"ב כט ע"א).

²²⁹¹ לעתיד לבוא היא נבזקת בכל הגוף, כי יהיו כל הגופות בסוד כתנות אור בא' כמו אדה"ר קודם החטא (כמ"ש ב[זהר] פ' בראשית לו ע"ב, פקודי רכט ע"ב, קדושים פג סע"א, וע' פ' שלח קסט סע"א ורע"ב, ופ' יתרו צד ע"א) (דע"ה ח"א פא ע"ב).

²²⁹² עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י. מבואר בזוה"ק (בראשית לד סע"א) כי יש ב' מיני מלאכים שנבראו שניהם ביום ה', והם זולת אותן שנבראו ביום ב' המתבטלין ומתחדשים בכל יום והם נזכרים בזוה"ק (בראשית יז ע"ב, ויח ע"ב) וכנ"ל ענ"ט, כי הם קטנים מכולם. אבל אותן שנבראו ביום ה' הם גדולים מהם, והם ב' מינים: אחד, הנאמר עליהם (בראשית א כ) ועוף יעופף על הארץ ולא נאמר בהם למינהו, והשני הוא מה שנאמר עליהם (שם כא) ואת כל עוף כנף למינהו. והשניים, הם גדולים מן הראשונים, וכמ"ש בזוה"ק שם, ועוף יעופף על הארץ אליו שליחי עלאין דאתחזון לבני נשא בחיזו דבר נש, ולכך נאמר בהם יעופף על הארץ, והרי הם משתנים ומתלבשים בגוף כגוונא בהאי עלמא, וכמ"ש בפ' תולדות (קמד ע"א) ופ' וירא (קא ע"א) וע' פ' יתרו (צד ע"א). אבל אותן שנאמר בהם למינהו, הם אינם משתנים לעולם ואינם מתגלים לבני אדם אלא רק בבחי' השגה ושכל ולא בחוש (דע"ה ח"ב כט ע"א עיי"ש כט ע"ג וע"ד וכן לב ע"א). עי' פרשת בראשית לד סע"א (לש"ו)

<p>שדר בההוא צדיק כ"ב אתוון ואשתתף בהדיהו ונפק לעלמא²²⁹³</p>	<p>ושתים אותיות והשתתף עמם ויצא לעולם.</p>
<p>כיון דנפק חמו ליה שמשא וסיהרא ואסתמו</p>	<p>כיון שיצא ראו אותו השמש והלבנה והסתמו</p>
<p>פג/ב</p>	
<p>אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם (&) ר' חייא פתח אל תפן אל קשי העם הזה וגו' (&) אל תפן וכי מאן הוא דיימא למלכא אל תפן והא כתיב (&) כי עיניו על דרכי איש וכתיב (&) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי' והא בכלא אשגח קב"ה וכל עובדין מסתכל ועייל בדינא על כלהו אם טב ואם ביש כד"א (&) האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע ומשה אמר אל תפן אלא כמה בעי בר נש לאסתמרא מחובוי בגין דלא יחטי קמי מלכא קדישא</p>	<p>אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם, רבי חייא פתח אל תפן אל קשי העם הזה וגו', אל תפן, וכי מי הוא שיאמר למלך אל תפן, והרי כתוב כי עיניו על דרכי איש, וכתוב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה', והרי הקב"ה משגיח בכל, ומסתכל על כל המעשים, ומכניס בדין על כולם אם טוב ואם רע, כמו שנאמר האלהים יבא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע, ומשה אומר אל תפן, אלא כמה צריך אדם להשמר מחטאו כדי שלא יחטא לפני המלך הקדוש.</p>
<p>ת"ה בר נש דעביד מצוה ההיא מצוה סלקא²²⁹⁴ וקיימא קמי קב"ה ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי וקב"ה מני לה קמיה לאשגחא בה כל יומא לאוטבא ליה בגינה עבר על פתגמי אורייתא ההיא עבירה סלקא קמיה ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי וקודשא בריך הוא מני לה וקיימא תמן לאשגחא בה לשצאה ליה הה"ד (&) וירא יי' וינאץ מכעס בניו ובנותיו</p>	<p>בא וראה בן אדם שעושה מצוה, אותה מצוה עולה ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא, ואומרת אני מפלוני שעשה אותי, והקדוש ברוך הוא מונה אותה לפניו להשגיח בה כל יום להיטיב לו בשבילה, עבר על דברי תורה, אותה עבירה עולה לפניו ואומרת אני מפלוני שעשה אותי, והקדוש ברוך הוא מונה אותה ועומדת שם להשגיח בה לכלות אותו, זהו שכתוב וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו.</p>
<p>מהו וירא ההוא דקיימא קמיה תב בתשובה²²⁹⁵ מה כתיב (&) גם יי' העביר חטאתך²²⁹⁶ לא תמות דאעבר ההוא חובא מקמיה בגין דלא יסתכל ביה לאוטבא ליה ועל דא (&) אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו</p>	<p>מה זה "וירא אותו", שעומד לפניו. שב בתשובה, מה כתוב גם ה' העביר חטאתך לא תמות, שהעביר אותו החטא מלפניו כדי שלא יסתכל בו להיטיב לו, ועל כן אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו.</p>
<p>אמר רבי יוסי וכן מהכא משמע דכתיב (&) נכתם עונך לפני</p>	<p>אמר רבי יוסי וכן מכאן משמע, שכתוב נכתם עונך לפני.</p>
<p>רבי יוסי זעירא עאל קמיה דרבי שמעון יומא חד אשגחיה דהוה יתיב וקארי כתיב (&) ויאמר</p>	<p>רבי יוסי הקטן נכנס לפני רבי שמעון יום אחד, מצא אותו שהיה יושב וקורא,</p>

²²⁹³ ביום ו', כי אז נתעלו העולמות כולם למקומם ומדרגתם, וכמו שיהיו בתיקון העתיד. והוא מה שאמר בזוה"ק הנז' (בראשית כ סע"א) כי ביום שתיתאה עלמין כלהו אתיישבו בדוכתייהו, והיה כ"ז לצורך בריאת האדם וכמ"ש בזוה"ק פ' קדושים (דף פג סע"א), ע' מאמרי רשב"י שם, ובדברינו לעיל דרוש ג' ענף י"ג. והיה כל עליית העולמות רק ביום ו' ולצורך בריאת האדם (דע"ה ח"ב קטז ע"א).

²²⁹⁴ פי' יחוד שיחד הספירות העליונות והמשיך אור נעלם ויתנהנה מהיחוד והזווג, ההוא כעין מציאות נחמד בספירות חשוב ממלאך כמה אלף פעמים, והמציאות ההוא המאיר היא המצוה העומדת לפני הקב"ה וכן ההפך מן העבירה דהיינו הפגם העליון ח"ו (אור יקר).

²²⁹⁵ כי על ידי התשובה האור מאיר במקום הפגם ואינו במציאות (אור יקר).

²²⁹⁶ דהיינו הפגם המתהוה, ואין הכוונה "העביר" שבטלו מכל וכל, אלא העבירו ותקנו בערך למעלה, והיינו העברה לבד. ואם תאמר אל תפן אל מנחתם מאי איכא למימר, ויש לומר כי העברה זו אינה מחיקת הדבר מכל וכל כדפי' לעיל אלא הכוונה יסלקהו לפי שעה או לזמן נס דעת קרח לעת זו אל תפן אלא העברו, ויעמד להם לעת עלייתם כאומרו מוריד שאול ויעל (אור יקר).

<p>האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל משמע דאדם וחווה²²⁹⁷ כחדא אתבריאו ובנופא חדא דכתיב אשר נתת עמדי²²⁹⁸ ולא כתיב אשר נתת לי</p>	<p>כתוב ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל, משמע שאדם וחווה נבראו כאחד ובגוף אחד, שכתוב אשר נתתה עמדי, ולא כתוב אשר נתת לי.</p>
<p>אמר ליה אי הכי²²⁹⁹ והכתיב (&) אני האשה הנצבת עמכה בזה ולא כתיב הנצבת לפניך</p>	<p>אמר לו אם כך והרי כתוב, אני האשה הנצבת עמכה בזה, ולא כתוב הנצבת לפניך.</p>
<p>אמר ליה אי כתיב הנתנת עמך הוה אמינא הכי כדכתיב אשר נתת עמדי אבל הנצבת כתיב</p>	<p>אמר לו אם כתוב הנתנת עמך הייתי אומר כך, כמו שכתוב אשר נתתה עמדי, אבל הנצבת כתוב.</p>
<p>אמר ליה והא כתיב (&) ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו כנגדו אעשה לו עזר כנגדו אעשה לו השתא</p>	<p>אמר לו והרי כתוב, ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, אעשה לו עכשיו.</p>
<p>אמר ליה הכי הוא ודאי²³⁰⁰ דאדם לבדו הוה דלא הוה סמך בנוקביה בנין דהות בסטרוי כמה דאוקימנא</p>	<p>אמר לו כך הוא ודאי, שאדם היה לבדו, שלא היה לו סמך מנקבתו משום שהיתה בצדו כפי שבארנו.</p>
<p>ומה דאמר אעשה לו עזר הכי הוא דלא כתיב אברא לו עזר בנין דכתיב (&) זכר ונקבה בראם</p>	<p>ומה שאמר אעשה לו עזר, כך הוא שלא כתוב אברא לו עזר, משום שכתוב זכר ונקבה בראם.</p>
<p>אבל אעשה כתיב ומהו אעשה אתקין²³⁰¹ משמע דקב"ה נטיל לה מסטרוי ותקין לה בתקונא ואייתי לה קמיה וכדין אשתמש אדם באנתתיה והוה ליה סמך</p>	<p>אבל כתוב אעשה, ומה הוא "אעשה", אתקין משמע, שהקדוש ברוך הוא נטל אותה מצדו ותיקן אותה בתיקון והביא אותה לפניו, ואז השתמש אדם באשתו והיה לו סמך.</p>
<p>ותנינן שפירו דאדם קדתי' דקיטרא עלאה מזוהרא דנהרא²³⁰² שפירו דחווה דלא הוה יכלין כל בריין לאסתכלא בה ואפילו אדם²³⁰³ לא הוה אסתכל בה עד ההיא זמנא דחאבו ואעדיאת (ס"א ואזעירת) שפירו דלהון כדין אסתכל בה אדם ואשתמודע בה לשמשא בה הה"ד (&) וידע אדם עוד את אשתו וידע בכלא וידע בתשמיש וידע דאשתמודע בה ואסתכל בה</p>	<p>ושנינו יפיו של אדם כסא של הקשר העליון, מהזהר המאיר. יופיה של חווה שלא היו יכולים כל הבריות להסתכל בה, ואפילו אדם הראשון לא היה מסתכל בה עד אותו הזמן שחטאו, והוסר (והקטן) היופי שלהם, אז הסתכל בה אדם והכיר בה לשמש עמה, זהו שכתוב וידע אדם עוד את אשתו, וידע בכל, וידע בתשמיש, וידע שהכיר בה והסתכל בה.</p>

²²⁹⁷ וא"ת וכי מהכא לחוד משתמע זיל קרי בי רב הוא דכתיב ויקח אחת מצלעותיו וכדפ' בזהר ובמדרש, ויש לומר דהשתא בא להוכיח כמאן דאמר דו פרצופין נבראו ולא היתה זנב, דאי מקרא דויבן וכו' אפשר לפרש זנב היתה (אור יקר).

²²⁹⁸ משמע אשה שלימה ממש, והיינו אומרנו "משמע דאדם וחווה" (אור יקר).

²²⁹⁹ ירצה מנא לך שהאשה אשר נתתה עמדי אמציעות דו פרצופין קאי נימא דאמציאות ויביאיה אל האדם קאי, ואי משום דכתיב אשר נתתה עמדי, דהיינו עמדי ממש לא היא, דהכא כתיב אני האשה הנצבת עמכה ולא כתיב לפניך (אור יקר).

²³⁰⁰ אפשר דהוה הכרח דבריו ממלת לבדו או ממלת אעשה (אור יקר).

²³⁰¹ מאי תיקונא בעי, בשלמא אם זנב היתה בעי תיקונא ובריאה, אלא למאן דאמר אשה ממש פרצוף היתה מאי תיקונא בעי, לזה אמר שהקב"ה יפה אותה יותר מאדם, ובהיותה אחריו לא היתה יפה (כמותו) אפילו כמוהו ואחר התיקון היתה יפה ממנו כמה פעמים כדמפרש במתניתין (אור יקר).

²³⁰² כשחטא אדם הראשון, נסתלקה ממנו זיהרא עלאה, כנזכר בזוהר בסתרי תורה פרשת קדושים (פג ע"א), והיא בחי' נרנח"י מעולם האצילות (שעה"ג הק' ז). אותן הנר"ג דהאצילות של אז, שהוא כללות הנרנח"י דהאצילות של עתה, הנה הוא הנקרא בזוה"ק (פ' קדושים דף פג סע"ב) ובפרט בזוה"ק בראשית (לו רע"ב) ושיר השירים (נד ע"ד ז"ח סט ע"ב) בשם זיהרא עלאה (דע"ה ח"ב לא ע"א)

²³⁰³ תימא אם לא חטא לא נסתכל בה ולא נשתמש בה, אם כן למה נבראת אלא להשתמש בה (אור יקר).

<p>ותנינן אסיר ליה לבר נש לאסתכלא בשפירו דאנתתא²³⁰⁴ בנין דלא ייתי בהרהורא בישא ויתעקל</p>	<p>ושנינו אסור לו לאדם להסתכל ביפיה של אשה כדי שלא יבא להרהור רע ויעקר</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>נהורייהו דתפוחא דרגליה אחשיך דלהון</p>	<p>את אורם, שתפוח רגלו החשיך את האור שלהם.</p>
<p>מאי טעמא בנין דמעובדא דשמשא וסיהרא²³⁰⁵ עלאה נפק כיון דחטא אתחשך ואזעיר גרמיה ואצטריך לגופא אחרא במשכא ובבשרא דכתיב (&) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם²³⁰⁶ כההוא שמושא דעבד ההוא צדיק בנוקביה לא אשתכח מקדמת דנא ולבתר דנא דהא עד לא²³⁰⁷ נפק לצורף אומנא עד דאתא חנוך ונטל ליה קב"ה מארעא ואבריר פסולת וקסטורא מכספא וכן בכל אינון צדיקייא די בארעא לבתר אתתקן ההוא אתר ואתעבידו רוחין ונשמתיין בשמושייהו וגופא מתתא בארעא וע"ד בשותפו דלעילא ותתא בר נש אתי לעלמא ואצטריך למדחל לאינון שותפיין ולאוקיר לון כמה דאתמר ע"כ</p>	<p>למה, משום שממעשה השמש והלבנה יצא, כיון שחטא נחשך והקטין עצמו והצטרך לגוף אחר בעור ובבשר, שכתוב ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, כמו אותו השמוש שעשה אותו צדיק עם נקבתו, לא נמצא מקודם לכן ולאחר מכן, שהרי טרם יצא לצורף אומן עד שבא חנוך ונטל אותו הקדוש ברוך הוא מן הארץ ונבררה הפסולת והזוהמא מן הכסף, וכן בכל אותם הצדיקים שבארץ אחר כך, התתקן אותו המקום ונעשו רוחות ונשמות בשמושיהם, והגוף מלמטה בארץ, ועל כן בשותפות שלמעלה ולמטה בא האדם לעולם, וצריך לירא מאותם השותפים ולכבד אותם כמו שנתבאר.</p>
<p>(פקודא למהוי דכיר את יום השבת שמות צב ע"א)</p>	
<p>פד/א</p>	

²³⁰⁴ וכי באשתו חוה מה שייך הכי, וי"ל שאין שעת תשמיש אדם הראשון ביום ששי כמו שנשתמש אלא שעת שמושם היה דווקא בליל שבת, ולכך ידיעת הזווג לא היה בו, והיה האורה מלבשת אותה מראשה ועד כף רגלה עד ליל שבת יתקדש היום, ובסוד תוספת נשמה ידע סוד זווג עליון כזווג הנשמות בגן עדן ובאותו הדרך יהיה זווגם, והיא על ידי העון ירדה למטה ונתמעטה וכן אדם הראשון ונשתמשו יחד, והיינו, והאדם ידע, וכדי להרחיק ממנו ההרהור עשה הקב"ה לבוש זה לחוה כדי שלא יסתכל בה ויבא לידי קרי, ועל דא מהדר באומרו ותנינן אסיר ליה וכו' (אור יקר).

²³⁰⁵ יסוד ומלכות (יהל אור).

²³⁰⁶ עץ הדעת טו"ר בזו"ן היכן הוא טו"ר, וכל זה במלבוש שהוא העור מן הניצוצין היוצאין משם. והנה קודם שנברא אדם היו כל העולמות מבוררים ומתוקנים, ולא היו הקלי' יונקים רק שיעור מועט די חיותם בצמצום. ואם לא חטא האדם היו נגמרים להתברר לגמרי ובלע המות, והטעם לפי שהיה להם כתנות אור, פי' כי הנה הפנימיות דז"א שהוא נר"ן אינו מתלבש תוך הג' כלים עצמן דז"א, אמנם מתלבשין תוך ג' כלים דתבונה הנקרא צ' דצלם כנודע, והוא החלק שנתנה האם בבנה בסוד (יבמות עח ע"א) עובר ירך אמו, והוא לבוש אל הנר"ן. והנה העור של התבונה אינו נכנס לפנים, אמנם הוא נשאר בחוץ מלוּבש ע"ג העור הנקרא לבוש דז"א כנ"ל, והוא הנקרא כתנות אור, והיה נעשה מצפורניו כנזכר פרשה ויקהל (דף רכט רח ע"ב) בקדמיתא היה מאחורי דגנתא דלעילא, היא תבונה, והוא מאחוריים השניים שהוא העור. ואחר כך היה מצפרנים מאחוריים דגינתא דלתתא, שהוא נוקבא. ויובן זה בענין סדר העולמות, כי תחלה היה המלכות במקום תבונה, ואח"כ ירדה התבונה במקום המלכות כנזכר במ"א. וזה העור דתבונה נקרא חשמ"ל ונקרא כנפי נשרים, כי נשר הוא אמא עלאה, וז"ס (דברים לב יא) כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף יפרוש כנפיו כו' כנזכר במ"א. וכאשר היו רוצין הקלי' להתאחז בז"א, לא יכלו כי אין להם אחיזה (באור) [בעור] התבונה, [והבן כי] (וכן) כל החשמלים הם בחי' העור והם בחי' טוב שבקליפת נוגה שבכל עולם ועולם. והנה כפי כניסת הכלים דתבונה בפנים כן בחי' העור שלה הוא מלוּבש מבחוץ. וכשחטא אדם הראשון נסתלקו ממנו המוחין, וחזר בסוד היניקה לבד, ואז גם החשמ"ל, עור דתבונה, נסתלק ונשארו הוא ואשתו ערומים, ואז יונקים ממנו החצונים, ונעשה העור הוא טו"ר. והענין כי הלוּבש שלהם אז הוא מבחינת (אלהים קדושים מ)קטנות דיניקה, הנקרא נחש הנושך בערייתה (ב"ב טז ע"ב), בסוד קריעת י"ס שהוא בחי' (אלקים קדושים) [קדשות] דקטנות כנזכר במ"א, לכן הלוּבש הזה דקטנות כולו נקרא משכא דנחשא והבן זה. וזשרז"ל (תיקו"ז קח ע"א) כתנות עור משכא דחוייא (ע"ח שער מא פרק א).

²³⁰⁷ ר"ל שלא נבררו עדיין הבירורין פסולת מאוכל (יהל אור).

למלה אחרת	לדבר אחר.
וכך הוה רבי שמעון עביד כד הוה אזל במתא והוה חברייה אזלין אבתריה וחמא לאינתו שפיראן מאיך עיניה והוה אמר לחברייא אל תפנו וכל מאן דיסתכל בשפירו דאנתתא ביממא אתי להרהורי בליליא	וכך היה רבי שמעון עושה, כשהיה הולך בעיר והיו החברים הולכים אחריו וראה נשים יפות, השפיל את עיניו והיה אומר לחברים אל תפנו, וכל מי שמסתכל ביופי של אשה ביום בא להרהור בלילה.
ואי סליק ²³⁰⁸ ההוא הרהורא בישא עלויה אעבר משום (&) ואלהי מסכה לא תעשו לכם ²³⁰⁹	ואם עולה אותו הרהור רע עליו, עובר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם.
תו אי שמש באנתתיה ²³¹⁰ בזמנא דסליק ביה ההוא הרהורא בישא אינון בנין דאולידו אלהי מסכה אקרוין וע"ד כתיב (&) אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם	ועוד אם שמש עם אשתו בזמן שעולה בו אותו הרהור הרע, אותם בנים שמולידים נקראים אלהי מסכה. ועל זה כתוב, אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם.
רבי אבא אמר אסיר ליה לב"נ לאסתכלא ²³¹¹ באילי ע"ז ובנשי דעמין ולא לאתהנייא מנייהו ולא לאתרפאה בהו דאסיר ליה לב"נ לאסתכלא באתר דלא אצטריך ²³¹²	רבי אבא אמר אסור לו לאדם להסתכל באילי עבודה זרה ובנשות העמים ולא להנות מהן, ולא להתרפא בהן, שאסור לו לאדם להסתכל במקום שלא צריך.
ר' אבא פתח (&) פנה אלי וחנני תנה עזך לעבדך פנה אלי וחנני וכי לא הוה ליה לקב"ה בעלמא שפירא כדוד דאיהו אמר פנה אלי וחנני אלא הכי תניין דוד אחרא אית ליה לקב"ה והוא ממנא על כמה אכלוסין עלאין ומשריין וכד בעי קב"ה לרחמא על עלמא אסתכל בהאי דוד ונהיר ליה אנפין והוא נהיר לעלמין וחיים עלמא	רבי אבא פתח פנה אלי וחנני תנה עזך לעבדך. פנה אלי וחנני, וכי לא היה לו לקדוש ברוך הוא בעולם יפה כדוד, שהוא אומר פנה אלי וחנני. אלא כך שנינו, יש לקדוש ברוך הוא אחר, והוא ממונה על כמה אוכלוסים עליונים ומחנות, וכשרוצה הקדוש ברוך הוא לרחם על העולם, הוא מסתכל בדוד הזה ומאיר לו פנים, והוא מאיר לעולמות וחס על העולם.
ושפירו דהאי דוד נהיר לעלמין כלהו רישיה גולגלתא ²³¹³ דדהבא אתרקימת ²³¹⁴ בשבעה תכשיטי זינין דדהבא והא אוקמוה וחביבותא	ויופיו של הדוד הזה מאיר לכל העולמות, ראשו גולגלת זהב שנרקמה בשבעה תכשיטי מינים של זהב, והרי

²³⁰⁸ אפשר לפרש "בשעתא דסליק" דומיא דלשון "ואי אסתלק" דקאמר דהיינו בחלמא ויהיה עניינו כמו שפירשנו בפרשת אחרי מות סימן כ', שאם נתעורר האדם בתאות הקרי, ואחז באשתו באותה תאוה, שמוליד שם ממש מבני לילית ושולטת בו, והטעם כי התאוה המעוררת לאדם בחלום היא על ידי החצונית המזדקקת לו, ואינה נכנה מן הגוף ממש אלא מתאות העבירה ולכן על ידי טיפת העבירה והלהבות העון ההוא היא מתעברת ויולדת רוחני טמא כמותה, והטעם שהזכר שלה הוא מסורס ואינו מוליד אלא שיפעלו בני אדם הרעה למטה, ולכך כדי להוליד משחיתים ומחבלים אינה יכולה אלא על ידי חטאי בני אדם, ובהיותה הטמאה דבוקה בו צריך שיצטנן ממנה ואח"כ יזדקק לאשתו, אמנם אם באותו חמום בא על אשתו אין שכינה נמצאת באותו זוג מפני טומאת הרשעה ההיא ונמצא הטומאה מזומנת ונותנת נפש רעה במה שהם מולידים והיינו "אלהי מסכה" (אור יקר).

²³⁰⁹ נקרא השד המחבל הנולד מתאות הטיפה ההיא (אור יקר).

²³¹⁰ היינו ששותה בכוסו ונותן מחשבתו בכוס אשר ראה (אור יקר).

²³¹¹ היינו להסתכל בשכל איכה יעבדו הגויים כל שכן להתהנות ממנה ברפואה וכיוצא וכל שכן וכו' כדי שלא יפנה אחריה ויהרהר בעבירה כל שכן לאסתכלא אם מצויירת כראוי (אור יקר)

²³¹² שנמשך לו נזק כדפי' (אור יקר).

²³¹³ כי ברישא דנוק' אין בדעת שלה רק ה"ג הפך ה"ז"א שדעתו שלימה בחו"ג (רח"ו). בעת הזווג הנה צריכה לקבל היא תחילה, וע' פ' קדושים (פד ע"א) ופ' תזריע (מה סע"א) (ביאורים ח"ב עב ע"ד).

²³¹⁴ מלשון שפיר המרוקם, רוקמתי בתחתיות, והיינו ציור אבריו פרטי הראש שערא מוחא אודנין עיינין מצחא חוטמא שפוון פימא שיניים כל אלו האברים הם מתתקנים בשבע מיני סהבא שהם ז' ספירות המתפשטות בבניה עצמה (אור יקר)

<p>דקב"ה לקבליה ומסגיאות רחימותא דיליה גביה אמר ליה לקב"ה דיהדר עיניו לקבליה ויסתכל ביה בנין דאינון שפירן בכלא כד"א (&) הסבי עיניך מנגדי וגו' הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין מסתכלי ביה בקב"ה כדין מתערין בלביה קסמין דבלסמראי ברחימותא עלאה ובסגיאות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה²³¹⁵ אמר הסבי עיניך מנגדי²³¹⁶ אסחר עיניך לסטר אחרא מני דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא²³¹⁷ וע"ד כתיב ביה בדוד (&) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי</p>	<p>פרשוה, וחביבותו של הקדוש ברוך הוא כנגדו, ומרוב אהבתו אליו אמר לקדוש ברוך הוא, שיחזיר עיניו כנגדו ויסתכל בו, משום שהם יפים בכל, כמו שנאמר הסבי עיניך מנגדי וגו', הסבי עיניך מנגדי, שבשעה שהעינים הללו מסתכלות בו בקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים בלבו חיצי בליסטרות באהבה עליונה, ומגודל השלהבת של האהבה העליונה אליו אמר, הסבי עיניך מנגדי, סובבי עיניך לצד אחר ממני, שהם שורפים אותי בשלהבות אהבה, ועל כן כתוב בדוד, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי.</p>
<p>ובנין ההוא דוד עלאה²³¹⁸ שפירא רחימא ותיאובתא דקב"ה לאדבקא ביה אמר דוד (&) פנה אלי וחנני כגוונא דא ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי' משמע דעאל עמיה עם יעקב גנתא דעדן דאיהו שדה דתפוחין קדישין</p>	<p>ובשביל אותו דוד עליון, הנאה אהבתו ותשוקתו של הקדוש ברוך הוא להדבק עמו, אמר דוד פנה אלי וחנני. כדוגמא זה ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', משמע שנכנס עם יעקב גן עדן שהוא שדה התפוחים הקדושים.</p>
<p>וכי היך יכיל גנתא דעדן לאעלא עמיה דהא גנתא דעדן כמה רב הוא כפותיא ובארכא כמה זינין דבייתין עלאין קדישין דרגין על דרגין מדורין על מדורין אית תמן</p>	<p>וכי איך יכול גן עדן להיכנס עמו, שהרי גן עדן כמה הוא גדול ברוחב ובאורך, כמה מינים של בתים עליונים קדושים דרגות על דרגות מדורים על מדורים יש שם.</p>
<p>אלא גנתא אחרא עלאה קדישא אית ליה לקב"ה וההוא גנתא רחימותא דיליה ואתדבק ביה ולא אתנטיר אלא לקב"ה בלחודוי דהוא עייל ביה ודא אחסין קב"ה לאשתכחא תדיר עמהון</p>	<p>אלא יש לקדוש ברוך הוא גן אחר עליון קדוש, ואותו הגן הוא אהבתו ונדבק בו, ואינו שמור אלא לקדוש ברוך הוא לבדו, שהוא נכנס בו, וזה הוריש הקדוש ברוך הוא להמצא תמיד עם הצדיקים, וכל שכן</p>

²³¹⁵ נכלל על ידו שמאלא בימינא וימינא בשמאלא (ע' זזה"ק בראשית טז ע"ב ע"ש כל הענין). והוא ג"כ בשני פנים: אחד לטובה, ואחד לרעה. וכשהוא לטובה הנה מתבסמין הגבורות בחסדים ונמתקין ונעשים לרשפי אש שלהבת י"ה, שלהובין דרחימו, ובסוד (שיה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וכמ"ש בזה"ק ויחי (רמה ע"א) ופ' קדושים (פד ע"א), ואז הוה מציאות הגבורות וגילויים בטובה שאין למעלה מהם, כי אז הוה התכללות שמאלא בימינא וימינא בשמאלא (ע' רע"מ פ' עקב רעא ע"א וע"ב ופ' תרומה קנט ע"ב) בבחי' התהפכות דינא לרחמי, ע"ד שאמרו (ב"ר פל"ג ס' ג, וברע"מ פינחס רמח ע"א) כי הגבורות בעצמם נעשו לטובה שאין למעלה מהם כנז', כי מהם הוא כל טוב הצפון (כללים ח"א עז ע"ג), בעליית מ"ן (ביאורים ח"ב נז ע"ג).

²³¹⁶ נודע הוא שסוד הזווג הוא תלוי בהעינים וכמ"ש (שם ו ה) הסבי עיניך מנגדי, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא וכמ"ש בפ' קדושים (פד ע"א). והוא ג"כ סוד הכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם, כי ע"י הגוונין נהירין דעיינין נעשה הגוונין נהירין דהקשת, ומתקיים (שם ט יג) את קשתי נתתי בענן, שהוא סוד היחוד כנ"ל מדברי התיקונים (תי' יח לה ע"א) שאמר ומיד דיהא הקשת נהיר בגוונין נהירין (דע"ב ח"ב פח ע"ג). זהו שאמר ודברתם אל הסלע לעיניהם, כי בהסתכלותם בשכינה יגרמו יחוד עליון, ובסוד (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם בסגיאות שלהוביתא דרחימו אשר נעשה ע"י הסתכלותם זב"ז, כמ"ש בזה"ק פ' קדושים (פד ע"א) (דע"ה ח"ב קלב ע"ב).

²³¹⁷ ח"א רמה ע"א (לש"ו).
²³¹⁸ נמשח דוד בבית לחם, כי שם הוא קבורת רחל, ושם הוא עיקר שריית השכינה, כמ"ש בתיקונים (תיקון ו כב ע"א), ע"ש בהגר"א (דף כב ע"ב ד"ה בדרך וד"ה ועוד) ע"ש, והוא דוד עלאה כמ"ש בפ' קדושים (פד ע"א) ושם פו ע"א), ועליה נאמר ואת דוד מלכם אשר אקים להם, וכמ"ש בפ' וירא (ק"ב ע"ב) וכן בפ' נח (עב ע"ב) ע"ש. ודוד המלך ע"ה היה אחיד בה, כמ"ש בסוף ח"ג (דף שב ע"א) ואמר שם, והוא יתער להיא בת שבע דלעילא ע"ש. וע' אד"ז (רצב רע"א) ובח"א (רמח ע"ב ורנט ע"א) ולכן דוד מלך ישראל חי וקים (כללים ח"א טז ע"ב).

להמצא בו עם יעקב. וזה מה שזימן לו הקדוש ברוך הוא להיכנס עמו לסייע לו.	דצדיקייא וכ"ש לאשתכחא ביה ביעקב ודא זמין ליה קב"ה לאעלאה עמיה לסייעא ליה
כדוגמא זה אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו', שנינו מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל וכי ארץ ישראל שהיא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה איך נעקרה ממקומה וישבה תחתיו.	כגוונא דא (&) אני יי' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו' תנן מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל וכי ארץ ישראל דאיהי ת' פרסה על ארבע מאות פרסה היך אתעקרת מאתרה ויתבה תחותי
אלא ארץ אחרת עליונה קדושה יש לקדוש ברוך הוא ונקראת ארץ ישראל, והיא תחת דרגת יעקב שעומד עליה, והוריש אותה הקדוש ברוך הוא לישראל בשביל אהבתם לדור עמם ולהנהיג אותם ולהגן עליהם מהכל, ונקראת ארץ חיים.	אלא ארץ אחרת עליונה קדושה יש לקדוש ברוך הוא ונקראת ארץ ישראל, והיא תחת דרגת יעקב שעומד עליה, והוריש אותה הקדוש ברוך הוא לישראל בשביל אהבתם לדור עמם ולהנהיג אותם ולהגן עליהם מהכל, ונקראת ארץ חיים.
בא וראה, אסור לו לאדם להסתכל במקום שהקדוש ברוך הוא מואס בו, ונפשו רחוקה ממנו. ומה במה שאוהב הקדוש ברוך הוא אסור להסתכל בו, במה שרחוק על אחת כמה וכמה.	ת"ח אסיר ליה לב"נ לאסתכלא באתר דקב"ה מאיס ביה ורחיקא ביה נפשיה ומה במה דרחים קב"ה אסור לאסתכלא ביה במה דרחיק עאכ"ו
שבא וראה, אסור לו לאדם להסתכל בקשת משום שהיא מראה של דמות עליון. אסור לו לאדם להסתכל באות הברית שלו, משום שהוא רומז לצדיק של עולם. אסור לו לאדם להסתכל באצבעות הכהנים בשעה שפורשים ידיהם, משום ששם שרוי כבוד המלך העליון.	דת"ח אסיר ליה לב"נ לאסתכלא בקשת בגין דאיהו חיזו דדיוקנא עלאה אסיר ליה לב"נ לאסתכלא באת קיימא דיליה בגין דהוא רמין לצדיקא דעלמא אסיר ליה לבר נש לאסתכלא באצבען דכהני בשעתא דפרסי ידיהו בגין דתמן שריא יקרא דמלכא עלאה
ומה במקום קדוש עליון אסור	ומה באתר קדישא עלאה אסור

מכיר באותה דרך שלהם ואינו הולך עמם.	פח/א
כתוב דרך וכתוב ארח, מה בין זה לזה, אלא דרך ששאר קרסולי בני אדם הלכו בה. ארח שהוא נפתח מזמן מועט. (זה ארח כמו שנאמר וארח לחברה עם פועלי און) ועל הארח הזה כתוב, וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.	אשתמודע ליה לההוא ארחא דלהון ולא אזיל בהדייהו
	כתיב דרך וכתוב ארח מה בין האי להאי אלא דרך דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה ארח דאיהו אתפתח מן זמנא זעירא (דא ארח כד"א (&) וארח לחברה עם פועלי און) ועל ארחא דא כתיב (&) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום
	אמן כן יהי רצון ברוך יי' לעולם אמן ואמן ימלוך יי' לעולם אמן ואמן
	פרשת אמור
ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו (&) א"ר	ויאמר יי' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו (&) א"ר

<p>יוסי מ"ט²³¹⁹ דא לקבל דא²³²⁰ דכתיב לעילא²³²¹ (&) ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו וסמיך ליה אמור אל הכהנים</p>	
<p>אלא (משמע) כיון שהזהיר את ישראל לקדש אותם, בכל הזהיר את הכהנים לקדש אותם וכן את ללוים. לכהנים מנין, שכתוב אמור אל הכהנים. ומנין ללוים, שכתוב ואל הלוים תדבר, ואמרת אלהם, כדי שימצאו כולם צדיקים קדושים טהורים.</p>	
<p>אמור אל הכהנים בני אהרן²³²⁶ מ"ט הכא בני אהרן²³²⁷ וכי לא ידענא דבני אהרן נינהו אלא בני אהרן ולא בני לוי דאהרן דהוא שירותא דכל כהני דעלמא דביה אתרעי קב"ה מכלא בנין למעבד שלמא בעלמא²³²⁸</p>	<p>אמור אל הכהנים בני אהרן, למה כאן בני אהרן, וכי לא ידענו שהם בני אהרן. אלא בני אהרן ולא בני לוי, שאהרן הוא ראשיתם של כל הכהנים של העולם, שבו רוצה הקדוש ברוך הוא מהכל, כדי לעשות שלום בעולם.</p>
<p>ובנין דאהרן ארחוי סליקו ליה להאי דכל יומיו דאהרן הוה משתדל לאסגאה שלמא בעלמא²³²⁹ ובנין דארחוי כך סליק ליה קב"ה להאי למיעל שלמא בפמליא דלעילא²³³⁰ ובנין כך אמור אל הכהנים בני אהרן</p>	<p>ומשום שאהרן דרכיו העלו אותו לזה, שכל ימיו של אהרן היה עוסק להרבות שלום בעולם, ומשום שדרכיו כך הקדוש ברוך הוא העלה אותו לזה, להכניס שלום בפמליא של מעלה, ולכן אמור אל הכהנים בני אהרן.</p>
<p>אמור אל הכהנים ואמרת אליהם רבי יהודה פתח (&) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו' מה</p>	<p>אמור אל הכהנים ואמרת אלהם, רבי יהודה פתח מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו', מה רב טובך, כמה עליון ונכבד אותו האור העליון שנקרא טוב, שכתוב וירא אלהים את האור כי טוב, וזהו האור הגנוז, שבו עושה הקדוש ברוך הוא טוב</p>

²³¹⁹ קשיא ליה תרתין, חדא מאי טעמא כפל אמור ואמרת, שנית, טעם האזהרה על הטומאה (אור יקר).
²³²⁰ כמו שענין אוב הוא מצד המתים והזהירו ישראל שלא ליטמא להם, כך הוזהרו הכהנים בטומאת מתים סתם, דלגבי דידהו מיתה לבד כענין אוב לישראל (אור יקר). למה הוזהרו עכשיו הכהנים על טומאת מת מה שלא נצטוו עד עכשיו. ומתרץ אחר שכבר הוזהר ישראל מטומאתם, חזר עוד להוסיף קדושה לכהנים שלא יטמאו עצמם במת הפוגם הנפש, דומיא דאוב שפוגם הנפש (מ"מ).
²³²¹ כמ"ש בראש הפרשה קדושים תהיו (אור יקר).
²³²² וא"כ לפי זה אמור אל הכהנים, ירצה אמור להם קדושים תהיו כי קדוש אני, וזה לכם בכלל ישראל, ובפרט ואמרת אליהם לנפש וכו' (אור יקר).
²³²³ וקשה מאי "תדבר ואמרת" אלא ודאי כדפי', תדבר קדושים תהיו בכלל כל ישראל, ואח"כ ואמרת אליהם בפרטות כדמסיק קרא התם בפרשת קרח (אור יקר).
²³²⁴ פי' כהנים לויים וישראל (אור יקר).
²³²⁵ כל א' כפי עניינו, ישראל כפי ענינם, כהנים תוספת על ישראל (אור יקר).
²³²⁶ דהוה קשה להו לכהניא, וכי מה שאני לן משאר ישראל, שהרבה לנו מצות וקדושה (אור יקר).
²³²⁷ ירצה בני אהרן ולא בני לוי, פי' שאפילו שהובחר שבט לוי משאר שבטי ישורון לעמוד לפני ה' לשרתו, כנודע שאפילו במצרים היו בני לוי עוסקים בעבודת התורה ולא בעבודת מצרים, ע"ז מביניהם הובחר אהרן ולפיכך הם מתייחסים אחר אהרן, שהוא ראש לכלם, ולהם יחס בפני עצמו כדפי' (אור יקר).
²³²⁸ פי' שהוא במדרגת היסוד, ונתן טעם למה נעשה אהרן ראש לעצמו וזכה למדת שלום מצד החסד (אור יקר). ר"ל אע"פ שהוא משבט לוי, עכ"ז עלה למדרגה עליונה יותר מהלוי ומגבורה לחסד (רח"ו).
²³²⁹ וחסד בפום אמה שריא ושלום יסוד כנודע ולכן זכה לכהונה (רח"ו).
²³³⁰ בסוד שהוא שושבינא דמלכא מייחד משפט וצדק על ידי מדת השלום, ועי"כ כל עלמין מתברכאן ומקבלין דין מן דין ומתייחדין מלאכין דקב"ה הנק' מלאכי שלום עם מלאכין דשכינתא, והיינו שלום לכל פמליא דלעילא (אור יקר).

<p>רב שובך²³³¹ כמה עלאה²³³² ויקרא²³³³ ההוא נהורא עלאה דאקרי טוב דכתיב (&) וירא אלהים את האור כי טוב ודא הוא אור הננוז²³³⁴ דביה עביד קב"ה טב בעלמא²³³⁵ ולא מנע ליה בכל יומא²³³⁶ בגין דביה מתקיים עלמא²³³⁷ וקאים עליה²³³⁸</p>	<p>בעולם, ולא מונע אותו בכל יום, מכיון שבו מתקיים העולם, ועומד עליו.</p>
<p>אשר צפנת²³³⁹ ליראיך דתנן נהורא עלאה עבד קב"ה כד ברא עלמא²³⁴⁰ ונניז ליה לצדיקא²³⁴¹ לזמנא²³⁴² דאתי, הה"ד (&) אשר צפנת ליראיך</p>	<p>אשר צפנת ליראיך, ששנינו אור עליון עשה הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם וגנז אותו לצדיקים לעתיד לבא, זהו שכתוב אשר צפנת ליראיך.</p>
<p>פעלת לחוסים בך פעלת בזמן שברא עלמא²³⁴³ ההוא נהורא הוה קאים²³⁴⁴ ונהיר מרישא דעלמא²³⁴⁵ לסייפי דעלמא²³⁴⁶ כד אסתכל קב"ה לאינון חייבין דומינין לקיימא בעלמא גניז²³⁴⁷ ליה לההוא נהורא דכתיב (&) וימנע מרשעים אורם וזמין לאנהרא לצדיקא לעלמא דאתי²³⁴⁸ ודא הוא צפנת ליראיך וכתיב</p>	<p>פעלת לחוסים בך, פעלת בזמן שברא העולם, אותו האור היה עומד ומאיר מראש העולם לסופי העולם, כשהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים שעתידים לעמוד בעולם, גנז את אותו האור, שכתוב וימנע מרשעים אורם, ועתיד להאיר לצדיקים לעולם הבא. וזהו צפנת ליראיך, וכתוב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.</p>

²³³¹ נלע"ד שענין הקדמה זו הוא להורות שמתחילה שהיה אור ה' בעולם לא היה שום דבר רע ולא מיתה, ואחרי אשר נגנז אז התעדת האדם למות וכדמסיק. אכן כוונתו הוא על יסוד אבא שהוא עיקר חיותו של זעיר ותוכיות טובו (רמ"ז).

²³³² כמה עילאה, דייקא, כי הוא הראשון שבדעת העליון (רמ"ז).

²³³³ בכל דעת יש שרש היסוד הנקרא יקר בסוד הטפה (רח"ו ח"ב קצ"ב ע"ב). והכוונה על יסוד אבא שמבריח בכל החמישים שערים (רמ"ז).

²³³⁴ הוא יסוד אבא המתפשט בכל קומת זעיר עד תוך יסוד שלו, ואז יסוד זה דזעיר מעולה מאד כי בתוכו סתום תוכיות האצילות (רמ"ז).

²³³⁵ "ההוא טוב" יסוד, דאיכרי "טוב ה'", פי' יסוד הנמשך מת"ת, "דביה עביד קב"ה" שהוא ת"ת, "טב בעלמא" ביסוד שעל ידו נשפע השפע למלכות (אור יקר). שכן אנו אומרים ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, שעליו נאמר (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית (רמ"ז).

²³³⁶ פי' סוד היחוד והזווג הנמצאים בכל יום (אור יקר).

²³³⁷ עולם עומד על עמוד א' וצדיק שמו שנ' וצדיק יסוד עולם, ועולם זה היא המלכות שאינה מתקיימת היא וכל התחתונים אלא מתוך העמוד הזה שמשפיעה מן העליונים (אור יקר).

²³³⁸ עי' הערה בסוף הספר.

²³³⁹ היסוד היה אורו משמש בעולם הזה השפל מצד גודל אורו הנשפע לו מהבינה וז"ש נהורא עילאה עבד קב"ה בינה (אור יקר).

²³⁴⁰ שמשו ל"ב נתיבות בבריאת עולם זה על ידי שמושא שהיה משמש היסוד במלכות וכו', ואח"כ לסבה שפרשו רז"ל גנזו לצדיקים העומדים במדת היסוד (אור יקר).

²³⁴¹ צדיקים אלו הם צדיק וצדק, וה"ס הזווג הנעשה בשבת, שאז מקבלת רחל בהזדווגה עם ישראל מג' יסודות, דהיינו יסודות דא"א שבתוך יסוד זעיר. ועל כן לא אמר לעלמא דאתי כמו שאמר בסמוך אלא לזמנא דאתי, שהוא זמן השבתות שמשמש ובא תמיד (רמ"ז). ה' חסדים דאימא נגנזים ביסוד ידיה וידיה וזה לצדיקיא (מ"מ).

²³⁴² בינה, שם נגנז האור ומשם נהנים הנשמות ביסוד ממנו (אור יקר).

²³⁴³ מתחילה בזמן הבריאה היה מאיר [אור הגנוז] כולו בשלימות בכל הזעיר ולא היה שום חלק צפון, וז"ש פעלת בפועל גמור את כולו, אבל הוא נגד בני אדם, שאינם כדאים ליהנות ממנו ולכן נגנז אותו החלק המובחר (רמ"ז).

²³⁴⁴ היינו שהיסוד היה קם בסוד והקימותי את בריתי ענין נגדי אל הקישוי (אור יקר).

²³⁴⁵ היינו אור היסוד בסוד ה' (אור יקר).

²³⁴⁶ פי' מבינה עד המלכות (מ"מ).

²³⁴⁷ ירצה, אותו האור הנוסף ביסוד הגורם התפשטותו אל התחתונים גנזו בבינה (אור יקר).

²³⁴⁸ דייקא לעלמא דאתי, שהוא עולם הבא, שאז יאיר כולו בשלימות גדול, והוא נקרא ממש שמש צדקה (רמ"ז).

(&) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ²³⁴⁹ ומרפא בכנפיה ²³⁵⁰	
ת"ח בשעתא ²³⁵¹ דבר נש קאים למיהך לההוא עלמא והוא בבי מרעיה אתיין עליה ג' שלוחין ²³⁵² וחמי תמן מה דלא יכיל בר נש למחמי כד איהו בהאי עלמא וההוא יומא יומא דדינא עלאה הוא דמלכא בעי פקדונא דיליה	בא וראה בשעה שכן אדם עומד ללכת לאותו העולם והוא בבית חוליו, באים עליו שלשה שלוחים, ורואה שם מה שלא יכול לראות אדם כשהוא בעולם הזה, ואותו היום הוא יום הדין העליון שמבקש המלך את פקדונו.
זכאה ההוא בר נש דפקדוניה אתיב ²³⁵³ למלכא כמה דאתיהיב ליה ²³⁵⁴ בגויה אי ההוא פקדונא אתטנף בטנופי גופא מה יומא למארי פקדונא זקף עינוי וחמי למלאך המות ²³⁵⁵ קאים קמיה וסיפיה ²³⁵⁶ שליפא בדיה קסטר בקטרין בקוטמא ²³⁵⁷ דההוא בר נש ולית לה לנפשא קשוי בכלא כפרישו דילה מן גופא ובר נש לא מית ²³⁵⁸ עד דחמי לשכינתא ומגו סניאות תיאובתא דשכינתא נפשא נפקת	אשרי האיש שמשיב למלך את פקדונו כמו שניתן לו בתוכו, אם אותו הפקדון התטנף בטנופי הגוף מה יאמר לבעל הפקדון, מרים עיניו ורואה את מלאך המות עומד לפניו וחרבו שלופה בידו, מפרק בקשר של ??? של אותו האיש, ואין לנפש קושי בכל כפרדתה מן הגוף. ואדם לא מת עד שרואה את השכינה, ומתוך גודל התשוקה לשכינה הנפש יוצאת
פח/ב	
לקבלא לשכינתא	לקבל את השכינה.
בתר דנפק' מאן איהי נפשא דאתדבק בה (ס"א ותתקבל) ויקבל בגופא (ס"א בגווה) והא אוקמוה להני מילי בתר דנפקא נפשא מן גופא ואשתאר גופא בלא רוחא אסור למשבק ליה בלא קבורתא דכתיב (&) לא תלין נבלתו על העין כי קבור תקברנו ביום ההוא בגין דמיתא דישתהי כ"ד שעות דאינון יומם ולילה בלא קבורתא יהיב חלישותא בשייפוי דרתיכא ²³⁵⁹ ומעכב עבידתא דקב"ה מלמעבר	אחר שיצאה מי הנפש שנדבקת בה (ותתקבל) ויקבל בגוף (לתוכה), והרי בארנו את הדברים האלה, אחר שיצאה הנפש מן הגוף ונשאר הגוף בלי רוח, אסור להשאירו בלי קבורה, שכתוב לא תלין נבלתו על העין כי קבור תקברנו ביום ההוא, משום שמת שישתהי כ"ד שעות שהם יומם ולילה בלי קבורה נותן חולשה באיברי המרכבה ומעכב את מעשה הקדוש ברוך הוא מלהעשות.
דאפשר דקב"ה גזר עליה בגין למיתי בגלגולא אחרא מיד בההוא יומא דאתפטר לאוטבא ליה וכל זמנא דלא אתקבר גופא נשמתא לאו עאלת קמי קב"ה ולא יכלא למהוי בגופא אחרא בגלגולא תניינא דלא יהיבין לנשמתא גופא	שאפשר שהקדוש ברוך הוא גוזר עליו כדי לבא בגלגול אחר מיד באותו יום שנפטר להיטיב לו, וכל זמן שלא נקבר הגוף הנשמה לא נכנסת לפני הקדוש ברוך הוא, ולא יכולה להיות בגוף אחר בגלגול

²³⁴⁹ היינו וזרחה מהבינה שמש משך וא"ו צדקה במלכות דהיינו מן הקצה אל הקצה (אור יקר).
²³⁵⁰ לצדיקים שהם מסתופפין בכנפי השכינה (אור יקר).
²³⁵¹ וראיה אל האור הגנוז שהרי הוא משיג בעת פטירתו מה שלא השיג כל ימי חייו (אור יקר).
²³⁵² הם ג' דיינים, הא' לזכויות, והשני לעוונות, והג' אמצעי בין שניהם (אור יקר).
²³⁵³ שלול ממעשים רעים (רח"ו).
²³⁵⁴ בערך נקיות העון, אמנם בערך המצוה ודאי צריך לקשטה (אור יקר).
²³⁵⁵ היינו סוד הקלי' (אור יקר).
²³⁵⁶ היינו כחו עמו, שעל ידו עושה נפלאותיו, וכל כח אלו ואלו אינם אלא על ידי מעשה האדם, אם עונשו מרובה יש לו קושי והחרב מצער אותו, ואם הוא צדיק מת בנשיקה (אור יקר).
²³⁵⁷ בקשר היסודות (רח"ו).
²³⁵⁸ הם ב' הפכיות, הקלי' שולט בגוף והשכינה הקדושה לנגדו מיד מניח הגוף לידבק בשכינה (אור יקר).
²³⁵⁹ אחר שהאדם עשוי בצלם אלהים, והוא מת, מורה פגם בצורה עליונה, ועוד טעם שני, שמעכב גאולתו בגלגולו (אור יקר). פי' שגוף האדם איבריו רומזים למרכבה העליונה וכשמעלים המת נכנסים בו הקלי' וכו', א"נ בשיפוי דרתיכא כי האדם עצמו הוא מרכבה לזו"ן ומעכב עבידתא וכו' וזה טעם ב' (מ"מ).

<p>אחרת עד דיתקבר קדמאה ודא דמי לב"ג דמיתת אתתיה לא אתתהוי ליה למיסב אתתא אחרת עד דקביר לקדמיתא ובגין דא אמרה אורייתא לא תלין נבלתו על העץ</p>	<p>שני, שלא נותנים לנשמה גוף אחר עד שיקבר הראשון, וזה דומה לאדם שמתה אשתו, לא ראוי לו לשא אשה אחרת עד שקובר את הראשונה, ולכן אמרה תורה לא תלין נבלתו על העץ.</p>
<p>דבר אחר כד אתפרשא נשמתא מן גופא ובעיא למיזל לההוא עלמא לא תיעול לההוא עלמא עד דיהבין לה גופא אחרת מנהורא ולבתר יכלא למיעל ומאליהו תנדע דהווי ליה תרין גופין חד דביה אתתהוי לתתא לבני נשא וחד דביה אתתהוי לעילא בין מלאכין עלאין קדישין</p>	<p>דבר אחר כשנפרדת הנשמה מן הגוף ורוצה ללכת לאותו העולם, לא תכנס לאותו העולם עד שנותנים לה גוף אחר מאור, ואחר כך יכולה להיכנס, ומאליהו תדע שהיו לו שני גופים, אחד שבו נראה למטה לבני אדם ואחד שבו נראה למעלה בין מלאכים עליונים קדושים.</p>
<p>וכל כמה דגופא לא אתקבר צערא הוא לנשמתא ורוח מסאבא אודמן לשריית עלוי ולסאבא לההוא גופא²³⁶⁰ ובגין דההוא רוח מסאבא²³⁶¹ אודמן לא מבעי ליה לאינש למיבת ההוא גופא ליליא חד בגין דרוח מסאבא²³⁶² אשתכח בליליא ואשתמח בכל ארעא לאשכחא גופא בלא נפשא לסאבא ליה ואסתאב יתיר²³⁶³ וע"ד אזהר לכהני ואמר (&) לנפש לא יטמא בעמיו בגין דאינון קדישין ולא ישרי עליהו רוח מסאבא ולא יסתאבון</p>	<p>וכל עוד שהגוף לא נקבר זהו צער לנשמה, ורוח טומאה מזדמנת לשרות עליו ולטמא את אותו הגוף, ומשום שאותה רוח הטומאה מזדמנת, אדם לא צריך להלין את אותו הגוף לילה אחד, כי רוח טומאה נמצאת בלילה ומשתטחת בכל הארץ למצא גוף בלי נפש לטמא אותה ונטמא יותר, ועל כן הזהיר את הכהנים ואמר, לנפש לא יטמא בעמיו, משום שהם קדושים לא תשרה עליהם רוח טומאה ולא יטמאו.</p>
<p>אמור אל הכהנים (&) ר' יצחק אמר²³⁶⁴ אמור אל הכהנים בלחישו²³⁶⁵ כמה דכל עובדיהון דכהני בלחישו כך אמירה דלהון בלחישו אמור ואמרת זמנא חד²³⁶⁶ ותרין זמנין לאזהרא²³⁶⁷ להו על קדושייהו²³⁶⁸ בגין דלא יסתאבון²³⁶⁹ דמאן דמשמש²³⁷⁰ באתר קדישא²³⁷¹ בעיא דישתכח קדישא בכלא</p>	<p>אמור אל הכהנים, רבי יצחק אמר אמור אל הכהנים בלחש, כמו שכל מעשי הכהנים בלחש, כך אמירתם בלחש. אמור ואמרת, פעם אחת ופעמיים, להזהיר אותם על קדושתם, כדי שלא יטמאו, שמי שמשמש במקום קדוש צריך שימצא קדוש בכל.</p>

²³⁶⁰ הענין כי כשנקבר הגוף נשאר הנפש שם, ומשם אם זוכה בעה בצחצחות שהוא סוד רוחניות נעלם המתלבש בעוה"ז (רמ"ז).

²³⁶¹ לאפוקי אותו שהיה לנפש עודה בחיים שהוא הצלם שלא יוכלו לשלוט בו. ונלע"ד שאותו הרוח מסאבא הוא מסיגי הבלא דגרמי שנשאר במלכין דמיתו (רמ"ז).

²³⁶² טעם למה מזדמנת שם רוח טומאה, והענין כי חצוניות אין לה צורת גוף, כדכתיב ויצר ה' אלהים את האדם בצלמו צלם הקדושה ודאי והרעה רודפת להיות נכללת בצורה זו, ולכך בהיות הגוף ריקן היא אזלא בתר גופא דאיהו צלם העליון (אור יקר).

²³⁶³ פי' יותר מביום מפני עצם הקלי' בלילה (אור יקר).

²³⁶⁴ ר' יצחק פליג אדרבי יוסי דלעיל דאמר אמור ואמרת ואל הלויים תדבר והשוה המדות ולא חלק בין תדבר לאמור (אור יקר).

²³⁶⁵ אמירה היא בלחישו (יהל אור).

²³⁶⁶ ר"ל אמור ואמרת, שאין מזרזין אלא למזרזין וכהנים זרזין וכו' (יהל אור).

²³⁶⁷ אמור ואמרת (רח"ו).

²³⁶⁸ כי האחת היתה בערך הזהירות אל קדושתם שיהיה זהירים בה בהיות מגמת פניהם שהם קדושים (אור יקר).

²³⁶⁹ שלא יטמאו עצמן (אור יקר).

²³⁷⁰ קשה לו שכיון שהטומאה מחלל הקדושה א"כ למה לא נזהרו הישראלים בה (אור יקר).

²³⁷¹ "באתר קדישא" דהיינו הכהן, "דישתכח קדישא בכלא", פי' אפילו מטומאה בעלמא שאינו ח"ו כשאר טומאת שיש בהם חלול נפש כענין העריות והיוצא (אור יקר).

<p>לנפש לא יטמא כמה דאוקימנא דגופא בלא רוח מסאבא הוא²³⁷² ושאר י עליה רוח מסאבא דהא תיאובתא דרוחי מסאבא לגבי גופיהון דישראל איהו בגין דאתרק מנייהו²³⁷³ רוחא קדישא ובמנא דקודשא אתיין לאתחברא וכהני דאינון קדישין קדושתא על קדושתא לא בעיין לאסתאבא כלל בגין דכתיב (&) כי נזר אלהיו על ראשו²³⁷⁴ וכתיב (&) כי שמן משחת אלהיו עליו אני יי' והוא כגוונא דלעילא²³⁷⁵ קאים לתתא דכתיב (תהלים קלג ב) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו</p>	<p>לנפש לא יטמא, כמו שבארנו, שגוף בלי רוח טמא הוא, ושורה עליו רוח טומאה, שהרי תשוקתם של הרוחות הטמאות היא אל גופות ישראל, מכיון שהתרוקנה מהם הרוח הקדושה, ובכלי קודש הם באים להתחבר, והכהנים שהם קדושים קדושה על קדושה לא צריכים כלל להטמא, כי כתוב כי נזר אלהיו על ראשו, וכתוב כי שמן משחת אלהיו עליו אני ה', והוא עומד למטה כדוגמא שלמעלה, שכתוב כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן, שיורד על פי מדותיו.</p>
<p>האי קרא אוקמוה אבל כשמן הטוב²³⁷⁶ על הראש דא²³⁷⁷ משה רבות קדישא²³⁷⁸ עלאה דנגיד ונפיק מאתר דנהרא עמיקא דכלא²³⁷⁹</p>	<p>הפסוק הזה בארנו, אבל כשמן הטוב על הראש, זהו שמן משחת קדש העליון שנמשך ויוצא ממקום הנהר העמוק של הכל.</p>
<p>ד"א דנגיד ונפיק²³⁸⁰ מרישא דכל רישין²³⁸¹ סתימא דכל סתימין²³⁸² על הראש על הראש ודא²³⁸³ רישא דאדם קדמאה²³⁸⁴ יורד על הזקן דא דיקנא יקירא²³⁸⁵ כמה דאוקמוה זקן אהרן²³⁸⁶ דא כהן גדול דלעילא²³⁸⁷ והא אוקמוה וההוא שמן</p>	<p>דבר אחר, שנמשך ויוצא מראש של כל הראשים, הנסתר של כל הנסתרים, "על הראש" ודאי על הראש ראשו של אדם הראשון, "יורד על הזקן" זה הזקן הנכבד כמו שבארנו. "זקן אהרן" זה הכהן הגדול שלמעלה, והרי פרשוה. ואותו שמן</p>
<p>רע"מ</p>	

²³⁷² פי' הוא מעצמו טמא מפני שהוא חומר בלא צורה טפה סרוחה (אור יקר).
²³⁷³ היה שם משכן הקדושה ונתרוקן והם רודפים אחר המקומות שבו היה משכן הקדושה ונתרוקנה לראות אם ידמו אל הקדש ושמא על ידי כך יתדבקו (אור יקר).
²³⁷⁴ היינו סוד מה שהם מוכתרים בסוד הג' ראשונות והיינו על ראשו שמן משחו אלהיו היינו שפע החכמה בבינה (אור יקר).
²³⁷⁵ היינו ממש בסוד החסד ודבקותו בספירות למעלה כן הוא הכהן הגשמי שואב רוחניותם למטה (אור יקר). שהכהן רומז לז"א ולכן לנפש לא יטמא (מ"מ).
²³⁷⁶ הכתר המיוחד בסבתו (אור יקר).
²³⁷⁷ היינו רישא דז"א (אור יקר).
²³⁷⁸ שפע חכמה אבא (רח"ו).
²³⁷⁹ פי' ממקום הבינה דלא היינו בינה ממש אלא מלמעלה מהמקורות הנעלמים כדמסיק ולא נהרא עמיקא סתם אלא "עמיקא מכולא" דהיינו דבקותו למעלה (אור יקר). הנמשך מיסוד דאמא (רח"ו). אימא עילאה (יהל אור).
²³⁸⁰ "דנגיד" הוא מסט' דחכמה והוא באתפשטותיה לתתא לבינה. ובבינה שם הוא "נפיק" (ב"ע קצז ע"א).
²³⁸¹ כתר עילאה מצד דבקותו בראש כל (אור יקר). משערות אדם העליון א"א (רח"ו). עי' אד"ז רפח ע"א: רישא דכל רישא - כל רישא כולל ג' בחינות, וכאן הם גלגלתא, אורא ומו"ס (בהגר"א על תיקו"ז קלח ע"ב ד"ה בהיכלא) גלגלתא דא"א זהו "רישא דכל רישא" ולמעלה ממנו רדל"א המכונה א"ס (בהגר"א על ספד"צ ג' ע"ב ד"ה רישא דכסופא).
²³⁸² היא בחינה שהיא מתדבקת במאציל שכמעט המאציל והנאצל אחד שם (אור יקר).
²³⁸³ דק"ל בראש מיבעיא ליה דבע"ק בגולגלתא לכן אמר דא"ק הוא אבא וכאן רומז על חכמתא סתימאה הוא א"ק כמ"ש באד"ר ואלמלא חכמה סתימאה כו' ואלמלא האי אדם כו' והאי הוא על המ"ס, וממ"ס יורד לזקן כמ"ש באד"ז וז"ש יורד על כו' (יהל אור).
²³⁸⁴ כי אדם הראשון הוא חכמה כי מ"ה הוא אדם, ויש אדם מ"ה בת"ת, כדאמר מ"ה שמו ומ"ה שם בנו, להכי פי' רישא דאדם קדמאה דהיינו החכמה והטעם שנקרא מ"ה שעולה י"ד ה"א וא"ו ה"א (אור יקר). ז"א נקרא כן [ב"ן - מ"מ] (רח"ו).
²³⁸⁵ היא הבינה בבחי' המתגלת על החסד שבה סוד דיקנא דז"א. והנה ירד השמן מדרגה אחר מדרגה מכתר לחכמה ומחכמה ליבנה ומבינה לחסד דהיינו זקן אהרן (אור יקר). דיקנא דא"א (מ"מ).
²³⁸⁶ והחסד דבק אל סוד הזקן הזה שהיא בחי' חכמה ובינה יחד ולזה נעשה חסד כהן גדול ודאי (אור יקר).
²³⁸⁷ שהם ח' תיקונים בתראים נקרא כה"ג (רח"ו).

<p>פקודא דא לסדרא כהנא בכל יומא בוצינין בבי מקדשא והא אוקימנא ברוזא דמנורה ואיהו ריזא כגוונא דלעילא בנין דנהירו עלאה במשח רבו נחית על רישא דכהנא²³⁸⁸ בקדמיתא לבתר איהו אדליק ואנהיר כל בוצינין דכתיב כשמן הטוב על הראש וגו' וכתיב (&) כי שמן משחת אלהיו עליו וגו' וע"ד אתייהיב רשו לכהנא בלחודוי לסדרא בוצינין ולאדלקא להון בכל יומא תרין זמנין²³⁸⁹ לקבל נהירו דיחודא תרין זמנין קרבנא בכל יומא²³⁹⁰ תרין נהרין בוצינין בכלא עילא ותתא</p>	<p>מצוה זו שייסדר הכהן בכל יום נרות בבית המקדש, והרי בארנו בסוד המנורה, והוא סוד כדוגמא שלמעלה, משום שהאור העליון בשמן משחה יורד על ראש הכהן בראשונה, ואחר כך הוא מדליק ומאיר את כל הנרות, שכתוב "כשמן הטוב על הראש וגו'" וכתוב "כי שמן משחת אלהיו עליו וגו'", ועל כן נתנה רשות לכהן לבדו לסדר את הנרות ולהדליק אותם בכל יום פעמיים, כנגד אור היחוד פעמיים קרבן בכל יום, פעמיים מאירים הנרות בכל למעלה ולמטה,</p>
<p>פ/ט א</p>	
<p>יורד על פי מדותיו, שמאותן המדות נמשך ויוצא ויורד לתחתונים, וכדוגמא זה נמשך ומתעטר הכהן התחתון בשמן משחה למטה. הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, כתוב אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא לא יטמאו מבעי ליה מהו לא יטמא אלא על ההוא כהן עלאה מכלהו קאמר</p>	<p>יורד על פי מדותיו, שמאותן המדות נמשך ויוצא ויורד לתחתונים, וכדוגמא זה נמשך ומתעטר הכהן התחתון בשמן משחה למטה. הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, כתוב אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא, מה זה "לא יטמא" אלא על אותו הכהן העליון מכלם, הוא אמר.</p>
<p>א"ר יהודה והא כתיב (&) והכהן הגדול מאחיו (כאן חסר) אלא ודאי הכי הוא כמה דאתמר וא"ר יצחק כהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא בקדושה אצטריך לאשתכחא יתיר מכלא כמה דאתמר</p>	<p>אמר רבי יהודה, והרי כתוב והכהן הגדול מאחיו, אלא ודאי כך הוא כמו שנאמר. ואמר רבי יצחק, הכהן שעומד למטה כדוגמא שלמעלה בקדושה, הוא צריך להמצא יותר מהכל כמו שנתבאר.</p>
<p>ולאחותו הבתולה הקרובה אליו וגו' מאי כתיב לעילא²³⁹² (&) כי אם לשארו הקרוב אליו וגו' ר' אבא פתח (&) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו' מי זה בא מאדום חמוץ בגדים</p>	<p>ולאחותו הבתולה הקרובה אליו וגו', מה כתוב למעלה, כי אם לשארו הקרוב אליו וגו'. רבי אבא פתח, מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו', מי זה בא מאדום, עתיד הקדוש ברוך הוא ללבוש בגדי נקמה על אדום שהחריבו את ביתו ושרפו את היכלו והגלו את כנסת ישראל בין העמים ולעשות להם נקמת עולמים, עד שימצאו כל ההרים מהרי העולם מלאים מהרוגי העמים, ולקרא לכל עוף השמים עליהם וכל חיות הבר יזונו מהם שנים עשר חדשים, ועוף השמים שבע שנים, עד שלא</p>

²³⁸⁸ חכמה (יהל אור).

²³⁸⁹ מסטרא דיום ולילה לאכללא מדת לילה ביום ומידת יום בלילה כמ"ש בגמ' (ברכות יא ע"ב ויב ע"א) (יהל אור).

²³⁹⁰ וכולא קרבנא - ר"ל וכן התמיד וקטרת (יהל אור).

²³⁹¹ למלכות ולעולימתהא (רח"ו).

²³⁹² הקדים זה להנעים מ"ש בסוף ב"לה יטמא", שנראה מיותר שהיה די שיאמר לנפש לא יטמא כי אם לשארו וגו' עד אשר לא היתה לאיש, ולמה חזר ואמר בסוף לה יטמא, וכל שכן שאם ירצה לחזור ולאומר יאמר להם יטמא. ועוד ידויק שכל שאר המתים חברו יחדיו בפסוק אחד, ואחר כך הפריד מהם אחותו בפסוק אחר. והכל נכון על פי הסוד שיאמרו, וזה כי בשאר הניח הדבר תלוי ועומד אבל באחותו לבדה דיבר בלשון חיוב ואמר לה יטמא, פי' שכן יהיה ודאי (רמ"ז).

<p>לבושי נוקמא על אדום²³⁹³ דאחריו ביתיה²³⁹⁴ ואוקידו היכליה וגלו לכנסת ישראל בני עממיא ולמעבד להון נוקמת עלמין עד דישתכחון כל טורין מטורי עלמא מליין מקטולי עמין ולמקרי לכל עופא דשמייא עלייהו וכל חיות ברא יתונון מנייהו תריסר ירחי ועופא דשמייא שבע שנין עד לא תסבל ארעא ניוולא דידהו הה"ד (&) כי זבח ליי בבצרה וטבח גדול בארץ אדום</p>	<p>תסבול הארץ את הנוול שלהם, זהו שכתוב כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום.</p>
<p>עד דאינון לבושיין יסתאבו²³⁹⁵ הה"ד (&) וכל מלבושי אנאלתי חמוץ בגדים מבצרה בגין דמנה נפקו אכלוסין דעלמא לחיילא על ירושלם ואינון שרו לאוקדא היכלא ובני אדום מפגרין שורין ורמו אבני יסודא הה"ד (&) זכור יי לבני אדום וגו' האומרים ערו עד היסוד בה זה הדור בלבושו באינון לבושי דנוקמא דזמין לאלבשא צועה ברוב כחו</p>	<p>עד שאותם לבושים יטמאו, זהו שכתוב וכל מלבושי אגאלתי חמוץ בגדים מבצרה, משום שממנה יצאו אוכלוסי העולם לצבא על ירושלים, והם התחילו לשרוף את ההיכל, ובני אדום מהרסים את החומות ועקרו את אבני היסוד, זהו שכתוב זכור ה' לבני אדום וגו', האומרים ערו עד היסוד בה, זה הדור בלבושו, באותם לבושי הנקמה שעתיד ללוש צועה, ברוב כחו.</p>
<p>מה צועה מתבר כמה דכתיב (&) עמים תחתיד יפלו וגו' אמרו ישראל לישעיה מאן הוא דין דיעביד כל כך פתח ואמר (&) אני מדבר בצדקה</p>	<p>מה זה צועה, משבר, כמו שכתוב עמים תחתיד יפלו וגו', אמרו ישראל לישעיה, מי הוא זה שיעשה כל כך, פתח ואמר אני מדבר בצדקה, אותו שהוא רב להושיע,</p>

²³⁹³ כל כפיית הס"א הוא רק מסוד החשמל (דע"ה ח"א סב ע"ד).

מדייק קרא דכתיב בא מאדום, ולא אמר יבוא, ולזה אמר שמאז הוא מזומן ובא. והסוד הוא שאותה המדה שנותן ה' בה חלק יניקה לחיצונים לחיותם, היה בכוונה שיניקתם בה תהיה גרמא לאבדם מן העולם. ולהבין הדבר כבר ידוע שהספירות נקראות מדות השי"ת, שאחד מפירושיהם ר"ל מלבושים, כמ"ש (תהלים קלג ב) על פי מדותיו, ואמנם פרצופי הנקבות הן בעצם מלבושי הזכר וכמ"ש (שמות ג, ה) של נעלך, מפני שנה"י דידיה מתלבשים בה. והנה לאה שבה שרש משיח בן דוד, ושהיא דינים קשים, היא עתידה לעשות נקמה באדום, ועל זה נאמר (עובדיה א, כא) ועלו מושיעים וגו', הן הגבורות הנקראות ישועות כנודע, שיתגלו לשפוט א'ת ה'ר ר"ת לא"ה כמ"ש הרב זלה"ה. וכן למ"ד אל"ף ה"ה גי' נקמ"ה, ואיתא בספר אוצרות חיים (סב) שלאה אעפ"י שהיא מכוסה מכל מקום אחוריה נוטים לחוץ בגילוי להניק את החיצונים די חיותם, ע"ע. ולפי זה יכון אומרו מי זה, שהוא סתום וגלוי (רמ"ז).

²³⁹⁴ ירצה שבמקום שהיה להם לעזור את אחיהם ביום אידם וכמ"ש עובדיה אליהם, שהיה כח בהם אם יטיבו מעשיהם לההנות הרבה מן הקדושה, שהרי זר"ן דאצילות הקליפה ה"ס עשו ואשתו כמ"ש במרכבת יחזקאל, והוא שם אדום שם שבמ' דאי"ק עולה סמא"ל ולי"ל"ת, והם ברשעתם הרבו להרע לנו מכל הגוים וכווננו להרוס בנין הקדושה להמלא בחורבתה. ולא עוד אלא שגלו לכנסת ישראל בני עממיא, שפזרו את ישראל בכל העולם וממילא שכינה גלתה עמהם, וזהו רשעות גדול שלא היה די בעיניהם שתגלה דוקא במקומותם אלא שבדעתם להשפיל את השכינה הגלו את בניה בין כל הגוים, ולכן לקו כולם שנראה שיתקבצו שם כולם להיות ראש עולמות הקליפה, ולכן יפלו (נ"א ילקו) על ההרים שהם גבהו של עולם (רמ"ז).

²³⁹⁵ כל ניצוצי חיותם ידבקו באותם לבושי נקמה כדי שלא ישאר להם שום חיות לחיצונים שהיה בא להם יניקה משם ממש כנז"ל. ולפי שאלו שיורי תמצית הם ומעורבים ברע לכן יטמאו הבגדים, והוא מה שאמרו רז"ל בילקוט פסוק זה, שהקב"ה נוטל עוונות ישראל שהיו על ראש עשו, ונותנם על בגדיו, ושוב מכבסן עד שנעשים לבנים כשלג. והענין שאחר שיתקבצו כל הניצוצות של הקדושה שנפלו בעוונות ישראל וידבקו באותם הבגדים, אז יעשה הבירור והמיתוק בכח מזל (שמות לד, ז) נוצר חסד לאלפים, וישארו נקיים בכח ונקה. ולפי שהם ג' אלפים כנודע לכן יעשו כשל"ג גי' ג' פעמים אל"ף. הה"ד וכל מלבושי אגאלתי, דייק שלא אמר טמאתי או טנפתי אלא אגאלתי דמשמע לשון טנוף ולשון גאולה, ולפי שהגאולה עתידה להיות אחר הטינוף, שאין כוונת הטינוף אלא לעשות הגאולה לאותו החיות (נ"א לאותם הניצוצות החיות), לכן הורכבה זאת המלה מעתיד ועבר, ולא נאמר הגאלתי כראוי. וריבוי מלת וכל ירמוז שכל הניצוצות אשר בנוגה הן מבחי' הצלמים והמלבושים כנזכר בספר אדם ישר, כולם עתידים להגאל ואפילו ניצוצי קדושה של חיותם, ולכן הקדים לומר ויז נצחם על בגדי, הוא חזקם ותוקפם הוא דמם ופנימיותם. ונראה לי לדקדק אומרו תחילה בגדי ואחר כך אמר מלבושי, ונוכל לומר שבגדי הם הלבושים והצלמים של ישראל שנפלו בקליפות מפני שבגדו בה, ובעת גאולתם ידבקו בה גם חיות אורות הקליפות, ויעשו הכל חיצוניות ללוש את לבוש הנקמה, ואז נאמר וכל מלבושי אגאלתי (רמ"ז).

<p>ההוא דאיהו רב להושיע ההוא דכתיב ביה (&) אוהב צדקה ומשפט ואיהו צדקה ממש²³⁹⁶ ואיהו רב להושיע</p>	<p>אותו שכתוב בו, אוהב צדקה ומשפט, והוא צדקה ממש, והוא רב להושיע.</p>
<p>וכל כך למה בנין דגרמו לכ"י למהוי שכיבת לעפרא בגלותא ולמנפל לארעא כמה דכתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל ובגין כך קב"ה ילבש לבושי נוקמא עלייהו לסאבא לון בסגיא²³⁹⁷ דקטוליא דכתיב (&) וכל מלבושי אנאלתי וכל כך למה דכתיב ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש דלאו חולקיה דעשו ולא הוות בערביה דההוא דכתיב ביה (&) איש יודע ציד איש שדה לה יטמא באינון לבושיין דנוקמא דזמין לאסתאבא בין אינון אכלוסין דכתיב ביה לה יטמא בנינה בגין דאיהי שכיבת לעפרא והוא בעי לאקמא לה הה"ד (ישעיה ס א) קומי אורי כי בא אורך (ס"א) וכתיב (&) ביום ההוא אקים את סכת דוד הנפלת וגו'</p>	<p>וכל כך למה, משום שגרמו לכנסת ישראל להיות שוכבת לעפר בגלות ולנפול לארץ, כמו שכתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, ולכן הקדוש ברוך הוא ילבש לבושי נקמה עליהם לטמא אותם ברב ההרוגים, שכתוב וכל מלבושי אנאלתי, וכל כך למה, שכתוב ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש, שאינה חלקו של עשו ולא היתה בגורלו של אותו שכתוב בו, איש יודע ציד איש שדה, לה יטמא, באותם לבושי נקמה שעתיד להטמא בין אותם ההמונים, שכתוב בו "לה יטמא", בשבילה, משום שהיא שוכבת לעפר, והוא רוצה להקים אותה, זהו שכתוב קומי אורי כי בא אורך, (כתוב, ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת).</p>
<p>לא יקרה קרחה בראשם (&) ר' יוסי אמר לא יקרה בה"א מ"ט²³⁹⁸ אלא ההוא שמן עלאה דאיהו משה רבות²³⁹⁹ קודשא דאשלים לכל שבעה יומין²⁴⁰⁰ כמה דאתמר דכתיב (&) כי שבעת ימים ימלא את ידכם ההוא שמן עלאה אתעדי מניה ואתקרה אי איהו אפנים רישיה בגין דרישא דכהנא עלאה ההוא שמן עלאה הוי ועל דא לא לבעי ליה לכהנא דלתתא לאחזאה ביה בגרמיה פגימו כלל והא אתמר ובג"כ כתיב בה"א</p>	<p>לא יקרה קרחה בראשם, רבי יוסי אמר לא יקרה בה"א למה, אלא אותו שמן עליון שהוא שמן משחת קודש שמשלים את כל שבעת הימים, כמו שנאמר שכתוב, כי שבעת ימים ימלא את ידכם, אותו שמן עליון הוסר ממנו ונקרה, אם הוא פגם את ראשו, משום שראשו של הכהן העליון, הינו אותו שמן עליון, ועל כן לא צריך לכהן שלמטה להראות בעצמו פגם כלל, והרי זה נאמר, ולכן כתוב בה"א.</p>
<p>פתח ואמר (&) בשוב יי את שיבת ציון היינו כחולמים בשוב יי את שיבת דא בגלות ככל אתמר דלא אשתכחו יתיר בגלותא אלא שבעין שנין דכתיב (&) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם וכתיב היינו כחולמים מאי כחולמים אלא הא אתערו חבריא דאיכא שבעין</p>	<p>פתח ואמר בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים, בשוב ה' את שיבת זה נאמר בגלות ככל, שלא נמצאו יותר בגלות אלא שבעים שנים, שכתוב כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם, וכתוב היינו כחולמים, מה זה כחולמים, אלא הרי התעוררו החברים שיש שבעים</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>למחרו חדו ולאשתכחא חדו בכל סטרין באדלקותא דבוצינין דהא תרין אלין על ידא</p>	<p>לשמח בשמחה, ולהמצא שמחה בכל הצדדים בהדלקת הנרות, שהרי שני אלה על ידי הכהן להמציא שמחה בכל הצדדים,</p>

²³⁹⁶ קרא כאן צדקה לת"ת (רח"ו).

²³⁹⁷ שבהן מצויר כל בני אדם וישתאבון בדינא על א"ה וישפיעו למדת הדין חרב והרג על אומות העולם וזהו הטומאה (יהל אור).

²³⁹⁸ הנה נודע כי הכהן סוד החסד והבינה אימא עילאה היא המעטרת כהן זה תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא והבינה נקרא הוא כנודע גם כהן האמיתי הוא הז"א והיא אוהב' בנה בסוד כונן שמים בתבונה לכן כתב בה"א לרמוז עלאימא הנק' ה' (רח"ו).

²³⁹⁹ בינה (רח"ו).

²⁴⁰⁰ ז'ין (רח"ו).

דכהנא לאשתכחא חידו בכל סמרינ ואלין אינון אדלקותא דבוצינין וקמרת והא אוקימנא שמן וקמרת ישמח לב ע"ב	ואלו הם הדלקת הנרות והקטורת, והרי בארנו שמן וקטורת ישמח לב.
פמ/ב	
שנין בחלמא ²⁴⁰¹	שנים בחלום.
ות"ח כתיב (&) כי שבעת ימים ימלא את ידכם ²⁴⁰² מאן שבעת ימים הא אתמר ההוא אתר עלאה דהיא כללא דכל שיתא ²⁴⁰³ אחרנין אקרי שבעת ימים ואקרי תשובה ²⁴⁰⁴	ובא וראה כתוב כי שבעת ימים ימלא את ידכם, מי שבעת הימים, הרי נתבאר אותו מקום עליון שהוא כלל של כל ששת האחרים נקרא שבעת ימים, ונקרא תשובה.
תנינן מאן דיתיב בתעניתא בשבתא קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה ושבעין שנה אינון שבע אנפי מלכא ²⁴⁰⁵ דאפילו אסתכמו עליה (כלא) לביש ההוא גזר דינא אתקרע מ"ט בגין דאחיד ביה בההוא יומא בכללא דכלהו דאקרי שבעה ואקרי תשובה בגין כך בכלהו אחיד ואהדר בתשובה ואתקרע גזר דינא בכלהו ועל דא ודאי שבעין שנין איכא בחלמא	שנינו מי שיושב בתענית בשבת קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה, ושבעים שנה הם שבע פני המלך, שאפילו הסכימו עליו (הכל) לרע נקרע אותו גזר הדין, למה, משום שאחז באותו היום, בכלל של כולם, שנקרא שבעה, ונקרא תשובה, ולכן בכלם (הוא) אחז וחזר בתשובה ונקרע גזר הדין בכלם, ועל כן ודאי שבעים שנה יש בחלום.
כנוונא דא כהנא אתעטר בשבע ²⁴⁰⁶ דאקרי שבעת ימים אי פגים רישיה ההוא שבעה דאיהו כללא דכלהו אקרה מניה כל ההוא קדושה ²⁴⁰⁷ דכולהו דשריא עליה ועל דא אזדהרו דלא יקרה ²⁴⁰⁸ קרחה בראשם וישתכחו פגימין מכלא ובגין כך כהנא בעי ²⁴⁰⁹ לאשתכחא בשלימו יתיר מכלא כ"ש ההוא דאיהו עלאה מכלהו ²⁴¹⁰	כדוגמא זה הכהן מתעטר בשבעה שנקרא שבעת ימים, אם פגם את ראשו, אותו שבעה שהוא כלל של כולם, מקריח ממנו כל אותה קדושה של כולם ששורה עליו, ועל כן הזהרו שלא יקרחה קרחה בראשם וימצאו פגומים מהכל, ולכן הכהן צריך להמצא בשלמות יותר מהכל, כל שכן אותו שהוא עליון מכלם.
א"ר אבא כאן בה"א תתאה ²⁴¹¹ כאן בה"א עלאה ²⁴¹² כ"ג דאיהו עלאה מכלהו בה"א עלאה	אמר רבי אבא כאן בה"א תחתונה כאן בה"א עליונה, כהן גדול שהוא עליון מכלם בה"א עליונה, שכתוב אשר יוצק על ראשו

²⁴⁰¹ פי' ע' שנה של גלות בבל היה ז"א בסוד הדורמיטא כמ"ש הרב' וז"ס בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים (מ"מ).

²⁴⁰² ולזה הוצרך להמשך לבינה שהיא אם על השבעה ולא החכמה (אור יקר).

²⁴⁰³ הבינה שממנה יצאו (אור יקר).

²⁴⁰⁴ ואליה ישובו, ולכך איקרי תשובה, וכן היא אימא רביעא עליהם, והיינו תשוב ה' עליהם (אור יקר).

²⁴⁰⁵ הם ז' ספירות, [לפעמים פנים של רחמים, [לפעמים פנים של זעם, הכל לפי מה שנשפע עליהם מלמעלה מהבינה, שבה תלוי היותם רחמים או דין כדפי' בפרשת אחרי מות, ולזה כיון שהוא ביום שבת שהיא בינה שב בתשובה ויתיב בתעניתא קורע גזר דינו של ע' שנה, שהם ז' ספירות כלולות מעשר, אפילו כל הע' עליו לדין, יש בו כח להפכם על ידי שהוא מתדבק בשבת שהיא בינה כלל הז' והע', והיא משפעת עליהם רחמים ומבטל גזרתם ומהפכם לרחמים (אור יקר).

²⁴⁰⁶ בסוד יומם יצוה ה' חסדו ויומא דאזיל עם כולהו יומי נמצא דאתעטר בשבע (רח"ו). ופשט הלשון נראה אתער בשבע היא בינה שבה עסיק בתחלה, וז"ש בסמוך "אי פגים רישיה ההוא שבע דאיהו כללא וכו'" (מ"מ).

²⁴⁰⁷ דהיינו שלא יסתלק הבינה לבד אלא גם ז' ספירות יסתלקו ממנו (אור יקר).

²⁴⁰⁸ לפי זה ירצה לא יקרחה כדי שלא יקרחה"א כל ז' מעליהם (אור יקר).

²⁴⁰⁹ פי' שר' יוסי ס"ל דאפילו כהן הדיוט אי פגים רישיה פוגם בה' ראשונה, ולכך לא יקרחה בה' שהיא ה' ראשונה, לכך בא ר' אבא לחלוק עליו ולומר כאן בה' עילאה כאן בה' תתאה (מ"מ).

²⁴¹⁰ כי לפי דבריו גם כהן הדיוט קרחתו בבינה מפני ז' ימי המילואים, כדפי' שכל כהן אחוז בז', וכהן גדול בבינה כנודע, ור' אבא קאמר שפסוק לא יקרחה' אינו מתיישב לפי דבריו בכהן הדיוט, דלאו בה' עילאה קאים (אור יקר).

²⁴¹¹ ויש ב' פירושים בה' דיקרחה, האחת לכהן הדיוט, ה' תתאה, שהוא שושבינא דמטרוניתא (אור יקר).

²⁴¹² שהוא כהן גדול בבינה (אור יקר).

<p>דכתיב (&) אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו ונו' ומלא ידו ונו' דכתיב (&) שבעת ימים ימלא את ידכם²⁴¹³ כהנא אחרא בה' תתאה דכתיב (&) לא יקרח קרחה בראשם וכתיב (&) בתריה ולא יחללו שם אלהיהם והאי שם הא ידיעא איהו ובגין כך כתיב (&) והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים כמה דאמרן ובגין דאיהו קדישא כגוונא דלעילא כתיב (&) ומן המקדש לא יצא²⁴¹⁴</p>	<p>שמן המשחה ומלא את ידו ונו', ומלא ידו ונו', שכתוב שבעת ימים ימלא את ידכם, כהן אחר בה' תחתונה, שכתוב לא יקרח קרחה בראשם, וכתוב אחריו ולא יחללו שם אלהיהם, והשם הזה הנו ידוע, ולכן כתוב והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים כמו שאמרנו, ומשום שהוא קדוש כדוגמא שלמעלה כתוב, ומן המקדש לא יצא.</p>
<p>ר' אבא פתח ואמר (&) לך יי' הצדקה ולנו בושת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלם זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל עמין עכו"ם ומגו רחימותא דלהון יהיב להו אורייתא דקשוט למנדע ארחא דמלכא קדישא וכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אשתדל ביה בקב"ה דאורייתא כלא שמיה דקב"ה הוי ובגין כך מאן דאתעסק באורייתא אתעסק ביה בשמיה ומאן דאתרחק מאורייתא רחיקא הוא מקב"ה</p>	<p>רבי אבא פתח ואמר, לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים, כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלים, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם מכל העמים עובדי כו"מ, ומתוך אהבתם נתן להם תורת אמת לדעת את דרך המלך הקדוש, שכל מי שעוסק בתורה כאלו עוסק בקדוש ברוך הוא, שהתורה כלה שמו של הקדוש ברוך הוא היא, ולכן מי שעוסק בתורה עוסק בשמו, ומי שמתרחק מן התורה הוא רחוק מהקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ת"ה לך יי' הצדקה כד"א²⁴¹⁵ (&) לך יי' הגדולה²⁴¹⁶ והגבורה מאן צדקה²⁴¹⁷ אתר דכל אנפין נהירין אחידן ביה²⁴¹⁸ והוא אחיד²⁴¹⁹ בכלהו וביה אשתכחו²⁴²⁰ ולנו בושת הפנים²⁴²¹ אתר דכל אנפין נהירין אתרחקן מניה צדקה אמת²⁴²² קשוט ונהורא דכלא²⁴²³ ונהורא דאנפין²⁴²⁴ חידו כלא²⁴²⁵ בשת כסיפא רחיקו</p>	<p>בא וראה לך ה' הצדקה, כמו שנאמר לך ה' הגדולה והגבורה, מי הצדקה, המקום שכל הפנים המאירות אחוזים בו, והוא אוחז בכלם, ובו נמצאים. ולנו בושת הפנים, המקום שכל הפנים המאירות מתרחקים ממנו, צדקה אמת, קשוט ואור הכל, ואור של פנים שמחת הכל. בושת, בושה והריחוק של האמת, מי שמתבייש</p>

²⁴¹³ בסוד מיכאל כהנא דמט"ט (רח"ו).

²⁴¹⁴ שאין הבינה מתפשט לחוץ אלא ברתא, ולפי דבריו כהן גדול מתעטר בה' עלאה, וכהן הדיוט הוא מתעטר בה' תתאה, וכל א' נקרא כפי בחינתו, וקאמר לא יקרח ה' סתם, כל א' בה' שלו כדפי' (אור יקר).

²⁴¹⁵

²⁴¹⁶ ירצה כי כמו שפי' לך ה', בינה, הגדולה וכו', שבע מדות. כן, לך ה' הבינה, הצדקה ז' מדות הכלולות בה (אור יקר). פי' לך ה' שהיא בינה הגדולה והגבורה וכו' הכי נמי לך ה' הצדקה ר"ל לך ה' שהיא בינה חפצך הוא הצדקה דהיינו שהז"א מקבל המוחין ויגדל (מ"מ).

²⁴¹⁷ הת"ת, והיינו שנקרא צדקה (אור יקר). אימא עילאה (יהל אור).

²⁴¹⁸ בענין שהוא עושה צדקה עם הכל בכל מיני אור [ותפלה?], שהוא [בעל] (פעל) כל האוצרות והיינו הת"ת הכולל כל הקצוות והם ב' בחינות: אנפין ונהירין. כי הוא כולל הגבורה והגדולה בעצמו, והיינו "אנפין" ומצדם האחוזות הגבורה, והגדולה מעצם בו, והיינו "ונהירין", וכן לשאר הספירות, והיינו "אחידין ביה" (אור יקר).

²⁴¹⁹ שהקשר כפלים כדפי' בפרשת ויקרא (אור יקר).

²⁴²⁰ שאינם חוץ ממנו, הוא והם דבר א', גוף ואבריו, אילן וענפיו. או אפשר שמציאותם כלולים בו, ואנפין ונהירין, היינו ב' בחינות לכל הספירות, נהירין בעצמם, אנפין הפנים המביטים בת"ת אל המציאות שבו, דהיינו ביה אשתכחו כדפי' (אור יקר).

²⁴²¹ בושת הפנים מלכות בלי זיווג והארץ חנפה תחת יושביה (רח"ו). אימא דע"ר גיהנם (יהל אור).

²⁴²² בהכרח היותו בת"ת, כיון שפעמים מלת צדקה משמש על קשוט ואמת, כגון צדקה ממני, צדקת וכיוצא (אור יקר).

²⁴²³ בבינה ובסוד הדעת (אור יקר).

²⁴²⁴ דהיינו שורשי הספירות שבה, שהם מאירים בספירות למטה הנקראות אנפין, כדפי' (אור יקר).

²⁴²⁵ מצד הבינה על ידי הדעת וענפיו שהם שרשים לתחתונות למטה כדפי' (אור יקר).

<p>דקשוט מאן דאכסיף בגין דאמת דאיהו צדקה אתרחק מניה רחיקו דאנפין נהירין</p>	<p>משום שהאמת שהיא צדקה התרחקה ממנו ריחוק של פנים מאירות.</p>
<p>ת"ח כהנא עלאה בעי לאתחזאה בשפירו דאנפין²⁴²⁶ בנהירו²⁴²⁷ דאנפין בחידו²⁴²⁸ יתיר מכלא ולא בעי לאתחזאה ביה עציבו ורוגזא אלא כלא כגוונא דלעילא²⁴²⁹ זכאה חולקיה דעליה כתיב (&) אני חלקך ונחלתך וכתוב (&) יי' הוא נחלתו וע"ד בעי לאתחזאה שלים בכלא²⁴³⁰ כנרמיה בלבושיה דלא יפגים נרמיה כלל כמה דאתמר</p>	<p>בא וראה הכהן העליון צריך להראות ביופי הפנים בהארת הפנים בשמחה יותר מהכל, ולא צריך להראות בו עצבות ורוגז, אלא הכל כדוגמא שלמעלה. אשרי חלקו, שעליו כתוב אני חלקך ונחלתך, וכתוב ה' הוא נחלתו, ועל כן צריך להראות שלם בכל, בעצמו בלבושו שלא יפגם עצמו כלל כמו שנתבאר.</p>
<p>האי איהו בתר נישואין וכו' עד לארעא דישראל זהו קצת מאמר מרעיא מהימנא מצאתי בהעתק ונדפס באורך בפ' כי תצא כי שם ביתו מאמר מתחיל וענשו אותו</p>	
<p>והוא אשה בבתוליה יקח (&) ר"ש פתח (&) והנה הוא שם עלילות דברים וגו' וכתוב (&) וענשו אותו מאה כסף וגו' כי הוציא שם רע על בתולת ישראל וכי בתולת ישראל היא בתולת אביה או בתולת בעלה היא מהו</p>	<p>והוא אשה בבתוליה יקח, רבי שמעון פתח והנה הוא שם עלילות דברים וגו', וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו', כי הוציא שם רע על בתולת ישראל, וכי בתולת ישראל היא, בתולת אביה או בתולת בעלה היא, מה זה</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>כי אם בתולה מעמיו יקח אשה (&) פתח רעיא מהימנא ואמר פקודא דא למיסב כהנא רבא בתולתא הה"ד (&) אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ואמאי בעינן דלא יסב אלא בתולתא בלא פנימו²⁴³¹ אלא²⁴³² אתתא איהי כוס דברכה טעמו פנמו</p>	<p>כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, פתח הרועה הנאמן ואמר מצוה זו שישא כהן גדול בתולה, זהו שכתוב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. ולמה צריכים שלא ישא אלא בתולה בלי פגם, אלא אשה היא כוס של ברכה, טעמו פגמו</p>
<p>צ"א</p>	

²⁴²⁶ מצד הת"ת (אור יקר).

²⁴²⁷ מצד שרשיו בבינה (אור יקר).

²⁴²⁸ מצד הבינה עצמה, והיינו מלת צדקה כולל הכל (אור יקר).

²⁴²⁹ סוד ז"א שאין בו גלות כשמשפעת בו הבינה, שאז נק' גדול והוא ברחמים (רח"ו).

²⁴³⁰ שפוגם בספירות כן כדפי' (אור יקר).

²⁴³¹ בשלמא מה שאמר הכתוב גרושה וחללה זונה ניחא, דודאי הם נשים פסולות, ואינם ראויים אלו שנפסלו בגט שהיא גרושה מן הקדושה או בביאה פסולה שנבעלה לפסול לה דודאי טעמה פסלה וכיוצא, אמנם מה שאמר הכתוב כי אם בתולה זה דחוק, וז"ש "ואמאי דלא יסב אלא בתולתא" מאחר שלא נבעלה בעילה פסולה דוחק למה קאסר (אור יקר).

²⁴³² אין הטעם כדקא סלקא דעתין, דאין פוסלים אותה אלא דברים פסולים, אלא אפילו טעימה בעלמא פסלה, וזהו שאמר "אלא אתתא" שהיא מרכבה למלכות, מרכבתה באשת כהן, בסוד כוס של ברכה שהוא לימין דטעימה פוסלת בו, וא"ת יהיה דין זה שווה בכל הכהנים ואפילו ישראל (אור יקר).

<p>בתולת ישראל²⁴³³ הכא הה"ד (&) שאל אביך²⁴³⁴ ויגדך זקניך ויאמרו לך, כמו כן כאן כהנא דקאים כגוונא דלעילא כתיב (&) והוא אשה בבתוליה יקה²⁴³⁷ הכי נמי בבתוליה דלא תפוק מבבא דהצרה מזמנא לבר והוא אתמר</p>	<p>בתולת ישראל, כאן זהו שכתוב שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך, כמו כן כאן הכהן שעומד כדוגמא שלמעלה, כתוב והוא אשה בבתוליה יקה, כך גם בבתוליה שלא תצא משער חצרה פעם החוצה והרי נתבאר</p>
<p>רבי שמעון הוה אזיל בארחא והוה עמיה רבי יהודה ור' יוסי ור' חזקיה פתח ר"ש ואמר (&) טרף נתן ליראיו יזכור לעולם בריתו טרף נתן ליראיו אלין אינון זכאין²⁴³⁸ אינון דחלי דקב"ה דכל מאן דדחיל ליה²⁴³⁹ אתקרי מאינשי דביתא דמלכא ועליה כתיב (&) אשר איש ירא את ה'²⁴⁴⁰</p>	<p>רבי שמעון היה הולך בדרך והיו עמו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי חזקיה. פתח רבי שמעון ואמר "טרף נתן ליראיו יזכור לעולם בריתו", טרף נתן ליראיו, אלו הם הצדיקים, אותם יראי הקדוש ברוך הוא, שכל מי שירא ממנו נקרא מאנשי בית המלך. ועליו כתוב, אשרי איש ירא את ה'.</p>
<p>מהו טרף נתן ליראיו²⁴⁴¹ אלא כמה דכתיב (&) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה מהכא אוליפנא²⁴⁴² דכל בר נש דלעי באורייתא בליליא וקם בפלגות ליליא בשעתא דכנסת ישראל אתערת²⁴⁴³ לאתקנא ביתא למלכא האי אשתתף</p>	<p>מהו טרף נתן ליראיו, אלא כמו שכתוב, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, מכאן למדנו שכל אדם שעוסק בתורה בלילה וקם בחצות הלילה, בשעה שכנסת ישראל מתעוררת להתקין בית למלך, זה משתתף</p>

²⁴³³ המלכות שהיא נגדיית לזו התחתונה, והטעם שהיא נקראת בתולת שאינה נבעלת לזולתו, והיא בכל פעם בתולת אליו וכו' (אור יקר).

²⁴³⁴ זה זעיר שהוא ישראל נער, והוא אבינו וכדכתיב (דברים יד, א) בנים אתם לה' אלקיכם, זו"ן (רמ"ז).
²⁴³⁵ מעשה דינה כי נבלה עשה בישראל (רח"ו). וכתב מורינו ז"ל ונלע"ד שעל המלכות ידבר שהיא נק' בתולת ישראל שהוא ז"א הנק' ישראל וסוד זה יודעים אותו הזקנים והחכמים ולכ"א הה"ד שאל אביך וכו' עכ"ל (מ"מ).

²⁴³⁶ הוא ישראל סבא, ור"ל שפגם באי' ובבתה, בתולת ישראל סבא היא אי' ובתולת ישראל היא בתה (רמ"ז).
²⁴³⁷ פי' מלבד הפשט עוד דרשינן ליה בבתוליה ולא תיפוק (מ"מ).

²⁴³⁸ הכוונה על אותם שיראתם היא זכות להם ממש ומעלה גדולה, והם שמגיעים למעלת יראת הרוממות שהם דחלי דקב"ה, ולא שיראים מן העונש שאלו הם כבני אדם שיראים מן השוטרים ולא מייקרים יקרת המלך וגדולתו (רמ"ז).

²⁴³⁹ פשט הדברים הוא שהירא השלם הוא ודאי בן בית המלך שיש לו ידיעה ממעלתו ומכיר שלו תאות ההכנעה מצד עוז רוממתו. ואמנם למעלה בעולם האצילות מדרגה זו היא באבא, כי הוא הפנימיות המופלא שעליו נאמר (שמות לג, כג) ופני לא יראו, והוא המתפשט בתעלומות מסתריו בכל האצילות ומתעלם (נ"א ומתעלה) במלכות הנקראת (משלי כב, ד) יראת ה', והיא בית המלך, שמתוך התעסקם בבית זה יודעים מקצת חדרי גניזו ויכולים להשכיל שמץ רוממות החכמה. ולכך זעיר נקרא נורא דוקא בסוד ת"ת שבו כנודע משלש תוארים הגדול הגבור והנורא, מפני שבת"ת יש גילוי ליסוד אבא, וזעיר הוא נפעל מיראת רוממתו (רמ"ז).
²⁴⁴⁰ מצד גדולתו, ולא אמר ירא מה' על דרך (יט, יד) ויראת מאלקיך, שזה נאמר על יראת העונש המגזמת את האדם שלא יחטא. אבל אשרי, בכל מיני אושר, איש ירא את ה' (רמ"ז).

²⁴⁴¹ שיראים אותו מפאת גדולתו וז"ש מהו טרף וגו', אחר שהודיענו מעלת יראי ה' הנזכר, שואל מהו טרף נתן ליראיו, שאם הוא כפירוש המפרשים שהוא מזון, מה היא מעלה זו והלא הוא יתברך נותן לחם לכל בשר, אלא ודאי דבר גדול הוא, והוא הנאמר בפסוק (משלי לא, טו) ותתן טרף לביתה (רמ"ז).

²⁴⁴² תחילה מפרש ענין גדול הנמצא בירא ה' והוא מ"ש מהכא אוליפנא וכו', ידוע ששתי בחינות הן בלילה בסוד התפשטות לאה, והן ליל קודם חצות ולילה אחר חצות, ועיין פרשת בא דף לח ע"ב ותבין סודם. ולעומתם צריך הצדיק ללמוד בתחילת הלילה ולקום בחצות, כי בזה יגדל כוחו מאד בתיקון מלכות שמים. אבל העיקר הגדול הוא בקימת חצות כי אז היא שעה דכנסת ישראל אתערת וכו', והענין במ"ש בספר הכוונות בכוונת קריאת שמע שעל המטה שסודה מיוסד על שני עיקרים והם להמשיך מדעת עליון דעתיק עד יסוד הנוק' אור ממזל נוצר חסד ובו ממיתים את החיצונים בעלות הנשמה למעלה וטורפים הניצוצות העשוקים בידם. והנה האור הזה הוא המתקן יסודה לעשותה כלי בשעת חצות והוא התכוונותה לזווג שיעשה בתפילת שחרית, וזהו ההתעוררות דכנסת ישראל בחצות לתקן הבית לבעלה. ולכן הצדיק שלמד בראש הלילה מתחזק בכח תורתו להמשיך אור מזל לאתקון חצות, ובקומו ממש בחצות אז אשתתף בהדה, כי אז הוא זמן פועל התיקון בעצם (רמ"ז).

²⁴⁴³ שרחל נותנת זמירות אז לקונה ועי"כ היא זוכה לעלות ביום כי אז מתעלים ט' נקודות שבבריאה כנזכר בדרוש הכולל (רח"ו).

<p>בהדה והאי אקרי מבי מלכא ויהבין ליה כל יומא מאינון תיקוני ביתא</p>	<p>עמה, וזה נקרא מבית המלך, ונותנים לו כל יום מאותם תקוני הבית.</p>
<p>הה"ד (&) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה מאן ביתה כל אינון דמשתתפי בהדה בליליא אקרון ביתה בני ביתה ובג"כ טרף נתן ליראיו מהו טרף ממש דאיהי נטלא מאתר רחיקא עלאה²⁴⁴⁴ דכתיב (&) ממרחק תביא לחמה²⁴⁴⁵</p>	<p>זהו שכתוב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, מי זה ביתה, כל אותם שמשותפים עמה בלילה נקראים ביתה, בני ביתה. ולכן טרף נתן ליראיו, מה זה טרף, טרף ממש, שהיא נוטלת ממקום רחוק עליון, שכתוב ממרחק תביא לחמה.</p>
<p>ומאן זכי להאי טרף סופיה דקרא אוכח דכתיב (&) יזכור לעולם בריתו מאן²⁴⁴⁶ דאסתכל (ס"א דאשתדל) באורייתא לאשתתפא בהדה בליליא ולא עוד אלא דצדיק חד עלאה אית ליה לקב"ה והוא אשתתף בהדיה וירתין תרווייהו לכנישתא דישראל דכתיב (&) צדיקים לעולם יירשו ארץ</p>	<p>ומי זוכה לטרף הזה, סוף הכתוב מוכיח, שכתוב יזכור לעולם בריתו, מי שמתבונן (שעוסק) בתורה, להשתתף עמה בלילה. ולא עוד אלא שצדיק אחד עליון יש לו לקדוש ברוך הוא, והוא משתתף עמו, ויורשים שניהם את כנסת ישראל, שכתוב צדיקים לעולם יירשו ארץ.</p>
<p>תו פתח ואמר (&) ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני יי' מקדשו ת"ח כל מאן דאפיק זרע לבטלה לא זכי למחמי אפי שכינתא ואקרי רע דכתיב (&) כי לא אל חפץ רשע אתה²⁴⁴⁷ לא יגורך רע האי מאן דאפיק ליה בידיה או אנתו אחרא דלא כשרא</p>	<p>עוד פתח ואמר, ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני ה' מקדשו. בא וראה, כל מי שמוציא זרע לבטלה לא זוכה לראות פני שכינה ונקרא רע, שכתוב כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, זה מי שמוציא אותו בידו או באשה אחרת שאינה כשרה.</p>
<p>ואי תימא דאפיק ליה באנתו דלא מתעברא הכי נמי לא אלא כמה דאמרן ועל דא יבעי ב"נ מקב"ה דיזמין ליה מאנא דכשרא דלא יפגים²⁴⁴⁸ זרעיה מאן דאפיק זרעא במאנא דלא כשרא פגים ליה לזרעיה ווי למאן דפגים זרעיה ומה בשאר בני נשא כך בכהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא בקדושה עלאה עאכ"ו</p>	<p>ואם תאמר שמוציא אותו באשה שאינה מתעברת כך גם, לא, אלא כמו שאמרנו, ועל כן יבקש אדם מהקדוש ברוך הוא שיזמין לו כלי כשר שלא יפגם זרעו. מי שמוציא זרע בכלי שלא כשר פוגם את זרעו, אוי למי שפוגם את זרעו. ומה בשאר בני אדם כך בכהן שעומד למטה כדוגמא שלמעלה בקדושה עליונה, על אחת כמה וכמה.</p>
<p>בעמיו מהו בעמיו דהא כתיב לעילא (&) אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח וכתיב (&) ולא יחלל זרעו בעמיו בהם מבעי ליה מהו בעמיו אלא מלה דא קלנא בעמיו פגימו בעמיו ועל דא כתיב (&) כי אם בתולה מעמיו יקח אשה מעמיו ודאי כלא כגוונא דלעילא (&)</p>	<p>"בעמיו" מה זה בעמיו, שהרי כתוב למעלה אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח, וכתוב ולא יחלל זרעו בעמיו, היה צריך להיות "בהם", מה זה "בעמיו" אלא דבר זה קלון בעמיו, פגם בעמיו, ועל כן כתוב כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, מעמיו ודאי, הכל כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>כי אני יי' מקדשו מהו מקדשו אלא אנא הוא ההוא דאיהו מקדש ליה בכל יומא ובג"כ לא יפגים זרעיה ולא ישתכח ביה פגימו (ס"א ובגין דא) דהא יי' מקדשו דאנא בעינא לקדשא</p>	<p>כי אני ה' מקדשו, מה זה מקדשו, אלא אני הוא אותו שמקדש אותו בכל יום, ולכן לא יפגם זרעו ולא ימצא בו פגם, (ומשום זה) שהרי אני ה' מקדשו, שאני רוצה לקדש</p>

²⁴⁴⁴ עי' לעיל ס' סע"א (לש"ו).

²⁴⁴⁵ היא חכמה דכתיב מרחוק ה' נראה לי (רח"ו).

²⁴⁴⁶ והכי פי' יזכור לעולם ר"ל ישפיע לעולם שהיא מלכות בריתו מי שגורם שיפיע ברית הנזכר לעולם שהיא מלכות זה זוכה לטרף הנז' (רח"ו). ומ"ש ולא עוד אלא שהוא במעשיו זוכה להיות במדרגת היסוד כי כשם שהיסוד משפיע בה כך הוא ע"י מ"ט גורם שפע להשפיע בה שהוא עושה פעולת צדיק העליון ולכן תרווייהו ירשו ארץ (מ"מ).

²⁴⁴⁷ כי הנה נודע כי טפת הזרע ה"ס כ"ז אותיות התורה כמ"ש בכוונת תיקון חצות וא"כ המוציא שז"ל פוגם בכ"ז אותיות התורה וכל אות כלולה מעשר י"פ כ"ז גימ' ר"ע ולכן יגורך רע (רח"ו).

לִיה וּישַׁתַּכַּח קְדִישָׁא בְּכֹלָא דְקְדִישָׁא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יַדֵי קְדוּשׁ.	אותו וימצא קדוש בכל, שקדוש ישתמש על ידי קדוש.
ת"ח קב"ה	בא וראה, הקדוש ברוך הוא
רע"מ	
וכהנא דקריב קרבנא קדם יי' בעי דלהוי איהו שלים בלא פגימו שלים באברוי בלא פגימו דמומין פסלין בכהניא שלים בגופיה שלים בנוקביה לקיימא ביה (&) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, שקרבן הוא מנחה, וצריכים ישראל לשלח את מנחתם למלך עם איש (בגוף) שלם, שהם בהפך של הצד האחר, שהרי ביד איש עתי פגום היו שולחים לו דורון, שכתוב גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל, שאלהים אחרים כולם פגומים מצד הצפון, וכן רב בתי עכו"ם הם פגומים בנקבה שלהם.	וכהן שמקריב קרבן לפני ה' צריך שהוא יהיה שלם בלי פגם, שלם באיבריו בלי פגם, שמומים פוסלים בכהנים. שלם בגופו שלם בנקבתו, לקיים בה כלך יפה רעיתי ומום אין בך, שקרבן הוא מנחה, וצריכים ישראל לשלח את מנחתם למלך עם איש (בגוף) שלם, שהם בהפך של הצד האחר, שהרי ביד איש עתי פגום היו שולחים לו דורון, שכתוב גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל, שאלהים אחרים כולם פגומים מצד הצפון, וכן רב בתי עכו"ם הם פגומים בנקבה שלהם.
חורבא לילית פגימותא וכו' קט' 2449 (ס"א ור"מ קט"ז) איהו קי"ו 2450 מלא י"ה ואיהו בסדורא דא הי"ו ה' בתראה כוס 2451 מלא ברכת ה' מסטרא דימינא 2452 ומסטרא דגבורה דאיהו דינא שכינתא אתקריאת הוי"ה הה"ד (&) הנה י"ד יהו"ה הוי"ה במקנך אשר בשדה	חרבה לילית פגומה וכו', הוא ו' מלא והוא בסדור זה הי"ו, ה' אחרונה כוס מלא ברכת ה' מצד הימין, ומצד הגבורה שהוא דין השכינה נקראת הוי"ה, זהו שכתוב, הנה יד יהו"ה הוי"ה במקנך אשר בשדה.
קם ר"מ ואשתתח קמיה ואמר זכאה חולקי דמארי דמטרוניתא אינהו בעזרי ע"ב	קם רועה הנאמן והשתטח לפניו ואמר, אשרי חלקי שבעלי המלכה הם בעזרי.
צ/ב	
ישתמש ע"י דכהנא קי"ח 2453 וישתכח קדישא כד אתי לשמשא ובגין דקב"ה ישתמש על ידא דכהנא דאיהו קדישא כהנא ישתמש 2454 ע"י דכיא 2455 דאתקדש בדכיותיה ומאי איהו ליואי	ישתמש על ידי הכהן וימצא קדוש כשבא לשמש, ומשום שהקדוש ברוך הוא ישתמש על ידי הכהן שהוא קדוש, הכהן ישתמש על ידי טהור, שהתקדש בטהרתו, ומיהו זה, לוי.
בר נש (ס"א כהנא) אחרא ישתמש 2456 ע"י דקדישא אחרא בגין דישתכחון בלא בקדושה לשמשא לקב"ה זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דעליהו כתיב (&) ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי כמה פרישן ישראל מכלא	אדם (כהן) אחר ישתמש על ידי קדוש אחר, כדי שכולם ימצאו בקדושה לשמש את הקדוש ברוך הוא, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שעליהם כתוב ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, כמה פרושים הם ישראל מהכל בקדושה לשמש את הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב

2448 דהוא אינו מקורה והן מסטרא דצפון ושם מדורא דלהון (יהל אור).

2449* ##

2450 דהוא בינה בן י"ה, ור"ל אלהים אותיות מלא י"ה, ובשם זה ה' קודם לי, וז"ש ואיהו בסדורא כו', ר"ש ז"ש יד ה' הוי"ה כו' כמש"ו מצד אלהים דינא (יהל אור).

2451 גימ' אלהים (יהל אור).

2452 שמשם ברכת כהנים (יהל אור).

2453 שהוא הכהן המקודש אפילו בענייני אשתו כדפי' (אור יקר).

2454 בנטילת ידים וכיוצא (אור יקר).

2455 שהם הלויים כאומרו וקדשת את הלויים וטהרת אותם (אור יקר).

2456 דהיינו ענין זה אפילו לכהן הדיוט (אור יקר). פי' שלא יתן לו מים ליטול ידיו אלא מי שהוא טהור כמ"ש והזה הטהור על הטמא (מ"מ).

<p>בהתקדשתם קדשים כי אני ה' אלהיכם.</p>	<p>בהתקדשתם קדשים כי אני ה' אלהיכם.</p>
<p>עוד פתח ואמר, לה' הישועה על עמך ברכתך סלה. לה' הישועה, כך שנינו אשריהם ישראל שלכל מקום שגלו שכינה גלתה עמהם, כשיצאו ישראל מהגלות, למי הגאולה לישראל או לקדוש ברוך הוא, אלא הרי פרשוה בכמה כתובים, וכאן לה' הישועה ודאי, מתי על עמך ברכתך סלה.</p>	<p>תו פתח ואמר ליי' הישועה על עמך ברכתך סלה ליי' הישועה הכי תנינן זכאיין אינון ישראל דבכל אתר דאתגלו שכינתא אתגלייא בהדייהו כד יפקון ישראל מגלותא פורקנא למאן לישראל או לקב"ה אלא הא אוקמוה בכמה קראי והכא (&) ליי' הישועה ודאי אימתי על עמך ברכתך סלה</p>
<p>בשעה שהקדוש ברוך הוא ישגיח בברכות על ישראל, להוציא אותם מן הגלות ולהיטיב להם, אזי לה' הישועה ודאי. ועל כן שנינו, שהקדוש ברוך הוא ישוב עם ישראל מן הגלות, זהו שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך.</p>	<p>בשעתא דקב"ה ישגח בברכאן עלייהו דישראל לאפקא לון מן גלותא ולאוטבא להו כדין ליי' הישועה ודאי ועל דא תנינן דקב"ה ייתוב עמהון דישראל מן גלותא הה"ד (&) ושב²⁴⁵⁷ יי' אלהיך את שבותך ורחמך</p>
<p>איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום ר' מום, רבי יצחק אמר משום שהוא פגום, ומי שהוא פגום לא ראוי לשמש בקודש. והרי פרשוה, שאדם שנמצא פגום אין בו אמונה, ואותו הפגם מעיד עליו, כל שכן כהן שצריך להמצא שלם בעל האמונה יותר מהכל, והרי פרשוה.</p>	<p>איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום, רבי יצחק אמר משום שהוא פגום, ומי שהוא פגום לא ראוי לשמש בקודש. והרי פרשוה, שאדם שנמצא פגום אין בו אמונה, ואותו הפגם מעיד עליו, כל שכן כהן שצריך להמצא שלם בעל האמונה יותר מהכל, והרי פרשוה.</p>
<p>רבי אלעזר היה יושב בחדר של בית חמיו, והוא היה אומר המזל (דמעות) בעיניי נמצא בחדר, בין כך עבר איש אחד פגום בעין אחת, אמר חמיו נשאל את זה, אמר הוא פגום ולא נאמן. אמר נשאל אותו באו ושאלו אותו, אמר לו מיהו טופקא (מעשה אוכל/תקיף) שבעולם אמר העשיר אבל אם ישאר איתו אני יותר מכולם (העשיר אבל אם ינתק אוי על זה עמו אני מכולם). אמר רבי אלעזר, מדבריו נשמע שאין בו אמונה, ולא בן אמונה הוא.</p>	<p>ר' אלעזר הוה יתיב בקסטרא דבי חמיו והוה הוה אמר זילנא דבקסטירא בעינא שכיח²⁴⁵⁸ אדהכי אעבר חד ב"נ פנים מעיניה חד אמר חמיו נשאל להאי²⁴⁵⁹ אמר פנים הוא²⁴⁶⁰ ולא מהימנא אמר נשאל בהדיה²⁴⁶¹ אתו שאילו ליה א"ל טופקא²⁴⁶² מאן הוא בעלמא אמר עתירא²⁴⁶³ אבל דישליף בהדיה²⁴⁶⁴ אנא מכלהו (ס"א עתירא אבל דישליף ווי על דא בהדיה אנא מכלהו) ק"ט א"ר אלעזר במלוי אשתמע דלאו מהימנותא גביה²⁴⁶⁵ ולא בר מהימנא הוא</p>
<p>בא וראה הקדוש ברוך הוא אמר, כל איש אשר בו מום לא יקרב דהא קדוש דלעילא לא שריא באתר פנים שלמעלה אינה שורה במקום פגום.</p>	<p>ת"ח קב"ה אמר (&) כל איש אשר בו מום לא יקרב דהא קדוש דלעילא לא שריא באתר פנים שלמעלה אינה שורה במקום פגום.</p>

²⁴⁵⁷ והשיב לא נאמר אלא ושב שהוא ג"כ ישוב עמנו מהגלות (רח"ו).

²⁴⁵⁸ פי' שהיו עיניו של ר' אלעזר זולגות דמעות מצד חולי עינים (מ"מ).

²⁴⁵⁹ פי' מה רפואתך (מ"מ).

²⁴⁶⁰ ואין דבריו כלום (מ"מ).

²⁴⁶¹ פי' אמר חמיו נשאלנו על דבר אחר ונדע אם הוא מהימנא אם לא (מ"מ).

²⁴⁶² פי' תקיף (רח"ו).

²⁴⁶³ פי' עשיר (רח"ו). ור"ל שאלוהו מי הוא התקיף שבעולם אמר להם העשיר (מ"מ).

²⁴⁶⁴ ר"ל שידוע שישאר בהדיה (רח"ו).

²⁴⁶⁵ פי' כיון שאמר מי שישאר בהדיה הממון אני אוהב אותו יותר מכולם ש"מ שאין לו בטחון ולא מהימנא (מ"מ).

<p>פתח ואמר לתורה ולתעודה²⁴⁶⁶ אם לא יאמרו כדבר הזה</p>	<p>פתח ואמר לתורה ולתעודה אם לא יאמרו כדבר הזה.</p>
<p>לתורה ולתעודה מאן הוא תורה ומאן הוא תעודה אלא תורה דא תורה שבכתב תעודה דא תורה שבע"פ תורה שבע"פ לא שריא באתר פנים דהא מתורה שבכתב אתבני</p>	<p>לתורה ולתעודה, מי היא תורה ומי היא תעודה, אלא תורה זו תורה שבכתב, תעודה זו תורה שבעל פה, תורה שבעל פה אינה שורה במקום פגום, שהרי מתורה שבכתב נבנית.</p>
<p>כתיב (&) צור תעודה חתום תורה בלמודי צור תעודה דא תורה שבע"פ בנין דתמן אתצר צורא דחיי²⁴⁶⁷ ובתעודה אתקשר קשרא דחיי (נ"א קשרא דמהימנותא) דלעילא למהוי כלא חד²⁴⁶⁸ ומתמן לתתא אתפרשן אורחים ושבילים ומתמן מתפרשין אורחין בעלמין כלהו²⁴⁶⁹ הה"ד (&) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים²⁴⁷⁰</p>	<p>כתוב צור תעודה חתום תורה בלמודי, צור תעודה זו תורה שבעל פה, משום ששם נצרר צורר החיים, ובתעודה נקשר קשר החיים (קשר האמונה) שלמעלה, להיות הכל אחד, ומשם למטה נפרדות הדרכים והשבילים, ומשם נפרדות הדרכים בכל העולמות, זהו שכתוב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים.</p>
<p>חתום חתמה תורה חתימה דאורייתא דאיהי תורה שבכתב באן אתר בלמודי²⁴⁷¹ אלין נביאי כד"א (&) ויקם את העמוד הימני ויקרא שמו יכין ויקם את העמוד השמאלי ויקרא שמו בועז ומתמן אתפרשן אורחין לנביאי מהימני וקיימי אלין בקיומא לגופא לשית טהירין²⁴⁷² קב הה"ד (&) שוקיו עמודי שש וכלא לא קיימא אלא בשלימו ולא שרייא קדוש' דכלא אלא בשלימו כד מתחבראן דא בדא כלא הוא שלים כלא הוא חד לא אתפני' אתר וע"ד אקרי כ"י שלם כד"א (&)</p>	<p>חתום חותמה תורה, חתימה של התורה שהיא תורה שבכתב, באיזה מקום בלמדי אלו הנביאים, כמו שנאמר ויקם את העמוד הימני ויקרא את שמו יכין, ויקם את העמוד השמאלי ויקרא את שמו בועז, ומשם נפרדות הדרכים לנביאים הנאמנים, ואלה עומדים בקיום לגוף לששת האורות, זהו שכתוב שוקיו עמודי שש, והכל לא עומד אלא בשלמות, ולא שורה קדושה של הכל אלא בשלמות כשמתחברים זה עם זה, הכל הוא שלם, הכל הוא אחד, לא נפגם המקום, ולכן נקראת כנסת ישראל</p>

²⁴⁶⁶ קודם שאבאר דברי המאמר ראיתי לבאר הפסוק כפשוטו כי קשה הבנתו, ואומר שיובן בהזכיר הנזכר קודם לו והוא, (ח, יט) וכי יאמרו אליכם דרשו וגו' בעד החיים אל המתים, ור"ל הלא זהו דרך כל עם לדרוש למתים בעד החיים, וכמו שמצינו בשמואל שהלך לחצרמות לשאול מאביו על מעות היתומים. והתירוץ לזה הוא כי יש לאדם מעין העולמות ופנימיותם, שהרי חנר"ן הם בסוד אבי"ע וד' אותיות הוי"ה, וזה בבחינת הגדלות, ויש בהם ייחוד גדול. ואמנם אחרי פטירת הצדיק והזדככו תעלנה בחי' חנר"ן שלו כל אחת ואחת למקומה, ויש כח לצדיק החי לעורר אותן ביחודים, וזה בכח כוונותיו שגורם זווג העולמות בפנימיותם. והנה חצר מות כתב החסד לאברהם מעיין ד' נהר כג, שהוא מקום זך וגנוז בעולם העשיה ששם מושב הנפשות, ולשם נכנס שמואל ביחודים והתבודדות. על דרך אותם שנכנסו בפרדס, וכתב בפירוש בעל עין יעקב (מהתוס') שנכנסו על ידי שם, וזה מעלה גדולה והתייחדות רב בקדושה. אבל דע שאחרי עיכול הבשר ושחנר"ן עולים למקורם נשאר בקבר בחי' הבלא דגרמי מבחי' הקטנות שהחיצונים יכולים להאחז שם, וכנודע מסוד שמואל הנביא בענין בעלת אוב, ועיין בליקוטי נביאים. והנה אותם הפושעים לא ידעו להבחין העניינים והיו מדמים דרישת האובות אל מעלת הייחודים הנזכרים, ולא השכילו כי הייחודים הם תכלית הייחוד בכח הזווג הנעשה מזו"ן, וענין האוב הוא תכלית הפירוד הנמשך מהקטנות הגמור. וזו היא תשובת הנביא לתורה ולתעודה וגו', כלומר זהו (נ"א זכו) לזווג זו"ן שה"ס תורה ותעודה כנזכר כאן. וזהו אם לא יאמרו כדבר הזה, או כיוצא בו אשר אין לו שחר שהוא החשך הגדול ולא אור קדוש, אלא אחיזתו ביוצא מן הבקעים הסתומים משחיו ומבין אצילי ידיו וכנזכר בפרק ארבע מיתות, והוא פחות הרבה מהיוצא מבקיעי הידים והרגלים מבין הצפרנים. ובזה תבין מ"ש תורה שבע"פ לא שריא וכו', פי' גם שהמלכות רגליה יורדות מות אינה שורה במקום פגום שהוא ענין האוב שהוא תכלית הפירוד (רמ"ז).

²⁴⁶⁷ נקרא צורר החיים תמיד צורר עם המלכות הנק' תעודה צדיק וצדק כחדא אזלו כי ז"א בן ט"ס והיא משלימתו לעשר (רח"ו).

²⁴⁶⁸ יסוד ומלכות ומתחת המלכות דאצילות שם סוד עולם הנפרדים כנודע (מ"מ).

²⁴⁶⁹ פי' בבי"ע (מ"מ).

²⁴⁷⁰ ארגמן (רח"ו).

²⁴⁷¹ נו"ה (רח"ו).

²⁴⁷² תלת פרקין לכל א' הרי שוקיו עמודי שש (רח"ו).

<p>ומלכי צדק מלך שלם²⁴⁷³ (&) ויהי בשלם סכו²⁴⁷⁴ ובג"כ לא שרייא כלא אלא באתר שלים</p>	<p>שלם, כמו שנאמר ומלכי צדק מלך שלם, ויהי בשלם סוכו, ולכן לא שורה הכל אלא במקום שלם.</p>
<p>ועל דא (&) כל איש אשר בו מום לא יקרב כנוונא דא קרבנא דביה מומא לא יתקריב מאי טעמא דכתיב (&) כי לא לרצון יהיה לכם ואי תימא הא קודשא בריך הוא לא שארי אלא באתר תבירא במאנא תבירא דכתיב (&) ואת דכא ושפל רוח האי אתר שלים יתיר הוא מכללא²⁴⁷⁵ (דכתיב (&) ואת דכא ושפל רוח) בגין דמאיך גרמיה למשרי עליה גאותא דכלא גאותא עלאה²⁴⁷⁶ ודא הוא שלים אבל לא כתיב (&) ואת</p>	<p>ועל כן כל איש אשר בו מום לא יקרב, כדוגמא זה הקרבן שבו מום לא יתקרב, למה, שכתוב כי לא לרצון יהיה לכם. ואם תאמר הרי הקדוש ברוך הוא לא שורה אלא במקום שבור, בכלי שבור, שכתוב ואת דכא ושפל רוח, המקום הזה הוא שלם יותר מהכל, (שכתוב ואת דכא ושפל רוח), משום שמנמיק עצמו להשרות עליו את גאות הכל, הגאות שלמעלה, וזהו שלם, אבל לא כתוב ואת</p>
<p>צ/א/א</p>	
<p>עור ושבור וחרום ושרוע, אלא ואת דכא ושפל רוח מאן דמאיך גרמיה קב"ה זקיף ליה ובגיני כך כהנא דקאים לתתא כנוונא דלעילא בעי למהוי שלים יתיר מכללא ולא יתחוי פנים ועל דא אזהר להו לכהני דכתיב (&) איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום</p>	<p>עיוור ושבור וחרום ושרוע, אלא ואת דכא ושפל רוח, מי שמנמיק עצמו הקדוש ברוך הוא זוקף אותו, ולכן הכהן שעומד למטה כדוגמא שלמעלה צריך להיות שלם יותר מהכל, ולא יראה פגום, ועל כן הזהיר את הכהנים שכתוב איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום.</p>
<p>תו פתח ואמר (&) וכי תגישון עור לזבוח אין רע וכי תגישו פסח וחולה אין רע וכי קב"ה אמר אין רע אי הכי טוב הוא</p>	<p>עוד פתח ואמר, וכי תגישון עיוור לזבח אין רע, וכי תגישו פסח וחולה אין רע, וכי הקדוש ברוך הוא אומר אין רע, אם כך טוב הוא.</p>
<p>אלא סיפיה דקרא אוכח דישראל באינן יומין הוו ממנן כהני מארי דמומין על גבי מדבחה ולשמשא על מקדשא ואמרי מאי אכפת ליה לקב"ה דא או אחרא ואינן הוו דאמרי אין רע וקב"ה אתיב להון ההוא מלה דהוו אמרי</p>	<p>אלא סוף הכתוב מוכיח, שישראל באותם הימים היו ממונים כהנים בעלי מומים על גבי המזבח ולשמש על המקדש, ואומרים מה אכפת לקדוש ברוך הוא זה או אחר, והם היו שאומרים אין רע, והקדוש ברוך הוא השיב להם אותו דבר שהיו אומרים.</p>
<p>אמר ישראל אתון אמרי כד מקרבי מארי דמומין על פולחני אין רע מאי אכפת ליה לקב"ה סופיה דקרא מה כתיב (&) הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך בר נש מנייכו אי בעיתו לשלומי למלכא ולקרבא קמיה דורונא אתון משדרין ליה בפנימא או לאו הירצך או הישא פניך בההוא דורונא כ"ש וכ"ש²⁴⁷⁷ דאתון מקרבין קמאי²⁴⁷⁸ בר נש פנים לקרבא דורונא הא דורונא</p>	<p>אמר ישראל אתם אומרים כשמקריבים בעלי מומים לעבודתי אין רע, מה אכפת לו לקדוש ברוך הוא, בסוף הפסוק מה כתוב הקריבהו נא לפחתך, הירצך או הישא פניך אדם מכם אם תרצו לשלם למלך ולהקריב לפניו דורון, אתם שולחים לו עם פגם או לא הירצך או הישא פניך, באותו הדורון כל שכן וכל שכן כשאתם מקריבים לפני אדם פגום להקריב דורון, הרי הדורון שלכם נמסר לכלב,</p>

²⁴⁷³ כי היא משלמת הבנין לעשרה (רח"ו).

²⁴⁷⁴ פי' המלכות שנק' סכו שהוא גימ' אלהי"ם היא משלמת לז"א (מ"מ).

²⁴⁷⁵ ולא פסל ה' אלא בעל מום אבל מאיך גרמיה אדרבא משובח (מ"מ).

²⁴⁷⁶ כפל לשון גאותא דכולא הם ז'ו"ן ואו"א שמקבלים מת"י נימין גימ' גאו"ת כמ"ש הרב, גאותו עילאה הוא א"א ששם הוא שורש ת"י נימין (מ"מ).

²⁴⁷⁷ התם מסדרין והכא מקרבין (אור יקר).

²⁴⁷⁸ והתם בר נש והכא "קמאי" תרי כל שכן איכא (אור יקר).

<p>דילכון לכלבא אתמסר²⁴⁷⁹ דודאי בר נש דאיהו פנים פנים הוא מכלא פנים הוא מהימנותא ועל דא (&) כל איש אשר בו מום לא יקרב</p>	<p>שודאי אדם שהוא פגום, פגום הוא מהכל, פגום הוא באמונה, ועל כן כל איש אשר בו מום לא יקרב.</p>
<p>אמר רבי יוס²⁴⁸⁰ זמין קב"ה לאשלמא להו לישראל ולאשתכחא שלימין בכלא דכלא דלא יהא בהון מארי דמומין כלל בגין דיהון תקונא דעלמא²⁴⁸¹ כאלין מאני ולבושא דבר נש דאינון תקונא דגופא הה"ד (&) ויתיצבו כמו לבוש²⁴⁸²</p>	<p>אמר רבי יוסי, עתיד הקדוש ברוך הוא להשלים עם ישראל, ושימצאו שלמים בכל, שהרי לא יהיו בהם כלל בעלי מומים, משום שיהיו תקונו של עולם כמו הכלים הללו ולבושו של אדם שהם תקון הגוף, זהו שכתוב, ויתיצבו כמו לבוש (דבר אחר).</p>
<p>ת"ח קב"א ("ס"א ד"א) כד יתערון מעפרא כמה דעאלו הכי יקומון חגרין או סומין עאלו חגרין וסומין יקומון בההוא לבושא דלא יימרון דאחרא הוא דאתער ולבתר קב"ה ייסי לון וישתכחון שלימין קמיה וכדין יהא עלמא שלים בכלא כדין (&) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד</p>	<p>בא וראה, כשיתעוררו מהעפר כמו שנכנסו כך יקומו, חגרים או סומים נכנסו, חגרים וסומים יקומו, באותו לבוש שלא יאמרו שאחר הוא שהתעורר, ואחר כך הקדוש ברוך הוא ירפא אותם וימצאו שלמים לפניו, ואז יהיה העולם שלם בכל, אז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>
<p>שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו' (&) רבי יוסי פתח (&) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יי האי קרא אית לאסתכלא ביה²⁴⁸³ אבל תא חזי צדק כתררא קדישא עלאה²⁴⁸⁴ כהררי אל כאינון טורין עלאין קדישין²⁴⁸⁵ דאקרון טורי</p>	<p>שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו', רבי יוסי פתח צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה', בפסוק הזה יש להתבונן בו, אבל בא וראה צדק כתר קדוש עליון כהררי אל, כמו אותם הרים עליונים קדושים שנקראים, הרי אפרסמון טהור, ומשום שהיא עולה להתקשר בהם למעלה כל דיניה, במשקל אחד לכל שאין באותו הדין רחמים.</p>

²⁴⁷⁹ הוא כח החצוני הנק' בלאדן, פניו פני כלב, הפך הארי שהיה רבוץ על גבי המזבח, כדפי' בזהר בראשית (אור יקר).

²⁴⁸⁰ הענין שהמום מורה פגם בנשמה כדפי'. והטעם שבהיות האדם פוגם באברים העליונים, יוכרח שיפגום בגופו באבר ההוא עצמו, שכן דרך הנשמה להראות פעולותיה בגוף, כדפי' בזהר יתרו פסוק ואתה תחזה, ובהיותה פגומה ופגמה במקום עליון, בהכרח יפגם הגוף, ובהיות תחית המתים ישתלמו כל הנשמות ונצטרפו ונטהרו בכור האש, ולכך ראוי להיותם כולם טהורות בלי מום ולכך ישתלמו (אור יקר).

²⁴⁸¹ כדפי' וכמו שהנשמות הם מתוקנות גם הגופים שהם לבושים יהיו בלי מום (אור יקר).
²⁴⁸² שהלבוש כבוד אל הגוף שיהיה בלי מום נקרע כך הגוף מתוקן ונאות לנפש. והענין כי הנשמה השלמה בכל אבריה העליונים, לא תתלבש בגוף חסר אבר, כמו שהגוף הנאה לא יתלבש בלבוש חסר בית יד וכיוצא, וז"ש "ויתיצבו כמו לבוש" שהוא מכוון אל הגוף בלשמות (אור יקר).

²⁴⁸³ קשיא ביה טובה: אחת, אומרו "צדקתך", שצדק לתתא מן משפט, ואם כן איך ייחס לצדק הרוממות וצד המעלה, כאומרו הררי אל, ולמשפט יחס צד המטה, כאומרו תהום רבה. ועוד אומרו, כהררי אל, תהום בלא כ', או לימא כההוא כמו כהררי, או לימא הררי אל בלא כ' כמו תהום. עוד אומרו, הררי רבים, כההוא חד, לימא הר תהום או הררי תהומות. עוד, צדקתך חד משפטיך רבים, לימא צדקותיך משפטיך או לימא צדקתך משפטיך יחיד או רבים בשניהם. עוד בצדקתך חד נקט הרים רבים, ובמשפטיך רבים נקט תהום חד. עוד אומרו אדם ובהמה, מה ענין אדם ובהמה לצדקתך ומשפטיך, עוד השוה אדם לבהמה, ולתרץ כל זה אמר, אבל ת"ח וכו' (אור יקר).

²⁴⁸⁴ פי' כתר אחרון לעשר כתרים היא המלכות, וקראה "קדישא" מפני שצדק היא מדת הדין, והיא משתמשת בדיניה עם החצונים, ליסר בני אדם, והם נקראים נגעי בני אדם, כדכתיב והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם. והנה מזה יורה היות לה יחס מה עמהם ח"ו, לכך עתה שדבר בדיניה עם התחתונים, קראה "קדישא" דלא איהי כאינון דלאו קדישין, עם היות שהיא פועלת על ידם, ומפני שיש תחתיה ג"כ היכל זכות בקדושים בתי דינים, והם מלאכים והם דנים את האדם מתוך שנאה כדפירש הרשב"י ע"ה, שעל כך נקראים עירין, כדכתיב בגזרת עירין פתגמא לכך אמר "עילאה" פי' עליונה על שאר בתי דינין דהיא דנה את האדם מתוך אהבת האם את הבן, כאומרו אשר יסרתו אמו (אור יקר). מלכות (רח"ו).

²⁴⁸⁵ פי' הספירות שש שהם למעלה ממנה והם נקראות הרים כדכתיב שמעו הרים את ריב ה' והבינה נקראת אפרסמון כדפי' בזהר (אור יקר).

<p>דאפרסמונא דביא²⁴⁸⁶ ובגין דאיהי סלקא לאתקשרא בהו לעילא כל דינהא בשיקולא חדא לכלא דלית בההוא דינא רחמי</p>	
<p>משפטיך תהום רבה משפט דאיהו רחמי נחית לתתא²⁴⁸⁷ לההוא דרגא לתקנא עלמין וחיים על כלא ועביד דינא ברחמי לבסמא עלמא ובגין דאיהו רחמי אדם ובהמה תושיע יי לכלא בשיקולא חדא אדם ובהמה הא אוקמוה מאן דהוא אדם ושוי²⁴⁸⁸ לנרמיה כבהמה אדם ובהמה דין אדם ודין בהמה חד הוא</p>	<p>משפטיך תהום רבה, משפט שהוא רחמים, יורד למטה לאותה הדרגה לתקן עולמות, וחס על כולם ועושה דין ברחמים לבשם את העולם, ומשום שהוא רחמים, אדם ובהמה תושיע ה', לכל במשקל אחד. אדם ובהמה, הרי פרשוה מי שהוא אדם ושם את עצמו כבהמה, אדם ובהמה דין אדם ודין בהמה אחד הוא.</p>
<p>אדם (&) ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר בהמה והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי בגין דיעבר עלייהו שבת חד ודא אוקמוה</p>	<p>אדם, ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר, בהמה והיה שבעת ימים תחת אמו, ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה', כדי שתעבור עליהם שבת אחת והרי פרשוה.</p>
<p>רבי חייא פתח (&) יי בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו ת"ח זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דקב"ה אתרעי בהו ואינון מתדבקין ביה ואקרון קדישין²⁴⁸⁹ עם קדושקבב וכן עד דסליק לון לדרגא עלאה דאקרי קדיש²⁴⁹⁰ דכתיב (&) קדש ישראל ליי ראשית תבואתה כמה דאוקימנא דהא ישראל מתמניא יומין מתדבקין ביה בשמיה ורשימין בשמיה ואינון דיליה כד"א (&) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ</p>	<p>רבי חייא פתח ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. בא וראה אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם, והם נדבקים בו ונקראים קדושים עם קדוש, וכן עד שהעלה אותם לדרגה עליונה שנקראת קודש, שכתוב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כמו שבארנו, שהרי ישראל משמונה ימים נדבקים בשמו ורשומים בשמו והם שלו, כמו שנאמר ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ.</p>
<p>ועממין לא מתדבקין ביה ולא אזלין בנימוסיה ורשימא קדישא אעדיאו מנייהו עד</p>	<p>והעמים לא נדבקים בו, ולא הולכים בהנהגותיו, והרושם הקדוש נעדר מהם, עד</p>
<p>צא/ב</p>	
<p>דאינון מתדבקין בסטרא אחרא דלאו קדישא</p>	<p>שהם נדבקים לצד האחר שאינו קדוש.</p>

²⁴⁸⁶ שהאפרסמון הוא רוכב עליהם ומשפיעם, והאפרסמון דהיינו מ' ס' כדפי' בזהר תרומה, דהיינו מ' אימא מרובעת רביעא על בנין פתיחא להשפיע, ס' שהם ששה בנים כלולים מעשר יעשה ס' ששים (אור יקר). בינה (רח"ו)

²⁴⁸⁷ הנה נודע מ"ש רבינו האר"י זלה"ה שכל בנין הנוק' הוא מסטרא דגבורה בסוד (בראשית א ה) ולחשך קרא לילה והנה סטרא דגבורה הוא מיסוד דאימא כנודע והנה בר"ה וי"הכ אז הוא (ש"ה ש ב ו) שמאלו תחת לראשי עליית המלכות לבינה ומקבלת שם ה"ג כנודע ואח"כ בימי הסוכו' ובש"ת אז (ש"ה ש ב ו) וימינו תחבקני ומשפיע בה הז"א סוד ה"ח ואז נחה ושקטה הארץ מהדינים. וא"כ זהו שאמר צדק כתרא קדישא עילאה שהיא מלכות בעלותה למעלה לדינים של הבינה הנק' הררי אל כי בבינה שם ייא"י דס"ג שעולה א"ל וה"ג נק' הר"ם והנה בבינה סוד אפרסמון ואז בר"ה ובי"הכ עלייתה שם דינא בלא רחמי כי אז היא אצל הבינה בסוד יום הכיפורים ב' כפורים אמא וברתא ואח"כ משפיע בה הז"א הנק' משפט את ה"ח ביסוד דנוק' הנקרא תהום רבא ואז חיים על כולא שאפי' יש בני אדם שעשו מעשה בהמה בחטאם ופשעם וה' מוחל להם בתוקף ה"ח ההם ולכן נזכר בזוהר בכמה פעמי' שהדין מתעכב עד שמיני עצרת אולי יחזרו בתשוב' כי אז ניתנין בה ה"ח בסוד הגשם דמוסף דשמיני עצרת [גם זה הועתק מכ"י ר"מ פאפרוש זלה"ה וזה בוודאי ממנו זלה"ה] (זהר הרקיע).

²⁴⁸⁸ שאינו משיב למי שעולבו (רח"ו).

²⁴⁸⁹ מצד הבינה (אור יקר).

²⁴⁹⁰ בינה שמיני למלכות (רח"ו).

<p>ות"ח בשעתא דבעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל זמין בה לבני עשו אמר לון בעאן אתון לקבלא אורייתא</p>	<p>ובא וראה בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, הזמין אותה לבני עשו, אמר להם רוצים אתם לקבל תורה.</p>
<p>בההיא שעתא אתרגיזת ארעא קדישא²⁴⁹¹ ובעיא²⁴⁹² לאעלא לנוקבא דתהומא רבה אמרה קמיה מארי דעלמא פסטירא דחדווה (ס"א דעלמא) תרי אלפי שנין עד לא אתברי עלמא קלטינא קמי (נ"א קלטינא) גו נ"א אודמן קמי) ערלין דלא רשימין בקיומך</p>	<p>באותה שעה רגזה הארץ הקדושה, ורצתה להיכנס לנקב תהום רבה, אמרה לפניו רבונו של עולם שעשועי השמחה (של העולם) אלפיים שנים טרם שנברא העולם יזדמנו לפניו (נ"א יזדמנו, נ"א יזדמן לפני) ערלים שאינם רשומים בבריתך.</p>
<p>אמר לה קב"ה כורסייא כורסייא²⁴⁹³ ייבדון אלף אומין כווייהו וקיימא דאורייתא לא יודמן קמיהו הה"ד (&) יי בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארין רעשה ודאי בגין דאורייתא לא אתיהיבת (בגין דאיהי קיימא קדישא) אלא למאן דאית ביה קיימא קדישא ומאן דאליף אורייתא למאן דלא אתגזר משקר בתרי קיימי²⁴⁹⁴ משקר בקיימא דאורייתא²⁴⁹⁵ ומשקר בקיימא דצדיק וכנסת ישראל דאורייתא להאי אתר²⁴⁹⁶ אתיהיבת ולא לאחרא</p>	<p>אמר לה הקדוש ברוך הוא, כסא כסא יאבדו אלף אומות כמותם וברית התורה לא תזדמן לפניהם, זהו שכתוב ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה ודאי, משום שהתורה לא נתנה (משום שהיא ברית קדושה) אלא למי שיש בו ברית קודש, ומי שמלמד תורה למי שלא נמול משקר בשתי בריתות, משקר בברית התורה ומשקר בברית של צדיק וכנסת ישראל, שהתורה נתנה למקום הזה ולא לאחר.</p>
<p>רבי אבא אמר²⁴⁹⁷ משקר בתלת דוכתי²⁴⁹⁸ עלאי משקר בתורה²⁴⁹⁹ משקר בנביאים²⁵⁰⁰ משקר בכתובים²⁵⁰¹ משקר בתורה דכתיב (&) וזאת התורה וגו'²⁵⁰² משקר בנביאים דכתיב (&) וכל בניך למודי יי²⁵⁰³ אינון למודי יי ולא אחרא²⁵⁰⁴ וכתביב (&) חתום תורה בלמודי אינון ולא אחרא משקר בכתובים דכתיב (&) ויקם עדות²⁵⁰⁵ ביעקב ותורה שם בישראל וכתביב (&)</p>	<p>רבי אבא אמר משקר בשלשה מקומות עליונים, משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה שכתוב וזאת התורה וגו', משקר בנביאים שכתוב וכל בניך למודי ה', הם למודי ה' ולא אחר, וכתוב חתום תורה בלמודי, הם ולא אחר. משקר בכתובים שכתוב, ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, וכתוב אך צדיקים יודו לשמך, מי הצדיקים, זה צדיק וכנסת ישראל, שמי שלא נמול ולא נכנס</p>

²⁴⁹¹ העליונה הרוחנית והיינו שקראה כורסייא (אור יקר). פי' מלכות (מ"מ).

²⁴⁹² אם הערלים חצונים מקבלים תורה ת"ת היא ודאי יורדת לנוק' דתהומא החצונים (אור יקר).

²⁴⁹³ מלכות (מ"מ).

²⁴⁹⁴ משליט השקר שהיא הערלה בברית התורה ת"ת, ובברית בשר שהוא מילה מלכות, פריעה יסוד (אור יקר).

יקר). פי' קיימא דאורייתא וקיימא דצדיק, והזוהר תני והדר מפרש (מ"מ).

²⁴⁹⁵ ת"ת (רח"ו).

²⁴⁹⁶ היינו תורה שבכתב ת"ת, ותורה שבכל פה מלכות, ונקשרים על ידי היסוד (אור יקר).

²⁴⁹⁷ פי' שלת"ק לא הזכיר נצח והוד רק ת"ת ויסוד ומלכות, ולכך ר' אבא אמר משקר בתלת דוכתי (מ"מ).

²⁴⁹⁸ כדמסיק תורה שבכתב ת"ת ונביאים נר"ה וכתובים יסוד ומלכות, וראיה לזה כי התורה שבכתב עצמה

היא יש בה תורה נביאים כתובים, לכך נצטוו בכלם, ענין זה כתוב בהם זה רמז למדתם בת"ת עצמו (אור יקר).

²⁴⁹⁹ ת"ת (רח"ו).

²⁵⁰⁰ נר"ה (רח"ו).

²⁵⁰¹ יסוד ומלכות (רח"ו).

²⁵⁰² שמדתו אספקלריא המאירה (אור יקר). לפני בני ישראל (יהל אור).

²⁵⁰³ שהם נר"ה והשלילה חתום תורה וכו' (אור יקר).

²⁵⁰⁴ ר"ל אותן שנאמר וכל בניך (יהל אור).

²⁵⁰⁵ ושם לא פירש אלא סתם אבל המדות בעצמם (אור יקר).

והיא נק' תעודה כמש"ל צ ע"ב (יהל אור).

<p>אך צדיקים²⁵⁰⁶ יודו לשמך²⁵⁰⁷ מאן צדיקים דא צדיק וכ"י דמאן דלא אתגזר ולא עאל בקיומא דלהון לא יודון לשמיה קדישא דהיא אורייתא</p>	<p>לברית שלהם לא יודו לשמו הקדוש שהיא התורה.</p>
<p>א"ר חייא כיון דאתגלי קב"ה על שורא דסיני למיהב אורייתא לישראל שכיבת קב"ה ארעא ותבת בנייהא הה"ד (&) ארץ יראה ושקטה²⁵⁰⁸</p>	<p>אמר רבי חייא כיון שהתגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני לתת תורה לישראל, שכיבת הארץ ושבחה למנוחה, זהו שכתוב ארץ יראה ושקטה.</p>
<p>ת"ה בר נש דאתיליד לא אתמנא²⁵⁰⁹ עליה חילא דלעילא²⁵¹⁰ עד דאתגזר כיון דאתגזר אתער עליה (רוחא²⁵¹¹) אתערותא דרוחא דלעילא זכי לאתעסקא באורייתא אתער עליה אתערותא יתיר²⁵¹² זכי ועביד פקודי אורייתא אתער עליה אתערותא יתיר²⁵¹³ זכי ואתנסיב זכי ואוליד בנין ואוליף לון ארחוי דמלכא קדישא הא כרין הוא אדם שלים שלים בכלא²⁵¹⁴</p>	<p>בא וראה אדם שנולד לא התמנה עליו הכח שלמעלה עד שנמול, כיון שנמול מתעוררת עליו (רוח) התעוררות של רוח של מעלה, זוכה להתעסק בתורה, מתעוררת עליו התעוררות יתרה, זוכה ועושה מצוות התורה, מתעוררת עליו התעוררות יתרה, זוכה ונושא, זוכה ומוליד בנים ומלמד אותם את דרכי המלך הקדוש, הרי אז הוא אדם שלם, שלם בכל.</p>
<p>אבל בהמה דאתילידת בההיא שעתא דאתילידת ההוא חילא דאית לה בסופא אית לה בההיא שעתא דאתילידת ואתמנא עליה ובגין כך כתיב (&) שור או כבש או עז כי יולד עגל או טלה או שעיר או גדי לא אתמר אלא שור או כשב או עז ההוא דאית ליה לסופא²⁵¹⁵ אית ליה בשעתא דאתיליד והיה שבעת ימים תחתת אמו²⁵¹⁶ (&) בגין לאתישבא ביה ההוא חילא ואתקיים ביה ובמה יתקיים ביה כד ישרי עליה</p>	<p>אבל בהמה שנולדה, באותה שעה שנולדה אותו כח שיש לה בסופה יש לה, באותה שעה שנולדה והתמנה עליה, ולכן כתוב שור או כשב או עז כי יולד עגל או טלה או שעיר או גדי, לא נאמר אלא שור או כשב או עז, אותו שיש לו לסוף יש לו בשעה שנולד, והיה שבעת ימים תחתת אמו, כדי לישוב בו אותו כח ומתקיים בו, ובמה יתקיים בו כשתשרה עליו שבת אחת, ואם לא לא יתקיים (ועוד שיתייבש מזוהמת אמו).</p>

²⁵⁰⁶ כדמסיק (אור יקר).

²⁵⁰⁷ כמש"ו לשמך היא התורה ודייקא צדיקים כמש"ו (יהל אור).

²⁵⁰⁸ "יראה" מתחלה כשהלך לשעיר ולפארן "ושקטה" שבא לסיני (אור יקר).

²⁵⁰⁹ הענין שעם היות שבשעת ההולדה על ידי קדושת אביו, הקב"ה גוזר על הטיפה ההיא נשמה פלונית, עם כל זה אין אותה נשמה מתיישבת בגוף אלא עד שירווח אותה מעט מעט מדרגה אחר מדרגה, ולזה בעת מולדתו הוא כא"ן "דלא אתמנא" וכו' מפני שהוא אז בערלה והקליפה והוא חי חיות דק וקליש וקל להתעקר כנר הדק שהרוח הקלה עוקרו, נימול זוכה לנפש שנכנס לקדש ויצא מהערלה קצת, וכן הולך ועושה על ידי חנוך מצות ותורה עד י"ג שזוכה לנשמה ובהיותו בן עשרים שנשא והוליד זכה לנשמה דאצילות אם אין שם מונע על ידי עון, ועל ידי בניו שלומדים תורה ומצות עולה לסוד יהו"ה דהיינו 'אב ה' אם ו' בן ה' בת כדפי' (אור יקר).

²⁵¹⁰ שאינו קונה אפילו נפש דעשיה עד דאתגזר ואז קונה הנפש (רח"ו).

²⁵¹¹ פי' נפש דעשיה כמ"ש (מ"מ).

²⁵¹² רוח דיצירה (רח"ו).

²⁵¹³ סוד נשמה דבריאה (רח"ו).

²⁵¹⁴ פי' שמשיג עד אצילות (מ"מ).

²⁵¹⁵ שור בן יומו קרוי שור כשב בן יומו קרוי כשב וכן עז, מה שיש לו בעת מיתה יש לו בעת לידה, אבל האדם נקרא ילד עלם נער אנוש איש אדם גבר, ויש לשמות אלו זמנים מחולפים לפי קניית האדם שלימותו (אור יקר).

²⁵¹⁶ קשיא ליה כיון שבן יומו שלם אם כן מה צורך והיה שבעת ימים, ותירץ אלא להתיישב הכח בו בעצם על ידי שבת וא"ת בשלמא שבת לגבי ישראל ניחא אבל בהמה מאי איפכת ליה, ויש לומר שכל הכחות יש בהם תוספת קדושה ושפע ואור ביום שבת, שכל מעשה בראשית מתחדש במנוחה ולכך צריך שיהיה הכח מושל בו בעת היותו גובר, ואם תאמר אם כן כד נפיק שבתא להוי כשר ולאוי הכי דקרא קאמר שבעת ימים דבר השווה לכל, ויש לומר דשבת איהו נקודה בגו שית נקודין ולכך צריך להשלים עליו יום שבת עם כל ששת ימי ההקף שהם מכלל השבת שלו, ואחר שהשלים השבת עם ששת ימים ירצה וכו' דהיינו מיום השמיני והלאה (אור יקר).

<p>שבת חד ואי לא לא יתקיים (ועוד דאתייבש מוזהמא דאמיה²⁵¹⁷)</p>	<p>ואחר שיתקיים בו אותו הכח, כתוב ירצה לקרבן אשה לה', בקיום של שבת אחת שעברה עליו, ואדם בקיום של שבת אחת מתקיימת בו התעוררות של העולם הזה והכח שלו, אחר שנמול מתעוררת עליו התעוררות של רוח עליונה, וכנסת ישראל עוברת עליו ורואה אותו ברושם קדוש, ומתעוררת עליו ושורה עליו הרוח של אותו עולם קדוש, כמו שנאמר ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך וגו', בדמך בשנים.</p>
<p>ואי תימא התם כד נפקי ישראל ממצרים דשכיח בנייהו דם פסח ודם מילה כדין כתיב (&) בדמך חיי הכא מאי בדמך אלא תרין חד דמילה וחד דפריעה חד דגזירו דכנסת ישראל וחד דפריעה בצדיק יסוד עולם ואלין תרין דמין דבר נש קאים בנייהו בקיומא דעלמא דאתי הה"ד (&) בדמך חיי</p>	<p>ואם תאמר, שם כשיצאו ישראל ממצרים שהיו מצוי ביניהם דם פסח ודם מילה, אזי כתוב בדמך חיי, כאן מה זה בדמך. אלא שנים, אחד של מילה ואחד של פריעה, אחד של מילה של כנסת ישראל ואחד של פריעה בצדיק יסוד עולם, ואלו שני דמים שאדם עומד בשבילם בקיום של העולם הבא זהו שכתוב בדמך חיי.</p>
<p>רבי שמעון אמר (&) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם סוד יי' ליראיו דא כנסת ישראל ובריתו להודיעם דא צדיק יסוד עולם²⁵²⁰</p>	<p>רבי שמעון אמר סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. סוד ה' ליראיו זו כנסת ישראל, ובריתו להודיעם זה צדיק יסוד עולם,</p>
<p>צב/א</p>	
<p>בקשורא חדא²⁵²¹ יו"ד²⁵²² תלת אתוןן שלימותא דכלא יי' ראשיתא דכלא²⁵²³ יי' עלאה דכלא²⁵²⁴ וא"ו אמצעיתא שלימותא דכל</p>	<p>בקשר אחד, יו"ד שלש אותיות השלמות של הכל, י' ראשית הכל י' עליונה של הכל, וא"ו אמצע שלמותם של כל הצדדים מעביר את כל הרוחות, בו תלויה האמונה, דל"ת הגן, צרור החיים, האות הזו קטנה</p>

²⁵¹⁷ דהיינו שיצא מכלל נפל ואם לאו כמת חשוב מלחיות בטן אמו ולכך אסור גם להדיוט (אור יקר).

²⁵¹⁸ פי' נפש דעשיה כמ"ש הרח"ו ז"ל לעיל (מ"מ).

²⁵¹⁹ פי' שמלכות מקננת בעשיה, ויש לו הארה ממנה ג"כ (מ"מ).

²⁵²⁰ דע כי היסוד נק' כל להיותו כולל כל האצילות, והנה י' זעירא נקרא יסוד ובא לרמז כאן איך רמוז בי' כל האציל' כי הי"ד במילוי ג' אותיות היא שלימות כל האצילוי' י' חכמה ו' ת"ת המבריח מן הקצה אל הקצה ד' גנתא מלכות. נמצא כי אות י' קטנה היא שלימות כל האצילות ואמר שכשהעולם נשפע אז י' זו הקטנה במילוי כמלך בחיילותיו ומרמז כל האציל' בו וכשהעולם אינו בשפע אז נעשה י' קטנה זעירא ולא נודע כי בה שלימותא דכולא ואגב שרמז בה בי"ד בא לומר ג"כ איך בכל אות ואות דהויה כלול בו כל האצילוי' כולו. ה"א שלימותא דכולא כי הא' במילוי ה"א וא' צורתה יו"ד והם אותיות יו"ד עצמ' הרי בה' כלול ג"כ האצילות (זהר הרקיע).

²⁵²¹ עי' הערה בסוף הספר א'.

²⁵²² ר"ל סוד הוא כ"י דבה ע' לשון כחושבן סוד מן יסוד, כמ"ש ברע"מ כ ע"א וברי תהו אי' (ר"ל שזה הנקודה הוא י') דאשלים ליסוד והו אי' דאתגלי בפום אמה והוא קושר כל הע"ס שהוא יו"ד במילואו כמ"ש והוא בחכמה וממנו יורש יסוד כד סליק לשם בסוד משכיל לאיתן כמ"ש בסבא וז"ש יו"ד תלת אתוןן כו' (יהל אור). ²⁵²³ פי' סוד הוא הבינה ס' בסוד שסותמת אור החכמה בתוכה שהיא ר"ד מילוי הי"ד ואח"כ נותנים אותם לז"ון שנק' יראיו לפי שיש בהם גבורות שרשי הדינין מתגלן בהם ובריתו יסוד אבא שהוא מודיע אותם בסוד הזיווג לאימא וז"ש להודיעם מלשון (בראשית ד כה) וידע אדם (זהר הרקיע).

²⁵²⁴ ור"ל בו ג' דרגין שהן דא ע"ג דא, ג"ר ר"ק כ"י, והן ג' אתוןן אלו כמ"ש והולך ובי' עצמו נכלל כל ג"ר הרי ע"ס (יהל אור).

<p>סטרין²⁵²⁵ מעבר לכל רוחי²⁵²⁶ ביה תלייא מהימנותא²⁵²⁷ דל"ת גנתא צרורא דהיי²⁵²⁸ את דא זעירא שלימא דכלא²⁵²⁹ את דא סתימא דכל סטרין²⁵³⁰ כד נפיק נפיק כמלכא עם חילוי תב (נ"א יתיב) לבתר י' בלחודוי ביה אסתים מלה²⁵³¹ ביה נפיק סגיר ופתח (נ"א נגיד ונפיק ופתח) קבר ה"א²⁵³² (נ"א דא) שלימותא דכלא לעילא ותתא²⁵³³ והא אתמר הא ה' הא ידיעא²⁵³⁴ אקבה הוא יו"ד שלימו דתלת אתוון דאינון ברישא דסתימין (ס"א ביו"ד והא אוקמוה) ביה ו' ע"ג א' (ס"א דא' הא) והא אוקמוה וכלא חד מלה הוא שלימו דשמא קדישא²⁵³⁵ הוא שלימו דעילא²⁵³⁶ בגין כך לזמנין ה"א נטיל²⁵³⁷ א' בזמנא דהיא מתעטרא בעטרוי</p>	<p>שלמות של הכל, האות הזו סתומה של כל הצדדים, כשיוצאת יוצאת כמו מלך עם חיילותיו, שבה (יושבת) אחר כך י' לבדה, בה נסתר הדבר, בה יוצא סוגר ופוחח (שופע ויוצא ופוחח), ה"א (זו) השלמות של הכל למעלה ולמטה, והרי נתבאר ה"א, ה' הרי ידועה, א' היא יו"ד שלמות של שלש אותיות, שהן בראש שסתומות (ביו"ד והרי פרשוה), בו ו' על גבי א', (שא' הרי) והרי פרשוה, והכל הוא דבר אחד. שלמות השם הקדוש הוא שלמות של מעלה, לכן לפעמים ה"א נוטלת א' בזמן שהיא מתעטרת בעטרותיו.</p>
<p>ת"ה כל את ואת דשמא קדישא אתחזי ביה שלימו דכלא שמא²⁵³⁸ יו"ד הא אתמר שלימו דכלא</p>	<p>בא וראה בכל אות ואות של השם הקדוש נראית בו השלמות של כל השם, יו"ד הרי נתבאר שלמות הכל.</p>

²⁵²⁵ פי' ו"ק אבא שהם אמצעות שזאת הו' כוללת בתוכה ו"ק שמתפשטין בז"א שהם גנוזים בו"ק של אבא ואח"כ מתגלגין ביסוד אבא ומתגלגין בבינה ומשם לז"א ואז נק' שלימותא דכל סטרין לפי שכל בחי' ו"ק דבינה וז"ו ובי"ע כלולים בו' זו (זהר הרקיע).

²⁵²⁶ לפי שנכללין בזאת הו' וכבר נודע שו"ק נק' רוח (זהר הרקיע).

²⁵²⁷ פי' כל מציאת ז"ו תליא באות ו' של מילוי היר"ד וכל מקום שיש בו ח"ו נק' מהימנותא ולפי שהגבור' למטה שיש לחיצונים חלק בהם ונקר' מהימנותא לאפוקי מעלמא דשקרא דלאו איהו מהימנותא להורות שאין בהם אחיזה כלל (זהר הרקיע).

²⁵²⁸ פי' כל מציאת ז"ו תליא באות ו' של מילוי היר"ד וכל מקום שיש בו ח"ו נק' מהימנותא ולפי שהגבור' למטה שיש לחיצונים חלק בהם ונקר' מהימנותא לאפוקי מעלמא דשקרא דלאו איהו מהימנותא להורות שאין בהם אחיזה כלל (זהר הרקיע). ר"ל מלכות דאבא וכו' (יהל אור, עיי"ש באריכות).

²⁵²⁹ פי' אע"פ שהוא זעירא וקטנה הכל כלול בה ר"ל באות י' פשוטה לבדה כלול וסתום הכל ולפי שרשב"י ע"ה מפרש תמיד הדברים ממטה למעלה לזה אחר שפי' היר"ד במילוי בא לומר ג"כ שי' פשוט' הכל כלול בה וז"ש את דא זעירא שלימא דכולא (זהר הרקיע).

²⁵³⁰ פי' כי ה' יש בה ג' קוצין הא' רומז לו' הב' רומז לו' הג' רומז לד' כשיוצא מן הסתימא ומתגלה היר"ד הוא גורם שכל התחתונים יש להם חיות ונשמה מאלו והוה כמו מלך וחיילותיו וכשחוזר לסתום אורו היא י' פשוטה לבד וז"ש כד נפיק נפיק כמלכא עם חילוי תב לבתר י' בלחודו (זהר הרקיע).

²⁵³¹ אפשר שדקדק במלת מל"ה אל המלכות שנקר' כן בפר' בראשית ע"ש וז"ש בי"ה פי' בו בעצמו נק' הסגירה והפתיחה כשסותם הכל בי' פשוטה או כשפוחח הכל להתפשט ו"ד ונעשה יו"ד במילוי והכל בפרצוף אבא והסגירו בא לו מצד אור הכתר שהוא סותם כל אור וסגרו והפתיחה מצד החכמה עצמה (זהר הרקיע).

²⁵³² ר"ל כד יוצא יוצא עם מלואו, והן נהורין דנפקין מיניה שנהיר באימא שית יריעות, כי יעקב בחר לו י"ה וכשסליק בע"ק נסתם בי' פשוט ונכלל בו ג"כ כל הע"ס כי י' מנין עשר וכמ"ש בפ' ויקרא ע"כ פירש הי' ועכשיו מפרש ה' (יהל אור).

²⁵³³ ה"א שלמותא דכולא לעילא ותתא - פי' שכוללת כל מה שלמעלה ממנה וכל מה שלמטה ממנה. זהר הרקיע).

²⁵³⁴ עי' הערה בסוף הספר ב'.

²⁵³⁵ פי' שלימות כל השם הוא הא' הרומז לע"ק (זהר הרקיע).

²⁵³⁶ פי' א"ו וז"ו (זהר הרקיע).

²⁵³⁷ ר"ל כיון שאמר שה' הוא משלים הכל פעמים הא' במילוי א' בזמן שנתמלאת ונשלמת ממנו דמתעטרת בעטרוי שהוא אור שמעטר אותה (זהר הרקיע).

²⁵³⁸ לקמן קו ע"א (לש"ו).

<p>ה' שלימו דכלא ואע"ג דלאו איהו באלף²⁵³⁹ ה"א בלחודוי הא אתמר בדיוקנא (ס"א דא דז²⁵⁴⁰ א הוא כו') ה"י (ס"א איהו) הוא שלימותא דכלא</p>	<p>ה' שלמות של הכל, ואף על גב שאינה באל"ף ה' בלבדה, הרי נתבאר בדמות (זו ה' א' היא וכו') ה"י (היא) הוא שלמות הכל.</p>
<p>ו' בין בסטרא דא בין בסטרא אחרא²⁵⁴¹ שלימו הוא דכלא</p>	<p>ו' בין בצד זה בין בצד אחר שלמות הוא של הכל.</p>
<p>וא"ו ה"א הוא שלימו יתיר²⁵⁴² לאעטרא לכלא הא דכלא חד והא אתערו ביה חברייא</p>	<p>ו"ה היא שלמות יתרה לעטר את הכל, זה שהכל אחד, והרי התעוררו בו החברים.</p>
<p>ת"ח (&) והיה שבעת ימים וגו' יו"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א וא"ו ה"א יו"ד ה"א) אתגליפו אתוןן (והיה) ו' ה' הא שבעת יומין אתכלילו בחד י' ה' שבעת יומין י' חד כללא דכלא ה"א תלת היא ותרין בנין וברא חד תרין אבהן ביה כלילין הא שיתא ברתיא נוקבא חד הא שבעה</p>	<p>בא וראה והיה שבעת ימים וגו', יו"ד ה"א וא"ו ה"א (וא"ו ה"א יו"ד ה"א) נחקקו אותיות (והיה) ו' ה', הרי שבעת ימים נכללו כאחד, י' ה' שבעת ימים, י' אחד הכלל של הכל, ה' שלשה היא, ושני בנים ובן אחד, שני אבות כלולים בו, הרי ששה, בת נקבה אחת הרי שבעה.</p>
<p>אשתמע דה' עלאה כללא דשיתא י"ה הא שבעה היינו דכתיב (&) שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום והיה שבעת ימים תחת אמו תחת אמו אתעטרו שבעת ימים דכתיב (&) לך יי' הגדולה והגבורה וגו' וע"ד שבעת ימים לתתא ליקרא דאמא עלאה תחת אמו לתתא דכתיב (& עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה עקרא דכל ביתא ילדה שבעה אלין שבעת יומין דחג הסכות ורבת בנים אמללה אלין קרבנין דחג דנחתין בכל יומא מן מנינא</p>	<p>נשמע שה' עליונה כלל של ששה, י"ה הרי שבעה, היינו שכתוב שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום. והיה שבעת ימים תחת אמו, תחת אמו התעטרו שבעת ימים, שכתוב לך ה' הגדולה והגבורה וגו', ועל כן שבעת ימים למטה לכבוד האם העליונה, תחת אמו למטה, שכתוב עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה, העיקר של כל הבית ילדה שבעה, אלו שבעת הימים של חג הסוכות, ורבת בנים אומללה אלו קרבנות החג שיורדים בכל יום מן המנין.</p>
<p>ות"ח אלין סלקין לעילא לעילא ואלין נחתין לתתא לתתא כד"א (&) אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים קנך משם אורידך נאם יי' וישראל סלקין מתתא לעילא דכתיב (&) והיה זרעך כעפר הארץ וכתיב (&) והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ולבתר סלקין על כלא ומתדבקן באתר עלאה על כלא הה"ד (&) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'</p>	<p>ובא וראה אלו עולים למעלה למעלה ואלו יורדים למטה למטה, כמו שנאמר אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאם ה', וישראל עולים ממטה למעלה שכתוב, והיה זרעך כעפר הארץ, וכתוב והרביתי את זרעך ככוכבי השמים, ואחר כך עולים על הכל ונדבקים במקום עליון על הכל, זהו שכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.</p>
<p>ושור או שיה אותו ואת בנו (&) אמר ר' יוסי כתרגומו לה ולברה דעקרא דאמא למנדע ברה</p>	<p>ושור או שיה אותו ואת בנו, אמר רבי יוסי כתרגומו, אותה ואת בנה, שעיקר</p>

²⁵³⁹ עוד אמר ואע"ג דלאו איהו באלף היא שלימות הכל כי ה' בצירור כזה ה הרי יש עוקץ י' והו' בתוכה והב' ווי"ן ד' הרי פעם ב' יו"ד שהוא סוד כל האצ"י וז"ש בדיוקנא איהו שלימותא דכולא שכשמציירין כך הוא הצירור יו"ד כמו בא' (זהר הרקיע).

ר

²⁵⁴⁰ כזה יד"ו (רח"ו).

²⁵⁴¹ ר"ל בין במילוי ובין בבלתי מלוי הוא כלול מכל האצ"י כי הוא מבריח מן הקצה אל הקצה וכשהוא במלוי כזה וא"ו וה"א בא' הרי ג"כ ציור יו"ד והוא יותר משובח לפי שרומז בהדיא בא'. את זה הועתק מכתבי רבי מאיר פאפרוש זלה"ה ולא נודע אם הוא מהאר"י זלה"ה אם הוא שלו (זהר הרקיע).

²⁵⁴² האותיות זה דהשם, הנה כשהם בפנ"ע אין בהם קדושת השם, אלא רק ע"י צירוף האותיות יה דוקא. ובאמת הנה מן הראוי הוא שגם הם יהיו בקדושת השם כמו האותיות יה ע' זוה"ק (אמור צב ע"א ושם קו ע"א) (דע"ה ח"ב קטז ע"ד).

<p>ואזיל בתרה ולא אזיל בתר אבוה ואנן לא ידעינן מאן הוא לא תשחטו ביום אחד א"ר יהודה מ"ט אי תימא משום עגמת נפש דבעירא ניכוס להאי בביתא חד ולהאי בביתא אחרא או להאי השתא ולהאי לבתר</p>	<p>האם לדעת את בנה, והוא הולך אחריה ולא הולך אחר אביו, ואנו לא יודעים מיהו. לא תשחטו ביום אחד, אמר רבי יהודה, למה. אם תאמר משום עגמת נפש של הבהמה, אז נשחט את זה בבית אחד ואת ההוא בבית אחר, או את זה עכשיו ואת זה אחר כך.</p>
<p>א"ל אית מאן דשרי ולא הכי אלא ביום אחד ממש ת"ח תנינן יפה תענית לחלום כאש לנעורת ועקרא דתעניתא בההוא יומא ממש ולא ביומא אחרא מאי טעמא בגין דלית לך יום לתתא דלא שלטא ביה יומא אחרא עלאה וכד איהו שארי בתעניתא דחלמא אוליפנא דההוא יומא לא אתעדי עד דאתבטל ההוא גזרה ואי דחי ליה ליומא אחרא הא שולטנא דיומא אחרא הוא ולא עאל יומא ביומא אחרא דחבריה כהאי גוונא לית לך יום דלא אתמנא עליה יומא עלאה לעילא ובעי בר נש לאסתמרא דלא יעביד פנימו בההוא יומא ולא יתפגים קמי שאר יומין אחרנין</p>	<p>אמר לו יש מי שמתיר. ולא כך, אלא ביום אחד ממש, בא וראה יפה תענית לחלום כאש לנעורת, ועיקר התענית היא באותו יום ממש ולא ביום אחר. למה, משום שאין לך יום למטה שלא שולט בו יום אחר עליון, וכשהוא שרוי בתענית חלום, למדנו שאותו יום לא עובר עד שמתבטלת אותה גזרה, ואם דוחה אותה ליום אחר, הרי שלטונו של היום האחר הוא, ולא נכנס יום ביום אחר של חבריו, כדוגמא זה אין לך יום שלא התמנה עליו יום עליון למעלה, וצריך אדם להשמר שלא יעשה פגם באותו היום, ולא יפגם לפני שאר הימים האחרים.</p>
<p>ותנינן בעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא אי בר נש עביד עובדא לתתא כדקא</p>	<p>ושנינו במעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה, אם אדם עושה מעשה למטה כראוי</p>
<p>צ/ב/ב</p>	
<p>יאות הכי אתער חילא כדקא יאות לעילא</p>	<p>כך מתעורר כח כראוי למעלה.</p>
<p>עביד בר נש חסד בעלמא אתער חסד לעילא ושאריו בההוא יומא ואתעטר²⁵⁴³ ביה בגיניה ואי אתדבר בר נש לרחמיקבו לתתא אתער רחמי על ההוא יומא ואתעטר ברחמי בגיניה וכדין ההוא יומא קאים עליה למהוי אפוטרופא בגיניה בשעתא דאצטריך ליה</p>	<p>עושה אדם חסד בעולם, מתעורר חסד למעלה ושורה באותו היום ומתעטר בו בשבילו, ואם נוהג אדם לרחם למטה מעורר רחמים על אותו יום, ומתעטר ברחמים בשבילו, ואז אותו היום עומד עליו להיות אפוטרופוס עליו בשעה שיצטרך אותו.</p>
<p>כגוונא דא בהפוכא דא (ועל כלא) אי עביד בר נש עובדא דאכזרי הכי אתער בההוא יומא ופגים ליה ולבתר קאים עליה לאכזרי לשיצאה ליה מעלמא בההיא מדה דבר נש מודד בה מודדין ליה</p>	<p>כדוגמא זה בהפיך של זה (ועל הכל), אם עושה אדם מעשה אכזרי, כך מעורר באותו יום ופוגם אותו ואחר כך עומד עליו כמו אכזרי לכלותו מן העולם, באותה מדה שאדם מודד בה מודדין לו.</p>
<p>תנן דישראל אכזריות אתמנע מנייהו מכל שאר עמין ולא יתחזון מניה עובדא בעלמא דהא כמה מארי דעיינין²⁵⁴⁴ קיימין עליה דבר נש בההוא עובדא זכאה מאן דאחוי עובדא דכשרא לתתא דהא בעובדא תלייא מלתא בכלא לאתערא מלה אחרא</p>	<p>שנינו שישראל נמנעה מהם אכזריות מכל שאר העמים, ולא ייראו מהם מעשה בעולם, שהרי כמה בעלי עיניים עומדים על האדם באותו המעשה, אשרי מי שמראה מעשה כשר למטה, שהרי במעשה תלוי הדבר בכל לעורר דבר אחר.</p>

²⁵⁴³ פ'י שאותו היום נתעטר בחסד בשביל האדם (מ"מ).

²⁵⁴⁴ אלו הע"א סנהדרין, ושאר בתי דינין נקראים מארי דעיינין, שהם משגיחים ועושים חשבון מכל מעשה בני אדם (עמק המלך ש"ז פ"כ).

<p>רבי שמעון פתח וירא יעקב²⁵⁴⁵ כי יש שבר במצרים (&) האי קרא רזא דחכמתא אית ביה ואית לן לאסתכלא ביה דלאו סופיה רישיה ולא רישיה סופיה אלא ת"ח בשעתא דקב"ה בעי למידן עלמא בכפנא לא יהיב מלה דא לידא דכרוזא דהא כל דינין אחרנין דעלמא כרוזא כריז עלוהי עד לא ייתון לעלמא ודינא דא לא אתיהיב לכרוזא אלא קב"ה אכריז עליה וקארי הה"ד (&) כי קרא יי' לרעב</p>	<p>רבי שמעון פתח וירא יעקב כי יש שבר במצרים, בפסוק זה יש סוד של חכמה, ויש לנו להתבונן בו, שאין סופו ראשו ואין ראשו סופו. אלא בא וראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא רוצה לדון את העולם ברעב, אינו נותן דבר זה לידי הכרוז, שהרי כל הדינים האחרים של העולם הכרוז מכריז עליהם טרם שיבואו לעולם, והדין הזה לא ניתן לכרוז, אלא הקדוש ברוך הוא מכריז עליו וקורא, זהו שכתוב כי קרא ה' לרעב.</p>
<p>מההיא שעתא אתפקדן על עלמא ממנן אחרנין בפקידו דרעב (דתרעין) ואסיר ליה לבר נש²⁵⁴⁶ דאית ליה שבעא לאחזאה בגרמיה שבעא דהא אחזי פנימו לעילא ואכחיש מלה דמלכא</p>	<p>מאותה שעה נפקדים על העולם ממונים אחרים בפקידת הרעב (של השערים), ואסור לאדם שיש לו שובע להראות בעצמו שובע, שהרי מראה פגם למעלה, ומכחיש את דבר המלך.</p>
<p>וכביכול כאלו אעבר ממנן דמלכא מאתרייהו וע"ד אמר יעקב לבנוי (&) למה תתראו למה תעבידו פנימו לעילא ולתתא ולאכחשא מלה דמלכא וכל אינון ממנן בכריזו דיליה אבל הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה (&) ותמן אחזיאו גרמיכו בשבעא ולא תכחישו פמליא דלעילא הכא</p>	<p>וכביכול כאילו העביר את הממונים של המלך ממקומם, ועל כן אמר יעקב לבנוי, למה תתראו, למה תעשו פגם למעלה ולמטה ולהכחיש את דבר המלך, וכל אותם הממונים בכריזה שלו, אבל הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, ושם הראו את עצמכם בשובע, ואל תכחישו פמליא של מעלה כאן.</p>
<p>ות"ח יעקב כמה תבואה הות ליה ולא בעי לשבור אלא בתוך הבאים בנין דלא ישתכח פנימו בעובדא דיליה²⁵⁴⁷</p>	<p>ובא וראה, כמה תבואה היתה ליעקב ולא רצה לשבור אלא בתוך הבאים, כדי שלא ימצא פגם במעשהו.</p>
<p>תו פתח ואמר (&) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם ותנינן ידו כתיב דבעי לזקפא ימינא על שמאלא ואמאי לאחזאה עובדא²⁵⁴⁸ לתתא בנין</p>	<p>עוד פתח ואמר, וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם, ושנינו כתוב "ידו" שרצה לזקף ימין על שמאל, ולמה, להראות</p>

²⁵⁴⁵ טעם פתיחה זו להביא ראייה למ"ש בעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא, ולכך אמר יעקב לבנוי למה תתראו וכו', דהיינו לאחזא שבעא דהא אתחזי פנימו לעילא. וג"כ הביא ראייה מכ' וישא אהרן את ידיו, ומפ' והעברת שופר וכו', ולכך צונו הקב"ה ולא תשחטו ביום אחד שלא לעשות מעשה אכזרי (מ"מ).

²⁵⁴⁶ מפני שאחר שהקב"ה בעצמו גוזר בפיו ומכריז על זה, אין ראוי לעבור על גזרת מלך, ואפשר לומר הטעם כי בני חיי ומזוני לא בזכותא וכו', ולכך הקב"ה בעצמו הוא הנותן או המונע ח"ו, והיינו נמי ג' מפתחות שהם ביד הקב"ה, מפתח גשמים דהיינו מזוני, ומפתח תחיית המתים דהיינו חיי, ומפתח היושבת על המשבר או עקרות דהיינו בני, ולהאי טעמא נפקא לן דהוא הדין בשעת הדבר ח"ו, אלא דהתם טעמא אחרינא נמי איכא כדמפרש בכמה דוכתי בזהר, וכדפי' רז"ל משנתן רשות וכו', וכן אל הבנים במקום שאין בנים ראוי להעלימם מעיני חשוכי בנים, ועכ"ז לא שייך הכא כל כך (אור יקר).

²⁵⁴⁷ מה שחסר כאן עיין בסוף הספר סימן ג (הערת הזהר). תמה המד"ל דהא כתיב (בראשית מב, ב) ונחיה ולא נמות, ולא תירץ כלום. ואני אומר דגם על גמרא שלנו יש להקשות כן דפ"ק דתענית דף י' ב' אמרינן למה אתם מראים עצמכם שבעים וכו', ואם נחיה ולא נמות הוא כמו שנראה מפשוטו וכמו שהקשה המד"ל מאי איריאי דלא יתראו תיפוק ליה משום ונחיה. ועוד קשה דאם אמת שלא היה להם אלא מעט מה הוצרך לצוותם שלא יתראו דמה להו לשקר וכל שכן זרע קדש ואמת. אבל האמת הוא שבכל הארצות התחיל מיד הרעב כמו שאמרו רז"ל על פסוק (מא, נד) ותחילנה, שנרקה כל תבואתם, אבל בבית יעקב נתקיימה כל התבואה שהיתה להם ולכן חשש יעקב שבניו יתראו שבעים להודיע לבני האדם חסד ה' עליהם. ויעקב הזהירם שלא יעשו כן, חדא מהטעם הנזכר כאן וגם הוא רמוז בגמרא (שם) שלא יתקנאו וכו', וטעם שני דאין סומכין על הנס דשמא ה' הטיב עמהם כל עוד שלא היה להם זמן לילך ולקנות, אבל אם יתרשלו ולא ירצו לירד למצרים שמא לא יעשה להם עוד נס וימותו כלם, ולכן ונחיה ולא נמות (רמ"ז).

²⁵⁴⁸ היינו להגביר הימין על השמאל לתת כח למדת החסד על הגבורה אפילו בעת ששתי ידות לברכה ראוי להגבירה כדי שהברכה תהיה בחסד (אור יקר).

<p>דיתער עובדא לעילא כתיב (&) והעברת שופר תרועה בחדש השביעי וגו' שופר תרועה אמאי²⁵⁴⁹ אלא שופר דמתבר²⁵⁵⁰ שלשלאין דמתבר שולמנותא מכל עבדין ובעיא לאחזאה שופר דאיהו פשוט ולא כפוף²⁵⁵¹ לאחזאה חירו לכלא דהא יומא נרים</p>	<p>מעשה למטה כדי שיתעורר מעשה למעלה. כתוב והעברת שופר תרועה בחודש השביעי וגו', למה שופר תרועה, אלא שופר שמשבר שלשלאות, שמשבר את השלטון מכל העבדים, וצריך להראות שופר שהוא פשוט ולא כפוף, להראות חירות לכל, שהרי היום גורם.</p>
<p>ובכללא בעי לאחזאה עובדא ועל דא שופר ולא קרן²⁵⁵² בגין לאחזאה מאן הוא אתר דאקרי שופר זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון ידעין לאתדבבא²⁵⁵³ במלכא קדישא ולא תערא²⁵⁵⁴ חילא דלעילא ולא משכא²⁵⁵⁵ קדושה דמאריהון עלייהו בגין כך כתיב (&) אשריך ישראל מי כמוך וגו' ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום</p>	<p>וצריך להראות מעשה בכל, ועל כן שופר ולא קרן, כדי להראות מיהו המקום שנקרא שופר, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהם יודעים להדבק במלך הקדוש ולעורר כח שלמעלה, ולהמשיך את קדושת רבונם עליהם, לכן כתוב אשריך ישראל מי כמוך וגו', ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>ושמרתם מצותי ועשיתם אותם וגו' (ויקרא כב לא) פקודין דמארי עלמא הא תנינו²⁵⁵⁶ דכתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אי נטורי קא בעינן עובידא למה תו כל פקודי אורייתא אינון בתרין גווינין דאינון חד זכור ושמור זכור לדכורא ושמור לנוקבא²⁵⁵⁷ וכלהו כללא דהא</p>	<p>ושמרתם מצותי ועשיתם אתם וגו', מצוותיו של רבוננו של עולם, הרי שנינו שכתוב ושמרתם מצותי ועשיתם אותם, אי שמירה הם צריכים למה מעשה, ועוד כל מצוות התורה הם בשני צורות, שהם אחד זכור ושמור, זכור לזכר ושמור לנקבה, וכולם כלל אחד.</p>
<p>אי שמור לנוקבא אמאי כתיב ושמרתם (את כל) מצותי אלא כלא בהאי קרא ושמרתם דא שמור ועשיתם דא זכור דכלא רוא דא זכירה דא איהי עשייה דהא מאן דאדכר מלה לתתא אתקין (עבידו מתמן לההוא רוא דלעילא וכל מאן דעביד מלה לתתא) ואתעביד ההוא רוא דלעילא פקודי</p>	<p>אם שמור לנקבה למה כתוב ושמרתם (את כל) מצותי, אלא הכל בפסוק הזה. ושמרתם זה שמור, ועשיתם זה זכור, שהכל סוד אחד. זכירה זוהי עשייה, שהרי מי שמזכיר הדבר למטה מתקין (עושים) משם לאותו סוד שלמעלה, וכל מי שעושה דבר למטה) ונעשה אותו הסוד שלמעלה.</p>

²⁵⁴⁹ לימא שופר סתם דלא תרועה בלחודהא עבדין בה (אור יקר).

²⁵⁵⁰ ומלת תרועה הוא לשון שברון כלשון תרועים בשבט ברזל (אור יקר).

²⁵⁵¹ כן מצותו יובל דהיינו בינה חירות פשוט ודאי, שאין דין ועקמימות בחירות זה שאין מונע, מה שאין כן בשופר כפוף, שעם היות בבינה מורה שאין רחמיה משולחים אלא היא כפופה, וביום הכפורים יובל שהיא החירות הגמור, הוא שופר פשוט. אמנם בראש השנה, שהוא הוראת הדין, וצריך לעורר תשובה, הוא שופר כפוף, שעל כן אנו מתפללים המלך המפשט, ולא מלך אוהב צדקה ומשפט, שסוף סוף הקולות והשופר בדין הוא, עם היות שממתק הדין, ואין בראש השנה חירות (אור יקר), שיוה"כ של יובל צריך שיהיה השופר פשוט ולא כפוף (מ"מ).

²⁵⁵² שופר בינה קרן מלכות (אור יקר ורח"ו). עי' לקמן צח ע"ב.

²⁵⁵³ היינו סוד דבקות הנפש במקור הלבד (אור יקר).

²⁵⁵⁴ היינו אחר הדבקות היותם מעוררים השרשים העליונים (אור יקר).

²⁵⁵⁵ פי' אחר התעוררות צריך להמשיכו למטה (אור יקר).

²⁵⁵⁶ עי' ספרא אמור ט: ושמרתם דא משנה, ועשיתם דא מעשה.

²⁵⁵⁷ כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות וכו' נאמר דמיירי בלימוד התורה, כי גם היא נקראת מצוה, ומה גם תורה שבע"פ נקראת מצוה. וראיה לזה, שאמר תשמרון לעשות, וארז"ל על פסוק ושמרתם ועשיתם, ושמרתם זו משנה, ועשיתם זה מעשה המצות, כמשמעו. וכן כאן, תשמרון, שלא ישכח מכם מה שלמדתם, כדי שתקיימו, וז"ש לעשות (ספר הליקוטים עקב ח). וצריך לחברא כחדא שילמוד לעשותם (בהגר"א על התיקו"ז פח ע"ב). ועי' סנהדרין (צט ע"ב): אמר ריש לקיש כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן רבי (אליעזר) [אלעזר] אומר כאילו עשאו לדברי תורה שנאמר ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אתם. כאן רואים הולדה מתוך השמירה והעשייה.

מצוות התורה אלו הן שש מאות ושלוש עשרה מצוות, שהן כלל של זכר ונקבה, והכל סוד אחד.	אורייתא אלין אינון שית מאה ותליסר פקודין דאינון כללא דדכר ונוקבא וכלא רוא חדא
אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש פתח ויקרא אלהים לאור יום וגו'.	אלה מועדי יי' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי (&) ר' יצחק פתח (&) ויקרא אלהים לאור יום וגו'
שנינו האור שהיה בראשונה היה מאיר מסוף העולם עד סוף העולם, כשהסתכל הקדוש ברוך הוא ברשעים שעתידים לעמוד בעולם, גזזו לצדיקים לעולם הבא, זהו שכתוב וימנע מרשעים אורם, וכתוב אור זרע לצדיק.	תנינן אור דהוה בקדמיתא ²⁵⁵⁸ הוה נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא ²⁵⁵⁹ כד אסתכל קב"ה ²⁵⁶⁰ לחייבין דזמינין ²⁵⁶¹ למיקם בעלמא גניז ליה לצדיקיא ²⁵⁶² לעלמא דאתי הה"ד (&) וימנע מרשעים אורם ²⁵⁶³ וכתוב (&) אור זרוע לצדיק
בא וראה, ויקרא אלהים לאור יום ולחושך קרא לילה, הרי שנינו יהי אור, אור שכבר היה. וכאן אם תאמר אור שהוא יום בלבדו, חזר ואמר ולחושך קרא לילה. אם תאמר כל אחד לבדו	ת"ח (&) ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה הא תנינן ²⁵⁶⁴ יהי אור אור דכבר הוה ²⁵⁶⁵ והכא אי תימא אור דאיהו יום ²⁵⁶⁶ בלחודוי הדר ואמר ולחשך קרא לילה אי תימא כל חד בלחודוי
	רע"מ

²⁵⁵⁸ דהיינו אור מצד החכמה (אור יקר).

²⁵⁵⁹ היינו עולם העליון בינה, עולם תחתון מלכות, ועליהם נאמר מן העולם ועד העולם, והענין כי אור זה הוא מחכמה הנקראת אור ראשון, שעליהם נאמר יהי אור ויהי אור, ואור זה מ' היה מתפשט מסוף העולם ועד סופו, דהיינו מבחינת הבינה הנאחזת בחכמה, שהיא סופה ממטה למעלה, ומתפשט מבין הבינה דרך ו' הת"ת עד ה' תתאה, שהיא עולם תחתון עד סופו דהיינו סופו ממעלה למטה בעולם תחתון עד שהתחתונים משתמשים בו אלו נמצאו והיו (אור יקר).

²⁵⁶⁰ אפשר לפרשו על הכתר או על חכמה או על בינה, והנכון בכתר שהוא המאציל החכמה ומפשיטה (אור יקר).

²⁵⁶¹ הם הקלי' והנמשכים מהם ואחריהם (אור יקר).

²⁵⁶² הענין שהאור הוא סוד ו' המתפשט מ' דרך ה' כדפי' וכן נראה בתיקונים מקומות רבים, שהת"ת נקרא אור גנוז ועניינו סוד הדעת המתעלם בבינה הנקראת עולם הבא, וענין "לצדיקים" הכוונה שהיסוד סוד י' ודאי, והצדיקים מרכבה ליסוד ושם מקום גן עדן הנשמות כדמוכח כמה דוכתי, ולכך היסוד מקבל מהעלם הבינה דהיינו חכמה שבתוך בינה בסוד הדעת ו' הגנוז בתוכה כדפי' נמצא האור הזה גנוז לצדיקים מפני שכל שפע הת"ת נתן ליסוד כנודע והוא לעתיד בסוד בחי' היסוד בבינה בסוד יניקתו מחכמה י' מ' וכדפי' (אור יקר).

²⁵⁶³ מקלא קאמר אור אלא אורם דווקא חלקם אבל חלק הצדיקים גנוז להם לעתיד כדפי' אור זרוע וכו', ובזוהר פרשת תרומה משמע שאור זה הוא סוד אור קדמא בחסד, והוא זרוע לצדיק במלכות בסוד היחוד, והכל בא אל מקום א', כי בסוד היחוד נמשך אור הגנוז על ידי היסוד למלכות, והוא מצד החסד שהיא לצד החכמה. והכל ענין א'. והיינו כאומרו לחזות בנועם ה' שהוא אור הגנוז, והיכן, ולבקר בהיכלו למטה, שהוא נראה לצדיקים, וקרובים ענינים אלו להיותם אחד (אור יקר).

²⁵⁶⁴ ח"א מה ע"ב (לש"ו).

²⁵⁶⁵ היינו הת"ת שהיה בחכמה ונתפשט אל הבינה בסוד יהי י"ה ה"י, "אור" סוד ו' שביניהם מתפשטת כזה יה ה"י והיינו סוד י"ה אוי"ר נתפשטה י' שהאי החכמה ונסתלקה ונעשה יהי אור וכדפי' בתיקונים בארוכה וכן בחלק שיעור קומה, אם כן "כבר הוה קודם" אל יה"י ומתפשט והולך ומשום דסלקא דעתין שיהיה האור הזה ורחמיו משמשין בעולם בין לצדיקים בין לרשעים, לזה אמר "ויקרא אלהים לאור יום" דהיינו הרחמים לצדיקים. ולחשך, מדת המלכות, שהיו סוד אור רחמים, אלו מתפשטין מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא, עד שעוברין דרך בה ויורדין אפילו לעולם הזה שהיא ממשלת המלכות. אמר הקב"ה, יגנו האור מהעולם התחתון ומהמלכות, ומכל מה שלמטה ממנה, כדי שתהיה מדה זו מדת הדין לשפוט הרשעים בה, והיינו שהחשיכה ולחשך קרא לילה, והיינו וימנע מרשעים אורם (אור יקר). עי' בפרשת בראישת דף טז ע"ב שפי' שם שתחלה היה אבא גנוז בחסד דעתיק הנק' אור, ויצאה י' מאויר ואשתאר אור, ואחר כך מהארת חסד דעתיק נעשה חסד דז"א ופי' חסד דא נקרא אור אור דכבר הוה דהיינו חסד דעתיק הנק' אור אחר שיצאה י' ממנו (מ"מ).

²⁵⁶⁶ דהיינו שתהיה המלכות רחמים כת"ת וכו' (אור יקר). פי' שמא תאמר שהז"א שנבנה מהחסדים הנק' אור הוא לבדו נתקן ולא נתקנה הנוק', הדר ואמר "ולחושך קרא לילה" שגם המלכות שנבנית מהגבורות נתקנה (מ"מ).

<p>ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו' (&) פקודא דא לקדשא ליה בכל יומא לסלקא קדושתיה מתתא לעילא כמה דאיהו קדישא לעילא עד דסליק קדושתיה לאבהן ובנין ורזא דא (&) ונקדשתי בתוך בני ישראל עילא ותתא עילא בתלת דרגין לתתא בתלת דרגין קדושה הא אוקימנא בכמה דוכתי אבל כמה דאית קדושה לעילא על כלא הכי אית קדושה באמצעיתא קדושה לתתא וכלא ברזא דלתתא (ס"א בתלתא) קדושה דלעילא לעילא ברזא דא קדושה באמצעיתא ולתתא תלת דרגין דאינון חד קדוש איהו סטר עלאה דאשתכח ראשיתא לכל דרגין ואע"ג דאיהו סטר טמירא ואקרי קדש מתמן אתפשט פשיטו דנהיר בחד שבילא דיקא טמירא גו אמצעיתא</p>	<p>ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו', מצוה זו לקדש אותו בכל יום, להעלות קדושתו ממטה למעלה, כמו שהוא קדוש למעלה עד שעולה קדושתו לאבות ובנים, וסוד זה ונקדשתי בתוך בני ישראל, מעלה ומטה. מעלה בשלש דרגות, למטה בשלש דרגות, קדושה זו הרי בארנו בכמה מקומות, אבל כמו שיש קדושה למעלה על הכל, כך יש קדושה באמצע, קדושה למטה, והכל בסוד שלמטה. (בשלשה) קדושה שלמעלה למעלה בסוד אחד, קדושה באמצע ולמטה, שלש דרגות שהן אחת, קדוש הוא צד עליון שנמצא ראשית לכל הדרגות, ואף על גב שהוא צד טמיר, ונקרא קדש, משם התפשטה התפשטות שמאירה בשביל אחד דק ונסתר תוך האמצע.</p>
<p>כיון דאתנהיר גו אמצעיתא כדין אתרשים חד ו' דנהיר גו האי קדש ואקרי קדוש מהאי נהירו אתפשט פשיטו לתתא סופא דכל דרגין כיון דאתנהיר בסופא כדין אתרשים בנהירו חד ה' ואקרי קדושה והא אוקימנא</p>	<p>כיון שמאירה תוך האמצעית, אז נרשמת ו' אחת שמאירה בתוך הקודש הזה, ונקראת קדוש. מהאור הזה מתפשטת התפשטות למטה, הסוף של כל הדרגות, כיון שמאירה בסוף, אז נרשמת באור ה' אחת ונקראת קדושה, והרי בארנוה.</p>
<p>ומה דאקרי קדוש קדוש קדוש דהא קדש מבעי ליה רזא דראשיתא (ס"א דאיהו ראשיתא) דכלא הואיל ומתמן אשתכח ואי הכי אמאי אקרי לעילא קדוש דהא תמן ו' לא אשתכח אלא רזא הכי הוא ודאי וישראל מקדשי לתתא כגוונא דמלאכי עלאי לעילא דכתיב (&) בהו וקרא זה אל זה ואמר קדוש</p>	<p>ומה שנקרא קדוש קדוש קדוש, שהרי קדוש צריך לו הסוד של ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא. ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו', אלא הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדשים למטה, כמו שהמלאכים העליונים למעלה, שכתוב בהם וקרא זה אל זה ואמר קדוש.</p>
<p>וכיון דישראל קא מקדשי סלקי מתתא לעילא יקרא עלאה עד דאסתלק ו' רזא דשמים עלאין לעילא כיון דאינון שמים אסתלקו לעילא נהיר ההוא קדש בהו וכדין אקרי לעילא קדוש ולבתר נהיר ההוא נהירו עלאה על כרסייא דאיהו שמים ואינון שמים תייבין לדוכתייהו ומתיישבו ביה בההוא נהירו וכדין אקרי קדוש</p>	<p>וכיון שישראל מקדשים מעלים ממטה למעלה את הכבוד העליון, עד שמתעלית ו' שהיא סוד של השמים העליונים למעלה, כיון שאותם השמים התעלו למעלה, מאיר בהם אותו הקדוש, ואז נקרא למעלה קדוש, ואחר כך מאיר אותו אור עליון על הכסא שהוא שמים, ואותם שמים שבים למקומם והתיישבו בו באותו האור, ואז נקרא קדוש.</p>
<p>לבתר נחית ההוא נהירו עד דנטיל כלא חד צדיק עלאה דרגא יקרא לקדשא כלא לתתא כיון דאיהו נטיל כלא כדין אקרי קדוש ודא איהו רזא דכלא</p>	<p>אחר כך יורד אותו האור עד שנוטל הכל. צדיק עליון אחד הדרגה הנכבדה לקדש הכל למטה, כיון שהוא נוטל את הכל אז נקרא קדוש, וזהו הסוד של הכל.</p>
<p>ומאן דשוי רעותיה בהאי שפיר קא עביד ומאן דשוי רעותיה בתלת דרגין דאבהן בכללא דא ליחדא לון גו קדושתא דא אי לא יכיל לשואה רעותיה יתיר שפיר קא עביד וכלא לנחתא מגו</p>	<p>ומי ששם רצונו בזה, עושה יפה. ומי ששם רצונו בשלש הדרגות של האבות בכלל אחד ליחד אותם בתוך הקדושה הזו, אם אינו יכול לשים רצונו יותר הוא עושה יפה והכל להוריד מתוך הקדושה</p>

<p>קדושתא דלעילא לתתא לקדשא כל חד גרמיה האי קדושה ולנטרא ליה למפרש פרישו דקדושתא על גביה ורזא דא (&) ונקדשתי בתוך בני ישראל בקדמיתא ולבתר (&) אני יי מקדשכם</p>	<p>שלמעלה למטה, שכל אחד יקדש את עצמו בקדושה הזו ולשמור אותה, לפרש את פרישת הקדושה עליו, וסוד זה ונקדשתי בתוך בני ישראל בראשונה, ואחר כך אני ה' מקדשכם.</p>
<p>באן אתר יקדש ב"נ גרמיה גו קדושתא דא לאכללא גרמיה בה כד מטי ב"נ לשמא קדישא יי צבקות ורזא דא אני יי מקדשכם דא אשכחנא ברזא דספרי קדמאי ואנן לא עבדינן הכי אלא לבתר יי צבקות בלחודוי ולבתר כד מטי ב"נ מלא כל הארץ כבודו כדין יכלול גרמיה בההוא קדושה לאתקדשא לתתא גו ההוא כבוד דלתתא ורזא דא (&) ונקדש בכבודי</p>	<p>באיזה מקום יקדש אדם את עצמו בתוך הקדושה הזו להכליל את עצמו בה, כשמגיע אדם לשם הקדוש ה' צבאות, וסוד זה אני ה' מקדשכם. זה מצאנו בסוד של ספרי הקדמונים, ואנו לא עושים כך, אלא אחר ה' צבאות לבדו, ואחר כך כשמגיע אדם למלא כל הארץ כבודו, אז יכלל את עצמו באותה קדושה להתקדש למטה בתוך אותו הכבוד שלמטה, וסוד זה ונקדש בכבודי.</p>
<p>ולבתר יעביד ארח פרט לאתקדשא כלא כמה דאנן עבדין לעמתם דמלאכי עלאי דאמרי (&) ברוך כבוד יי ממקומו דא כבוד עלאה ולבתר (&) ימלוך יי לעולם וכו' דא כבוד דלתתא</p>	<p>ואחר כך יעשה בדרך פרט, שיתקדש הכל כמו שאנו עושים לעומתם של המלאכים העליונים שאומרים, ברוך כבוד ה' ממקומו, זה כבוד עליון. ואחר כך ימלך ה' לעולם וכו', זה הכבוד שלמטה.</p>
<p>ובספרא דרבי ייסא סבא קדוש קדוש קדוש וכו' דא איה קדושה לאתקדשא תורה שבכתב בכללא חדא ולבתר לעמתם ברוך כבוד יי אלין נביאים ולבתר ימלוך יי לעולם רזא דא אנן צריכין בקדושתא דא לאשתכחא תמן קדושה וברכה ומלכות לאשתכחא כלא כחדא קדושה כמה דאתמר קדוש ברכה ברוך כבוד יי ממקומו מלכות ימלוך יי לעולם וע"ד כלא אנן צריכין לאשלמא וע"ד יכוון ב"נ וישוי רעותיה בכל יומא ע"כ</p>	<p>ובספרו של רב ייבא סבא, קדוש קדוש קדוש וכו', זוהי הקדושה שתתקדש תורה שבכתב בכלל אחד, ואחר כך לעומתם ברוך כבוד ה', אלו נביאים, ואחר כך ימלך ה' לעולם, סוד זה אנו צריכים בקדושה זו שתמצא שם קדושה וברכה ומלכות, שימצא הכל כאחד קדושה, כמו שנאמר קדוש ברכה, ברוך כבוד ה' ממקומו, מלכות ימלך ה' לעולם, ועל כן אנו צריכים להשלים את הכל, ועל כן יכוון אדם וישים את רצונו בכל יום.</p>

צ"א	
<p>הווי ועל דא שבעים פרים אינון</p>	<p>היו, ועל כן שבעים פרים הם.</p>
<p>לבתר חדוותא (דגופא) דאילנא ממש וחדוותא דאורייתא ובגיניה הוא יומא חד עצרת חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא ועל דא לית חולקא בהאי יומא אלא לקב"ה וכנסת ישראל בג"כ (&) עצרת תהיה לכם לכם ולא לאחרא</p>	<p>אחר כך שמחת האילן ממש ובגללו הוא יום אחד ושמחת התורה, ובגללו הוא יום אחד עצרת שמחת התורה, שמחת האילן שהוא הגוף, ועל כן אין חלק ביום הזה אלא לקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, לכן עצרת תהיה לכם, לכם ולא לאחר.</p>
<p>(ס"א לבתר חדוותא דאילנא ממש ובגיניה הוא יומא חד ולית חולקא בהאי יומא אלא לקב"ה וכ"י וע"ד כתיב (&) עצרת תהיה לכם אוף הכי</p>	<p>(אחר כך שמחת האילן ממש, ובגללו הוא יום אחד, ואין חלק ביום הזה אלא לקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, ולכן כתוב עצרת תהיה לכם, אף כאן ביום הזה שמחת התורה שמחת האילן, שהוא גוף והכל נמצא בו.)</p>

<p>בהאי יומא חדותא דאורייתא חדותא דאילנא דהוא גופא וכלא אשתכח ביה²⁵⁶⁷</p>	
<p>דהא בשעתא דמלכא אשתכח כלא אשתכח ביה ועל דא תנינן בעצרת על פירות האילן והא אוקמוה בגין כך אחד אקרי אחד ודאי כמה דאמרן</p>	<p>שהרי בשעה שהמלך נמצא הכל נמצא בו, ועל כן שנינו בעצרת על פירות האילן, והרי פרשה, לכן נקרא אחד, אחד ודאי כמו שאמרנו.</p>
<p>ת"ח מה כתיב (&) ממושבותיכם תביאולחם תנופה וגו' סלת תהיינה חמץ תאפינה מאי שנא הכא חמץ (בכנ"י) אלא בגין דכלא אחידן ביה (וכן) באילנא דהא באילנא אחידן ענפין באילנא אחידן עלין קליפין דינין סגיאין בכל סטרין כלא אשתכח ביה בגין דהאי אילנא מכפר על יצר הרע דהוא בבי מותביה דב"נ</p>	<p>בא וראה מה כתוב ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו' סלת תהיינה חמץ תאפינה, מה שונה כאן חמץ (בכנסת ישראל), אלא משום שהכל אחוזים בו, (וכן) באילן, שהרי באילן אחוזים ענפים, באילן אחוזים עלים קליפות דינים רבים בכל הצדדים, הכל נמצא בו, ומשום שהאילן הזה מכפר על יצר הרע, שהוא בבית מושב האדם.</p>
<p>א"ר אלעזר מהאי אילנא אתזנו כל שאר אילנין לתתא והוא אשתרשי על חד נהרא עמיקא דנגיד ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין עליה כתיב (& והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ועל דא אקרי אורייתא (&) עץ חיים היא וגו' ומאי ותומכיה מאושר הא אוקמוה אבל ותומכיה מאושר כמה דאת אמר (&) באשרי כי אשרוני בנות</p>	<p>אמר רבי אלעזר מהאילן הזה נזונים כל שאר האילנות למטה, והוא השתרש על נהר אחד עמוק שנמשך ויוצא ואין פוסקים מימיו לעולמים, עליו כתוב והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ועל כן נקראת תורה עץ חיים היא וגו', ומה זה ותומכיה מאושר, הרי פרשה אבל ותומכיה מאושר כמו שנאמר באשרי כי אשרוני בנות.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>והניף את העומר וגו' (&) פקודא דא לקרבא קרבן העומר קרבנא דא כלא איהו בדבקותא עילא ותתא²⁵⁶⁸ מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין²⁵⁶⁹ עמר דא מקרבין ישראל בדכיותא דלהון²⁵⁷⁰ וההוא קרבנא איהו מן שעורים²⁵⁷¹ ודא אתקריב למיעל רחימו בין אתתא ובעלה אשת זנונים אתרחקת גרמה מביניהו דלא יכילת למיקם על גבה²⁵⁷² אשת חיל קריבת גרמה לקרבא לגבי כהנא</p>	<p>והניף את העומר וגו', מצוה זו להקריב קרבן העומר, הקרבן הזה הוא כולו בדבקות מעלה ומטה, המלכה ובניה הולכים כאחד, העומר הזה מקריבים ישראל בטהרתם, ואותו הקרבן הוא משעורים, וזה הקריבו להכניס אהבה בין אשה ובעלה, אשת זנונים הרחיקה עצמה מביניהם שלא יכולה לעמוד על גבה, אשת חיל הקריבה עצמה להתקרב לכהן הגדול, ודאי היא טהורה. ונקתה ונזרעה זרע, ומוסיפה כח ואהבה לבעלה.</p>

²⁵⁶⁷ יום ו' שמיני עצרת, כי יום ו' הוא יסוד הכולל עטרה עמו, חסד המתגלה בפומא דאמה, והוא שמיני
עצרת, חדותא דכולא כמ"ש בפ' אמור (צז ע"א) (דע"ה ח"ב נח ע"ג).

²⁵⁶⁸ ר"ל שהקרבן עומר עניינו הוא לייחד את האצילות עם העולמות ב"ע, ולהעיד ולברר על כל המציאות
כולו שהוא מוכשר לבוא על טהרת הקודש (דע"ה ח"א עט ע"ד). שהוא בא להורות על שהמציאות כולו,
שהוא מכחות המלכות תולדותיה וצבאיה, שהיא ראויה להדבק ולהתייחד למעלה (שם פ ע"ב).

²⁵⁶⁹ הוא להורות על המלכות דאצילות שהיא אם ישראל, ובנהא שהם ישראל הם מיוחדים זב"ז, והם פב"פ.
ור"ל ג"כ כי ע"י העומר הוא מתברר אם שהם ראויים להתייחד זב"ז או לא ח"ו (דע"ה ח"ב פ ע"ב).

²⁵⁷⁰ כי הוא להורות שהם טהורים ונקיים מכל צחנה חלאה וזוהמא והם ראויים לקבל מעתה אורות הגבורות,
כי הם ממותקים ומבוסמים והם לרשפי אש שלהבת יה שלהובין דרחימו, ועי"ז נכונים החיצונים מגחלתן
ומתתקן עי"ז המציאות כולו ג"כ (דע"ה ח"ב פ ע"ב).

²⁵⁷¹ שהוא להמשיך בה העטרה דגבורה בסוד (שיה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי (דע"ה ח"ב פ ע"ב).

²⁵⁷² כי כאשר שנמשך בהמלכות ע"י הקרבת העומר האורות דגבורות בסוד שלהובין דרחימו, אז הם רשפי
אש שלהבת יה השורף ומכלה את החיצונים, ולכך אתרחקת אז אשת זנונים מביניהו (דע"ה ח"ב פ ע"ב).

<p>רבא²⁵⁷³ ודאי טהורה היא (&) ונקתה ונזרעה זרע²⁵⁷⁴ ואוסיפת חילא²⁵⁷⁵ ורחימו לגבי בעלה²⁵⁷⁶</p>	
<p>אשת זנונים ערקת מן מקדשא²⁵⁷⁷ דלא למקרב לגביה דאלמלא בהווא זמנא²⁵⁷⁸ דאשת חיל אבדיקת גרמה²⁵⁷⁹ איהי אתקריבת לגבה אתאבידת מעלמא וע"ד לא בעיא לקרבא למקדשא וערקת מניה ואשתארו ישראל זכאין בלא ערבוביא אחרא לגבי רוא דמהימנותא²⁵⁸⁰ רוא דסתרא²⁵⁸¹ דא תרתין אחתן²⁵⁸² וכד ארחת דא לגבי דא בבדיקו דילה צבתה בטנה ונפלה ירכה²⁵⁸³ דהא בדיקו דאשת חיל²⁵⁸⁴ סמא דמותא לאשת זנונים ודא איהו עיטא דיהב קב"ה לבנוי לקרבא קרבנא דא בנין אשת חיל דתערוק אשת זנונים מינה ואשתארו ישראל בלא ערבוביא אחרא זכאין אינון בעלמא דיין ובעלמא דאתי ע"כ</p>	<p>אשת זנונים בורחת מהמקדש שלא להתקרב אליו, שאלמלא באותו זמן שאשת חיל בודקת עצמה היא מתקרבת אליה, היתה אובדת מן העולם, ועל כן לא רוצה להתקרב למקדש ובורחת ממנו, ונשארים ישראל זכאים בלי ערבוב אחר אל סוד האמונה, סוד הסתר הזה שתי אחיות, וכשהריח זו את זו בבדיקה שלה, צבתה בטנה ונפלה ירכה, שהרי בדיקת אשת חיל הוא סם המות לאשת זנונים, וזוהי העצה שנתן הקדוש ברוך הוא לבנוי להקריב קרבן זה בשביל אשת חיל שתברח ממנה אשת זנונים, ונשארים ישראל בלי ערבוביא אחרת. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>זהר</p>	
<p>רבי אבא ורבי חייא הוו אזלי באורחא א"ר חייא כתיב (ויקרא כג טו) וספרתם לכם ממחרת</p>	<p>רבי אבא ורבי חייא היו הולכים בדרך, אמר רבי חייא כתוב "וספרתם לכם ממחרת</p>

²⁵⁷³ כהנא רבא הוא אבא, כי החסדים הם נקראים כהנים, כי כל אור א"ס ית"ש המאיר ומתגלה הוא ע"י החסדים קו ימין, והרי משמשים הם לאור א"ס ית"ש ככהנים המשמשים בביהמ"ק, ומשום שהחכמה אבא הוא הראשון לקבלת אור א"ס, כמ"ש בשער השמות (ספ"ז) נקרא הוא בשם כהן גדול הנכנס לפני ולפנים, כי הרי הוא הראשון היותר קרוב לקבלת אור א"ס. והנה ע"י המעשים טובים דישראל ומתתקנת המלכות בעטרה דגבורה ע"י העומר, הנה עולה המלכות אז למ"ן עד אבא, כי שם הוא שרשה ומקומה, וכמ"ש בכוונת מנחת שבת (דף עה ריש ע"ג) ומקבלת משם השפע לישראל (דע"ה ח"ב פ ע"ב).

²⁵⁷⁴ בכל עליית המלכות למ"ן היא מעלה בירורים למעלה, ועולים הבירורים להמוח שהוא אבא המוח הכללי דאצילות, ומקבלים משם תוספת אור וברכה מרזא דאור א"ס. כי המוח הוא מצרף ומלבן כאש מצרף, וזיקק אותם כזהב וככסף, ובסוד (זהר פקודי רנד ע"ב) במחשבה אתברירו, כי שם היה הבירור של כל המלכים בעת התיקון, שעלו במ"ס ונתבררו וכו' וכן הוא בענינינו, כי כאשר עולה המלכות למ"ן עד אבא, הנה מקבלת משם תוספות אור וברכה ומוחין חדשים מרזא דאור א"ס, להוליד נשמות חדשות, כי באבא מתבררים המ"ן שלה בתכלית הבירור ע"י כלילותו בהמזל עליון ובהמ"ס, ויורד השפע מאבא לאימא ומאימא לזר"ן, ומזדווגים ומולידים נשמות חדשות. וזהו שאמר ודאי טהורה היא, ור"ל ע"י הבירור הנעשה באבא כנז', ונקתה ונזרעה זרע, כי נתוסף בהמ"ן שעלו תוספות אור ומוחין, ונעשו בהזר"ן לאורות ונשמות (דע"ה ח"ב פ ע"ג).

²⁵⁷⁵ ר"ל על התוספות מוחין שניתוסף לו ע"י עליית המ"ן (דע"ה ח"ב פ ע"ג).

²⁵⁷⁶ ע"י העטרה דגבורה הנמשך בהמלכות ע"י העומר כנ"ל, הנה ע"ז היא מברר בירורים ומעלה אותם למ"ן עד אבא, ושם נתוסף להם אור וברכה ומוחין חדשים לזר"ן ומזדווגים להוליד נשמות (דע"ה ח"ב פ ע"ג).

²⁵⁷⁷ יסוד דהנוק', כי הוא נקרא מקדשא כמ"ש בפ' בשלח (נה ע"א) ע"ש בהגהות מהרח"ו, ונודע הוא כי כל חשקן ותאותן דהסט"א הוא לינק מן היסוד דנוק', כמ"ש במוחין דקטנות (פרק ב'), ועל זה אמר הרע"מ, כי ע"י הגבורות הקדושים דהקרבת העומר הנה מתרחקת ובורחת האשת זנונים משם, כי נכזית מגחלתן (דע"ה ח"ב פ ע"ד).

²⁵⁷⁸ בריחא דילה (יהל אור).

²⁵⁷⁹ כמ"ש פ' בלק (קפט ע"א) כי ע"י העומר שעורים אבדיקת ארעא אי קיימת במהימנותא או לא ח"ו דע"ה ח"ב פ ע"ד).

²⁵⁸⁰ והרי הוא הקרבת העומר בחי' בדיקו בהשכינה הקדושה, באיזה אופן שיתגלו בה הגבורות הנמשכים בה (דע"ה ח"ב פ ע"ד).

²⁵⁸¹ ע"י ח"ב קסא ע"א וע"ב (לש"ו).

²⁵⁸² זלע"ז (יהל אור). הוא המעשה דשתי אחיות המובא במדרש נשא פ' ט' סי' ט' (דע"ה ח"ב פ ע"ד).

²⁵⁸³ כי גם הריח של הגבורות הממותקים הוא סם המות להחיצונים, ועל זה הוא המצוה דהקרבת העומר (דע"ה ח"ב פ ע"ד).

²⁵⁸⁴ ע"י לקמן קפט ע"א ברח"ו שם אות ד' (לש"ו) [ז"ל: ר"ל שהיה ניכר זה בעשן המערכה].

השבת מיום הביאכם את עומר התנופה", במה מדובר.	השבת מיום הביאכם את עומר התנופה מאי קא מיירי
אמר לו הרי פרשוה החברים, אבל בא וראה כשהיו ישראל במצרים, היו ברשות אחרת והיו אוחזים בטומאה, כאשר הזו כשהיא יושבת בימי טמאתה. אחר שנמולו נכנסו בחלק הקדוש שנקרא ברית, כיון	א"ל הא אוקמוה חברייא אבל ת"ח ישראל כד הוו במצרים הוו ברשותא אחרא והוו אחידן במסאבותא כאתתא דא כד היא יתבא ביומי דמסאבותא ²⁵⁸⁵ בתר דאתגורו עאלו בחולקא קדישא דאקרי ברית כיון
	רע"מ
וספרתם לכם ממחרת השבת וגו', מצוה זו לספור ספירת העומר, הרי בארנו. וסוד זה ישראל אף על גב שנטהרו לעשות פסח ויצאו מן הטומאה, לא היו שלמים וטהורים כראוי, ועל כן אין הלל גמור בימי הפסח, שעד עכשיו לא השתלמו כראוי, כמו אשה שיוצאת מטומאה, וכיון שיצאה משם והלאה וספרה לה, כמו כן כאן ישראל כשיצאו ממצרים יצאו מטומאה	וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' פקודא דא לספור ספירת העמר הא אוקימנא ורוא דא ישראל אע"ג דאתדכו למעבד פסחא ונפקו ממסאבו לא הוו שלמין ודכיין כדקא הזי וע"ד לאו הלל גמור ביומי דפסח דעד כען לא אשתלימו כדקא יאות כאתתא דנפקא ממסאבו ²⁵⁸⁶ וכיון דנפקא מתמן ולהלאה וספרה לה אוף הכא ישראל כד נפקו ממצרים נפקו
	צ"ב
שנאחזו בו, פסקה מהם הטומאה, כאשר הזו שפוסקים ממנה דמי טומאתה.	דאתאחדו ביה פסק מסאבותא מנייהו ²⁵⁸⁷ כדא אתתא כד פסקו מנה דמי מסאבותא
אחר שפסקו ממנה מה כתוב, וספרה לה שבעת ימים, אף כאן כיון שנכנסו בחלק הקדוש, פסקה מהם טומאה, ואמר הקדוש ברוך הוא מכאן והלאה חשבון לטהרה.	בתר דאתפסקו מנה מה כתיב (&) וספרה לה שבעת ימים ²⁵⁸⁸ אוף הכא כיון דעאלו בחולקא קדישא פסקא מסאבו מנייהו ואמר קב"ה מכאן ולהלאה הושבנא לדכיותא
וספרתם לכם, לכם דווקא, כמו שנאמר וספרה לה שבעת ימים, לה לעצמה. אף כאן לכם לעצמכם, ולמה, כדי להטהר במים קדושים עליונים. ואחר כך להתחבר עם המלך ולקבל תורה שם.	וספרתם לכם (&) לכם דייקא כד"א (&) וספרה לה שבעת ימים לה לעצמה ²⁵⁸⁹ אוף הכא לכם לעצמכם ולמה ²⁵⁹⁰ בנין לאתדכאה ²⁵⁹¹ במיין עלאין קדישין ולבתר למיתי לאתחברא ביה במלכא ²⁵⁹² ולקבלא אורייתיה התם

²⁵⁸⁵ עי' ז"ח ריש פרשת יתרו שנכנסו עד מ"ט מדרגות הטומאה ע"ש [קב"ה לא אתני עם אברהם אלא דיפיק ית ישראל מן גלותא דמצרים ולא מתחות שעבודא דחלא אחרא דודאי ישראל כד הוו במצרים אסתאבו ואתנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו עד דהוו שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא וקב"ה אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין] ועי' לעיל פד ע"ב (לש"ו). עי' דע"ה ח"ב קכב ע"ג.
²⁵⁸⁶ בימי ספירתה (יהל אור).

²⁵⁸⁷ היינו עזיבת החטא לבד כאומרנו משכו וקחו לכם וכו' כדפי' רז"ל משכו ידיכם והיינו שפירשו מכל צד טומאה הדבקה עמו (אור יקר).

²⁵⁸⁸ וא"כ שפיר קאמר מיום הביאכם וכו' דהא ערקת אשת זנונים כמ"ש ברע"מ (רח"ו).

²⁵⁸⁹ שאינה נכנסת עדיין בגבול הזכר אלא בגבולה היא סופרת מעלותיה ועולה במציאות עצמה (אור יקר).
²⁵⁹⁰ קשיא ליה, טומאה וטהרה הם הפכים זה לזה, וכיון שאמרת שכבר נכנסו אל הקדושה מה ענין הספירה, כבר הם טהורים וקדושים ודבקים בקדושה, ואם אמת הוא שצריכים טהרה שהם טמאים היה ראוי שימנו הספירה קודם מילתן וכנסיתם לקדושה (אור יקר).

²⁵⁹¹ קודם המילה אי אפשר אלא צריך שימולו ואח"כ יספרו, שאם לא היו נכנסים בקדושה כלל והיו סופרים קודם הכניסה נמצא שלעולם לא יטהרו מפני שהטהרה היא במי הקדושה והם עליונים בקדושה שאינם במדרגת הקדושה הראשונה (אור יקר).

²⁵⁹² דהיינו ת"ת בקבלת התורה (אור יקר). ביום שבועות שהיא מתעלה להיות כמוהו, והיינו למיתי, ואז מתחברת עם בעלה ומקבלת טפת החסדים ביסוד האמיתי, והיינו לקבלא אורייתיה, תורת חסד (רמ"ז).

<p>וספרה לה²⁵⁹³ שבעת ימים הכא שבע שבתות אמאי שבע שבתות בגין למזכי לאתדכאה במיין²⁵⁹⁴ דההוא נהר²⁵⁹⁵ דנגיד ונפיק ואקרי מים חיים</p>	<p>וספרה לה שבעת ימים, כאן שבע שבתות. למה שבע שבתות, כדי לזכות להטהר במים של אותו נהר ששופע ויוצא ונקרא מים חיים.</p>
<p>וההוא נהר שבע שבתות נפקו מניה ועל דא שבע שבתות ודאי בגין למזכי ביה כמה דאתתא דכיו דילה בליליא לאשתמשא בבעלה כך כתיב (&) וברדת הטל על המחנה לילה על המחנה כתיב ולא כתיב וברדת הטל לילה [אלא על המחנה בגין דיורד מההוא נקודה על אינון יומין דאתקריאו מחנה²⁵⁹⁶ ומתחברת במלכא קדישא]</p>	<p>ואותו הנהר שבע שבתות יצאו ממנו, ועל כן שבע שבתות ודאי, כדי לזכות בו, כמו שאשה טהרה בלילה לשמש עם בעלה, כך כתוב וברדת הטל על המחנה לילה, על המחנה כתוב ולא כתוב וברדת הטל לילה, אלא על המחנה, משום שיורד מאותה נקודה על אותם הימים שנקראו מחנה, ומתחברת עם המלך הקדוש.</p>
<p>ואימתי נחת האי מלא כד קריבו ישראל לטורא דסיני²⁵⁹⁷ כדין נחת ההוא מלא²⁵⁹⁸ בשלימו ואדכי ואתפסקת זוהמתן מנייהו²⁵⁹⁹ ואתחברו ביה במלכא²⁶⁰⁰ וכי וקבילו אורייתא²⁶⁰¹</p>	<p>ומתי יורד הטל הזה, כשקרבו ישראל להר סיני, אז ירד אותו הטל בשלמות ונטהרו ופסקה זוהמתם מהם, והתחברו עם המלך ועם כנסת ישראל, וקבלו תורה.</p>
<p>והא אוקימנא ובההוא זמנא ודאי כל הנחלים הולכים אל הים (&) לאתדכאה ולאסתהאה וכלא אתקשרו (ס"א אתקדשו) ואתחברו ביה במלכא קדישא</p>	<p>והרי בארנו, ובאותו זמן ודאי כל הנחלים הולכים אל הים להטהר ולרחץ, והכל נקשרו (התקדשו) והתחברו עם המלך הקדוש.</p>
<p>ת"ה כל ב"נ דלא מני חושבנא דא אינון שבע שבתות תמימות²⁶⁰² למזכי לדכיותא דא לא אקרי טהור²⁶⁰³ ולא בכללא דטהור הוא²⁶⁰⁴ ולא הוא כדאי למהוי ליה חולקא באורייתא²⁶⁰⁵</p>	<p>בא וראה כל אדם שאינו מונה חשבון זה, אותן שבע שבתות תמימות לזכות לטהרה הזו, לא נקרא טהור, ואינו בכלל של טהור, ואינו כדאי להיות לו חלק בתורה.</p>
<p>ומאן דמטי טהור²⁶⁰⁶ להאי יומא וחושבנא²⁶⁰⁷ לא אתאביד מניה כד מאטי להאי ליליא לבעי ליה למלעי באורייתא ולאסתחברה בה ולנטרא דכיו עלאה דמטי עליה בההוא ליליא ואתדכי</p>	<p>ומי שמגיע טהור ליום הזה, והחשבון לא נאבד ממנו, כשמגיע ללילה הזה, צריך לו לעסוק בתורה ולהתחבר עמה, ולשמור</p>

²⁵⁹³ פי' וליסגי שבעת ימים כגוונא דאתתא (אור יקר).
²⁵⁹⁴ שהוא מטהר זר"ן בליל שבועות בסוד וזרקתי עליכם מים טהורים (רח"ו).
²⁵⁹⁵ ואם תאמר ולמה לא יטהרו במיין תתאין וידכון, וי"ל שטהרת טומאת ישראל היה צריך במימי הבינה מפני חוזק הטומאה להם (אור יקר).
²⁵⁹⁶ היה יורד במחנה טל עליון לטהרם (אור יקר).
²⁵⁹⁷ והיינו על המחנה ד"ויחן שם ישראל נגד ההר" (רח"ו).
²⁵⁹⁸ פי' בהיותם שבועות שאז כל אחת נכללת בחברתה במחנה שהם עומדים בחברה (אור יקר).
²⁵⁹⁹ לפי פשוטו משמע דעל ישראל קאמר אמנם בדקדק הדברים נראה דעל הספירות קאמר, והכוונה שהאחזית החצונים בהם נטהר (אור יקר).
²⁶⁰⁰ פי' שנכללו כולם בת"ת (אור יקר).
²⁶⁰¹ היינו סוד אותיות מבינה ונקודות מחכמה, וטעמים מכתר, ומשם תורה נשפעת לכל הספירות (אור יקר).
²⁶⁰² פי' חשבון זה מאותם שבע שבתות הנק' תמימות מפני שכל אחת כלולה מכולם (אור יקר).
²⁶⁰³ פי' עם היות שכבר הוא בקדושה במה שהוא נימול וחגג הפסח עכ"ז לא נקרא טהור (אור יקר).
²⁶⁰⁴ פי' גם חלק הטהרה שהיה לו בליל פסח או קצת הימים שמנה ואבד ממנו, מפני שלא השלים הענין ונכנס כל הצורך ואין ענין זה נקנה בחצאין (אור יקר).
²⁶⁰⁵ פי' גם חלק התורה אשר לו ממה שקיבל מסיני והיא ירושה לו מאבותיו, הוא בלתי ראוי אליה מפני שלא נהג עתה הטהרה הראויה לה (אור יקר).
²⁶⁰⁶ שמנה הספירות (אור יקר).
²⁶⁰⁷ פי' שלא הפסיק יום בלא חשבון כדי שלא יסתור יום מן הימים או ירצה שלא ישן כל ליל שבועות כדמסיק "כד מטי וכו'" (אור יקר).

	טהרה עליונה שמגיעה עליו באותו הלילה ונטהר.
ואוליפנא	ולמדנו
רע"מ	
ממסאבו ועבדו פסח ²⁶⁰⁸ למיכל בפתורא דאבוהון מתמן ולהלאה ²⁶⁰⁹ יעבדון חשבנא למקרב אתתא לבעלה לאתחברא בהדיה ואינון נ' יומין דדכיו לאעלא לרזא דעלמא דאתי ולקבלא אורייתא ולמקרב אתתא לבעלה ובגין דאלין יומין ימין דעלמא ²⁶¹⁰ דדוכרא לא אתמסר חושבנא דא אלא לגברי בלחודייהו	ועשו פסח לאכול בשלחן אביהם, ומשם והלאה יעשו חשבון לקרב אשה לבעלה להתחבר עמו. ואותם חמשים ימים של טהרה להיכנס לסוד העולם הבא ולקבל תורה, ולקרב אשה לבעלה, ומשום שהימים הללו ימים של עולם הזכר, לא נמסר חשבון זה אלא לגברים לבדם.
וע"ד חושבנא דא בעמידה איהו ומלין דעלמא תתאה בישיבה ולא בעמידה ורזא דא צלוחתא דעמידה וצלוחתא מיושב	ולכן חשבון זה הוא בעמידה, ודברי העולם התחתון בישיבה ולא בעמידה. וסוד זה תפלת העמידה, ותפלה של מיושב.
ואלין חמשיין מ"ט אינון ²⁶¹¹ כלל אנפי אורייתא דהא ביומא דנ' איהו רזא דאורייתא ממש ²⁶¹² ואלין אינון חמשיין יומין דביה שמטה ויובלא	והחמשים הללו הם ארבעים ותשע, כלל הפנים של התורה, שהרי ביום החמשים הוא סוד תורה ממש, ואלו הם חמשים ימים שבו שמיטה ויובל.
ואי תימא חמשיין מ"ט אינון חד טמירא ²⁶¹³ איהו ועלמא אסתמיך עליה ובהווא יומא דחמשיין אתגליא טמירא ואתכסיא (נ"א ואשתכח) ביה כמלכא דאתי לבי שושביניה ואשתכח תמן אוף הכא יומא דחמשיין והא אוקימנא רזא דא	ואם תאמר חמשים הרי הם ארבעים ותשע, אחד הוא טמיר והעולם נסמך עליו, ובאותו יום החמשים התגלה הטמיר והתכסה (ונמצא) בו, כמו מלך שבא לבית שושבינו ונמצא שם, אף כאן יום החמשים, והרי בארנו את הסוד הזה.
פקודא לב לקרבא קרבן העומר וכו'	
פקודא (לג) בתר דא למעבד חג שבועות דכתיב (&) ועשית חג שבועות ליי' אלהיך שבועות על דעאלו ישראל לרזא דחמשיין יומין דדינין שבעה שבועות	המצוה שאחר זו לעשות חג שבועות, שכתוב ועשית חג שבועות לה' אלהיך, שבועות על שנכנסו ישראל לסוד חמשים הימים, שהם שבעה שבועות.
ובקרנא דעמר אתבטל יצר הרע דערקת מאשת חיל וכד תמן לא אתקריב מתדבקין ישראל בקב"ה ואתבטל מעילא ומתתא ובג"כ אקרי בגוונא דא עצרת דאית ביה בטול יצר הרע וע"ד לא כתיב ביה חטאת כשאר זמנין דכתיב בהו חטאת (ליי')	ובקרנא דעמר אתבטל יצר הרע, שבורח מאשת חיל, וכשם לא נקרב, מתדבקין ישראל עם הקדוש ברוך הוא ומתבטל ממעלה וממטה. ולכן נקרא בצורה זה עצרת, שיש בו בטול יצר הרע, ועל כן לא כתוב בו חטאת כמו שאר הזמנים, שכתוב בהם חטאת (לה').

²⁶⁰⁸ נראה שמכוין למ"ש יונתן בן עוזיאל בפסוק (שמות יט ד) ואביא אתכם אלי, שהש"ת הפריח את ישראל בעננים בליל פסח אל הר המוריה ושם אכלו קרבנם. ולכן הקדים ואמר נפקו ממצרים, ואחר כך ועבדו פסח למיכל בפתורא דאבוהון, הוא במקום בית המקדש (רמ"ז). בפסח נכנסו בנוק' ובמ"ט ימים בדכורא שבועות (יהל אור).

²⁶⁰⁹ כי נסתלקו המוחין (רמ"ז).

²⁶¹⁰ בסוד ז' בחי' כחב"ד גג"ת, שכנגד שם ממש מדרגות זעיר ומשם ולמטה שייך לנוק' וכו', והכל מפה הזכר, ולכן המצוה לאנשים ולא לנשים (רמ"ז).

²⁶¹¹ בערך מקומם שהוא בראשית הם שבע ובערך ימי המלכות הם מ"ט וכו' ומפני שמ"ט אלו הם נכללים בשבע על דרך שבתות פ' אמר הכתוב שבע שבתות והוכרח ענין זה כדי לעלות אל הבינה, והוא בגין למזכי וכו' (אור יקר).

²⁶¹² חמש – ר"ל חמשה חומשי תורה שכל א' כלול מעש רחמישים כידוע (יהל אור).

²⁶¹³ יסוד דחכמה עמוד עולם (יהל אור).

<p>וכדין כל נהורין אתכנשו לאשת חיל ובג"כ עצרת שבועות ולא כתיב כמה אינון אלא בכל אתר דאתמר סתם שמא גרים²⁶¹⁴ דאינון מן שבע וכתיב (&) ז' שבועות תספר לך אמאי כתיב (&) שבועות בלחודוי אלא הכי אצטריך שבועות סתם לאכללא עילא ותתא²⁶¹⁵ דהא בכל אתר דאלין²⁶¹⁶ מתערי אלין אוף הכי מתערי עמהון עד לא הוה שלמה לא הוה אתגליין</p>	<p>ואז כל האורות מתכנסים לאשת חיל, ולכן עצרת שבועות, ולא כתוב כמה הם, אלא בכל מקום שנאמר סתם, השם גורם, שהם מן שבע. וכתוב שבעה שבועות תספר לך למה כתוב שבועות לבדו, אלא כך צריך, שבועות סתם להכליל מעלה ומטה, שהרי בכל מקום שאלו מתעוררים, אף אלה מתעוררים עמם, טרם שהיה שלמה לא היו מתגלים.</p>
<p>כיון דאתא שלמה עבד מנייהו פרט דכתיב (&) שבעת ימים ושבעת ימים דא איהו פרט בזמנא אחרא בכלל שבועות סתם ולא אצטריך לב"נ אחרא למעבד מנהון פרט בר שלמה בגין דאינון שבעת יומין דלתתא לא נהירו בשלימו עד דאתא שלמה וכדין קיימא סיהרא באשלמותא באינון שבעת יומין והכא חג שבועות סתם בגין דאתכללו תתאי בעלאי ולא אנהירו כיומא דשלמה</p>	<p>כיון שבא שלמה עשה מהם פרט, שכתוב שבעת ימים, ושבעת ימים זהו פרט בזמן אחר בכלל שבועות סתם, ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות עד שבא שלמה, ואז עמדה הלבנה בשלמותה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים ולא האירו כמו היום של שלמה.</p>
<p>פקודא בתר</p>	<p>מצוה (ל"ד) אחר</p>
<p>צחא</p>	
<p>דאורייתא דבעי ליה למלעי בהאי ליליא אורייתא דבע"פ²⁶¹⁷ בגין דיתדכון (ס"א דיתדבק) קכח כחדא²⁶¹⁸ ממבועא דנחלא עמיקא²⁶¹⁹ לבתר בהאי יומא ליתי תורה שבכתב ויתחבר (ס"א בהו) בה וישתכחון כחדא בזווגא חד לעילא כדין מכריזי עליה ואמרי (ישעיה נט כא) ואני זאת בריתי אותם²⁶²⁰ אמר יי רוחי²⁶²¹ אשר עליך²⁶²² ודברי אשר שמתי בפיך²⁶²³ וגו'²⁶²⁴ ועל דא חסידי קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא והוו לעאן באורייתא ואמרי ניתי לאחסנא ירותא קדישא לן ולבנן בתרין עלמין וההוא</p>	<p>שהתורה שצריך לו לעסוק בלילה הזה תורה שבעל פה, כדי שיטהרו (שיתדבק) כאחד ממעיין הנחל העמוק, אחר כך ביום הזה תבא תורה שבכתב ויתחבר (בהם) עמה, וימצאו כאחד בזווג אחד למעלה, אז מכריזים עליו ואומרים "ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו'", ועל כן חסידים הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה, והיו עוסקים בתורה, ואומרים נביא את הירושה הקדושה לנו ולבנינו בשני עולמות. ואותו הלילה מתעטרת כנסת</p>

²⁶¹⁴ ר"ל בשבועות לשון שבע (יהל אור)

²⁶¹⁵ ר"ל שבע דדכורא ושבע דנוק' (יהל אור)

²⁶¹⁶ ר"ל דדכורא (יהל אור)

²⁶¹⁷ עי' בפ' בראשית דף ח דקאמר תנ"ך ואולי ר"ל דג"כ תשבע"פ צריך ללמוד (רח"ו). וכן כתב הרב שבחצות א' דליל שבועות ילמוד תנ"ך שהם כ"ד ובחצות השני יעסוק בקבלה לבד שהיא תורה שבעל פה (מ"מ).

²⁶¹⁸ כי בהיותם נאחזים בה בעסקם בתיקוניה באותו הלילה היא מקבלת שפע הבינה וטהרתה וכולם טובלים בסוד נשמתם עמה מעמיקא דנחלא והוא סיבה שביחוד הנעשה גם הם בסוד נשמתם נמצאים בו (אור יקר).

²⁶¹⁹ ממבועא דנחלא פי' מיסוד דאימא בגין דאשתכח למר בתכשיטה עי' בפ' בראשית דף ח שכתבנו שם שהם כ"ד קישוטי כלה כמ"ש הרב קישוט א' לנוק' דז"א ותכשיט היינו קישוטא ותיקוניהא נלע"ד הם כ"ד צרופי אדנ"י שצריך לכוין צירוף בכל ספר וספר בסופו כמ"ש בדף ח בפ' בראשית (מ"מ).

²⁶²⁰ שכינתי עמהם (אור יקר).

²⁶²¹ ואח"כ רוחי תפארת (אור יקר).

²⁶²² להתייחד (אור יקר).

²⁶²³ והסבה "ודברי אשר שמתי בפיך" שהם קישוט (אור יקר).

²⁶²⁴ המשך הפסוק: לא ימושו מפיק ומפי זרעך ומפי זרעך אמר ידוד מעתה ועד עולם. שלשה מדרגות אלו שהם מהשכינה "ברית", ומהת"ת "רוח", ומהקישוט "ודברי", תזכה לשלשתם: לך לבניך, לבני בניך (אור יקר).

<p>ליליא כנסת ישראל אתעטרא עלייהו ואתיא לאזדווגא ביה במלכא ותררווייהו מתעטרי על רישייהו דאינון דוכאן להכי</p>	<p>ישראל עליהם ובאה להזדווג עם המלך, ושניהם מתעטרים על ראשם של אותם שזוכים לזה.</p>
<p>ר"ש הכי אמר בשעתא דמתכנשי חברייא בהאי ליליא לגביה ניתי לתקנא תכשיטי כלה²⁶²⁵ בגין דתשתכח למחר²⁶²⁶קכט בתכשיטה ותקונה²⁶²⁷ לגבי מלכא כדקא יאות זכאה חולקהון דחבריא כד יתבע מלכא למטרוניתא מאן תקין תכשיטה²⁶²⁸ ואנהיר עטרה²⁶²⁹ ושוי תקונהא ולית לך בעלמא מאן דידע לתקנא תכשיטי כלה אלא חברייא²⁶³⁰ זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>רבי שמעון כך אמר, בשעה שמתכנסים החברים בלילה הזה אליו, נבוא לתקן את תכשיטי הכלה, כדי שתמצא למחר בתכשיטיה ובתקונה אל המלך כראוי. אשרי חלקם של החברים, כשיבקש המלך את המלכה מי תקן תכשיטיה והאיר את העטרת שלה ושם את תקונה. ואין לך בעולם מי שיודע לתקן את תכשיטי הכלה אלא החברים. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>תא הזי חברייא מתקני בהאי ליליא תכשיטהא לכלה ומעטרי לה בעטרהא לגבי מלכא²⁶³¹ ומאן מתקין ליה למלכא בהאי ליליא לאשתכחא בה בכלה²⁶³² לאזדווגא בה במטרוניתא נהרא קדישא עמיקא דכל נהרין אימא עלאה הה"ד (&) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו' לבתר דאתקינת ליה למלכא ואעטרת ליה אתיית²⁶³³ לדכאה²⁶³⁴ לה למטרוניתא ולאינון דמשתכחי גבה</p>	<p>בא וראה החברים מתקנים בלילה הזה את התכשיטים לכלה ומעטרים אותה בעטרה שלה אל המלך, ומי מתקין למלך בלילה הזה להמצא עם הכלה להזדווג עם המלכה, הנהר הקדוש העמוק של כל הנהרות, האם העליונה, זהו שכתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו', אחר שהתקינה את המלך ועטרה אותו, היא באה לטהר את המלכה ואת אותם שנמצאים עמה.</p>
<p>למלכא²⁶³⁵ דהוה ליה בר יחידאי²⁶³⁶ אתא לזוגא²⁶³⁷ ליה במטרוניתא²⁶³⁸ עלאה מאי עבדת</p>	<p>(משל) למלך שהיה לו בן יחיד, בא לזווג אותו עם המלכה העליונה, מה עשתה אמו כל אותו הלילה נכנסה לבית גנזיה הוציאה עטרה עליונה עם שבעים</p>

²⁶²⁵ התורה בסודה היחוד העליון, שהבל פיו של אדם נעשה מלאכים רוחניים, ומשתלשלים ממטה למעלה כסדר אב"ע [עשיה, יצירה, בריאה, אצילות], והם מקשטים הכלה בסוד אליך ה' נפשי אשא, והיינו מ"ן (אור יקר).

²⁶²⁶ היא לבדה בחיק המלך (אור יקר).

²⁶²⁷ לא שהם יהיו עמה ממש שאין מי שיעמוד עמהם בעת זווגם (אור יקר).

²⁶²⁸ דהיינו האור המתחדש ע"י הסודות מלמעלה, שהיסוד אור ר"ז איקרי (אור יקר).

²⁶²⁹ דהיינו האור המאיר העטרות הקודמות אליה כמנהגה בכל עת זווגה (אור יקר). פי' הם המוחין שבאים למלכות (מ"מ).

²⁶³⁰ מפני שהם מארי קבלה, כי מארי מקרא ביצים, מארי משנה אפרוחים, מארי תלמוד מארי קבלה בנים, ובנים לעילא מכולהו בסוד האצילות, ולכך הם ממשיכים גבוה מעל גבוה (אור יקר).

²⁶³¹ מפני שכל צורכי השכינה הם מהתחתונים, ממטה למעלה (אור יקר).

²⁶³² כי ממש בנקודה זו היא כניסת הת"ת בסוד היסוד (אור יקר).

²⁶³³ בסוד אותו חצי חסד שהוא המקוה מים טהורים וזרקתי עליהם מים טהורים (רח"ו).

²⁶³⁴ היינו סוד הטבילה אל הכלה שאחר ימי ספירתה צריכה טבילה וטבילה זו בליל שבועות ובכללה הם נטהרים בטהרתה (אור יקר).

²⁶³⁵ חכמה (אור יקר).

²⁶³⁶ שהולידו, והאצילות בסוד ד"ו שבמילוי יו"ד "יחידאי" שהם ב' בחי' אל הספירות הא' ו' בנים ובת ואין זה בחי' הייחוד אלא הת"ת הוא כולל ו"ק שהם אבריו והיינו בר יחידאי, ואז המלכות אינה בת אלא כלה והחכמה חמיו וכן אימא עילאה חמות (אור יקר).

²⁶³⁷ אין זווג אלא מצד החכמה, ולהכי קאמר "אתא לאזדווגא" היינו סוד מקראי קדש ודאי מזומנים מהקדש חכמה "ואתא" בהתקדש היום אמנם אינו מזווג עד אור הבוקר (אור יקר).

²⁶³⁸ היינו שיש למלכות ב' בחי', ובחי' מטרוניתא הוא הזווג לבד כדפי', ובכלה הוא המצא הת"ת שם, ולהכי אעיל בכלה נקט לאשתכח (אור יקר).

<p>אמיה²⁶³⁹ כל ההוא ליליא²⁶⁴⁰ עאלת לבי גניזאה²⁶⁴¹ אפיקת עטרא עלאה בשבעין</p>	
<p>רע"מ</p>	
<p>דא לקרבא שתי הלחם הא אוקימנא שתי הלחם²⁶⁴² תרתי שכינתי עילא ותתא ואתחברן כחדא לגביהון תריין נהמי</p>	<p>זו להקריב שתי הלחם, הרי בארנו שתי הלחם שתי שכינות, עליונה ותחתונה. והתחברו כאחד לגביהם שתי הלחם.</p>
<p>בשבת מזונא דחד תריין דעילא ותתא ועל דא כתיב (&) שני העמר לאחד לאחד ודאי לאיתיחדא באתר חד לההוא דאקרי אחד²⁶⁴³ ומאן איהו (&) הקול קול יעקב דאיהו ירית עילא ותתא תריין נהמי כחדא ובגין דשבת²⁶⁴⁴ איהו רזא דעילא ותתא וכלא איהו שבת²⁶⁴⁴ (אתקריבו) תריין נהמי ע"כ</p>	<p>בשבת שהוא מזון של אחד שנים של מעלה ומטה, ועל זה כתוב שני העומר, לאחד לאחד ודאי, להתייחד במקום אחד, אל אותו שנקרא אחד. ומיהו הקול קול יעקב שהוא יורש מעלה ומטה, שני לחמים כאחד. ומשום ששבת הוא סוד של מעלה ומטה והכל הוא שבת (נקרבו) שני לחמים.</p>
<p>פקודא בתר דא להסדיר לחם ולבונה להקריב עומר דכתיב (&) ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים לעולה</p>	<p>מצוה אחר זו להסדיר לחם ולבונה להקריב עומר, שכתוב ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים לעולה.</p>
<p>וכן בשבועות להקריב שתי הלחם והכי בכל יומין טבין להקריב קרבן דמוספין אלא ודאי בכל יומא דמועדייא צריך לקרבא קרבנא דיליה צריך לקרבא עליה תוספת דאית ליה כגון תוספת²⁶⁴⁵ כתובתא ומתנתא דאוסף חתן לכלה ושבת מלכתא דאיהי כלה בשבתות ובכל יומין טבין צריכה תוספת דאינון מוספין דקרבנין ומתנתא דאינון מתנות כהונה</p>	<p>וכן בשבועות להקריב שתי הלחם, וכך בכל הימים הטובים להקריב קרבן של מוספים, אלא ודאי בכל יום של מועדים צריך להקריב את הקרבן שלו, צריך להקריב עליו תוספת שיש לו כמו תוספת כתובה, ומתנה שמוסיף חתן לכלה, ושבת המלכה שהיא כלה בשבתות, ובכל ימים טובים צריכה תוספת שהם מוספים של קרבנות, ומתנות שהן מתנות כהונה.</p>
<p>ובשבועות דאיהו מתן תורה דאתייהבו תריין לוחין דאורייתא מסטרא דאילנא דחיי צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם דאינון ה"ה²⁶⁴⁶ (דתריין יומין דשבועות אינון י"ו צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם מאינון ה"ה)²⁶⁴⁵ קלג דהא איהו²⁶⁴⁷ קלד נהמא דאורייתא²⁶⁴⁵ דאתמר ביה (&) לכו לחמו בלחמי²⁶⁴⁶ ה' ה' מן המוציא לחם מן הארץ²⁶⁴⁷</p>	<p>ובשבועות שהוא מתן תורה, שנתנו שני לוחות התורה מהצד של עץ החיים, צריך להקריב להם שתי הלחם, שהן ה"ה (ששני ימים של שבועות הם י"ו צריך להקריב להם שתי הלחם מאותן ה"ה), שזהו לחם של התורה שנאמר בו לכו לחמו בלחמי, ה' ה' מן, המוציא לחם מן הארץ, וזהו מאכל אדם, שהוא יר"ד ה"א וא"ו ה"א.</p>

²⁶³⁹ בינה (אור יקר).

²⁶⁴⁰ שהוא קודם אל הזווג (אור יקר).

²⁶⁴¹ היינו פנימיותה הנקשרת בחכמה שמשם מעטירו (אור יקר).

²⁶⁴² שתי הלחם אשר בחג השבועות שהם להמשיך את החסדים, הנה הם באו מן החיטים, כי חטה הוא גימ'
כ"ב שהם הכ"ב אותיות החסדים. ולכן הם שני עשרונים, והם שתי לחם, כי הם כנגד הזר"ן להמשיך ולהשלים
החסדים בשניהם, כי בשבועות נשלמים שניהם בהמוחין גדלות, ומתמתקים אז ע"ז הגבורות ג"כ. ולכן הם
נאפות חמץ, כי הם באים לתקן את הגבורות ג"כ, ולתיקון שניהם שהוא הן לז"א והן להנוק' (דע"ה ח"א פ
ע"א).

²⁶⁴³ ר"ל לעד"א (יהל אור).

²⁶⁴⁴ בין שכינה עילאה בין תתאה נקרא שבת כידוע (גליון - וכלא איהו שבועות) (יהל אור).

²⁶⁴⁵ ואדם הוא דלגאו שמא מפרש כמש"ו (יהל אור).

²⁶⁴⁶ ב' לחמי ז"ש למטה בלחמי והיינו שתי הלחם (יהל אור).

²⁶⁴⁷ ר"ל ה' המוציא בינה ה' דהארץ מלכות (יהל אור).

<p>והאי איהו מאכל אדם²⁶⁴⁸ דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א</p>	
<p>זאת התורה אדם, אדם כי יקריב מכם קרבן לה', עומר שעורים מאכל בהמות שהן חיות הקודש, שמהם צריך להקריב, זהו שכתוב מן הבהמה אילים מנגחים במשנה, באלו הפשטים מן הבקר, פרים מנגחים במשנה בחוזק יתר, ומן הצאן שאר העם, הקרבן שלהם תפלות, ועליהם נאמר ואתן צאני צאן מרעיתי, אדם אתם, שבעלי קבלה ובעלי מדות הם מצד של עץ החיים. דאילנא דחייא</p>	<p>זאת התורה אדם, אדם כי יקריב מכם קרבן לה', עומר שעורים מאכל בהמות שהן חיות הקודש, שמהם צריך להקריב, זהו שכתוב מן הבהמה אילים מנגחים במשנה, באלו הפשטים מן הבקר, פרים מנגחים במשנה בחוזק יתר, ומן הצאן שאר העם, הקרבן שלהם תפלות, ועליהם נאמר ואתן צאני צאן מרעיתי, אדם אתם, שבעלי קבלה ובעלי מדות הם מצד של עץ החיים.</p>
<p>שאר עמא מסטרא דאילנא דטוב ורע אסור והתר ובגין דא מן הבהמה מאכל</p>	<p>שאר העם מהצד של עץ טוב ורע, אסור והתיר, ולכן מן הבהמה מאכל</p>
<p>צח/ב</p>	
<p>זהר</p>	
<p>אבני יקר²⁶⁵¹ סחרנהא ואעטרת²⁶⁵² ליה אפיקת לבושין²⁶⁵³ דמילת קלה ואלבישת ליה ואתקנת ליה בתקוני דמלכין</p>	<p>אבנים יקרות סביבה, ועטרה אותו הוציאה כלי מילת והלבישה אותו ותיקנה אותו בתקוני מלכים</p>
<p>לבתר עאלת לבי כלה²⁶⁵⁴ חמאת עולימתהא דקא מתקני עטרהא²⁶⁵⁵ ולבושהא²⁶⁵⁶ ותכשיטהא²⁶⁵⁷ לתקנא לה אמרה לון הא אתקינת בי טבילה²⁶⁵⁸</p>	<p>אחר כך נכנסה לבית הכלה ראתה את נערותיה שמתקנות את העטרה שלה ואת לבושיה ואת תכשיטיה, לתקן אותה אמרה להן, הרי התקנתי בית טבילה, מקום שמים נובעים וכל הריחות והבשמים סביב אותם המים, לטהר את כלתי שתבא כלתי המלכה של בני ונערותיה, ויטהרו באותו מקום</p>

²⁶⁴⁸ דהוא חכמה ות"ת שנקרא שניהם אדם ובהן ניתנה אילנא דחיי והן י"ו מן השם ועם ב' הלחם נשלם השם (יהל אור).

²⁶⁴⁹ ר"ל כמ"ש לקמן שש שעורים שית סדרי משנה שהן במט"ט מסט' דשכינה ובמט"ט הן החיות (יהל אור).

²⁶⁵⁰ בתורה שבעל פה כמש"ו (יהל אור).

²⁶⁵¹ הם ז' שרשים אל המדות שבבינה, והם כלולות מעשר עולים שבעים, והם מצד החכמה י' הנקראת אבן יקרה, ולכך הם אבני יקר יו"ד ודאי, והעטרה היא נקודה אמצעית שסוד האבנים בחינות הספירות (אור יקר). סוד המוחין עם המלבושים שהם ע' אותיות הם נקרא אבי יקר (רח"ו).

²⁶⁵² בחי' העטרה הזאת היא בסוד אשת חיל עטרת בעלה, והיא בחי' המלכות מלמעלה נעשה לו עטרה לראשו, ונודע שהיא בת שבע, לכך היא נקודה אמצעית לע' אבני יקר (אור יקר).

²⁶⁵³ פי' הם המקיפים דז"א (מ"מ).

²⁶⁵⁴ ואחר שנתפשטה סוד אימא עילאה בו"ק, והאירם בג' מיני האורות ותכשיטין הנזכר "עאלת לבי כלה" תתפשט אל המלכות, והענין שהשגחת הלילה וקדושיה אינה מחכמה כדפי' אלא מאימא, מפני שהיא שמאלית נקבה ראויה אל מדת הלילה, ולזה תתפשט בהתחלת הלילה בת"ת למעלה, שכן דבקה בתחלת הלילה בינה עם הת"ת וכו', בתחלת הלילה בתיקוני הת"ת, ובחצות לילה, לילה שרוח צפונית מנשבת בכנור דוד דהיינו מהצפון "עאלת לבי כלה" והתחילה להשיגח בה (אור יקר).

²⁶⁵⁵ המוחין דמלכות (מ"מ).

²⁶⁵⁶ מקיפים דידיה (מ"מ).

²⁶⁵⁷ כ"ד קישוטין הנ"ל (מ"מ).

²⁶⁵⁸ הנה סוד המקוה הוא סוד מ"ם ופי' מ"ם באותיותיו ממש וכו' בסוד נקודה אמצעי מלכות הנקשרת עם החכמה י' ממעלה למטה וי' ממטה למעלה והיינו נקודה אמצעית וד' סטרין סחור סחור לה שהם מזרח ומערב צפון ודרום וסודם ם דהיינו מהבינה סוד מ"ם זאת שהיא מהבינה הוא סוד היותה היא מרובעת לד' סטרין דאמרן שהם חסד מצד הדרום גבורה מצד הצפון ת"ת מן המזרח, מלכות מן המערה והם סוד מ' סאה (אור יקר).

<p>אתר דמיין נבעין²⁶⁵⁹ וכל ריחין ובוסמין²⁶⁶⁰ סוהרני²⁶⁶¹ אינון מייין²⁶⁶² לדכאה לכלתי²⁶⁶³ קלו ליתי כלתי מטרוניתא דברי ועולימתהא ויתדכון²⁶⁶⁴ בההוא אתר דאתקנת²⁶⁶⁵ בההוא בי טבילה דמיין נבעין דעמי</p>	<p>שהתקנתי באותו בית הטבילה של המים הנובעים שעמי.</p>
<p>לבתר תקינו לה בתכשיטה²⁶⁶⁶ אלבישו לה לבושהא אעטרו לה בעטרהא לבתר כד ייתי ברי לאזדווגא במטרוניתא יתקין היכלא²⁶⁶⁷ לכלהו וישתכח מדוריה בכו כחדא</p>	<p>אחר כך תקנו אותה בתכשיטיה הלבשו אותה את לבושיה עטרו אותה בעטרה שלה. למחר כשיבא בני להזדווג עם המלכה, יתקן היכל לכלם ומצא את מדורו עמכם כאחד.</p>
<p>כך מלכא קדישא²⁶⁶⁸ ומטרוניתא וחברייא כהאי גוונאי ואימא עלאה דמתקנת כלא אשתכח דמלכא²⁶⁶⁹ עלאה ומטרוניתא וחברייא מדוריהון כחדא ולא מתפרשין לעלמין הה"ד (&) יי מי יגור באהלך וגו' הולך תמים ופועל צדק מאן הוא פועל צדק אלא^{קלז} אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתשכיטההא בלבושהא^{קלח} בעטרהא וכל חד פועל צדק²⁶⁷⁰ אקרי</p>	<p>כך המלך הקדוש והמלכה והחברים כדוגמא זה, והאם העליונה שמתקנת את הכל נמצא שהמלך העליון והמלכה והחברים מדורם כאחד ואין נפרדים לעולמים, זהו שכתוב ה' מי יגור באהלך וגו' הולך תמים ופעל צדק, מיהו פעל צדק, אלא אלו שמתקנים את המלכה עם תכשיטיה בלבושיה ובעטרה שלה, וכל אחד נקרא פועל צדק.</p>

²⁶⁵⁹ וסודה הוא בסוד פרשת שמע ישראל מב' היכלין עילאין מאור מתוק מתפתחין מן הדרום, ובסוד פרשת והיה אם שמוע, ע"ב היכלין, מאור מזהיר מן הצפון, ובסוד פרשת ושמתם חמשים היכלין דנהורא סגיא מתפתחין מן המזרח ובסוד פרשת ויאמר ע"ב היכלין דזיוא רבאת מתפתחין מן המערב והיינו סוד מקוה וכשנדקדק נמצא שיש ב' יחודים קריאת שמע ביום וקריאת שמע בלילה, יחודא דליליא מי מקוה ייחודא דיומא, הם בסוד הבינה הם מים חיים (אור יקר).

²⁶⁶⁰ הנביע והמקור הוא מסוד נקודה אמצעית שהיא נובעת והריחין הם סוד תיקוני הארבעים סאה והם ריחין ובוסמין מורכבים מב' בחינות מבשים מהבינה דהיינו מד' יסודות שהם סוד היותה מ"ם מרובעת (אור יקר).

²⁶⁶¹ מים חיים מצד הבינה, נהר דנגיד ונפיק. "ריחין" מצד החכמה, מוחא דתמן ריחא. "בוסמין" מצד הכתר דכתיב בשמים ראש, דהיינו הכתר ראש לכל האצילות, וכתיב ראשי בשמים (אור יקר).

²⁶⁶² ד' סטרין אל המים וכו' ועתה נבאר כי סוד ט' שהם עשרה הם בשלש שלש לכל רוח וכו' וסוד ג' ימינות וג' שמאליות וג' אמצעיות והם סוד חכמה חסד נצח לימין בג"ה לשמאל כת"י לאמצע (אור יקר).

²⁶⁶³ הנשמות נכללות במלכות וטובלות במים הנזכרים וב' בחינות שבמלכות היינו כל"ה ומטרוניתא שכן במים ב' בחי' י' כלה מ' מטרוניתא (אור יקר).

²⁶⁶⁴ אידכון מאחיזת הדינים והיונקים ממנו היינו סוד הארת הבינה (אור יקר).

²⁶⁶⁵ "דאתקנת" פנימה אל הבינה "בההוא טביל" שעם היות שבכל יום היא טובלת למטה השתא היא טובלת למעלה וזהו שאמר "בההוא טביל דמיין דעמיקא" והבינה מתקנת זה מחדש למלכות כדפי' "לבתר תקינו לה" הנה דקדק לעיל (אור יקר).

²⁶⁶⁶ כלומר תלבישוה ותקשטוה היא בעצמה בקישוטים ולבושים שתקנתם וגרמתם תקנתם כדפי' וכן ראוי שאם הם מלבישים מיד והיא מתקשטת מעט מעט יש כמה דוחקים, הא' שתתלבש מעט מעט ועיקר הכלה שיביאו לה הכל יחד ויקשטוה בבת א', הב' שתתקשט ותחזור ותפשטו בעצמה לבית הטבילה ותחזור ותלבש לזה אין ראוי אלא יתקינו הקישוטים וכל מיני ג' בחי' שהם תכשיטה לבושה עטרהא (אור יקר).

²⁶⁶⁷ הוא סוד המלכות בבחינותיה המתפשטות, כדכתיב ושוליו מלאים את ההיכל, והיינו בחי' יורדות כענין עשר קדושות שבארץ ישראל, וכלה הוא סוד קדש קדשים והיכל הוא מטרוניתא והר הבית וירושלים וארץ ישראל הכל סוד בחינות בה ודאי, והיינו "יתקן היכלא לכולהו" על ידי התפשטות הארתה בזווג, בענין שיהיו הם בני ההיכל, "כך מלכא" ת"ת "קדישא" מחכמה "מטרוניתא" מלכות (אור יקר).

²⁶⁶⁸ "חברייא" נשמותם של מתקנים "כחדא כהאי גוונא" שאינם ממש במטרוניתא אלא בכנפיה דהיינו היכל כדפי' "ואימא עלאה" ג"כ אורה הופפת עליהם, אמנם חכמה לא הזכירה ממש אלא ברמז כדפי' באומרו "קדישא", והיינו שחזר ופי' "אשתכח דמלכא וכו'" (אור יקר).

²⁶⁶⁹ הנה לפי שעה גם הבינה עליהם "דמתקנא כולא", אלא שאחר כך היא מסתלקת, ומה שנמצא קיים "אשתכח דמלכא וכו' פועל צדק", הכוונה מתקן ומקשט המלכות הנקראת צדק, ועל ידי פעולתם נקרא צדקה מקושטת (אור יקר).

²⁶⁷⁰ שתיקן ופעל את קומת המלכות שנקרא צדק (רח"ו).

<p>א"ר חייא אלמלא לא זכינא בעלמא אלא למשמע מלין אלין דיי זכאה חולקהון דאינון דמשתדלי באורייתא וידעין אורחוי דמלכא קדישא דרעותא דלהון באורייתא עלייהו כתיב (&) כי בי חשק ואפלטוהו וכתיב (&) אחלצהו ואכבדהו</p>	<p>אמר רבי חייא, אלמלא לא זכיתי בעולם אלא לשמוע את הדברים הללו די לי. אשרי חלקם של אותם שעוסקים בתורה ויודעים את דרכי המלך הקדוש, שרצונם בתורה, עליהם כתוב כי בי חשק ואפלטוהו, וכתוב אחלצהו ואכבדהו.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>דלהון עמר לחם שעורים וימד שש שעורים וישת עליה (רות ג טו) אורייתא דבעל פה דשית סדרי משנה</p>	<p>שלהם עומר לחם שעורים, וימד שש שעורים וישת עליה תורה שבעל פה, של ששה סדרי משנה.</p>
<p>אבל אלין דאילנא דחיי דאינון אדם דאורייתא דלהון נהמא דקב"ה הה"ד (&) לכו לחמו בלחמי והיינו שתי הלחם חדו בלהו תנאין ואמוראין ואמרו מאן קאים קמי סיני ע"כ</p>	<p>אבל אלו של עץ החיים, שהם אדם, התורה שלהם היא לחמו של הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב לכו לחמו בלחמי, והיינו שתי הלחם, שמחו כל התנאים והאמוראים ואמרו מי עומד לפני סיני.</p>
<p>שייך כאן פקודא לשרוף קדשים הנדפס בדרך לג ע"א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>בחדש השביעי באחד לחדש (&) רבי יצחק פתח (&) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו זכאין אינון ישראל דקב"ה קריב לון לגביה מן כל אומין עכו"ם ואתרעי בהו ומאתר רחיקא קריב לון לגביה הה"ד (&) ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם לאחזאה דהא מאתר רחיקא אתרעי בהו וקריב לון לגביה וכתיב (&) ואקה את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו'</p>	<p>בחדש השביעי באחד לחדש, רבי יצחק פתח, תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא קרב אותם אליו מכל האומות עובדי כו"מ, ורוצה בהם, וממקום רחוק קירב אותם אליו, זהו שכתוב ויאמר יהושע אל כל העם, כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, להראות שהרי ממקום רחוק רוצה בהם, וקירב אותם אליו, וכתוב ואקה את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו'.</p>
<p>הני קראי אית לאסתכלא בהו וכי כל ישראל לא הוו ידעי דא וכ"ש יהושע אלא אורייתא כולה סתים וגלייא כמה דשמא קדישא סתים וגלייא בנין דאורייתא כולה שמא קדישא היא ועל דא איהי סתים וגלייא</p>	<p>בפסוקים הללו יש להתבונן בהם, וכי כל ישראל לא היו יודעים את זה, וכל שכן יהושע. אלא כל התורה נסתרת ונגלית, כמו שהשם הקדוש נסתר ונגלה, משום שכל התורה היא שם קדוש, ועל כן היא נסתרת ונגלית.</p>
<p>אי ישראל</p>	<p>אם ישראל</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>בחדש השביעי באחד לחדש וגו' (&) פקודא דא לתקוע שופר בראש השנה דהוא יומא דדינא כמה דאוקימנא</p>	<p>בחדש השביעי באחד לחדש וגו', מצוה זו לתקוע שופר בראש השנה, שהוא יום הדין כמו שבארנו.</p>
<p>והא אוקמוה דכתיב (&) תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו והא אתמר דהאי איהו יומא דסיהרא אתכסי ביה וקאים עלמא בדינא בנין דההוא מקטרגא הפי וכסי ואנעל פתחא על</p>	<p>והרי פרשוה שכתוב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, והרי נתבאר שזהו יום שבו מתכסה הלבנה, והעולם עומד בדין, משום שאותו המקטרג חופה ומכסה ונועל את הפתח על המלך, המקום שהדין שורה, לתבוע דין על העולם.</p>

<p>מלכא אתר דדינא שריא למתבע דינא על עלמא²⁶⁷¹</p>	
<p>ואי תימא איך אתיהיב ליה רשו להווא מקטרגא לחפאה ולמתבע דינא אלא ודאי בידא דהאי מקטרגא שוי קב"ה למתבע דינא על כל עלמא ושוי ליה יומא ידיעא למתבע קמיה כל דינין דעלמא דהא קב"ה עביד ליה ושוי ליה קמיה למהוי דחילו דקב"ה סלקא ושריא על כלא</p>	<p>ואם תאמר איך ניתנת רשות לאותו המקטרג לכסות ולתבוע דין, אלא ודאי ביד המקטרג הזה שם הקדוש ברוך הוא לתבוע דין על כל העולם, ושם לו יום ידוע לתבוע לפניו את כל דיני העולם, שהרי הקדוש ברוך הוא עשה אותו ושם אותו לפניו, שתהיה יראת הקדוש ברוך הוא עולה ושורה על הכל.</p>
<p>ורזא דא והאלהים עשה שייראו מלפניו מאי עשה עשה להאי מקטרגא ואתקין ליה קמיה למהוי סייפא שננא על כל עלמא וכל דא</p>	<p>וסוד זה והאלהים עשה שייראו מלפניו. מהו "עשה", עשה את המקטרג הזה והתקין אותו לפניו להיות חרב שנונה על כל העולם, וכל זה</p>
<p>צ/ט/א</p>	
<p>ויהושע הווי ידעי אמאי כתיב (יהושע כד ב) כה אמר יי' אלא ודאי סתימא דמלה טיבו סני עבד קב"ה בישראל דאתרעי בהו באבהתא ועביד לון רתיכא קדישא עלאה ליקריה ואפיך לון²⁶⁷² מנו נהרא עלאה יקירא²⁶⁷³ קדישא²⁶⁷⁴ בוצינא דכל בוצינין²⁶⁷⁵ בנין דיתעטר בהו הה"ד כה אמר יי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם²⁶⁷⁶ הנהר ההוא נהר דאשתמודע²⁶⁷⁷ ואתידע²⁶⁷⁸</p>	<p>ויהושע היו יודעים למה כתוב כה אמר ה', אלא ודאי סתר הדבר הטוב הרב {מלשון הרבה} שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל, שרוצה באבות ועשה אותם מרכבה קדושה עליונה לכבודו, והוציא אותם מתוך נהר עליון נכבד קדוש, מאור כל המאורות, כדי שיתעטר בהם, זהו שכתוב כה אמר ה' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, הנהר הוא אותו הנהר שמ כר ונודע.</p>
<p>מעולם מאי קא בעי הכא אלא לאחזאה חכמתא מעבר הנהר מעולם אלא ההוא נהר עולם אקרי²⁶⁷⁹ ועל דא בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם²⁶⁸⁰ לאחזאה טיבו וקשוט דעבר קב"ה לישראל</p>	<p>"מעולם", מה הוא רוצה/נצרך כאן, אלא להראות חכמה, "מעבר הנהר מעולם" אלא אותו נהר נקרא עולם, ועל כן בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, להראות הטוב והאמת שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל.</p>
<p>ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר מאי קא מיירי אלא אברהם לא אתרבק ביה בההוא</p>	<p>"ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר", במה מדובר, אלא אברהם לא נדבק</p>

²⁶⁷¹ עי' תיקו"ז יז ע"א, ובגר"א שם.

²⁶⁷² נלע"ד שרומז בכאן לכל השתלשלות מח הדעת מראשיתו ועד יסוד התבונה שהוא הנהר הנכנס בזעיר, והיינו כי תחילתו מן יסוד עתיק ומשם מושפע אל שני המזלות ומשם לאי' עילאה וממנה לתבונה ומשם יורד ליסודה ונכנס בזעיר. ונסדרו כאן ממטה למעלה, דהיינו נהרא יסוד עילאה דתבונה (רמ"ז).

²⁶⁷³ אימא עילאה הנכללת באות יו"ד ששם שורש היוקר כי יק"ר גי' ש"י, וגם אימא נקראת כבוד ה' והיינו יקירא (רמ"ז).

²⁶⁷⁴ ה"ס הדיקנא שני מזלות שמשם נוזלים שני המוחין דחו"ג (רמ"ז)

²⁶⁷⁵ הוא יסוד נוק' דעתיק שהוא הנהר היותר עליון ומופלא שבאצילות, וידוע ששם בוצינא הוא פרטי לנוק' שר"ל נר שבו קיבול השמן, והרי שמוצא המוחין הוא מנהר ושופכו עד הנהר הידוע (רמ"ז).

²⁶⁷⁶ דייקא אלקי ישראל, שה"ס המח האמצעי (רמ"ז).

²⁶⁷⁷ יסוד דאימא (מ"מ).

²⁶⁷⁸ פי' שסתם בינה ותבונה נקראים מי דקיימא לשאלה, אבל זה בהיותה למעלה במקומה על ראש זעיר, אמנם כשנכנסה בתוכו אז אשתמודע, והוסיף ואתיידע להיות שהמקום דאשתמודע ביה הוא דעת דזעיר, וז"ש עוד ואתיידע, ולכן הנה"ר גי' ר"ס שהוא בגי' י' היות, וגם נה"ר עולה כ"ו וס"ג וקס"ו (רמ"ז).

²⁶⁷⁹ יסוד הבינה (רח"ו). שיעור הכתוב, בעבר הנהר שהוא נק' מעולם דהיינו יסוד הבינה שם ישבו אבותיכם, שהם חג"ת (מ"מ).

²⁶⁸⁰ סוד העיבור ג' כלילן בג' ואז אין ניכר רק חג"ת בבטן האם (רח"ו).

<p>נהר כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא²⁶⁸¹</p>	<p>באותו נהר כמו יצחק שנדבק בו בצדו להתחזק.</p>
<p>ת"ח האי נהר אע"ג דלאו איהי דינא²⁶⁸² דינין נפקי²⁶⁸³ מסטריה ואתתקפו ביה²⁶⁸⁴ וכד יצחק אתתקף (בדינוי) בבנוי²⁶⁸⁵ כדין עלאין ותתאיין²⁶⁸⁶ מתכנפי לדינא וכרסייא דינא אתתקן²⁶⁸⁷ ומלכא קדישא²⁶⁸⁸ יתיב על כורסייא דדינא ודאין עלמא כדין (&) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגיגו זכאין אינון ישראל דידעין לסלקא כורסייא דדינא ולתקנא כורסייא דרחמי ובמה בשופר</p>	<p>בא וראה הנהר הזה, אף על גב שאינו דין, יוצאים דינים מצדו ומתחזקים בו. וכשיצחק מתחזק (בדינוי) בבניו, אזי העליונים והתחתונים מתכנסים לדין, וכסא הדין מתתקן, והמלך הקדוש יושב על כסא דין ודן את העולם, אז "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו". אשריהם ישראל שיודעים לסלק כסא הדין ולתקן כסא של רחמים, ובמה בשופר.</p>
<p>רבי אבא הוה יתיב קמיה דר"ש א"ל הא זמנין סניאין שאילנא על האי שופר מאי קא מיירי ועד כאן לא אתישבנא ביה א"ל ודאי האי הוא ברירא דמלה דישראל בעיין ביומא דינא (נ"א דא) שופר ולא קרן²⁶⁸⁹ בגין דקרן הא אתידע כאן אתר איהו ולאתדבקא דינא לא בעינא אבל הא תנינן במלין ובעובדא בעינן לאחזאה ולא תערא מלין סתימין</p>	<p>רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון, אמר לו הרי פעמים רבות שאלתי על השופר הזה במה מדובר, ועד כאן לא התיישבתי בו. אמר לו, הרי ודאי זהו ברור הדבר, שישראל צריכים ביום הדין (הזה) שופר ולא קרן, משום שקרן הרי נודע באיזה מקום היא, ולהדבק בדין איננו רוצים. אבל הרי שנינו בדברים ובמעשים צריכים להראות ולהעיר דברים נסתרים.</p>
<p>ת"ח כד ההוא שופר עלאה²⁶⁹⁰ דנהירו כלא ביה אסתלק²⁶⁹¹ ולא נהיר לבנין כדין דינא אתער וכרסוון אתתקנו לבי דינא ודא שופר אילו דיצחק²⁶⁹² אקרי תוקפיה</p>	<p>בא וראה כשאותו שופר עליון, שבו האור של הכל, מסתלק ולא מאיר לבנים, אזי מתעורר הדין והכסאות מתתקנים לבית הדין, וזה השופר נקרא אילו של יצחק, תקפו</p>
<p>רע"מ</p>	

²⁶⁸¹ ודבקתי אברהם בחכמה ויצחק הנחתי דבוק בנהר בינה, שהוא קו הגבורה (רח"ו). ור"ל שאברהם הוא חסד בקו החכמה ולא בקו הבינה, ולכך אמר הזהר אברהם לא אתדבק ביה בההוא נהר אבל יצחק הוא דבוק בבינה שהוא קו הגבורה, ולכן אמר הזהר כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא, אבל בסה"כ בדרוש השופר כתב הרב מ"ש בפי' אמרו אברהם לא אתדביק ביה בההיא נהר וכו' פי' כי חכמה וחסד יצאו והקיפו לרישא דז"א משא"כ ביצחק שנסתלק עם הנהר בינה. ועיי"ש באריכות (מ"מ).

²⁶⁸² שהרי הדינין אינם בפנימיות הבינה. דינין נפקי מסטריה, הוא מ"ש הרב בכמה מקומות בפרט באדם ישר בסוד שלוח הקן, שדוקא מחיצוניות תנה"י דבינה יש בחי' גילוי הדינים בסוד שם בוכ"ו העולה ד"ל, וסודו ד' פעמים ל' שהם ק"ך בסוד ק"ך צירופי אלקים, עיי"ש (רמ"ז).

²⁶⁸³ הו"ה בניקוד אלהים (רח"ו).

²⁶⁸⁴ ואומרו ואתתקפו ביה, ירמוז למ"ש שם שבבינה דוקא הוא שמתחילין האלקים מחיצוניות שלה אבל בתבונה מוסיפין להתגלות יותר שמתחילין מגבורה שלה ולכן הם יותר חזקים (רמ"ז).

²⁶⁸⁵ ור"ל שע"י ישראל שממשיכים שופר העליון שהיא בינה אזי יצחק יש לו קיום והעמדה לפי שנמתק, וכמ"ש לקמן כורסייא דדינא אתתקן (מ"מ).

²⁶⁸⁶ הוא מ"ש שגם הגבורות הפנימיות מתעוררות לדון. ועוד י"ל שמכוין למ"ש בדברי הרב שעיקר ראש השנה הוא לתקן את המלכות שעיקרה ובנינה הוא מן הגבורות, והכוונה לבנותה (רמ"ז).

²⁶⁸⁷ ה"ס המלכות שאז היא כסא דין גמור (רמ"ז).

עיינן בפ' בהעלותך דף קמט ע"ב שפי' הרח"ו שם ב' פירושים, הא' כרסייא דדינא הוא ז"א א"נ כרסייא דדינא היא מלכות והיושב על הכסא הוא בינה, וזהו קיצור לשונו, ובזה מובן ג"כ לשון זה (מ"מ).

²⁶⁸⁸ הוא אימא שה"ס זכר שנקראת עלמא דכורא, הוא יושב על כסא דין, ה"ס רחל (רמ"ז).

²⁶⁸⁹ קרן היא מלכות (רח"ו במ"מ).

²⁶⁹⁰ ז"ל הרב ההוא שופר עלאה וכו' הם נה"י דאימא אשר בתוכם המוחין (מ"מ).

²⁶⁹¹ ז"ל שנה"י נסתלקו עם המוחין למעלה ויצאו מרישא דז"א ובזה לא נהיר לבנין שהם חג"ת שנעשו חב"ד והם כלי המוחין שהם ישנים (מ"מ).

²⁶⁹² פי' שופר שהם נה"י דאימא הם התוקף דיצחק שהיא גבורה נק' יצחק שמהם מקבלת הגבורה (מ"מ).

<p>כדי שייראו כולם מפני הקדוש ברוך הוא, וזהו השוטר שתובע את חטאי בני האדם ותובע דין ותופס בני אדם והורג אותם ומלקה אותם, הכל כפי שיוצא מן הדין.</p>	<p>בגין דידחלון מקמי קב"ה כלא ודא איהו סנטירא דתבע חובי בני נשא ותבע דינא ותפיס בני נשא וקטיל לון ואלהי לון כלא כמה דנפיק מן דינא</p>
<p>כדוגמא אותו הממונה של בית הדין שלמטה שנתנה לו רשות להזכיר לפני בית הדין, פלוני עשה כך ופלוני עבר על כך, ולתבוע עליהם דין. ושנינו נתנה רשות לאותו ממונה בית דין לנעול על בית הדין את הפתח עד שיגזרו דין על כל מה שהוא תובע, ואין רשות לבית הדין לדחות אותו משום, כי אני ה' אוהב משפט, והוא רוצה שהעולם יעמוד בדין, ולהודיע שיש דין ויש דין.</p>	<p>כגוונא דההוא ממונה ב"ד דלתתא דאתייהיב ליה רשו לאדכרא קמי בני דינא פלוני עבר כך ופלוני עבר על כך ולמתבע עליהו דינא ותנן רשו אתייהיב לההוא ממונה ב"ד לאנעלא על בני דינא פתחא עד דיגזרון דינא על כל מה דאיהו תבע ולית רשו לבית דין לדחייא ליה בגין (&) כי אני אוהב משפט ואיהו בעי דעלמא יתקיים בדינא ולמנדע דאית דין ואית דיין</p>
<p>כדוגמא זה ם הקדוש ברוך הוא את זה לפניו, שהוא תובע דין לפני המלך על כל בני העולם, וביום הזה נתנת לו רשות לכסות את פתח, המלך והלבנה מתכסה לפניו, עד שיגזר הדין על כל בני העולם, ואף על גב שהכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא, לא צריך אלא בדין, הכל כדוגמא אחד, מעלה ומטה. התקין כסא דין ביום הזה, והשוטר בא ותובע דין על כל מעשי בני העולם, כל אחד ואחד כפי דרכו, וכפי מה שעשה.</p>	<p>כהאי גוונא שוי קב"ה קמיה להאי דאיהו תבע דינא קמי מלכא על כל בני עלמא ובהאי יומא אתייהיב ליה רשו לכסאה פתחא דמלכא וסיהרא אתחפיא לגו עד דיתגזר דינא על כל בני עלמא ואע"ג דכלא אתגלי קמי קב"ה לא בעי אלא בדינא כלא כגוונא חדא עילא ותתא אתקין כרסייא דדינא בהאי יומא וסנטירא אתא ותבע דינא על כל עובדי בני עלמא כל חד וחד כפום ארחוי וכפום מה דעבד</p>
<p>והעדים באים ומעידים על כל מעשי בני העולם, ואלו הם עיני ה' שהם משוטטים בכל העולם. וכמה הם עיני ה' שאין להם חשבון, שהולכים ומשוטטים בכל העולם, ורואים כל מעשי בני העולם.</p>	<p>וסהדין אתיין וסהדי על כל עובדי בני עלמא ואלין אינון עיני יי דאינון משטטי בכל עלמא וכמה אינון עיני יי דלית לון חושבנא דקא אזלי ומשטטי בכל עלמא וחמאן כל עובדי בני עלמא</p>
<p>אוי לאותם שאינם משגיחים ולא מתבוננים במעשיהם, שהרי לגביהם עומדים העדים של המלך הללו ומשגיחים ורואים את כל מה שהם עושים, ואומרים שהרי הם עולים ומעידים לפני המלך והשוטר הזה עומד לפני המלך ותובע דין, פלוני עבר על דין ופלוני עשה כך, והרי כאן עדים.</p>	<p>ווי לאינון דלא משגיחין ולא מסתכלין בעובדיהון דהא לגבייהו קיימין אלין סהדי מלכא ומשגיחין וחמאן כל מה דאינון עבדין וקאמרי דהא אינון סלקי וסהדי קמי מלכא והאי סנטירא קאים קמי מלכא ותבע דינא פלוני עבר דינא פלוני עבר כך והא הכא סהדי</p>
<p>ועד שהקדוש ברוך הוא לא שואל אותם, אין להם רשות להעיד, אז הם עדים של העדות, והכל נכתב לפני המלך בפתח. בבית המלך יש היכל אחד, ההיכל הזה מלא באש לבנה, והאש הזו מתגלגלת בעגול והשביבים לוחטים, וזה לא פוסק לעולמים.</p>	<p>ועד דקב"ה לא שאיל לון לית לון רשו לסהדא כדין אינון סהדי סהדותא וכלא אכתיב קמי מלכא בפתקא בבני מלכא אית חד היכלא היכלא דא מליא אשא חוורא והאי אשא מתגלגלא בפלקא²⁶⁹³ ולהיט שביבן והאי לא פסיק לעלמין</p>
<p>בתוך ההיכל הזה יש היכל אחר מלא אש שחורה שלא פוסקת לעולמים, שני</p>	<p>לגו האי היכלא אית היכלא אוהרא מליא אשא אוכמא דלא פסיק לעלמין תריין סופריין קיימין</p>

²⁶⁹³ הוא פלך (יהל אור).

<p>תדיר קמי מלכא בשעתא דדינא סהדין כל סהדי קמי מלכא אינון סהדין (נ"א סופרין) נטלין</p>	<p>סופרים עומדים תמיד לפני המלך בשעת הדין מעידים כל העדים לפני המלך, אותם עדים (נ"א סופרים) נוטלים</p>
<p>צ"ב</p>	
<p>דיצחק תושבחתיה דאבהן²⁶⁹⁴ כד אסתלק²⁶⁹⁵ ההוא שופר גדול דלא ינקא לבנין כדין יצחק אתתקף ואתתקן לדינא בעלמא</p>	<p>של יצחק תישבחות האבות, כשמתעלה אותו שופר גדול שאין מניק את הבנים, אזי יצחק מתחזק ומתתקן לדון את העולם.</p>
<p>וכד אתער האי שופר²⁶⁹⁶ וכד בני נשא תייבין מחטאיהון בעיין לנגדא קול שופר מתתא²⁶⁹⁷ וההוא קלא²⁶⁹⁸ סליק לעילא²⁶⁹⁹ כדין אתער שופרא אחרא²⁷⁰⁰ עלאה ואתער רחמי ואסתלק דינא²⁷⁰¹ ובעינן לאחזאה עובדא בשופר לאתערא שופרא אחרא²⁷⁰² ולאפקא בהאי שופר לתתא</p>	<p>וכשמתעורר השופר הזה, וכשבני אדם שבים מחטאיהם, צריכים להמשיך קול שופר ממטה, ואותו קול עולה למעלה, אזי מתעורר שופר אחר עליון ומעורר רחמים ומסתלק הדין, וצריכים להראות מעשה בשופר לעורר שופר אחר, ולהוציא בשופר הזה למטה אותם קולות, להראות שכל</p>

²⁶⁹⁴ פי' שופר הנזכר, שהם נה"י דאימא הם תושבחתיה דאבהן שהם חג"ת (מ"מ).
²⁶⁹⁵ יש להבין בכאן חדא שכבר אמר זה למעלה, ותו דלעיל קארי ליה שופר עילאה והכא קארי ליה שופר גדול. ותו דלעיל אמר ולא נהיר וכאן אמר ולא ינקא. ועוד שלמעלה אמר דינן אתערו וכורסוון וכו' ובה אמר כדין יצחק אתתקף וכו'. ונראה לי לתרץ את הכל בהקדים מ"ש בספר הכוונות שתקיעות דמיושב הן בתבונה ושל מעומד הן בבניה. ועוד אמר שם ששופר סתם הוא בתבונה ושופר גדול בבניה. ולפי זה ינעם מאמרנו, כי בתחילה מדבר על תקיעות דמיושב וכאן מדבר על דמעומד שהן בבניה. ולא יקשה לך אומרו אסתלק בכאן אחר שכבר עלה לתבונה, כי כן הדרך שכל עוד שמתעלה הזעיר למדרגה יותר עליונה חוזר לקטנות להתכונן בתיקון נכון לאותה מדרגה עליונה, והוא הוא ההסתלקות השני האמור כאן. ולכן אמר דלא ינקא לבנין, ומובן במ"ש בכוונות הפסח שפרצוף תבונה ה"ס נה"י דאי, וחג"ת דידה ה"ס הגדלות השני הנקרא בינה, שהוא שופר גדול הנזכר. ועל בחינה זו מתבאר שם פסוק (יחזקאל טז, ז) שדים נכונו, ולעומת כן אמר כאן דלא ינקא לבנין. כדין יצחק אתתקף, הטעם הוא שבתקיעות דמעומד עלה לאי' עילאה שהיא מלבשת גבורה דאריך, וגם היא תחות דיקנא דאריך שהוא ממוחא סתימאה דאתתקן מגבורה דעתיק, ושם הם שורש הגבורות. וכנגד גבורה דאריך אמר אתתקף, וכנגד גבורה דדיקנא אמר ואתתקן, שכאן גם הדינן נתקנין בסוד מכילן דרחמי (רמ"ז).

²⁶⁹⁶ מכאן מדייק בספר הכוונות שנכון להתוודות בלחש בזמן שתוקעים במיושב, והטעם כי אז השטן מעורבב, ודברי וידוי של האדם עולים למעלה על ידי השופר ולא יש קטרוג עליו, וכן הוא בהדיא בפרשת פנחס רל"א א', ועיין שם מה שכתבתי שם. וז"ש וכד אתער האי שופר, שהוא יסוד אמא ששם סוד התשובה, וירצה שהנה בזמן הדורמיטא אז מתעלה פנימיות זעיר ובאים לו מוחין יותר עליונים, דהיינו מאו"א עילאין ככתוב בספר הכוונות, ע"ע. ולכן אמר האי שופר, דקאי אמאי דסליק מיניה שהוא שופר גדול. ואע"ג שזה הענין נמשך בכל זמן הדורמיטא מכל מקום יצדק לומר שהעיקר הוא בשעה הראויה לתקיעה שהיא ברגע הנץ החמה, וכמנהם של חסידי צפת טובב"א, שאז מכוונים לתקוע ואז מתעורר זעיר, פי' מתחילת התעוררות מוחיו לבוא בחידוש אורם המופלא, ובהצטרף לזה שבני אדם מכוונים להרהר תשובה בלבם אז מתעצם הכח למעלה לירש המוחין דזעיר (רמ"ז).

²⁶⁹⁷ היינו התקיעה הראשונה שהוא קול משוך וארוך ופשוט, ובה נכוין להוריד למטה על רישא דזעיר שני מוחין שהם בינה וגבורה, ומתחברים אל שני מוחין חכמה וחסד שהם נשאר מקיפים על ראשו וכמ"ש בסמוך בס"ד (רמ"ז).

²⁶⁹⁸ היוצא מפינו בשופר (רמ"ז ומ"מ).

²⁶⁹⁹ פי' למעלה מראשו דזעיר (רמ"ז).

²⁷⁰⁰ ה"ס יסוד תבונה שהוא המשפיע אליו את מוחיו ממותקים, וזהו ואתער רחמי. אי נמי והוא יותר מכוון, כי בכוח התקיעה הראשונה אז החכמה והחסד מעלים מ"ן לאו"א עילאין בסוד תקיעה תק"ע י"ה, וזהו ממש ואתער רחמי, שהחכמה וחסד שהם בעלי רחמים מתעוררים ועולים במ"ן לעורר רחמי או"א (רמ"ז). פי' אור מקיף דז"ת דאימא שהוא סוד השופר כמ"ש בשעה"כ ולפי זה שופר רומז לנה"י דאימא כמ"ש ל רומז ג"כ למקיף ז"ת דאימא (מ"מ).

²⁷⁰¹ פי' שאז מתעלה אמא מן הנוק', שכל עוד שזעיר בשינה אמא משפעת בנוק' דינים תקיפים שלא ע"י בעלה, אבל כשמתעוררים הרחמים אז מסתלק הדין. גם ירמוז למה שאנו מכוונים בתקע, לב' מנצפ"ך הנולדים מאו"א לתיקון הנוק', ולפי שאלו מתוקים אמר ואסתלק דינא (רמ"ז).

²⁷⁰² הוא הדיקנא שכולה צנורות, ובפרט אל תיקון ואמת שהוא בחי' יסוד חכמה סתימאה, שלהיותה בחי' נוק' אל כתרא עלאה ה"ס שופר ממש. ולאפקא בהאי שופר וכו', הן הם שבעה קולות הנודעים שהם ז' הבלים מילוי דס"ג היוצאים מתיקון ואמת שה"ס ק"ל ק"ל לזו"ן וכנזכר בספר הכוונות, עיי"ש. ולכן אמר בהאי שופר, הוא דסמך ליה (רמ"ז).

<p>אינון קלי לאחזאה דכל אינון קלין דלעילא²⁷⁰³ דכלילין כלהו בההוא שופר עלאה יתערון לנפקא</p>	<p>אותם קולות שלמעלה, שכולם כלולים באותו שופר עליון, יתעוררו לצאת.</p>
<p>ובהני קלין דלתתא יהבין ישראל חילא (לרחמי מתתא ואתער שופר גדול) לעילא ועל דא בעינן לזמנא שופר ביומא דא ולסדרא קלין לכוונא ביה בנין לאתערא שופר אחרא דביה כלילין קלי לעילא (ולסדרא קלין בשופר)</p>	<p>ובקולות הללו שלמטה נותנים ישראל כח (לרחמים מלמטה ומתעורר השופר הגדול) למעלה, ועל כן צריכים לזמן שופר ביום הזה ולערוך קולות לכוון בו, כדי לעורר שופר אחר, שבו כלולים הקולות למעלה (ולסדר קולות בשופר).</p>
<p>סדרא קדמאה קלא נפיק ומתעטר לעילא סליק רקיעין ואתבקע בין טורי רמאי ומטי לגביה דאברהם ושריא ברישיה ואתעטר ואתער הוא ואתקן לכורסייא</p>	<p>סדרה ראשונה יוצא קול ומתעטר למעלה, עולה רקיעים ונבקע בין הרים רמים, ומגיע לאברהם ושורה בראשו, ומתעטר, והוא מתעורר ומתקין את הכסא.</p>
<p>ובספרא דאגדתא תנינן בשעתא דההוא קלא קדמאה סליק אתער ואתעטר אברהם ואתקן לכורסייא פקדין עליה (ס"א או"א) אבא אדהכי סלקא תניינא תקיפא לתברא תוקפי רגיזין ודא סדרא תניינא ההוא קלא תבירא בתוקפוי וכדין סלקא וכל דינין דיתערון (ס"א דאתערען) קמיה אתברו עד דסליק לאתריה דיצחק</p>	<p>ובספר האגדה שנינו בשעה שאותו קול ראשון עולה, מתעורר ומתעטר אברהם ומתקין את הכסא ופוקד עליו (אבא ואמא) אבא. בינתיים עולה השני התקיף (לחבר) לשבור את הדינים הקשים, וזה הסדר השני, אותו הקול שובר בכחו, ואז עולה, וכל הדינים שמתעוררים (שנקרים) לפניו נשברים, עד שעולה למקומו של יצחק.</p>
<p>כיון דיצחק אתער וחמי לאברהם מתקן לכורסייא לקיימא קמיה כדין אתכפיא ותבר תוקפא קשיא ובהאי בעי מאן דתקע לכוונא לבא ורעותא בגין לתברא חילא ותוקפא דינא קשיא הה"ד (&) אשרי העם יודעי²⁷⁰⁴ תרועה יודעי ודאי²⁷⁰⁵</p>	<p>כיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הכסא לעמוד לפניו, אז נכנע ושובר את התוקף הקשה, ובזה צריך מי שתוקע לכוון הלב והרצון כדי לשבור הכח והתוקף של הדין הקשה, זהו שכתוב אשרי העם יודעי תרועה, יודעי ודאי.</p>
<p>סדרא תליתאה קלא נפיק וסליק ובקע כל אינון רקיעין ורחמי מתערין ומטי ההוא קלא לרישיה דיעקב</p>	<p>סדרה שלישית יוצא קול ועולה ובוקע כל אותם רקיעים ומתעוררים רחמים, ומגיע אותו קול לראשו של יעקב</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>מההוא פלקא דאשא חוורא וכתבי עליה בההוא אשא אוכמא וכדין מלכא אחמיץ דינא עד זמנא ידיעא דילמא בין כך ובין כך יהדרון בתשובה</p>	<p>מאותו עגול של אש לבנה וכותבים עליו באותה האש השחורה, ואז המלך מעכב את הדין עד זמן ידוע, אולי בין כך ובין כך יחזרו בתשובה.</p>
<p>אי יהדרון פתקין נקרעין ואי לאו מלכא יתיב וכל אינון דבי זכותא קיימי קמיה כרוזא קם וכריז פלוני עבד כך מאן יוליף עליה זכות אי אית מאן דיוליף עליה זכות יאות ואי לאו הא אתמסר לסנטירא</p>	<p>אם יחזרו נקרעים הפתקים, ואם לא המלך יושב, וכל אותם של בית הזכות עומדים לפניו, הכרוז קם ומכריז פלוני עשה כך, מי ילמד עליו זכות, אם יש מי שילמד עליו זכות יפה, ואם לא הוא נמסר לשוטר.</p>
<p>ובלא ידע קב"ה אמאי אצטריך לכל דא אלא בגין בנין דלא יהא פטרא דפומא לבני עלמא אלא</p>	<p>[והרי] הקדוש ברוך הוא ידוע הכל, למה צריך את כל זה, אלא כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, אלא להראות שהכל</p>

²⁷⁰³ שאז זר"ן בסוד קולות דשופר (רח"ו).

²⁷⁰⁴ מפרש יודעי מלשון (שופטים ח טז) ויודע בהם את אנשי סוכות, שר"ל ששבר כוחם והכניעם, כנזכר

בפרשת פקודי רנ"א א' (רמ"ז).

²⁷⁰⁵ ר"ל יודעים לשבר כח הדין ותרועה לשון תרועם בשבט ברזל (רח"ו).

<p>לאחזאה דכלא עביד בארע קשוט וניחא קמיה מאן דאשתויב מן דיניה</p>	<p>עושה בדרך אמת ונוח לפניו, מי שניצל מן הדין.</p>
<p>ואי תימא מנ"ל האי אתמסר להכימין ואפי' למאן דלא ידעי מאן דבעי לאסתכלא ישגח במה דאיהו באתגלייא וידע במה דאיהו בסתרא דהא כלא כנוונא חדא כל מה דפקיד קב"ה בארעא כלא איהו כנוונא דלעילא</p>	<p>ואם תאמר מנין לנו, זה נמסר לחכמים, ואפילו למי שאין יודעים, מי שרוצה להסתכל יתבונן במה שהוא בנגלה וידע מה שהוא בנסתר, שהרי הכל בצורה אחד, כל מה שמנה הקדוש ברוך הוא בארץ הכל הוא כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>יומא דר"ה איהו יומא דדינא ומלכא יתיב בכרסייא דדינא סנטירא קא אתי וחפי פתחא דמלכא ותבע דינא ואע"ג דקב"ה רחים ליה לדינא כד"א (&) כי אני יי' אוהב משפט נצח רחימוי דבנוי לרחימו דדינא ובשעתא דסנטירא קם למטען מלין עלייהו פקיד למתקע בשופר בגין לאתערא רחמי מתתא לעילא בההוא שופר סלקא ההוא קלא כלילא באשא ורוחא ומיא ואתעביד מנייהו קלא חדא ואתער קלא אחרא לעילא כד ההוא קלא אתער מעילא ומתתא כדין כל טענות דקא טעין ההוא מקטרגא מתערבי</p>	<p>היום של ראש השנה הוא יום הדין, והמלך יושב בכסא הדין, השוטר בא ומכסה את פתח המלך ותובע דין, ואף על גב שהקדוש ברוך הוא אוהב את הדין, כמו שנאמר כי אני ה' אוהב משפט, מנצחת אהבת בניו את אהבת הדין, ובשעה שהשוטר קם לטעון דברים עליהם, הוא מצווה לתקוע בשופר כדי לעורר רחמים מלמטה למעלה באותו שופר, אותו הקול עולה כלול באש רוח ומים, ונעשה מהם קול אחד, ומתעורר קול אחר למעלה. כשאותו הקול מתעורר ממעלה וממטה, אזי כל הטענות שטוען אותו מקטרג מתערבות.</p>
<p>ביומא דר"ה נפיק יצחק בלחודוי וקרי לעשו לאטעמא ליה תבשילין דכל עלמא כל חד כפום ארחוי דהא בההיא שעתא (&) ותכהין עיניו מראות דנפיק מניה מאן דאחשך אפי' בריין ואתפרש ושכיב על ערסיה דדינא וקרי לעשו ואמר (&) וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים והביאה לי</p>	<p>ביום של ראש השנה יוצא יצחק לבדו, וקורא לעשו להטעים אותו תבשילים של כל העולם, כל אחד כפי דרכו, שהרי באותה השעה, ותכהין עיניו מראות, שיצא ממנו מי שהחשיך את פני הבריות ונפרד ושוכב על מטת הדין, וקורא לעשו ואומר וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים, והביאה לי.</p>
<p>ורבקה אמרה אל יעקב בנה רחימא דנפשה בנה רחימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא ופקידת ליה לאתערא איהו באינן מטעמים דיליה ויעקב אתער</p>	<p>ורבקה אמרה אל יעקב בנה אהוב נפשה, הבן האהוב שנמסר לה מיום שנברא העולם, ומצווה אותו שהוא יתעורר באותם מטעמים שלו, ויעקב מתעורר</p>

ק/זב	
<p>כההוא מלה דאתדבקו בה ודאי והמה בקשו חשבונות רבים ואתדבקו בהו</p>	<p>כמו אותו הדבר שנדבקו בו ודאי, והמה בקשו חשבונות רבים ונדבקו בהם.</p>
<p>א"ל קב"ה אדם שבקת חיי ואתדבקת במותא חיי דכתיב (&) ועץ החיים בתוך הגן עץ דאתקרי חיי דמאן דאחיד ביה ולא טעים טעמא דמותא לעלמין ואתדבקת באילנא אחרא הא ודאי מותא הוא לקבלך הה"ד (&) רגליה יורדות מות וגו' וכתיב (&) ומוצא אני מר ממות את האשה ודאי באתר דמותא אתדבק ושבק אתר דחיי בגין כך אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא אי הוא חטא כל עלמא מאי חטאו</p>	<p>אמר לו הקדוש ברוך הוא, אדם, עזבת את החיים ודבקת במות, חיים שכתוב ועץ החיים בתוך הגן, העץ שנקרא חיים, שמי שאוחז בו לא טועם טעם המות לעולמים, ונדבקת בעץ אחר, הרי ודאי מות הוא כנגדך, זהו שכתוב "רגליה יורדות מות וגו'", וכתוב "ומוצא אני מר ממות את האשה" ודאי שנדבק למקום של מות, ועזב את המקום של חיים, לכן נגזר עליו, ועל כל העולם מות, אם הוא חטא מה חטאו כל העולם.</p>
<p>אי תימא דכל בריין אתו ואכלו מאילנא דא ואתרמי מכלא לאו הכי אלא בשעתא דאדם קאים על רגלוי חמו ליה בריין בלהו²⁷⁰⁶ ודחלו מקמיה והוו נטלין בתריה כעבדין קמי מלכא והוא אמר לון אנא ואתון בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יי' עושנו וכלהו אתו בתריה כיון דחמו דאדם סניד להאי אתר²⁷⁰⁷ ואתדבק ביה בלהו אתמשכו אבתריה וגרים מותא ליה ולכל עלמא כדין אשתני אדם לכמה גוונין זמנין למב זמנין לביש זמנין רוגזא זמנין נייחא זמנין דינא זמנין רחמי זמנין חיי זמנין מותא ולא קאים בקיומא תדיר בחד מנייהו בגין דההוא אתר גרמא ליה וע"ד אקרי להט החרב המתהפכת מן סטרא דא לסטרא דא מן טב לביש מן רחמי לדינא מן שלום לקרבא אתהפיכת הוא לכלא ואקרי טוב ורע דכתיב (&) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו</p>	<p>אם תאמר שכל הבריות באו ואכלו מהעץ הזה, ונלקח מכלם, לא כך אלא בשעה שאדם עומד על רגליו, ראו אותו כל הבריות ופחדו מפניו, והיו נוסעים אחריו כמו עבדים לפני המלך, והוא אומר להם, אני ואתם "בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו" וכולם באו אחריו, כיון שראו שאדם משתחוה למקום הזה ונדבק בו, כולם נמשכו אחריו וגרם מות לו ולכל העולם, אז השתנה האדם לכמה צבעים, לפעמים לטוב לפעמים לרע, לפעמים רוגז לפעמים נחת, לפעמים דין ולפעמים רחמים, לפעמים חיים לפעמים מות, ולא עומד בקיום תמידי באחד מהם, משום שאותו מקום גרם לו, ולכן נקרא להט החרב המתהפכת מצד זה לצד זה, מטוב לרע מרחמים לדין, משלום לקרב, היא מתהפכת לכל ונקרא טוב ורע, שכתוב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.</p>
<p>ומלכא עילאה לרחמא על עובדי ידוי אוכח ליה ואמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו והוא לא קביל מניה ואתמשך בתר אתתיה ואתתרך לעלמין דהא אתתא לאתר דא סלקא ולא יתיר ואתתא גרים מותא לכלא ת"ח לעלמא דאתי כתיב (&) כי כימי העץ ימי עמי כימי העץ ההוא עץ דאשתמודע ביה זמנא כתיב (&) בלע המות לנצה ומחה יי' אלהים דמעה מעל כל פנים</p>	<p>והמלך העליון המרחם על מעשי ידיו הוכיח אותו, ואמר לו ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, והוא לא קבל ממנו, ונמשך אחר אשתו ונתגרש לעולמים, שהרי האשה עולה למקום הזה ולא יותר, והאשה גרמה מות לכל. בא וראה לעולם הבא כתוב "כי כימי העץ ימי עמי" כימי העץ, אותו עץ שנודע. באותו זמן כתוב "בלע המות לנצה ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים".</p>

²⁷⁰⁶ ע' בספר אדיר במרום לרמ"ח לוצאטו ז"ל (בדף י"א ע"א ל) שאמר שם כי הבהמות שבזמן אדה"ר קודם החטא היו במדרגת בני אדם של עתה [ובדברינו לקמן יבואר הענין עוד יותר עמוק ע"ש]. וכן הוא בזוה"ק (פ' יחי רכא ע"ב, וכן בפ' אמור קז ע"ב) וכו' וכן הוא ג"כ בתיקונים (תיקון נו קד ע"א) ע"ש. ובפרקי דר' אליעזר (פרק יא) (דע"ה ח"ב כו ע"א).
²⁷⁰⁷ ע' דע"ה ח"ב קמה ע"ד.

ברוך יי לעולם אמן ואמן ימלוך יי לעולם אמן ואמן	
פרשת בהר	
<p>וידבר יי אל משה בהר סיני לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ וגו' (&) רבי אלעזר פתח (ויקרא ו ב) זאת תורת העולה²⁷⁰⁸ היא העולה²⁷⁰⁹ וגו' האי קרא בכ"י אוקימנא²⁷¹⁰ דהיא סלקא²⁷¹¹ ומתחברא במלכא קדישא בזווגא שלים²⁷¹² היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו' (&)</p>	<p>וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ וגו', רבי אלעזר פתח "זאת תורת העולה היא העולה וגו'" פסוק זה בכנסת ישראל בארנו, שהיא עולה ומתחברת עם המלך הקדוש בזווג שלם. "היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו'".</p>
<p>ת"ח כיון דעאל ליליא²⁷¹³ ותרעין סתימין²⁷¹⁴ דינין תתאין²⁷¹⁵ מתעריין²⁷¹⁶ בעלמא ואזלין ושאיין²⁷¹⁷ חמרי²⁷¹⁸ ואתני וכלב²⁷¹⁹ חמרי הא</p>	<p>בא וראה כיון שנכנס הלילה והשערים סתומים, הדינים התחתונים מתעוררים בעולם והולכים ומשוטטים חמורים ואתונות וכלבים. חמורים, הרי בארנו.</p>

²⁷⁰⁸ מדבר בזמן הגלות שהמלכות בלילה מלאה דינים וז"ש תורת שהיא מלכות שעלתה מבריאה לאצילות (מ"מ).

²⁷⁰⁹ לפי הפשט יקשה שכיון שאין עולה באה אלא של זכר אם כן למה נקרא בשם נקבה, דאין לו ענין לא לבהמה הנקרבת שהוא זכר ולא לשם הכולל שהוא קרבן, ולכן אמר שירמוז לכנסת ישראל שבסגולת קרבן זה היא עולה לשמי מרומים כמ"ש בפרשת צו כו ע"א, שסודה התעלות העולמות עד אין סוף, והיא מתעלה עד אבא שה"ס המחשבה שבה מתבררים הביוררים (רמ"ז).

²⁷¹⁰ היינו בריש פרשת צו (רמ"ז).

²⁷¹¹ היחוד אל הת"ת והמלכות על שני דרכים: הא', שיעלה המלכות למעלה אל הת"ת. והב', שירד הת"ת למטה אל המלכות. והטעם כי כשהמלכות יש לה זכויות ומ"ן היא עולה אל הת"ת ואז היחוד שלם. אמנם בהיות שהמלכות אין לה כדי לעלות יורד הת"ת אליה ואז היחוד למטה ואינו שלם שיתעוררו כמה מהחצונים לתבוע חלקם באומרים שאין זכות אל היחוד (אור יקר). ממקומה בהיכלות דבריאה היא סלקא לאצילות (רח"ו).

²⁷¹² דהיינו זווג שלים שהוא באורך כל קומת זעיר וזה נקרא זווגא שלים א"נ זווגא שלים הוא זווג פנים שהוא להוליד נשמות כי בזמן שהבהמ"ק קיים היתה תמיד רחל כשיעור כל קומת זעיר פב"פ וז"ש בזווגא שלים (רח"ו).

²⁷¹³ עכשיו בגלות (רח"ו). ור"ל בגלות תרעין סתימין בלילה ודינין מתעריין, וכו' אבל בזמן שביה"מ קיים אין חילוק בין יום ובין לילה שהקלי' בטיילה אפילו בלילה (מ"מ). ענין זה מובן עם מ"ש בפרשת צו הנז"ל (כו ע"ב), שהקרבן הוא בסוד אדם ובהמה, כי בו מושפעים פנימיות וחיצוניות העולמות, אבל שפע הפנימיות עיקרו ביום ושל החיצוניות עיקרו בלילה כי אז הוא זמן שירת המלאכים, וגם אז החיצונים מתעוררים ליקח חלקם מאינן תרביין ושמוננין כנזכר שם, שהרי ביום נעשה העיכול העיקרי ונשאר ללילה העכירות היותר גס, ומן החשוב שלו ניזונים העולמות ומן העכור יזונו החיצונים. ובכלל אומרו כי ביום היה הביורר בבחינת אדם ולכן הוצרך למעשה, ובלילה הביורר בבחינת ב"ן ויש בו פנימיות דהו"ה וחיצוניות דאלק"ם בסוד (איוב א ו) בני האלהים (רמ"ז).

²⁷¹⁴ שערי היכלי הקדושה והוא הנק' אצל חז"ל נעילת שערי שמים והכוונ השאין אור עליון ושפעו נשפע לתחתונים משום עילה לשום עלול כלל (אור יקר). של ג"ע העליון (רח"ו). פי' שערי גן עדן העליון ששם היכלות והם נסגרים בלילה עד חצות לילה כנזכר בפרשת פנחס (זהר הרקיע).

²⁷¹⁵ אותם שחוץ להיכלות והם הקלי' (אור יקר).

²⁷¹⁶ כדמסיק, שיש מתעוררים לבד ויש אזלין ושאיין (אור יקר). משמע מהכא שאתני וכלבי גם הם אזלין ושאיין ובסמוך אמר וכלבי ואתני לא שאטן ולא אזלין וכו' מש"כ ואזלין ושאיין קאי על מ,ש דינין תתאין ופי' שאותם הדינים אזלין ושאלין ולכך אמר חצות שנתעוררו הרחמים אמ רבסמוך ודינין תתאין אתכנשו בנוקביהו, משמע שתחלה דינין תתאין הוו אזלין ושאיין ובחצות אתכנשו בנוקביהו ומ,ש וחמרי ואתני וכלבי ר"ל שמתעוררים שלשה מינים אלו בתחלת הלילה ומפרש סדר עניינם (מ"מ).

²⁷¹⁷ חמו"ר הוא זכר דקליפה זו וכו', ואתון הוא הנוק' שלו, והכלב ה"ס מ"ן דידה כנגד שם ב"ן שה"ס מ"ן דנוק' קדישא וכו'. והנה קליפות אלה אזלין ושאיין, פי' באות ועולות משפל עומקן אל עולם זה, אבל כת החמורים בראותם כי אין איש בביתו רוצים למשול, אך של הנוק' עומדת ומצפה שישתמשו בה החטאים כבלעם וחביריו (רמ"ז).

²⁷¹⁸ משמרה ראשונה חמור נוער (רח"ו).

²⁷¹⁹ הם סוד עשרה חמור ועשר אתונות משמרה ראשונה והכלבים עזי נפש משמרה שניה (אור יקר).

<p>אוקימנא²⁷²⁰ וכלבי ואתני לא שאמין²⁷²¹ ולא אזלין אלא בהו עבדי הרשיא לבני נשא כגון בלעם</p>	<p>וכלבים ואתונות לא משוטטים ולא הולכים, אלא בהם עושים כשפים לבני אדם כמו בלעם.</p>
<p>ואוקמוה כדין²⁷²² כל בני עלמא ניימין²⁷²³ ומזבחה תתאה²⁷²⁴ דלבר אתוקד²⁷²⁵ בפלגות ליליא אתער רוח צפון ומההוא²⁷²⁶ מזבחה תתאה נפיק²⁷²⁷ שלהובא דאשא ותרעין אתפתחו²⁷²⁸ ודינין תתאין²⁷²⁹ אתכנשו בנוקבייהו²⁷³⁰ וההוא שלהובא²⁷³¹ אזיל ושאט ותרעין דג"ע אתפתחו²⁷³²</p>	<p>ופרשוה, אז כל בני העולם ישנים, והמזבח התחתון החיצון שורף בחצות הלילה, מתעוררת רוח צפון, ומאותו המזבח התחתון יוצאת שלהבת אש, והשערים נפתחים והדינים התחתונים מתכנסים לנקבים שלהם, ואותה שלהבת הולכת ומשוטטת, ושערי גן עדן נפתחים.</p>
<p>עד דמטי (נ"א צפרא) ההוא שלהובא²⁷³³ אתפלג לכמה סטריין דעלמא ועאל</p>	<p>עד שמגיעה (הבוקר), אותה השלהבת ומתחלקת לכמה צדדים של העולם, ונכנסת</p>
<p>ק/ח/א</p>	
<p>תחות גרפוי דתרנגולא²⁷³⁴ וקארי כדין קב"ה²⁷³⁵ אשתכח בין צדיקיא וכ"מ²⁷³⁶ משבחה ליה²⁷³⁷ לקב"ה עד דאתי צפרא²⁷³⁸</p>	<p>תחת כנפי התרנגול והוא קורא, אז הקדוש ברוך הוא נמצא בין הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת את הקדוש ברוך הוא, עד שמגיע הבוקר.</p>

²⁷²⁰ הם ההולכים ושאטן והם סוד רוח הטומאה שמהם מתפשטים בלילה להזיק (אור יקר).
²⁷²¹ לא שטאן, אלא מתעוררים לבד לתת כח אל הכשוף כדמפרש ואזיל כגון בלעם שנודע שעיקר פעולתו היתה באתונו כדפירשו רז"ל, וכתוב לינו פה הלילה, שבתחלת לילה עד חצות היתה עיקר ידיעתו כדפי' הכתוב ויבא אלהים אל בעלם (אור יקר).
²⁷²² בשעת נעילת השערים (אור יקר).
²⁷²³ הכוונה שטועמים טעם מיתה שהמיתה שולטת באותו הזמן (אור יקר). כי הנפשות עולות למעלה כל אחת כפי מעלתה ומדרגתה (רמ"ז).
²⁷²⁴ מלכות (רמ"ו).
²⁷²⁵ בסוד אברי סופדרים הנאכלים כל הלילה והעשן נוטה לצד צפון, ואפשר דהיינו נמי אתוקד מדין הגבורה להשפיע לחצונים (אור יקר). "ואתוקד" שהגבורות חזקות בה (רמ"ז).
²⁷²⁶ נ"ל הדברים האלה דקאמר ומההוא מזבח וכו' הם פי' אתערות רוח צפון כי יראה בו התעוררות גבורה דמ"ן והיינו שלהובא דאשא (רמ"ו). ונלע"ד שיש לפרש אתער רוח צפון הם ה"ג דאיאמ ומש ומההיא מזבח וכו' נטיק שלהובא דאשא הם ה"ג שביסוד דנוק' שעולים בסוד מ"ן (מ"מ).
²⁷²⁷ בחצות לילה רחל יורדת לבריאה (רמ"ז).
²⁷²⁸ השערים שהם מצד אלו השבמלכות שואמרות עתה שירה והיינו פתיחת שערי בתי כנסיות הנק' אש נוגה בחצות הלילה (אור יקר).
²⁷²⁹ הם החצונים ואין פחד מהם שהם נכנסים בנוקבייהו (אור יקר).
²⁷³⁰ שהוא נוק' דתהומא רבא שבצד צפון, ולכך נפתחים השערים (אור יקר). ואז הדינים התחתונים אתכנשו בנוקבייהו, מפני פחד ה', וידוע שיש נוק' דתהומא סתם ונוק' דתהומא רבא, ולכן ירמוז ריבוי דנוקבייהו (רמ"ז).
²⁷³¹ הוא כח גבריאל המלאך שהוא מצד הגבורה ויונק אז מהמלכות ויונקת מצד צפון (אור יקר). הוא התפשטות ההארה של הזווג (רמ"ז).
²⁷³² כדי שיבא דודי לגנו להשתעשע בנשמות הצדיקים, ואפשר היות פתיחתו על ידי כח גבריאל המלאך (אור יקר). הוא גן עדן העליון שהוא בסוד לאה. אי נמי סוד הבריאה שהוא גן עדן העליון (רמ"ז).
²⁷³³ כדי לתת כח בבריאות התחתונות הם השרים הממונים על התרנגולים להתפשט כפי רבויים בעולם (אור יקר).
²⁷³⁴ גבריאל (רמ"ו). הוא תחת בחי' חסד וגבורה שלו שהוא בחי' הת"ת שמשם ולמטה סוד הלהב הנזכר (רמ"ז).
²⁷³⁵ ת"ת (אור יקר). פי' יעקב שמשעשע בתורת הצדיקים שעולים בסוד מ"ן בלאה (מ"מ).
²⁷³⁶ רחל (רמ"ו).
²⁷³⁷ בסוד אלהים אל דמי לך ובסוד איה אלוה עושי כו' (רמ"ו).
²⁷³⁸ בתשלום השחר (רמ"ו).

<p>כיון דאתי צפרא אשתכחו משתעיין ברזא חדא ואית לה נייחא בבעלה הה"ד (&) על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו' עד הבקר דהא בצפרא²⁷³⁹ דינין ושלחובין אשתככו וכדין אתער אברהם²⁷⁴⁰ בעלמא ונייחא הוא דכלא²⁷⁴¹</p>	<p>כיון שמגיע הבוקר נמצאים מספרים בסוד אחד, ויש לה נחת עם בעלה, זהו שכתוב על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו' עד הבוקר, שהרי בבוקר הדינים והשלהבות שוככים, ואז מתעורר אברהם בעולם, והיא מנוחת הכל.</p>
<p>ת"ה כיון דעאלו²⁷⁴² ישראל לארעא לא אשתכחו בה דינין תתאין²⁷⁴³ וכ"י²⁷⁴⁴ הות בה בנייחא²⁷⁴⁵ על כנפי דכרובים כמה דאתמר²⁷⁴⁶ דכתיב (&) צדק ילין בה כדין הוות לה נייחא מכלא²⁷⁴⁶ דהא ישראל לא ניימין עד דמקרבי קרבנא דבין הערבים ואסתליקו דינין²⁷⁴⁷ ועולה הוה אתוקד²⁷⁴⁸ על מדבחה וכדין הוה לה נייחא מכלא ולא אשתכח אלא אתתא בבעלה הה"ד (&) כי תבואו וגו' ושבתה הארץ נייחא ודאי ושבתה הארץ שבת ליי²⁷⁴⁹ שבת ליי ממש²⁷⁵⁰</p>	<p>בא וראה, כיון שנכנסו ישראל לארץ לא נמצאו בה הדינים התחתונים, וכנסת ישראל היתה בה במנוחה על כנפי הכרובים, כמו שנאמר שכתוב "צדק ילין בה", אז היה לה נחת מהכל, שהרי ישראל לא ישנים עד שמקריבים את הקרבן של בין הערבים, ומסתלקים הדינים, והעולה היתה בוערת על המזבח, ואז היה לה נחת מהכל, ולא נמצא אלא אשה עם בעלה, זהו שכתוב "כי תבאו וגו' ושבתה הארץ" מנוחה בודאי. ושבתה הארץ שבת לה, שבת לה' ממש.</p>
<p>תו פתח²⁷⁵¹ ר' אלעזר (&) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד וגו' בגין דכל בר ישראל דאתגזר דאית ביה רשימא קדישא²⁷⁵² אית ליה נייחא²⁷⁵³ בשמטה דהא דיליה הוא ההוא שמטה לנייחא ביה ודא אקרי שבת הארץ ודאי חירו</p>	<p>עוד פתח רבי אלעזר "כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד וגו'" משום שכל בן ישראל שנמול שיש בו רושם קדוש יש לו מנוחה בשמיטה, שהרי שלו היא אותה שמיטה לנוח בה, וזו נקראת שבת הארץ ודאי.</p>

²⁷³⁹ כל עוד שיש שליטת לאה יש ממשלה לדינים בבחינות שונות, עד עלות השחר שהוא שחרות דלאה, רצועה שחורה (רמ"ז).

²⁷⁴⁰ סוד אילת השחר חוט של חסד (רח"ו). ה"ס הארת יסוד אבא שה"ס השמש, ואז בכח התפילות עולות גם ט' ספירות שירדו בשחר כשעלה הכתר דרחל (רמ"ז).

²⁷⁴¹ פי' דצדיקים דקב"ה ושכינתיה דכחות הדין הקדושים לכלם נחת רוח ביחוד (אור יקר). ר"ל לכל פרצוף רחל, שאז נבנית בקומתה ומזדווגת עם יעקב בסוד החסדים, וגם אז הגבורות נוחות כי כל חפצן למיתוק בסוד (בראשית ג, טז) והוא ימשול בך (רמ"ז).

²⁷⁴² כל הנזכר הוא דוגמא ממש אל מה שיאמר, כי כמו שבסתם כל לילה רחל עומדת באחור כך היתה כל זמן שהיו ישראל במדבר, וכשנכנסו לארץ אז חזרה פנים בפנים (רמ"ז).

²⁷⁴³ הם כחות הקלי' שאינם בארץ ישראל כלל (אור יקר).

²⁷⁴⁴ נ"ל לגרוס הות יתבא בנייחא ור"ל בארעא הנז' (רח"ו).

²⁷⁴⁵ "בטיחה" יושבת לבטח שאין מחריד מפני שאין שועלים מחבלים כרמים (אור יקר).

²⁷⁴⁶ פי' אפילו מהדינים סתם קדושים והטעם שהיא היתה לעולם מזדווגת עם בעלה (אור יקר).

²⁷⁴⁷ ע"י קרבן בין הערבים היתה מדת יצחק מתמתקת ודיניה נמתקין והיא ג"כ גורמת היחוד (אור יקר).

²⁷⁴⁸ היינו בכח האש נמצאת הגבורה גורמת היחוד ונמצא לעולם אתתא בבעלה אם בבוקר ואם בערב (אור יקר).

²⁷⁴⁹ שבת, מלכות. לה, ת"ת (רח"ו).

²⁷⁵⁰ עי' אריכות בזהר הרקיע.

²⁷⁵¹ נראה שכוונתו לתת טעם ליציאת העבד בשנה השביעית לעבודתו ולא בשמיטה הכוללת על דרך שיוצא ביובל. ולזה אמר בגין דכל בר ישראל וכו', והענין הוא שהנה כל יסוד מושרש במלכות שלכן נקראת כנסת ישראל, שכולם כנוסים בתוכה (רמ"ז).

²⁷⁵² כי צדיק שהוא סוד הבריץ תוצדק שהוא סוד שמיטה תמיד כחדא אזלין מי שיש לו ברית יש לו שבת כי שביט' ונייחא כחדא (רח"ו).

²⁷⁵³ בסוד היות לו חלק ביחוד כדפי' לעיל בשמיטה בבחי' המלכות בהיותה כלולה משבע מדות וכן נקראת בת שבע ומטעם זה באיזו יחוד של כל יום ויום אין בו נייחא עד בא סוד ייחוד שמיטה דהיינו שעבד שש שנים שנתייחד ו' ואח"כ למנין שנותיו עולה בשמיטה נח בה בייחוד (אור יקר). כי צדיק שהוא סוד הברית וצדק שהוא סוד שמיטה תמיד כחדא אזלין, מי שיש לו ברית יש לו שבת כי שביטה ונייחא כחדא (רח"ו – מ"מ).

<p>אית בה נייהא בה כמה דשבת נייהא הוא דכלא ה"נ שמטה נייהא דכלא נייהא הוא דרוחא וגופא²⁷⁵⁴</p>	<p>חרות יש בה, מנוחה בה, כמו ששבת היא מנוחת הכל, כך גם השמיטה היא מנוחת הכל, מנוחה היא של רוח וגוף.</p>
<p>ת"ח ה' נייהא הוא דעלאי ותתאי בג"כ ה' עלאה²⁷⁵⁵ ה' תתאה נייהא דעלאין נייהא דתתאין ה' עלאה שבע שנים שבע פעמים ה' תתאה שבע שנים בלחודייהו דא שמטה ודא יובלא²⁷⁵⁶</p>	<p>בא וראה (אות) ה' היא מנוחת העליונים והתחתונים, לכן ה' עליונה ה' תחתונה, מנוחת העליונים מנוחת התחתונים. ה' עליונה שבע שנים, שבע פעמים. ה' תחתונה שבע שנים בלבדן. זו שמיטה וזה יובל.</p>
<p>וכד מסתכלין מלי כלא חד בג"כ ושבתה הארץ בההוא נייהא דארעא אצטריכו עבדי נייהא ובג"כ (&) ובשביעית יצא לחפשי חנם חנם מהו חנם דלא יהיב למאריה כלום אלא דא רוא הכי אוליפנא כתיב (&) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם בלא ברכה דלא הוה עלנא במצרים עול דלעילא</p>	<p>וכשמסתכלים בדברים הכל אחד, לכן ושבתה הארץ, באותה מנוחת הארץ צריכים העבדים מנוחה, ולכן "ובשביעית יצא לחפשי חנם". חנם, מה זה חנם, שלא נותן לאדונו כלום, אלא סוד זה כאן למדנו, כתוב "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם", בלי ברכה, שלא היה עלינו במצרים העול שלמעלה.</p>
<p>ת"ח עבדין פטורין²⁷⁵⁷ מעול מלכותא דלעילא וע"ד פטורין מן המצות מאי עול מלכות שמים אלא כהאי תורא דיהבין עליה עול בקדמיתא בגין לאפקא מניה טב לעלמא ואי לא קביל עליה ההוא עול לא עביד מדי</p>	<p>בא וראה עבדים פטורים מעול המלכות שלמעלה, ולכן פטורים מן המצוות. מה זה עול מלכות שמים, אלא כאותו שור שנותנים עליו עול בהתחלה, כדי להוציא ממנו טוב לעולם. ואם לא מקבל עליו אותו עול, לא עושה דבר.</p>
<p>הכי נמי אצטריך ליה לב"נ לקבלא עליה עול בקדמיתא ולבתר דיפלה ביה בכל מה דאצטריך ואי לא קביל עליה אי בקדמיתא לא יכול למפלה הה"ד (תהלים ב יא) עבדו את יי' ביראה מהו ביראה כד"א (&) ראשית חכמה יראת יי' ודא מלכות שמים ובג"כ עול מלכות שמים</p>	<p>כך גם צריך לאדם לקבל עליו עול בהתחלה, ואחר כך שיעבוד בו בכל מה שצריך, ואם לא יקבל עליו את זה בהתחלה, לא יוכל לעבוד, זהו שכתוב עבדו את ה' ביראה, מה זה ביראה, כמו שנאמר "ראשית חכמה יראת ה'", וזו מלכות שמים, ולכן עול מלכות שמים.</p>
<p>וע"ד האי בקדמיתא הוא דכלא מאן אוכח תפלה בקדמיתא של יד בגין דבהאי עייל לשאר קדושה ואי האי לא אשתכח לגביה לא שריא ביה קדושה לעילא</p>	<p>ועל כך זוהי הראשית של הכל. מי מוכיח? תפלה, בהתחלה של יד, משום שבזה הוא נכנס לשאר הקדושה, ואם זה לא נמצא אצלו לא שורה עליו קדושה למעלה.</p>

²⁷⁵⁴ אשרי המחכה [נדצ"ל המחכם] והמדקדק בדברי הרשב"י ז"ל שדקדק באומרו נייהא דרוחא וגופא ולא
אמר דנפשא ורוח או דשמתא וגופא כי בשביעית אין עליה בסוד בינה דתמן נשמה רק במלכות שמשם נפש
ואולי גם הרוח, ולכן דקדק באומרו רוחא ולא נפשא כי אם היה אומר נפש היה משמע דדוקא בחי' נשפ ולא
רוח ואין זה אמת כי השלילה אינה רק על הנשמה להכי קאמר דרוחא לשלול דדוקא הנשמה (רח"ו). ולכן לא
אמר דנשפא ורוחא דא"כ הוה אמינא הוא הדין הנשמה אבל כיון דנקט דרוח וגופא משמע שהשלילה היא
על הנשמה (מ"מ).

²⁷⁵⁵ פי' כי ה' הוא בחינת הנקבות, וה"ס הבאר שהוא עיקריות הנקבה וככתוב אצלי בסוד (במדבר כא יז)
עלי באר (רמ"ז).

²⁷⁵⁶ גימ' מ"ט (רח"ו). פי' שהשמיטה אין בה אלא השמטת עבודת הארץ, והכספים, שהוא שבות פרטי לערך
שביתת יום השבת, וגם לערך היובל שמוסף הוא בהשמטת העבדים והאחוזות, ולפי שאין זה נעשה אלא
אחר תקיעת השופר, לכך נקרא יובל (רמ"ז).

²⁷⁵⁷ לאו דדוקא שעבד עברי חיי בתרי"ג אלא הכוונה כיון שיש עליו רשות אחרים אינו עושה המצוה כתקונה
כמ"ש במלכות ברכות שהפועלים מקצרים בבי"ה אוף הכא יצא לחפשי חנם ושיעור הכתוב עתה יצא לחפשי
ממה שהיה תחלה חייב (מ"מ).

<p>בג"כ (&) בזאת יבוא אהרן אל הקדש וגו' כתיב והאי עול²⁷⁵⁸ לא שריא במאן דאיהו כפית באחרא וע"ד עבדין פטורין מעול מלכות שמים ואי מהאי עול פטורין מכל שאר פטורין דהא שאר לא שריא עליה דב"נ עד דאשתכח גביה בהאי עול</p>	<p>משום זה "בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו'" והעול הזה לא שורה במי שכפות לאחר, ועל כן עבדים פטורים מעול מלכות שמים. ואם מהעול הזה הם פטורים, מכל השאר הם פטורים, שהרי השאר לא שורה על האדם, עד שנמצא עמו בעול הזה.</p>
<p>ובג"כ הוּו אכלי ישראל במצרים חנם אוף הכא יצא לחפשי חנם דהא עבדא הוה וכל מה דעביד חנם הוא בלא עול מלכות שמים</p>	<p>ומשום זה היו אוכלים ישראל במצרים חנם, כמו כן כאן, יצא לחפשי חנם, שהרי עבד היה, וכל מה שעשה חנם הוא בלי עול מלכות שמים.</p>
<p>ואע"ג דחנם הוּו עובדוהי יצא לחפשי ויהא ליה נייחא לבתר דאיהו בחירו ואשתכח ביה נייחא יהבין עליה עול מההוא אתר דאפיק ליה לחירו</p>	<p>ואף על גב שחנם היו מעשיו, יצא לחפשי, ותהיה לו מנוחה מאחר שהוא בחירות, ונמצאת בו מנוחה, נותנים עליו עול מאותו מקום שהוציא אותו לחירות.</p>
<p>ואי ב"נ יסרב למיפק לחירו כד"א (&) ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני וגו' האודאי פנים ליה להאי אתר דשבין עול מלכותא דלעילא ונטיל עול דמאריה ע"ד מה כתיב (&) והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו' והגישו אדניו אל האלהים אל האלהים סתם לגבי ההוא אתר דפנים ליה דה"נ אלהים אקרי²⁷⁵⁹ ולאן אתר יתקריב לגביה אל הדלת²⁷⁶⁰ או אל המזוזה</p>	<p>ואם בן אדם יסרב לצאת לחירות כמו שנאמר "ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני וגו'" הרי בודאי פגם את אותו מקום שעזב עול מלכות שלמעלה, ולקח את עול אדונו, ועל זה מה כתוב, והגישו אדוניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו', והגישו אדוניו אל האלהים, אל האלהים סתם, אל אותו המקום שפגם אותו שגם כן נקרא אלהים, ולאיזה מקום יקרב אליו, אל הדלת או אל המזוזה</p>
<p>קח/ב</p>	
<p>בגין דהאי אתר פתחא הוא דלעילא ומזוזה²⁷⁶¹ אקרי והא אתמר</p>	<p>משום שהמקום הזה הוא הפתח שלמעלה, ונקרא מזוזה, והרי נתבאר.</p>
<p>וכיון דאיהו אכוון לאפגמא להאי אתר ההוא פנימו אשתאר בהדיה ביה בגופיה הה"ד (&) ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם יהוי עבדא תחות רגלוי דמאריה עד שתא דיובלא את אזנו אמאי הא אוקמוה אבל שמיעת תלי בהאי אתר עשייה לעילא²⁷⁶²</p>	<p>וכיון שהוא התכוון לפגם את המקום הזה, אותו פגם נשאר עמו בו בגופו, זהו שכתוב ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם, יהיה עבד תחת רגלי אדונו עד שנת היובל. למה את אזנו, הרי פרשוה, אבל שמיעה תלויה במקום הזה, עשייה למעלה.</p>
<p>ובגין דישראל כד קריבו לטורא דסיני והוּו ברחימו דלבייהו לאתקרבא לקב"ה אקדימו עשייה לשמיעה דהא שמיעה בקדמיתא ולבתר עשייה</p>	<p>ומשום שישראל כשקרבו להר סיני, והיו באהבת לבם להתקרב לקדוש ברוך הוא, הקדימו עשייה לשמיעה, שהרי בראשונה השמיעה ואחר כך עשייה.</p>

²⁷⁵⁸ אולי מה שנקרא המלכות עול לפי שהוא עול על צוהה ה"ב בקר שתחת הים חיות נושאות הכסא גם עול גימ' ק"ו ואולי הוא בסוד ציור שם ב"ן דהה"ן בווי"ן עולה גימ' ק"ו כמנין עולה (רח"ו).

²⁷⁵⁹ אלהים מלכות דינא תתאה דינא דמלכות דינא (רח"ו).

²⁷⁶⁰ פי' שהמלכות היא נקראת דלת לפי שהיא נגד ד' ספירות תנה"י דז"א מהחזה ולמטה כנודע וזהו אל הדלת (מ"מ).

²⁷⁶¹ מזוזה גימ' אדני"י (רח"ו).

²⁷⁶² בינה (רח"ו). כי עד בינה נקרא מחשבה אבל באי' מתחיל הגילוי, וכמו שנאמר (תהלים קד, כד) כלם בחכמה עשית, ופי' כולם שורשם בחכמה, עשית בבינה (רמ"ז).

<p>שמיעה בהאי שמיטה²⁷⁶³ תליא וע"ד הוא פנים להאי שמיעה יתפנים²⁷⁶⁴ שמיעה דיליה וישתאר פנימו ביה ולא ישתאר הוא עבדא למאריה עד דיתקרב לההוא אתר דפנים ויתפנים הוא קמיה וישתאר ביה ההוא פנימו ובג"כ והגישו אדניו אל האלהים סתם כמה דאוקימנא וע"ד (&) ושבתה הארץ שבת ליי'</p>	<p>השמיעה תלויה בשמיטה הזו, ועל זה שהוא פגם את השמיעה הזו, תפגם שמיעתו וישאר בו פגם, והוא לא ישאר עבד לאדונו, עד שיתקרב לאותו מקום שפגם, ויפגם הוא לפניו וישאר בו אותו פגם, ומשום זה והגישו אדונו אל האלהים סתם, כמו שבארנו, ועל זה ושבתה הארץ שבת לה'.</p>
<p>שש שנים תזרע שדך²⁷⁶⁵ וגו' ובשנה השביעית שבת שבתון²⁷⁶⁶ יהיה לארץ שבת ליי' (&) והא אוקמוה דכתיב (&) והשביעית תשמטנה ונטשתה²⁷⁶⁷ וגו' מ"ט ואכלו²⁷⁶⁸ אביוני עמך בגין דמסכני בהאי אתר תליין ובגין כך שביק לון למיכל</p>	<p>שש שנים תזרע שדך וגו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה', והרי פרשוה, שכתוב והשביעית תשמטנה ונטשתה וגו', למה "ואכלו אביוני עמך", משום שהעניים תלויים במקום הזה, ומשום זה תשאיר אותם לאכול.</p>
<p>ועל דא מאן דרחים למסכנא יהיב שלמא בכנסת ישראל ואוסיף ברכתא בעלמא ויהיב חידו²⁷⁶⁹ וחילא לאתר דאתקרי צדקה לארקא ברכתא ולכנסת ישראל²⁷⁷⁰ ואוקימנא</p>	<p>ועל זה מי שמרחם על העני, נותן שלום בכנסת ישראל, ומוסיף ברכה לעולם, ונותן שמחה וכח למקום שנקרא צדקה להוריק ברכה לכנסת ישראל. ובארנו</p>
<p>רע"מ</p>	

²⁷⁶³ יש לתמוה דבכ"מ מהזהר משמע שהשמיעה בבינה כי אוז"ן גימ' ס"ג והעשי' במלכות וכאן כתב להפך וצ"ע (רח"ו).

²⁷⁶⁴ יש לתמוה מאד כי רציעת האזן אינו פגם בשמיעה והפגם הזה הוא בתנוך וזה שאינו נוגע לשמיעה והיה לנו לעשות לו סם שיפגום שמיעתו (רח"ו)

²⁷⁶⁵ הוא כנז"ל שמצוה לעבוד את האדמה כל שש השנים, שאז פועלים בעצם ו"ק [דידה] ודידה, ולכן נרמז ש'ש' ש'נים גם בר"ת. ויתר על כן אף תיבת ש"ש הוא שש שנים, והם ג' בחינות כנגד ג' בחינות הכלים היורדים למטה והעוסקים במלאכת הברור, ושדה וכרם נראה לי שהם שתי בחינות שבמלכות, האחת משלה מבחינת נקודתה, ואל זו יצדק שם שדה שהוא הקרקע ובה יכון הזריעה כי אין לה מדילה כלום, והבחינה השניה היא מה שנתווסף מזעיר לעשותה פרצוף, ולא יקרא בשם עץ ואילן ובפרט שם כרם שעושה ענבים ויין שסודם גבורות כנודע, ולפיכך בו העיקר הוא לכרות הזמורות היבשות, דהיינו הקליפות האחוזות בגבורות (רמ"ז).

²⁷⁶⁶ איתא בדרוש השביעית ששני דברים בכללות הם הנעשים לתיקון המלכות, האחד הוא בבינה דהיינו להעלותה מג' העולמות ולתקנה בפרצוף אחר באחור, והשני להביאה פנים בפנים. והנה על הראשון נאמר שבת שבתון, דהיינו שבתון בבחינת חייליה שבב"ע העולים אליה לשבות עמה, ושבת לה' ה"ס פנים בפנים, ולפי שהדבר הראשון נעשה מעצמו והשני על ידי מעשינו ותפילותינו כנזכר שם, לכן לא ערבבם יחד, אלא בראשון אמר יהיה לארץ, פי' מאליו, מה שאין כן בשני ולכך לא אמר בו יהיה (רמ"ז).

²⁷⁶⁷ ירצה ששני הדברים האמורים הם נרמזים בשתי תיבות אלו. ונלע"ד שמפרש מלת ונטשתה מלשון (ישעיה יח, ו) ואת הנטישות הסיר התז, שהם הסעיפים המתפשטים, וכמש"ה (שם טז, ח) שלוחותיה נטשו עברו ים, ומעין זה תרגם יונתן בן עוזיאל (שמות כג, יא) ושביעיתא תשמטנא מפולחנא ותפקר פירהא, שר"ל תפשוט אותם בשוק, והוא ענין הביעור שבשביעית. ואנן בדין נאמר כי תשמטנה הוא הדבר הראשון שעליו נקרא שמיטה, דהיינו ההשמטה מלעבדה, כי היא עולה מאליה ומנחת ועוזבת מעבוד עבודותיה ומתעלה למעלה עד שבתה באחורי דודה, וזהו תשמטנה, הרפה לה ואל תתעסק בעבודתה כי היא שובתת שבת שלה. אבל ונטשתה הכוונה על הדבר השני שעושה האדם, והוא להביאה פנים אל פנים להזדווג עם דודה לפרות ולרבות ולשלח הארות מן הת"ת (רמ"ז).

²⁷⁶⁸ ירצה שזהו הטעם העיקרי, ולכן לא נזכרו שם לא הוא ולא בני ביתו אעפ"י שגם המה אוכלים בפירות שם, וכנזכר בפסוק (כה, ו) והיתה שבת הארץ לכם לאכלה וגו', ואפילו הכי לא הזכירה תורה אלא האביונים שהם תכלית מצות השמיטה בעצם וראשונה, ועל כן אמרו רז"ל שבא פסוק והיתה למעט, סד"א דהא דדוקא עניים אוכלים והשאר אסורים תלמוד לומר והיתה וגו' להתירה להם. ולפי הנראה מדלא כתיב לאכול אביוני עמיך אלא ואכלו, משמע שהוא כעין מצוה להם שיאכלו משלה, אבל בשאר בני אדם נאמר להם לאכלה. וראה כי כאן נאמר והיתה שבת הארץ וגו', דהיינו מבחינת היותה אחור באחור ולא משל פנים בפנים שזהו נקרא שבת ה' וכנז"ל, אבל נאמר ואכלו, אחר שתי הבחינות הנרמזות בתשמטנה ונטשתה כאמור (רמ"ז).

²⁷⁶⁹ שמחה מימין מצד החסדים וכח מצד שמאל שהם הגבורות שאז כולל שניהם שאז מריק ברכה ע"י היסוד הנק' ברוך (רח"ו).

²⁷⁷⁰ ר"ל המלכות הכונסת הארת ישראל בעלה ובינה היא אחת ומלכות שבע (רח"ו).

<p>ובשנה השביעית שבת שבתון וגו' (&) פקודא דא לשבות בשנה השביעית ואבתריה לשבות בשביעי ואבתריה להשמיט כספים בשביעית ואבתריה למנות שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים וארבעים שנה (&) הכא רוא דכל שביעיות מסטרא דשכינתא דאתקריאת שבע מסטרא דצדיק דאיהו שביעי לבינה ואיהי בת שבע²⁷⁷¹ מסטרא דאימא עלאה דאתמר בה²⁷⁷² (&) שבע ביום הללתיך</p>	<p>ובשנה השביעית שבת שבתון וגו', מצוה זו לשבות בשנה השביעית ולאחריה, לשבת בשביעי, ואחריה להשמיט כספים בשביעית, ואחריה למנות שבע שנים שבע פעמים, והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה, כאן הסוד של כל השביעיות מצד השכינה שנקראת שבע מצד הצדיק, שהוא שביעי לבינה, והיא בת שבע מצד האם העליונה, שנאמר בה "שבע ביום הללתיך".</p>
<p>שבע שמות אינון אב"ג ית"ץ ובהון מ"ב²⁷⁷³ אתוון כלל אתוון ותיבין הם תשע וארבעין²⁷⁷⁴ אימא עלאה שנת החמישים שנה דבה (&) וקראתם דרור בה תהא שכינתא תתאה דרור פדות ושבייתה לישראל דאתמר בהון (&) והיה זרעך כעפר הארץ²⁷⁷⁵</p>	<p>שבע שמות הם אבגית"ץ, ובהם ארבעים ושתיים אותיות, כלל האותיות והתבות הם תשע וארבעים, האם העליונה שנת החמישים שנה, שבה "וקראתם דרור", בה תהיה שכינה תחתונה דרור, פדות, ושבייתה לישראל, שנאמר בהם "והיה זרעך כעפר הארץ".</p>
<p>כל ספירה מאלין שבע שית גרפיין דאינון שית אתוון לכל חד ובהון קב"ה (ושכינתיה) בכל ספירה מאלין שבע (&) בשתיים יכסה²⁷⁷⁶ פניו ובשתיים יכסה רגליו²⁷⁷⁷ ובשתיים יעופף²⁷⁷⁸ ובינה איהי²⁷⁷⁹ אחת ושכינתא תתאה שבע ולעילא מבינה אחת ואחת הא עשר ספירין</p>	<p>כל ספירה מהשבע הללו שש כנפים, שהן שש אותיות לכל אחת, ובהן הקדוש ברוך הוא (ושכינתו) בכל ספירה מהשבע הללו, "בשתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו ובשתיים יעופף" ובינה היא אחת, והשכינה התחתונה היא שבע, ולמעלה מבינה אחת ואחת, הרי עשר ספירות.</p>
<p>שתיים ג' וד' וה' וו' וז' כאן (&) וילך הלוך וגדל מסטרא נוכראה והמים²⁷⁸⁰ היו הלוך וחסור אימתי באתר דשכינתא תתאה שריא בז' הה"ד (&) ותנח התיבה בחדש השביעי דא שכינתא תתאה</p>	<p>שתיים ג' וד' וה' וו' וז', כאן וילך הלוך וגדל מצד זר, והמים היו הלוך וחסור, מתי, במקום שהשכינה התחתונה שורה בז', זהו שכתוב ותנח התיבה בחדש השביעי זו השכינה התחתונה.</p>
<p>בשבעה עשר יום לחדש איהי²⁷⁸¹ שביעאה ועשיראה דסליקת בהון אהי²⁷⁸² דאיהי בינה שנת היובל²⁷⁸³ איהי אהיה אשר אהיה (&) תרין</p>	<p>בשבעה עשר יום לחדש היא השביעית והעשירית שעולה בהם, אהיה שהיא בינה, שנת היובל, היא אהיה אשר אהיה, פעמיים אהיה, חשבון מ"ב, ושמונה אותיות בהם</p>

²⁷⁷¹ בת של בינה שנק' שבע מתתא לעילא דכלילא בן י"ה ז"ס (יהל אור).

²⁷⁷² דק"ש מסט' דבינה כ"ה כ"ה כמ"ש בפ' משפטים (יהל אור).

²⁷⁷³ מסטרא דבינה אהי"ה אשר אהי"ה כמש"ל (יהל אור).

²⁷⁷⁴ אתוון הם מ"ב אתוון ותיבין הן השמות שהן ז' הרי הכל מ"ט כמנין אותיות של שמע ובשכמל"ו דק"ש מסט' דבינה כנ"ל בפנים נ"ל משה שלמה (יהל אור – מצאתי כתוב על הגליון).

²⁷⁷⁵ ר"ל כמו עפר הארץ דאית לה נייחא ביובל כן זרעך (יהל אור).

²⁷⁷⁶ חר"ג (יהל אור).

²⁷⁷⁷ נר"ה (יהל אור).

²⁷⁷⁸ ת"ת ויסוד דסלקין לעילא (יהל אור).

²⁷⁷⁹ ר"ל אחת בינה אחת ואחת כ"ח [כתר וחכמה], ואח"כ אחת ושתיים בינה וגדולה עד מלכות דנו"ה תרי פלגי דגופא וכליל בתחלה ג, ר יחד ואח"כ עם ז"ת (יהל אור).

²⁷⁸⁰ ר"ל בסט' דקדושה עד מלכות מרבין אבל ממלכות ולחון בסט' אהולכין ומתמעטין כידוע בשמותיהן, וז"ש בתר דשכינתא וכו' (יהל אור).

²⁷⁸¹ ר"ל דל"ת דקרי שביעאה ועשיראה ורביעאה (יהל אור).

²⁷⁸² ר"ל כד סלקת לבינה היא רביעאה (יהל אור).

²⁷⁸³ דרגא דבינה (יהל אור).

<p>זמנין אהי"ה חושבן מ"ב ותמניא אתוון בהון חמשיין דבהון פקודא לחשוב שנת היובל וביה פקודא לחזור לאחוזתו ביובל בשנת היובל הזאת תשובו וגו' (&) כל חד יחזור ביה לדרגא דיליה דנשמתיה אחיזא מתמן כמה דאוקמוה (&) והרוח תשוב אל האלהים וגו'</p>	<p>חמשים שבהם מצוה לחשוב שנת היובל, ובו מצוה לחזור לאחוזתו ביובל, בשנת היובל הזאת תשובו וגו', כל אחד יחזור בו לדרגה שלו, שנשמתו אחוזה משם, כמו שבארוה, והרוח תשוב אל האלהים וגו'.</p>
<p>שמיטה שכינתא תתאה דאיהי משבע שנין יובל אימא עלאה בינה איהי לחמשיין שנין ובה אתייחסין ישראל במפקנותהון מן גלותא הה"ד (&) ואיש אל משפחתו תשובו כגוונא דמפקנו דמצרים דאינון מארי תורה בה אתמר בהון (&) וחמושים עלו בני ישראל ואוקמוה אחד מחמשים ושכינתא תתאה איהי גאולת בתי ערי חומה אתמר בה (&) ובתי ערי החצרים דתרי בתי אית בלבא²⁷⁸⁴ אם אינון ממארי תורה אתקריאו בתי ערי חומה כגוונא דאתמר במפקנו דמצרים (&) והמים להם חומה מימינם</p>	<p>שמיטה שכינה תחתונה שהיא משבע שנים, יובל האם העליונה בינה היא לחמשים שנים, ובה מתייחסים ישראל ביציאתם מהגלות, זהו שכתוב ואיש אל משפחתו תשובו, כדוגמא שיציאת מצרים, שאותם בעלי תורה בה, נאמר בהם "וחמושים עלו בני ישראל", ופרשוה אחד מחמשים, ושכינה תחתונה היא גאולת בתי ערי חומה, נאמר בה ובתי ערי החצרים, ששני בתים יש בלב, אם הם מבעלי תורה הם נקראים בתי ערי חומה, כדוגמא שנאמר ביציאת מצרים "והמים להם חומה מימינם</p>
<p>קמ/א</p>	
<p>ומשמאלם לאחרים דלא אינון מארי תורה אתקריאו בתי החצרים</p>	<p>ומשמאלם" לאחרים שאינם בעלי תורה נקראו בתי החצרים.</p>
<p>א"ר שמעון והא אשכחנא חצרים דאתמר ביה (&) ותעמוד בחצר בית המלך²⁷⁸⁵ הפנימית נכח בית המלך ובכל אתר המלך סתם דא קב"ה²⁷⁸⁶ ותעמוד אין עמידה אלא צלותא נכח בית המלך נכח בית המקדש דכל ישראל צריכין לצלאה צלותא דלהון לתמן²⁷⁸⁷ למהוי נכח בית המקדש²⁷⁸⁸ הכא מאן חצר הפנימית²⁷⁸⁹ ודאי תרין אינון חצרות בית יי²⁷⁹⁰</p>	<p>אמר רבי שמעון, והרי מצאנו חצרים שנאמר בו "ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית נוכח בית המלך" ובכל מקום המלך סתם זה הקדוש ברוך הוא. "ותעמוד", אין עמידה אלא תפלה, "נוכח בית המלך" נוכח בית המקדש, שכל ישראל צריכים להתפלל תפלתם לשם, ולהיות נוכח בית המקדש. מי זו כאן חצר הפנימית, ודאי שנים הם חצרות בית ה'.</p>

²⁷⁸⁴ ח"ב קז רע"ב (לש"ו).

²⁷⁸⁵ השתא הקשה ר' שמעון דאיהי קאמר דבית חצרים, כלומר אע"פ דאיכא בית, איכא חצר לבד, וזה אי אפשר. וראיה מדכתיב "ותעמוד בחצר בית המלך", הרי שיש בית וחצר, ועוד שיש יחוד, דהיינו תורה, ועכ"ז יש חצר (אור יקר).

²⁷⁸⁶ היינו ת"ת (אור יקר).

²⁷⁸⁷ דהיינו ליחוד, דהיינו המלך תורה בביתו, ועוד כי הוא עומד ומייחד, דהרי קאמר ותעמוד, ואין עמידה אלא צלותא, כי תפלה מעומד הוא יחוד קב"ה ושכינתיה. וא"ת נפרש דבית המלך היא בינה, בית לחכמה הנקרא ג"כ מלך, ובינה בית המלך, וחצר בית המלך מלכות, וכיון שאין יחוד שהיה מיחד, קראה חצר, לזה פירש שזה אי אפשר לפרש כן, משום דנוכח בית המלך, היינו נוכח המקדש דהכי הוי פשטא דמילתא (אור יקר).

²⁷⁸⁸ א"כ בית היא בשכינתא וחצר בשכינתא (אור יקר).

²⁷⁸⁹ זולת זה קשה ד"חצרות ה' תרי הוויין" והכא קאמר "חד בית וחד חצר" וז"ש הכא דקאמר בית כבר "מאן חצר הפנימית" דליכא אלא תרין חצרות (אור יקר). ר"ל דתרין חצרות היו בעזרה כמ"ש בפסוק, עזרת נשים ועזרת ישראל, וא"כ גם החצר הוא פנים (יהל אור).

²⁷⁹⁰ דהיינו ליחוד קב"ה בשכינתיה (אור יקר). דהיינו נו"ה שהם למטה ממלכות בהיותה למעלה, והם חצרות אליה, והם תרין חצרות לבית אחד (אור יקר).

<p>אמר ליה²⁷⁹¹ בוצינא קדישא תרין חצרים אינון חצוניים²⁷⁹² דלבא ואינון תרין אזונים דלבא²⁷⁹³ ותרין בתים פנימיים²⁷⁹⁴ תרין בתי דלבא ותרין אינון בתי גוואי ותרין אינון בתי בראי²⁷⁹⁵ ובזמנא דיהא פורקנא גאולה תהא לכלהו לאינון קריבין ללבא דאיהו שכינתא ולאלין רחיקין דאתקריבו הה"ד (&) שלום שלום לרחוק ולקרוב ואוקמוה לרחוק מעבירה²⁷⁹⁶ ולקרוב ממצוה²⁷⁹⁷</p>	<p>אמר לו הנר הקדוש, שני חצרים הם, החיצוניים של הלב והם שני אזנים של הלב, ושני בתים פנימיים, שני בתי הלב, ושנים הם הבתים הפנימיים, ושנים הם בתים חיצוניים, ובזמן שיהיה פורקן תהיה גאולה לכלם, לאותם הקרובים ללב שהיא השכינה, ולא לה הרחוקים שהתקרבו, זהו שכתוב "שלום שלום לרחוק ולקרוב", ופרשוה לרחוק מעבירה, ולקרוב ממצוה.</p>
<p>בההוא זמנא פקודא לתקוע שופר תרועה ביובל הה"ד (&) כנשוא נס הרים²⁷⁹⁸ תראו וכתקוע שופר תשמעו כדוגמא שבתקיעת שופר דיובלא כלהו עבדין נפקי לחירות הכי בפורקנא בתרייתא בתקיעת שופר מתכנשין כל ישראל מארבע סטרי עלמא דאינון עבדין דיובלא דמארי תורה אית בהון עבדין על מנת לקבל פרס ואתקריאו עבדי מלכא ומטרוניתא אבל בנוי דמלכא קדישא (&) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי²⁷⁹⁹ דאינון גרפי חיוון דמרכבתא</p>	<p>באותו זמן מצוה לתקוע בשופר ביובל, זהו שכתוב "כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו" כדוגמא שבתקיעת שופר היובל כל העבדים יוצאים לחירות, כך בגאולה האחרונה בתקיעת שופר מתכנסים כל ישראל מארבעת צדדי העולם שהם עבדי היובל, שבעלי תורה יש בהם עבדים על מנת לקבל פרס ונקראים עבדי המלך והמלכה, אבל בני המלך הקדוש "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי" שהם כנפי חיות המרכבה.</p>
<p>פקודא בתר דא לתת ללוים ערים לשבת ובנין דאינון לא אשתתפו בעגלא קב"ה חלק לון</p>	<p>מצוה אחר זו לתת ללוים ערים לשבת, ומשום שהם לא השתתפו בעגל, הקדוש ברוך הוא חלק אותם אליו, שיהיו מנגנים</p>

²⁷⁹¹ רעיא מהימנא (יהל אור).

²⁷⁹² ר"ל שניהם אף עזרת ישראל נק' חצונה, אלא דלגבי עזרת נשים נקרא פנימי (יהל אור).

²⁷⁹³ דאזן תמן דינא, והיינו ו"ה דאית בהו דינא, ותרין בתים פנימיים הם "ה א"ד, שהם ג' ראשונות שיש בהם רחמים, דהיינו "בתי גוואי" (או ריקר).

²⁷⁹⁴ ההיכל וקה"ק (יהל אור).

²⁷⁹⁵ ז' מדות הכלולות בו"ה נקראות בתי בראי, ומאי דאמרן חצרים ובתים לעיל, הכוונה חצרים שאין ביניהם תורה, שהם בסוד נ"י, דהיינו הבחינות המתפשטות ממלכות ולמטה, בסוד עולם הנפרדים שאין ביניהם תורה, דהיינו היחוד ת"ת. ובתים יש בהם תורה שהם מיוחדים, ובגאולה ימצאו בתים וחצרים קרובים לבתים, דהיינו שיימצא היחוד בכל הבחינות, והיינו רחוקין ואתקרבו בסוד התשובה, ועתה ימצא חצר, דהיינו אחד וחצר לפנים מחצר, דהיינו השנים, ושתיים "חצרות בית ה'" דהיינו "וא"ד יעלה מן הארץ" דהיינו א"ד מאדנ"י שבו סוד היחוד כדפי' בתיקו"ז, והמתפלל יכנס שיעור ב' פתחים דהיינו בחצר בית המלך (אור יקר). החצרות (יהל אור).

²⁷⁹⁶ (עי' ברכות לד ע"ב) מעולם (יהל אור).

²⁷⁹⁷ בע"ת כנ"ל (יהל אור).

²⁷⁹⁸ הענין שבגאולה יהיו ב' בחינות: הא', שהם מעצמן יתקבצו אל ארץ ישראל בסוד הגאולה, ועליהם נאמר "כנשוא נס הרים תראו ותקוע שופר תשמעו" ויתקבצו מאליהם, ואלו הם כגוונא דיציאת עבדין ביובל בתקיעת שופר, שלא היו יודעים העבדים חירותם, אלא בתקיעת שופר, מיד עבדים נרצעים יוצאים לחרות. וכן יש בישראל בחי' שהם כעבדים, שלא ישיגו בגאולה אלא בתקיעת השופר, והיינו "כתקוע שופר תשמעו" והם טורחים ובאים מאליהם לדרוש את ה' ולבקש את ה' ואת דוד מלכם לארץ, ואלו הם עבדים על מנת לקבל פרס (אור יקר).

²⁷⁹⁹ אמנם יש אחרים שהם מסטרא דבנים שהם מסטרא דאצילות שלא יצטרכו אל שופר להתקבץ, אלא הקב"ה שולחים אליהם מלאכים קלים יקבצום מד' כנפות הארץ, ועליהם נאמר "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי", שהם ד' גדפי חיון פני נשר, וכיון שהם בנים מסטרא דאצילות רוכבים על חיות ובאים על כנפי נשרים, ולא יצטרכו אל שופר, כי השיגו הגאולה בסוד כנפי נשרים, שהם מלאכים המביאים אותם על ענפיהם לשם השם ולקדושת ביתו, ולא שיביאו כתות כתות אלא שיהיו אלו טורחים על משא הדרך, ואלו באים בעננים כדרך שהיו ישראל וערב רב בגאולת מצרים, והטעם להיותם אלו בנים ואלו עבדים (אור יקר).

<p>לגביה למהוי מנגנין ליה בכמה מיני נגון דכהנים בעבודתן ולוים לשירם ולזמרם וישיראל לנויהם</p>	<p>לו בכמה מיני נגון, שכהנים בעבודתם ולוים לשירם ולזמרם וישיראל לנויהם.</p>
<p>כהנים בעבודתם דאית תמן כמה פקודין פקודא חד לעשות שמן המשחה ב' לויים שומרין במקדש ג' ישראל לירא מן המקדש ד' עבודת הלויים בבית המקדש ה' להקטיר קטרת פעמים ו' כהנים תוקעים בחצוצרות במקדש ז' לקדש זרע אהרן במקדש ח' ללבוש בגדי כהונה במקדש ט' רחיצת ידים ורגלים לעבוד במקדש י' להיות הכהנים עושים קרבנות במקדש י"א לפדות פסולי המוקדשין י"ב קרבן היולדת ביום השמיני י"ג למלוח קרבנות במקדש י"ד לעשות העולה כמשפטה ט"ו לעשות החטאת כמשפטו ט"ז אכילת קדשים כמשפט לכהנים י"ז אכילת שירי מנחות י"ח לעשות מנחות כמצותן י"ט להביא קרבנות לב"ה כ' להביא נדר או נדבה לבית המקדש כ"א להביא קרבנות קדשים תמורות וולדות כ"ב להקריב שני תמידין כהלכתן כ"ג להדליק אש תמיד על המזבח כ"ד לעשות תרומת הדשן כ"ה להדליק נרות המנורה כ"ו להקריב מנחה בכל יום כ"ז להקריב מוסף בשבת כ"ח להסדיר לחם ולבונה כ"ט להקריב קרבן מוסף בר"ח ל' להקריב בשבע ימי פסח ל"א להקריב ביום העומר כבש לעולה ל"ב להקריב (קרבן) העומר (היינו ספירת העומר) ל"ג להקריב קרבן מוסף בשבועות ל"ד להקריב שתי הלחם בשבועות ל"ה להקריב מוסף בר"ה ל"ו להקריב מוסף ביום הכפורים ל"ז להקריב מוסף בז' ימי החג ל"ח להקריב מוסף בשמיני עצרת ט"ל לשרוף את הנותר באש מ' לשרוף קדשים שנטמאו מ"א לעבוד כהן גדול ביום הכפורים מ"ב המועל בהקדש קרן וחומש מ"ג (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת מ"ד אשם תלוי על ספקו מ"ה קרבן אשם ודאי על הידוע מ"ו קרבן עולה ויורד מ"ז קרבן סנהדרין גדולה שטעו מ"ח להקריב הזב אחר שיטהר מ"ט קרבן זבה אחר שתטהר נ' קרבן יולדות נ"א קרבן מצורעים מתמן ואילך שאר פקודין</p>	<p>כהנים בעבודתם, שיש שם כמה מצוות: מצוה אחת, לעשות שמן המשחה. ב' לויים שומרים במקדש, ג' ישראל לירא מן המקדש, ד' עבודת הלויים בבית המקדש, ה' להקטיר קטורת פעמיים, ו' כהנים תוקעים בחצוצרות במקדש, ז' לקדש זרע אהרן במקדש, ח' ללבוש בגדי כהונה במקדש, ט' רחיצת ידים ורגלים לעבוד במקדש, י' להיות הכהנים עושים קרבנות במקדש, י"א לפדות פסולי המוקדשים, י"ב קרבן היולדת ביום השמיני, י"ג למלוח קרבנות במקדש, י"ד לעשות העולה כמשפטה, ט"ו לעשות החטאת כמשפטו, ט"ז אכילת קדשים כמשפט לכהנים, י"ז אכילת שירי מנחות, ח"י לעשות מנחות כמצוותן, י"ט להביא קרבנות לבית המקדש, כ' להביא נדר או נדבה לבית המקדש, כ"א להביא קרבנות קדשים תמורות וולדות, כ"ב להקריב שני תמידין כהלכתן, כ"ג להדליק אש תמיד על המזבח, כ"ד לעשות תרומת הדשן, כ"ה להדליק נרות המנורה, כ"ו להקריב מנחה בכל יום, כ"ז להקריב מוסף בשבת, כ"ח להסדיר לחם ולבונה, כ"ט להקריב קרבן מוסף בראש חודש, ל' להקריב בשבעת ימי הפסח, ל"א להקריב ביום העומר כבש לעולה, ל"ב להקריב (קרבן) העומר (היינו ספירת העומר), ל"ג להקריב קרבן מוסף בשבועות, ל"ד להקריב שתי הלחם בשבועות, ל"ה להקריב מוסף בראש השנה, ל"ו להקריב מוסף ביום הכפורים, ל"ז להקריב מוסף בשבעת ימי החג, ל"ח להקריב מוסף בשמיני עצרת, ט"ל לשרוף את הנותר באש, מ' לשרוף קדשים שנטמאו, מ"א לעבוד כהן גדול ביום הכפורים, מ"ב המועל בהקדש קרן וחומש, מ"ג (להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת, מ"ד אשם תלוי על ספקו, מ"ה קרבן אשם ודאי על הידוע, מ"ו קרבן עולה ויורד, מ"ז קרבן סנהדרין גדולה שטעו, מ"ח להקריב הזב אחר שיטהר, מ"ט קרבן זבה אחר שתטהר, נ' קרבן יולדות, נ"א קרבן מצורעים משם ואילך שאר המצוות.</p>
<p>מארי מתיבתאן באומאה עלייכו לא תעדו מני עד דאתקין קרבנין לקב"ה דשכינתא איהי</p>	<p>בעלי השיבות בשבועה עליכם אל תזוזו ממני עד שאתקין קרבנות לקדוש ברוך הוא, שהשכינה היא קרבן לה, בכל אבר</p>

<p>קרבת ליי' בכל אבר ואבר דמלכא בחבורא שלים בדכר ונוקבא בכל אברים דאינון מנהון ברישא עיינין בעיינין אודנין</p>	<p>ואיבר של המלך בחבור שלם, בזכר ונקבה, בכל האיברים שהם, מהם בראש עיניים בעינים, אזנים</p>
<p>קט/ב</p>	
<p>לגבי אודנין חוטמא בחוטמא אנפין באנפין פומא בפומא²⁸⁰⁰ כגון (&) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו ובדא הוה מחיה הילד והכי ידין דמלכא עם ידין דמטרוניתא גופא בגופא בכל אברים דיליה קרבנא שלים דב"נ בלא אתתא פלגו גופא אייהו ושכינתא לא שריא עליה</p>	<p>לגבי אזנים, חוטם בחוטם, פנים בפנים, פה בפה, כגון "וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו" ובזה היה מחיה את הילד, וכך ידי המלך עם ידי המלכה גוף בגוף, בכל איבריו קרבן שלם, שאדם בלי אשה הוא חצי גוף, ואין השכינה שורה עליו.</p>
<p>הכי (ס"א כד) קב"ה לאו איהו בקרבנא עם שכינתא בכל ישראל²⁸⁰¹ דאינון אנשי מדות דאינון אברים דילה עלת העלות לא שריא תמן וכאלו לא הוה קב"ה חד בתר דלאו איהו עם שכינתיה</p>	<p>כך (כאשר) הקדוש ברוך הוא, הוא אינו בקרבה עם השכינה בכל, ישראל שהם אנשי מדות, שהם האיברים שלה, עילת העילות לא שורה שם, וכאלו לא היה הקדוש ברוך הוא אחד, מאחר שהוא אינו עם שכינתו.</p>
<p>ובחוצה לארץ דשכינתא מרחקא מן בעלה אתמר כל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה בגין דלית תמן קרבנין בחוצה לארץ</p>	<p>ובחוצה לארץ שהשכינה מרוחקת מבעלה, נאמר כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, משום שאין שם קרבנות בחוצה לארץ.</p>
<p>ולומנא דקב"ה מתקרב עם שכינתיה אתקיים ביה האי קרא (&) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד ועלת העלות שריא עליהו קמב</p>	<p>ובזמן שהקדוש ברוך הוא יתקרב עם שכינתו, יתקיים בו הפסוק הזה "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" ועילת העילות שורה עליהם.</p>
<p>אע"ג דתקינו אבהן צלותין באתר דקרבנין האי איהו לקרבא נפשין וריחיין ונשמתין דאינון שכלים לקב"ה ושכינתיה כאברין לגבי גופא</p>	<p>אף על גב שהאבות תקנו תפלות במקום קרבנות, זהו לקרב נפשות ורוחות ונשמות שהם שכליים לקדוש ברוך הוא, ושכינתו כאיברים לגבי הגוף.</p>
<p>אבל מסטרא דכרסיין ומלאכין דאינון גופין קמב ואברין²⁸⁰² דלבר²⁸⁰³ ממלכא ומטרוניתא לית תמן קרבנא ובגין דא אתמר בכרסייא (&) ויאמר כי יד על כס יה²⁸⁰⁴ (כס חסר מכס א) (נ"א ה"ו חסר משם הוי"ה) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו (&) ואברין</p>	<p>אבל מצד הכסאות והמלאכים שהם גופים ואיברים שמחוץ למלך ומהמלכה, אין שם קרבן, ולכן נאמר בכסא "ויאמר כי יד על כס יה" (כס חסר מכס א) (ה"ו חסר משם הוי"ה) "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו" והאיברים בפרוד מהגוף, הוא בפנים והם בחוץ, זהו שכתוב "הן אראלם צעקו חוצה" חוצה ודאי.</p>

²⁸⁰⁰ והענין דאברין דנוק' נרמזים בשם אדנ"י ואברין דדכורא נרמזים בשם הוי"ה ובסוד זה הוא סוד רישא דדכורא ורישא דנוק' דהיינו ג' ראשונות בהם סוד חכמה עצמה "עינים", ובינה "אזנים" ובסוד הדעת שבהן "חוטמא" וחסד וגבורה שבהם אנפין וסוד המלכות הנעלמת שם "פומא", והיינו סוד עיינין בעיינין וכו' קשר הזכר והנקבה יחד, ולהיות אברים אלו ראשיים בסוד החכמה והבינה והספירות הכלולות בה כדפי' לכן בהקשר סוד אברים אלו זכר ונקבה יש סוד דנשיבו דרוחא דחיי דהיינו שיתפשט אור הא"ס שהוא החיות אל הספירות מזכר אל נקבה והיינו בנוק' דפרדשא דנשיב רוחא דחיי לחקל תפוחין קדישין שהם הפנים תרין תפוחין כנודע וכו' (אור יקר).

²⁸⁰¹ דקב"ה נשמתא ושכינתא גופא וישראל איברים ולכן כשנרחק בעו"ה נשמתא נתפזרו האיברים וגלו ישראל (יהל אור).

²⁸⁰² דכסא גוף ומלאכין אברין מסטרא דכסא (יהל אור).

²⁸⁰³ ר"ל כשאין הקב"ה ושכינתא שם אין קורבא שם (יהל אור).

²⁸⁰⁴ ר"ל דכל זמן שי"ה חסר שם גם הכסא אינו שלם אבל מקום מקדשנו בשלימות אז כסא שלם (יהל אור).

<p>בפרודא מן גופא איהו לנו²⁸⁰⁵ ואינון לבר²⁸⁰⁶ הה"ד (&) הן ארלם צעקו חוצה חוצה ודאי</p>	
<p>יהא רעוא דילך לאחזרא לן לבי מקדשא לקיים צלותא דאוקמוה קדמאי יהי רצון מלפניך יי' אלהינו ואלהי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן כל חד בסדורא דיליה ומוספין כהלכתן</p>	<p>יהי רצון שלך להחזירנו לבית המקדש לקיים התפלה, שבארוה הקדמונים יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן, כל אחד בסדורו, ומוספים כהלכתם.</p>
<p>דכען לבר מארעא דישראל לית תמן קרבנין כגופין דבריאה דקב"ה ושכינתיה מסטרא דאצילות דיליה לית תמן פרודא ואפרשותא דשכינתא איהי יחודיה²⁸⁰⁷ וברכתיה וקדושתיה²⁸⁰⁸ ולא אתקריאת גופא אלא כד אתגשמו בכרסיין ומלאכין דבריאה כנשמתא קמ"ד דאתלבשא בגופא שפלה</p>	<p>שכעת מחוץ לארץ ישראל אין שם קרבנות, כמו הגופים של הבריאה שהקדוש ברוך הוא ושכינתו מצד האצילות שלו אין שם פרוד והפרדה, שהשכינה היא יחודו וברכתו וקדשתו, ולא נקראת גוף אלא כשהתגשמו בכסאות ומלאכי הבריאה, כמו נשמה שמתלבשת בגוף שפל.</p>
<p>ובנין דא כד שכינתא איהי לבר מהיכלא דבי מקדשא ולבר מכרסיין דילה כביכול כאלו לא הוה חד עמיה מסטרא דכסא עליון²⁸⁰⁹ דאיהו גופא לקב"ה ומלאכין דתליין מניה כאברין דתליין מן גופא דאינון דכירין ונשמתין דאתגזרו מניה דכורין כסא תניינא גופא דשכינתא וכל נשמתין דתליין מניה נוקבין ומלאכין דתליין מההוא כרסייא נוקבין וקריבו דלהון בקב"ה ושכינתיה</p>	<p>ולכן כשהשכינה היא מחוץ להיכל בית המקדש ומחוץ לכסאותיה, כביכול כאלו לא היתה אחד עמו מצד הכסא העליון, שהוא גוף לקדוש ברוך הוא, והמלאכים שתלויים ממנו, כמו איברים שתלויים מן הגוף, שהם זכרים, והנשמות שנגזרו ממנו זכרים, הכסא השני גוף השכינה, וכל הנשמות שתלויים ממנו נקבות, והמלאכים שתלויים מאותו כסא נקבות, וקרבתם לקדוש ברוך הוא ושכינתו.</p>
<p>הכי יחוד קב"ה ושכינתיה אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כרסייא ומלאכין הכי אינון לגבך עלת העלות כגופא דאנת הוא דמיחד לון ומקרב לון</p>	<p>כך יחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתו, אף על גב שהם כנשמות לגבי הכסא, והמלאכים כן הם לגבך, עילת העילות, כגוף שאתה הוא שמיחד אותם ומקרב אותם.</p>
<p>ובנין דא אמונה דילך בהון ואנת לית עלך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגבה דאנת הוא נשמה לנשמות²⁸¹⁰ ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא²⁸¹¹ ולגו מכלא ולכל סטרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא ולית אלהא אחרא עילא ותתא ומכל סטרא</p>	<p>ולכן אמונתך בהם. ואתה אין נשמה עליך שתהיה אתה כגוף אליה, שאתה הוא נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך, ולא אלוה עליך. אתה מחוץ לכל ובתוך הכל ולכל צד ולמעלה מהכל ולמטה מהכל, ואין אלוה אחר למעלה ולמטה ומכל צד.</p>

²⁸⁰⁵ ר"ל גוף הכסא (יהל אור).

²⁸⁰⁶ באצילות כמ"ש בפרשת שמות יח רע"א (לש"ו).

²⁸⁰⁷ פי' שכלי האצילות גם הם בחינת אלקות, מה שאין כן בכלי ב"ע (רמ"ז).

²⁸⁰⁸ בענין יחוד ברכה קדושה, עי' פע"ח שער התפילה ז: ובברכות ק"ש שלפניה ולאחריה נקראת ברכה דיליה הם סוד יב"ק י' יחוד ב' ברכה ק' קדושה שהם כנגד הג' קצוות ראשונות בחסד הוא הברכה בגבורה הקדושה בת"ת היחוד ואז עולה בהיכל הרצון ת"ת, ובהגר"א על תיקו"ז לא ע"ד: קודם בשמאל קדושה, ואח"כ ברכה בימין, ואח"כ יחוד תו"מ, ועי' לעיל ח"ב קטז ע"א, ולקמן רטז ע"ב, ולקמן רכט ע"א.

²⁸⁰⁹ ת"ת דבריאה כסא רחמים (יהל אור).

²⁸¹⁰ ח"א קג ע"ב (לש"ו). עי' הערה בסוף הספר.

²⁸¹¹ לקמן קכה ע"א (לש"ו).

<p>ומלגו דעשר ספירין דמנהון כלא ובהון כלא תליא ואנת בכל ספירה בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה</p>	<p>ובתוך עשר הספירות, שמהם הכל, ובהם הכל תלוי, ואתה בכל ספירה באורכה ורחבה, למעלה ולמטה, ובין כל ספירה וספירה, ובעובי כל ספירה וספירה.</p>
<p>ואנת הוא דמקרב לקב"ה ושכינתיה בכל ספירה וספירה ובכל ענפין דנהורין דתליין מנהון כגרמין²⁸¹² וגידין ועור ובשר דתליין מן גופא ואנת לית לך גופא ולא אברים ולית לך נוקבא אלא אחד בלא שני</p>	<p>ואתה הוא שמקרב את הקדוש ברוך הוא לשכינתו בכל ספירה וספירה, ובכל הענפים של המאורות שתלויים מהם כעצמות וגידים ועור ובשר התלויים מן הגוף, ואתה אין לך גוף ולא איברים, ואין לך נקבה אלא אחד בלי שני.</p>
<p>יהא רעוא דילך דתקרב אנת שכינתיה לגבי קב"ה בכל דרגין דאינון אצילות דילה דאינון נשמתינ דבעלי מדות נשיאי ישראל²⁸¹³ חכמים נבונים חסידים גבורים אנשי אמת נביאים צדיקים מלכים כלהו דאצילות</p>	<p>יהי רצון שלך שתקרב אתה שכינתו לקדוש ברוך הוא בכל הדרגות שהן אצילות שלה, שהן נשמות של בעלי מדות נשיאי ישראל, חכמים נבונים חסידים גבורים אנשי אמת נביאים צדיקים מלכים, כולם מאצילות.</p>
<p>דאית אחרנין דבריאה דשכינתא איהי קרבן שמן המשחה מימינא שמן למאור כגון (&) את המאור הגדול</p>	<p>שיש אחרים של בריאה, שהשכינה היא קרבן שמן המשחה מימין, שמן למאור, כגון "את המאור הגדול".</p>
<p>שמן משחת קדש איהו מסטרא דשמאלא דאתמר בה (&) וקדשת את הלויים²⁸¹⁴</p>	<p>שמן משחת קדש, הוא מצד השמאל, שנאמר בו וקדשת את הלויים.</p>
<p>שמן כתית איהו מסטרא דצדיק דאיהו כתיש כתישין מאברין דאינון זיתים לאחתא משחא לגבי פתילה פתילה תכלת וגבורה מתמן איהי יראה ולויים שומרים המקדש ומתמן פקודא לירא מן המקדש ואיהו מצות עבודת הלויים במקדש בכ"ד משמרות לויים דבהון לויים בשירה ובזמרה הוו מזמרינ קדמך לסלקא שכינתא דאיהי שירה וזמרה הון לויי²⁸¹⁵ כ"ד עם שירה וזמרה כ"ו כחושבן יהו"ה ואבתריה פקודא איהו מצות קטרת תמיד לקב"ה וקטרת כקרבנא^{קמה}</p>	<p>שמן כתית הוא מצד של צדיק, שהוא כותש כתישות מאיברים שהם זיתים, להוריד שמן לגבי פתילה, פתיל תכלת והגבורה, משם היא יראה, ולויים שומרים המקדש, ומשם מצוה לירא מן המקדש, והיא מצות עבודת הלויים במקדש, בעשרים וארבע משמרות לויים, שבהן היו מזמרים לויים בשירה ובזמרה לפניך להעלות שכינה, שהיא שירה וזמרה בהם לה', כ"ד עם שירה, וזמרה כ"ו כחשבון יהו"ה, ולאחריה מצוה היא מצות קטורת תמיד לקדוש ברוך הוא, והקטורת כקרבן.</p>
<p>והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה ואמורין ופדרין דאינון מתאכלין כל הלילה</p>	<p>והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה, ואמורים ופרדים שהם מתעכלים כל הלילה</p>
<p>קיא</p>	

²⁸¹² ד' דרגין אותיות השם (יהל אור).

²⁸¹³ תשע מדות כסדר מכתר עד מלכות ונביאים כולל נו"ה (יהל אור).

²⁸¹⁴ וקדשת את הלויים, פסוק זה לא כתוב כן, אלא נראה לי שהוא פסוק (במדבר ח, יז) הקדשתי אותם לי. האמור בבכורות, וכתוב בתריה (ח, יח) ואקח את הלויים, ואם כן גם בלויים אעפ"י שהם מהשמאל כתוב קדושה (רמ"ז). אין כזה פסוק, אמנם מופיע כמה וכמה פעמים בדברי רשב"י: עי' ח"ב קפח ע"א, לקמן קמו ע"ב, תיקו"ז לג ע"ב, סג ע"א, פח ע"ב, צה ע"א, קסה ע"א, אולי כוונתו לפסוק (במדבר ח ט) והקרבת את הלויים. או פסוק יג: והעמדת את הלויים, או פסוק יד: והבדלת את הלויים. והאיר לי יד"נ הרה"ג ר' י"ד בוקשפון, שהלשון "אתמר" בזהר אפשר דקאי על לשון חז"ל ושונה מ"דכתיב", וצ"ע בדבר. ועי' רמ"ז ח"ג מ ע"ב: פעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות.

²⁸¹⁵ הם שני מיני שירה, דכלי ודפה, שהם סוד מעשה ודיבור (רמ"ז).

<p>אינון כפרה דאברין דגופא ונפשיה דלא יתוקדון בגיהנם²⁸¹⁶ ולא יתמסרון בידא דמלאך המות ובגין דב"נ חב ביצר הרע דאיהו צפוני הכי שחיתתו בצפון לשובא ליה מההוא צפוני</p>	<p>הם כפורת אברי הגוף ונפשו, שלא ישרפו בגיהנם, ולא ימסרו ביד מלאך המות. ומשום שאדם חטא ביצר הרע, שהוא צפוני, כך שחיתתו בצפון, להצילו מאותו צפוני.</p>
<p>ובקרבנין טול בהו קל וחומר מנביאים²⁸¹⁷ דאע"ג דתורה איהי שם יהו"ה ונבואה דאתמר בה (ישעיה סג יד) רוח יי²⁸¹⁸ תניחנו²⁸¹⁹ עם כל דא לאו כל מארי תורה שקילין ולא כל נביאים שקילין דאית נביאים דנבואה דלהון בלבושין דמלכא²⁸²⁰ והכי הוא אורייתא דבע"פ כמה מארי ספקות ופרוקין בלבושא דמלכא ואית אחרנין דסלקין יתיר באברים דגופא דמלכא דאתמר בהון (&) ואראה וראיתי במראה בעיינין (&) יי שמעתי שמעך יראתי בשמיעה</p>	<p>ובקרבנות קח בהם קל וחומר מנביאים, שאף על גב שהתורה היא שם יהו"ה, והנבואה שנאמר בה רוח ה' תניחנו, עם כל זה לא כל בעלי תורה שקולים, ולא כל הנביאים שקולים, שיש נביאים שנבואתם בלבושי המלך, וכך היא תורה שבעל פה, כמה בעלי ספקות ופרוקים בלבוש המלך, ויש אחרים שעולים יותר באברי גוף המלך, שנאמר בהם ואראה וראיתי במראה בעיניי, ה' שמעתי שמעך יראתי, בשמיעה.</p>
<p>יחזקאל אסתכלותיה ונביאותיה מעיינין חבקוק מאודנין בשמיעה ובגין דא יחזקאל חזא כל אלין מראות דמרכבה בראייה בעין השכל חבקוק בשמיעה</p>	<p>יחזקאל, הסתכלותו ונבואתו מהעיניי. חבקוק מהאזנים בשמיעה, ולכן ראה יחזקאל כל מראות המרכבה האלה בראיה, בעין השכל, חבקוק בשמיעה.</p>
<p>ואית נבואה דנבואתיה בפומא הה"ד (&) וינע על פי נבואה אחרא מרוחא דחוטמא הה"ד (&) ותבא בי הרוח ואית דנבואתיה ביד הה"ד (&) וכיד הנביאים אדמה ואחרנין לפני בחיי המלך ואחרנין לפני ולפנים</p>	<p>ויש נביא שנבואתו בפה, זהו שכתוב ויגע על פי נבואה אחרת, מריח החוטם, זהו שכתוב "ותבא בי הרוח". ויש שנבואתו ביד, זהו שכתוב "וכיד הנביאים אדמה" ואחרים לפני בחיי המלך, ואחרים לפני ולפנים.</p>

²⁸¹⁶ ולזה ניחוח הבהמה ניחוח גופו ושרפתו נגד שריפת אש גהנום, והיינו ממש בלילה זה תמורת זה, ואם תאמר היינו דווקא בנותר מהיום אמנם ביום שהוא היחוד לא ינתחו אותה, אלא הי אמתנתחת ונשרפת כל היום והנותר יהיה לענין זה, לזה אמר שאינו כן אלא מתחלה מקריבין אותו לרמז זה והעד לזה "שחיתתן בצפון וכו'" דהיינו משעת שחיטה (אור יקר).

²⁸¹⁷ והשתא קשה, דאת אמרת "לכפרת וכו'" דהיינו תמורתו לחיצוני וזה הפך זה, לזה אמר יכ בחינת הקרבנות לכמה דרכים ומדרכי הנבואה מוכיח על ידי ק"ו, ומה אם נבואה שכל הנביאים קדושים נבואה נמשכת אליהם מלמעלה משתנת לכמה בחינות מפני בחינת הנשמה כדמסיק, קרבנות, שכל אדם מקרב רעים וטובים אפילו גויים לא כל שכן שיבחנו לבחינות אין תכלית כדמסיק עד סוף השמועה. ולהבין הכל התורה דהא בהא תליא, לפי עסק האדם בתורה זוכה למעלת הנשמה, ותורה ונבואה הכל ענין א', נשפע משם הוי"ה דהיינו ת"ת "רוח ה' וכו'" בהמה בבקעה תלך, דהיינו בהמ"ה סוד המלכות מדצ החיות הקדוש בבקע"ה דהיינו כבהמה בבקעה תרד [רוח ה' תניחנו כן נהגת עמך לעשות לך שם תפארת] דהיינו בהמ"ה סוד המלכות מדצ חיות הקדוש בבקע"ה דהיינו למטה בסוד וימצאו בקע"ה ששם שליטת החיצונים כדפי' בזהר נח (אור יקר). ר"ל דכל חד לפי דרגא דיליה (יהל אור).

²⁸¹⁸ היינו הת"ת (אור יקר).

²⁸¹⁹ לשלוט בהם ולהנהיג לישראל, וזהו שאמר כן נהגת עמך בית ישראל ע"י הנבואה בהיותם מלובשים בעסקי העולם השפל הזה (אור יקר).

²⁸²⁰ בסוד ההיכלות למטה ששם סוד שתא סדרי משנה דהיינו פסקות וכו', ושם לבד נבואת כמה נביאים כגון דניאל כאומרו גבראל הבן להלז והיוצא רבים. והעולים יותר הם מצד הכסא דהיינו למעלה מהיכל קדש הקדשים בכסא הכבוד ואלו יבחנו לבחינות רבות והם נביאים ממש שהקודמין היו מדברי רוח"ק והבחינות הם לפי האברים (אור יקר).

<p>והכי באורייתא²⁸²¹ פשמי"ם²⁸²² ראיו"ת²⁸²³ דרשו"ת²⁸²⁴ סודו"ת²⁸²⁵ דסתרי תורה ולעילא סתרי סתרים לה' הכי בקרבנין אע"ג דקרבנין כלהו ליהו"ה איהו נטיל כלא ופליג קרבנין למשריינ דיליה מנהון פליג לכלבים אינון קרבנין פסולין דיהיב להון לסמאל כלב ולמשריייתהו ובנין דא הוה נחית דיוקנא דכלבא ומנהון לשדים דאית בהון כבעירן ומנהון כמלאכי השרת ומנהון כבני נשא</p>	<p>וכך בתורה פשטים ראיות דרשות סודות של סתרי תורה, ולמעלה סתרי סתרים לה'. כך בקרבנות, אף על גב שקרבנות כולם ליהו"ה, הוא לוקח הכל ומחלק את הקרבנות למחנותיו, מהם מחלק לכלבים, אותם קרבנות פסולים שנותן אותם לסמאל"ל הכלב ולמחנותיו, ולכן היתה יורדת דמות כלב. ומהם לשדים, שיש בהם כבהמות. ומהם כמלאכי השרת, ומהם כבני אדם.</p>
<p>לאינון דעובדיהון כשדים פליג קרבנהון לשדים אלין דעובדיהון כמלאכין פליג קרבנין דלהון למלאכים הה"ד (&) את קרבני לחמי לאשי דאינון קרבנין דלהון לאו תליין בבעירן דקרבנין דבעירן אינון דעמי הארץ אינון קרבנין (דמלאכין) דבני נשא צלותין ועובדין טבין קרבנין דת"ח מארי מדות אלין מארי רוי דאורייתא וסתרין גניזין דבהון קב"ה נחית הוא בגרמיה לקבלא קרבנין דלהון דאיהו תורת יי' תמימה שכינתא קדישא מי' מדות</p>	<p>לאותם שמעשיהם כשדים, מחלק קרבנותיהם לשדים, אלה שמעשיהם כמלאכים מחלק את קרבנותיהם למלאכים, זהו שכתוב "את קרבני לחמי לאשי" שאותם קרבנותיהם לא תלויים בבהמות, שקרבנות של בהמות הם של עמי הארץ, אותם קרבנות (של מלאכים) של בני אדם תפלות ומעשים טובים, הקרבנות של תלמידי חכמים בעלי מדות אלה בעלי סודות תורה והסתרים הגנוזים שבהם, הקדוש ברוך הוא יורד בעצמו לקבל את קרבנותיהם, שהיא תורת ה' תמימה, שכינה קדושה, מעשר מדות.</p>
<p>ותלמידי דרבנן אינון מלין דלהון כאכילת שירי מנחות ואית אחרנין דמתגברין עלייהו דאורייתא דלהון כאכילת מנחות עצמן ולא שירי מנחות</p>	<p>ותלמידי רבותינו, אותם הדברים שלהם כמו אכילת שירי מנחות, ויש אחרים שמתגברים עליהם, שתורתם כאכילת מנחות עצמן, ולא שירי מנחות.</p>
<p>ואית אחרנין דאורייתא דלהון אכילת קדשים מאכלים מכמה מינין למלכא וכל מנחות דמאכלין דקרבנין מיני קב"ה לקרבא ליה כלהו בביתא דיליה דאיהו שכינתא והאי איהו פקודא לקרבא קרבנות בבית הבחירה לקיים (&) כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'</p>	<p>ויש אחרים שתורתם אכילת קדשים, מאכלים מכמה מינים למלך, ואת כל המנחות של מאכלים של קרבנות צוה הקדוש ברוך הוא להקריב לו כולם בביתו, שהיא השכינה, וזוהי המצוה להקריב קרבנות בבית הבחירה, לקיים "כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'".</p>
<p>למלכא דהו עבדוי ואפרכסוי ושלמני מלכותא שלחי ליה כמה דורוני אמר מאן דבעי למשלה לי דורונא לא ישלה אלא בידא דמטרוניתא לקיים בה (&) ומלכותו בכל משלה ובג"ד אתקריאת שכינתא קרבן ליי' עולה ליי' אשם ליי'</p>	<p>(משל) למלך שעבדיו ושריו ושליטי מלכותו היו שולחים לו כמה דורונות, אמר מי שרוצה לשלוח לי דורון לא ישלח רק בידי המלכה, לקיים בה "ומלכותו בכל משלה". ומשום זה נקראת השכינה קרבן לה', עולה לה', אשם לה'.</p>
<p>ואפילו קרבן נדות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות כלא צריך לקרבא ליי' ושכינתיה ולבתר</p>	<p>ואפילו קרבן נדות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות, הכל צריך להקריב לה'</p>

²⁸²¹ ד' דרגין נגד הנ"ל לבושא וגופא וחיי המלך ולפני ולפנים (יהל אור).

²⁸²² מצד העשיה (אור יקר).

²⁸²³ מצד מטטרו"ן (אור יקר).

²⁸²⁴ מצד הבריאה (אור יקר).

²⁸²⁵ מצד האצילות סודות (אור יקר).

<p>איהי פלגית לכלא הה"ד (&) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה</p>	<p>ושכינתו, ואחר כך היא מחלקת לכל, זהו שכתוב "ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה".</p>
<p>ואפילו מזונא דחיון כגון קרבן שעורים מאכל בעירן ומאכל עבדים ושפחות דבי מלכא ואפי' דכלבי ודחמרי וגמלי לקיים בה ומלכותו בכל משלה</p>	<p>ואפילו מזון החיות, כגון קרבן שעורים מאכל הבהמות, ומאכל עבדים ושפחות של בית המלך, ואפילו של כלבים ושל חמורים וגמלים, לקיים בה ומלכותו בכל משלה.</p>
<p>ומנלן דעל ידהא פליג כלא דכתיב (&) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה בגין דקב"ה בן י"ה ו' בן י"ה כליל יה"ו ושליו דיליה ה' איהי עולה ליהו"ה קרבן ליהו"ה שלמים ליי' קריבו דיליה שלימא דיליה דביה אשתלים יה"ו ולמהוי יהו"ה</p>	<p>ומנין לנו שעל ידה מתחלק הכל, שכתוב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, משום שהקדוש ברוך הוא בן י"ה, ו' בן י"ה כולל יה"ו, ושלמותו ה', היא עולה ליהו"ה, קרבן ליהו"ה, שלמים לה', קירוב שלו שלמותו, שבו השלים יה"ו להיות יהו"ה.</p>
<p>וכלא אתהדר ביה ובג"ד (&) זובח לאלהים יחרם בלתי ליהו"ה לבדו דלא יהיב שלטנותא לסטרא אחרא בקרבנא דכל אלהים אחרים עלמא דפרודא אינון ולית לון קריבא ויחודא וקב"ה אפריש לון משמיה כגון דאפריש חשך מאור הה"ד (&) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך ומאן דקריב לקב"ה מה דאפריש²⁸²⁶ כמאן דקריב מסאבו דנדה לבעלה והאי איהו רזא (&) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה והאי לא תגלה ערותך קירוב דכל עריין שקילין לע"ז דכל סטריין אחרנין עלייהו אתמר (&) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם וכתיב (&) ללשוונותם בארצותם בנוייהם וכתיב (&) כי שם בלל יי' שפת כל הארץ ומשם הפיצם יהו"ה</p>	<p>והכל חוזר בו, ולכן "זבח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו" שלא נותן שלטון לצד האחר בקרבן, שכל אלהים אחרים הם עולם הפירוד, ואין להם קירבה ויחוד, והקדוש ברוך הוא הפרידם משמו, כמו שהפריד חשך מאור, זהו שכתוב "ויבדל אלהים בין האור ובין החשך" ומי שמקרב לקדוש ברוך הוא, מה שהפריד כמי שקירב טומאת הנדה לבעלה, וזהו סוד "ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה" ולא תגלה ערותה הזו, קירוב שכל העריות שקולים לעבודה זרה, של כל הצדדים האחרים, עליהם נאמר "מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם", וכתוב ללשוונותם בארצותם בגויהם, וכתוב כי שם בלל ה' שפת כל הארץ, ומשם הפיצם ה'.</p>
<p>וכל מאן דקריב שום קרבנא לסטריין אחרנין קב"ה אפריש ליה משמיה ולית ליה חולקא בשמיה דקב"ה בחר לון לישראל מכל שאר אומין הה"ד (&) ובך בחר ה' ופליג לון מנייהו לחולקיה הה"ד (&) כי</p>	<p>וכל מי שמקריב שום קרבן לצדדים האחרים, הקדוש ברוך הוא מפרישו משמו, ואין לו חלק בשמו, שהקדוש ברוך הוא בחר בישראל מכל שאר אומות, זהו שכתוב "ובך בחר ה'" וחלקם מהם לחלקו, זהו שכתוב "כי</p>
<p>דף קי/ב רע"מ</p>	
<p>חלק יי' עמו ובגין דא יהיב לון אורייתא משמיה (&) זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר והא אוקמוה י"ה עם שמי שס"ה ו"ה עם זכרי רמ"ח בכל מצוה ומצוה קשיר לון לישראל בשמיה למהוי כל אבר ואבר דלהון חולק עדביה ואחסנתיה ובג"ד (&) זובח לאלהים יחרם וגו'</p>	<p>חלק ה' עמו" ולכן נתן להם תורה משמו, "זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור". והרי פרשוה, י"ה עם שמי שס"ה, ו"ה עם זכרי רמ"ח, בכל מצוה ומצוה קושר את ישראל בשמו, להיות כל אבר ואבר שלהם חלק גורלו וירושתו, ולכן זובח לאלהים יחרם וכו'.</p>

²⁸²⁶ [מכאן רואים] גודל האיסור לייחס או לשתף (ר"ל להתערב במחשבה וכוונה או בדיבור ואמירה) איזה קדושה בכל דבר של חול, ומכש"כ בכל דבר טמא ח"ו. ואפי' אם אין הכוונה לאיזה עבודה ח"ו, אלא רק שחושב בדעתו ושכלו שיש שם איזה קדושה מלושב בה, הנה הוא מאביזרא דעבר"ז רח"ל (דע"ה ח"א נד ע"ד).

<p>צריכים ישראל לשתפא ליי' בהליכה דלהון בהקיץ דלהון הה"ד (&) בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך</p>	<p>צריכים ישראל לשתפא את ה' בהליכתם בהקיצתם, זהו שכתוב "בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך".</p>
<p>קם ההוא תלמידא ואשתתח קמיה ואמר זכאה איהו חולקיה דמאן דזכי למשמע מלין אלין כלהו שם יי' 2827 בכל סטרא ולא נפיק מניה לבר בכל סטרוי ע"כ (כ"ט א פקודא להקריב וכו')</p>	<p>קם אותו תלמיד והשתטח לפניו, ואמר אשרי הוא חלקו של מי שזוכה לשמוע דברים אלה, כולם שם ה' בכל צד, ולא יוצא ממנו החוצה בכל צדדו.</p>
<p>זהר</p>	
<p>וכי תאמרו מה נאכל וגו' (&) ר' יהודה פתח (&) בטח ביי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה לעולם ב"נ 2828 יהא זהיר 2829 במאריה וידבק לביה במהימנותא עלאה 2830 בגין דיהוי שלים במאריה 2831 דכד יהוי שלים ביה 2832 לא יכלין לאבאשא ליה כל בני עלמא</p>	<p>וכי תאמרו מה נאכל וגו', רבי יהודה פתח "בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה" לעולם יהא אדם זהיר ברבונן, וידבק לבו באמונה העליונה, כדי שיהיה שלם עם רבונן, שכשיהיה שלם עמו לא יוכלו להזיקו כל בני העולם.</p>
<p>ת"ח בטח ביי' ועשה טוב (&) מאי ועשה טוב 2833 אלא הכי תנינן בעובדא דלתתא 2834 יתער עובדא דלעילא והא אוקמוה ועשיתם אותם כביכול אתון תעבדון להון בגין דבההוא אתערותא דלכון דאתון עבדין לתתא אתער לעילא וע"ד ועשה טוב כתיב ואין טוב אלא</p>	<p>בא וראה, בטח בה' ועשה טוב, מה זה "ועשה טוב", אלא כך שנינו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה, והרי פרשוה ועשיתם אותם, כביכול אתם תעשו אותם, משום שבאותה התעוררות שלכם שאתם עושים למטה מתעורר למעלה, ועל זה כתוב ועשה טוב, ואין טוב אלא צדיק,</p>

2827 דכולן לשמו ובשמו (יהל אור).

2828 בן אדם, שהוא מושרש בב"ן ובמ"ה, חו"ג, שה"ס (נ"א שמהם) יצר הטוב ויצה"ר, ועיין לקמן סוד ארץ ואמונה (רמ"ז).

2829 הפך הסדר הנהוג, לרמוז לפי עניינו שהאדם עשוי בצלם אלקים שאיבריו כולם מכוונים לעיונים, ולכן יש לו שייכות והתקבלות לפעול בעולמות של מעלה יותר משאר הנמצאים. וז"ש לעולם בר נש, כלומר להיותו בן אדם נברא בחותמו של אדה"ר, שעל כן אמרו רז"ל שחביב אדם מכל הבריות מפני שנברא בצלם, ולכך ראוי לו להיות זהיר במאריה, הוא זעיר שסתמו שם אד"ם, מ"ה שמו, וה"ס התורה הבנויה בתרי"ג מצוות כנגד תרי"ג איברים. ובזה תבין מ"ש לקמן ועשיתם אותם, וזהו ענין הזהירות במאריה, שיזדרז לגדלו בכל תיקונו, ועל דרך אומרם זהיר במצוות (רמ"ז).

2830 שזהו עיקר הכל, שהרי אמרו בספרי, אליו ולא למדותיו, וכמ"ש הפרדס בשער הפונה. ומרן זלה"ה למדנו שורש האמת והוא כמ"ש בפירוש ספרא דצניעותא, הובא בספר הכוונות, שצריך האדם בתפלתו שיעלה מחשבתו עד מקום השקאת עמיקא דבירא דנגיד ונפיק לז"א ע"י השביל העליון הנכנס בעומק הבינה וכו'. וה"ס פנימיות האצילות הנקרא מהימנותא, ששם כל אמונתנו. ולפי שיסוד אבא שהוא השביל יוצא לחוץ מסיתומו בלבא דמלכא ששם הוא הפתח לעמיקא דבירא, ואין שם עיקר תכלית הכוונה אלא עד פנימיות דעת אבא שהוא ראש היסוד הנזכר בסוד הלולב, לכן דקדק ואמר במהימנותא עלאה, כלומר ולא ישאר בתחתונה, אבל אמר וידבק לביה, לפי שבלב הוא תכלית הגילוי, אבל יעלה עד המהימנותא עלאה (רמ"ז).

2831 לאפוקי אם לא יכוין באמור לא יהיה שלם בו, כי יש חסרון גדול בזה, והוא על דרך תפלה בלא כוונה כגוף בלי נשמה (רמ"ז).

2832 כשיגיע למדרגת בשלימות בכל פרצופו וכדוגמא של מעלה, אז ישלט על הכל וצלמו ישתלם ויגין עליו מכל סביביו (רמ"ז).

2833 כי לא נמצא כזה בתורה אם לא שיסמוך לו הטוב בעיני ה', אבל לא נאמר טוב לבדו (רמ"ז).

2834 ירצה שידוע שבלך המעשה לגוף הפועלו, ולכן כחו גדול כשהוא בעשיית המצוות לתקן כל (נ"א כלי) הפרצופים העליונים, וזהו עובדא דלעילא, שבחינת הכלים הוא מצד הנקבה שעניינה עשיה, וכמ"ש לעיל מג ע"א, כלם בחכמה עשית, בבינה, ולכן סוד שיעורו של הקב"ה שהוא על הכלים הוא משם יר"ד ה"י וי"ו ה"י שהוא בתבונה כנז"ל ריש ויקרא ב ע"א. וזהו ועשיתם אותם, דהיינו תרי"ג מצוות בסוד תרי"ג בחינות האיברים. וגם אמרו כאילו עשיתם עצמכם, והיינו הך, ר"ל שבהתעלות ניצוצי הברורים שהיו ישנים בקלי צד המיתה, וכשיוצאים משם ניצורים ומתעלים למעלה, והחלק היותר ברור נעשה לתיקון עובדא דלעילא, הם הכלים, ושלמטה ממנו צלם האדם (רמ"ז).

שכתוב "אמרו צדיק כי טוב", כיון שאתם עושים את זה, ודאי שהטוב הזה יתעורר, ואז "שכן ארץ ורעה אמונה", והכל אחד.	צדיק דכתיב (&) אמרו צדיק כי טוב כיון דאתון עבדין האי ודאי האי טוב יתער כדין שכן ארץ ורעה אמונה (&) וכלא חד
"שכן ארץ" ארץ העליונה, שהרי אין לך בעולם שיכול לשרות עמה עד שיתעורר הטוב הזה אליה, כיון שמעורר אותנו, כביכול הוא עושה אותנו, ואז "שכן ארץ" שורה בתוכה.	שכן ארץ ארץ עלאה דהא לית לך בעלמא דיכול למשרי בהדה עד דיתער האי טוב לגבה כיון דיתער ליה כביכול הוא עביד ליה וכדין שכן ארץ שרי בגווה
ואכול פריה, השתעשע עמה, "ורעה אמונה" זו ארץ, והכל אחד, כמו שנאמר "ואמונתך בלילות".	איכול איבה אשתעשע בהדה ורעה אמונה דא ארץ ²⁸³⁵ וכלא חד כד"א (&) ואמונתך בלילות
"ורעה אמונה" הנהיגה בכל רצונך, ואם לא תתעורר כנגדה הטוב הזה, מתרחק ממנה ואל תקרב אליה, אל תקרב לתוך אש שורפת, ואם תקרב אליה בפחד, כמי שפוחד מן המות, שהרי אז האש דולקת ושורפת את העולם בשלהבותיה.	ורעה אמונה הוי דבר לה בכל רעותך ואי לא תתער לקבלה האי טוב אתרחק מנה ולא תקרב בהדה לא תקרב לגו אתון נורא יקידתא ואי תקרב בהדה בדחילו כמאן דדחיל מן מותא דהא כדין נורא דליק ואוקיד עלמא בשלהובוי
וכיון שמתעורר כנגדה הטוב הזה, אז הוא שורה בתוכה, ואתה אל תפחד ממנה, אז "ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור".	וכיון דאתער לקבלה האי טוב כדין שארי בגווה ולא תחדל מנה אנת כדין (&) ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור
בא וראה, בני האמונה מנהיגים את זאת לרצונם בכל יום. מי הם בני האמונה, אותם שמעוררים הטוב הזה כנגדו ולא חס על שלו, ויודעים שהרי הקדוש ברוך הוא יתן לו יותר, כמו שנאמר "יש מפזר ונוסף עוד".	ת"ח בני מהימנותא מדברי להאי לרעותהו ²⁸³⁶ בכל יומא מאן אינון בני מהימנותא אינון דמתערי ²⁸³⁷ האי טוב לקבליה ולא חס על דיליה וידעי דהא קב"ה יהיב ליה יתיר כד"א (&) יש מפזר ונוסף עוד
למה, משום שזה מעורר ברכות כנגדו, ולא יאמר אם אתן את זה עכשיו מה אעשה למחר, אלא הקדוש ברוך הוא נותן לו ברכות עד בלי די כמו שבארוה, ולכן "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו'", מה כתוב "וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועַתָּה את התבואה לשלש השנים".	מ"ט בגין דהאי אתער ברכאן לקבליה ולא יימא אי אתן האי השתא מה אעביד למחר אלא קב"ה יהיב ליה ברכאן עד בלי די כמה דאוקמוה ובג"כ וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו' (&) מה כתיב (&) וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית
ועשת, היה צריך להיות ועשתה, מה זה ועשת, אלא להוציא ה' שיש לה שמיטה	ועשת את התבואה לשלש השנים ועשת ועשתה מבעי ליה ²⁸³⁸ מאי ועשת אלא לאפקא

²⁸³⁵ אור קדושתו ית"ש המתפשט ושורה אצל כותל מערבי, הנה זה עומד אחר כתלנו (כמ"ש בשמו"ר פ"ב סי' ב'), ומשם מתפשט ושוכן בישראל, והוא השכינה הקדושה אמונת ישראל כנסת ישראל, כי היא כלל ישראל כנ"ל, והיא נקרא אמונה (כמ"ש בפ' ויקרא טז ע"ב, ופ' בהר קי ע"ב, ופ' בלק קצח ע"ב) (דע"ה ח"א פא ע"א).

²⁸³⁶ ושכינה עושה מה שהם גוזרים (רח"ו).

²⁸³⁷ סוד התעוררות מ"ן לכן מתעורר אז היסוד להזדווג עמה ע"י הצדקה שעושה (רח"ו).

²⁸³⁸ לא הבנתי כוונת הזהר שהרי כ"כ רומז לנוק' ועשת בלא ה' כמו פעלת כמו ועשתה בה' ועוד מאי רמז זה דלא עביד עבידתא הרי הוא עושה לשלש שנים משפע המלכות בהכרח שעל ידה בא אלינו וחלילה ע"י זולתה וא"כ מאי לאפקא וסבור הייתי שהשפע יבא ע"י היסוד לבד הנק' ברוך והיינו ברכתי ומלת ועשת נקבה תכזב זה גם זה א"א לומר שהיא ע"י יסוד זולתי המלכות עמו דצדיק וצדק כחדא אזלין (רח"ו). הנה כבר ידעת כי ו' ימי החול הם בסוד ו"ק מטטרון ורמוזים מחסד עד היסוד אך יום השבת הוא בסוד המלכות המושלת על ו' ימי החול ובהם יש מלאכה ובשבת אין מלאכה רק ניחא לכן ביום הו' היה נותן להם לחם משנה וכן וצויתי את ברכתי בשנה הו' ועשת את התבואה אך לא בשביעית שעליה לא כתיב אות ה' במלת ועש"ת הרמוז בה. (זהר הרקיע).

ה' דאית לה שמטה ונייחא ולא עביד עבידתא כתיב (&) ראו כי יי' וגו' נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו' (&) כגוונא דא וצויתא את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.	ומנוחה ולא עושה מעשה, כתוב "ראו כי ה' וגו' נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו'" כדוגמא זה "וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'".
רבי חייא ור' יוסי הוו אזלי בארמא פגעו בההוא טורא אשכחו תרי גברי דהוו אזלי אדהכי חמו חד ב"נ דהוה אתי ואמר לון במטו מנייכו הבו לי מזונא פתא דנהמא דדני תרין יומין דתעינא במדבר ולא אכלנא מדי	רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, פגעו באותו הר, מצאו שני גברים שהיו הולכים, בין כך ראו איש אחד שהיה בא, ואמר להם בבקשה מכם תנו לי מזון פת לחם, ששני ימים שתעיתי במדבר ולא אכלתי דבר.
אשתמיט חד מאינון תרי גברי ואפיק מזוניה דאיהו איתי לאורחא ויהיב ליה ואכיל ואעקי לה	נשמט אחד מאותם שני גברים והוציא מזונו שהוא הביא לדרך, ונתן לו והאכיל והשקה אותו.
א"ל חברה מה תעבד מן מזונא דהא אנא דידי אכלנא	אמר לו חבירו מה תעשה למזון, שהרי אני את שלי אני אוכל.
א"ל ומה עלי דידך אנא אזיל יהיב גבי ההוא מסכנא עד דאכל כל מה דהוה גביה וההוא נהמא דאשתאר יהב ליה לאורחא ואזל ליה	אמר לו ומה על שלך אני הולך, ישב אצלו אותו עני עד שאכל כל מה שהיה אצלו, ואותו לחם שנשאר נתן לו לדרך והלך לו.
א"ר חייא לא בעא קב"ה דמלה דא יתעביד על ידן	אמר רבי חייא לא רצה הקדוש ברוך הוא שדבר זה יעשה על ידינו.
א"ר יוסי דילמא דינא אתגזר על ההוא ב"נ ובעא קב"ה לזמנא קמיה האי בגין לשזבא ליה עד דהוו אזלי לאה ההוא גברא בארמא א"ל חבריה ולא	אמר רבי יוסי אולי נגזר דין על אותו איש, ורצה הקדוש ברוך הוא להזמין לפניו את זה כדי להצילו. בעוד שהלכו התעייף אותו איש בדרך, אמר לו חבירו ולא
קיא/א	
אמינא לך דלא תתן נהמא לאחרא	אמרתי לך שלא תתן לחם לאחר.
א"ר חייא לרבי יוסי הא מזונא גבן ניהב ליה למיכל	אמר רבי חייא לרבי יוסי הרי מזון עמנו ניתן לו לאכול.
א"ר יוסי תבעי למיפק מניה זכותא ניזיל ונחמי דהא ודאי ²⁸³⁹ בקפטורי דדא טפסא דמותא אתאחיד ובעא קב"ה לזמנא זכותיה בגין לשזביה	אמר רבי יוסי רוצה להוציא ממנו את הזכות, נלך ונראה שהרי בודאי בצורת פניו של זה, הדפוס של המות נאחז, ורצה הקדוש ברוך הוא לזמן זכותו כדי להצילו.
אדהכי יתיב ההוא ב"נ ונאים תחות חד אילנא וחבריה אתרחיק מניה ויתיב בדרך אחרא	בין כך ישב אותו האיש וישן תחת אילן אחד, וחברו התרחק ממנו וישב בדרך אחרת.
א"ר יוסי לר' חייא השתא ניתיב ונחמי דודאי קב"ה בעי למרחש ליה ניסא קמו ואוריכו	אמר רבי יוסי לרבי חייא, כעת נשב ונראה שודאי הקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לו נס, קמו וחכו בין כך ראו שרץ

²⁸³⁹ ואע"ג דלעיל אמר בלשון ספק דילמא דינא אתגזר, וכאן קיימו בלשון ודאי, נראה דגזר כך כשראה שעף ולא היה בזמן מועט, שאין ספק שהוא אכל אמש ואינו דבר טבעי שלחסרון לחם זמן מועט ילאה כל כך, אלא ודאי שהיתה השגחת השם שמה. ואפשר נמי שלהיות רבי יוסי אחוז במלכות, כמ"ש הרב זלה"ה בריש אדרא, והיא אילנא דמותא ובה סוד רוח הקדש, "ל שהופיע ברבי יוסי וראה שנמתקה המלכות באותה הצדקה ושתעשה לו פלא. ועוד שאותו האיש בגודל נדיבות לבו עשה לפניו מן השורה לתת כל שהיה וזכה שה' יעשה לו נס (רמ"ז).

<p>אדהכי חמו חד טיפסא²⁸⁴⁰ בשלהובי קאים גביה א"ר חייא ווי על ההוא ב"נ דהשתא יימות</p>	<p>אחת של שלהבות עומדת לפניו, אמר רבי חייא אוי על אותו האיש שעכשיו ימות.</p>
<p>א"ר יוסי זכאה ההוא ב"נ דקב"ה ירחיש ליה ניסא אדהכי נחת מאילנא חד חויא ובעא למקטליה קם ההוא טפסא עליה וקטליה קסטר²⁸⁴¹ ברישיה טפסא ואזל ליה</p>	<p>אמר רבי יוסי אשרי אותו האיש שהקדוש ברוך הוא ירחיש לו נס, בין כך ירד מאילן אחד נחש אחד ורצה להרגו, קמה אותה שרץ עליו והרגתו, הכה השוך בראשה והלכה לה.</p>
<p>א"ר יוסי ולא אמינא לך דקב"ה בעא למרחש לי נסא ולא תפוק זכותיה מניה אדהכי אתער ההוא ב"נ וקם ואזיל ליה אחידו ביה ר' חייא ור' יוסי ויהבו ליה למיכל בתר דאכל אחויאו ליה ניסא דרחיש ליה קב"ה</p>	<p>אמר רבי יוסי, ולא אמרתי לך שהקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לו נס, ולא תוציא זכותו ממנו. בין כך התעורר אותו האיש וקם והלך לו, אחזו בו רבי חייא ורבי יוסי ונתנו לו לאכול, אחר שאכל הראו לו הנס שהרחיש לו הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>פתח ר' יוסי ואמר (&) במח ביי ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה זכאה חולקיה דב"נ דעביד טוב מדידיה²⁸⁴² דהא אתער טוב בכ"י²⁸⁴³ ובמה בצדקה²⁸⁴⁴</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר "בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה" אשרי חלקו של האיש שעושה טוב, משלו שהרי מעורר טוב עם כנסת ישראל, ובמה, בצדקה.</p>
<p>דכד אתער צדקה הא טוב כדין אתער לגבי כ"י וע"ד כתיב (&) וצדקה תציל ממות מ"ט בגין דצדקה אילנא דחיי הוא ואתער על ההוא אילנא דמותא ונטיל אינון דאחידן ביה ושויב לון מן מותא</p>	<p>שכשצדקה מתעוררת הוא טוב, אז מתעורר אל כנסת ישראל, ועל זה כתוב "וצדקה תציל ממות", למה, משום שצדקה היא עץ החיים ומתעוררת על אותו עץ המות, ולוקח אותם שאחוזים בו ומצילים מהמות.</p>
<p>מאן גרים לההוא אילנא דחיי דאתער להאי הוי אימא ההיא צדקה דאיהו עביד כביכול הוא עביד ליה לעילא כד"א (&) עושה צדקה בכל עת והא אתמר</p>	<p>מי גרם לאותו עץ חיים שיתעורר לזה, הוא אומר אותה צדקה שהוא עושה, כביכול הוא עושה אותו למעלה, כמו שנאמר "עשה צדקה בכל עת" והרי נתבאר.</p>
<p>רע"מ</p>	

²⁸⁴⁰ שרץ (רח"ו).

²⁸⁴¹ הפך ראשו והלך לו (רח"ו).

²⁸⁴² ירצה שמטיב לאחרים, אי נמי בבטחונו בה'. ולכן יעשה הצדקה בהתעוררות עצמו ולא שיעוררהו. אחר
ממה שצריך לו לעצמו, וכענין מעשה הנז"ל, שאז נקרא עושה טוב. ועל דרך שפירשו הקדמונים במלוה לעני
בשעת דוחקו, של מלוה עצמו, מה שאין כן בעצם עשיר מושפע, שכיון שה' נתן לו עושר הלא חייב הוא
לעשות צדקה וכופין אותו בכמה כפיות ככתוב ביר"ד סי' רמ"ח (ס"א). והרי אם כן שאינו תלוי בעשירותו.
מה שאין כן בענין הנז"ל שהוא ולא אחר בעל המעשה ועוד עביד בדידיה ולא מן הנז"ל, ואין לך מי שיאמר
עליו שעושה משלו כמי שנותן לעני ממה שיש בידו לאכילתו, וכש"ה (ישעיה נח, ז) פרוס לרעב לחמך (רמ"ז).
²⁸⁴³ ירצה שבזה הוא גורם לעורר זוג ז'ין בשלימות דהיינו ישראל ורחל, שאז נקראת כנסת ישראל ככתוב
אצלי בכמה מקומות. ואיתא בספר הכוונות בכוונת קונה הכל, כי כוללות טפת החסד הוא שם ע"ב, שה"ס
ע"ב אורות, ושזווג יעקב ברחל מאירים נ"ה אורות כמנין הכל. ונשאר י"ז כמנין ט"ב, שה"ס אור הגנוז
לצדיקים צדיק וצדק ישראל ורחל. וידוע שיש כמה מעלות בנתינת הצדקה וכמו שכתב השולחן ערוך (יר"ד
סי' רמז). והנה כל צדקה גורמת טוב והכל לפי בחינתה (ק"ז), כי המדרגה הגרועה גורמת טוב מבחינת יסוד,
והבינונית ממשכת טוב מת"ת, והמעולה מעוררת טוב הגנוז, והרי כל הבחינות רמוזות בטוב, וז"ש אתער
טוב, ודוק (רמ"ז).

²⁸⁴⁴ דע שהצדקה ה"ס ה' חסדים המתקבצים בזעיר וניתנים לרחל שהיא צדק על ידי צדיק המשפיע בצדק
שהוא דין ועושה אותו צדקה דקבילת דכורא. והנה שם מ"ה ה"ס זעיר כשהוא אד"ם כנודע, דהיינו בגדלותו,
ועיין לקמן ק"ג ב' ששם כתבתי סוד הצדקה בשם מ"ה, וגם בסוד מילואו שהוא ודאאר"א, שה"ס החסדים
שמכונן בהם את חו"ה, וכן צדק"ה במ"ק, שסודו בנוק'. וז"ס בטח בה', בט"ח עולה י"ט, וזה תמלאם בשם ה'.
ולכן אמרו בזוהר שהצדקה מקיים צלם האדם ואפילו לרשעים, ומייתי לה מנבוכדנצר שכל עוד ששמע לעצת
דניאל נתקיים אדם (רמ"ז).

<p>והתנחלתם אותם לבניכם וגו' (&) לעולם בהם תעבדו וגו' (&) פקודא דא לעבוד בעבד כנעני דכתיב (&) לעולם הם תעבדו ואינן מסטרא דחם דגלי עריין דאתמר עליה (&) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו אמאי עבד עבדים אלא עבד להווא עבד עולם²⁸⁴⁵ דאיהו עולמו של יובל²⁸⁴⁶</p>	<p>והתנחלתם אותם לבניכם וגו' לעולם בהם תעבדו וגו', מצוה זו לעבוד בעבד כנעני, שכתוב "לעולם בהם תעבדו", והם מהצד של חם שגילה עריות, שנאמר עליו "ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו" למה עבד עבדים, אלא עבד לאותו עבד עולם, שהוא עולמו של יובל.</p>
<p>ואי תימא²⁸⁴⁷ דהא אחוה דשם ויפת הוה אמאי לא הוה הכי כוותייהו והכי מזרעא דחם הוה אליעזר עבד דאברהם אמאי לא הוי כותיה דנפק צדיק וקב"ה אודי בברכתיה²⁸⁴⁸ כד בריך ליה לבן</p>	<p>ואם תאמר שהיא אחיהם של שם ויפת היה, למה לא היה כך כמותם, וכן מהזרע של חם היה אליעזר עבד אברהם, למה לא היה כמותו, שיצא צדיק, והקדוש ברוך הוא הודה בברכתו כשברך אותו לבן.</p>
<p>אלא ודאי הכא ברזא דגלגולא גולל אור מפני חשך עבדא דאברהם דנפק מחשך ודא זרעא דחם דיו לעבד להיות כרבו דאיהו אברהם דנפק מתרה עובד כו"ם וחשך מפני אור דא ישמעאל דנפק מאברהם ועשו מיצחק²⁸⁴⁹</p>	<p>אלא ודאי כאן בסוד הגלגול, גולל אור מפני חשך, עבד אברהם שיצא מהחשך, וזה הזרע של חם, דיו לעבד להיות כרבו, שהוא אברהם, שיצא מתרח, עובד כו"מ. וחשך מפני אור, זה ישמעאל, שיצא מאברהם ועשו מיצחק.</p>
<p>ורזא תערובת טפין באתר דלאו דיליה גרים דא מאן דעריב טפה דיליה בשפחה מחלת²⁸⁵⁰ בת ישמעאל או בבת אל נכר²⁸⁵¹ דאינון רע²⁸⁵² חשך²⁸⁵³ וטפה דיליה טוב אור²⁸⁵⁴ וירא אלהים את האור כי טוב (&) מערב טוב עם רע עבר על מימרא דמאריה דאמר ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו (&) קב"ה בהווא דערב (רב) ארכיב ליה ואייתי ליה בגלגולא לקבלא עונשיה חזר בתיובתא אשתדל באורייתא ואפריש טוב מרע דאינון אסור והתר טומאה וטהרה כשר ופסול בדא אתפרש רע מטוב</p>	<p>וסוד תערובת טפות במקום שאינו שלו גרם את זה, מי שמערב טפה שלו בשפחה מחלת בת ישמעאל, או בבת אל נכר, שהם רע חשך, והטפה שלו טוב אור "וירא אלהים את האור כי טוב", מערב טוב עם רע, עובר על מאמר רבונו שאמר "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו" הקדוש ברוך הוא מרכיב אותו באותו שערב (רב), ומביאו בגלגול לקבל ענשו, אם חזר בתשובה התעסק בתורה והפריד טוב מרע, שהם אסור והיתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול, בזה נפרד הרע מהטוב</p>
<p>דאתמר ביה (&) וייצר יצירה לטב ויצירה לביש באורייתא אפריש לון קב"ה ירית ליה נשמתא מניה למהוי שלטא על תרווייהו בחדקמו דאיהו אור עלמא דאתי ובחד איהו חשך עלמא דין הה"ד (&) ויפח²⁸⁵⁵ באפיו נשמת חיים וכפום</p>	<p>שנאמר בו "ויצר", יצירה לטוב ויצירה לרע, בתורה הפריד אותם, הקדוש ברוך הוא מוריש לו נשמה ממנו, שיהיה שולט על שניהם באחד, שהוא אור העולם הבא, ובאחד שהוא חשך העולם הזה, זהו שכתוב "ויפח באפיו נשמת חיים", וכפי זכויות וחובות כמו שבארוה, העושה מצוה אחת</p>

²⁸⁴⁵ ר"ל בשפחה בישא דהיא עבד למט"ט שהוא עבד של עולם בריאה (יהל אור).

²⁸⁴⁶ בינה מקנן בכורסייא (יהל אור).

²⁸⁴⁷ ר"ל כיון דמגזעא חדא נפקו אמאי האי טוב והאי רע (יהל אור).

²⁸⁴⁸ דכתיב באורייתא ועוד כמ"ש בזהר בא ברוך ה' ה' זמין שני תיבות אלו בפיו של לבן (יהל אור).

²⁸⁴⁹ שני טיפין דזריק אדם כמ"ש למטה וכן להיפך אברהם ואליעזר (יהל אור).

²⁸⁵⁰ שישמעאל משפחה בא (יהל אור).

²⁸⁵¹ עשו שנתנכרו מעשיו (יהל אור).

²⁸⁵² בישמעאל (יהל אור).

²⁸⁵³ בעשו דשם חשך כידוע (יהל אור).

²⁸⁵⁴ היפוכא דהנ"ל (יהל אור).

²⁸⁵⁵ ר"ל נשמת חיים בעלמא דאתי ויהי האדם לנפש חיה בעלמא דין נשמה ונפש כידוע (יהל אור).

<p>זכוון וחובין כמה דאוקמוה²⁸⁵⁶ העושה מצוה אחת מטיבין לו בינוני זכוון וחובין שקולין פלגו זכוון לעילא (ס"א ופלגו לתתא) ופלגו חובין לתתא ורזא דא (&) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש</p>	<p>מטיבין לו, בינוני זכויות וחובות שקולים, חצי זכויות למעלה (וחצי למטה) וחצי חטאיו למטה, וזה סוד "מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש".</p>
<p>צדיק גמור כל זכווי²⁸⁵⁷ לעילא וחובין לתתא רשע גמור חובין לעילא וזכווי לתתא</p>	<p>צדיק גמור כל זכויותיו למעלה וחובותיו למטה, רשע גמור חובותיו למעלה וזכויותיו למטה.</p>
<p>וב"נ דחב באתגלייא בתרין דרגין²⁸⁵⁸ איהו אי חזר בתשובתא²⁸⁵⁹ באתגלייא²⁸⁶⁰ בין צדיקייא</p>	<p>ובן אדם שחטא בגלוי הוא בשני דרגות, אם חזר בתשובה בגלוי בין צדיקים</p>
<p>קיא/ב</p>	
<p>בגין דידעין דינוי דקב"ה ונטרין גרמייהו מלמחטי ובאתכסיא בין רשיעיא לקיים בהו (&) ועיני רשעים תכלינה²⁸⁶¹</p>	<p>משום שיודעים דיני הקדוש ברוך הוא, ושומרים עצמם מלחטא, ובמכסה בין רשעים לקיים בהם "ועיני רשעים תכלינה".</p>
<p>ובגין דא חובא דאדם עבר על (&) ויצו יי אלהים ואוקמוה²⁸⁶² אין צו אלא ע"ז אעבר עליה²⁸⁶³ ארכיב ליה בטפת תרח²⁸⁶⁴ דביה רתח²⁸⁶⁵ לקב"ה דעבר על צו מע"ז הדר בתשובתא ותבר צולמין דעכו"ם וכל מזוני דיליה הוא תקין במהקמי²⁸⁶⁶ דחב ותבר חובא ובנינא²⁸⁶⁶ בישא דבנה²⁸⁶⁷ ואמליך ליה לקב"ה ושכינתיה על עלמא</p>	<p>ומשום זה החטא שאדם עבר על "ויצו ה' אלהים" ופרשוה אין צו אלא עבודה זרה, עבר עליו, הרכיב אותו בטפת תרח, שבו הרגיז את הקדוש ברוך הוא, שעבר על צו מעבודה זרה, חזר בתשובה, ושבר צלמי עבודה זרה, וכל מזונו הוא תקן במה שחטא, ושבר את החטא ואת הבנין הרע שבנה, והמליך את הקדוש ברוך הוא ושכינתו על העולם.</p>
<p>במאי בגן דקדיש שמיה ית' ברבים ועאל בנורא לאתוקדא גרמיה לקיים ביה (&) פסילי אלהיהם תשרפון באש ולא עוד אלא דלאבוי</p>	<p>במה, משום שקדש שמו יתברך ברבים, ונכנס לאש לשרוף את עצמו, לקיים בו "פסילי אלהיהם תשרפון באש". ולא עוד אלא שאת אביו תרח החזיר בתשובה, והכניס אותו ואת אמו ואת כל בעלי אותו</p>

²⁸⁵⁶ שאמרו (קידושין לט ע"ב) דעבדין ליה יום טב וכו' (יהל אור).
²⁸⁵⁷ ר"ל דמניחים הזכויות לעולם הבא כנ"ל ור"ל לעילא בעולם הבא ולתתא בעולם הזה כידוע (יהל אור).
²⁸⁵⁸ ר"ל אם עשה תשובה או לא כמש"ו (יהל אור).
²⁸⁵⁹ ר"ל כמ"ש (יומא פו ע"ב) כתיב מכסה פשעיו לא יצליח וכתוב אשרי נשוי פשע כסוי חטאה כאן וכו' הרי באתגלי' ובאתכסיא לעילא ולתתא (יהל אור).
²⁸⁶⁰ צ"ל ואי לא חזר בתשובתא דינא באתגלייא וכו' (יהל אור).
²⁸⁶¹ היינו התשובה אבד מהם (אור יקר). דלא לעבדו תשובה וז"ש ועיני וכו' (יהל אור).
²⁸⁶² הנה אדה"ר קלקל בע"ז ופגם בשם מ"ה לכן בא אברהם ושיבר את הצלמים לכבוד צלם העליון ותיקון שם מ"ה והיינו אבר מ"ה דאברהם נשאר בו אותיות אבר כמנין ג"ר שהיה עוד פגם באד"הר בדם האדם שהסיר אות א' משם מ"ה ונשאר דם בסוד (בראשית ט ו) שופך דם האדם כנז' אצלינו במ"א לכן יצחק פשט צווארו ע"ג המזבח ותיקן דם זה והחזיר להיות המ"ה שלם. הסר דם מיצחק נשאר קס"ד גימ' שם אהו"ה במי' יודין ע"ה שהוא גושפנקא רבא דעובד' דבראשית שהוא ר"ת (בראשית א א) את השמים ואת הארץ וכנזכר בנשואין שלו (בראשית כד ג) אלהי השמים ואלהי הארץ שהחזיר מעשה בראשית לאיתנו. עוד פגם אדם ראשון בעריות ופגם בחקל תפוחין שהוציא ב' טפין קדושות ביד הקליפה ועבד יעקב בשביל כך ז' שנים בכל כחו לזווג שם מ"ה ברחל הסר מ"ה מיעקב נשאר חקל והם ג"פ מ"ה שבנ"ה עם ג' כוללים ששם היה הפגם ובאו האבות ותיקנם כ"א תיקון מ"ה ויעקב כולל שלשתן שהוא הי' בחיר שבאבות (זהר הרקיע).
²⁸⁶³ והעביר בעצמו יצר הרע ונעשה גוי ועובד ע"ז (אור יקר).
²⁸⁶⁴ גוי עובד ע"ז ונולד גוי (אור יקר).
²⁸⁶⁵ רתח אותיות תרח דאין מעלה אף כמו ע"ז דכתיב וחרה אף כו' (יהל אור).
²⁸⁶⁶ ר"ל שבנה בנין הקלי' הרס עכשיו (יהל אור).
²⁸⁶⁷ היינו בנין רע שנבנה בעברה כענין ואנכי בראתי משחית שאמר הפייטן (אור יקר).

<p>תרח²⁸⁶⁸ אהדר בתיובתא ואעיל ליה ולאמיה ולכל מארי דההוא דרא בנן עדן והכי אתלבן בנורא ככספא דאיהי מוניט"א דמלכא²⁸⁶⁹ ושקר²⁸⁷⁰ לה בעופרת אעיל ליה בנורא ונפק העופרת לבר ישמעאל</p>	<p>דור לגן עדן, וכך התלבן באש ככסף שהיא מטבע המלך, וזייף אותה בעופרת, הכניס אותה לאש, ויצאה העופרת החוצה, ישמעאל.</p>
<p>ובנין דא נפק מצחק בע"ז ואשתאר אדם מלובן והאי איהו שינוי השם דכד אתגלגל אדם בעי למעבר ליה שינוי השם שנוי מקום ושנוי מעשה</p>	<p>ולפיכך יצא מצחק בעבודה זרה, ונשאר אדם מלובן, וזהו שנוי השם, שכשמתגלגל אדם צריך לעשות לו שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.</p>
<p>לבתר אתא יצחק ואתתקף ביה מחובא תניינא דאתמר ביה על האדם דדא שפיכות דמים ודא גרם נסיונא דיצחק בסכניא ואתברר ביה כמאן דבריר²⁸⁷¹ אוכל מגו פסולת ונפק פסולת לבר עשו שופך דמים</p>	<p>אחר כך בא יצחק והתחזק בו מהחטא השני, שנאמר בו על האדם, שזה שפיכות דמים, וזה גרם את הנסיון של יצחק בסכין, והתברר בו כמי שבורר אוכל מתוך פסולת, ויצאה הפסולת החוצה, עשו, שופך דמים.</p>
<p>לבתר אתא יעקב וארכיב ליה בלבן ואתעביד עבד לגביה הה"ד (&) אעבדך שבע שנים ברחל ובההיא סבה קמ"ט דאחלף לה באחותה עבד שבע שנים אחרנין לאפקא תרין טפיין²⁸⁷² דזרק אדם באתר נכראה ודא גלוי עריות והאי איהו לאמר²⁸⁷³ ואפיק לון מן לבן הארמי נחש²⁸⁷⁴</p>	<p>אחר כך בא יעקב, והרכיב אותו בלבן ונעשה עבד אליו, זהו שכתוב "אעבדך שבע שנים ברחל" ובאותה סבה שהחליפה באחותה, עשה שבע שנים אחרות, להוציא שתי טפות שזרק אדם במקום נכרי, וזה גלוי עריות, וזהו "לאמר", והוציאם מלבן הארמי נחש.</p>
<p>ובתלת אלין הוה לאדם שנוי השם ושנוי מקום ושנוי מעשה שנוי השם באברהם ושנוי מקום ביצחק ושנוי מעשה ביעקב</p>	<p>ובשלת אלה היה לאדם שנוי השם ושנוי מקום ושנוי מעשה. שנוי השם באברהם ושנוי מקום ביצחק ושנוי מעשה ביעקב.</p>
<p>ואי להאי²⁸⁷⁵ דאתמר ביה (&) אז ראה ויספרה קבל בתשובה כ"ש לאחרים ובנין דא עבד טוב²⁸⁷⁶ אתרא גרים ועבד רע אוף הכי אבל שאר עבדים (&) לעולם בהם תעבודו</p>	<p>ואם לזה שנאמר בו "אז ראה ויספרה קבל בתשובה" כל שכן לאחרים. ומשום זה עבד טוב, המקום גורם, ועבד רע גם כן. אבל שאר עבדים, לעולם בהם תעבודו.</p>

²⁸⁶⁸ גוי שנתגלגל בו בטפתו וכן לאמיה שזו הכנעה גדולה לקלי' ששלטו בנשמתו וחשבו שהרויחו ומה שהיה בידם אבדו וכנגד תשובת המשקל "עאל בנורא" (אור יקר).

²⁸⁶⁹ ר"ל מטבע של מלך (יהל אור).

²⁸⁷⁰ שקרא אלקים לע"ז (יהל אור).

²⁸⁷¹ שמתחלה בירר פסולת מתוך אוכל בישמעאל ונשאר פסולת עכשיו בריר אוכל מפסולת ויצא יעקב נקי רק שעדיין לא יצא לצורף כלי עד העבדות כמ"ו וכן ישראל במצרים כידוע (יהל אור).

²⁸⁷² קין והבל בזהמא דחיה ולכן ארכיב ב"פ באברהם ויצחק ונפק ב"פ פסולת ועיקב דוגמת שת שתיקן שניהם כמ"ש זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין וקין והבל שניהן חטאו הבל חטא במחשבה וקין במעשה בשפיכות דמים (יהל אור).

²⁸⁷³ כמ"ש (סנהדרין נו ע"ב) ויצו זו ע"ז על האדם כו' (יהל אור).

²⁸⁷⁴ כמ"ש נחשתי כמ"ש בזהר דסליק לגבי נחשים ונחש ממונה על העריות כידוע (יהל אור).

²⁸⁷⁵ ר"ל לאדם הראשון דדרגי' בחכמה עילאה שהוא למעלה מתשובה בינה, קיבל בתשובה כ"ש כו' (יהל אור).

²⁸⁷⁶ ר"ל אע"ג דאביו רע נפיק מי' טוב וכן בהיפוך אבל שאר עבדים לעולם כו' ר"ל בניהן ובני בניהן שוין לעולם וז"ש אבל שאר כו' (יהל אור).

<p>קמו מארי מתיבתא ואמרו (&) אשרי העם שככה²⁸⁷⁷ בגימטריא משה קם רעיא מהימנא ואמר אשרי העם שיי' אלהיו ע"כ (משפטים ק"ז לא תהיה אחרי רבים וכו')</p>	<p>קמו בעלי הישיבה ואמרו "אשרי העם שככה" בגימטריא משה, קם הרועה הנאמן ואמר "אשרי העם שה' אלהיו".</p>
<p>כי לי בני ישראל עבדים וגו' (&) פקודא לעבוד בכל מיני עבודה במקדש ולבר ממקדש בכל אינון פולחנין דאקרי עבודה</p>	<p>כי לי בני ישראל עבדים וגו', מצוה לעבוד בכל מיני עבודה, במקדש ומחוץ למקדש, בכל אותן עבודות שנקראות עבודה.</p>
<p>בצלוחת לאשתדלא²⁸⁷⁸ בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה כעבד דאשתדל בתר מאריה בכל מה דאצטריך</p>	<p>בתפלה, לעסוק אחר מצוות התורה, שהכל נקרא עבודה, כעבד שעוסק אחר רבו, בכל מה שצריך.</p>
<p>בגין דישראל קרי לון עבדים דכתיב (&) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם מ"ט אינון עבדים בגין דכתיב (&) אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים ובג"כ כתיב בעשר אמירן לבתר דכתיב (&) אנכי יי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים למפלח ליה כעבד דפלח למאריה דפריק ליה מן מותא דפרק ליה מכל בישין דעלמא</p>	<p>משום שישראל [הקב"ה] קרא אותם עבדים שכתוב "כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם" למה הם עבדים, משום שכתוב "אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים", ולכן כתוב בעשרת הדברות אחר כך שכתוב "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" לעבוד אותו, כעבד שעובד את רבו שפדה אותו ממות, ושפדה אותו מכל הרעות של העולם.</p>
<p>בתרין זינין²⁸⁷⁸ (נ"א שמהן אלין) אקרונן ישראל לקב"ה עבדים דכתיב (&) עבדי הם ואקרונן בנים דכתיב (&) בנים אתם ליי' אלהיכם בזמנא דידע ליה ב"נ לקב"ה בארע כלל כדין אקרי עבד דעביד פקודא דמארי ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי וברזן דביתיה</p>	<p>בשני סוגים (שמות אלו) נקראים ישראל לקדוש ברוך הוא עבדים, שכתוב עבדי הם, ונקראים בנים, שכתוב "בנים אתם לה' אלהיכם" בזמן שמכיר האדם את הקדוש ברוך הוא בדרך כלל, אז הוא נקרא עבד שעושה מצות רבו, ואין לו רשות לחפש בגניזיו ובסודות ביתו.</p>
<p>בזמנא דידע ליה ב"נ בארע פרט כדין אקרי בן רחימא דיליה כבן דחפיש בגניזו בכל רזין דביתיה</p>	<p>בזמן שמכיר אותו האדם בדרך פרט, אז נקרא בן אהוב שלו, כמו בן שמחפש בגניזו בכל סודות ביתו.</p>
<p>ואע"ג דאקרי בן ברא בוכרא לקב"ה כד"א (&) בני בכורי ישראל לא יפוק גרמיה מכללא דעבד למפלח לאבוי בכל פולחנין דאינון יקרא דאבוי והכי אצטריך לכל ב"נ למהוי לגבי אבוי בן לחפשא בגניזוי ולמנדע רזין דביתיה ולאשתדלא אבתרייהו ולמהוי לגבי אבוי עבד</p>	<p>ואף על גב שנקרא בן, בן בכור לקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר בני בכורי ישראל, אל יוציא את עצמו מכלל של עבד לעבוד את אביו בכל העבודות, שהן כבוד אביו, וכך צריך לכל בן אדם, להיות בן לגבי אביו, לחפש בגניזיו ולדעת סודות ביתו ולעסוק אחריהם, ולהיות עבד לגבי אביו.</p>
<p>ורוא דמלה תרין דרגין אינון לעילא דאצטריך ב"נ לאתעטרא בהו ואינון רוא דמהימנותא ואינון חד</p>	<p>וסוד הדבר שתי דרגות הן למעלה שצריך בן אדם להתעטר בהן, והן סוד האמונה והן אחת.</p>
<p>חד רוא דעבד וחד רוא דבן</p>	<p>אחת סוד של עבד, ואחת סוד של בן.</p>

²⁸⁷⁷ שהוא תיקן ג' אבהן בתלת ענפי שיי' מן משה ותיקן אדם במ"ה מן משה גימ' אד"ם בסוד מה שמו כו' כידוע (יהל אור).

²⁸⁷⁸ ר"ל מסטרא דמלכות נקר' עבד ומסטרא דת"ת אב הרחמן נק' בנים וזה איבנו מלכנו וכן כל המאמר הזה הולך על קוטב זה (יהל אור).

<p>והאי עבד אקרי אדון כל הארץ בן כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל וכלא רוא חדא דמהמנותא</p>	<p>והעבד הזה נקרא אדון כל הארץ, בן כמו שבארנו, בני בכרי ישראל, והכל סוד אחד של האמונה.</p>
<p>ואצטריך ב"נ לאתעטרא באלין דרגין לאתכללא ברוא דמהימנותא עבד למפלה בכל זיני פולחנא בצלותא דאקרי עבודה כהאי עבד דאיהו רוא עלאה דלא שכיך לעלמין תדיר וקא משבחא ומנגנא תדיר</p>	<p>וצריך בן אדם להתעטר בדרגות הללו, להכלל בסוד האמונה, עבד לעבוד בכל מיני עבודה בתפלה שנקראת עבודה, כמו אותו עבד שהוא סוד עליון, שלא נשקט לעולמים תמיד, ומשבח ומנגן תמיד.</p>
<p>והא אתמר בפולחנין אחרנין דכל פולחנין ומלין דעלמין כלהו איהו עביד ופלה ובג"ד אקרי אדון בנין דאיהו עבד למפלה אקרי אדון כל הארץ</p>	<p>והרי נתבאר בעבודות אחרות, שכל העבודות ודברי העולמות כולם הוא עושה ועובד, ומשום זה נקרא אדון, משום שהוא עבד לעבוד נקרא אדון כל הארץ.</p>
<p>בר נש דאתעטר ברוא</p>	<p>בן אדם שמתעטר בסוד</p>
<p>דף קיב/א</p>	
<p>דא למיהוי עבד למפלה פולחניה דמאריה איהו סליק ואתעטר למהוי בדרגא דא ואקרי אוף הכי אדון דהא איהו בריך בכל אינון פולחנין להאי עלמא וקיים ליה וע"ד אקרי אדון (ס"א אדוני הארץ) זכאה חולקיה דהאי בן דוכי לאשתדלא למנדע בגנזי דאבוי ובכל ריזין דביתיה כברא יחידאי דאשליטיה אבוי בכל גנזוי ודא איהו יקרא דשליט על כלא</p>	<p>הזה, להיות עבד לעבוד עבודת רבו, הוא עולה ומתעטר להיות בדרגה הזו, ונקרא כמו כן כאן אדון, שהרי הוא מברך בכל העבודות האלה את העולם הזה ומעמידו, ועל זה נקרא אדון (אדוני הארץ), אשרי חלקו של הבן הזה, שזוכה לעסוק לדעת בגנזי אביו ובכל סודות ביתו, כמו בן יחידי שהשליטו אביו בכל גנזיו, וזהו הכבוד ששולט על הכל.</p>
<p>מאן דישתדל באורייתא למנדע ליה לקב"ה ובאינון גניזין דיליה אקרי בן לקב"ה כל חילי שמיא לית מאן דימחי בידיה בכל שעתא דאצטריך למיעל לגבי אבוי זכאה חולקיה בעלמין כלהו ובג"ד כד אשתדל למנדע ליה בארה פרט ברוא דחכמתא כדן אקרי בן</p>	<p>מי שעוסק בתורה לדעת את הקדוש ברוך הוא, ובאותם הגנזים שלו נקרא בן לקדוש ברוך הוא, כל כחות השמים אין מי שימחה בידו, בכל שעה שמצטרך להיכנס אל אביו, אשרי חלקו בכל העולמות, ומשום זה כשעוסק להכירו בדרך פרט בסוד החכמה אז נקרא בן.</p>
<p>בפולחנא דב"נ פלה ליה לקב"ה אית פולחנא דאצטריך ב"נ לאתכללא בתרוייהו למהוי עבד ובן לאתעטרא ביה בקב"ה ומה איהו דא פולחנא דצלותא דאצטריך למהוי בה עבד ובן לאתכללא בדרגין עלאין אלין למפלה ולא תקנא צלותא ברוא דעבד למפלה פולחנא דתקנא דעלמין ולא תדבקא רעותיה ברזין דחכמתא לאתדבקא במאריה בגניזין עלאין כדקא חזי</p>	<p>בעבודה שאדם עובד לקדוש ברוך הוא, יש עבודה שצריך אדם להכלל בשניהם, להיות עבד ובן, להתעטר בקדוש ברוך הוא. ומהו, זו עבודת התפלה, שצריך להיות בה עבד ובן, להכלל בדרגות העליונות הללו, לעבוד ולהתקין תפלה בסוד של עבד לעבוד את העבודה של תקון העולמות, ולהדביק רצונו בסודות החכמה להתדבק ברבו בגנזים עליונים כראוי.</p>
<p>בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרודא כלל לית מאן דימחי בידיה עבד עביד פולחניה דמאריה ואתקין תקוני עלמא מאן דהוי תרוייהו בכללא חד בתבורא חדא דא איהו ב"נ דאתקין רוא דכל מהימנותא בכללא חדא בלא פרודא כלל ומחבר כלא כחדא דא איהו ב"נ דקב"ה אכריז</p>	<p>בן נדבק תמיד באביו ללא פרוד כלל, אין מי שימחה בידו. העבד עושה עבודת רבו ומתקין תקוני העולם. מי שיהיה שניהם בכלל אחד, בחבור אחד, זהו אדם שמתקין את סוד כל האמונה בכלל אחד ללא פרוד כלל, ומחבר את הכל כאחד, זהו בן אדם שהקדוש ברוך הוא מכריז עליו בכל אותם</p>

<p>עלוי בכל אליו חילין ומשריין דכל עלמין ובכל אינון רקיעין אזדהרו בפלניא מהימנא דבי מלכא דכל גנזי דמאריה בידיה זכאה איהו בהאי עלמא וזכאה איהו בעלמא דאתי</p>	<p>חיילות ומחנות של כל העולמות ובכל אותם הרקיעים, הזהרו בפלוני נאמן בית המלך, שכל גנזי רבו בידו. אשריו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא.</p>
<p>מההוא יומא ולהלאה אשתמודע ב"נ ואתרשים בעלמין כלהו בשעתא דאצטריך כל חילין ומשריין כלהו אזדהרין למהוי גביה וקב"ה לא בעי²⁸⁷⁹ אלא איהו בלחודוי וקלא אתער יאות הוא ליחיד למהוי גביה דיחיד ולא תעסקא יחיד ביחיד</p>	<p>מאותו יום והלאה נודע האדם ונרשם בכל העולמות, בשעה שצריך כל החיילות והמחנות כולם מזהרים להיות אצלו, והקדוש ברוך הוא לא רוצה אלא אותו בלבדו, וקול מתעורר, ראוי הוא ליחיד להיות אצל היחיד, ולהתעסק יחיד ביחיד.</p>
<p>ורזא דתרין דרגין אליון אשכחנא בחד קרא דכתיב (&) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר ויאמר לי עבדי אתה הא עבד ישראל הא בן דכד אינון כללא חדא כרין כתיב אשר בכ אתפאר²⁸⁸⁰</p>	<p>והסוד של שתי הדרגות האלו מצאנו בפסוק אחד, שכתוב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר, ויאמר לי עבדי אתה, הרי עבד ישראל, הרי בן, שכאשר הם כלל אחד, אז כתוב אשר בכ אתפאר.</p>
<p>ברוך יי' לעולם אמן ואמן ימלוך ה' לעולם אמן ואמן²⁸⁸¹</p>	
<p>פרשת אם בחקותי</p>	
<p>אם בחקותי תלכו וגו' (&) ר' חייא פתח עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וגו'²⁸⁸² (&) עמי זכר נא זכאה חולקא דעמא דא דמאריהון אוכה לון הכי עמי זכר נא</p>	<p>אם בחוקותי תלכו וגו', רבי חייא פתח "עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וגו'", עמי זכר נא, אשרי חלקו של העם הזה שרבונם מוכיח</p>

²⁸⁷⁹ ר"ל לאשתדלא אלא הוא בלבד כמ"ש באברהם בהצלתו מכבשן האש (יהל אור).

²⁸⁸⁰ כנ"ל דאשתמודע בעליונים ב"ך מלכות כ"ב צנורין אתפאר בכ (יהל אור).

²⁸⁸¹ שמות קלד ב פקודא ללמוד תורה (הערת הזהר).

²⁸⁸² יש לדקדק דכיון דרבי חייא דריש תואר עמי אמאי שבק עמי קדמא דפסוק עמי מה עשיתי לך ודריש לה מעמי תניינא. וי"ל לפי הפשט דאי מעמי קדמא הוה אמינא דליכא למדרש (נ"א לפרש) מיניה דלגופיה אצטריך, ופירש עמי דמעיקרא הויתון, על דרך מה שאמרו רז"ל (נחמיה ט, ז) באשר בחרת באברם, אבל עמי השני מיותר לגמרי ואתי לדרשה להורות דתמיד עמו המה. האמנם לפי הסוד נבאר בו דרך נכון ויובן במ"ש באוצרות חיים על פסוק (דברים ט, יד) ואמחה את שמם, שאמר ה' להרוס ולמחות בנין רחל שעיקר מקומה מן החזה ולמטה ששם עץ הדעת טוב ורע ויש בה אחיזה לחיצונים, והיה רוצה לבנות את לאה בבנין שלם וכו' כנזכר שם. ומשה רבנו ע"ה התחנן על זה והזכיר זכות אבות שהם בני המלכות כמבואר בפסוק (במדבר כא, יח) באר חפרוה שרים וגו', ומאז הקים ה' דבר עבדו הנאמן ושוב לא עלה במחשבה לפניו לעשות עוד כן, וכמש"ה (מלכים ב יד, כז) ולא דבר ה' למחות את שם ישראל מתחת השמים, דייקא מתחת השמים שהוא מקום רחל, וכמ"ש באוצרות חיים על פסוק ואמחה את שמם מתחת השמים. וז"ש רבי חייא זכאה חולקא דעמא דא, פי' עם זה דוקא שלא נשתנה ותמיד עמד ויעמוד. וזהו ענין כפל תואר עמי, להורות ששתי פעמים נתהוו לעם ה', אחד בצאתם ממצרים, והשני אחר מעשה העגל שאמר ה' ואמחה את שמם כנז"ל. וזה היה קטרוג של בלעם שהיה אומר החליפם באומה אחרת, וזה מפני העגל שנטו אחר קליפת בל"ע בן בעור, שעם הכולל הוא עג"ל כמו שכתבתי בפרשת כי תשא ה). וזה שאמרו רז"ל ו) בלעם, בלא עם, בלע עם, שכוונתו היתה שיבולע עם קדוש. ולכן הוכפל תואר עמי בענין בלעם ובלק, עמי זכר נא וגו'. ועוד י"ל כי שני עמי הנזכר בכאן הם בסוד לאה ורחל, ורצונו בזה לרמוז ששתיהן עומדות וקיימות, גם שישראל פגמו בהן אפילו הכי לא רצה הקב"ה לעשות מה שגזר למשה רבנו ע"ה לבנות את לאה מסוד אר"א בנין חדש ממש שלא יפגמו בה החטאים. וז"ש אע"ג דאתון סטאן וכו', והענין כי שרשי שתי הנקבות הם בקו האמצעי, שבו יצדק לשון דרך ממש, כי השפע הולך בו ביושר. ולעומת כן אמר פסוקנו אם בחוקותי תלכו, שתי חוקות, והן הן שתי הנקבות, שדוקא בהן יתכן (נ"א יצדק) ענין החקיקה בסוד באר. ומסיים בסוף כל ההבטחות (כו, יב) ואתם תהיו לי לעם, דמשמע דוקא אם בחוקותי תלכו, תהיו לי לעם, ותזכו לתואר עמי, ואם לאו לא. ובכל זאת מצינו דקב"ה בחסדו גזים (נ"א גזיר) ולא עביד. דלא בעינא וכו', פי' שלא הסכים הרצון הטוב והעליון לעשותו, והיינו לא בעינא למעבד לכו כעובדייכו, ירצה [גם] כי פגמתם באמותיכם הקדושות ושהיה הדין נותן שלא אשוב לתקן אותן ושימחה מקורכם כיון דאתון סטאן מארחוי האמצעיים ותטו לימין או לשמאל, ואני לא כן חפצתי (רמ"ז).

<p>אע"ג דאתון סטאן מאורחי עמי אתון דלא בעינא למעבד לכו כעובדיכו</p>	<p>אותם כך, עמי זכר נא, אף על גב שאתם סוטים מדרכי, עמי אתם, שאיני רוצה לעשות לכם כמעשיכם.</p>
<p>ר' יצחק אמר זכאה²⁸⁸³ חולקא דעמא דמארייהו אמר לון עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתך ענה בי מה יעץ בלק מלך מואב בכמה מלין ועובדין אמר לשיצאה לכו מעלמא וכמה חרשין אתער לקבלייכו</p>	<p>רבי יצחק אמר אשרי חלקו של העם שרבונם אומר להם עמי מה עשיתי לך, ומה הלאיתך, ענה בי, מה יעץ בלק מלך מואב, בכמה דברים ומעשים אמר להשמיד אתכם מהעולם, וכמה כשפים עורר כנגדכם.</p>
<p>א"ר יוסי אמר לון קב"ה לישראל זכור נא ווי דאנן צווחין בכל יומא וגענין ובכינן (&) זכור יי' מה היה לנו (&) זכור יי' לבני אדום ולא בעי לאשגחא עלנא</p>	<p>אמר רבי יוסי אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, זכור נא אוי שאנו צווחים בכל יום וגועים ובוכים "זכר ה' מה היה לנו", "זכר ה' לבני אדום" ולא רוצה להשגיח עלינו.</p>
<p>הוא אמר לון בבכו זכור נא אין נא אלא לשון בעותא ואנן לא אשגחנא ביה כגוונא דא אנן צווחין זכור יי' מה היה לנו זכור יי' לבני אדום (&) זכור עדתך קנית קדם (&) זכרני יי' ברצון עמך ולא בעי לאשגחא עלן</p>	<p>הוא אמר לנו בבקשה זכר נא, אין נא אלא לשון בקשה, ואנו לא השגחנו בו. כדוגמא זה אנו צווחים, "זכר ה' מה היה לנו", "זכר ה' לבני אדום" "זכר עדתך קנית קדם" "זכרני ה' ברצון עמך" ולא רוצה להשגיח עלינו.</p>
<p>ר' יהודה אמר ודאי קב"ה אשגח עלן תדיר ודכיר לון אי לאו דאיהו אשגח בהו בישראל ודכיר לון לא יקומון חד יומא בגלותא הה"ד (&) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'</p>	<p>רבי יהודה אמר ודאי שהקדוש ברוך הוא משגיח עלינו תמיד וזוכר אותנו, שאם הוא לא ישגיח על ישראל וזוכר אותם לא יעמדו יום אחד בגלות, זהו שכתוב "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'",</p>
<p>קי"ב/ב</p>	

²⁸⁸³ הנה רבי יצחק רוצה לדרוש בשבח ישראל מבחינה אחרת הגם כי הוא מיוסד על הנז"ל, וזה כי רק הם מוסיפים כח בגבורות של מעלה או להפך חלילה מפני היות שם שורשם, ולכן אמר ה' עמי מה עשיתי לך וגו', ומפורש בפרשת בלק ר"ג ב', מה עשיתי לך, שליטת לך על כל בני היכלי ושליטת לך על כל מלכין דעלמא וכו'. הרי שמפרש מלת מה עשיתי להפגת החשיבות, על דרך (תהלים קד, כד) מה רבו מעשיך ה'. ולפי זה הזכיר פסוק זה בין הטובות ובין התלאות שהיו לישראל, ועל כולן אמר ה' ענה בי. וסוד הענין כי הנה חכמי לב המשכילים ויודעים סדר השתלשלות השפע לפי ענייני הפרצופים ומדרגת עמידתן ילמדו העליון מן התחתון וגם התחתון מן העליון, כי הנה לפי מדרגת מעלות המצוות שיראו שעושים ישראל ישיכלו מדרגת העליות שתתעלה השכינה ובאיזו בחינה תתחבר אל דודה אם יעקב ורחל או ישראל ורחל וכיוצא בזה. וכמו כן ידיעת ההפכיים, כי לפי מהות העוונות יבינו בחינת הפגם ואיזה הוא מצב העולמות, וגם כן אז ישיכלו איזה שפע יבוא לעולם. וז"ש ענה בי, כלומר רק אתה תוכל לענות ולהעיד בי באיזה מצב גדולה ומעלה אני עומד, יען כי ממך הכל ומקרך אשר יקרך יקרני גם אני, וכענין משל שני תאומים מותאמים, כי משלו ישיכל את של אחיו, ואין דבר זה קשה להבחין אל נאמני הסוד, מפני כי מצות התורה מודעת סגולתן כי אחת תלויה במדה אחת ואחרת באחרת ובקיומן תלוי הכנת כלי המדות והמשכת השפע עליהם, ונמצא כי בהתקיים מצוה אחת תתאוה בחינה אחרת פרטית כנגדה. ועל דרך משל נאמר, כי בשמירת השבת כתיקונה למטה כמו כן ישמרוה מלמעלה דהיינו בהתעלות העולמות. ולפי זה ינעם פסוקנו אם בחוקותי תלכו, שהרי החוקים והמצוות אשר אני מצוה אתכם הן הן מצוותי וחוקותי שאני עושה ומקיים, וכענין שאמרו רז"ל מלך בשר ודם גוזר גזירה ואינו מקיימה אבל הקב"ה אינו כן וכו'. ולא עוד אלא ועשיתם אותם, מעלה אני עליכם כאילו אתם עשיתם ותקנתם את המצוות. וגם דרשו רז"ל כאילו עשיתם את עצמכם, כי תר"ג המצוות הם כנגד תר"ג איברי הגוף ותר"ג ניצוצות הנשמה, ואלו ואלו מושרשים בפרצופים העליונים שהם הם המצוות בעצמותן. והרי כי ועשיתם אותם או ועשיתם אתם הכל דבר אחד, והקרי והכתיב אחד הוא. ואמנם לפי שבין רבי חייא ובין רבי יצחק שניהם על יסוד אחד נוסדים, והוא השתרשות ישראל למעלה על פי מה שנז"ל, כי רבי חייא מדבר על השארות שורש ישראל בתרי נוקבין ורבי יצחק על היותם במקום הזכר. לכן המתין לפרש הפסוק מה יעץ גם כן אחרי רבי יצחק, אע"ג דלא איירי אלא בפסוק מה עשיתי לך, וזה מפני שהענין שוה לשניהם, כי כוונת בלק ובלעם היתה להכחיש פמלייא של מעלה, והיינו בהמשיך אחורי חסדי זעיר וגבורות, דהיינו אחורי מ"ה וב"ן, ק"ל וקד"ם העולים רע"ד כמנין בל"ק ובלע"ם, ולפגום את תרי הנוקבין רח"ל ולא"ה העולות גם כן רע"ד, ובזה חשב שיכרית זכר ישראל מן הזכר ומן הנוק' (רמ"ז).

<p>קב"ה לא עביד לן כעובדנא²⁸⁸⁴</p>	<p>הקדוש ברוך הוא אינו עושה לנו כמעשינו.</p>
<p>ת"ה בלק חכים²⁸⁸⁵ הוה ורב חרשין בעובדי ידיו יתיר מן בלעם והכי אוליפנא כל מה דבעי ב"נ בהאי עלמא²⁸⁸⁶ בפולחנא דקב"ה בעי לאתערא בעובדא לתתא דבעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא ועובדא דא בעי בקדושה והא אוקמוה</p>	<p>בא וראה בלק חכם היה וגדול המכשפים במעשי ידיו יותר מבלעם, וכך למדנו, כל מה שרוצה אדם בעולם הזה בעבודת הקדוש ברוך הוא, צריך לעורר במעשה למטה, שבמעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה, והמעשה הזה צריך בקדושה, והרי פרשוה.</p>
<p>ובאתר דלית עובדא אית מלה ובמלה דפומא תלייא עובדא לאתערא לעילא כמה דבעינן לאתערא קדושה עלאה בעובדא ובמלה הכי נמי אינון דאתיין מסטרא דמסאבותא בעיין לאתערא סטרא דלהון בעובדא ובמלה דפומא</p>	<p>ובמקום שאין מעשה יש דיבור, ובדיבור הפה תלוי המעשה, לעורר למעלה, כמו שצריכים לעורר קדושה עליונה במעשה ובדיבור, כך גם אותם שבאים מצד הטומאה צריכים לעורר את הצד שלהם במעשה ובדיבור הפה.</p>
<p>ואע"ג דבלעם חרשא הוה רב מכל חרשין דעלמא חרשא עלאה מניה הוה בלק בקסם הוה בלק רב מכל הכימין ובלעם בנחש (והא אוקמוה) קסם ונחש תרין דרגין אינון²⁸⁸⁷ קסם תלייא בעובדא²⁸⁸⁸ נחש לא תלייא בעובדא²⁸⁸⁹ אלא באסתכלותא ובמלה דפומא²⁸⁹⁰ וכדין מתערין עליהו רוח מסאבא לאתלבשא בהו ועביד מה דעביד</p>	<p>ואף על גב שבלעם היה המכשף הגדול מכל מכשפי העולם, מכשף עליון ממנו היה בלק, בקוסם היה בלק גדול מכל החכמים, ובלעם בנחש. (והרי פרשוה) קוסם ונחש שתי דרגות הן, קוסם תלוי במעשה, נחש לא תלוי במעשה אלא בהתבוננות ובדיבור הפה, ואז מעוררים עליו רוח טומאה להתלבש בהם ועושה מה שעושה.</p>

²⁸⁸⁴ פליג אדרבי יוסי דרבי יוסי קאמר דאמר לון מדה כנגד מדה זכור כנגד זכור, ור' יהודה קאמר דלא הכי "אלא דאשגח" ומה שאינו עושה הוא מפני רוע מעללינו, ועכ"ז לא כעונותינו גמל עלינו (אור יקר).

²⁸⁸⁵ הנכון אצלי שהם דברי רבי יצחק שאמר לעיל וכמה חרשין אתער לקבליכו, ואל זה נמשך ואמר ת"ח, להודיענו כוחם של בלק ובלעם, אלא שהפסיק הענין בשל רבי יוסי ורבי יהודה ואחר כך חוזר לעניינו. האמנם מכל מקום יש לומר שגם ממנו ראה לעוצם השגחת ה' עלינו, כי הנה באותו זמן היו זר"ן אחר באחור, ובפרט בכמה עוונות אשר המרוהו במדבר, ולכן גדל כח בלק ובלעם שכל עצמם יוצאים מבחי' אחוריים בהיות זר"ן אחר באחור, ולכן בלע"ם ובל"ק גי' ק"ל קד"ם שהם ממש אחורי זר"ן, ואז נכנסים עקבי לאה בכתר רחל שמשם כל אחיזתם בצאת האור ההוא לחיצונים בר מינן. ואמנם כתוב בליקוטי תורה פרשת בלק, כי בלעם שרשו מהבל ובסוד אור מקיף הבל הפה וסודו משם אה"ה שה"ס אור מקיף, ובלק שרשו מקין בסוד אור פנימי וסודו משם הוי"ה, אבל הכל מבחינת האחוריים שאז הוא שיש להם אחיזה, מה שאין כן בבוא רחל פנים בפנים. ולפי זה ינעם אומרו עמי זכר"ר נא, שה"ס ע"ב קס"א מסוד הפנים. וידוע כי כל בחינת דיבור הוא תיקון לאור מקיף והמעשה לאור פנימי. ומעתה תבין מעצמך טעם היות אל בלעם כח בפיו להיותו מבחינת אור מקיף ובלק במעשה שהוא מאור פנימי, והם מבחינת קסם ונחש. ומזל"ן [ומשה זכותא לי נראה] שגם בחינת הסתכלות הוא בחינת אור מקיף, דהיינו האורות היוצאים מן העין, ולכן היו בבלעם שניהם וההסתכלות ומלה. ועוד נלע"ד כי ידיעת בלעם אותו הרגע ה"ס רגע הכנס עקבי לאה תוך כתר רח"ל, ואז יורדים אל עיניה בסוד ב' פעמים דמע"ה, וזהו כח לפועלי הדין, ולכן הם בסוד ענב"ם וכמ"ש בליקוטי תורה פסוק (בראשית כו, ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי. ואמנם משם היה נמשך לבלעם כח ההסתכלות הפגום. ועוד איתא בדברי הרב שבלעם היה אחוז בסיגי צד ימין מרגל ימין של לאה, ולכן היה חיגר וסתום עין אחת, דהא בהא תליא, שמעקב לאה נמשך לעין ימין של רחל (רמ"ז).

²⁸⁸⁶ במעשה המצוות מתקן האדם את הנפש שלו מפני שהיא מבחינת עולם העשיה, וכנודע מסוד ד' חלקי המעשה שאנו עושים בכל בקר שבהם משלימים חנר"ן דנפש (רמ"ז).

²⁸⁸⁷ פי' קסם היא נוק' דנוגה ועי' דף ריא ע"א מ"ש שם באורך (מ"מ).

²⁸⁸⁸ וסי' וקסמים בידם (רח"ו).

²⁸⁸⁹ דע כי בלעם הוא מהארות יסוד אבא שבוקע ביסוד דאמא מאחורי הראש דז"א ואותם הארות הם בלאה ומתפשטים בה עקבי לאה שהם בכתר דרחל והנה בלעם הוא מאותם האורות דיסוד דאבא הנמשכים עד מקום זה ולכן היה שקול כמרע"ה ובלק הוא סוד העקביים שבוקעים ובולקים בתוך כתר רחל והם מאימא ולכן בלעם הוא בנחש ובלק בקסם כי המעשה הוא באימא כנודע (רח"ו).

²⁸⁹⁰ הן נגד תרין דרגין בקדושה נחש וצור, נחש באסתכלותא ובמלה דפומא וצור בעובדא כמ"ש בזו"ח כו ע"ג וע"ד ומטך אשר הכית בו את וכו' עד וחיין למארי קשוט באותה שעה דכתיב וראה אותו וחי (יהל אור).

<p>וישראל קדישין לאו הכי אלא כלהו קדישין וכל עובדיהו לאתערא עליהו רוח קדישא כד"א (&) עד יערה עלינו רוח ממרום וע"ד כתיב (&) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל דהא אינון בסטרא דקדושה עלאה אחידן ועובדיהו בקדושה אתו וקדושה מתערי עליהו ומתלבשן בה</p>	<p>וישראל הקדושים לא כך, אלא כולם קדושים וכל מעשיהם לעורר עליהם רוח קדושה, כמו שנאמר "עד יערה עלינו רוח ממרום", ועל זה כתוב "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל" שהרי הם אחוזים בצד הקדושה העליונה, ומעשיהם בקדושה באים, וקדושה מתעוררת עליהם ומתלבשים בה.</p>
<p>ות"ח בקסם הוה בלק רב מכל הכימין ובלעם בנחש וע"ד בשעתא דבעא בלק לאתחברא עמיה מה כתיב (&) וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם (ובלעם עובדוי בנחש)</p>	<p>ובא וראה בקוסם היה בלק גדול מכל החכמים, ובלעם בנחש, ועל זה בשעה שרצה בלק להתחבר עמו, מה כתוב "וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם" (ובלעם מעשיו בנחש).</p>
<p>ת"ח במלה דפומא הוה בלעם רב מכל חרשין דעלמא ובאסתכלותא דההוא נחש הוה ידע לכוונא שעתא ועל דא בעא בלק לאשלמא מלה (ס"א כלא) קסם ונחש אמר ליה קב"ה רשע הא קדמוך בני עובדא אית בגווייהו דכל סטרין בישין וזינין בישין וחרשין דעלמא לא יכלין לקרבא בהדיהו דבלהו ערקין מקמיה ומאי איהו אהל מועד ומאני קודשא ושמושי מקדשא וקטרת בוסמין דקא מבטל כל רתחא ורוגזא דעלמא דלעילא ותתא ועלוון וקרבינין בכל יומא ותרי מזבחות למעבד עובדא מזבחות ושלחן לחם הפנים ואת הכיור ואת כנו וכמה שמושין לעובדא למלה דפומא הארון ותרי לוחיא דאורייתא ואהרן לכפרא על עמא בצלותא בכל יומא</p>	<p>בא וראה בדבור הפה היה בלעם גדול מכל המכשפים של העולם, ובהתבוננות אותו נחש היה יודע לכוון את השעה, ועל זה רצה בלק להשלים דבר (הכל) קסם ונחש, אמר לו הקדוש ברוך הוא רשע הרי קדמוך בני, מעשה יש בתוכם שכל הצדדים הרעים והמינים הרעים וכשפי העולם לא יכולים להתקרב אליהם, שכולם בורחים מלפניו, ומהו אהל מועד, ובגדי קדש, ושמושי המקדש, וקטורת הבשמים שמבטלת כל רתחה ורוגז של העולם שלמעלה ולמטה, ועולות וקרבנות בכל יום, ושני מזבחות לעשות מעשה מזבחות, ושלחן ולחם הפנים, ואת הכיור ואת כנו, וכמה שמושים למעשה לדבור הפה, הארון ושני לוחות התורה, ואהרן לכפר על העם בתפלה בכל יום.</p>
<p>כיון דאשגח ההוא רשע בהאי אמר (&) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל מ"ט יי' אלהיו²⁸⁹¹ עמו ותרועת מלך²⁸⁹² בו וע"ד (&) עמי זכר נא בבעו מנייכו הוה דכירין ההוא זמנא דאתחברו בלק ובלעם לשיצאה לכו ולא יכילו דאנא אחידנא בכו כאנא דאחיד בבריה ולא שביק ליה בידא דאהרא</p>	<p>כיון שהשיגח אותו רשע בזה, אמר "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל", למה, "ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו", ועל זה "עמי זכר נא", בבקשה מכם זכרו אותו זמן שהתחברו בלק ובלעם להשמידכם, ולא יכלו שאני אחזתי בכם, כמו אב שאוחז את בנו, ולא משאיר אותו ביד אחר.</p>
<p>מן השטים ועד הגלגל מאי דא לקביל דא²⁸⁹³ אלא אמר קב"ה לישראל בבעו מנייכו הוה דכירין כל זמנא דהויתון אחידן בי ולא יכיל ההוא רשע בחרשוי וקסמוי לשלטאה עלייכו כיון דשבקתון ידייכו לאחרא בי והויתון בשטים מה כתיב (&) ויאכל העם וישתחו לאלהיהם</p>	<p>"מן השטים עד הגלגל" מה זה לעומת זה, אלא אמר הקדוש ברוך הוא, ישראל בבקשה מכם תהיו זוכרים כל זמן שהייתם אחוזים בי ולא יכל אותו רשע בכשפיו וקסמיו לשלוט עליכם, כיון שעזבתם את ידיכם מלאחז בי, והייתם בשטים, מה כתוב "ויאכל העם וישתחו לאלהיהן" בגלגל, כמו</p>

²⁸⁹¹ ז"א (מ"מ).

²⁸⁹² מלכות (מ"מ).

²⁸⁹³ מה ענין שטים לגלגל שהשטים הוא בעבר המזרחי והגלגל היא בעבר הירדן המערבי (מ"מ).

<p>בגלגל כד"א (&) בגלגל שוורים זבחו וכדין שליטו בכו שנאיכון</p>	<p>שנאמר "בגלגל שוורים זבחו" ואז שלטו בכם שונאיכם.</p>
<p>וכל דא אמאי (&) למען דעת צדקות יי' כל אינון צדקות דעבדנא לכו בזמנא דאתון אחידן בי ולא שביקנא מלה דעלמא לשלמא בכו ורוגזא דלעילא ותתא וזינין בישין לא יכלין לקרבא בכו</p>	<p>וכל זה למה, "למען דעת צדקות ה'" כל אותן צדקות שעשיתי לכם בזמן שאתם אחוזים בי, ולא השארתי דבר בעולם לשלוט בכם, והרוגז שלמעלה ולמטה והמינים הרעים לא יכולים לקרב לכם.</p>
<p>ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי' אלי (&) ת"ה בשעתא דעאל שמשא ותרעין כלהו אסתימו ועאל ליליא ואתחשך כמה חבילי (ס"א כלבי) קנא שראן²⁸⁹⁴ משלשליהון²⁸⁹⁵ ואזלין ושטאן בעלמא וכמה רברבי²⁸⁹⁶ ממנן עלייהו דמדברי להו ואית ממנא רברבא על כלא מסטרא דשמאלא וההוא רשע הוה שכיח²⁸⁹⁷ לגבי ההוא ממנא עלאה מכלא בחרשוי והוא הוה אמר בחרשוי בליליא בזמנא דאיהו שלמא בכל סיעתא דיליה והוא הוה אתי לאשתכחא גביה ואודע ליה מה דאיהו בעי</p>	<p>"ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר ה' אלי", בא וראה, בשעה שנכנס השמש וכל השערים נסתמים, ונכנס הלילה ומחשיך, כמה קבוצות (כלבים) מותרים משלשותיהם והולכים ומשוטטים בעולם, וכמה ממונים גדולים עליהם שמנהיגים אותם, ויש ממונה גדול על הכל מצד השמאל, ואותו רשע היה מצוי אצל אותו הממונה העליון מהכל בכשפיו, והוא היה אומר בכשפיו בלילה, בזמן שהוא שולט, בכל סייעתו, והוא היה בא להמצא אצלו, ומודיע לו מה שהוא רוצה.</p>
<p>כנונא</p>	<p>כדוגמא</p>
<p>קיג/א</p>	
<p>דא ויבא אלהים אל לבן הארמי (&) ההוא דשכיח גביה (&) ויבא אלהים אל אבימלך כלהו כנונא דא בכל אתר אקרונ ליה באינון חרשין וע"ד הוה שכיח בליליא יתיר מביממא והא אוקמוה</p>	<p>זה "ויבא אלהים אל לבן הארמי" אותו שמצוי אצלו, "ויבא אלהים אל אבימלך" כולם כדוגמא זה, בכל מקום קוראים לו באותם כשפים, ועל זה היה מצוי בלילה יותר מאשר ביום, והרי פרשוה.</p>
<p>וכל הני חרשין וחכימין הוו לאבימלך דכתיב (&) וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון²⁸⁹⁸ כתיב הכא בעד החלון וכתיב (&) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא</p>	<p>וכל המכשפים והחכמים היו לאבימלך, שכתוב "וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון". כתוב כאן בעד החלון, וכתוב שם "בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא".</p>
<p>לבן הא אוקמוה בלעם כדין ועל דא בכלהו כתיב (&) אלהים ויבא אלהים אל בלעם (&) ויבא אלהים אל לבן ויבא אלהים אל אבימלך הו אתא לגבייהו ולא אינון לגביה דהא לית להו אתר זמין²⁸⁹⁹</p>	<p>לבן הרי פרשוה, בלעם כמו זה, ועל זה כתוב בכלם אלהים, "ויבא אלהים אל בלעם" "ויבא אלהים אל לבן" "ויבא אלהים אל אבימלך". הוא בא אליהם, ולא הם אליו, שהרי אין להם מקום מוכן.</p>

²⁸⁹⁴ תימא דהא בריש פרשת בהר סיני קאמר דחמרי שטאן אבל אתני וכלבי לא שטאן והכא קאמר "כלבי שראן כו" (אור יקר).

²⁸⁹⁵ נוקבא דתהומא רבא ששם מאסרם כנודע (אור יקר).

²⁸⁹⁶ משמע דלא שטאן אלא במאמר חמרי שהוא עליהם שהם למעלה מכלבי, והעד משמרה ראשונה חמור נוער וכן בלעם היה עושה מעשה חמור בא על אתונו (אור יקר).

²⁸⁹⁷ כיון שיש שולטין עליהם שהם מנהיגים אותם אם כן לא שטאן אלא חמרי שטאן כיון שאין למעלה מהם, ואפשר דשטאן על ידי נחש וקסם, והיינו דקאמר התם ממש (אור יקר).

²⁸⁹⁸ לקמן קפד ע"ב (לש"ו, וביאורים ח"ב יב ע"א).

²⁸⁹⁹ פ' לא היה להם אחיזה בדברים העליונים ואפילו החצונים כדי שיהיו הם מסתלקים שם להמשך נבואתם אלא דרך כישוף שמושכים אותו הכח אליהם (אור יקר).

<p>ואי תימא הא כתיב אלהים²⁹⁰⁰ אלא שמא דא אשתתף בכלא²⁹⁰¹ ואפי' ע"ז נמי אלהים אקרי אלהים אחרים ובכללא דאלהים אחרים אלן ממנן ובכללא דא הוו ובג"כ אקרי הכי</p>	<p>ואם תאמר, הרי כתוב אלהים, אלא שהשם הזה משתתף בכל, ואפילו עבודה זרה גם נקראת אלהים, אלהים אחרים, ובכלל של אלהים אחרים אלה ממונים, ובכלל זה היו, ולכן נקרא כך.</p>
<p>וההוא רשע הוה אמר בחרשוי וקרי ליה ואתי לגביה ובגין כך כתיב (&) לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי' אלי²⁹⁰² ההוא רשע קא משבח גרמיה דהא לא כתיב ביה אלא ויבא אלהים</p>	<p>ואותו רשע היה אומר בכשפיו וקורא לו ובא אליו, ולכן כתוב לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר ה' אלי, אותו רשע משבח את עצמו, שהרי לא כתוב בו אלא ויבא אלהים.</p>
<p>ד"א כאשר ידבר יי' אלי (&) ע"י דההוא שליחא דסטרא אחרא ואי תימא הא ביממא²⁹⁰³ אשתכח לגביה קיב (ס"א כד הוה לגבי בלק²⁹⁰⁴ אלא) אלא ודאי בנחש²⁹⁰⁵ אסתכלותא הוה ביה²⁹⁰⁶ ובההוא זמנא²⁹⁰⁷ הוה מסתכל לכוונא שעתא הה"ד (&) ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים</p>	<p>דבר אחר, כאשר ידבר ה' אלי, על ידי אותו שליח של הצד האחר. ואם תאמר הרי ביום נמצא אצלו, (כשהיה אצל בלק אלא) אלא ודאי בנחש ההתבוננות היתה בו, ובאותו זמן היה מתבונן לכוון את השעה, זהו שכתוב ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים.</p>
<p>וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל (&) אלא דההוא יומא אסתכל לכוונא שעתא ולא אשתכח כשאר יומי וכדין חמא דהא רוגזא רבא לא אשתכח בעלמא כדין ידע כי טוב בעיני יי' לברך את ישראל בההוא זמנא שביק גרמיה מכל נחשים דעלמא ולא אסתכל בהו הה"ד (&) ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים</p>	<p>וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל, אלא שאותו יום התבונן לכוון את השעה, ולא נמצא כשאר הימים, ואז ראה שאין רוגז גדול נמצא בעולם, אז ידע כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל, באותו זמן עזב את עצמו מכל הנחשים של העולם, ולא הסתכל בהם, זהו שכתוב ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים.</p>
<p>ת"ח בההיא שעתא דרתחא אשתכח כדין שמאלא אתער והוה ידע ההוא רשע אתר לאחדא בסטרא שמאלא למילט ואסתכל בההוא זמנא ולא אשתכח כדין מה כתיב (&) מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם יי' ובג"כ (&) עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו' ומה ענה אותו בלעם בן בעור (בגין כך) זכאין אינון ישראל זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי (דמאריהון אוכח לון הכי)</p>	<p>בא וראה באותה שעה שהרוגז נמצא אז השמאל מתעורר והיה יודע אותו הרשע את המקום לאחז בצד השמאל לקלל, והתבונן באותו הזמן ולא מצא, ואז מה כתוב "מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה'", ולכן "עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו'", ומה ענה אותו בלעם בן בעור, אשריהם ישראל, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא (שרבונם הוכיח להם כך).</p>

²⁹⁰⁰ שמורה שיש להם אחיזה בשם זה הקדוש ובספירה זו (אור יקר).
²⁹⁰¹ פי' אל הקדושים למעלה ואל הבלתי קדושים, ואפילו בבני אדם למטה כאומרו אלהים לא תקלל, והטעם כי כל האוחזים בדין חצונים ופנימיים יקראו בשם זה מפני שהם משתלשלים מהם (אור יקר).
²⁹⁰² והיה נביא לאומות עלי ידי השמאלים ויהיה המשכת הנבואה כהשתלשלות המזון לחצונים על ידי שליח (אור יקר).
²⁹⁰³ ואם כן קשה דאמרת לעיל דווקא בלילה ועל ידי החצונים והרי עתה ביום ואין חצונים שראן משלשוליהון (או ריקר).
²⁹⁰⁴ ר"ל היכי אמרת שלא היה בא אצלו ס"מ רק בלילה, דקבלי לה הלא כשהיה אצל בלק בא ס"מ אצלו ביום (מ"מ).
²⁹⁰⁵ ר"ל שהסתכלות בעלמא היה מסתכל ע"י דכורא דנוגה הנק' נחש ולעולם לא היה בא אצלו ס"מ ביום (מ"מ).
²⁹⁰⁶ אפילו ביום ומה שהיה מסתכל בלילה שהוא עיקר שליטתם הוא לידע השעה הראויה ביום (אור יקר).
²⁹⁰⁷ פי' בלילה הוה מסתכל לכוונא שעתא הראויה אל הנחש ביום שאין כל השעות ראויות להסתכל (אור יקר).

<p>אם בחקתי תלכו (&) אם בחקותי דא אתר דגזירין²⁹⁰⁸ דאורייתא תליין בההוא אתר כד"א (&) את חקותי²⁹⁰⁹ תשמורו חוק הוא דאקרי הכי וגזירין דאורייתא בה אתכלילין (&) ואת משפטי²⁹¹⁰ תשמורו משפטי דא הוא אתר אחרא עלאה²⁹¹¹ דההיא חקה אחידת ביה ומתחבראן דא בדא דעילאי ותתאי</p>	<p>אם בחוקותי תלכו, אם בחוקותי זה מקום שגזרות התורה תלויות באותו מקום, כמו שנאמר "את חוקותי תשמורו" חוק הוא שנקרא כך, וגזרות התורה נכללות בו, "ואת משפטי תשמורו", משפטי זהו מקום אחר עליון, שאותה חקה אחוזה בו, ומתחברים זה בזה, של עליונים ותחתונים.</p>
<p>וכל פקודי אורייתא וכל גזרי אורייתא וכל קדושי אורייתא בהני אחידן בגין דהאי תורה שבכתב והאי תורה שבע"פ ועל דא אם בחוקותי כל אינון גזירין ודינין ועונשין ופקודין דאינון בההוא אתר דאקרי תורה שבע"פ חקה</p>	<p>וכל מצוות התורה וכל גזרות התורה וכל קדושות התורה אחוזים באלה, משום שזו תורה שבכתב וזו תורה שבעל פה, ועל זה אם בחוקותי, כל אותם גזרות ודינים ועונשים ומצוות, שהם באותו מקום שנקרא תורה שבעל פה, חקה.</p>
<p>ואת משפטי תשמורו בההוא אתר דאקרי תורה שבכתב כד"א (&) משפט לאלהי יעקב ודא אחיד בדא ודא וכלא חד ודא הוא כללא דשמא קדישא ומאן דאעבר על פתגמי אורייתא כאלו פגים שמא קדישא בגין דחק ומשפט שמא דקב"ה הוי ועל דא אם בחקותי תלכו דא תורה שבעל פה ואת משפטי תשמורו דא תורה שבכתב ודא הוא כללא דשמא קדישא</p>	<p>ואת משפטי תשמורו, באותו מקום שנקרא תורה שבכתב, כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב, וזה אחוז בזה וזה הכל אחד, וזהו כלל השם הקדוש, ומי שעובר על דברי התורה כאילו פגם את השם הקדוש, משום שחק ומשפט, זהו השם של הקדוש ברוך הוא, ועל זה אם בחוקותי תלכו, זו תורה שבעל פה, ואת משפטי תשמורו זו תורה שבכתב, וזהו כלל השם הקדוש.</p>
<p>ועשיתם אותם (&) מאי ועשיתם אותם²⁹¹² כיון דאמר תלכו ותשמרו אמאי ועשיתם אלא מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי כביכול כאלו עביד ליה לעילא אמר קב"ה כאלו עשאני ואוקמוה</p>	<p>"ועשיתם אותם" מה זה ועשיתם אותם, כיון שאמר תלכו ותשמרו למה ועשיתם, אלא מי שעושה מצוות התורה והולך בדרכיה כביכול כאילו עשה אותו למעלה, אמר הקדוש ברוך הוא כאילו עשאני, ופרשוה.</p>
<p>וע"ד ועשיתם אותם ועשיתם אתם כתיב ודאי²⁹¹³ והואיל ומתערי עלייכו לאתחברא דא בדא לאשתכחא שמא קדישא כדקא יאות²⁹¹⁴ ועשיתם אתם ודאי</p>	<p>ועל זה ועשיתם אותם, כתוב ועשיתם אתם ודאי, והואיל ומתעוררים עליכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש כראוי, ועשיתם אתם ודאי.</p>

²⁹⁰⁸ השכינה נק' חוקה חוקה חקתי גזרה גזרתי דהא כל דינין ומארי קרבא דמלכא אתפקדו בידהא (רח"ו).
²⁹⁰⁹ ה"ג את חקתי תשמרו בלא ו' (רח"ו). והיינו פ' דפר' קדושים את חקותי תשמורו בהמך וכו' (מ"מ).
²⁹¹⁰ בפ' בהר סיני הוא פסוק זה ונכתב כאן בטעות ולעיל באותו פסוק נדרש דרשה זו את חקתי תעשו ואת משפטי תשמרו ומ"ש דא הוא אתר אחרא עלאה פי' ז"א הנקרא משפט (רח"ו). ונלע"ד דאין אנו צריכים לכל זה אלא פסוק זה הוא באחרי מות את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו ללכת בהם וכו' ורוצה הזהר לחבר רישא דהאי קרא עם סיפא דההוא קרא וסיפא דהאי קרא עם רישא דהתם ולכך אמר תחלה אם בחקותי תלכו וכו' כמד"א ואת חקותי תשמורו דהיינו סיפא דההוא קרא. ומ"ש ואת משפטי תשמורו היינו סיפא דהאי קרא דכתיב ואת מצותי תשמרו וכיון שחברנו אותו עם רישא דההוא קרא דכתיב את משפטי תעשו, כאלו כתיב הכא ואת משפטי תשמרו דהיינו ז"א הנק' משפט ולכך אמר הזהר ואת משפטי תשמרו (מ"מ).
²⁹¹¹ ז"א (מ"מ).
²⁹¹² עי' הערה בסוף הספר.
²⁹¹³ כי אתם מתקנים ועושים אותה חוק ומשפט הנ"ל דהיינו נוק' שהיא נקודה עושים אותה פרצוף וז"א שהוא בן ר"ק בלבד עושים אותו בן עשר ע"י מע"ט וא"כ שפיר קאמר ועשיתם אותם (רח"ו).
²⁹¹⁴ ח"ב לב ע"ב (לש"ו).

<p>כנוונא דא אר"ש (שמואל ב' ח יג) ויעש דוד שם²⁹¹⁵ וכי דוד עביד ליה²⁹¹⁶ אלא בגין דאזיל²⁹¹⁷ בארחי דאורייתא ועביד פקודי אורייתא ואנהיג מלכותא²⁹¹⁸ כדקא יאות כביכול עשה שם לעילא²⁹¹⁹ ולא הוה מלכא בעלמא דזכה</p>	<p>כדוגמא זה אמר רבי שמעון "ויעש דוד שם" וכי דוד עשה אותו, אלא משום שהלך בדרכי התורה ועשה מצוות התורה והנהיג את המלכות כראוי, כביכול עשה שם למעלה, ולא היה מלך בעולם שזכה</p>
<p>קיג/ב</p>	
<p>להאי כדוד דהוה קם בפלגות ליליא והוה משבח ליה לקב"ה עד דסליק²⁹²⁰ שמא קדישא בכורסייה בשעתא דסליק נהורא דיממא כביכול הוא עבד שם ממש כד"א (&) ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ובג"כ (&) ויעש דוד שם ועל דא (&) ועשיתם אותם²⁹²¹ כתיב</p>	<p>לזה כמו דוד, שהיה קם בחצות הלילה והיה משבח את הקדוש ברוך הוא עד שעולה השם הקדוש בכסא, בשעה שעולה אור היום, כביכול הוא עשה שם ממש, כמו שנאמר "ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל" ולכן "ויעש דוד שם" ועל זה כתוב "ועשיתם אתם".</p>
<p>ואי אתון תשתדלון²⁹²² למעבד לון לאתתקנא שמא קדישא כדקא יאות כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גבייכו²⁹²³ בתקוניהון כדקא יאות²⁹²⁴</p>	<p>ואם אתם תשתדלו לעשות אותם, להתקין את השם הקדוש כראוי, כל אותן ברכות שלמעלה ימצאו אצלכם בתקוניהן כראוי.</p>

²⁹¹⁵ מלת "שם" היא במלכות, שהיא שם ולבוש והיכל לשם יהו"ה דהיינו אדני" (אור יקר).
²⁹¹⁶ אלא על הדרך שפי', ועם היות שעתה יקשה שתים האחת וכי דוד לבדו עשה שם והרי כל ישראל הם אחוזים בתורה ובמצוות ועושים השם, וכל צדיקיהם, וחסידיהם זוכים בשם זה א"כ מהו אומר ויעש דוד שם, ועוד קשה שהרי פי' ועשיתם אותם היינו שם אדני" ושם יהו"ה (אור יקר). פי' והלא ה' אמר לו שיעשה לו שם (רמ"ז).
²⁹¹⁷ שה"ס משפט וחוק, וזה בכללות בכל צדיקי ישראל (רמ"ז).
²⁹¹⁸ וזה בפרטות הנוגע לו שהגדיל את שורשו היא השכינה, בתחילה בשלשים מעלות כמספר יהוד"ה וכנגד נה"י, שלשים שנה היו לו כשמלך שאז הגיע לת"ת זעיר, וידוע מסוד ברוך אתה של תחילת העמידה שגם שעולה המלכות עד נה"י לא נקרא עלייה כי אם בזקיפה בשם שאז עולה לת"ת, וכן היתה עלייה אז לדוד. ועוד מלך בחברון שבע שנים ונתעלה לכתר מלכות, ושלשים ושלש שנים עלה לדעת, ששם לאה, והרי כל שרשי המלכות. כביכול עשה ש"ם לעילא, שד"י הו"ה, וגם הו"ה אדני" שסודו זר"ן (רמ"ז).
²⁹¹⁹ פי' שדוד ע"ה ע"י מעשיו הטובים תקן המלכות ועשה אותה פרצוף (מ"מ).
²⁹²⁰ שע"י עסק התורה מעלה את המלכות מעולם הבריאה ולכלול בנקודה שתחת היסוד את ט' חלקיה שבבריאה בכורסיא שבאצילות כי בלילה יורדות לבריאה בסוד ותתן טרף לביתה (רח"ו).
²⁹²¹ יש לדקדק דכיון דועשיתם אותם הוא מיותר כדאקשי לעיל, והוא מוסב אל החוקים והמשפטים שסודם זר"ן כמבואר לעיל, אם כן מכח הייתור הוה דרשינן דעבדי ומתקני זר"ן, דלעשיית החוקים והמשפטים למטה דהיינו קיומם לא אצטריך קרא, ואם כן למאי אצטריך דרשא דאתם כתיב. ויש לומר בדקדק עוד מאי כביכול דאמר, והרי הענין ממש כן בפועל שהצדיקים הם העולים ומעלים את המלכות והם בונים אותה ממש ומאי כביכול. ויש לומר דנהי דהתם מעלים (נ"א דגם נה"י מעלים) מ"ן מכל מקום העיקר הוא מה שהעליונים עושים, דהיינו שזר"ן מעלים מ"ן לאר"א ואו"א לאריך ואריך לעתיק וכן עד רום המעלות עד המשפיע הראשון, ואז כל עליון משפיע לשלמטה ממנו והכל נחשב אל הצדיק, שמעלה עליו השי"ת כאילו הוא העולה עד המדרגה העליונה וכאילו הוא המשפיע העיקרי, וסוד זה נרמז במלת אתם. ואתי שפיר אומר כביכול, כלומר כאילו אתם עשיתם הכל בלי שום סיוע וכח מאחר (רמ"ז).
²⁹²² וירצה שאין מצדכם אלא ההשתדלות לבד ואפילו הכי "כל אינון ברכאן דלעילא וכו'", זהו דבר מופלא, שאעפ"י שאתם למטה בעוה"ז אין הארתכם במדרגת הארת העשיה כעין נשמת סנדלפו"ן שהוא שר העשיה ולא כשל מט"ט שר היצירה ולא כשל אכתריאל"ל שר הבריאה, אלא תזכו למדרגת האצילות אפילו עד יחידה דמסטרא דאריך, וכמו שיהיה משיח צדקנו בעזה"ו (רמ"ז).
²⁹²³ ייחס לו שם מציאה להורות שהוא כענין מציאה, כאילו אין דעת האדם מייחלת ומקווה לזה (רמ"ז).
²⁹²⁴ דקושטא דמלתא הכי שאורות העליונים מתלבשים זה בזה שה"ס התיקונים כנודע אצלנו ועל ריבוי מיני שפע זה ואורות אלו זה בתוך זה נמשך ואמר ונתתי גשמכם בעתם (רמ"ז).

<p>ונתתי גשמיכם בעתם וגו' (&) כל חד וחד²⁹²⁵ יתן הילא דיליה עליכו מאן אינון ההוא תקונא דעבדתון דההוא שמא קדישא כגוונא דא כתיב (&) ושמרו דרך יי' לעשות צדקה ומשפט²⁹²⁶ וכי כיון דכתיב ושמרו דרך יי' אמאי לעשות צדקה ומשפט</p>	<p>"ונתתי גשמיכם בעתם וגו'" כל אחד ואחד יתן כחו עליכם, מי הם אותו תקון שעשיתם של אותו השם הקדוש, כדוגמא זה כתוב "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט", וכי כיון שכתוב ושמרו דרך ה', למה לעשות צדקה ומשפט.</p>
<p>אלא מאן דנטיר אורחוי דאורייתא כביכול הוא עושה צדקה ומשפט ומאי צדקה ומשפט דא קב"ה</p>	<p>אלא מי ששומר דרכי התורה, כביכול הוא עושה צדקה ומשפט, ומה זה צדקה ומשפט, זה הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>בכה ר"ש ואמר ווי לון לבני נשא דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון מאן עביד שמא קדישא²⁹²⁷ בכל יומא הוי אימא מאן דיהיב צדקה למסכני</p>	<p>בכה רבי שמעון ואמר, אוי להם לבני אדם שלא יודעים ולא משגיחים בכבוד רבונם, מי עושה השם הקדוש בכל יום, הוה אומר מי שנותן צדקה לעניים.</p>
<p>ת"ח הא אוקמוה הכי הוא דמסכנא אחיד ביה בדינא וכל מיכלייהו בדינא הוא אתר דאקרי צדק כד"א (&) תפלה לעני כי יעטוף תפלה דא תפלה ש"י ואוקימנא ומאן דיהיב ליה צדקה למסכנא הוא עביד לעילא שמא קדישא שלים כדקא יאות בגין דצדקה דא אילנא דחיי וצדקה יהיב לצדק וכד יהיב לצדק כדן אתחבר דא בדא ושמא קדישא אשתכח שלים</p>	<p>בא וראה הרי פרשוה כך הוא, שהעני אחוז בדין, וכל מאכלו הוא בדין, המקום שנקרא צדק, כמו שנאמר "תפלה לעני כי יעטוף", תפלה זו תפלה של יד, ובארנו ומי שנותן צדקה לעני הוא עושה למעלה שם קדוש שלם כראוי, כי צדקה זה עץ החיים, וצדקה נותן לצדק, וכשנותן לצדק, אז מתחבר זה עם זה, והשם הקדוש נמצא שלם.</p>
<p>מאן עביד דא אתערותא (ד"א דעביד אתערותא דא) דלתתא ודאי כאלו עביד שמא קדישא בשלימו כגוונא דאיהו עביד לתתא הכי אתער לעילא</p>	<p>מי שעושה זו ההתעוררות (שעושה התעוררות זו) שלמטה, בודאי כאילו עשה את השם הקדוש בשלמות, כדוגמא שהוא עושה למטה, כך מתעורר למעלה.</p>

²⁹²⁵ דוק אומרו גשמים לשון רבים ובעתם לשון יחיד, רמז ששפע האורות יהיו מלובשים זה בזה בזמן אחד. ודע כי בפסוק זה נרמזו ארבע פרצופים אר"א זר"ן, והוא מ"ש ההוא תקונא דעבדתון דההוא שמא קדישא, והוא באופן זה, שני פרצופי אר"א שהם סוד המשפיעים נרמזו במלת גשמיכם בלשון רבים. והענין מובן במאי דקיימא לן בכוונת ומוריד הגשם, שהוא יסוד אבא הנקרא שביל ועם הכולל גי' גש"ם, וגם שם אהי"ה בסוד ציורו גי' רל"ב ופל"א שעולה גש"ם כנזכר בכוונות ברכות השחר ושל הנהיגין. וגם ב' פעמים גש"ם עם הכולל גי' תרפ"ז, דהיינו מוחי אר"א רל"ב תנ"ה. ואחר כך ונתנה הארץ יבולה, ה"ס רחל, ועץ השדה יתן פריו, ה"ס זעיר, ומה שמקדים פרי הארץ לפרי העץ, נראה לי שיובן היטב בהציע הקדמה מעולה שיש בידנו, והוא שידעת שכל תכלית קיום התורה ומצוותיה סובב על קוטב אחד, והוא לתיקון רפ"ח ניצוצין דמלכין קדמאין, כי בכח התורה והמצוות מתעלים והולכים בסוד מ"ן ומתבררים בסגולת המחשבה העליונה, וכח בירורם הוא בקבלת כח החסדים של מלך הדר, ואז מושפעים בכל המדות והעולמות, והם בסוד מוחין כפולים, בירורי הניצוצות ואורות החדשים שהם מב"ן וממ"ה, ואם כן הוי ליה זו אף זו, לא מבעיא שתתן הארץ את יבולה דהיינו מה שאתה מוביל לה כדברי רז"ל, והם הניצוצות שמובלים (נ"א שמוגבלים) לשכינה שהיא תעלה בהם בסוד מ"ן, אלא גם עץ השדה, שהוא פרי עץ הדר, יתן פריו. והרי שכל השם הקדוש נתקן ונעשה ע"י הצדיקים (רמ"ז).

²⁹²⁶ איכפל ומייתי נמי קרא ושמרו דרך ה' לעשות וגו', משום דאיכא למידחי דקרא דועשיתם אותם לא קאי אמשפטי אלא אחקותי, ודלמא דדוקא בבחינת הנוק' שייך למימר שישראל עושים אותה אבל לא אדלעיל מיניה, קמל"ן לעשות צדקה ומשפט, דהיינו נוק' ודכורא, דידוע שרחל נקראת צדקה כשמקבלת מבעלה, דקבילת עלה דכורא (רמ"ז).

²⁹²⁷ והנה רבי שמעון הוסיף עוד בחינה פרטית וגדולה שעליה יאמר בעצם, עביד שמא קדישא, ביתר שאת מן הנז"ל, חדא ההיא דלעיל צריך שיקיים חוקה ומשפט וכאן במצוה אחת עושה את השם. ועוד שלא כל יום ויום יזדמנו לו חוקים ומשפטים, אבל הצדקה יש לה מציאות בכל יום. ועוד שהוא ממש כשל מעלה שהם בסוד משפיע ומקבל, ולעומת כן אמר מאן עביד, לאפוקי הנז"ל (רמ"ז).

<p>ועל דא כתיב (&) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת עושה צדקה דא קב"ה כביכול הוא עביד ליה</p>	<p>ועל זה כתוב "אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת" עושה צדקה זה הקדוש ברוך הוא, כביכול הוא עושה אותו.</p>
<p>ת"ח מסכנא הא אתמר מאן הוא אתריה מ"ט בנין דמסכנא לא אית ליה מדיליה כלום אלא מה דיהבין ליה וסיהרא לא אית לה נהורא מדילה אלא מה דיהיב לה שמשא</p>	<p>בא וראה העני הרי נתבאר מהו מקומו, למה כי העני אין לו משלו כלום, אלא מה שנותנים לו, והלבנה אין לה אור משלה אלא מה שהשמש נותן לה.</p>
<p>ת"ח אמאי עני חשוב כמת, למה, כי אתר גרים ליה דהא באתר דמותא²⁹²⁸ הוא שכיח ובג"כ אקרי מת</p>	<p>בא וראה למה עני חשוב כמת, למה, כי אותו מקום גורם לו, שהרי במקום המות הוא מצוי, ולכן נקרא מת.</p>
<p>ההוא דחיים עליה הוא יהיב ליה צדקה אילנא דחיי שריא עלוי כד"א (&) וצדקה תציל ממות וכגוונא דעביד ב"נ לתתא הכי נמי עביד לעילא ממש²⁹²⁹ זכאה חולקיה דזכי למעבד שמא קדישא לעילא בג"כ צדקה סליק על כלא והני מלי צדקה לשמה דהא אתער צדקה לצדק לחברא לון כחדא ולמהוי כלא שמא קדישא כדקא יאות דהא צדק לא אתתקן ולא אשתלים אלא בצדקה דכתיב (&) בצדקה תכונני ולכנסת ישראל אתמר בג"כ ועשיתם אותם וגו'</p>	<p>אותו שחס עליו, הוא נותן לו צדקה, עץ החיים שורה עליו, כמו שנאמר "וצדקה תציל ממות", וכדוגמא שעושה אדם למטה כך גם הוא עושה למעלה ממש, אשרי חלקו של הזוכה לעשות שם קדוש למעלה, לכן הצדקה עולה על הכל, והדברים האלה כשהצדקה לשמה, שהרי מעורר צדקה לצדק לחברם כאחד, ושיהיה הכל שם קדוש כראוי, שהרי צדק לא מתתקן ולא נשלם אלא בצדקה, שכתוב "בצדקה תכונני" ולכנסת ישראל נאמר, ולכן "ועשיתם אתם וגו'".</p>
<p>ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וגו' (&) רבי יוסי פתח (&) רגזו ואל תחטאו וגו' רגזו ואל תחטאו האי קרא אוקמוה דבעי בר נש לארגזא יצר טוב על יצר הרע ושפיר אבל בשעתא דרמש ליליא וב"נ שכיב על ערסיה כמה גרדיני נמוסין מתערין בעלמא ואזלין ושאיין ובני נשא בעאן לאתרגזא מקמיה קב"ה ולדחלא מניה בנין דלא ישתכח נפשיה בגווייהו וישתזיב מנייהו ויבעי ליה לב"נ דלא יפיק מנייהו מלה²⁹³⁰ בפומיה בנין דלא יתער להו לנביה ולא ישתכחון בהדיה הה"ד (&) אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה דלא יפיק מנייהו מלה מפומיה</p>	<p>"ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וגו'", רבי יוסי פתח "רגזו ואל תחטאו וגו'", רגזו ואל תחטאו, פסוק זה פרשוהו, שצריך אדם להרגיז יצר טוב על יצר הרע, ויפה, אבל בשעה שיורד הלילה ואדם שוכב על מטתו, כמה ממונים על החוקים מתעוררים בעולם והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להחריד מלפני הקדוש ברוך הוא ולפחד ממנו, בשביל שלא תמצא נפשו בתוכם וינצל מהם, ויצטרך לו לאדם שלא יוציא מלה בפיו מהם, כדי שלא יעורר אותם אליו ולא ימצאו עמו זהו שכתוב "אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה", שלא יוציא מהם דיבור בפיו.</p>
<p>ת"ח בשעתא דאתשכחון ישראל זכאין קמיה קב"ה מה כתיב (&) ונתתי שלום²⁹³¹ בארץ האי לעילא דאתי קב"ה לאתחברא בכנסת ישראל כדין ושכבתם ואין מחריד מ"ט בנין והשבתי חיה רעה מן הארץ</p>	<p>בא וראה בשעה שנמצאים ישראל צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא מה כתוב, "ונתתי שלום בארץ" זה למעלה, שבא הקדוש ברוך הוא להתחבר עם כנסת ישראל, אז "ושכבתם ואין מחריד", למה משום "והשבתי חיה רעה מן הארץ"</p>
<p>קיד/א</p>	

²⁹²⁸ שהשכינה נק' אילנא דמותא כנודע (רח"ו).

²⁹²⁹ עי' הערה בסוף הספר על עמוד א'.

²⁹³⁰ ר"ל שלא יזכיר שם אחד מהם בלילה כמ"ש הרב במצות לא ישמע על פיך (רח"ו).

²⁹³¹ יסוד במלכות (רח"ו).

<p>דא חיה דזינא בישא לתתא ומאי איהי אגרת בת מחלת, היא וכל סיעתה, זה בלילה ביום בני אדם שבאים מצדה, זהו שכתוב "וחרב לא תעבור בארצכם".</p>	<p>דא חיה דזינא בישא לתתא ומאי איהי אגרת בת מחלת, היא וכל סיעתה דילה האי בליליא ביממא בני נשא דאתו מסטרהא דא הה"ד (&) וחרב לא תעבור בארצכם</p>
<p>רבי אבא אמר הרי פרשוה שאפילו חרב של שלום, כמו פרעה נכה, אבל "וחרב לא תעבור", זו הסיעה שלה.</p>	<p>רבי אבא אמר הא אוקמוה דאפילו חרב של שלום כגון פרעה נכה אבל וחרב לא תעבור דא סיעתא דילה</p>
<p>"והשבתי חיה רעה", שלא תשלוט בארץ, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עליכם, ואפילו חרב של שאר העמים, ואפילו בן אדם מזויין לא יעבור עליכם.</p>	<p>והשבתי חיה רעה (&) דלא תשלוט בארעא ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עלייכו ואפילו חרב דשאר עמין ואפילו בר נש מזיינא לא יעבור עלייכו</p>
<p>ואת זה דרש יאשיהו המלך ופרשוה, שהוא נתפס בחטאי ישראל, כמו שכתוב "רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'", כאן יש להסתכל, שהרי שנינו אם ראש העולם הוא טוב, כל העם נצולים בגללו, ואם ראש העם לא כשר כל העם נתפסים בחטאו.</p>	<p>ודא דריש יאשיהו מלכא ואוקמוה דהוא אתפס בחובייהו דישראל כמה דכתיב (&) רוח אפינו משיח יי נלכד בשחיתותם וגו' הכא אית לאסתכלא דהא תנינן אי רישא דעלמא הוא טב כל עלמא משתזבן בגיניה ואי רישא דעמא לא אתכשר כל עמא אתפסן בחוביה</p>
<p>והרי יאשיהו ראש כשר היה, ומעשיו כשרים, למה נתפס בחטאי ישראל. אלא על שלא האמין בירמיהו, ולא יסר את ישראל, שחשב שכולם צדיקים כמותו, וירמיה היה אומר לו ולא האמין בו, ולכן נתפס בחטאיהם. ועוד שהלבנה הנמיכה את אורה ורצתה להסתתר.</p>	<p>והא יאשיהו רישא דכשרא הוה ועובדוי מתכשרן אמאי אתפס בחוביהון דישראל אלא על דלא הימין ביה בירמיהו ולא כפית²⁹³² להו לישראל דחשיב דכלהו זכאי כותיה והוה אמר ליה ירמיה ולא הימין ביה ובגין כך אתפס בחוביהון ועוד דסיהרא הוה מאיך נהורא ובעיא לאסתמא²⁹³³</p>
<p>"ונתתי משכני בתוככם וגו'", ונתתי משכני זו השכינה, משכני משכוני, שהתמשכנה בחטאי ישראל. ונתתי משכני, משכוני</p>	<p>ונתתי משכני בתוככם וגו' (&) ונתתי משכני דא שכנינא²⁹³⁴ משכני משכונא²⁹³⁵ דילי דהיא אתמשכנא²⁹³⁶ בחובייהו דישראל ונתתי</p>

²⁹³² נלע"ד לגרוס ולא חשיד (רח"ו).

²⁹³³ בסוד ואת עיני צדקיהו עור (רח"ו).

²⁹³⁴ לא סבירא ליה כפי' רש"י שפירש זה בית המקדש, דביה לא שייך לומר ונתתי, שזה לא תלוי בהש"ת אלא בישראל שהם יבנו אותו, ואם הכוונה על הכבוד השוכן שם היל"ל ונתתי שיכני בתוכם, על דרך (דברים יב, ה) לשכנו תדרשו, אבל משכני הוא המקום ששוכן בו והוא צריך לישראל שיבנו אותו, לכן אמר (נ"א לכל אחד), שר"ל השכינה מדת המלכות שזעיר שוכן בקרבה. ואחר כך מרגיש לשון משכן, שלא נאמר [אלא] על דבר קיים וכמו שהיה המשכן במדבר וגם משכן שילה, אבל היל"ל מקדשי (רמ"ז).

²⁹³⁵ פי' שמשכן סודו דירת עראי כאמור, והטעם כי כל הזמן שהיה המשכן היו זר"ן אחר באחר כנזכר בדברי הרב זלה"ה, כי משכ"ן עולה ב' פעמים ה"ר, שה"ס ב' ריבועי אלקי"ם עם ה' אותיות או ה' חלקי הריבוע, ואז ג' כלי הפרצופים יורדים לבי"ע מלובשים בתוך זה ונמצאו ג' הכלים של הנוק' היותר חיצונים, והחיצונים סובבים אותם ונהנים מהם, והם בעלי חובות ישראל להפרע מהם שחייבים להם. והענין שהעוונות פוגמים בכלי הנוק' להיות שנשמות ישראל מושרשות בה, ולכן החוטאים פוגמים בשורשים שלהם, והחיצונים שולטים עליהם ליהנות מאור שרשיהם שהוא תשלום חובתם, וזהו כענין המשכון שביד הבעל חוב להפרע ממנו. וכללות דבר זה הוא שאם ישראל יזכו בתורה ומעשים טובים תעלה הנוק' מבי"ע בעליו העולמות לאצילות כי יתוקנו כל הניצוצות (ישעיה כה, ח) ובלע המות לנצח, וזהו ונתתי משכני בתוכם, בקדושה, ולא תהיה עוד בתוך החיצונים (רמ"ז).

²⁹³⁶ איהי משכונא כו' - כמ"ש בסוף פרשת בחקותי (קיד ע"א) ונתתי משכני דא שכנינא, משכני, משכונא דילי, דהיא אתמשכנא בחובא דישראל, ונתתי משכונא ודאי. דריש בה ג' אנפין לשון שכניה ולשון דאתמשכנא ולשון משכוני, דע"כ ידור ביניהו, ומפרש והולך מתל לב"נ דהוה רחימא לאחרא כו', נטל כל דביתיה ואייתי לגביה כו', הא משכונא דילי לגבייכו בגין דלא אתפרש מינייכו לעלמין, ואע"ג דקב"ה אתרחק מינן משכונא שביק גבן כו', ע"ש בארוכה (בהגר"א על תיקו"ז סג ע"א).

<p>משכני משכני ודאי²⁹³⁷ מתל לב"ג דהוה רחימא לאהרא א"ל ודאי ברחימותא עלאה דאית לי גבך בעינא לדיירא עמך</p>	<p>בודאי. משל לאדם שהיה אוהב אחר, אמר לו ודאי באהבה עליונה שיש לי אליך אני רוצה לדור עמך.</p>
<p>אמר היך אנדע דתידור גבאי נטל כל כסופא דביתיה ואייתי לגביה אמר הא משכונא לגבך דלא אתפרש מנך לעלמין כך קב"ה בעא²⁹³⁸ לדיירא בהו בישראל מה עבד נטל כסופא דיליה ונחית להו לישראל</p>	<p>אמר איך אדע שתדור אצלי, לקח כל חמדת ביתו והביא אליו. אמר הנה המשכון אצלך, שלא אפרד ממך לעולמים. כך הקדוש ברוך הוא רצה לדור עם ישראל, מה עשה לקח את חמדתו והוריד להם לישראל.</p>
<p>אמר לון ישראל הא משכונא דילי גבייכו בגין דלא אתפרש מנייכו לעלמין ואע"ג דקב"ה אתרחיק מגן משכונא שביק בידן ואנן נטרין ההוא כסופא דיליה מאן דיבעי משכוניה ייתי לדיירא גבן בגין כך ונתתי משכני בתוככם משכונא²⁹³⁹ אתן בידייכו בגין דאדור עמכון ואע"ג דישראל²⁹⁴⁰ השתא בגלותא משכונא דקב"ה הוא גבייהו ולא שבקו ליה לעלמין</p>	<p>אמר להם ישראל, הנה משכוני אצלכם, כדי שלא אפרד מכם לעולמים, ואף על גב שהקדוש ברוך הוא התרחק מאתנו, את המשכון השאיר בידינו, ואנו שומרים את אותה חמדתו. מי שירצה את משכנו יבא לדור אצלנו, לכן ונתתי משכני בתוככם. משכון אתן בידיכם, כדי שאדור עמכם. ואף על גב שישראל כעת בגלות, משכונו של הקדוש ברוך הוא אצלם, ולא עזבו אותו לעולמים.</p>
<p>ולא תגעל נפשי אתכם (&) לב"ג דרחים להבריה ובעא לדיירא עמיה מה עבד נטל ערסא דיליה ואייתי לביתיה אמר דא ערסא דילי בביתך בגין דלא ארחיק מנך ערסך ומאנך כך קב"ה אמר ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל</p>	<p>"ולא תגעל נפשי אתכם", (משל) לאדם שאוהב את חבירו ורוצה לדור עמו, מה עשה, לקח מטתו והביאה לביתו. אמר זו מטתי בביתך כדי שלא אתרחק ממך, ממתתך ומכליך. כך הקדוש ברוך הוא אמר, ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי</p>

²⁹³⁷ זהו ענין אחר, אבל לפי שעוד מפרשו משכון לכן לא אמר ד"א, ולעולם משכוני סודו במלכות, אבל בענין הראשון נקרא משכון בדרך תואר, לפי שהש"ת ממשכנה לתשלום חובתם של ישראל. אמנם בזה [הפירוש] השני שם משכון הוא שם עצמי לה על שם עצמותה, כי בה יכון מאד מה שאמרו רז"ל בכמה מקומות, מאי משכנתא דשכונה גביה, והוא הוא האמור בספר הכוונות במהדורא בתרא דכוונות ראש השנה, שבזעיר יש ודאי ט' ספירות, והנה להאמיץ ייחודו (נ"א אורו) בנוק' תיקן המאציל ב"ה שט' מלכיות של ט' ספירותיו תהיינה ניתנות לנוק' לכונן את בנינה, כי בזה הוא ממושכן לפקח על טובתה ולהאירה ולהזדווג עמה וכמו שיבוא בסמוך. ומן המשל נלמוד כמה דברים, האחד ללמד שכבר היתה אהבה רבה ביניהם, וזהו דהוה רחימא, והיינו שנתהוו שניהם במקור האהבה, דהיינו בבטן אי' שהיא סוד האהבה, שגם שמתחילה היו כנפרדים זה מזה כידוע מתחילת הווייתם בעולם הנקודות שהיו בבחינת רשות הרבים וז"ש רחימא לאחרא, אחר ממש. ואחר כך נעשה לו רחימא בסוד רחימותא עלאה, מאי' עילאה, אבל להיות שכאשר יצאו מבטן אמם היא היתה עדיין בסוד נקודה, היה נראה כאי אפשר שישבו יחד, ולכן היא כאילו אמרה אליו היך אנדע וכו'. והוא נטל כל כסופא דביתיה, ה"ס ט' מלכותיו. ונקרא כסופא דיליה, מפני שבתחילה בעולם הנקודות היו כל ספירותיו של זעיר בבחינת מלכיות שלכן נקראים מלכים כנודע, והמלכיות היו כל חמדתו. אי נמי סתם מלכות נקרא חמדה, מפני שאותה חומד זעיר בעל החסדים להשפיע בה כי זו תשוקתו, והוא הדין לכל בחינות מלכות שבי' ספירות זעיר, וזהו כל כסופא. וגם חמדה שורשה חמ"ד גי' ב"ן, ובסוד י' בנים, ה' חסדים וה' גבורות, דהיינו עשרה מלכיות שבי' ספירות זעיר, כתר חכמה חסד ת"ת נצח ה' חסדים, בינה גבורה הוד יסוד ומלכות ה' גבורות (רמ"ז).

²⁹³⁸ וירצה שמה שהיה להקב"ה עם המלכות כך היה לו יתברך עם ישראל, שגם הם היו במצרים מתבוססים בבחינת התוהו בתוך הקל' אלהים אחרים, וגם הוא יתברך היה אז בסוד הקטנות, ובכח אי' עילאה בא להם החירות, וזכו להבנות להיות לו לעם, והוא השרה שכינתו עמהם להיותה לעולם עמהם אפילו בגלות, וכמו שגילהו להם בגלות בבל במראות יחזקאל וכנזכר בראש פרשת שמות, ע"ע. זהו כללות הענין אבל פרטות פירוש הדברים (רמ"ז).

²⁹³⁹ כלומר היינו משכוני היינו משכני, כלומר סיבת המשכון [הוא המשכן] היא הדירה, כי מפני הדירה אתן המשכון, וסיבת המשכון היא המשכון, שנתנית המשכון בתוככם תלויה בנתנית המשכון (רמ"ז).

²⁹⁴⁰ אין זה כפל ענין, כי למעלה אמר דקב"ה אתרחיק מינך, הוא בכל הזמנים שכתוב בנביאים שה' הזניחם ומסרם ביד זרים עודם יושבים בארצם הקדושה, אבל בכאן בגלות המר והארור הזה הוא מדבר, ועל זה נאמר (ישעיה נד, א) רני עקרה לא ילדה וגו', ואמרו רז"ל שגדולים צדיקים שבזמן הגלות וכו' (רמ"ז).

<p>נפשי אתכם הא ערסא דילי בביתייכו כיון דערסא דילי עמכון תנדעון דלא אתפרש מנייכו ובגין כך ולא תגעל נפשי אתכם</p>	<p>אתכם, הנה מטתי בביתכם, כיון שמטתי עמכם, תדעו שלא אפרד מכם, ולכן ולא תגעל נפשי אתכם.</p>
<p>והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים (&) כיון דמשכנא דילי גבייכו בודאי תנדעון דאנא אזיל עמכון כד"א (&) כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך קדוש</p>	<p>"והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים" כיון שמשכני אצלכם, בודאי תדעו שאני הולך עמכם, כמו שנאמר "כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש".</p>
<p>ר' יצחק ור' יהודה הוו שכיחי ליליא חד בכפר קריב לימא דטבריא קמו בפלגות ליליא א"ר יצחק לר' יהודה נימא במלי דאורייתא דאע"ג דאנן באתר דא לא בעינא לאתפרשא מאילנא דהיי</p>	<p>רבי יצחק ורבי יהודה היו מצויים לילה אחד בכפר קרוב לים טבריה, קמו בחצות הלילה, אמר רבי יצחק לרבי יהודה, נאמר בדברי תורה, שאף על גב שאנו במקום זה, לא צריכים להפרד מעץ החיים.</p>
<p>פתח ר' יהודה ואמר (&) ומשה יקח את האהל ונסה לו מחוץ למחנה וגו' ומשה יקח את האהל אמאי אלא אמר משה הואיל וישראל קא משקרו ביה בקב"ה ואחליפו יקרא דיליה הא משכונא דיליה יהא בידיא דמהימנא עד דנחמי במאן ישתאר</p>	<p>פתח רבי יהודה ואמר "ומשה יקח את האהל ונסה לו מחוץ למחנה וגו'". ומשה יקח את האהל למה, אלא אמר משה, הואיל וישראל משקרים בקדוש ברוך הוא והחליפו את כבודו, הרי משכונו יהיה ביד של נאמן, עד שנראה אצל מי ישאר.</p>
<p>א"ל ליהושע אנת תהא מהימנא בין קב"ה ובין ישראל וישתאר משכונא בידך במהימנותא ונחמי</p>	<p>אמר לו ליהושע, אתה תהיה הנאמן בין הקדוש ברוך הוא ובין ישראל, וישאר המשכון בידך בנאמנות, ונראה</p>
<p>קיד/ב</p>	
<p>במאן ישתאר</p>	<p>אצל מי ישאר.</p>
<p>מה כתיב (&) ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל מ"ש ליהושע בגין דאיהו כסיהרא לגבי שמשא ואיהו אתחזי לנטרא משכונא וע"ד לא ימיש מתוך האהל</p>	<p>מה כתוב "ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל", למה ליהושע, משום שהוא כלבנה לגבי השמש, והוא ראוי לשמור את המשכון, ועל זה לא ימיש מתוך האהל.</p>
<p>א"ל קב"ה למשה משה לא אתחזי הכי דהא משכונא דילי יהבית בידיהו אע"ג דאינון חאבו לגבאי משכונא יהא לגבייהו דלא יתפרשון מניה (ס"א דלא אתפרש מנייהו) תבעי דאתפרש מנייהו דישראל ולא איתוב לגבייהו לעלמין אלא אתיב משכונא דילי לגבייהו ובגיניה לא אשבוק להון בכל אתר</p>	<p>אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, משה לא ראוי כך, שהרי משכוני נתתי בידיהם, אף על פי שהם חטאו אלי, המשכון יהיה אצלם שלא יפרדו ממנו (שלא יפרד מהם). רוצה שאפרד מישראל ולא אשוב אליהם לעולמים, אלא השב את משכוני אליהם, ובגללו לא אעזוב אותם בכל מקום.</p>
<p>אע"ג דישראל חבו לגביה דקב"ה האי משכונא דיליה לא שבקו 2941 וקב"ה לא נטיל לה מבינייהו וע"ד בכל אתר דגלי ישראל שכינא</p>	<p>אף על גב שישראל חטאו לקדוש ברוך הוא, את המשכון הזה שלו הם לא עזבו, והקדוש ברוך הוא לא לוקח אותו מביניהם, ועל זה בכל מקום שגלו ישראל שכינה</p>

²⁹⁴¹ אומר אני כי ענין זה היה לישראל מפני מדתם הטובה שלא המירו דתם בעת החרבן ומתו על קדושת שמו כל אותם שמתו ושם אלהים אחרים לא הזכירו והצדיקו עליהם את הדין, ולכך ממש שכינה נטלו עמהם, הם נטלוהו במה שהראו אז מאהבתם אל השם כבן הלוהק ונכנס תחת כנפי אביו המלכה (אור יקר).

<p>עמהון וע"ד כתיב (&) ונתתי משכני בתוכם והא אוקמוה</p>	<p>עמהם, ועל זה כתוב ונתתי משכני בתוכם, והרי פרשוה.</p>
<p>פתח ר' יצחק ואמר דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו' זכאין אינון ישראל דזכו דמשכונא דא למהוי גבייהו מן מלכא עלאה דאע"ג דאינון בגלותא קב"ה אתי בכל ריש ירחי ושבתי וזמנא לאשגחה עליהו ולאסתכלא בההוא משכונא דאית ליה גבייהו דאיהו כסופא דיליה</p>	<p>פתח רבי יצחק ואמר "דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו'" אשריהם ישראל שזכו שמשכון זה יהיה אצלם מהמלך העליון, שאף על גב שהם בגלות הקדוש ברוך הוא בא בכל ראש חדש ושבטות וזמנים להשגיח עליהם, ולהסתכל/ולהתבונן באותו משכון שיש לו אצלם, שהוא חמדתו.</p>
<p>למלכא דסרחא מטרוניתא אפקה מהיכליה מה עבדת נמלת ברה דיליה כסופא דמלכא רחימא דיליה ובגין דרעתא דמלכא עלה שבקיה בידהא בשעתא דסליק רעותא דמלכא על מטרוניתא ועל ברה הוה סליק אנרין ונחית דרגין וסליק כתלין לאסתכלא ולאשגחא בין נוקבי כותלי עליהו כיון דחמי לון2942 שארי בכי2943 מאחורי קוסטי כותלא ולבתר אזיל ליה</p>	<p>(משל) למלך שסרחה המלכה והוציאה מהיכלו, מה עשתה, לקחה את הבן שלו חמדת המלך אהבו, ומשום שדעת המלך עליה, השאירו בידיה, בשעה שעולה רצון המלך על המלכה ועל בנו, היה עולה לעליות ויורד מדרגות, ועולה על הכתלים להסתכל ולהשגיח בין נקבי הכותל עליהם, כיון שרואה אותם הוא מתחיל לבכות מאחורי חרכי הכותל, ואחר כך הולך לו.</p>
<p>כך ישראל2944 אע"ג דאינון נפקו מהיכליה דמלכא ההוא משכונא לא שבקו ובגין דרעותא דמלכא עליהו2945 שבקיה עמהון2946</p>	<p>כך ישראל אף על גב שיצאו מהיכל המלך, הם לא עזבו את אותו המשכון, ומשום שרצון המלך עליהם, השאיר אותו עמהם.</p>
<p>בשעתא דסליק רעותא2947 דמלכא קדישא על מטרוניתא2948 ועל ישראל2949 סליק אנרין (מקפץ על הגבעות (&)) נחית דרגין וסליק כתלין לאסתכלא ולאשגחא בין קוסטי כותלא עליהו כיון דחמי לון שארי ובכי</p>	<p>בשעה שעולה רצון המלך הקדוש על המלכה ועל ישראל, הוא עולה עליות (מקפץ על הגבעות) יורד מדרגות ועולה על הכתלים להסתכל ולהשגיח בין חרכי הכותל עליהם, כיון שרואה אותם, מתחיל לבכות.</p>
<p>הה"ד (&) דומה דודי לצבי או לעופר האילים לדגא מכתלא לאיגרא ומאיגרא לכתלא הנה</p>	<p>זהו שכתוב "דומה דודי לצבי או לעופר האילים" לדג מכותל לעליה ומעליה</p>

²⁹⁴² ואי אפשר להתייחד עמהם ועם השכינה מפני הגלות (אור יקר).

²⁹⁴³ וענין בכיה זו הוא סוד אומרינו במוסף מפני חטאינו גלינו מארצנו וכו' שאנו מזכירין חורבן מקדש בתוספת קדושה לדמיון בכיה זו, ונודע כי ענין הבכיה הוא התעוררות הדין, והיינו שהקב"ה מתעורר בדין על אומות העולם שהחריבו מקדש והגלו את ישראל וענו אותם ומחדש עליהם גזרות לעתיד, ואותם הדמעות נעשות אבנים לבנין המקדש שגוזר עליהם גאולה ובנין ירושלים ומקדש (אור יקר).

²⁹⁴⁴ המשל אינו דומה לנמשל דהתם כעס על המטרונה והניח הבן אצלה בשביל שעדיין רצונו בה ובנמשל כעס על ישראל והניח השכינה עמהם, אלא הכוונה שדבר החביב יניח אצל שאינו חביב (מ"מ).

²⁹⁴⁵ והתוכחת הוא כאב את בן (אור יקר).

²⁹⁴⁶ עם היות שהיה נמשך למעלה צער וביטול היחוד כנודע (אור יקר).

²⁹⁴⁷ מהרצון מתעורר סוד היחוד בקדושת שבת וימים טובים וראש חדש כדפי' (אור יקר).

²⁹⁴⁸ המתייחדת (אור יקר).

²⁹⁴⁹ שהם סבת היחוד, והיחוד נמנע מטעם הגלות ששכינה בגלות מתלבשת בתוך הקלי' והם עריות דהיינו ערו"ה ר"ע בן ו"ה ערו"ה ר"ע בין י"ה, דהיינו שאינו נכנס בירושלים של מעלה י' לגבי ה' עד שיכנס בירושלם של מטה ו' לגבי ה', ונמצא הפרוד הגדול הזה מטעם הקלי' והנה להתייחד אי אפשר בזמן הראוי אל היחוד מה הוא עושה הת"ת (אור יקר).

<p>זה עומד אחר כתלנו (&) בבתי כנסיות 2950 ובבתי מדרשות משניה מן החלונות (דודאי בי כנישתא בעייתא חלונות 2951) מציץ מן החרכים לאסתכלא ולאשגחא עלייהו ובגין כך ישראל בעי למחדי 2952 בהוא יומא דאנהו ידעי דא ואמרי (&) זה היום עשה יי' 2953 נגילה ונשמחה בו</p>	<p>לכותל, "הנה זה עומד אחר כתלנו" בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, "משגיח מן החלונות" (שבודאי בית הכנסת צריך חלונות) "מציץ מן החרכים" להסתכל ולהשגיח עליהם, ולכן ישראל צריכים לשמוח באותו יום, שהם יודעים זה, ואומרים "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו".</p>
<p>ואם בחקתי תמאסו וגו' (&) רבי יוסי פתח (&) מוסר יי' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו כמה חביבין ישראל קמי קב"ה דקב"ה בעי לאוכחא להו ולדברא להו בארע מישר כאבא דרחים לבריה ומגו רחימו דיליה לגבי שרביטא בידיה תדיר לדברא ליה בארע מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא הה"ד (&) כי את אשר יאהב יי' יוכיח וכאב את בן ירצה</p>	<p>"ואם בחוקתי תמאסו וגו'" רבי יוסי פתח "מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו", כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שהקדוש ברוך הוא רוצה להוכיח אותם ולהנהיגם בדרך ישרה, כמו אב שאוהב את בנו, ומתוך אהבתו אליו יש בידו שרביט תמיד להנהיגו בדרך ישרה שלא יסטה לימין ולשמאל, זהו שכתוב "כי את אשר יאהב ה' יוכיח", וכאב את בן ירצה.</p>
<p>ומאן דלא רחים ליה קב"ה וסאני ליה סליק מניה תוכחה סליק מניה שרביטא כתיב (&) אהבתי אתכם אמר יי' וגו' מגו רחימותא דיליה שרביטא בידיה תדיר לדברא ליה</p>	<p>ומי שלא אוהב את הקדוש ברוך הוא ושונא אותו, מסולק ממנו תוכחה, ומסולק ממנו את השרביט, כתוב "אהבתי אתכם אמר ה' וגו'", מתוך אהבתו יש בידו תמיד שרביט להנהיגו.</p>
<p>ואת עשו שנאתי בגין כך סליקת מניה שרביטא סליקת מניה תוכחתא בגין דלא אתן ליה בי חולקא רחיקא דנפשאי הוא אבל אתון אהבתי אתכם ודאי ובגין כך מוסר יי' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו</p>	<p>"ואת עשו שנאתי" לכן סלקתי ממנו את השרביט, סלקתי ממנו תוכחה, כדי שלא אתן לו חלק בי. הוא רחוק נפשי, אבל אתם אהבתי אתכם ודאי, ולכן "מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו".</p>
<p>מאי ואל תקוץ לא תקוצון ביה כמאן דערק מגו גובין דאינון מלין כגובין לגביה בגרמיה</p>	<p>מה זה "ואל תקוץ" לא תקוץ כמו מי שבורח מתוך קוצים, שאותם דיבורים כמו קוצים אליו בעצמו.</p>
<p>תא חזי בשעתא דאתערקנג צדק בדינוי כמה 2954 סטרי טהירין מתערין מימינא</p>	<p>בא וראה, בשעה שמתעורר צדק בדינוי, כמה צדדי רוחות מתעוררים מימין</p>

²⁹⁵⁰ בבתי כנסיות היינו שאור השכינה הוא אור בית הכנסת ואלו נתן רשות לעין לראות היו רואים אור בית הכנסת מאיר מלא מאור נוצץ מהשכינה על ראשי עם קודשם ומתעטרת על ראשם להשלים עצמה בתיקונם, וכאשר היה היחוד היה אור הת"ת נכנס לבית הכנסת ואור המתוק מתערב ומתייחד באור השכינה כמים מזוגים ביין, ונועם זה הוא נועם הצדיקים בגן עדן ממש כזה, אמנם עתה שאין יחוד אין הת"ת נכנס באורו להיות אור בית הכנסת אור מזוג משתי אורות כדפי' אלא משגיח מן וכו' (אור יקר).

²⁹⁵¹ כדפי' בפרשת פקודי בהיכלות בהיכל תליתאה (אור יקר).

²⁹⁵² הוקשה לו כיון שהמלך בוכה לפי דבריו א"כ למה אנו שמחים בשבתות וימים טובים וראשי חדשים היה לנו ג"כ לבכות, להז אמר שכל השבת השבוע נבכה על זה אמנם ביום שבת וראש חדש ויו"ט שאנו יודעים שהקב"ה זוכר שכינתו ראוי לשמוח כיון שאנו יודעים שאהבתו עמנו ולא ישכחנו וז"ש "דאנן ידעין דא" (אור יקר).

²⁹⁵³ שבא לראות בשכינה ובבניה אם כן עם היות שהוא בוכה ומצטער עלינו זו היא שמחתנו ולכן "נגילה וכו'" (אור יקר).

²⁹⁵⁴ כי הדין הוא בסוד וה' המטיר דהיינו הוא ובית דינו בסוד ה' הוא האלהים אין דין הוה אלא ביחוד, וצדק היא מדת המלכות והיא פועלת בשלשה מיני דינים אלו הנזכרים כל א' כפי הראוי לו כדי רשעתו והיינו

<p>ומשמאל, כמה שרביטים יוצאים מהם, שרביטי אש שרביטי גחלים שרביטי שלהבת, כולם יוצאים ומתעוררים בעולם ומלקים בני אדם, תחתיהם ממונים אחרים בעלי חבלה ממונים של ארבעים חסר אחת משוטטים ויורדים מלקים ועולים ונוטלים רשות, נכנסים</p>	<p>ומשמאל כמה שרביטי נפקין מנהון 2955 שרביטי 2956 אשא 2957 שרביטי גומרין 2958 שרביטי שלהובא כלהו נפקין ומתערין בעלמא ולקאן לבני נשא תחותייה ממנן אחרנין מארי טפסין ממנן דארבעין חסר חד שאטין ונחתין לקאן וסלקין ונטלין רשותא עיילין</p>
<p>קטו/א</p>	
<p>בנוקבא 2959 דתהומא רבא מצבעין טפסי ונורא דדליק אתהבר בהו נפקי גומרין ושאטין ונחתין ואשתכחו לקבלהון דבני נשא והיינו דכתיב (&) ויספתי ליסרה אתכם אתן למאריהון דדינא תוספת על דינא דלהון כד"א (&) לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם</p>	<p>בנקב תהום רבה, צבעונים צורות ואש שדולקת מתחברת עמהם, יוצאים הגחלים ומשוטטים ויורדים, ונמצאים כנגד בני אדם, והיינו מה שכתוב "ויספתי ליסרה אתכם" אתן לבעלי הדין תוספת על הדין שלהם, כמו שנאמר "לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם".</p>
<p>מאי לא אוסיף לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא אלא תוספת כגוונא דיכיל עלמא למסבל וע"ד (&) ויספתי אתן תוספת ודאי תוספת אמאי בגין ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם</p>	<p>מה זה לא אוסיף, לא אתן תוספת לבעלי דין להשמיד את העולם, אלא תוספת כדוגמא שהעולם יכול לסבול. ועל זה ויספתי, אתן תוספת ודאי. למה תוספת, כדי לייסר אתכם שבע על חטאתיכם.</p>
<p>שבע והא קב"ה אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפי' רנעא חדא הה"ד (&) אם עונות תשמר יה יי' מי יעמוד ואת אמרת שבע על חטאתיכם אלא מה ת"ל שבע אלא שבע לקבלייכו ומאי איהי דא שמטה דאיהי שבע דאקרי שבע 2960 כד"א (&) מקין שבע שנים</p>	<p>שבע, והרי הקדוש ברוך הוא, אם גובה את שלו, אין העולם יכול לסבול אפילו רגע אחד, זהו שכתוב "אם עוונות תשמר יה אדני מי יעמוד", ואתה אמרת שבע על חטאתיכם, אלא מה תלמוד לומר שבע, אלא שבע כנגדכם, ומהי, זו שמיטה שהיא</p>

מימינא דין האש הרוחני, משמאלא גומרין, דין אמצעי שלהבת שכן דרכם ודאי והכל בסוד הדין ומפני שהם יורדים עד החצונים (אור יקר).

²⁹⁵⁵ הם ג' חלקי הדין לג' מדות שהם נקראים אלהים בינה גבורה ומלכות, והנה תחלת הדין וצמיחתו מהבינה (אור יקר).

²⁹⁵⁶ הוא מט"ה ונודע שיש מטה למטה שבו מכים הכלבים ולכך בו לקה פרעה ככלב ושבט לגיו חסר לב, והם בסוד מטטרון שיש תחת רשותו מקלות להכות והיינו סוד מלאכים שתחת רשותם מלאכי חבלה כדפי' בזהר פרשת פקודי בסוד ההיכלות ושליטתם על ידי החצונים (אור יקר).

²⁹⁵⁷ ונאחז בגבורות ושם הם כחותיה (אור יקר).

²⁹⁵⁸ גחלים בוערות באש הבינה וממנו ימשך הדין ולא חזק כגחלת והוא השלהבת הצומח מן הגחלת והיינו הדין שבמלכות, ולפי זה הם ג' אשות הא' רוחני אש בלא גחלים, והב' מתעבה יותר ויש גחלים, הג' רפה והוא שלהבת היוצא מהגחלים (אור יקר).

²⁹⁵⁹ שנוטלין כח להרע מהיכל הז' שלהם הנקרא נוקבא דתהומא רבא (רח"ו).

²⁹⁶⁰ מובן במ"ש בדרוש שביעית, שלעולם אין המלכות תחת נה"י דז"א אלא כנגד נה"י או מצד אחר או מצד פנים, ואם כן היא נקראת שבע בערך ו"ק הזעיר, לא בבחינת המקום שהרי אינה תחת היסוד שהיא הו'. ואמנם ידוע שבתחילת האצילות כשהיו בזה אחר זה אז היתה נקודת המלכות שביעית ממש, אבל אחר התיקון היא אחורי נה"י, ולכן אמר דאיהי שבע, פי' קודם התיקון, דאיקר שבע, אחר התיקון. ולזה מביא פסוק מקץ שבע שנים, דלא מסתייה בפסוק (שמות לא, יז) כי ששת ימים עשה וגו' וביום השביעי וגו', שהוא אמינא דהתם מיירי לפי ערך ז' נקודות דעלמא קדמאה, לכן מביא פסוק דשמיטה שעיקרו בתיקון העולמות. ועוד מביא פסוק להורות דשבע האמורה הכא איירי בדוקא בבחינת השמיטה על הטעם הנז"ל. וז"ש ועל דא

<p>תעשה שמטה וע"ד שבע על חטאתיכם ואקרי שבע ואקרי בת שבע 2961</p>	<p>שבע שנקראת שבע, כמו שנאמר "מקץ שבע שנים תעשה שמיטה", ועל זה שבע על חטאתיכם, ונקראת שבע, ונקראת בת שבע.</p>
<p>מה בין האי להאי אלא שבע בלחודה 2962 למעבד שמטה ולמעבד דינין לאפקא חירו דכלה בה בת שבע 2963 אקרי דאתחבר באחרא כחדא לאנהרא למשלט במלכותא לאודעא מלכותא בארעא ובכלא בת שבע אקרי כתיב (&) על כן שם העיר באר שבע עד היום הוה באר שבע בארא דיצחק היא וכלא חד מלה הוא</p>	<p>מה בין זה לזה, אלא שבע לבדה, לעשות שמיטה ולעשות דינים, להוציא חירות, שהכל בה נקראת בת שבע, שהתחברה עם אחר כאחד, להאיר לשלוט במלכות, להודיע המלכות בארץ, ובכל בת שבע נקראת. כתוב "על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה", באר שבע, בארו של יצחק היא, והכל הוא דבר אחד.</p>
<p>ר' אבא אמר (&) ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם ויסרתי אתכם על ידא דממנן אחרנין</p>	<p>רבי אבא אמר, ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם, ויסרתי אתכם על ידי</p>

שבע וכו', כלומר שעל כן אמר שבע בלשון נקבה ולא שבעה לשון זכר, דהוה קאי אימים (נ"א דהוה אמינא שגם), שגם היא נקראת יום השביעי ואינו ענין לכאן (רמ"ז).

²⁹⁶¹ ירצה שלא תמצא שתקרא בת שבעה, לפי שבחינת שבעה תרמוז למלכות בסוד (מיכה ז, כ) ימי קדם, ואז לא היתה בחינת נוק', וכן (נ"א אכן) אחר התיקון שהיא בסוד נוק' ממשיית תקרא שבע ובת שבע. ומפרש ואזיל בחינותיהן (רמ"ז).

²⁹⁶² הודיענו בקיצור נפלא כל סוד השמיטה הסובב על שני קוטבים, האחד הוא מ"ש בדרוש שביעית שההפרש שיש בין שבת לשביעית הוא שבשבת עולים כל העולמות עד שנמצאת הנוק' במקום אבא והזעיר עולה לדיקנא, אבל בשביעית אין עלייה רק לעולמות ב"ע שהן עולמות הנוק' וכל אחד בסוד שבע היכלות, והמלכות דאצילות (לבדה) עולה למקום נה"י, [פי' שנה"י מתעלים לחג"ת שאין עליה זו נחשבת של הזכר כי הוא עיקרו (חב"ד) חג"ת הנזכר בשער התפילין], ולכן אמר שבע בלחודה. והרי הקוטב האחד, והשני הוא מ"ש עוד בדרוש שביעית כי בהתעלות העולמות בשבת עולים נה"י (נ"א נה"ים) במקום חג"ת וחג"ת במקום כח"ב וכח"ב במקום נה"ים וכו', אבל בשביעית אינו כך אלא עולים נה"י דעשיה במקום חג"ת ומלכות דעשיה במקום נה"י, נמצאת כי מלכות נפרדת מנה"י ואינה עולה עמהם [במקום חג"ת] רק במקום נה"י ושם נשאר לבדה. והנה לעומת כן אמר בכאן שבע בלחודה, כי היא נפרדת מנה"י אשר דרכה בשאר עליות לעלות עמהם ואז יצדק בה שם שבע בעצם, כי כן היא השביעית ממש גם בערך המקום. ואז יש בה כח למעבד שמיטה, דהיינו להעלות אליה ג' עולמות שלה, והיא והם שובתים מבחינת המלאכות השייכות לקרקע, דהיינו פעולת הברורים השייכים לה, כי הם נעשים מעצמם בסגולת השביעית, וזה סוד (כה, ו) שבת הארץ. וגם היא מוכנת למעבד דינין, שכיון שהיא לבדה היא אש אוכלה להעשות דין, כי יחסר לה א' דשם אדנ"י הממתקה, וה"ס ש"ך דינים, ה' פעמים די"ן בסוד שם ב"ן בהכאה יו"ד פ' ה"ה ר' ו' פעמים ה"ה ק"ך הרי ש"ך, ועם שם ב"ן בעצמו הרי שב"ע וכוונתה בכל מכה ויסורים הוא לאפקא חירו, הוא חירות הניצוצות המשועבדות בעוון האנשים, ובכח היסורים נפרדת הקלי' ונשאר המוח נקי ומבורר, והיינו דכתיב שבע על חטאתיכם, פי' שהיא ממונה ושולטת על החיצונים. כך נלע"ד, ובספר קרית ארבע קבו) מצאתי [כתוב] בין משם הרמ"ק ובין משם הרח"ו בשטתו הראשונה שפירשו לאפקא חירו על סוד עבד עברי היוצא בשביעית, שה"ס מדת המלכות וכונ"ל פרשת בהר סיני ק"ח א' קג). ולעד"ן דאיברא דקושטא הכי אבל לא נראה לי שבכאן יכוין לזה, חדא דאם כן הו"ל לאסמוכיה בתר אומרו למעבד שמיטה, ועוד דאי הוה מלתא תליתאה הו"ל ולאפקא בו' כמ"ש ולמעבד דינין, ותו דדוקא בשמיטה ודינין כתיב לישנא דשבע, אבל בעבד עברי כתיב בשביעית, ורבי יוסי לא דריש הכא אלא שבע ולא שביעית. ודע כי מלת כלא הכתובה בכאן אין בידי ליישבה, ולא (נ"א אלא) הנ"א היא הנראית נכונה, וה"ג לאפקא חירו דכלא, ובקרית ארבע גריס הרח"ו לאפקא חירו כלא בה (רמ"ז).

²⁹⁶³ כשמתחברת בבניה שהיא ז' מתתא לעילא אזי המלכות נקראת בת שבע ברתיא דאימא עלאה (רח"ו).

<p>כמה דאוקמוה אף אני הא אנא אתער לקבלייכו הא שבע לאתערא עלייכו</p>	<p>ממונים אחרים כמו שבארוה. אף אני הרני מתעורר כנגדכם, והרי שבע להתעורר עליכם.</p>
<p>ת"ח רחמותא עלאה דקב"ה בישראל למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוי חטי קמי מלכא יומא חד סרה קמי מלכא אמר מלכא כל הני יומין אלהינא לך ולא קבלת מכאן ואילך חמי מה אעביד לך אי אתריך לך מן ארעא ואפיק לך ממלכותא דלמא יקומון עלך דובי חקלא או זאבי חקלא או לסטין ויעברון לך מעלמא</p>	<p>בא וראה, את האהבה העליונה של הקדוש ברוך הוא לישראל. (משל) למלך שהיה לו בן יחידי, והיה חוטא לפני המלך. יום אחד סרח לפני המלך, אמר המלך כל הימים הללו הלקייתי אותך ולא קבלת, מכאן ואילך ראה מה אעשה לך, אם אגרש אותך מן הארץ ואוציא אותך מן המלכות, אולי יקומו עליך דובי השדה, או זאבי השדה, או לסטים, ויעבירו אותך מן העולם.</p>
<p>מה אעביד אלא אנא ואנת ניפוק מארעא כך אף אני אנא ואנת ניפוק מארעא (אף אנא ואנת נהך בגלותא וניפוק כחדא) כך אמר קב"ה ישראל מה אעביר לכו הא אלהינא לכו ולא ארתיכו אדנייכו הא אייתינא עלייכי מארי תריסין מארי טפסין לאלקאה לכון ולא שמעתון אי אפיק לכו מארעא לחודכון דחילנא עלייכו מכמה דובין מכמה זאבין דיקומון עלייכו ויעברון לכו מעלמא אבל מה אעביד לכו אלא אנא ואתון ניפוק מארעא ונהך בגלותא הה"ד ויסרתי אתכם למהך בגלותא</p>	<p>מה אעשה, אלא אני ואתה נצא מן הארץ, כך אף אני. אני ואתה נצא מן הארץ [אף אני ואתה נלך בגלות ונצא יחד], כך אמר הקדוש ברוך הוא ישראל, מה אעשה לכם הרי הלקייתי אתכם ולא הרכנתם אזניכם, הרי הבאתי עליהם בעלי מגנים, בעלי חבלה להלקות אתכם ולא שמעתם, אם אוציא אתכם מן הארץ לבדכם אני פוחד עליכם מכמה דובים מכמה זאבים שיקומו עליכם ויעבירו אתכם מן העולם, אבל מה אעשה לכם, אלא אני ואתם נצא מן הארץ ונלך לגלות, זהו שכתוב ויסרתי אתכם ללכת בגלות.</p>
<p>ואי תימרון דאשבוק לכון אנף אני עמכון שבע על הטאתיכם דא שבע דיתתרך עמכון ואמאי על הטאתיכם הה"ד (&) ובפשעיכם שלחה אמכם אמר קב"ה אתון גרמתון דאנא ואתון לא נידור (ס"א בארעא) בעלמא (נ"א ניטרוד) (ס"א מארעא) מעלמא) הא מטרוניתא נפקת מהיכלא עמכון הא אתחרב כלא היכלא דילי ודלכון אתחרב דהא למלכא לא אתחזי היכלא אלא כד איהו עייל עם מטרוניתא וחדוה דמלכא לא אשתכח אלא בשעתא דעאל בהיכלא דמטרוניתא ואשתכח ברהא עמה בהיכלא חדאן כלהו כחדא</p>	<p>ואם תאמרו שאעזוב אתכם אף אני עמכם, שבע על חטאתיכם, זו שבע שתתגרש עמכם, ולמה, "על חטאתיכם". זהו שכתוב "ובפשעיכם שולחה אמכם", אמר הקדוש ברוך הוא, אתם גרמתם שאני ואתם לא נדור (בארץ) בעולם, (נגרש) (מהארץ) (מהעולם), הרי המלכה יצאה מהיכלה עמכם, הרי הכל נחרב, ההיכל שלי ושלכם נחרב, שהרי למלך לא ראוי להיכל, אלא כשהוא נכנס עם המלכה, ושמחת המלך אינה נמצאת אלא בשעה שנכנס להיכל המלכה, ונמצא בנה עמה, בהיכל כולם שמחים כאחד.</p>
<p>השתא דלא אשתכחו ברא ומטרוניתא הא היכלא הריבא מכלא אלא אנא מה אעביד אף אנא עמכון והשתא אע"ג דישראל אינהו בגלותא קב"ה אשתכח עמהון ולא שביק לון דכד יפקון ישראל מן גלותא קב"ה יתוב עמהון דכתיב (&) ושב יי' אליהך ושב יי' אליהך ודאי והא אתמר</p>	<p>עכשיו שאין נמצאים הבן עם המלכה, הרי ההיכל חרב מהכל, אלא אני מה אעשה אף אני עמכם. ועכשיו אף על גב שישראל הם בגלות, הקדוש ברוך הוא נמצא עמהם ולא עוזב אותם, שכאשר יצאו ישראל מן הגלות, הקדוש ברוך הוא ישוב עמם, שכתוב "ושב ה' אליהך", ושב ה' אליהך ודאי, והרי נתבאר.</p>
<p>רבי חייא ור' יוסי הוו אזלי בארחה אערעו בההיא מערתא בחקלא א"ר חייא לר' יוסי האי</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, נפגשו באותה מערה בשדה, אמר רבי חייא לרבי יוסי, זה שכתוב "אלה דברי הברית וגו'</p>

<p>דכתיב (&) אלה דברי הברית וגו' מלבד הברית מאי דברי הברית דברי גבורה (ס"א האלה) מבעי ליה אמר ליה הא אוקמוה הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו של משה והא אתמר</p>	<p>מלבד הברית". מה זה דברי הברית, היה צריך להיות דברי גבורה (האלה). אמר לו הרי פרשוה, הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו של משה, והרי נתבאר.</p>
<p>ת"ח אלין ואלין דברי הברית הוו</p>	<p>בא וראה, אלה ואלה היו דברי הברית,</p>
<p>קטו/ב</p>	
<p>דאע"ג 2964 דמפי הגבורה הוו מילין מלי ברית הוו דהא טב וביש ביה תליין 2965 טב דאתי מצדיק 2966 ביש דאתי מן דינא מאתר דדינא 2967 והיינו צדק וצדיק 2968 וצדק ברית אינון ברית אקרון 2969 ועל דא מלין אלין מלי ברית אינון 2970 וקשיר ברית 2971 כחדא ובגיני כך זכור ושמור קשור כחדא זכור 2972 ביום שמור 2973 בלילה הא ברית כחדא ובג"כ ברית ודאי דברי הברית נינהו 2974 וכל אתר ברית באתר דא איהו 2975</p>	<p>שאף על גב שהדברים היו מפי הגבורה, דברי ברית היו, שהרי טוב ורע תלויים בו. הטוב שבא מצדיק, והרע שבא מן הדין. הדין ממקום הדין, והיינו צדק. וצדיק וצדק הם ברית ונקראים ברית, ולכן מלים. אלו הן דברי ברית, וקשר הברית כאחד, ולכן זכור ושמור קשורים כאחד. זכור ביום שמור בלילה, הרי ברית כאחד. ולכן ברית ודאי, דברי הברית הם. ובכל מקום הברית היא במקום הזה.</p>
<p>אמר ר' חייא ודאי הכי הוא ובגין כך שבת דאיהו זכור ושמור אקרי ברית דכתיב (&) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם וכלא מלה חד ואתר דא 2976 אקרי ברית בכל אתר 2977</p>	<p>אמר רבי חייא ודאי כך זה, ולכן שבת שהיא זכור ושמור נקראת ברית, שכתוב "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם" והכל דבר אחד, והמקום הזה נקרא ברית בכל מקום.</p>

²⁹⁶⁴ יסוד ומלכות, ששניהם יחד נקראים ברית כדמסיק, ולזה אמר דאע"ג דמפי הגבורה, דהיינו מלכות מצד הגבורה והדין, עכ"ז "מלי ברית הוו" כי אין מלכות נפרדת מיסוד אפילו בהיותה דין, וז"ש "דהא טב וביש ביה תליין" (אור יקר).

²⁹⁶⁵ פי' אע"פ שבתורת כהנים הם מפי הגבורה כיון דכתיב אלה דברי הברית, כולם הם ע"י יסוד ומלוכת שנקראים שניהם ברית (מ"מ).

²⁹⁶⁶ שהיסוד מאסף השפע העליון ומטיב המלכות והיינו מצדו, אמנם המלכות מצד עצמה דהיינו בהיותה דין "ביש" (אור יקר).

²⁹⁶⁷ גוברת שם בחינתה, ואז נשפע הדין בשמאל על ידי היסוד, אמנם לא מצד עצמו שהוא משפיע הטוב אלא הוא צנור ודרך בו מעבר אליה הדין, ובהיותו מסכים בהתגברות דיניה יקרא כי הברית יחד הם בדין ההוא (אור יקר).

²⁹⁶⁸ מלכות ויסוד (אור יקר).

²⁹⁶⁹ שניהם יחד כפי מה שהוא הענין הטוב מצדיק גובר על צדק הרע, הרע מצדק גובר על צדיק, ולעולם משניהם יחד הוא הכל (אור יקר).

²⁹⁷⁰ בערך שלא יתפרדו (אור יקר).

²⁹⁷¹ כי על ידי היותם נשפעים לייסר ישראל יתקשרו יחד שהדין נשפע והם מתייחדים (אור יקר).

²⁹⁷² ליסוד עם הת"ת דגוף וברית חשבינן חד, והנה השבת נקרא ברית על שם יחוד ב' מדות אלה בהשאלה (אור יקר).

²⁹⁷³ למלכות (אור יקר).

²⁹⁷⁴ ירצה דברי הכנעות ודיני הברית לשון ודבור (אור יקר).

²⁹⁷⁵ יחוד היסוד והמלכות מילה ופריעה (אור יקר).

²⁹⁷⁶ יסוד ומלכות (אור יקר).

²⁹⁷⁷ שכן מלת ברית מורה יחוד יחד (אור יקר).

<p>ת"ח כתיב (&) ונתתי שלום 2978 בארץ 2979 הוא יסוד דאיהו שלמא דארעא 2980 שלמא דביתא 2981 שלמא דעלמא 2982 (&) ויסרתי אתכם אף אני 2983 שבע 2984 מאי שבע דא צדק הא ודאי ברית ובג"כ דברי הברית נינהו</p>	<p>בא וראה כתוב "ונתתי שלום בארץ" הוא יסוד, שהוא שלום הארץ, שלום הבית, שלום העולם. "ויסרתי אתכם אף אני שבע", מה זה שבע, זה צדק, הרי ודאי הברית, ולכן דברי הברית הם.</p>
<p>א"ר יוסי כתיב (&) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו' ואף גם 2985 זאת 2986 ואף 2987 כד"א (&) אף אני 2988 גם לרבות כ"י 2989 דאקרי זאת דלא שבקת לון לעלמין 2990 בהיותם בארץ אויביהם בהיותם כלא כחדא</p>	<p>אמר רבי יוסי, כתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו', ואף גם זאת, ואף כמו שנאמר, "אף אני גם" לרבות כנסת ישראל שנקראת זאת, שלא עוזבת אותם לעולמים. בהיותם בארץ אויביהם, בהיותם הכל כאחד.</p>
<p>לא מאסתים ולא געלתים בגין דלא אתחבר בהו להפר בריתי אתם דאי לא אפרוק להו הא בריתי פליגי 2991 ובגין כך להפר בריתי אתם</p>	<p>לא מאסתים ולא געלתים, כדי שלא אתחבר עמם להפר בריתי איתם, שאם לא אפדה אותם הרי בריתי מתחלקת, ולכן להפר בריתי אתם.</p>
<p>אמר ר' חייא אנא שמענא מלה חדתא דאמר רבי אלעזר לא מאסתים ולא געלתים לכלתם</p>	<p>אמר רבי חייא אני שמעתי דבר חדש שאמר רבי אלעזר, לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, היה צריך להיות לא</p>

2978 יסוד (אור יקר).

2979 מלכות (אור יקר).

2980 היא הארץ העליונה והם ג' בחינות: הא', נקראת ארץ שאינו כולל אלא הארץ ממש וצאצאיה, והיינו
בחינות המלכות וכל המושרשים בה. השנית נקראת "בית", והיא בחינה פרטית במלכות, דהיינו בית, שבה
משכן השלום. השלישית, "עולם", דהיינו כלל כל המציאות וכולל שמים וארבע יסודות ולכל שלום היסוד
המשלים, והם ג' מציאויות תתאין ועילאין ושלום הכל היסוד, וכנגד ג' אלו אמר "שלמא דארעא" מה שנכלל
ביסוד העפר והיוצא ממנו (אור יקר).

2981 מה שנכלל פרטי בירושלים משכן ולשכינה (אור יקר). יובן במ"ש הרב ג' בחי' נותן יסוד למלכות: א',
בחי' רוחא קדמאה שהוא שם ב"ן המעלה מ"ן. בחי' ב', כלי המ"ן שהוא ע"ב קד"ם. בחי' ג', טיפה זרעית שהיא
שם ע"ב שממנה נוצר הולד ולכן אמר ג' לשונות אלו ולפי זה ארעא וביתא ועלמא כולם במלכות לפי שיש
בה בחי' שונות. א"נ י"ל לפי שיש במלכות ג' כלים חיצונים אמצעי ופנימי וכולם תיקונים מהיסוד לכך נקט
ג' לשונות אלו. א"נ י"ל שלמא דארעא היא מלכות הנק' ארץ. שלמא דביתא היא בריאה הנק' בית. שלמא
דעלמא הם יצירה ועשייה ועולם הזה (מ"מ).

2982 שמים וארץ ד' יסודות, והיינו במלכות כלל כל המדות והיסוד אמצעי משלים עליונות בתחתונות שבה,
והיינו בטוב ובברכה, ולהפך ג"כ ביחוד (אור יקר).

2983 צדיק עם הת"ת המדבר בעדו (אור יקר).

2984 מלכות שניהם מסכימים והיינו "דברי הברית" (אור יקר)

2985 הם ב' רבויים הא' לרבות כמו הם גם היא עמהם (או ריקר).

2986 היינו מלכות כנודע (או ריקר).

2987 לרבות שאינה לפרקים אלא תמידית (אור יקר).

2988 פי' שהוא ז"א כמ"ש הזהר לעיל (מ"מ).

2989 ושיעור הכתוב ואף שהוא ז"א כמד"א אף אני, וגם זאת שהיא המלכות וכלם הם עמכם בגלות וז"ש
בהיותם בארץ אויביהם (מ"מ).

2990 היינו מרבוי ואף גם זאת (או ריקר). בין בעת שלומם בארץ אויביהם בין בעת שמד ח"ו אף גם זאת עמנו
(או ריקר).

2991 שאין היסוד חצי הברית הב' (אור יקר) פי' כיון שהשכינה היא עמהם בגלות ויסוד ומלכות שניהם נק'
ברית כמ"ש הזהר לעיל א"כ אי לא איפרוק להו הא בריתי פליגי, ויש פירוד בין יסוד ומלכות, לכך אפרוק להו
בשביל שיתחברו יסוד ומלכות ויהיה השם שלם ע"ד ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו א' (מ"מ).

<p>לא הכיתים ולא הרגתים לכלותם מבעי ליה אלא לא מאסתים ולא געלתים מאן דסאנא לאחרא 2992 מאים הוא לקבליה וגעלא הוא בניעולא קמיה אבל הכא לא מאסתים ולא געלתים</p>	<p>הכיתים ולא הרגתים לכלותם, אלא לא מאסתים ולא געלתים, מי ששונא מישוהו אחר הוא מאוס כנגדו ומגעיל בגיעול לפניו, אבל כאן לא מאסתים ולא געלתים.</p>
<p>מ"ט 2993 בגין דחביבותא דנפשאי 2994 בינייהו ובגינה כלהו חביבין גבאי הה"ד לכלתם לכלתם כתיב חסר וי"ו בגינה לא מאסתים ולא געלתים בגין דאיהי רחימתא דנפשאי רחימותא דילי גבהא</p>	<p>למה, משום שחביבות נפשי ביניהם, ובגללה כולם חביבים עבורי, זהו שכתוב לכלותם. לכלתם כתוב חסר וי"ו, בגללה לא מאסתים ולא געלתים, משום שהיא אהבת נפשי, אהבתי אצלה.</p>
<p>לבר נש דרחים אתתא והות דיירא בשוקא דבורסקי אי לא הות היא תמן לא עייל בה לעלמין כיון דהיא תמן דמי בעיניו כשוקא דרוכלי דכל ריחין דעלמא טבין אשתכחו תמן</p>	<p>(משל) לאדם שאוהב אשה והיתה גרה בשוק של בורסקים, אם היא לא היתה שם לא היה נכנס לשם לעולמים, כיון שהיא שם, דומה בעיניו כמו שוק של רוכלים, שכל הריחות של עולמות טובים נמצאים שם.</p>
<p>אוף הכא ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם דאיהו שוקא דבורסקי לא מאסתים 2995 ולא געלתים 2996 ואמאי לכלתם בגין כלתם דאנא רחימנא לה דאיהי רחימתא דנפשאי דשרייא תמן ודמי עלי ככל ריחין טבאן דעלמא בגין ההיא כלה דבגוויהו א"ר יוסי אלו לא אתינא הכא אלא למשמע מלה דא די</p>	<p>כמו כן כאן, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, שהוא שוק של בורסקים, לא מאסתים ולא געלתים, ולמה לכלתם, שבביל כלתם, שאני אוהב אותה, שהיא אהובת נפשי, ששורה שם, ודומה עלי כמו כל הריחות הטובים של העולם, משום אותה הכלה שבתוכם. אמר רבי יוסי אלו לא באנו לכאן אלא לשמע את זה די לי.</p>
<p>פתח ואמר (&) בן יכבד אב ועבד אדניו בן יכבד אב כד"א (&) כבד את אביך ואת אמך ואוקמוה במיכלא ומשתייא ונכלא האי בחייו דאתחייב ביה בתר דמית</p>	<p>פתח ואמר "בן יכבד אב ועבד אדניו", בן יכבד אב, כמו שנאמר "כבד את אביך ואת אמך", ופרשוה במאכל ובמשתה, ובכל זה בחייו שהתחייב בו אחר שמת.</p>
<p>אי תימא הא פטור מניה הוא לאו הכי דאע"ג דמית אתחייב ביקריה יתיר דכתיב כבד את אביך דאי ההוא ברא אזיל בארע תקלא ודאי מבזה לאבוי הוא ודאי עביד ליה קלנא</p>	<p>אם תאמר הרי הוא פטור ממנו, לא כך שאף על גב שמת התחייב בכבודו יותר, שכתוב כבד את אביך, שאם אותו הבן הולך בדרך עקשת/משטמה/מעוקל/מוקש, ודאי שהוא מבזה את אביו, ודאי שעושה לו קלון.</p>
<p>ואי ההוא ברא אזיל בארע מישר ותקין עובדוי ודאי דא אוקיר לאבוי אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא אוקיר ליה בההוא עלמא גבי קב"ה</p>	<p>ואם אותו הבן הולך בדרך ישרה ומתקן את מעשיו, ודאי שזה מכבד את אביו, מכבד אותו באותו העולם אצל בני אדם, מכבד</p>

2992 אפילו שלא ירצה לכלותו (אור יקר).

2993 פי' כיון שאמר לא מאסתים לא שייך לא לגעלתים שתחלה הוא המאוס ואח"כ הגיעול, אמנם כיון שאין מיאוס כל שכן גיעול והיאך שייך אחר אומרו לא מאסתים לא געלתים שתכלית המיאוס הוא הגיעול (אור יקר). פי' אין מלת לכלותם לומר לא מאסתים לכלות אלא נתן טעם למה לא מאס (אור יקר).

2994 פי' מפני הכלה שהיא השכינה שהיא עם ישראל בגלות ואין מלת מאסתים לישראל ח"ו שאין מאוס (אור יקר).

2995 מצד עצמ' (אור יקר).

2996 מצד מקומ' (אור יקר).

<p>וקב"ה חיים עליה ואותיב ליה בכורסייא דיקריה</p>	<p>אותו באותו העולם אצל הקדוש ברוך הוא. והקדוש ברוך הוא חס עליו ומושיב אותו בכסא כבודו.</p>
<p>ודאי בן יכבד אב כגון ר' אלעזר דאיהו אוקיר ליה לאבוי בהאי עלמא ובההוא עלמא השתא אסגי שבחא דר"ש בתרין עלמין בהאי עלמא ובההוא עלמא יתיר מחייוי דזכה לבנין קדישין ולגזעין קדישין זכאין אינון צדיקייא דזכאן לבנין קדישין לגזעין קדישין עלייהו מתקרי (&) וכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברוך יי' אמן</p>	<p>ודאי בן יכבד אב, כמו רבי אלעזר שמכבד את אביו בעולם הזה ובאותו העולם, עכשיו מתרבה שבחו של רבי שמעון בשני עולמות, בעולם הזה ובאותו העולם, יותר אשר בחייו, שזכה לבנים קדושים ולגזעים קדושים, אשרי הצדיקים שזוכים לבנים קדושים לגזעים קדושים, עליהם נקרא שכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברוך ה' אמן</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלך ה' לעולם אמן ואמן</p>	

הערות

ב ע"ב

והם גדולים מהראשונים המתלבשים ומתגלים בחוש ג"כ והם השליחין עלאין שנשלחו מן השמים לארץ לאיזה צורך וידיעה להראוים לזה, ע"ד המלאכים שנשלחו לאברהם אבינו ע"ה וכיוצא. ונראה לי כי אלו המלאכים המעולים הנאמר בהם למינהו, הנה הם אותן שיצאו מהנשיקין הראשונים קודם שנברר ז'ן, והם המלאכים אשר אין שמם משתנה לעולם וכמ"ש הרב (בדרושי מ"ן ומ"ד דרוש ד), והם כל השרי מעלה אשר אין שמם משתנה וכמ"ש ב"זוה"ק (ויקרא ב ע"ב) ובמדרש (ב"ר ר"פ עח סי' א), והם מיכאל וגבריאל ורפאל, וכיוצא בהם כל השרי מעלה הממונים על כל דבר ודבר, וכגון יורקמו שר הברד (פסחים ק"ח ע"א), ממונה על הכרזה אכרזיא שמו זגזגאל רב סופר במרום וכמ"ש בדברים רבה (סוף ברכה פ"א סי' י).

ט ע"א

[איתא] בפרשת יתרו (דף סח ע"א) שכהן און חמוי דיוסף וכהן מדין חמוי דמשה כולא רזא חדא, ופירשנו שם בשם הרב זלה"ה, כי כהן און הוא יסוד זעיר דקליפה וכהן מדין יסוד אבא דקליפה, ועיי"ש. ונמצא שבביאת יתרו לחסות תחת כנפי השכינה היה ממש לנגד רשעת עמלק, כי אז הכניע אל הקדושה עיקרה של טומאה שבה היה עצם הכחשתו של (נ"א אחיזת) עמלק. ולכן תמה ואמר מאן יהיב בני יתרו הכא וכו', חדא ועוד קאמר, חדא איך חזרו בני יתרו להתערב עם עמלק שהיה מנגד שלהם, ועוד שאין לומר שישראל דחו אותם מביניהם כשלא גמלום חסדים, (רמ"ז ח"ב קצד ע"ב).

י ע"ב

א'. עי' עוד בתיקו"ז קמ"א סע"ב וקמ"ב רע"ב, והובא בביאור היטיב בדברי הרב בסוף שער דרושי אב"ע (הקדו"ש יד ע"ב). בשער הקדמות (דף עה ע"ג) והובא בע"ח (סוף דרושי אב"ע) אמר שם כי הכלים והגוף דה"ס הנה הם העשרה שמות של ה"ס (ביאורים ח"א עג ע"א). נקרא כל האצילות כולו בשם הויה ב"ה, וכן בכל השמות כולם, וכמו שמבואר ב"זוה"ק (ויקרא יא ע"א וע"ב) וכן בדברי האריז"ל (בשער השמות). וכ"ז הוא מצד אורו המתיוחד בהם, ונעשים חד עמו, אבל למעלה מאצילות הנה הוא אור א"ס פשוט בלי שום שם כלל (דע"ה ח"א נה ע"ב).

ב'. עי' ביאורים ח"ב נג ע"ב. הגילוי דכל אלו השמות כולם הנה הוא רק דרך ז"א וע"י התפשטותם בו לצורך גדולתו ועילוי וכן הנה הם כולם באותיות דהשם הו"ה ב"ה שהוא בז"א כנודע כי כל גילויים הוא רק לצורך ז"א ולהאיר בהשם הו"ה שבו וכן גם השם אה"ה שבאימא הוראתו הוא אנא זמין לאתגלייא כמ"ש בפ' ויקרא (יא ע"א) ור"ל דזמין לאתגלייא בז"א וכ"ז הוא כי לאו"א עצמן אין עתה גילוי כלל כי כל מציאותם עתה בכל משך זמן דששת אלפים שנה דהעוה"ז שהוא רק שליטת דמ"ה וב"ן הוה כל המציאות דהאור"א (כללים ח"ב קל ע"ב). ג'. בנינה אין אחיזה להחיצונים כלל ח"ו, והיא יין המשומר בענביו, יין המשמח, הויה בניקוד אלהים, שהניקוד גימ' יין, וכמ"ש בפ' תרומה (קמז ע"א) ועי' בפ' ויקרא (י סע"ב) ופ' אחרי (סה ע"א) ופ' בשלח (סד סע"א) (דע"ה ח"ב קג ע"ב). הפנימיות שבה הוא הו"ה בצידי וכמ"ש בתיקונים דף קנ"א ע"א אבל החיצוניות שבה הוא לעולם הו"ה בניקוד אלהים (כללים ח"ב קכז ע"ג).

יא ע"א

עתה אני מתחיל להתגלות וזהו מ"ש ריש' שמלת אשר הוא ראש וכשהתחיל אבא להתפשט בו בעצמו ו"ק לפרצוף שלו שבתוכם יתגלה מציאות ז"א שכבר נודע שאבא לא הוצרך לעשות בפרצוף שלו ו"ק אלא לצורך ז"א שאם לא היה הוא בו"ק מהיכן יתהווה אח"כ (דף קע"א ע"א) לז"א אא"כ כשמתחיל להתגלות ו"ק בו פי' באבא וזהו אשר אה"ה שתחילת זה הגילוי הוא להתגלות מדרג' לדרגא ר"ל עד שיתגלה ממש למטה בהתלבשות בכלים דז"א ושם מתגלה שם הויה (זהר הרקיע). נראה שאמר כן באה"ה הג' וכבר אמרנו שכאן לא נחית לפרש הדברים כ"כ כי שם פי' שמתעברת במלת אשר אה"ה ואה"ה הג' הוא מוכן לצאת שהתחיל לצאת ראשו ר"ל כתר שבו שנק' אה"ה (איוב יט כו) ומבשרי אחזה אלוה שהוולד מוציא מתחלה קצת מראשו שהוא הגולגולת וזה נקר' כתר ועדיין הוא סתים לפי שמציאות גילוי הוא הויה והויה אינו מתחיל אלא מחכמה שבו א"כ אעפ"י שהתחיל להוציא הגולגולת עדיין הוא סתים (זהר הרקיע). והנה אה"ה הראשון הוא על אימא עלאה הכלולה באות י', ופירושו הוא אנא הוא מאן דאנא, והיא כלל סתים כלל דכלא סתימא עלאה, ועליה נאמר (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון, לא ידע אנוש ערכה (איוב כח יג), וכמ"ש כ"ז בזוה"ק (ויקרא דף יא ע"א ובפ' אחרי מות דף סה ע"ב). ואה"ה הב' הוא על בחי' האימא דאות ה', ופירושו הוא אנא זמין לאתגליא, וכמ"ש בזוה"ק שם, כי הרי היא עתידה להאציל את הזו"ן ולהתגלות שם בשמא קדישא. ואה"ה הג' הוא על התחלת האצילות דזו"ן, והתחלת הגילוי דהשם הו"ה ב"ה. הנה על זה נאמר אה"ה הג', כלומר השתא יפוק ויתתקן כולא וכמו שנאמר שם אח"כ השם הו"ה ב"ה, וע' עוד בזוה"ק (ריש פ' בראשית דף טו סע"א ושם ע"ב) (ביאורים ח"א לו ע"א) יש בתבונה ב' בחי', כי בערך הזו"ן הנה היא ג"כ רק בבחי' שם אה"ה, אבל בערך הבינה הנה היא בבחי' שם הו"ה דס"ג (ביאורים ח"א לו ע"ב).

יא ע"ב

וטעם הדבר הוא כי כבר ידעת כי ה' ראשונה היא בינה אשר לעולם חכמה קשירה בה ואין ביניהם פירוד בסוד ונהר יוצא מעדן דלא אתפרשו לעלמין ולכן יכתוב תחילה אותה היוד בסוד החכמה הנקשרת עמה ואח"כ יכתוב כל צורת הה"א שהיא הבינה עצמה ובזה נמצא כי החכמה נמצאת בבינה וקשורה בה גם ע"י הציור הנז' נמצא כי צורת הה"א נעשית בשלשה קוים ועל ידי כן הג' קוים תחתונים הכוללים שש קצוות חג"ת נה"י הנרמזים באות ו' של ההו"ה הנה הם הם הנרמזים ונאחזים וכלולים בשלשה קוים הה"א הנז' בסוד חסד ונצח בקו ימין ות"ת ויסוד בקו אמצעי וגבורה והוד בקו שמאלי ונמצא כי השש קצוות הרמוזים באות ו' נאחזים בג' קוים הה"א ושלשה קוים הה"א מתפשטין ונמשכין ויוצאין מן היר"ד שבאחורי הה"א והרי בזה מקושרות יחד שלשה אותיות יה"ו ואח"כ יכתוב אות ו' של ההו"ה הרומזת אל ברא ביכרא ז"א ואח"כ יכתוב הה"א אחרונה על דרך מה שכתב הה"א ראשונה אלא שהוא באופן אחר כי בתחילה יכתוב קו ימין של הה"א בצורת ו' עם ראש ואח"כ יכתוב קו וגג עליון ויחברנה עם הו' הנז' ואח"כ יכתוב קו השלישי השמאלי תלוי ועומד כזה ה'. וטעם הדבר הוא כמו שבהא ראשונה כותב תחילה צורת י' באחורי הה' לרמוז אל התקשרות חכמה עם בינה גם בה' זו תתאה יכתוב תחילה צורת ו' בקו ימין של הה"א לרמוז אל התקשרות אות הו' עם הה' חיבור ז"א עם נוקביה והרי על ידי כן נמצאת כל ד' אותיות ההו"ה הזאת מקושרות ומחוברות ואל תטעה במה שכתבתי לומר שצריך שיניח צורת ההי"ן ע"ד הנז' נפרדות היר"ד והוא"ו מן ההי"ן אמנם הכונה היא שבעת שמתחיל לכתוב יכתובם ע"ד הנז' ותכף אחר שכתב אות הי' בעוקף הה' מאחריה יכתוב גג הה' ותכף יתחברנה עם הי' הנז' וכן יעשה באות ה' שניה ועיין בדף רפ"ט ע"ב באדרת האזינו (שער מאמרי רשב"י). עי' פע"ח (שער התפילין פ' ט"ו ט"ז בארוכה) (הקדו"ש לה ע"ד).

יז ע"א

א'. עי' ע"ח טנת"א ז: סוד אמ"ש ו"ה הם ג"ר. וטעם הקדמת א' באמ"ש, כי גם (כי) כל הדברים מורכבים מאש מים ורוח, עכ"ז עיקר הכל הוא ע"י הרוח שהוא אות א'. לכן בזכר ו"ה, רוח מים אש, כי הרוח עולה על הכל, ואחריו מ' מים שהוא חסד, ואחריו ש' אש שהוא דין, וזהו אמ"ש. והנקבה בהפך ממש, כי בא ממטה למעלה והוא אש"ם וה"י. וכשהמליך אות מ', תחלה זכר מא"ש, וא' קודם אל ש', יו"ה, והנקבה מש"א יה"ו. וכשהמליך ש', בזכר שמ"א, כי להיות שעיקרו ש' שהוא דין הקדים ש' אל מ', הי"ו. אמנם להיות כי המים רחמים גמורים מן הרוח שהוא ממוזג לכן הקדים מ' אל א', אך הנקבה שא"מ הו"י.

ז"ל הלש"ו בביאורים: הששה צירופים דיה"ו והם: יו"ה, יה"ו, ה"ו, ה"ו, ו"ה, וה"י, והמציאיות שצר בהם בנפש זכר ונקבה שהם: ראש, בטן, גויה. והנה לכאורה הרי נראה מכאן שאלו הו' צירופים, ג' מהם הם בחי' זכר, וג' מהם הם בחי' נוק'. והיינו: יו"ה, ה"ו, ו"ה, הם בחי' זכר, אבל יה"ו, הו"י, וה"י, הם בחי' נוק'. אמנם הנה בספר יצירה (פרק א משנה יג) בענין הו' צירופים הללו שהם בהו"ק, מבואר שם שהג' צירופים יה"ו, יו"ה, ו"ה, הם בחסד נצח ת"ת, [והוא לפי נוסח האריז"ל, וע"פ מ"ש בכונות לולב (דרוש ה) וכן הוא ברע"מ פ' ויקרא יז ע"א, ובפ' פנחס רמג ע"ב) אמנם לפי נוסח הגר"א בס"י שם, הם בנצח חסד ת"ת, וכן הגייה הגר"א ברע"מ פ' ויקרא הנז', ויתבאר למטה סברת כל א' בזה.] והג' צירופים הו"י, ה"ו, וה"י, הם בגבורה הוד יסוד. ונודע הוא כי חסד נצח ת"ת הם כולם בחי' זכר, וגבורה הוד יסוד הם כולם בחי' נוק', כי ת"ת הוא לימינא ויסוד לשמאלא, וכמ"ש בתיקונים (תיקון יג דף ל ע"א) וצדיק נטיל משמאלא ועד"א מימינא. וכן הוא נודע כי איהו בנצח ואיהי בהוד וכו'.

סברת הגר"א ז"ל מה שגורס בפרק א' משנה י"ג יה"ו בנצח וי"ה בחד, משום שכן הוא מוכח בעניינינו שהוא בפרק ג' משנה ח', שיה"ה הוא יותר חסדים מהצירוף דיה"ו. אמנם סברת האריז"ל הוא כי הגם שבאמת הוה הצירוף דיה"ה יותר חסדים, עכ"ז אמר היטיב הספר יצירה לעיל פרק א' משנה י"ג כי יה"ו הוא בדרום, כי הנה הוא בסוד (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא שאמרו בזוה"ק (תרומה קלג סע"א ופ' פקודי רכ), ולכן אמר הס"י חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביה"ו, שהוא הגבורות שבחכמה כנ"ל, כי עי"ז יש קשר וחיבור להמלכות נוק' להתחבר עם החסד, שזה עיקר תיקון המלכות וכמ"ש בזוה"ק שם, ולית תקונא דכסא אלא בחסד דאברהם, והוא עי"י שנחתם החסד בחותם דיה"ו שהוא הגבורה דחכמה, ועי"ז יש להמלכות שהיא כלל הגבורות חיבור וקשר בהחסד, וזהו והוכן בחסד כסא, שנעשה הכנה בספי' החסד להתקשר את המלכות עמו וכו'.

ב'. כאן אמר פי' נפלא, הנה מבואר בזהר כמה פעמים עולים בחולם ויורדים בחיריק, כי כשהיא למטה תחתיו היא חיריק ולמעלה עליו חולם בסוד עטרת ת' ושוה לו היא ג"כ ו' כמותו, וז"ס א, י' למעלה ו' באמצע י' למטה, וענה ואמר שז"ס א הוא אחד כי מבואר בתיקונים י' כליל תלת נהורין וכד י' השני ושניהם כלולים באמצע והם י"ב והא' הכולל הוא י, ג והוא אח"ד וז"ש בזהר שיה, ש ותלת נהורין כלילין באות א' בדורעא חדא בחד סטרא וכן בדורעא תנינא ו' באמצעיתא דכליל תרין דרועין כו' ע"ש היטב, ואמר שז"ס שבי"ב צירופי הוי"ה ג' הי' בראש ג' הי' בסוף ו' והי' באמצע הוי"ת ודוק, והנה ראש המרכבה הוא שם אהי"ה וסוף הוא שם אדנ"י ושניהם גימ' אלהים וזהו ויחלום והנה סולם (הוא י' אמצע סולם) דא ו' והנה מלאכי אלקים דייקא עולים בו בו' כמש" בזהר ויורדים ודוק כי הוא נפלא כי כשהיא עולה היא בסוד אהי"ה (יהל אור).

יט ע"א

שמות יב ע"א ועי' בשלח נה ע"א ולקמן מג ע"ב קעד ע"ב ולעיל ז ע"א (לש"ו). מ"ש הרב בשער הפסוקים (בראשית) בדרוש עץ הדעת, כי לא היה בז"א רק המוחין דמצד אימא בלבד, הכוונה הוא רק על בחי' הבי"ע שבז"א וכמ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש ב) ובכ"מ. ואותן הבי"ע שבו, הנה הם השורשים דכל הנשמות והעולמות אשר לבי"ע ממש שיצאו ונבראו אח"כ מהמלכות דאצילות עי"י זווגא בז"א (ע' זוה"ק ח"א כב ע"א כט ע"ב ובח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב וע' עוד ח"א יג סע"א וח"ב נה ע"א) (כללים ח"א קח ע"ג). עי' ע"ח שער התיקון (פרק א) ונתקן כל תחתון עי"י זווג דפב"פ דהעליון וכ"ז הוא עד סוף פרצופי האצילות ואח"כ בהגיע למציאות ולתיקון הנשמות דבי"ע שהם נולדו מזווג הזו"ן דאצילות (וכמ"ש בזוה"ק שמות יב ע"א, ויקרא ז ע"א, יט ע"א, שלח קעד ע"ב, וע' עוד בהקדמת זוהר בראשית י"ג סע"א) (כללים ח"ב קלו ע"ד). עי' ביאורים ח"ב מה ע"ג.

כח ע"א

א'. ר"ל דאין יכול להביא העולה עד שמביא חטאת כמ"ש משל לפרקליט כו' והענין כמש"ו דחטאת אין מניח לעולה לסלקא עד דיתפרש החטאת ואמר והאי איהו חטאת כו' ר"ל חטאת לשון חסרון כמש"ו חטא דכורא חטאת כו' וזהו חסרון לא יוכל להמנות (יהל אור).
ב'. ר"ל זהו חסרון שיוכל להמנות, והענין שע"י עולה סלקא וזהו עולה וחטאת יורדת למטה וזהו חטאת ירידה וכיון דאתפרש חטאת מינה סלקא כו' (יהל אור).
ג'. ר"ל עשו איש שעיר כמ"ש לקמן ולכן צריכין בכל המועדים ור"ח שעיר לחטאת לכפר על טומאת מקדש וקדשיו שמטמא החטאת המקדש ואחר שמתפרש בהאי שעיר שהוא חולקי' סלקא בעולת המועדים (יהל אור).

כט ע"א

עי' תיקו"ז מ ע"ב: רזא דאלהי"ם מלא י"ה ודא איהו (נ"א יה"ו) בינה ודאי. עי' בהגר"א בתיקו"ז לז ע"ד: היא נקראת מליאה (פע"ח חג המצות ז), אלקים חיים (זהר ח"א לא ע"ב), מלא י"ה (זהר ח"ג כט ע"א), בינה בן י"ה (אד"ז רצ ע"א), דכלילן בה'. ועיי"ש מ ע"ד: ה' זעירא גופא בית קיבול דכלהו, ר"ל דאלקים, מלא י"ה, ולכן נקרא ג"כ אלקים. ועיי"ש מ ע"ד: דה' עילאה הוא אלקים, מלא י"ה, כליל ה' נקודין בחושבן [גימ' של ה' נקודות פיתוחי חותם], וה' זעירא כליל להון בה' אתוון דאלקים. ועיי"ש מו ע"ג: מלא י"ה (לקמן סג ע"ב), והן יה"ו דאז וימתקו המים כנ"ל בעץ החיים. ועיי"ש נא ע"ב: הוא [ז"א בתיקונו] נק' מלא, אלהים, מלא י"ה מן או"א. ועיי"ש קכב ע"א: אלקים הוא מלא י"ה והוא יה"ו והיא מליאה מהם אותיות מליאה ועתה דום י"ה דומיה וכד אסתלק י"ה נשאר אלם.

מג ע"ב

סוד הצלם של האדם הוא סוד המלבוש של נשמת אדם, כי כמו שהלבוש הוא מתוקן כדמות הגוף כן הלבוש הנשמה בדוגמא דילה ממש, ויש לאדם ג' לבושים והם א' בצלם וב' צללים ואלו הם הלבושים הנזכר כאן בדף זה, וכל האיברים החקוקים בצלם הזה אותם שהוא צריך לתקן בגלגול הזה הם במספר והם נקרא ג"כ ימי האדם שהם ממשים כי הצלם והימים והלבושים הכל א' וכו' הצלם הוא לבוש הנשמה או לרוח או לנפש,

והימים הם איברים וגידיים של זה הלבוש וז"ש בזהר תזריע וכו' וכמו שאיברי הנשמה עצמה הם מתחלקים ובאים בגלגול כל א' בזמנו בסוד ניצוצין כדמליק מנר לנר כנודע דכמה גופין אית לחד נשמתא כן הצלם מתחלק לכמה ניצוצין ויום א' ממנו אי זכה בו האדם נעשה דיוקן א' שלם בסוד תרי"ג מצות שכל מצוה אתכללית מתרי"ג וכל אבר כלול מכל איברים וכו'.

נ ע"א

תיקון גדול ועיקר גדול הוא כדי להחליש את הסטרא אחרא ולבטלה, לדבר בגנותה ולמאס אותה, והוא סוד מה שאמרו (מגילה כה ע"ב) כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעבור"ז דשריא דכתיב כו', ומה שאמרו דשריא ולא אמרו שהוא מצוה, הוא משום שלא ירגיל אדם בליצנות וגם באמת, כי עוד יותר טוב הוא לבטלה בלבו לגמרי ולהתרחק ממנה, שלא לדבר בה ולא להרהר בה מאומה. והוא עוד יותר טוב הרבה, אלא שאם נתגלגל בה הדיבור ע"י איזה סיבה, אז הוא ענין גדול לדבר בזילותה וגנותה ולמאס אותה, וכמו שאמרה התורה (דברים ז כו) שקץ תשקצנו כו', כי הוא תיקון גדול להחליש את הקליפה ולבטלה, וכמו שאמר האריז"ל בכוונת עלינו לשבח (דף נ), ע"ש שמבואר כי ע"י שמדבר בגנותה וממאס אותה, הוא גורם חלישות גדול להקליפה ע"ש (דע"ה ח"ב צב ע"ב).

נז ע"א

וצריך אני לומר כי כשאדם נושא אשה שאז י"ה ביניהם שהם בסוד אר"א, ואם זוכה לבן ובת אז יש לו כל שם הוי"ה, ומי שמת בלא בנים נשאר בבחי' ו"ה שמשם מלכין דמיתו, שגם בחי' אר"א ירדו לבחי' ר"ה, וי' פעמים ו"ה ק"י וד' פעמים ק"י כנגד ד' ע"ב דרפ"ח הרי גי' מ"ת. ולכן אמר חזקיה (ישעיה לח, יא) אמרתי לא אראה י"ה, והבן. ולרבי אבא זה היה עיקר עוונם ולכן אמר והכי הוא ודאי, פ"י זו היתה סיבת מיתתם. ושיעור הכתוב הוא, בקרבתם לפני ה' וימותו, פ"י הם היו מתים שלא היו להם בנים ובכל זאת מלאם לבם להקרב לפני ה'.

פג ע"א

ע"י לעיל ח"ב (כד ע"ב) אמרו דכד ברא קוב"ה לאדם מעפרא דמקדשא דלתתא אתברי מעפרא דמקדשא דלעילא אתייהיב ביה נשמתא. אמנם בפ' קדושים (פג סע"א) וכו'. והאריז"ל בשער הצלם (פרק א) אמר כי אדה"ר היה מעפר גן עדן הארץ, אך אחר החטא נעשה מעפר העוה"ז. ובשער מ"ן ומ"ד (סוף דרוש א) אמר שם כי קודם החטא היה גופו מיצירה ונפשו מבריאה ורוחו מנוק' דז"א דאצילות ונשמתו מז"א דאצילות והנשמה לנשמה מאו"א דאצילות, אך אחר החטא נעשה גופו מהעוה"ז, ונפשו מהעשיה (ר"ל מהאופנים שהם נפש הגלגלים, ומשם נמשך נפש האדם ג"כ) ורוחו מיצירה ע"ש. והענין בכ"ז כי נודע הוא שכל עולם ועולם הנה הוא כלול מכל הד' עולמות אבי"ע (ע"ח שער הפרצופים פרק ו), וישנם גם בעוה"ז בחי' אבי"ע. והיינו כי הגן עדן הוא מבחי' אצילות דהעוה"ז וכמ"ש הרב (בשער הכוונות דרושי הלילה דרוש ד דף נד ע"ב) כי ג"ע העליון שהוא בעולם הבריאה הוא ביסוד דבינה המקנא בבריאה (ת"ז כד ע"ב, וע"ח מיעוט הירח פרק ג), וג"ע התחתון אשר בעוה"ז הוא ביסוד דהמלכות המקנא בעשיה. ומקום בית המקדש הוא בחי' הבריאה שבהעוה"ז, והק"ק הוא בחי' היכל העליון ק"ק דהבריאה, ונכלל היכל ק"ק ג"כ באצילות כמ"ש בשער כסה"כ (פרק ב), וכן הוא בעוה"ז שהיכל קודש הקדשים הוא סמוך לגן עדן וכו', כל ארץ ישראל כולו שהיא בחי' יצירה שבהעוה"ז הרי היא מהד' ראשונות דהעוה"ז, ובפרט מקום המקדש והיכל קודש הקדשים, שהם בחי' אצילות ובריאה דהעוה"ז כנז', ובעת בריאת אדה"ר הרי היה עומד אז כל העשיה כולו בהד' תחתונות דעולם הבריאה של עתה ובהו' ראשונות דעולם היצירה של עתה, והיו הד' ראשונות דהעשיה במדרגת הד' תחתונות דהבריאה, וא"כ הרי היה מקום המקדש בעולם הבריאה, וזהו שאמרו כי אדה"ר אף על גב דגופא דיליה הוה מעפרא לאו מעפרא דהכא הוה אלא מעפרא דבי מקדשא לעילא, ור"ל כי הרי הגם שהיה מעפר דבית המקדש של העוה"ז, אבל כל העוה"ז הרי היה עומד אז למעלה, והיה מקום דבית המקדש של עתה למעלה בעולם הבריאה, וז"ש מעפרא דבי מקדשא לעילא (ולא אמר דלעילא אלא לעילא), כי הרי מקום המקדש שלנו הוא גופה היה אז למעלה במקום עולם הבריאה של עתה (דע"ה ח"ב כז ע"ב).

פח ע"א

פ"י שהמלכות מתקיימת על ידי שפעו ולפי האמת היא עומדת עליו כי המלכות מקומה למעלה מנו"ה על היסוד (אור יקר). אע"ג דגנוז, יוצא [חומש] [חוט] החסד בכל יום, והוא ע"י חוט השדרה והוא אור בסוד אמ"ר [ע"י ע"ח שער ט"ל פרק ה] [יהל אור]. ח"ב קמט רע"א (לש"ו). אור המ"ה העיקרי הנה הוא עצמו לא נתגלה ג"כ אלא רק ביום הראשון, והוא החסד שנתגלה אז בפומא דאמה, אבל הוא חזר ונגנז תיכף ג"כ ביסוד עצמו, ונשאר שם ובסוד אור זרוע לצדיק וכו', והוא מאור הגנוז שנתגלה ביום ראשון. אבל תיכף הנה חזר ונגנז גם הוא ונשאר בהיסוד עצמו, ובסוד אור זרוע לצדיק, ואינו מאיר מעתה להנוק' שהוא המלכות הנעלמת בו אלא רק דרך דופני העטרה, ע' הערת המוחין (פרק ט) וכמ"ש בזוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהר"ו אות ג' ד', ובזוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסז ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב (כללים ח"א קא ע"ג).

צב ע"א

א'

פי' ששם הויה המחיה לכל האצילות כל אות ממנו כוללת כל האצ' והתחיל ב'י"ד במילוי ואמר שג' אותיות י"ד הם שלימותא דכולא ולפי שמחיה את הכל והוא בסוד עצמות אמר שלימותא דכולא שאין בו דין אלא כולו רחמים והתחיל מן י' פשוטה ואמר ראשיתא דכולא י' עילאה דכולא תחלת הכל גוף הי' חכמה אבא עילאה דכולא רמז לקוץ הי' כתר עליון א"א שנכלל בקוץ הזה. ואפשר לפרש י"ד ג' אתון פירוש כל האצילות והם ראש לכל האצילות שאף על פי שמתפשטים בכל האצילות עם כ"ז נשאר עיקרם ושרשם באבא והתחיל לפרש י' עיל' דכולא. פי' אע"פ שאמרנו שג' אותיות ראשיתא דכולא עכ"ז בערך האצילות שלשתן נק' עליונים אבל בהם עצמם יש עליון ותחתון שהי' פשוטה עליונה לכל ו' אמציעותא שלימותא ד' תתאה והראשון נראה עיקר (זהר הרקיע).

ב'

פי' כמ"ש בפ' ויקרא שהה' יש לה עוקץ של ד' כזה ה' הי' רומז לחכם בבניה שיכלל אבא עמה והד' רומז לבניה והו' שבתוך הד' רומז לז"ון ולרמוז שכל זה בצורת ה' וכולל בתוכה ה"א המילוי שלו בא' שצורתה י"ד ורומז למה שהיה גנוז בה שיצא לפניו ונתמלא היא בסוד (נ"א: ב'י"ד) החכמה שכמו שאבא היה כולל הכל ביחד ב'י"ד במילואה כך עתה הבינה כלולה בכל וכל א' מתגלה מה שהיה בה' ואע"ג דא' הא אוקמוה שרומז לדבר נעלם הרבה שרומז לע"ק כנזכר הוא בעצמו אעפ"כ הכל א' שהמילוי לא בא ממה שניתוסף בבניה מאבא אלא ממה שניתוסף לו מע"ק וז"ש וכולא חד מלה (זהר הרקיע).

קט ע"ב

אותו האור הוא אורו ית"ש ממש השוכן בתוך הפנימיות דעולמות ב"ע בבחי' נשמה לנשמה (וכמ"ש ברע"מ פ' בהר קט ע"ב), ומזה האור מתפשט ונמשך כל התורה כולה אשר בה נברא ונוצר ונעשה כל העולמות ב"ע, וכן מתקיימים ומתנהגים רק על ידה (הקדו"ש יב ע"ד, ועיי"ש יז ע"ג), היחוד הזה גם עתה בכמה מקומות, ואין הכוונה בהם על מצב העולמות שעומדים בגילוי הזה גם עתה, אלא הכוונה הוא רק על ההעלם וההסתר שבהם שהוא פנימיותם וכח קיומם העיקרי, כי בהעלם והסתר הרי הוא ית"ש מקומו של עולם תמיד, הנושא אותה בכל מלואה, ורק עליו היא מתקיים ועומד, והוא בבחי' נשמה לנשמה רוחא לרוחא לכל מציאותה ומאורעותיה, וכמ"ש ברע"מ (פ' בהר קט ע"ב וכן בפ' וירא קט ע"ב) (דע"ה ח"ב מט ע"א), [עי' מבוא שערים] (שער א פרק ב) במ"ש שם בענין מה שמבואר בזוה"ק בכ"מ כי א"ס ית"ש הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, וכמ"ש בפ' בהר (דף קט ע"ב) דאנת הוא נשמה לנשמות ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא ולגו מכלא ולכל סטרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא כו' ומלגו דעשר ספירין כו' ואנת בכל ספירה בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה כו' כו'. וכן בפ' פנחס רכ"ה ע"א איהו סובב על כל עלמין כו' איהו ממלא כל עלמין כו' ע"ש. הנה מבאר האר"זל במבו"ש הנז' שהכוונה הוא על בחי' אור א"ס המקיף ועל הקו דאור א"ס הנמשך ממנו ומתפשט מבפנים לכל העולמות (ביאורים ח"א דף ה' ע"א), כל העולמות ב"ע, שהגם שהקב"ה הוא מחייה אותם ומקיימם ומנהיגם, וכל מציאותם וקיומם וחיותם הוא רק ממנו ית"ש, ע"י שהוא מאיר להם בבחי' נשמה לנשמה כמ"ש בזוה"ק (פ' בהר דף קט ע"ב, ופ' וירא דף קט ע"ב), עכ"ז הנה לא נעשו חד עמו ח"ו, אלא עומדים לעולם על תכונתם שהם רק נבראים נוצרים נעשים (ביאורים ח"א כו ע"ד), ועי' ביאורים ח"ב פו ע"ד.

קיג ע"א

שמואל רבתי (פרשה ה') אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, שאילולא אני כביכול אין הוא יושב בשמים, ע"ש עוד, וכן בספרי (פ' וזאת הברכה סי' שמ"ו). כי אלולא התורה שבהעולם הזה היה מתבטל כל גילוייו אשר באצילות ג"כ והיה חוזר לא"ס כמקדם, ורק ע"י עסק התורה וקיום המצוה שבהעולם הזה מעמידים כל גילוייו שבאצילות. והוא ענין העבודה צורך גבוה כנודע מכמה ספרי קדושי עליון, וכמו שהאריכו בזה הר"מ גבאי בספר עבודת הקודש, והשל"ה, והנפש החיים, והוא כדי להעמיד את גילוייו למעלה. ועי' זוה"ק (פ' בחקותי ק"ג סע"א ושם ע"ב) וכל מה שהאדם מקיים ועושה רצונו ית"ש למטה, הנה הוא מקיים ומעמיד ומתקן ובונה את דוגמתו בשורשו ואורו אשר למעלה למעלה, ומכש"כ כשהאדם עוסק למטה בפנימיות התורה שהוא בענייני אור קדושתו עצמו אשר באצילות, שהוא למעלה מהתלבשותו אשר בהעולמות ב"ע, והרי הוא עוסק באור קדושתו עצמו בלי התלבשות כלל, והרי גדול העסק בענין הזה באין ערך וחקר (הקדו"ש ז ע"ב), כשיתגלה שמו הנה יתבטל ע"ז כל הרע כולה, ושעשע יונק על חור פתן כו' (ישעיה יא ח) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי [שהוא מלכות אדני הכולל כל המציאות דהב"ע כולם כי כולם הם ממנה] כי מלאה הארץ דעה את ה' (ישעיה יא ט). וכן יתברך ויתגלה שמו ביותר וביותר עד שיתבטל כל העביות כולה וכל המסכים כולם, ויזדככו גם כל הב"ע כולן למדרגת האצילות שהוא שמו יתברך, ואז ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא), כי יתייחד אז אור א"ס ית"ש בהב"ע כמו בהאצילות, ויהיה הכל רק שמו לבד. ועל זה הוא כל התפילות והתהילות והברכות כולן וכל התורה והמצוה כולה, והוא סוד ענין העבודה צורך גבוה (דע"ה ח"א נו ע"ב), והנה נעשה בז"א ע"י התורה והמעשים טובים של הצדיקים ב' תיקונים: אחד, שיעורר הוא בא"א להאיר אליו ולהתייחד עמו, כי אין מעשה האדם נוגע לא"א עצמו אלא ע"י ז"א, ונעשה ע"י המעשים טובים של הצדיקים ההתעוררות בז"א לעורר יחודו בא"א. והתיקון הזה הרי הוא רק בדרך הכשר לבד, ע"ד הגשם והשלג היורד מן השמים והרוה את הארץ, שמכשירה לפתוח את כח יבולה אשר היה סתום בה מקודם. והתיקון הזה הנה הוא בסוד {כב ע"ב} תנו עוז לאלהים. והתיקון השני הנה הוא בסוד ויעש דוד

שם, שנעשה ע"י המעשים טובים של הצדיקים הגילוי דהאור עצמו למעלה. והוא כי באשר שכל התורה והמצוה וכן שורש נשמת ישראל הנה הוא רק משם¹, ר"ל מז"א, לכן הנה עולה בו כל מצוה וכל פעולה ומעשה אשר לשמו יתברך הנה עולה בז"א ליסודו הפשוט ולשורשו בקודש, ונעשית אחד בו, ויוצא בו ע"י אותו הפעולה והמעשה כחו לפועל, ומתגלה להאיר בו ע"י התיקון דהכשר הנז' את יחודו בא"א, ועומד בו מעתה כל אותן המעשים טובים שעלו בו ומאירים באור השכר שבהם, שהוא בהזיו והזוהר והנועם והעונג דאור השכר שבהם וכמו שהוא בא"א וכנ"ל (כללים ח"ב כב ע"ב).

-
- א' נמחק באור יקר.
 ב' ס' (יהל אור).
 ג' ס' (יהל אור).
 ד' סה (יהל אור).
 ה' ודא לאו הכי (נמחק במ"מ).
 ו' לא אשתמודע לעילא אלא (נוסף באור יקר).
 ז' מה (אור יקר).
 ח' ביה (מ"מ).
 ט' ס' (אור יקר).
 י' מ"מ גורם את המוסגר.
 יא' להו ומה" נמחק באור יקר.
 יב' חמירא מחשבה דחטאה" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא על חד מחשבת.
 יג' וכל (מ"מ)?
 יד' ואנן (מ"מ).
 טו' מ"מ גורם את המוסגר.
 טז' נמחק באור יקר ומ"מ.
 יז' והלא (מ"מ).
 יח' מנחלה (אור יקר).
 יט' נמחק באור יקר וגורם את המוסגר.
 כ' נמחק במ"מ.
 כא' מאן דבעי (דפ"מ).
 כב' דאתיידע (יהל אור).
 כג' אתעטרו (מ"מ).
 כד' מ"מ גורם את המוסגר.
 כה' ולבתר הכי (דפוס אמסטרדם), לבתר הכי (מ"מ).
 כו' בגין לאתבסמא (מ"מ).
 כז' נמחק במ"מ.
 כח' נהרא נהירו" נמקח במ"מ, ובמקומו איתא נהורא
 כט' לעילא (אור יקר).
 ל' "וכבשים ועתודים" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "ואלים וכבשים".
 לא' ולאחרי קביל (י"ג זן ליה) (אור יקר).
 לב' נמחק באור יקר וגורם את המוסגר.
 לג' באבהו דלעילא" נמחק במ"מ, ובמקומו איתא דלעילא דדא.
 לד' דאחידת (מ"מ).
 לה' אתברכת (מ"מ).
 לו' קוטרע (רמ"ז).
 לז' נמקח באור יקר.
 לח' נמחק במ"מ.

- לב בחקלא (מ"מ).
 מ מ"מ גורם את המוסגר.
 מא לנהרא (מ"מ).
 מב נפשאי וגופא דילי תאיבין לגבך לאתחזאה" נמחק באור יקר" ובמקומו איתא "נפשאתאיבא לך לגבך וגופא דילי לאתחזאה".
 מי נמחק במ"מ.
 מו בהדי מלאכין עלאין ומשריין עלאין" נמחק באור יקר).
 מה חילהא (מ"מ).
 מז נמחק באור יקר, וגורם את המוסגר.
 נח "שלהובא נפק ובטש בגדפוי דתרנגולא" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "תרנגולא בטש בגדפוי" נמחק באור יקר).
 נט ישמח ה' במעשיו (נוסף באור יקר).
 י מ"מ גור סאת המוסגר.
 נא ובאתרא דשאר רוח (מ,מ).
 נב המחק בדפ"ק
 נג ה' (דפ"מ). ו' (יהל אור).
 נד בתראה (יהל אור ולש"ו).
 נה הן (יהל אור ולש"ו).
 נו מי שלא חג יום טוב הראשון של חג עליה" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "ביומא בתראה דחג מי שלא חג ביו"ט האחרון".
 נז חטאת (יהל אור).
 נח נמחק במ"מ.
 נט מזבחי (מ"מ).
 ס נמחק במ"מ וגורם את המוסגר.
 סא המ"מ מנרף "הא אוקימנא" לפיסקא הבאה, ו"ע.
 סב דמדבחה (מ"מ).
 סג ראמי (יהל אור).
 סד לקרבא ה'" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא מיתה סה ומקבל (יהל אור).
 סו ואם תלמיד חכם הוא" נמחק ביהל אור).
 סז "וכבי לה (להוא דלעילא)" נמחק במ"מ.
 סח נמחק במ"מ.
 סט (אשה) והא" נמחק במ"מ, ובמקומו איתא "אשא הא".
 ע אטיילותא (אור יקר).
 עא לארחא אחרא נמחק באור יקר, ובמקומו איתא לאחורא.
 עב נמחק באור יקר וגורם את המוסגר.
 עג קטפירי (אור יקר).
 עד מ"מ גורם את המוסגר.
 עה רמ, גורם את המוסגר.
 עו נמחק במ"מ, וגורם את המוסגר.
 עז שית (אור יקר), י"ג תלת (מ"מ).
 עח נמחק במ"מ, ובמקומו גורם את המוסגר.
 עט גריעותא (דפוס מנטובא).
 פ נמחק באור יקר).

- פ"א (אפי מ"מ).
- פ"ב מה (אור יקר).
- פ"ג נמחק במ"מ.
- פ"ד גבורה (ע"ח רפ"ח ה').
- פ"ה איש (נוסף במ"מ).
- פ"ו נמחק במ"מ.
- פ"ז בתער השכירה (נוסף באור יקר).
- פ"ח נמחק במ"מ וגור סאת המוסגר.
- פ"ט נמחק באור יקר.
- כ"ה השבתון זר אלל רוח" נמחק במ"מ, ובמקומו גורם את המוסגר.
- כ"ו אור יקר גורם את המוסגר.
- כ"ז אור יקר גורם את המוסגר.
- כ"ח בחד מלה (אור יקר).
- כ"ט ארימת(אור יקר).
- ל"א מנטובא גורם גם את המוסגר.
- ל"ב לא מופיע בדפוס מנטובא.
- ל"ג נמחק ברח"ו במ"מ.
- ל"ד נמחק בדפ"מ ובלש"ו.
- ל"ה ל"ג מזדמנים (מ"מ).
- ק"ה ולבתר ביקרא לאורייתא (ל"ג) יהל אור)
- ק"ו "מתתא דיליה לעילא" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "מעילא לתתא ואימא דכלילא ע"ס מתתא לעילא".
- ק"ז וספספל (יהל אור).
- ק"ח ואמר אמא (יהל אור).
- ק"ט דאיהי (יהל אור).
- ק"י תשמרו (דפ"ק).
- ק"כ בן (נוסף ביהל אור).
- ק"ג כען (יהל אור).
- ק"ד לעלמא (אור יקר).
- ק"ה שבעה (אור יקר).
- ק"ו נמחק במ"מ.
- ק"ז אפגים (מ"מ).
- ק"ח דמאן (מ"מ).
- ק"ט נמחק במ"מ וגור סאת המוסגר.
- ק"י "הם פגימין" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "תשכחו"
- ק"כ חורבא לילית פגימותא וכו'" נמחק באור יקר.
- ק"ג ובסתרי תורה (יהל אור).
- ק"ד ואיהו (יהל אור).
- ק"ה לקדישא (אור יקר).
- ק"ו נמחקב מ"מ
- ק"ז סטרין (מ"מ).
- ק"ח נמחק באור יקר וגורם את המוסגר.
- ק"ט ה' (אור יקר).
- ק"י שכיכת (מ"מ)?
- ק"כ נגיד ונפיק ופתח וסגיר (יהל אור).

קכה נדל"ל א.

קכו ברחמי (אור יקר).

קכז מההוא נהרא על אינון יומין דאתקריאו מחנה (אור יקר)

קכח דיתצרכון (אור יקר).

קכט לבתר (אור יקר).

קל דשזועות (יהל אור).

קלא "עליה תוספת דאית ליה כגון תוספת" נמחק במ"מ, ובמקומו איתא "ליה כגוונא לתוספת כתובה ומתנה"

קלב דאינון ה"ה – נמחק ביהל אור

קלג יהל אור גורס את המוסגר.

קלד להא איהו – נמחק ביהל אור ובמקומו איתא דאינון.

קלה דמלכו (או ריקר9.

קלו לכלהו) אור יקר).

קלז נמחק במ"מ.

קלח נמחק במ"מ

קלט כפלקא (יהל אור)

קמ בטיחה (אור יקר).

קמא נמחק באור יקר.

קמב שריא עלייהו" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "תמן".

קמג כגוף (יהל אור). קמג

קמד כנשמתא ולא בנשמתא (יהל אור). קמד

קמה דקרבנא (יהל אור). קמה

קמז היה גירסא בטר ותוקן ביהל אור "בחד", וכן בשורה הבאה קמז

קמז יש גורסים כמה והיל אור "במה"

קמח י"ג ובגינא, והיהל אור גורס ובנינא

קמט י"ג סבא ויהל אור גורס סבה

קנ ולאשתדלא (יהל אור).

קנא אור יקר גורס את המוסגר. קנא

קנב נמחק במ"מ, ובמקומו גורס את המוסגר. קנב

קנג קב"ה (נוסף באור יקר). קנג